
NEMZETKÖZI HADIJOGI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY
*Hatályos nemzetközi egyezmények, szerződések és joggyakorlat
a fegyveres konfliktusok jogának területéről*

VIKMAN LÁSZLÓ – SPITZER JENŐ (szerk.)

Bibliotheca Juris Militaris VI.

VIKMAN LÁSZLÓ – SPITZER JENŐ (szerk.)

NEMZETKÖZI HADIJOGI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

Hatályos nemzetközi egyezmények, szerződések, joggyakorlat
a fegyveres konfliktusok jogának területéről

MAGYAR KATONAI ÉS HADIJOGI TÁRSASÁG
BUDAPEST
2020.

Bibliotheca Juris Militaris VI.

NEMZETKÖZI HADIJOGI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

Hatályos nemzetközi egyezmények, szerződések és joggyakorlat
a fegyveres konfliktusok jogának területéről

Szerkesztők:

Dr. Vikman László főhadnagy – Dr. Spitzer Jenő hadnagy

Szakmai lektor:

Dr. Till Szabolcs Ph.D. ezredes

Sorozatszerkesztő:

Dr. Farkas Ádám Ph.D. százados

Minden jog fenntartva!

Kiadja:

Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság
1055 Budapest, Markó utca 27. III. em. 15-17/A.

Kiadó képviselője:

Dr. Kádár Pál Ph.D. dandártábornok, elnök

A kézirat lezárva:

2020. november 30.

Készítette:

Palatia Nyomda és Kiadó Kft.

© Dr. Vikman László, Dr. Spitzer Jenő, 2020.

*"A Magas Szerződő Felek mindenkor, az összeütköző Felek pedig fegyveres összeütközés idején kötelesek gondoskodni arról, hogy szükség esetén jogi tanácsadók álljanak rendelkezésre abból a célból, hogy a megfelelő szintű katonai parancsnokokat az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása, valamint azzal kapcsolatban a fegyveres erőknek adandó megfelelő parancs tekintetében tanácsokkal lássák el."*¹

¹ A háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. kiegészítő Jegyzőkönyve, 82. cikk.

Tartalom

Köszönetnyilvánítás	10
Előszó.....	11
I. Nemzetközi szervezetek alapidokumentumai	14
Az Egyesült Nemzetek Alapokmányának törvénybe iktatásáról szóló 1956. évi I. törvény, egységes szerkezetben a Nemzetközi Bíróság Alapszabályaival	15
1976. évi 8. törvényerejű rendelet, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről	48
56/1992. (X. 2.) OGY határozat, a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának elismeréséről	64
58/1998. (X. 2.) OGY határozat, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételéről	65
1999. évi I. törvény, a Magyar Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról és a Szerződés szövegének kihirdetéséről	87
Az Európai Unió Alapjogi Chartája	97
Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata	107
II. Fegyveres konfliktusok áldozatainak védelme	112
1954. évi 32. törvényerejű rendelet, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt nemzetközi egyezményeknek a Magyar Népköztársaságban való törvényerejéről.....	113
2000/17. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítására vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény.....	114
2000/18. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a tengeri haderők sebesültjei, betegek és hajótöröttek helyzetének javítására vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény.....	135
2000/19. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a hadifoglyokkal való bánásmódra vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény	152
2000/20. Nemzetközi szerződés a külügyminisztertől, a polgári lakosság háború idején való védelmére vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény	205

1989. évi 20. törvényerejű rendelet, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről.....	257
Az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (I. Jegyzőkönyv).....	257
Az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (II. Jegyzőkönyv)	312
1995. évi III. törvény, a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről.....	320
2009. évi CLX. törvény, a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről.....	326
2011. évi CXLIII. törvény, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről	332
III. A hadviselés módjai és eszközei	343
1913. évi XLIII. törvény-czikk, az első két nemzetközi békeértekezleten megállapított több egyezmény és nyilatkozat becikkelyezése tárgyában.....	344
III. Egyezmény, az ellenségeskedések megkezdéséről	345
IV. Egyezmény a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól	347
Szabályzat a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól	350
V. Egyezmény, a semleges Hatalmak és személyek jogairól és kötelességeiről szárazföldi háborúban	358
1955. évi 20. törvényerejű rendelet, a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozó Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyv kihirdetéséről	364
1975. évi 11. törvényerejű rendelet, a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete XXVI. ülészakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről.....	366
1978. évi 29. törvényerejű rendelet, a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazásának eltiltásáról szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXXI. ülészakán, az 1976. évi december hó 10. napján elfogadott egyezmény kihirdetéséről	371
1984. évi 2. törvényerejű rendelet, a „Mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek	

alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról ” szóló, Genfben, az 1985. évi október hó 15. napján kelt egyezmény és a hozzá csatolt jegyzőkönyvek kihirdetéséről	376
Jegyzőkönyv, a röntgensugárral ki nem mutatható repeszekről (I. Jegyzőkönyv)	381
Módosított jegyzőkönyv az aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról (II. Módosított Jegyzőkönyv)	382
Jegyzőkönyv a gyújtófegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról (III. Jegyzőkönyv)	395
Jegyzőkönyv a vakító lézerfegyverekről (IV. jegyzőkönyv)	396
1997. évi CIV. törvény a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezmény kihirdetéséről	398
1998. évi X. törvény, a „Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről” szóló Egyezmény megerősítéséről és kihirdetéséről	505
184/2006. (VIII. 28.) Korm. rendelet, a „Mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szóló, Genfben, 1980. évi október hó 10. napján kelt Egyezmény mellékletét képező „A háborúból visszamaradt robbanószerkezetekről” intézkedő, Genfben, 2003. november 28-án elfogadott V. kiegészítő Jegyzőkönyv kihirdetéséről	518
2012. évi XI. törvény, a Kazettás Lőszerokről szóló Egyezmény kihirdetéséről	529
IV. Kulturális javak védelme	546
1957. évi 14. törvényerejű rendelet, a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területekről való kivételének tilalma tárgyában) kihirdetéséről	547
2006. évi XXIX. törvény, a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi Hágai Egyezmény Második Kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről és a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról	569
V. Nemzetközi büntetőjog	585
1955. évi 16. törvényerejű rendelet, a népirtás büntetnének megelőzése és megbüntetése tárgyában 1948. évi december 9. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről	586
2006. évi XXXI. törvény, a Nemzetközi Büntetőbíróság Statútuma Részes Államainak Első Közgyűlése által, 2002. szeptember 10-én, New Yorkban elfogadott,	

a Nemzetközi Büntetőbíróság kiváltságairól és mentességeiről szóló Megállapodás kihirdetéséről	590
VI. További egyezmények	606
1965. évi 22. törvényerejű rendelet, a diplomáciai kapcsolatokról Bécsben, 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződés kihirdetéséről	607
1976. évi 8. törvényerejű rendelet, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről	618
1987. évi 12. törvényerejű rendelet, a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről	633
1989. évi 15. törvényerejű rendelet, a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről	660
2016. évi CLI. törvény, a Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága, valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága között a NATO műveletek, gyakorlatok, és hasonló katonai tevékenységek végrehajtása során befogadó nemzeti támogatás biztosításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről	679
2019. évi LI. törvény, a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti, a védelmi együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről	692
További jelentős szövetségi, vagy bilaterális egyezmények	714
VII. Egyéb jelentős nemzetközi jogi források (Döntések, jogesetek és további jogszabályok és egyezmények)	715
Az Egyesült Nemzetek Szervezetének fontosabb határozatai	716
Az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának egyes határozatai	716
Az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének egyes határozatai	716
Nemzetközi bírósági ítéletek	718
A Nemzetközi Bíróság fontosabb tanácsadó véleményei	718
Nemzetközi törvényszékek egyes döntései	718
A Nemzetközi Büntetőbíróság egyes döntései	719
Az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyes döntései	719
Egyéb jelentős kihirdetett egyezmények	719
További fontos dokumentumok	720
Javasolt források	720

Köszönetnyilvánítás

A kötet elkészüléséhez nyújtott támogatásért, segítségért és szakmai mentorálásért a szerzők ezúton szeretnének köszönetet mondani Dr. Kádár Pál Ph.D. dandártábornoknak a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság elnökének, valamint Dr. Till Szabolcs Ph.D. ezredesnek, akinek lektori útmutatásával érte el munkánk végleges változata a kellő szakmaiságot és strukturáltságot. Úgyszintén hálával tartozunk Dr. Kelemen Roland Ph.D. munkájáért, aminek eredménye a kiadvány formai rendezettsége. Végül kiemelten nyilvánítunk köszönetet Dr. Farkas Ádám Ph.D. százados úrnak, aki sorozatszerkesztőként a kezdettől támogatta az ötletet, lehetőséget talált a megjelentetésre és ösztönzésének, bátorításának köszönhetően egy ideából végül eredmény születhetett.

Külön köszönet illeti családjainkat is, akik részéről a buzdítás mellett azt a szerető háttérrel is kapjuk, ami elengedhetetlen a munka utáni tudományos-alkotó tevékenységhez.

a szerkesztők

A háborúzás módjai és eszközei az egyre nagyobb hatékonyságot és pusztító erőt keresve a második világháború végén, az atomfegyverek megjelenésével és bevetésével érték el eddigi csúcukat az emberiség történelmében. A hadviselés szabályozására már az ókorból (pl. Mahábharáta, Ótestamentum) találunk példákat, de átfogó, valóban nemzetközi keretek lefektetésére először az 1907-es hágai egyezményekben került sor. Ezek és az 1949-es genfi egyezmények létezése a köztudatban is többnyire ismert, amit egyes hadtörténelem-kedvelők még gyakran kiegészítenek a 400 gramm alatti expanzív lőszeres tilalmáról szóló 1868-as Szentpétervári Nyilatkozattal.

A nemzetközi hadijogban azonban ezeken felül is számos olyan egyezmény született, amelyek alapvetően szabják meg a hadviselő országok kötelezettségeit. Mindenki számára elérhető módon nem állnak azonban rendelkezésre olyan magyar nyelvű gyűjtemények, melyek hathatós segítséget nyújtanának ennek a hatalmas joganyagnak az áttekintésére, összefoglalására. Alapképzésen, tanfolyamokon vagy minősítő vizsgára felkészülésnél is találkozhat a katona ezekkel a szabályozókkal, de rendszerezett felsorolásuk, különösen mélyebb elemzésük általában elmarad. A legközelebb az ebben a joganyagban rögzített elvekhez a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának Függelékében kerül az állomány tagja, de ez nyilvánvalóan csak egy apró szeletét képes felvillantani ennek az egyébként robusztus joganyagnak. Jelen kompendiummal ezen a hiányon kívántunk javítani, előre bocsátva, hogy a maga nemében ez is egy válogatás, amely a szerkesztők megítélése szerint súlyozva - és még ekkora terjedelemben sem teljes körűen - jeleníti meg az egyes forrásokat.

Bár magyar előképként részben egy a Honvédelmi Minisztérium Jogi Főosztálya által gondozott NATO szöveggyűjtemény előttünk is ismert volt, ehhez a kiadványhoz a szakmai koncepciót és mintát

eredetileg egy amerikai kézikönyvről vettük. A „Law of Armed Conflict Documentary Supplement” c. gyűjteményt a National Security Law Department munkatársai állítják össze a Judge Advocate General’s Legal Center & School-ban (U.S. Army Charlottesville, Virginia). A kiadvány már többször megjelent, mindig frissített, bővített, újraserkesztett tartalommal. A saját elképzelésünk pedig az volt, hogy egy olyan, elsősorban katonai-stratégiai – hadműveleti – harcászati fókuszú gyűjteményt készítenénk, ami horizontját tekintve a politikai-stratégiai kérdések szintje alatt (inter- és szupranacionális szervezetek belső működési szabályai, ezek részletes döntéshozatali mechanizmusai, policy-alkotás) maradna azért a legfontosabb alapidokumentumok szerepeltetése mellett, és elsősorban a parancsnoki döntéseket támogató csapatjogászok, hadműveleti szakemberek, és különösen -tervezők, valamint a kifejezetten a gyakorlati kérdések iránt érdeklődőknek adna egy áttekintést a meglévő nemzetközi jogi keretekről magyar szemszögből.

A gyűjtemény részeit a Nemzetközi Vöröskereszt által is használt tematikai felosztás² szerint építettük fel, az utolsó kettő részben pedig olyan kiegészítő referenciákat, forrásokat soroltunk fel, ami már az önálló, kiterjedtebb kutatás, érdeklődés esetén jelenthet segítséget az érdeklődőknek. A szövegek forrásaként a Nemzeti Jogszabálytárat használtuk fel a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 84/B. § alapján. A nemzetközi szerződések kihirdetésénél gyakorlat, hogy amennyiben a szöveget a szerződő felek csak néhány nyelven tekintik hitelesnek, idegen nyelven és magyarul is tartalmazza a szöveget a jogszabály. Ilyen esetekben a terjedelmi keretekre figyelemmel csak a magyar szöveget használtuk fel. Amennyiben egy egyezményt újabb hatályos egységes szöveggel ismételten kihirdettek, a naprakészség érdekében a későbbi forrást használtuk fel. Kivonatot csak olyan esetben készítettünk, ahol a teljes dokumentum, és annak a témánk szempontjából releváns része között feltűnő aránytalanság volt, és

² <https://ihl-databases.icrc.org/ihl>

ezért helytakarékosság miatt indokolhatónak éreztük a rövidített közlést.

Tematikai korlátokat is alkalmaztunk, amennyiben az általános fegyvertilalmi- fegyverzet-korlátozási fegyverzet-ellenőrzési egyezményeket szelektáltan jelenítettük meg, annak érdekében, hogy a kiadvány inkább a műveleti vonatkozásokra fókuszáló szabályozást helyezze előtérbe. Emiatt a jelentős tilalmi szerződéseket felsoroltuk, a hagyományos³, vagy nukleáris⁴ fegyvereket korlátozó szerződéseket, illetve az ellenőrzésekről szóló megállapodásokat⁵ viszont nem. Bár hadtörténelmünknek része a tengerészet, ennek ma már nem sok relevanciája van. Ezért az egyébként igen gazdag és a szemünknek mára már egzotikus tengeri hadviselésre vonatkozó egyezményeket sem emeltük be a jelen válogatásba.

Az egyes dokumentumok sorrendjét az egyes témákon belül a kihirdető magyar jogszabály dátuma alapján alakítottuk ki, a fejlécben megjelölve a kihirdetés és a szöveg időbeli hatályát, illetve a fontosabb részes és nem-részes államokat.

Bízva abban, hogy válogató munkánk hasznára válik a védelmi szféra szakembereinek és kutatóinak, illetve a társtudományterületek kutatóinak és művelőinek, hasznos időtöltést kívánunk a Tisztelt Olvasónak!

Budapest, 2020. szeptember 30.

a szerkesztők

³ Példaként lásd az *Európai Hagyományos Fegyveres Erőkről szóló Szerződés és kiegészítő dokumentumainak együttes kihirdetéséről* szóló 1999. VI. törvényt.

⁴ Példaként lásd a *nukleáris és más tömegpusztító fegyverek tengerfenéken és óceánfenéken, valamint ezek altalajában való elhelyezésének tilalmáról, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXV. ülészakán 1970. december 7-én elfogadott szerződés kihirdetéséről* szóló 1972. évi 28. törvényerejű rendeletet.

⁵ Példaként lásd az *1992. március 24-én, Helsinkiben aláírt Nyitott Égbolt Szerződés kihirdetéséről* szóló 2004. évi V. törvényt.

I. Nemzetközi szervezetek alapidokumentumai

Kihirdetve	1956.02.16.
Hatályos szöveg	1991.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes entitások	Abházia, Dél-Oszétia, Karabah, Koszovó, Dnyeszter Menti Köztársaság, Tajvan, kurd és palesztin kisebbség

Az Egyesült Nemzetek Alapokmányának törvénybe iktatásáról szóló 1956. évi I. törvény, egységes szerkezetben a Nemzetközi Bíróság Alapszabályaival

1. § Az Országgyűlés az Egyesült Nemzetek San Franciscóban, az 1945. évi június hó 26. napján kelt Alapokmányát az ország törvényei közé iktatja.

2. § Az Alapokmány hiteles magyar fordítása a következő:

**"AZ EGYESÜLT NEMZETEK
ALAPOKMÁNYA**

Elfogadta az Egyesült Nemzeteknek a nemzetközi szervezet létesítésére összehívott Értekezlete az 1945. évi június hó 26. napján San Franciscóban.

Mi, az Egyesült Nemzetek népei, elhatározván azt, hogy megmentjük a jövő nemzedékét a háború borzalmaitól, amelyek életünk folyamán kétszer zúdítottak kimondhatatlan szenvedést az emberiségre,

hogy újból hitet teszünk az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága és értéke, a férfiak és nők, valamint a nagy és kis nemzetek egyenjogúsága mellett,

hogy megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek mellett az igazságosság és a nemzetközi szerződésekből, valamint a nemzetközi jog egyéb forrásaiból eredő kötelezettségek iránti tisztelet fenntartható,

hogy előmozdítjuk a szociális haladást és a nagyobb szabadság mellett az életfeltételek javítását,

és hogy ebből a célból

türelmet gyakorolunk és egymással jó szomszédként békességben élünk együtt,

egyesítjük erőinket a nemzetközi béke és biztonság fenntartására,

alapelvekben való megegyezés, valamint eljárási módszerek létesítése útján biztosítjuk azt, hogy fegyveres erő alkalmazására, ha csak közérdek nem kívánja, sor többé ne kerüljön, és

nemzetközi szervezet segítségével előmozdítjuk valamennyi nép gazdasági és szociális előrehaladását,

megállapodtunk abban, hogy e célok megvalósítására erőfeszítéseinket egyesítjük.

Ennek folytán Kormányaink San Francisco városában összegyűlt, jó és kellő alakban talált meghatalmazással ellátott képviselőik útján elfogadták az Egyesült Nemzetek jelen Alapokmányát és ezáltal nemzetközi szervezetet létesítenek, amelynek Egyesült Nemzetek lesz a neve.

I. FEJEZET

Célok és elvek

1. Cikk

Az Egyesült Nemzetek célja, hogy

1. fenntartsa a nemzetközi békét és biztonságot és evégből hathatós együttes intézkedéseket tegyen a békét fenyegető cselekmények megelőzésére és megszüntetésére a támadó cselekményeknek vagy a béke más módon történő megbontásának

elnyomására, valamint békés eszközökkel, az igazságosság és a nemzetközi jog elveinek megfelelő módon rendezze vagy megoldja azokat a nemzetközi viszályokat és helyzeteket, amelyek a béke megbontására vezethetnek;

2. a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletben tartásán alapuló baráti kapcsolatokat fejlessze és az általános béke megerősítésére alkalmas egyéb intézkedéseket foganatosítson;

3. gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegű nemzetközi feladatok megoldása útján, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tiszteletben tartásának előmozdítása és támogatása révén nemzetközi együttműködést létesítsen;

4. az egyes nemzetek által e közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenységek összeegyeztetésének központja legyen.

2. Cikk

Az 1. cikkben felsorolt célok elérése érdekében a Szervezet és tagjai a következő elveknek megfelelően járnak el:

1. A Szervezet valamennyi tag szuverén egyenlőségének elvén alapszik.

2. A Szervezet összes tagjai abból a célból, hogy a tagságból eredő jogokat és előnyöket mindannyiuk számára biztosítsák, kötelesek a jelen Alapokmányban vállalt kötelezettségeiket jóhiszeműen teljesíteni.

3. A Szervezet összes tagjai kötelesek nemzetközi viszályaikat békés eszközökkel és oly módon rendezni, hogy a nemzetközi béke és biztonság,

valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe.

4. A Szervezet összes tagjainak nemzetközi érintkezéseik során más Állam területi épsége, vagy politikai függetlensége ellen irányuló vagy az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő bármely más módon nyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától tartózkodniuk kell.

5. A Szervezet összes tagjai az Egyesült Nemzetek részére a jelen Alapokmánynak megfelelően folytatott bármely tevékenységéhez minden segítséget megadnak és tartózkodnak attól, hogy segítséget nyújtsanak olyan Államnak, amely ellen az Egyesült Nemzetek megelőző vagy kényszerítő intézkedéseket foganatosít.

6. A Szervezet biztosítja, hogy amennyiben a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében szükséges, azok az Államok is, amelyek az Egyesült Nemzeteknek nem tagjai, ezeknek az elveknek megfelelően járnak el.

7. A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel az Egyesült Nemzeteket arra, hogy olyan ügyekbe avatkozzanak, amelyek lényegileg valamely Állam belső joghatóságának körébe tartoznak és nem kötelezi a tagokat arra sem, hogy az ilyen ügyeket a jelen Alapokmánynak megfelelő rendezési eljárás alá bocsássák; ez az elv azonban a VII. fejezetben tárgyalt kényszerítő intézkedések alkalmazását semmiben sem érinti.

II. FEJEZET

Tagság

3. Cikk

Az Egyesült Nemzetek eredeti tagjai azok az Államok, amelyek az Egyesült Nemzeteknek a Nemzetközi Szervezet

tárgyában San Franciscóban tartott értekezletén való részvétel, vagy az Egyesült Nemzetek 1942. január 1-jén kelt nyilatkozatának előzetes aláírása után a jelen Alapokmányt aláírják és a 110. Cikk rendelkezéseinek megfelelően megerősítik.

4. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek tagja lehet minden más békeszerető Állam, amely a jelen Alapokmányban foglalt kötelezettségeket vállalja és a Szervezet megítélése szerint e kötelezettségek teljesítésére képes és hajlandó.

2. Államoknak az Egyesült Nemzetek tagjai közzé való felvétele a Biztonsági Tanács ajánlására a Közgyűlés határozatával történik.

5. Cikk

A Szervezetnek azt a tagját, amely ellen a Biztonsági Tanács megelőző vagy kényszerítő intézkedéseket foganatosított, a Közgyűlés a Biztonsági Tanács javaslatára tagsági jogainak és kiváltságainak gyakorlásától felfüggesztheti. E jogoknak és kiváltságoknak gyakorlását a Biztonsági Tanács állíthatja helyre.

6. Cikk

A Szervezetnek azt a tagját, amely a jelen Alapokmányban foglalt elveket következtesen megsérti, a Közgyűlés a Biztonsági Tanács javaslatára a Szervezetből kizárhatja.

III. FEJEZET

Szervek

7. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek fő szervei a következők: Közgyűlés, Biztonsági

Tanács, Gazdasági és Szociális Tanács, Gyámügyi Tanács, Nemzetközi Bíróság és Titkárság.

2. Amennyiben szükségesnek mutatkozik, a jelen Alapokmánynak megfelelően segédszervek is létesíthetők.

8. Cikk

A Szervezet fő- és segédszerveinek munkájában a férfiak és a nők bármilyen minőségben egyenlő feltételek mellett való részvételére vonatkozólag semmiféle korlátozást nem állít fel.

IV. FEJEZET

Közgyűlés

Összetétel

9. Cikk

1. A Közgyűlés az Egyesült Nemzetek összes tagjaiból áll.

2. A Közgyűlésen minden tagnak legfeljebb öt képviselője lehet.

Feladatok és hatáskör

10. Cikk

A Közgyűlés a jelen Alapokmányban meghatározott célok körébe tartozó vagy a jelen Alapokmány szerint létesített valamely szerv hatáskörével és feladataival kapcsolatos minden kérdést vagy ügyet megvitathat és az ilyen kérdésekben vagy ügyekben a 12. Cikkben foglalt eset kivételével ajánlásokat tehet az Egyesült Nemzetek Szervezete tagjainak, a Biztonsági Tanácsnak, vagy mind a Szervezet tagjainak, mind a Biztonsági Tanácsnak.

11. Cikk

1. A Közgyűlés megvizsgálhatja a nemzetközi béke és biztonság

fenntartására irányuló együttműködés általános elveit, ideértve a lefegyverzést és a fegyverkezés szabályozását irányító elveket és ilyen elvek tekintetében ajánlásokat tehet a Szervezet tagjainak, vagy a Biztonsági Tanácsnak, vagy mind a Szervezet tagjainak, mind a Biztonsági Tanácsnak.

2. A Közgyűlés minden olyan kérdést, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkozik és amelyet az Egyesült Nemzetek valamelyik tagja vagy a Biztonsági Tanács vagy a 35. Cikk 2. pontja értelmében olyan Állam terjeszt eléje, amely az Egyesült Nemzeteknek nem tagja, megvitathat és az ilyen kérdések tekintetében a 12. Cikkben foglalt eset kivételével ajánlásokat tehet az érdekelt Államnak vagy Államoknak, a Biztonsági Tanácsnak, vagy mind az érdekelt Államnak vagy Államoknak, mind a Biztonsági Tanácsnak. Minden olyan kérdést, amelyben cselekvésre van szükség, a Közgyűlésnek a vita előtt, vagy azután a Biztonsági Tanács elé kell terjesztenie.

3. A Közgyűlés felhívhatja a Biztonsági Tanács figyelmét olyan helyzetekre, amelyek a nemzetközi béke és biztonság veszélyeztetésére vezethetnek.

4. A Közgyűlésnek ebben a cikkben megállapított hatásköre nem korlátozza a 10. Cikk általános érvényét.

12. Cikk

1. Mialatt a Biztonsági Tanács valamely viszály vagy helyzet tekintetében a jelen Alapokmány által ráruházott feladatokat végzi, a Közgyűlés e viszály vagy helyzet tekintetében nem tehet ajánlásokat, ha csak a Biztonsági Tanács eziránt nem keresi meg.

2. A Főtitkár a Biztonsági Tanács hozzájárulásával minden ülészakorán közli a Közgyűléssel azokat a

nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkozó ügyeket, amelyekkel a Biztonsági Tanács foglalkozik és ugyancsak értesíti a Közgyűlést, vagy ha a Közgyűlés nem ülésezne, a Szervezet tagjait nyomban azután, amint a Biztonsági Tanács az ilyen ügygel való foglalkozást megszüntette.

13. Cikk

1. A Közgyűlés tanulmányozást kezdeményez és ajánlásokat tesz abból a célból, hogy

a) a nemzetközi együttműködést politikai téren előmozdítsa, valamint a nemzetközi jog fokozatos fejlődését és kodifikálását támogassa;

b) a nemzetközi együttműködést gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren előmozdítsa és az alapvető emberi jogoknak és szabadságoknak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő megvalósulását elősegítse.

2. A Közgyűlésnek a fenti 1. b) pontban említett ügyekre vonatkozó további kötelezettségeit, feladatait és hatáskörét a IX. és X. fejezetek sorolják fel.

14. Cikk

A Közgyűlés a 12. Cikk rendelkezéseinek érintetlenül hagyása mellett megfelelő intézkedéseket ajánlhat minden olyan helyzet békés rendezése érdekében, bárhogyan keletkezett is az, amely – véleménye szerint – a nemzetek általános jólétének vagy a közöttük fennálló baráti kapcsolatoknak gyengítésére vezethet; ideértve azokat a helyzeteket is, amelyek abból származnak, hogy a jelen Alapokmánynak az Egyesült Nemzetek céljait és elveit megállapító rendelkezéseit megsértették.

15. Cikk

1. A Közgyűlés a Biztonsági Tanácstól évenként, valamint külön alkalmakkor is jelentéseket kap, amelyeket megvizsgál. Ezek a jelentések azokról a rendszabályokról számolnak be, amelyeket a Biztonsági Tanács a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében elhatározott vagy foganatosított.

2. A Közgyűlés a Szervezet más szerveitől is kap jelentéseket, amelyeket szintén megvizsgál.

16. Cikk

A Közgyűlés a Nemzetközi Gyámsági rendszerrel kapcsolatban teljesíti azokat a feladatokat, amelyeket a XII. és XIII. fejezetek ráruháznak, ideértve a hadászati jelentőségűvé nem nyilvánított körzetek Gyámsága tekintetében létrejött megállapodások jóváhagyását is.

17. Cikk

1. A Közgyűlés megvizsgálja és jóváhagyja a Szervezet költségvetését.

2. A Szervezet költségeit a tagok a Közgyűlés által megállapított arányban viselik.

3. A Közgyűlés megvizsgálja és jóváhagyja az 57. Cikkben említett szakosított intézményekkel kötött pénzügyi és költségvetési megállapodásokat és megvizsgálja az ilyen szakosított intézmények igazgatásának költségvetését is abból a célból, hogy az illető intézménynek ajánlásokat tehessen.

Szavazás

18. Cikk

1. A Közgyűlés minden tagjának egy szavazata van.

2. Fontos kérdésekben a Közgyűlés határozatait a jelenlévő és szavazó tagok szavazatának kétharmad többségével hozza. Fontos kérdéseknek kell tekinteni a nemzetközi béke és biztonság fenntartására irányuló ajánlásokat, a Biztonsági Tanács nem állandó tagjainak megválasztását, a Gazdasági és Szociális Tanács tagjainak megválasztását, a Gyámsági Tanács tagjainak a 86. Cikk 1. c) pontja alapján történő megválasztását, új tagoknak az Egyesült Nemzetek szervezetébe való felvételét, a tagok jogainak és kiváltságainak felfüggesztését, a tagok kizárását, a Gyámsági rendszer működésére vonatkozó kérdéseket és a költségvetési kérdéseket.

3. Egyéb kérdésekben, ideértve a kétharmad többséggel eldöntendő kérdések további csoportjainak meghatározását, a jelenlévő és szavazó tagok egyszerű többsége határoz.

19. Cikk

Az Egyesült Nemzetek azon tagjának, amely a Szervezetnek járó pénzügyi hozzájárulása fizetésével hátralékban van, a Közgyűlésen nincs szavazati joga, ha hátralékának összege eléri vagy meghaladja az előző két teljes évre esedékes hozzájárulás összegét. A Közgyűlés mindazonáltal az ilyen tagnak is megengedheti a szavazásban való részvételt, ha meggyőződött arról, hogy a fizetés elmulasztása olyan körülményeknek tulajdonítható, amely a tag akaratan kívül esik.

Eljárás

20. Cikk

A Közgyűlés évenként rendes ülésszakot tart és ha a körülmények úgy kívánják, rendkívüli ülésszakra is összeül. A rendkívüli ülésszakot a Főtitkár hívja össze a Biztonsági

Tanácsnak vagy az Egyesült Nemzetek tagjai többségének kérelmére.

21. Cikk

A Közgyűlés maga állapítja meg eljárási szabályzatát és elnökét ülésszakonként választja.

22. Cikk

A Közgyűlés olyan kisegítő szerveket létesíthet, amilyeneket feladatainak elvégzésére szükségesnek tart.

V. FEJEZET

Biztonsági Tanács

Összetétel

23. Cikk

1. A Biztonsági Tanács a Szervezet tizenöt tagjából áll. A Kínai Köztársaság, Franciaország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok a Biztonsági Tanács állandó tagjai. A Szervezet tíz további tagját a Közgyűlés a Biztonsági Tanács nem állandó tagjává választja meg, különös tekintettel elsősorban az Egyesült Nemzetek tagjainak a nemzetközi béke és biztonság fenntartása és a Szervezet egyéb céljai tekintetében nyújtott hozzájárulásra, valamint a méltányos földrajzi elosztásra is.

2. A Biztonsági Tanács nem állandó tagjait két évre választják. A nem állandó tagoknak a Biztonsági Tanács tagjai számának tizenegyről tizenötre történő emelése után megejtett első választása alkalmával a négy új tag közül kettőt egy évre kell megválasztani. A lelépő tagokat nem lehet nyomban újra választani.

3. A Biztonsági Tanács mindegyik tagjának egy képviselője van a Tanácsban.

Feladatok és hatáskör

24. cikk

1. A Szervezet gyors és hathatós cselekvésének biztosítása érdekében a tagok a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért a fő felelősséget a Biztonsági Tanácsra ruházzák és elismerik, hogy a Biztonsági Tanács e felelősségből folyó kötelességeinek teljesítésekor az ő nevében jár el.

2. A Biztonsági Tanácsnak e kötelességei teljesítése során az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel összhangban kell eljárnia. Azt a különleges hatáskört, amellyel a Biztonsági Tanács ezeknek a kötelességeknek teljesítése végett fel van ruházva, a VI., VII., VIII. és XII. fejezetek határozzák meg.

3. A Biztonsági Tanács megvizsgálás végett évenként és szükség esetében külön is jelentést terjeszt a Közgyűlés elé.

25. cikk

A Szervezet tagjai megegyeznek abban, hogy a Biztonsági Tanács határozatait a jelen Alapokmánynak megfelelően elfogadják és végrehajtják.

26. cikk

Abból a célból, hogy a nemzetközi béke és biztonság megalapozása és fenntartása a világ emberi és gazdasági erőforrásainak a fegyverkezés céljára történő minél csekélyebb felhasználásával legyen előmozdítható, a Biztonsági Tanács köteles a Szervezet tagjai elé terjesztés végett a 47. cikkben említett Vezérkari Bizottság segítségével a fegyverkezés szabályozását szolgáló

rendszer létesítésére tervezet
kidolgozni.

Szavazás

27. cikk

1. A Biztonsági Tanács mindegyik tagjának egy szavazata van.

2. Eljárási kérdésekben a Biztonsági Tanács határozatait kilenc tagjának igenlő szavazatával hozza.

3. Minden más kérdésben a Biztonsági Tanács határozatait tagjainak az összes állandó tagok egybevágó szavazatait magában foglaló kilenc igenlő szavazatával kell hoznia. A VI. fejezet és az 52. cikk 3. pontja értelmében hozott határozatoknál mindazonáltal a vizzályban érdekelt félnek tartózkodnia kell a szavazástól.

Eljárás

28. cikk

1. A Biztonsági Tanácsot úgy kell megszervezni, hogy feladatait folyamatosan elláthassa. Ebből a célból a Biztonsági Tanács mindegyik tagjának a Szervezet székhelyén állandóan képviselve kell lennie.

2. A Biztonsági Tanács meghatározott időközönként üléseket tart, amelyeken a tagok, ha úgy kívánják, kormányuk egy tagja vagy más, külön kijelölt képviselő által képviseltethetik magukat.

3. A Biztonsági Tanács a Szervezet székhelyén kívül minden más olyan helyen is ülésezhet, amelyet munkájának megkönnyítésére legalkalmasabbnak ítél.

29. cikk

A Biztonsági Tanács olyan kisegítő szerveket létesíthet, amelyeket feladatainak elvégzésére szükségesnek tart.

30. cikk

A Biztonsági Tanács maga állapítja meg eljárási szabályzatát, ideértve az elnök megválasztásának módját is.

31. cikk

A Szervezet minden olyan tagja, amely nem tagja a Biztonsági Tanácsnak, szavazati jog nélkül mindannyiszor részt vehet a Biztonsági Tanács elé terjesztett bármely kérdés megvitatásában, valahányszor a Biztonsági Tanács úgy véli, hogy az ügy az illető tag érdekeit különösképpen érinti.

32. cikk

Az Egyesült Nemzetek minden olyan tagját, amely nem tagja a Biztonsági Tanácsnak, vagy minden olyan Államot, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek, ha a Biztonsági Tanács által vizsgált vizzályban érdekelt fél, meg kell hívni arra, hogy a vizzályra vonatkozó vitában szavazati jog nélkül részt vegyen. A Biztonsági Tanács állapítja meg azokat a feltételeket, amelyeket helyeseknek tart olyan Állam részvétele tekintetében, amely nem tagja a Szervezetnek.

VI. FEJEZET

Viszályok békés rendezése

33. cikk

1. Minden olyan vizzály esetében, amelynek elhúzódása a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére vezethet, a felek mindenekelőtt közvetlen tárgyalás, kivizsgálás, közvetítés, békéltetés, választott bírósági vagy bírósági eljárás, regionális szervek, vagy megállapodások igénybevétele vagy

általuk választott egyéb békés eszközök útján tartoznak megoldást keresni.

2. A Biztonsági Tanács, ha szükségesnek tartja, felhívja a feleket arra, hogy a köztük fennálló viszályt ilyen eszközökkel rendezzék.

34. cikk

A Biztonsági Tanács minden viszályt, vagy minden olyan helyzetet, amely a nemzetek között sűrűlődséget okozhat vagy viszályt vonhat maga után, megvizsgálhat annak megállapítása végett, vajon a viszály elhúzódása, vagy a helyzet fennmaradása nem vezethet-e a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére.

35. cikk

1. A Szervezet bármely tagja felhívhatja a Biztonsági Tanács, vagy a Közgyűlés figyelmét a 34. cikkben meghatározott természetű bármely viszályra vagy helyzetre.

2. Az az Állam, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek, felhívhatja a Biztonsági Tanács vagy a Közgyűlés figyelmét minden olyan viszályra, amelyben maga is érdekelt fél, feltéve, hogy a jelen Alapokmányban a békés rendezésre vonatkozólag előírt kötelezettségeket a viszályt illetően magára nézve előre kötelezőeknek fogadja el.

3. A Közgyűlés az ennek a cikknek alapján eléje terjesztett ügyekben a 11. és 12. cikkek rendelkezéseinek megfelelően jár el.

36. cikk

1. A Biztonsági Tanács a 33. cikkben meghatározott természetű viszály, vagy hasonló természetű helyzet bármely szakaszában megfelelő eljárási, vagy rendezési módokat ajánlhat.

2. A Biztonsági Tanácsnak a viszály rendezésére vonatkozó minden olyan eljárást, amelyben a felek már megállapodtak, tekintetbe kell vennie.

3. Amikor a Biztonsági Tanács e cikk értelmében ajánlásokat tesz, tekintetbe kell vennie azt is, hogy a feleknek jogi természetű vitáikat a Nemzetközi Bíróság Alapszabályainak megfelelően általában a Bíróság elé kell terjeszteniük.

37. cikk

1. Ha a 33. cikkben meghatározott természetű viszályt az érdekelt felek az ott felsorolt eszközök igénybevételével rendezni nem tudnák, úgy azt a Biztonsági Tanács elé terjesztik.

2. Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a viszály elhúzódása valóban a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére vezethet, határoz abban a tekintetben, hogy a 36. cikk értelmében jár-e el vagy pedig általa megfelelőnek ítélt rendezési módokat ajánl.

38. cikk

A Biztonsági Tanács a 33–37. cikkekben foglalt rendelkezések fenntartásával bármilyen viszály esetében az abban érdekelt valamennyi fél kérelmére a feleknek a viszály békés rendezése iránt ajánlásokat tehet.

VII. FEJEZET

Eljárás a béke veszélyeztetése, a béke megszegése és támadó cselekmények esetében

39. cikk

A Biztonsági Tanács megállapítja a béke bárminő veszélyeztetésének vagy megszegésének, vagy bárminő támadó cselekménynek fennforgását és vagy megfelelő ajánlásokat tesz, vagy határoz

afelett, hogy milyen rendszabályokat kell a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása érdekében a 41. és 42. cikkek alapján fogantatosítani.

40. cikk

A Biztonsági Tanács – a helyzet súlyosbodásának megakadályozása végett – mielőtt a 39. cikk értelmében ajánlásokat tenne, vagy rendszabályok felől határozná, felhívhatja az érdekelt feleket, hogy alkalmazkodjanak azokhoz az ideiglenes rendszabályokhoz, amelyeket szükségesnek vagy kívánatosnak ítél. Az ilyen ideiglenes rendszabályok az érdekelt felek jogait, igényeit vagy helyzetét semmiben sem érintik. A Biztonsági Tanács az ilyen ideiglenes rendszabályok végrehajtásának elmulasztását megfelelően számon tartja.

41. cikk

A Biztonsági Tanács határozza meg, hogy milyen fegyveres erők felhasználásával nem járó rendszabályokat kíván fogantatosítani abból a célból, hogy határozatainak érvényt szerezzen és felhívhatja az Egyesült Nemzetek tagjait arra, hogy ilyen rendszabályokat alkalmazzanak. Ilyeneknek tekintendők a gazdasági kapcsolatok, a vasúti, tengeri, légi, postai, távírói, rádió és egyéb forgalom teljes vagy részleges felfüggesztése, valamint a diplomáciai kapcsolatok megszakítása.

42. cikk

Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a 41. cikkben említett rendszabályok elégtelenek, vagy elégteleneknek bizonyulnak, úgy légi, tengeri és szárazföldi fegyveres erők felhasználásával olyan műveleteket

foganatosíthat, amelyeket a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához, vagy helyreállításához szükségeseknek ítél. Ezek a műveletek az Egyesült Nemzetek tagjainak légi, tengeri és szárazföldi hadereje által fogantatosított tüntető felvonulásból, zárlatból (blokád) vagy egyéb műveletekből is állhatnak.

43. cikk

1. Abból a célból, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához hozzájáruljon, az Egyesült Nemzetek valamennyi tagja kötelezi magát arra, hogy a Biztonsági Tanács felhívására és a kötendő külön megállapodásnak vagy megállapodásoknak megfelelően, a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához szükséges fegyveres erő rendelkezésére bocsátja és neki segítséget és könnyítéseket nyújt, ideértve a szabad átvonulás jogát is.

2. A fent említett megállapodás vagy megállapodások meghatározzák a fegyveres erők számát és nemét, készenlétük fokát és elhelyezésüket, valamint a nyújtandó könnyítések és segítség természetét.

3. A megállapodást, vagy megállapodásokat a Biztonsági Tanács kezdeményezésére minél előbb le kell tárgyalni. A megállapodásokat a Biztonsági Tanács és a Szervezet tagjai, vagy a Biztonsági Tanács és a Szervezet tagjainak csoportjai kötik és azokat az aláíró Államok alkotmányos szabályainak megfelelően meg kell erősíteni.

44. cikk

Ha a Biztonsági Tanács fegyveres erő alkalmazását határozta el, mielőtt a 43. cikkben vállalt kötelezettség teljesítésképpen fegyveres erő rendelkezésre bocsátására szólítana fel olyan tagot, amely nincs képviselve a Biztonsági Tanácsban, a Tanács köteles

az illető tagot felhívni arra, hogy – amennyiben kívánja – vegyen részt a Tanácsnak az illető tag fegyveres erőinek felhasználására vonatkozó határozatai meghozatalában.

45. cikk

Abból a célból, hogy az Egyesült Nemzetek sürgős katonai intézkedések megtételére képesek legyenek, a Szervezet tagjainak nemzeti légierejük bizonyos egységeit közös nemzetközi kényszerítő eljárásra azonnal felhasználható állapotban kell tartaniok. Ezeknek az egységeknek erejét és készenlétük fokát, valamint a közös felhasználásukra vonatkozó terveket a 43. cikkben említett külön megállapodás vagy megállapodások megszabta keretek között a Vezérkari Bizottság segítségével a Biztonsági Tanács állapítja meg.

46. cikk

A fegyveres erő felhasználására vonatkozó terveket a Vezérkari Bizottság segítségével a Biztonsági Tanács készíti el.

47. cikk

1. Vezérkari Bizottságot kell alakítani abból a célból, hogy tanáccsal lássa el és támogassa a Biztonsági Tanácsot minden olyan kérdésben, amely a Biztonsági Tanácsnak a nemzetközi béke és biztonság fenntartása céljából szükséges katonai eszközökre, valamint a rendelkezésére bocsátott fegyveres erők felhasználására és vezényletére, a fegyverkezés szabályozására és az esetleges leszerelésre vonatkozik.

2. A Vezérkari Bizottság a Biztonsági Tanács állandó tagjainak vezérkari főnökeiből vagy azok képviselőiből áll. A Bizottság az Egyesült Nemzetek bármelyik olyan tagját, amely a

Bizottságban nincs állandóan képviselve, együttműködésre hívja meg, amidőn feladatainak jó ellátása az ilyen tagnak a Bizottság munkájában való részvételét szükségessé teszi.

3. A Biztonsági Tanács rendelkezésére bocsátott minden fegyveres erő hadászati felhasználásáért a Biztonsági Tanács felügyelete alatt a Vezérkari Bizottság felelős. Az ilyen erők vezényletére vonatkozó kérdéseket később szabályozzák.

4. A Biztonsági Tanács felhatalmazásával és a megfelelő regionális szervek meghallgatása után a Vezérkari Bizottság regionális albizottságokat létesíthet.

48. cikk

1. A Biztonsági Tanácsnak a nemzetközi béke és biztonság fenntartására irányuló határozatai végrehajtásához szükséges rendszabályokban a Biztonsági Tanács megítélése szerint az Egyesült Nemzetek valamennyi tagja vagy azok közül csupán bizonyos tagok vesznek részt.

2. Az ilyen határozatokat az Egyesült Nemzetek tagjai közvetlenül és olyan nemzetközi szervezetekben kifejtett tevékenységük útján hajtják végre, amelyeknek tagjai.

49. cikk

A Biztonsági Tanács által elhatározott rendszabályok végrehajtása során az Egyesült Nemzetek tagjai kötelesek egymásnak kölcsönösen segítséget nyújtani.

50. cikk

Ha a Biztonsági Tanács valamely Állam ellen megelőző vagy kényszerítő rendszabályokat fogantat, minden más olyan Államnak, akár tagja az Egyesült Nemzeteknek, akár nem,

amelynek az említett rendszabályok végrehajtása következtében különös gazdasági nehézségekkel kell megküzdenie, jogában áll-e nehézségek megoldása végett a Biztonsági Tanáccsal tanácskozást folytatni.

51. cikk

A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem érinti az Egyesült Nemzetek valamelyik tagja ellen irányuló fegyveres támadás esetében az egyéni vagy kollektív önvédelem természetes jogát mindaddig, amíg a Biztonsági Tanács a nemzetközi béke és biztonság fenntartására szükséges rendszabályokat meg nem tette. A tagok az önvédelem e jogának gyakorlása során foganatosított rendszabályait azonnal a Biztonsági Tanács tudomására tartoznak hozni és ezek a rendszabályok semmiképpen sem érintik a Biztonsági Tanácsnak a jelen Alapokmány értelmében fennálló hatáskörét és köteletségét abban a tekintetben, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása végett az általa szükségesnek tartott intézkedéseket bármikor megtegye.

VIII. FEJEZET

Regionális megállapodások

52. cikk

1. A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem zárja ki olyan regionális megállapodások vagy szervezetek fennállását, amelyek a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának regionális jellegű tevékenységre alkalmas kérdéseivel foglalkoznak, feltéve, hogy az ilyen megállapodások vagy szervezetek, valamint tevékenységük az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel összhangban állanak.

2. Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, amelyek ilyen megállapodásokat kötnek vagy ilyen szervezeteket létesítenek, minden igyekezetükkel azon lesznek, hogy a helyi jellegű viszályokat ilyen regionális megállapodások, vagy regionális szervezetek útján békés úton rendezzék, mielőtt még azokat a Biztonsági Tanács elé terjesztenék.

3. A Biztonsági Tanács a helyi jellegű viszályoknak akár az érdekelt Államok kezdeményezése, akár pedig a Biztonsági Tanács útmutatása alapján regionális megállapodások vagy regionális szervezetek útján történő békés rendezése kialakulását támogatni fogja.

4. A jelen cikk semmiképpen sem érinti a 34. és 35. cikkeek alkalmazását.

53. cikk

1. A Biztonsági Tanács a regionális megállapodásokat vagy szervezeteket az általa elrendelt kényszer rendszabályok foganatosítása során megfelelő esetben fel fogja használni. Regionális megállapodások vagy regionális szervezetek útján történő kényszerítő eljárás mindazonáltal csak a Biztonsági Tanács felhatalmazásával foganatosítható, kivéve a jelen cikk 2. pontjában adott meghatározás értelmében ellenséges Állam ellen a 107. cikk alkalmazása körében vagy a támadó politikának ilyen Állam részéről történő felújítása ellen irányuló regionális megállapodásoknak megfelelően foganatosított rendszabályokat, mindaddig, amíg a Szervezet képes lesz arra, hogy az érdekelt Kormányok kérelmére vállalja azt a köteleiséget, hogy az ilyen Állam újabb támadását megakadályozza.

2. A jelen cikk 1. pontjában használt "ellenséges Állam" kifejezés minden olyan Államra vonatkozik, amely ennek az Alapokmánynak valamelyik aláírójával a második világháború alatt ellenséges viszonyban állott.

54. cikk

A Biztonsági Tanácsot minden olyan tevékenységről állandóan és kimerítően tájékoztatni kell, amelyet a nemzetközi béke és biztonság fenntartása céljából regionális megállapodások vagy szervezetek útján indítottak meg vagy terveznek.

IX. FEJEZET

A nemzetközi gazdasági és szociális együttműködés

55. cikk

Abból a célból, hogy létrejöhessenek az állandóságnak és jólétnek azok a feltételei, amelyek a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletben tartásán alapuló békés és baráti kapcsolatokhoz szükségesek, az Egyesült Nemzetek elő fogja mozdítani:

a) az életszínvonal emelését, a teljes foglalkoztatást, valamint a gazdasági és szociális haladás és fejlődés feltételeit;

b) a gazdasági, szociális, egészségügyi téren fennálló és ezzel kapcsolatos nemzetközi feladatok megoldását, valamint a kulturális és nevelésügyi téren a nemzetközi együttműködést;

c) az emberi jogoknak és alapvető szabadságoknak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő általános tiszteletben tartását.

56. cikk

Valamennyi tag kötelezi magát arra, hogy az 55. cikkben felsorolt célok elérése érdekében a Szervezettel együttesen és külön együttműködik.

57. cikk

1. Azokat a különböző szakosított intézményeket, amelyek Kormányok közötti megállapodás útján jöttek létre és szabályzatuk értelmében gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren, valamint ezekkel kapcsolatos területeken jelentős nemzetközi feladatokat látnak el, a 63. cikk rendelkezéseinek megfelelően az Egyesült Nemzetekkel kapcsolatba kell hozni.

2. Azokat az intézményeket, amelyek ily módon kapcsolatba kerülnek az Egyesült Nemzetekkel, a következőkben a "szakosított intézmény" kifejezés jelöli meg.

58. cikk

A Szervezet a szakosított intézmények célkitűzésének és működésének összhangbahozatala iránt ajánlásokat tesz.

59. cikk

A Szervezet megfelelő esetben, az 55. cikkben felsorolt célok elérése érdekében szükséges újabb szakosított intézmények létesítése iránt az érdekelt államok között tárgyalásokat fog kezdeményezni.

60. cikk

A Szervezet jelen fejezetben meghatározott feladatainak ellátása tekintetében a felelősség a Közgyűlést és ennek irányítása alatt a Gazdasági és Szociális Tanácsot terheli, amelyet erre a célra a X. fejezetben meghatározott hatáskör illeti meg.

X. FEJEZET

Gazdasági és Szociális Tanács

Összetétel

61. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács az Egyesült Nemzeteknek a Közgyűlés által megválasztott ötvennégy tagjából áll.

2. A 3. pontban foglalt rendelkezésektől eltekintve, minden évben a Gazdasági és Szociális Tanács tizennyolc tagját választják meg három évi időtartamra. A lelépő tagokat nyomban újból meg lehet választani.

3. A Gazdasági és Szociális Tanács tagjai számának huszonhétől ötvennégyre történő emelése utáni első választáskor huszonhét tagot kell választani, azokon kívül, akiket annak a kilenc tagnak a helyére választanak, akinek működési ideje az év végén lejár. A huszonhét új tag közül – a Közgyűlés rendelkezéseinek megfelelően – kilencnek a működési ideje egy év elteltével, kilenc további tagé pedig két év elteltével ér véget.

4. A Gazdasági és Szociális Tanácsban mindegyik tagnak egy képviselője van.

Feladatok és hatáskör

62. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács a gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren, valamint ezekkel kapcsolatos területeken felmerülő nemzetközi kérdésekben tanulmányokat végezhet és jelentéseket tehet vagy ilyeneket kezdeményezhet, továbbá a Közgyűlésnek, az Egyesült Nemzetek tagjainak és az illetékes szakosított intézményeknek minden ilyen kérdéssel kapcsolatban ajánlásokat tehet.

2. Ajánlásokat tehet az emberi jogok és az alapvető szabadságok mindenki részére történő tiszteletben tartásának biztosítása iránt.

3. A hatáskörébe tartozó ügyekben a Közgyűlés elé való terjesztés végett egyezménytervezeteket készíthet elő.

4. A hatáskörébe tartozó kérdésekben a Szervezet által meghatározott szabályoknak megfelelően nemzetközi értekezleteket hívhat össze.

63. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács az 57. cikkben említett intézményekkel oly megállapodásokat köthet, amelyek meghatározzák az illető intézmény és a Szervezet kapcsolatának feltételeit. Ezekhez a megállapodásokhoz a Közgyűlés jóváhagyására van szükség.

2. A szakosított intézmények működését az intézményekkel folytatott tanácskozások, a nekik tett ajánlások, valamint a Közgyűlésnek és az Egyesült Nemzetek tagjainak tett ajánlások révén összhangba hozhatja.

64. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács megfelelő intézkedéseket tehet abból a célból, hogy a szakosított intézményektől rendszeres jelentéseket kapjon. Megállapodhat a Szervezet tagjaival és a szakosított intézményekkel arra vonatkozólag, hogy saját ajánlásainak, valamint a hatáskörébe tartozó ügyekben a Közgyűlés által tett ajánlásoknak végrehajtása érdekében foganatosított intézkedésekről jelentéseket kapjon.

2. Az ilyen jelentésekhez fűzött észrevételeit a Közgyűléssel közölheti.

65. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács a Biztonsági Tanácsnak tájékoztatást adhat és annak kérelmére köteles neki támogatást nyújtani.

66. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács a Közgyűlés ajánlásainak végrehajtásával

kapcsolatban teljesíti a hatáskörébe tartozó feladatokat.

2. A Szervezet tagjainak, valamint a szakosított intézményeknek kérésükre a Közgyűlés jóváhagyásával szolgáltatokat tehet.

3. Ellátja a jelen Alapokmány más részeinek rendelkezése folytán ráháruló feladatokat, valamint azokat, amelyekkel a Közgyűlés megbízta.

Szavazás

67. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács minden tagjának egy szavazata van.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács határozatait a jelenlévő és szavazó tagok szavazatának többségével hozza.

Eljárás

68. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács gazdasági és szociális kérdésekkel foglalkozó, valamint az emberi jogok előmozdítását célzó, valamint egyéb bizottságokat is létesíthet, amelyekre feladatainak teljesítéséhez szüksége lehet.

69. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács amidőn olyan kérdést vizsgál, amely a Szervezet valamelyik tagját különösen érdekli, ezt a tanácskozáson szavazati jog nélküli részvételre hívja meg.

70. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács minden intézkedést megtehet abból a célból, hogy tanácskozásain és általa szervezett bizottságok tanácskozásain a szakosított intézmények képviselői szavazati jog nélkül részt vehessenek és,

hogyan saját képviselői a szakosított intézmények tanácskozásain részt vehessenek.

71. Cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács minden megfelelő intézkedést megtehet abból a célból, hogy olyan nem kormányzati szervekkel, amelyek a hatáskörébe tartozó ügyekkel foglalkoznak, tanácskozásokat folytasson. Ilyen intézkedést a nemzetközi szervek tekintetében és ahol helyénvaló, a Szervezet érdekelt tagjával való előzetes tanácskozás után, az országos szervek tekintetében is tehet.

72. Cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács maga állapítja meg eljárási szabályzatát, ideértve az elnök megválasztásának módját is.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács szabályzatának megfelelően, a szükséghez képest ül össze; a szabályzatnak rendelkezéseket kell tartalmaznia a Tanácsnak a többség kívánságára történő összehívására nézve is.

XI. FEJEZET

Az önkormányzattal nem rendelkező területekre vonatkozó nyilatkozat

73. Cikk

Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, amelyek olyan területek igazgatásáért vállalták vagy készek vállalni a felelősséget, amely területek népei az önkormányzat teljes mértékét még nem érték el, elismerik e területek lakossága érdekei elsőbbségének alapelvét. Magasztos megbízatásnak tekintik azt a köteleességüket, hogy a nemzetközi békének és biztonságának a jelen Alapokmánnyal létesített rendje

keretében e területek lakosságának jólétét tőlük telhetőleg előmozdítsák és ebből a célból

a) az érdekelt népek kultúrája tiszteletben tartásának kötelezettségével biztosítsák azok politikai, gazdasági, szociális előrehaladását, nevelésügyük fejlesztését, az igazságos bánásmódot velük szemben és védelmüket a visszaélések ellen;

b) az egyes területek és népek különleges viszonyainak és előrehaladottságuk különböző fokának megfelelően fejlesszék ezek önkormányzati képességét, vegyék tekintetbe a szóban levő népek politikai törekvéseit és támogassák őket szabad politikai intézményeik fokozatos fejlesztésében;

c) elősegítsék a nemzetközi békét és biztonságot;

d) előmozdítsák a fejlődést segítő intézkedéseket, támogassák a kutató munkát, együttműködjenek egymással és ha szükséges, a szakosított nemzetközi szervezetekkel abból a célból, hogy a jelen cikkben felsorolt szociális, gazdasági és tudományos célok a gyakorlatban is megvalósulást nyerjenek és

e) a Főtitkárnak tájékoztatás céljából, a biztonság és az alkotmányjogi megfontolások által megkívánt határokon belül, rendszeresen statisztikai és más technikai természetű tájékoztatásokat nyújtsanak azoknak a területeknek gazdasági, szociális és nevelésügyi helyzetére vonatkozóan, amelyekért külön-külön felelősek, kivéve azokat a területeket, amelyekre a XII. és XIII. fejezetek rendelkezései vonatkoznak.

74. Cikk

A Szervezet tagjai egyetértének abban is, hogy politikájukat mind a jelen fejezet hatálya alá tartozó területekkel kapcsolatban, mind anyaországuk

területével kapcsolatban is a jószomszédság általános irányelvére kell alapítaniok, szociális, gazdasági és kereskedelmi téren tekintetbe véve a világ többi részének érdekeit és jólétét.

XII. FEJEZET

Nemzetközi Gyámsági rendszer

75. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Szervezete fennhatósága alatt Nemzetközi Gyámsági rendszert létesít azoknak a területeknek igazgatására és felügyeletére, amelyeket későbbi külön megállapodások e rendszer alá helyeznek. Ezeket a területeket a következőkben a "Gyámság alatt álló területek" kifejezés jelöli meg.

76. Cikk

A Gyámsági rendszer alapvető céljai az Egyesült Nemzeteknek a jelen Alapokmány 1. Cikkében megállapított célkitűzéseivel összhangban a következők:

a) elősegíteni a nemzetközi békét és biztonságot;

b) előmozdítani a Gyámság alatt álló területek lakosságának politikai, gazdasági, szociális előrehaladását, valamint a nevelésügy fejlesztését; továbbá a fokozatos haladást az önkormányzati képesség vagy a függetlenség felé, tekintetbe véve az egyes területek és népek különleges viszonyait, az érdekelt népesség szabadon nyilvánított akaratát, valamint a Gyámságra vonatkozó egyes megállapodások megfelelő rendelkezéseit;

c) támogatni az emberi jogoknak és alapvető szabadságoknak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tiszteletben tartását és előmozdítani

annak felismerését, hogy a világ népei egymásra vannak utalva;

d) a fentiekben kijelentett célkitűzések megvalósításának hátrányos befolyásolása nélkül és a 80. Cikk rendelkezéseinek fenntartása mellett egyenlő elbánást biztosítani szociális, gazdasági és kereskedelmi téren a Szervezet minden tagjának és azok állampolgárainak, valamint egyenlő elbánást biztosítani az utóbbiaknak az igazságszolgáltatás terén is.

77. Cikk

1. A Gyámsági rendszer azokra az alábbi csoportok valamelyikéhez tartozó területekre nyer alkalmazást, amelyeket Gyámsági megállapodással e rendszer alá helyeznek:

a) a jelenleg mandátum alatt álló területek;

b) a második világháború eredményeként ellenséges államoktól elcsatolt területek;

c) az igazgatásukért felelős Államok által önként e rendszer alá helyezett területek.

2. Későbbi megállapodás határozza meg, hogy a felsorolt csoportokba tartozó területek közül melyek kerülnek a Gyámsági rendszer alá és milyen feltételek mellett.

78. Cikk

A Gyámsági rendszer olyan országokra, amelyek az Egyesült Nemzetek tagjaivá lettek, nem alkalmazható, miután az ezek közötti kapcsolatok a szuverén egyenlőség elvének tiszteletben tartásán alapulnak.

79. Cikk

Minden egyes Gyámsági rendszer alá helyezett terület Gyámságára vonatkozó szabályokat, valamint azok

megváltoztatását vagy módosítását is, a közvetlenül érintett Államok közötti megállapodás határozza meg, az Egyesült Nemzetek egyik tagjának mandátuma alatt álló terület esetében ideértve a mandátumát gyakorló hatalmat is; a szabályok jóváhagyása a 83. és 85. Cikk rendelkezései szerint történik.

80. Cikk

1. Eltekintve a Gyámságra vonatkozólag a 77., 79. és 81. Cikknek megfelelően létrejött – és egyes területeket a Gyámsági rendszer alá helyező – külön megállapodások esetleges rendelkezéseitől, mindaddig, amíg az ilyen megállapodások létre nem jönnek, ennek a fejezetnek egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy bármely módon akár közvetlenül, akár közvetve megváltoztatja valamely Állam vagy valamely nép jogát, vagy valamely olyan hatályban lévő nemzetközi okmány rendelkezéseit, amelyben a Szervezet tagjai részesek lehetnek.

2. E cikk 1. pontját nem szabad úgy értelmezni, mintha indokolná oly megállapodások letárgyalásának és megkötésének elhalasztását vagy felfüggesztését, amelyek mandátum alatt álló, vagy más területeknek a 77. Cikk rendelkezései értelmében a Gyámsági rendszer alá történő helyezését célozzák.

81. cikk

A Gyámsági megállapodásnak minden egyes esetben tartalmaznia kell a Gyámság alatt álló terület igazgatásának módozatait és meg kell jelölnie azt a hatóságot, amely az ilyen terület igazgatását gyakorolni fogja. Ez a következőkben "igazgató hatóság"-nak nevezett hatóság egy vagy több Állam vagy maga a Szervezet is lehet.

82. Cikk

A Gyámsági megállapodásban egy vagy több hadászati jelentőségű körzetet lehet kijelölni, amelyek a 43. Cikk értelmében kötött megállapodás vagy megállapodások sérelme nélkül részben vagy egészben magukban foglalhatják azt a Gyámság alatt álló területet, amelyre a megállapodás vonatkozik.

83. Cikk

1. A Szervezetnek a hadászati jelentőségű körzetekre vonatkozó összes feladatát, ideértve a Gyámsági megállapodások rendelkezéseinek és azok megváltoztatásának vagy módosításának jóváhagyását is, a Biztonsági Tanács gyakorolja.

2. A 76. Cikkben tárgyalt alapvető célkitűzések a hadászati jelentőségű körzetek lakossága tekintetében is érvényesek.

3. A Biztonsági Tanács a Gyámsági megállapodások rendelkezéseinek megfelelően és a biztonsági szempontok veszélyeztetése nélkül igénybe veheti a Gyámsági Tanács támogatását azon feladatok teljesítésében, amelyek a Szervezetre a Gyámsági rendszerrel kapcsolatban a hadászati jelentőségű körzetekben politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi vonatkozásban hárulnak.

84. Cikk

Az igazgató hatóság feladata annak biztosítása, hogy a Gyámság alatt álló terület a nemzetközi béke és biztonság fenntartásából kivegye a részét. Az igazgató hatóság ebből a célból a Biztonsági Tanáccsal szemben e tekintetben vállalt kötelezettségei teljesítése céljából, valamint a helyi védelem biztosítására és a Gyámság alatt álló területen a törvény és a rend fenntartására a szóban forgó terület részéről önkéntes erőket, segítséget és támogatást vehet igénybe.

85. Cikk

1. A Szervezetnek a hadászati jelentőségűnek nem nyilvánított valamennyi körzet Gyámsága tárgyában kötött megállapodásokkal kapcsolatos feladatait, ideértve a Gyámsági megállapodások rendelkezéseinek és azok megváltoztatásának vagy módosításának jóváhagyását is, a Közgyűlés gyakorolja.

2. A Gyámsági Tanács, amely a Közgyűlés fennhatósága alatt működik, a Közgyűlést ily irányú teendőinek ellátásában támogatja.

XIII. FEJEZET

Gyámsági Tanács

Összetétel

86. Cikk

1. A Gyámsági Tanács az Egyesült Nemzetek következő tagjaiból áll:

a) a Gyámság alatt álló területek igazgatásával megbízott tagok;

b) a 23. Cikkben név szerint megnevezett tagok közül azok, amelyek nem igazgatnak Gyámság alatt álló területeket;

c) a Közgyűlés által hároméves időtartamra megválasztott annyi más tag, amennyi ahhoz szükséges, hogy a Gyámsági Tanács teljes taglétszáma egyenlően oszoljék meg az Egyesült Nemzetek olyan tagjai között, amelyek Gyámság alatt álló területeket igazgatnak és amelyek ilyeneket nem igazgatnak.

2. A Gyámsági Tanács mindegyik tagja a Tanácsban való képviselőjére különleges szakismeretekkel rendelkező személyt jelöl ki.

Feladatok és hatáskör

87. Cikk

A Közgyűlés és annak fennhatósága alatt a Gyámsági Tanács feladataik teljesítése során:

a) megvizsgálhatják az igazgató hatóság által benyújtott jelentéseket;

b) panasz-beadványokat fogadhatnak el és azokat az igazgató hatóság meghallgatásával megvizsgálhatják;

c) intézkedhetnek a Gyámság alatt álló területeknek időszakos és az igazgató hatósággal egyetértésben megállapított időpontban történő meglátogatása felől;

d) a Gyámsági megállapodások rendelkezéseinek megfelelően elláthatják a felsorolt és egyéb teendőket.

88. Cikk

A Gyámsági Tanács mindegyik Gyámság alatt álló terület lakóinak politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi téren tett előrehaladására vonatkozólag kérdőívet szerkeszt és a Közgyűlés hatáskörébe tartozó mindegyik Gyámság alatt álló terület igazgató hatósága a kérdőív alapján évenként jelentést küld a Közgyűlésnek.

Szavazás

89. Cikk

1. A Gyámsági Tanács mindegyik tagjának egy szavazata van.

2. A Gyámsági Tanács határozatait a jelenlevő és szavazó tagok szavazatának többségével hozza.

Eljárás

90. Cikk

1. A Gyámsági Tanács maga állapítja meg eljárási szabályzatát, ideértve az elnök megválasztásának módját is.

2. A Gyámsági Tanács szabályzatának megfelelően, a

szükséghez képest ül össze; a szabályzatnak rendelkezéseket kell tartalmaznia a Tanácsnak a többség kívánására történő összehívására nézve is.

91. Cikk

A Gyámsági Tanács szükség esetén igénybe veszi a Gazdasági és Szociális Tanács, valamint a szakosított intézmények segítségét olyan ügyekben, amelyek azok hatáskörét érintik.

XIV. FEJEZET

Nemzetközi Bíróság

92. Cikk

A Nemzetközi Bíróság az Egyesült Nemzetek legfőbb bírói szerve. A Bíróság az Állandó Nemzetközi Bíróság Alapszabályain alapuló, a jelen Alapokmány kiegészítő részét képező és ahhoz mellékelte Alapszabályoknak megfelelően működik.

93. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek tagjai ipso facto részesei a Nemzetközi Bíróság Alapszabályainak.

2. Olyan Állam, amely nem tagja a Szervezetnek, a Biztonsági Tanács ajánlására, a Közgyűlés által esetenként meghatározott feltételek mellett, csatlakozhatik a Nemzetközi Bíróság Alapszabályaihoz.

94. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek mindegyik tagja kötelezi magát, hogy minden olyan jogvitában, amelyben félként szerepelt, alkalmazkodni fog a Nemzetközi Bíróság határozataához.

2. Ha valamely jogvitában szereplő egyik fél a Bíróság által hozott ítéletből

follyó kötelezettségének nem tesz eleget, a másik fél a Biztonsági Tanácshoz fordulhat, amely ha szükségesnek tartja, ajánlásokat tehet, vagy határozatokat hozhat az ítélet végrehajtása céljából fogantatosítandó rendszabályok felől.

95. Cikk

A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem akadályozza a Szervezet tagjait abban, hogy az egymás közötti vitáik megoldását már érvényben levő, vagy a jövőben kötendő megállapodások értelmében más bíróságra bízzák.

96. Cikk

1. A Közgyűlés vagy a Biztonsági Tanács a Nemzetközi Bíróságtól bármely jogi kérdésben tanácsadó véleményt kérhet.

2. A Szervezet minden más szerve és a szakosított intézmények a Közgyűlés által bármikor megadható felhatalmazás alapján a tevékenységük körében felmerülő jogi kérdésekben szintén tanácsadó véleményt kérhetnek a Bíróságtól.

XV. FEJEZET

Titkárság

97. Cikk

A Titkárság főtitkárból és olyan tisztviselői karból áll, amelyet a Szervezet megkövetel. A Főtitkár a Biztonsági Tanács ajánlására a Közgyűlés nevezi ki. Ő a szervezet legfőbb igazgatási tisztviselője.

98. Cikk

A Főtitkár ebben a minőségben a Közgyűlés, a Biztonsági Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács és a

Gyámügyi Tanács minden ülésén részt vesz és elvégez minden olyan más feladatot, amellyel ezek a szervek megbízzák. A Főtitkár a Szervezet munkájáról a Közgyűlésnek évenként jelentést tesz.

99. Cikk

A Főtitkár a Biztonsági Tanács figyelmét minden olyan ügyre felhívhatja, amely véleménye szerint a nemzetközi béke és biztonság fenntartását veszélyeztetheti.

100. Cikk

1. A Főtitkár és a tisztviselői kar kötelességeik teljesítését illetően sem valamely kormánytól, sem a Szervezeten kívül álló más hatóságtól utasítást nem kérhetnek és nem kaphatnak. Tartózkodniuk kell nemzetközi tisztviselői minőségükkel összeférhetetlen bármely magatartástól és kizárólag a Szervezettel szemben felelősek.

2. A Szervezet mindegyik tagja kötelezi magát arra, hogy tisztteletben tartja a Főtitkár és a tisztviselői kar feladatainak kizárólag nemzetközi jellegét és nem kísérli meg őket feladatuk gyakorlásában befolyásolni.

101. Cikk

1. A tisztviselőket a Közgyűlés által megállapított szabályok szerint a Főtitkár nevezi ki.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács mellé és ha szükséges, az Egyesült Nemzetek más szervei mellé is, állandó jelleggel megfelelő tisztviselői kart kell beosztani. Ezek a tisztviselők a Titkársághoz tartoznak.

3. A tisztviselők kiválasztásánál és az alkalmazási feltételek megállapításánál a munkateljesítmény, a hozzáértés és az erkölcsi feddhetetlenség legmagasabb

foka biztosításának szükségét kell irányadó szempontnak tekinteni. Megfelelően tekintetbe kell venni annak fontosságát, hogy a tisztviselői kar kiválogatása a lehető legszélesebb földrajzi alapon történjék.

XVI. FEJEZET

Vegyes rendelkezések

102. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek bármely tagja által a jelen Alapokmány hatálybalépése után kötött minden nemzetközi szerződést és megállapodást a Titkárságnál a lehető leghamarabb be kell iktatni és a Titkárságnak azt közzé kell tennie.

2. Olyan nemzetközi szerződésre, vagy megállapodásra, amelyeket a jelen cikk 1. pontja rendelkezéseinek megfelelően nem iktattak be, a szerződésben vagy megállapodásban részes felek az Egyesült Nemzetek egyetlen szerve előtt sem hivatkozhatnak.

103. Cikk

Ha az Egyesült Nemzetek tagjainak a jelen Alapokmányból folyó és bármely egyéb nemzetközi megállapodásból eredő kötelezettségei összestűköznének, az Alapokmányból folyó kötelezettségeiket illeti elsőbbség.

104. Cikk

A Szervezetet mindegyik tagjának területén megilleti a feladatainak ellátásához és céljainak eléréséhez szükséges jogképesség.

105. Cikk

1. A Szervezetet mindegyik tagjának területén megilletik a céljainak

eléréséhez szükséges kiváltságok és mentességek.

2. Az Egyesült Nemzetek tagjainak képviselőit és a Szervezet tisztviselőit szintén megilletik a Szervezettel kapcsolatos feladataik független ellátásához szükséges kiváltságok és mentességek.

3. A Közgyűlés a jelen Cikk 1. és 2. pontjának alkalmazása tekintetében a részletek meghatározása iránt ajánlásokat tehet, vagy e célból az Egyesült Nemzetek tagjainak egyezményeket kötését javasolhatja.

XVII. FEJEZET

Ideiglenes biztonsági rendelkezések

106. Cikk

Addig is, amíg a 43. Cikkben említett azok a külön megállapodások, amelyek a Biztonsági Tanács részére, véleménye szerint lehetővé teszik a 42. Cikkben foglalt alkalmazása folytán ráháruló kötelezettségek vállalásának megkezdését, a Moszkvában, 1943. évi október hó 30-án aláírt négyhatalmi nyilatkozat részesei és Franciaország az említett nyilatkozat 5. pontja értelmében tanácskozásokat folytatnak egymással és szükség esetén a Szervezet más tagjaival is, az Egyesült Nemzetek nevében történő oly együttes fellépés céljából, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartására szükséges lehet.

107. Cikk

A jelen Alapokmány egyetlen rendelkezése sem érinti vagy tiltja azokat a műveleteket, amelyeket az ilyen műveletekért felelős Kormányok a második világháborúban a jelen Alapokmány bármely aláírójával hadban álló valamely Állam ellen a háború folyamánaképpen fogantatosítottak vagy engedélyeztek.

XVIII. FEJEZET

Módosítások

108. Cikk

A jelen Alapokmány módosítása az Egyesült Nemzetek összes tagjaira nézve akkor lép hatályba, ha azt a Közgyűlés tagjai kétharmad szótöbbséggel elfogadták és az Egyesült Nemzetek tagjainak kétharmada, köztük a Biztonsági Tanács valamennyi állandó tagja, saját alkotmányos eljárásának megfelelően megerősítette.

109. Cikk

1. A jelen Alapokmány felülvizsgálására az Egyesült Nemzetek tagjai általános értekezlet tarthatnak, mégpedig abban az időpontban és azon a helyen, amelyet a Közgyűlés tagjainak kétharmad szótöbbségével és a Biztonsági Tanács bármely kilenc tagjának szavazatával meghatároz. Az értekezleten a szervezet mindegyik tagjának egy szavazata van.

2. A jelen Alapokmánynak az értekezlet kétharmad szótöbbséggel javasolt bármely módosítása akkor lép hatályba, ha azt az Egyesült Nemzetek tagjainak kétharmada, köztük a Biztonsági Tanács valamennyi állandó tagja, saját alkotmányos eljárásának megfelelően megerősítette.

3. Ha ilyen értekezlet a Közgyűlésnek a jelen Alapokmány hatálybalépését követő tizedik évi ülőszakáig nem ült össze, az értekezlet összehívására vonatkozó javaslatot a Közgyűlés említett ülőszakának napirendjére kell tűzni és az értekezletet meg kell tartani, ha a Közgyűlés tagjainak szótöbbségével és a Biztonsági Tanács bármely kilenc tagjának szavazatával így határoz.

XIX. FEJEZET

Megerősítés és aláírás

110. Cikk

1. Az aláíró Államoknak a jelen Alapokmányt saját alkotmányos eljárásuknak megfelelően meg kell erősíteniök.

2. A megerősítő okiratokat az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál kell letenni, amely minden egyes letétéről értesíteni fogja az összes aláíró Államokat, valamint – kinevezése után – a Szervezet Főtitkárát.

3. A jelen Alapokmány hatályba lép, amint a Kínai Köztársaság, Franciaország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok, valamint a többi aláíró Állam többsége letette megerősítő okiratát. A megerősítő okiratok letételéről azt követőleg az Amerikai Egyesült Államok Kormánya jegyzőkönyvet vesz fel, amelynek másolatát az összes aláíró Államoknak megküldi.

4. Azok az aláíró Államok, amelyek a jelen Alapokmányt annak hatálybalépése után erősítik meg, saját megerősítő okiratuk letételének időpontjában válnak az Egyesült Nemzetek eredeti tagjává.

111. Cikk

Ezt az Alapokmányt, amelynek kínai, francia, orosz, angol és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának irattárában kell elhelyezni. Ez a Kormány a többi aláíró Állam Kormányának kellően hitelesített másolatokat fog küldeni.

ENNEK HITELÉÜL az Egyesült Nemzetek Kormányainak meghatalmazottai a jelen Alapokmányt aláírták.

KÉSZÜLT San Franciscóban, az ezerkilencszáznegyvenötödik év június havának huszonhatodik napján."

A NEMZETKÖZI BÍRÓSÁG ALAPSZABÁLYAI

1. Cikk

A Nemzetközi Bíróságot, amelyet az Egyesült Nemzetek Alapokmánya az Egyesült Nemzetek legfőbb bírói szerveként állított fel, ezen Alapszabályok rendelkezéseinek megfelelően kell megalakítani és a Bíróságnak eszerint kell működnie.

I. fejezet

A BÍRÓSÁG SZERVEZETE

2. Cikk

A Bíróság független bírák testülete, akiket állampolgárságukra való tekintet nélkül, azok közül a nagy erkölcsi tekintélynek örvendő személyek közül kell választani, akik hazájukban a legmagasabb bírói tisztség betöltéséhez megkívánt követelményeknek megfelelnek, vagy akik a nemzetközi jog terén elismert jártassággal bíró jogtudósok.

3. Cikk

1. A Bíróság 15 tagból áll, akik közül kettő ugyanannak az Államnak állampolgára nem lehet.

2. Azt a személyt, aki a bírósági tagság szempontjából több Állam állampolgárának volna tartható, azon Állam állampolgárának kell tekinteni, amelyben polgári és politikai jogait rendszeresen gyakorolja.

4. Cikk

1. A Bíróság tagjait, az Állandó Választottbíróság nemzeti csoportjai által jelölt személyek jegyzékéből a Közgyűlés és a Biztonsági Tanács az alábbi rendelkezések szerint választja meg.

2. Az Egyesült Nemzeteknek az Állandó Választottbíróságban nem képviselt tagjait illetően, a jelölteket olyan nemzeti csoportok választják ki, amelyeket kormányaik e célból az Állandó Választott Bíróság tagjaira nézve a nemzetközi viszályok békés elintézéséről szóló 1907. évi hágai Egyezmény 44. cikkében megállapított feltételekkel megegyező módon alakítanak meg.

3. Azokat a feltételeket, amelyek mellett olyan Állam, amely a jelen Alapszabályoknak részese ugyan, de az Egyesült Nemzeteknek nem tagja, a Bíróság tagjainak megválasztásában részt vehet, külön megegyezés hiányában a Biztonsági Tanács javaslatára a Közgyűlés állapítja meg.

5. Cikk

1. Legalább három hónappal a választás időpontja előtt az Egyesült Nemzetek Főtitkára írásban felkéri az Állandó Választottbíróságnak azokat a tagjait, akik a jelen Alapszabályokban részes Államok állampolgárai, valamint a 4. cikk 2. pontja értelmében alakított nemzeti csoportok tagjait, hogy meghatározott időn belül nemzeti csoportonként jelöljenek ki a bírósági tagsággal járó tisztség betöltésére alkalmas személyeket.

2. Egy csoport sem jelölhet négynél több személyt, akik közül legfeljebb kettő lehet saját állampolgáruk. Az egy csoport által jelölt személyek száma semmi esetre sem lehet a betöltendő helyek kétszeresénél több.

6. Cikk

Ajánlatos, hogy a nemzeti csoportok a jelölések megtétele előtt legfelső bíróságuknak, egyetemeik jogi karának és jogakadémiáiknak, valamint jogtudománnyal foglalkozó nemzeti akadémiáiknak és nemzetközi akadémiák nemzeti tagozatainak véleményét kérjék ki.

7. Cikk

1. A Főtitkár az ekként kijelölt összes személyekről betűsoros jegyzéket állít össze. A 12. cikk 2. pontjában említett esetek kivételével csak ezek a személyek választhatók meg.

2. A Főtitkár ezt a jegyzéket a Közgyűlés és a Biztonsági Tanács elé terjeszti.

8. Cikk

A Közgyűlés és a Biztonsági Tanács a Bíróság tagjainak megválasztását egymástól függetlenül fogatosítja.

9. Cikk

A választóknak minden választás során nemcsak arra kell ügyelniük, hogy a megválasztandó személyek a megkívánt követelményeknek egyénenként megfeleljenek, hanem arra is, hogy a testületben, mint egészben, a civilizáció főbb formáinak és a világ fő jogrendszereinek képviselői biztosítva legyenek.

10. Cikk

1. Azokat a jelölteket, akik a Közgyűlésben és a Biztonsági Tanácsban a szavazatok abszolút többségét elnyerik, megválasztottnak kell tekinteni.

2. A Biztonsági Tanácsnak a bírák megválasztására vagy a 12. cikkben említett Bizottság tagjainak kijelölésére vonatkozó szavazását olyképpen kell megtartani, hogy a Biztonsági Tanács

állandó és nem állandó tagjai között semmiféle megkülönböztetés se legyen.

3. Abban az esetben, ha mind a Közgyűlésen, mind pedig a Biztonsági Tanácsban ugyanannak az Államnak több állampolgára nyerné el a szavazatok abszolút többségét, közülük csak a legidősebbet kell megválasztottnak tekinteni.

11. Cikk

Ha az első szavazó ülés után egy vagy több hely még betöltésre vár, második és ha szükséges, harmadik ülést kell tartani.

12. Cikk

1. Ha a harmadik ülés után egy vagy több hely még mindig betöltetlen marad, akár a Közgyűlés, akár pedig a Biztonsági Tanács kívánságára bármikor egy hat tagból álló közvetítő Bizottságot kell alakítani, amelynek három tagját a Közgyűlés, három tagját pedig a Biztonsági Tanács jelöli ki. Ennek a Bizottságnak az a célja, hogy minden még betöltetlen helyre abszolút szótöbbséggel egy-egy nevet hozzon javaslatba és azt elfogadás végett a Közgyűlés és a Biztonsági Tanács elé terjessze.

2. Ha a közvetítő Bizottság egyhangúan megállapodik olyan személyben, aki a kívánt feltételeknek megfelel, ezt a személyt akkor is felveheti a jegyzékbe, ha a neve a 7. cikkben említett jelölési jegyzékben nem szerepelt.

3. Ha a közvetítő Bizottság arra a megállapodásra jut, hogy a választást nem lehet sikerrel megtartani, a Bíróságnak már megválasztott tagjai fogják a Biztonsági Tanács által megállapított határidőn belül az üres helyeket betölteni, azok közül a jelöltek közül történő választás útján, akik akár a Közgyűlésben, akár a Biztonsági Tanácsban szavazatot kaptak.

4. Abban az esetben, ha a bírák szavazatai egyenlően oszlanak meg, a legidősebb bíró szavazata dönt.

13. Cikk

1. A bíróság tagjait kilenc évre választják és azok újra választhatók; mindazonáltal az első választás során megválasztott bírák közül ötnek működési ideje három év után, további öté pedig hat év után véget ér.

2. Azokat a bírákat, akiknek működési ideje a fent említett hároméves, illetve hatéves kezdeti időszakkal véget ér, közvetlenül az első választás befejeztével, a Főtitkár sorshúzás útján jelöli ki.

3. A Bíróság tagjai tisztségük gyakorlását mindaddig folytatják, amíg a helyüket be nem töltik. Leváltásuk után is be kell fejezniök azokat az ügyeket, amelyeknek elintézését megkezdték.

4. A Bíróság valamelyik tagjának lemondása esetén a lemondást a Főtitkárhoz való továbbítás végett a Bíróság Elnökéhez kell intézni. A bírói széket a lemondásnak a Főtitkárral való közlésével kell megüresedettnek tekinteni.

14. Cikk

A megüresedő helyeket az első választásra megszabott módon a következők szem előtt tartásával kell betölteni: a Főtitkárnak a megüresedéstől számított egy hónapon belül kell az 5. cikkben előírt felkéréseket továbbítania és a választás időpontját a Biztonsági Tanács állapítja meg.

15. Cikk

A Bíróságnak az a tagja, akit olyan tag helyére választottak meg, akinek működési ideje még nem telt le, tisztségét elődjének még hátralevő működési idejére viseli.

16. Cikk

1. A Bíróság tagjai semmiféle politikai vagy államigazgatási tevékenységet sem folytathatnak és semmiféle más hivatásos jellegű foglalkozást nem vállalhatnak.

2. Az e cikkel kapcsolatos bármely kétség esetén a Bíróság határoz.

17. Cikk

1. A Bíróság tagjai semmilyen ügyben nem léphetnek fel mint kormány megbízottak, tanácsadók vagy ügyvédek.

2. A Bíróság egy tagja sem vehet részt olyan ügy elbírálásában, amelyben előzőleg, mint a felek egyikének kormány megbízottja, tanácsadója, vagy ügyvédje, vagy valamelyik nemzeti vagy nemzetközi bíróságnak, vagy vizsgálóbizottságnak tagjaként, vagy bármilyen más minőségben már közreműködött.

3. Az e cikkel kapcsolatos bármely kétség esetén a Bíróság határoz.

18. Cikk

1. A Bíróság tagjai tisztségükből csak akkor mozdíthatók el, ha a többi tag egyhangú véleménye szerint a megkívánt feltételeknek többé nem felelnek meg.

2. Erről a Jegyző a Főtitkárt hivatalosan értesíti.

3. A bírói széket ezzel a közléssel megüresedettnek kell tekinteni.

19. Cikk

A Bíróság tagjai bírói tisztségük gyakorlása tekintetében diplomáciai kiváltságokat és mentességeket élveznek.

20. Cikk

Működésének megkezdése előtt a Bíróság minden tagja nyilvános ülésen ünnepélyesen kötelezettséget vállal arra nézve, hogy tisztét pártatlanul és lelkiismeretesen fogja ellátni.

21. Cikk

1. A Bíróság Elnökét és Alelnökét három évre választja; ezek újraválaszthatók.

2. A Bíróság Jegyzőt nevez ki és a szükséghez képest gondoskodhatik egyéb tisztviselők kinevezéséről is.

22. Cikk

1. A Bíróság székhelye Hága. Ez azonban nem akadályozhatja meg a Bíróságot abban, hogy amennyiben azt kívánatosnak tartja, máshol is ülésezhessék és teendőit máshol is elláthassa.

2. Az Elnöknek és a Jegyzőnek a Bíróság székhelyén kell laknia.

23. Cikk

1. A Bíróság a törvénykezési szünet kivételével, amelynek idejét és tartamát a Bíróság állapítja meg, állandóan ülésezik.

2. A Bíróság tagjainak rendszeresen visszatérő időközökben szabadsághoz van joguk, amelynek időpontját és tartamát, Hága és az egyes bírák otthona közötti távolság figyelembevételével, a Bíróság állapítja meg.

3. A Bíróság tagjainak, ha csak nincsenek szabadságon, vagy ha őket megjelenésükben betegség, vagy az Elnökkel kellő módon közölt más komoly ok nem gátolja, állandóan a Bíróság rendelkezésére kell állniuk.

24. Cikk

1. Ha valamilyen különös ok folytán a Bíróság tagja úgy véli, hogy valamely

meghatározott ügy elbírálásában nem vehet részt, ezt a körülményt az Elnökkel közölni köteles.

2. Ha az Elnök úgy véli, hogy a Bíróság egy tagja, valamilyen különös ok folytán valamely meghatározott ügy elbírálásában nem vehet részt, erről őt ennek megfelelően értesíti.

3. Ha ilyen esetben a Bíróság tagjának és az Elnöknek véleménye nem egyezik, az ügyben a Bíróság dönt.

25. Cikk

1. A Bíróság, hacsak az Alapszabályok kifejezetten másként nem rendelkeznek, teljes ülésben jár el.

2. Azzal a feltétellel, hogy a Bíróság megalakítása céljából rendelkezésre álló bírák száma ezáltal tizenegy alá ne csökkenjen, a Bíróság Ügyviteli Szabályai megengedhetik, hogy egy vagy több bíró, a körülményeknek megfelelően és váltakozva az üléseken való részvétel alól felmentést nyerjen.

3. A Bíróság megalakításához kilenc bíró jelenléte elegendő.

26. Cikk

1. A Bíróság időről időre saját rendelkezése szerint három vagy több bíróból álló egy vagy több tanácsot alakíthat, bizonyos meghatározott ügycsoportok, mint például munkaügyek vagy az átmenő forgalomra és közlekedésre vonatkozó ügyek letárgyalása végett.

2. A Bíróság bármikor alakíthat tanácsot valamely meghatározott ügy letárgyalása végett. Az ilyen tanács bíráinak számát a Bíróság a felekkel egyetértésben határozza meg.

3. Ha a felek kérik, ügyeiket az e cikk rendelkezései szerint alakított tanácsok tárgyalják és döntenek el.

27. Cikk

A 26. és 29. cikk értelmében megalakított tanácsok bármelyike által hozott ítéletet úgy kell tekinteni, mintha azt a Bíróság hozta volna.

28. Cikk

A 26. és 29. cikk értelmében megalakított tanácsok a felek beleegyezésével Hágán kívül is ülésezhetnek és láthatják el teendőiket.

29. Cikk

Az ügyek gyors elintézése érdekében a Bíróság évenként egy öt tagból álló tanácsot alakít, amely a felek kérelmére sommás eljárásban tárgyal és bírál el ügyeket. A Bíróság az ülésen való részvételben akadályozott bírák helyettesítésére az öt tagon felül további két bírót jelöl ki.

30. Cikk

1. Teendőinek ellátása céljából a Bíróság Ügyviteli Szabályokat állapít meg. Különösen az eljárásra vonatkozó szabályokat kell leszögeznie.

2. A Bíróság Ügyviteli Szabályai megengedhetik, hogy a Bíróságnak vagy bármelyik tanácsának ülésein szavazati jog nélkül ülnökök vegyenek részt.

31. Cikk

1. Azok a bírák, akik a peres felek valamelyikének állampolgárai, megtartják a jogukat ahhoz, hogy a Bíróság elé terjesztett ügy elbírálásában közreműködjenek.

2. Ha a Bíróság eljáró tagjai között olyan bíró szerepel, aki a felek egyikének állampolgára, bármelyik másik fél is jelölhet bíróként egy személyt. Az ilyen személyt elsősorban azok közül a személyek közül kell kijelölni, akik a 4. és 5. cikk

rendelkezéseinek megfelelően mint jelöltek szerepelnek.

3. Ha a Bíróság eljáró tagjai között nincs olyan személy, aki valamelyik fél állampolgára volna, az e cikk 2. pontjának rendelkezései szerint mindegyik fél jelölhet ki bírót.

4. Ennek a cikknek a rendelkezéseit a 26. és 29. cikk esetében is alkalmazni kell. Ilyen esetben a Bíróság Elnöke a Bíróságnak a tanácsot alkotó tagjai közül egyet, vagy ha szükséges, kettőt felkér arra, hogy helyét a Bíróság olyan tagjának adja át, aki az érdekelt felek állampolgára, illetve ilyennek hiányában, vagy ha az megjelenésében akadályoztatva volna, annak, akit a felek erre a célra külön kijelölnek.

5. Ha ugyanabban az ügyben több fél van együttesen érdekelve, ezek az előző rendelkezések alkalmazása szempontjából csupán egy félnek számítanak. Ez e pontra vonatkozó bármely kétség esetében a Bíróság dönt.

6. A jelen cikk 2., 3. és 4. pontjai értelmében kijelölt bíráknak az Alapszabályok 2. cikkében, 17. cikkének 2. pontjában, valamint 20. és 24. cikkeiben előírt feltételeknek meg kell felelniük. Ezek a bírák az ügy eldöntésében bírótársaikkal a teljes egyenlőség alapján vesznek részt.

32. Cikk

1. A Bíróság minden tagja évi illetményben részesül.

2. Az Elnök külön évi járandóságban részesül.

3. Az Alelnök minden olyan napra, amelyen mint Elnök működik, külön járandóságban részesül.

4. A 31. cikk értelmében kijelölt bírák, akik a Bíróságnak nem tagjai, azokra a napokra, amelyeken teendőiket ellátják, térítésben részesülnek.

5. Ezeknek az illetményeknek, járandóságoknak és térítéseknek az összegét a Közgyűlés állapítja meg. A

működés idejének tartama alatt ezeket az összegeket nem lehet leszállítani.

6. A Jegyző illetményét a Bíróság javaslatára a Közgyűlés állapítja meg.

7. A Közgyűlés által hozott szabályozás állapítja meg azokat a feltételeket, amelyek mellett a Bíróság tagjai és a Jegyző részére nyugdíjat lehet biztosítani, valamint azokat a feltételeket, amelyek mellett a Bíróság tagjai és a Jegyző utazási költségeit meg kell téríteni.

8. A fenti illetmények, járandóságok és térítések mindennemű adótól mentesek.

33. Cikk

A Bíróság költségeit az Egyesült Nemzetek a Közgyűlés által meghatározott módon viselik.

II. fejezet

A BÍRÓSÁG JOGHATÓSÁGA

34. Cikk

1. A Bíróság előtt félként csak Állam léphet fel.

2. A Bíróság az Ügyviteli Szabályai értelmében és azoknak megfelelően, az eléje terjesztett ügyekre vonatkozó tájékoztatást kérhet nemzetközi szervezetektől és e szervezetek saját kezdeményezésükből is adhatnak tájékoztatást.

3. Valahányszor a Bíróság elé terjesztett valamely ügyben nemzetközi szervezet alapító okirata vagy ezzel kapcsolatban elfogadott nemzetközi egyezmény értelmezésének kérdése merül fel, arról a Jegyző a nemzetközi szervezetet értesíti és megküldi számára a per összes iratainak másolatát.

35. Cikk

1. A Bírósághoz az ezekben az Alapszabályokban részes Államok fordulhatnak.

2. Azokat a feltételeket, amelyek mellett más Államok is fordulhatnak a Bírósághoz, a hatályban levő nemzetközi szerződésekben foglalt külön rendelkezések fenntartásával a Biztonsági Tanács állapítja meg mindenesetre oly módon, hogy abból a felek a Bíróság előtt semmiféle vonatkozásban se kerüljenek egyenlőtlen helyzetbe.

3. Ha valamely ügyben olyan Állam van félként érdekelve, amely az Egyesült Nemzeteknek nem tagja, a Bíróság állapítja meg azt az összeget, amellyel ez a fél a Bíróság költségeihez hozzájárulni köteles. Ezt a rendelkezést nem kell alkalmazni, ha az ilyen Állam a Bíróság költségeinek viselésében egyébként is részt vesz.

36. Cikk

1. A Bíróság joghatósága kiterjed minden ügyre, amelyet a felek eléje terjesztenek és minden olyan kérdésre, amelyet az Egyesült Nemzetek Alapokmánya vagy a hatályban levő nemzetközi szerződések és egyezmények elébe utalnak.

2. Az Alapszabályokban részes Államok bármikor kijelenthetik, hogy ipso facto (önmagában) és külön megegyezés nélkül, minden olyan Állammal szemben, amely ugyanazt a kötelezettséget vállalja, kötelezőnek ismerik el a Bíróság joghatóságát minden olyan jogvitára nézve, amelynek tárgya:

- a) nemzetközi szerződés értelmezése,
- b) a nemzetközi jog bármely kérdése,
- c) olyan tény létezésének megállapítása, amely ha valóban bizonyul, nemzetközi kötelezettség megszegését jelenti,
- d) nemzetközi kötelezettség megszegése esetében teljesítendő jóvátétel természete vagy terjedelme.

3. A fent említett nyilatkozatok feltétel nélkül, vagy több Állammal vagy

bizonyos Államokkal szemben a viszonyosság kikötésével, avagy bizonyos időre korlátozva tehetők.

4. Az ilyen nyilatkozatokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letenni, aki azokról másolatokat küld az Alapszabályokban részes Államoknak és a Bíróság Jegyzőjének.

5. Az állandó Nemzetközi Bíróság Alapszabályainak 36. cikke értelmében tett nyilatkozatokat, amennyiben azok még hatályban vannak, az Alapszabályokban részes Államok között arra az időre, amelyre hatályuk még fennáll és rendelkezéseiknek megfelelően a Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának elfogadása gyanánt kell tekinteni.

6. Ha abban a kérdésben, hogy a Bíróságnak van-e az eljárásra joghatósága, vita támad, a Bíróság dönt.

37. Cikk

Ha valamely hatályban levő nemzetközi szerződés vagy egyezmény a Nemzetek Szövetsége által megállapítandó valamely bíróság vagy az Állandó Nemzetközi Bíróság joghatóságát írja elő, a joghatóság az Alapszabályokban részes felek közötti viszonylatban a Nemzetközi Bíróságra száll.

38. Cikk

1. A Bíróság, amelynek az a feladata, hogy az eléje terjesztett jogvitákat a nemzetközi jog alapján döntse el, eljárása során a következő forrásokat alkalmazza:

a) azokat az általános vagy különös nemzetközi egyezményeket, amelyek a vitában álló Államok által kifejezetten elismert jogszabályokat állapítanak meg;

b) a nemzetközi szokást, mint a jog gyanánt elismert általános gyakorlat bizonyítékát;

c) a civilizált nemzetek által elismert általános jogelveket;

d) az 59. cikk rendelkezéseinek fenntartása mellett a bírói döntéseket és a különböző nemzetek legkiválóbb publicistáinak tanítását, mint a jogszabályok megállapításának segédeszközeit.

2. Ez a rendelkezés nem érinti a Bíróságnak azt a jogát, hogy a felek megegyezése esetén valamely ügyet ex aequo et bono (méltányosság alapján) döntsön el.

III. fejezet

ELJÁRÁS

39. Cikk

1. A Bíróság hivatalos nyelve a francia és az angol. Ha a felek megegyeznek abban, hogy a tárgyalási nyelv a francia legyen, az ítéletet francia nyelven kell meghozni. Ha a felek abban egyeznek meg, hogy a tárgyalási nyelv az angol legyen, az ítéletet angol nyelven kell meghozni.

2. Ha a felek között az alkalmazandó nyelv tekintetében megegyezés nem jött létre, a felek előterjesztéseikben tetszésük szerint használhatják a két nyelv bármelyikét, a Bíróság határozatát pedig francia és angol nyelven kell megszövegezni. Ilyenkor a Bíróság egyúttal azt is meghatározza, hogy a két szöveg közül melyiket kell hitelesnek tekinteni.

3. A Bíróságnak bármelyik fél kérésére meg kell engednie, hogy az a francia vagy angol helyett más nyelvet használhasson.

40. Cikk

1. Az ügyeket az eset körülményeihez képest, vagy a vonatkozó külön megegyezés közlésével, vagy írásbeli keresettel kell a Bíróság elé terjeszteni; mindkettőt a Jegyzőhöz kell intézni.

Mindkét esetben meg kell jelölni a vita tárgyát és a feleket.

2. A Jegyző a keresetet az összes érdekeltekkel haladéktalanul közli.

3. A Jegyző a Főtitkár útján az Egyesült Nemzetek tagjait is értesíti; úgyszintén értesíti mindazokat az Államokat, amelyek jogosultak a Bíróság előtt megjelenni.

41. Cikk

1. A Bíróságnak, ha úgy véli, hogy a körülmények ezt megkívánják, jogában áll megjelölni azokat az ideiglenes rendszabályokat, amelyek alkalmazása szükséges bármelyik fél jogainak biztosítása céljából.

2. A végleges határozat meghozataláig a javasolt rendszabályokról a feleket és a Biztonsági Tanácsot haladéktalanul értesíteni kell.

42. Cikk

1. A feleket a kormány megbízottak képviselik.

2. Ezek a Bíróság előtt igénybe vehetik tanácsadók és ügyvédek közreműködését.

3. A peres felek kormány megbízottait, tanácsadóit és ügyvédjeit a teendőik független ellátásához szükséges minden kiváltság és mentesség megilleti.

43. Cikk

1. Az eljárás két részből áll, az egyik az írásbeli, a másik a szóbeli rész.

2. Az írásbeli eljárás a periratoknak és elleniratoknak, valamint, ha szükséges, a válasziratoknak, továbbá minden bizonyítékul szolgáló ügydarabnak és okiratnak a Bírósággal és a felekkel történő közléséből áll.

3. Ezek a közlések a Bíróság által meghatározott rendben és időben a Jegyző útján történnek.

4. A felek valamelyike által benyújtott minden okiratot hiteles másolatban közölni kell a másik féllel.

5. A szóbeli eljárás a tanúknak, szakértőknek, kormány megbízottaknak, tanácsadóknak és ügyvédeknek a Bíróság által történő meghallgatásából áll.

44. Cikk

1. A Bíróság az értesítéseknek a kormány megbízottak, tanácsadók és ügyvédek kivételével bárki más részére történő kézbesítése céljából közvetlenül annak az Államnak a kormányához fordul, amelynek területén a kézbesítést foganatosítani kell.

2. Ugyanezt az eljárást kell követni akkor is, ha a bizonyítás felvétel a helyszínen kell foganatosítani.

45. Cikk

A tárgyalást az Elnök, ennek akadályoztatása esetén az Alelnök vezeti, ha mind a kettő akadályozva van, a rangidős bíró elnököl.

46. Cikk

A tárgyalás nyilvános, hacsak a Bíróság másként nem határoz, vagy ha a felek a nyilvánosság kizárását nem kérik.

47. Cikk

1. Minden ülésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyet a Jegyző és az Elnök írnak alá.

2. Ez a jegyzőkönyv az egyedül hiteles.

48. Cikk

A Bíróság előírja a pervezetés szabályait, megállapítja a felek perbeli

érvelésének előterjesztése tekintetében irányadó alakszerűségeket és határidőket, továbbá megtesz a bizonyítás felvételéhez szükséges minden intézkedést.

49. Cikk

A Bíróság még a tárgyalás megkezdése előtt felhívhatja a kormány megbízottakat, valamely okirat felmutatására, vagy valamely felvilágosítás megadására. A felhívás visszautasítását hivatalos okiratban kell tudomásul venni.

50. Cikk

A Bíróság bármikor megbízhat bármely általa választott személyt, testületet, hivatalt, bizottságot vagy más szervezetet vizsgálat lefolytatásával, vagy szakértői vélemény adásával.

51. Cikk

A tárgyalás során a 30. cikkben említett Ügyviteli Szabályokban a Bíróság által megállapított feltételek mellett, a tanúknak és a szakértőknek minden lényeges kérdés feltehető.

52. Cikk

Ha a Bíróság a bizonyítékokat és tanúvallomásokat az e célra megállapított időn belül már felvette, az egyik fél által előterjeszteni kívánt további szóbeli vagy írásbeli bizonyíték átvételét megtagadhatja, kivéve, ha a másik fél az előterjesztéshez hozzájárul.

53. Cikk

1. Amennyiben az egyik fél nem jelenik meg a Bíróság előtt, vagy ügyében nem terjeszt elő kérelmet, a másik fél indítványozhatja, hogy a Bíróság kérelme értelmében határozzon.

2. A Bíróság, mielőtt így határozna, nemcsak arról tartozik meggyőződni, hogy joghatósága a 36. és 37. cikkek értelmében fennáll, hanem arról is, hogy a kérelem ténybelileg és jogilag megalapozott.

54. Cikk

1. Miután a kormány megbízottak, tanácsadók és ügyvédek a Bíróság vezetése alatt az ügyre vonatkozó előadásait befejezték, az Elnök a tárgyalást berekeszti.

2. Ezután a Bíróság ítélethozatalra visszavonul.

3. A Bíróságnak az ítélethozattal kapcsolatos tanácskozásai titkosak és azok később sem hozhatók nyilvánosságra.

55. Cikk

1. Minden kérdést a jelenlevő bírák szavazatának többségével kell eldönteni.

2. Szavazategyenlőség esetében az Elnök, vagy az öt helyettesítő bíró szavazata dönt.

56. Cikk

1. Az ítéletet indokolni kell.

2. Az ítéletnek tartalmaznia kell a határozat meghozatalában részt vett bírák nevét.

57. Cikk

Ha az ítélet egészben vagy részben nem a bírák egyhangú véleményét fejezi ki, bármelyik bírónak joga van különvéleményt benyújtani.

58. Cikk

Az ítéletet az Elnök és a Jegyző írja alá, s azt a kormány megbízottak előzetes

értesítése után nyilvános ülésen fel kell olvasni.

59. Cikk

A Bíróság határozata csak a perben álló felekre és csak az eldöntött ügyben kötelező.

60. Cikk

Az ítélet végleges és vele szemben fellebbezésnek nincs helye. Ha az ítélet értelme vagy alkalmazási köre tekintetében vita támad, a Bíróság, bármelyik fél kérelmére, hiteles magyarázatot ad.

61. Cikk

1. Újrafelvétel iránti kérelmet csak abban az esetben lehet előterjeszteni, ha az olyan döntő jelentőségű tény felmerülésén alapul, amely az ítélet meghozatalakor mind a Bíróság, mind pedig az újrafelvételt kérő fél előtt ismeretlen volt, feltéve mindig, hogy a tény nem ismerése nem az újrafelvételt kérő fél gondatlanságának a következménye.

2. Az újrafelvételi eljárást a Bíróság ítélete vezeti be, amely az új tény fennforgását kifejezetten megállapítja, valamint elismeri, hogy az olyan természetű, amely az újrafelvételt lehetővé teszi és kijelenti, hogy az újrafelvételi kérelemnek ennek alapján helye van.

3. A Bíróság, mielőtt az újrafelvételi kérelemnek helyt adna, megkívánhatja az ítélet rendelkezéseinek előzetes végrehajtását.

4. Az újrafelvétel iránti kérelmet legkésőbb az új tény felmerülésétől számított hat hónapon belül kell benyújtani.

5. Az ítélet meghozatalától számított tíz év után újrafelvételi kérelmet előterjeszteni nem lehet.

62. Cikk

1. Ha valamely Állam úgy véli, hogy az ügyben hozott ítélet jogi természetű érdekeit érinti, a beavatkozás iránt a Bíróságnál kérelmet terjeszthet elő.

2. E kérelem tárgyában a Bíróság dönt.

63. Cikk

1. Valahányszor oly egyezmény értelmezéséről van szó, amelynek az ügyben érdekelt Államokon kívül más Államok is részesei, a Jegyző ezeket az Államokat haladéktalanul értesíti.

2. Minden így értesített Államnak jogában áll a perbe beavatkozni; de ha él ezzel a jogával, úgy az ítéletben foglalt értelmezés reánezve hasonlóképpen kötelező lesz.

64. Cikk

Ha csak a Bíróság másképp nem határoz, saját költségeit mindegyik fél maga viseli.

IV. fejezet

TANÁCSADÓ VÉLEMÉNY

65. Cikk

1. A Bíróság bármilyen jogi kérdésben tanácsadó véleményt nyilváníthat bármely olyan szerv megkeresésére, amely az Egyesült Nemzetek Alapokmánya által, vagy annak értelmében ilyen megkeresés előterjesztésére jogosult.

2. Azokat a kérdéseket, amelyekre nézve a Bíróság tanácsadó véleményét kéri, írásbeli megkeresés alakjában kell a Bíróság elé terjeszteni. A megkeresésben szabatosan meg kell határozni azt a kérdést, amelyre nézve a véleményt kéri és csatolni kell hozzá

minden, a kérdés megvilágítására alkalmasnak látszó iratot.

66. Cikk

1. A Jegyző a tanácsadó vélemény nyújtására vonatkozó megkeresés előterjesztéséről haladéktalanul értesíti mindazokat az Államokat, amelyek jogosultak a Bírósághoz fordulni.

2. A Jegyző ezenkívül külön és közvetlen értesítés útján tudatja mindazokkal az Államokkal, amelyek jogosultak a Bírósághoz fordulni, valamint minden olyan nemzetközi szervezettel, amely a Bíróság, vagy ha ez nem ülésezik, az Elnök véleménye szerint a kérdésre vonatkozóan valószínűleg tájékoztatást tud adni, hogy a Bíróság kész a kérdésre vonatkozó írásbeli nyilatkozatokat az Elnök által megállapítandó határidőn belül átvenni, illetőleg szóbeli nyilatkozataikat e célra összehívandó nyilvános ülésen meghallgatni.

3. Ha oly Állam, amely jogosult a Bírósághoz fordulni, az e cikk 2. pontjában említett külön értesítést nem kapta meg, kifejezheti óhaját az iránt, hogy írásbeli nyilatkozatot terjesztessen elő vagy hogy meghallgassák; e kérelem felett a Bíróság dönt.

4. Azoknak az Államoknak és szervezeteknek, amelyek írásban vagy szóban, vagy mindkét módon nyilatkozatot tettek, meg kell engedni, hogy a más Államok, vagy szervezetek által tett nyilatkozatokhoz megjegyzéseket fűzhessenek abban az alakban, olyan terjedelemben és addig az időpontig, ahogyan azt a Bíróság, vagy ha az nem ülésezik, az Elnök, minden egyes esetben meghatározza. Ennek megfelelően a Jegyző köteles az ilyen írásbeli nyilatkozatot kellő időben közölni azokkal az Államokkal és szervezetekkel, amelyek nyilatkozatokat tettek.

67. Cikk

A Bíróság tanácsadó véleményét nyilvános ülésen hirdeti ki, miután erről előzetesen értesítette a Főtitkárt, valamint az Egyesült Nemzetek azon tagjainak, illetőleg az olyan többi Államnak és nemzetközi szervezeteknek a képviselőit, amelyek közvetlenül érdekeltek.

68. Cikk

A Bíróságnak tanácsadó tevékenységének gyakorlása során a fenti rendelkezéseken kívül abban a mértékben, amelyben azokat alkalmazhatónak találja, ezen Alapszabályoknak a peres eljárásra vonatkozó szabályait szem előtt kell tartania.

V. fejezet

MÓDOSÍTÁS

69. Cikk

Az Alapszabályok módosítása tekintetében az Egyesült Nemzetek Alapokmányának módosítására meghatározott eljárás az irányadó, azon rendelkezések figyelembevételével, amelyeket a Közgyűlés a Biztonsági Tanács ajánlására azon Államoknak az eljárásban való részvételére vonatkozóan megállapít, amelyek a jelen Alapszabályoknak részesei ugyan, de az Egyesült Nemzeteknek nem tagjai.

70. Cikk

A Bíróság jogosult a jelen Alapszabályoknak az általa szükségesnek tartott módosítása iránt a 69. cikk rendelkezései értelmében történő megfontolás céljából, a Főtitkárhoz intézett írásbeli közlés útján javaslatot tenni.

3. § A jelen törvény kihirdetése napján, azonban az 1955. évi december hó 15-én kezdődő érvénnyel lép

hatályba. Végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Kihirdetve	1976.04.22.
Hatályos szöveg	1991.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Kína (nem ratifikálta), Szaúd-Arábia, EAE, Szingapúr, Malajzia

**1976. évi 8. törvényerejű rendelet, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán,
1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi
Egyezségokmánya kihirdetéséről**

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítő okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál 1974. január 17-én megtörtént. Az Egyezségokmány a 49. cikk 1. bekezdése értelmében 1976. március 23-án lépett hatályba.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya hivatalos, magyar fordítása a következő:

**„A Polgári és Politikai Jogok
Nemzetközi Egyezségokmánya**

Az Egyezségokmány részes államai tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja,

felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,

felismerték, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának megfelelően a polgári és politikai szabadságjogokat élvező, a félelemtől és a nélkülözéstől mentes szabad emberi lények eszménye csak úgy valósítható

meg, ha olyan feltételeket hoznak létre, amelyek révén mindenki élvezheti polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jogait,

tekintetbe vették az államoknak az Egyesült Nemzetek Alapokmányából folyó kötelezettségét az emberi jogok és szabadságok egyetemes tiszteletben tartására,

figyelembe vették, hogy az egyének kötelezései vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, és törekedni köteles az Egyezségokmányban elismert jogok előmozdítására és tiszteletben tartására, és ezért

megállapodtak az alábbi cikkeken:

I. RÉSZ

1. cikk

1. Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.

2. Céljai elérése érdekében minden nép – a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi gazdasági

együttműködésből és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeinek tiszteletben tartásával – szabadon rendelkezik természeti kincseivel és erőforrásaival. Semmilyen körülmények között sem fosztható meg valamely nép a létfenntartásához szükséges eszközeitől.

3. Az Egyezségokmányban részes államok, ideértve azokat is, amelyek önkormányzat nélküli, illetőleg gyámsági területek igazgatásáért felelősek, előmozdítják a népek önrendelkezési jogának megvalósítását, s ezt a jogot az Egyesült Nemzetek Alapokmányának rendelkezéseivel összhangban tiszteletben tartják.

II. RÉSZ

2. cikk

1. Az Egyezségokmányban részes, valamennyi állam kötelezi magát, hogy tiszteletben tartja és biztosítja a területén tartózkodó és joghatósága alá tartozó minden személy számára az Egyezségokmányban elismert jogokat, minden megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

2. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy alkotmányos eljárásukkal és az Egyezségokmány rendelkezéseivel összhangban gondoskodnak olyan törvényhozási vagy egyéb intézkedések meghozataláról, amelyek az Egyezségokmányban elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek, amennyiben ilyenek még nem volnának hatályban.

3. Az Egyezségokmányban részes minden állam kötelezi magát annak biztosítására, hogy

a) minden olyan személy, akinek az Egyezségokmányban elismert jogai vagy szabadságai sérelmet szenvednek, hatékony jogorvoslattal élhessen akkor is, ha a jogok megsértését hivatalos minőségben eljáró személyek követték el;

b) a jogorvoslattal élő személy jogai tekintetében az illetékes bírói, államigazgatási vagy törvényhozó hatóság vagy az állam jogrendszere szerint illetékes más hatóság határozzon, és fejlessze a bírói jogorvoslat lehetőségeit;

c) az illetékes hatóságok a helyállónak elismert jogorvoslatnak érvényt szerezzenek.

3. cikk

Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az Egyezségokmányban meghatározott valamennyi polgári és politikai jog tekintetében biztosítják a férfiak és nők egyenjogúságát.

4. cikk

1. A nemzet létét fenyegető és hivatalosan kihirdetett szükségállapot idején az Egyezségokmányban részes államok az adott helyzet által szigorúan megkövetelt mértékben tehetnek olyan intézkedéseket, amelyek eltérnek az Egyezségokmányban vállalt kötelezettségeiktől, feltéve, hogy az ilyen intézkedések nem állnak ellentétben egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeikkel és nem jelentenek kizárólag faj, szín, nem, nyelv, vallás vagy társadalmi származás alapján történő megkülönböztetést.

2. E rendelkezés alapján nem lehet eltérni a 6., 7., 8., (1. és 2. bekezdés), 11., 15., 16. és 18. cikktől.

3. Az Egyezségokmányban részes minden állam, amely él az eltérés jogával, az Egyesült Nemzetek Főtitkára

útján haladéktalanul tájékoztatni köteles az Egyezségokmányban részes többi államot azokról az intézkedésekről, amelyektől eltért és azokról az okokról, amelyek erre készítették. További tájékoztatást kell adni ugyanezen az úton arról az időpontról, amikor az állam az ilyen eltéréseknek véget vet.

5. cikk

1. Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az jogot adna bármely államnak, csoportnak vagy személynek olyan tevékenység kifejtésére, vagy olyan cselekedetre, amely az Egyezségokmányban elismert jogok és szabadságok megsemmisítésére, vagy azoknak az Egyezségokmányban meghatározottnál nagyobb mértékben való korlátozására irányul.

2. Az Egyezségokmányban részes bármely államban törvény, egyezmény, rendelet vagy szokás által elismert, vagy azok alapján hatályban levő egyetlen alapvető emberi jog korlátozása vagy csorbítása sem engedhető meg azzal az ürüggyel, hogy az Egyezségokmány az ilyen jogokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.

III. RÉSZ

6. cikk

1. Minden emberi lénynak veleszületett joga van az életre. E jogot a törvénynek védelmeznie kell. Senkit sem lehet életétől önkényesen megfosztani.

2. Olyan országokban, amelyek a halálbüntetést nem törölték el, csak a bűncselekmény elkövetése idején hatályos törvényben meghatározott leg súlyosabb bűncselekményekért lehet kiszabni halálbüntetést, és az nem állhat ellentétben az Egyezségokmány

rendelkezéseivel, sem a népiirtás bűncselekményének megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezménnyel. E büntetést csak az illetékes bíróság által hozott jogerős ítélet alapján lehet végrehajtani.

3. Amennyiben az élettől való megfosztás a népiirtás bűncselekményét valósítja meg, egyetértés áll fenn abban a tekintetben, hogy e cikk egyetlen rendelkezése sem hatalmazza fel az Egyezségokmányban részes valamely államot arra, hogy bármilyen módon eltérjen olyan kötelezettségektől, amelyeket a népiirtás megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezmény rendelkezései értelmében vállalt.

4. Bármely halálra ítéltnek joga van kegyelmet vagy a büntetés megváltoztatását kérni. Közkegyelmet vagy egyéni kegyelmet minden esetben lehet adni, illetőleg a halálbüntetést minden esetben meg lehet változtatni.

5. Halálbüntetést nem lehet kiszabni a 18. életévüket be nem töltött személyek által elkövetett bűncselekmények miatt, és azt terhes nőknél nem lehet végrehajtani.

6. E cikk egyetlen rendelkezésére sem lehet hivatkozni avégett, hogy késleltessék vagy megakadályozzák a halálbüntetésnek az Egyezségokmányban részes valamely állam általi eltörlését.

7. cikk

Senkit sem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni. Különösen tilos bárkit szabad hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletnek alávetni.

8. cikk

1. Senkit sem lehet rabszolgaságban tartani; a rabszolgaság és a

rabszolgakereskedelem minden formájában tilos.

2. Senkit sem lehet szolgátságban tartani.

3. a) Senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munka végzésére kötelezni;

b) ennek a bekezdésnek az a) pontját nem lehet úgy értelmezni, hogy az azokban az országokban, ahol valamely bűncselekmény miatti büntetesként kényszerszolgálatot járó szabadságvesztést lehet kiszabni, megakadályozná az illetékes bíróság által hozott ilyen ítélettel elrendelt kényszerszolgálat végrehajtását;

c) e bekezdés szempontjából a „kényszer- vagy kötelező munka” kifejezés nem foglalja magában:

(i) azt a b) pontban nem említett munkát vagy szolgálatot, amely rendszeresen megkövetelhető a törvényes bírói határozat alapján letartóztatásban levő vagy az ilyen határozattal feltételes szabadlábra helyezett személytől;

(ii) a katonai jellegű szolgálatot és olyan országokban, ahol a katonai szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadása lehetővé van téve, a köz javára végzett olyan szolgálatot, amelyet a törvény a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyektől megkövetel;

(iii) a közösség életét vagy jólétét veszélyeztető sürgősségi helyzet vagy természeti csapás esetében megkívánt szolgálatot;

(iv) minden olyan munkát vagy szolgálatot, amely a rendes polgári kötelezettségek része.

9. cikk

1. Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senkit sem lehet önkényesen őrizetbe venni vagy letartóztatni. Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a

törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

2. Minden letartóztatott személyt letartóztatásakor tájékoztatni kell letartóztatása okairól és a legrövidebb időn belül közölni kell vele az ellene emelt vádakát.

3. Azt, akit bűncselekmény vádjával vettek őrizetbe, vagy tartóztattak le, a legrövidebb időn belül bíró, vagy a törvény értelmében bírói hatáskört gyakorló más hatósági személy elé kell állítani; az ilyen személynek joga van arra, hogy ügyében ésszerű határidőn belül tárgyalást tartsanak, vagy szabadlábra helyezték őt. Az általános szabály ne legyen az, hogy az ítélethozatalra váró személyt őrizetben kell tartani, azonban a szabadlábra helyezést függővé lehet tenni olyan biztosítékoktól, amelyek szavatolják, hogy az érintett személy a tárgyaláson, a bírósági eljárás bármely más szakában, illetőleg adott esetben az ítélet végrehajtása céljából megjelenik.

4. Az a személy, akit szabadságától őrizetbevétele vagy letartóztatás útján fosztottak meg, jogosult a bírósághoz fordulni avégett, hogy az késelelem nélkül döntsön a fogvatartás törvényességéről és rendelje el a szabadlábra helyezését, amennyiben a fogvatartás nem törvényes.

5. Annak a személynek, aki törvénytelen letartóztatás vagy fogvatartás áldozata volt, kikényszeríthető joga van kártalanításra.

10. cikk

1. A szabadságuktól megfosztott személyekkel emberségesen és az emberi személyiség veleszületett méltóságának tiszteletben tartásával kell bánni.

2. a) A vádlottakat, amennyiben nem állnak fenn kivételes körülmények, el kell különíteni az ítélteltől és olyan külön elbánásban kell részesíteni őket,

amely megfelel annak a helyzetnek, hogy nincsenek elítélve;

b) a fiatalokú vádlottakat a felnőttektől el kell különíteni és ügyükben a lehető legrövidebb időn belül dönteni kell.

3. A büntetés-végrehajtási rendszerben olyan bánásmódot kell alkalmazni, melynek alapvető célja az elítéltek megjavítása és a társadalomban való beillesztésük elősegítése. A fiatalokú elkövetőket a felnőttektől el kell különíteni, s részükre a koruknak és a jogi helyzetüknek megfelelő elbánást kell biztosítani.

11. cikk

Senkit nem lehet bebörtönözni kizárólag abból az okból, hogy nem képes valamely szerződéses kötelezettségének eleget tenni.

12. cikk

1. Minden olyan személynek, aki törvényesen tartózkodik valamely állam területén, joga van e területen a szabad mozgásra és a tartózkodási helye szabad megválasztására.

2. Mindenki szabadon elhagyhat bármely országot, ideértve saját országát is.

3. A fent említett jogok csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak vethetők alá, amelyek az állam biztonságának, a közrendnek, a közegészségügynek, a közérkölcnek, valamint mások jogainak és szabadságainak a védelme érdekében szükségesek, és amelyek összhangban vannak az Egyezségokmányban elismert egyéb jogokkal.

4. Senkit nem lehet önkényesen megfosztani attól a jogától, hogy saját országába beléphessen.

13. cikk

Az Egyezségokmányban részes valamely állam területén jogosan tartózkodó külföldit csak a törvénynek megfelelően hozott határozat alapján lehet kiutasítani, és feltéve, hogy kényszerítő állambiztonsági okok nem szólnak ellene, lehetővé kell tenni számára, hogy előterjeszthesse azokat az érveket, melyek a kiutasítása ellen szólnak és azt, hogy ügyét az illetékes hatóság vagy e hatóság által külön e célra kijelölt egy, vagy több személy felülvizsgálja és hogy az eljárásban képviseltethesse magát.

14. cikk

1. A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinél joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. A sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okokból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mindakkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mind pedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan különleges körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető vagy polgári ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalokúak érdekei mást kívánnak, vagy ha az eljárás házassági jogvitára vagy gyermekek gyámságára vonatkozik.

2. Bűncselekmény elkövetésével vádolt minden személynek joga van arra, hogy ártatlannak tekintsék mindaddig, amíg bűnösségét a törvény szerint be nem bizonyították.

3. Az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinél teljes és egyenlő joga van legalább a következő biztosítékokra:

a) a legrövidebb határidőn belül egy általa értett nyelven részletesen tájékoztassák az ellene emelt vád természetéről és okáról;

b) megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezék védelme előkészítésére és az általa választott védővel való érintkezésre;

c) indokolatlan késedelem nélkül tárgyalják az ügyét;

d) a tárgyaláson személyesen jelen lehessen, személyesen vagy az általa választott védő útján védekezhessék; amennyiben védője nincsen, tájékoztassák a védő választására vonatkozó jogáról; és minden olyan esetben, ha az igazság érdekei ezt megkövetelik, hivatalból védőt rendeljenek ki számára, éspedig ingyenesen, amennyiben nem rendelkezik a védő díjazásához szükséges anyagi eszközökkel;

e) kérdéseket intézhessen vagy intéztethessen az ellene valló tanúkhöz, és a mellette valló tanúk ugyanolyan feltételek mellett jelenhessenek meg és legyenek meghallgathatók, mint az ellene valló tanúk;

f) díjmentesen vehessen igénybe tolmácsot, amennyiben nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet;

g) ne lehessen kényszeríteni arra, hogy saját maga ellen tanúskodjék vagy beismerje bűnösségét.

4. A fiatalokú személyek esetében az eljárásnak figyelemmel kell lennie az életkorukra és az átnevelésükhöz fűződő érdekekre.

5. Bűncselekmény elkövetésében bűnösnek nyilvánított minden személynek joga van arra, hogy bűnösnek nyilvánítását és elítélését felsőbb bíróság a törvénynek megfelelően felülvizsgálja.

6. Amikor valakit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélnek és ezt követően az elítélését hatályon kívül helyezik vagy kegyelemben részesítik

azért, mert egy új vagy újonnan feltárt tény azt bizonyítja, hogy téves döntés született, azt a személyt, aki ilyen elítélés következtében büntetést állt ki, a törvénynek megfelelően kártalanítani kell, kivéve ha bizonyítást nyer az, hogy a nem ismert ténynek kellő időben való fel nem társa teljesen vagy részben neki róható fel.

7. Senkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt az adott ország törvényének és büntetőeljárásának megfelelően jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették.

15. cikk

1. Senkit sem lehet bűnösnek nyilvánítani olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején sem a belső, sem a nemzetközi jog értelmében nem volt bűncselekmény. Ugyanígy nem lehet súlyosabb büntetést kiszabni annál, mint amely a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható volt. Amennyiben a bűncselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés alkalmazását rendelte el, ennek előnyeit az elkövető javára érvényesíteni kell.

2. E cikk egyetlen rendelkezése sem akadályozza valamely személy bíróság elé állítását és elítélését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején a nemzetek közössége által elismert általános jogelvek alapján bűncselekménynek minősült.

16. cikk

Mindenkinek joga van arra, hogy mindenütt jogképesnek ismerjék el.

17. cikk

1. Senkit sem lehet alávetni a magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig a becsülete és jó hírneve elleni jogtalan támadásnak.

2. Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen mindenkinek joga van a törvény védelmére.

18. cikk

1. Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy meggyőződését vallásos cselekmények és szertartások végzése útján akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa, gyakorolhassa és taníthassa.

2. Senkit sem lehet olyan kényszernek alávetni, amely csorbítaná azt a szabadságát, hogy saját vallása vagy meggyőződése legyen, vagy hogy ilyent elfogadjon.

3. A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a rend, a közegészség, az erkölcs, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.

4. Az Egyezségokmány részes államai kötelezik magukat a szülők és adott esetben a törvényes gyámok ama szabadságának tiszteletben tartására, hogy – gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

19. cikk

1. Nézetei miatt senki sem zaklatható.

2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog

magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokra való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.

3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges köteleességekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít és amelyek

a) mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg

b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közérkölc s védelme érdekében szükségesek.

20. cikk

1. Minden háborús propagandát törvényben kell megtiltani.

2. Törvényben kell megtiltani a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat.

21. cikk

A békés gyűlekezés jogát el kell ismerni. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közérkölc s vagy mások jogai és szabadsága védelme érdekében szükségesek.

22. cikk

1. Mindenkinek joga van a másokkal való szabad társulásra, ideértve azt a jogot, hogy érdekei védelme céljából

szakszervezeteket alakítson, illetőleg azokhoz csatlakozzon.

2. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közérkölcös vagy mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. E cikk nem akadályozza, hogy e jogoknak a fegyveres erők és a rendőrség tagjai által történő gyakorlását törvényes korlátozásnak vessék alá.

3. E cikk egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről szóló 1948. évi egyezményében részes államokat olyan törvényhozási intézkedésekre, vagy a törvény oly módon való alkalmazására, amely csorbitja az említett egyezményben meghatározott biztosítékokat.

23. cikk

1. A család a társadalom természetes és alapvető egysége, és joga van a társadalom és az állam védelmére.

2. A házasságkötésre alkalmas korban levő férfiak és nők házasságkötési és családalapítási jogát el kell ismerni.

3. Házasságot csak a házasulandók szabad és teljes beleegyezése alapján lehet kötni.

4. Az Egyezségokmányban részes államok megfelelő lépéseket tesznek annak biztosítására, hogy a házasfelek jogai és kötelességei a házasság fennállása alatt és felbontása esetén egyenlők legyenek. A házasság felbontása esetén rendelkezni kell a gyermekek szükséges védelméről.

24. cikk

1. Minden gyermeknek fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, nemzeti vagy

társadalmi eredetre, vagyoni, vagy születésre való tekintet nélkül joga van arra a védelemre, amelyet őt kiskorú állapota folytán a családja, a társadalom és az állam részéről megilleti.

2. Minden gyermeket közvetlenül születése után anyakönyvezni kell és nevet kell neki adni.

3. Minden gyermeknek joga van arra, hogy állampolgárságot szerezzen.

25. cikk

Minden állampolgárnak a 2. cikkben említett megkülönböztetések, illetőleg ésszerűtlen korlátozások nélkül joga és lehetősége van arra, hogy

a) a közügyek vitelében közvetlenül vagy szabadon választott képviselők útján részt vegyen;

b) szavazzon és megválaszthassák az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését;

c) az egyenlőség általános feltételei alapján hazájában közhivatali tisztséget viselhessen.

26. cikk

A törvény előtt minden személy egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van egyenlő törvényes védelemre. Erre tekintettel a törvénynek minden megkülönböztetést tiltania kell és minden személy számára egyenlő és hatékony védelmet kell biztosítania bármilyen megkülönböztetés ellen, mint amilyen például a faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy más helyzet alapján történő megkülönböztetés.

27. cikk

Olyan államokban, ahol nemzeti, vallási vagy nyelvi kisebbségek élnek, az ilyen kisebbségekhez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy csoportjuk más tagjaival együttesen saját kultúrájuk legyen, hogy saját vallásukat vallják és gyakorolják, vagy hogy saját nyelvüket használják.

IV. RÉSZ

28. cikk

1. Meg kell alakítani az Emberi Jogok Bizottságát (az Egyezségokmány további szövegében: „Bizottság”). A Bizottság tizennyolc tagból áll és az alábbiakban meghatározott feladatokat látja el.

2. A Bizottság az Egyezségokmányban részes államok olyan állampolgáraiból alakul, akiknek kiváló erkölcsi tulajdonságaik vannak és elismerten tájékozottak az emberi jogok területén, figyelembe véve azt is, hogy előnyös, ha néhány olyan személy is részt vesz a Bizottság munkájában, akinek jogi tapasztalatai vannak.

3. A Bizottság tagjait választják, s azok személyes minőségükben járnak el.

29. cikk

1. A Bizottság tagjait az Egyezségokmányban részes államok által erre a célra jelölt, a 28. cikkben meghatározott tulajdonságokkal rendelkező személyek névjegyzéke alapján titkos szavazással választják.

2. Az Egyezségokmányban részes minden állam legfeljebb két személyt jelölhet. E személyeknek a jelölt állam állampolgárainak kell lenniük.

3. Ugyanaz a személy ismét jelölhető.

30. cikk

1. Az első választást legkésőbb az Egyezségokmány hatályba lépését

követő hat hónapon belül meg kell tartani.

2. A 34. cikk szerint bejelentett üresedés esetén történő választást kivéve, a Bizottságba való bármely választás időpontja előtt legalább négy hónappal, az Egyesült Nemzetek Főtitkára írásban felhívja az Egyezségokmányban részes államokat, hogy három hónapon belül közöljék a Bizottság tagjaként ajánlott jelöltjeiket.

3. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára az ily módon jelölt személyekről betűrendes névjegyzéket készít, feltüntetve az e személyeket jelölő részes államokat, és a névjegyzéket legkésőbb a választás időpontja előtt egy hónappal megküldi az Egyezségokmányban részes államoknak.

4. A Bizottság tagjait az Egyezségokmányban részes államoknak az Egyesült Nemzetek Főtitkára által az Egyesült Nemzetek székhelyére összehívott értekezleten választják meg. Az értekezleten, melynek határozatképességéhez a jelen Egyezségokmányban részes államok kétharmadának részvétele szükséges, a Bizottságba beválasztottnak azokat a jelölteket kell tekinteni, akik a legtöbb szavazatot, valamint a részes államok jelenlevő és szavazó képviselői szavazatainak abszolút többségét elnyerték.

31. cikk

1. Ugyanannak az államnak csak egy állampolgára lehet a Bizottság tagja.

2. A Bizottság megválasztása során figyelmet kell fordítani a tagság méltányos földrajzi megoszlására, valamint a civilizáció különböző formáinak és a fő jogrendszereknek a képviselőitére.

32. cikk

1. A Bizottság tagjait négy évre választják. A tagok újraválasztás esetén újra választhatók. Az első választás alkalmával megválasztott tagok közül kilencnek megbízatása két év elteltével megszűnik; ennek a kilenc tagnak a nevét nyomban az első választást követően a 30. cikk 4. bekezdésében megjelölt értekezlet elnöke sorshúzás útján állapítja meg.

2. A megbízatás időtartamának lejártát a választásokat az Egyezségokmány e részében foglalt előző cikkeknél megfelelően kell megtartani.

33. cikk

1. Amennyiben a Bizottság egy tagja, a Bizottság többi tagjának egyhangú véleménye szerint feladatait bármilyen okból – az ideiglenes jellegű távollét esetét kivéve – nem látja el, a Bizottság elnöke ezt közli az Egyesült Nemzetek Főtitkárával, aki ennek a tagnak a helyét megüresedettnek nyilvánítja.

2. A Bizottság valamely tagjának elhunyt vagy lemondása esetén, az elnök haladéktalanul értesíti az Egyesült Nemzetek Főtitkárát, aki a tagsági helyet az elhalálozásnak, vagy lemondás hatálybalépésének időpontjától megüresedettnek nyilvánítja.

34. cikk

1. Amennyiben valamely tagsági helyet a 33. cikk értelmében megüresedettnek nyilvánítanak és a pótlandó tag megbízatása a megüresedettnek nyilvánítás időpontjától számított hat hónapon belül nem jár le, az Egyesült Nemzetek Főtitkára erről értesíti az Egyezségokmányban részes államokat, amelyek a megüresedett tagsági hely betöltése céljából két hónapos határidő alatt a 29. cikknek megfelelően jelöléseket terjeszthetnek elő.

2. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára betűrendes névjegyzéket készít az ily módon jelölt személyekről, s azt közli az Egyezségokmányban részes államokkal. A megüresedett tagsági helyre a választást az Egyezségokmány e részében foglalt vonatkozó rendelkezések szerint kell megtartani.

3. A Bizottságnak az a tagja, akit a 33. cikk értelmében megüresedettnek nyilvánított tagsági helyre választottak meg, addig az időpontig marad tagja a Bizottságnak, ameddig a megüresedett bizottsági helyet betöltött tag megbízása e cikk értelmében megszűnt volna.

35. cikk

A Bizottság tagjai az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének jóváhagyásával az Egyesült Nemzetek anyagi eszközeinek terhére, a Közgyűlés által a Bizottság feladatkörének fontosságára való tekintettel megállapított módozatok és feltételek szerint fizetést kapnak.

36. cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottság rendelkezésére bocsátja azt a személyzetet és azokat az anyagi eszközöket, amelyek az Egyezségokmány által a Bizottságra ruházott feladatok hatékony ellátásához szükségesek.

37. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottság első ülését az Egyesült Nemzetek székhelyére hívja össze.

2. Az első ülést követően a Bizottság az eljárási szabályaiban meghatározott időközökben ül össze.

3. A Bizottság rendszerint az Egyesült Nemzetek székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek genfi Hivatalában ülésezik.

38. cikk

A Bizottság minden tagja hivatalba lépése előtt a Bizottság nyílt ülésén ünnepélyes kötelezettséget tartozik vállalni arra, hogy feladatait pártatlanul és lelkiismeretesen látja el.

39. cikk

1. A Bizottság tisztségviselőit kétévi időtartamra választja meg. A tisztségviselők újraválaszthatók.

2. A Bizottság maga állapítja meg eljárási szabályait, azonban e szabályoknak, egyebek között, tartalmazniuk kell az alábbiakat:

a) a határozatképességhez tizenkét tag jelenléte szükséges;

b) a Bizottság határozatait a jelenlevő tagok többségének szavazatával hozza.

40. cikk

1. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az Egyezségokmányban elismert jogok érvényesítése érdekében elfogadott intézkedéseikről és e jogok gyakorlásában elért előrehaladásról jelentéseket terjesztenek elő, és pedig:

a) az Egyezségokmánynak az adott államra vonatkozó hatálybalépéstől számított egy éven belül és

b) ezt követően minden olyan alkalommal, amikor erre a Bizottság felkéri őket.

2. Minden jelentést az Egyesült Nemzetek Főtitkára elé kell terjeszteni, aki azokat a Bizottságnak megvizsgálás céljából megküldi. A jelentéseknek rá kell mutatniuk az Egyezségokmány végrehajtását érintő esetleges körülményekre és nehézségekre.

3. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottsággal történő tanácskozás után megküldheti az érdekelt szakosított intézményeknek a jelentések olyan

részeinek másolatát, amelyek illetékességükbe tartozhatnak.

4. A Bizottság az Egyezségokmányban részes államok által előterjesztett jelentéseket tanulmányozza. A Bizottság a saját jelentéseit és az általa szükségesnek látott általános észrevételeit eljuttatja a részes államokhoz. A Bizottság a Gazdasági és Szociális Tanácsnak is megküldheti ezeket az észrevételeket az Egyezségokmányban részes államoktól kapott jelentések másolataival együtt.

5. Az Egyezségokmányban részes államok az ennek a cikknek a 4. bekezdése alapján tett észrevételekkel kapcsolatos megjegyzéseiket megküldhetik a Bizottságnak.

41. cikk

1. Az Egyezségokmányban részes bármelyik állam e cikk alapján bármikor kijelentheti, hogy elismeri a Bizottság arra vonatkozó illetékességét, hogy az átvegyen és megvizsgáljon olyan bejelentéseket, amelyekben valamely részes állam azt állítja, hogy egy másik részes állam nem teljesíti az Egyezségokmányban foglalt kötelezettségeit. Az ennek a cikknek az alapján történő bejelentéseket csak az esetben lehet elfogadni és megtárgyalni, ha azok olyan részes államtól származnak, amely kijelentette, hogy saját magára nézve elismeri a Bizottság illetékességét. A Bizottság nem vesz át olyan bejelentést, amelyben olyan részes állam érdekelt, amely nem tett ilyen kijelentést. Az ennek a cikknek az alapján kapott bejelentések tekintetében az alábbi eljárást kell alkalmazni:

a) Amennyiben az Egyezségokmányban részes valamely állam úgy véli, hogy valamely más részes állam nem hajtja végre az Egyezségokmány rendelkezéseit, írásos bejelentéssel felhívhatja erre ennek a részes államnak a figyelmét. A bejelentés átvételétől számított három

hónapon belül az átvevő állam a bejelentést tevő állammal írásban közli az ügy tisztázására szolgáló magyarázatot vagy más nyilatkozatot, amelynek a szükséges és célszerű mértékben magában kell foglalnia az adott államban már igénybe vett, folyamatban levő, vagy nyitva álló eljárásokra, illetőleg jogorvoslatokra történő utalásokat.

b) Amennyiben attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor az eredeti bejelentést a címzett állam megkapta, az ügy nem rendeződik mindkét részes állam megalégedésére, mindkét államnak joga van az ügyet a Bizottság elé terjeszteni a Bizottsághoz és a másik érdekelt államhoz intézett értesítés útján.

c) A Bizottság az eléje terjesztett ügygel csak azután foglalkozik, miután meggyőződött arról, hogy a nemzetközi jog általánosan elismert elveivel összhangban minden rendelkezésre álló belső jogorvoslatot igénybe vettek és kimerítettek. Ez a szabály nem alkalmazandó, ha a jogorvoslati eljárások az ésszerű időn túl elhúzódnának.

d) A Bizottság az e cikk alapján előterjesztett bejelentéseket zárt ülésen tárgyalja.

e) A c) pont rendelkezéseinek fenntartása mellett a Bizottság jószolgálatával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügyet az Egyezségokmányban elismert emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása alapján barátságos megoldással rendezzék.

f) A Bizottság bármely eléje terjesztett ügyben felkérheti a b) pontban említett érdekelt részes államokat arra, hogy számára minden szükséges tájékoztatást megadjanak.

g) A b) pontban említett érdekelt részes államoknak joguk van arra, hogy képviseltesék magukat az ügynek a Bizottságban történő tárgyalása során és

hogy szóban vagy írásban, illetőleg mindkét módon észrevételeket tegyenek.

h) A Bizottság a b) pontban meghatározott értesítés átvételétől számított tizenkét hónapon belül jelentést készít:

(i) amennyiben az e) pont rendelkezéseinek megfelelően megoldás jött létre, a Bizottság jelentését a tények és az elért megoldás rövid ismertetésére korlátozza;

(ii) amennyiben az e) pont rendelkezéseinek megfelelő megoldás nem jött létre, a Bizottság jelentését a tények rövid ismertetésére korlátozza; az érdekelt részes államok által előterjesztett írásbeli és szóbeli észrevételeket tartalmazó jegyzőkönyvet csatolja a jelentéshez.

A jelentést az érdekelt részes államokkal minden ügyben közölni kell.

2. E cikk rendelkezései akkor lépnek hatályba, amikor az Egyezségokmányban részes tíz állam megtette az ennek a cikknek az 1. bekezdése szerinti nyilatkozatot. E nyilatkozatokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki azok másolatát megküldi a többi részes államnak. Az ilyen nyilatkozatokat a Főtitkárhoz címzett közlés útján bármikor vissza lehet vonni. A visszavonás nem akadályozza az olyan ügy megtárgyalását, amely az ennek a cikknek az alapján már megtett bejelentés tárgya; a nyilatkozatát visszavonó részes államtól semmilyen további bejelentést nem lehet elfogadni azután, hogy a Főtitkár megkapta a nyilatkozat visszavonásáról szóló értesítését, hacsak az érdekelt részes állam újabb nyilatkozatot nem tesz.

42. cikk

1. a) Amennyiben a 41. cikk értelmében a Bizottság elé terjesztett ügyben az érdekelt részes államokat kielégítő megoldás nem jött létre, a

Bizottság az érdekelt részes államok előzetes hozzájárulásával eseti Békéltető Bizottságot jelölhet ki (a továbbiakban: „Békéltető Bizottság”). A Békéltető Bizottság jószolgálatával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügyben az Egyezségokmány tiszteletben tartása alapján barátságos megoldásra jussanak.

b) A Békéltető Bizottság az érdekelt részes államok egyetértésével kijelölt öt tagból áll. Amennyiben az érdekelt részes államok három hónapon belül nem jutnak egyetértésre a Békéltető Bizottság egészének vagy egy részének összetétele tekintetében, a Békéltető Bizottságnak azokat a tagjait, akikre vonatkozóan egyetértés nem jött létre, a Bizottság választja meg tagjai közül, kétharmad szótöbbséggel titkos szavazás útján.

2. A Békéltető Bizottság tagjai személyes minőségükben járnak el. Nem lehetnek az érdekelt részes államok, vagy olyan állam állampolgárai, amely nem részese az Egyezségokmánynak, sem pedig olyan részes állam állampolgárai, amely nem tett a 41. cikk szerinti nyilatkozatot.

3. A Békéltető Bizottság elnököt választ és megállapítja eljárási szabályait.

4. A Békéltető Bizottság üléseit rendszerint az Egyesült Nemzetek székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek genfi Hivatalában tartja. Az üléseket azonban olyan egyéb megfelelő helyen is meg lehet tartani, amelyet a Békéltető Bizottság az Egyesült Nemzetek Főtitkárával és az érdekelt részes államokkal történt tanácskozás után meghatároz.

5. A 36. cikk alapján felállított Titkárság az ennek a cikknek az alapján létesített Békéltető Bizottságoknak is a rendelkezésére áll.

6. A Bizottság által átvett és összegyűjtött tájékoztatásokat a Békéltető Bizottság rendelkezésére kell bocsátani, amely felhívhatja az érdekelt

részes államokat a szükséges kiegészítő tájékoztatások megadására.

7. Miután a Békéltető Bizottság az ügyet teljes egészében megvizsgálta, de legfeljebb az ügynek az eléje terjesztését követő tizenkét hónap elteltével, jelentést intéz a Bizottság elnökéhez, aki azt közli az érdekelt részes államokkal:

a) Amennyiben a Békéltető Bizottság az ügy megvizsgálását nem képes tizenkét hónapon belül befejezni, jelentését annak rövid ismertetésére korlátozza, hogy mennyire jutott a kérdés vizsgálatában.

b) Amennyiben az ügyben az Egyezségokmányban elismert emberi jogok tiszteletben tartása alapján barátságos megoldás jött létre, a Békéltető Bizottság a jelentését a tényeknek és az elért megoldásoknak az ismertetésére korlátozza.

c) Amennyiben a b) pont értelmében megoldás nem jött létre, a Békéltető Bizottság jelentésének tartalmaznia kell az érdekelt részes államok közötti vitás ügyre vonatkozó valamennyi ténykérdéssel kapcsolatos következtetéseit, valamint az ügy barátságos rendezésének lehetőségeire vonatkozó megállapításait. E jelentésnek magában kell foglalnia az érdekelt részes államok írásbeli észrevételeit és a szóbeli észrevételeiket tartalmazó jegyzőkönyvet is.

d) Amennyiben a Békéltető Bizottság jelentését a c) pont alapján terjeszti elő, az érdekelt részes államok e jelentés átvételétől számított három hónapon belül tájékoztatják a Bizottság elnökét arról, hogy elfogadják-e a Békéltető Bizottság jelentésében foglaltakat.

8. E cikk rendelkezései nem érintik a Bizottságnak a 41. cikkben meghatározott kötelezettségeit.

9. Az érdekelt részes államok egyenlően viselik a Békéltető Bizottság tagjainak összes költségeit, az Egyesült Nemzetek Főtitkárának becslése alapján

megállapított előirányzatnak megfelelően.

10. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára szükség esetén jogosult fedezni a Békéltető Bizottság tagjainak költségeit, még mielőtt az érdekelt részes államok az e cikk 9. bekezdésének megfelelően megtérítenék azokat.

43. cikk

A Bizottságnak és az eseti Békéltető Bizottságnak a 42. cikk szerint kijelölt tagjai jogosultak az Egyesült Nemzetek kiküldött szakértőit megillető mindazokra a könnyítésekre, kiváltságokra és mentességekre, amelyeket az Egyesült Nemzetek kiváltságairól és mentességeiről szóló egyezmény vonatkozó részei meghatároznak.

44. cikk

Az Egyezségokmány végrehajtására vonatkozó rendelkezések nem érintik azokat az eljárásokat, amelyeket az emberi jogok területén az Egyesült Nemzetek Szervezetét, valamint szakosított intézményeit létesítő okmányok és ezek egyezményei állapítanak meg és nem akadályozzák az Egyezségokmányban részes államokat abban, hogy vitáikat a közöttük hatályban levő általános vagy különös nemzetközi megállapodásokban meghatározott más eljárás igénybevétele útján oldják meg.

45. cikk

A Bizottság működéséről a Gazdasági és Szociális Tanács útján évenként jelentést tesz a Közgyűlésnek.

V. RÉSZ

46. cikk

Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná az Egyesült Nemzetek Alapokmányának és a szakosított intézmények alapszabályzatainak azokat a rendelkezéseit, amelyek meghatározzák az Egyesült Nemzetek különböző szerveinek és szakosított intézményeinek az Egyezségokmányban érintett kérdésekkel kapcsolatos felelősségét.

47. cikk

Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná a népek veleszületett jogát arra, hogy teljes mértékben és szabadon élvezzék és felhasználják természeti kincseiket és erőforrásaikat.

VI. RÉSZ

48. cikk

1. Az Egyezségokmányt az Egyesült Nemzetek tagállamai, illetőleg bármely szakosított intézményének tagállamai, a Nemzetközi Bíróság Alapszabályában részes államok, valamint azok az államok írhatják alá, amelyeket az Egyesült Nemzetek Közgyűlése felkért arra, hogy az Egyezségokmányban részesek legyenek.

2. Az Egyezségokmányt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

3. Az Egyezségokmányhoz az ennek a cikknek az 1. bekezdésében megjelölt bármely állam csatlakozhat.

4. Az Egyezségokmányhoz való csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál való letétbehelyezésével történik.

5. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára azokat az államokat, amelyek az Egyezségokmányt aláírták vagy ahhoz csatlakoztak, értesíti az egyes

megerősítő vagy csatlakozási okiratok letétbe helyezéséről.

49. cikk

1. Az Egyezségokmány a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Főtitkáranál történt letétbe helyezését követő három hónap elteltével lép hatályba.

2. Annak az államnak a tekintetében, amely az Egyezségokmányt a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése után erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, az Egyezségokmány megerősítő vagy csatlakozási okirata letétbe helyezésétől számított három hónap elteltével lép hatályba.

50. cikk

Az Egyezségokmány rendelkezései a szövetségi államok minden részére bármiféle korlátozás vagy kivétel nélkül kiterjednek.

51. cikk

1. Az Egyezségokmányban részes bármely állam módosítást javasolhat s annak szövegét megküldheti az Egyesült Nemzetek Főtitkáranak. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára minden módosítási javaslatot eljuttat az Egyezségokmányban részes államokhoz azzal a kéréssel, hogy közöljék vele, kívánják-e a részes államok értekezletének összehívását a javaslat megtárgyalása és szavazásra bocsátása céljából. Amennyiben a részes államok legalább egyharmada az értekezlet összehívása mellett nyilatkozik, az Egyesült Nemzetek Főtitkára az Egyesült Nemzetek és isze alatt összehívja az értekezletet. Az értekezleten jelenlevő és szavazó részes államok többsége által elfogadott

módosítást jóváhagyás céljából az Egyesült Nemzetek Közgyűlése elé kell terjeszteni.

2. A módosítás akkor lép hatályba, ha azt a Közgyűlés jóváhagyta és az Egyezségokmányban részes államok kétharmados többsége a vonatkozó alkotmányos eljárásának megfelelően elfogadta.

3. A hatálybalépett módosítás az azt elfogadó részes államokat kötelezi, a többi részes államot továbbra is a jelen Egyezségokmány rendelkezései, valamint az általuk korábban elfogadott módosítások kötelezik.

52. cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a 48. cikk 5. bekezdésében előírt értesítésektől függetlenül, az ugyanannak a cikknek az 1. bekezdésében meghatározott államokat tájékoztatja:

a) a 48. cikk alapján történt aláírásokról, megerősítésekről és csatlakozásokról;

b) az Egyezségokmánynak a 49. cikk szerinti hatálybalépésének, valamint az 51. cikk alapján végrehajtott módosítások hatálybalépésének időpontjáról.

53. cikk

1. Az Egyezségokmányt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek levéltárában kell elhelyezni.

2. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára az Egyezségokmány hiteles másolatát megküldi a 48. cikkben említett államoknak.

3. §¹ A Magyar Népköztársaság a megerősítő okirat letétbe helyezésekor az alábbi nyilatkozatot tette:

„A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa kijelenti, hogy a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi

Egyezségokmánya 48. cikkének 1. és 3. bekezdése ellentétben áll az Egyezségokmány egyetemes jellegével. Az államok szuverén egyenlőségének alapelvéből következik az a követelmény, hogy az Egyezségokmánynak minden állam megkülönböztetés és korlátozás nélkül részesévé válhassék.”

4. § (1) Ez a törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1976. évi március hó 23. napjától kezdődő hatállyal kell alkalmazni.

(2) A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Kihirdetve	1992.09.22. (elfogadás napja)
Hatályos szöveg	1992.10.02.
Fontos részes tagállamok	-
Fontos nem-részes tagállamok	-

56/1992. (X. 2.) OGY határozat, a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának elismeréséről

1. Az Országgyűlés elhatározza, hogy a Magyar Köztársaság az Egyesült Nemzetek hágai Nemzetközi Bírósága Alapszabálya 36. Cikke (2) bekezdésének megfelelően elismeri a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságát.

2. Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a Nemzetközi Bíróság Alapszabálya 36. Cikke (4) bekezdésének megfelelően a Bíróság joghatóságának elismeréséről szóló, alábbi nyilatkozatot az Egyesült Nemzetek főtítkaránál letétbe helyezze:

„Nyilatkozat a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának elismeréséről

A Magyar Köztársaság *ipso facto* és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével minden olyan állammal szemben, amely ugyanezt a kötelezettséget vállalja, ezennel elismeri a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságát a Bíróság Alapszabálya 36. Cikke (2) bekezdésével összhangban valamennyi, a jelen Nyilatkozatot követően felmerülő tényekből vagy helyzetekből eredő jogvita tekintetében, kivéve:

a) azokat a jogvitákat, amelyek esetében az abban részes felek a vita békés rendezésének más módjában állapodtak meg vagy állapodnak meg;

b) azokat a jogvitákat, amelyek a nemzetközi jog értelmében a Magyar

Köztársaság kizárólagos belső joghatósága alá tartoznak;

c) azokat a jogvitákat, amelyek ellenségeskedésekkel, háborúval, fegyveres összetűzésekkel, egyénileg vagy kollektíven gyakorolt önvédelemmel, vagy az Egyesült Nemzetek határozata vagy javaslata alapján történő feladat végrehajtásával, vagy más hasonló, a Magyar Köztársaságot érintő akcióval, intézkedéssel vagy helyzettel jelenleg vagy a jövőben összefüggenek;

d) azokat a jogvitákat, amelyek tekintetében a Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságát a vitában részes bármely fél kizárólag az adott jogvita tekintetében ismerte el, illetőleg, amelyek tekintetében a vitában részes bármely fél a vitának a Bíróság elé történő utalására vonatkozó kérelmét a Bíróság kötelező joghatóságának elismerésére vonatkozó elfogadó nyilatkozatát követő 12 hónap eltelte előtt tette meg.

A Magyar Köztársaság Kormánya fenntartja magának a jogot, hogy az Egyesült Nemzetek főtítkárához intézett írásbeli közlés útján 6 hónapos hatálybalépési határidőt megállapítva módosítsa, kiegészítse vagy visszavonja a fent említett, vagy esetleg a későbbiekben teendő bármely fenntartását.

Ez a Nyilatkozat a megszüntetésére irányuló közlést követő 6 hónappal hatályát veszti."

Kihirdetve	eredetileg kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény ⁶
Hatályos szöveg	1998.10.02.
Fontos részes tagállamok	Európa Tanács ⁷ tagok
Fontos nem-részes tagállamok	Fehéroroszország, Kazahsztán, Izrael

58/1998. (X. 2.) OGY határozat, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételéről

Az Országgyűlés az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezménynek az 1998. évi XLII. törvénnyel kihirdetett tizenegyedik jegyzőkönyve folytán az Egyezmény szövegében bekövetkezett változásokra tekintettel elrendeli az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei 1998. november 1-jét követően hatályos, egységes szerkezetbe foglalt szövegének a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Melléklet az 58/1998. (X. 2.) OGY határozathoz

**Egyezmény
az emberi jogok és alapvető
szabadságok védelméről**

Az aláíró Kormányok, az Európa Tanács Tagjai,

figyelembe véve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, amelyet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 1948. december 10-én meghirdetett,

figyelembe véve, hogy ez a Nyilatkozat a benne lefektetett jogok

⁶ Az Egyezményben és a Párizsban, 1952. március 20-án kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvben, valamint a Strasbourgban, 1963. május 6-án kelt Második, a Strasbourgban, 1963. szeptember 16-án kelt Negyedik Kiegészítő Jegyzőkönyvben foglaltakat 1992. november 5. napjától kezdődően, a Strasbourgban, 1983. április 28-án kelt Hatodik Kiegészítő Jegyzőkönyvben foglaltakat 1992. december 1. napjától kezdődően, a Strasbourgban, 1984. november 22-én kelt Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyvben foglaltakat 1993. február 1. napjától kezdődően kell alkalmazni.

⁷ Fontos, nem egyezik meg az EU egyik vezető szervével, az Európai Tanáccsal! Lásd: <https://www.coe.int/hu/web/about-us>

⁸ Az Egyezmény szövegét módosították az 1970. szeptember 21-én hatályba lépett 3. számú, az 1971. december 20-án hatályba lépett 5. számú és az 1990. január 1-jén hatályba lépett 8. számú kiegészítő jegyzőkönyvek rendelkezései, és tartalmazta a 2. számú jegyzőkönyv szövegét is, amely 5. Cikk 3. bekezdése értelmében 1970. szeptember 21. napján történt hatálybalépésével az Egyezmény szerves részévé vált. A 11. jegyzőkönyv 1998. november 1-jei hatálybalépésével felváltja az ezen jegyzőkönyvek által módosított vagy beillesztett összes rendelkezést. Ettől az időponttól kezdve az 1994. október 1-jén hatályba lépett 9. számú jegyzőkönyv hatályát veszti.

általános és hatékony elismerésének és megtartásának biztosítását célozza,

figyelembe véve, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti szorosabb egység megvalósítása, és hogy e cél elérésének egyik módszere az emberi jogok és alapvető szabadságok megővése és további fejlesztése,

újra megerősítve mélységes hitüket azokban az alapvető szabadságokban, amelyek az igazság és a béke alapjai a világban, és amelyek fenntartásának legjobb eszköze egyrészt a hatékony politikai demokrácia, másrészt azoknak az emberi jogoknak a közös felfogása és tiszteletben tartása, melyeken ezek a szabadságok alapulnak,

abban az elhatározásban, hogy – mint az európai országok hasonló felfogású Kormányai, melyek a politikai hagyományok, eszmények, a szabadság és a jog uralma közös örökségével rendelkeznek – megteszik az első lépéseket egyes, az Egyetemes Nyilatkozatban foglalt jogok közös biztosítására, az alábbiakban állapodtak meg:

1. Cikk – Kötelezettség az emberi jogok tiszteletben tartására

A Magas Szerződő Felek biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára a jelen Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat.

1. Fejezet – Jogok és szabadságok

2. Cikk – Élethez való jog

1. A törvény védi mindenkinek az élethez való jogát. Senkit nem lehet életétől szándékosan megfosztani, kivéve, ha ez halálbüntetést kiszabó bírói ítélet végrehajtása útján történik, amennyiben a törvény a bűncselekményre ezt a büntetést állapította meg.

2. Az élettől való megfosztást nem lehet e Cikk megsértéseként elkövetettnek tekinteni akkor, ha az a feltétlenül szükségesnél nem nagyobb erőszak alkalmazásából ered:

a) személyek jogtalan erőszakkal szembeni védelme érdekében;

b) törvényes letartóztatás foganatosítása vagy a törvényesen fogva tartott személy szökésének megakadályozása érdekében;

c) zavargás vagy felkelés elfojtása céljából törvényesen tett intézkedés esetén.

3. Cikk – Kínzás tilalma

Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

4. Cikk – Rabszolgaság és kényszermunka tilalma

1. Senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani.

2. Senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munkára igénybe venni.

3. E Cikk szempontjából a „kényszer- vagy kötelező munka” kifejezés nem foglalja magában:

a) azt a munkát, amelyet az Egyezmény 5. Cikke rendelkezéseinek megfelelően eszközölt letartóztatás folyamán, vagy az ilyen letartóztatás történt feltételes szabadlábra helyezés idején általában megkövetelnek;

b) a katonai jellegű szolgálatot, illetőleg a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyek esetében olyan országokban, amelyekben ezt elismerik, a kötelező katonai szolgálat helyett megkívánt szolgálatot;

c) a közösség létét vagy jólétét fenyegető szükségállapot vagy természeti csapás esetén előírt szolgálatot;

d) a rendes állampolgári kötelezettségek körébe tartozó munkát vagy szolgálatot.

5. Cikk – Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

1. Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján:

a) törvényes őrizetben tartás az illetékes bíróság által történt elítélést követően;

b) olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki nem tesz eleget a bíróság törvényes rendelkezésének, illetőleg a törvény által megállapított kötelezettség teljesítésének biztosítása céljából történő letartóztatás vagy őrizetbe vétel;

c) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel abból a célból, hogy a bűncselekmény elkövetése alapos gyanúja miatt az illetékes hatóság elé állítsák, vagy amikor ésszerű oknál fogva szükséges, hogy megakadályozzák a bűncselekmény elkövetésében vagy annak elkövetése után a szökésben;

d) a kiskorú őrizetbe vétele törvényes rendelkezés alapján nevelési felügyelet céljából vagy törvényes őrizetben tartása az illetékes hatóság elé állítás céljából;

e) törvényes őrizetbe vétel fertőző betegségek terjedésének megakadályozása céljából, valamint elmebetegek, alkoholisták, kábítószerélvezők vagy csavargók őrizetbe vétele;

f) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel az országba való jogtalan belépés megakadályozása céljából vagy olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki ellen intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából.

2. Minden letartóztatott személyt haladéktalanul az általa értett nyelven tájékoztatni kell letartóztatása okairól és az ellene felhozott vádról.

3. E Cikk 1. c) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett minden személyt haladéktalanul bíró vagy a törvény által bírói hatáskörrel felruházott más tisztségviselő elé kell állítani, és a letartóztatott vagy őrizetbe vett személynek joga van arra, hogy ésszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, melyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.

4. Szabadságától letartóztatás vagy őrizetbe vétel folytán megfosztott minden személynek joga van olyan eljáráshoz, melynek során őrizetbe vételének törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlábra helyezését rendeli el.

5. Mindenkinek, aki e Cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbe vétel áldozata, joga van kártalanításra.

6. Cikk – Tisztességes tárgyaláshoz való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a

közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei vagy az eljárásban részt vevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.

2. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

3. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy

a) a legrövidebb időn belül tájékoztassák olyan nyelven, amelyet megért, és a legrészletesebb módon az ellene felhozott vád természetéről és indokairól;

b) rendelkezék a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel;

c) személyesen vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésre eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendelkezjenek ki számára ügyvédet;

d) kérdéseket intézzen vagy intéztessen a vád tanúihoz, és kieszközölhesse a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanút megidézik, illetve kihallgatják;

e) ingyenes tolmács álljon rendelkezésére, ha nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet.

7. Cikk – Büntetés kiszabásának tilalma törvényi rendelkezés nélkül

1. Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.

2. Ez a Cikk nem zárja ki valamely személy bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely elkövetése idején a civilizált nemzetek által elismert általános jogelvek szerint bűncselekmény volt.

8. Cikk – Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

9. Cikk – Gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság

1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

2. A vallás vagy meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadságát

csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy az erkölcsök, illetőleg mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek.

10. Cikk – Véleménynyilvánítás szabadsága

1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió, televízió vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék.

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együttjáró szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

11. Cikk – Gyülekezés és egyesülés szabadsága

1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását

és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. Ez a Cikk nem tiltja, hogy e jogoknak a fegyveres erők, a rendőrség vagy az államigazgatás tagjai által történő gyakorlását a törvény korlátozza.

12. Cikk – Házasságkötéshez való jog

A házasságkötési korhatárt elért férfiaknak és nőknek joguk van a házasságkötésre és a családalapításra, az e jog gyakorlását szabályozó hazai törvények szerint.

13. Cikk – Hatékony jogorvoslathoz való jog

Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

14. Cikk – Megkülönböztetés tilalma

A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

*15. Cikk – Az Egyezmény hatályának
felfüggesztése szükséghelyzet esetén*

1. Háború vagy a nemzet létét fenyegető más rendkívüli állapot esetén bármely Magas Szerződő Fél a jelen Egyezményben meghatározott kötelezettségeitől eltérő intézkedéseket tehet a helyzet szükségessége által feltétlenül megkívánt mértékben, feltéve, hogy az ilyen intézkedések nem ellentétesek egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeivel.

2. E rendelkezés alapján nem lehet eltérni a 2. Cikk rendelkezéseitől, kivéve a jogszerű háborús cselekmények következtében okozott haláleseteket, vagy a 3. Cikk, 4. Cikk (1. bekezdés), valamint a 7. Cikk rendelkezéseitől.

3. Az eltérés jogával élő Magas Szerződő Fél az Európa Tanács Főtitkárának teljes körű tájékoztatást ad az általa tett intézkedésekről és azok okairól. Ugyancsak tájékoztatja az Európa Tanács Főtitkárát, amikor az ilyen intézkedések hatályukat veszítették és az Egyezmény rendelkezéseit ismét teljes mértékben végrehajtják.

*16. Cikk – Külföldiek politikai
tevékenységének korlátozása*

A 10., 11. és 14. Cikk rendelkezéseit nem lehet úgy tekinteni, mint amelyek akadályoznák a Magas Szerződő Feleket, hogy a külföldiek politikai tevékenységét korlátozásnak vessék alá.

*17. Cikk – Joggal való visszaélés
tilalma*

Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az Egyezményben foglalt jogok és

szabadságok megsértésére vagy pedig az Egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.

*18. Cikk – Jogkorlátozás
alkalmazásának
megszorítása*

A jelen Egyezményben említett jogok és szabadságok korlátozásait nem lehet más célra alkalmazni, mint amelyre elő vannak írva.

*II. Fejezet – Emberi Jogok Európai
Bírósága*

19. Cikk – A Bíróság felállítása

A Magas Szerződő Felek által az Egyezményben és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben vállalt kötelezettségek tiszteletben tartásának biztosítása céljából az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) létesül. A Bíróság állandó jelleggel működik.

20. Cikk – A bírák száma

A Bíróság ugyanannyi bíróból áll, mint amennyi a Magas Szerződő Felek száma.

21. Cikk – A hivatalviselés feltételei

1. A bírácnak a legmagasabb erkölcsiséggel kell rendelkezniük és vagy magas bírói hivatal betöltéséhez szükséges képesítéssel kell bírnuk, vagy elismert szakértelemmel bíró jogásznak kell lenniük.

2. A bírák egyéni minőségükben vesznek részt az ítékezésben.

3. Hivatali idejük alatt a bírák nem vállalhatnak semmi olyan tevékenységet, amely összeférhetetlen a függetlenségükkel és pártatlanságukkal vagy egy teljes munkaidőt igénylő

tisztség betöltésének követelményeivel; e rendelkezés alkalmazásával kapcsolatos kérdésekben a Bíróság dönt.

22. Cikk – A bírák választása

1. A bírakat a Parlamenti Közgyűlés valamennyi Magas Szerződő Fél tekintetében szótöbbséggel, a Magas Szerződő Fél által állított három jelöltet tartalmazó jegyzékből választja.

2. Ugyanezt az eljárást kell követni a Bíróság kiegészítésére új Magas Szerződő Felek csatlakozása, valamint az esetenkénti üresedések betöltése alkalmával.

23. Cikk – A hivatalviselés ideje

1. A bírakat hatéves időszakra választják. A bírák újraválaszthatók. Mindamellett az első választáskor megválasztott bírák felének hivatalviselési ideje három év elteltével lejár.

2. Azokat a bírakat, akiknek hivatalviselési ideje a kezdeti három év elteltével lejár, az Európa Tanács Főtitkára az első választást követően haladéktalanul sorshúzással választja ki.

3. Avégből, hogy hacsak lehetséges, a bírák hivatalviselési idejét minden harmadik évben megújítják, a Parlamenti Közgyűlés minden újabb választást megelőzően határozhat úgy, hogy egy vagy több megválasztandó bíró hivatalviselési ideje eltér a hatévi időszaktól, de az ekkor sem lehet kilenc évnél hosszabb és három évnél rövidebb.

4. Ha egyszerre több választásra is sor kerül és a Parlamenti Közgyűlés az előző bekezdést alkalmazza, a hivatalviselési idők elosztása közvetlenül a választás után, az Európa Tanács Főtitkára általi sorshúzással történik.

5. Az a bíró, akit egy hivatalviselési idejét le nem töltött bíró helyére választottak, tisztségét elődje hivatali idejének hátralevő időszakára viseli.

6. A bírák hivatalviselési ideje 70. életévük betöltésekor lejár.

7. A bírák utódjuk megválasztásáig viselik tisztségüket. Hivatali idejük lejárta után is eljárnak azonban a már folyamatban levő ügyekben.

24. Cikk – Elmozdítás

Bírót csak a többi bíró arra vonatkozó kétharmados többséggel hozott határozatával lehet hivatalából elmozdítani, hogy többé már nem felel meg a tisztsége ellátásához megkívánt feltételeknek.

25. Cikk – A Bíróság Hivatala és jogi titkárai

A Bíróság Hivatallal rendelkezik, melynek működését és szervezetét a Bíróság eljárási szabályzatában kell megállapítani. A Bíróság munkáját jogi titkárok segítik.

26. Cikk – A teljes ülés

A Bíróság teljes ülése

a) megválasztja az elnökét és egy vagy két alelnökét hároméves időtartamra, akik újraválaszthatók;

b) meghatározott időtartamra Kamarákat állít fel;

c) megválasztja a Bíróság Kamaráinak elnökeit; akik újraválaszthatók;

d) elfogadja a Bíróság eljárási szabályzatát; és

e) megválasztja a Hivatalvezetőt és egy vagy több helyettesét.

27. Cikk – Tanácsok, Kamarák és a Nagykamara

1. Az eléje terjesztett ügyekben a Bíróság háromtagú bírói tanácsban, hét bíróból álló Kamarában vagy tizenhét bíróból álló Nagykamarában jár el. A

Bíróság Kamarái meghatározott időtartamra tanácsokat hoznak létre.

2. Hivatalból tagja a Kamarának és a Nagykamarának az érdekelt állam tekintetében választott bíró, illetve ilyen hiányában, vagy ha ez a bíró eljárásában akadályoztatva van, az ezen állam által választott személy, aki bírói minőségben jár el.

3. A Nagykamarában részt vesznek még: a Bíróság elnöke és alelnökei, a Kamarák elnökei és az eljárási szabályzatnak megfelelően választott más bírák. A 43. Cikk alapján a Nagykamara elé utalt ügyben nem járhat el a Nagykamarában a határozatot hozó Kamara bírója, kivéve annak elnökét és az érdekelt állam tekintetében eljárt bírót.

28. Cikk – Elfogadhatatlanná nyilvánítás a tanácsok részéről

A tanács egyhangú szavazással elfogadhatatlannak nyilváníthat vagy az ügylajstromból törölhet a 34. Cikk alapján benyújtott olyan egyéni kérelmet, amelyben ilyen határozat további vizsgálat nélkül meghozható. Ez a határozat végleges.

29. Cikk – A Kamarák határozatai az elfogadhatóságról és az érdemről

1. Ha a 28. Cikk alapján nem hoztak határozatot, a Kamara hoz határozatot a 34. Cikk alapján benyújtott egyéni kérelmek elfogadhatósága és érdeme tekintetében.

2. Kamara hoz határozatot a 33. Cikk alapján benyújtott, államok közötti kérelmek elfogadhatóságáról és érdeméről.

3. Az elfogadhatóság tekintetében külön határozatot hoznak, hacsak a Bíróság rendkívüli esetekben másképpen nem dönt.

30. Cikk – Hatáskör átadása a Nagykamarának

Amennyiben a Kamara előtt folyamatban levő ügyben az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezése tekintetében lényeges kérdés merül fel, vagy valamely kérdésnek a Kamara általi megítélése a Bíróság által korábban hozott határozattal ellentétes lehet, a Kamara határozatának meghozatala előtt bármikor hatáskörét a Nagykamarának adhatja át, feltéve, hogy a felek egyike sem ellenzi azt.

31. Cikk – A Nagykamara hatásköre

A Nagykamara

a) határozatot hoz a 33. Cikk vagy a 34. Cikk alapján benyújtott kérelmek esetén, ha egy Kamara a 30. Cikk alapján hatáskörét átadta, vagy ha az ügyet a 43. Cikk alapján terjesztették elé; és

b) megvizsgálja a 47. Cikk alapján tanácsadó vélemény iránt benyújtott kérelmeket.

32. Cikk – A Bíróság joghatósága

1. A Bíróság joghatósága az Egyezmény és az ahhoz csatlakozó jegyzőkönyvek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos minden olyan ügyre kiterjed, amelyet a 33., a 34. vagy a 47. Cikknek megfelelően elé terjesztettek.

2. Ha a Bíróság joghatósága vitatott, a kérdésben a Bíróság határoz.

33. Cikk – Államok közötti ügyek

Bármely Magas Szerződő Fél a Bíróság elé terjesztheti az Egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek rendelkezéseinek bármely más Magas Szerződő Fél részéről történt állítólagos megsértését.

34. Cikk – Egyéni kérelmek

A Bíróság kérelmeket vehet át bármely természetes személytől, nem-kormányzati szervezettől vagy személyek csoportjaitól, akik vagy amelyek azt állítják, hogy az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogok valamely Magas Szerződő Fél részéről történt megsértésének áldozatai. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy semmilyen módon nem akadályozzák e jog hatékony gyakorlását.

35. Cikk – Az elfogadhatóság feltételei

1. Az ügyet csak akkor lehet a Bíróság elé terjeszteni, ha az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítették a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően, éspedig attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor a hazai végleges határozatot meghozták.

2. A Bíróság a 34. Cikk alapján előterjesztett egyéni kérelemmel nem foglalkozik, ha az

a) névtelen; vagy

b) lényegileg azonos egy olyan ügygel, amelyet a Bíróság már megvizsgált, illetve amelyet már más nemzetközi vizsgálat vagy elintézési eljárás alá bocsátottak és az nem tartalmaz az ügyre vonatkozó új adatokat.

3. A Bíróság a 34. Cikk alapján előterjesztett egyéni kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítja, amennyiben úgy találja, hogy az az Egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek rendelkezéseivel összeegyeztethetetlen, nyilvánvalóan alaptalan vagy a kérelmezési joggal való visszaélésnek minősül.

4. A Bíróság elutasít minden olyan kérelmet, amelyet e Cikk alapján elfogadhatatlannak tart. Ezt az eljárást bármely szakaszában megteheti.

36. Cikk – Harmadik fél beavatkozása

1. Annak a Magas Szerződő Félnek, amelynek a kérelmező az állampolgára, a Kamara vagy a Nagykamara előtti ügyekben jogában áll írásos véleményét benyújtani és a tárgyaláson részt venni.

2. A Bíróság elnöke az igazságszolgáltatás megfelelő működése érdekében az eljárásban félként részt nem vevő bármely más Magas Szerződő Felet vagy bármely érintett személyt, aki nem kérelmező, felhívhat írásos vélemény benyújtására vagy a tárgyaláson való résztvételre.

37. Cikk – A kérelmek törlése

1. A Bíróság az eljárás bármely szakaszában határozhat úgy, hogy a kérelmet az ügylajstromból törli, ha a körülmények arra engednek következtetni, hogy

a) a kérelmező nem szándékozik kérelmét tovább fenntartani; vagy

b) az ügy megoldódott; vagy

c) a Bíróság által megállapított bármely más okból nem indokolt a kérelem vizsgálatát tovább folytatni.

A Bíróság mindazonáltal folytatja a kérelem vizsgálatát, ha az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben meghatározott emberi jogok tisztelete ezt megkívánja.

2. A Bíróság a kérelemnek az ügylajstromba való újbóli felvételéről határozhat, ha úgy tekinti, hogy ezt a körülmények indokoltá teszik.

38. Cikk – Az ügy vizsgálata és a békés rendezésre irányuló eljárás

1. Ha a Bíróság a kérelmet elfogadhatónak nyilvánítja,

a) a felek képviselőivel együtt folytatja a kérelem vizsgálatát, illetve szükség esetén tényfeltárást végez, amelynek hatékony lefolytatása érdekében az érintett államok minden szükséges segítséget megadnak;

b) az érdekelt felek rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügynek az Egyezményben és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben meghatározott emberi jogok tiszteletben tartása alapján történő békés rendezését biztosítsa.

2. Az 1. bekezdés b) pontja alapján folytatott eljárás bizalmas jellegű.

39. Cikk – Békés rendezés elérése

Békés rendezés elérése esetén a Bíróság a tények és az elért megoldás rövid ismertetésére szorítkozó határozattal törli az ügyet a lajstromából.

40. Cikk – Nyilvános tárgyalások és iratok hozzáférhetősége

1. A tárgyalások nyilvánosak, hacsak a Bíróság rendkívüli körülmények esetén másképpen nem határoz.

2. A hivatalvezetőnél elhelyezett iratok a nyilvánosság számára hozzáférhetőek, hacsak a Bíróság elnöke másképpen nem határoz.

41. Cikk – Igazságos elégtétel

Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.

42. Cikk – Kamarák ítéletei

A Kamarák ítéletei a 44. Cikk 2. bekezdés rendelkezéseinek megfelelően válnak véglegessé.

43. Cikk – Az ügynek a Nagykamara elé terjesztése

1. Kivételes esetekben a Kamara ítéletének meghozatalától számított három hónapon belül az ügyben részes bármely fél kérheti az ügynek a Nagykamara elé terjesztését.

2. A Nagykamara öt bíróból álló kollégiuma határozatával akkor fogadja el ezt a kérelmet, ha az ügy az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezését vagy alkalmazását érintő lényeges kérdést, vagy egy egyébként általános jelentőségű lényeges kérdést vet fel.

3. Ha a bírói kollégium elfogadja a kérelmet, a Nagykamara az ügyben ítélettel dönt.

44. Cikk – Végleges ítéletek

1. A Nagykamara ítélete végleges.

2. A Kamara ítélete véglegessé válik,

a) ha a felek közlik, hogy nem kérik az ügynek a Nagykamara elé terjesztését; vagy

b) az ítélet meghozatalát követő három hónap elteltével, amennyiben az ügynek a Nagykamara elé terjesztését nem kérték; vagy

c) ha a Nagykamara kollégiuma elutasítja a 43. Cikk szerint előterjesztett kérelmet.

3. A végleges határozatot közzé kell tenni.

45. Cikk – Ítéletek és határozatok indokolása

1. Az ítéleteket, továbbá a kérelmek elfogadhatóságát, illetve elfogadhatatlanságát megállapító határozatokat indokolással kell ellátni.

2. Ha egy ítélet egészében vagy részben nem képviseli a bírák egyhangú véleményét, a bíró jogosult különvéleményt csatolni.

46. Cikk – Az ítéletek kötelező ereje és végrehajtása

1. A Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

2. A Bíróság végleges ítéletét el kell juttatni a Miniszteri Bizottsághoz, amely ellenőrzi annak végrehajtását.

47. Cikk – Tanácsadó vélemények

1. A Bíróság a Miniszteri Bizottság felkérésére az Egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezésére vonatkozó jogi kérdésekben tanácsadó véleményt nyilváníthat.

2. Az ilyen vélemények nem vonatkozhatnak az Egyezmény I. Fejezete és az Egyezményhez kapcsolódó jegyzőkönyvek által meghatározott jogok és szabadságok tartalmával és terjedelmével összefüggő kérdésekre, sem olyan más kérdésekre, melyeket a Bíróságnak vagy a Miniszteri Bizottságnak kellene vizsgálnia az Egyezménynek megfelelően kezdeményezett eljárás folytán.

3. A Miniszteri Bizottságnak a Bíróságot tanácsadó vélemény nyilvánítására felkérő határozatát a Bizottságban részvételre jogosult képviselők többségi határozatával kell meghozni.

48. Cikk – A Bíróság tanácsadó hatásköre

A Bíróság határoz arról, hogy a Miniszteri Bizottság tanácsadó vélemény nyilvánítására vonatkozó

felkérése a 47. Cikkben meghatározott hatáskörébe tartozik-e.

49. Cikk – Tanácsadó vélemények indokolása

1. Tanácsadó véleményét a Bíróság indokolással látja el.

2. Ha a tanácsadó vélemény egészében vagy részben nem képviseli a bírák egyhangú véleményét, a bíró jogosult különvéleményt csatolni.

3. A Bíróság tanácsadó véleményét közli a Miniszteri Bizottsággal.

50. Cikk – A Bíróság költségei

A Bíróság költségeit az Európa Tanács viseli.

51. Cikk – Bírák kiváltságai és mentességei

A bírák feladataik gyakorlása során jogosultak az Európa Tanács Alapokmányának 40. Cikkében és az annak alapján kötött megállapodásokban meghatározott kiváltságokra és mentességekre.

III. Fejezet – Vegyes rendelkezések

52. Cikk – Főtitkári tudakozódás

Az Európa Tanács Főtitkára által előterjesztett megkeresésre minden Magas Szerződő Fél tájékoztatást ad arról a módról, ahogy belső joga biztosítja a jelen Egyezmény rendelkezéseinek hatékony végrehajtását.

53. Cikk – Már elismert emberi jogok védelme

Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozza vagy csorbitja azokat

az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket bármely Magas Szerződő Fél joga vagy az olyan egyezmény biztosít, melynek ez a Magas Szerződő Fél részese.

54. Cikk – A Miniszteri Bizottság hatásköre

Az Egyezmény egy rendelkezése sem korlátozza az Európa Tanács Alapokmánya által a Miniszteri Bizottságra ruházott hatáskört.

55. Cikk – Viták más eszközökkel történő rendezésének kizárása

A Magas Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy erre vonatkozó külön megállapodás nélkül nem alkalmazzák a közöttük hatályban levő szerződéseket, egyezményeket vagy nyilatkozatokat abból a célból, hogy kérelem alapján a jelen Egyezmény értelmezéséből vagy alkalmazásából eredő vitákat a jelen Egyezményben meghatározott elintézési módtól eltérő más módon rendezzék.

56. Cikk – Területi hatály

1. Az Egyezmény megerősítése alkalmával vagy ezt követően bármikor, bármely állam az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel kijelentheti, hogy – fenntartva az ezen Cikk 4. bekezdésében foglaltakat – az Egyezmény minden olyan területre vagy e területek egy részére terjed ki, amelyek nemzetközi kapcsolataitért felelősséget visel.

2. Az Egyezmény az értesítésben megnevezett területre vagy területekre az értesítésnek az Európa Tanács Főtitkára általi kézhezvételét követő harmincadik naptól kezdve alkalmazandó.

3. A jelen Egyezmény rendelkezéseit azonban ilyen területeken a helyi

követelményekre kellő tekintettel kell alkalmazni.

4. A jelen Cikk 1. bekezdése alapján nyilatkozatot tevő bármely állam ezt követően bármikor nyilatkozhat azon terület vagy területek nevében, amelyekre a nyilatkozat vonatkozik, hogy elfogadja a Bíróság joghatóságát az egyének, nem-kormányközi szervezetek vagy egyének csoportjai által az Egyezmény 34. Cikkében meghatározottak szerint előterjesztett kérelmek átvételére.

57. Cikk – Fenntartások

1. Az Egyezmény aláírása vagy a megerősítéséről szóló okirat letétbe helyezése alkalmával bármely állam az Egyezmény minden egyedi rendelkezésével kapcsolatban fenntartást tehet annyiban, amennyiben a területén ebben az időpontban hatályban levő valamely törvény nincs összhangban e rendelkezéssel. A jelen Cikk alapján általános jellegű fenntartásokat nem lehet tenni.

2. A jelen Cikk alapján tett fenntartásnak tartalmaznia kell a vonatkozó törvény rövid leírását.

58. Cikk – Felmondás

1. A Magas Szerződő Felek az Egyezményt csak 5 évvel azt követően mondhatják fel, amikor annak részesei lettek, éspedig az Európa Tanács Főtitkárához címzett értesítésbe foglalt hathónapos felmondással. A Főtitkár arról tájékoztatja a többi Magas Szerződő Felet.

2. Az ilyen felmondásnak nincs olyan hatálya, hogy az érdekelt Magas Szerződő Felet mentesítene a jelen Egyezményből folyó kötelezettségek alól bármely olyan cselekmény tekintetében, mely e kötelezettségek megsértését jelentheti, és amelyet a

felmondás hatálybalépésének időpontja előtt hajtott végre.

3. Minden olyan Magas Szerződő Fél, melynek tagsága az Európa Tanácsban megszűnik, ugyanazon feltételek mellett megszűnik a jelen Egyezmény részese lenni.

4. Az Egyezményt az előző bekezdések rendelkezéseivel összhangban fel lehet mondani olyan területek vonatkozásában, amelyekre az a 56. Cikk alapján tett nyilatkozat értelmében kiterjed.

59. Cikk – Aláírás és megerősítés

1. Az Egyezmény az Európa Tanács tagjai számára áll nyitva aláírásra. Az Egyezményt meg kell erősíteni. A megerősítésről szóló okiratot az Európa Tanács Főtitkáranál kell letétbe helyezni.

2. Az Egyezmény tíz megerősítéséről szóló okirat letétbe helyezését követően lép hatályba.

3. Minden olyan állam vonatkozásában, amely utóbb erősíti meg az Egyezményt, az a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésének időpontjában lép hatályba.

4. Az Európa Tanács Főtitkára értesíti az Európa Tanács tagjait az Egyezmény hatálybalépéséről, az azt megerősítő Magas Szerződő Felek nevéről és az utóbb letétbe helyezett minden megerősítésről szóló okiratokról.

Kelt Rómában, 1950. november 4-én, egyetlen példányban, angol és francia nyelven, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. A Főtitkár minden aláíró állam számára hitelesített másolatot küld.

Kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményhez

Az aláíró Kormányok, az Európa Tanács tagjai,

elhatározván, hogy megfelelő intézkedéseket tesznek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4-én aláírt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) I. fejezetében már benne foglaltakon felüli egyes további emberi jogok és szabadságok közös biztosítása érdekében,

a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk – Tulajdon védelme

Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.

2. Cikk – Oktatáshoz való jog

Senkitől sem szabad megtagadni az oktatáshoz való jogot. Az állam az oktatás és tanítás terén vállalt feladatkörök gyakorlása során köteles tiszteletben tartani a szülők vallási és világnézeti meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz és tanításhoz való jogot.

3. Cikk – Szabad választásokhoz való jog

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan

körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését.

4. Cikk – Területi hatály

Minden Magas Szerződő Fél e jegyzőkönyv aláírásakor, vagy megerősítésekor, vagy bármely későbbi időpontban az Európa Tanács Főtitkárával nyilatkozatban közölheti, hogy mennyiben kötelezi magát e jegyzőkönyv rendelkezéseinek a nyilatkozatban megjelölt ama területeken való alkalmazására, melyek nemzetközi kapcsolataiért ő a felelős.

Minden Magas Szerződő Fél, mely az előző bekezdés alapján nyilatkozatot közölt, bármikor további nyilatkozatot tehet, melyben bármely korábbi nyilatkozatának tartalmát módosítja, illetőleg, amellyel e jegyzőkönyv rendelkezésének alkalmazását bármely e területtel kapcsolatban megszünteti.

A jelen Cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az Egyezmény 56. Cikke 1. bekezdésének megfelelően tettek.

5. Cikk – Az Egyezményhez fűződő viszony

A Magas Szerződő Felek e jegyzőkönyv 1., 2., 3. és 4. Cikkeit az Egyezmény kiegészítő Cikkeinek tekintik, és az Egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

6. Cikk – Aláírás és megerősítés

A megerősítésről szóló okiratot az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki a tagállamok részére értesítést ad minden újabb megerősítésről.

Kelt Párizsban, 1952. március 20. napján, angol és francia nyelven,

egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. A Főtitkár valamennyi aláíró Kormány részére hiteles másolatot küld.

Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményhez az Egyezményben és első kiegészítő jegyzőkönyvben már benne foglaltakon felüli egyes jogok és szabadságok biztosításáról

Az aláíró Kormányok, az Európa Tanács Tagjai,

elhatározván, hogy megfelelő intézkedéseket tesznek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) I. fejezetében és az Egyezmény Párizsban, 1952. március 20-án aláírt első kiegészítő jegyzőkönyvének 1–3. Cikkében már benne foglaltakon felüli jogok és szabadságok közös biztosítása érdekében,

a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk – Adósságokért való szabadságelvonás tilalma

Senkit sem lehet szabadságától pusztán azért megfosztani, mert szerződéses kötelezettségének nem tud eleget tenni.

2. Cikk – Mozgásszabadság

1. Mindazokat, akik jogszerűen tartózkodnak egy állam területén, megilleti a mozgás szabadsága és a lakhely szabad megválasztásának joga.

2. Mindenki szabadon elhagyhat minden országot, beleértve a saját országát is.

3. E jogokat kizárólag csak olyan, a törvényekkel összhangban lévő korlátozásoknak lehet alávetni, melyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy a köz biztonsága érdekében, a közrend fenntartásához, a bűnmegelőzéshez, a közegészség vagy az erkölcsök védelméhez, illetőleg mások jogainak és szabadságainak megóvásához szükségesek.

4. Az 1. bekezdésben elismert jogokat bizonyos, meghatározott körzetekben alá lehet vetni olyan, a törvény által elrendelt korlátozásoknak is, melyeket egy demokratikus társadalomban a köz érdekei igazolnak.

3. Cikk – Saját állampolgárok kiutasításának tilalma

1. Senkit sem lehet sem egyéni, sem kollektív rendszabályokkal annak az államnak a területéről kiutasítani, melynek honosa.

2. Senkit sem lehet megfosztani azon jogától, hogy annak az államnak a területére belépjen, melynek honosa.

4. Cikk – Külföldiek kollektív kiutasításának tilalma

Tilos a külföldiek kollektív kiutasítása.

5. Cikk – Területi hatály

1. Minden Magas Szerződő Fél e jegyzőkönyv aláírásakor vagy megerősítésekor, vagy bármely későbbi időpontban, az Európa Tanács Főtitkárával nyilatkozatban közölheti, hogy mennyiben kötelezi magát e jegyzőkönyv rendelkezéseinek a nyilatkozatban megjelölt ama területeken való alkalmazására, melyek nemzetközi kapcsolatairól ő a felelős.

2. Minden Magas Szerződő Fél, mely az előző bekezdés alapján nyilatkozatot tett, bármikor további nyilatkozatot

tehet, melyben bármely korábbi nyilatkozatának tartalmát módosítja, illetőleg, amellyel e jegyzőkönyv rendelkezéseinek alkalmazását bármely területtel kapcsolatban megszünteti.

3. A jelen Cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az Egyezmény 56. Cikke 1. bekezdésének megfelelően tettek.

4. Bármely állam területe, melyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam által történt megerősítése vagy elfogadása folytán alkalmazni kell, és mindazon terület, melyre e jegyzőkönyvet ezen állam által az e Cikk alapján tett nyilatkozat folytán alkalmazni kell, a 2. és 3. Cikknek egy állam területére való hivatkozása szempontjából különálló területnek tekintendő.

5. Bármely állam, amely ezen Cikk 1. vagy 2. bekezdésével kapcsolatban nyilatkozatot tett, a későbbiekben egy vagy több olyan terület vonatkozásában, amelyre a nyilatkozat vonatkozott, bármikor kinyilváníthatja, hogy elfogadja a Bíróság joghatóságát arra, hogy természetes személyektől, nem-kormányzati szervezetektől vagy egyének csoportjaitól az Egyezmény 34. Cikke szerint kérelmeket fogadjon ezen jegyzőkönyv 1–4. Cikkei közül valamennyi vagy bármelyik vonatkozásában.

6. Cikk – Az Egyezményhez fűződő viszony

A Magas Szerződő Felek e jegyzőkönyv 1–5. Cikkeit az Egyezmény kiegészítő Cikkeinek tekintik, és az Egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

7. Cikk – Aláírás és megerősítés

1. Ez a jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagjai részére áll nyitva aláírásra, melyek az Egyezményt

aláírták. Azt az Egyezmény megerősítésével azonos időpontban vagy ezt követően kell megerősíteni. A jegyzőkönyv öt megerősítésről szóló okirat letétbe helyezését követően lép életbe.

Azon aláíró államok vonatkozásában, melyek ezt követően erősítik meg, a jegyzőkönyv a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor lép életbe.

2. A megerősítésről szóló okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki a tagállamok részére értesítést ad minden megerősítésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourgban, 1963. szeptember 16. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. A Főtitkár valamennyi aláíró állam részére hiteles másolatot küld.

**Hatodik kiegészítő jegyzőkönyv
az emberi jogok és alapvető
szabadságok védelméről szóló
Egyezményhez a halálbüntetés
eltörléséről**

Az Európa Tanács tagállamai, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján kelt egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) e kiegészítő jegyzőkönyvének aláírói,

tekintettel arra, hogy az Európa Tanács több tagállamában végbement fejlemények a halálbüntetés eltörlésének irányába mutató általános tendenciát fejeznek ki,
a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk – Halálbüntetés eltörlése

A halálbüntetést el kell törölni. Senkit sem lehet halálbüntetésre ítélni, sem kivégezni.

2. Cikk – Halálbüntetés háború idején

Egy állam törvényhozása rendelkezhet halálbüntetésről háború idején vagy háború közvetlen veszélye idején; a halálbüntetést ez esetben is csak e törvényhozás által megszabott esetekben és előírt rendelkezéseknek megfelelően lehet alkalmazni. Ez az állam köteles az Európa Tanács Főtitkárával jogszabályainak vonatkozó rendelkezéseit közölni.

3. Cikk – Hatály felfüggesztésének tilalma

E jegyzőkönyv előírásaitól az Egyezmény 15. Cikke alapján nem lehet eltérni.

4. Cikk – Fenntartások tilalma

E jegyzőkönyv előírásainak vonatkozásában az Egyezmény 57. Cikke alapján nem lehet fenntartással élni.

5. Cikk – Területi hatály

1. Az aláírásakor vagy a megerősítésről, elfogadásról, illetőleg jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezése időpontjában mindegyik állam meghatározhatja azt a területet, illetve azokat a területeket, amelyekre ez a jegyzőkönyv alkalmazást nyer.

2. Az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban minden állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti e jegyzőkönyv alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott bármely más területre. E terület vonatkozásában a jegyzőkönyv a nyilatkozatnak a Főtitkár általi

kézhezvétele időpontját követő hónap első napján lép hatályba.

3. Az előző két bekezdés alapján tett minden nyilatkozat, a nyilatkozatban meghatározott bármely terület vonatkozásában visszavonható a Főtitkárhoz intézett értesítéssel. A visszavonás az értesítésnek a Főtitkár általi kézhezvételének időpontját követő hónap első napján válik joghatályossá.

6. Cikk – Az Egyezményhez fűződő viszony

A részes államok e jegyzőkönyv 1–5. Cikkeit az Egyezmény kiegészítő Cikkeinek tekintik, és az Egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően alkalmazzák.

7. Cikk – Aláírás és megerősítés

Ez a kiegészítő jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagállamai részére áll nyitva aláírásra, melyek az Egyezményt aláírták. A jegyzőkönyv megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra szorul. Az Európa Tanács tagállama a jegyzőkönyvet csak akkor erősítheti meg, fogadhatja el, vagy hagyhatja jóvá, ha egyidejűleg megerősíti, vagy már korábban megerősítette az Egyezményt. A megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okiratot az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

8. Cikk – Hatálybalépés

1. Ez a jegyzőkönyv azt az időpontot követő hónap első napján lép hatályba, melyen az Európa Tanácsnak már öt tagállama hozzájárulását fejezte ki ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a 7. Cikknek megfelelően kötelező legyen reá nézve.

2. Mindazon tagállamok vonatkozásában, melyek ezt követően fejezik ki hozzájárulásukat ahhoz, hogy

a jegyzőkönyv kötelező legyen reájuk nézve, az a megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontját követő hónap első napján lép hatályba.

9. Cikk – Letétbehelyezéssel kapcsolatos feladatok

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács tagállamait:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;
- c) e jegyzőkönyvnek az 5. és 8. Cikkeknél megfelelően történt hatálybalépése időpontjairól;
- d) az e jegyzőkönyvre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourghban, 1983. április 28. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama részére hiteles másolatot küld.

Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményhez

Az Európa Tanács ezen jegyzőkönyvet aláíró tagállamai,

elhatározván, hogy további lépéseket tesznek egyes jogoknak és szabadságoknak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) általi közös biztosítása érdekében,

a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk – Külföldiek kiutasításának eljárási garanciái

1. Az állam területén jogszerűen lakóhellyel rendelkező külföldit onnan csak a jogszabályoknak megfelelően meghozott határozat eredményeképpen lehet kiutasítani, és lehetővé kell tenni számára, hogy

a) kiutasításával szemben felhozott indokait előterjeszthesse;

b) ügyének felülvizsgálatát kérhesse; és

c) e célokból képviseltethesse magát az illetékes hatóság vagy e hatóság által kijelölt személy, illetőleg személyek előtt.

2. A külföldit az 1. bekezdés a), b) és c) pontjaiban meghatározott jogainak gyakorlását megelőzően akkor lehet kiutasítani, ha a kiutasítás a közrend érdekében szükséges, vagy pedig nemzetbiztonsági okok indokolják.

2. Cikk – Fellebbezéshez való jog büntetőügyekben

1. Annak, akit bíróság bűncselekmény miatt elítélt, joga van arra, hogy a bűnössége megállapítását, illetőleg a büntetés kiszabását tartalmazó ítéletet felsőbb bírósággal felülbíráltassa. E jog gyakorlását, ideértve azokat az okokat is, melyekre alapítva a jogok gyakorolhatók, jogszabályban kell szabályozni.

2. E jogot korlátozni lehet a jogszabályok által meghatározott kisebb jelentőségű bűncselekmények esetében, vagy abban az esetben, amikor a szóban forgó személy ügyét első fokon a legfelső bírói fórum tárgyalta, vagy amikor a felmentő ítélet ellen benyújtott jogorvoslat folytán hoztak bűnösség megállapítását tartalmazó ítéletet.

3. Cikk – Kártalanításhoz való jog bírói hiba esetén

Ha büntetőügyben hozott jogerős elmarasztaló ítéletet utóbb megsemmisítenek, vagy az elítéltet kegyelemben részesítik azért, mert új vagy újonnan feltárt tények bizonyítják, hogy bírói tévedés történt, azt a személyt, aki ezen ítélet folytán büntetést szenvedett el, kártalanítani kell az adott államban érvényes törvényeknek vagy joggyakorlatnak megfelelően, hacsak be nem bizonyítják, hogy a tények nem kellő időben való felfedése teljesen vagy részben az elítéltnak róható fel.

4. Cikk – Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma

1. Ha valakit egy állam büntetőtörvényének és büntető-eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyane bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntetőeljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

2. Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntetőtörvényeinek és büntetőeljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új vagy újlag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

3. A jelen Cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. Cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.

5. Cikk – Házastársak egyenjogúsága

A házastársaknak polgári jogi vonatkozásokban egyenlő jogaik vannak és felelősségük is egyenlő egymás közötti, valamint a gyermekeikkel való kapcsolataikban a házasság tekintetében, annak tartama alatt és felbontása

esetében. Ez a Cikk nem gátolja az államokat abban, hogy a gyermekek érdekében szükséges intézkedéseket tegyenek.

6. Cikk – Területi hatály

1. Az aláírásakor vagy a megerősítésről, elfogadásról, illetőleg jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontjában mindegyik állam meghatározhatja azt a területet, illetve azokat a területeket, amelyekre ez a jegyzőkönyv alkalmazást nyer, és kinyilváníthatja, hogy milyen terjedelemben vállalja e jegyzőkönyv rendelkezéseinek ezen vagy ezeken a területeken való alkalmazását.

2. Az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatában minden állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti e jegyzőkönyv alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott bármely más területre. E terület vonatkozásában a jegyzőkönyv a nyilatkozatnak a Főtitkár általi kézhezvétele időpontjától számított két hónapos időszak lejártát követő hónap első napján lép hatályba.

3. Az előző két bekezdés alapján tett minden nyilatkozat, a nyilatkozatban meghatározott bármely terület vonatkozásában visszavonható vagy módosítható a Főtitkárhoz intézett értesítéssel. A visszavonás vagy módosítás a nyilatkozatnak a Főtitkár általi kézhezvétele időpontjától számított két hónapos időszak lejártát követő hónap első napján válik joghatályossá.

4. A jelen Cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az Egyezmény 56. Cikk 1. bekezdésének megfelelően tettek.

5. Bármely állam területe, melyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam által történt megerősítése vagy elfogadása folytán alkalmazni kell, és minden terület, melyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam

által az e Cikk alapján tett nyilatkozat folytán alkalmazni kell, az 1. Cikknek egy állam területére való hivatkozása szempontjából különálló területnek tekintendő.

6. Bármely állam, amely ezen Cikk 1. vagy 2. bekezdésével kapcsolatban nyilatkozatot tett, a későbbiekben egy vagy több olyan terület vonatkozásában, amelyre a nyilatkozat vonatkozott, bármikor kinyilváníthatja, hogy elfogadja a Biróság joghatóságát arra, hogy természetes személyektől, nem-kormányzati szervezetektől vagy egyének csoportjaitól az Egyezmény 34. Cikkében meghatározottak szerint kérelmeket fogadjon ezen jegyzőkönyv 1–5. Cikkei vonatkozásában.

7. Cikk – Az Egyezményhez fűződő viszony

A részes államok e jegyzőkönyv 1–60. Cikkeit az Egyezmény kiegészítő Cikkeinek tekintik, és az Egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

8. Cikk – Aláírás és megerősítés

Ez a jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagállamai részére áll nyitva aláírásra, melyek aláírták az Egyezményt. A jegyzőkönyvet meg kell erősíteni, illetőleg el kell fogadni vagy jóvá kell hagyni. Az Európa Tanács tagállamai csak akkor erősíthetik meg, fogadhatják el vagy hagyhatják jóvá ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet, ha ezt megelőzően vagy egyidejűleg megerősítették az Egyezményt. A megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okiratot az Európa Tanács Főtitkáranál kell letétbe helyezni.

9. Cikk – Hatálybalépés

1. Ez a jegyzőkönyv az azon időpontot követő két hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján lép hatályba, amikor az Európa Tanács hét tagállama hozzájárulását fejezte ki ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a 8. Cikknek megfelelően kötelező legyen számára.

2. Mindazon tagállamok vonatkozásában, melyek ezt követően fejezik ki hozzájárulásukat ahhoz, hogy a jegyzőkönyv kötelező legyen számukra, az a megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontját követő két hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

10. Cikk – Letétbehelyezéssel kapcsolatos feladatok

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács tagállamait:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;
- c) e jegyzőkönyvnek a 6. és 9. Cikknek megfelelően történt hatálybalépés időpontjairól;
- d) az e jegyzőkönyvre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourgban, 1984. november 22. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama részére hiteles másolatot küld.

2004. évi III. törvény

az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény tizenharmadik, a halálbüntetés minden körülmények között történő eltörlésére vonatkozó jegyzőkönyvének kihirdetéséről

(A Magyar Köztársaságnak a jegyzőkönyv megerősítéséről szóló okiratának letétbe helyezése az Európa Tanács Főtitkáranál 2003. július 17-én megtörtént. A jegyzőkönyv hatálybalépésének napja - a 7. Cikk 2. pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelően - 2003. november 1.)

1. § Az Országgyűlés az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény tizenharmadik, a halálbüntetés minden körülmények között történő eltörlésére vonatkozó jegyzőkönyvét e törvénnyel kihirdeti.

2. § A jegyzőkönyv angol nyelvű szövege és annak hivatalos fordítása a következő:

"Tizenharmadik jegyzőkönyv az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményhez, a halálbüntetés minden körülmények között történő eltörléséről

Az Európa Tanács e jegyzőkönyvet aláíró tagállamai,

abban a meggyőződésben, hogy az élethez való jog alapvető érték egy demokratikus társadalomban, és hogy a halálbüntetés eltörlése nélkülözhetetlen e jog védelméhez és a minden emberben természetből benne rejlő méltóság teljes elismeréséhez,

attól a kívánságtól vezérelve, hogy megerősítsék az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben (a továbbiakban: az

Egyezmény) biztosított élethez való jog védelmét,

megjegyezve, hogy az Egyezmény Strasbourghban, 1983. április 28-án aláírt Hatodik kiegészítő jegyzőkönyve a halálbüntetés eltörléséről nem zárja ki halálbüntetés alkalmazását háború vagy háború közvetlen veszélye idején elkövetett cselekmények tekintetében,

abban az elhatározásban, hogy megteszik a végső lépést a halálbüntetés eltörlésére minden körülmények között, az alábbiakban állapodtak meg:

1. Cikk

A halálbüntetés eltörlése

A halálbüntetést el kell törölni. Senkit sem lehet halálbüntetésre ítélni, sem kivégezni.

2. Cikk

Hatály felfüggesztésének a tilalma

E jegyzőkönyv előírásaitól az Egyezmény 15. Cikke alapján nem lehet eltérni.

3. Cikk

Fenntartások tilalma

E jegyzőkönyv előírásainak vonatkozásában az Egyezmény 57. Cikke alapján nem lehet fenntartással élni.

4. Cikk

Területi hatály

1. Az aláírásakor vagy a megerősítésről, elfogadásról, illetőleg jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezése időpontjában mindegyik állam meghatározhatja azt a területet, illetve azokat a területeket, amelyeken ez a jegyzőkönyv alkalmazást nyer.

2. Az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozattal minden állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti e jegyzőkönyv alkalmazását a nyilatkozatban

meghatározott bármely más területre. E terület vonatkozásában a jegyzőkönyv a nyilatkozatnak a Főtitkár általi kézhezvétele időpontját követő három hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

3. Az előző két bekezdés alapján tett minden nyilatkozat, a nyilatkozatban meghatározott bármely terület vonatkozásában visszavonható vagy módosítható a Főtitkárhoz intézett értesítéssel. A visszavonás vagy módosítás az értesítésnek a Főtitkár általi kézhezvételének időpontját követő három hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján válik hatályossá.

5. Cikk

Az Egyezményhez fűződő viszony

A részes államok e jegyzőkönyv 1-4. Cikkeit az Egyezmény kiegészítő cikkeinek tekintik, és az Egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően alkalmazzák.

6. Cikk

Aláírás és megerősítés

Ez a jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagállamai részére áll nyitva aláírásra, amelyek az Egyezményt aláírták. A jegyzőkönyv megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra szorul. Az Európa Tanács tagállama a jegyzőkönyvet csak akkor erősítheti meg, fogadhatja el, vagy hagyhatja jóvá, ha egyidejűleg megerősíti, vagy már korábban megerősítette az Egyezményt. A megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okiratot az Európa Tanács Főtitkáranál kell letétbe helyezni.

7. Cikk

Hatálybalépés

1. Ez a jegyzőkönyv az azon időpontot követő három hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján lép hatályba, amikor az Európa Tanács

tíz tagállama hozzájárulását fejezte ki ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a 6. Cikk rendelkezéseinek megfelelően kötelező legyen számára.

2. Mindazon tagállamok vonatkozásában, amelyek ezt követően fejezik ki hozzájárulásukat ahhoz, hogy a jegyzőkönyv kötelező legyen számukra, a jegyzőkönyv a megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontját követő három hónapos időszak lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

8. Cikk

Letétbe helyezéssel kapcsolatos feladatok

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács Tagállamait:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;

c) a jegyzőkönyvnek a 4. és 7. Cikknek megfelelően történt hatálybalépése időpontjairól;

d) az a jegyzőkönyvre vonatkozó minden cselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a jegyzőkönyvet.

Készült Vilniusban 2002. május 3. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama részére hiteles másolatot küld."

3. § Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, rendelkezéseit 2003. november 1. napjától kell alkalmazni.

Kihirdetve	1999.02.11.
Hatályos szöveg	1999.06.21.
Fontos részes tagállamok	NATO tagok
Fontos nem-részes tagállamok	-

1999. évi I. törvény, a Magyar Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról és a Szerződés szövegének kihirdetéséről⁹

1. § Az Országgyűlés elhatározza a Magyar Köztársaság csatlakozását a Washingtonban, 1949. április 4-én létrehozott Észak-atlanti Szerződéshez (a továbbiakban: Szerződés).

2. § Az 1949. április 4-én aláírt Szerződés, Görögországnak és Törökországnak a Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv, a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv és Spanyolországnak a Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv angol nyelvű szövege és azok hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

AZ ÉSZAK-ATLANTI SZERZŐDÉS

Az ebben a Szerződésben részt vevő Felek, újból hitet téve az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljai és elvei mellett, és megerősítve abbéli óhajukat, hogy minden néppel és kormánnyal békében éljenek,

elhatározva, hogy megőrzik a szabadságot, népeiknek a demokrácia, az egyéni szabadság és a jog uralma elvein alapuló közös örökségét és civilizációját,

arra törekedve, hogy az észak-atlanti térségben előmozdítsák a stabilitást és a jólétet,

eltökélve, hogy egyesítik az együttes védelmük, valamint a béke és biztonság fenntartására irányuló erőfeszítéseket, megegyeztek a jelen Észak-atlanti Szerződésben:

1. Cikk

A Felek kötelezik magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányának megfelelően minden nemzetközi viszályt, amelybe belekerülhetnek, békés eszközökkel, olyan módon rendeznek, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe, továbbá, hogy nemzetközi kapcsolataikban tartózkodnak az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő, bármilyen módon megnyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától.

2. Cikk

A Felek a békés és baráti nemzetközi kapcsolatok további fejlesztéséhez azzal járulnak hozzá, hogy megerősítik szabad intézményeiket, biztosítják azoknak az elveknek jobb megértését, amelyeken ezek az intézmények nyugszanak, és kifejlesztik a stabilitás és jólét előmozdítására alkalmas körülményeket. Arra fognak törekedni,

⁹ A washington szerződést a magyar jogrendben elhelyező törvény után tájékoztatásul elhelyeztük a további csatlakozás jegyzőkönyveket, illetve hivatkozásukat.

hogy nemzetközi gazdasági politikájukban kiküszöböljenek minden ellentétet, és bátorítani fogják a bármelyikük vagy valamennyiük közötti gazdasági együttműködést.

3. Cikk

A jelen Szerződésben kitűzött célok hathatósabb elérése érdekében a Felek külön-külön és együttesen, folyamatos és hathatós önségély és kölcsönös segítség útján, fenntartják és fejlesztik egyéni és kollektív védelmi képességüket fegyveres támadással szemben.

4. Cikk

A Felek tanácskozni fognak egymással, valahányszor bármelyikük véleménye szerint bármelyik fél területi épségét, politikai függetlenségét vagy biztonságát veszély fenyegeti.

5. Cikk

A Felek megegyeznek abban, hogy az egyikük vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek; és ennél fogva megegyeznek abban, hogy ha ilyen támadás bekövetkezik, mindegyikük az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. Cikke által elismert egyéni vagy kollektív védelem jogát gyakorolva, támogatni fogja az ekként megtámadott Felet vagy Feleket azzal, hogy egyénileg és a többi Felekkel egyetértésben, azonnal megteszi azokat az intézkedéseket, ideértve a fegyveres erő alkalmazását is, amelyeket a békének és biztonságának az észak-atlanti térségben való helyreállítása és fenntartása érdekében szükségesnek tart.

Minden ilyen fegyveres támadást és az ennek következtében foganatosított minden intézkedést azonnal a Biztonsági

Tanács tudomására kell hozni. Ezen intézkedések akkor zárulnak le, ha a Biztonsági Tanács meghozta a nemzetközi béke és biztonság helyreállítására és fenntartására szükséges rendszabályokat.

6. Cikk

Az 5. Cikk alkalmazása szempontjából egy vagy több Fél ellen irányuló támadásnak kell tekinteni azt a fegyveres támadást, amely a Felek egyikének területe ellen Európában vagy Észak-Amerikában, Franciaország algériai megyéi ellen, bármely Fél megszálló erői ellen Európában, a Felek egyikének joghatósága alá tartozó, az észak-atlanti térségben a Ráktérítőtől északra fekvő szigetek ellen vagy a Felek bármelyikének hajói vagy repülőgépei ellen irányul, ha a fenti területeken tartózkodnak.

7. Cikk

Jelen Szerződés nem érinti és nem értelmezhető úgy, mintha bármi módon is érintené azokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyek az Alapokmányból származnak azokra a Felekre, amelyek tagjai az Egyesült Nemzeteknek, nem érinti továbbá a Biztonsági Tanács nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért viselt elsődleges felelősségét.

8. Cikk

Mindegyik Fél kijelenti, hogy a közte és valamely más Fél vagy valamely harmadik állam között jelenleg hatályban lévő nemzetközi kötelezettség egyike sem áll ellentétben ennek a Szerződésnek a rendelkezéseivel, és kötelezi magát arra, hogy nem vállal semmiféle, a jelen Szerződéssel ellentétben álló nemzetközi kötelezettséget.

9. Cikk

A Felek ezennel egy tanácsot állítanak fel, amelyben mindegyiküket képviselik és amelynek feladata, hogy a jelen Szerződés alkalmazásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzék. A tanácsot úgy kell megszervezni, hogy bármely pillanatban haladéktalanul összeülhessen. A tanács a szükségeshez képest segédszerveket állít fel; nevezetesen azonnal felállít egy védelmi bizottságot, amely a szerződés 3. és 5. Cikkei alkalmazásaként teendő intézkedésekre fog javaslatokat tenni.

10. Cikk

A Felek egyhangú megegyezéssel a Szerződéshez való csatlakozásra hívhatnak meg bármely más európai államot, amely képes arra, hogy elősegítse a Szerződés elveinek továbbfejlesztését, és hozzájáruljon az észak-atlanti térség biztonságához. Minden ekként meghívott állam a Szerződés részesévé válhat, ha csatlakozási okiratát az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál leteszi. Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya mindegyik Felet értesíti az egyes csatlakozási okiratok letételéről.

11. Cikk

Ezt a Szerződést a Feleknek saját alkotmányos előírásaiknak megfelelően meg kell erősíteniük és végrehajtaniuk. A megerősítő okiratokat, mihelyt lehetséges, az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál kell letenni, amely minden egyes letételről értesíti a többi aláíró Felet. A Szerződés az azt megerősítő államok között hatályba lép, mihelyt az aláíró államok többsége, köztük Belgium, Kanada, Franciaország, Luxemburg, Hollandia, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok megerősítő okirataikat letétbe helyezték;

a többi aláíró állam vonatkozásában a Szerződés megerősítő okirataik letétbe helyezésének napján lép hatályba.

12. Cikk

A Szerződés hatálybalépését követő tíz év elteltével vagy bármely későbbi időpontban, a Felek, bármelyikük kérésére, a Szerződés felülvizsgálata céljából tanácskozni fognak egymással, figyelembe véve az adott időpontban a békét és biztonságot befolyásoló tényezőket az észak-atlanti térségben, ideértve a nemzetközi béke és biztonság fenntartása céljából az Egyesült Nemzetek Alapokmánya értelmében kötött univerzális vagy regionális megállapodások fejlődését is.

13. Cikk

A Szerződés hatálybalépését követő húsz év elteltével bármelyik Fél kiválhat a Szerződésből, éspedig egy évvel azután, hogy a felmondásról értesítette az Egyesült Államok Kormányát, amely minden egyes felmondási okirat letételéről értesíti a többi Fél Kormányát.

14. Cikk

Jelen Szerződést, amelynek angol és francia szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány a többi aláíró állam Kormányához megfelelően hitelesített másolatokat juttat el.

Fentiek tanúbizonyságul, az alulírott Megbízottak jelen Egyezményt aláírásukkal látták el.

Kelt Washingtonban, 1949. április 4-én.

Jegyzőkönyv Görögországnak és Törökországnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én, Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti terület biztonságát növeli a Görög Királyság és a Török Köztársaság csatlakozása jelen Szerződéshez, megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Amerikai Egyesült Államok Kormánya, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Görög Királyság, valamint a Török Köztársaság Kormányának, mely után az eredeti szöveg jelen Jegyzőkönyv 2. Cikkében foglaltak szerint módosításra kerül. Ennek utána mind a Görög Királyság, mind a Török Köztársaság részes félle válik azon a napon, amikor a csatlakozásukat megerősítő okirataikat, a Szerződés 10. pontjának megfelelően, letétbe helyezték az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Amint a Török Köztársaság az Észak-atlanti Szerződés részes felévé válik, attól a naptól kezdve, melyen csatlakozási okiratát a Török Köztársaság Kormánya letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál, a Szerződés 6. pontja az alábbiak szerint módosul:

"Az 5. Cikk alkalmazása szempontjából egy vagy több Fél ellen irányuló támadásnak kell tekinteni azt a fegyveres támadást, amely

1. a Felek egyikének területe ellen Európában vagy Észak-Amerikában, Franciaország algériai megyéi ellen, Törökország területe ellen vagy a Felek bármelyikének joghatósága alá tartozó, az észak-atlanti térségben a Ráktérítőtől északra fekvő szigetek ellen;

2. a Felek bármelyikének fegyveres erői, hajói vagy repülőgépei ellen, ha a fenti területeken vagy azok felett vagy bármely más olyan európai területen tartózkodnak, amelyen bármely Fél a Szerződés hatálybalépésekor megszálló erőket tartott fenn, valamint ha a Földközi-tengeren vagy az észak-atlanti térségnek a Ráktérítőtől északra eső részében tartózkodnak."

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét értesíti minden egyes elfogadó nyilatkozat beérkezéséről és jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

4. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra megnyílt Londonban, 1951. október 17. napján.

Jegyzőkönyv a Németországi Szövetségi Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én, Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti terület biztonságát növeli a Németországi Szövetségi Köztársaság csatlakozása jelen Egyezményhez, és megállapítva, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság az 1954. október 3-i nyilatkozatával elfogadta az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 2. Cikkében lefektetett kötelezettségeket, és vállalta, hogy az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozása után tartózkodik minden, jelen Szerződés szigorúan védelmi jellegével össze nem férő cselekvéstől, és megállapítva továbbá, hogy az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Észak Írország Egyesült Királyságának és a Francia Köztársaság Kormánya által elfogadott, szintén 1954. október 3-án kelt nyilatkozatával, minden részes kormány elkötelezte magát a Németországi Szövetségi Köztársaság fent nevezett nyilatkozatát tekintve, megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Amerikai Egyesült Államok Kormánya, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormányának. Ezt követően a Németországi Szövetségi Köztársaság részes füllé válik azon a napon, amikor a csatlakozását megerősítő okiratát, a Szerződés 10.

pontjának megfelelően, letétbe helyezte az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor (a) az Észak-atlanti Szerződés mindegyik részes fele értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát a Jegyzőkönyv elfogadásáról, (b) a Jegyzőkönyv minden ratifikációs okiratát, mely a Brüsszeli Szerződést módosítja és kiegészíti, letétbe helyeztek a Belga Kormányánál, és (c) a Németországi Szövetségi Köztársaság területén állomásozó külföldi haderőkre vonatkozó minden ratifikációs okiratot vagy hozzájárulási nyilatkozatot letétbe helyeztek a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormányánál. Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét értesíti minden egyes elfogadó nyilatkozat beérkezéséről és jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Párizsban, 1954. október 23-án.

Jegyzőkönyv Spanyolországnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti terület biztonságát növeli a Spanyol Királyság csatlakozása jelen Egyezményhez, megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Amerikai Egyesült Államok Kormánya, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Spanyol Királyság Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, a Spanyol Királyság azon a napon válik részes féllé, amikor a csatlakozását megerősítő okiratot letétbe helyezte az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét értesíti minden egyes elfogadó nyilatkozat beérkezéséről és jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra megnyílt Brüsszelben, 1981. december 10-én.

Jegyzőkönyv a Magyar Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én, Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli a Magyar Köztársaság csatlakozása jelen Egyezményhez, megállapodnak a következőkben:

I. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtitzára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Magyar Köztársaság Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, a Magyar Köztársaság azon a napon válik részes féllé, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

II. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

III. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 1997. december 16-án.

Jegyzőkönyv a Cseh Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én, Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli a Cseh Köztársaság csatlakozása jelen Egyezményhez, megállapodnak a következőkben:

I. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtitkára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Cseh Köztársaság Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, a Cseh Köztársaság azon a napon válik részes Félle, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

II. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai

Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormányától az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

III. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 1997. december 16-án.

Jegyzőkönyv a Lengyel Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásáról

Az 1949. április 4-én, Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli a Lengyel Köztársaság csatlakozása jelen Egyezményhez, megállapodnak a következőkben:

I. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtitkára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el a Lengyel Köztársaság Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, a Lengyel Köztársaság azon a napon válik részes

Féllé, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

II. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormány a az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

III. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 1997. december 16-án.

3. § (1) Ez a törvény a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel a kihirdetése napján lép hatályba.

(2) A törvény 2. §-a a Szerződés 10. Cikkében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) A (2) bekezdés szerinti hatálybalépésről szóló közleményt a külügyminiszter a Magyar Közlönyben közzéteszi.

64/2003. (VI. 3.) OGY határozat az Észak-atlanti Szerződés részes államai között, a Bolgár Köztársaságnak, az Észt Köztársaságnak, a Lett Köztársaságnak, a Litván Köztársaságnak, Romániának, a Szlovák Köztársaságnak és a Szlovén Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozása tárgyában létrehozott Jegyzőkönyvek megerősítéséről

Az Országgyűlés

1. megerősíti az Észak-atlanti Szerződés részes államai között, a Bolgár Köztársaságnak, az Észt Köztársaságnak, a Lett Köztársaságnak, a Litván Köztársaságnak, Romániának, a Szlovák Köztársaságnak és a Szlovén Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozása tárgyában létrehozott Jegyzőkönyveket,

2. felhatalmazza a külügyminisztert, hogy a Csatlakozási Jegyzőkönyvek letéteményeseként eljáró Amerikai Egyesült Államok Kormányát a megerősítésről tájékoztassa.

2008. évi LII. törvény, az Albán Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv, valamint a Horvát Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről

A Washingtonban 1949. április 4-én aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli az Albán Köztársaság csatlakozása a Szerződéshez, megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtítkára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el az Albán Köztársaság Kormányának. A Szerződés 10. cikkének megfelelően, az Albán Köztársaság azon a napon válik részes Félle, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike, annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormányája az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 2008. július 9-én.

2016. évi LXXI. törvény, a Montenegrónak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről

A Washingtonban 1949. április 4-én aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli Montenegró csatlakozása jelen Szerződéshez, megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtítkára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el Montenegró Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, Montenegró azon a napon válik részes Félle, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormányája az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti

Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 2016. „...”-án.

2019. évi LVII. törvény, az Észak-Macedón Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásáról szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről

A Washingtonban 1949. április 4-én aláírt Észak-atlanti Szerződés részes Felei, meggyőződve arról, hogy az észak-atlanti térség biztonságát növeli az Észak-Macedón Köztársaság csatlakozása jelen Szerződéshez megállapodnak a következőkben:

1. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésével egyidejűleg, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének főtitkára, minden részes Felet képviselve, az Észak-atlanti Szerződéshez történő csatlakozásra szóló meghívást juttat el az Észak-Macedón Köztársaság Kormányának. A Szerződés 10. Cikkének megfelelően, az Észak-Macedón Köztársaság azon a

napon válik részes Félle, amikor a csatlakozási okiratát letétbe helyezi Amerikai Egyesült Államok Kormányánál.

2. Cikk

Jelen Jegyzőkönyv akkor lép hatályba, amikor az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyike annak elfogadásáról értesítette az Amerikai Egyesült Államok Kormányát. Az Amerikai Egyesült Államok Kormányja az Észak-atlanti Szerződés részes Feleinek mindegyikét tájékoztatja minden egyes értesítés beérkezéséről és a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépésének napjáról.

3. Cikk

Jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok Kormányának levéltárában kell elhelyezni. E Kormány az Észak-atlanti Szerződésben részes minden Fél Kormányának megfelelően hitelesített másolatot juttat el.

Fentiek tanúbizonyságául, az alulírott Megbízottak jelen Jegyzőkönyvet aláírásukkal látták el.

Aláírásra került Brüsszelben, 2019. február 6-án.

Kihirdetve	2000.12.07.
Hatályos szöveg	2016.06.07.
Fontos részes tagállamok	EU tagok
Fontos nem-részes tagállamok	-

Az Európai Unió Alapjogi Chartája¹⁰

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság ünnepélyesen kihirdeti az alábbi szöveget az Európai Unió Alapjogi Chartájaként:

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI CHARTÁJA

Európa népei, az egymás közötti egyre szorosabb egység létrehozása során úgy döntöttek, hogy osztoznak a közös értékeken alapuló békés jövőben.

Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az Unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan és egyetemes értékein alapul, a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik. Tevékenységei középpontjába az egyént állítja, létrehozva az uniós polgárság intézményét és megeremtve a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget.

Az Unió hozzájárul e közös értékek megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez, miközben tiszteletben tartja az európai népek kultúrájának és hagyományainak sokféleségét, a tagállamok nemzeti identitását és központi, regionális és helyi közhatalmi szervezetét; a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítására törekszik és biztosítja a személyek, a szolgáltatások,

az áruk és a tőke szabad mozgását, valamint a letelepedés szabadságát.

Ennek érdekében a társadalmi változások, a társadalmi haladás, valamint a tudományos és technológiai fejlődés fényében szükséges az alapvető jogok megerősítése e jogoknak egy chartában való kinyilvánítása útján.

E Charta, tiszteletben tartva az Unió hatásköreit és feladatait, valamint a szubszidiaritás elvét, újól meg erősíti azokat a jogokat, amelyek különösen a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból és nemzetközi kötelezettségeiből, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből, az Unió és az Európa Tanács által elfogadott szociális chartákból, valamint az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogából következnek. Ebben az összefüggésben a Charta értelmezése során az Unió és a tagállamok bíróságai kellően figyelembe veszik a Chartát megszövegező Konvent elnökségének irányítása alatt készített és az Európai Konvent elnökségének felelőssége mellett naprakésszé tett magyarázatokat.

E jogok gyakorlása együtt jár a más személyek, az emberi közösség és a jövő

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=HU>

nemzedékek iránt viselt felelősséggel és kötelezettségekkel.

Az Unió ezért elismeri az alábbiakban kinyilvánított jogokat, szabadságokat és elveket.

I. CÍM MÉLTÓSÁG

1. Cikk Az emberi méltóság

Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.

2. Cikk Az élethez való jog

(1) Minden embernek joga van az élethez.

(2) Senkit sem lehet halálra ítélni vagy kivégezni.

3. Cikk A személyi sérthetlenséghez való jog

(1) Mindenkinek joga van a testi és szellemi sérthetlenséghez.

(2) Az orvostudomány és a biológia területén különösen a következőket kell tiszteletben tartani:

a) az érintett személy szabad és tájékoztatáson alapuló beleegyezése a törvényben megállapított eljárásoknak megfelelően,

b) az eugenikai, különösen az egyedkiválasztást célzó gyakorlat tilalma,

c) az emberi test és részei ekként történő, haszonszerzési célú felhasználásának tilalma,

d) az emberi lények szaporítási célú klónozásának tilalma.

4. Cikk

A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma

Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

5. Cikk

A rabszolgaság és a kényszermunka tilalma

(1) Senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani.

(2) Senkit sem lehet kényszermunkára vagy kötelező munkára igénybe venni.

(3) Tilos emberi lényekkel kereskedni.

II. CÍM SZABADSÁGOK

6. Cikk

A szabadsághoz és biztonsághoz való jog

Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

7. Cikk

A magán- és a családi élet tiszteletben tartása

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.

8. Cikk

A személyes adatok védelme

(1) Mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez.

(2) Az ilyen adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen,

meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogos okból lehet kezelni. Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy a róla gyűjtött adatokat megismerje, és joga van azokat kijavíttatni.

(3) E szabályok tiszteletben tartását független hatóságnak kell ellenőriznie.

9. Cikk

A házasságkötéshez és a családalapításhoz való jog

A házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogot az e jogok gyakorlását szabályozó nemzeti törvények szerint biztosítani kell.

10. Cikk

A gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadság

(1) Mindenkinnek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadsághoz. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben, istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatását.

(2) A katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadásához való jogot az e jog gyakorlását szabályozó nemzeti törvények szerint el kell ismerni.

11. Cikk

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága

(1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének

szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárokon való tekintet nélkül.

(2) A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.

12. Cikk

A gyülekezés és az egyesülés szabadsága

(1) Mindenkinnek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez, ami magában foglalja mindenkinnek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon.

(2) Az uniós szintű politikai pártok hozzájárulnak az uniós polgárok politikai akaratának kinyilvánításához.

13. Cikk

A művészet és a tudomány szabadsága

A művészet és a tudományos kutatás szabad. A tudományos élet szabadságát tiszteletben kell tartani.

14. Cikk

Az oktatáshoz való jog

(1) Mindenkinnek joga van az oktatáshoz, valamint a szakképzésben és a továbbképzésben való részvételhez.

(2) Ez a jog magában foglalja a kötelező oktatásban való ingyenes részvétel lehetőségét.

(3) Az oktatási intézmények demokratikus elvek figyelembevételével történő alapításának szabadságát, valamint a szülők azon jogát, hogy gyermekeik számára vallási, világnézeti vagy pedagógiai meggyőződésüknek megfelelő nevelést biztosítsanak, tiszteletben kell tartani az e jogok és

szabadságok gyakorlását szabályozó nemzeti törvényekkel összhangban.

15. Cikk

A foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz való jog

(1) Mindenkinek joga van a munkavállaláshoz és szabadon választott vagy elfogadott foglalkozás gyakorlásához.

(2) Az uniós polgárokat az Unió bármely tagállamában megilleti a szabad álláskeresés, munkavállalás, letelepedés és szolgáltatásnyújtás joga.

(3) Harmadik országok azon állampolgárait, akik a tagállamok területén való munkavállalásra engedéllyel rendelkeznek, az uniós polgárokkal azonos munkafeltételek illetik meg.

16. Cikk

A vállalkozás szabadsága

A vállalkozás szabadságát, az uniós joggal és a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban, el kell ismerni.

17. Cikk

A tulajdonhoz való jog

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, azzal rendelkezzen, és azt örökölni hagyja. Tulajdonától senkit sem lehet megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből, a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel, valamint az ezáltal elszenvedett veszteségekért kellő időben fizetett méltányos összegű kártalanítás mellett történik. A tulajdon használatát, az általános érdek által szükségessé tett mértékben, törvénnyel lehet szabályozni.

(2) A szellemi tulajdon védelmet élvez.

18. Cikk

A menedékjog

A menekültek jogállásáról szóló 1951. július 28-i genfi egyezmény és az 1967. január 31-i jegyzőkönyv rendelkezéseivel, valamint az Európai Unióról szóló szerződéssel és az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel (a továbbiakban: a Szerződések) összhangban a menedékjogot biztosítani kell.

19. Cikk

Védelem a kitoloncolással, a kiutasítással és a kiadatással szemben

(1) Tilos a kollektív kiutasítás.

(2) Senki sem toloncolható ki vagy utasítható ki olyan államba, vagy adható ki olyan államnak, ahol komolyan fenyegeti az a veszély, hogy halálra ítélik, kínozzák, vagy más embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá.

III. CÍM

EGYENLŐSÉG

20. Cikk

A törvény előtti egyenlőség

A törvény előtt mindenki egyenlő.

21. Cikk

A megkülönböztetés tilalma

(1) Tilos minden megkülönböztetés, így különösen a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális

irányultság alapján történő megkülönböztetés.

(2) A Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés.

22. Cikk

A kulturális, vallási és nyelvi sokféleség

Az Unió tiszteletben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget.

23. Cikk

A nők és férfiak közötti egyenlőség

A nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen, így a foglalkoztatás, a munkavégzés és a díjazás területén is biztosítani kell.

Az egyenlőség elve nem akadályozza, hogy az alulreprézantált nem számára különleges előnyöket biztosító rendelkezéseket tartsanak fenn vagy hozzanak meg.

24. Cikk

A gyermekek jogai

(1) A gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A gyermekek véleményüket szabadon kifejezhetik. Az őket érintő ügyekben véleményüket életkoruknak és érettségüknek megfelelően figyelembe kell venni.

(2) A hatóságok és a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek mindenek fölött álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie.

(3) Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn, kivéve ha ez az érdekeivel ellentétes.

25. Cikk

Az idősek jogai

Az Unió elismeri, és tiszteletben tartja az idősek jogát a méltó és önálló élethez, a társadalmi és kulturális életben való részvételhez.

26. Cikk

A fogyatékkal élő személyek beilleszkedése

Az Unió elismeri és tiszteletben tartja a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre.

IV. CÍM

SZOLIDARITÁS

27. Cikk

A munkavállalók joga a vállalkozásnál a tájékoztatáshoz és konzultációhoz

A munkavállalók vagy képviselőik számára az uniós jogban, valamint a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban meghatározott esetekben és feltételekkel biztosítani kell a megfelelő szintű és kellő időben történő tájékoztatást és konzultációt.

28. Cikk

A kollektív tárgyaláshoz és fellépéshez való jog

A munkavállalóknak és a munkaadóknak, illetőleg szervezeteiknek az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban joguk van arra, hogy megfelelő szinten kollektív tárgyalásokat folytassanak és kollektív szerződéseket kössenek, valamint hogy

érdeklődés esetén érdekeik védelmében együttesen lépjenek fel, a sztrájkot is beleértve.

29. Cikk

A munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez való jog

Mindenkinek joga van az ingyenes munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez.

30. Cikk

Az indokolatlan elbocsátással szembeni védelem

Az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez.

31. Cikk

Tisztességes és igazságos munkafeltételek

(1) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(2) Minden munkavállalónak joga van a munkaidő felső határának korlátozásához, a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

32. Cikk

A gyermekmunka tilalma és a fiatalok munkahelyi védelme

Tilos a gyermekek foglalkoztatása. A foglalkoztatás alsó korhatára – a fiatalok számára kedvezőbb szabályok sérelme nélkül és korlátozott kivételekkel – nem lehet alacsonyabb, mint a tanköteles kor felső határa.

A fiatal munkavállalóknak életkoruknak megfelelő munkakörülményeket kell biztosítani,

védni kell őket a gazdasági kizsákmányolással szemben és minden olyan munkától, ami sértheti biztonságukat, egészségüket, fizikai, szellemi, erkölcsi és szociális fejlődésüket, vagy összeütközésbe kerülhet nevelésükkel, oktatásukkal.

33. Cikk

A család és a munka

(1) A család jogi, gazdasági és szociális védelmet élvez.

(2) A család és a munka összeegyeztetése érdekében mindenkinek joga van a védelemre a gyermekvállalással összefüggő okból történő elbocsátás ellen, valamint joga van a fizetett szülési és szülői szabadságra, ha gyermeke születik, vagy gyermeket fogad örökbe.

34. Cikk

A szociális biztonság és a szociális segítségnyújtás

(1) Az Unió, az uniós jog, valamint a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által megállapított szabályokkal összhangban, elismeri és tiszteletben tartja a szociális biztonsági ellátásokra és szociális szolgáltatásokra való jogosultságot, amelyek védelmet nyújtanak anyaság, betegség, munkahelyi baleset, gondoskodásra utaltság vagy idős kor, továbbá a munkahely elvesztése esetén.

(2) Az Unión belül jogszerűen lakóhellyel rendelkező és tartózkodási helyét jogszerűen megváltoztató minden személy jogosult – az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban – szociális biztonsági ellátásokra és szociális előnyökre.

(3) A társadalmi kirekesztés és a szegénység leküzdése érdekében az Unió – az uniós jog, valamint a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által

lefektetett szabályokkal összhangban – elismeri és tiszteletben tartja a jogot a tisztes megélhetést célzó szociális támogatásra és lakástámogatásra mindazok esetében, akik nem rendelkeznek az ehhez elégséges pénzeszközökkel.

35. Cikk

Egészségvédelem

A nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban megállapított feltételek mellett mindenkinek joga van megelőző egészségügyi ellátás igénybevételéhez, továbbá orvosi kezeléshez. Valamennyi uniós politika és tevékenység meghatározása és végrehajtása során biztosítani kell az emberi egészség védelmének magas szintjét.

36. Cikk

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Unió – a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban foglaltak szerint és a Szerződésekkel összhangban – elismeri és tiszteletben tartja az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférést az Unió társadalmi és területi kohéziójának előmozdítása érdekében.

37. Cikk

Környezetvédelem

A magas színvonalú környezetvédelmet és a környezet minőségének javítását be kell építeni az uniós politikákba, és a fenntartható fejlődés elvével összhangban biztosítani kell megvalósulásukat.

38. Cikk

A fogyasztók védelme

Az Unió politikáiban biztosítani kell a fogyasztók védelmének magas szintjét.

V. CÍM

A POLGÁROK JOGAI

39. Cikk

Aktív és passzív választójog az európai parlamenti választásokon

(1) Minden uniós polgár választásra jogosult és választható a lakóhelye szerinti tagállam európai parlamenti választásain, ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai.

(2) Az Európai Parlament tagjait közvetlen és általános választójog alapján, szabad és titkos választásokon választják.

40. Cikk

Aktív és passzív választójog a helyhatósági választásokon

Minden uniós polgár választásra jogosult és választható a lakóhelye szerinti tagállam helyhatósági választásain, ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai.

41. Cikk

A megfelelő ügyintézéshez való jog

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei, szervei és hivatalai részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.

(2) Ez a jog magában foglalja:

a) mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák,

b) mindenkinek a jogát arra, hogy a személyére vonatkozó iratokba a bizalmas adatkezeléshez, illetőleg a szakmai és üzleti titkokhoz fűződő jogos

érdekek tiszteletben tartása mellett tekintsen,

c) az igazgatási szervek azon kötelezettségét, hogy döntéseiket indokolják.

(3) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az Unió a tagállamok jogában foglalt közös általános elvek alapján megtérítse számára az intézményei és alkalmazottai által feladatuk teljesítése során neki okozott károkat.

(4) Mindenkinek lehetősége van arra, hogy a Szerződések nyelveinek valamelyikén írásban forduljon az Unió intézményeihez, és ugyanazon a nyelven kapjon választ.

42. Cikk

A dokumentumokhoz való hozzáférés joga

Bármely uniós polgár, valamint valamely tagállamban lakóhellyel, illetve létesítő okirat szerinti székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy jogosult hozzáférni az Unió intézményeinek, szerveinek és hivatalainak dokumentumaihoz, függetlenül azok megjelenési formájától.

43. Cikk

Az európai ombudsman

Bármely uniós polgár, valamint valamely tagállamban lakóhellyel, illetve létesítő okirat szerint székhellyel rendelkező bármely természetes vagy jogi személy jogosult az európai ombudsmanhoz fordulni az Unió intézményeinek, szerveinek vagy hivatalainak – kivéve az igazságszolgáltatási hatáskörében eljáró Európai Unió Bíróságát – tevékenysége során felmerülő hivatali visszasságok esetén.

44. Cikk

A petíciós jog

Bármely uniós polgár, valamint valamely tagállamban lakóhellyel, illetve létesítő okirat szerint székhellyel rendelkező bármely természetes vagy jogi személy jogosult petíciót benyújtani az Európai Parlamenthez.

45. Cikk

A mozgás és a tartózkodás szabadsága

(1) Minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.

(2) A Szerződésekkel összhangban a mozgás és tartózkodás szabadsága a tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak is biztosítható.

46. Cikk

A diplomáciai és konzuli védelem

Bármely uniós polgár jogosult bármely tagállam diplomáciai vagy konzuli hatóságainak védelmét igénybe venni olyan harmadik ország területén, ahol az állampolgárságuk szerinti tagállam nem rendelkezik képviselettel, ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai.

VI. CÍM

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

47. Cikk

A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű

időn belül tárgyalja. Mindenkinél biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez.

Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van.

48. Cikk

Az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog

(1) Minden gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

(2) Minden gyanúsított személy számára biztosítani kell a védelemhez való jogának tiszteletben tartását.

49. Cikk

A bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvei

(1) Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely az elkövetése idején a hazai vagy a nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni. Ha valamely bűncselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés kiszabását rendeli, az enyhébb büntetést kell alkalmazni.

(2) Ez a cikk nem zárja ki valamely személy bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a nemzetek közössége által elismert általános elvek szerint bűncselekmény volt.

(3) A büntetések súlyossága nem lehet aránytalan a bűncselekményhez mérten.

50. Cikk

A kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma

Senki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

VII. CÍM

A CHARTA ÉRTELMEZÉSÉRE ÉS ALKALMAZÁSÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

51. Cikk

Alkalmazási kör

(1) E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevételével – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

(2) Ez a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

52. Cikk

A jogok és elvek hatálya és értelmezése

(1) Az e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásukra csak akkor és annyiban

kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.

(2) A Charta által elismert, a Szerződések egyes rendelkezéseiben szabályozott jogok csak az ott meghatározott feltételek és korlátozások mellett gyakorolhatók.

(3) Amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson.

(4) Amennyiben e Charta a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból eredő alapvető jogokat ismer el, akkor ezeket a jogokat e hagyományokkal összhangban kell értelmezni.

(5) Az ebben a Chartában foglalt, alapelveket megállapító rendelkezések a saját hatásköreik gyakorlása során az Unió intézményei, szervei és hivatalai által elfogadott jogalkotási és végrehajtási aktusok, illetve a tagállamok által elfogadott, az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok útján hajthatók végre. E rendelkezésekre bíróság előtt kizárólag az ilyen jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

(6) A nemzeti jogszabályokat és gyakorlatot az ebben a Chartában meghatározottak szerint teljes mértékben figyelembe kell venni.

(7) Az Unió és a tagállamok bíróságainak kellően figyelembe kell venniük e Charta értelmezésére vonatkozó iránymutatásként készült magyarázatokat.

53. Cikk

A védelem szintje

E Charta egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, mint amely szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket – saját alkalmazási területükön – az Unió joga, a nemzetközi jog, a tagállamok alkotmányai, illetve az Unió vagy a tagállamok mindegyikének részességével kötött nemzetközi megállapodások, így különösen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény elismernek.

54. Cikk

A joggal való visszaélés tilalma

E Charta egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármilyen jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az e Chartában elismert jogok vagy szabadságok megsértésére vagy a Chartában meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.

A fenti szöveg a 2000. december 7-én ünnepélyesen kihirdetett Charta kiigazított változata, amely a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének időpontjában annak helyébe lép.

Kihirdetve	2007.12.13.
Hatályos szöveg	2007.12.13.
Fontos részes tagállamok	EU tagok
Fontos nem-részes tagállamok	-

***Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés
egységes szerkezetbe foglalt változata¹¹***

**Az Európai Unióról szóló szerződés
egységes szerkezetbe foglalt
változata¹²**

**A KÖZÖS BIZTONSÁG- ÉS
VÉDELEMPOLITIKÁRA
VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK**

42. cikk

(az EUSz. korábbi 17. cikke)

(1) A közös biztonság- és védelempolitika a közös kül- és biztonságpolitika szerves része. E politika polgári és katonai eszközök igénybevételével biztosítja az Unió műveleti képességét. Az Unió ezeket az eszközöket az Egyesült Nemzetek Alapokmányának alapelveivel összhangban igénybe veheti az Unión kívüli békefenntartó, konfliktusmegelőző és a nemzetközi biztonságot erősítő missziókban. E feladatok végrehajtása tagállamok által rendelkezésre bocsátott képességeken alapul.

(2) A közös biztonság- és védelempolitika magában foglalja egy közös uniós védelempolitika fokozatos kialakítását. Ez, amennyiben az Európai Tanács egyhangúlag úgy határoz, közös védelemhez vezet. Ebben az esetben az

Európai Tanács a tagállamoknak ajánlja egy ilyen határozatnak az alkotmányos követelményeiknek megfelelő elfogadását.

Az Unió e szakasz szerinti politikája nem érinti egyes tagállamok biztonság- és védelmi politikájának egyedi jellegét, tiszteletben tartja azoknak a tagállamoknak az Észak-atlanti Szerződés alapján vállalt kötelezettségeit, amelyek közös védelmüket az Észak-atlanti Szerződés Szervezetében (NATO) látják megvalósítottaknak, és összeegyeztethető az annak keretében meghatározott közös biztonság- és védelmi politikával.

(3) A tagállamok a Tanács által meghatározott célkitűzések megvalósításához való hozzájárulásként a közös biztonság- és védelempolitika végrehajtásához polgári és katonai képességeket bocsátanak az Unió rendelkezésére. Azok a tagállamok, amelyek közösen többnemzetiségű erőket állítanak fel, ezeket szintén a közös biztonság- és védelempolitika rendelkezésére bocsáthatják.

A tagállamok vállalják, hogy fokozatosan fejlesztik katonai képességeiket. A védelmikapesség-fejlesztési, kutatási, beszerzési és fegyverzeti kérdésekkel foglalkozó

¹¹ Az Európai Unió ezen két jelentős alapszerződése sokkal szélesebb horizontú, mint a jelen kötet témája, ezért itt csak a szerkesztők által kiemelten fontosnak tartott részeket közöljük ezekből.

¹² https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2b1f40bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0007.02/DOC_1&format=PDF

ügynökség (a továbbiakban: Európai Védelmi Ügynökség) megállapítja a műveleti igényeket, támogatja az ezen igények kielégítését szolgáló intézkedéseket, hozzájárul a védelmi szektor ipari és technológiai alapjainak erősítéséhez szükséges intézkedések meghatározásához és – adott esetben – végrehajtásához, részt vesz egy európai fegyverzet- és képességszolgálat meghatározásában, valamint segíti a Tanácsot a katonai képességek javításának értékelésében.

(4) A közös biztonság- és védelempolitikára vonatkozó határozatokat, ideértve az e cikkben említett missziók megindítására vonatkozó határozatokat is, a Tanács fogadja el egyhangúlag, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslata vagy egy tagállam kezdeményezése alapján. A főképviselő, adott esetben a Bizottsággal közösen, nemzeti erőforrások és uniós eszközök felhasználását egyaránt indítványozhatja.

(5) A Tanács az Unió értékeinek védelme és érdekeinek érvényesítése céljából egyes misszióknak az Unió keretében történő végrehajtásával a tagállamok egy csoportját is megbízhatja. Az ilyen missziók végrehajtására a 44. cikket kell alkalmazni.

(6) Azok a magasabb követelményeket kielégítő katonai képességekkel rendelkező tagállamok, amelyek a legnagyobb követelményeket támaztató missziókra tekintettel ezen a területen szigorúbb kötelezettségeket vállaltak, az Unió keretein belül állandó strukturált együttműködést alakítanak ki. Az ilyen együttműködésre a 46. cikket kell alkalmazni. Ez nem érinti a 43. cikkben foglalt rendelkezéseket.

(7) A tagállamok valamelyikének területe elleni fegyveres támadás esetén a többi tagállam – az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. cikkével összhangban – köteles minden

rendelkezésre álló segítséget és támogatást megadni ennek az államnak. Ez nem érinti az egyes tagállamok biztonság- és védelempolitikájának egyedi jellegét.

Az e területen vállalt kötelezettségeknek és együttműködésnek összhangban kell lenniük az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének keretein belül tett kötelezettségvállalásokkal, amely szervezet az abban részes államok számára továbbra is a kollektív védelem alapját képezi, és annak végrehajtási fóruma marad.

43. cikk

(1) A 42. cikk (1) bekezdésében említett missziók, amelyek végrehajtása során az Unió polgári és katonai eszközöket vehet igénybe, közös leszerelési műveleteket, humanitárius és mentési feladatokat, katonai tanácsadói és segítségnyújtási feladatokat, konfliktusmegelőzést és békefenntartást, harcoló erők válságkezelésben kifejtett feladatait – beleértve a béketeremtést is – és a konfliktusok lezárását követően a helyzet stabilizálására irányuló műveleteket foglalnak magukban. E missziók mindegyike hozzájárulhat a terrorizmus elleni küzdelemhez, ideértve a terrorizmus ellen saját területükön küzdő harmadik országok támogatását is.

(2) A Tanács határozatban meghatározza az (1) bekezdésben említett missziók céljait, hatókörét és végrehajtásuk általános feltételeit. Az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője – a Tanács irányításával és a Politikai és Biztonsági Bizottsággal szoros és állandó kapcsolatot tartva – gondoskodik e missziók polgári és katonai vonatkozásainak összehangolásáról.

44. cikk

(1) A 43. cikknek megfelelően elfogadott határozatok keretében a Tanács valamely misszió végrehajtásával a misszióban részt venni szándékozó, és az annak ellátásához szükséges képességekkel rendelkező tagállamok egy csoportját is megbízhatja. Ezek a tagállamok az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének részvétele mellett egymás között megállapodnak a misszió végrehajtásának részleteiről.

(2) A misszióban részt vevő tagállamok saját kezdeményezésükre vagy valamely másik tagállam kérésére rendszeresen tájékoztatják a Tanácsot annak alakulásáról. Ha a misszió végrehajtása jelentős következményekkel jár, illetve ha a misszió az (1) bekezdésben említett határozatokban rögzített céljának, hatókörének vagy szabályainak módosítása válik szükségessé, a részt vevő tagállamok erről haladéktalanul értesítik a Tanácsot. Ezekben az esetekben a Tanács elfogadja a szükséges határozatokat.

45. cikk

(1) A 42. cikk (3) bekezdésében említett Európai Védelmi Ügynökség, amely a Tanács irányítása alatt áll, a következő feladatokat látja el:

a) hozzájárul a tagállamok katonai képességeire vonatkozó célkitűzések meghatározásához és a tagállamok által a katonai képességekre vonatkozóan vállalt kötelezettségek teljesítésének értékeléséhez;

b) előmozdítja a műveleti igények harmonizálását, valamint hatékony és egymással kompatibilis beszerzési módszerek elfogadását;

c) a katonai képességekre vonatkozó célkitűzések teljesítése érdekében többoldalú projektekre tesz javaslatot, gondoskodik a tagállamok által végrehajtott programok összehangolásáról és a külön

meghatározott együttműködési programok irányításáról;

d) támogatja a védelmi technológiai kutatásokat, továbbá koordinálja és tervezi a közös kutatási tevékenységeket és a jövőbeli műveleti igények kielégítését szolgáló műszaki megoldások felkutatását;

e) hozzájárul minden olyan hasznos intézkedés meghatározásához és adott esetben végrehajtásához, amelyek a védelmi szektor ipari és technológiai alapjainak erősítését vagy a katonai kiadások hatékonyságának javítását szolgálják.

(2) Az Európai Védelmi Ügynökség az abban részt venni kívánó valamennyi tagállam számára nyitva áll. A Tanács minősített többséggel elfogadott határozatban megállapítja az ügynökség jogállását, meghatározza székhelyét és működésének szabályait. Ebben a határozatban figyelembe kell venni az ügynökségben való tényleges részvétel szintjét. Az ügynökségen belül a közös projektekben részt vevő tagállamokat tömörítő külön csoportok jönnek létre. Az ügynökség feladatait szükség esetén a Bizottsággal kapcsolatot tartva látja el.

46. cikk

(1) Azok a tagállamok, amelyek részt kívánnak venni a 42. cikk (6) bekezdésében említett állandó strukturált együttműködésben, és amelyek megfelelnek a követelményeknek és kötelezettséget vállalnak a katonai képességekre vonatkozóan az állandó strukturált együttműködésről szóló jegyzőkönyvben foglaltak szerint, bejelentik szándékukat a Tanácsnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének.

(2) Az (1) bekezdésben említett bejelentéstől számított három hónapon belül a Tanács határozatot fogad el az állandó strukturált együttműködés létrehozásáról és a részt vevő tagállamok listájáról. A Tanács a főképviselővel

folytatott konzultációt követően, minősített többséggel határoz.

(3) Bármely tagállam, amelyik egy későbbi szakaszban részt kíván venni az állandó strukturált együttműködésben, e szándékát bejelenti a Tanácsnak és a főképviselőnek.

A Tanács határozatot fogad el, amelyben megerősíti, hogy az érintett tagállam, amely megfelel a követelményeknek, és megtette a kötelezettségvállalásokat az állandó strukturált együttműködésről szóló jegyzőkönyv 1. és 2. cikkében foglaltak szerint, részt vesz az állandó strukturált együttműködésben. A Tanács a főképviselővel folytatott konzultációt követően, minősített többséggel határoz. A szavazásban csak a részt vevő tagállamokat képviselő tanácsi tagok vesznek részt.

A minősített többséget az Európai Unió működéséről szóló szerződés 238. cikke (3) bekezdése a) pontjának megfelelően kell meghatározni.

(4) Amennyiben egy részt vevő tagállam már nem felel meg az állandó strukturált együttműködésről szóló jegyzőkönyv 1. és 2. cikkében foglalt követelményeknek, vagy nem képes teljesíteni az ott meghatározott kötelezettségeket, a Tanács az érintett tagállam részvételi jogát felfüggesztő határozatot fogadhat el.

A Tanács minősített többséggel határoz. A szavazásban – az érintett tagállamot kivéve – csak a részt vevő tagállamokat képviselő tanácsi tagok vesznek részt.

A minősített többséget az Európai Unió működéséről szóló szerződés 238. cikke (3) bekezdése a) pontjának megfelelően kell meghatározni.

(5) Az a részt vevő tagállam, amely ki kíván lépni az állandó strukturált

együttműködésből, ezen szándékát bejelenti a Tanácsnak, amely megállapítja, hogy az érintett tagállam részvétele megszűnt.

(6) A Tanács a strukturált együttműködés keretei között elfogadandó – a (2)–(5) bekezdéstől eltérő – határozatait és ajánlásait egyhangúlag fogadja el. E bekezdés alkalmazásában az egyhangúság eléréséhez kizárólag a részt vevő tagállamokat képviselő tanácsi tagok szavazatait kell figyelembe venni.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata¹³

VII. CÍM

SZOLIDARITÁSI KLAUZULA

222. cikk

(1) Ha egy tagállamot terrortámadás ér, illetve ha természeti vagy ember okozta katasztrófa áldozatává válik, az Unió és tagállamai a szolidaritás szellemében együttesen lépnek fel. Az Unió

minden rendelkezésére álló eszközt, ideértve a tagállamok által rendelkezésre bocsátott katonai erőforrásokat is, mozgósít annak érdekében, hogy:

a) - megelőzze a terrorista fenyegetést a tagállamok területén,

- megvédje a demokratikus intézményeket és a polgári lakosságot egy esetleges terrortámadástól,

<https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506->

fd71826e6da6.0007.02/DOC_2&format=PDF

- terrortámadás esetén egy tagállamnak, politikai vezetése kérésére, a területén segítséget nyújtson;

b) természeti vagy ember okozta katasztrófa esetén egy tagállamnak, politikai vezetése kérésére, a

területén segítséget nyújtson.

(2) Amennyiben egy tagállamot terrortámadás ér, illetve ha természeti vagy ember okozta katasztrófa áldozatává válik, e tagállam politikai vezetésének kérésére a többi tagállam segítséget nyújt számára. E célból a tagállamok a Tanács keretében egyeztetnek egymással.

(3) E szolidaritási klauzulának az Unió általi végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat – a Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai

főképviselőjének együttes javaslata alapján – a Tanács határozatban állapítja meg. Ha ennek a határozatnak védelmi vonatkozásai vannak, a Tanács az Európai Unióról szóló szerződés 31. cikk (1) bekezdése szerint határoz. Erről az Európai Parlamentet tájékoztatni kell. E bekezdés alkalmazása során és a 240. cikk sérelme nélkül a Tanácsot a Politikai és Biztonsági Bizottság – a közös biztonság- és védelempolitika keretében kialakított struktúrákra támaszkodva –, valamint a 71. cikkben említett bizottság segíti, amelyek szükség esetén együttes véleményt terjesztenek elő számára.

(4) Az Unió és tagállamai eredményes fellépésének biztosítása érdekében az Európai Tanács rendszeresen értékeli az Uniót fenyegető veszélyeket.

II. Fegyveres konfliktusok áldozatainak védelme

Kihirdetve	1954.11.26.
Hatályos szöveg	2000.11.16.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	-

1954. évi 32. törvényerejű rendelet, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt nemzetközi egyezményeknek a Magyar Népköztársaságban való törvényerejéről

(A Magyar Népköztársaság megerősítő okiratainak letétele Bernben, 1954. augusztus 3-án megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa⁴ a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt alábbi egyezményeket a Magyar Népköztársaság törvényerejű rendeletei közé iktatja:

1. a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javításáról szóló egyezményt;

2. a tengeri haderők sebesültjei, betegei és hajótörttei helyzetének javításáról szóló egyezményt;

3. a hadifoglyokkal való bánásmódról szóló egyezményt;

4. a polgári lakosság háború idején való védelméről szóló egyezményt.

2. § (1) Az 1. §-ban felsorolt nemzetközi egyezmények a Magyar Népköztársaságra nézve az 1955. évi február hó 3. napján lépnek hatályba.

(2) Az egyezmények végrehajtásáért az ügykör szerint érdekelt miniszterek a felelősek.

3. § A külügyminiszter köteles az 1. §-ban felsorolt nemzetközi egyezmények hivatalos magyar fordításának a legszélesebb körben való nyilvánosságra hozataláról az egyezmények hatálybalépésének időpontjáig gondoskodni.

2000/17. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítására vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény

Alulírottak, az 1929. július 27-én a hadrakelt seregek sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában kötött genfi Egyezmény módosítása céljából 1949. április 21-től augusztus 12-ig, Genfben tartott diplomáciai Értekezleten képviselt Kormányok Meghatalmazottai a következőkben állapodtak meg:

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Egyezményt.

2. Cikk

Azokon a rendelkezéseken kívül, amelyek a béke idején is alkalmazandóak, a jelen Egyezmény alkalmazást nyer a két vagy több Magas Szerződő Fél között bekövetkező megüzent háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén, még ha a hadiállapot fennállását közülük valamelyik nem is ismeri el.

Az Egyezmény alkalmazást nyer valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének bármilyen megszállása esetében is, még akkor is, ha ez a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

Ha az összeütköző Hatalmak valamelyike a jelen Egyezménynek nem is részese, az a Szerződő Hatalmakat egymás közötti viszonyukban kötelezi.

Az Egyezmény kötelezi ezeket a Hatalmakat ezenkívül az említett Hatalommal szemben is, ha az elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit.

3. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőknek azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogadás vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, különösen a bármely formában megnyilvánuló emberölés, csonkítás, kegyetlen bánásmód, kínzás,

b) túsok szedése,

c) az emberi méltóság megsértése, különösen a megalázó és lealacsonyító bánásmód,

d) a szabályszerűen megalakított és a művelt népek részéről elengedhetetlennek elismert igazságszolgáltatási biztosítékok alapján működő bíróság által előzetesen meghozott ítélet nélkül kiszabott büntetés és annak végrehajtása.

2. A sebesülteket és a betegeket össze kell szedni és ápolásban kell részesíteni.

Pártatlan emberbaráti szervezet mint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

Az összeütköző Felek továbbá igyekezni fognak külön megállapodások útján egészben vagy részben hatályba léptetni a jelen Egyezmény egyéb rendelkezéseit is.

Az előző rendelkezések alkalmazása nem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

4. Cikk

A semleges Hatalmak hasonlóan alkalmazni fogják a jelen Egyezmény rendelkezéseit az összeütköző Felek fegyveres erejéhez tartozó sebesültekre, betegekre, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet azon tagjaira, akiket a területükön befogadnak vagy felügyelet alá helyeznek (internálnak), továbbá az összeszedett halottakra is.

5. Cikk

Az ellenfél hatalmába került védett személyekre, végleges hazaszállításuk időpontjáig a jelen Egyezményt kell alkalmazni.

6. Cikk

A Magas Szerződő Felek a 10., 15., 23., 28., 31., 36., 37. és 52. Cikkében kifejezetten szabályozott megállapodásokon kívül minden olyan tárgyban, amelynek külön szabályozása számukra célszerűnek látszik, egyéb külön megállapodásokat is köthetnek. A külön megállapodások nem rosszabbíthatják a sebesültek és a betegek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjainak a jelen Egyezményben szabályozott helyzetét, és nem korlátozhatják az ebben részükre biztosított jogokat.

A sebesülteket és a betegeket, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjait az ezekben a megállapodásokban szabályozott kedvezmények mindaddig megilletik, amíg az Egyezmény rájuk alkalmazást nyer, kivéve, ha az említett vagy a későbbi megállapodások kifejezetten másként rendelkeznek, vagy ha az összeütközésben részt vevő egyik vagy másik Fél irányukban kedvezőbb intézkedéseket foganatosít.

7. Cikk

A sebesültek és a betegek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjai semmilyen körülmények között sem mondhatnak le sem részben, sem egészben az Egyezmény, és adott esetben, az előző cikkben említett külön megállapodásokban részükre biztosított jogokról.

8. Cikk

A jelen Egyezmény az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével és ellenőrzése alatt nyer alkalmazást. E célra a

Védőhatalmak diplomáciai vagy konzuli személyzetükön kívül saját állampolgáraikból vagy más semleges Hatalmak állampolgáraiból küldötteket jelölhetnek ki. A küldöttek részére meg kell szerezni annak a Hatalomnak a hozzájárulását, amelynél feladatukat teljesíteni fogják.

Az összeütköző Felek a Védőhatalmak képviselőinek és küldötteinek feladatát a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni tartoznak.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei nem léphetik át tevékenységüknek a jelen Egyezményben szabályozott korlátait. Különösen figyelemmel kell lenniük azon állam biztonságának parancsoló szükségleteire, amelyben feladatukat teljesítik. Tevékenységük kivételes és ideiglenes korlátozására csak az elkerülhetetlen katonai követelmények szolgálhatnak alapul.

9. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései nem akadályozzák azt az emberbaráti tevékenységet, amelyet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezet fejt ki az összeütköző Felek hozzájárulásával a sebesültek és a betegek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjainak védelme és a nekik nyújtandó segítség tekintetében.

10. Cikk

A Magas Szerződő Felek mindenkor megállapodhatnak abban, hogy a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló feladatokat valamely, a pártatlanság és a hatásosságnak minden biztosítékát nyújtó szervezetre bízzák.

Ha a sebesültek és a betegek vagy az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjai bármely okból nem részesülnek vagy többé nem részesülnek a Védőhatalom vagy az első bekezdés értelmében megbízott szervezet támogatásában, az őket fogva tartó Hatalomnak valamely semleges államot vagy ilyen szervezetet kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében az összeütköző Felek részéről kijelölt Védőhatalomra háruló feladatokat.

Ha a védelem így nem biztosítható, a fogva tartó Hatalomnak valamely emberbaráti szervezetet, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló emberbaráti feladatok ellátását, vagy a jelen cikkben foglalt fenntartások mellett el kell fogadnia az ilyen szervezet által felajánlott szolgáltatásokat.

Minden semleges Hatalomnak, továbbá az érdekelt Hatalom által felkért, vagy a fent említett célokra ajánlkozó minden szervezetnek működése folyamán tudatában kell lennie azzal az összeütköző Féllel szemben fennálló felelősségének, amelynek a jelen Egyezmény által védett személyek állampolgárai vagy egyébként fennhatósága alá tartoznak, és megfelelő biztosítékokat kell nyújtania arra, hogy a kérdéses feladatok elvégzésére képes, és azokat pártatlanul fogja ellátni.

Az előző rendelkezéseket nem lehet hatályon kívül helyezni oly Hatalmak közötti külön megállapodásokkal, amelyek közül az egyik, ha ideiglenesen is, a másik Hatalommal vagy annak szövetségeseivel szemben a hadiesemények következtében

tárgyalási szabadságában korlátozva van, nevezetesen, ha egész területe vagy annak lényeges része megszállás alatt áll.

Valahányszor a jelen Egyezmény a Védőhatalomról tesz említést, ez a kifejezés egyszersmind azoknak a szervezeteknek a megjelölésére is szolgál, amelyek a jelen cikk értelmében annak helyettesítésére vannak hivatva.

11. Cikk

A Védőhatalmak minden olyan esetben, amelyben azt a védett személyek érdekében célszerűnek tartják, nevezetesen, ha az összeütköző Felek között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása és értelmezése tekintetében véleményeltérés áll fenn, felajánlják a vita elintézésére jószolgálatukat.

Ebből a célból mindegyik Védőhatalom az egyik Hatalom felkérésére vagy önként javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy képviselők, különösen a sebesültek, a betegek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet ügyeivel megbízott hatóságok találkozzanak valamely megfelelően kiválasztott - esetleg semleges - területen. Az összeütköző Felek az erre vonatkozó javaslatokat elfogadni kötelesek. A Védőhatalmak adott esetben az összeütköző Felek hozzájárulását kérhetik ahhoz, hogy ezen a találkozón valamely semleges Hatalom állampolgára vagy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának megbízottja vegyen részt.

II. Fejezet

A sebesültekről és a betegekről

12. Cikk

A fegyveres erők tagjait és a következő cikkben említett egyéb személyeket, ha azok sebesültek vagy betegek, minden körülmények között kíméletben és védelemben kell részesíteni.

Ezeket a személyeket azon összeütköző Fél, amelynek hatalmába kerültek, nemükön, fajukon, nemzetiségükön, vallásukon, politikai véleményükön és minden egyéb hasonló ismérven alapuló mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban részesíteni és gondozni tartozik. Szigorúan tilos minden, az életük és személyük ellen irányuló merénylet, egyebek között kivégzésük és kiirtásuk, megkínzásuk, biológiai kísérletek végzése rajtuk, előre megfontolt szándékkal orvosi segély vagy ápolás nélkül hagyásuk, vagy szándékosan előidézett fertőzés vagy ragály veszélyének való kitételük.

Az ápolás sorrendjében egyedül orvosi sürgősségi okok biztosíthatnak elsőbbséget.

Nőkkel szemben nemüknek járó különös figyelmet kell tanúsítani.

Azon összeütköző Fél, amely sebesülteket és betegeket kénytelen ellenfelének átengedni, amennyiben a katonai szempontok megengedik, a gondozásban való hozzájárulás céljából egészségügyi személyzetének és felszerelésének egy részét is hátrahagyni tartozik ezekkel együtt.

13. Cikk

A jelen Egyezmény a következő csoportokba tartozó sebesültekre és betegekre nyer alkalmazást:

1. valamely összeütköző Fél fegyveres erejének, valamint az ezen fegyveres

erők részét alkotó néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjaira;

2. az egyéb néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjaira, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmak tagjait, ha azok valamely összeütköző Félhez tartoznak és a saját területükön belül vagy azon kívül tevékenykednek, még ha ez a terület megszállás alatt áll is, feltéve, hogy a néphad és az önkéntes csapattestek, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmakat is, megfelelnek a következő feltételeknek:

a) élükön oly személy áll aki alárendeltjeiért felelős,

b) meghatározott és messziről felismerhető megkülönböztető jelvényt viselnek,

c) fegyvereiket nyíltan viselik,

d) hadműveleteikben a háború törvényeihez és szokásaihoz alkalmazkodnak;

3. a rendes fegyveres erők ama tagjaira, akik olyan kormány vagy hatóság szolgálatában állnak, amelyet az őket fogva tartó Hatalom nem ismer el;

4. a fegyveres erőket követő, de azoknak nem közvetlen részét alkotó személyekre mint a katonai légi járművek polgári személyzetének tagjaira, a haditudósítókra, a szállítókra, a katonák jólétéről való gondoskodással megbízott munka- és szolgálati egységek tagjaira, feltéve, hogy engedélyt kaptak azoktól a fegyveres erőktől, amelyeknek kíséretéhez tartoznak;

5. az összeütköző Felek kereskedelmi tengerészete legénységének tagjaira, ideértve a parancsnokokat, a

révkalauzokat és a növendékeket, és a polgári repülés személyzetének tagjaira, ha azok a nemzetközi jog egyéb rendelkezései értelmében nem részesülnek kedvezőbb elbánásban;

6. a meg nem szállott terület lakosságára, amely az ellenség közeledtére önként ragad fegyvert, hogy szembeszálljon a benyomuló csapatokkal, és amelynek nem volt ideje rendes fegyveres erőkké alakulnia, ha fegyvereit nyíltan viseli és a háború törvényeit és szokásait tiszteletben tartja.

14. Cikk

Figyelemmel a 12. Cikk rendelkezéseire, a hadviselő Félnak az ellenfél hatalmába került sebesültjei és betegei hadifoglyok, és rájuk a nemzetközi jognak a hadifoglyokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

15. Cikk

Az összeütköző Feleknek mindenkor, különösen ütközet után késedelem nélkül minden lehető intézkedést meg kell tenniük abból a célból, hogy felkutassák és összeszedjék a sebesülteket és betegeket, hogy védelembe részesítsék őket fosztogatás és bántalmazás ellen, hogy biztosítsák részükre a szükséges gondozást, valamint, hogy felkutassák a holtakat és megakadályozzák kifosztásukat.

Valahányszor a körülmények megengedik, fegyverszünetet, tűzszünetet vagy helyi egyezséget kell kötni, hogy ezáltal lehetővé váljék a csatatéren hátrahagyott sebesültek elvitele, kicserélése és elszállítása.

Az összeütköző Felek között ugyanígy helyi megállapodások jöhetnek létre a sebesülteknek és a betegeknek az ostromlott vagy körülzárt övezetből való

kiürítése és kicserélése, az egészségügyi és az egyházi személyzetnek, valamint az egészségügyi felszerelésnek ebbe az övezetbe irányuló átszállítása tárgyában.

16. Cikk

Az összeütköző Feleknek a lehető legrövidebb időn belül jegyzékbe kell foglalniuk az ellenfélnek hatalmukba került sebesültjei, betegei és halottai személyazonosságának megállapítására alkalmas összes adatokat. Ezeknek az adatoknak a lehetőség szerint magukban kell foglalniuk a következőket:

- a) annak a Hatalomnak a megjelölését, amelyhez tartoznak;
- b) a katonai, személyi vagy sorszámot;
- c) a családi nevet;
- d) az utónevet vagy utóneveket;
- e) a születés időpontját;
- f) a személyazonossági lapon vagy igazolványon található minden egyéb adatot;
- g) a fogságba esés vagy az elhalálozása;
- h) a sebesülésre, a betegsége vagy a halál okára vonatkozó adatokat.

A fent említett adatokat a lehető legrövidebb időn belül a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 122. Cikkében említett Tájékoztató Irodával kell közölni, amely azokat a Védőhatalom, valamint a Központi Hadifogoly Iroda útján továbbítja ahhoz a hatalomhoz, amelyhez ezek a személyek tartoznak.

Az összeütköző Felek megfelelően hitelesített halotti bizonyítványokat vagy a halottakat feltüntető jegyzékeket

állítanak ki, és azokat az előző bekezdésben említett módon egymással közlik. Egyúttal összegyűjtik és ugyanazon Iroda útján egymásnak megküldik a kettős személyazonossági lap felét, végrendeleteket és az elhunytak családja szempontjából jelentős egyéb okiratokat, pénzüsszegeket és általában mindazon belső vagy érzelmi értékkel bíró tárgyakat, amelyeket a holtakon találtak. Ezeket a tárgyakat, valamint azokat, amelyeknek azonosságát nem lehetett megállapítani, lepecsételt csomagokban oly nyilatkozat kíséretében kell elküldeni, amely az elhunyt birtokos azonosságának megállapításához szükséges összes részleteket, valamint a csomag teljes leltárát tartalmazza.

17. Cikk

Az összeütköző Felek ügyelnek arra, hogy a halottak temetését és elhamvasztását, aminek - hacsak a körülmények megengedik - egyénileg kell történnie, a holttestek alapos, és ha lehetséges, orvosi megvizsgálása előzze meg avégett, hogy a halált és a személyazonosságot meg lehessen állapítani, és ezekről számot lehessen adni. A kettős személyazonossági lap felének, vagy ha egyszerű lapról van szó, magának a lapnak a holttesten kell maradnia.

A hullákat csak kényszerítő egészségügyi okokból vagy az elhunytak vallásából folyó indokokból lehet elhamvasztani. Elhamvasztás esetében ennek megtörténtét az indokok megjelölésével részletesen fel kell jegyezni a halotti bizonyítványon vagy a hitelesített halotti jegyzékben.

Az összeütköző Felek ezenkívül ügyelnek arra, hogy a halottakat tisztességesen temessék el; hacsak

lehetőséges, annak a vallásnak szertartása szerint, amelyhez tartoztak; hogy sírjaik tisztelőben tartassanak; hacsak lehetséges az elhunytak nemzetisége szerint csoportosíttassanak; megfelelően karban tartassanak és úgy legyenek megjelölve, hogy azokat mindenkor meg lehessen találni. Ebből a célból az ellenségeskedések kezdetén hivatalos sírszervezetet kell létesíteni, hogy így az esetleges kihantolásokat (exhumálásokat) lehetővé tegyék, és hogy - bármilyen is legyen a sírok elhelyezése - biztosítsák a hullák azonosságának megállapítását és hazájukba való esetleges visszaszállítását. Ezeket a rendelkezéseket kell alkalmazni a hamvakra is, amelyeket a sírszolgálat mindaddig megőriz, amíg az elhunyt hazája nem közli az e tárgyban tenni kívánt végső intézkedéseket.

Mihelyt a körülmények megengedik és legkésőbb az ellenségeskedések befejeztével ezek a szervek a 16. Cikk második bekezdésében említett Tájékoztató Iroda útján kicserélik azokat a jegyzékeket, amelyek a sírok pontos elhelyezéséről, megjelöléséről, valamint az ott elföldelt halottakról tájékoztatást nyújtanak.

18. Cikk

A katonai hatóság felhívást intézhet a lakossághoz, annak emberbaráti érzéseire hivatkozva, hogy ellenőrzése mellett önként szedje össze és ápolja a sebesülteket és betegeket. A katonai hatóság biztosítja a felhívásnak eleget tevő személyek részére a védelmet és a szükséges kedvezményeket. Abban az esetben, ha az ellenfél a vidéket elfoglalná vagy visszafoglalná, e személyek részére a védelmet és a kedvezményeket köteles fenntartani.

A katonai hatóságnak fel kell jogosítania a lakosságot és a segélyegyesületeket - még az előzőnlőtt és megszállott területeken is - a sebesülteknek és a betegeknek összeszedésére és ápolására, azok állampolgárságára való tekintet nélkül. A polgári lakosságnak kímélnie kell a sebesülteket és a betegeket, és különösen semmiféle erőszakot nem szabad velük szemben alkalmaznia.

Senkit nem szabad sohasem zaklatni vagy megbüntetni azért, mert sebesülteket vagy betegeket ápol.

A jelen cikk rendelkezései nem mentesítik a megszálló Hatalmakat a sebesültekkel és a betegekkel szemben egészségügyi és erkölcsi tekintetben fennálló kötelezettségei alól.

III. Fejezet

Az egészségügyi alakulatokról és intézetekről

19. Cikk

Az egészségügyi szolgálat helyhez kötött intézetei és mozgó alakulatai semmi körülmények között sem támadhatók meg, hanem azokat az összeütköző Feleknek mindenkor kímélni kell, és védelemben kell részesíteni. Működésüket abban az esetben is folytathatják, ha az ellenség hatalmába kerülnek, amennyiben annak a Hatalomnak, amelynek fogságába esnek, nincs módjában az ezekben az intézetekben és alakulatoknál található sebesültek és betegek szükséges ápolását biztosítani.

Az illetékes hatóságoknak ügyelniük kell arra, hogy a fent említett egészségügyi intézeteket és alakulatokat a lehetőség szerint úgy helyezték el, hogy a katonai célpontok ellen intézett esetleges támadások ezeket az

intézeteket és alakulatokat ne veszélyeztessék.

20. Cikk

A tengeri haderők sebesültjei, betegei és hajótöröttei helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kelt genfi Egyezményben biztosított védelemre jogosult kórházhajókat nem szabad szárazföldről támadni.

21. Cikk

Az egészségügyi szolgálat helyhez kötött és mozgó egészségügyi intézetei és alakulatai részére biztosított védelmet csak abban az esetben szüntetik meg, ha azokat emberbaráti rendeltetésükön kívül az ellenségre nézve káros műveletekre is felhasználják. Mindamellet a védelem ilyenkor is csak a minden egyes esetben megfelelő ésszerű határidő kitűzését tartalmazó felszólítás után, a határidő eredménytelen elteltével szűnik meg.

22. Cikk

A 19. Cikkben biztosított védelemnek valamely egészségügyi alakulattól vagy intézettől való elvonására nem tekinthet alapnak:

1. az a tény, hogy az intézet személyzete fegyverrel van ellátva, és saját vagy sebesültjei és betegei védelmére fegyverét használja;

2. az a tény, hogy a fegyveres betegápolók hiányában az alakulatot vagy intézetet készség, őrtség vagy kíséret védelmezi;

3. az a tény, hogy az alakulatnál vagy intézetnél a sebesültektől és a betegektől elvett, de az illetékes helyre még be nem küldött hordozható fegyverek és lőszeres vannak;

4. az a tény, hogy az alakulatnál vagy intézetnél ennek szerves részét nem képező állat-egészségügyi személyzet és anyag található;

5. az a tény, hogy az egészségügyi alakulatok és intézetek vagy azok személyzetének emberbaráti tevékenysége a polgári sebesültekre és betegekre is kiterjed.

23. Cikk

A Magas Szerződő Felek már béke idején és az összeütköző Felek az ellenségeskedések kitörése után a saját területükön, és ha szükséges, a megszállott területeken is felállíthatnak egészségügyi övezeteket és helységeket, amelyek úgy szerveződnek meg, hogy a háború következményeitől megóvják a sebesülteket és a betegeket, valamint ezen övezetek és helységek megszervezésével és igazgatásával, továbbá az ott összpontosított személyek ápolásával megbízott személyzetet.

Az érdekelt Felek az összeütközés kezdetétől fogva és annak folyamán is az általuk létesített egészségügyi övezetek és helységek elismerése tárgyában megállapodásokat köthetnek egymással. Ebből a célból hatályba léptethetik a jelen Egyezményhez csatolt megállapodás-tervezetben foglalt rendelkezéseket, esetleg megtéve azokon a szükségesnek ítélt módosításokat.

A Védőhatalmak és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága hivatottak arra, hogy jószolgálatukat ezen övezetek és helységek felállítása és elismerése érdekében felajánlják.

IV. Fejezet

A személyzetről

24. Cikk

A kizárólag a sebesültek és betegek felkutatására, felszedésére, szállítására és kezelésére vagy a betegség megelőzésére, valamint az egészségügyi alakulatok és intézetek ügyvitelére alkalmazott személyzetet, úgyszintén a fegyveres erőkhöz tartozó tábori lelkészeket, minden körülmények között kíméletben és védelemben kell részesíteni.

25. Cikk

Azokat a katonákat, akik különlegesen ki vannak képezve arra, hogy adott esetben a sebesültek és a betegek felkutatásánál, felszedésénél, szállításánál vagy kezelésénél mint kisegítő ápolók vagy sebesültvivők teljesítsenek szolgálatot, szintén kíméletben és védelemben kell részesíteni, ha ezeket a feladatokat abban az időpontban látják el, amikor az ellenséggel kapcsolatba kerülnek vagy annak hatalmába esnek.

26. Cikk

A 24. Cikkben említett személyzettel egyenlő elbírálásban részesül a Vöröskereszt nemzeti egyesületeinek és a kormányuk által szabályszerűen elismert és engedélyezett önkéntes segítőegyesületeknek ugyanazon tevékenységre alkalmazott személyzete, mint az említett cikkben jelzett személyzet, feltéve, hogy az említett cikkben jelzett személyzet, feltéve, hogy az ily egyesületek személyzetére a katonai törvények és szabályzatok kiterjednek.

A Magas Szerződő Felek mindegyike még béke idején, vagy az ellenségeskedések megkezdésekor vagy folyamán, de mindenestre az

egyesületek szolgálatainak tényleges igénybevétele előtt közli a többivel a hadserege hivatalos egészségügyi szolgálatának segítésére - felelőssége mellett - feljogosított egyesületek nevét.

27. Cikk

Valamely semleges állam elismert egyesülete csak saját kormányának előzetes beleegyezésével és magának az illető összeütőköző Félnak az engedélyével segítheti egészségügyi személyzetével és alakulataival valamelyik összeütőköző Felet. Ez a személyzet és ezek az alakulatok ennek az összeütőköző Félnak a felügyelete alatt állnak.

A semleges kormány ezt a beleegyezést közli annak az államnak az ellenfelével, amely a segítséget elfogadja. A segítséget elfogadó, összeütőköző Fél, mielőtt azt igénybe venné, erről az ellenfelet értesíteni tartozik.

Ezt a segítséget semmi körülmények között sem szabad az összeütőközésbe való beavatkozásnak minősíteni.

Az első bekezdésben említett személyzet tagjait, mielőtt elhagynák azt a semleges országot, amelynek állampolgárai, megfelelően el kell látni a 40. Cikkben említett személyazonossági iratokkal.

28. Cikk

Ha a 24. és a 26. Cikkben megjelölt személyzet az ellenfél hatalmába jut, csak olyan mértékben tartható vissza, amilyen mértékben azt az egészségügyi helyzet, a lelki gondozás és a hadifoglyok száma szükségessé teszi.

Az így visszatartott személyzet tagjai nem tekinthetők hadifoglyoknak. Ennek ellenére a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában, 1949. augusztus

12-én kötött genfi Egyezmény rendelkezéseiben biztosított kedvezményekben részesülnek. A fogva tartó Hatalom katonai törvényeinek és szabályzatainak keretén belül, az illetékes szervek felügyelete alatt és hivatási lelkiismeretükkel összhangban ellátják orvosi vagy lelki feladataikat azon fegyveres erők hadifoglyainak érdekében, amelyekhez ők is tartoznak. Orvosi és lelki feladataik betöltése érdekében a következő kedvezmények illetik meg őket:

a) Joguk van időszakonként a munkáskülönítményekben vagy a táboron kívül levő kórházakban tartott hadifoglyokat felkeresni. A fogva tartó hatóság ebből a célból rendelkezésükre bocsátja a szükséges közlekedési eszközöket.

b) Minden táborban a legmagasabb rendfokozatú rangidős katonaoorvos felelős a tábor katonai hatóságai előtt mindenért, ami kapcsolatban áll a visszatartott egészségügyi személyzet tevékenységével. Ebből a célból az összeütköző Feleknek az ellenségeskedések kitörésétől kezdve meg kell állapodniuk abban, hogy egészségügyi személyzetük - ideértve a 26. Cikkben említett egyesületek személyzetét is - rendfokozatai miként felelnek meg egymásnak. Az orvos és a tábori lelkész mind feladatával kapcsolatban álló kérdésben közvetlenül fordulhat a tábor illetékes hatóságaihoz. Ez utóbbiak minden szükséges könnyítést megadnak az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos érintkezés céljából.

c) Habár a visszatartott személyzet szintén alá van vetve azon tábor belső fegyelmének, amelyben tartózkodik, mégsem kényszeríthető orvosi vagy

vallási feladataival össze nem függő munkára.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések folyamán megállapodnak a visszatartott személyzet esetleges felváltása tárgyában, és meghatározzák annak módozatait. Az előző rendelkezések egyike sem mentesíti a fogva tartó Hatalmat a hadifoglyokkal szemben az egészségügyi és a lelki gondozás tekintetében fennálló kötelezettségei alól.

29. Cikk

A 25. Cikkben említett személyzetet az ellenség hatalmába kerülése esetén hadifoglyoknak kell tekinteni, azonban szükség esetén egészségügyi szolgálatra lehet alkalmazni.

30. Cikk

A személyzetnek azokat a tagjait, akiknek fogva tartása a 28. Cikk rendelkezései értelmében nem elkerülhetetlen, mihelyt elutazásuk lehetővé válik és a katonai körülmények megengedik, vissza kell küldeni ahhoz az összeütköző Félhez, amelyhez tartoznak.

Visszaszállításuk idejéig nem tekinthetők hadifoglyoknak. Ennek ellenére legalábbis a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény rendelkezéseiben biztosított valamennyi kedvezményben részesülnek. Az ellenfél vezetése mellett folytatják működésüket, és főleg azon összeütköző Fél sebesültjei és betegei ápolásánál alkalmazandók, amelyhez tartoznak.

Elutazásuk alkalmával magukkal vihetik a tulajdonukat képező tárgyakat,

személyi használatra szolgáló cikkeket, értékeket és műszereket.

31. Cikk

Az összeütköző Félhez a 30. Cikk értelmében visszaküldendő személyek kiválasztását minden, fajon, valláson vagy politikai véleményen alapuló megfontolásra való tekintet nélkül, főleg fogságba esésük időrendjében és egészségi állapotuk alapján kell eszközölni.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések kitörésétől kezdve külön megállapodások útján meghatározhatják a visszatartható személyzetnek a hadifoglyok létszámához való arányát és annak a táborok közötti elosztását.

32. Cikk

A 27. Cikkben említett személyek, ha az ellenfél hatalmába kerülnek, nem tarthatók vissza.

Ellenkező megállapodás hiányában - mihelyt út nyílik számukra a visszatérésre és a katonai követelmények azt megengedik - joguk van hazájukba visszatérni, és ha ez nem lehetséges, annak az összeütköző Félnek a területére, amelynek szolgálatában állottak.

Visszaszállításuk idejéig az ellenfél vezetése alatt folytatják működésüket; főleg azon összeütköző Fél sebesültjeinek és betegeinek ápolására kell őket alkalmazni, amelynek szolgálatában állottak.

Elutazásuk alkalmával magukkal vihetik a tulajdonukat képező tárgyakat, személyi használatra szolgáló cikkeket és értékeket, műszereket, fegyvereket, és ha lehetséges, közlekedési eszközeiket.

Az összeütköző Felek e személyzet részére arra az időre, amíg hatalmukban van, ugyanolyan eltartást, lakást, fizetést és zsoldot biztosítanak mint hadseregük megfelelő személyzetének. Az élelmezésnek mennyiségben, minőségben és változatosságban mindenestre elegendőnek kell lenni ahhoz, hogy az érdekeltek normális egészségi egyensúlyát biztosítsa.

V. Fejezet

Az épületekről és a felszerelésekről

33. Cikk

A fegyveres erők ellenfél hatalmába került összes mozgó egészségügyi alakulatainak felszerelése továbbra is a sebesültek és a betegek céljaira szolgál.

A hadseregek helyhez kötött egészségügyi intézeteinek épületeire, felszerelésére és raktáira a hadijog marad érvényben, de amíg ezekre a sebesülteknek és betegeknek szükségük van, rendeltetésüktől el nem vonhatók. A hadműveletet végző csapatok parancsnokai azonban sürgős katonai szükség esetén felhasználhatják ezeket azzal a feltétellel, hogy előzetesen megteszik az ott ápolt sebesültek és betegek ellátásának biztosítására szükséges intézkedéseket.

A jelen cikkben említett felszerelést és raktárakat nem szabad szándékosan megsemmisíteni.

34. Cikk

Az Egyezmény kedvezményeire jogosult egyesületek ingó és ingatlan javai magántulajdonnak tekintendők.

A hadviselőknek a háború törvényei és szokásai által elismert igénybevételi jogát csak sürgős szükség esetén és csak

akkor lehet gyakorolni, ha a sebesültek és betegek ellátását biztosították.

VI. Fejezet

Az egészségügyi szállításokról

35. Cikk

A sebesült- és a betegszállítmányokat vagy az egészségügyi felszerelés szállítmányokat tiszteletben kell tartani, és védelemben kell részesíteni ugyanúgy, mint a mozgó egészségügyi alakulatokat.

Ha ezek a szállítmányok vagy járművek az ellenfél hatalmába jutnak, a hadijog uralma alá kerülnek, feltéve, hogy az összeütköző Fél, amely azokat fogságba ejtette, minden vonatkozásban gondoskodik a bennük levő sebesültekről és betegekről.

A polgári személyzet és az igénybevétel alá eső összes szállítóeszközök a nemzetközi jog általános szabályainak uralma alatt állanak.

36. Cikk

Az egészségügyi légi járműveket, vagyis azokat, amelyeket kizárólag a sebesültek és a betegek kiürítésére, valamint az egészségügyi személyzet és felszerelés szállítására használnak, a hadviselők nem támadhatják meg, hanem kímélniük kell az összes érdekelt hadviselők közötti külön megállapodással meghatározott magasságokban, órákban és útvonalakon való repülésük tartama alatt.

A légi járműveknek feltűnően viselniük kell a 38. Cikkben meghatározott ismertetőjelet a nemzeti színek mellett alsó, felső oldalfelületükön. El kell látni továbbá mindazon egyéb jelzéssel vagy ismertetőjellel, amelyet a hadviselők az

ellenségeskedések kezdetén vagy folyamán meghatároznak.

Az ellenséges vagy az ellenség által megszállt terület átrepülése ellenkező megállapodás hiányában tilos.

Az egészségügyi légi járművek a leszállásra vonatkozó mindennemű felszólításnak engedelmeskedni tartoznak. Az ilyen felszólításra történő leszállás esetén a légi jármű a benne levőkkel együtt esetleges ellenőrzés után folytathatja útját.

Ellenséges vagy az ellenség által megszállt területen történő véletlen leszállás esetén a sebesültek és betegek, valamint a légi jármű legénysége hadifoglyokká válnak. Az egészségügyi személyzet a 24. és ezt követő cikkeknél megfelelő elbánásban részesül.

37. Cikk

Az összeütköző Felek egészségügyi légi járművei a második bekezdésben foglalt korlátozásokkal átrepülhetnek a semleges Hatalmak területét, és szükség esetén vagy tartózkodás céljából földre szállhatnak, vagy vízre ereszkedhetnek. A semleges Hatalmakkal előzetesen közölni kell, hogy területükön át fognak haladni, és minden felszólításra földre kell szállni, vagy vízre kell ereszkedni. Támadással szemben csak akkor részesülnek védelemben, ha az összeütköző Felek és az érdekelt semleges Hatalmak között külön megállapodásban meghatározott magasságokban, órákban és útvonalakon repülnek.

A semleges Hatalmaknak azonban joguk van területeiken az egészségügyi légi járművek által való átrepülése és azoknak leszállása tekintetében feltételeket szabni, vagy korlátozásokat

felállítani. Ezeket az esetleges feltételeket vagy korlátozásokat az összes összeütköző Felekre nézve azonos módon kell alkalmazni.

A helyi hatóság engedélyével semleges területen leszállt egészségügyi légi járműben szállított sebesülteket és betegeket a semleges állam és az összeütköző Felek közötti ellenkező megállapodás hiányában a semleges államnak a nemzetközi jog által előírt esetekben oly módon kell őrizetbe vennie, hogy a hadműveletekben ne vehessenek újból részt. Az ellátás és a felügyelet alatt tartás (internálás) költségeit az a Hatalom viseli, amelyhez a sebesültek és a betegek tartoznak.

VII. Fejezet

Az ismertetőjelről

38. Cikk

Svájc iránti tiszteletből a szövetségi színek felcserélésével létesített címerkép, azaz fehér alapon nyugvó vörös kereszt, megmarad a hadseregek egészségügyi szolgálatának jelvényeként és ismertetőjeleként.

Azoknál az országoknál azonban, amelyek már a vörös kereszt helyett a vörös félholdat vagy a vörös oroszlánt és napot használják fehér alapon ismertetőjelként, ezek a jelvények a jelen Egyezmény értelmében szintén elfogadottak.

39. Cikk

A jelvénynek az illetékes katonai hatóság engedélyével rajta kell lennie a lobogókon, a karszalagon, valamint az egészségügyi szolgálathoz tartozó minden felszerelésen.

40. Cikk

A 24. Cikkben, valamint a 26. és 27. Cikkben említett személyzet bal karján a katonai hatóság által kiadott, lebélyegzett és az ismertetőjellel ellátott nedvességálló karszalagot tartozik viselni.

Ezt a személyzet a 16. Cikkben szabályozott személyazonossági lapon kívül az ismertetőjellel ellátott külön személyazonossági igazolvánnyal is fel kell szerelni. Ennek az igazolványnak nedvességállónak és olyan nagyságúnak kell lennie, hogy zsebben elhelyezhető legyen. Az állam hivatalos nyelvén kell fogalmazni és legalább az érdekelt családi nevét, utónevét, születésének időpontját, rendfokozatát és anyakönyvi számát kell tartalmaznia. Fel kell tüntetni, hogy az igazolvány tulajdonosának milyen minőségben van joga a jelen Egyezményben biztosított védelemre. Az igazolványt a tulajdonos fényképével, ezenfelül aláírásával vagy ujjlenyomatával, vagy pedig mindkettővel, valamint a katonai hatóság szárazbélyegzőjével is el kell látni.

A személyazonossági igazolványoknak minden hadseregben egyformának és a Magas Szerződő Felek hadseregeiben lehetőleg ugyanazon típusúnak kell lennie. Az összeütköző Felek alapul vehetik a jelen Egyezményhez csatolt mintát. Az általuk használt mintát az ellenségeskedések kezdetén közlik egymással. Minden személyazonossági igazolványt lehetőleg legalább két példányban kell kiállítani, amelyek közül az egyik a kiállító Hatalomnál marad.

A fent említett személyzet semmi esetben sem fosztható meg sem jelvényeitől, sem személyazonossági igazolványától, sem a karszalag

viselésének jogától. Elvesztése esetén a tulajdonosnak joga van az igazolvány másodpéldányára és a jelvények pótlására.

41. Cikk

A 25. Cikkben említett személyzet csak egészségügyi működésének folytatása alkalmával viselheti a katonai hatóság által kiadott és lebélyegzett fehér karszalagot, közepén a kisebb méretű ismertetőjellel.

A katonai személyazonossági iratokban, amelyekkel ezt a személyzetet el kell látni, fel kell tüntetni a tulajdonos egészségügyi képzettségét, működésének ideiglenes jellegét és a karszalag viseléséhez való jogát.

42. Cikk

Az Egyezmény ismertető lobogója a katonai hatóság engedelmével csak az Egyezmény védelme alatt álló egészségügyi alakulatokra és intézetekre tűzhető ki.

Az ismertető lobogó mellé a helyhez kötött intézeteknél a mozgó alakulatoknál ki lehet tűzni annak az összeütköző Félnek a nemzeti lobogóját, amelyhez az alakulat vagy intézet tartozik.

Az ellenség hatalmába került egészségügyi alakulatok mindazonáltal csak az Egyezmény lobogóját tűzhetik ki.

Az összeütköző Felek, amennyire a katonai követelmények megengedik, megteszik a szükséges intézkedéseket az iránt, hogy mindennemű támadó művelet lehetőségének távoltartása céljából, az ellenséges szárazföldi, légi és tengeri haderők előtt tisztán láthatók

legyenek az egészségügyi alakulatokat és intézeteket jelző ismertető jelvények.

43. Cikk

Semleges országok oly egészségügyi alakulatai, amelyek a 27. Cikk feltételeinek megfelelően az egyik hadviselő részére való szolgálatteljesítésre felhatalmazást kaptak, az Egyezmény lobogója mellett ennek a hadviselőnek a nemzeti lobogóját tartoznak kitűzni, ha ez igénybe veszi a 42. Cikkben biztosított lehetőséget.

Ezek az illetékes katonai hatóság ellenkező rendelkezése hiányában mindenkor kitűzhetik saját nemzeti lobogójukat, még akkor is, ha az ellenfél hatalmába esnek.

44. Cikk

A fehér alapon levő vörös kereszt jelvény, valamint a „vörös kereszt” vagy „genfi kereszt” szavak a jelen cikk következő bekezdéseiben említett esetek kivételével akár béke, akár háború idején csak az Egyezmény és a hasonló tárgyú egyezmények által védett egészségügyi alakulatok és intézetek, valamint a személyzet és a felszerelés védelmére vagy megjelölésére használhatók. Ugyanez vonatkozik a 38. Cikk második bekezdésében említett jelvényekre az ezeket használó országok tekintetében. A Vöröskereszt nemzeti egyesületei és a 26. Cikkben említett egyéb egyesületek csak e bekezdés rendelkezéseinek keretében jogosultak az Egyezmény védelmét biztosító ismertetőjel viselésére.

Ezenkívül a nemzeti Vöröskereszt (vörös félhold, oroszlán és nap) egyesületek jogosultak béke idején belső jogszabályaiknak megfelelően a vörös

kereszt nevét és jelvényét a Vöröskereszt Nemzetközi Értekezletei által elfogadott alapelveknek megfelelő egyéb működésük körében is használni. Ha ezt a működést háború idején is folytatják, a jelvény alkalmazásának feltételeit úgy kell meghatározni, hogy az ne lehessen az Egyezmény védelmének megszerzésére irányulónak tekinteni; viszonylag kisméretű jelvényt kell használni, és az nem alkalmazható karszalagon vagy háztetőn.

A Vöröskereszt nemzetközi szervei és megfelelően igazolt személyzetük mindig jogosultak a vörös keresztnek fehér alapon való viselésére.

Az Egyezmény jelvénye béke idején, kivételesen, a belső jogszabályoknak megfelelően a Vöröskereszt (vörös félhold, oroszlán és nap) valamelyik nemzeti egyesületének engedélyével a sebesültszállításra szolgáló járművek és az olyan segélyhelyek elhelyezésének megjelölésére is használható, amelyek kizárólag sebesültek és betegek ingyenes ápolására vannak fenntartva.

VIII. Fejezet

Az Egyezmény végrehajtásáról

45. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél főparancsnok útján tartozik az előző cikkek végrehajtásának részleteiről gondoskodni, valamint azokban az esetekben, amelyekre vonatkozólag az Egyezmény nem tartalmaz rendelkezést, a jelen Egyezmény általános elveinek megfelelően intézkedni.

46. Cikk

Az Egyezmény védelme alatt álló sebesültekkel, betegekkel, személyzettel, épületekkel és

felszereléssel szemben megtorló intézkedések fogantatása tilos.

47. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény szövegének saját országukban mind béke, mind háború idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére, nevezetesen arra, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai, és ha lehetséges, a polgári oktatási tervbe, oly módon, hogy az Egyezmény alapelveit az egész lakosság, különösen a harcoló fegyveres erők, az egészségügyi személyzet és a tábori lelkészek megismerjék.

48. Cikk

A Magas Szerződő Felek a Svájci Szövetségi Tanács, az ellenségeskedések folyamán pedig a Védőhatalmak útján közlik egymással a jelen Egyezmény hivatalos fordítását, valamint az Egyezmény alkalmazásának biztosítása céljából kibocsátott törvényeket és szabályzatokat.

IX. Fejezet

A visszaélések és a jogsértések megtorlásáról

49. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak, hogy minden szükséges törvényhozási intézkedést megtesznek abból a célból, hogy megfelelő büntetéssel sújtsák azokat a személyeket, akik a jelen Egyezmény valamely rendelkezését a következő cikkben meghatározott módon súlyosan megsértették, vagy annak megsértésére utasítást adtak.

Mindegyik Szerződő Fél köteles felkutatni azokat a személyeket, akiket e

súlyos jogsértések elkövetésével vagy azok elkövetésére utasítás adásával gyanúsítanak, és tartozik e személyeket, tekintet nélkül állampolgárságukra, saját bíróságai elé állítani. Joga van arra is, hogy ezeket a személyeket - ha ezt az eljárást előnybe részesíti - a saját jogszabályaiban megállapított feltételek mellett, ítélkezés céljából átadja a bűncselekmény üldözésében érdekelt valamely más Szerződő Félnek, feltéve, hogy ennek a Szerződő Félnek e személyekkel szemben elegendő terhelő bizonyíték áll rendelkezésére (prima facie).

Mindegyik Szerződő Fél megteszi a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény rendelkezéseit sértő cselekmények megszüntetésére, ha azok nem is merítik ki a következő cikkben meghatározott súlyos jogsértéseket.

A vádlottakat minden körülmények között megilleti a tisztességes eljárás és védelem biztosítása, amelyek nem lehetnek a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában, 1949. augusztus 12-én kelt genfi Egyezmény 105. és következő cikkeiben megállapított biztosítékoknál kedvezőtlenebbek.

50. Cikk

Az előző cikkben említett súlyos jogsértésnek az alábbi tényállások bármelyikét kimerítő cselekmények tekintendők, ha azokat a jelen Egyezmény által védett személyek vagy dolgok ellen követik el: a szándékos emberölés, a kínzás vagy embertelen bánásmód, ideértve a biológiai kísérleteket, nagy fájdalom szándékos előidézése, vagy a testi épség, illetve az egészség súlyos megsértése, a vagyontárgyaknak a katonai szükség által nem indokolt nagymérvű önkényes

és jogellenes megsemmisítése vagy eltulajdonítása.

51. Cikk

Valamely Szerződő Fél sem magát, sem más Szerződő Felet nem mentesíthet az előző cikkben meghatározott jogsértések miatt reá vagy más Szerződő Félre háruló felelősség alól.

52. Cikk

Az Egyezmény minden állítólagos megsértése címén valamely összeütköző Fél kérelmére az érdekelt Felek által megállapítandó eljárás szerint vizsgálatot kell indítani.

Ha a vizsgálati eljárásra vonatkozólag nem jön létre megegyezés, a Felek választottbíró kijelölésében állapotnak meg, aki megállapítja a követendő eljárást.

Ha a jogsértést megállapították, az összeütköző Felek azt a lehető leggyorsabban megszüntetik és megtorolják.

53. Cikk

A „vörös kereszt” vagy a „genfi kereszt” jelvényének vagy elnevezésének, valamint minden, annak utánzását jelentő jelnek vagy elnevezésnek a jelen Egyezmény értelmében arra fel nem jogosított magánszemélyek, köztestületek, magántársaságok, valamint kereskedelmi vállalatok részéről való használata mindenkor tilos, tekintet nélkül a használat céljára és megkezdésének időpontjára.

A felcserélt szövetségi színeknek Svájc iránti tiszteletből történt elfogadása és annak folyamánaképpen, hogy Svájc címere és az Egyezmény ismertetőjele összetéveszthető, Svájc Szövetségi

címerének és minden, annak utánzását jelentő jelnek magánszemélyek, társaságok, valamint kereskedelmi vállalatok részéről, akár gyári vagy kereskedelmi védjegyként vagy ezen védjegyek elemeként, akár a kereskedelmi tisztességgel ellentétes célból, akár a svájci nemzeti érzés sértésére alkalmas feltételek között való használata mindenkor tilos.

Azok a Magas Szerződő Felek azonban, amelyek az 1929. július 27-én kelt genfi Egyezményben nem részesek, az első bekezdésben említett jelvények, elnevezések vagy védjegyek korábbi használói részére a használat abbahagyására a jelen Egyezmény hatálybalépésétől kezdve legfeljebb háromévi határidőt engedélyezhetnek azzal, hogy azoknak használata e határidőn belül háború idején nem tekinthető az Egyezmény védelmének biztosítására irányulónak.

E cikk első bekezdésében foglalt tilalom - anélkül, hogy a korábbi használók szerzett jogait érintené - a 38. Cikk második bekezdésében említett jelvényekre és elnevezésekre is kiterjed.

54. Cikk

Azok a Magas Szerződő Felek, amelyeknek jogszabályai jelenleg még nem kielégítőek, megteszik a szükséges intézkedéseket az 53. Cikkben említett visszaélések mindenkor megakadályozására és megszüntetésére.

Záró rendelkezések

55. Cikk

A jelen Egyezmény angol és francia nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Svájci Szövetségi Tanács gondoskodik az Egyezmény orosz és spanyol nyelvű hivatalos fordításának elkészítéséről.

56. Cikk

A jelen Egyezmény a mai keltezését viseli, s azt a Genfben, 1949. április 21-én megnyitott Értekezleten képviselt Hatalmak nevében, valamint az Értekezleten nem képviselt azon Hatalmak nevében, amelyek a hadrakelt seregek sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában kötött 1864. évi, 1906. évi vagy 1929. évi genfi Egyezmények részesei, 1950. február 12-ig lehet aláírni.

57. Cikk

A jelen Egyezményt, mihamar lehetséges, meg kell erősíteni és a megerősítő okiratokat Bernben kell letenni.

Mindegyik megerősítő okirat letételéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek hiteles másolatát a Svájci Szövetségi Tanács megküldi mindazon Hatalmaknak, amelyeknek nevében az Egyezményt aláírták vagy a csatlakozást bejelentették.

58. Cikk

A jelen Egyezmény legalább két megerősítő okirat letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

Ezután a Magas Szerződő Felek mindegyikére nézve a saját megerősítő okiratának letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

59. Cikk

A jelen Egyezmény a Magas Szerződő Felek közötti viszonylatban az 1864. augusztus 22-én, az 1906. július 6-án és

az 1929. július 27-én kelt Egyezmények helyébe lép.

60. Cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésének időpontjától kezdve csatlakozásra nyitva áll mindazon Hatalmak részére, amelyek nevében az Egyezményt nem írták alá.

61. Cikk

A csatlakozásokat a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, és azok beérkezésük időpontját követő hat hónap elteltével válnak hatályossá.

A Svájci Szövetségi Tanács a csatlakozásokat mindazon Hatalmakkal közli, amelyek nevében az Egyezményt aláírták, vagy a csatlakozást bejelentették.

62. Cikk

A 2. és a 3. Cikkben meghatározott helyzet bekövetkezése esetén az összeütköző Hatalmak részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdete előtt vagy után letett megerősítés és bejelentett csatlakozás azonnal hatályba lép. Az összeütköző Hatalmaktól beérkező megerősítések vagy csatlakozások közlését a Svájci Szövetségi Tanács a leggyorsabban fogadatosítja.

63. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Egyezményt.

A felmondást a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni. Ez a bejelentést az összes Magas Szerződő Felek Kormányával közli.

A felmondás a Svájci Szövetségi Tanácshoz intézett bejelentéstől számított egy év elteltével válik

hatályossá. Az a felmondás azonban, amelyet akkor jelentenek be, amikor a felmondó Hatalom összeütközésbe vesz részt, nem válik hatályossá addig, amíg a béke nincs megkötve és semmi esetre sem addig, amíg a jelen Egyezménnyel védett személyek szabadon bocsátására és hazaszállítására irányuló műveletek befejezést nem nyertek.

A felmondás csak a felmondó Hatalommal szemben érvényes. Semmi kihatása nincs azokra a kötelezettségekre, amelyeket a nemzeti jognak a művelt nemzetek között kialakult szokásokból, az emberiség törvényeiből és az emberiség közlekedési ismeretének követelményeiből folyó általános elvei értelmében az összeütköző Felek továbbra is teljesíteni tartoznak.

64. Cikk

A Svájci Szövetségi Tanács a jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Titkárságánál beiktatja. A Svájci Szövetségi Tanács úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket, csatlakozásokat és felmondásokat is, amelyeket a jelen Egyezménnyel kapcsolatban tudomására hoznak.

Ennek hiteléül az alulírottak meghatalmazásaik letétele után a jelen Egyezményt aláírták.

Készült Genfben, 1949. augusztus 12-én, angol és francia nyelven. Az eredeti példány a Svájci Szövetség levéltárában marad letéve. A Svájci Szövetségi Tanács az Egyezménynek egy-egy hitelesített másolatát az összes aláíró államok részére megküldi, valamint azoknak az államoknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak.

Melléklet

Az egészségügyi övezetekre és helyiségekre vonatkozó megállapodás tervezet

1. Cikk

Az egészségügyi övezeteket szigorúan a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 23. Cikkében említett személyek, valamint az ezen övezetek és helyiségek megszervezésével, igazgatásával és az ott összpontosított személyek gondozásával megbízott személyzet részére kell fenntartani.

Mindazonáltal azok a személyek, akiknek állandó tartózkodási helyük ezen övezetekben van, jogosultak ott tartózkodni.

2. Cikk

Azok a személyek, akik bármely címen valamely egészségügyi övezetben tartózkodnak, sem az övezeten belül, sem azon kívül nem foglalkozhatnak katonai műveletekkel vagy hadianyag-termeléssel közvetlen kapcsolatban álló munkával.

3. Cikk

Annak a Hatalomnak, amely egészségügyi övezetet létesít, minden alkalmas intézkedést meg kell tenni abból a célból, hogy megtiltsa azoknak felkeresését oly személyek részéről, akiknek nincs joguk odamenni vagy ott tartózkodni.

4. Cikk

Az egészségügyi övezeteknek a következő feltételeknek kell megfelelniük:

a) csak csekély részét képezhetik az övezetet létesítő Hatalom által ellenőrzött területnek;

b) a befogadási képességükhöz viszonyítva csak gyengén vannak benépesítve;

c) minden katonai célponttól és fontos ipari vagy közigazgatási berendezéstől távol kell lenniük és ilyenekkel nem szabad rendelkezniük;

d) nem feketnek olyan vidéken, amelynek a hadviselés szempontjából minden valószínűség szerint jelentősége lehet.

5. Cikk

Az egészségügyi övezetekre a következő kötelezettségek vonatkoznak:

a) a közlekedési útvonalak és a rendelkezésre álló szállítóeszközök nem használhatók katonai személyzet és hadianyag továbbítására, még egyszerű átszállítás esetében sem;

b) az övezeteket semmilyen körülmények között sem szabad katonailag védeni.

6. Cikk

Az egészségügyi övezeteket az övezet széleire és az épületekre fehér alapon elhelyezett vörös kereszttel (vörös félholdakkal, vörös oroszlánokkal és napokkal) kell megjelölni.

A jeleket éjjel megfelelő világítás segítségével lehet feltűnővé tenni.

7. Cikk

Mindegyik Hatalom már békében vagy az ellenségeskedések kezdetekor az összes Magas Szerződő Féllel közli az általa ellenőrzött területen felállított

egészségügyi övezetek jegyzékét. Ezenkívül tájékoztatja ezeket az összeütközés folyamán létesített minden új övezetről is.

Mihelyt az ellenfél a fent említett bejelentést megkapta, az övezet szabályszerűen létrejött.

Ha azonban az ellenfél úgy ítéli meg, hogy a jelen megállapodásban előírt valamely feltétel nyilvánvalóan hiányzik, az övezet elismerését megtagadhatja, ezt az elhatározását haladéktalanul közölve azzal a Féllel, amelyhez az övezet tartozik, vagy annak elismerését a 8. Cikkben szabályozott ellenőrzés bevezetésétől teheti függővé.

8. Cikk

Mindegyik Hatalom, amely az ellenfél által létesített egy vagy több egészségügyi övezetet ismert el, kérheti, hogy egy vagy több külön bizottság ellenőrizze, hogy az övezetek megfelelnek-e a jelen megállapodásban foglalt feltételeknek és kötelezettségeknek.

A külön bizottságok tagjai részére ebből a célból mindenkor szabad belépést kell biztosítani a különböző övezetekbe és azok ott állandóan is tartózkodhatnak. Minden könnyítést megkapnak, hogy ellenőrző feladatukat teljesíthessék.

9. Cikk

Abban az esetben, ha a külön bizottságok olyan tényeket állapítanak meg, melyek a jelen megállapodás rendelkezéseivel ellentétben állnak, erre azonnal figyelmeztetik azt a Hatalmat, amelyhez az övezet tartozik, s legfeljebb 5 napos határidőt szabnak a hibák kiküszöbölésére. Erről azt a Hatalmat, amely az övezetet elismerte, tájékoztatniuk kell.

Ha a határidő elteltéig az a Hatalom, amelyhez az övezet tartozik, a hozzá intézett figyelmeztetésnek nem adott helyet, az ellenfél kijelentheti, hogy a jelen megállapodást ezen övezet tekintetében többé nem köti.

A Kormánytól kapott felhatalmazás alapján a külügyminiszter közzéteszi az Egyezmény magyar nyelvű hivatalos szövegét. Az Egyezménynek a Magyar Fél által történt megerősítése után az 1954. évi 32. törvényerejű rendelet azt a belső jog részévé tette, és 1955. február 3-án lépett hatályba. A Magyar Közlönyben azonban az Egyezmény mindeddig nem került kihirdetésre. Megjelent: Magyar Közlöny 2000/112.

10. Cikk

Azok a Hatalmak, amelyek egy vagy több egészségügyi övezetet vagy helyiséget létesítettek, valamint az ellenfelek, amelyekkel ezeknek létesítését közölték, kinevezik vagy a semleges Hatalmak által kijelöltetik azokat a személyeket, akik a 8. és 9. Cikkben említett külön bizottságok tagjai lehetnek.

11. Cikk

Az egészségügyi övezeteket semmi körülmények között sem szabad megtámadni, hanem azokat az összeütköző Felek mindenkor oltalmazták és kímélik.

12. Cikk

Valamely terület megszállása esetén az ott levő egészségügyi övezeteket továbbra is kímélni kell és mint ilyeneket kell használni.

A megszálló Hatalom azonban - miután biztosította az ott befogadott személyek

helyzetét - megváltoztathatja ezeknek az övezeteknek a rendeltetését.

13. Cikk

A jelen megállapodás azokra a helységekre is alkalmazást nyer, amelyeket a Hatalmak ugyanazokra a célokra rendelnek, mint az egészségügyi övezeteket.

ELŐLAP

(A jelen igazolványt kiállító ország és katonai hatóság megjelölésére fenntartott hely.)

SZEMÉLYAZONOSSÁGI
IGAZOLVÁNYa szárazföldi
haderőkhöz beosztott egészségügyi és
egyházi személyzet tagjai részére

Családi név:

Utónevek:

Születési idő:

Rendfokozat:

Katonai szám:

A jelen igazolvány tulajdonosa

minőségben a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítására vonatkozóan, Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény által biztosított védelemben részesül.

Az igazolvány kiállításának kelte:

Az igazolvány száma:

HÁTLAG

Fénykép Aláírás vagy ujjlenyomat,
vagy mindkettő

Az igazolványt kiállító katonai hatóság
szárazbélyegzője

Termet

Szem

Haj

A személyazonosság megállapítására
szolgáló esetleges egyéb adatok:

2000/18. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a tengeri haderők sebesültjei, betegei és hajótöröttjei helyzetének javítására vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény

Alulírottak, az 1929. július 27-én a hadrakelt seregek sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában kötött genfi Egyezmény módosítása céljából, 1949. április 21-től augusztus 12-ig, Genfben tartott diplomáciai Értekezleten képviselt Kormányok Meghatalmazottai a következőkben állapodtak meg:

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Egyezményt.

2. Cikk

Azokon a rendelkezéseken kívül, amelyek a béke idején is alkalmazandóak, a jelen Egyezmény alkalmazást nyer a két vagy több magas Szerződő Fél között bekövetkező megüzent háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén, még ha a hadiállapot fennállását közülük valamelyik nem is ismeri el.

Az Egyezmény alkalmazást nyer valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének bármilyen megszállása esetében is, még akkor is, ha ez a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

Ha az összeütköző Hatalmak valamelyike a jelen Egyezménynek nem is részese, az a Szerződő Hatalmakat egymás közötti viszonyukban kötelezi.

Az Egyezmény kötelezi ezeket a Hatalmakat ezenkívül az említett Hatalommal szemben is, ha az elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit.

3. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőknél azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogadás vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, különösen a bármely formában megnyilvánuló emberölés, csonkítás, kegyetlen bánásmód, kínzás;

b) túsok szedése;

c) az emberi méltóság megsértése, nevezetesen a megalázó és lealacsonyító bánásmód;

d) a szabályszerűen megalakított és a művelt népek részéről elengedhetetlennek elismert igazságszolgáltatási biztosítékok alapján működő bíróság által előzetesen meghozott ítélet nélkül kiszabott büntetés és annak végrehajtása.

2. A sebesülteket és a betegeket össze kell szedni és ápolásban kell részesíteni.

Pártatlan emberbaráti szervezet mint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

Az összeütköző Felek továbbá igyekezni fognak külön megállapodások útján egészben vagy részben hatályba léptetni a jelen Egyezmény egyéb rendelkezéseit is.

Az előző rendelkezések alkalmazása nem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

4. Cikk

Az összeütköző Felek szárazföldi és tengeri erői között hadműveletek esetén a jelen Egyezmény rendelkezései csupán a tengerre szállt erőkre nyerne alkalmazást.

A partra szállt erők azonnal a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény rendelkezései alá esnek.

5. Cikk

A semleges Hatalmak hasonlóan alkalmazni fogják a jelen Egyezmény rendelkezéseit az összeütköző Felek

fegyveres erejéhez tartozó sebesültekre, betegekre, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet azon tagjaira, akiket a területükön befogadnak vagy felügyelet alá helyeznek (internálnak), továbbá az összeszedett halottakra is.

6. Cikk

A Magas Szerződő Felek a 10., 18., 31., 38., 39., 40., 43. és 53. Cikkben kifejezetten szabályozott megállapodásokon kívül minden olyan tárgyban, amelynek külön szabályozása számukra célszerűnek látszik, egyéb külön megállapodásokat is köthetnek. A külön megállapodások nem rosszabbíthatják a sebesültek, a betegek, a hajótöröttek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjainak a jelen Egyezményben szabályozott helyzetét, és nem korlátozhatják az ebben részükre biztosított jogokat.

A sebesülteket, a betegeket, a hajótörötteket, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjait az ezekben a megállapodásokban szabályozott kedvezmények mindaddig megilletik, amíg az Egyezmény rájuk alkalmazást nyer, kivéve, ha az említett vagy a későbbi megállapodások kifejezetten másként rendelkeznek, vagy ha az összeütközésben részt vevő egyik vagy másik Fél irányukban kedvezőbb intézkedéseket fogyanatosít.

7. Cikk

A sebesültek, betegek, hajótöröttek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjai semmilyen körülmények között sem mondhatnak le sem részben, sem egészben az Egyezmény, és adott esetben, az előző cikkben említett külön megállapodásokban részükre biztosított jogokról.

8. Cikk

A jelen Egyezmény az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével és ellenőrzése alatt nyer alkalmazást. E célra a Védőhatalmak diplomáciai vagy konzuli személyzetükön kívül saját állampolgáraikból vagy más semleges Hatalmak állampolgáraiból küldötteket jelölhetnek ki. A küldöttek részére meg kell szerezni annak a Hatalomnak a hozzájárulását, amelynél feladatukat teljesíteni fogják.

Az összeütköző Felek a Védőhatalmak képviselőinek és küldötteinek feladatát a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni tartoznak.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei nem léphetik át tevékenységüknek a jelen Egyezményben szabályozott korlátait. Különösen figyelemmel kell lenniük azon állam biztonságának parancsoló szükségleteire, amelyben feladatukat teljesítik. Tevékenységük kivételes és ideiglenes korlátozására csak a feltétlen katonai szükséghelyzet szolgálhat alapul.

9. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései nem akadályozzák azt az emberbaráti tevékenységet, amelyet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezet fejt ki az összeütköző Felek hozzájárulásával a sebesültek, betegek, hajótöröttek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjainak védelme és a nekik nyújtandó segítség tekintetében.

10. Cikk

A Magas Szerződő Felek mindenkor megállapodhatnak abban, hogy a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló feladatokat valamely, a pártatlanságnak és a hatékonyságnak minden biztosítékát nyújtó szervezetre bízzák.

Ha a sebesültek, betegek, hajótöröttek, vagy az egészségügyi és az egyházi személyzet tagjai bármely okból nem részesülnek vagy többé nem részesülnek a Védőhatalom vagy az első bekezdés értelmében megbízott szervezet támogatásában, az őket fogva tartó Hatalomnak valamely semleges államot vagy ilyen szervezetet kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében az összeütköző Felek részéről kijelölt Védőhatalomra háruló feladatokat.

Ha a védelem így nem biztosítható, a fogva tartó Hatalomnak valamely emberbaráti szervezetet, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló emberbaráti feladatok ellátását, vagy a jelen cikkben foglalt fenntartások mellett el kell fogadnia az ilyen szervezet által felajánlott szolgáltatásokat.

Minden semleges Hatalomnak, továbbá az érdekelt Hatalom által felkért, vagy a fent említett célokra ajánlkozó minden szervezetnek működése folyamán tudatában kell lennie azzal az összeütköző Féllel szemben fennálló felelősségének, amelynek a jelen Egyezmény által védett személyek állampolgárai vagy egyébként fennhatósága alá tartoznak, és megfelelő biztosítékokat kell nyújtania arra, hogy a kérdéses feladatok elvégzésére képes, és azokat pártatlanul fogja ellátni.

Az előző rendelkezéseket nem lehet hatályon kívül helyezni oly Hatalmak közötti külön megállapodásokkal, amelyek közül az egyik, ha ideiglenesen is, a másik Hatalommal vagy annak szövetségeseivel szemben a hadiesemények következtében tárgyalási szabadságában korlátozva van, nevezetesen, ha egész területe vagy annak lényeges része megszállás alatt áll.

Valahányszor a jelen Egyezmény a Védőhatalomról tesz említést, ez a kifejezés egyszersmind azoknak a szervezeteknek a megjelölésére is szolgál, amelyek a jelen cikk értelmében annak helyettesítésére vannak hivatva.

11. Cikk

A Védőhatalmak minden olyan esetben, amelyben azt a védett személyek érdekében célszerűnek tartják, különösen, ha az összeütköző Felek között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása és értelmezése tekintetében véleményeltérés áll fenn, felajánlják a vita elintézésére jószolgálatukat.

Ebből a célból mindegyik Védőhatalom az egyik Hatalom felkérésére vagy önként javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy képviselőik, különösen a sebesültek, a betegek, hajótöröttek, valamint az egészségügyi és az egyházi személyzet ügyeivel megbízott hatóságok találkozzanak valamely megfelelően kiválasztott - esetleg semleges - területen. Az összeütköző Felek az erre vonatkozó javaslatokat elfogadni kötelesek. A Védőhatalmak adott esetben az összeütköző Felek hozzájárulását kérhetik ahhoz, hogy ezen a találkozáson valamely semleges Hatalom állampolgára vagy a

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának megbízottja vegyen részt.

II. Fejezet

A sebesültekről, betegekről és a hajótöröttekről

12. Cikk

A fegyveres erők tagjait és a következő cikkben említett egyéb személyeket, ha azok sebesültek, betegek vagy hajótöröttek, minden körülmények között kíméletben és védelemben kell részesíteni; a hajótörés kifejezés alatt a bármilyen körülmények között bekövetkezett hajótörést kell érteni, beleértve a kényszerű vízre szállást és a tengerbe esést is.

Ezeket a személyeket azon összeütköző Fél, amelynek hatalmába kerültek, nemükön, fajukon, nemzetiségükön, vallásukon, politikai véleményükön és minden egyéb hasonló ismérven alapuló mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban részesíteni és gondozni tartozik. Szigorúan tilos minden, az életük és személyük ellen irányuló merénylet, egyebek között kivégzésük és kiirtásuk, megkínzásuk, biológiai kísérletek végzése rajtuk, előre megfontolt szándékkal orvosi segély vagy ápolás nélkül hagyásuk, vagy szándékosan előidézett fertőzés vagy ragály veszélyének való kitételük.

Az ápolás sorrendjében egyedül orvosi sürgősségi okok biztosíthatnak elsőbbséget.

Nőkkel szemben nemüknek járó különös figyelmet kell tanúsítani.

13. Cikk

A jelen Egyezmény a következő csoportokba tartozó hajótöröttekre, sebesültekre és betegekre nyer alkalmazást:

1. valamely összeütköző Fél fegyveres erejének, valamint az ezen fegyveres erők részét alkotó néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjaira;

2. az egyéb néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjaira, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmak tagjait, ha azok valamely összeütköző Félhez tartoznak és a saját területükön belül vagy azon kívül tevékenykednek, még ha ez a terület megszállás alatt áll is, feltéve, hogy a néphad és az önkéntes csapattestek, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmakat is, megfelelnek a következő feltételeknek:

a) élükön oly személy áll, aki alárendeltjeiért felelős,

b) meghatározott és messziről felismerhető megkülönböztető jelvényt viselnek,

c) fegyvereiket nyíltan viselik,

d) hadműveleteikben a háború törvényeihez és szokásaihoz alkalmazkodnak;

3. a rendes fegyveres erők ama tagjaira, akik azt állítják, hogy az őket fogva tartó Hatalom részéről el nem ismert Kormányuk vagy hatóságuk van;

4. a fegyveres erőket követő, de azoknak nem közvetlen részét alkotó személyekre mint a katonai légi járművek polgári személyzetének tagjaira, a haditudósítókra, a szállítókra, a katonák jólétéről való gondoskodással megbízott munka- és szolgálati egységek tagjaira, feltéve, hogy

engedélyt kaptak azoktól a fegyveres erőktől, amelyeknek kíséretéhez tartoznak;

5. az összeütköző Felek kereskedelmi tengerészete legénységének tagjaira, ideértve a parancsnokokat, a révkalauzokat és a növendékeket és a polgári repülés személyzetének tagjaira, ha azok a nemzetközi jog egyéb rendelkezései értelmében nem részesülnek kedvezőbb elbánásban;

6. a meg nem szállott terület lakosságára, amely az ellenség közeledtére önként ragad fegyvert, hogy szembeszálljon a benyomuló csapatokkal, és amelynek nem volt ideje rendes fegyveres erőkké alakulnia, ha fegyvereit nyíltan viseli és a háború törvényeit és szokásait tiszteletben tartja.

14. Cikk

Mindegyik hadviselő Fél hadihajója követelheti azoknak a sebesülteknek és hajótörötteknek átadását, akik a katonai kórházhajók, segélyegyesületek vagy magánosok kórházhajói fedélzetén, valamint kereskedelmi hajókon, jachtokon és csónakokon vannak, tekintet nélkül ezek állampolgárságára, feltéve, hogy a hadihajók kielégítő ápolásukat biztosító berendezésekkel el van látva.

15. Cikk

Ha a sebesülteket, betegeket vagy hajótörötteket semleges hadihajó vagy semleges légi jármű vette fel fedélzetére, gondoskodni kell arról, hogy azok - amennyiben a nemzetközi jog ezt előírja - ne vehessenek részt újból a hadműveletekben.

16. Cikk

Figyelemmel a 12. Cikk rendelkezéseire, a hadviselő Félnek az ellenfél hatalmába került sebesültjei, betegei és hajótörttei hadifoglyok és rájuk a nemzetközi jognak a hadifoglyokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A fogságba ejtőt illeti a döntés a felett, hogy ezeket a személyeket a körülményekhez képest őrizet alá veszi, avagy valamely hazai kikötőbe, semleges kikötőbe vagy éppen az ellenfél kikötőjébe irányítja. Ez utóbbi esetben a hazájuknak átadott foglyok a háború alatt többé nem teljesíthetnek szolgálatot.

17. Cikk

Azokat a sebesülteket, betegeket vagy hajótörötteket, akiket a helyi hatóság beleegyezésével semleges kikötőbe szállítottak - ha a semleges Hatalom a hadviselő Hatalmakkal nem állapodott meg másként -, a semleges Hatalomnak oly módon kell őriznie, hogy ne vehessenek újból részt a hadműveletekben.

Az ellátás és a felügyelet (internálás) költségeit az a Hatalom köteles viselni, amelynek a sebesültek, betegek vagy hajótöröttek állampolgárai.

18. Cikk

Az összeütköző Felek minden ütközet után késedelem nélkül minden lehető intézkedést megtesznek abból a célból, hogy felkutassák és összeszedjék a hajótörötteket, a sebesülteket és betegeket, hogy védelemben részesíthessék őket a fosztogatás és bántalmazás ellen, és hogy biztosítsák részükre a szükséges gondozást, valamint, hogy felkutassák a halottakat, és megakadályozzák kifosztásukat.

Valahányszor a körülmények megengedik, az összeütköző Felek helyi

megállapodásokat köthetnek az ostromlott vagy körülzárt övezetben lévő sebesülteknek és betegeknek tengeri úton való elszállításáról, valamint az egészségügyi és egyházi személyeknek, továbbá az egészségügyi felszerelésnek ebbe az övezetbe irányuló átszállításáról.

19. Cikk

Az összeütköző Feleknek a lehető legrövidebb időn belül jegyzékbe kell foglalniuk az ellenfélnek hatalmukba került hajótörttei, sebesültjei, betegei és halottai személyazonosságának megállapítására alkalmas összes adatokat. Ezeknek az adatoknak a lehetőség szerint magukban kell foglalniuk a következőket:

- a) annak a Hatalomnak a megjelölését, amelyhez tartoznak;
- b) a katonai, személyi vagy sorszámot;
- c) a családi nevet;
- d) az utónevet vagy utóneveket;
- e) a születés időpontját;
- f) a személyazonossági lapon vagy igazolványon található minden egyéb adatot;
- g) a fogságba esés vagy az elhalálozás időpontját és helyét;
- h) a sebesülésre, a betegségekre vagy a halál okára vonatkozó adatokat.

A fent említett adatokat a lehető legrövidebb időn belül a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 122. Cikkében említett Tájékoztató Irodával kell közölni, amely azokat a Védőhatalom, valamint a Központi Hadifogoly Iroda útján továbbítja ahhoz

a Hatalomhoz, amelyhez ezek a személyek tartoznak.

Az összeütköző Felek megfelelően hitelesített halotti bizonyítványokat vagy a halottakat feltüntető jegyzékeket állítanak ki, és azokat az előző bekezdésben említett módon egymással közlik. Együttal összegyűjtik és ugyanazon Iroda útján egymásnak megküldik a kettős személyazonossági lap felét, végrendeleteket és az elhunytak családja szempontjából jelentős egyéb okiratokat, pénzüsszegeket és általában mindazon belső vagy érzelmi értékkel bíró tárgyakat, amelyeket a holtakon találtak. Ezeket a tárgyakat, valamint azokat, amelyeknek azonosságát nem lehetett megállapítani, lepecsételt csomagokban oly nyilatkozat kíséretében kell elküldeni, amely az elhunyt birtokos azonosságának megállapításához szükséges összes részleteket, valamint a csomag teljes leltárát tartalmazza.

20. Cikk

Az összeütköző Felek ügyelnek arra, hogy a halottaknak tengerbe szüllyesztését, aminek - hacsak a körülmények megengedik - egyénileg kell történnie, a holttestek alapos, és ha lehetséges, orvosi megvizsgálása előzze meg avégből, hogy a halált és a személyazonosságot meg lehessen állapítani és ezekről tájékoztatást lehessen nyújtani. Kettős személyazonossági lap esetén ennek fele a holttesten marad.

Ha a halottakat partra tették, rájuk a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei sorsának javítása tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény rendelkezései alkalmazandók.

21. Cikk

Az összeütköző Felek felhívhatják a semleges kereskedelmi hajók, jachtok és csónakok parancsnokait azok emberbaráti érzéseire hivatkozva, hogy vegyék fel fedélzetükre és részesítsék ápolásban a sebesülteket, betegeket és hajótörötteket, továbbá szedjék össze a halottakat.

E felhívásnak eleget tevő bármely hajó, valamint azok a hajók is, amelyek önként szedték össze a sebesülteket, betegeket és hajótörötteket, segítő tevékenységük teljesítése érdekében különös védelemben és kedvezményekben részesülnek.

Ily szállítás miatt semmi esetre sem foglalkozhat le; de amennyiben nekik ellenkező ígéretet nem tettek, lefoglalkozhatók a semlegesség megsértése miatt.

III. Fejezet

A kórházhajókról

22. Cikk

A katonai kórházhajókat, vagyis azokat a hajókat, amelyeket a Hatalmak külön és kizárólag sebesültek, betegek és hajótöröttek segítése, kezelése és szállítása céljából építenek vagy rendeznek be, semmiféle körülmények között sem szabad megtámadni vagy lefoglalni, hanem mindenkor kímélni és védelmezni kell, feltéve, hogy nevüket és jellemző adataikat tíz nappal használatba vételük előtt az összeütköző Felekkel közölték.

A közlésben szereplő jellemző adatok magukba foglalják a regisztrált bruttó tonnatartalmat, a hajó hosszát orrától faráig, az árbocok és kémények számát.

23. Cikk

A hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei sorsának javítása tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezményben biztosított védelemre jogosított parti berendezéseket a tengerről sem támadni, sem bombázni nem szabad.

24. Cikk

A Vöröskereszt nemzeti egyesületei, a hivatalosan elismert segítőegyesületek vagy a magánszemélyek által használt kórházhajók ugyanabban a védelemben részesülnek, mint a katonai kórházhajók, és mentesek a lefoglalás alól, ha azon összeütköző Fél, amelyhez tartoznak hivatalos megbízást adott részükre és a 22. Cikknek a közlésre vonatkozó rendelkezéseit betartották.

Ezeknek a hajóknak az illetékes hatóság részéről kiállított okirattal kell rendelkezniük, amely tanúsítja, hogy felszerelésük alatt és elindulásukkor ellenőrzése alatt állottak.

25. Cikk

A semleges országok nemzeti Vöröskeresztes egyesületei hivatalosan elismert segítőegyesületei vagy magánszemélyei által használt kórházhajókat ugyanazon védelem illeti meg, mint a katonai kórházhajókat, és mentesek a lefoglalás alól, feltéve, hogy az összeütköző Felek egyikének engedélyével és saját kormányuk előzetes hozzájárulásával ennek a Félnek irányítása alatt állnak, és a 22. Cikknek a közlésre vonatkozó rendelkezéseit betartották.

26. Cikk

A 22., 24. és 25. Cikkben szabályozott védelem megillet bármiféle

tonnatartalmú kórházhajót és mentőcsónakjait, bárhol is működjenek azok. Az összeütköző Felek azonban a lehető legnagyobb kényelem és biztonság biztosítása érdekében arra törekcsenek, hogy a sebesültek, a betegek és hajótöröttek szállítására nagy távolságra és nyílt tengeren csak 2000 bruttó tonnatartalmat meghaladó kórházhajókat használjanak.

27. Cikk

Az állam vagy a hivatalosan elismert segítőegyesületek által a parti mentési műveletek céljára használt csónakokat a 22. és a 24. Cikkben szabályozott feltételek mellett a hadműveleti szükségesség által megengedett mértékben szintén kíméletben és védelemben kell részesíteni.

E csónakok által kizárólag emberbaráti feladataik teljesítésére használt, állandó parti berendezésekre a lehetőség szerint ugyanez vonatkozik.

28. Cikk

A hadihajó fedélzetén folyó harc esetén a betegszobákat lehetőleg kímélni és oltalmazni kell. Ezekre a helyiségekre valamint felszerelésükre a háború törvényei nyernek alkalmazást, azonban mindaddig, míg a sebesülteknek és a betegeknek arra szükségük van, rendeltetésüktől elvonni nem lehet. Sürgős katonai szükség esetén azonban az a parancsnok, akinek hatalmában vannak, rendelkezhet velük, ha előzőleg az ott lévő sebesültek és betegek sorsát biztosítja.

29. Cikk

Minden kikötőben tartózkodó kórházhajónak, amely az ellenség hatalmába kerül, meg kell engedni a kikötő elhagyását.

30. Cikk

A 22., 24., 25. és 27. Cikkeken említett hajók és csónakok a sebesülteknek, betegeknek és hajótörötteknek állampolgárságukra való tekintet nélkül nyújtanak segítséget és támogatást.

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy ezeket a hajókat és csónakokat semmiféle katonai célra nem használják.

Ezeknek a hajóknak és csónakoknak a harcoló erők mozgását semmiféle módon nem szabad zavarni.

Az ütközet alatt és után saját kockázatokra és veszélyekre működnek.

31. Cikk

Az összeütköző Feleknek a 22., 24., 25. és 27. Cikkeken említett hajók és csónakok tekintetében felügyeleti és átkutatási joguk van. Visszautasíthatják a hajók és csónakok közreműködését, távozásukat követelhetik, meghatározott útirányt jelölhetnek ki részükre, szabályozhatják rádiójuk és minden egyéb, üzenet továbbításra szolgáló eszközeik használatát, sőt, ha súlyos körülmények megkívánják, azokat a vízi jármű átvizsgálásától számított legfeljebb hét napra visszatartathatják.

Az összeütköző Felek e vízi járművek fedélzetére ideiglenesen biztost küldhetnek, akinek kizárólagos feladata az előző bekezdés alapján kiadott rendelkezések végrehajtásának biztosítása.

Az összeütköző Felek, amennyiben lehetséges, a kórházhajók naplójába a kórházhajók parancsnoka által értett nyelven bejegyzik a neki adott rendelkezéseket.

Az összeütköző Felek akár egyoldalúan, akár külön megállapodás útján kórházhajóik fedélzetén megfigyelőket helyezhetnek el, akik a jelen Egyezmény rendelkezéseinek szigorú betartását megállapítják.

32. Cikk

A 22., 24., 25. és 27. Cikkeken megjelölt hajók és csónakok a semleges kikötőben való tartózkodásuk tekintetében nem esnek a hadihajókkal azonos elbírálás alá.

33. Cikk

A kórházhajókká átalakított kereskedelmi hajók e rendeltetésüktől az ellenségeskedések egész tartama alatt nem vonhatók el.

34. Cikk

A kórházhajókat és a hadihajók betegszobáit megillető védelem csak abban az esetben szűnhet meg, ha azokat emberbaráti rendeltetésükön kívül az ellenségre nézve káros műveletekre is felhasználják. Mindamellet a védelem ilyenkor is csak a minden egyes esetben megfelelő ésszerű határidő kitűzését tartalmazó felszólítás után, a határidő eredménytelen elteltével szűnik meg.

A kórházhajók különösen nem rendelkezhetnek a rádió vagy bármely más eszköz útján továbbított üzeneteikhez rejtjelekkel, és ilyeneket nem használhatnak.

35. Cikk

A kórházhajónak vagy a hadihajó betegszobáinak járó védelem elvonására nem tekinthető alapnak:

1. az a tény, hogy a hajók vagy helyiségek személyzete fegyverrel van

ellátva és a rend fenntartása vagy saját, illetőleg sebesültjei és betegei védelmében fegyverét használja;

2. az a tény, hogy a hajó fedélzetén kizárólag a hajózás és az üzenettovábbítás célját szolgáló készülékek vannak;

3. az a tény, hogy a kórházhajók fedélzetén vagy a hadihajók betegszobáiban a sebesültektől, a betegektől és a hajótöröttektől elvett, de az illetékes helyre még be nem küldött hordozható fegyverek és lőszerrek vannak;

4. az a tény, hogy a kórházhajók és a hadihajók betegszobáinak, vagy azok személyzetének emberbaráti tevékenysége a polgári sebesültekre, betegekre és hajótöröttekre is kiterjed;

5. az a tény, hogy a kórházhajók több, kizárólag egészségügyi célra rendelt anyagot és személyzetet szállítanak, mint amennyire rendszerint szükségük van.

IV. Fejezet

A személyzetről

36. Cikk

A kórházhajók egyházi, orvosi és ápolószemélyzetét, valamint legénységét kíméletben és védelemben kell részesíteni. Ezek, amíg e hajók szolgálatban állnak, nem ejthetők fogságba, tekintet nélkül arra, hogy a fedélzetén vannak-e sebesültek és betegek vagy sem.

37. Cikk

A 12. és 13. Cikkekben megjelölt személyek orvosi és lelki ellátására rendelt egyházi, orvosi és

ápolószemélyzetet az ellenség hatalmába kerülése esetén kíméletben és védelemben kell részesíteni; a személyzet feladatát mindaddig elláthatja, amíg arra a sebesültek és betegek ápolása céljából szükség van. A személyzetet azonnal haza kell küldeni, mielőtt az a főparancsnok, aki rendelkezik felettük, ezt lehetségesnek tartja. A hajó elhagyása alkalmával magukkal vihetik a személyes tulajdonukban álló tárgyakat.

Ha egy részük visszatartása a hadifoglyok egészségügyi és lelki szükségletének ellátása céljából szükségesnek mutatkozik, minden intézkedést meg kell tenni, hogy a lehető leggyorsabban partra tegyék a személyzetnek ezt a részét.

A visszatartott személyzet a partra tétellel a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény rendelkezéseinek hatálya alá kerül.

V. Fejezet

Az egészségügyi szállításokról

38. Cikk

A kizárólag a fegyveres erők sebesültjeinek és betegeinek kezelését, vagy a betegségek megelőzését szolgáló felszerelést az erre a célra bérbe vett hajók szállíthatják, ha utazásuk feltételeit az ellenféllel közölték, és az ehhez hozzájárult. Az ellenfelet megilleti a hajó átkutatásának joga, de nem foglalhatja le és nem kobozhatja el a szállított felszerelést.

Az összeütköző Felek megegyezése esetén semleges megfigyelők helyezhetők el a hajók fedélzetén a szállított felszerelés ellenőrzésére. Ebből

a célból a felszerelésnek könnyen hozzáférhetőnek kell lennie.

39. Cikk

Az egészségügyi légi járműveket, vagyis azokat, amelyeket kizárólag a sebesültek, a betegek és hajótöröttek kiürítésére, valamint az egészségügyi személyzet és felszerelés szállítására használnak, az összeütköző Felek nem támadhatják meg, hanem kímélniük kell az összes érdekelt összeütköző Felek közötti külön megállapodással meghatározott magasságokban, órákban vagy útvonalakon való repülésük tartama alatt.

A légi járműveknek feltűnően viselniük kell a 41. Cikkben meghatározott ismertetőjelet a nemzeti színek mellett alsó, felső és oldalfelületükön. El kell látni továbbá mindazon egyéb jelzéssel és ismertetőjellel, melyet az összeütköző Felek az ellenségeskedések kezdetén vagy folyamán meghatároznak.

Az ellenséges vagy az ellenség által megszállott terület átrepülése ellenkező megállapodás hiányában tilos.

Az egészségügyi légi járművek a földre vagy a vízre szállásra vonatkozó mindennemű felszólításnak engedelmeskedni tartoznak. Az ilyen felszólításra történő földre vagy vízre szállás esetén a légi jármű a benne lévőekkel együtt esetleges ellenőrzés után folytathatja útját.

Ellenséges vagy az ellenség által megszállott területen történő véletlen földre vagy vízre szállás esetén a sebesültek, a betegek és a hajótöröttek, valamint a légi jármű legénysége hadifoglyokká válnak. Az egészségügyi személyzet a 36. és a 37. Cikkeknek megfelelő elbánásban részesül.

40. Cikk

Az összeütköző Felek egészségügyi légi járművei a második bekezdésben foglalt korlátozásokkal átrepülhetnek a semleges Hatalmak területét, és szükség esetén vagy tartózkodás céljából földre szállhatnak, vagy vízre ereszkedhetnek. A semleges Hatalmakkal előzetesen közölni kell, hogy területükön át fognak haladni, és minden felszólításra földre kell szállni, vagy vízre kell ereszkedni. Támadással szemben csak akkor részesülhetnek védelemben, ha az összeütköző Felek és az érdekelt semleges Hatalmak között külön megállapodásban meghatározott magasságokban, órákban és útvonalakon repülnek.

A semleges Hatalmaknak azonban joguk van területeiknek az egészségügyi légi járművek által való átrepülése és azoknak leszállása tekintetében feltételeket szabni, vagy korlátozásokat felállítani. Ezeket az esetleges feltételeket és korlátozásokat az összes összeütköző Felekre nézve azonos módon kell alkalmazni.

A helyi hatóság engedélyével semleges területen leszállt egészségügyi légi járműben szállított sebesülteket, betegeket és hajótörötteket a semleges állam és az összeütköző Felek közötti ellenkező megállapodás hiányában a semleges államnak a nemzetközi jog által előírt esetekben oly módon kell őrizetbe vennie, hogy a hadműveletekben ne vehessenek újabb részt. Az ellátás és a felügyelet alatt tartás (internálás) költségét az a Hatalom viseli, amelyhez a sebesültek, a betegek és hajótöröttek tartoznak.

VI. Fejezet

Az ismertetőjellel

41. Cikk

A fehér alapon nyugvó vörös keresztet az illetékes katonai hatóság ellenőrzése alatt az egészségügyi szolgálat minden lobogóján, karszalagján, valamint egyéb felszerelésén fel kell tüntetni.

Azoknál az országoknál azonban, amelyek már a vörös kereszt helyett a vörös félholdat vagy a vörös oroszlánt és napot használják fehér alapon ismertetőjelként, ezek a jelvények a jelen Egyezmény értelmében szintén elfogadottak.

42. Cikk

A 36. és a 37. Cikkben említett személyzet bal karján a katonai hatóság által kiadott, lebélyezett és az ismertetőjellel ellátott nedvességálló karszalagot tartozik viselni.

Ezt a személyzetet a 19. Cikkben szabályozott személyazonossági lapon kívül az ismertetőjellel ellátott külön személyazonossági igazolvánnyal is fel kell szerelni. Ennek az igazolványnak nedvességállónak és olyan nagyságúnak kell lennie, hogy zsebben elhelyezhető legyen. Az állam hivatalos nyelvén kell fogalmazni, és legalább az érdekelt családi nevét, utónevét, születésének időpontját, rendfokozatát és anyakönyvi számát kell tartalmaznia. Fel kell tüntetni, hogy az igazolvány tulajdonosának milyen minőségben van joga a jelen Egyezményben biztosított védelemre. Az igazolványt a tulajdonos fényképével és ezen felül aláírásával vagy ujjlenyomatával, vagy pedig mindkettővel, valamint a katonai hatóság szárazbélyegzőjével is el kell látni.

A személyazonossági igazolványnak minden hadseregben egyformának és a

Magas Szerződő Felek hadseregeiben lehetőleg ugyanazon típusúnak kell lennie. Az összeütköző Felek alapul vehetik a jelen Egyezményhez csatolt mintát. Az általuk használt mintát az ellenségeskedések kezdetén közlik egymással. Minden személyazonossági igazolványt lehetőleg legalább két példányban kell kiállítani, amelyek közül az egyik a kiállító hatalomnál marad.

A fent említett személyzet semmi esetben sem fosztható meg sem jelvényeitől, sem személyazonossági igazolványától, sem a karszalag viselésének jogától. Elvesztés esetén a tulajdonosnak joga van az igazolvány másodpéldányára és a jelvények pótlására.

43. Cikk

A 22., 24., 25. és 27. Cikkben megjelölt hajók és csónakok a következőképpen különböztethetők meg:

a) az egész külső felületük fehér;

b) a hajóderék minden oldalára, valamint a vízszintes felületekre egy vagy több olyan nagy sötétvörös kereszt festendő, amilyen csak lehetséges, hogy így a levegőből és a tengerről jobban látható legyen.

Az összes kórházhajók azzal teszik magukat felismerhetővé, hogy kítűzik nemzeti lobogójukat és azon kívül, ha valamely semleges államhoz tartoznak, annak az összeütköző Hatalomnak a lobogóját is, amelynek igazgatása alatt állnak. A főárbocra - amilyen magasan csak lehetséges - vöröskeresztes fehér lobogót kell kítűzni.

A kórházhajók mentőcsónakjait, a parti mentőcsónakokat, az egészségügyi

szolgálat által alkalmazott minden kis csónakot fehér alapra festett, tisztán látható sötétvörös kereszttel kell megjelölni, és általában ezekre is alkalmazni kell a kórházhajókkal kapcsolatban fent szabályozott azonosítási módokat.

Azoknak a fent említett hajóknak és csónakoknak, amelyek éjjel és csökkent látási viszonyok mellett is biztosítani kívánják az őket megillető védelmet - annak az összeütköző Félnek a hozzájárulásával, amelynek hatalmában vannak -, meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket abból a célból, hogy festésük és ismertetőjeleik kellően felismerhetők legyenek.

Azok a kórházhajók, amelyeket a 31. Cikk értelmében az ellenség ideiglenesen visszatartott, kötelesek bevonni annak az összeütköző Félnek a lobogóját, amelynek szolgálatában állnak, vagy amelynek igazgatását elfogadták.

A parti mentőcsónakok, a megszálló Hatalom engedélyével valamely megszállás alatt álló támaszpontról folytatják működésüket, a vöröskeresztes lobogó mellett saját nemzeti színeiknek kitűzésére is feljogosíthatók, ha támaszpontjuktól távol vannak, feltéve, hogy erről az összes összeütköző Felet tájékoztatták.

A vörös kereszt jelvényre vonatkozó összes rendelkezések a 41. Cikkben említett többi jelvényre is vonatkoznak.

Az összeütköző Feleknek mindenkor törekedniük kell arra, hogy a jelen cikkben említett hajók és csónakok azonosítására vonatkozóan rendelkezésre álló legmodernebb módszerek felhasználása tekintetében megállapodásra jussanak.

44. Cikk

A 43. Cikkben megállapított ismertetőjelek - valamely más nemzetközi egyezményben, vagy az összes érdekelt összeütköző Felek között létrejött megállapodásban foglalt eltérő rendelkezések kivételével - sem béke, sem háború idején nem használhatók másra, mint az ott említett hajók megjelölésére és védelmére.

45. Cikk

Azok a Magas Szerződő Felek, amelyeknek jogszabályai a jelen szabályozásnak nem felelnek meg, megteszik a 43. Cikkben megállapított ismertetőjelekkel való visszaélés mindenkori megakadályozása és megbüntetése érdekében szükséges intézkedéseket.

VII. Fejezet

Az Egyezmény végrehajtásáról

46. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél főparancsnokai útján tartozik az előző cikkek végrehajtásának részleteiről gondoskodni, valamint azokban az esetekben, amelyekre vonatkozólag az Egyezmény nem tartalmaz rendelkezést, a jelen Egyezmény általános elveinek megfelelően intézkedni.

47. Cikk

Az Egyezmény védelme alatt álló sebesültekkel, betegekkel, hajótöröttekkel, személyzettel, a hajókkal és felszereléssel szemben megtorló intézkedések fogatosítása tilos.

48. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény szövegének saját országukban mind béke, mind háború idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére, nevezetesen arra, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai - és ha lehetséges -, a polgári oktatási tervbe oly módon, hogy az Egyezmény alapelveit az egész lakosság, különösen a harcoló fegyveres erők, az egészségügyi személyzet és a tábori lelkészek megismerjék.

49. Cikk

A Magas Szerződő Felek a Svájci Szövetségi Tanács, az ellenségeskedések folyamán pedig a Védőhatalmak útján közlik egymással a jelen Egyezmény hivatalos fordítását, valamint az Egyezmény alkalmazásának biztosítása céljából kibocsátott törvényeket és szabályzatokat.

VIII. Fejezet

A visszaélések és a jogsértések megtorlásáról

50. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak, hogy minden szükséges törvényhozási intézkedést megtesznek abból a célból, hogy megfelelő büntetéssel sújtsák azokat a személyeket, akik a jelen Egyezmény valamely rendelkezését a következő cikkben meghatározott módon súlyosan megsértették, vagy annak megsértésére utasítást adtak.

Mindegyik Szerződő Fél köteles felkutatni azokat a személyeket, akiket e súlyos jogsértések elkövetésével vagy azok elkövetésére utasítás adásával gyanúsítanak, és tartozik e személyeket, tekintet nélkül állampolgárságukra, saját bíróságai elé állítani. Joga van arra is,

hogy ezeket a személyeket - ha ezt az eljárást előnyben részesíti - a saját jogszabályaiban megállapított feltételek mellett, ítélkezés céljából átadja a bűncselekmény üldözésében érdekelt valamely más Szerződő Félnek, feltéve, hogy ennek a Szerződő Félnek e személyekkel szemben elegendő terhelő bizonyíték áll rendelkezésére (prima facie).

Mindegyik Szerződő Fél megteszi a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény rendelkezéseit sértő cselekmények megszüntetésére, ha azok nem is merítik ki a következő cikkben meghatározott súlyos jogsértéseket.

A vádlottakat minden körülmények között megilleti a tisztességes eljárás és védelem biztosítása, amelyek nem lehetnek a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában, 1949. augusztus 12-én kelt genfi Egyezmény 105. és következő cikkeiben megállapított biztosítékoknál kedvezőtlenebbek.

51. Cikk

Az előző cikkben említett súlyos jogsértésnek az alábbi tényállások bármelyikét kimerítő cselekmények tekintendők, ha azokat a jelen Egyezmény által védett személyek vagy dolgok ellen követik el: a szándékos emberölés, a kínzás vagy embertelen bánásmód, ideértve a biológiai kísérleteket, nagy fájdalom szándékos előidézése, vagy a testi épség, illetve az egészség súlyos megsértése, vagyontárgyaknak a katonai szükség által nem indokolt nagymérvű önkényes és jogellenes megsemmisítése vagy eltulajdonítása.

52. Cikk

Valamely Szerződő Fél sem magát, sem más Szerződő Felet nem mentesíthet az előző cikkben meghatározott jogsértések miatt reá vagy más Szerződő Félre háruló felelősség alól.

53. Cikk

Az Egyezmény minden állítólagos megsértése címén valamely összeütköző Fél kérelmére az érdekelt Felek által megállapítandó eljárás szerint vizsgálatot kell indítani.

Ha a vizsgálati eljárásra vonatkozólag nem jön létre megegyezés, a Felek választottbíró kijelölésében állapodnak meg, aki megállapítja a követendő eljárást.

Ha a jogsértést megállapították, az összeütköző Felek ezt a lehető leggyorsabban megszüntetik és megtorolják.

Záró rendelkezések

54. Cikk

A jelen Egyezmény angol és francia nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Svájci Szövetségi Tanács gondoskodik az Egyezmény orosz és spanyol nyelvű hivatalos fordításának elkészítéséről.

55. Cikk

A jelen Egyezmény a mai keltezését viseli, s azt a Genfben, 1949. április 21-én megnyitott Értekezleten képviselt Hatalmak nevében, valamint az Értekezleten nem képviselt azon Hatalmak nevében, amelyek az 1906. évi genfi Egyezmény elveinek a tengeri háborúban való alkalmazása tárgyában, 1907. október 18-án kelt X. hágai

Egyezménynek, vagy a hadrakelt seregek sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában kötött 1864. évi, 1906. évi, vagy 1929. évi genfi Egyezményeknek részesei, 1950. február 12-ig lehet aláírni.

56. Cikk

A jelen Egyezményt, mihamar lehetséges meg kell erősíteni, és a megerősítő okiratokat Bernben kell letenni.

Mindegyik megerősítő okirat letételéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek hiteles másolatát a Svájci Szövetségi Tanács megküldi mindazon Hatalmaknak, amelyeknek nevében az Egyezményt aláírták, vagy a csatlakozást bejelentették.

57. Cikk

A jelen Egyezmény legalább két megerősítő okirat letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

Ezután a Magas Szerződő Felek mindegyikére nézve a saját megerősítő okiratának letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

58. Cikk

A jelen Egyezmény a Magas Szerződő Felek közötti viszonylatban az 1906. évi genfi Egyezmény elveinek a tengeri háborúban való alkalmazása tárgyában, 1907. október 18-án kelt X. hágai Egyezmény helyébe lép.

59. Cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésének időpontjától kezdve csatlakozásra nyitva áll mindazon Hatalmak részére, amelyek nevében az Egyezményt nem írták alá.

60. Cikk

A csatlakozásokat a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, és azok bejelentésük időpontját követő hat hónap elteltével válnak hatályossá.

A Svájci Szövetségi Tanács a csatlakozásokat mindazon Hatalmakkal közli, amelyek nevében az Egyezményt aláírták vagy a csatlakozást bejelentették.

61. Cikk

A 2. és a 3. Cikkben meghatározott helyzet bekövetkezése esetén az összeütköző Hatalmak részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdete előtt vagy után lehet megerősítés és bejelentett csatlakozás azonnal hatályba lép. Az összeütköző Hatalmaktól beérkező megerősítések vagy csatlakozások közlését a Svájci Szövetségi Tanács a leggyorsabban fogantatosítja.

62. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja jelen Egyezményt.

A felmondást a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni. Ezt a bejelentést az összes Magas Szerződő Fél Kormányával közli.

A felmondás a Svájci Szövetségi Tanácskozáshoz intézett bejelentéstől számított egy év elteltével válik hatályossá. Az a felmondás azonban, amelyet akkor jelentenek be, amikor a felmondó Hatalom összeütközésben vesz részt, nem válik hatályossá addig, amíg a béke nincs megkötve és semmi esetre sem addig, amíg a jelen Egyezménnyel védett személyek szabadon bocsátására és hazaszállítására irányuló műveletek befejezést nem nyertek.

A felmondás csak a felmondó Hatalommal szemben érvényes. Semmi kihatással sincs azokra a kötelezettségekre, amelyeket a nemzeti jognak a művelt nemzetek között kialakult szokásokból, az emberiség törvényeiből és az emberiség közlelkiismeretének követelményeiből folyó általános elvei értelmében az összeütköző Felek továbbra is teljesíteni tartoznak.

63. Cikk

A Svájci Szövetségi Tanács a jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Titkárságánál beiktattatja. A Svájci Szövetségi Tanács úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket, csatlakozásokat és felmondásokat is, amelyeket a jelen Egyezménnyel kapcsolatban tudomására hoznak.

Ennek hitelével az alulírottak meghatalmazásaik letétele után a jelen Egyezményt aláírták.

Készült Genfben, 1949. augusztus 12-én, angol és francia nyelven. Az eredeti példány a Svájci Szövetség levéltárában marad letéve. A Svájci Szövetségi Tanács az Egyezménynek egy-egy hitelesített másolatát az összes aláíró államok részére megküldi, valamint azoknak az államoknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak.

ELŐLAP

(A jelen igazolványt kiállító ország és katonai hatóság megjelölésére fenntartott hely.)

SZEMÉLYAZONOSSÁGI IGAZOLVÁNY

a tengeri haderőkhöz beosztott
egészségügyi és egyházi személyzet
tagjai részére

Családi név:

Utónevek:

Születési idő:

Rendfokozat:

Katonai szám:

A jelen igazolvány tulajdonosa

minőségben a tengeri haderők
sebesültjei és betegek helyzetének
javítására vonatkozóan, Genfben, 1949.
augusztus 12-én kelt Egyezmény által
biztosított védelemben részesül.

Az igazolvány kiállításának kelte:

Az igazolvány száma:

HÁTLAP

Fénykép

Aláírás vagy ujjlenyomat, vagy
mindkettő

Az igazolványt kiállító katonai
hatóság szárazbélyegzője

Termet

Szem

Haj

A személyazonosság megállapítására
szolgáló esetleges egyéb adatok:

2000/19. Nemzetközi Szerződés a külügyminisztertől, a hadifoglyokkal való bánásmódra vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény

Alulírottak, az 1929. július 27-én a hadifoglyokkal való bánásmódra vonatkozóan Genfben kötött Egyezmény módosítása céljából 1949. április 21-től augusztus 12-ig Genfben tartott diplomáciai Értekezleten képviselt Kormányok Meghatalmazottai a következőkben állapodtak meg:

I. Cím

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Egyezményt.

2. Cikk

Azokon a rendelkezéseken kívül, amelyek béke idején is alkalmazandóak, a jelen Egyezmény alkalmazást nyer a két vagy több Magas Szerződő Fél között bekövetkező megüzent háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén, még ha a hadiállapot fennforgását közülük valamelyik nem is ismeri el.

Az Egyezmény alkalmazást nyer valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének bármilyen megszállása esetében is, még akkor is, ha ez a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

Ha az összeütköző Hatalmak valamelyike a jelen Egyezménynek nem is részese, az a Szerződő Hatalmak egymás közötti viszonyukban kötelezi. Az Egyezmény kötelezi ezeket a

Hatalmakat ezenkívül az említett Hatalommal szemben is, ha az elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit.

3. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőknél azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogatás miatt vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, különösen a bármely formában megnyilvánuló emberölés, megcsonkítás, kegyetlen bánásmód, kínzás;

b) túsok szedése;

c) az emberi méltóság megsértése, különösen a megalázó és lealacsonyító bánásmód;

d) a szabályszerűen megalkotott és a művelt népek részéről elengedhetetlennek elismert igazságszolgáltatási biztosítékok alapján működő bíróság által előzetesen meghozott ítélet nélkül kiszabott büntetés és annak végrehajtása.

2. A sebesülteket és a betegeket össze kell szedni, és ápolásban kell részesíteni.

Pártatlan emberbaráti szervezet, mint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

Az összeütköző Felek továbbá igyekezni fognak külön megállapodások útján egészben vagy részben hatályba léptetni a jelen Egyezmény egyéb rendelkezéseit is.

Az előző rendelkezések alkalmazása nem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

4. Cikk

A) A jelen Egyezmény értelmében hadifoglyok a következő csoportok valamelyikébe tartozó és az ellenség hatalmába jutott személyek:

1. Valamely összeütköző Fél fegyveres erejének, valamint az ezen fegyveres erők részét alkotó néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjai.

2. Az egyéb néphadnak (milícia) és önkéntes csapattesteknek tagjai, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmak tagjait, ha azok valamely összeütköző Félhez tartoznak és a saját területükön belül vagy azon kívül tevékenykednek, még ha ez a terület megszállás alatt áll is, feltéve, hogy a néphad és az önkéntes csapattestek, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmakat is, megfelelnek a következő feltételeknek:

a) élükön oly személy áll, aki alárendeltjeiért felelős;

b) meghatározott és messziről felismerhető megkülönböztető jelvényt viselnek;

c) fegyvereiket nyíltan viselik;

d) hadműveleteikben a háború törvényeihez és szokásaihoz alkalmazkodnak.

3. A rendes fegyveres erők ama tagjai, akik olyan kormány vagy hatóság szolgálatában állnak, amelyet az őket fogva tartó Hatalom nem ismer el.

4. A fegyveres erőket kísérő, de azoknak nem közvetlen részét alkotó személyek, mint a katonai légi járművek polgári személyzetének tagjai, a haditudósítók, a szállítók, a katonák jólétéről való gondoskodással megbízott munka- és szolgálati egységek tagjai, feltéve, hogy engedélyt kaptak azoktól a fegyveres erőktől, amelyeknek kíséretéhez tartoznak, és amely erők kötelesek őket a csatolt mintához hasonló személyazonossági igazolvánnyal ellátni.

5. Az összeütköző Felek kereskedelmi tengerészete legénységének tagjai, ideértve a parancsnokokat, a révkalauzokat és a tisztjelölteket, valamint a polgári repülés személyzetének tagjai, ha azok a nemzetközi jog egyéb rendelkezései értelmében nem részesülnek kedvezőbb elbánásban.

6. A meg nem szállt terület lakossága, amely az ellenség közeledtére önként ragad fegyvert, hogy szembeszálljon a benyomuló csapatokkal, és amelynek nem volt ideje rendes fegyveres erökké átalakulnia, ha fegyvereit nyíltan viseli

és a háború törvényeit és szokásait tiszteletben tartja.

B) A jelen Egyezmény értelmében a hadifoglyok részére megállapított elbánásban részesülnek továbbá:

1. A megszállt ország fegyveres erőihez tartozó vagy tartozott személyek, ha állampolgárságuk vagy a megszállt állam fennhatósága alá való egyéb jellegű tartozásuk miatt a megszálló Hatalom még, ha korábban, amíg az ellenségeskedések az általa megszállott területen kívül folynak, szabadon is bocsátotta őket, szükségesnek tartja felügyelet alá vételüket (internálásukat), különösen, ha ezek a személyek sikertelenül kísérelték meg, hogy csatlakozzanak azon fegyveres erőkhöz, amelyhez tartoznak, vagy ha nem tesznek eleget a felügyelet alá vétel (internálás) céljából hozzájuk intézett felhívásnak.

2. A jelen cikkben felsorolt csoportok valamelyikébe tartozó azon személyek, akiket semleges vagy nem hadviselő Hatalmak területükre befogadtak és a nemzetközi jog értelmében felügyelet alatt tartani (internálni) kötelesek, kivéve, ha ezek a Hatalmak kedvezőbb elbánást kívánnak részükre biztosítani, valamint ugyancsak kivéve a 8., 10. és 15. Cikkében, továbbá a 30. Cikk ötödik bekezdésében, az 58-67. Cikkében, a 92. és a 126. Cikkében foglalt rendelkezéseket, továbbá a Védőhatalomra vonatkozó rendelkezéseket is, ha diplomáciai viszony áll fenn az összeütköző Felek és az adott semleges vagy nem hadviselő Hatalom között. Ha a diplomáciai viszony fennáll, azok az összeütköző Hatalmak, amelyekhez ezek a személyek tartoznak, jogosultak vonatkozásukban a jelen Egyezmény

értelmében a Védőhatalmak hatáskörébe tartozó tevékenységet kifejtteni azon feladatuk sérelme nélkül, amelyet ezek a Felek a szokás, valamint a diplomáciai és konzuli egyezmények alapján rendszerint gyakorolnak.

C) A jelen cikk nem érinti az orvosi és lelkeszi személyzetnek a jelen Egyezmény 33. Cikkében szabályozott jogi helyzetét.

5. Cikk

A jelen Egyezmény alkalmazást nyer a 4. Cikkben említett személyekre az ellenség hatalmába jutásuk időpontjától kezdve egészen végleges szabadon bocsátásukig és hazaszállításukig.

Ha kétség merül fel abban a tekintetben, hogy valamely hadviseléssel kapcsolatos tevékenységet folytató és az ellenség kezébe került személyek a 4. Cikkben felsorolt csoportok egyikébe tartoznak-e, az említett személyek a jelen Egyezmény védelmében részesülnek mindaddig, amíg jogi helyzetüket illetékes bíróság nem állapította meg.

6. Cikk

A Magas Szerződő Felek a 10., 23., 28., 33., 60., 65., 66., 67., 72., 73., 75., 109., 110., 118., 119., 122. és a 132. Cikkében kifejezetten szabályozott megállapodásokon kívül minden olyan tárgyban, amelynek külön szabályozása előttük célszerűnek látszik, egyéb külön megállapodásokat is köthetnek. A külön megállapodások nem rosszabbíthatják a hadifoglyoknak a jelen Egyezményben szabályozott helyzetét, és nem korlátozhatják az ebben részükre biztosított jogokat.

A hadifoglyokat az ezen megállapodásokban szabályozott

kedvezmények mindaddig megilletik, amíg az Egyezmény rájuk alkalmazást nyer, kivéve, ha az említett vagy a későbbi megállapodások kifejezetten másként rendelkeznek, vagy ha az összeütközésben részt vevő egyik vagy másik Fél irányukban kedvezőbb intézkedéseket foganatosít.

7. Cikk

A hadifoglyok semmilyen körülmények között sem mondhatnak le, sem részben, sem egészben a jelen Egyezményben és adott esetben az előző cikkben említett külön megállapodásokban részükre biztosított jogokról.

8. Cikk

A jelen Egyezmény az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével és ellenőrzése alatt nyer alkalmazást. E célra a Védőhatalmak diplomáciai vagy konzuli személyzetükön kívül saját állampolgáraikból és más semleges Hatalmak állampolgáraiból küldötteket jelölhetnek ki. Ezen a küldötteknek a részére meg kell szerezni annak a Hatalomnak a hozzájárulását, amelynél feladatukat teljesíteni fogják.

Az összeütköző Felek a Védőhatalmak képviselőinek és küldötteinek feladatát a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni tartoznak.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei nem léphetik át tevékenységüknek a jelen Egyezményben szabályozott korlátait. Különösen figyelemmel kell lenniük azon állam biztonságának parancsoló szükségleteire, amely államban feladatukat teljesítik.

9. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései nem akadályozzák azt az emberbaráti tevékenységet, amelyet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezet fejt ki az összeütköző Felek hozzájárulásával a hadifoglyok védelme és a nekik nyújtandó segítség tekintetében.

10. Cikk

A Magas Szerződő Felek mindenkor megállapodhatnak abban, hogy a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló feladatokat valamely, a pártatlanságnak és a hatékonyságának minden biztosítékát nyújtó szervezetre bízzák.

Ha a hadifoglyok bármely okból nem részesülnek, vagy többé már nem részesülnek Védőhatalom vagy az első bekezdés értelmében megbízott szervezet támogatásban, az őket fogva tartó Hatalomnak valamely semleges államot vagy ilyen szervezetet kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében az összeütköző Felek részéről kijelölt Védőhatalomra háruló feladatokat.

Ha a védelem így nem biztosítható, a fogva tartó Hatalomnak valamely emberbaráti szervezetet, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló emberbaráti feladatok ellátását, vagy a jelen cikkben foglalt fenntartások mellett el kell fogadnia az ilyen szervezet által felajánlott szolgáltatásokat.

Minden semleges Hatalomnak, továbbá az érdekelt Hatalom által felkért vagy a fent említett célokra ajánlkozó minden szervezetnek működése folyamán

tudatában kell lennie azzal az összeütköző Féllel szemben fennálló felelősségének, amelynek a jelen Egyezmény által védett személyek állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, és megfelelő biztosítékot kell nyújtania arra, hogy a kérdéses feladatok elvégzésére képes és azokat pártatlanul fogja ellátni.

Az előbbi rendelkezéseket nem lehet hatályon kívül helyezni oly Hatalmak közötti külön megállapodásokkal, amelyek közül az egyik, ha ideiglenesen is a másik Hatalommal vagy annak szövetségeseivel szemben a hadiesemények következtében tárgyalási szabadságában korlátozva van, nevezetesen, ha egész területe vagy annak lényeges része megszállás alatt áll.

Valahányszor a jelen Egyezmény a Védőhatalomról tesz említést, ez a kifejezés egyszersmind azoknak a szervezeteknek a megjelölésére is szolgál, amelyek a jelen cikk értelmében annak helyettesítésére vannak hivatva.

11. Cikk

A Védőhatalmak minden olyan esetben, amelyben azt a védett személyek érdekében célszerűnek tartják, különösen, ha az összeütköző Felek között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása és értelmezése tekintetében véleményeltérés áll fenn, felajánlják a vita elintézésére jószolgálatukat.

Ebből a célból mindegyik Védőhatalom az egyik Hatalom felkérésére vagy önként javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy képviselőik, különösen a hadifoglyok ügyeivel megbízott hatóságok találkozzanak valamely megfelelően kiválasztott - esetleg

semleges - területen. Az összeütköző Felek az erre vonatkozó javaslatokat elfogadni kötelesek. A Védőhatalmak szükség esetén az összeütköző Felek hozzájárulását kérhetik ahhoz, hogy ezen a találkozón valamely semleges Hatalom állampolgára vagy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának megbízottja vegyen részt.

II. Cím

A HADIFOGLYOK ÁLTALÁNOS VÉDELME

12. Cikk

A hadifoglyok az ellenséges Hatalmaknak, nem pedig az őket foglyul ejtő egyéneknek vagy csapattesteknek a hatalmában vannak. Az őket fogva tartó Hatalom - az esetleg fennálló egyéni felelősségtől függetlenül - felelős a velük szemben alkalmazott bánásmódért.

A hadifoglyokat a fogva tartó Hatalom csak az Egyezményben részes Hatalomnak adhatja át, és csak akkor, ha a fogva tartó Hatalom meggyőződött arról, hogy a szóban levő Hatalom hajlandó és képes az Egyezményt alkalmazni. Ha a hadifoglyokat ily módon valamely más Hatalomnak adták át, az Egyezmény alkalmazásáért a hadifoglyok fogva tartásának ideje alatt az átvevő Hatalom felelős.

Ha azonban ez a Hatalom az Egyezmény végrehajtására vonatkozó kötelezettségeit nem teljesíti bármely lényeges vonatkozásban, a hadifoglyokat átadó Hatalomnak, a Védőhatalom értesítését követően, köteles hatékony intézkedéseket foganatosítani a helyzet orvoslása érdekében, vagy a hadifoglyok

visszaállítását kéri. Ezt a kérelmet teljesíteni kell.

13. Cikk

A hadifoglyokkal mindenkor emberségesen kell bánni. A fogva tartó Hatalomnak minden olyan jogellenes cselekménye vagy mulasztása, amely a hatalmában levő hadifogoly halálát okozza, vagy súlyosan veszélyezteti a hadifogoly egészségét, tilos és a jelen Egyezmény súlyos megsértésének tekintendő. Különösen, egyetlen hadifogoly sem vethető alá semmiféle természetű testi csonkításnak vagy olyan orvosi tudományos kísérletnek, amelyet az érdekelt hadifogoly orvosi kezelése nem indokol, és amely nem áll ennek érdekében.

A hadifoglyokat ugyancsak mindenkor védelemben kell részesíteni, különösen minden erőszakos cselekményekkel vagy megfélemlítéssel, sértegetéssel és a nyilvános kíváncsiszkodással szemben.

Tilos velük szemben megtorló rendszabályokat alkalmazni.

14. Cikk

A hadifoglyoknak minden körülmények között joguk van személyük és becsületük tiszteletben tartásához.

A nőket a nemüknek járó teljes tisztelettel kell kezelni, és őket minden esetben olyan kedvező elbánásban kell részesíteni, mint amilyen a férfiakat megilleti.

A hadifoglyok megtartják teljes polgári jogképességüket, amelyet fogságba esésükkor élveztek. A fogva tartó Hatalom ennek gyakorlását mind saját területén, mind azon kívül csak abban a mértékben korlátozhatja, amilyen

mértékben azt a fogva tartás megköveteli.

15. Cikk

A hadifoglyokat fogva tartó Hatalom köteles ellátásukról és az egészségi állapotuk által indokolt orvosi kezelésükről ingyenesen gondoskodni.

16. Cikk

A jelen Egyezménynek a rendfokozatra és a nemre vonatkozó rendelkezéseire való figyelemmel, és kivéve azt az esetet, amikor a hadifoglyok egészségi állapotuk, koruk vagy hivatásbeli képességük folytán kiváltságos bánásmódban részesülnek, a fogva tartó Hatalomnak a hadifoglyokat azonos elbánásban kell részesítenie, és faj, nemzetiség, vallás, politikai vélemény vagy más hasonló ismérv alapján semmiféle hátrányos megkülönböztetést nem alkalmazhat.

III. Cím

A FOGSÁG

I. Rész

A FOGSÁG KEZDETE

17. Cikk

Minden hadifogoly, ha erre vonatkozólag hozzá kérdést intéznek, csak családi nevét, utóneveit és rendfokozatát, születésének időpontját és katonai számát, vagy ezek hiányában ezekkel egyenértékű adatokat köteles közölni.

Ha ezt a szabályt szándékosan megszegi, ezzel az öt rangja vagy státusza alapján megillető kiváltságok korlátozása veszélyének teszi ki magát.

Minden hadviselő Fél köteles a joghatósága alá tartozó minden személyt, aki hadifogollyá válhat, személyazonossági igazolvánnyal ellátni, amely feltünteteti családi nevét, utóneveit és rendfokozatát, katonai számát vagy az ezekkel egyenértékű adatokat és születésének időpontját. Ez a személyazonossági igazolvány ezenkívül tartalmazhatja az illető aláírását vagy ujjlenyomatát, avagy mindkettőt, valamint mindazokat az adatokat, amelyeknek felvételét az összeütköző Felek a fegyveres erőikhez tartozó személyekkel kapcsolatban szükségesnek tartják. Az igazolványt lehetőség szerint 6,5 x 10 cm nagyságban és két példányban kell kiállítani. A hadifogolynak ezt a személyazonossági igazolványt minden felszólításra fel kell mutatni, de az tőle semmi esetben sem vehető el.

Nem alkalmazható semmiféle testi vagy lelki kínzás, illetve bármilyen egyéb kényszerítés a hadifoglyokkal szemben abból a célból, hogy tőlük bármilyen természetű információt szerezzenek. Ha a hadifoglyok megtagadják a válaszadást, tilos őket fenyegetni, sértegetni, bármilyen természetű kellemetlenségnek kitenni, illetve kedvezőtlen bánásmódban részesíteni őket.

Azokat a hadifoglyokat, akik testi vagy szellemi állapotuk miatt nem képesek a személyazonosságukra vonatkozó adatokat közölni, az egészségügyi szolgálatnak kell átadni. E hadifoglyok személyazonosságát az előző bekezdésben meghatározott korlátok között, minden lehetséges eszközzel meg kell állapítani.

A hadifoglyok kikérdezése az általuk értett nyelven történik.

18. Cikk

A személyi használatra szolgáló összes dolgok és tárgyak, a fegyverek, lovak, katonai felszerelés és katonai iratok kivételével a hadifoglyok birtokában maradnak, így a fémsisakok, a gázálcok és mindazok a tárgyak, amelyeket személyes védelmük céljából adtak át nekik. Úgyszintén birtokukban maradnak az öltözködésükre és táplálkozásukra szolgáló dolgok és tárgyak is, még ha ezek a dolgok és tárgyak hivatalos katonai felszerelésükhöz tartoznak is.

A hadifoglyoknak sohasem szabad személyazonossági igazolvány nélkül lenniük. Akiknek ilyen igazolvány nincsen birtokukban, azokat a fogva tartó Hatalom látja el azzal. A rendfokozati és állampolgársági jelvényeket, kitüntetések és különösen a személyi és érzelmi értékkel bíró tárgyakat nem szabad elvenni a hadifoglyoktól.

A hadifoglyoknál levő pénz csak valamely tiszt parancsára vehető el, miután az összeg nagyságát és birtokosának nevét az erre a célra szolgáló jegyzékbe bevezették, és a birtokos részére részletes nyugtát állítottak ki, amely olvashatóan feltünteteti a nyugtát kiállító személy nevét, rendfokozatát és egységét. A fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott, valamint a fogoly kívánságára erre a pénznemre átváltott összegeket a 64. Cikknek megfelelően a fogoly javára kell írni.

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyoktól értéktárgyakat csak biztonsági okokból vehet el. Ebben az esetben ugyanazt az eljárást kell követni, mint a pénzösszegek elvételénél.

Ezeket a tárgyakat, éppúgy mint azokat az elvett pénzüsszegeket, amelyek nem a fogva tartó Hatalom pénznemében vannak, és amelynek birtokosa az átváltást nem kérte, a fogva tartó Hatalom köteles megőrizni, és eredeti pénznemében a fogva tartás megszűnésekor a fogolynak visszaadni.

19. Cikk

A hadifoglyokat elfogásuk után a lehető legrövidebb időn belül olyan táborokba kell szállítani, amelyek elég távol vannak a harci övezettől ahhoz, hogy veszélyeztetve legyenek.

A veszélyes szakaszokon ideiglenesen csak azok a hadifoglyok tarthatók vissza, akikre nézve sebesülésük vagy betegségük miatt az elszállítás nagyobb veszéllyel járna, mint az ott maradás.

A hadifoglyokat a harci övezetből való elszállításukig nem szabad szükségtelenül veszélynek kitenni.

20. Cikk

A hadifoglyok elszállítását mindig emberséges módon és hasonló feltételek mellett kell végrehajtani, mint a fogva tartó Hatalom csapatainak helyváltoztatását.

A fogva tartó Hatalom az elszállított hadifoglyok részére megfelelő mennyiségű ivóvizet és élelmiszert köteles biztosítani, valamint a szükséges öltözetet és orvosi ápolást is. A fogva tartó Hatalom köteles minden hasznos óvó intézkedést megtenni annak érdekében, hogy a hadifoglyok biztonságát evakuálásuk ideje alatt biztosítsa, és amint lehetséges, össze kell állítania az elszállított foglyok jegyzékét.

Ha a hadifoglyoknak evakuálásuk közben átmeneti táborokban kell tartózkodniuk, e táborokban való tartózkodásuk idejét a lehető legrövidebbre kell szabni.

II. Rész

A HADIFOGLYOK FELÜGYELET ALATT TARTÁSA (INTERNÁLÁSA)

I. Fejezet

Általános elvek

21. Cikk

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyokat felügyelet alá helyezheti (internálhatja). Kötelezheti őket, hogy meghatározott távolságon túl ne távozzanak el a tábortól, amelyben felügyelet alatt (internálva) vannak, vagy ha a tábor körül van zárva, ne hagyják el annak területét. A jelen Egyezmény büntető és fegyelmi úton való megtorlásra vonatkozó rendelkezéseinek fenntartása mellett e foglyok csak akkor zárhatók el és őrizhetők egyénileg, ha ez az intézkedés egészségük védelme szempontjából szükséges, és csak addig, amíg azt a körülmények szükségessé teszik.

A hadifoglyok feltételeesen vagy ígéret ellenében részben vagy teljesen szabadlábra helyezhetők, amennyiben annak a Hatalomnak a törvényei, amelyhez tartoznak, ezt lehetővé teszik. Ez az intézkedés különösen akkor alkalmazható, ha hozzájárulhat a foglyok egészségi állapotának javításához. Egyetlen hadifogly sem kényszeríthető arra, hogy elfogadja a feltételes vagy ígéret ellenében való szabadlábra helyezését.

Mindegyik összeütköző Fél az ellenségeskedések kitörésekor

tájékoztatja az ellenfelet azokról a törvényekről vagy egyéb szabályokról, amelyek állampolgáraiknak megengedik vagy megtiltják a feltételes vagy ígéret ellenében való szabadlábra helyezés elfogadását. Az ily módon közölt törvényeknek és szabályoknak megfelelően feltételesan vagy ígéret ellenében szabadlábra helyezett foglyok vállalt kötelezettségeiket mind azzal a Hatalommal szemben, amelyhez tartoznak, mind azzal szemben, amely őket foglyul ejtette, személyes becsületük alapján lelkiismeretesen teljesíteni kötelesek. Ily esetekben az a Hatalom, amelynek állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, a feltételes szabadlábra helyezéssel vagy az ígérettel ellentétben álló semmiféle szolgáltatást sem követelhet és nem fogadhat el tőlük.

22. Cikk

A hadifoglyok csak szárazföldön elhelyezett olyan építményekben tarthatók felügyelet alatt (internálhatók), amelyek tisztsági és egészségügyi szempontból teljes biztosítékot nyújtanak. Azon különleges eseteket kivéve, amikor maguknak a hadifoglyoknak az érdeke indokolja, a hadifoglyok nem tarthatók felügyelet alatt büntetés-végrehajtási intézetekben.

Egészségtelen és rájuk ártalmas éghajlatú vidéken elhelyezett hadifoglyokat, amint lehetséges, azonnal kedvezőbb éghajlatú vidékekre kell szállítani.

A fogva tartó Hatalomnak a hadifoglyokat a táborokban vagy táborrészekben nemzetiségükre, nyelvükre, szokásaikra figyelemmel kell elhelyeznie azzal a fenntartással, hogy a hadifoglyokat ne válasszák el azoktól a hadifoglyoktól, akik ugyanazon

fegyveres erők kötelékébe tartoznak, amelyben ők szolgáltak fogságba esésük időpontjában, kivéve, ha ehhez hozzájárulnak.

23. Cikk

Egyetlen hadifoglyot sem szabad olyan területre küldeni vagy ott tartani, ahol a harci övezet tűzének van kitéve, és egyetlen hadifoglyot sem szabad felhasználni arra, hogy a jelenléte folyton bizonyos pontokat vagy bizonyos vidékeket a hadműveletekkel szemben megvédjenek.

A hadifoglyoknak légi bombázásokkal és egyéb háborús veszélyekkel szemben ugyanolyan mértékben kell óvóhelyeket rendelkezésre bocsátani, mint a polgári lakosságnak. A hadifoglyok azoknak kivételével, akik részt vesznek szállásaiknak ezen veszélyek elől való védelmében, amint a légiriadó jelét megadják, a lehető leggyorsabban az óvóhelyekre mehetnek. A lakosság érdekében tett minden védő intézkedés rájuk is alkalmazandó.

A fogva tartó Hatalmak a Védőhatalmak útján kölcsönösen közlik egymással a hadifogolytáborok földrajzi helyzetére vonatkozó összes szükséges adatot.

Ha azt a katonai természetű megfontolások bármikor lehetővé teszik, a hadifogolytáborokat nappal a PW vagy PG betűkkel kell megjelölni úgy, hogy ezek a betűk a levegőből határozottan kivehetők legyenek. Az érdekelt Hatalmak azonban megállapodhatnak más jelzési módban is. Egyedül a hadifogolytáborok jelölhetők meg ilyen módon.

24. Cikk

Az állandó jellegű átmenő és szűrő táborokat a jelen Részben szabályozott

feltételekhez hasonlóan kell berendezni, és az ott levő hadifoglyokat a többi táborban levő foglyokkal azonos elbánásban kell részesíteni.

II. Fejezet

A hadifogoly szállása, ételmezése és ruházata

25. Cikk

A hadifoglyokat olyan körülmények között kell elszállásolni, mint amilyet a fogva tartó Hatalomnak ugyanazon a területen elszállásolt csapatai részére biztosítanak. A szállásviszonyoknál figyelemmel kell lenni a foglyok megszokott életmódjára és az elszállásolásnak semmi esetre sem szabad az egészségre károsnak lennie.

Az előző rendelkezések alkalmazandóak különösen a hadifoglyok hálólhelyiségeire, mind az összterület, mind a levegő köbméterének legkisebb mértéke, valamint a berendezés, a fekvőhelyek és a takarók anyaga tekintetében.

A hadifoglyok mind egyéni, mind közös használatára rendelt helyiségeknek teljesen száraznak, kellően fűtötteknek és világítottaknak kell lenniük, különösen a sötétség beállta és a takaródó közötti időben. A tűzveszély ellen minden intézkedést meg kell tenni.

Minden táborban, ahol női hadifoglyok férfi hadifoglyokkal együtt tartózkodnak, külön hálólhelyiségeket kell részükre biztosítani.

26. Cikk

A napi élelmiszeradagnak mennyiségileg, minőségileg és változatosság szempontjából elegendőnek kell lennie a hadifoglyok jó

egészségének fenntartásához, a testsúly csökkenésének és a hiányos táplálkozás előidézte zavaroknak elkerüléséhez. A hadifoglyok megszokott táplálkozási rendjére is figyelemmel kell lenni.

A fogva tartó Hatalom azoknak a hadifoglyoknak, akik dolgoznak, köteles az általuk teljesített munka elvégzéséhez szükséges kiegészítő élelmiszeradagot megadni.

A hadifoglyoknak elegendő ivóvizet kell adni. A dohányzást meg kell engedni.

A hadifoglyok a lehetőség szerinti mértékben részt vesznek étkezésük elkészítésében; e célból a konyhán alkalmazhatók. Ezenkívül módot kell adni arra, hogy a rendelkezésükre álló egyéb élelmiszert maguk készíthessék el.

Megfelelő helyiséget kell biztosítani közös étkezésre. Az ételmezést érintő minden általános fegyelmi intézkedés tilos.

27. Cikk

A fogva tartó Hatalom megfelelő mennyiségben ruházatot, fehérneműt és lábbelít bocsát a hadifoglyok rendelkezésére, tekintettel a hadifoglyok tartózkodási helyének éghajlatára is. Az ellenséges hadseregnek a fogva tartó Hatalom által zsákmányolt egyenruháit a hadifoglyok felruházására kell felhasználni, ha ezek az ország éghajlatának megfelelnek.

A fogva tartó Hatalom gondoskodik ezeknek a tárgyaknak rendszeres pótlásáról és javításáról. Ezenkívül azoknak a hadifoglyoknak, akik dolgoznak, mindenütt, ahol a munka természete megkívánja, megfelelő munkaruhát kell adni.

28. Cikk

Minden táborban kázinókat kell felállítani, ahol a hadifoglyók élelmiszert, használati tárgyakat, szappant és dohányt szerezhetnek be, melyeknek eladási ára semmi esetben sem haladhatja meg a helyi kereskedelmi árat.

A kázinókból befolyó hasznót a hadifoglyók javára kell fordítani; e célra külön alapot kell létesíteni. A hadifoglyók képviselője jogosult a kázinó igazgatásában és ennek az alapnak a kezelésében részt venni.

A tábor feloszlátásakor a külön alapon lévő összeget valamely nemzetközi emberbaráti szervezetnek kell átadni, amely ugyanazon állampolgárságú hadifoglyók javára fordítja, mint akik hozzájárultak ennek az alapnak a létesítéséhez. Általános hazaszállítás esetén ezt a hasznót a fogva tartó Hatalom tartja meg, az érdekelt Hatalmak megállapodásának megfelelően.

III. Fejezet

Egészségügyi és orvosi gondozás

29. Cikk

A fogva tartó Hatalom tartozik a táborok tiszta és egészséges mivoltának biztosításához, valamint a járványok megelőzéséhez szükséges mindennemű egészségügyi rendszabályt fogatosítani.

A hadifoglyóknak éjjel-nappal az egészségügyi követelményeknek megfelelő és állandóan tisztán tartott berendezések álljanak rendelkezésükre. Azokban a táborokban, ahol női hadifoglyók is tartózkodnak, részükre

elkülönített berendezéseket kell fenntartani.

A fürdők és zuhanyok mellett, amelyekkel a táborokat lehetőséghez képest fel kell szerelni, a foglyóknak testi tisztaságuk naponkénti ápolására és fehérneműjük kimosására elegendő mennyiségű vizet és szappant kell adni; e célra berendezéseket, könnyítéseket és kellő időt kell engedélyezni részükre.

30. Cikk

Minden táborban megfelelő betegszobát kell berendezni, ahol a hadifoglyók mindazt a gondozást megkaphatják, amire szükségük lehet, és megkapják a megfelelő étrendet is. Adott esetben a ragályos és az elmebajban szenvedő betegek számára elkülönített helyiségeket kell fenntartani.

A súlyos betegségben szenvedő hadifoglyókat és azokat, akiknek állapota különös kezelést, sebészeti beavatkozást vagy kórházi ápolást igényel, ápolásukra alkalmas minden katonai vagy polgári gyógyintézetbe fel kell venni, még akkor is, ha hazaszállításuk a közel jövőre van tervbe véve. A rokkantak, különösen a vakok részére hazaszállításukig külön könnyítéseket kell biztosítani, ideértve újraoktatásukat is.

A hadifoglyókat elsősorban annak a Hatalomnak az orvosi személyzete kezeli, amelyhez tartoznak, és pedig lehetőleg a beteggel azonos nemzetiségű.

A hadifoglyókat nem szabad megakadályozni abban, hogy az orvosi hatóságoknál vizsgálat céljából jelentkezzenek. A fogva tartó hatóságok kíváncsiak tartoznak minden ápolásban részesült hadifoglyóknak hivatalos

bizonyítványt adni sebei vagy betegsége természetéről, a kezelés időtartamáról és a kapott ápolásról. E bizonyítvány másodpéldányát a Központi Hadifogoly Irodának kell megküldeni.

Az ápolási költségek, ideértve a hadifoglyok jó egészségi állapotának fenntartásához szükséges minden készülék, nevezetesen művégtagok, műfogak és egyebek, valamint szemüvegek költségei a fogva tartó Hatalmat terhelik.

31. Cikk

A hadifoglyokat legalább havonként egyszer orvosilag meg kell vizsgálni. Ez kiterjed mindegyik hadifogoly testsúlyának ellenőrzésére és jegyzékbe vételére is. A vizsgálat célja különösen az, hogy ellenőrizze az általános egészségi és táplálkozási állapotot, a tisztasági helyzetet, valamint hogy felderítse a ragályos betegségeket, nevezetesen a gümőkórt, a maláriát és a nemi betegségeket. E célból a rendelkezésre álló leghatékonyabb módszereket kell alkalmazni, például a gümőkórnak kezdeti állapotában levő felfedezésére időszakonként mikrofilmen röntgenfelvétel sorozatot kell készíteni.

32. Cikk

A fogva tartó Hatalom felkérheti azokat a hadifoglyokat, akik - bár nem voltak fegyveres erők egészségügyi szolgálatához beosztva - foglalkozásuk szerint orvosok, fogászok, ápolók vagy ápolónők, hogy egészségügyi hivatásukat ugyanahhoz a Hatalomhoz tartozó hadifoglyok érdekében gyakorolják, amelyhez ők is tartoznak. Ebben az esetben továbbra is hadifoglyok maradnak, azonban ugyanolyan bánásmódban részesülnek,

mint a fogva tartó Hatalom által visszatartott orvosi személyzet megfelelő tagjai. Mentésíteni kell őket minden egyéb olyan munka alól, amelyre a 49. Cikk értelmében kötelezhetők volnának.

IV. Fejezet

A hadifoglyok segítésére visszatartott orvosi és egyházi személyzet

33. Cikk

A fogva tartó Hatalom által a hadifoglyok segítésére visszatartott egészségügyi és egyházi személyzet tagjai nem tekintendők hadifoglyoknak. Mindazonáltal legalább a jelen Egyezményben biztosított minden kedvezmény és védelem, valamint a hadifoglyok orvosi ápolásban és vallási vigaszban való részesítéséhez szükséges könnyítések illetik őket.

A fogva tartó Hatalom törvényei és katonai szabályzatai keretében, illetékes szerveinek felügyelete alatt és hivatási lelkiismeretükkel összhangban ellátják orvosi és lelki feladataikat, elsősorban azon fegyveres erők hadifoglyainak érdekében, amelyekhez ők is tartoznak. Ezenkívül orvosi és egyházi hivatásuk gyakorlása érdekében a következő kedvezmények illetik meg őket:

a) Joguk van időszakonként a munkáskülönlítményekben vagy a táboron kívül levő kórházakban tartott hadifoglyokat felkeresni. A fogva tartó hatóságok ebből a célból rendelkezésükre bocsátják a szükséges közlekedési eszközöket.

b) Minden táborban a legmagasabb rendfokozatú rangidős katonaorvos felelős a tábor katonai hatóságai előtt mindenért, ami a visszatartott egészségügyi személyzet

tevékenységével összefüggésben van. Ebből a célból az összeütköző Felek az ellenségeskedések kitörésétől kezdve megállapodnak abban, hogy egészségügyi személyzetük - ideértve a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában, 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 26. Cikkében említett egyesületek személyzetét is - rendfokozatai miként felelnek meg egymásnak. Az orvos és a tábori lelkész minden, feladatával kapcsolatban álló kérdésben közvetlenül fordulhat a tábor illetékes hatóságaihoz. Ez utóbbiak minden szükséges könnyítést megadnak az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos érintkezés céljából.

c) Habár a visszatartott személyzet szintén alá van vetve azon tábor belső fegyelmének, amelyben tartózkodik, mégsem kényszeríthető orvosi vagy vallási feladataival össze nem függő munkára.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések folyamán megállapodnak a visszatartott személyzet esetleges felváltása tárgyában, és meghatározzák annak módozatait.

Az előző rendelkezések egyike sem mentesíti a fogva tartó Hatalmat a hadifoglyokkal szemben az egészségügyi és a lelki gondozás tekintetében fennálló kötelezettségei alól.

V. Fejezet

Vallás, szellemi tevékenység és testgyakorlás

34. Cikk

A hadifoglyoknak vallásuk gyakorlására teljes szabadságot kell biztosítani,

ideértve a részvételt hitfelekezetük istentiszteletein, azon feltétel alatt, hogy a katonai hatóság által előírt szokásos fegyelmi szabályokat betartják.

A vallási szertartások részére megfelelő helyiségeket kell biztosítani.

35. Cikk

Az ellenséges Hatalom fogságába jutott tábori lelkészeknek, akik a hadifoglyok segítésére visszamaradnak, vagy akiket visszatartanak, joguk van hivatásuk körében lelki gondozásban részesíteni a hadifoglyokat és hitsorsaik között, vallási meggyőződésükkel összhangban, szabadon gyakorolhatják hivatásukat. A lelkészeket el kell osztani azon táborok és munkáskülönmények között, amelyekbe az ugyanazon fegyveres erőkhöz tartozó, ugyanazt a nyelvet beszélő vagy ugyanazon hitfelekezethez tartozó hadifoglyok vannak beosztva. A táboron kívüli hadifoglyok meglátogatása céljából megilletik őket a szükséges könnyítések és különösen a 33. Cikkben említett közlekedési eszközök. A cenzúra feltétel alatt szabadon levelezhetnek hivatásukkal járó vallási tevékenységükről a fogva tartó ország egyházi hatóságaival és a nemzetközi egyházi szervezetekkel. Az e cél érdekében részükről továbbított leveleket és levelezőlapokat a 71. Cikkben megállapított kereten felül kell számítani.

36. Cikk

Azok a hadifoglyok, akik valamely hitfelekezet lelkészei, de saját hadseregükben nem voltak tábori lelkészek - felekezetük elnevezésére való tekintet nélkül - hitsorsaik körében lelkészi tevékenységet fejthetnek ki. Ezek a fogva tartó Hatalom által visszatartott tábori lelkészekkel azonos

bánásmódban részesülnek. Semmiféle más munkára sem kényszeríthetők.

37. Cikk

Ha a hadifoglyok nem részesülnek fogságban levő tábori lelkész vagy hitfelekezetük más fogoly lelkésze által nyújtott lelki gondozásban, úgy a érdekelt foglyok kérésére a lelkészi szolgálat ellátására hitfelekezetükhöz tartozó lelkészt vagy ilyennek hiányában - ha vallási szempontból lehetséges - megfelelő világi személyt kell kijelölni. A fogva tartó Hatalom jóváhagyását feltételező kijelölést az érdekelt hadifoglyok közösségének hozzájárulásával, és amennyiben szükséges, ugyanazon felekezet helyi egyházi hatóságának jóváhagyásával kell foganatosítani. Az így kijelölt személy a fogva tartó Hatalom által a fegyelem és a katonai biztonság érdekében felállított szabályokhoz alkalmazkodni tartozik.

38. Cikk

A fogva tartó Hatalom a foglyok egyéni hajlamainak tekintetbe vételével előmozdítani tartozik a hadifoglyok szellemi, oktatási, szórakozási és sporttevékenységét; köteles intézkedni e tevékenységek gyakorlásának biztosítása tárgyában, rendelkezésekre bocsátván a megfelelő helyiségeket és a szükséges felszerelést.

A hadifoglyoknak lehetőséget kell biztosítani testgyakorlatok végzésére, ideértve a sportot és a játékokat, valamint a szabad levegőn való tartózkodást. Erre a célra minden táborban szabad teret kell fenntartani.

VI. Fejezet

Fegyelem

39. Cikk

Minden hadifogolytábor egy, a fogva tartó Hatalom rendes fegyveres erőihez tartozó felelős tiszt közvetlen parancsnoksága alá kell helyezni. A jelen Egyezmény szövegét ennek a tisztnek rendelkezésére kell bocsátani, aki köteles gondoskodni arról, hogy a parancsnoksága alatt álló személyzet az Egyezmény rendelkezéseit megismerje, és felelős annak, kormányának felügyelete alatt leendő alkalmazásáért.

A hadifoglyok - a tisztek kivételével - a fogva tartó Hatalom összes tisztjeinek kötelesek tisztelegni, és a saját hadseregüknél érvényben levő szabályzatok által előírt külső tiszteletadás jeleit megadni.

A hadifogoly tisztek csak e Hatalom náluk magasabb rendfokozattal bíró tisztjeinek kötelesek tisztelegni; mindazonáltal a táborparancsnoknak rangjára való tekintet nélkül tartoznak tisztelegni.

40. Cikk

A rendfokozati és nemzetiségi jelvények, valamint a kitüntetések viselése megengedett.

41. Cikk

A jelen Egyezménynek és mellékleteinek szövegét, valamint a 6. Cikkben említett külön megállapodások tartalmát minden hadifogolytáborban a hadifoglyok nyelvén ki kell függeszteni oly helyen, ahol ezeket az összes foglyok tanulmányozhatják. Ezeket a szövegeket kívánatra azokkal a hadifoglyokkal is közölni kell, akik képtelenek a kifüggesztett szöveget tanulmányozni.

A hadifoglyok magatartására vonatkozó mindennemű szabályzatot, rendeletet, értesítést és közleményt a hadifoglyok által értett nyelven kell közölni; azokat a fent említett módon kell közhírré tenni, és azokból példányt kell juttatni a bizalmi egyéneknek. A hadifoglyokhoz egyénileg intézett rendelkezéseket és parancsokat szintén általuk értett nyelven kell szövegezni.

42. Cikk

Fegyverhasználat a hadifoglyokkal szemben, különösen azokkal szemben, akik megszöknek vagy megszökni próbálnak, csak a végső esetben jöhet tekintetbe, és azt mindig a körülményeknek megfelelő felszólításnak kell megelőzni.

VII. Fejezet

A hadifoglyok rendfokozatai

43. Cikk

A hadviselő Felek az ellenségeskedések megkezdésétől kölcsönösen közlik egymással a jelen Egyezmény 4. Cikkében említett összes személyek címeit és rendfokozatait, hogy az egyenlő rendfokozatú tisztek között az egyenlő bánásmódot biztosíthassák; a később létesített címeket és rendfokozatokat szintén közölni kell. A fogva tartó Hatalom köteles elismerni a hadifoglyoknak adományozott új rendfokozatokat, ha ezeket az a Hatalom, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, szabályszerűen közölte vele.

44. Cikk

A hadifogly tiszteket és hasonló állásúakat rendfokozatuknak és koruknak megfelelő bánásmódban kell részesíteni. A tiszti táborok kiszolgálásának biztosítására

ugyanahhoz a hadsereghez tartozó, és amennyiben lehet, ugyanazt a nyelvet beszélő hadifogly katonát kell vezényelni elegendő számban és tekintettel a tisztek és hasonló állásúak rendfokozatára; ezek semmi más munkára nem kényszeríthetők. Az étkezdének maguk a tisztek által való irányítását mindenképpen támogatni kell.

45. Cikk

A nem tiszt és hasonló állású hadifoglyokat a rendfokozatuknak és koruknak megfelelő bánásmódban kell részesíteni. Az étkezdének maguk a hadifoglyok által való irányítását mindenképpen támogatni kell.

VIII. Fejezet

A hadifoglyok áthelyezése a táborba érkezésük után

46. Cikk

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyok áthelyezéséről való döntésnél köteles figyelemmel lenni maguknak a hadifoglyoknak az érdekeire, különösen arra, hogy az áthelyezés ne nehezítse hazaszállításukat.

A hadifoglyok áthelyezését mindig emberséges módon kell végrehajtani és nem kedvezőtlenebb feltételek mellett, mint amilyenek között a fogva tartó Hatalom csapatainak áthelyezése történik. Mindenkor tekintettel kell lenni a hadifoglyok által megszokott éghajlati viszonyokra; az áthelyezés körülményei semmi esetre se legyenek károsak az egészségre.

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyokat áthelyezésük ideje alatt ivóvízzel és az egészségük fenntartásához elegendő mennyiségű élelmiszerrel, továbbá

szükséges ruházattal, szállással és orvosi gondozással köteles ellátni. Különösen tengeren vagy levegőn át szállításuk esetén köteles minden intézkedést megtenni áthelyezés alatti biztonságuk érdekében, és elutazásuk előtt tartozik elkészíteni az áthelyezett hadifoglyok teljes névjegyzékét.

47. Cikk

A beteg és a sebesült hadifoglyok nem helyezhetők át addig, amíg gyógyulásukat az utazás veszélyeztetheti, kivéve, ha biztonságuk ezt parancsolóan megköveteli.

Ha az arcvonal közeledik a táborhoz, a táborban levő hadifoglyok csak akkor helyezhetők át, ha áthelyezésük elég biztonságos feltételek mellett foganatosítható, vagy ha nagyobb veszély fenyegeti őket a visszamaradás, mint az áthelyezés esetén.

48. Cikk

A hadifoglyokat áthelyezésük esetén elutazásukról és új postai címükről hivatalosan tájékoztatni kell; ezt a tájékoztatást megfelelő időben kell megadni, hogy elkészíthessék csomagjaikat, és értesíthessék családjukat.

A hadifoglyoknak joguk van személyes tárgyaik, levelezésük és a címükre érkezett csomagok magukkal vitelére, ezeknek súlyát, ha az áthelyezés körülményei megkövetelik, korlátozni lehet arra, amit a fogoly ésszerűen magával vihet, ez azonban semmi esetre sem haladhatja meg a huszonöt kilót.

A régi táborba címzett leveleket és csomagokat késedelem nélkül továbbítani kell. A táborparancsnok a bizalmi egyénnel egyetértésben intézkedni tartozik a hadifoglyok közös

javainak és azon csomagjainak átszállításáról, amelyeket a hadifoglyok a jelen Cikk második bekezdése alapján elrendelt korlátozás következtében nem vihetnek magukkal. Az áthelyezéssel kapcsolatos költségek a fogva tartó Hatalmat terhelik.

III. Rész

A HADIFOGLYOK MUNKÁJA

49. Cikk

A fogva tartó Hatalom a munkabíró hadifoglyokat munkásokként alkalmazhatja koruk, nemük, rendfokozatuk, valamint testi alkalmasságuk és különösen annak figyelembevételével, hogy jó egészségi és lelki állapotuk sérelmet ne szenvedjen.

A fogoly tiszthelyettesek csak felügyelői munkára kötelezhetők. Aki önként vállal munkát, kérhetik, hogy nekik megfelelőbb munkára alkalmazzák őket, és ezt a kérést lehetőleg teljesíteni kell.

Ha a tiszték vagy hasonló állásúak nekik megfelelő munkát kérnek, ezt a kérésüket lehetőleg teljesíteni kell. Ezeket semmi esetre sem lehet munkára kötelezni.

50. Cikk

A hadifoglyokat a táboruk igazgatásával, berendezésével vagy fenntartásával kapcsolatos munkák kivételével csak az alább felsorolt csoportokba tartozó munkára lehet kötelezni:

a) mezőgazdaság;

b) termelő iparok, nyersanyagokat feltáró vagy gyáriparok, kivéve a vas-, gép- és vegyipart, a közmunkákat és a

katonai jellegű vagy katonai rendeltetésű építkezési munkákat;

c) nem katonai jellegű és rendeltetésű szállítás és áruakódás;

d) kereskedelmi és művészeti tevékenység;

e) házi munkák;

f) nem katonai jellegű vagy rendeltetésű közszolgáltatások.

A fenti rendelkezések megszegése esetében a hadifoglyok a 78. Cikknek megfelelően panaszjoggal élhetnek.

51. Cikk

A hadifoglyoknak elfogadható munkafeltételekhez van joguk, különösen, ami a szállást, az étellemezést, a ruházkodást és a felszerelést illeti; e feltételek nem lehetnek rosszabbak a fogva tartó Hatalomnak hasonló munkáknál alkalmazott állampolgáraitól irányadó feltételeknél; figyelembe kell venni az éghajlati viszonyokat is.

A hadifoglyok munkáját igénybe vevő fogva tartó Hatalom azokon a vidékeken, ahol a hadifoglyok dolgoznak, biztosítani tartozik a belföldi munkásvédelmi szabályok alkalmazását és különösen a munkások biztonságára vonatkozó szabályok végrehajtását.

A hadifoglyokat ki kell képezni, és el kell őket látni az általuk elvégzendő munkának megfelelő és a fogva tartó Hatalom állampolgárai részére előírtakhoz hasonló védelmi eszközökkel. Az 52. Cikk rendelkezéseiben foglaltak feltétele mellett a foglyok kitéhetők a polgári munkával járó szokásos veszélyeknek.

A munkafeltételek sohasem súlyosbíthatók fegyelmi intézkedések útján.

52. Cikk

Az önkéntes vállalat kivételével egyetlen hadifogoly sem alkalmazható egészségtelen és veszélyes jellegű munkára.

Egyetlen hadifogoly sem alkalmazható olyan munkára, amelyet a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjára lealázkodónak lehet tekinteni.

Aknak vagy más hasonló készülékek felszedését veszélyes munkának kell tekinteni.

53. Cikk

A hadifogoly napi munkaideje, a munkába menés és a visszatérés idejével együtt, túl hosszú nem lehet, és semmi esetre sem haladhatja meg a fogva tartó Hatalom azon a vidéken, ugyanolyan munkánál polgári munkásként alkalmazott állampolgáraitól munkaidejét.

A hadifoglyok részére a napi munka közben legalább egy órai pihenőt kell biztosítani; ennek a pihenőnek azonosnak kell lenni azzal, amely a fogva tartó Hatalom munkásaira irányadó, ha az hosszabb. Ugyancsak biztosítani kell a hadifoglyoknak minden héten egyszer egyfolytában 24 órás pihenőt is, lehetőleg vasárnap vagy a hadifoglyok hazájában szokásos pihenő napon. Ezenkívül minden hadifogoly, aki egy évig dolgozott, egyfolytában nyolc napig tartó pihenésben részesül, amely időre munkára ellenértékét meg kell neki fizetni.

Ha oly módszerek nyernek alkalmazást, mint a darabbérrendszer, ezeknek nem

szabad a munkaidő tartalmát túlságosan meghosszabbítani.

54. Cikk

A hadifoglyok részére járó munkabér összegét a jelen Egyezmény 62. Cikkének rendelkezései szerint kell megállapítani.

Azok a hadifoglyok, akiket üzemi baleset ért, vagy munkájuk alatt vagy annak folytán valamely betegséget szereznek, megkapják mindazt az ápolást, amelyet állapotuk szükségessé tesz. Ezenkívül a fogva tartó Hatalom részükre orvosi bizonyítványt állít ki, amely lehetővé teszi számukra, hogy jogaikat annál a Hatalomnál érvényesítsék, amelyhez tartoznak és a bizonyítvány másolatát megküldi a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Irodának.

55. Cikk

A hadifoglyok munkaképességét időszakos orvosi vizsgálat útján legalább havonként egyszer ellenőrizni kell. E vizsgálatoknál különösen azoknak a munkáknak a természetére kell figyelemmel lenni, amelyekre a hadifoglyok kényszerítve vannak.

Ha valamelyik hadifogoly munkaképtelennek tartja magát, joga van táborának orvosi hatóságai előtt jelentkezni, az orvosok javasolhatják, hogy azokat a foglyokat, akik véleményük szerint munkaképtelenek, mentesítsék a munka alól.

56. Cikk

A munkáskülönítmények rendje a hadifogolytáborok rendjéhez hasonló.

Minden munkáskülönítmény valamely hadifogolytábor felügyelete alatt áll, és

igazgatásilag is ahhoz tartozik. E tábor katonai hatóságai és ennek parancsnoka - kormányuk ellenőrzése mellett - felelősek a jelen Egyezmény rendelkezéseinek a munkáskülönítménynél való betartásáért.

A tábor parancsnoka jegyzéket vezet a táborhoz tartozó munkáskülönítményekről, és azt a Védőhatalommal, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával, valamint a hadifoglyokat segítő egyéb szervezeteknek megbízottaival közli, ha a táborot meglátogatják.

57. Cikk

A magánszemélyek számára dolgozó hadifoglyokkal való bánásmód, még ha a hadifogoly őrizetét és védelmét ezek a magánszemélyek saját felelősségükre látják is el, legalábbis azonos azzal, amit a jelen Egyezmény megállapít; a fogva tartó Hatalom, a katonai hatóságok és annak a tábornak a parancsnoka, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a teljes felelősséget viselik e hadifoglyok eltartásáért, ápolásáért, a velük való bánásmódért és munkabérük kifizetéséért.

E hadifoglyok jogosultak érintkezésben maradni ama táborok bizalmi egyénével, amelyhez tartoznak.

IV. Rész

A HADIFOGLYOK PÉNZBELI SEGÉLYFORRÁSAI

58. Cikk

A fogva tartó Hatalom az ellenségeskedések kitörésétől kezdve és amíg e tárgyban a Védőhatalommal nem állapodott meg, meghatározhatja azt a legnagyobb összeget, amelyeket a

hadifoglyok készpénzben vagy hasonló alakban maguknál tarthatnak. Minden, a hadifoglyokat jogosan megillető, azonban ezt a mértéket meghaladó összeget, amelyet tőlük elvettek vagy visszatartottak, valamint a részükről elhelyezett minden pénzletétet számlájuk javára kell könyvelni, és hozzájárulásuk nélkül nem szabad más pénzre átváltani.

Ha a hadifoglyok engedélyt kapnak arra, hogy a táboron kívül készpénzfizetés ellenében bevásárlásokat eszközjenek vagy szolgáltatásokat vegyenek igénybe, ezeket a fizetéseket az érdekelt foglyok terhére írja. E tárgyban szükséges szabályokat a fogva tartó Hatalom állapítja meg.

59. Cikk

A hadifoglyoktól fogságba esésük alkalmával a 18. Cikk értelmében elvett és a fogva tartó Hatalom pénznemében megállapított összegeket a jelen Rész 64. Cikkében foglalt rendelkezéseknek megfelelően mindegyik hadifogly számlája javára kell írni.

Ugyancsak e számla javára kell írni a fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott azokat az összegeket is, amelyek a hadifoglyoktól ugyanakkor elvett, más pénznemben meghatározott összegek átváltásából származnak.

60. Cikk

A fogva tartó Hatalom az összes hadifoglyoknak havonként előleget folyósít a zsoldra, amelynek összegét az alábbi összegeknek e Hatalom pénznemére való átszámítása útján kell megállapítani.

I. Csoport: őrmesternél
alacsonyabb rendfokozatú foglyoknál: 8 svájci frank;

II. Csoport: őrmesterek és más tiszthelyettesek vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 12 svájci frank;
III. Csoport: tisztek századosig bezárólag vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 50 svájci frank;
IV. Csoport: őrnagyok, alezredek, ezredek vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 60 svájci frank;
V. Csoport: tábornokok vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 75 svájci frank.

Az összeütközésben érdekelt Hatalmak azonban külön megállapodás útján a fent felsorolt különböző csoportokba tartozó hadifoglyoknak járó zsoldelőlegek összegét módosíthatják.

Mindazonáltal, ha a fenti első bekezdésben említett összegek a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak fizetett zsoldhoz viszonyítva túlságosan magasak lennének, vagy ha folyósításuk e Hatalomnak bármi más okból komoly zavart okozna, ez utóbbi, amíg ezen összegek módosítása tárgyában azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, külön megállapodást nem kötött:

a) folytatja a hadifoglyok számláinak meghitelezését az első bekezdésben említett összegekkel,

b) ideiglenesen ésszerű összegekre korlátozhatja a zsoldelőlegek terhére a hadifoglyoknak saját használatukra rendelkezésre bocsátott összegeket; az I. csoportba tartozó foglyoknál azonban ezek az összegek sohasem lehetnek kisebbek azoknál, amelyeket a fogva tartó Hatalom a saját fegyveres erőinek tagjai részére fizet.

Az ilyen korlátozások indokait késedelem nélkül közölni kell a Védőhatalmakkal.

61. Cikk

A fogva tartó Hatalom szétosztás végett elfogadja azokat a pénzküldeményeket, amelyeket az a Hatalom, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a zsold kiegészítése címén küld, feltéve, hogy ezek az összegek az ugyanazon csoportba tartozó mindegyik hadifogoly részére azonosak, azok ezen Hatalomhoz tartozó, ebbe a csoportba eső minden egyes hadifogoly javára kifizetendők, és mihelyt lehetséges, a 64. Cikk rendelkezéseinek megfelelően a foglyok egyéni számláin jóváírandók. Ezek a zsoldkiegészítések a fogva tartó Hatalmat a jelen Egyezmény alapján terhelő semmiféle kötelezettség alól sem mentesítik.

62. Cikk

A hadifoglyok közvetlenül a fogva tartó hatóságtól méltányos munkabért kapnak, amelyek összegét e hatóságok határozzák meg, amely azonban egy egész munkanapra semmiképpen sem lehet kevesebb egynegyed svájci franknál. A fogva tartó Hatalom a foglyokkal és a Védőhatalom útján azzal a Hatalommal, amelyhez tartoznak, közli az általa meghatározott napi munkabérek nagyságát.

A fogva tartó hatóságoknak ugyancsak munkabért kell fizetni a tábor igazgatásával, belső berendezésével vagy fenntartásával összefüggő feladatok teljesítésére, vagy ezzel kapcsolatos kisipari munka elvégzésére tartósan alkalmazott hadifoglyok részére, valamint a bajtársaik érdekében lelkeszi vagy orvosi működésre felkért foglyok részére is.

A bizalminak, segédeknek és esetleges tanácsadóinak járó munkadíjat a kintin bevételeiből fenntartott alap terhére kell

kifizetni; ennek összegét a táborparancsnok jóváhagyásával a bizalmi állapítja meg. Ha nincs ilyen alap, a fogva tartó hatóságok méltányos munkadíjat fizetnek ki.

63. Cikk

A hadifoglyoknak joguk van a számukra egyénileg vagy együttesen küldött pénzküldeményeket átvenni.

Mindegyik hadifogoly rendelkezik számlájának a következő Cikkben említett cselekvő egyenlegével; rendelkezési jogának korlátait a fogva tartó Hatalom állapítja meg, és ez teljesíti a kívánt kifizetéseket is. A fogva tartó Hatalom részéről lényegesnek tartott pénzügyi és valutakorlátozások fenntartásával a hadifoglyok külföldre is jogosultak átutalásokat eszközölni. Ebben az esetben a fogva tartó Hatalom különösen azokat az átutalásokat részesíti előnyben, amelyeket a foglyok azoknak javára eszközölnek, akiknek eltartásáról gondoskodni tartoznak.

A hadifoglyok, ha az a Hatalom, amelyhez tartoznak, hozzájárul, mindenképpen eszközölhetnek saját országukba átutalást a következő eljárás szerint: a fogva tartó Hatalom a Védőhatalom útján az említett Hatalomnak értesítést küld, amely tartalmazza az átutaló, valamint a kedvezményezett személyére, továbbá a fizetendő összegre vonatkozóan a fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott adatokat; azt az értesítést az érdekelt fogoly írja alá, és a táborparancsnok ellenjegyzi. A fogva tartó Hatalom ezzel az összeggel megterheli a fogoly számláját; a foglyot terhelő összegeket e Hatalom annak a Hatalomnak írja jóvá, amelyhez a fogoly tartozik.

Az előző rendelkezések alkalmazása tekintetében a fogva tartó Hatalom számára a jelen Egyezmény V. mellékletébe felvett szabályzatminta nyújt hasznos irányítást.

64. Cikk

A fogva tartó Hatalom minden egyes hadifogoly részére számlát nyit, amely legalább az alábbi adatokat tartalmazza:

1. a fogolynak zsoldelőleg, munkabér vagy bármi más címen járó vagy általa átvett összegeket, a tőle elvett összegeket a fogva tartó Hatalom pénznemében kifejezve;

2. a fogolynak készpénzben vagy hasonló alakban kifizetett összegeket; az ő számlája terhére és kívánságára kifizetett összegeket; az előző Cikk harmadik bekezdése értelmében átutalt összegeket.

65. Cikk

A hadifogoly számlájára vezetett minden tételt a hadifogolynak vagy a nevében eljáró bizalminak kell ellenjegyezni, vagy kézjegyével ellátni.

A hadifoglyoknak mindenkor ésszerű könnyítéseket kell biztosítani, hogy megtekinthessék számlájukat, és arról másolatokat kaphassanak; a számlát a Védőhatalom képviselői is ellenőrizhetik, amikor a táborni meglátogatják.

Ha a hadifoglyokat az egyik táborból a másikba helyezik át, személyes számlájukat is át kell adni. Abban az esetben, ha a hadifoglyokat a fogva tartó Hatalomtól egy másik Hatalomhoz helyezik át, a tulajdonukat képező azokat az összegeket, amelyek nem a fogva tartó Hatalom pénznemében vannak meghatározva, szintén át kell

adni; a számlájukon javukra fennmaradt egyéb összegekről tanúsítványt kell részükre kiállítani.

A Kormánytól kapott felhatalmazás alapján a külügyminiszter közzéteszi az Egyezmény magyar nyelvű hivatalos szövegét. Az Egyezménynek a Magyar Fél által történt megerősítése után az 1954. évi 32. törvényerejű rendelet azt a belső jog részévé tette, és 1955. február 3-án lépett hatályba. A Magyar Közlönyben azonban az Egyezmény mindeddig nem került kihirdetésre. Megjelent: Magyar Közlöny 2000/112.

Az érdekelt összeütköző Felek a Védőhatalom közvetítésével megállapodhatnak abban, hogy meghatározott időközökben közlik egymással a hadifoglyok számláinak kivonatát.

66. Cikk

Amikor a hadifogoly fogsága szabadon bocsátás vagy hazaszállítás következtében véget ér, a fogva tartó Hatalom az illetékes tiszt által aláírt nyilatkozatot ad ki, amely igazolja a fogsága végén neki járó cselekvő egyenleget. Másrészt a fogva tartó Hatalom a Védőhatalom közvetítésével oly jegyzéket juttat el ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, amely minden adatot tartalmaz azokra a hadifoglyokra vonatkozóan, akiknek a fogsága hazaszállítás, szabadon bocsátás, szökés, halál folytán vagy bármi más okból véget ért, s nevezetesen igazolja a hadifoglyok számláinak cselekvő egyenlegét. E jegyzékek minden lapját a fogva tartó Hatalom képviselője hitelesíti.

Az érdekelt Hatalmak a fent említett rendelkezéseket külön megegyezéssel egészenben vagy részben módosíthatják.

Az a Hatalom, amelyhez a hadifogoly tartozik, felelős azért, hogy a hadifogolyokkal rendezze a fogva tartó Hatalom részéről fogságuk megszűnésekor javukra járó cselekvő egyenleget.

67. Cikk

A hadifogolyoknak a 60. Cikknek megfelelően zsoldra kifizetett előlegeket olyanoknak kell tekinteni, mintha azokat annak a Hatalomnak a nevében folyósították volna, amelyhez tartoznak; ezek a zsoldelőlegek, valamint az említett Hatalom részéről a 63. Cikk harmadik bekezdése és a 68. Cikk alapján teljesített minden fizetés az érdekelt Hatalmak között az ellenségeskedések végén megállapodás tárgyát képezi.

68. Cikk

A hadifogolyok részéről munkából eredő baleset vagy egyéb rokkantság alapján kártérítés iránt előterjesztett kérelmet, a Védőhatalom közvetítésével, azzal a Hatalommal kell közölni, amelyhez a hadifogoly tartozik. A fogva tartó Hatalom az 54. Cikk rendelkezéseinek megfelelően minden esetben nyilatkozatot ad a hadifogolyoknak, amely igazolja a sebesülés vagy rokkantság természetét, azokat a körülményeket, amelyek között az létrejött, és tájékoztatást ad a hadifogolynak nyújtott orvosi kezelésről vagy más gondozásról. Ezt a nyilatkozatot a fogva tartó Hatalom egyik felelős tisztje írja alá, az orvosi jellegű közléseket az egészségügyi szolgálathoz tartozó orvos hitelesíti.

A fogva tartó Hatalom azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifogolyok tartoznak, ugyancsak közli a hadifogoly által előterjesztett azokat a kérelmeket is, amelyek a 18. Cikk alapján tőle elvett és hazaszállításkor vissza nem adott személyes dolgokra, összegekre vagy értéktárgyakra vonatkoznak, s mindazon kártérítési kérelmeket is, amelyek oly veszteségre vonatkoznak, amelyet a hadifogoly a fogva tartó Hatalom vagy valamely alkalmazottja hibájának tulajdonít. A fogva tartó Hatalom a maga részéről saját költségén pótolja azokat a személyes tárgyakat, amelyekre a fogolynak fogsága alatt szüksége van. A fogva tartó Hatalom a fogolynak mindenesetre valamely felelős tiszt által aláírt nyilatkozatot ad át, amely megadja a szükséges felvilágosításokat azokra az okokra nézve, amelyek miatt ezeket a dolgokat, összegeket és értéktárgyakat nem adták neki vissza. E nyilatkozat másodpéldányát a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda útján meg kell küldeni annak a Hatalomnak, amelyhez a hadifogoly tartozik.

V. Rész

A HADIFOGLYOK KAPCSOLATA A KÜLVILÁGGAL

69. Cikk

A fogva tartó Hatalom, mihelyt hadifogolyok jutnak hatalmába, a jelen Rész rendelkezéseinek végrehajtása céljából kiadott szabályokról tájékoztatja ezeket, valamint a Védőhatalom közvetítésével azt a Hatalmat is, amelyhez tartoznak; ugyancsak közli ezen szabályok minden módosítását is.

70. Cikk

Minden hadifogolynak lehetővé kell tenni, mihelyt fogságba esett és legkésőbb a táborba érkezése után egy héttel, még ha átmenő táborról is van szó, valamint betegség, tábori kórházba vagy más táborba való átszállítása esetén is, hogy egyrészt közvetlenül a családjának, másrészt a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Irodának egy, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült levelezőlapot küldjön, amelyben tájékoztatja őket fogságba eséséről, címéről és egészségi állapotáról. Az említett levelezőlapokat a lehető legnagyobb gyorsasággal kell továbbítani, azok továbbítása semmiképpen sem késleltethető.

71. Cikk

A hadifoglyok jogosultak leveleket és levelezőlapokat küldeni és kapni. Ha a fogva tartó Hatalom a levelezés korlátozását tartja szükségesnek, legalább havonként két, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült levél és négy levelezőlap küldését kell megengednie (nem számítva a 70. Cikkben említett levelezőlapokat). Más korlátozás csak akkor állapítható meg, ha a Védőhatalom a megállapítandó korlátozásokat alapos okból maguknak a hadifoglyoknak érdekében állóknak minősíti, figyelemmel azokra a nehézségekre, amelyekkel a fogva tartó Hatalom a szükséges cenzúra foganatosítására kellő számú képzett fordító alkalmazása tekintetében találkozhat. A hadifoglyoknak címzett levelek korlátozását csak az a Hatalom határozhatja el, amelyhez tartoznak, esetleg a fogva tartó Hatalom kérésére. Ezeket a leveleket és levelezőlapokat a fogva tartó Hatalom rendelkezésére álló lehető leggyorsabb eszközökkel kell

továbbítani; nem késleltethetők és nem tarthatók vissza fegyelmi okokból.

Azok a hadifoglyok, akik már régóta nem kaptak hírt a családjukról, vagy akik rendes úton képtelenek hírt adni magukról, vagy hírt kapni hazulról, valamint azok, akiket jelentős távolság választ el családjuktól, jogosultak táviratokat küldeni, amelyeknek díja a fogva tartó Hatalomnál levő számlájuk megterhelésével vagy a rendelkezésükre álló pénzből egyenlítendő ki. A hadifoglyot ez a kedvezmény sürgősség esetén is megilleti.

A foglyok általában anyanyelvükön leveleznek. Az összeütköző Felek megengedhetik a levelezést más nyelven is.

A foglyok postáját tartalmazó zsákokat gondosan le kell pecsételni; világosan fel kell tüntetni tartalmukat, és a rendeltetési postahivatalhoz kell címezni.

72. Cikk

A hadifoglyok akár posta útján, akár bármi más úton egyéni és együttes küldeményeket kaphatnak, amelyek különösen élelmiszereket, ruhaneműket, gyógyszereket, valamint vallási, tanulmányi és szórakozási szükségleteik kielégítésére szolgáló cikkeket tartalmazhatnak, ideértve a könyveket, kegyzsereket, tudományos felszereléseket, vizsgával kapcsolatos iratokat, hangszereket, sportfelszereléseket és a hadifoglyok tanulmányainak folytatását vagy valamely művészi tevékenység gyakorlását lehetővé tevő eszközöket.

Ezek a küldemények semmiképpen nem mentesíthetik a fogva tartó Hatalmat a

jelen Egyezmény alapján terhelő kötelezettségei alól.

Ezeket a küldeményeket egyedül oly korlátozásoknak lehet alávetni, amelyeket a Védőhatalom maguknak a hadifoglyoknak az érdekében javasol, vagy amelyeket - de csak saját küldeményeik tekintetében - a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő más szervezet a szállítási és közlekedési eszközök kivételes túlterhelése miatt hoz javaslatba.

Az érdekelt Hatalmak - ha erre lehetőség van - külön megállapodásban szabályozzák az egyéni és az együttes küldemények elküldésének módját, amely azonban semmi esetre sem késleltetheti a hadifoglyoknak küldött segélycsomagok szétosztását. Az élelmiszer és ruházati csomagok nem tartalmazhatnak könyveket; az orvosi segélyszereket általában együttes csomagokban kell küldeni.

73. Cikk

Ha az érdekelt Hatalmak között az együttes segélycsomagok átvétele és szétosztása tekintetében külön megállapodás nem jön létre, az együttes segélyezést illetően a jelen Egyezményhez csatolt szabályzatot kell alkalmazni.

A fent említett külön megállapodások semmi esetre sem korlátozhatják a bizalmiakkal a hadifoglyoknak szánt segélycsomagok birtokba vételére, azoknak szétosztására, valamint azokkal a foglyok érdekében való rendelkezésre való jogát.

Ezek a megállapodások nem korlátozhatják azokat a jogokat sem, amelyek a Védőhatalom, a Vöröskereszt

Nemzetközi bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő minden más szervezet azon képviselőit megilletik, akiknek feladata az együttes küldemények továbbítása és a címzettek közötti szétosztásának ellenőrzése.

74. Cikk

A hadifoglyoknak szánt összes segélyküldemények mentesek mindennemű behozatali és egyéb illeték, valamint a vám alól.

A hadifoglyoknak szánt vagy általuk posta útján akár közvetlenül, akár a 122. Cikkben említett nemzeti tájékoztató irodák, akár a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda közvetítésével küldött levelek, segélyküldemények és engedélyezett pénzküldemények minden postai díj alól mentesek, mind a feladási és rendeltetési, mind a közbeeső országokban.

A hadifoglyoknak szánt oly segélyküldemények szállítási költségei, amelyek súlyuknál fogva vagy bármi más okból nem szállíthatók posta útján, a fogva tartó Hatalmat terhelik az ellenőrzése alatt álló összes területen. Az Egyezményben részes többi Hatalom a szállítási költségeket saját területén maga viseli.

E küldemények szállításából eredő azon költségek, amelyekre a fent említett mentesség nem terjed ki - az érdekelt Hatalmak közötti külön megállapodás hiányában - a feladót terhelik.

A Magas Szerződő Felek törekedni fognak a hadifoglyok által vagy részükre feladott táviratok díjának lehetőség szerinti csökkentésére.

75. Cikk

Abban az esetben, ha az érdekelt Hatalmakat a katonai műveletek megakadályozzák a küldemények szállítása tekintetében a 70., 71., 72. és 77. Cikkek értelmében őket terhelő kötelezettségek teljesítésében, az érdekelt Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és bármely más, az összeütköző Hatalmak részéről engedélyezett szervezet vállalkozhat ezen küldemények szállításának megfelelő eszközökkel (vasúti kocsikkal, tehergépkocsikkal, hajókkal vagy repülőgépekkel stb.) való lebonyolítására. A Magas Szerződő Felek ebből a célból törekedni fognak arra, hogy ezeket a szállítási eszközöket részükre megszerezzék és azok forgalmát engedélyezzék, nevezetesen a szükséges mentesség biztosítása útján.

E szállítási eszközök egyszersmind felhasználhatók:

a) a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda és a 122. Cikkben említett nemzeti irodák közötti levelezés, jegyzékek és jelentések továbbítására;

b) a hadifoglyokra vonatkozó azon levelek és jelentések továbbítására, amelyeket a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő bármely más szervezet küld meg akár a saját megbízottainak, akár az összeütköző Feleknek.

A jelen rendelkezések egyik összeütköző Felet sem korlátozhatják az előnyösebbnek látszó más szállítási módok megszervezésében és a megállapodás szerinti feltételek mellett menlevelek kiállításában.

Ezen szállítási eszközök felhasználása folytán felmerült költségek - külön

megállapodás hiányában - arányosan terhelik azokat az összeütköző Feleket, amelyek állampolgárai javára a szállítások történtek.

76. Cikk

A hadifoglyoknak címzett vagy az általuk feladott levelek ellenőrzését (cenzúrázását) a lehető legrövidebb idő alatt kell lebonyolítani. Az ellenőrzést (cenzúrát) csak a feladási és a rendeltetési hely állama gyakorolhatja, és mindegyik csak egyszer.

A hadifoglyoknak szánt küldemények ellenőrzését nem szabad oly körülmények között végezni, mely az élelmiszereket megromlás veszélyének teszi ki; az ellenőrzést - hacsak nem iratról vagy nyomtatványról van szó - a címzettnek vagy általa szabályszerűen meghatalmazott bajtársának jelenlétében kell foganatosítani. Az egyéni vagy együttes küldeményeknek a foglyok részére való átadása semmi esetre sem késleltethető az ellenőrzéssel (cenzúrázással) járó nehézségek címén.

Az összeütköző Felek részéről katonai vagy politikai okokból elrendelt bármely levelezési tilalom csak ideiglenes jellegű lehet és csak a lehető legrövidebb ideig tarthat.

77. Cikk

A fogva tartó Hatalmak a Védőhatalom vagy a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda közvetítésével minden tekintetben elősegítik a hadifoglyoknak szánt vagy tőlük származó iratok, ügydarabok, okiratok, különösen pedig a meghatalmazások és végrendeletek továbbítását.

A fogva tartó Hatalmak minden esetben segítik a hadifoglyokat ezen okiratok kiállításában; a hadifoglyokat különösen

is feljogosítják arra, hogy jogász véleményét kérhessék ki és aláírásukat hitelesíthetessék.

VI. Rész

A HADIFOGLYOK KAPCSOLATAI A HATÓSÁGOKKAL

I. Fejezet

A hadifoglyoknak a fogságban való bánásmódra vonatkozó panaszai

78. Cikk

A hadifoglyoknak jogukban áll, hogy azokhoz a katonai hatóságokhoz, amelyeknek hatalmában vannak, előterjessék a fogságban való bánásmódra vonatkozó kérelmeiket.

Ugyancsak korlátlanul jogukban áll, hogy - ha szükségesnek tartják - akár a bizalmi útján, akár közvetlenül, a Védőhatalom képviselőihez forduljanak azoknak a pontoknak közlése végett, amelyek tekintetében a fogságban való bánásmódot illetőleg panaszaik merültek fel.

Ezek a kérelmek és panaszok nem korlátozhatók és nem számítanak be a 71. Cikkben említett levelezési keretbe. A kérelmeket és panaszokat sürgősen kell továbbítani. Azoknak benyújtása még abban az esetben sem szolgálhat büntetés alapjául, ha alaptalanoknak bizonyultak.

A bizalmiak a Védőhatalom képviselőinek időszakonként jelentéseket küldhetnek a táborokban fennálló helyzetről és a hadifoglyok szükségleteiről.

II. Fejezet

A hadifoglyok képviselői

79. Cikk

Minden helyen, ahol hadifoglyok vannak, azoknak a helyeknek a kivételével, ahol tiszteket őriznek, a foglyok szabadon és titkos szavazással hat hónaponként és üresedés esetén is bizalmiakat választanak, akik érdekeiknek a katonai hatóságok, a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és a hadifoglyokat segítő minden más szervezet előtti képviseletére hivatva vannak. A bizalmiak újra választhatók.

A tisztek és a hasonló állásúak táboraiiban vagy a vegyes táborokban a legmagasabb rendfokozatban rangidős fogoly tisztet kell bizalmiként elismerni. A tiszti táborokban ezt egy vagy több, a tisztek által választott tanácsadó támogatja; a vegyes táborokban ez utóbbiak a nem tiszti rangú foglyok köréből és ezek által választandók.

A hadifogoly munkástáborokba a hadifoglyokra háruló igazgatási teendők ellátására ugyanolyan nemzetiségű hadifogoly tiszteket kell beosztani. Ezek a tisztek ezenkívül a jelen cikk első bekezdésének megfelelően bizalmi tisztségre is megválaszthatók. Ebben az esetben a bizalmiak segédeit nem tiszti állományú hadifoglyok közül kell választani.

Minden megválasztott bizalmi működésének megkezdése előtt a fogva tartó Hatalom megerősítésére szorul. Ha a fogva tartó Hatalom megtagadja a fogolytársai által megválasztott hadifogoly megerősítését, a megtagadás indokait a Védőhatalommal közölnie kell.

A bizalminak az általa képviselt hadifoglyokkal azonos nemzetiségűnek kell lennie, ugyanazon nyelven kell

beszélnie, és ugyanolyan életmódot kell folytatnia. Ezért a nemzetiségük, nyelvük vagy szokásaik szerint különböző táborrészelekben elhelyezett hadifoglyoknak minden részlegben meg kell lennie az előbbi bekezdések rendelkezéseinek megfelelően a maguk bizalmijának.

80. Cikk

A bizalmiak kötelesek előmozdítani a hadifoglyok testi, erkölcsi és szellemi jólétét.

Nevezetesen, ha a hadifoglyok elhatároznák, hogy egymás között kölcsönös segítőegyesületet létesítenek, ez a szervezet a bizalmiak illetékessége alá tartozik, függetlenül a jelen Egyezmény egyéb rendelkezésben rájuk bízott különleges feladatoktól.

A bizalmiak, egyedül e megbízásuk ténye alapján, a hadifoglyok részéről elkövetett jogsértésekért nem vonhatók felelősségre.

81. Cikk

A bizalmiak nem kötelezhetők munkára, ha ez feladatuk teljesítését megnehezítené.

A bizalmiak a foglyok közül kiválaszthatják a részükre szükséges segédek. Minden anyagi könnyítést meg kell nekik adni, nevezetesen feladatuk teljesítéséhez szükséges mértékben bizonyos mozgási szabadságot kell biztosítani részükre (munkáskülönítmények meglátogatása, segélyküldemények átvétele stb.).

A bizalmiak jogosultak meglátogatni azokat a helyiségeket, ahol hadifoglyokat tartanak felügyelet (internálás) alatt, és ezek szabadon fordulhatnak tanácsért hozzájuk.

A bizalmiaknak egyszersmind a fogva tartó hatóságokkal, a Védőhatalmakkal, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával és ennek kiküldöttjeivel, az orvosi vegyes bizottságokkal és a hadifoglyokat segítő szervezetekkel való postai és távirati érintkezésük tekintetében is minden könnyítést meg kell adni. A munkáskülönítmények bizalmiait ugyanezek a könnyítések illetik meg a főtábor bizalmiaival való érintkezésük tekintetében. Ez az érintkezés nem korlátozható és nem számítható be a 71. Cikkben említett keretbe.

Egyetlen bizalmi sem lehet áthelyezni anélkül, hogy ésszerűen szükséges időt ne biztosítottak volna részére abból a célból, hogy utódját a folyamatban levő ügyekről tájékoztassa.

Elmozdítás esetében ennek okait a Védőhatalommal közölni kell.

III. Fejezet

Büntető és fegyelmi megtorlás

I. Általános rendelkezések

82. Cikk

A fogva tartó Hatalom fegyveres erőinél hatályban levő törvények, szabályzatok és általános rendelkezések a hadifoglyokra is kiterjednek. Ez a Hatalom jogosult bírói és fegyelmi intézkedéseket tenni minden olyan hadifogollyal szemben, aki ezeket a törvényeket, szabályzatokat vagy általános rendelkezéseket megsértette. A jelen fejezet rendelkezéseivel ellentétes eljárás vagy megtorlás azonban nem alkalmazható.

Ha a fogva tartó Hatalom törvényei, szabályzatai vagy általános rendelkezései a hadifogoly részéről

elkövetett oly cselekményeket nyilvánítanak büntetendőnek, amely cselekmények nem lennének büntetendők, ha azokat a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagja követte volna el, úgy ezek a cselekmények csak fegyelmi megtorlással sújthatók.

83. Cikk

Ha azt a kérdést kell eldönteni, hogy valamelyik hadifogoly részéről elkövetett cselekmény büntetése fegyelmi avagy bírói útra tartozik-e, a fogva tartó Hatalom ügyel arra, hogy az illetékes hatóságok e kérdés elbírálásánál a legnagyobb elnézést tanúsítsák, és hogy e hatóságok mindannyiszor, valahányszor az lehetséges, inkább fegyelmi rendszabályokhoz folyamodjanak, mint bírói eljáráshoz.

84. Cikk

A hadifogoly felett egyedül a katonai bíróságok ítélezhetnek, kivéve, ha a fogva tartó Hatalom jogszabályai a polgári bíróságokat kifejezetten feljogosítják e Hatalom fegyveres erőinek tagja felett ugyanolyan cselekmény címén való ítékezésre, mint amely miatt a hadifoglyot üldözik.

Hadifogoly ügyében semmi esetre sem járhat el olyan bíróság, amely nem nyújtja a függetlenségnek és pártatlanságnak általánosan elismert biztosítékait, és kiváltképpen nem járhat el az olyan bíróság, amelynek eljárása nem biztosítja a részére a védelemnek a 105. Cikkben szabályozott jogait és eszközeit.

85. Cikk

Ha a hadifoglyok ellen a fogva tartó Hatalom jogszabályai alapján oly cselekmények miatt indítanak eljárást,

amelyeket fogságba esésük előtt követtek el, még elítélésük esetében is a jelen Egyezmény hatálya alatt maradnak.

86. Cikk

A hadifogoly ugyanazért a cselekményért vagy ugyanazon vádpont alapján csak egyszer büntethető.

87. Cikk

A hadifoglyokat a fogva tartó Hatalom katonai hatóságai és bíróságai csak a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaira ugyanazon cselekményért megállapított büntetésekkel sújthatják.

A fogva tartó Hatalom bíróságai vagy hatóságai a büntetés kiszabásánál a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik azt a tényt, hogy a terhelt nem lévén a fogva tartó Hatalom állampolgára, semmiféle hűségi kötelezettséggel nem tartozik vele szemben, és hogy saját akaratától független körülmények miatt van a hatalmában. A bíróságoknak vagy hatóságoknak lehetőségük van a hadifogoly terhére rótt cselekményre megállapított büntetés szabadon enyhítésére és e tekintetben nincsenek a büntetés legalacsonyabb törvényes mértékének alkalmazásához kötve.

Egyéni cselekményekért együttes büntetés alkalmazása, bármily testi fenytés, napfény által meg nem világított helyiségben való bebörtönzés és általában bárminő kínzás vagy kegyetlenkedés tilos.

A fogva tartó Hatalom egyetlen hadifoglyot sem foszthat meg rendfokozatától és nem akadályozhatja meg abban, hogy ennek jelvényeit viselje.

88. Cikk

A fegyelmi vagy bírói úton kiszabott büntetés hatálya alatt álló hadifogoly tisztek, altisztek vagy katonák nem vonhatók kedvezőtlenebb elbánás alá, mint amilyenben a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek ugyanazon büntetés hatálya alatt álló azonos rendfokozatú tagjai részesülnek.

A hadifogoly nőket nem lehet szigorúbb büntetésre ítélni, vagy büntetésük tartalma alatt nem részesíthetők szigorúbb bánásmódban, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erőihez tartozó, hasonló cselekményekért büntetett nők.

A hadifogoly nők semmi esetre sem ítéltetők el szigorúbb büntetésre, vagy büntetésük tartama alatt nem részesíthetők szigorúbb bánásmódban, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erőihez tartozó, hasonló cselekményért büntetett férfiak.

A hadifoglyok, miután a fegyelmi vagy bírói úton kiszabott büntetést kitöltötték, nem részesíthetők más bánásmódban, mint a többi hadifogoly.

II. Fegyelmi büntetések

89. Cikk

A hadifoglyokra kiszabható fegyelmi büntetések:

1. a pénzbüntetés, amely harminc napot meg nem haladó időszakra a 60. és 62. Cikkben említett zsoldelőleg és munkabér 50%-áig terjedhet;
2. a jelen Egyezmény által biztosított bánásmódon felül nyújtott kedvezmények megvonása;
3. a napi két órát meg nem haladó testi munka;

4. az elzárás.

A 3. pontban említett büntetés azonban nem szabható ki tisztekre.

A fegyelmi büntetések semmi esetre sem lehetnek embertelenek, durvák vagy a hadifoglyok egészségére veszélyesek.

90. Cikk

Ugyanazon büntetés tartama harminc napot sohasem haladhat meg. Fegyelmi vétség esetében a tárgyalás vagy az ítélet meghozatala előtt előzetes letartóztatásban töltött idő a kiszabott büntetésbe beszámít.

A harminc napi időtartam akkor sem léphető túl, ha a hadifoglyot ügyének tárgyalása alkalmával egyszerre több cselekmény miatt vonják fegyelmileg felelősségre, akár összefüggésben állnak ezek a cselekmények egymással, akár nem.

A fegyelmi határozat és végrehajtása között egy hónapnál több idő nem telhet el.

Ha a fogoly újabb fegyelmi büntetésben részesül, az egyes büntetések végrehajtása között legalább három napi megszakításnak kell lenni, ha e büntetések egyike tíz vagy több napra terjed.

91. Cikk

A hadifogoly szökése sikeresnek tekintendő, ha

1. elérte annak a Hatalomnak a fegyveres erőit, amelyhez tartozik vagy valamely szövetséges Hatalom fegyveres erőit;
2. elhagyta a fogva tartó vagy ezzel szövetséges Hatalom hatalmában levő területet;

3. elért annak a Hatalomnak, amelyhez tartozik, vagy valamely ezzel szövetséges Hatalomnak lobogóját viselő olyan hajót, amely a fogva tartó Hatalom parti vizein tartózkodik, feltéve, hogy a hajó nem áll ez utóbbi fennhatósága alatt.

Azok a hadifoglyok, akiknek szökése a jelen Cikk értelmében sikerült, újabb fogságba kerülésük esetén korábbi szökésük miatt semmiféle büntetéssel nem sújthatók.

92. Cikk

Az a hadifogoly, aki a szökést megkísérli, és akit újból elfognak, mielőtt szökése a 91. Cikk értelmében sikerült volna, visszaesés esetében is csak fegyelmi büntetéssel sújtható.

Az elfogott hadifoglyot, mihelyt lehetséges, az illetékes katonai hatóságoknak kell átadni.

A 88. Cikk negyedik bekezdésében foglalt rendelkezésre való tekintet nélkül a nem sikerült szökés miatt büntetett hadifoglyok őrzésére különleges rendszert lehet megállapítani, feltéve azonban, hogy ez a rendszer nem érinti egészségi állapotukat, továbbá, hogy azt a hadifogolytáborban foganatosítják, és nem jár a jelen Egyezményben nyújtott egyik biztosíték megszüntetésével sem.

93. Cikk

Ha a hadifoglyot a szökés alkalmával vagy a szökés kísérlete alkalmával elkövetett bűncselekmény miatt bíróság elé állítják, a szökés vagy a szökés kísérlete még visszaesés esetén sem tekinthető súlyosbító körülménynek.

A hadifoglyok részéről kizárólag a szökés elősegítése céljából elkövetett, a személyek elleni erőszakkal nem jár

bűncselekmények, akár a köztulajdon elleni bűncselekményekről, gazdagodási célzat nélküli lopásról, hamis papírok készítéséről vagy felhasználásáról, polgári ruha viseléséről legyen is szó, a 83. Cikk rendelkezéseinek megfelelően csak fegyelmi büntetésre szolgálhatnak alapul.

A szökésnél vagy a szökési kísérletnél közreműködő hadifoglyokat ezen az alapon csak fegyelmi büntetéssel lehet sújtani.

94. Cikk

Ha valamely szökött hadifoglyot újból elfognak, erről a 122. Cikkben előírt módokon értesíteni kell azt a Hatalmat, amelyhez tartozik, feltéve, hogy szökését is közölték.

95. Cikk

A fegyelmi vétséggel terhelt hadifoglyok a határozat meghozataláig nem tarthatók előzetes letartóztatásban, kivéve, ha ugyanez az intézkedés hasonló cselekmények miatt a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaira is alkalmazható, vagy ha a táborban a rend és a fegyelem fenntartásának magasabb érdekei ezt megkövetelik.

Az előzetes letartóztatás tartamát fegyelmi vétségek esetén minden hadifogolynál a lehető legkisebb mértékre kell szorítani, és az nem haladhat meg 14 napot.

A jelen fejezet 97. és 98. Cikkeinek rendelkezései alkalmazást nyernek a fegyelmi vétségekért előzetes letartóztatásban levő hadifoglyokra is.

96. Cikk

A fegyelmi vétség elleni vétséget képező cselekményeket azonnal ki kell vizsgálni.

Fegyelmi büntetéseket - a bíróságok és katonai főhatóságok hatáskörének érintetlenül hagyásával - csak a táborparancsnoki minőségben fegyelmi hatáskörrel felruházott tiszt, vagy az őt helyettesítő felelős tiszt, vagy oly személy szabhat ki, akire ez fegyelmi hatáskörét átruházta.

Ez a hatáskör semmi esetre sem ruházható át hadifogolyra és nem gyakorolható hadifogoly részéről.

Fegyelmi büntetés kiszabása előtt a terhelt hadifoglyot pontosan tájékoztatni kell a neki felrótt cselekményekről. Lehetőséget kell biztosítani részére, hogy megmagyarázza viselkedését, és védekezzék. Jogosult tanúkat kihallgattatni és, ha szükséges, képesített tolmács szolgálatait igénybe venni. A határozatot közölni kell a hadifogollyal és a bizalmival.

A táborparancsnoknak jegyzéket kell vezetni a kiszabott fegyelmi büntetésekről; ezt a jegyzéket a Védőhatalom képviselőjének rendelkezésére kell bocsátani.

97. Cikk

A hadifoglyokat a fegyelmi büntetés kitöltése céljából semmi esetre sem lehet büntető intézetekbe (fogházba, fegyintézetbe, fegyenctelepre stb.) beutalni.

A fegyelmi büntetés kitöltésére rendelt hely helyiségeinek meg kell felelniük a 25. Cikkben említett egészségügyi követelményeknek. A büntetésüket töltő foglyoknak a 29. Cikk rendelkezéseinek megfelelően lehetővé kell tenni, hogy magukat tisztán tarthassák.

A tisztek és hasonló állásúak nem tarthatók fogva ugyanazokban a helyiségekben, mint a tiszthelyettesek vagy a legénységi állományú egyének.

A fegyelmi büntetésüket töltő hadifogoly nőket más helyiségekben kell fogva tartani, mint a férfiakat, és közvetlen felügyeletükkel nőket kell megbízni.

98. Cikk

A fegyelmi büntetés miatt elzárt hadifoglyok továbbra is részesülnek a jelen Egyezmény rendelkezéseiben biztosított kedvezményekben, azoknak kivételével, amelyeknek alkalmazását elzárásuk kizárja. A 78. és 126. Cikkeken biztosított kedvezmények azonban semmi esetre sem vonhatók meg tőlük.

A fegyelmileg büntetett hadifoglyok nem foszthatók meg rendfokozatukkal járó előjogoktól.

A fegyelmileg büntetett hadifoglyoknak módot kell adni, hogy mindennap testgyakorlatokat végezzenek, és legalább két órán át a szabad levegőn tartózkodjanak.

Kérelmükre meg kell engedni, hogy a napi orvosi vizsgálaton megjelenjenek; az egészségi állapotuk folytán szükséges ápolásban kell részesíteni őket, és megfelelő esetben a tábor betegszobájába vagy kórházba kell őket beutalni.

Jogosultak olvasni és írni, úgyszintén leveleket küldeni és kapni. Ellenben le lehet rendelni, hogy a csomagokat és pénzküldeményeket csak a büntetés kitöltése után kézbesítsék részükre; addig is a bizalminak kell azokat átadni, aki a csomagokban levő romlandó élelmiszereket a betegszobának adja le.

III. Büntetőeljárás

99. Cikk

Egyetlen hadifogoly ellen sem lehet eljárást indítani, vagy őt elítélni oly cselekmény miatt, amelyet a fogva tartó Hatalom jogszabályai vagy a nemzetközi jog a cselekmény elkövetésének napján nem tiltott kifejezetten.

A hadifogollyal szemben semmiféle erkölcsi vagy testi kényszerszert nem szabad kifejteni abból a célból, hogy magát a terhére rótt cselekményben bűnösnek ismerje el.

Egyetlen hadifoglyot sem lehet elítélni anélkül, hogy a védekezésére alkalma lett volna, és hogy megfelelően képezett védő segítségével részesült volna.

100. Cikk

A hadifoglyokat és a Védőhatalmakat, mihelyt lehetséges, tájékoztatni kell azokról a bűncselekményekről, amelyek a fogva tartó Hatalom törvényhozása értelmében halálbüntetés alá esnek.

Semmiféle bűncselekmény sem büntethető halállal annak a Hatalomnak a hozzájárulása nélkül, amelyhez a foglyok tartoznak.

A halálbüntetés csak akkor szabható ki hadifogollyal szemben, ha a bíróság figyelmét a 87. Cikk második bekezdésének megfelelően külön felhívták arra, hogy a terhelt nem lévén a fogva tartó Hatalom állampolgára, annak nem tartozik hűséggel, és saját akaratától független körülmények következtében van annak a hatalmában.

101. Cikk

Ha a hadifogolyra halálbüntetést szabtak ki, az ítélet nem hajtható végre a 107. Cikkben szabályozott részletes értesítésnek a Védőhatalomhoz a megjelölt címre megérkezésének pillanatától számított legalább hat hónapos időtartam eltelte előtt.

102. Cikk

Hadifogollyal szemben csak a fogva tartó Hatalom fegyveres erőihez tartozó személyekre nézve illetékes bíróság és csak az ezekre irányadó eljárás szerint hozhat érvényesen ítéletet, és ha ezenkívül a jelen fejezet rendelkezéseit betartották.

103. Cikk

A hadifoglyokkal szemben elrendelt minden vizsgálatot oly gyorsan kell lefolytatni, amennyire ezt a körülmények megengedik, és úgy, hogy a tárgyalást minél előbb megtartsák. Egyetlen hadifogoly sem tartható előzetes letartóztatásban, kivéve, ha hasonló cselekmények miatt a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaival szemben ugyanezt a rendszabályt alkalmaznák, vagy ha azt az ország biztonságának érdeke megköveteli. Az előzetes letartóztatás semmi esetre sem tarthat három hónapnál tovább.

A hadifogoly előzetes letartóztatásának tartamát a szabadságvesztés-büntetésbe, amelyre ítélték, be kell számítani; erre egyébként a büntetés kiszabásánál is figyelemmel kell lenni.

A hadifoglyok előzetes letartóztatásuk tartama alatt továbbra is részesülnek a jelen fejezet 97. és 98. Cikkeiben foglalt kedvezményekben.

104. Cikk

Minden olyan esetben, amelyben a fogva tartó Hatalom hadifogollyal szemben bűnvádi eljárás megindítását határozta el, erről mihelyt teheti azonnal, de legalább három héttel a tárgyalás kezdete előtt értesíti a Védőhatalmat. Ez a három hetes időköz csak attól az időponttól számít, amelyben az értesítés a Védőhatalomhoz - ez utóbbi által a fogva tartó Hatalommal megelőzően közölt címre - megérkezett.

Ez az értesítés a következő adatokat tartalmazza:

1. a hadifogoly családi nevét, utónevét, rendfokozatát, anyakönyvi számát, születésének időpontját és amennyiben van, foglalkozását;
2. felügyelet alatt tartásának (internálásának) vagy fogva tartásának helyét;
3. a vád vagy a vádak részletezését az alkalmazandó törvényes rendelkezések megjelölésével;
4. az ügyben ítélkező bíróság megjelölését, valamint a tárgyalás megkezdésére kitűzött időpontot és a tárgyalás helyét.

A fogva tartó Hatalom ugyanezt az értesítést küldi meg a hadifogoly bizalmijának.

Ha a tárgyalás megkezdésekor nincs bizonyítva, hogy az említett értesítést a Védőhatalom, a hadifogoly és az érdekelt bizalmi legalább három héttel a tárgyalás megkezdése előtt kézhez kapta, a tárgyalást nem lehet megtartani és el kell napolni.

105. Cikk

A hadifogoly jogosult arra, hogy valamelyik fogoly bajtársa támogatását

és általa választott képesített ügyvéd védelmét vegye igénybe, hogy tanúkat idéztessen meg és, ha szükségesnek tartja, alkalmas tolmács szolgáltatait is igénybe vegye. A fogva tartó Hatalom a hadifoglyot jogairól a tárgyalás előtt kellő időben tájékoztatja.

Ha a hadifogoly nem választott védőt, a Védőhatalom gondoskodik számára védőről; e célból legalább egy hét áll rendelkezésére. A Védőhatalom kérésére a fogva tartó Hatalom közli vele a védelem ellátására hivatott személyek jegyzékét. Ha sem a hadifogoly, sem a Védőhatalom nem választott védőt, a fogva tartó Hatalom hivatalból jelöl ki képesített ügyvédet a terhelt védelmére.

A terhelt védelmének előkészítésére a védőnek a tárgyalás kezdete előtt legalább két hetes határidő áll rendelkezésére, és megilletik a szükséges könnyítések is; nevezetesen szabadon meglátogathatja a terheltet, és tanú nélkül folytathat vele megbeszélést. Tárgyalhat az összes mentő tanúkkal is, ideértve a hadifoglyokat is. E lehetőségek a perorvoslati határidő végéig megilletik.

A hadifogoly terhelttel a tárgyalás előtt kellő időben, általa értett nyelven közölni kell a vádiratot, és azokat az iratokat, amelyeket a fogva tartó Hatalom hadseregére nézve hatályban levő törvények értelmében a terhelttel általában közölni kell. Ugyanezeket ugyanolyan feltételek mellett a védővel is közölni kell.

A Védőhatalom képviselőinek joguk van arra, hogy a tárgyaláson jelen legyenek, kivéve, ha az állam biztonsága érdekében kivételesen zárt tárgyalást tartanak; ebben az esetben a fogva tartó Hatalom erről értesíti a Védőhatalmat.

106. Cikk

Minden hadifogolynak joga van ugyanolyan feltételek mellett, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak, fellebbezéssel, semmisségi panasszal vagy felülvizsgálati kérelemmel élni minden vele szemben hozott ítélet ellen. A hadifoglyot részletesen tájékoztatni kell perorvoslati jogairól és az ezek gyakorlásához előírt határidőről.

107. Cikk

A hadifogollyal szemben hozott minden ítéletet kivonatos értesítés alakjában azonnal a Védőhatalom tudomására kell juttatni, megemlítve azt is, hogy a hadifogolynak joga van-e fellebbezéssel, semmisségi panasszal vagy felülvizsgálati kérelemmel élni. Ezt a tájékoztatást az érdekelt bizalmival is közölni kell. Ugyancsak közölni kell a hadifogollyal is, általa értett nyelven, ha az ítéletet nem előtte hirdették ki. Továbbá a fogva tartó Hatalom azonnal közli a Védőhatalommal a hadifogoly elhatározását arra vonatkozólag, hogy perorvoslati jogával élni kíván-e, vagy sem.

Ezenkívül, ha az ítélet jogerőre emelkedett, valamint ha halálos ítéletről van szó, elsőfokú ítélet esetében is, a fogva tartó Hatalom, mihamar越快 lehetséges, a Védőhatalomnak részletes értesítést küld, amely tartalmazza:

1. az ítélet pontos szövegét;
2. a vizsgálatról és a tárgyalásról készült összefoglaló jelentést, különösen kiemelve a vád és védelem elemeit;
3. adott esetben annak az intézetnek a megjelölését, ahol az elítélt büntetését fogja tölteni.

Az előző bekezdésben említett közléseket a Védőhatalomnak a fogva tartó Hatalommal előzőleg közölt címére kell megküldeni.

108. Cikk

A szabályszerűen végrehajthatóvá vált ítéletekben a hadifoglyokkal szemben kiszabott büntetéseket ugyanazokban az intézetekben és ugyanazon feltételek mellett kell kitölteni, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak. Ezek a feltételek minden esetben feleljenek meg az egészségügyi és az emberiességi követelményeknek.

Azt a hadifogolyt nőt, akivel szemében ilyen büntetést szabtak ki, elkülönített helyiségben, nők felügyelete alatt kell elhelyezni.

A szabadságvesztés-büntetésre elítélt hadifoglyok minden esetben továbbra is élvezik a jelen Egyezmény 78. és 126. Cikkei rendelkezéseiben foglalt kedvezményeket. Ezenkívül jogosultak leveleket kapni és írni, havonként legalább egyszer segélycsomagot kapni és a szabad levegőn rendszeresen testgyakorlatokat végezni; részesülnek az egészségi állapotuk következtében szükségessé vált orvosi ápolásban és lelki vigaszban, amennyiben ezt kérik. A rájuk kiszabandó büntetések feleljenek meg a 87. Cikk harmadik bekezdésében foglalt rendelkezéseknek.

IV. Cím

A FOGSÁG VÉGE

I. Rész

KÖZVETLEN HAZASZÁLLÍTÁS ÉS SEMLEGES ORSZÁGBAN VALÓ ELHELYEZÉS

109. Cikk

Az összeütköző Felek a jelen Cikk harmadik bekezdésében foglalt fenntartás mellett tartoznak a következő Cikk első bekezdésének megfelelően a nagybeteg és a súlyosan sebesült hadifoglyokat rendfokozatukra és számukra való tekintet nélkül, miután szállítható állapotba kerültek, hazaküldeni.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések tartama alatt az érdekelt semleges Hatalmak támogatásával a következő Cikk második bekezdésében említett sebesült és beteg foglyok semleges országban való elhelyezésének megszervezésére fognak törekedni; ezenkívül megállapodhatnak azon egészséges hadifoglyok közvetlen hazaszállítása vagy semleges országban való elhelyezése tekintetében is, akik már régóta fogságban vannak.

A jelen Cikk első bekezdése értelmében hazaszállításra kerülő egyetlen sebesült vagy beteg hadifogoly sem szállítható haza akarata ellenére az ellenségeskedések tartama alatt.

110. Cikk

Közvetlenül hazaszállítandók:

1. a gyógyíthatatlan sebesültek és betegek, akiknek szellemi vagy testi épsége jelentős csökkenést szenvedett;
2. azok a sebesültek és betegek, akik az orvosi vélemények szerint egy éven belül nem gyógyulhatnak meg, ha az állapotuk kezelést igényel és szellemi és testi alkalmasságuk lényegesen csökkentnek látszik;
3. azok a sebesültek és betegek, akiknek szellemi vagy testi épségében jelentős és állandó csökkenés mutatkozik.

Semleges országban helyezhetők el:

1. azok a sebesültek és betegek, akiknek a gyógyulására és sebesülés vagy a betegség kezdetének időpontjától számított egy éven belül számítani lehet, ha a semleges országban való kezelésük biztosabb és gyorsabb gyógyulást ígér;
2. azok a hadifoglyok, akiknek szellemi vagy testi egészségét az orvosi vélemények szerint a fogság fenntartása komolyan veszélyeztet, azonban semleges országban való elhelyezésük előreláthatólag sokkal biztosabb és sokkal gyorsabb gyógyulást fog előidézni.

Az érdekelt Hatalmak közötti megállapodásban kell megszabni azokat a feltételeket, amelyeknek a semleges országban elhelyezett hadifoglyoknak a hazaszállítás céljából meg kell felelniük, valamint jogi helyzetüket. Általában az alábbi csoportokba tartozó, semleges országban elhelyezett hadifoglyok szállítandók haza:

1. akiknek egészségi állapota oly mértékben rosszabbodott, hogy a közvetlen hazaszállítás feltételei fennforognak;
2. akiknek szellemi és testi épsége a kezelés után is jelentősen csökkent maradt.

A közvetlen hazaszállítást vagy semleges országban való elhelyezést maga után vonó rokkantság vagy betegség eseteinek meghatározása tárgyában az összeütköző Felek között kötött külön megállapodások hiányában ezeket az eseteket a jelen Egyezményhez csatolt, a sebesült és a beteg hadifoglyok közvetlen hazaszállítását és semleges országban való elhelyezését szabályozó megállapodásmintában, valamint a

vegyes orvosi bizottságokra vonatkozó szabályzatban foglalt alapelveknek megfelelően kell meghatározni.

111. Cikk

A fogva tartó Hatalomnak, annak a Hatalomnak, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, valamint valamely, e két Hatalom által elfogadott semleges Hatalomnak oly megállapodások kötésére kell törekedniük, amelyek lehetővé teszik a hadifoglyoknak az említett semleges Hatalom területén az ellenségeskedések megszűnéséig való felügyelet alatt tartását (internálását).

112. Cikk

A beteg és a sebesült foglyok megvizsgálása és az irányukban megfelelőnek mutató intézkedések megtétele céljából már az összeütközés kezdetétől fogva orvosi vegyesbizottságokat kell kijelölni. E bizottságok kijelölésének, feladatainak és működésének összhangban kell lenni a jelen Egyezményhez csatolt Szabályzat rendelkezéseivel.

Azokat a hadifoglyokat azonban, akik a fogva tartó Hatalom orvosi hatóságainak véleménye szerint nyilvánvalóan súlyos sebesültek vagy nagybetegek, az orvosi vegyesbizottság vizsgálata nélkül haza lehet szállítani.

113. Cikk

Azokon kívül, akiket a fogva tartó Hatalom orvosi hatóságai jelöltek ki, az alább felsorolt csoportokba tartozó sebesült vagy beteg foglyok jelentkezhetnek az előző cikkben említett orvosi vegyesbizottságok előtt vizsgálat céljából:

1. azok a sebesültek és betegek, akiknek megvizsgálását valamely, hivatását a

táborban gyakorló olyan orvos javasolta, aki honfitársa a foglynak vagy olyan orvos, aki az összeütközésben részt vevő egyik ország állampolgára, amennyiben ez az ország szövetsége annak a Hatalomnak, amelyhez a foglyok tartoznak;

2. a bizalmiak által javaslatba hozott sebesültek és betegek;

3. azok a sebesültek és betegek, akiket az a Hatalom javasolt, amelyhez tartoznak, vagy valamely, e Hatalom által elismert fogolysegítő szervezet.

Az orvosi vegyesbizottságok előtt olyan hadifoglyok is jelentkezhetnek vizsgálatra, akik nem tartoznak a fenti három csoport egyikébe sem, de ezek csak az említett csoportokba tartozók megvizsgálása után kerülnek sorra.

Az orvosi vegyesbizottság által megvizsgálandó hadifoglyok orvos honfitársa és bizalmija a vizsgálatnál jelen lehet.

114. Cikk

A balesetet szenvedett hadifoglyok, azoknak kivételével, akik a sebesülést szándékosan idézték elő, hazaszállításuk és semleges országban való esetleges elhelyezésük szempontjából a jelen Egyezmény rendelkezéseiben foglalt kedvezményekben részesülnek.

115. Cikk

A fegyelmi büntetéssel sújtott olyan hadifoglyokat, akik megfelelnek a hazaszállításra vagy semleges országban való elhelyezésre nézve előírt feltételeknek, nem lehet azon a címen visszatartani, hogy büntetésüket nem töltötték ki.

A bírósági eljárás alatt álló vagy bíróságilag elítélt olyan hadifoglyok, akiket a hazaszállításra vagy semleges országba való elhelyezésre már kiszemeltek, a fogva tartó Hatalom hozzájárulása esetén még ennek az eljárásnak a befejezése vagy a büntetés végrehajtása előtt részesülhetnek ezekben a kedvezményekben.

Az összeütköző Felek közlik egymással azoknak a nevét, akiket az eljárás befejezéséig vagy a büntetés végrehajtásáig visszatartanak.

116. Cikk

A hadifoglyok haza- vagy semleges országba való szállításának költségei a fogva tartó Hatalom határától kezdve azt a Hatalmat terhelik, amelyhez ezek a foglyok tartoznak.

117. Cikk

Egyetlen hazaszállított hadifoglyot sem szabad tényleges katonai szolgálatra igénybe venni.

II. Rész

A HADIFOGLYOK
SZABADONBOCSÁTÁSA ÉS
HAZASZÁLLÍTÁSA AZ
ELLENSÉGESKEDÉSEK
MEGSZŰNÉSEKOR

118. Cikk

A tényleges ellenségeskedések megszűnésével a hadifoglyokat késedelem nélkül szabadon kell bocsátani és haza kell szállítani.

Ha az összeütköző Felek között az ellenségeskedések megszüntetése tárgyában kötött egyezményben nincs erre vonatkozó rendelkezés, vagy ily egyezmény hiányában, mindegyik fogva

tartó Hatalom késedelem nélkül az előző bekezdésben foglalt elvnek megfelelő hazaszállítási tervet állapít meg és hajt végre.

Az elfogadott rendszabályokat mindkét esetben a hadifoglyok tudomására kell hozni.

A hadifoglyok hazaszállítási költségeit minden esetben méltányos módon kell megosztani a fogva tartó Hatalom és azon Hatalom között, amelyhez a hadifoglyok tartoznak. Ebből a célból a megosztásnál a következő alapelvek irányadók:

a) ha a két Hatalom egymással határos, az a Hatalom között, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a fogva tartó Hatalom határától kezdve viseli a hazaszállítás költségeit;

b) ha a két Hatalom egymással nem határos, a fogva tartó Hatalom a hadifoglyok saját területén való szállításának költségeit saját határáig, vagy addig a kikötőig viseli, amely ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a legközelebb esik. Ami a hazaszállítással járó költségek többi részét illeti, az érdekelt Hatalmaknak meg kell állapodni a költségek egymás közötti méltányos megosztásában. Az ilyen megállapodás megkötése semmi esetre sem szolgálhat a hadifoglyok hazaszállítása tekintetében a legkisebb késedelem alapjául sem.

119. Cikk

A hazaszállítást a jelen Egyezménynek a hadifoglyok áthelyezését szabályozó 46-48. Cikkeiben megállapítottakhoz hasonló feltételek mellett kell foganatosítani, és figyelemmel kell lenni

a 118. Cikk és azt követő cikkek rendelkezéseire is.

A hadifoglyoknak hazaszállításukkor a tőlük a 18. Cikk rendelkezéseivel összhangban elvett értéktárgyakat és a külföldi pénznemben meghatározott oly pénzösszegeket, amelyeket a fogva tartó Hatalom pénznemére nem váltottak át, vissza kell adni. Azokat az értéktárgyakat és külföldi pénznemre szóló összegeket, amelyeket bármi okból a hadifoglyoknak hazaszállításukkor nem adtak vissza, a 122. Cikkben említett Tájékoztató Irodának kell átadni.

A hadifoglyoknak joguk van személyes tárgyaik, levelezésük és a címükre érkezett csomagok magukkal vitelére; a tárgyak súlyát, ha a hazaszállítás körülményei megkövetelik, korlátozni lehet arra, amit a fogoly ésszerűen magával vihet; minden esetre minden hadifogoly jogosult legalább 25 kilót magával vinni.

A hazaszállított hadifogoly egyéb személyes tárgyait a fogva tartó Hatalom őrzi meg; ez a Hatalom ezeket a tárgyakat a hadifoglyoknak megküldi, mihelyt a szállítás módozatai és költségeinek fedezése tekintetében azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifogoly tartozik, megállapodást köt.

Azok a hadifoglyok, akik büntetőtörvénybe ütköző büntett vagy vétség miatt bűnvádi eljárás alatt állnak, az eljárás befejezéséig és adott esetben a büntetés kitöltéséig visszatartathók. Ugyanez vonatkozik azokra is, akiket büntetőtörvénybe ütköző büntett vagy vétség miatt ítélték el.

Az összeütköző Felek közlik egymással azoknak a hadifoglyoknak a névsorát,

akiket az eljárás befejezéséig vagy a büntetés kitöltéséig visszatartottak.

Az összeütköző Felek a legrövidebb időn belül megállapodnak a különböző helyeken szétszórott foglyok felkutatását és hazaszállításuk biztosítását végző bizottságok megalakításában.

III. Rész

A HADIFOGLYOK ELHALÁLOZÁSA

120. Cikk

A hadifoglyok végrendeleteit úgy kell szerkeszteni, hogy azok megfeleljenek a hazájuk törvényhozása által megkívánt érvényességi kellékeknek, és hazájuk megteszi a szükséges intézkedéseket e kellékeknek a fogva tartó Hatalom tudomására hozás iránt. A végrendeletet a hadifogoly kérésére és halála után, mindenesetre késedelem nélkül át kell adni a Védőhatalomnak, hitelesített másolatát pedig meg kell küldeni a Központi Irodának.

A jelen Egyezményhez csatolt mintának megfelelő halotti bizonyítványokat vagy jegyzékeket, amelyeket felelős tiszt hitelesít, a fogságban elhunyt valamennyi hadifoglyról ki kell állítani, s a legrövidebb időn belül meg kell küldeni a 122. Cikknek megfelelően felállított Tájékoztató Irodának. Ezeknek a bizonyítványoknak vagy jegyzékeknek tartalmazniuk kell a 17. Cikk harmadik bekezdésében felsorolt személyazonossági adatokat, a halál helyét és időpontját, a halál okát, az elföldelés helyét és idejét, valamint a sírok azonosságának megállapításához szükséges összes adatot.

Az eltemetést vagy elhamvasztást a halál megállapítása, a jelentés elkészítése és szükség esetén az elhunyt

személyazonosságának megállapítása céljából a holttest orvosi megvizsgálásának kell megelőznie.

A fogva tartó hatóságok gondoskodnak arról, hogy a fogságban elhunyt hadifoglyokat tisztességesen temessék el, ha lehetséges, annak a vallásnak szertartása szerint, amelyhez tartoztak; hogy sírjaikat tiszteletben és megfelelően karban tartsák és úgy jelöljék meg, hogy azokat mindenkor meg lehessen találni. Az ugyanazon Hatalomhoz tartozó elhunyt hadifoglyokat, hacsak lehetséges, ugyanazon a helyen kell eltemetni.

Az elhunyt hadifoglyokat egyénileg kell eltemetni, kivéve az olyan szükséghelyzetet, amely a csoportos eltemetést teszi szükségessé. A holttesteket csak abban az esetben szabad elhamvasztani, ha azt parancsoló egészségügyi okok vagy az elhunyt vallása kívánják meg, vagy ha az elhunyt kívánta. A halotti bizonyítványon az elhamvasztást az indok megjelölésével fel kell tüntetni.

A sírok megtalálása érdekében az elföldelésekre és a sírokra vonatkozó minden adatot a fogva tartó Hatalom által létesített sírszolgálatnak kell jegyzékbe foglalni. A sírok jegyzékeit és a temetőkből vagy másutt elföldelt hadifoglyokra vonatkozó adatokat meg kell küldeni annak a Hatalomnak, amelyhez ezek a hadifoglyok tartoztak. E sírok gondozása és a holttestek minden későbbi áthelyezésének jegyzékbe vétele a terület felett ellenőrzést gyakorló Hatalom feladata, ha az Egyezménynek részese. Ezeket a rendelkezéseket azokra a hamvakra is alkalmazni kell, amelyeket a sírszolgálatnak meg kell őriznie mindaddig, amíg a származási ország

nem közli azokat a végleges intézkedéseket, amelyeket e tárgyban tenni szándékozik.

121. Cikk

A fogva tartó Hatalom azonnal hivatalos vizsgálatot indít, ha beigazolódik, vagy az a gyanú forog fenn, hogy valamely hadifogoly halálát vagy súlyos megsebesülését valamelyik őr, másik hadifogoly vagy bármely más személy okozta, úgyszintén ha az elhalálozás oka ismeretlen.

Erről azonnal értesíteni kell a Védőhatalmat. Be kell szerezni a tanúk, nevezetesen a hadifoglyok tanúvallomását; a tanúvallomásokat tartalmazó jelentést közölni kell az említett Hatalommal.

Ha a vizsgálat megállapítja egy vagy több személy bűnösségét, a fogva tartó Hatalom minden intézkedést megtesz a felelős személy vagy személyek bírósági felelősségre vonása érdekében.

V. Cím

A TÁJÉKOZTATÓ IRODA ÉS A HADIFOGLYOKAT SEGÍTŐ EGYESÜLETEK

122. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél az ellenségeskedések kezdetétől fogva és mindenfajta megszállás esetében a hatalmában levő hadifoglyokra vonatkozó hivatalos Tájékoztató Irodát állít fel; azok a semleges vagy nem hadviselő Hatalmak, amelyek a 4. Cikkben említett csoportok valamelyikébe tartozó személyeket fogadnak be területükre, ezekkel a személyekkel kapcsolatban ugyanígy járnak el. Az érdekelt Hatalom gondoskodik arról, hogy a Tájékoztató

Irodának szükséges helyiség, felszerelés és személyzet álljon rendelkezésre eredményes működése kifejtése érdekében. Ez a Hatalom a Tájékoztató Iroda céljára hadifoglyokat is alkalmazhat, azonban tiszteletben kell tartania a jelen Egyezménynek a hadifoglyok munkájára vonatkozó részében megállapított feltételeket.

Mindegyik összeütköző Fél a lehető legrövidebb idő alatt saját Tájékoztató Irodája rendelkezésére bocsátja a 4. Cikkben felsorolt csoportok valamelyikébe tartozó és hatalmába került ellenséges személyekre vonatkozólag a jelen cikk negyedik, ötödik és hatodik bekezdésében említett adatokat. A semleges és nem hadviselő Hatalmak ugyanígy járnak el az ezekben a csoportokba tartozó személyek tekintetében, akiket területükre befogadtak.

Az Iroda egyfelől a Védőhatalmak, másfelől a 123. Cikkben említett Központi Iroda közvetítésével a leggyorsabb úton sürgősen közli ezeket az adatokat az érdekelt Hatalmakkal.

Ezeknek az értesítéseknek az érdekelt családok gyors tájékoztatását kell lehetővé tenni. Az értesítéseknek - a 17. Cikk rendelkezéseinek fenntartása mellett - feltéve, hogy az adatok a Tájékoztató Iroda rendelkezésére állnak, minden hadifoglyra vonatkozólag tartalmazniuk kell családi nevét, utónevét, rendfokozatát, anyakönyvi számát, születésének helyét és teljes időpontját, annak a Hatalomnak a megjelölését, amelyhez a hadifogoly tartozik, atyja utónevét és anyja családi nevét, annak a személynek címét és nevét, akit értesíteni kell, valamint a fogolynak szóló levelek címzését.

A Tájékoztató Iroda az összes illetékes hatóságoktól megkapja az áthelyezésekre, szabadonbocsátásokra, hazaszállításokra, szökésekre, üdülésekre és halálesetekre vonatkozó adatokat, és azokat a fenti harmadik bekezdésben szabályozott módon továbbítja. A súlyosan beteg vagy súlyosan sebesült hadifoglyok egészségi állapotára vonatkozó értesítéseket ugyancsak rendszeresen és ha lehetséges, hetenként kell továbbítani. A Tájékoztató Iroda feladata továbbá a hadifoglyokkal kapcsolatban hozzá intézett érdeklődések megválaszolása, ideértve azokat az érdeklődéseket is, amelyek a fogságban meghaltakra vonatkoznak; az Iroda azoknak a kívánt adatoknak beszerzése céljából, amelyek nem állnak rendelkezésre, lefolytatja a szükséges nyomozást.

Az Iroda írásbeli közléseit aláírással vagy pecséttel kell ellátni.

A Tájékoztató Iroda feladatát képezi ezenkívül a hadifoglyok részéről hazaszállításuk, szabadonbocsátásuk, szökésük alkalmával vagy elhalálozásukkor hátrahagyott összes személyes értéktárgyak, ideértve a nem a fogva tartó Hatalom pénznemében lévő pénzüsszegek és a közeli hozzátartozókra nézve fontos okiratok összegyűjtése és az érdekelt Hatalmakhoz továbbítása. Ezeket a tárgyakat az Iroda lepecsételt csomagokban küldi meg; ezekhez a csomagokhoz csatolni kell azoknak a személyeknek a személyazonosságát pontosan megállapító nyilatkozatokat, akiknek tulajdonában voltak ezek a tárgyak, továbbá a csomag teljes leltárát. A hadifoglyok egyéb személyes tárgyait az érdekelt összeütköző Felek között megállapodásoknak megfelelően kell elküldeni.

123. Cikk

A Központi Hadifogoly Tájékoztató Irodát semleges országban kell felállítani. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, ha szükségesnek látja, javasolja az érdekelt Hatalmaknak ilyen Iroda felállítását.

Ennek az Irodának feladata a hadifoglyokra vonatkozó minden hivatalos vagy magánúton beszerezhető felvilágosítás összegyűjtése; majd ezeket a felvilágosításokat a lehető leggyorsabban eljuttatja ahhoz az országhoz, amelyből a hadifoglyok származnak vagy ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez tartoznak. Az Iroda az összeütköző Felek részéről a közlések foganatosítása érdekében minden könnyítést meg fog kapni.

Kíváncsú, hogy a Magas Szerződő Felek és különösen azok, amelyeknek állampolgárai a Központi Iroda szolgálatait élvezik, az Irodát a szükséges pénzügyi támogatásban részesítsék.

Ezeket a rendelkezéseket nem lehet úgy értelmezni, mintha korlátozni kívánnák a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának és a 125. Cikkben említett segélyegyesületeknek emberbaráti tevékenységét.

124. Cikk

A nemzeti Tájékoztató Irodák és a Központi Tájékoztató Iroda postai szállítás tekintetében díjmentességben, valamint a 74. Cikkben említett mentességekben és lehetőség szerint a távirati díjak alóli mentességben vagy legalábbis jelentős díjmérséklésben részesülnek.

125. Cikk

A fogva tartó Hatalmaknak saját biztonságuk vagy bármely más ésszerű szempont biztosítása érdekében elengedhetetlen rendszabályok fenntartása mellett, a legkedvezőbb fogadtatásban részesítik a vallási szervezeteket, segélyegyesületeket vagy a hadifoglyokat segíteni kívánó bármely más szervezetet. Minden szükséges támogatást megadnak nekik és megfelelően meghatalmazott küldötteiknek abból a célból, hogy a hadifoglyokat látogathassák, közöttük segélyeket, bárholnan eredő vallási, nevelési, szórakozási célokra szolgáló felszerelést szétosszanak, vagy hogy a hadifoglyokat segítsék a táboron belüli időtöltéseik megszervezésében. Az előbb említett egyesületek vagy szervezetek akár a fogva tartó Hatalom területén, akár más országban létesíthetők, sőt nemzetközi jellegűek is lehetnek.

A fogva tartó Hatalom korlátozhatja azoknak az egyesületeknek vagy szervezeteknek a számát, amelyek küldötteit területén és ellenőrzése mellett tevékenység folytatására jogosítja fel, mégis azzal a feltétellel, hogy az ilyen korlátozás ne akadályozza meg az összes hadifoglyok részére hathatós és elegendő támogatás nyújtását.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának különleges helyzetét ezen a téren mindenkor el kell ismerni és tiszteletben kell tartani.

Amikor a hadifoglyoknak a fent említett célokra szolgáló segélyeket vagy felszerelést átadják, vagy legalábbis rövid időn belül, minden egyes küldeményről az érdekelt hadifogoly bizalmija által aláírt elismervényt kell eljuttatni a segélyegyesületekhez vagy a

feladó szervezethez. Egyidejűleg a hadifoglyokat őrző igazgatási hatóságok is elismervényeket állítanak ki a küldeményekről.

VI. Cím

AZ EGYEZMÉNY VÉGREHAJTÁSA

I. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

126. Cikk

A Védőhatalmak képviselői vagy küldöttei jogosultak minden helyet felkeresni, ahol hadifoglyok tartózkodnak, különösen a felügyelet alatt tartásra (internálásra), fogva tartásra szolgáló helyeket, valamint a munkahelyeket; bemehetnek a hadifoglyok részéről használt összes helyiségbe. Joguk van az áthelyezett hadifoglyok elindulási, átutazási vagy megérkezési helyeit is felkeresni. A hadifoglyokkal és kiváltképpen a bizalmiakkal tanúk nélkül, szükség esetén tolmács közvetítésével érintkezhetnek.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei szabadon választhatják meg azokat a helyeket, amelyet meglátogatni kívánnak; e látogatások tartama és gyakorisága nem korlátozható. Csak parancsoló katonai szükségből tilthatók meg, kivételesen és átmenetileg.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának küldötteit ugyanezek az előjogok illetik meg. E küldöttek kijelöléséhez annak a Hatalomnak a hozzájárulása szükséges, amelynek hatalmában vannak a meglátogandó hadifoglyok.

127. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény szövegének saját országukban mind béke, mind háború idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére, nevezetesen, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai, és ha lehetséges, a polgári oktatási tervbe oly módon, hogy az Egyezmény alapelveit az összes fegyveres erők és a lakosság is megismerje.

A katonai és egyéb hatóságokat, amelyek háború idején felelősek a hadifoglyokért, el kell látni az Egyezmény szövegével, és ezeket különösen oktatni kell az Egyezmény rendelkezéseire.

128. Cikk

A Magas Szerződő Felek a Svájci Szövetségi Tanács, az ellenségeskedések folyamán pedig a Védőhatalmak útján közlik egymással a jelen Egyezmény hivatalos fordítását, valamint az Egyezmény alkalmazásának biztosítása céljából kibocsátott törvényeket és szabályzatokat.

129. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak, hogy minden szükséges törvényhozási intézkedést megtesznek abból a célból, hogy megfelelő büntetéssel sújtsák azokat a személyeket, akik a jelen Egyezmény valamely rendelkezését a következő cikkben meghatározott módon súlyosan megsértették, vagy annak megsértésére utasítást adtak.

Mindegyik Szerződő Fél köteles felkutatni azokat a személyeket, akiket e súlyos jogsértések elkövetésével vagy azok elkövetésére utasítás adásával gyanúsítanak, és köteles e személyeket,

tekintet nélkül állampolgárságukra, saját bíróságai elé állítani. Joga van arra is, hogy ezeket a személyeket - ha ezt az eljárást előnyben részesíti - a saját jogszabályaiban megállapított feltételek mellett, ítélkezés céljából átadja a bűncselekmény üldözésében érdekelt valamely más Szerződő Félnek, feltéve, hogy ennek a Szerződő Félnek e személyekkel szemben elegendő terhelő bizonyíték áll rendelkezésére (prima facie).

Mindegyik Szerződő Fél megteszi a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény rendelkezéseit sértő cselekmények megszüntetésére, ha azok nem is merítik ki a következő cikkben meghatározott súlyos jogsértéseket.

A vádlottakat minden körülmények között megilleti a tisztességes eljárás és a védelem biztosítékai, amelyek nem lehetnek a jelen Egyezmény 105. Cikk és következő cikkeiben megállapított biztosítékoknál kedvezőtlenebbek.

130. Cikk

Az előző cikkben említett súlyos jogsértésnek az alábbi tényállások bármelyikét kimerítő cselekmények tekintendők, ha azokat a jelen Egyezmény által védett személyek vagy dolgok ellen követik el: a szándékos emberölés, a kínzás vagy embertelen bánásmód, ideértve a biológiai kísérleteket, nagy fájdalom szándékos előidézése, vagy a testi épség, illetve az egészség súlyos megsértése, hadifogolynak az ellenséges Hatalom fegyveres erőiben való szolgálatra kényszerítése, vagy a hadifogolynak a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelő tisztességes és szabályos eljáráshoz való jogától történő megfosztása.

131. Cikk

Valamely Szerződő Fél sem magát, sem más Szerződő Felet nem mentesíthet az előző cikkben meghatározott jogsértések miatt reá vagy más Szerződő Félre háruló felelősség alól.

132. Cikk

Az Egyezmény minden állítólagos megsértése címén valamely összeütköző Fél kérelmére az érdekelt Felek által megállapítandó eljárás szerint vizsgálatot kell indítani.

Ha a vizsgálati eljárásra vonatkozólag nem jön létre megegyezés, a Felek választottbíró kijelölésében állapodnak meg, aki megállapítja a követendő eljárást.

Ha a jogsértést megállapították, az összeütköző Felek azt a lehető leggyorsabban megszüntetik és megakadályozzák.

II. Rész

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

133. Cikk

A jelen Egyezmény angol és francia nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Svájci Szövetségi Tanács gondoskodik az Egyezmény orosz és spanyol nyelvű hivatalos fordításának elkészítéséről.

134. Cikk

A jelen Egyezmény a Magas Szerződő Felek közötti viszonylatban az 1929. július 27-én kelt Egyezmény helyébe lép.

135. Cikk

A szárazföldi háború törvényeire és szokásaira vonatkozólag akár az 1899. július 29-én, akár az 1907. október 18-án kelt hágai Egyezményben részes ama Hatalmak közötti viszonylatban, amelyek a jelen Egyezményben is részesek, a jelen Egyezmény kiegészíti az említett hágai Egyezményhez mellékelte Szabályzat II. fejezetét.

136. Cikk

A jelen Egyezmény a mai keltezését viseli, és azt a Genfben, 1949. április hó 21-én megnyitott Értekezleten képviselt Hatalmak nevében, valamint az Értekezleten nem képviselt azon Hatalmak nevében, amelyek az 1929. július 7-én kelt Egyezmény részesei, 1950. február 12-ig írható alá.

137. Cikk

A jelen Egyezményt mihelyt lehetséges, meg kell erősíteni, és a megerősítő okiratokat Bernben kell letenni.

Mindegyik megerősítő okirat letételéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek hiteles másolatát a Svájci Szövetségi Tanács megküldi mindazon Hatalmaknak, amelyeknek nevében az Egyezményt aláírták, vagy a csatlakozást bejelentették.

138. Cikk

A jelen Egyezmény legalább két megerősítő okirat letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

Ezután a Magas Szerződő Felek mindegyikére nézve a saját megerősítő okiratának letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

139. Cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésének időpontjától kezdve csatlakozásra nyitva áll mindazon Hatalmak részére, amelyek nevében az Egyezményt nem írták alá.

140. Cikk

A csatlakozásokat a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, és azok beérkezésük időpontját követő hat hónap elteltével válnak hatályossá.

A Svájci Szövetségi Tanács a csatlakozásokat mindazon Hatalmakkal közli, amelyek nevében az Egyezményt aláírták vagy a csatlakozást bejelentették.

141. Cikk

A 2. és a 3. Cikkben meghatározott helyzetek bekövetkezése esetén az összeütköző Hatalmak részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás megkezdése előtt vagy után letett megerősítés és bejelentett csatlakozás azonnal hatályba lép. Az összeütköző Hatalmaktól beérkező megerősítések vagy csatlakozások közlését a Svájci Szövetségi Tanács a leggyorsabb módon fogyanatosítja.

142. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Egyezményt.

A felmondást a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni. Ezt a bejelentést az összes Magas Szerződő Fél kormányával közli.

A felmondás a Svájci Szövetségi Tanácshoz intézett bejelentéstől számított egy év elteltével válik hatályossá. Az a felmondás azonban, amelyet akkor jelentenek be, amikor a felmondó Hatalom összeütközésben vesz részt, nem válik hatályossá addig,

amíg a béke nincs megkötve és semmi esetre sem addig, amíg a jelen Egyezményrel védett személyek szabadonbocsátására és hazaszállítására irányuló műveletek befejezést nem nyertek.

A felmondás csak a felmondó Hatalommal szemben érvényes. Semmi kihatása sincs azokra a kötelezettségekre, amelyeket a nemzetközi jognak a művelt nemzetek között kialakult szokásokból, az emberiség törvényeiből és az emberiség közlelkiismeretének követelményeiből folyó általános elvei értelmében az összeütköző Felek továbbra is teljesíteni tartoznak.

143. Cikk

A Svájci Szövetségi Tanács a jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Titkárságánál beiktattatja. A Svájci Szövetségi Tanács úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket, csatlakozásokat és felmondásokat is, amelyeket a jelen Egyezményrel kapcsolatban tudomására hoznak.

Ennek hiteléül az alulírottak meghatalmazásaik letétele után a jelen Egyezményt aláírták.

Készült Genfben, 1949. augusztus 12-én, angol és francia nyelven, az eredeti példány a Svájci Szövetség levéltárában marad letéve. A Svájci Szövetségi Tanács az Egyezménynek egy-egy hitelesített másolatát az összes aláíró Államok részére megküldi, valamint azoknak az Államoknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak.

I. Melléklet

A sebesült és beteg hadifoglyok közvetlen hazaszállítására és semleges

államban való kórházi ápolására vonatkozó egyezmény mintája

(Lásd a 110. Cikket)

I. A közvetlen hazaszállítás vagy semleges államban való kórházi ápolás irányelvei

A) Közvetlen hazaszállítás

Közvetlenül haza kell szállítani:

1. Mindazon hadifoglyokat, akik az alábbi sérüléssel eredetű rokkantságban szenvednek: egy végtag elvesztése, bénulás, ízületi vagy más eredetű rokkantság abban az esetben, ha a rokkantság legalább az egyik kéznek vagy az egyik lábfejnek elvesztéséből áll, illetve egyenértékű egyik kéznek vagy egyik lábfejnek elvesztésével.

A tágabb értelmezés kizárása nélkül a következő eseteket kell az egyik kéz vagy egyik lábfej elvesztésének egyenértékűnek venni:

a) a kéznek, vagy az egyik kéz összes ujjának, vagy hüvelyk- és mutatóujjának elvesztése; az egyik lábfej, vagy az egyik láb összes ujjának és lábközépcsontjainak elvesztése;

b) ízületi merevség (ankylosis), a csontszövet pusztulása, heges zsugorodás, ha meggátolják a nagy ízületek egyikének vagy az egyik kéz összes ujjizületének működését;

c) a hosszú csontok álizülete (pseudarthrosis);

d) csonttörés vagy más baleset következtében keletkezett olyan elváltozások, melyek mozgásképeség vagy teherbíró képesség komoly mérvű csökkenésével járnak.

2. Mindazon sebesült hadifoglyokat, akiknek állapota olyannyira idültté vált, hogy a kórjóslat alapján - kezelésük ellenére - felépülésük a megsebesülés idejét követő egy éven belül kizártnak látszik, mint például a következő esetekben:

a) lövedék a szívben, még ha az orvosi vegyesbizottság vizsgálata során nem is tudott súlyos zavarokat megállapítani;

b) fém repeszdarab az agyban vagy a tüdőben, még ha az orvosi vegyesbizottság vizsgálata során nem is tud helyi vagy általános reakciót megállapítani;

c) olyan csontvelőgyulladás (osteomyelitis), melynek gyógyulása a sebesülést követő egy éven belül nem várható, és amely szükségszerűen egy ízület merevüléséhez (ankylosisához), illetőleg egy kéz vagy egy lábfej elvesztésével egyenértékű elváltozáshoz látszik vezetni;

d) a nagyízületek áthatoló és gennyedő sérülései;

e) koponyasérülések a csontszövet pusztulásával vagy csontok elmozdulásával;

f) az arc sérülései szövetpusztulással és működési zavarokkal;

g) a gerincvelő sérülései;

h) a perifériás idegek olyan sérülései, melyek következményeikben egy kéznek vagy egy lábfejnek elvesztésével egyenértékűek, és melyek gyógyulása a sebesülést követően több mint egy évi időt igényel, mint például: a plexus brachialis és lumbosacralis, a nervus medianus és ischiadicus sérülése, úgyszintén a nervus radialis és cubitalis vagy a nervus peroneus communis és

tibialis kombinált sérülése stb. A nervus radialis, cubitalis, peroneus vagy tibialis izolált sérülése nem indokolja a hazaszállítást, kivéve zsugorodások (kontraktúrák) vagy komoly neurotrofikus zavarok esetén;

i) a vizeletelválasztó szervek oly sérülése, amely azok működését komolyan veszélyeztetik.

3. Mindazon beteg hadifoglyokat, akiknek állapota idültté vált olyannyira, hogy a kórjóslat alapján, kezelésük ellenére, kizártnak látszik felépülésük a megbetegedés kezdetétől számított egy éven belül, mint például a következő esetekben:

a) bármely szerv előrehaladó gümőkóros megbetegedése, mely az orvosi kórjóslat szerint nem gyógyulhat meg, vagy legalábbis komoly mértékben nem javulhat semleges államban végzett gyógykezelés esetén sem;

b) izzadmányos mellhártyagyulladás;

c) a légzőszervek nem gümőkóros eredetű, gyógyíthatatlannak minősített súlyos megbetegedései, például: súlyos tüdőtágulás (hörghuruttal vagy anélkül), idült asthma tudja kimutatni; a szívburok és az erek elváltozásai (Bürger-féle betegség, a nagyerek aneurizmái) stb.;

e) az emésztőszervek idült súlyos kóros elváltozásai, például: gyomorfekély vagy nyombélfekély; a fogság alatt elvégzett gyomorműtét következményei; több mint egy évig tartó és az általános állapotot súlyosan befolyásoló idült gyomorhurut (gastritis chron.), bélhurut (enteritis chron.) és vastagbélhurut (colitis); májzsugorodás (cirrhosis hepatis); idült epehólyagbántalom stb.;

f) a húgyivarszervek idült súlyos kóros elváltozásai; például: idült vesebetegségek következményes zavarokkal; veseeltávolítás (nephrektomia) vesegümőkór miatt; idült vesemedence-gyulladás és húgyhólyaggyulladás; hydronephrosis vagy pyelonephrosis; a női nemiszervek idült súlyos elváltozásai; terhességgel és szüléssel kapcsolatos elváltozások, amennyiben semleges államban való kórházi kezelésük kivihetetlen stb.;

g) a központi és perifériás idegrendszer idült súlyos bántalmi, például az összes megnyilvánuló elmezavarok (psychosis) és elmeidegzavarok (psychoneurosis), amilyenek a súlyos hysteria, a súlyos hadifogoly-psychoneurosis stb. szakorvosi megállapítás alapján; minden epilepsia a tábororvos megállapítása alapján; agyi érlemeszesedés; egy évnél tovább tartó idült ideggyulladás (neuritis chron.) stb.;

h) a vegetatív idegrendszer idült súlyos bántalmi a szellemi és testi teljesítőképesség észlelhető csökkenésével jelentős testsúlyvesztéssel és általános legyengüléssel;

i) mindkét szem vaksága, vagy egy szem vaksága, amennyiben a másik szem látása javító szemüveg alkalmazása ellenére is 1 alatt marad; amennyiben a látáscsökkenés javítása legalább az egy szemre nézve 1/2-re nem fokozható; egyéb súlyos szemelváltozások például zöldhályog (glaukoma); szivárványhártya-gyulladás (iritis), érhártyagyulladás (chorioiditis); trachoma stb.;

j) olyan hallászavarok, mint az egyoldali teljes sükettség, ha a másik fül nem hallja a normális beszédet 1 m távolságra stb.;

k) az anyagcsere súlyos betegségei, például insulinkezelést igénylő cukorbetegség stb.;

l) a belső elválasztási mirigyek súlyos zavarai, például thyreotoxicosis, hypothyreosis, Addison-kór, Simmonds-f. kachexia, tetania stb.;

m) a vérképző szervek súlyos és idült betegségei;

n) idült súlyos intoxikációk, például ólommérgezés, higanymérgezés, morphinizmus, kokainizmus, alkoholizmus; gázok és sugárártalmak által előidézett intoxikációk stb.;

o) a helyváltoztatási szerveknek működési zavarokkal jelentkező idült elváltozásai, például deformáló ízületi bántalmak; progresszív elsődleges vagy másodlagos idült sokízületi gyulladás; súlyos klinikai tünetekkel jelentkező rheumatismus stb.;

p) gyógykezeléssel dacoló idült és súlyos bőrbetegségek;

q) minden rosszindulatú daganat;

r) idült és súlyos fertőző betegségek, melyek keletkezésüktől számítva egy éven át fennállnak, például kifejezett szervi elváltozásokkal járó malária; jelentős bántalmakkal járó amőbás vagy baccillaris dizentéria; kezeléssel nem befolyásolható belsőszervi, harmadfokú (tetri) syphilis; lepra stb.;

s) súlyos avitaminózis vagy nagyfokú testi leromlás.

B) Semleges államban való kórházi kezelés

Semleges államban való kórházi kezelésre kell kijelölni:

1. Mindazokat a sebesült hadifoglyokat, akiknek gyógyulása a fogság alatt nem várható, de akik semleges államban folytatott kórházi kezelés esetén meggyógyulhatnak, vagy állapotukban jelentős javulás várható.

2. Bármelyik szerv bármilyen természetű tuberkulotikus megbetegedésében szenvedő hadifoglyokat, akiknek semleges államban való kezelése valószínűleg gyógyuláshoz vagy lényeges javuláshoz vezetne, kivéve a fogságba esés előtt gyógyult primtuberkulózis esetét.

3. A légzőszervek, a vérkeringés, az emésztőszervek, az idegrendszer, az érzékszervek, a húgy-ivarszervek, a bőr, a helyváltoztatási szervek gyógykezelést igénylő bántalmaikban szenvedő hadifoglyokat, amennyiben kezelésük eredménye nyilvánvalóan jobb volna semleges államokban, mint a fogságban.

4. Azokat a hadifoglyokat, akik a fogságban nem gümőkóros eredetű vesebetegség miatt nephrektomián estek keresztül, vagy gyógyulás útján levő, illetve latens csontvelőgyulladásban vagy insulinkezelést nem igénylő cukorbetegségben szenvednek.

5. Azokat a hadifoglyokat, akik a háború vagy a hadifogság következtében keletkezett idegbántalmakban (neurosis) szenvednek. A hadifogly-neurosis azon eseteiben szenvedőket, akik semleges államban való kórházi gyógykezelés esetén 3 hónapon belül nem gyógyultak meg, és akik ezen időszak után még nincsenek nyilvánvalóan a végleges gyógyulás útján, haza kell szállítani.

6. Mindazon hadifoglyokat, akik idült intoxikációban szenvednek (gázok, fémek, alkaloidák által stb.), és számukra a gyógyulási kilátások

semleges államban különlegesen kedvezőek.

7. Mindazon hadifogly nőket, akik terhesek és az anyákat, csecsemőikkel és kiskorú gyermekükkel együtt.

Semleges államban való kórházi gyógykezelésből ki vannak zárva:

1. az elmebetegség minden megfelelő módon megállapított esete;

2. minden gyógyíthatatlannak minősülő szervi vagy funkcionális idegbetegség;

3. minden fertőző megbetegedés fertőzőképes szakában, a tuberkulózist kivéve.

II. Általános észrevételek

1. A fentebb megállapított feltételeket általában a lehető legtágabban kell magyarázni és alkalmazni.

Különösképpen nagyvonalúságot kell tanúsítani a háború vagy hadifogság következtében keletkezett neurotikus és pszichopatikus állapotoknál, valamint a tuberkulózis minden formájánál. Azokat a hadifoglyokat, akik többszörös sérülést szenvedtek, de ezek közül önmagában véve egyik sem indokolná a hazaszállítást, szintén ebben a szellemben kell megvizsgálni, tekintetbe véve a sérülésekkel járó lelki megrázkódtatást is.

2. Mindazokat az eseteket, amelyekben a közvetlen hazaszállítás kétségtelenül jogosult (amputáció, teljes vakság vagy sükettség, nyílt tuberkulózis, elmebetegség, rosszindulatú daganat stb.), a tábor orvosainak vagy a fogva tartó Hatalom által kijelölt katonatorvosi bizottságnak a lehető leggyorsabban meg kell vizsgálni, és a személyeket haza kell szállítani.

3. A háború előtt szerzett sérülések és betegségek, valamint azok, amelyek nem súlyosbodtak, továbbá azok a háborús sérülések, amelyek nem akadályozzák meg a katonai szolgálat újrafelvételét, nem adnak jogot a közvetlen hazaszállításra.

4. Jelen rendelkezéseket az összeütközésben részt vevő valamennyi államban egyöntetűen kell értelmezni és alkalmazni. Az érdekelt Hatalmak és hatóságok az orvosi vegyesbizottságoknak feladatuk elvégzéséhez minden szükséges könnyítést megadni tartoznak.

5. Az 1. pont alatt említett példák csak a tipikus eseteket adják. Azokat az eseteket, amelyek teljesen nem azonosak az 1. pont alatt felsoroltakkal, a jelen Egyezmény 110. Cikkében foglalt rendelkezések és a jelen megállapodásban foglalt elvek szellemében kell elbírálni.

II. Melléklet

Az orvosi vegyesbizottságokra vonatkozó szabályzat

(Lásd a 112. Cikket)

1. Cikk

Az Egyezmény 112. Cikkében említett orvosi vegyesbizottságok három tagból állnak, amelyek közül kettő semleges államhoz tartozik, a harmadikat pedig a fogva tartó Hatalom jelöli ki. Az egyik semleges tag elnököl.

2. Cikk

A két semleges tagot a fogva tartó Hatalom kérésére a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága a Védőhatalommal egyetértésben jelöli ki. Ezek vagy egy másik semleges

országban, avagy a fogva tartó Hatalom területén lakhatnak.

3. Cikk

A semleges tagok kijelöléséhez az érdekelt összeütköző Hatalmaknak is hozzá kell járulniuk; ezek hozzájárulásukat a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával és a fogva tartó Hatalommal közlik. E közlés megtörténtével a tagokat ténylegesen kijelölteknek kell tekinteni.

4. Cikk

A rendes tagoknak szükség esetén való helyettesítésére megfelelő számú póttagot is ki kell jelölni. E kijelölésnek a rendes tagok kijelölésével egyidejűleg, vagy legalább is az attól számított lehető legrövidebb időn belül kell megtörténni.

5. Cikk

Ha a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága bármely okból nem jelölheti ki a semleges tagokat, úgy e tekintetben a fogva tartó Hatalom jár el.

6. Cikk

A két semleges tag közül a lehetőség szerint az egyiknek sebésznek, a másiknak általános orvosnak kell lenni.

7. Cikk

A semleges tagoknak az összeütköző Felektől teljesen függetleneknek kell lenniük, s ezen feladatuk teljesítéséhez minden könnyítést megadni tartoznak részükre.

8. Cikk

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága a jelen szabályzat 2. és 4. Cikkében említett kijelölésekkel egyidejűleg a fogva tartó Hatalommal egyetértésben

megállapítja az érdekeltek szolgálati feltételeit.

9. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok munkájukat a semleges tagok kijelöléséhez történt hozzájárulás után a lehető leggyorsabban és legkésőbb a hozzájárulás időpontjától számított három hónapon belül megkezdik.

10. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok az Egyezmény 113. Cikkében említett minden foglyot megvizsgálják. Javaslatuk hazaszállításra, kizárásra vagy a későbbi vizsgálatra utalásra szólhat. Határozataikat szótöbbséggel hozzák.

11. Cikk

A bizottság határozatát minden egyes esetben a vizsgálatot követő egy hónapon belül közölni kell a fogva tartó Hatalommal, a Védőhatalommal és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával. Az orvosi vegyesbizottság határozatáról a vizsgálat megejtése után minden egyes hadifoglyot tájékoztat, és azok részére, akiknek hazaszállítását javasolja, a jelen Egyezményhez csatolt mintához hasonló bizonyítványt állít ki.

12. Cikk

A fogva tartó Hatalom köteles az orvosi vegyesbizottság határozatait attól az időponttól számított három hónapon belül végrehajtani, amelyben azokról megfelelő tájékoztatást kapott.

13. Cikk

Ha valamely oly országban, amelyben az orvosi vegyesbizottság működése

szükségesnek látszik, egyetlen semleges orvos sincsen, és ha valamilyen okból más országban lakó semleges orvosokat sem lehet kijelölni, a fogva tartó Hatalom a Védőhatalommal egyetértésben oly orvosi bizottságot állít fel, amely a jelen szabályzat 1., 2., 3., 4., 5. és 8. Cikkeiben foglalt rendelkezések fenntartásával ellátja az orvosi vegyesbizottság feladatait.

14. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok állandó működésben vannak, és minden táborban hat hónapot meg nem haladó időközökben meglátogatnak.

III. Melléklet

A hadifoglyok együttes segélyezésére vonatkozó szabályzat

(Lásd a 73. Cikket)

1. Cikk

A bizalmiak jogosultak a reájuk bízott együttes segélyküldeményeket szétosztani az igazgatásilag a táborukhoz tartozó összes hadifogly között, ideértve azokat is, akik kórházakban vagy börtönökben, vagy más büntető intézetekben vannak.

2. Cikk

A segélyküldemények szétosztása az ajándékozó utasításai és a bizalmiak részéről megállapított terv szerint történik; a gyógyszerküldemények szétosztásának azonban lehetőleg az illetékes orvosi vezetőkkel egyetértésben kell történnie, és az utóbbiak a kórházakban és a gyógyintézetekben a betegek szükségletei által megkívánt mértékben eltérhetnek az említett utasításoktól. Az így meghatározott keretben az elosztást

mindenkor méltányos módon kell foganasítani.

3. Cikk

A bizalmiak vagy segédek jogosultak a segélycsomagoknak a táborukhoz közel eső érkezési helyére elmenni (a kapott áruk minőségének és mennyiségének ellenőrzése céljából és avégett, hogy e tárgyban részletes jelentéseket készíthessenek az ajándékozók részére).

4. Cikk

A bizalmiak megkapják a szükséges könnyítéseket ahhoz, hogy ellenőrizhessék, hogy az együttes segélyek szétosztása a táboruk minden részlegében és tartozékában utasításuknak megfelelően történt-e.

5. Cikk

A bizalmiak jogosultak kitölteni és kitöltetni a munkáskülönmények bizalmiai vagy a kórházak és a veszteglőintézetek illetékes orvosi vezetői útján az együttes küldeményekre vonatkozó (szétosztás, szükségletek, mennyiségek stb.) és az ajándékozónak szánt űrlapokat és kérdőíveket. Ezeket a megfelelően kitöltött űrlapokat és kérdőíveket késedelem nélkül meg kell küldeni az ajándékozónak.

6. Cikk

A bizalmiak annak érdekében, hogy táboruk hadifoglyai részére az együttes segélyek rendszeres szétosztását biztosítsák, és az esetleges új fogolycsoportok érkezése folytán előálló szükségleteket is kielégíthessék, jogosultak az együttes segélyekből elegendő tartalékot létesíteni és visszatartani. Erre a célra megfelelő raktárakat kell rendelkezésükre bocsátani; mindegyik raktárt két zárral

kell ellátni, az egyik kulcsát a bizalmi férfi, a másik kulcsát a táborparancsnok őrzi.

7. Cikk

Az együttes ruhaküldeményekből minden egyes hadifogoly legalább egy teljes rend ruhát kap. Ha valamely fogolynak egynél több rend ruhája van, a bizalmi jogosult azoktól, akik a legjobban vannak ellátva, a többlet rend ruhát vagy az egynél nagyobb számban levő bizonyos tárgyakat visszavenni, ha ez az eljárás a kevésbé jól ellátott foglyok szükségleteinek kielégítése érdekében szükséges. Mindazonáltal nem vehet el egy második fehérenmű, harisnya vagy lábbeli készletet, kivéve, ha nincs más mód olyan hadifogoly ellátására, akinek egy sincs.

8. Cikk

A Magas Szerződő Felek és különösen a fogva tartó Hatalmak a lehetőség szerint és a lakosság ellátására vonatkozó szabályok fenntartása mellett megengedik a hadifoglyok részére az együttes segélyek szétosztása céljából területükön eszközlendő bevásárlásokat; hasonlóképpen megkönnyítik az e bevásárlások lehetővé tétele céljából foganasított pénzáttalásokat és egyéb pénzügyi, technikai és igazgatási intézkedéseket is.

9. Cikk

Az előző rendelkezések nem érintik a hadifoglyok jogát arra, hogy a táborba érkezésük előtt vagy áthelyezésük során is együttes segélyeket kaphassanak, továbbá, hogy a Védőhatalomnak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának és a hadifoglyokat támogató minden más szervezetnek a segélyek továbbításával megbízott

képviselői a segélyeknek a címzettek közötti szétosztását az általuk célszerűnek tartott más módon biztosítsák.

IV. Melléklet

A) Személyazonossági igazolvány

(Lásd a 4. Cikket)

B) Levelezőlap a fogságba esésről

C) Levelezőlap és levél

(Lásd a 71. Cikket)

1. Levelezőlap

2. Levél

D) Halotti értesítés

(Lásd a 120. Cikket)

(Az illetékes hatóság megjelölése)

HALOTTI ÉRTESÍTÉS

Az a Hatalom, amelyhez a fogoly tartozott:

Családi név és utónevek:

Atyja utóneve:

Születési hely és idő:

Elhalálozás helye és ideje:

Rendfokozat és katonai szám (a személyazonossági lapon található bejegyzések):

A család címe:

Hol és mikor került fogságba:

A sír meg van-e jelölve és később feltalálható-e a család részéről:

A hagyatéki tárgyakat a fogva tartó Hatalom megőrizte vagy a halotti értesítéssel egyidejűleg elküldte:

Ha elküldte, milyen úton:

Az elhunytat a betegségében vagy utolsó pillanataiban támogató személy (orvos, ápoló, lelkész, fogoly bajtárs) adhat - az elhunyt utolsó perceiről és a temetésről - felvilágosítást:

Kelt, az illetékes hatóság aláírása és bélyegzője:

Két tanú aláírása és címe:

Megjegyzés: Ezt az űrlapot két vagy három nyelven kell elkészíteni, közöttük a fogoly anyanyelvén és a fogva tartó Hatalom nyelvén. Az űrlap valódi mérete: 21x30 cm.

E) Hazaszállítási bizonyítvány

(Lásd a II. Melléklet 11. Cikkét)

Hazaszállítási bizonyítvány

Kelt:

Tábor:

Kórház:

Családi név:

Utónevek:

Születési idő:

Rendfokozat:

Anyakönyvi szám:

A fogoly száma:

Sebesülés/betegség:

A bizottság határozata:

Az orvosi vegyesbizottság elnöke:

A = Közvetlen hazaszállítás.

B = Kórházban elhelyezés semleges államban.

NC = Újabb vizsgálat a következő bizottság előtt.

V. Melléklet

A hadifoglyok részéről saját országukba eszközölt átutalásokra vonatkozó szabályzat mintája

(Lásd a 63. Cikket)

1. A 63. Cikk harmadik bekezdésében említett értesítés a következő adatokat tartalmazza:

a) a 17. Cikkben említett anyakönyvi számot, a rendfokozatot, az átutalást

teljesítő hadifogoly családi nevét és utóneveit;

b) az átutalás címzettjeinek nevét és címét a származási országban;

c) az átutalt összeget a fogva tartó Hatalom pénznemében kifejezve.

2. Ezt az értesítést a hadifogoly írja alá. Ha ez utóbbi nem tud írni, arra egyetlen tanú által hitelesített jelet tesz. A bizalmi férfi szintén ellenjegyzi ezt az értesítést.

3. A táborparancsnok ehhez az értesítéshez bizonyítványt csatol, amelyben igazolja, hogy az érdekelt hadifogoly számlájának cselekvő egyenlege nem kevesebb a fizetendő összegnél.

4. Ezeket az értesítéseket jegyzék alakjában is ki lehet állítani. A bizalmi férfi e jegyzék minden egyes lapját kézjegyével látja el, és a táborparancsnok hitelesíti.

2000/20. Nemzetközi szerződés a külügyminisztertől, a polgári lakosság háború idején való védelmére vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt Egyezmény

Alulírottak, a polgári lakosság háború idején való védelméről szóló Egyezmény kidolgozása céljából 1949. április 21-től augusztus 12-ig, Genfben tartott diplomáciai Értekezleten képviselt Kormányok Meghatalmazottai a következőkben állapodtak meg:

I. Cím

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Egyezményt.

2. Cikk

Azokon a rendelkezéseken kívül, amelyek béke idején is alkalmazandóak, a jelen Egyezmény alkalmazást nyer két vagy több Magas Szerződő Fél között bekövetkező megüzent háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén, még ha a hadiállapot fennforgását közülük valamelyik nem is ismeri el.

Az Egyezmény alkalmazást nyert valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének bármilyen megszállása esetében is, még akkor is, ha ez a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

Ha az összeütköző Hatalmak valamelyike a jelen Egyezménynek nem is részese, az a Szerződő Hatalmakat egymás közötti viszonyukban kötelezi. Az Egyezmény kötelezi ezeket a Hatalmakat ezenkívül az említett

Hatalommal szemben is, ha az elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit.

3. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőket azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogatás miatt vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, különösen bármely formában megnyilvánuló emberölés, csonkítás, kegyetlen bánásmód, kínzás;

b) túsok szedése;

c) az emberi méltóság megsértése, különösen a megalázó és lealacsonyító bánásmód;

d) a szabályszerűen megalakított és a művelt népek részéről

elengedhetetlennek elismert igazságszolgáltatási biztosítékok alapján működő bíróság által előzetesen meghozott ítélet nélkül kiszabott büntetés és annak végrehajtása.

(2) A sebesültek és a betegeket ápolás céljából össze kell szedni és ápolásban kell részesíteni.

Pártatlan emberbaráti szervezet, mint például a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

Az összeütköző Felek továbbá igyekezni fognak külön megállapodások útján egészben vagy részben hatályba léptetni a jelen Egyezmény egyéb rendelkezéseit is.

Az előző rendelkezések alkalmazása nem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

4. Cikk

Az Egyezmény védelmében részesülnek azok a személyek, akik összeütközés vagy megszállás esetén bármely időpontban és bármely módon valamely olyan összeütköző Fél vagy megszálló Hatalom hatalmában vannak, amelynek nem állampolgárai.

Az Egyezményben nem részes állam állampolgárai nem részesülnek ennek védelmében. A semleges államnak a hadviselő állam területén tartózkodó állampolgárait és az együtt hadviselő állam állampolgárait nem kell védett személyeknek tekinteni mindaddig, amíg annak az államnak, amelynek állampolgárai, rendes diplomáciai képviselte van abban az országban, amelynek hatalmában vannak.

A II. Cím rendelkezéseinek mindazonáltal a 13. Cikkben

meghatározott szélesebb alkalmazási körük van.

A hadrakelt seregek sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött vagy a tengeri haderők sebesültjei, betegei és hajótöröttei helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött, vagy a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmények által védett személyek a jelen Egyezmény értelmében nem tekinthetők védett személyeknek.

5. Cikk

Ha valamely összeütköző Fél területén ez a Fél a jelen Egyezmény által védett valamely személyt alapos okból úgy tekint, mint akit egyénileg oly indokolt gyanú terhel, hogy az állam biztonságára káros tevékenységet folytat, az ilyen személy nem hivatkozhat a jelen Egyezmény által biztosított azokra a jogokra és kiváltságokra, amelyek, ha azokat az ő érdekében gyakorolnák, az állam biztonságára hátrányt jelenthetnének.

Ha a jelen Egyezmény által védett személyt megszállott területen kémkedés vagy szabotázs vádjával, vagy azért tartóztatták le, mert egyénileg oly indokolt gyanú terheli, hogy a megszálló Hatalom biztonságára káros tevékenységet fejt ki, az ilyen személyt a katonai szükség által feltétlenül megkövetelt esetben a jelen Egyezményben szabályozott mozgási jogától meg lehet fosztani.

Az előző bekezdésekben említett személyeket azonban minden egyes ilyen esetben is emberséges bánásmódban kell részesíteni és bünvádi eljárás esetében sem lehet őket

megfosztani a jelen Egyezményben előírt tisztességes és szabályszerű eljárásához való joguktól. Ezek a személyek is visszanyerik a jelen Egyezmény által védett személy összes jogait és kiváltságait, a konkrét körülményektől függően az állam vagy a megszálló Hatalom biztonságának megfelelő legkorábbi időpontban.

6. Cikk

A jelen Egyezményt a 2. Cikkben említett minden összeütközés vagy megszállás esetében annak kezdetétől fogva alkalmazni kell.

Az összeütköző Felek területén az Egyezmény alkalmazása a katonai műveletek általános befejezésével ér véget.

A megszállott területen a jelen Egyezmény alkalmazása a katonai műveletek általános befejezésétől számított egy év eltelte után ér véget; a megszálló Hatalmat azonban a megszállás ideje alatt - amennyiben ez a Hatalom a kérdéses területen a kormányzati feladatokat ellátja - a jelen Egyezmény 1-12., 27., 29-34., 47., 49., 51-53., 59., 61-77. és 143. Cikkei továbbra is kötelezik.

Azok a védett személyek, akiknek a szabadon bocsátása, hazaszállítása vagy a korábbi státuszba való visszahelyezése a fenti határidő eltelte után történik, a közbeeső időben a jelen Egyezmény védelme alatt maradnak.

7. Cikk

A Magas Szerződő Felek a 11., 14., 15., 17., 36., 108., 109., 132., 133. és 149. Cikkeken kifejezetten szabályozott megállapodásokon kívül minden olyan ügyben, amelynek külön szabályozása számukra célszerűnek látszik, egyéb

külön megállapodásokat is köthetnek. A külön megállapodások nem rosszabbíthatják a védett személyeknek a jelen Egyezményben szabályozott helyzetét és nem korlátozhatják az ebben részükre biztosított jogokat.

A védett személyeket az ezekben a megállapodásokban szabályozott kedvezmények mindaddig megilletik, amíg az Egyezmény rájuk alkalmazást nyer, kivéve, ha az említett vagy a későbbi megállapodások kifejezetten másként rendelkeznek, vagy ha az összeütközésben résztvevő egyik vagy másik fél irányukban kedvezőbb intézkedéseket foganatosít.

8. Cikk

A védett személyek semmilyen körülmények között sem mondhatnak le sem részben, sem egészben az Egyezmény és adott esetben az előző cikkben említett külön megállapodásokban részükre biztosított jogokról.

9. Cikk

A jelen Egyezmény az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével és ellenőrzése alatt nyer alkalmazást. E célra a Védőhatalmak diplomáciai vagy konzuli személyzetükön kívül saját állampolgáraikból vagy más semleges Hatalmak állampolgáraiból küldötteket jelölhetnek ki. Ezen küldötteknek a részére meg kell szerezni annak a Hatalomnak a hozzájárulását, amelynél feladatukat teljesíteni fogják.

Az összeütköző Felek tartoznak a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni a Védőhatalmak képviselőinek és küldötteinek feladatát.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei nem léphetik át a tevékenységüknek a jelen Egyezményben szabályozott korlátait. Különösen figyelemmel kell lenniük azon állam biztonságának parancsoló szükségleteire, amely államban feladatukat teljesítik.

10. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései nem akadályozzák azt az emberbaráti tevékenységet, amelyet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezet fejt ki az összeütköző Felek hozzájárulásával a polgári személyek védelme és a nekik nyújtandó segítség tekintetében.

11. Cikk

A Magas Szerződő Felek mindenkor megállapodhatnak abban, hogy a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló feladatokat valamely, a pártatlanságnak és a hatékonyságának minden biztosítékát nyújtó szervezetre bízzák.

Ha a védett személyek bármely okból nem részesülnek, vagy többé már nem részesülnek Védőhatalom vagy az első bekezdés értelmében megbízott szervezet támogatásában, az őket fogva tartó Hatalomnak valamely semleges államot vagy ilyen szervezetet kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében az összeütköző Felek részéről kijelölt Védőhatalomra háruló feladatokat.

Ha a védelem így nem biztosítható, a fogva tartó Hatalomnak valamely emberbaráti szervezetet, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében a

Védőhatalmakra háruló emberbaráti feladatok ellátását, vagy a jelen cikkben foglalt fenntartások mellett el kell fogadnia az ilyen szervezet által felajánlott szolgáltatásokat.

Minden semleges Hatalomnak, továbbá az érdekelt Hatalom által felkért, vagy a fent említett célokra ajánlkozó minden szervezetnek működése folyamán tudatában kell lennie azzal az összeütköző Féllel szemben fennálló felelősségének, amelynek a jelen Egyezmény által védett személyek állampolgárai vagy egyébként fennhatósága alá tartoznak, és megfelelő biztosítékokat kell nyújtania arra, hogy a kérdéses feladatok elvégzésére képes és azokat pártatlanul fogja ellátni.

Az előző rendelkezéseket nem lehet hatályon kívül helyezni oly Hatalmak közötti külön megállapodásokkal, amelyek közül az egyik, ha ideiglenesen is, a másik Hatalommal vagy annak szövetségeseivel szemben a hadiesemények következtében tárgyalási szabadságában korlátozva van, nevezetesen, ha egész területe vagy annak lényeges része megszállás alatt áll.

Valahányszor a jelen Egyezmény a Védőhatalomról tesz említést, ez a kifejezés egyszersmind azoknak a szervezeteknek a megjelölésére is szolgál, amelyek a jelen cikk értelmében annak helyettesítésére vannak hivatva.

A jelen cikk rendelkezései kiterjednek és megfelelő alkalmazást nyernek abban az esetben is, ha valamely semleges állam állampolgárai megszállott területen vagy olyan hadviselő állam területén tartózkodnak, amilyenben annak az államnak, amelynek állampolgárai nincs szabályszerű diplomáciai képviselője.

12. Cikk

A Védőhatalmak minden olyan esetben, amelyben azt a védett személyek érdekében célszerűnek tartják, különösen, ha az összeütköző Felek között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása és értelmezése tekintetében véleményeltérés áll fenn, felajánlják a vita elintézésére jószolgálatukat.

Ebből a célból mindegyik Védőhatalom az egyik hatalom felkérésére vagy önként javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy képviselőik, különösen a védett személyek ügyeivel megbízott hatóságok találkozzanak valamely megfelelően kiválasztott - esetleg semleges - területen. Az összeütköző Felek az erre vonatkozó javaslatokat elfogadni kötelesek. A Védőhatalmak szükség esetén az összeütköző Felek hozzájárulását kérhetik ehhez, hogy ezen a találkozón valamely semleges Hatalom állampolgára, vagy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának megbízottja vegyen részt.

II. Cím

A LAKOSSÁG ÁLTALÁNOS VÉDELME A HÁBORÚ BIZONYOS HATÁSAIVAL SZEMBEN

13. Cikk

A jelen cím rendelkezései az összeütközésben részt vevő országok egész lakosságára vonatkoznak, fajon, állampolgárságon, valláson vagy politikai véleményen alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül és a háború által okozott szenvedések enyhítésére irányulnak.

14. Cikk

A Magas Szerződő Felek már béke idején, illetve az összeütköző Felek az ellenségeskedések kitérőse után saját területükön és, ha szükséges, a megszállott területeken is egészségügyi és biztonsági övezeteket, valamint helységeket létesíthetnek abból a célból, hogy a sebesülteket, betegeket, öregeket, tizenöt évnél fiatalabb gyermekeket, terhes nőket és a hét évnél fiatalabb gyermekek anyjait megvédjék a háború következményeitől.

Az érdekelt Felek az összeütközés kezdetétől fogva és annak folyamán is az általuk létesített egészségügyi övezetek és helységek tárgyában megállapodásokat köthetnek egymással. Ebből a célból hatályba léptetik a jelen Egyezményhez csatolt megállapodástervezetben foglalt rendelkezéseket, esetleg megtéve azokon a szükségesnek ítélt módosításokat.

A Védőhatalmak és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága hivatottak arra, hogy jószolgálatukat ezen egészségügyi és biztonsági övezetek és helységek felállítására és elismerésére érdekében felajánlják.

15. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél, akár közvetlenül, akár valamely semleges állam vagy emberbaráti szervezet közvetítésével az ellenfélnek semlegesített övezetek létesítését javasolhatja olyan vidékeken, amelyeken harcok folynak, abból a célból, hogy az alábbi személyeket minden megkülönböztetés nélkül megvédjék a harcok veszélyétől:

a) a sebesülteket és a betegeket, tekintet nélkül arra, hogy harcosok vagy sem;

b) azokat a polgári személyeket, akik nem vesznek részt az ellenségeskedésekben és az övezetekben való tartózkodásuk ideje alatt nem végeznek katonai jellegű munkát.

Amint az összeütköző Felek a tervbe vett semlegesített övezet földrajzi fekvésében, igazgatásában, élelmezésében és ellenőrzésében megegyeznek, erről írásbeli megállapodást készítenek, amelyet az összeütköző Felek képviselői aláírnak. Ez a megállapodás határozza meg az övezet semlegesítésének kezdő időpontját és tartamát.

16. Cikk

A sebesülteket és a betegeket, valamint a terhes nőket különös védelemben és kíméletben kell részesíteni.

Ha a katonai megfontolások megengedik, mindegyik összeütköző Fél tartozik elősegíteni az elesettek vagy sebesültek felkeresésére, a hajótöröttek vagy súlyos veszélynek kitett más személyek támogatására, valamint fosztogatással és bántalmazással szemben megvédeni őket.

17. Cikk

Az összeütköző Feleknek a sebesülteknek, a betegeknek, az öregeknek, a gyermekeknek, a terhes nőknek és a gyerekágyas asszonyoknak az ostromlott vagy bekerített övezetekből való elszállítására, minden felekezet lelkeszeinek, az egészségügyi személyzetnek és felszerelésnek ezen övezetekbe való bejutására vonatkozó helyi megállapodások kötésére kell törekedniük.

18. Cikk

A sebesültek, a betegek, valamint a terhes és a gyerekágyas asszonyok ápolására szolgáló polgári kórházakat semmilyen körülmények között sem szabad megtámadni: az összeütköző Felek kötelesek ezeket az intézményeket mindenkor kímélni és védelemben részesíteni.

Az összeütköző államok minden polgári kórház részére okiratot tartoznak kiállítani, amely igazolja polgári kórház jellegüket és megállapítja, hogy az általuk elfoglalt épületeket nem használják olyan célra, amely a 19. Cikk értelmében megfoszthatná őket a védelemtől.

A polgári kórházakat - az állam felhatalmazása esetén - a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 38. Cikkében említett jelvénnel kell megjelölni.

Az összeütköző Felek - ha a katonai megfontolások megengedik - foganatosítják a szükséges intézkedéseket az iránt, hogy a polgári kórházakat jelző ismertető jelvényeket az ellenséges szárazföldi, légi- és tengeri erők részére világosan láthatókká tegyék, s ezáltal minden támadó cselekmény lehetőségét kizárják.

Tekintettel azon veszélyekre, amelyeket a kórházakra a katonai célpontok közelsége jelenthet, gondoskodni kell arról, hogy a kórház ezekről a célpontokról a lehető legtávolabb legyenek elhelyezve.

19. Cikk

A polgári kórházakat megillető védelem csak akkor szűnik meg, ha azokat emberbaráti feladataikon kívül, az

ellenségnek ártalmas műveletekre használják fel. Mindamellet a védelem ilyen esetben is csak a minden egyes esetben megfelelő ésszerű határidő kitűzését tartalmazó felszólítás után, a határidő eredménytelen elteltével szűnik meg.

Nem tekintendő ártalmas műveletnek az a tény, hogy ezekben a kórházakban sebesült vagy beteg katonákat ápolnak, vagy ott a katonáktól elvett és az illetékes szolgálatnak még be nem adott hordozható fegyverek és lőszerrek találhatók.

20. Cikk

A rendszeresen és kizárólag a polgári kórházi szolgálat működésére vagy igazgatására rendelt személyzetet, ideértve azokat is, akik a polgári sebesültek és betegek, valamint a terhes és a gyermekágyas asszonyok felkutatására, elvitelére, elszállítására vagy ápolására van hivatva, kímélni kell, és védelemben kell részesíteni.

A megszállott területeken és a hadműveleti övezetekben ez a személyzet felismerhető a személyazonossági igazolványa révén, amely tartalmazza a tulajdonos minőségét, fényképét, valamint a felelős hatóság bélyegzőjét, illetve felismerhető a szolgálat alatt a bal karon viselt, bélyegzővel ellátott nedvességálló karszalagról. Ezt a karszalagot az állam adja ki, és azt a hadrakelt seregek sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 38. Cikkében említett jelvénnel látják el.

A polgári kórházak működésére és igazgatására rendelt minden egyéb személyzetet is jogosult kíméletre és védelemre, tovább a karszalag viselésére

a jelen cikkben előírt feltételek mellett feladatuk végzése során. Személyazonossági igazolványuk feltünteteti feladataikat, amelyre alkalmazzák őket.

Mindegyik polgári kórház igazgatósága tartozik bármikor az illetékes saját vagy megszálló hatóságok rendelkezésére bocsátani ezen személyzetnek naprakész állapotban tartott jegyzékét.

21. Cikk

A polgári sebesülteket és betegeket, valamint a terhes és a gyermekágyas asszonyokat szállító szárazföldi járműoszlopokat vagy kórházvonatokat, a tengeren e célra rendelt hajókat ugyanazon kíméletben és védelemben kell részesíteni, mint a 18. Cikkben említett kórházakat, és - az állam engedélyével - a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 38. Cikkében említett ismertető jelvénnel kell megjelölni.

22. Cikk

A kizárólag a polgári sebesültek és betegek, nyomorékok és gyermekágyas asszonyok, valamint az egészségügyi személyzet és felszerelés szállítására használt légi járműveket tilos megtámadni, hanem kímélni kell az összes érdekelt összeütköző Felek között közös megegyezéssel megállapított magasságokban, órákban és útvonalakon való repülésük tartama alatt.

Ezeket a légi járműveket a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 38. Cikkében említett ismertető jelvénnel lehet megjelölni.

Az ellenséges vagy az ellenség által megszállott terület átrepülése ellenkező megállapodás hiányában tilos.

Ezek a repülőgépek a leszállásra vonatkozó minden felszólításnak engedelmeskedni tartoznak. Az ilyen felszólításra történő leszállás esetén a légi jármű utasaival együtt esetleges ellenőrzés után folytathatja útját.

23. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél tartozik engedélyezni a kizárólag a másik Szerződő Fél polgári lakossága részére felhasználandó minden gyógyszer és egészségügyi felszerelés, valamint egyházi szertartási tárgyak szabad átszállítását, még abban az esetben is, ha az illető Szerződő Féllel ellenségeskedések vannak folyamatban. Hasonlóképpen tartozik engedélyezni a tizenöt évnél fiatalabb gyermekek, a terhes és a gyermekágyas asszonyok részére fenntartott nélkülözhetetlen élelmiszerek, ruhák és erősítőszeres szabad átszállítását.

Az előző bekezdésben említett küldemények szabad átszállítása tekintetében a Szerződő Felet terhelő kötelezettség attól a feltételtől függ, hogy ez a Fél biztosítva van arról, hogy nincs komoly oka attól tartani, hogy

- a) a küldeményeket úti céljuktól eltéríthetik, vagy
- b) az ellenőrzés esetleg nem elég hatékony, vagy
- c) az ellenség abból nyilvánvaló előnyre tehet szert katonai vagy gazdasági szempontból, azáltal, hogy e küldeményekkel pótolja azokat az árukat, amelyeket egyébként szolgáltatni vagy termelni volna kénytelen, vagy azáltal, hogy olyan anyagok, termékek

vagy termelőképesség szabadul fel, amelyet különben az ilyen áruk termelésére kellene fordítani.

Az a Hatalom, amely a jelen cikk első bekezdésében említett küldemények átszállítását engedélyezi, az engedélyezés feltételétül szabhatja, hogy a kedvezményezettek közötti szétosztás a Védőhatalom helyszíni ellenőrzése mellett történjék.

Ezeket a küldeményeket a lehető leggyorsabban kell továbbítani és azon állam, amely szabad átszállításukat engedélyezi, jogosult meghatározni azokat a technikai feltételeket, amelyek mellett továbbításuk engedélyezhető.

24. Cikk

Az összeütköző Felek tartoznak megtenni a szükséges intézkedéseket abból a célból, hogy a háború következtében árvává vált, vagy családjuktól elszakított tizenöt évnél fiatalabb gyermekek ne maradjanak magukra, tartoznak intézkedni továbbá eltartásuknak, vallásuk gyakorlásának és nevelésüknek minden körülmények között való megkönnyítése érdekében. Nevelésüket lehetőleg hasonló kulturális háttérrel rendelkező személyekre kell bízni.

Az összeütköző Felek tartoznak előmozdítani, hogy a gyermekeket az összeütközés tartama alatt a Védőhatalom - ha van ilyen - hozzájárulásával egy semleges államba fogadják be, feltéve, hogy biztosíték van abban a tekintetben, hogy az első bekezdésben említett alapelveket tiszteletben fogják tartani.

Ezenkívül törekedniük kell szükséges intézkedéseket tenni abban a tekintetben, hogy minden 12 évnél

fiatalabb gyermek személyazonossága személyazonossági lap útján vagy bármi más módon megállapítható legyen.

25. Cikk

Valamely összeütköző Fél területén vagy az általa megszállott területen tartózkodó valamennyi személy jogosult szigorúan személyes jellegű értesítéseket küldeni családtagjaiknak, azoknak tartózkodási helyére való tekintet nélkül, illetve jogosultak ilyen értesítések kézhezvételére. Ezt a levelezést gyorsan és indokolatlan késedelem nélkül kell továbbítani.

Ha a körülmények következtében a családi levelezés továbbítása rendes postai úton nehezzé vagy lehetetlenné válik, az összeütköző Felek semleges közvetítőhöz fordulnak, hogy azzal megállapítsák azokat az eszközöket, amelyekkel kötelezettségeik végrehajtása a legjobb feltételek mellett biztosítható, nevezetesen a nemzeti Vöröskereszt (vörös félhold, vörös oroszlán és nap) egyesületek segítségével.

Ha az összeütköző Felek a családi levelezés megszorítását tartják szükségesnek, huszonöt szabadon választott szót tartalmazó típuslapok használatának előírásánál és a levelek számának havi egyre való korlátozásánál szigorúbb korlátozásokat nem hozhatnak.

26. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél tartozik megkönnyíteni, hogy a háború folytán szétszóródott családtagok az egymással való érintkezés újrafelvételére és - ha lehetséges - egyesülésük céljából kutatásokat eszközöljenek. Különösen támogatja azoknak a szervezeteknek a

működését, amelyek ezt a feladatot ellátják, feltéve, hogy elfogadta azokat, és azok alkalmazkodnak az általa megállapított biztonsági rendszabályokhoz.

III. Cím

VÉDETT SZEMÉLYEK JOGI HELYZETE ÉS A VELÜK VALÓ BÁNÁSMÓD

I. Rész

AZ ÖSSZEÜTKÖZŐ FELEK TERÜLETÉRE ÉS A MEGSZÁLLOTT TERÜLETEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS RENDELKEZÉSEK

27. Cikk

A védett személyeknek minden körülmények között joguk van arra, hogy személyüket, becsületüket, családi jogaikat, vallási meggyőződésüket és gyakorlatukat, életmódjukat és szokásaikat tiszteletben tarthassák. Mindenkor emberséges bánásmódban kell őket részesíteni, és meg kell őket védeni minden erőszakkal vagy megfélemlítéssel, sértéssel vagy nyilvános kíváncsiskodással szemben.

A nőket különösen védelemben kell részesíteni minden becsületük ellen irányuló támadással, különösen az erőszakos közöszlélssel, a prostitúcióra való kényszerítéssel vagy szemérmüket sértő minden cselekménnyel szemben.

A védett személyeket annak az összeütköző Félnek, amelynek hatalmában vannak az egészségi állapotra, korra és nemre vonatkozó rendelkezések figyelembevételével minden, különösen a fajon, valláson vagy a politikai véleményen alapuló, kedvezőtlen megkülönböztetés nélkül egyenlő bánásmódban kell részesítenie.

Mindazonáltal az összeütköző Felek a háború okozta szükség következtében ellenőrző és biztonsági intézkedéseket foganatosíthatnak a védett személyekkel szemben.

28. Cikk

Egyetlen védett személyt sem szabad arra felhasználni, hogy jelenlétével bizonyos pontokat vagy bizonyos területeket katonai műveletektől mentesítsenek.

29. Cikk

A védett személyeket fogva tartó összeütköző Fél felelős a közegeinek/hatóságainak a védett személyekkel szemben alkalmazott bánásmódjáért, ami nem érinti ezen közegeknek/hatóságoknak az esetleges egyéni felelősségét.

30. Cikk

A védett személyek számára biztosítani kell a feltételeket ahhoz, hogy a Védőhatalmakhoz, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságához, a Vöröskereszt (vörös félhold, vörös oroszlán és nap) tartózkodási országukban működő nemzeti társaságához fordulhassanak, vagy bármely olyan szervezethez, amely segítségükre lehet.

Ezeknek a különböző szervezeteknek a hatóságok, a katonai és a biztonsági szükségletek által megvont korlátok között, minden könnyítést tartoznak megadni.

A Védőhatalmak és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága küldötteinek a 143. Cikkben említett látogatásain kívül a védett személyeket fogva tartó vagy a megszálló Hatalmak a lehetőséghez képest tartoznak megkönnyíteni, hogy a

védett személyeket más olyan intézmények képviselői is meglátogassák, amelyeknek célja e személyeknek szellemi vagy anyagi támogatásban való részesítése.

31. Cikk

A védett személyekkel szemben semmiféle testi vagy erkölcsi kényszerszert nem szabad alkalmazni, különösen abból a célból, hogy tőlük vagy harmadik személyektől információkat kapjanak.

32. Cikk

A Magas Szerződő Felek kifejezetten megtiltják egymás számára, hogy a hatalmukban levő személyekkel szemben bármilyen testi fájdalom okozására vagy e személyek kiirtására alkalmas intézkedéseket alkalmazzanak. Ez a tilalom nem csupán gyilkosságra, kínzásra, testi büntetésekre, a védett személy orvosi kezeléséhez nem szükséges csonkításokra és orvosi vagy tudományos kísérletekre terjed ki, hanem minden más durva bánásmódra is, mind polgári, mind katonai közegek/hatóságok részéről.

33. Cikk

Egyetlen védett személyt sem szabad olyan cselekményekért büntetni, amelyet nem személyesen követett el. A csoportos büntetések éppúgy, mint minden megfélemlítő vagy terrorintézkedés tilos.

A fosztogatás tilos.

A védett személyekkel vagy javaikkal szemben megtorló intézkedés alkalmazása tilos.

34. Cikk

Túszok szedése tilos.

II. Rész

VALAMELY ÖSSZEÜTKÖZŐ FÉL TERÜLETÉN TARTÓZKODÓ KÜLFÖLDIEK

35. Cikk

Minden védett személynek, aki az összeütközés kezdetén vagy folyamán a területet el kívánja hagyni, erre joga van, feltéve, hogy kiutazása nem áll az állam nemzeti érdekeivel ellentétben. A kiutazási kérelem tárgyában szabályszerű eljárás alapján kell határozni és a határozatot a lehető leggyorsabban kell meghozni. Ha a védett személy kiutazását engedélyezték, elláthatja magát az utazáshoz szükséges pénzzel és ésszerű mennyiségben személyes használatára szolgáló értékeket és tárgyakat vihet magával.

Azok a személyek, akiknek kiutazását nem engedélyezték, jogosultak arra, hogy az elutasítást bíróság vagy a fogva tartó Hatalom által erre a célra létesített államigazgatási testület a lehető legrövidebb időn belül felülvizsgálja.

A Védőhatalom képviselői, hacsak biztonsági okok nem zárják ki, vagy az érdekeltek nem tesznek ellene kifogást, kérelemre tájékoztatást kaphatnak azokról az okokról, amelyek miatt az ez iránt folyamodó személyeknek a kiutazás engedélyezését megtagadták, továbbá a lehető leggyorsabban mindazoknak a neveiről, akiknek megtagadták a kiutazási engedélyt.

36. Cikk

Az előző cikk alapján engedélyezett kiutazásnak kielégítő biztonsági, egészségügyi, tisztasági és élelmezési

feltételek mellett kell történnie. A volt fogva tartó Hatalom területének elhagyásától kezdve a felmerült összes költségek a rendeltetési hely országát, vagy semleges országban való tartózkodás esetében, azt a Hatalmat terhelik, amelynek a kedvezményezettek állampolgárai. E helyváltoztatások gyakorlati módozatait szükség esetén az érdekelte Hatalmak közötti külön megállapodások határozzák meg.

Az előző rendelkezések nem érintik azokat a külön megállapodásokat, amelyeket az összeütköző Felek az ellenség hatalmába került állampolgáraik kicserélése és hazaszállítása tárgyában kötöttek.

37. Cikk

Az előzetes letartóztatásban levő vagy szabadságvesztés büntetésüket töltő védett személyeket fogságuk időtartama alatt emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Szabadlábra helyezésük után kérhetik, hogy a területet az előző cikkeknek megfelelően elhagyhassák.

38. Cikk

A védett személyek helyzetére - a jelen Egyezmény és különösen a 27. és 41. Cikk alapján foganatosítható különleges intézkedések kivételével - elvileg továbbra is a külföldiekkel béke idején való bánásmódra vonatkozó szabályok az irányadók. Minden esetben megilletik őket a következő jogok:

1. megkaphatják a nekik címzett egyéni vagy együttes segélyeket;

2. ha egészségi állapotuk kívánja, ugyanabban a mértékben részesülnek orvosi kezelésben és kórházi ápolásban, mint az érintett állam állampolgárai;

3. vallásukat gyakorolhatják és felekezetük lelkésze részéről lelki vigaszban részesülhetnek;

4. ha a háború veszélyeinek különösen kitétt vidéken tartózkodnak, joguk van tartózkodási helyüket ugyanolyan mértékben megváltoztatni, mint az érintett állam állampolgárainak;

5. a 15 évnél fiatalabb gyermekek, a terhes nők és a hétévesnél fiatalabb gyermekek anyái ugyanabban a mértékben részesülnek a kedvezőbb elbánásban, mint az érintett állam állampolgárai.

39. Cikk

Azoknak a védett személyeknek, akik az összeütközés következtében elvesztették kereső foglalkozásukat, lehetővé kell tenni, hogy fizetett munkákat találjanak, és e tekintetben a biztonsági megfontolások és a 40. Cikk rendelkezéseinek fenntartásával azon Hatalom állampolgáiraival azonos előnyöket élveznek, amelynek területén tartózkodnak.

Ha valamely összeütköző Fél a védett személyt oly felügyeleti rendszabályok alá vonja, amelyek lehetetlenné teszik, hogy fenntartásáról gondoskodjék, különösen, ha ez a személy biztonsági okokból nem képes ésszerű feltételek mellett fizetett munkát találni, az említett összeütköző Fél köteles az ilyen személy és az általa eltartottak szükségleteinek kielégítéséről gondoskodni.

A védett személyek származási országuktól a Védőhatalomtól vagy a 30. Cikkben említett jótékonsági társaságoktól minden esetben részesülhetnek támogatásban.

40. Cikk

A védett személyeket csak oly mértékben szabad munkára kötelezni, mint annak az összeütköző Félnek az állampolgárait, amelynek területén tartózkodnak.

Ha a védett személyek ellenséges állampolgárok, csak oly munkákra kötelezhetők, amelyek az emberek élelmezéséhez, lakáshoz, ruházkodásához, szállításához és egészségéhez rendszerint szükségesek és a katonai műveletekkel nincsenek közvetlen összefüggésben.

Az előző bekezdésekben említett esetekben a munkára kötelezett védett személyekre ugyanazokat a munkafeltételeket és ugyanazokat a védelmi rendszabályokat kell alkalmazni, mint a saját állampolgáira, különösen a munkabér, a munkaidő, a felszerelés, az előképzettség, valamint az üzemi balesetek és hivatási betegségek esetén fizetendő kártérítés tekintetében.

A fent említett rendelkezések megsértése esetében a védett személyek jogosultak a 30. Cikknek megfelelően panaszjogukat gyakorolni.

41. Cikk

Ha az a Hatalom, amelynek a védett személyek hatalmában vannak, nem tartja kielégítőnek a jelen Egyezményben említett felügyeleti módokat, az általa igénybe vehető legszigorúbb felügyeleti intézkedés a 42. és a 43. Cikk rendelkezéseinek megfelelően a kényszer-tartózkodóhely kijelölése vagy a felügyelet alatt tartás (internálás).

A fogva tartó Hatalom a 39. Cikk második bekezdésében foglalt rendelkezéseknek azokra a személyekre

való alkalmazása körében, akik rendes tartózkodó helyüket a más helyen kényszer-tartózkodóhelyet kijelölő határozat értelmében kénytelenek elhagyni, köteles, amilyen pontosan csak lehetséges, a felügyelet alatt tartott személyekkel (internáltakkal) való bánásmódra vonatkozó szabályokhoz tartani magát (a jelen Egyezmény III. Címének IV. Része).

42. Cikk

Védett személyek felügyelet alá vételét (internálását) vagy számukra kényszer-tartózkodóhely kijelölését csak akkor lehet elrendelni, ha azt a fogva tartó Hatalomnak a biztonsági érdekei feltétlenül szükségessé teszik.

Ha valaki a Védőhatalom képviselői útján önként kéri felügyelet alá vételét (internálását), és ha azt saját helyzete szükségessé teszi, az a Hatalom, amelynek a személy hatalmában van, köteles felügyelet alá helyezni.

43. Cikk

Minden védett személy, akit felügyelet alatt tartanak (internáltak), vagy aki részére kényszer-tartózkodóhelyet jelöltek ki, jogosult kérni, hogy az e tárgyban hozott határozatot a bíróság vagy a fogva tartó Hatalom által e célra létesített államigazgatási testület a lehető legrövidebb határidőn belül felülvizsgálja. Ha a bíróság vagy az államigazgatási testület a felügyelet alá vételt (internálást) vagy a kényszer-tartózkodóhely kijelölését fenntartja, időszakonként, legalább évenként kétszer meg kell vizsgálni e személy ügyét abból a szempontból, hogy a körülmények megengedik-e eredeti határozatának módosítását.

Hacsak az érdekelt védett személyek nem ellenzik, a fogva tartó Hatalom a lehető leggyorsabban közli a Védőhatalommal a felügyelet alatt tartott (internált) vagy kényszer-tartózkodóhelyre utalt védett személyek névsorát, valamint azoknak a névsorát is, akiket a felügyelet alól (internálásból) vagy a kényszer-tartózkodóhelyről szabadon bocsátottak. A jelen cikk első bekezdésében említett bíróságok és testületek határozatairól - az előző mondatban említett fenntartás mellett - a lehető leggyorsabban tájékoztatni kell a Védőhatalmat is.

44. Cikk

A fogva tartó Hatalom a jelen Egyezményben említett felügyeleti intézkedések fogantatása alkalmával nem kezelheti ellenséges külföldiekként azokat a menekülteket, akik ténylegesen egyetlen kormány védelmét sem élvezik, egyedül azon az alapon, hogy jogilag ellenséges állam állampolgárai.

45. Cikk

A védett személyeket nem lehet az Egyezményben nem részes Hatalom területére szállítani.

Ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy az ellenségeskedések befejezése után a védett személyeket hazaszállítsák, vagy hogy lakóhelyük országába visszatérjenek.

A védett személyeket a fogva tartó Hatalom az Egyezményben részes más Hatalomhoz is csak abban az esetben szállíthatja át, ha ez a Hatalom hajlandó és képes az Egyezmény alkalmazására. Az Egyezményeknek az így átszállított védett személyek tekintetében való alkalmazásáért a felelősség azon idő alatt, amíg a személyek reá vannak

bízva, az őket átvevő Hatalomra hárul. Ennek ellenére abban az esetben, ha ez a Hatalom valamely lényeges kérdésben nem alkalmazza az Egyezmény rendelkezéseit, a védett személyeket átengedő Hatalom a Védőhatalom értesítése után köteles megfelelő intézkedéseket tenni a helyzet javítása érdekében vagy a védett személyek visszaküldését kell kérnie. Ezt a kérelmet teljesíteni kell.

Egyetlen védett személyt sem lehet semmiféle körülmények között oly országba szállítani, ahol politikai vagy vallási nézetei miatt üldözéstől tarthat.

E cikk rendelkezései nem akadályozzák a köztörvényes bűncselekményekkel gyanúsított védett személyeknek az ellenségeskedések megkezdése előtt kötött kiadatási szerződések alapján való kiadatását.

46. Cikk

A védett személyekkel szemben hatályba léptetett korlátozó intézkedéseket - amennyiben már korábban nem helyezték hatályon kívül - az ellenségeskedések befejezése után a lehető leggyorsabban hatályon kívül kell helyezni.

A védett személyek javai tekintetében foganatosított korlátozó rendelkezéseket a fogva tartó Hatalom jogszabályainak megfelelően az ellenségeskedések befejezése után szintén a lehető leggyorsabban meg kell szüntetni.

III. Rész

MEGSZÁLLOTT TERÜLETEK

47. Cikk

A megszállott területen tartózkodó védett személyek semmilyen esetben és

semmiféle módon, sem a megszállás ténye következtében a kérdéses terület intézményeiben vagy kormányzásban bekövetkezett változás miatt, sem a megszállott terület hatóságai és a megszálló Hatalom között létrejött megállapodás alapján, sem pedig azon a címen, hogy az utóbbi egészben vagy részben bekebelezte a megszállott területet, nem foszthatók meg a jelen Egyezményben foglalt kedvezményektől.

48. Cikk

Azok a védett személyek, akik nem állampolgárai annak a Hatalomnak, amelynek területe megszállás alá került, a 35. Cikkben meghatározott feltételek mellett érvényesíthetik a terület elhagyására vonatkozó jogukat, és az ilyen ügyben olyan eljárás során kell határozatot hozni, amelyet a megszálló Hatalom az említett cikknek megfelelően köteles megállapítani.

49. Cikk

Tilos a bármely indokból történő tömeges vagy egyéni kényszeráttelepítés, valamint védett személyeknek a megszállott területen kívül, akár a megszálló hatalom, akár bármely más - megszállott vagy meg nem szállott - állam területére való kitelepítése.

A Kormánytól kapott felhatalmazás alapján a külügyminiszter közlésezi az Egyezmény magyar nyelvű hivatalos szövegét. Az Egyezménynek a Magyar Fél által történt megerősítése után az 1954. évi 32. törvényerejű rendelet azt a belső jog részévé tette, és 1955. február 3-án lépett hatályba. A Magyar Közlönyben azonban az Egyezmény mindeddig nem került kihirdetésre. Megjelent: Magyar Közlöny 2000/112.

A megszálló Hatalom azonban elrendelheti valamely meghatározott megszállott vidék teljes vagy részleges kiürítését, ha azt a lakosság biztonsága vagy parancsoló katonai okok megkövetelik. A kiürítés - az anyagi lehetetlenség esetét kivéve - a védett személyeknek csupán a megszállott terület belsejébe való áttelepítését vonhatja maga után. Az így áttelepített lakosságot otthonába vissza kell szállítani, mielőtt az ellenségeskedések ezen a szakaszon véget értek.

A megszálló Hatalomnak ezen áttelepítések és kiürítések fogantatása alkalmával a lehetőségekhez képest gondoskodnia kell arról, hogy a védett személyeket megfelelő elhelyezést kapjanak, hogy az átszállítást kielégítő tisztasági, egészségügyi, biztonsági és élelmezési feltételek mellett hajtsák végre, és hogy ugyanannak a családnak a tagjait ne válasszák el egymástól.

A Védőhatalmat az áttelepítésekről és a kiürítésekről, mielőtt ezek megtörténnek, értesíteni kell.

A megszálló Hatalom a védett személyeket nem tarthatja vissza a háború veszélyének különösen kitett vidéken, hacsak a lakosság biztonsága vagy parancsoló katonai okok azt nem követelik.

A megszálló Hatalom nem hurcolhatja vagy telepítheti át saját polgári lakossága egy részét az általa megszállott területre.

50. Cikk

A megszálló Hatalom a központi és a helyi hatóságok támogatásával tartozik előmozdítani a gyermekek ápolásával és nevelésével foglalkozó intézmények működését.

Minden szükséges intézkedést meg kell tennie a gyermekek személyazonosságának megállapítására és leszármazásuk jegyzékbevételeének megkönnyítésére. Semmi esetre sem változtathatja meg személyi állapotukat és nem sorozhatja be őket tőle függő alakulatokba vagy szervezetekbe.

Ha a helyi intézmények nem kielégítők, a megszálló Hatalom tartozik gondoskodni arról, hogy az árva vagy szüleiától a háború következtében elszakított gyermekek eltartását és nevelését, ha nincs közeli rokonuk vagy barátjuk, aki róluk megfelelően gondoskodhatna, lehetőleg ugyanolyan nemzetiségű, nyelvű és vallású személyek vállalják.

A 136. Cikk értelmében felállított iroda külön osztályának feladatát fogja képezni a bizonytalan személyazonosságú gyermekek személyazonosságának megállapításához szükséges intézkedések megtétele. A szüleiére vagy más közeli rokonaira vonatkozólag rendelkezésre álló adatokat mindig fel kell jegyezni.

A megszálló Hatalmaknak nem szabad megakadályozni azoknak a különleges intézkedéseknek az alkalmazását, amelyeket a tizenöt évnél fiatalabb gyermekek, a terhes asszonyok és a hétévesnél fiatalabb gyermekek anyái javára az élelmezés, az orvosi ápolás és a háború hatásai elleni védelem tekintetében esetleg még a megszállás előtt fogadtak el.

51. Cikk

A megszálló Hatalom nem kényszerítheti a védett személyeket a fegyveres erőiben vagy segédcsapataiban való szolgálatra. Az

önkéntes jelentkezés biztosítása érdekében mindennemű nyomás vagy propaganda kifejtése tilos.

A megszálló Hatalom csak a tizennyolcadik évüket betöltött védett személyeket kényszerítheti munkára, és csak a megszálló hadsereg, illetve a közérdekű szolgáltatások szükségleteinek kielégítésére, valamint a megszállott ország lakosságának élelmezéséhez, lakásához, ruházódásához, közlekedéséhez vagy egészségéhez szükséges munkára. A védett személyeket nem lehet semmiféle olyan munkára kényszeríteni, amely azokat a katonai műveletekben való részvételre kötelezné. A megszálló Hatalom nem kényszerítheti a védett személyeket arra, hogy erőhatalommal biztosítsák azoknak a berendezéseknek a biztonságát, amelyekben kötelező munkájukat végzik.

A munkát csak a megszállott területen belül és azon a helyen kell végezni, ahol a szóban forgó személyek tartózkodnak. Minden igénybe vett személyt lehetőleg megszokott munkahelyén kell megtartani. A munkát méltányosan és a munkavállalók testi és szellemi képességének arányában kell megfizetni. A munkafeltételek és a védőrendszabályok tárgyában, különösen a munkabér, munkaidő, felszerelés, előzetes kiképzés, valamint az üzemi balesetek és a hivatási betegségek kártalanítása tekintetében a jelen cikkben említett munkára igénybe vett védett személyekre is a megszállott országban hatályban levő törvényeket kell alkalmazni.

A munkaerő igénybevétele semmi körülmények között sem vezethet a munkásoknak katonai vagy félkatonai szervezetben való mozgósítására.

52. Cikk

Semmiféle szerződés, megállapodás vagy szabályzat sem foszthatja meg a munkást, akár önként vállalta a munkát, akár nem, tartózkodási helytől függetlenül, attól a jogától, hogy a Védőhatalom képviselőinek közbenjárását kérje.

Tilos minden olyan intézkedés, amely munkanélküliség előidézésére vagy a megszállott ország munkavállalói munkalehetőségeinek korlátozására irányul, hogy ezáltal bírja rá őket arra, hogy a megszálló Hatalomnak dolgozzanak.

53. Cikk

A megszálló Hatalomnak nem szabad egyénileg vagy együttesen magánszemélyek, az állam vagy közhatóságok, társadalmi vagy szövetkezeti szervezetek tulajdonában álló ingó vagy ingatlan dolgokat elpusztítani, kivéve, ha az elpusztítást a katonai műveletek feltétlenül szükségessé teszik.

54. Cikk

A megszálló Hatalomnak tilos módosítani a megszállott terület hivatalnokainak vagy bíráinak jogi helyzetét, velük szemben megtorlást vagy bármely kényszer-, illetve megkülönböztető rendszabályt alkalmazni, abban az esetben, ha lelkiismereti okokból hivatásuk gyakorlásától tartózkodnak.

Ez utóbbi tilalom nem zárja ki az 51. Cikk második bekezdésének alkalmazását. Nem érinti a megszálló Hatalom jogát a köztisztviselőknek hivatalukból való elbocsátására.

55. Cikk

A megszálló Hatalom minden rendelkezésre álló eszközzel tartozik a lakosságot élelmiszerekkel és gyógyszerekkel ellátni; különösen, ha a megszállott terület termelése nem elegendő, köteles élelmiszereket, orvosi felszerelési és minden egyéb szükséges cikket behozni.

A megszálló Hatalom a megszállott területen található élelmiszereket, orvosi cikkeket vagy felszereléseket csak a megszálló fegyveres erők és a megszálló igazgatás részére veheti igénybe; és ugyanakkor tekintetbe kell vennie a polgári lakosság szükségleteit is. Más nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek fenntartása mellett a megszálló Hatalom köteles intézkedni aziránt, hogy minden igénybevételért a valódi értéknek megfelelő kártérítést fizessék.

A Védőhatalmak - azoknak az ideiglenes korlátozásoknak a fenntartásával, amelyeket a parancsoló katonai szükség követel meg - mindenkor korlátozás nélkül ellenőrizhetik a megszállott területeken az élelmiszer- és gyógyszerellátási helyzetet.

56. Cikk

A megszálló Hatalom a megszállott területen minden rendelkezésre álló eszközzel köteles biztosítani és az országos és a helyi hatóságok támogatásával, fenntartani az orvosi és kórházi intézményeket és szolgáltatásokat, valamint a közegészséget és a közegészségügyet, különösen a ragályos betegségek és járványok elterjedésének megakadályozására szükséges elhárító és megelőző rendszabályok elfogadásával és alkalmazásával. Bármely csoportba tartozó orvosi személyzet jogosult működését folytatni.

Ha a megszállott területen új kórházakat állítanak fel és a megszállott állam illetékes szervei ott nem működnek többé, a megszálló hatóságok - a szükséges feltételek fennforgása esetén - intézkednek a 18. Cikknek megfelelő elismerés iránt. A megszálló hatóságok hasonló körülmények között ugyancsak megadják az elismerést a kórházak és a szállító járművek személyzetének is a 20. és 21. Cikknek megfelelően.

A megszálló Hatalomnak az egészségi és a közegészségügyi rendszabályok megalkotásánál, hatálybaléptetésénél figyelemmel kell lenni a megszállott terület lakosságának erkölcsi és etikai követelményeire.

57. Cikk

A megszálló Hatalom polgári kórházakat csak ideiglenesen és csak sürgős szükség esetén, valamint csak azon feltétel mellett vehet igénybe sebesült és beteg katonák ápolása céljából, hogy kellő időben megfelelően intézkedik a kórházakban elhelyezett személyek ápolása és kezelése, valamint a polgári lakosság szükségleteinek kielégítése tekintetében.

Polgári kórházak felszerelését és raktárait nem lehet igénybe venni addig, amíg azokra a polgári lakosság szükségleteinek kielégítése érdekében szükség van.

58. Cikk

A megszálló Hatalom tartozik megengedni a lelkeseknek, hogy a felekezetükhöz tartozó személyeket lelki vigaszban részesítsék. A megszálló Hatalom ugyancsak tartozik átvenni a vallási szükségletek kielégítésére szükséges könyv- és tárgyküldeményeket, és előmozdítani

azoknak a megszállott területen való szétesztását.

59. Cikk

Ha a megszállott területnek vagy egy részének népessége nincs kellően ellátva élelemmel, a megszálló Hatalom tartozik engedélyezni a lakosság érdekében indított segélyakciókat, és tartozik azokat minden rendelkezésére álló eszközzel segíteni.

Ilyen akciókat akár az államok, akár pártatlan emberbaráti szervezetek, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, indíthatnak, és azok különösen élelmiszereket, gyógyszereket és ruházati cikkeket tartalmazó küldeményekből állhatnak.

Valamennyi Szerződő Állam tartozik engedélyezni e küldemények szabad átszállítását és biztosítani védelmüket.

Az a Hatalom azonban, amely az összeütközésben résztvevő ellenfél által megszállott területnek szánt küldemények átszállítását engedélyezi, jogosult a küldeményeket ellenőrizni, azok átszállítását meghatározott időre és útvonalakra korlátozni, illetve a Védőhatalomtól kielégítő biztosítékot szerezni arra vonatkozólag, hogy e küldemények rendeltetése a szükséglet szenvedő lakosság megsegítése, és azok nem használhatók fel a megszálló Hatalom érdekében.

60. Cikk

A segélyküldemények semmiben sem mentesítik a megszálló Hatalmat az 55., 56. és 59. Cikkek értelmében őt terhelő felelősségtől. A megszálló Hatalom semmiféle módon sem vonhatja el a segélyküldeményeket rendeltetésüktől, kivéve sürgős szükség esetében a megszállott terület lakosságának

érdekében, a Védőhatalom hozzájárulásával.

61. Cikk

Az előző cikkeken említett segélyküldemények szétesztása a Védőhatalom segítségével és felügyelete alatt történik. Ezt a feladatot a megszálló Hatalom és a Védőhatalom közötti megállapodás alapján valamely semleges Hatalomra, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságára vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezetre át lehet ruházni. A megszállott területen e segélyküldemények után semmiféle vámot vagy illetéket nem lehet szedni, kivéve, ha ezeknek szedése a terület gazdaságának érdekében szükséges. A megszálló Hatalom köteles e küldemények gyors szétesztását megkönnyíteni.

Mindegyik Szerződő Fél igyekszik engedélyezni a megszállott területekre irányuló segélyküldemények ingyenes átszállítását és továbbítását.

62. Cikk

A megszállott területen tartózkodó védett személyek a parancsoló biztonsági megfontolások fenntartása mellett megkaphatják a nekik címzett egyéni segélyküldeményeket.

63. Cikk

Azon ideiglenes intézkedések fenntartása mellett, amelyeket a megszálló Hatalom parancsoló biztonsági megfontolásai kivételesen szükségessé tesznek:

a) a Vöröskereszt (vörös félhold, oroszlán és nap) elismert nemzeti egyesületei a Nemzetközi Vöröskereszt Értekezlet által meghatározott vöröskereszt elveknek megfelelően

tevékenységüket folytathatják. A többi segélyegyesületnek szintén meg kell engedni, hogy hasonló feltételek mellett folytathassa emberbaráti tevékenységét;

b) a megszálló Hatalom nem követelheti, hogy ezen egyesületek személyzetében és szervezetében a fent említett tevékenységükre káros változtatást hajtsanak végre.

Ugyanezen elvek nyernek alkalmazást a már meglevő nem katonai jellegű különleges szervezetek tevékenységére is, amelyeknek célja a polgári lakosság létfeltételeinek a lényeges közszolgáltatások fenntartása, a segélyek szétosztása és a mentőszolgálat megszervezése útján való biztosítása.

64. Cikk

A megszállott terület büntető jogszabályai továbbra is hatályban maradnak, kivéve azokat, amelyeket a megszálló Hatalom módosíthat vagy felfüggeszthet azon a címen, hogy ezek a jogszabályok veszélyeztetik az illető Hatalom biztonságát, vagy akadályozzák a jelen Egyezmény alkalmazását. A megszállott terület bíróságai - az előbb említett meggondolásra és az igazságszolgáltatás tényleges működése biztosításának szükségességére vonatkozó fenntartás mellett - az e terület jogszabályai szerint büntetendő cselekmények ügyében továbbra is eljárnak.

A megszálló Hatalom azonban a megszállott terület lakossága részére oly rendelkezéseket bocsáthat ki, amelyek a jelen Egyezményből folyó kötelezettségek teljesítése, a terület rendes igazgatásának biztosítása, valamint akár a megszálló Hatalom, akár a megszálló erők és a megszálló igazgatás tagjainak és javainak, akár az

általán használt kommunikációs intézményeknek és vonalaknak biztonsága érdekében elengedhetetlenek.

65. Cikk

A megszálló Hatalom részéről hozott büntető rendelkezések csak kihirdetésük és a lakosság nyelvére való közhírré tételük után lépnek hatályba. A büntető rendelkezéseket nem lehet visszaható hatállyal felruházni.

66. Cikk

A megszálló Hatalom a 64. Cikk második bekezdése alapján kiadott büntető rendelkezésekbe ütköző cselekmények esetén a terhelteket szabályszerűen megalakított, nem politikai jellegű katonai bíróságok elé állítja, feltéve, hogy azok a megszállott területen székelnek. A fellebbviteli bíróságok székhelye lehetőleg a megszállott országban legyen.

67. Cikk

A bíróságok csak a bűncselekmény elkövetése előtt hatályban volt és a jog általános elveinek megfelelő törvényes rendelkezéseket alkalmazhatják, különösen ami a büntetések arányosságának elvét illeti. Figyelemmel kell lenniük arra is, hogy a terhelt nem állampolgára a megszálló Hatalomnak.

68. Cikk

Ha valamely védett személy egyedül azzal a szándékkal követ el bűncselekményt, hogy a megszálló Hatalomnak ártsen, azonban ez a cselekmény nem sérti a megszálló erők vagy a megszálló igazgatás tagjának testi épségét, nem képez többekre nézve komoly veszélyt, nem sérti súlyosan a

megszálló erők vagy a megszálló igazgatás javait vagy az általuk használt berendezéseket, az ilyen személyt felügyelet alá lehet helyezni (internálni) vagy elzárni, feltéve, hogy a felügyelet alatt tartás (internálás) vagy elzárás tartama az elkövetett cselekménnyel arányban áll. Ezenkívül a védett személyekkel szemben ilyen cselekmények esetében egyedül a felügyelet alatt tartást (internálást) vagy az elzárást lehet alkalmazni, mint szabadságvesztéssel járó intézkedést. A jelen Egyezmény 66. Cikkében említett bíróságok a szabadságvesztés büntetést belátásuk szerint átváltoztathatják ugyanolyan tartamú felügyelet alatt tartásra (internálásra).

A megszálló Hatalom a 64. és a 65. Cikknek megfelelően kihirdetett rendelkezéseiben a védett személyekkel szemben halálbüntetést csak kémkedés, a megszálló Hatalom katonai berendezéseivel szemben elkövetett súlyos szabotázscselekmények vagy oly szándékos bűncselekmények miatti elítélés esetére állapíthat meg, amelyek egy vagy több személy halálát okozták, feltéve, hogy a megszállott területen a megszállás előtt hatályban volt jogszabályok ezekre az esetekre szintén halálbüntetést állapítottak meg.

Védett személyre halálbüntetést csak abban az esetben lehet kiszabni, ha a bíróság figyelmét külön felhívták arra, hogy a vádlott nem lévén a megszálló Hatalom állampolgára, azzal szemben hűséggel nem tartozik.

Semmi esetre sem szabható ki halálbüntetés oly védett személyre, aki a cselekmény elkövetésének időpontjában tizennyolcadik évét még nem töltötte be.

69. Cikk

A terheltre kiszabott szabadságvesztés büntetésbe, amennyiben az védett személy, az előzetes letartóztatás tartamát minden esetben be kell számítani.

70. Cikk

A megszálló Hatalom védett személyeket - a háború törvényeit és szabályait sértő cselekmények kivételével - nem tartóztathat le, nem üldözhet és nem ítélt el a megszállás előtt vagy annak ideiglenes megszakítása alatt elkövetett cselekményekért vagy kifejezett véleményekért.

A megszálló Hatalomnak még az összeütközés kezdete előtt a megszállott területre menekült állampolgárait csak az ellenségeskedések kezdete óta elkövetett cselekményekért vagy az ellenségeskedések kezdete előtt elkövetett oly köztörvényi bűncselekményekért lehet letartóztatni, bűnvádi eljárás alá vonni, elítélni, vagy a megszállott területről elhurcolni, amelyek a megszállott állam joga szerint béke idején a kiadatásra kellő alapot szolgáltatott volna.

71. Cikk

A megszálló Hatalom illetékes bíróságai nem hozhatnak bűnösséget megállapítható ítéleteket, ha az ítélethozatalt nem előzte meg szabályszerű eljárás.

A megszálló Hatalom részéről bűnvádi eljárás alá vont mindent terheltet késedelem nélkül valamely általa értett nyelven tájékoztatni kell a vele szemben felhozott vádak részleteiről, és ügyében a lehető leggyorsabban kell eljárni. A megszálló Hatalomnak a Védőhatalmat a védett személyekkel szemben

folyamatban lévő minden eljárásról tájékoztatni kell, ha a vádak alapján halálbüntetés, illetve két vagy több évre terjedhető börtönbüntetés szabható ki; lehetővé kell tenni, hogy a Védőhatalom bármikor tájékoztatást kaphat az eljárás állásáról. Ezenkívül a Védőhatalomnak joga van arra, hogy a védett személyek ellen folyamatban lévő bármilyen büntetőeljárásról kérésre minden felvilágosítást megkapjon.

A jelen cikk második bekezdése szerinti értesítést a Védőhatalom részére azonnal meg kell küldeni, és annak minden esetben az első tárgyalás előtt három héttel meg kell a Védőhatalomhoz érkeznie. Ha a tárgyalás megkezdésekor nem bizonyított, hogy a jelen cikk rendelkezéseit teljes egészében betartották, a tárgyalást nem lehet megtartani. Az értesítésnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a) a terhelt személyazonosságát;
- b) a terhelt tartózkodóhelyét vagy fogva tartásának helyét;
- c) a vád vagy a vádak részletezését (az alapul szolgáló büntető rendelkezések megemlíttésével);
- d) az eljárásra kijelölt bíróságot;
- e) az első tárgyalás helyét és idejét.

72. Cikk

Minden terheltnek joga van a védelméhez szükséges bizonyítékok bemutatására, különösen tanúk megidézésére. Joga van arra, hogy szabadon választott képvisített védő támogatását vegye igénybe, aki szabadon meglátogathatja, és akinek részére biztosítani kell a védelem előkészítéséhez szükséges eszközöket.

Ha a terhelt nem választ védőt, úgy azt a Védőhatalom jelöli ki számára. Ha a terhelttel szemben súlyos vádat hoztak fel és nincs Védőhatalma, a terhelt hozzájárulásával a megszálló Hatalom köteles részére védőt kirendelni.

Minden terhelt, hacsak jogáról önként le nem mond, mind a vizsgálat folyamán, mind a bíróság előtti tárgyaláson tolmácsot vehet igénybe. A tolmácsot bármikor visszautasíthatja és helyette másikat kérhet.

73. Cikk

Minden elítéltnak joga van a bíróság által alkalmazott jogszabályokban szabályozott jogorvoslatokat igénybe venni. Az elítéltet a jogorvoslati lehetőségekről, valamint a benyújtásukra megszabott határidőkről teljes mértékben tájékoztatni kell.

A jelen Részben szabályozott eljárást értelemszerűen a jogorvoslati szakaszban is alkalmazni kell. Ha a bíróság által alkalmazott jogszabályok nem engedik meg a fellebbezést, az elítélt az ítélet és a büntetés ellen beadványt nyújthat be a megszálló Hatalom illetékes hatóságához.

74. Cikk

A Védőhatalom képviselői a védett személyek felett ítélkező bíróság előtti tárgyaláson jelen lehetnek, kivéve, ha a megszálló Hatalom biztonsága érdekében kivételesen zárt tárgyalást tartanak, amely erről értesíti a Védőhatalmat. A Védőhatalomnak a tárgyalás helyének és idejének megjelölését tartalmazó értesítést kell küldeni.

Minden olyan ítéletet, amely halálbüntetést, illetve két vagy több évi szabadságvesztés büntetést szab ki,

indokolásával együtt a lehető leggyorsabban kell közölni a Védőhatalommal. Az értesítésnek tartalmaznia kell, hogy a 71. Cikknek megfelelő értesítés megtörtént, és szabadságvesztést kiszabó ítélet esetében meg kell jelölni azt a helyet is, ahol a büntetést ki kell tölteni. Az egyéb ítéleteket a bíróság jegyzőkönyvébe kell foglalni és azokat a Védőhatalom képviselői mindenkor megtekinthetik. A halálbüntetésre, illetve két vagy több évi szabadságvesztésre történő ítélet esetében a jogorvoslati határidők csak attól az időponttól kezdődnek, amikor a Védőhatalmat az ítéletről értesítették.

75. Cikk

A halálra ítélt személyektől semmi esetben sem lehet elvonni a kegyelemért vagy a halálbüntetés átváltoztatásáért való folyamodás jogát.

A halálbüntetés nem hajtható végre attól az időponttól számított legalább hat hónap eltelte előtt, amely időpontban a halálos ítéletet helybenhagyó jogerős ítéletet vagy a kegyelem, illetve a halálbüntetés átváltoztatásának megtagadását tartalmazó határozatot a Védőhatalommal közölték.

A halálbüntetés hat hónapos felfüggesztése egyes esetekben csökkenthető olyan súlyos veszélyhelyzet fennállása esetén, amikor a megszálló Hatalom vagy erői biztonságát szervezett veszély fenyegeti, feltéve, hogy a Védőhatalmat a határidő megrövidítéséről tájékoztatják, és mindenkor ésszerű időt és lehetőséget biztosítanak a részére, hogy a halálos ítéletekkel kapcsolatban az illetékes megszálló hatóságokhoz forduljon.

76. Cikk

A vád alá helyezett védett személyeket a megszállott országban kell előzetes letartóztatásban tartani, és elítélésük esetén ugyanott kell büntetésüket letölteniük. Lehetőleg el kell őket különíteni a többi fogolytól és oly élelmezési és egészségügyi körülmények között tartani, amelyek jó egészségi állapotuk fenntartásához elegendőek, és amelyek legalább megfelelnek a megszállott ország büntető intézeteiben alkalmazottnak.

Meg kell kapniuk az egészségi állapotuk megkövetelte orvosi kezelést.

Joguk van arra is, hogy olyan lelki vigaszban részesüljenek, amelyet igényelnek.

A nőket elkülönített helyiségekben és nők közvetlen felügyelete alatt kell elhelyezni.

Figyelemmel kell lenni a fiatakorúakra irányadó különös jogszabályokra.

A letartóztatásban levő védett személyek a 143. Cikk rendelkezéseinek megfelelően jogosultak a Védőhatalom és Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága küldötteinek látogatását fogadni.

Ezenkívül joguk van arra is, hogy havonta legalább egy segélycsomagot kapjanak.

77. Cikk

A megszállott területen levő bíróságok által vád alá helyezett vagy elítélt védett személyeket a megszállás végével az ügyükre vonatkozó iratokkal együtt a felszabadult terület hatóságainak kell átadni.

78. Cikk

Ha a megszálló Hatalom parancsoló biztonsági okokból szükségesnek tartja, hogy a védett személyekkel szemben biztonsági intézkedéseket foganatosítson, legfeljebb azt teheti meg, hogy részükre kényszer-tartózkodóhelyet jelöl ki, vagy felügyelet alá helyezi (internálja) őket.

A kényszer-tartózkodóhely kijelölésére és a felügyelet alá helyezésre (internálásra) vonatkozó határozatokat a megszálló Hatalom által a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelő rendes eljárás során kell meghozni. Ebben az eljárásban az érdekeltek részére biztosítani kell a fellebbezés jogát. A fellebbezésről a lehető legrövidebb határidőn belül kell dönteni. Ha a határozatot fenntartják, azt időszakonként, lehetőleg félévenként, az említett Hatalom által létesített illetékes szervnek meg kell vizsgálnia.

A kényszer-tartózkodóhelyre utalt és ennek folytán lakóhelyük elhagyására kényszerített személyek minden megszorítás nélkül részesülnek a jelen Egyezmény 39. Cikkében foglalt kedvezményekben.

IV. Rész

A FELÜGYELET ALATT TARTOTT SZEMÉLYEKEL (INTERNÁLTAKKAL) VALÓ BÁNÁSMÓDRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

I. Fejezet

Általános rendelkezések

79. Cikk

Az összeütköző Felek a védett személyeket csak a 41., 42., 43., 68. és 78. Cikkekben foglalt rendelkezésekkel

összhangban tarthatják felügyelet alatt (internálhatják).

80. Cikk

A felügyelet alatt álló személyek (internáltak) teljes polgári jogképességüket megtartják, és abból folyó jogaikat helyzetükkel összeegyeztethető mértékben gyakorolják.

81. Cikk

Azok az összeütköző Felek, amelyek védett személyeket felügyelet alatt tartanak (internálnak), azoknak eltartásáról és az egészségi állapotuk által szükségessé tett orvosi ellátásról ellenérték nélkül gondoskodni tartoznak.

E költségek megtérítése céljából a felügyelet alatt tartott személynek (internálnak) járó juttatásokból, munkabérekéből vagy követelésekből semmiféle levonást sem szabad eszközölni.

A fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartottak (internáltak) által eltartott személyekről - ha ezeknek az életük fenntartásához szükséges eszközök nem állnak rendelkezésükre és képtelenek megéltetésüket maguk biztosítani - gondoskodni tartozik.

82. Cikk

A fogva tartó Hatalom köteles a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) lehetőleg nemzetiségük, nyelvük és szokásaik szerint csoportosítani. Azokat a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat), akik ugyanannak az országnak az állampolgárai, nem lehet egymástól elkülöníteni csupán azért, mert különböző nyelven beszélnek.

Ugyanannak a családnak tagjait, különösen a szülőket és gyerekeket felügyelet alatt tartásuk (internálásuk) egész tartama alatt ugyanazon a helyen kell együtt tartani, kivéve, ha a munka követelményei, egészségi okok vagy a jelen Rész IX. fejezetében felvett rendelkezések időleges elválasztásukat szükségessé teszik. A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) azonban kérhetik, hogy a szülői felügyelet nélkül szabadon hagyott gyermekeiket velük együtt felügyelet alá helyezték (internálják).

Ugyanazon család felügyelet alatt tartott (internált) tagjait lehetőleg ugyanazokban a helyiségekben, más személyektől (internáltaktól) elkülönítve kell elhelyezni, biztosítani számukra a családi élet viteléhez szükséges feltételeket is.

II. Fejezet

A felügyelet alatt tartási (internálási) helyek

83. Cikk

A fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartási (internálási) helyeket nem jelölheti ki a háború veszélyeinek különösen kitett vidékeken.

A fogva tartó Hatalom a Védőhatalmak útján közli az ellenséges Hatalmakkal a felügyelet alatt tartási (internálási) helyek földrajzi fekvésére vonatkozó összes szükséges adatokat.

Valahányszor a katonai szempontok azt lehetővé teszik, a felügyelet alatt tartásra szolgáló (internáló) táborokat IC betűkkel kell megjelölni úgy, hogy azt nappal tisztán lehessen látni a levegőből. Az érdekelt Hatalmak azonban más megjelölési módban is megállapodhatnak. A felügyelet alatt

tartásra szolgáló (internáló) táborokon kívül semmi más hely sem jelölhető meg ily módon.

84. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) a hadifoglyoktól és a szabadságuktól bármely más okból megfosztott személyektől elkülönítve kell elszállásolni és kezelni.

85. Cikk

A fogva tartó Hatalom köteles minden szükséges és lehetséges intézkedést megtenni abból a célból, hogy a védett személyeket felügyelet alá vételük (internálásuk) kezdetétől fogva oly épületekben vagy táborokban helyezték el, amelyek egészségügyi és tisztasági szempontból megfelelőek és kellő védelmet adnak az éghajlat kellemetlen hatásaival és a háború hatásaival szemben is. Az állandó felügyelet alatt tartási (internálási) helyek sohasem helyezhetők el egészségtelen vagy oly vidékeken, amelyeknek éghajlata káros lenne a felügyelet alatt tartott személyekre (internáltakra). Ha a védett személyeket ideiglenesen egészségtelen vagy olyan vidéken tartják felügyelet alatt, amelynek éghajlata az egészségre káros lehet, amilyen gyorsan csak a körülmények megengedik, át kell szállítani őket olyan felügyelet alatt tartási (internálási) helyre, ahol ezektől a veszélyektől nem kell tartani.

A helyiségnek teljesen száraznak, kellően fűtöttnek és világítottanak kell lenniük, különösen a sötétség beállta és a takaródó közötti időben. A hálólhelyiségeknek kellően tágasaknak és jól szellőztethetőeknek kell lenniük, a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) megfelelő fekvőhelyet és elegendő számú takarót kell

rendelkezésükre bocsátani, figyelembe véve az éghajlatot, valamint a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) korát, nemét és egészségi állapotát.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) éjjel-nappal az egészségügyi követelményeknek megfelelő és állandóan tisztán tartott egészségügyi berendezések álljanak rendelkezésükre. Testük naponkénti tisztántartására és személyes ruházatuk kimosására elegendő mennyiségű vízzel és szappannal kell ellátni őket; e célra a szükséges berendezéseket és felszereléseket kell rendelkezésükre bocsátani. Ezenkívül zuhany és fürdő berendezések is álljanak rendelkezésükre. Tisztálkodásra és a tisztítási munkákra kellő időt kell számukra engedélyezni.

Ha kivételesen és átmenetileg szükségessé válik nőknek velük nem egy családhoz tartozó férfiakkal azonos felügyeleti (internálási) helyen való elhelyezése, részükre elkülönített fekvőhelyeket és egészségügyi felszereléseket kell biztosítani.

86. Cikk

A fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) felekezeti hovatartozásukra való tekintet nélkül egyházi szertartásaik részére megfelelő helyiségeket bocsát rendelkezésére.

87. Cikk

Ha a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) hasonló berendezések még nem állnak rendelkezésre, minden felügyeleti (internálási) helyen kantinokat kell felállítani. Céljuk az, hogy a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) a

helyi kereskedelmi árat meg nem haladó áron élelmiszert, valamint jólétük és személyes kényelmük fokozására alkalmas szokásos használati cikkeket szerezhessenek be, ideértve a szappant és a dohányt is.

A kantinokból befolyó hasznót külön segélyalap javára kell fordítani, amelyet minden felügyeleti (internálási) helyen létesíteni kell, és azt az érdekelt felügyeleti (internálási) helyen felügyelet alatt tartott személyek javára kell kezelni. A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) a 102. Cikkben említett bizottságainak joguk van a kantinok igazgatásába és ennek az alapnak a kezelésébe betekinteni.

A felügyeleti (internálási) hely bezárásakor a fennmaradó segélyalapot más, az ugyanolyan nemzetiségű felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) javára kezelt felügyeleti (internálási) hely segélyalapjának, vagy ha ilyen nincs, a visszatartó Hatalom hatalmában maradó összes felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) javára kezelt központi segélyalapnak kell átadni. Általános szabadon bocsátás esetén - az érdekelt Hatalmak közötti ellenkező megállapodás hiányában - ezt a jövedelmet a fogva tartó Hatalom megtartja.

88. Cikk

Minden légi bombázásnak és egyéb háborús veszélynek kitett felügyeleti (internálási) helyen a szükséges védekezés biztosítására megfelelő és kellő számú óvóhelyet kell létesíteni.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) légi riadó esetén azoknak kivételével, akik szállásaiknak e veszélyekkel szemben való védelemben részt vesznek, a lehető leggyorsabban az

óvóhelyekre mehetnek. A lakosság érdekében fogyanatosított minden óvintézkedést reájuk is ki kell terjesztteni.

A felügyeleti (internálási) helyeken a tűzveszéllyel szemben meg kell tenni a megfelelő óvintézkedéseket.

III. Fejezet

Élelmezés és ruházkodás

89. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) napi élelmiszeradagjának mennyiségileg, minőségileg és változatosság szempontjából elegendőnek kell lennie jó egészségi állapotuk megőrzéséhez és a hiányos táplálkozás előidézte zavarok elkerüléséhez. A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) megszokott táplálkozási rendre is figyelemmel kell lenni.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) ezenkívül módot kell adni arra, hogy a rendelkezésükre álló további élelmiszert maguk elkészíthessék.

Gondoskodni kell a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) számára elegendő ivóvízről. A dohányzást meg kell engedni.

A munkát végző felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) számára a végzett munka természetéhez igazodó kiegészítő adagokat kell juttatni.

A terhes nők, a szoptatós anyák, valamint a tizenöt évnél fiatalabb gyermekek részére élettani szükségleteikkel arányban álló többlet élelmiszert kell juttatni.

90. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) minden lehetőséget meg kell adni, hogy felügyelet alá helyezésükkor (internálásukkor) ruhákkal, lábbelikkal és váltás fehérneművel láthassák el magukat, és ha szükséges, később is beszerezhessék ezeket. Ha a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) az éghajlatnak megfelelő ruhák nem állnak rendelkezésükre és nincs is módjukban beszerezni ezeket, a fogva tartó Hatalom köteles azokat ingyenesen rendelkezésükre bocsátani.

Azok a ruhák, amelyeket a fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) rendelkezésére bocsát, valamint azok a külső megjelölések, amelyeknek öltözetükre illesztését elrendelheti, nem lehetnek sem megalázóak, sem nevetséges jellegűek.

A dolgozóknak mindenütt, ahol a munka természete megköveteli, munkaruhát kell biztosítani, ideértve a megfelelő védőruhákat is.

IV. Fejezet

Egészségügyi és orvosi gondozás

91. Cikk

Minden felügyeleti (internáló) helyen képesített orvos irányítása alatt álló megfelelő betegszobát kell berendezni, ahol a felügyelet alá helyezett személyek (internáltak) megkaphatják a szükséges ellátást, ideértve a megfelelő étrendet is. A ragályos betegségben szenvedők és az elmebetegek részére elkülönített helyiségeket kell fenntartani.

A gyermekágyas asszonyokat és a súlyos betegségben szenvedő felügyelet

alatt tartott személyeket (internáltakat), illetve azokat, akiknek állapota különös kezelést, sebészeti beavatkozást vagy kórházi ápolást igényel, a kezelésükre alkalmas minden intézetbe fel kell venni, és ott oly ápolásban kell őket részesíteni, amely a lakosság részére biztosított ápolásnál nem lehet rosszabb színvonalú.

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) lehetőleg azonos nemzetiségű orvosi személyzetnek kell kezelnie.

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) nem szabad megakadályozni abban, hogy az egészségügyi hatóságoknál vizsgálat céljából jelentkezzenek. A fogva tartó Hatalom egészségügyi hatóságai kérésre kötelesek minden felügyelet alatt tartott személynek (internálnak) hivatalos nyilatkozatot adni sebesülése vagy betegsége természetéről, a kezelés időtartamáról és a kapott ápolásról. E bizonylat másodpéldányát a 140. Cikkben említett Központi Irodának kell megküldeni.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) a kezelést, valamint jó egészségi állapotuk fenntartásához szükséges eszközöket, különösen művégtagokat, műfogakat és egyebeket, valamint a szemüvegeket ingyen kapják.

92. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) legalább havonként egyszer orvosilag meg kell vizsgálni. A vizsgálat célja különösen az, hogy ellenőrizze az általános egészségi és táplálkozási állapotot, a tisztasági helyzetet, és hogy felderítse a ragályos betegségeket, különösen a gümőkórt, maláriát és a nemi betegségeket. A

vizsgálatok kiterjednek minden egyes felügyelet alatt álló személy (internált) testsúlyának ellenőrzésére, és évenként legalább egyszeri röntgenvizsgálatára.

V. Fejezet

Vallás, szellemi tevékenység és testgyakorlás

93. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) vallásuk gyakorlására teljes szabadságot kell biztosítani, ideértve a hitfelekezetük istentiszteletein való részvételt is, azzal a feltétellel, hogy a katonai hatóság részéről előírt fegyelmi szabályokat betartják.

Az olyan felügyelet alatt tartott személyek (internáltak), akik valamely felekezet lelkészei, engedélyt kapnak arra, hogy hitsorsaik körében teljesen szabadon gyakorolják hivatásukat. A fogva tartó Hatalom ebből a célból gondoskodik arról, hogy a lelkészeket méltányosan osszák el azon felügyeleti (internálási) helyek között, amelyeken ugyanazon nyelvet beszélő vagy ugyanazon hitfelekezethez tartozó felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) vannak. Ha nincs elegendő számú lelkész, a fogva tartó Hatalom megadja nekik a szükséges eszközöket, ideértve a közlekedési eszközöket, hogy az egyik felügyeleti (internálási) helyről a másikkra mehessenek, továbbá joguk van a kórházakban tartózkodó felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) is meglátogatni. A lelkészek vallási tevékenységükkel kapcsolatban szabadon levelezhetnek a fogva tartó ország egyházi hatóságaival és lehetőség szerint hitfelekezetük nemzetközi szervezeteivel is. Ez a levelezés nem számít be a 107. Cikk által szabályozott

keretbe, azonban vonatkoznak rá a 112. Cikk rendelkezései.

Ha a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) nem részesülnek hitfelekezetük lelkészének lelki támogatásában, vagy ha ilyen lelkészek nincsenek kellő számban, ugyanazon hitfelekezet helyi egyházi hatósága a felügyelet alatt tartó Hatalom hozzájárulásával, a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) hitfelekezetéhez tartozó lelkészt, vagy ha vallási szempontból lehetséges, valamely hasonló hitfelekezet lelkészét vagy valamely arra hivatott világi személyt jelölhet ki. Ez utóbbit megilletik az általa elvállalt feladattal járó kedvezmények. Az így kijelölt személy a fogva tartó Hatalom által a fegyelem és a biztonság érdekében felállított szabályokat köteles betartani.

94. Cikk

A fogva tartó Hatalom köteles előmozdítani a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) szellemi, oktatási, szórakozási, játék- és sporttevékenységét, szabad elhatározásukra bízva az abban való részvételt. Minden lehetséges intézkedést köteles megtenni e tevékenységek gyakorlásának biztosítására, különösen a megfelelő helyiségek rendelkezésre bocsátásával.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) minden lehetséges eszközt meg kell adni tanulmányaik folytatására, vagy új tanulmányok kezdésére. Biztosítani kell a gyermekek és a serdülők tanítását; akár a felügyeleti (internáló) helyen belül, akár az azon kívül levő iskolákat látogatgatják.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) lehetőséget kell

biztosítani testgyakorlatok végzésére, a szabadtéri sportokra és szabadtéri játékokra is. Erre a célra minden felügyeleti (internáló) helyen szabad teret kell fenntartani. Külön játszótérket kell fenntartani a gyermekek és a fiatalok részére is.

95. Cikk

A fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) csak saját kívánságukra alkalmazhatja munkára. Minden esetben tilos az olyan munkára való alkalmazás, amelyre ha felügyelet alatt nem tartott (nem internált) védett személyt köteleznének, ez a jelen Egyezmény 40. vagy 51. Cikkének megsértését jelentené, valamint tilos a lealacsonyító és megalázó munkára való alkalmazás is.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) hatheti munka után nyolcnapos előzetes felmondás alapján bármikor abbahagyhatják a munkát.

Ezek a rendelkezések nem érintik a fogva tartó Hatalomnak azt a jogát, hogy a felügyelet alatt tartott (internált) orvosokat, fogorvosokat és az egészségügyi személyzet egyéb tagjait hivatásuknak felügyelet alatt tartott (internált) társaik érdekében való gyakorlására kötelezze, továbbá, hogy a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) a felügyeleti (internáló) hely igazgatási és fenntartási munkáira alkalmazza, hogy e személyeket konyhai vagy egyéb háztartási munkákkal megbízza, vagy oly munkára alkalmazza őket, amelyeknek rendeltetése a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) a légibombázásokkal vagy a háborúból eredő egyéb veszélyekkel szemben való védelme. Egyetlen felügyelet alatt tartott személy (internált) sem kötelezhető azonban oly

munka elvégzésére, amelyre az egészségügyi hatóság fizikailag alkalmatlannak nyilvánította.

A fogva tartó Hatalom teljes felelősséget visel a munkafeltételekért, az orvosi kezelésért, a bérfizetésért, az üzemi balesetek és hivatási betegségek esetében fizetendő kártérítésért. Az említett munkafeltételeknek meg kell felelniük a belföldi jogszabályoknak és a fennálló gyakorlatnak; azok semmi esetre sem lehetnek rosszabbak annál, mint ami ugyanazon a vidéken ugyanolyan természetű munkánál szokásos. A munkabéreket a fogva tartó Hatalom, a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak), és adott esetben a fogva tartó Hatalomtól különböző munkaadó közötti megállapodás útján méltányos módon kell meghatározni, figyelembe véve azt, hogy a fogva tartó Hatalom köteles ingyenesen gondoskodni a felügyelet alatt tartott személy (internált) tartásáról, és az egészségi állapota által megkívánt orvosi kezelésről. A harmadik bekezdésben említett munkákra állandó jelleggel alkalmazott felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) a fogva tartó Hatalomtól méltányos munkabért kapnak. A munkafeltételek, valamint az üzemi balesetek és a hivatási betegségek esetén fizetendő térítés nem lehet kevesebb, mint amelyet ugyanazon a vidéken azonos természetű munka esetében alkalmaznak.

96. Cikk

Minden munkáskülönítmény valamely felügyeleti (internálási) helyhez tartozik. A fogva tartó Hatalom illetékes hatóságai és a felügyeleti (internálási) hely parancsnoka felelősek a jelen Egyezmény rendelkezéseinek a munkáskülönítménynél való

betartásáért. A parancsnok jegyzéket vezet a hozzá tartozó munkáskülönítményekről, és azt a Védőhatalom, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, valamint az egyéb emberbaráti szervezetek küldötteivel közli, ha azok a felügyeleti (internálási) helyeket meglátogatják.

VI. Fejezet

Személyi tulajdon és pénzbeli segélyforrások

97. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) jogosultak a személyes használatra szóló tárgyakat maguknál tartani. Pénzt, csekket, értékpapírokat stb., valamint a tulajdonukban álló más értéktárgyakat csak az erre megállapított eljárás lefolytatása útján lehet tőlük elvenni. Mindezekről részletes elismervényt kell adni.

A pénzüsszegeket a 98. Cikkben szabályozott módon minden egyes felügyelet alatt tartott személy (internált) javára kell jóváírni annak számláján. Ezeket az összegeket nem lehet más pénznemre átváltani, kivéve, ha annak a területnek a jogszabályai, ahol a tulajdonost felügyelet alatt tartják, ezt előírják, vagy ha a felügyelet alatt tartott személy (internált) ehhez hozzájárul.

Az elsősorban személyi vagy érzelmi értékkel bíró tárgyakat nem szabad elvenni.

A felügyelet alatt tartott (internált) nőt csak nő motozhat meg. A felügyelet alatt tartott (internált) személyek szabadon bocsátásuk vagy hazaszállításuk alkalmával készpénzben megkapják a 98. Cikknek megfelelően vezetett számla egyenlegét, valamint mindazokat az összegeket, csekket, értékpapírokat

stb., amelyeket felügyelet alatt tartásuk (internálásuk) ideje alatt tőlük elvettek, kivéve azokat a tárgyakat vagy értékeket, amelyeket a fogva tartó Hatalom saját hatályos jogszabályai értelmében megtart. Ha a felügyelet alatt álló személy (internált) tulajdonában levő tárgyat e jogszabályok alapján visszatartják, az érdekelt erről részletes tanúsítványt kap.

A felügyelet alatt tartott (internált) személyeknél levő családi okiratokat és személyazonossági igazolványokat csak elismervény ellenében lehet elvenni. A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) sohasem szabad személyazonossági igazolvány nélkül lenniük. Ha ilyennel nem rendelkeznek, a fogva tartó hatóságok különleges igazolványokat állítanak ki részükre, amelyek felügyelet alatt tartásuk (internálásuk) befejezéséig személyazonossági igazolványul szolgálnak.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizonyos összeget készpénzben vagy vásárlási utalványokban bevásárlás céljából maguknál tarthatnak.

98. Cikk

Minden felügyelet alatt tartott személy (internált) élelmiszer és oly dolgok vásárlása céljából, mint dohány, piperecikk stb., rendszeresen megfelelő pénzbeli juttatásban részesül. E juttatások hitelek és vásárlási utalványok alakjában is eszközölhetők.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) ezenkívül, ha a fogva tartó Hatalom jogszabályai lehetővé teszik, pénzsegélyben részesülhetnek attól a Hatalomtól, amelynek állampolgárai, vagy egyébként a fennhatósága alá

tartoznak, továbbá a Védőhatalmaktól, minden őket támogató szervezettől, valamint családjuktól és saját tulajdonuk jövedelméből. Az e Hatalom által juttatott segélyek összegének a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) minden csoportjára (betegek, terhes asszonyok stb.) nézve egyformának kell lennie és sem a segélyösszegeknek e Hatalom által történő megállapításánál, sem pedig a fogva tartó Hatalom által történő szétosztásánál nem szabad a jelen Egyezmény 27. Cikkében tiltott megkülönböztetés alapján eljárni.

A fogva tartó Hatalom minden egyes felügyelet alatt tartott személy (internált) részére szabályszerű számlát vezet, amelyen a jelen cikkben említett juttatásokat, kapott munkabéreket, valamint a részére érkezett pénzküldeményeket számára jóvá kell írni. Ugyancsak számára kell jóváírni azokat a visszatartott összegeket is, amelyek felett az adott területen hatályban levő jogszabályok értelmében szabadon rendelkezhet. Az érdekelt területen hatályban levő jogszabályokkal összeegyeztethetően lehetővé kell tenni a felügyelet alatt tartott személynek (internálnak), hogy családjának és az általa eltartott személyeknek pénzsegélyeket küldhessen. E számláról - a fogva tartó Hatalom által megállapított korlátok között - felveheti a személyes kiadásaihoz szükséges összegeket. A felügyelet alatt tartott személynek (internálnak) mindenkor ésszerű lehetőséget kell biztosítani abból a célból, hogy számláját megtekinthesse, és arról kivonatot kapjon. E számlát kérelmére a Védőhatalommal is közölni kell, és a felügyelet alatt tartott személy (internált) áthelyezése esetén szintén át kell adni.

VII. Fejezet

Igazgatás és fegyelem

99. Cikk

Minden felügyeleti (internálási) helyet egy, a fogva tartó Hatalom rendes fegyveres erőihez tartozó tisztek közül, vagy a rendes polgári államigazgatás keretébe tartozó tisztviselők közül kiválasztott felelős tiszt vagy tisztviselő hatósága alá kell helyezni. Ennek a tisztnak vagy tisztviselőnek rendelkeznie kell a jelen Egyezménynek hazája nyelvén vagy egyik nyelvén készült szövegével és felelős annak alkalmazásáért. A felügyelő személyzetet tájékoztatni kell az Egyezmény rendelkezéseiről és annak végrehajtására vonatkozó utasításokról.

A jelen Egyezmény és a jelen Egyezménynek megfelelően kötött külön megállapodások szövegét a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) által értett nyelven a felügyeleti (internálási) helyen belül falragaszok útján kell közzétenni, vagy a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságainak rendelkezésére kell bocsátani.

A szabályzatokat, rendeleteket, értesítéseket és bármilyen természetű közleményeket a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) tudomására kell hozni, és azokat a felügyeleti (internálási) helyeken belül az általuk értett nyelven ki kell függeszteni.

A felügyelet alatt tartott személyekhez (internáltakhoz) egyénileg intézett összes rendeleteket és parancsokat szintén az általuk értett nyelven kell kiadni.

100. Cikk

A felügyeleti (internálási) helyeken a fegyelemnek az emberiség alapelveivel összhangban kell lennie, és semmi esetre sem adhatók ki oly rendszabályok, amelyek a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) olyan fizikai megerőltetésnek teszik ki, amelyek veszélyesek az egészségükre, illetve testi vagy lelki sanyargatást jelentenek számukra. A tetoválás vagy testi azonosító bélyegek és jelek alkalmazása tilos.

Különösen tilosak a huzamos ideig tartó állítások vagy sorakozók, büntető testgyakorlatok, katonai gyakorlatoztatás és az élelmezési megszorítások.

101. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) jogukban áll, hogy azokhoz a hatóságokhoz, amelyeknek hatalmában vannak, előterjesszék a bánásmódra vonatkozó kérelmeiket.

Ugyancsak korlátlanul jogukban áll, hogy - ha szükségesnek tartják - akár a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságainak közvetítésével, akár közvetlenül a Védőhatalom képviselőihez forduljanak azon tényeknek közlése végett, amelyek tekintetében a bánásmódot illetőleg panaszaik merülnek fel.

Ezeket a kérelmeket és panaszokat változtatás nélkül sürgősen továbbítani kell. Benyújtásuk még abban az esetben sem szolgálhat büntetés alapjául, ha alaptalannak bizonyulnak.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai a Védőhatalom képviselőinek időszakonként jelentéseket küldhetnek a felügyeleti (internálási) helyeken fennálló

helyzetről és a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) szükségleteiről.

102. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) minden felügyeleti (internálási) helyen szabadon és titkos szavazással hat hónaponként bizottságot választanak, amely a fogva tartó Hatalom hatóságai, a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) segítő minden más szervezet előtti képviselőikre van hivatva. E bizottság tagjai újraválaszthatók.

A megválasztott felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) működésüket a választásnak a fogva tartó hatóság által történt megerősítése után kezdik meg. A megerősítés megtagadásának vagy az esetleges elmozdításnak indokait az érdekelt Védőhatalmakkal közölni kell.

103. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai kötelesek előmozdítani a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) testi, erkölcsi és szellemi jólétét.

Különösen, ha a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) egymás között kölcsönös segítő egyesületet létesítését határozzák el, ez a szervezet a bizottságok illetékessége alá tartozik, a jelen Egyezmény egyéb rendelkezései értelmében rájuk ruházott különleges feladatokon túl.

104. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságainak tagjai nem kötelezhetők munkára, ha ez feladatuk teljesítését megnehezítené.

A bizottságok tagjai a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) közül kiválaszthatják a részükre szükséges segítőket. Minden anyagi segítséget biztosítani kell számukra, különösen a feladatuk teljesítéséhez szükséges bizonyos mozgási szabadságot (a munkáskülönítmények meglátogatását, segélyküldemények átvételét stb.).

A bizottságok tagjainak a fogva tartó hatóságokkal, a Védőhatalmakkal, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával és ennek képviselőjével, valamint a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) segítő szervezetekkel való postai és távirati érintkezésük érdekében biztosítani kell a megfelelő eszközöket. A munkáskülönítményeknél levő bizottsági tagoknak szintén lehetővé kell tenni, hogy a központi felügyeleti (internálási) hely bizottságával kapcsolatot tartsanak. Ez az érintkezés nem korlátozható és nem számítható be a 107. Cikkben említett keretbe.

A bizottsági tag áthelyezése előtt ésszerűen időt kell biztosítani részére annak érdekében, hogy utódját a folyamatban levő ügyekről tájékoztassa.

VIII. Fejezet

Külvilággal való kapcsolat

105. Cikk

A fogva tartó Hatalom, mihelyt védett személyeket felügyelet alá vett (internált), tájékoztatja azt a Hatalmat, amelynek a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, valamint a Védőhatalmat a jelen fejezet rendelkezéseinek végrehajtása céljából kiadott szabályokról. A fogva tartó Hatalom

hasonlóképpen közli velük ezen szabályok módosításait is.

106. Cikk

Minden felügyelet alatt tartott személynek (internálnak) lehetővé kell tenni a felügyelet alá vételkor (internáláskor), illetve a felügyelet alá helyezési (internálási) helyre való érkezéstől számított egy héten belül, a más felügyeleti (internálási) helyre avagy kórházba történt átszállítás esetén is az érkezéstől számított legkésőbb egy héten belül, hogy egyrészt közvetlenül a családjának, másrészt a 140. Cikkben említett Központi Irodának egy, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült internálási levelezőlapot küldjön, amelyben tájékoztatja őket felügyelet alá vételéről (internálásáról), címéről és egészségi állapotáról. Az említett levelezőlapokat a lehető legnagyobb gyorsasággal kell továbbítani és azoknak továbbítása semmiképpen nem késleltethető.

107. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) jogosultak leveleket és levelezőlapokat küldeni és kapni. Ha a fogva tartó Hatalom szükségesnek tartja a valamennyi felügyelet alatt tartott személy (internált) által feladható levelek és levelezőlapok számának korlátozását, legalább havonként két, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült levél és négy levelezőlap elküldését engedélyezni kell. A felügyelet alatt tartott személyekhez (internáltakhoz) címzett levelek korlátozását csak az a Hatalom határozhatja el, amelynek ezek állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, esetleg a fogva tartó Hatalom kérésére. Ezeket a leveleket és levelezőlapokat ésszerű

határidőn belül kell továbbítani; nem késleltethetők és nem tarthatók vissza fegyelmi okokból.

Azok a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak), akik már régóta nem kaptak hírt a családjukról, vagy akik rendes úton képtelenek hírt adni magukról, vagy hírt kapni hazulról, valamint azok, akiket jelentős távolság választ el családjuktól, a rendelkezésükre álló pénznemben fizetendő távirati díjak kiegyenlítése ellenében jogosultak táviratokat küldeni. A felügyelet alatt tartott személyt (internáltat) ez a kedvezmény elismert sürgősség esetén is megilleti.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) általában anyanyelvükön leveleznek. Az összeütköző Felek megengedhetik a levelezést más nyelven is.

108. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) akár posta útján, akár bármi más úton egyéni és együttes küldeményeket kaphatnak, amelyek különösen élelmiszereket, ruhaneműket, gyógyszereket, könyveket és vallási, tanulmányi, valamint szórakozási szükségleteik kielégítésére szolgáló tárgyakat tartalmazhatnak. Ezek a küldemények semmiképpen sem mentesíthetik a fogva tartó Hatalmat a jelen Egyezmény alapján terhelő kötelezettségei alól.

Ha e küldemények mennyiségének korlátozása katonai jellegű okokból válik szükségessé, úgy arról a Védőhatalmat, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságát és a felügyelet alatt tartott személyeket segítő minden más szervezetet, amely e küldemények

továbbításával van megbízva, megfelelően értesíteni kell.

Az érdekelt Hatalmak - ha erre lehetőség van - külön megállapodásokban szabályozzák az egyéni és az együttes küldeményeket elküldésének módját, ami azonban semmi esetre sem késleltetheti a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) küldött segélycsomagok átvételét. Az élelmiszer- és ruházati csomagok nem tartalmazhatnak könyveket. Az orvosi segélyellátmányokat általában együttes csomagokban kell küldeni.

109. Cikk

Ha az érdekelt Hatalmak között az együttes segélycsomagok átvétele és szétosztása tekintetében külön megállapodás nem jön létre, az együttes segélyezést illetően a jelen Egyezményhez csatolt szabályzatot kell alkalmazni.

A fent említett külön megállapodások semmi esetre sem korlátozhatják a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságainak a segélycsomagok birtokbavételére, azoknak szétosztására és azokról a címzettek érdekében rendelkezésre való jogát.

Ezek a megállapodások nem korlátozhatják azokat a jogokat sem, amelyek a Védőhatalom, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) segítő minden más szervezet azon képviselőit megilletik, akiknek feladata az együttes küldemények továbbítása és a címzettek közötti szétosztásának ellenőrzése.

110. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szánt összes segélyküldemények mentesek mindennemű behozatali vám- és egyéb illetékfizetés, valamint a vám alól.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szánt vagy általuk posta útján akár közvetlenül, akár a 136. Cikkben említett tájékoztató irodák, akár a 140. Cikkben említett Központi Tájékoztató Iroda közvetítésével küldött minden küldemény, ideértve a más országokból származó segélyt tartalmazó postacsomagok, valamint a pénzküldemények is, minden postai díj alól mentesek, mind a feladási és rendeltetési, mind a közbeeső országokban. Ebből a célból különösen a 1947. évi Egyetemes Postaegyezményben és az Egyetemes Posta Egyesületre vonatkozó megállapodásokban a táborokban vagy polgári börtönökben fogva tartott ellenséges állampolgárságú polgári egyének javára megállapított mentességek ezentúl kiterjednek a jelen Egyezmény védelme alatt álló felügyelet alatt tartott egyéb személyekre (internáltakra) is. Azok az országok, amelyek ezeknek a megállapodásoknak nem részesei, a mentességeket ugyanolyan feltételek mellett engedélyezni kötelesek.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szánt oly segélyküldemények szállítási költségei, amelyek súlyuknál fogva vagy bármi más okból nem szállíthatók posta útján, a fogva tartó Hatalmat terhelik az ellenőrzése alatt álló összes területen. Az Egyezményben részes többi Hatalom a szállítási költségeket saját területén maga viseli.

E küldemények szállításából eredő azon költségek, amelyek nem esnek az előző bekezdések rendelkezése alá, a feladót terhelik.

A Magas Szerződő Felek törekedni fognak a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) által vagy részükre feladott táviratok díjának lehetőség szerinti csökkentésére.

111. Cikk

Abban az esetben, ha az érdekelt Hatalmakat a katonai műveletek megakadályozzák a küldemények szállítása tekintetében a 106., 107., 108. és 113. Cikknek értelmében őket terhelő kötelezettségek teljesítésében, az érdekelt Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és bármely más, az összeütköző Hatalmak részéről engedélyezett szervezet vállalkozhat ezen küldemények szállításának megfelelő eszközökkel (vasúti kocsikkal, tehergépkocsikkal, hajókkal vagy repülőgépekkel stb.) való lebonyolítására. A Magas Szerződő Felek ebből a célból törekedni fognak arra, hogy ezeket a szállítási eszközöket részükre megszerezzék és azok forgalmát engedélyezzék, különösen a szükséges mentesség biztosítása útján.

E szállítási eszközök egyszersmind felhasználhatók:

a) a 140. Cikkben említett Központi Tájékoztató Iroda és a 136. Cikkben említett nemzeti irodák közötti levelezés, jegyzékek és jelentések továbbítására;

b) a felügyelet alatt tartott személyekre (internáltakra) vonatkozó azon levelek és jelentések továbbítására, amelyeket a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a

felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) segítő bármely más szervezet küld meg akár a saját megbízottainak, akár az összeütköző Feleknek.

A jelen rendelkezések egyik összeütköző Felet sem korlátozhatják az előnyösebbnek látszó egyéb szállítási módok megszervezésében és a kölcsönös megállapodások szerinti feltételek mellett menlevelek kiállításában.

Ezen szállítási eszközök felhasználása folytán felmerült költségek - külön megállapodás hiányában - arányosan terhelik azokat az összeütköző Feleket, amelyek állampolgárai javára a szállítások történtek.

112. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) címzett vagy az általuk feladott levelek ellenőrzését (cenzúrázását) a lehető legrövidebb idő alatt kell lebonyolítani.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szánt küldemények ellenőrzését nem szabad oly körülmények között végezni, amely az élelmiszereket megromlás veszélyének teszi ki. Az ellenőrzést a címzettnek vagy az általa meghatalmazott felügyelet alatt tartott (internált) társának jelenlétében kell foganatosítani. Az egyéni vagy együttes küldeményeknek a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) részére való átadása semmi esetre sem késleltethető az ellenőrzéssel (cenzúrázással) járó nehézségek címén.

Az összeütköző Felek részéről katonai vagy politikai okokból elrendelt bármely levelezési tilalom csak ideiglenes jellegű

lehet, és csak a lehető legrövidebb ideig tarthat.

113. Cikk

A fogva tartó Hatalmak a Védőhatalom vagy a 140. Cikkben említett Központi Iroda közvetítésével vagy egyéb kívánt módon minden tekintetben elősegítik a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szánt vagy tőlük származó végrendeletek és meghatalmazások, és bármely más iratok továbbítását.

A fogva tartó Hatalmak minden esetben segíteni tartoznak a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) ezen okiratok kiállításában és kellő formában való hitelesítésében, különösen abban, hogy jogász véleményét kérhessék ki.

114. Cikk

A fogva tartó Hatalom a felügyelet (internálás) rendjével, valamint a hatályos jogszabályokkal összeegyeztethető minden lehetőséget megad a felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) vagyonuk kezelése érdekében. Engedélyezheti, hogy e végett sürgős esetekben, és ha a körülmények lehetővé teszik, a felügyeleti (internálási) helyet elhagyhassák.

115. Cikk

Minden olyan esetben, amelyben valamely felügyelet alatt tartott személy (internált) bíróság előtt félként szerepel, a fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartott személy (internált) kérésére tartozik a bíróságot értesíteni az illető felügyelet alatt tartásáról és a törvényes keretek között ügyelni tartozik arra, hogy minden szükséges intézkedés megtörténjék annak érdekében, hogy a felügyelet alatt tartás ténye az ügy

előkészítését, vitelét, illetve a bíróság által hozott ítélet végrehajtását illetően a felügyelet alatt tartott személyre (internáltra) nézve semmiféle joghátrányra se vezessen.

116. Cikk

Minden felügyelet alatt tartott személy (internált) szabályos időközönként és amilyen gyakran csak lehet, látogatókat fogadhat, különösen közeli hozzátartozókat.

Sürgős esetben, különösen valamely rokon halála vagy súlyos betegsége esetén a felügyelet alatt tartott személy (internált) részére a lehetőség szerint engedélyezni kell családjának meglátogatását.

IX. Fejezet

Büntető és fegyelmi megtorlás

117. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) tartózkodó helyén hatályban levő jogszabályok - a jelen Fejezet rendelkezéseinek fenntartása mellett - továbbra is alkalmazást nyernek azokra a személyekre, akik a felügyelet alatt tartás ideje alatt bűncselekményt követnek el.

Ha a törvények, szabályzatok vagy általános rendelkezések a felügyelet alatt tartott személy (internált) által elkövetett oly cselekményeket nyilvánítanak büntetendőnek, amelyek nem lennének büntetendők, ha azokat nem felügyelet alatt tartott személy (internált) követte volna el, úgy ezek a cselekmények csak fegyelmi megtorlással sújthatók.

A felügyelet alatt tartott személy (internált) ugyanazon cselekményért és

ugyanazon vádpont alapján csak egyszer büntethető.

118. Cikk

A bíróságok vagy a hatóságok a büntetés kiszabásánál a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik azt a tényt, hogy a terhelt nem a fogva tartó Hatalom állampolgára. Szabadon enyhíthetik a felügyelet alatt tartott személyre (internáltra) a bűncselekmény elkövetéséért kiszabott büntetést, és e tekintetben nincsenek e büntetés legalacsonyabb törvényes mértékének alkalmazásához kötve.

A napfény által még nem világított helyiségben való bebörtönzés és általában bárminő kegyetlenkedés kivétel nélkül tilos.

Azok a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak), akik a rájuk fegyelmi vagy bírói úton kiszabott büntetést kitöltötték, nem részesíthetők más bánásmódban, mint más felügyelet alatt tartott személyek (internáltak).

A felügyelet alatt tartott személy (internált) által letöltött előzetes letartóztatás tartalmát be kell számítani a rá fegyelmi vagy bírói úton kiszabott minden szabadságvesztés büntetésbe.

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságait tájékoztatni kell az őket megbízó személyek ellen folyamatba tett minden büntetőeljárásról és annak eredményéről.

119. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyekre (internáltakra) kiszabható fegyelmi büntetések:

1. pénzbüntetés, amely nem haladhatja meg annak a munkabérnek az 50%-át,

amelyet a felügyelet alatt tartott személy (internált) a 95. Cikk rendelkezéseinek megfelelően kap, egy 30 napot meg nem haladó időszakban;

2. a jelen Egyezmény által biztosított bánásmódon felül nyújtott kedvezmények megvonása;

3. a napi két órát meg nem haladó és a felügyeleti (internálási) hely fenntartása érdekében végzett testi munka;

4. az elzárás.

A fegyelmi büntetések semmi esetre sem lehetnek embertelenek, durvák vagy a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) egészségére veszélyesek. A fegyelmi büntetés kiszabásánál figyelembe kell venni az érintett személy korát, nemét és egészségi állapotát.

Ugyanazon büntetés tartama harminc egymás után következő napot még abban az esetben sem haladhat meg, ha a felügyelet alatt tartott személy (internált) a határozathozatal időpontjában több cselekményért vonható fegyelmileg felelősségre, függetlenül attól, hogy ezek a cselekmények egymással összefüggenek vagy sem.

120. Cikk

Az a felügyelet alatt tartott személy (internált), aki megszökik vagy a szökést megkísérli és elfogják, ezért a cselekményért még visszaesés esetében is csak fegyelmi büntetéssel sújtható.

A 118. Cikk harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés figyelmen kívül hagyásával a szökés vagy szökési kísérlet miatt büntetett felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) különleges felügyelet alá lehet helyezni, feltéve, hogy ez a felügyelet nem érinti

egészségi állapotukat, hogy a felügyeleti (internálási) helyen foganatosítják, és nem jár a jelen Egyezményben nyújtott egyik biztosíték megszüntetésével sem.

A szökésnél vagy a szökési kísérletnél közreműködő felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) ezért csak fegyelmi büntetéssel lehet sújtani.

121. Cikk

Ha a felügyelet alatt tartott személyt (internáltat) a szökés folyamán elkövetett bűncselekmények miatt bíróság elé állítják, a szökés vagy a szökés kísérlete még visszaesés esetén sem tekinthető súlyosbító körülménynek.

Az összeütköző Felek ügyelnek arra, hogy annak a kérdésnek az elbírálásánál, miszerint valamely felügyelet alatt tartott személy (internált) által elkövetett cselekmény büntetése fegyelmi vagy bírói útra tartozik-e, az illetékes hatóságok legnagyobb elnézést tanúsítsák, különösen, ha szökéssel vagy szökési kísérlettel összefüggő cselekményről van szó.

122. Cikk

A fegyelmi elleni vétséget képező cselekményeket azonnal ki kell vizsgálni. Ez különösen is vonatkozik a szökésre és a szökési kísérletre. Ha a felügyelet alatt tartott személy (internáltat) elfogják, a lehető leghamarabb át kell adni az illetékes hatóságoknak.

A felügyelet alatt tartott személy (internált) fegyelmi vétség esetében a lehető legrövidebb ideig tartható előzetes letartóztatásban és az semmiképpen sem haladhatja meg a tizennégy napot. Tartamát minden

esetben be kell számítani a kiszabandó szabadságvesztés büntetésbe.

A 124. és a 125. Cikk rendelkezései alkalmazást nyernek a fegyelmi vétség miatt előzetes letartóztatásban levő felügyelet alatt álló személyekre (internáltakra) is.

123. Cikk

Fegyelmi büntetéseket - a bíróságoknak és a főhatóságok hatáskörének tiszteletben tartásával - csak a felügyeleti (internálási) hely parancsnoka, vagy olyan felelős tiszt, illetve tisztviselő szabhat ki, akire az fegyelmi hatáskörét átruházta.

A fegyelmi büntetés kiszabása előtt a terhelt felügyelet alatt tartott személyt (internáltat) pontosan tájékoztatni kell az ellene felhozott vádakról, és lehetőséget kell biztosítani részére, hogy megmagyarázza viselkedését és védekezzék. Jogosult tanúkat kihallgattatni, és ha szükséges, képesített tolmács szolgáltatait igénybe venni. A határozatot a terhelt és a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságának egy tagja előtt kell kihirdetni.

A fegyelmi határozat meghozatala és végrehajtása között egy hónapnál több idő nem telhet el.

Ha a felügyelet alatt tartott személyre (internáltra) újabb fegyelmi büntetést szabnak ki, az egyes büntetések végrehajtása között legalább három napi megszakításnak kell lenni, ha e büntetések egyike tíz vagy több napra terjed.

A felügyeleti (internáló) hely parancsnokának a kiszabott büntetésekről jegyzéket kell vezetni,

amelyet a Védőhatalom képviselőinek rendelkezésére kell bocsátani.

124. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) a fegyelmi büntetés kitöltésére semmi esetre sem lehet büntetés-végrehajtási intézetekbe (fogházba, fegyintézetben, fegyenctelepre stb.) elhelyezni.

A fegyelmi büntetés kitöltésére rendelt helyiségeknek meg kell felelniük az egészségügyi követelményeknek; különösen megfelelő fekvőhellyel kell ellátni. A büntetésüket töltő felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) lehetővé kell tenni, hogy magukat tisztán tarthassák.

A fegyelmi büntetést töltő felügyelet alatt tartott (internált) nőket más helyiségben kell fogva tartani, mint a férfiakat és közvetlen felügyeletükkel nőket kell megbízni.

125. Cikk

A fegyelmileg büntetett felügyelet alatt álló személyeknek (internáltaknak) módot kell adni, hogy mindennap testgyakorlatokat végezzenek és legalább két órán át a szabad levegőn tartózkodhassanak.

Kérelmükre meg kell engedni, hogy napi orvosi vizsgálaton jelenjenek meg. Az egészségi állapotuk folytán szükséges ápolásban kell őket részesíteni és megfelelő esetben a felügyeleti (internálási) hely betegszobájába vagy kórházba kell őket beutalni.

Jogosultak olvasni és írni, úgyszintén leveleket küldeni és kapni. Ugyanakkor el lehet rendelni, hogy a csomagokat és a pénzküldeményeket csak a büntetés kitöltése után kézbesítsék részükre;

addig is a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságának kell azokat átadni, amely a csomagokban levő romlandó árut a betegszobának adja le.

Egyetlen fegyelmileg büntetett felügyelet alatt tartott személy (internált) sem fosztható meg a 107. és a 143. Cikk rendelkezéseiben foglalt kedvezményektől.

126. Cikk

A 71-76. Cikkeket megfelelően alkalmazni kell a fogva tartó Hatalom saját területén tartózkodó felügyelet alatt tartott személyekkel (internáltakkal) szemben folyamatban lévő eljárásokra is.

X. Fejezet

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) áthelyezése

127. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) áthelyezését mindig emberséges módon kell végrehajtani. Általában vasúton vagy más szállítási eszközökön kell őket szállítani, és legalább is olyan feltételek között, mint amilyenek között a fogva tartó Hatalom csapatainak áthelyezése történik. Ha az áthelyezést kivételesen gyalogszerrel kell végrehajtani, ennek csak akkor lehet helye, ha azt a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) testi állapota megengedi, és semmi esetre sem szabad túlságosan nagy megerőltetésnek kitenni őket.

A fogva tartó Hatalom a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) áthelyezésük ideje alatt ivóvízről, valamint egészségük fenntartásához elegendő mennyiségű, minőségű és

változatosságú élelmiszerről, továbbá ruházatról, megfelelő szállásról és orvosi ellátásról köteles gondoskodni. A fogva tartó Hatalom köteles minden óvintézkedést megtenni az áthelyezés alatt biztonságuk érdekében, és elutazásuk előtt köteles elkészíteni az áthelyezett felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) teljes névjegyzékét.

A beteg és sebesült felügyelet alatt tartott személyek (internáltak), valamint a terhes nők és a gyermekágyas anyák nem helyezhetők át addig, amíg az utazás egészségüket súlyosan veszélyezteti, kivéve, ha biztonságuk ezt feltétlenül megköveteli.

Ha a harci övezet közeledik a felügyeleti (internálási) helyhez, az ott-tartózkodó felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) csak akkor helyezhetők át, ha áthelyezésük kellőképpen biztonságos feltételek mellett foganatosítható, vagy ha nagyobb veszély fenyegeti őket a visszamaradás, mint az áthelyezés esetén.

A fogva tartó Hatalomnak a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) áthelyezésének elhatározásánál figyelemmel kell lenni azok érdekeire, különösen abból a szempontból, hogy az áthelyezés ne növelje hazaszállításuk vagy lakóhelyükre való visszatérésük nehézségeit.

128. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) áthelyezésük esetén indulásukról és új postai címükről hivatalosan tájékoztatni kell. Ezt a tájékoztatást megfelelő időben kell megadni, hogy elkészíthessék csomagjaikat és értesíthessék családjaikat.

A felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) joguk van személyes tárgyaik, levelezésük és a címükre érkezett csomagok magukkal vitelére. Ezeknek súlyát, ha az áthelyezés körülményei megkövetelik, korlátozni lehet, de semmi esetre sem személyenként huszonöt kilónál kevesebbre. A régi felügyeleti (internálási) helyre címzett leveleket és csomagokat késedelem nélkül továbbítani kell.

A felügyeleti (internálási) hely parancsnoka a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságával egyetértésben intézkedni tartozik a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) közös javainak és azon csomagjainak átszállításáról, amelyeket a felügyelet alatt álló személyek (internáltak) a jelen Cikk második bekezdése alapján elrendelt korlátozás következtében nem vihetnek magukkal.

XI. Fejezet

Elhalálozás

129. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) végrendeleteiket átadhatják a felelős hatóságoknak, amelyek biztosítják azoknak megőrzését. A felügyelet alatt álló személyek (internáltak) halála esetében ezeket a végrendeleteket haladéktalanul meg kell küldeni az általuk megjelölt személyeknek.

Minden egyes felügyelet alatt tartott személy (internált) halálát orvosnak kell megállapítani, és arról a halál okát és bekövetkezésének körülményeit feltűntető bizonyítványt kell kiállítani.

Az elhalálozást a felügyeleti (internálási) hely területén hatályban

levő előírásoknak megfelelően be kell jegyezni, és arról hivatalos halotti bizonyítványt kell kiállítani, melynek hiteles másolatát késedelem nélkül meg kell küldeni a Védőhatalomnak és a 140. Cikkben említett Központi Irodának.

130. Cikk

A felügyelet alatt tartó hatóságok gondoskodnak arról, hogy a felügyelet alatt tartás (internálás) ideje alatt elhunyt felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) tisztességesen temessék el, ha lehetséges annak a vallásnak a szertartása szerint, amelyhez tartoztak, hogy sírjaikat tiszteletben és megfelelően karbantartsák, és úgy jelöljék meg, hogy azokat mindenkor meg lehessen találni.

Az elhunyt felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) egyénileg kell eltemetni, kivéve az olyan szükséghelyzetet, amely csoportos eltemetést tesz szükségessé. A holttesteket csak abban az esetben szabad elhamvasztani, ha azt feltétlen egészségügyi okok, az elhunyt vallása vagy maga az elhunyt kívánta úgy. A halotti bizonyítványon az elhamvasztást az indok megjelölésével fel kell tüntetni. A hamvakat a fogva tartó hatóságok gondosan megőrzik, és azokat a közeli rokonoknak - a kívánságukra - a lehető leggyorsabban megküldik.

Amint a körülmények megengedik, és legkésőbb az ellenségeskedések befejeztével, a fogva tartó Hatalom az elhunyt felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) sírjainak jegyzékét a 136. Cikkben említett Tájékoztató Irodák útján megküldi azoknak a Hatalmaknak, amelyeknek az elhunytak állampolgárai voltak vagy egyébként a fennhatósága alá tartoztak. Ezek a jegyzékek az elhunyt felügyelet alatt tartott személyek

(internáltak) személyazonosságának megállapításához és a sírok pontos elhelyezésének megtartásához szükséges összes részleteket tartalmazzák.

131. Cikk

A felügyelet alatt tartó Hatalom azonnal hivatalos vizsgálatot indít, ha beigazolódik, vagy az a gyanú forog fenn, hogy valamely felügyelet alatt tartott személy (internált) halálát vagy súlyos sebesülését ő, másik felügyelet alatt tartott személy (internált) vagy bármely más személy okozta, illetve ha az elhalálozás oka ismeretlen.

Erről azonnal értesíteni kell a Védőhatalmat. Be kell szerezni a tanúk vallomását, a tanúvallomásokat tartalmazó jelentést pedig közölni kell az említett Hatalommal.

Ha a vizsgálat megállapítja egy vagy több személy bűnösségét, a fogva tartó Hatalom minden intézkedést megtesz a felelős személy vagy személyek bírósági felelősségre vonása érdekében.

XII. Fejezet

Szabadon bocsátás, hazaszállítás és semleges ország kórházában való elhelyezés

132. Cikk

A fogva tartó Hatalom a felügyelet (internálás) okának megszűntével minden felügyelet alatt tartott személyt (internáltak) köteles szabadon bocsátani.

Ezenkívül az összeütköző Felek az ellenségeskedések alatt a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizonyos csoportjainak, nevezetesen gyermekeknek, terhes asszonyoknak, szoptató és kisgyermekes anyáknak,

sebesülteknek és betegeknek vagy régóta felügyelet alatt tartott személyeknek (internáltaknak) szabadon bocsátása, hazaszállítása, lakóhelyükre visszatérése vagy semleges országban való kórházi elhelyezése tárgyában megállapodások kötésére fognak törekedni.

133. Cikk

A felügyelet alatt tartást (internálás) az ellenségeskedések befejeztével a lehető leggyorsabban meg kell szüntetni.

Ugyanakkor valamely összeütköző Hatalom területén a nem kizárólag fegyelmileg büntetendő cselekmények miatt büntetőeljárás alatt álló felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) az eljárás befejezéséig, és adott eseten a büntetés kitöltéséig visszatartandók. Ugyanez a rendelkezés azokra is vonatkozik, akiket már megelőzőleg ítélték szabadságvesztés-büntetésre.

A fogva tartó Hatalom és az érdekelt Hatalmak közötti megállapodás alapján az ellenségeskedések vagy a terület megszállásának befejezése után bizottságokat kell alakítani a szétszórta felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) felkutatására.

134. Cikk

A Magas Szerződő Felek az ellenségeskedések vagy a megszállás befejezése után az összes felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) utolsó tartózkodó helyükre való visszatérésének biztosítására vagy hazaszállításának előmozdítására fognak törekedni.

135. Cikk

A fogva tartó Hatalom viseli a szabadon bocsátott, volt felügyelet alatt tartott

személyek (internáltak) azon helyekre való visszatérésének költségét, ahol felügyelet alá vételük (internálásuk) időpontjában tartózkodtak, vagy ha utazás közben vagy nyílt tengeren fogták le őket, utazásuk befejezéséhez vagy elindulási állomásaikra való visszatérésükhöz szükséges költségeket.

Ha a fogva tartó Hatalom nem ad a területén való tartózkodásra jogosító engedélyt olyan szabadon bocsátott, volt felügyelet alatt tartott személynek (internálnak) akinek rendes tartózkodó helye ott volt, hazaszállításának költségeit köteles megfizetni. Ha azonban a felügyelet alatt tartott személy (internált) saját választása szerint, vagy azon kormány iránti engedelmességből, amelynek állampolgára vagy egyébként fennhatósága alá tartozik, inkább hazájába tér vissza, a fogva tartó Hatalom nem tartozik a saját területének határain túl megfizetni a hazaszállítás költségeit. A fogva tartó Hatalom nem köteles továbbá megfizetni az olyan felügyelet alatt tartott személy (internált) hazaszállításának költségeit, akit a saját kérelmére helyeztek felügyelet alá (internáltak).

Ha a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) a 45. Cikknek megfelelően átszállítják, a költségek viselésének arányát az átszállító és fogadó Hatalmak megállapodással rendezik.

Az említett rendelkezések nem érintik azokat a külön megállapodásokat, amelyeket az összeütköző Felek az ellenség hatalmában levő állampolgáraik kicserélése és hazaszállítása tárgyában köthetnek.

V. Rész

TÁJÉKOZTATÓ IRODÁK ÉS A KÖZPONTI TÁJÉKOZTATÓ IRODA

136. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél köteles az ellenségeskedések kezdetétől fogva és mindenfajta megszállás esetében hivatalos Tájékoztató Irodát felállítani, amelynek feladata a hatalmában levő védett személyekre vonatkozó információk átvétele és továbbítása.

Mindegyik összeütköző Fél a lehető legrövidebb idő alatt a Tájékoztató Iroda rendelkezésére bocsátja valamennyi két hétnél régebben őrizetbe vett, kényszer tartózkodó helyre küldött vagy felügyelet alatt tartott (internált) személlyel kapcsolatban tett intézkedéseire vonatkozó adatokat. Ezenkívül utasítja különböző érdekelt szerveit, hogy ezeknek a védett személyeknek a helyzetében bekövetkezett változásokra, úgy mint átszállításukra, szabadon bocsátásukra, hazaszállításukra, szökésükre, kórházban való elhelyezésükre, valamint a születésekre és az elhalálozásokra vonatkozó adatokat sürgősen közöljék az Irodával.

137. Cikk

A nemzeti Tájékoztató Iroda egyfelől a Védőhatalmak, másfelől a 140. Cikkben említett Központi Iroda közvetítésével a védett személyekre vonatkozó adatokat a leggyorsabb úton sürgősen közli azzal a Hatalommal, amelynek a fent említett személyek állampolgárai, vagy amelynek területén tartózkodó helyük van. Az irodák ugyancsak válaszolnak a védett személyek ügyében hozzájuk intézett megkeresésekre.

A Tájékoztató Irodák a védett személyekre vonatkozó adatokat

továbbítják, kivéve ha a továbbítás az érdekelt személyt vagy családját hátrányosan érintené. Azonban ebben az esetben sem tagadhatják meg a felvilágosítást a Központi Irodával szemben, amely e körülményekről való tájékoztatás esetén megteszi a 140. Cikkben jelzett szükséges óvintézkedéseket. Az Iroda írásbeli közléseit aláírással vagy pecséttel kell ellátni.

138. Cikk

A nemzeti Tájékoztató Iroda által kapott és általa továbbított felvilágosításoknak lehetővé kell tenniük a védett személy személyazonosságának pontos megállapítását és családjának gyors értesítését. Minden személyre nézve tartalmazniuk kell legalább az illető családi nevét, utónevét, születésének helyét és pontos idejét, állampolgárságát, utolsó tartózkodó helyét, különös ismertetőjeleit, apjának utónevét és anyjának leánykori nevét, a vele szemben fogatosított intézkedések időpontját, természetét és fogatosításának helyét, a címét, ahová levelei címezhetők, végül annak a személynek nevét és címét, akit értesíteni kell.

A súlyos beteg vagy súlyosan sérült felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) egészségi állapotára vonatkozó értesítéseket ugyancsak rendszeresen és ha lehetséges, hetenként kell továbbítani.

139. Cikk

A Tájékoztató Iroda feladatát képezi ezenkívül az is, hogy összegyűjtse és az érdekeltekhez közvetlenül vagy a Központi Iroda útján továbbítsa a 136. Cikkben meghatározott védett személyek által, különösen

hazaszállításuk, szabadon bocsátásuk vagy szökésük alkalmával, illetve elhalálozásukkor hátrahagyott összes személyes értéktárgyakat. Ezeket a tárgyakat az Iroda lepecsételt csomagokban küldi meg, amelyekhez csatolni kell azoknak a személyeknek a személyazonosságát pontosan megállapítható nyilatkozatokat, akiknek tulajdonában voltak ezek a tárgyak, továbbá a csomagok teljes leltárát. Az ilyen természetű értéktárgyak átvételéről és elküldéséről részletes jegyzékeket kell vezetni.

140. Cikk

A védett személyek, különösen a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) ügyeivel foglalkozó Központi Tájékoztató Irodát semleges országban kell felállítani. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, ha szükségesnek látja, javasolja az érdekelt Hatalmaknak az ilyen Iroda felállítását, amely azonos lehet a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 123. Cikkében említett Irodával.

Ennek az Irodának feladata a 136. Cikkben meghatározott jellegű minden hivatalos vagy magánúton beszerezhető felvilágosítás összegyűjtése, és ezeknek a lehető leggyorsabb eljuttatása ahhoz az országhoz, amelyből az érdekeltek származnak, vagy ahol tartózkodó helyük volt, kivéve, ha a felvilágosítás közlése azokra a személyekre nézve, akikre vonatkoznak, vagy családjukra nézve, hátrányos lehet. Az Iroda számára az összeütköző Felek részéről a közlések foganatosítása érdekében minden segítséget meg kell adni.

Kíváncos, hogy a Magas Szerződő Felek és különösen azok, amelyeknek állampolgárai élvezik a Központi Iroda

szolgálatait, az Irodát a szükséges pénzügyi támogatásban részesítsék.

Az előző rendelkezéseket nem lehet úgy értelmezni, mintha korlátozni kívánnák a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának és a 142. Cikkben meghatározott segélyegyesületeknek emberbaráti tevékenységét.

141. Cikk

A nemzeti Tájékoztató Irodák és a Központi Tájékoztató Iroda a postai szállítás tekintetében díjmentességet, valamint a 110. Cikkben meghatározott mentességeket és lehetőség szerint a távirati díj alóli mentességet vagy legalábbis jelentős díjmérséklést élveznek.

IV. Cím

AZ EGYEZMÉNY VÉGREHAJTÁSA

I. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

142. Cikk

A fogva tartó Hatalmak saját biztonságuk vagy bármely más ésszerű igény biztosítása érdekében elengedhetetlen intézkedések fenntartása mellett biztosítani kötelesek a vallási szervezetek, a segélyegyesületek vagy a védett személyeket segítő bármely más szervezet és megfelelően meghatalmazott küldötteik részére, hogy a védett személyeket látogathassák, közöttük segélyeket, bárholnan eredő nevelési, szórakoztatási vagy vallási célra szolgáló anyagot szétosszanak, vagy hogy segítsék őket a felügyeleti (internálási) helyen belüli szabadidejük megszervezésében. Az előbb említett egyesületek vagy szervezetek akár a

fogva tartó Hatalom területén, akár más országokban létesíthetők, illetve nemzetközi jellegűek is lehetnek.

A felügyelet alatt tartó Hatalom korlátozhatja azoknak az egyesületeknek vagy szervezeteknek a számát, amelyeknek küldötteit területén és ellenőrzése mellett tevékenység folytatására jogosítja fel, feltéve, hogy ez a korlátozás nem akadályozza meg az összes védett személyek részére nyújtandó hathatós és elegendő támogatást.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának különleges helyzetét ezen a téren mindenkor el kell ismerni, és tiszteletben kell tartani.

143. Cikk

A Védőhatalmak képviselői vagy küldöttei jogosultak minden helyet felkeresni, ahol védett személyek tartózkodnak, különösen a felügyelet alatt tartásra (internálásra) és fogva tartásra szolgáló helyeket, valamint a munkahelyeket.

Bemehetnek a védett személyek részéről használt összes helyiségekbe, és velük tanúk nélkül, szükség esetén tolmács segítségével érintkezhetnek.

E látogatások csak feltétlen katonai szükségből tilthatók meg, kivételesen és átmenetileg. A látogatások tartama és gyakorisága nem korlátozható.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei szabadon választhatják meg a helyet, amelyet meglátogatni kívánnak. A fogva tartó vagy megszálló Hatalom, a Védőhatalom és adott esetben a meglátogatandó személyek hazai Hatalma megállapodhatnak abban, hogy a felügyelet alatt tartott személyek

(internáltak) honfitársai is részt vehessenek ezekben a látogatásokban.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának küldötteit ugyanezek az előjogok illetik meg. E küldöttek kijelöléséhez annak a Hatalomnak a hozzájárulása szükséges, amelynek hatósága alá azok a területek tartoznak, amelyeken tevékenységüket kifejezni szándékoznak.

144. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény szövegének saját országukban mind béke, mind háború idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére, különösen, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai, és ha lehetséges, a polgári oktatási tervbe oly módon, hogy az Egyezmény alapelveit az összes fegyveres erők és a lakosság is megismerje.

A polgári, katonai, rendőri és egyéb hatóságokat, amelyek háború idején a védett személyekért felelősek, el kell látni az Egyezmény szövegével, és őket különlegesen oktatni kell az Egyezmény rendelkezéseire.

145. Cikk

A Magas Szerződő Felek a Svájci Szövetségi Tanács, az ellenségeskedések folyamán pedig a Védőhatalmak útján közlik egymással a jelen Egyezmény hivatalos fordítását, valamint az Egyezmény alkalmazásának biztosítása céljából kibocsátott jogszabályokat és egyéb rendelkezéseket.

146. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak, hogy minden szükséges

törvényhozási intézkedést megtesznek abból a célból, hogy megfelelő büntetéssel sújtsák azokat a személyeket, akik a jelen Egyezmény valamely rendelkezését a következő Cikkben meghatározott módon súlyosan megsértették, vagy annak megsértésére utasítást adtak.

Mindegyik Szerződő Fél köteles felkutatni azokat a személyeket, akiket e súlyos jogsértések elkövetésével, vagy azok elkövetésére utasítás adásával gyanúsítanak, és köteles e személyeket tekintet nélkül állampolgárságukra, saját bíróságai elé állítani. Joga van arra is, hogy ezeket a személyeket - ha ezt az eljárást előnyben részesíti - a saját jogszabályaiban megállapított feltételek mellett, ítélezés céljából átadja a bűncselekmény üldözésében érdekelt valamely más Szerződő Félnek, feltéve, hogy ennek a Szerződő Félnek e személyekkel szemben elegendő terhelő bizonyíték áll rendelkezésére (prima facie).

Mindegyik Szerződő Fél megteszi a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény rendelkezéseit sértő cselekmények megszüntetésére, ha azok nem is merítik ki a következő cikkben meghatározott súlyos jogsértéseket.

A vádlottakat minden körülmények között megilleti a tisztességes eljárás és védelem biztosítékai, amelyek nem lehetnek a hadifoglyokkal való bánásmód tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 105. Cikk és következő cikkeiben megállapított biztosítékoknál kedvezőtlenebbek.

147. Cikk

Az előző Cikkben említett súlyos jogsértésnek az alábbi tényállások bármelyikét kimerítő cselekmények

tekintendők, ha azokat a jelen Egyezmény által védett személyek vagy dolgok ellen követik el: a szándékos emberölés, a kínzás vagy embertelen bánásmód, ideértve a biológiai kísérleteket, nagy fájdalom szándékos előidézése vagy a testi épség, illetve egészség súlyos megsértése, a védett személy jogellenes elhurcolása vagy áthelyezése, illetve a jogellenes fogva tartása, a védett személynek az ellenséges Hatalom fegyveres erőiben való szolgálatra kényszerítése, illetve a védett személynek a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelő tisztességes és szabályos eljáráshoz való jogától való megfosztása, túszok szedése, vagyontárgyaknak a katonai szükség által nem indokolt, nagymértvű, jogellenes és önkényes megsemmisítése, illetve eltulajdonítása.

148. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél sem magát, sem más Szerződő Felet nem mentesíthet az előző Cikkben meghatározott jogsértések miatt reá vagy más Szerződő Félre háruló felelősség alól.

149. Cikk

Az Egyezmény minden állítólagos megsértése esetében valamely összeütköző Fél kérelmére az érdekelt Felek által megállapítandó eljárás szerint vizsgálatot kell indítani.

Ha vizsgálati eljárásra vonatkozólag nem jön létre megegyezés, a Felek választottbíró kijelölésében állapodnak meg, aki megállapítja a követendő eljárást.

Ha a jogsértés tényét megállapították, az összeütköző Felek azt a lehető

leggyorsabban megszüntetik és megakadályozzák.

II. Rész

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

150. Cikk

A jelen Egyezmény angol és francia nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Svájci Szövetségi Tanács gondoskodik az Egyezmény orosz és spanyol nyelvű hivatalos fordításának elkészítéséről.

151. Cikk

A jelen Egyezmény a mai keltezését viseli, és a Genfben, 1949. április 21-én megnyitott Értekezleten képviselt Hatalmak nevében 1950. február 12-ig írható alá.

152. Cikk

A jelen Egyezményt, amint lehetséges, meg kell erősíteni, és a megerősítő okiratokat Bernben kell letenni.

Mindegyik megerősítő okirat letételéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek hiteles másolatát a Svájci Szövetségi Tanács megküldi mindazon Hatalmaknak, amelyeknek nevében az Egyezményt aláírták vagy a csatlakozást bejelentették.

153. Cikk

A jelen Egyezmény legalább két megerősítő okirat letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

Ezután a Magas Szerződő Felek mindegyikére nézve a saját megerősítő okiratának letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

154. Cikk

A szárazföldi háború törvényeire és szokásaira vonatkozólag 1899. július 29-én vagy 1907. október 18-án kelt hágai Egyezményben részes ama Hatalmak közötti viszonylatban, amelyek a jelen Egyezményben is részesek, a jelen Egyezmény kiegészíti az említett hágai Egyezményhez mellékelt Szabályzat II. és III. fejezetét.

155. Cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésének napjától kezdve csatlakozásra nyitva áll mindazon Hatalmak részére, amelyek nevében az Egyezményt nem írták alá.

156. Cikk

A csatlakozásokat a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, és azok kézhezvételének időpontját követő hat hónap elteltével válnak hatályossá.

A Svájci Szövetségi Tanács a csatlakozásokat mindazon Hatalmakkal közli, amelyek nevében az Egyezményt aláírták, vagy a csatlakozást bejelentették.

157. Cikk

A 2. és a 3. Cikkekben említett helyzetek bekövetkezése esetén az összeütköző Hatalmak részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás megkezdése előtt vagy után letett megerősítés és bejelentett csatlakozás azonnal hatályba lép. Az összeütköző Hatalmaktól beérkező megerősítések vagy csatlakozások közlését a Svájci Szövetségi Tanács a leggyorsabb módon fogyanatosítja.

158. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Egyezményt.

A felmondást a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, amelyet erről az összes Magas Szerződő Felek Kormányát tájékoztatja.

A felmondás a Svájci Szövetségi Tanácshoz intézett bejelentéstől számított egy év elteltével válik hatályossá. Az a felmondás azonban, amelyet akkor jelentenek be, amikor a felmondó Hatalom összeütkezésben vesz részt, nem válik hatályossá a békekötésig és amíg a jelen Egyezménnyel védett személyek szabadon bocsátásra és hazaszállításra irányuló műveletek befejezést nem nyertek.

A felmondás csak a felmondó Hatalommal szemben érvényes. Semmi kihatása nincs azokra a kötelezettségekre, amelyeket a nemzetközi jognak a művelt nemzetek között kialakult szokásaiból, az emberiség törvényeiből és az emberiség közlelkiismeretének követelményeiből folyó általános elvei értelmében az összeütkező Felek továbbra is teljesíteni tartoznak.

159. Cikk

A Svájci Szövetségi Tanács a jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Titkárságánál regisztráltatja. A Svájci Szövetségi Tanács tájékoztatja továbbá az Egyesült Nemzetek Titkárságát azokról a megerősítésekről, csatlakozásokról és felmondásokról is, amelyeket a jelen Egyezménnyel kapcsolatban hozzá eljuttattak.

Ennek hitelül az alulírottak meghatalmazásaik letétele után a jelen Egyezményt aláírták.

Készült Genfben, 1949. augusztus 12-én angol és francia nyelven, az eredeti példány a Svájci Szövetség levéltárában marad letéve. A Svájci Szövetségi Tanács az Egyezmények egy-egy hitelesített másolatát az összes aláíró Államok részre megküldi, valamint azoknak az Államoknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak.

I. Melléklet

Az egészségügyi és biztonsági övezetekre és helységekre vonatkozó megállapodás-tervezet

1. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezetek szigorúan a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 23. Cikkében, valamint a polgári lakosságnak háború idején való védelme tárgyában 1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 14. Cikkében említett személyek, továbbá ezen övezetek és helységek megszervezésével és igazgatásával, illetve az ott összegyűjtött személyek gondozásával megbízott személyzet részére vannak fenntartva.

Mindazonáltal azok a személyek, akiknek állandó tartózkodó helyük ezen övezetekben van, jogosultak ott-tartózkodni.

2. Cikk

Azok a személyek, akik bármely címen valamely egészségügyi és biztonsági övezetben tartózkodnak, sem az övezeten belül, sem azon kívül nem végezhetnek a katonai műveletekkel vagy a hadianyag-termeléssel közvetlen kapcsolatban álló munkát.

3. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezetet létesítő Hatalom köteles megtenni a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy megtiltsa az oly személyek belépését az övezetbe, akiknek nincs joguk ott-tartózkodni vagy odamenni.

4. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezeteknek a következő feltételeknek kell megfelelniük:

a) az övezetet létesítő Hatalom által ellenőrzött területnek csak kis részére terjedhetnek ki;

b) befogadási képességükhöz viszonyítva csak ritkán népesíthetők be;

c) minden katonai célponttól, fontos ipari vagy államigazgatási létesítménytől távol kell lenniük és ilyenekkel nem szabad rendelkezniük;

d) nem helyezhetők el olyan vidéken, amelynek a hadviselés szempontjából minden valószínűség szerint jelentősége lehet.

5. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezetekre a következő kötelezettségek vonatkoznak:

a) a távközlési létesítményeket és szállítási eszközöket, amelyekkel rendelkezhetnek, nem szabad katonai személyzet és hadianyag továbbítására használni, ideértve az egyszerű átszállítást is;

b) az övezeteket semmiféle körülmények között sem szabad katonailag védelmezni.

6. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezeteket az övezet széleire és az épületekre elhelyezett fehér alapon haránt futó vörös szalagokkal kell megjelölni.

A kizárólag a sebesültek és a betegek részére fenntartott övezeteket fehér alapon levő vörös kereszttel (vörös félhorddal, vörös oroszlánnal és nappal) lehet megjelölni.

Az övezetek megfelelő világítással éjjel is megjelölhetők.

7. Cikk

A Hatalmak már békében vagy az ellenségeskedések megkezdésekor az összes Magas Szerződő Félhez eljuttatják az általa ellenőrzött területen létesített egészségügyi és biztonsági övezetek jegyzékét. Ugyancsak tájékoztatja őket az összeütközés folyamán létesített minden új övezetekről is.

Amint az ellenfél a fent említett közlést megkapta, az övezet szabályszerűen létrejött.

Ha azonban az ellenfél úgy ítéli meg, hogy a jelen megállapodásban előírt valamely feltétel nem teljesült, az övezet elismerését megtagadhatja, és ezt sürgősen közli a Féllel, amelyhez az övezet tartozik, vagy elismerését a 8. Cikkben szabályozott ellenőrzés lefolytatásától teheti függővé.

8. Cikk

Minden Hatalom, amely az ellenfél által létesített egy vagy több biztonsági övezetet elismert, kérheti, hogy egy vagy több külön bizottság ellenőrizze, hogy az övezetek megfelelnek-e a jelen megállapodásban foglalt feltételeknek és kötelezettségeknek.

A külön bizottságok tagjai részére ebből a célból mindenkor szabad belépést kell biztosítani a különböző övezetekbe és állandó jelleggel ott is tartózkodhatnak. Ellenőrző feladatuk teljesítéséhez minden szükséges eszközt meg kell adni.

9. Cikk

Abban az esetben, ha a külön bizottságok a jelen megállapodás rendelkezéseivel ellentétes tényeket állapítanak meg, erre azonnal figyelmeztetik azt a Hatalmat, amelyhez az övezet tartozik és azok kiküszöbölésére ötnapos határidőt szabnak. Mindezekről tájékoztatják azt a Hatalmat, amely az övezetet elismerte.

Ha a határidő elteltéig az a Hatalom, amelyhez az övezet tartozik, nem vette figyelembe a hozzá intézett figyelmeztetést, az ellenfél kijelentheti, hogy ezen övezet tekintetében a jelen megállapodás nem köti többé.

10. Cikk

Azok a Hatalmak, amelyek egy vagy több egészségügyi és biztonsági övezetet létesítettek, valamint az ellenfelek, amelyekkel ezeknek létesítését közölték, kinevezik vagy a Védőhatalmak, illetőleg a semleges Hatalmak által kijelöltetik azokat a személyeket, akik a 8. és a 9. Cikkben említett külön bizottságok tagjai lehetnek.

11. Cikk

Az egészségügyi és biztonsági övezeteket semmiféle körülmények között sem szabad megtámadni. Az összeütköző Felek kötelesek mindig védeni és tiszteletben tartani azokat.

12. Cikk

Valamely terület megszállása esetén az ott levő egészségügyi és biztonsági övezeteket továbbra is tiszteletben kell tartani, és erre a célra kell használni.

A megszálló Hatalom azonban, abban az esetben, ha biztosította az ott összegyűjtött személyek elhelyezését, megváltoztathatja ezeknek az övezeteknek a rendeltetését.

13. Cikk

A jelen megállapodás azokra a helységekre is alkalmazást nyer, amelyeket a Hatalmak ugyanazokra a célokra használnak, mint az egészségügyi és biztonsági övezeteket.

II. Melléklet

A felügyelet alatt tartott (internált) polgári személyek együttes segélyezésére vonatkozó szabályzat tervezete

1. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai jogosultak a reájuk bízott együttes segélyküldeményeket szétosztani az igazgatásilag a táborukhoz tartozó összes felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) között, ideértve azokat is, akik kórházban, börtönben vagy más büntető intézetekben vannak.

2. Cikk

A segélyküldemények szétosztása az ajándékozó utasításai és a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai részéről megállapított terv szerint történik. A gyógyszerküldemények szétosztásának azonban lehetőleg az illetékes orvosi vezetőkkel egyetértésben kell történnie, és ez utóbbiak a kórházakban és egyéb

gyógyintézetekben a betegek szükségletei által indokolt helyzetben eltérhetnek az említett utasításoktól. Az így meghatározott korlátozásokon belül az elosztást mindig méltányos módon kell foganatosítani.

3. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságainak tagjai jogosultak a felügyeleti (internálási) helyükhöz közel eső vasútállomásokra vagy az együttes segélycsomagok egyéb érkezési helyére elmenni a kapott áruk minőségének és mennyiségének ellenőrzése céljából, és hogy erről részletes jelentést készíthessenek az ajándékozók részére.

4. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai megkapják a szükséges eszközöket ahhoz, hogy ellenőrizhessék, hogy az együttes segélyek szétosztása felügyeleti (internálási) helyük minden részlegében utasításuknak megfelelően történt-e.

5. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai jogosultak kitölteni és kitöltetni a munkáskülönítményekben a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságának ottani tagjai, a kórházakban és a gyógyintézetekben pedig az illetékes orvosi vezetők útján az együttes küldeményekre (szétosztás, költségek, mennyiségek stb.) vonatkozó és az ajándékozóknak szánt űrlapokat és kérdőíveket. Ezeket a megfelelően kitöltött űrlapokat és kérdőíveket késedelem nélkül meg kell küldeni az ajándékozóknak.

6. Cikk

A felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottságai abból a célból, hogy a felügyeleti (internálási) helyükön felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) részére az együttes segélyek rendszeres szétosztását biztosítsák és a felügyelet alá helyezett személyek (internáltak) újabb csoportjának esetleges érkezése folytán előálló szükségleteket is kielégíthessék, jogosultak az együttes segélyekből elegendő tartalékot létesíteni és visszatartani. Erre a célra megfelelő raktárakat kell rendelkezésükre bocsátani; mindegyik raktárt két zárral kell ellátni, az egyiknek kulcsait a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) bizottsága, a másiknak kulcsait a felügyeleti (internálási) hely parancsnoka őrzi.

7. Cikk

A Magas Szerződő Felek és különösen a fogva tartó Hatalmak, lehetőség szerint és a lakosság élelmiszer-ellátására vonatkozó szabályoknak megfelelően, kötelesek megengedni a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) illető együttes segélyek szétosztása céljából a területükön eszközlendő bevásárlásokat. Hasonlóan kötelesek lehetővé tenni az e bevásárlások érdekében foganatosított pénztátalásokat és egyéb pénzügyi, technikai és igazgatási intézkedéseket is.

8. Cikk

Az előző rendelkezések nem érintik a felügyelet alatt tartott személyek (internáltak) jogát arra, hogy a felügyeleti (internálási) helyre érkezésük előtt, vagy áthelyezésük során is, együttes segélyeket kaphassanak, továbbá azt, hogy a Védőhatalomnak, a Vöröskereszt Nemzetközi

Bizottságának, valamint a felügyelet alatt tartott személyeket (internáltakat) támogató bármely más szervezetnek a segélyek továbbításával megbízott képviselői a segélyeknek a címzettek közötti szétosztását az általuk célszerűnek tartott más módon biztosítsák.

III. Melléklet

I. Levelezőlap a felügyelet alá helyezésről (internálásról)

II. Levél

III. Levelezőlap

Kihirdetve	1989.10.12.
Hatályos szöveg	1995.03.28.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	USA, Törökország, India, Irán, Pakisztán

**1989. évi 20. törvényerejű rendelet, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan
Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő
Jegyzőkönyvének kihirdetéséről**

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa e törvényerejű rendelettel kihirdeti:

a) az 1949. augusztus 12-én Genfben kötött Egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló, Genfben 1977. június 8-án kelt Jegyzőkönyvet (I. Jegyzőkönyv), valamint

b) az 1949. augusztus 12-én Genfben kötött Egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló, Genfben 1977. június 8-án kelt Jegyzőkönyvet (II. Jegyzőkönyv).

2. § Az 1. §-ban említett Jegyzőkönyvek hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**Az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi
fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (I.
Jegyzőkönyv)**

BEVEZETŐ

A Magas Szerződő Felek,
kinyilvánítva a népek közötti béke biztosítására irányuló hő óhajukat,
emlékeztetve arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmánya értelmében minden állam köteles nemzetközi kapcsolataiban tartózkodni a más államok szuverenitása, területi épsége, vagy politikai függetlensége ellen irányuló erőszakkal való fenyegetéstől, vagy erőszak alkalmazásától, illetve az Egyesült Nemzetek céljaival összeegyeztethetetlen bármilyen más módon való fellépéstől,

szükségesnek tartva mindazonáltal a fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló rendelkezések megerősítését és továbbfejlesztését, valamint az alkalmazásuk elősegítését célzó intézkedések hozatalát,

kifejezve azon meggyőződésüket, hogy a jelen Jegyzőkönyv, illetve az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezmények egyetlen rendelkezését sem lehet akként értelmezni, hogy törvényesíti vagy megengedi az agressziós cselekményeket, vagy az erőszaknak az Egyesült Nemzetek Alapokmányaival összeegyeztethetetlen

bármilyen más módon való alkalmazását,

megegerősítve továbbá, hogy az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit minden körülmények között maradéktalanul alkalmazni kell az ezen okmányok védelme alatt álló összes személyekre, a fegyveres összeütközés jellegére, vagy eredetére, illetve az összeütköző Felek által felhozott, vagy nekik tulajdonított okokra alapozott mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül;

a következőkben állapodnak meg:

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Cikk

Általános elvek és alkalmazásuk köre

1. Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Jegyzőkönyvet.

2. A polgári személyek és harcosok a jelen Jegyzőkönyvben vagy más nemzetközi megállapodásban nem szabályozott esetekben is a nemzetközi jognak a kialakult szokásokból az emberiség törvényeiből és az emberiség lelkiismeretének követelményeiből folyó általános elvek védelme és hatálya alatt állnak.

3. A háború áldozatainak védelmére Genfben 1949. augusztus 12-én kötött egyezményeket kiegészítő Jelen Jegyzőkönyvet az említett egyezmények közös 2. Cikkében szabályozott helyzetekre kell alkalmazni.

4. Az előző bekezdésben említett helyzetek körébe tartoznak azok a fegyveres összeütközések is, amelyek során a népek — az Egyesült Nemzetek Alapokmányában és az államok között az Egyesült Nemzetek Alapokmányával összhangban kialakítandó baráti

kapcsolatokra és együttműködésre vonatkozó nemzetközi jogi elvekről szóló Nyilatkozatban megfogalmazott önrendelkezési joguk gyakorlásával — a gyarmati uralom, az idegen megszállás és a fajüldöző rezsimek ellen harcolnak.

2. Cikk

Fogalmak

A jelen Jegyzőkönyv alkalmazásában:

a) az „Első Egyezmény”, a „Második Egyezmény”, a „Harmadik Egyezmény”, és a „Negyedik Egyezmény” a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítására Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezményt, a tengeri haderők sebesültjei, betegek és hajótöröttei helyzetének javítására Genfben, 1949. augusztus 12-én kötött Egyezményt, a hadifoglyokkal való bánásmódról Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezményt, illetve a polgári lakosság háború idején való védelmére Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezményt jelenti; „az Egyezmények” a háború áldozatainak védelmére Genfben 1949. augusztus 12-én kötött négy egyezményt jelentik;

b) a „fegyveres összeütközésekre irányadó nemzetközi jogi szabályok” az olyan nemzetközi megállapodásoknak fegyveres összeütközésre vonatkozó szabályait, amelyeknek az összeütköző Felek részesei, továbbá a nemzetközi jognak a fegyveres összeütközésre vonatkozó általánosan elismert elveit és szabályait jelentik;

c) „Védőhatalom” alatt olyan semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más államot kell érteni, amelyet az egyik összeütköző Fél kijelöl, a szembenálló Fél pedig elfogad, és amely vállalja az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében a Védőhatalomra háruló feladatok ellátását;

d) „helyettesítő” alatt olyan szervezetet kell érteni, amely az 5. Cikk értelmében a Védőhatalom helyett jár el.

3. Cikk

Időbeli hatály

A mindenkor irányadó rendelkezések érintése nélkül:

a) az Egyezményeket és a jelen Jegyzőkönyvet az utóbbi 1. Cikkében meghatározott bármely helyzet bekövetkezésének kezdetétől kell alkalmazni;

b) az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv az összeütköző Felek területén a harctevékenység általános befejezésekor, a megszállt területek esetében pedig a megszállás megszűnésekor veszítik hatályukat, kivéve mindkét esetben azokat a személyeket, akiknek végleges szabadonbocsátására, hazaküldésére, illetve eredeti jogállásának helyreállítására később kerül sor. Az ilyen személyek a végleges szabadulásuk, hazaszállításuk, illetve eredeti jogállásuk helyreállítása időpontjáig maradnak az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alatt.

4. Cikk

Az összeütköző Felek jogi helyzete

Az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása, valamint a bennük említett megállapodások megkötése nincs kihatással az összeütköző Felek jogi helyzetére. Sem valamely terület megszállása, sem az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása nem érinti a kérdéses terület jogi helyzetét.

5. Cikk

A Védőhatalmak és helyettesítőjük kijelölése

1. Az összeütköző Felek az összeütközés kezdetétől kötelesek gondoskodni az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv ellenőrzéséről és végrehajtásáról a védőhatalmak rendszerének az alábbi bekezdésekkel összhangban lévő alkalmazásával, a védőhatalmak kijelölését és elfogadását is beleértve.

2. Az 1. Cikkben említett helyzet bekövetkezésének kezdetétől az összeütközésben részt vevő mindegyik Fél köteles késedelem nélkül védőhatalmat kijelölni az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása céljából, és ugyancsak késedelem nélkül lehetővé tenni a kijelölés után a szembenálló Fél által elfogadott védőhatalomnak ilyen irányú tevékenységét.

3. Ha az 1. Cikkben említett helyzet kialakulásának kezdetétől nem kerül sor védőhatalom kijelölésére, vagy elfogadására, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága — más pártatlan szervezet hasonló jogának sérelme nélkül — felajánlja jószolgálatát az összeütköző Feleknek olyan védőhatalom késedelem nélküli kijelölése végett, amelyhez az összeütköző Felek hozzájárulnak. Ebből a célból többek között felkérheti mindegyik Felet arra, hogy bocsásson rendelkezésére egy legalább öt olyan államot felsoroló névjegyzéket, amelyet a felkért fél elfogadhatónak tart arra, hogy nevében a szembenálló Félnél védőhatalomként eljárjon, továbbá felkérheti mindegyik szembenálló Felet arra, hogy bocsásson rendelkezésére egy legalább öt olyan államot felsoroló névjegyzéket, amelyet az első Fél védőhatalomként elfogadna. Ezeket a névjegyzékeket a felkéréstől számított két héten belül közölni kell a Bizottsággal, amely azokat egybeveti és

igyekszik megszerezni a mindkét névjegyzékben szereplő valamely javasolt állam beleegyezését.

4. Ha a fentiek ellenére nem sikerül védőhatalmat biztosítani, az összeütköző Felek kötelesek késedelem nélkül elfogadni a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, vagy valamely más olyan szervezet által felajánlott szolgáltatásokat, amely teljes biztosítékot nyújt arra, hogy az érintett Felekkel folytatott kellő tanácskozások után és azok eredményének figyelembevételével — a helyettesítő feladatai elvégzésére képes és azokat pártatlanul — és hatékonyan fogja ellátni. Az ilyen helyettesítő eljárásához az összeütköző Felek egyetértése szükséges; az összeütköző Felek a helyettesítőnek az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében rá háruló feladatok teljesítése érdekében kifejtett tevékenységét a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni tartoznak.

5. A Védőhatalmaknak az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása céljából történő kijelölése és elfogadása — a 4. Cikkkel összhangban — nem érinti az összeütköző Felek, vagy valamely terület, így a megszállt terület jogi helyzetét.

6. Az összeütköző Felek közötti diplomáciai kapcsolatok fenntartása, vagy valamelyik Fél, illetve annak állampolgárai érdekei oltalmának a diplomáciai kapcsolatokra vonatkozó nemzetközi jogi szabályok értelmében valamely harmadik államra történő átruházása nem akadályozza a Védőhatalmak kijelölését az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása tekintetében.

7. Valahányszor a jelen Jegyzőkönyv a továbbiakban Védőhatalmat említ, azon a helyettesítőt is érteni kell.

6. Cikk

Szakképzett személyzet

1. A Magas Szerződő Felek a Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) nemzeti társaságainak segítségével békeidőben is törekedniük kell szakképzett személyzet kiképzésére az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásának és különösen a Védőhatalmak tevékenységének megkönnyítése céljából.

2. Az ilyen személyzet toborzása és kiképzése belső joghatóság alá tartozik.

3. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága köteles az ilyen képesítésű személyekről a Magas Szerződő Felek által esetleg összeállított és e célból neki átadott névjegyzékeket a Magas Szerződő Felek rendelkezésére bocsátani.

4. Az ilyen személyzetnek az ország területén kívül történő alkalmazása feltételeit minden esetben az érintett Felek közötti külön megállapodásokban kell rögzíteni.

7. Cikk

Értekezletek

A jelen Jegyzőkönyv letéteményese — egy, vagy több Magas Szerződő Fél kérésére és a Magas Szerződő Felek többségének hozzájárulásával — összehívja a Magas Szerződő Felek értekezletét az Egyezmények és a Jegyzőkönyv alkalmazásával kapcsolatos általános problémák megtárgyalása céljából.

II. RÉSZ

SEBESÜLTEK, BETEGEK ÉS HAJÓTÖRŐTTEK

I. CÍM

ÁLTALÁNOS VÉDELEM

8. Cikk

Fogalommeghatározások

A jelen Jegyzőkönyv alkalmazása szempontjából:

a) a „sebesültek” és „betegek” alatt olyan katonai vagy polgári személyek értendők, akik sérülésük, betegségük, vagy egyéb testi vagy szellemi rendellenességük, illetve fogyatékosságuk folytán orvosi segítségre, vagy ápolásra szorulnak, és nem vesznek részt az ellenségeskedésekben. Ugyancsak ideértendők a szülő nők, az újszülöttek és azonnali orvosi segítségre, vagy ápolásra szoruló más személyek, mint a gyengélkedők, vagy várandós anyák, akik nem vesznek részt az ellenségeskedésekben;

b) a „hajótöröttek” alatt olyan katonai, vagy polgári személyek értendők, akik az őket — vagy az őket szállító hajót, illetve légijárművet — ért szerencsétlenség folytán veszélybe kerültek a tengeren vagy más vizeken, és nem vesznek részt az ellenségeskedésekben. Ezeket a személyeket, amennyiben továbbra sem vesznek részt az ellenségeskedésekben, megmentésük során mindaddig hajótörötteknek kell tekinteni, amíg az Egyezmények, vagy a jelen Jegyzőkönyv értelmében más jogállásúvá nem válnak;

c) „egészségügyi személyzet” alatt azok a személyek értendők, akiket az összeütközésben részt vevő valamelyik Fél kizárólag az e) pontban felsorolt orvosi feladatokkal, vagy az egészségügyi alakulatok irányításával, illetve az egészségügyi szállítások irányításával, vagy végrehajtásával bíztak meg. Az ilyen megbízatások lehetnek állandó, vagy ideiglenes jellegűek. Ide tartoznak:

(i) az összeütközésben részt vevő valamelyik Fél katonai, vagy polgári egészségügyi személyzete, ideértve az Első és a Második Egyezményben meghatározott személyzetet is, valamint a polgári védelmi szervezetek egészségügyi személyzete;

(ii) a Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) nemzeti társaságainak és más nemzeti önkéntes segélyegyleteknek az összeütközésben részt vevő valamelyik Fél által kellően elismert és feljogosított egészségügyi személyzetét;

(iii) a 9. Cikk 2. bekezdésében említett egészségügyi alakulatok, illetve egészségügyi szállítóeszközök egészségügyi személyzete;

d) „egyházi személyzet” alatt olyan katonai, vagy polgári személyek értendők, mint a lelkészek, akik kizárólag hivatásukat gyakorolják, és:

i) az összeütközésben részt vevő Fél fegyveres erőihez,

(ii) az összeütközésben részt vevő Fél egészségügyi alakulataihoz vagy egészségügyi szállítóeszközeihez;

(iii) a 9. Cikk 2. bekezdésében meghatározott egészségügyi alakulatokhoz, vagy egészségügyi szállítóeszközökhöz, vagy

(iv) az összeütközésben részt vevő Fél polgári védelmi szervezeteihez tartoznak.

Az egyházi személyzet jelenléte lehet állandó vagy ideiglenes jellegű, és rájuk a k) pont rendelkezései az irányadók;

e) „egészségügyi alakulatok” alatt azok a katonai, vagy polgári szervezetek és más alakulatok értendők, melyeket kizárólag egészségügyi célokra — úgymint a sebesültek, betegek és hajótöröttek felkutatására, összegyűjtésére, szállítására, betegségük megállapítására, illetve kezelésére, az elsősegélynyújtást is ideértve, vagy betegségek megelőzésére — szerveztek. Idetartoznak például a kórházak és más hasonló egységek, vérátömlesztő és körmegeelőző állomások és intézetek, egészségügyi raktárak és az ilyen alakulatok egészségügyi és gyógyszerlerakatai. Az egészségügyi alakulatok lehetnek helyhez kötöttek, vagy mozgók, állandóak vagy ideiglenesek;

f) „egészségügyi szállítás” alatt az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv védelme alatt álló sebesültek, betegek, hajótöröttek, egészségügyi személyzet, egyházi személyzet, egészségügyi felszerelések, illetve egészségügyi anyagok szárazföldi, vízi vagy légi szállítása értendő;

g) „egészségügyi szállítóeszközök” alatt minden olyan katonai, vagy polgári, állandó vagy ideiglenes szállítóeszköz értendő, amely kizárólag egészségügyi szállításra szolgál és az összeköttetésben részt vevő valamelyik Fél illetékes hatóságának ellenőrzése alatt áll;

h) „egészségügyi járművek” alatt minden olyan jármű értendő, amely szárazföldi úton történő egészségügyi szállításra szolgál;

i) „egészségügyi hajók és vízijárművek” alatt minden olyan szállítóeszköz értendő, amely vízi úton történő egészségügyi szállításra szolgál;

j) „egészségügyi légijármű” alatt minden olyan szállítóeszköz értendő, amely légi úton történő egészségügyi szállításra szolgál;

k) „állandó egészségügyi személyzet”, „állandó egészségügyi alakulatok”, és „állandó egészségügyi szállítóeszközök” alatt azok értendők, amelyek időbeli korlátozás nélkül kizárólag egészségügyi célokra szolgálnak. „Ideiglenes egészségügyi személyzet”, „ideiglenes egészségügyi alakulatok” és „ideiglenes egészségügyi szállítóeszközök” alatt azok értendők, amelyek meghatározott ideig — igénybevételük alatt mindvégig — kizárólag egészségügyi célokra szolgálnak. Más minősítés hiányában az „egészségügyi személyzet”, „egészségügyi egységek” és „egészségügyi szállítóeszközök” kifejezéseken mind az állandó, mind az ideiglenes jellegű ilyen személyzet, alakulatok és szállítóeszközök értendők;

l) a „megkülönböztető jelvény” alatt az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök, illetve az egészségügyi

és egyházi személyzet, felszerelés, vagy anyagok védelmére szolgáló, fehér alapon elhelyezett vörös kereszt, vörös félhold, vagy vörös oroszlan és nap megkülönböztető jelvény értendő;

m) „megkülönböztető jelzés” alatt jelen Jegyzőkönyv I. Mellékletének III. Fejezetében említett, kizárólag egészségügyi alakulatok, illetve szállítóeszközök azonosítására meghatározott jelzések, vagy üzenetjeltek értendők.

9. Cikk

Alkalmazás köre

1. Ennek a résznek a rendelkezéseit, melyek a sebesültek, a betegek és a hajótöröttek helyzetének javítását célozzák — faj, szín, nem, nyelv, vallás vagy hit, politikai, vagy más meggyőződés, nemzeti, vagy társadalmi hovatartozás, vagyon, származás, vagy más állapot, illetve bármely más hasonló szempont szerinti mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül alkalmazni kell mindazokra, akik az 1. Cikkben említett helyzetbe kerülnek.

2. Az Első Egyezmény 27. és 32. Cikkének vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell azokra az állandó jellegű egészségügyi alakulatokra és szállítóeszközökre (a Második Egyezmény 25. Cikkének hatálya alá tartozó kórházhajók kivételével), valamint azok személyzetére, melyeket:

a) egy semleges, vagy az összeköttetésben részt nem vevő más állam;

b) egy ilyen állam elismert és feljogosított segélyegyesülete;

c) egy pártatlan nemzetközi emberbaráti szervezet

bocsátott emberbaráti célokra az összeköttetésben résztvevő valamelyik Fél rendelkezésére.

10. Cikk

Védelem és gondozás

1. Bármelyik Fél összes sebesültjeit, betegeit és hajótöröttjeit tiszteletben kell tartani és védelemben kell részesíteni.

2. Minden körülmények között emberséges bánásmódban és állapotuktól függően a lehető legteljesebb és lehető leggyorsabb orvosi ápolásban és gondozásban kell őket részesíteni. Az orvosi szempontokon kívül tilos bármilyen más alapon történő megkülönböztetésük.

11. Cikk

A személyek védelme

1. Tilos bármilyen indokolatlan cselekménnyel vagy mulasztással veszélyeztetni az 1. Cikkben említett helyzet következtében a szembenálló Fél hatalmába került, vagy internált, fogvatartott, illetve szabadságuktól más módon megfosztott személyek testi, vagy szellemi egészségét és épségét. Ennélfogva tilos az ebben a Cikkben említett személyeket olyan orvosi eljárásnak alávetni, amelyet az érintett személy egészségi állapota nem indokol, és amely nem egyeztethető össze azokkal az általánosan elfogadott orvosi szabályokkal, amelyek az eljárást folytató Félnek szabadságuktól semmilyen módon meg nem fosztott állampolgáira hasonló orvosi körülmények között irányadók.

2. Ilyen személyeken különösképpen tilos — még beleegyezésükkel sem —

- a) testcsonkítást,
 - b) orvosi, vagy tudományos kísérleteket,
 - c) átültetés céljából szövet-, vagy szerveltávolítást
- végrehajtani,

kivéve, ha ezek a cselekmények az 1. bekezdésben meghatározott feltételekkel összhangban indokoltak.

3. A 2. c) bekezdésben foglalt tilalom alól csak vérátömlesztési célú véradás, vagy átültetési célú bőradás esetében lehet kivételt tenni, feltéve, hogy a vér- illetve a bőradás önkéntes, bármilyen erőszak, vagy ráhatás nélkül és ekkor is kizárólag gyógyászati célra, az általánosan elfogadott orvosi szabályokkal összeegyeztethető körülmények között, a donor és a kedvezményezett javát egyaránt szolgáló ellenőrzés mellett történik.

4. Egy másik Fél hatalmába került személy testi, vagy szellemi egészségét, vagy épségét, súlyosan veszélyeztető bármely szándékos cselekmény, vagy mulasztás, amely az 1. és 2. bekezdésben foglalt tilalmak bármelyikébe ütközik, illetve ellentétes a 3. bekezdésben meghatározott követelményekkel, a jelen Jegyzőkönyv súlyos megszegésének minősül.

5. Az 1. bekezdésben említett személyeknek jogukban áll bármilyen sebészeti beavatkozást visszautasítani. Visszautasítás esetén az egészségügyi személyzetnek törekednie kell a beteg aláírt, vagy magáénak elismert megfelelő írásbeli nyilatkozatának megszerzésére.

6. Az összeütközésben résztvevő mindegyik Fél köteles orvosi nyilvántartást vezetni az 1. bekezdésben említett személyek átömlesztési célú véradásairól, vagy átültetési célú bőradásairól, amennyiben a vér-, illetve bőradás az érintett Fél felelőssége mellett történik.

Az összeütközésben részt vevő mindegyik Fél emellett köteles kimutatást készíteni az 1. Cikkben említett helyzet folytán internált, fogvatartott, vagy szabadságától más módon megfosztott bármely személlyel kapcsolatban végzett valamennyi orvosi műveletről. Ezeket a nyilvántartásokat a Védőhatalom által végzett ellenőrzés céljából mindenkor rendelkezésre kell bocsátani.

12. Cikk

Az egészségügyi alakulatok védelme

1. Az egészségügyi alakulatokat mindenkor tiszteletben kell tartani, és védelemben kell részesíteni s nem szabad őket megtámadni.

2. Az 1. bekezdés a polgári egészségügyi alakulatokra is kiterjed, amennyiben:

a) valamelyik összeütköző Félhez tartoznak;

b) valamelyik összeütköző Fél illetékes hatósága elismerte és feljogosította, vagy

c) a jelen Jegyzőkönyv 9. Cikkének 2. bekezdésével, illetve az Első Egyezmény 27. Cikkével összhangban engedélyezték.

3. Az összeütköző Felek értesíteni tartoznak egymást helyhez kötött egészségügyi alakulataik elhelyezkedéséről. Az ilyen értesítés hiánya nem mentesíti a Feleket az 1. bekezdés rendelkezései betartásának kötelezettsége alól.

4. Az egészségügyi alakulatokat semmilyen körülmények között sem szabad katonai objektumoknak támadástól való védelmezésére felhasználni. Az összeütköző Felek a lehetőség szerint kötelesek gondoskodni egészségügyi alakulataik olyan elhelyezéséről, hogy a katonai objektumok elleni támadások ne veszélyeztessék biztonságukat.

13. Cikk

Polgári egészségügyi alakulatok védelmének megszűnése

1. A polgári egészségügyi alakulatokat megillető védelem csak akkor szűnhet meg, ha — emberbaráti feladatukon túlmenően — az ellenségnek ártó cselekmények elkövetésére használják őket. A védelem

ebben az esetben is csak akkor szűnik meg, ha — figyelmeztetés és adott esetben ésszerű határidő kikötése ellenére — a megfelelő figyelmeztetés eredménytelen marad.

2. Az alábbiak nem tekintendők az ellenségnek ártó cselekménynek:

a) ha az alakulat személyzete el van látva önvédelmükre, vagy a gondjaikra bízott sebesültek és betegek védelmére szolgáló könnyű egyéni fegyverekkel;

b) ha az alakulatot előőrs, őrség, vagy kíséret őrzi;

c) ha az alakulatnál olyan kézfegyvereket és lőszereket találnak, amelyek a sebesültektől és a betegektől származnak, s azokat még nem adták le a megfelelő szolgálatnak;

d) ha a fegyveres erők tagjai, vagy más harcosok egészségügyi okokból vannak az alakulatnál.

14. Cikk

A polgári egészségügyi alakulatok igénybevételeknek korlátai

1. A megszálló Hatalom köteles gondoskodni arról, hogy a megszállt terület polgári lakosságának egészségügyi igényeit továbbra is kielégítsék.

2. A megszálló Hatalom ennél fogva nem veheti igénybe a polgári egészségügyi alakulatokat, azok felszerelését és anyagain, vagy személyzetük szolgálatait, mindaddig, amíg ezekre a segélyforrásokra a polgári lakosság egészségügyi ellátásának biztosításához, vagy a már kezelés alatt álló sebesültek és betegek folyamatos orvosi gondozásához szükség van.

3. A 2. bekezdésben foglalt általános szabály folyamatos betartásának biztosításával a megszálló Hatalom az alábbi meghatározott feltételek mellett veheti igénybe az említett segélyforrásokat:

a) ha a segélyforrásokra a megszálló Hatalom fegyveres erői sebesült és beteg tagjainak, vagy a hadifoglyoknak megfelelő és azonnali orvosi ellátásához van szükség;

b) ha az igénybevétel csak a szükséghelyzet megszűnéséig tart; és

c) ha azonnali intézkedésekkel biztosítják, hogy a polgári lakosság, valamint a már kezelés alatt lévő és az igénybevételben érintett sebesültek és betegek egészségügyi igényeit továbbra is kielégítsék.

15. Cikk

A polgári egészségügyi és az egyházi személyzet védelme

1. A polgári egészségügyi személyzetet tiszteletben kell tartani és védelemben kell részesíteni.

2. Szükség esetén minden lehető segítséget meg kell adni a polgári egészségügyi személyzetnek olyan területen, ahol a harci cselekmények a polgári egészségügyi szolgálatot szétzilálták.

3. A megszálló Hatalom a megszállt területen köteles minden lehető segítséget megadni a polgári egészségügyi személyzetnek ahhoz, hogy a lehető legjobban elláthassa emberbaráti feladatait. A megszálló Hatalom nem követelheti meg az ilyen személyzettől, hogy említett feladatai teljesítése során — egészségügyi okokon kívül — bárkit is előnyben részesítsen a kezelés szempontjából. A személyzetet tilos olyan feladatok végzésére kényszeríteni, amelyek nem egyeztetetők össze emberbaráti feladatokkal.

4. A polgári egészségügyi személyzet — az érintett Fél által szükségesnek tartott felügyeleti és biztonsági intézkedések betartása mellett — bárhová beléphet — ahol szolgálati nélkülözhetetlenek.

5. A polgári egyházi személyzetet tiszteletben kell tartani és védelemben kell részesíteni. Rájuk is irányadók az Egyezményeknek és a jelen Jegyzőkönyvnek az egészségügyi személyzet védelmére és azonosítására vonatkozó rendelkezései.

16. Cikk

Az egészségügyi feladatokat ellátók általános védelme

1. Senki semmilyen körülmények között nem büntethető az orvosi etikával összeegyeztethető egészségügyi tevékenység végzése miatt, tekintet nélkül arra, hogy az ilyen tevékenységet kinek a javára végzi.

2. Tilos az egészségügyi tevékenységet folytató személyeket arra kötelezni, hogy az orvosi etika szabályaival, a sebesültek és betegek érdekeit védő más orvosi szabályokkal, vagy az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseivel ellentétes cselekményeket vagy munkát végezzenek, illetve arra, hogy az említett szabályok és rendelkezések által megkövetelt cselekményeket vagy munkát ne végezzék el.

3. Tilos az egészségügyi tevékenységet folytató személyeket arra kötelezni, hogy a szembenálló Félhez, vagy a saját Félhez tartozó bármely személynek — kivéve, ha ezt a saját Fél jogszabályai megkövetelik — bármilyen információt nyújtsanak azokról a sebesültekről, és betegekről, akik gondozásuk alatt vannak, vagy voltak, amennyiben megítélésük szerint az ilyen információ az érintett betegekre, vagy családjaikra nézve hátrányos lehet. A fertőző betegségek kötelező bejelentésére vonatkozó szabályokat azonban tiszteletben kell tartani.

17. Cikk

A polgári lakosság és a segélyegyletek szerepe

1. A polgári lakosságnak a szembenálló Félhez tartozó sebesülteket, betegeket és hajótörötteket is tiszteletben kell tartania és nem követhet el ellenük erőszakos cselekményeket. A polgári lakosságnak és a segélyegyleteknek, mint pl. a nemzeti Vöröskereszt, (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) társaságok, lehetővé kell tenni, hogy akár saját kezdeményezésükre is — a megszállt vagy olyan területeken is, ahol harcok folynak, összegyűjtsék és gondozzák a sebesülteket, betegeket és hajótörötteket. Senkit sem szabad bántalmazni, üldözni, elítélni, vagy megbüntetni ilyen emberbaráti cselekedetek miatt.

2. Az összeütköző Felek felhívással fordulhatnak a polgári lakossághoz és az 1. bekezdésben említett segélyegyletekhez, hogy gyűjtsék össze és gondozzák a sebesülteket, betegeket és hajótörötteket, továbbá, hogy kutassák fel a halottakat és jelentsék hol létüket; az ilyen felhívásra jelentkezőket védelemben kell részesíteniük és meg kell adniuk a számukra szükséges segítséget. A terület feletti ellenőrzést megszerző, vagy visszaszerző szembenálló Fél is köteles megadni ugyanezt a védelmet és segítséget mindaddig, amíg arra szükség van.

18. Cikk

Azonosítás

1. Az összeütközésben részt vevő mindegyik Fél köteles törekedni arra, hogy az egészségügyi és egyházi személyzet, valamint az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök felismerhetők legyenek.

2. Az összeütközésben részt vevő mindegyik Fél köteles továbbá törekedni olyan módszerek és eljárások bevezetésére és alkalmazására, amelyek lehetővé teszik a megkülönböztető jelvényt és megkülönböztető jelzéseket használó egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök felismerését.

3. A megszállt területen, valamint azokon a területeken, ahol harcok folynak, vagy várhatóan folyni fognak a polgári egészségügyi személyzet és a polgári egyházi személyzet azonosítását megkülönböztető jelvénnel és e minőségüket feltüntető személyazonossági igazolvánnyal kell biztosítani.

4. Az egészségügyi alakulatokat és szállítóeszközöket az illetékes hatóság hozzájárulásával megkülönböztető jelvénnel kell ellátni. A jelen Jegyzőkönyv 22. Cikkében említett hajók és vízijárművek jelzése a Második Egyezményben foglaltak szerint történik.

5. A megkülönböztető jelvény mellett az összeütközésben részt vevő Fél — a jelen Jegyzőkönyv I. mellékletének III. Fejezetében foglaltak szerint — megkülönböztető jelzések használatát is engedélyezheti az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök azonosítására. Az említett Fejezetben meghatározott esetekben az egészségügyi szállítóeszközök kivételesen a megkülönböztető jelvény feltüntetése nélkül is használhatnak megkülönböztető jelzéseket.

6. A jelen Cikk 1—5. bekezdéseinek rendelkezéseit a jelen Jegyzőkönyv I. Mellékletének I—III. Fejezete értelmében kell alkalmazni. A Melléklet III. Fejezetében az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök kizárólagos használatára előírt jelzéseket — az ott meghatározott esetekből eltekintve — csak az említett Fejezetben megjelölt egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök azonosításának céljára szabad használni.

7. A jelen Cikk nem ad felhatalmazást a megkülönböztető jelvénynek békeidőben történő, az Első Egyezmény 44. Cikkében megállapítottnál szélesebb körű használatára.

8. Az Egyezményeknek és a jelen Jegyzőkönyvnek a megkülönböztető jelvény használatának ellenőrzésére és a vele való visszaélés megelőzésére és megakadályozására vonatkozó rendelkezéseit a megkülönböztető jelzésekre is alkalmazni kell.

19. Cikk

A semleges és az összeütközésben részt nem vevő más államok

A semleges és az összeütközésben részt nem vevő más államok a jelen Jegyzőkönyv megfelelő rendelkezéseit a jelen Rész értelmében védelmet élvező és a saját területükre befogadott vagy ott felügyeletük alá került személyekre, továbbá az összeütköző Felek általuk talált halottaira is alkalmazni tartoznak.

20. Cikk

Megtorlás tilalma

Tilos a jelen Rész védelme alatt álló személyek és tárgyak ellen megtorlást alkalmazni.

II. CÍM

EGÉSZSÉGÜGYI SZÁLLÍTÁSOK

21. Cikk

Egészségügyi járművek

Az egészségügyi járműveket az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében ugyanúgy tiszteletben kell tartani és védelemben kell részesíteni, mint a mozgó egészségügyi alakulatokat.

22. Cikk

Kórházhajók és parti mentő vízijárművek

1. Az Egyezményeknek

a) a Második Egyezmény 22., 24., 25., és 27. Cikkében meghatározott hajókra,

b) azok mentőcsónakjaira és kis vízijárműveire,

c) azok személyzetére és legénységére, és

d) a fedélzetén lévő sebesültekre, betegekre és hajótöröttekre

vonatkozó rendelkezéseit abban az esetben is alkalmazni kell, ha ezek a vízijárművek olyan polgári sebesülteket, betegeket és hajótörötteket szállítanak, akik nem tartoznak a Második Egyezmény 13. Cikkében említett kategóriák egyikébe sem. Az ilyen polgári személyeket azonban tilos a sajátjukon kívül más Félnak kiszolgáltatni, vagy a tengeren fogságba ejteni. Ha az összeütközésben résztvevő Felek közül nem a sajátjuk, hanem a másik hatalmában vannak, akkor rájuk a Negyedik Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv az irányadó.

2. Az Egyezmények által a Második Egyezmény 25. Cikkében említett hajóknak biztosított védelem azokra a kórházhajókra is kiterjed, amelyeket:

a) egy semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más állam, vagy

b) egy pártatlan nemzetközi emberbaráti szervezet bocsátott emberbaráti célokra az összeütközésben részt vevő valamelyik Fél rendelkezésére, feltéve, hogy bármelyik esetben eleget tesznek a hivatkozott Cikkben meghatározott követelményeknek.

3. A Második Egyezmény 27. Cikkében említett kis vízijárművek az ott előírt értesítés elmaradása esetén is védelmet élveznek. Az összeütköző

Felek mindazonáltal közölni tartoznak egymással az ilyen csónakok minden olyan jellemzőjét, amely azonosításukat és felismerésüket elősegíti.

23. Cikk

Egyéb egészségügyi hajók és vízijárművek

1. A jelen Jegyzőkönyv 22. és a Második Egyezmény 38. Cikkében nem említett egészségügyi hajókat és vízijárműveket a tengeren és más vizeken ugyanolyan kíméletben és védelemben kell részesíteni, mint az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében a mozgó egészségügyi alakulatokat. Mivel védelmük csak akkor lehet hatékony, ha ilyen minőségükben azonosíthatóak és felismerhetők, megkülönböztető jelvényt kell ellátni őket, és lehetőség szerint be kell tartani a Második Egyezmény 43. Cikkének 2. bekezdésében foglaltakat.

2. Az 1. bekezdésben említett hajók és egyéb vízijárművek továbbra is a hadijog hatálya alá tartoznak. Minden olyan felszíni hadihajó, amely képes parancsának azonnal érvényt is szerezni, megállásra vagy távozásra szólíthatja fel őket, illetve meghatározott útirányt jelölhet ki részükre, s azok minden ilyen parancsra engedelmeskedni tartoznak. Semmilyen más módon nem téríthetők el egészségügyi rendeltetésüktől mindaddig, amíg rájuk a fedélzetükön tartózkodó sebesülteknek, betegeknek és hajótörötteknek szükségük van.

3. Az 1. bekezdésben biztosított védelem csak a Második Egyezmény 34., és 35., Cikkében lefektetett feltételek mellett szűnhet meg. A 2. bekezdéssel összhangban kiadott parancs egyértelmű megtagadása a Második Egyezmény 34. Cikke értelmében az ellenségnek ártó cselekménynek minősül.

4. Az összeütközésben részt vevő valamelyik Fél indulás előtt minél előbb közölheti bármelyik szembenálló Féllel az egészségügyi hajó, vagy csónak nevét, jellemző adatait, a kihajózás várható időpontját, útirányát és körülbelüli haladási sebességét, elsősorban 2000 bruttó regisztertonna tartalmat meghaladó hajók esetében, és minden egyéb olyan információt nyújthat, amely az azonosítást és felismerést megkönnyíthat. A szembenálló Fél nyugtázni tartozik az ilyen közlések vételét.

5. A Második Egyezmény 37. Cikkének rendelkezései az ilyen hajókon és vízijárműveken tartózkodó egészségügyi és egyházi személyzetre is kiterjednek.

6. A Második Egyezmény rendelkezései az annak 13. és a jelen Jegyzőkönyv 44. Cikkében megjelölt kategóriába tartozó és az ilyen egészségügyi hajók és vízijárművek fedélzetén lévő sebesültekre, betegekre és hajótöröttekre is kiterjednek. A Második Egyezmény 13. Cikkében megjelölt egyetlen kategóriába sem tartozó polgári sebesültek, betegek és hajótöröttek a tengeren nem adhatók át a sajátjukon kívül más Félnek és nem távolíthatók el az ilyen hajókról vagy vízijárművekről, ha pedig az összeütközésben részt vevő valamely szembenálló Fél hatalmába kerülnek, akkor rájuk a Negyedik Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv az irányadó.

24. Cikk

Egészségügyi légijárművek védelme

Az egészségügyi légijárművek a jelen Cím rendelkezései szerint részesülnek kíméletben és védelemben.

25. Cikk

Egészségügyi légijárművek a szembenálló Fél által nem ellenőrzött területeken

A baráti erők tényleges ellenőrzése alatt álló szárazföldi, vagy a valamelyik szembenálló Fél tényleges ellenőrzése alá nem tartozó tengeri területeken, illetve ilyen területek fölött az összeütköző Felek egészségügyi légijárműveinek kímélete és védelme nem függvénye a szembenálló Féllal kötött megállapodásnak. A nagyobb biztonság kedvéért azonban az ilyen területeken egészségügyi légijárművet közlekedtető összeütköző Fél a 29. Cikk szerint értesítheti a szembenálló Felet, különösen akkor, ha az ilyen légijármű berepülhet a szembenálló Fél föld-levegő fegyverrendszereinek hatókörébe.

26. Cikk

Egészségügyi légijárművek az érintkezési, vagy hasonló övezetekben

1. Az érintkezési övezet azon részeiben és azon részei fölött, amelyek a baráti erők tényleges ellenőrzése alatt vannak, és az olyan területeken, illetve területek felett, melyek tényleges ellenőrzése még nem állapítható meg világosan, az egészségügyi légijárművek védelme csak akkor lehet teljesen hatékony, ha az összeütköző Felek illetékes katonai hatóságai a 29. Cikkkel összhangban előzetes megállapodást kötnek egymással. Bár ilyen megállapodás hiányában az egészségügyi légijárművek csak saját kockázatukra közlekednek, ilyen minőségük felismerése után tiszteletben kell őket tartani.

2. „Érintkezési övezet” alatt olyan szárazföldi terület értendő, ahol a szembenálló erők elöretolt elemei harcérinkezésben vannak egymással,

különösen pedig ahol közvetlen szárazföldi tűzharc folyik.

27. Cikk

Egészségügyi légijárművek a szembenálló Fél ellenőrzése alatt álló területeken

1. Az összeütköző Felek egészségügyi légijárművei akkor is védelmet élveznek, ha a szembenálló Fél tényleges ellenőrzése alatt álló szárazföldi vagy tengeri terület fölött repülnek, feltéve, hogy a repüléshez a szembenálló Fél illetékes hatósága előzetesen hozzájárult.

2. A szembenálló Fél tényleges ellenőrzése alatt lévő terület fölött repülő olyan egészségügyi légijármű, amely az 1. bekezdésben említett hozzájárulás nélkül, vagy az abban rögzített feltételektől — akár navigációs hiba, akár a repülés biztonságát érintő kényszerhelyzet folytán — eltérően közlekedik, minden lehetséges módon törekednie kell önmaga azonosítására és arra, hogy a körülményekről a szembenálló Felet tájékoztassa. A szembenálló Félnak, mihamarabb az egészségügyi légijárművet felismerte, minden ésszerű eszközzel törekednie kell a 30. Cikk 1. bekezdésében előírt leszállási, vagy vízreereszkedési parancs kiadására, illetve saját érdekei védelmében más lépések megtételére, és bármelyik esetben időt hagyni a légijárműnek ahhoz, hogy megtámadása előtt eleget tehessen a felszólításnak.

28. Cikk

Az egészségügyi légijárművek közlekedésének korlátai

1. Az összeütköző Feleknek tilos arra törekedniük, hogy egészségügyi légijárműveik felhasználásával szerezzenek katonai előnyt a szembenálló Féllal szemben.

Egészségügyi légijárműveket nem szabad katonai létesítmények támadás alóli mentesítésére használni.

2. Egészségügyi légijárműveket nem szabad hírszerzői tevékenységre használni, és azok nem vihetnek magukkal ilyen célra szolgáló felszereléseket. Tilos olyan személyeket, vagy rakományt szállítaniuk, akik, vagy amelyek nem esnek a 8. Cikk f) pontjában foglalt meghatározás alá. Az ilyen járműveken utazók személyi holmijának, illetve a kizárólag a repülés, az összeköttetés, vagy az azonosítás megkönnyítésére szolgáló berendezéseknek a szállítása nem esik tilalom alá.

3. Egészségügyi légijárműveken csak a rajtuk utazó sebesültektől, betegektől és hajótöröttektől elvett, és a megfelelő szolgálatnál még le nem adott kézfegyvereket és lőszert, továbbá olyan egyéni könnyű fegyvereket szabad szállítani, amelyek a rajtuk utazó egészségügyi személyzet önvédelmére és a gondjaikra bízott sebesültek, betegek és hajótöröttek védelmére szolgálnak.

4. A 26. és 27. Cikk alapján repülést végző egészségügyi légijárművek csak a szembenálló Fél előzetes hozzájárulásával használhatók a sebesültek, betegek és hajótöröttek felkutatására.

29. Cikk

Egészségügyi légijárművekkel kapcsolatos értesítések és megállapodások

1. A 25. Cikk alapján küldött értesítésekben, illetőleg a 26., 27., 28., (4. bekezdés), vagy a 31. Cikk alapján előzetes hozzájárulás iránt benyújtott kérelmekben fel kell tüntetni az egészségügyi légijárművek tervezett számát, repülési tervüket és azonosítási eszközeiket; az ilyen értesítések alapján végzett minden repülést a 28. Cikk

előírásaival összhangban lévőnek kell tekinteni.

2. Az a Fél, amelyik a 25. Cikk alá tartozó légijárműre vonatkozó értesítést kapott, köteles annak vételét azonnal a másik Féllel tudatni.

3. A 26., 27., 28., (4. bekezdés), vagy a 31. Cikk alapján előzetes hozzájárulás iránti kérelmet kapó Fél köteles minél előbb értesíteni a kérelmező Felet:

a) a kérelem teljesítéséről;

b) a kérelem megtagadásáról, vagy

c) egy másik ésszerű javaslatról. A kérdéses időpontban meg is tilthatja, vagy korlátozhatja az adott terület fölött végzett más repüléseket. Ha a kérelmező Fél a másik Fél javaslatát elfogadja, erről őt értesíteni tartozik.

4. A Felek minden szükséges intézkedéssel kötelesek biztosítani az értesítések és megállapodások gyors lebonyolítását.

5. A Felek minden szükséges intézkedéssel kötelesek gondoskodni arról is, hogy az ilyen közlések és megállapodások tartalmát gyorsan az érintett katonai alakulatok tudomására hozzák és tájékoztassák őket a kérdéses egészségügyi légijármű által használandó azonosító eszközökről.

30. Cikk

Egészségügyi légijárművek leszállása és átvizsgálása

1. Azt az egészségügyi légijárművet, amely a szembenálló Fél által ténylegesen ellenőrzött vagy olyan terület felett repül, amelyeknek tényleges ellenőrzöttsége pontosan nem állapítható meg, fel lehet szólítani az alábbi bekezdésekben meghatározott átvizsgálás céljából történő leszállás, illetve vízre ereszkedés végrehajtására. Az egészségügyi légijármű minden ilyen felszólításnak engedelmeskedni tartozik.

2. A felszólításra vagy más okból leszálló, illetve vízre ereszkedő ilyen

légijárművet csak a 3., és 4., bekezdésben megjelölt célból lehet átvizsgálni. A vizsgálatot késedelem nélkül meg kell kezdeni és gyorsan le kell folytatni. Az átvizsgáló Fél csak az átvizsgáláshoz elengedhetetlenül szükséges okból távolíthatja el a sebesülteket és betegeket a légijárműről, és minden esetben gondoskodni tartozik arról, hogy az átvizsgálás, vagy az eltávolítás ne legyen hátrányos a sebesültek és betegek állapotára.

3. Ha az átvizsgálás során kiderül, hogy a légijármű:

a) a 8. Cikk j) pontja értelmében egészségügyi légijármű,

b) a 28. Cikkben előírt feltételeket nem sértette meg, és

c) előzetes megállapodás alapján — ahol ilyen megállapodásnak helye van — és annak megszegése nélkül közlekedik,

az ilyen légijárműnek és a szembenálló Félhez vagy egy semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államhoz tartozó utasainak késedelem nélkül engedélyezni kell a továbbrepülést.

4. Ha az átvizsgálás során kiderül, hogy a légijármű:

a) a 8. Cikk j) pontja értelmében nem egészségügyi légijármű;

b) a 28. Cikkben előírt feltételeket megsértette, vagy

c) előzetes megállapodás nélkül — ahol ilyen megállapodásnak helye van — vagy annak megszegésével közlekedik

az ilyen légijárművet le lehet foglalni.

Utaival az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kell bánni. Az állandó jellegű egészségügyi légijárműnek minősülő lefoglalt légijárművet a továbbiakban csak egészségügyi légijárműként lehet használni.

31. Cikk

A semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államok

1. Egészségügyi légijármű előzetes megállapodás nélkül nem repülhet át és nem szállhat le egy semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő másik állam területén. Ilyen megállapodás esetében azonban az egész útvonalon és az adott területen való tartózkodása során mindvégig kíméletben kell részesíteni. Az ilyen légijárművek azonban a leszállási vagy vízre ereszkedési felszólításnak engedelmeskedni tartoznak.

2. Ha egy egészségügyi légijármű megállapodás hiányában, vagy a megállapodásban foglalt feltételektől — akár navigációs hiba, akár a repülés biztonságát érintő kényszerhelyzet folytán — eltérően repül egy semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más állam légterében, minden lehetséges módon törekednie kell arra, hogy hírt adjon magáról és azonosítsa magát. Az érintett államnak, mihamarabb az ilyen egészségügyi légijárművet felismerte, minden ésszerű eszközzel törekednie kell a 30. Cikk 1. bekezdésében előírt leszállási, vagy vízre ereszkedési parancs kiadására, illetve saját érdekei védelmében más lépések megtételére, és bármelyik esetben időt kell adni a légijárműnek ahhoz, hogy megtámadása előtt eleget tehesen a felszólításnak.

3. Ha egy egészségügyi légijármű megállapodás alapján vagy a 2. bekezdésben említett körülmények között akár felszólításra, akár más okból száll le, vagy ereszkedik vízre egy semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más állam területén, a légijárművet át kell vizsgálni annak megállapítása céljából, hogy valóban egészségügyi légijármű-e. A vizsgálatot késedelem nélkül meg kell kezdeni és gyorsan le kell folytatni. Az átvizsgáló Fél csak az átvizsgáláshoz elengedhetetlenül szükséges okból

távolíthatja el róla a légijárművet közlekedtető Fél sebesültjeit és betegeit, és minden esetben gondoskodni tartozik arról, hogy az átvizsgálás, vagy az eltávolítás ne legyen hátrányos a sebesültek és betegek állapotára. Ha az átvizsgálás során kiderül, hogy a légijármű valóban egészségügyi légijármű, akkor a légijárműnek és utasainak — azon személyek kivételével, akik a fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok értelmében fogvatartandók — lehetővé kell tenni útjuk folytatását és ésszerű segítséget kell nekik adni a továbbrepüléshez. Ha az átvizsgálás során kiderül, hogy a légijármű nem egészségügyi légijármű, akkor a légijárművet le kell foglalni, és utasait a 4. bekezdésben meghatározott bánásmódban kell részesíteni.

4. Az egészségügyi légijárműből a helyi hatóságok hozzájárulásával egy semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más állam területén nem ideiglenes jelleggel kiszállított sebesülteket, betegeket és hajótörötteket — az adott állam és az összeütköző Felek közötti ellenkező megállapodás hiányában — ennek az államnak fogva kell tartania abban az esetben, ha ezt a fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok előírják annak biztosítása végett, hogy ne vehessenek ismét részt az ellenségeskedésekben. A kórházi ápolás és internálás költségei azt az államot terhelik, amelyhez az érintett személyek tartoznak.

5. A semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más államok az egészségügyi légijárműveknek területük fölötti repülésére, illetve területükön való leszállására vonatkozó feltételeket és megszorításokat az összeütközésben résztvevő összes Felekre egyformán tartoznak alkalmazni.

III. CÍM

ELTŰNTEK ÉS HALOTTAK

32. Cikk

Általános elv

A jelen Címben foglalt rendelkezések megvalósítása során a Magas Szerződő Feleknek, az összeütköző Feleknek és a nemzetközi emberbaráti szervezeteknek az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben szabályozott tevékenységét mindenekelőtt a családoknak az a joga vezérli, hogy tudomással bírjanak hozzátartozóik sorsáról.

33. Cikk

Eltűnt személyek

1. Mihelyt a körülmények lehetővé teszik, de legkésőbb az aktív harci cselekmények befejeztével az összeütköző Felek mindegyike köteles felkutatni a szembenálló Fél által eltűntnek nyilvánított személyeket. A szembenálló Fél minden rájuk vonatkozó adat közlésével köteles megkönnyíteni az ilyen személyek felkutatását.

2. Az előző bekezdés alapján történő adatgyűjtés megkönnyítése érdekében az összeütköző Felek mindegyike köteles az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében kedvezőbb elbírálás alá nem eső személyek tekintetében:

a) nyilvántartásba venni a Negyedik Egyezmény 138. Cikkében meghatározott adatokat az ellenségeskedések, vagy megszállás következtében két hétnél hosszabb ideje elfogott, bebörtönzött, vagy egyébként fogvatartott, illetve a fogvatartás során bármikor elhalálozott személyekről;

b) a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni és szükség esetén elvégezni az ellenségeskedések vagy megszállás következtében más

körülmények között elhalálozott ilyen személyek adatainak felkutatását és nyilvántartásba vételét.

3. Az 1. bekezdés alapján eltűntnek nyilvánított személyek adatait és az ilyen adatok iránti kérelmeket közvetlenül vagy a Védőhatalom, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának Központi Tájékoztató Irodája, illetve a Nemzetközi Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) társaságok útján kell továbbítani. Ha az adatközlés nem a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és annak Központi Tájékoztató Irodája útján történik, az összeütköző Felek mindegyike köteles gondoskodni arról, hogy az adatokat a Központi Tájékoztató Iroda is megkapja.

4. Az összeütköző Feleknek törekedni kell olyan megállapodásokra, amelyek alapján csoportokat szerveznek a halottak harctéri felkutatására, azonosítására és összeszedésére; megfelelő esetben az olyan megállapodásokat is ideértve, amelyek alapján az ilyen csoportokat a szembenálló Fél személyzete is elkíséri, az ilyen feladatoknak az ellenőrzése alatt álló területen történő elvégzésére. Az ilyen csoportok tagjait kizárólag ilyen feladataik teljesítése során kímélni és védeni kell.

34. Cikk

Elhunytak maradványai

1. A megszállással összefüggő okból, vagy a megszállás és az ellenségeskedések miatt fogsága került és azalatt elhalálozott személyek, továbbá az olyan személyek maradványait, akik nem az elhalálozás helye szerinti ország állampolgárai, tiszteletben kell tartani és sírjaikat a Negyedik Egyezmény 130. Cikke szerint kell tiszteletben tartani, karbantartani és megjelölni, amennyiben maradványaik, illetve sírjaik az

Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv értelmében nem esnek kedvezőbb elbírálás alá;

2. Mihelyt a körülmények és a szembenálló Felek közötti viszony lehetővé teszik, a Magas Szerződő Felek — amelyek területein az ellenségeskedések következtében a megszállás során, vagy fogságban elhalálozott személyek sírjai, illetve maradványaik más nyughelyei találhatók — megállapodásokat tartoznak kötni annak érdekében, hogy:

a) megkönnyítsék a síroknak az elhunytak hozzátartozói és a hivatalos sírnyilvántartó szolgálat képviselői részéről történő felkeresését és hogy szabályozzák annak gyakorlati módozatait;

b) biztosítsák az ilyen sírok állandó védelmét és karbantartását;

c) megkönnyítsék az elhunytak maradványainak és személyi dolgainak hazájuk, vagy amennyiben az nem emel kifogást, legközelebbi hozzátartozóik kérelmére történő hazaszállítását.

3. A 2. bekezdés b) vagy c) pontjára vonatkozó megállapodások hiányában és ha az ily módon elhunytak állama nem hajlandó a sírjaik karbantartásáról saját költségén gondoskodni, az a Magas Szerződő Fél, amelynek területén a sírok találhatók, ajánlatot tehet az elhunytak maradványai hazaszállításának megkönnyítésére. Az ajánlat elutasítása esetén a Magas Szerződő Fél — az ajánlattételtől számított öt év elteltével és az érintett ország kellő értesítése után — a temetőkre és sírokra vonatkozó saját jogszabályainak megfelelő intézkedéseket foganatosíthatja.

4. Az a Magas Szerződő Fél, amelynek területén a jelen Cikkben említett sírok találhatók, csak abban az esetben hantolhatja ki a maradványokat, ha:

a) a 2. c) és a 3. bekezdés alapján jár el, vagy

b) a kihantolást fontos közérdek — ideértve az egészségügyi és vizsgálati szükségességet — indokolja, mely esetben a Magas Szerződő Fél köteles mindenkor tiszteletben tartani a maradványokat és az érintett országgal közölni kihantolási szándékát és az újratemetés tervezett helyére vonatkozó adatokat.

III. RÉSZ

HADVISELÉSI MÓDOK ÉS ESZKÖZÖK

A HARCOSOK ÉS HADIFOGLYOK JOGÁLLÁSA

I. CÍM

HADVISELÉSI MÓDOK ÉS ESZKÖZÖK

35. Cikk

Általános szabályok

1. Az összeütköző Feleknek a hadviselés módja vagy eszköze megválasztásához való joga semmilyen fegyveres összeütközésben sem korlátlan.

2. Tilos olyan fegyvereket, lövedékeket és anyagokat, valamint olyan hadviselési módokat alkalmazni, amelyek felesleges károkat, vagy szükségtelen szenvedést okoznak.

3. Tilos olyan hadviselési módokat, vagy eszközöket alkalmazni, amelyek célzatosan vagy valószínűen nagyarányú, hosszan tartó és súlyos károkat okozhatnak a természeti környezetben.

36. Cikk

Új fegyverek

Valamely új fegyver, haditechnikai eszköz, vagy mód tanulmányozása, kifejlesztése, bevezetése, illetve

rendszeresítése során az érintett Magas Szerződő Fél köteles megállapítani, hogy annak alkalmazása nem esik-e minden, vagy bizonyos körülmények között a jelen Jegyzőkönyv, vagy a Magas Szerződő Felet kötelező valamely más nemzetközi jogi szabály tilalma alá.

37. Cikk

A hitszegés tilalma

1. Az ellenséget tilos hitszegéssel megölni, megsebesíteni, vagy foglyul ejteni. Hitszegést képeznek azok a cselekmények, amelyek az ellenségben bizalmat keltve, őt — e bizalommal való visszaélés szándékával — abban a hitben tartják, hogy a fegyveres összeütközésekre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok alapján védelem illeti meg. Többek között az alábbi cselekmények minősülnek hitszegésnek:

a) a megfelelő zászló kitűzésével fegyverszüneti tárgyalási szándék, vagy megadás színlelése:

b) sebesülés, vagy betegség miatti harcképtelenség színlelése:

c) polgári, nem harcos minőség színlelése:

d) védett helyzet színlelése az ENSZ vagy semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államok jelzéseinek, jelvényeinek, vagy egyenruháinak viselésével.

2. A hadicselek alkalmazása nem tilos. Hadicselek az olyan cselekmények, amelyek célja az ellenség félrevezetése, vagy meggondolatlan akciókra bírása, de amelyek nem sértik a fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályokat, s amelyek azért nem hitszegőek, mert az ellenségben nem keltenek bizalmat jogi védettsége tekintetében. Hadicselnek tekintendők többek között az álcázás, a csapda, a megtévesztő hadműveletek és a félrevezető adatok közlése.

38. Cikk

Elismert jelvények

1. Tilos rendeltetésellenesen használni a Vöröskereszt, Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap megkülönböztető jelvényt, illetve az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben megjelölt egyéb jelvényeket, jeleket, vagy jelzéseket. Fegyveres összeütközés során ugyancsak tilos szándékosan visszaélni más nemzetközileg elismert védőjelvények, -jelek, és -jelzések használatával, a fegyverszüneti zászlót is ideértve, valamint a kulturális javak védelmére szolgáló jelvénnel.

2. Az Egyesült Nemzetek megkülönböztető jelvényét csak a Szervezet engedélyével szabad használni.

39. Cikk

Nemzeti jelzések

1. Fegyveres összeütközés során tilos a semleges, vagy az összeütközésben részt nem vevő más államok zászlóit, vagy katonai jelvényeit, jelzéseit, illetve egyenruháit használni.

2. Támadás közben, illetve a hadműveletek leplezésére, elősegítésére, biztosítására vagy akadályozására tilos a szembenálló Felek zászlóit, vagy katonai jelvényeit, jelzéseit, illetve egyenruháit használni.

3. A jelen Cikk, továbbá a 37. Cikk 1. d) bekezdése nem érinti a nemzetközi jognak a kémkedésre, és a tengeri hadviseléssel kapcsolatos zászló használatra vonatkozó általánosan elismert érvényes szabályait.

40. Cikk

Kegyelem

Tilos olyan parancs kiadása, hogy senki sem maradhat életben, az ellenséget ezzel fenyegetni, illetve a hadműveleteket ilyen alapon folytatni.

41. Cikk

A harc képtelen ellenség védelme

1. Nem szabad megtámadni azt, akiről felismerik, vagy az adott körülmények között felismerhető, hogy harc képtelen.

2. Harc képtelen az a személy, aki:

a) a szembenálló Fél hatalmában van,

b) egyértelműen kifejezésre juttatja azt a szándékát, hogy megadja magát, vagy

c) sebesülése, vagy betegsége következtében elvesztette eszméletét, vagy egyébként magatehetetlenné vált, és ezért önvédelemre képtelen,

feltéve, hogy bármely felsorolt esetben tartózkodik ellenséges cselekmények elkövetésétől és nem kísérel meg szökést.

3. Ha hadifogoly minőségben védelemre jogosult személyek kerülnek olyan rendkívüli harci körülmények között a szembenálló Fél hatalmába, amelyek nem teszik lehetővé a Harmadik Egyezmény III. Részének I. Címében szabályozott elszállításukat, szabadon kell őket engedni és minden ésszerű óvintézkedéssel gondoskodni kell biztonságukról.

42. Cikk

Légijárművek utasai

1. A végveszélyben légijárműből ejtőernyővel kiugró személyt nem szabad leereszkedése közben megtámadni.

2. A végveszélyben légijárműből ejtőernyővel kiugró személynek a szembenálló Fél ellenőrzése alatt lévő területen történt földreérés után alkalmat kell adni arra, hogy megadja magát,

mielőtt megtámadná, kivéve, ha nyilvánvalóan ellenséges tevékenységet folytat.

3. Az ejtőernyős alakulatok nem állnak a jelen Cikk védelme alatt.

II. CÍM

A HARCOSOK ÉS HADIFOGLYOK JOGÁLLÁSA

43. Cikk

Fegyveres erők

1. Valamely összeütöző Fél fegyveres erői olyan szervezett fegyveres erőkből, csapatokból és alakulatokból állnak, amelyek az alárendeltjeik magatartásáért az adott Félnek felelős parancsnokság alá tartoznak, abban az esetben is, ha a Felet a szembenálló Fél által el nem ismert kormány, vagy hatóság képviseli. Az ilyen fegyveres erők egy belső fegyelmi rendszerbe tartoznak, amely többek között érvényesíteni tartozik a fegyveres összeütözközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok betartását.

2. Valamely összeütöző Fél fegyveres erőinek tagjai (a Harmadik Egyezmény 33. Cikkében említett egészségügyi személyzet és lelkeszek kivételével) harcosoknak minősülnek, akiknek joguk van közvetlenül részt venni az ellenségeskedésekben.

3. Ha valamely összeütöző Fél fél-katonai, vagy fegyveres rendészeti szervet a fegyveres erői kötelékébe von, erről értesíteni tartozik a többi összeütöző Fél.

44. Cikk

Harcosok és hadifoglyok

1. A 43. Cikkben megjelölt bármely harcos, aki a szembenálló Fél hatalmába kerül, hadifogolynak minősül.

2. Bár minden harcos köteles a fegyveres összeütözközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályokat betartani, e szabályok megsértése — a 3. és 4. bekezdésben foglaltak kivételével — nem foszthatja meg a harcost attól a jogától, hogy harcosnak, illetve — ha a szembenálló Fél hatalmába kerül — hadifogolynak tekintsék.

3. Annak érdekében, hogy elősegítsék a polgári lakosságnak az ellenségeskedések hatásaitól való védelmét, a harcosoknak a támadás, vagy a támadást előkészítő hadműveletek során meg kell különböztetni magukat a polgári lakosságtól. Annak tudatában azonban, hogy a fegyveres összeütözközések során vannak olyan helyzetek, amelyekben az ellenségeskedések természetéből következően a fegyveres harcos nem tudja magát megkülönböztetni, a harcost továbbra is harcosnak kell tekinteni, feltéve, hogy az ilyen helyzetekben nyíltan viseli fegyverét:

a) minden egyes katonai összecsapás során;

b) mindaddig, amíg az ellenség látókörében tartózkodva részt vesz a közreműködésével megindítandó támadást megelőző katonai felfejlődésben.

A jelen bekezdésben foglalt követelmények teljesítésére irányuló cselekmények nem tekinthetők a 37. Cikk 1. c) bekezdése értelmében vett hitszegő cselekményeknek.

4. Az a harcos, aki úgy kerül a szembenálló Fél hatalmába, hogy nem tesz eleget a 3. bekezdés második mondatában leírt követelményeknek, elveszíti jogát arra, hogy hadifogolynak tekintsék, mindazonáltal minden tekintetben megilleti a Harmadik Egyezményben és a jelen Jegyzőkönyvben a hadifoglyok számára biztosított védelem. E védelem a Harmadik Egyezményben a hadifoglyok részére biztosított védelemmel abban az esetben azonos, amikor az érintett

személyt valamely általa elkövetett bűncselekmény miatt bíróság elé állítják és elítélik.

5. Az a harcos, aki nem támadás, vagy támadást előkészítő hadművelet során kerül a szembenálló Fél hatalmába, korábbi cselekményei miatt nem veszíti el jogát ahhoz, hogy harcosnak és hadifogolynak minősüljön.

6. A jelen Cikk rendelkezései nem érintik senkinek a jogát arra, hogy a Harmadik Egyezmény 4. Cikke alapján hadifogolynak minősül.

7. A jelen Cikk nem kíván változtatni az államok azon általánosan elfogadott gyakorlatán, amely valamely összeütköző Fél állandó, egyenruhas fegyveres alakulatainál szolgáló harcosok egyenruhaviselése tekintetében kialakult.

8. Az Első és a Második Egyezmény 13. Cikkében megjelölt csoportokba tartozó személyeken kívül valamely összeütköző Félnek a jelen Jegyzőkönyv 43. Cikkében meghatározott fegyveres erőinek összes tagjai is jogosultak az ezen Egyezményekben biztosított védelemre, ha megsebesülnek, vagy megbetegednek, illetve — a Második Egyezmény esetében — a tengeren, vagy más vizeken hajótörést szenvednek.

45. Cikk

Az ellenségeskedésekben részt vett személyek védelme

1. Az ellenségeskedésekben részt vevő és a szembenálló Fél hatalmába kerülő személyt hadifogolynak kell vélelmezni és ennél fogva megilleti a Harmadik Egyezményben biztosított védelem, ha igényt tart a hadifogoly jogállásra, vagy arra jogosultnak tűnik, illetve, ha az a Fél, amelyhez tartozik, a fogvatartó Hatalomhoz, vagy a Védőhatalomhoz küldött bejelentésben részére ilyen jogállás biztosítását igényli. A hadifogoly jogállására való

jogosultság kérdésében felmerülő kétely esetén az érintett személy mindaddig hadifogolynak tekintendő és ennél fogva a Harmadik Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv védelme alatt áll, amíg jogállását illetékes bíróság meg nem állapítja.

2. Annak a szembenálló Fél hatalmába került személynek, akit nem hadifogolyként tartanak fogva és a szembenálló Fél az ellenségeskedésekkel összefüggő valamely bűncselekmény miatt bíróság elé kíván állítani, jogában áll a hadifogoly jogálláshoz való jogosultságát bíróság előtt bizonyítani, és a kérdés bírói eldöntését követelni. Amennyiben azt az alkalmazott eljárás lehetővé teszi, a döntést az érdemi tárgyalás előtt kell meghozni. A Védőhatalom képviselői részt vehetnek a kérdés eldöntésével kapcsolatos eljárásban, hacsak — kivételes esetben — az eljárás állambiztonsági érdekből nem a nyilvánosság kizárásával folyik. Ilyen esetben a fogvatartó Hatalom megfelelően értesíteni tartozik a Védőhatalmat.

3. Az ellenségeskedésekben részt vett bármely személyt, aki nem tekinthető hadifogolynak és a Negyedik Egyezmény értelmében nem esik kedvezőbb elbírálás alá, mindenkor megilleti a jelen Jegyzőkönyv 75. Cikkében biztosított védelem. Hacsak nem kémként tartják fogva az ilyen személyt — a Negyedik Egyezmény 5. Cikke ellenére —, megszállt területen is megilleti az abban az Egyezményben szabályozott kapcsolattartás joga.

46. Cikk

Kémek

1. Az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv egyéb rendelkezéseire tekintet nélkül valamely összeütköző Fél fegyveres erőinek egyetlen olyan tagját sem illeti meg a hadifogoly jogállása és

kémként lehet vele bánni, aki kémtevékenység folytatása közben kerül a szembenálló Fél hatalmába.

2. Valamely összeütkező Fél fegyveres erőinek az a tagja, aki annak javára a szembenálló Fél által ellenőrzött területen végez hírszerzést, vagy kísérel meg hírszerzést végezni, nem tekinthető kémtevékenységet folytónak, ha eközben fegyveres erőinek egyenruháját viseli.

3. Valamely összeütkező Fél fegyveres erőinek az a tagja, aki mint a szembenálló Fél által megszállt terület lakosa ezen a területen végez katonai érdekű hírszerzést, vagy kísérel meg ilyen hírszerzést végezni saját erői számára, csak akkor tekinthető kémtevékenységet folytónak, ha ezt a tevékenységét hamis látszat keltésével vagy szándékosan titkolt módon végzi. Emellett az ilyen lakos a hadifogoly jogálláshoz való jogát sem veszíti el és nem lehet vele kémként bánni, kivéve, ha kémkedés közben fogják el.

4. Valamely összeütkező Fél fegyveres erőinek az a tagja, aki a szembenálló Fél által megszállt területen nem e terület lakosaként folytat kémtevékenységet, csak akkor veszíti el a hadifogoly jogálláshoz való jogát, és csak akkor lehet vele kémként bánni, ha saját fegyveres erőihez való visszatérése előtt fogják el.

47. Cikk

Zsoldosok

1. A zsoldos nem tekinthető harcosnak, vagy hadifogolynak.

2. Zsoldos minden olyan személy:

a) akit helyben, vagy külföldön kifejezetten abból a célból toboroztak, hogy fegyveres összeütkezésben harcoljon;

b) aki ténylegesen közvetlenül részt vesz az ellenségeskedésekben;

c) aki alapjában véve egyéni haszonszerzési vágyból vesz részt az ellenségeskedésekben és akinek valamelyik összeütkező Fél, vagy annak nevében más, ténylegesen olyan anyagi ellenszolgáltatást ígért, amely lényegesen meghaladja az érintett Fél fegyveres erőinél szolgáló hasonló rangú és feladattal megbízott harcosoknak ígért, vagy fizetett összeget;

d) aki valamelyik összeütkező Félnek nem állampolgára, vagy valamelyik összeütkező Fél által ellenőrzött területnek nem lakosa;

e) aki nem tagja valamelyik összeütkező Fél fegyveres erőinek; és

f) akit nem az összeütkezésben részt nem vevő valamely állam küldött fegyveres erőinek tagjaként hivatalos szolgálatra.

IV. RÉSZ

POLGÁRI LAKOSSÁG

I. CÍM

ÁLTALÁNOS VÉDELEM AZ ELLENSÉGESKEDÉSEK HATÁSAIVAL SZEMBEN

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS SZABÁLY ÉS AZ ALKALMAZÁS KÖRE

48. Cikk

Általános szabály

A polgári lakosság és a polgári javak tiszteletbentartásának és védelmének biztosítása érdekében az összeütkező Feleknek mindenkor különbséget kell tenniük a polgári lakosság és a harcosok, valamint a polgári javak és katonai célpontok között, és ennek folytán csak katonai célpontok ellen folytathatják harci tevékenységüket.

49. Cikk

A támadás fogalma és az alkalmazás köre

1. „Támadás” alatt az ellenség ellen irányuló erőszakos cselekmények értendők, akár támadó, akár védelmi jellegűek.

2. A jelen Jegyzőkönyvnek a támadásra vonatkozó rendelkezéseit a bárhol folyó mindennemű támadásra alkalmazni kell, ideértve a valamelyik összeütköző Félnek a saját, de a szembenálló Fél ellenőrzése alatt lévő területén folytatott támadását is.

3. A jelen Cím rendelkezései kiterjednek minden szárazföldi, légi, vagy tengeri hadviselésre, amely kihatással lehet a polgári lakosságra, polgári személyekre, vagy szárazföldi polgári javakra. Kiterjednek továbbá a tengerről, vagy a levegőből szárazföldi célpontok ellen indított mindennemű támadásra, de egyébként nem érintik a tengeri, vagy légi fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályokat.

4. A jelen Cím rendelkezései kiegészítik a humanitárius védelemnek a Negyedik Egyezményben, különösen annak II. Részében és a Magas Szerződő Felekre kötelező más nemzetközi megállapodásokban foglalt szabályait, továbbá a polgári személyeknek és javaknak az ellenségeskedések hatásaival szemben a szárazföldön, a tengeren, vagy a levegőben történő védelmét szolgáló egyéb nemzetközi jogi szabályokat.

II. FEJEZET

POLGÁRI SZEMÉLYEK ÉS A POLGÁRI LAKOSSÁG

50. Cikk

A polgári személyek és a polgári lakosság fogalma

1. Polgári személy az, aki nem tartozik a Harmadik Egyezmény 4. A Cikkének 1., 2., 3., és 6. pontjában valamint a jelen Jegyzőkönyv 43. Cikkében meghatározott személyek valamelyik csoportjába. Azt a személyt, akinek polgári minőségével kapcsolatban kétely merül fel, polgári személynek kell tekinteni.

2. A polgári lakosság magában foglalja az összes polgári személyt.

3. Ha a polgári lakosság soraiban a polgári személy fogalma alá nem eső egyének is vannak, ez a körülmény nem fosztja meg a lakosságot polgári jellegétől.

51. Cikk

A polgári lakosság védelme

1. A polgári lakosság és polgári személyek általános védelmet élveznek a harctevékenységekkel járó veszélyekkel szemben. E védelem hatékonysága érdekében minden körülmények között be kell tartani az alábbi szabályokat, amelyek kiegészítik a nemzetközi jognak más idevonatkozó szabályait.

2. A polgári lakosságot, valamint a polgári személyeket tilos megtámadni. Tilos minden olyan erőszakos cselekmény, vagy azzal való fenyegetés, amelynek elsődleges célja, hogy rettegést keltsen a polgári lakosság körében.

3. A polgári személyeket megilleti a jelen Címben biztosított védelem, amennyiben és ameddig nem vesznek közvetlenül részt az ellenségeskedésekben.

4. Tilos megkülönböztetés nélküli támadásokat indítani. Megkülönböztetés nélküli támadás az:

a) amely nem meghatározott katonai célpont ellen irányul;

b) amelynek során olyan harcmódot, vagy harceszközt alkalmaznak, amelyet

nem lehet meghatározott katonai célpont ellen irányítani, vagy

c) amelynek során olyan harcmódot, vagy harceszközt alkalmaznak, amelynek hatásait nem lehet a jelen Jegyzőkönyv kívánalmai szerint korlátozni;

és ezért minden ilyen esetben megkülönböztetés nélkül egyaránt sújtja a katonai célpontokat és a polgári személyeket, illetve polgári javakat.

5. Többek között az alábbi támadásmódok minősülnek megkülönböztetés nélkülűnek:

a) az olyan bombázás, vagy bármely más olyan módon, vagy eszközzel indított támadás, amely egyetlen katonai célpontnak tekint több, egymástól különálló és jól megkülönböztethető olyan katonai célpontot, amelyek egy nagyvárosban, városban, faluban, vagy más olyan területen vannak elhelyezve, ahol a polgári személyek, illetve polgári javak hasonló tömörülése található és

b) az olyan támadás, amely a polgári lakosság körében feltehetően annyi áldozatot követel és annyi sebesülést okoz, valamint a polgári javakban akkora károkat idéz elő, hogy azok önmagukban, vagy együttesen meghaladnák a támadástól várható konkrét és közvetlen katonai előny mértékét.

6. A polgári lakosság, illetve polgári személyek ellen tilos megtorló támadást intézni.

7. A polgári lakosság, illetve polgári egyének jelenlétét, vagy mozgását nem szabad bizonyos helyeknek, vagy területeknek a hadműveletek alóli mentesítésére felhasználni, különösen pedig arra, hogy katonai célpontokat próbáljanak a támadástól megvédeni, illetve hadműveleteket biztosítani, elősegíteni, vagy megakadályozni. Az összeütköző Felek nem mozgathatják a polgári lakosságot, illetve polgári személyeket abból a célból, hogy katonai célpontokat védjenek a

támadástól, vagy hadműveleteket segítsenek elő.

8. Ezeknek a rendelkezéseknek semmilyen megsértése nem mentesíti az összeütköző Feleket a polgári lakosság és polgári személyek vonatkozásában rájuk háruló jogi kötelezettségek alól, ideértve az 57. Cikkben meghatározott óvintézkedésekre vonatkozó kötelezettséget is.

III. FEJEZET

POLGÁRI JAVAK

52. Cikk

A polgári javak általános védelme

1. A polgári javak nem szolgálhatnak támadás, vagy megtorlás célpontjául. Polgári javaknak tekintendők mindazok a tárgyak, amelyek a 2. bekezdés meghatározása szerint nem katonai célpontok.

2. Támadást szigorúan csak katonai célpontok ellen lehet indítani. Csak azok a tárgyak minősülnek katonai célpontoknak, amelyek jellegüknél, elhelyezkedésükénél, céljuknál, vagy rendeltetésükénél fogva hatékonyan elősegítik a katonai műveletet és amelyek teljes, vagy részleges megsemmisítése, elfoglalása, vagy semlegesítése az akkori körülmények között meghatározott katonai előnyt jelent.

3. Kétely esetén azt kell vélelmezni, hogy egy polgári rendeltetésű létesítményt, mint pl. kegyhelyet, házat, lakást, vagy iskolát nem vesznek igénybe katonai művelet hatékony elősegítésére.

53. Cikk

Kulturális javak és kegyhelyek védelme

A kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére Hágában 1954. május 14-én kötött Egyezmény és más vonatkozó nemzetközi okmányok rendelkezéseinek érintetlenül hagyásával tilos:

a) a népek kulturális, vagy szellemi örökségét képező műemlékek, művészeti alkotások, vagy kegyhelyek ellen ellenséges cselekményeket folytatni;

b) az ilyen javakat katonai erőfeszítések támogatására felhasználni;

c) az ilyen javak ellen megtorló intézkedéseket fogatanosítani.

54. Cikk

A polgári lakosság létfenntartásához nélkülözhetetlen javak védelme

1. Tilos a polgári személyek éheztetéséhez, mint hadviselési módhoz folyamodni.

2. Tilos a polgári lakosság életéhez nélkülözhetetlen tárgyakat, mint pl. élelmiszereket, élelmiszerek termelésére szolgáló mezőgazdasági területeket, terményeket, állatállományt, ivóvízellátást biztosító berendezéseket és öntözőműveket akármilyen indokból — a polgári személyek kiéheztetése, elköltöztetésre késztetése céljából, vagy bármely más célból — megtámadni, lerombolni, elhurcolni, vagy használhatatlanná tenni kifejezetten azért, hogy a polgári lakosság, vagy a szembenálló Fél fenntartása szempontjából értéktelenné váljanak.

3. A 2. bekezdés tilalma nem vonatkozik az ott megjelölt azon javakra, amelyeket a szembenálló Fél

a) kizárólag saját fegyveres erői tagjainak ellátására használ, vagy

b) ha nem azok ellátására, akkor katonai műveletek közvetlen támogatására vesz igénybe, azzal azonban, hogy e tárgyak ellen egyik esetben sem fogatanosítható olyan

intézkedés, amely a polgári lakosságot megfelelő élelmiszer, vagy víz nélkül hagyja, ami éhínséget okozhat, vagy a lakosságot elköltöztetésre kényszerítheti.

4. Tilos az ilyen javak ellen megtorló intézkedéseket fogatanosítani.

5. Annak elismerésével, hogy az összeütköző Feleknek létérdekük fűződik a nemzeti területük lerohanása elleni védekezéshez, parancsoló katonai szükség esetén az összeütköző Felek az ellenőrzésük alatt álló saját területükön eltekinthetnek a 2. bekezdésben foglalt tilalomtól.

55. Cikk

A természeti környezet védelme

1. A hadviselés során gondoskodni kell a természeti környezetnek nagyarányú, hosszan tartó és súlyos károsodástól való megvédéséről. E védelem körébe tartozik az olyan hadviselési módok és eszközök alkalmazásának tilalma, amelyek célzatosan, vagy valószínűen ilyen károkat okoznak a természeti környezetben, és ezzel veszélyeztetik a lakosság egészségét, vagy életbenmaradását.

2. Tilos a természeti környezet ellen megtorló támadást intézni.

56. Cikk

Veszélyes erőket tartalmazó létesítmények védelme

1. A veszélyes erőket tartalmazó üzemek, vagy berendezések, nevezetesen gátak, töltések és áramszolgáltató atomerőművek ellen akkor sem szabad támadást intézni, ha azok katonai célpontot képeznek; amennyiben a támadás veszélyes erőket szabadíthat fel, és ennek következtében súlyos veszteségeket okozhat a polgári lakosság körében. Az ilyen művek, vagy berendezések mellett, illetve közelében

levő más katonai célpontok ellen sem szabad támadást intézni, ha a támadás az érintett művekből, vagy berendezésekből veszélyes erőket szabadíthat fel, és ennek következtében súlyos veszteségeket okozhat a polgári lakosság körében.

2. A támadás ellen az 1. bekezdésben előírt különleges védelem megszűnik;

a) gát, vagy töltés esetében csak akkor, ha azt nem rendeltetésének megfelelően és katonai műveletek rendszeres, jelentős és közvetlen támogatására használják, és ha a támadás a támogatás megszüntetésének egyetlen lehetséges módja;

b) áramszolgáltató atomerőmű esetében csak akkor, ha az katonai műveletek rendszeres, jelentős és közvetlen támogatására szolgáltat elektromos energiát, és ha a támadás a támogatás megszüntetésének egyetlen lehetséges módja;

c) ilyen művek, vagy berendezések mellett, illetve közelében levő egyéb katonai célpontok esetében csak akkor, ha azokat katonai műveletek rendszeres, jelentős és közvetlen támogatására használják, és ha a támadás a támogatás megszüntetésének egyetlen lehetséges módja.

3. A polgári lakosságot és a polgári személyeket ilyekor is minden esetben megilleti mindaz a védelem, melyet részükre a nemzetközi jog biztosít, az 57. Cikkben előírt óvintézkedésekkel történő védelmet is ideértve. A védelem megszűnése és az 1. bekezdésben említett létesítmények, illetve katonai célpontok megtámadása esetén minden ésszerű óvintézkedést meg kell tenni a veszélyes erők elszabadulásának megakadályozására.

4. Tilos az 1. bekezdésben említett bármely létesítmény, vagy katonai célpont ellen megtorló támadást intézni.

5. Az összeütköző Felek törekedni fognak arra, hogy az 1. bekezdésben említett létesítmények közelében ne helyezzenek el katonai célpontokat.

Megengedett azonban az olyan berendezések létesítése, amelyek kizárólagos célja a védett művek és berendezések támadástól való védelme és ezeket sem szabad megtámadni, feltéve, hogy az ellenségeskedések során azokat a védett létesítmények elleni támadás visszaveréséhez szükséges védelmi műveletekre használják és fegyverzetük csak a védett létesítmények ellen irányuló ellenséges műveletek elhárítására alkalmas fegyverekre korlátozódik.

6. Ajánlatos, hogy a Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek további megállapodásokat kössenek egymással a veszélyes erőket tartalmazó létesítmények fokozott védelme érdekében.

7. A jelen Cikk által védett létesítmények azonosításának megkönnyítése céljából az összeütköző Felek a jelen Jegyzőkönyv I. Mellékletének 16. Cikkében meghatározott — egy tengelyen fekvő három élénk narancssárga színű körből álló — különleges jellel láthatják el azokat. Az ilyen jelzés hiánya semmiképpen sem mentesíti az összeütköző Feleket a jelen Cikk alapján rájuk háruló kötelezettségek alól.

IV. FEJEZET

ÓVINTÉZKEDÉSEK

57. Cikk

Óvintézkedések támadás közben

1. A hadműveletek során állandóan gondoskodni kell a polgári lakosság, a polgári személyek és a polgári javak kíméletéről.

2. Támadások tekintetében a következő óvintézkedések teendők:

a) azok, akik támadást terveznek, vagy támadás felől döntenek, kötelesek:

(i) minden lehetséges módon meggyőződni arról, hogy a támadási

célpontot nem polgári személyek, vagy polgári javak alkotják, hogy nem állnak különleges védelem alatt, hanem az 52. cikk 2. bekezdése értelmében katonai célpontnak minősülnek, és hogy megtámadásukat a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései nem tiltják;

(ii) minden lehetséges elővigyázattal megválasztani a támadás eszközét és módját annak érdekében, hogy elkerüljék, vagy legalább a lehető legkisebbre csökkentsék az esetleges áldozatok és sebesülések számát a polgári személyek körében, valamint a polgári javakban okozott károkat;

(iii) tartózkodni olyan támadás indításától, amely a polgári lakosság körében feltehetően annyi áldozatot követel, és annyi sebesülést okoz, valamint a polgári létesítményekben akkora károkat idéz elő, hogy azok önmagukban, vagy együttesen meghaladnák a támadástól várható konkrét és közvetlen katonai előny mértékét;

b) a támadástól el kell állni, illetve azt fel kell függeszteni, ha nyilvánvalóvá válik, hogy a célpont nem katonai célpont, vagy különleges védelem alatt áll, illetve, ha a támadás a polgári lakosság körében feltehetően annyi áldozatot követel, és annyi sebesülést okoz, valamint a polgári létesítményekben akkora károkat idéz elő, hogy azok önmagukban, vagy együttesen meghaladnák a támadástól várható konkrét és közvetlen katonai előny mértékét;

c) ha a körülmények lehetővé teszik, hatékony előrejelzést kell adni az olyan támadásokról, amelyek kihatással lehetnek a polgári lakosságra.

3. Ha hasonló katonai előny szerzését biztosító több katonai célpont között lehet választani, akkor azt a célpontot kell kiválasztani, amelynek megtámadása a legkevésbé veszélyezteti a polgári személyek életét és a polgári javakat.

4. A tengeri, vagy légi harctevékenység során az összeütközésben részt vevő mindegyik Fél köteles — a fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok alapján őket megillető jogokkal és terhelő kötelezettségekkel összhangban — minden ésszerű óvintézkedéssel elkerülni, hogy a harci tevékenységek emberáldozattal járjanak a polgári lakosság körében és károkat okozzanak a polgári javakban.

5. A jelen Cikk egyetlen rendelkezését sem lehet akként értelmezni, hogy megengedi a polgári lakosság, a polgári személyek, vagy polgári létesítmények bárminő megtámadását.

58. Cikk

Óvintézkedések a támadás következményeivel szemben

Az összeütköző Felek kötelesek a lehető legnagyobb mértékben:

a) törekedni — a Negyedik Egyezmény 49. Cikkének érintetlenül hagyásával — arra, hogy a katonai célpontok környékéről eltávolítsák az ellenőrzésük alatt levő polgári lakosságot, polgári személyeket és javakat;

b) elkerülni, hogy sűrűn lakott területeken vagy azok közelében katonai célpontokat létesítsenek;

c) egyéb szükséges óvintézkedéssel védelmezni az ellenőrzésük alatt levő polgári lakosságot, polgári személyeket és javakat a harctevékenységgel járó veszélyektől.

V. FEJEZET

KÜLÖNLEGES VÉDELEM ALATT ÁLLÓ HELYSÉGEK ÉS ÖVEZETEK

59. Cikk

Nem védelmezett helységek

1. Az összeütköző Feleknek tilos a nem védelmezett helységeket bármilyen módon megtámadni.

2. Az összeütköző Felek megfelelő hatóságai védelem nélkülinek nyiláníthatnak bármely lakott helyet olyan övezetben, vagy övezet közelében, ahol a fegyveres erők érintkezésben vannak egymással, és amelyet a szembenálló Fél elfoglalhat. Az ilyen helységnek az alábbi feltételeknek kell megfelelnie:

a) előzetesen ki kell onnan vonni minden harcost, mozgatható fegyvert és katonai felszerelést;

b) a helyhez kötött katonai berendezések, vagy létesítmények nem használhatók ellenséges célokra;

c) sem a hatóságok, sem a lakosság nem végezhetnek ellenséges cselekményeket; és

d) hadműveleteket támogató tevékenységet nem szabad folytatni.

3. Az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv különleges védelme alatt levő személyek és kizárólag a közrend fenntartására visszatartott rendőri erők jelenléte az ilyen helységben nem ellentétes a 2. bekezdésben foglalt feltételekkel.

4. A 2. bekezdés alapján tett intézkedést közölni kell a szembenálló Féllel és a lehető legpontosabban meg kell határozni a nem védelmezett helység határvonalait. A szembenálló Fél köteles elismerni az ilyen közlés vételét, és a megjelölt helységet védelem nélküli helységként tartozik kezelni, kivéve, ha a 2. bekezdésben foglalt feltételek ténylegesen nem teljesülnek, amiről haladéktalanul értesítenie kell a bejelentést tevő Felet. Az érintett helységet azonban akkor is megilleti a jelen Jegyzőkönyv többi rendelkezései és a fegyveres összeütközésre vonatkozó egyéb nemzetközi jogi szabályok által biztosított védelem, ha nem felel meg a 2. bekezdésben foglalt feltételeknek.

5. Az összeütköző Felek abban az esetben is megállapodhatnak nem védelmezett helységek kijelölésében, ha azok nem felelnek meg a 2. bekezdésben foglalt feltételeknek. Az ilyen megállapodásban a lehető legpontosabban meg kell határozni a védelem nélküli helység határvonalait; szükség esetén az ellenőrzés módját is rögzíteni lehet.

6. Az a Fél, amely ellenőrzése alatt tartja az ilyen megállapodásban kijelölt helységet, köteles azt a másik Féllel egyeztetett jelekkel ellátni. A jeleket jól látható helyen, elsősorban a helység külső kerületén, és határpontjain, valamint országutakon kell elhelyezni.

7. A helység elveszíti a nem védelmezetté nyilvánított helység jellegét, ha már nem felel meg a 2. bekezdésben, vagy az 5. bekezdés alapján létrejött megállapodásban megjelölt feltételeknek. A helységet azonban ebben az esetben is megilleti a jelen Jegyzőkönyv többi rendelkezései és a fegyveres összeütközésre vonatkozó egyéb nemzetközi jogi szabályok által biztosított védelem.

60. Cikk

Demilitarizált övezetek

1. Ha valamely övezetet az összeütköző Felek megállapodással demilitarizált övezetté nyilvánítottak, a megállapodástól eltérően nem terjeszthetik ki oda a harctevékenységet.

2. A megállapodásnak egyértelműnek kell lennie; megköthető szóban, vagy írásban, közvetlenül vagy a Védőhatalom, illetve bármely pártatlan emberbaráti szervezet útján, és tartalmazhat kölcsönös és egybehangzó nyilatkozatokat. A megállapodásban, amely egyaránt köthető békeidőben, vagy az ellenségeskedések kezdete után, a lehető legpontosabban meg kell határozni és ábrázolni a demilitarizált

övezet határait, és amennyiben szükséges, meghatározni az ellenőrzés módját.

3. Ilyen megállapodás tárgyát rendszerint bármely övezet képezheti, amely az alábbi feltételeknek megfelel:

a) onnan kivontak minden harcost, mozgatható fegyvert és katonai felszerelést;

b) a helyhez kötött katonai berendezéseket, vagy létesítményeket, nem használják ellenséges célokra;

c) sem a hatóságok, sem a lakosság nem folytat ellenséges cselekményeket; és

d) megszüntettek minden katonai célt szolgáló tevékenységet.

Az összeütköző Feleknek meg kell állapodniuk a d) pontban foglalt feltételek értelmezésében és abban, hogy a 4. bekezdésben említett személyeken kívül kik engedhetők be a demilitarizált övezetbe.

4. Az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv különleges védelme alatt levő személyek és kizárólag a közrend fenntartására visszatartott rendőri erők jelenléte az ilyen övezetben nem ellentétes a 3. bekezdésben foglalt feltételekkel.

5. Az a Fél, amely ellenőrzése alatt tartja az ilyen övezetet, köteles azt a másik Féllel egyeztetett jelekkel ellátni. A jeleket jól látható helyen, elsősorban az övezet külső kerületén és határpontjain, valamint országutakon kell elhelyezni.

6. Ha a harcok a demilitarizált övezetbe közelednek, ellenkező megállapodásuk hiányában egyik összeütköző Fél sem használhatja az övezetet hadművelési célokra, és nem szüntetheti meg egyoldalúan annak demilitarizált jellegét.

7. Ha valamelyik összeütköző Fél tevőlegesen megsérti a 3. illetve a 6. bekezdés rendelkezéseit, a másik Fél mentesül a demilitarizált övezetre vonatkozó megállapodásból rá háruló

kötelezettségek alól. Az övezet ebben az esetben elveszti demilitarizált jellegét, de továbbra is megilleti a jelen Jegyzőkönyv többi rendelkezése és a fegyveres összeütközésre vonatkozó egyéb nemzetközi jogi szabályok által biztosított védelem.

VI. FEJEZET

POLGÁRI VÉDELEM

61. Cikk

Fogalmak és alkalmazásuk köre

A jelen Jegyzőkönyv alkalmazása szempontjából:

a) „polgári védelem” alatt az alább említett emberbaráti feladatok mindegyikének, vagy némelyikének az ellátása értendő, amelyek a polgári lakosságnak az ellenségeskedések, vagy katasztrófák veszélyeitől való védelmezésére és közvetlen következményeitől való megóvására, valamint életben maradása feltételeinek biztosítására irányulnak.

Ezek a feladatok a következők:

- (i) figyelmeztetés
- (ii) kiürítés
- (iii) óvóhelyek kezelése
- (iv) elsőtétítési rendszabályok bevezetése
- (v) mentés
- (vi) orvosi ellátás, az elsősegélynyújtást és a lelki gondozást is ideértve
- (vii) tűzoltás
- (viii) a veszélyeztetett területek felmérése és megjelölése
- (ix) fertőtlenítés és hasonló óvintézkedések
- (x) szükségelszállásolás és ellátás
- (xi) szükségintézkedések az ellenséges csapás vagy katasztrófa által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására;

(xii) a létfontosságú közművek sürgős megjavítása

(xiii) a halottak sürgős eltávolítása

(xiv) közreműködés a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen létesítmények megmentésében

(xv) a fenti feladatok végrehajtásához szükséges egyéb tevékenység, ideértve többek között a tervezést és szervezést is

b) „polgári védelmi szervezetek” alatt azok a szervezetek és más alakulatok értendők, melyeket valamelyik összeütköző Fél illetékes hatóságai az a) pontban említett feladatok ellátása céljából szerveztek, illetve engedélyeztek és amelyeket kizárólag e feladatokkal bíztak meg s amelyek azokat is végzik;

c) a polgári védelmi szervezetek „személyzete” alatt azok a személyek értendők, akiket valamelyik összeütköző Fél kizárólag az a) pontban említett feladatok végzésével bízott meg, azt a személyzetet is ideértve, amelyet az érintett Fél illetékes hatósága kizárólag e szervezetek vezetésével bízott meg;

d) a polgári védelmi szervezetek „eszközei” alatt azok az anyagok, felszerelések és szállítóeszközök értendők, amelyeket e szervezetek az a) pontban említett feladatok ellátásához használnak.

62. Cikk

Általános védelem

1. A polgári lakosság polgári védelmi szervezeteit és azok személyzetét — a jelen Jegyzőkönyv, elsősorban a jelen Cím rendelkezései értelmében — kíméletben és védelemben kell részesíteni. A parancsoló katonai szükség esetét kivéve, jogosultak polgári védelmi feladataik ellátására.

2. Az 1. bekezdés rendelkezései azokra a polgári személyekre is kiterjednek, akik — bár nem tagjai a polgári lakosság polgári védelmi

szervezeteinek — eleget tesznek az illetékes hatóságok felhívásának és azok ellenőrzése alatt végeznek polgári védelmi feladatokat.

3. A polgári védelemre szolgáló épületek és eszközök, valamint a polgári lakosság óvóhelyei az 52. Cikk hatálya alá tartoznak. A polgári védelemre szolgáló létesítményeket csak az a Fél pusztíthatja el, vagy vonhatja el rendeltetésüktől, amelyhez tartoznak.

63. Cikk

Polgári védelem a megszállt területeken

1. A hatóságok kötelesek minden szükséges segítséget megadni ahhoz, hogy a megszállt területek polgári lakosságának polgári védelmi szervezetei elláthassák feladataikat. Személyzetüket semmilyen körülmények között nem szabad olyan tevékenységre kényszeríteni, amely ellentétes ezeknek a feladatoknak a megfelelő ellátásával. A megszálló Hatalom nem hajthat végre olyan változtatásokat az ilyen szervezetek felépítésében vagy személyi összetételében, amelyek bármiképpen veszélyeztetnék feladatuk hatékony teljesítését. Ezekről a szervezetektől nem szabad megkövetelni, hogy a megszálló Hatalom állampolgárait vagy érdekeit részesítsék előnyben.

2. A megszálló Hatalom nem kényszerítheti, sem nem bírhatja rá a polgári lakosság polgári védelmi szervezeteit arra, hogy feladataikat a polgári lakosság érdekeit bármiképpen sértő módon végezzék.

3. A megszálló Hatalom biztonsági okokból lefegyverezheti a polgári védelem személyzetét.

4. A megszálló Hatalom nem vonhatja el rendeltetésüktől és nem veheti igénybe a polgári védelmi szervezetekhez tartozó vagy általuk használt épületeket, illetve eszközöket,

ha ez a polgári lakosságot hátrányosan érintené.

5. A 4. bekezdésben foglalt általános szabály betartásával a megszálló Hatalom az alábbi különleges feltételek mellett veheti igénybe, illetve vonhatja el rendeltetésüktől ezeket a segélyforrásokat:

a) ha az épületek vagy eszközök a polgári lakosság más szükségleteinek a kielégítéséhez szükségesek és

b) ha igénybevételük vagy nem rendeltetésszerű használatuk csak a szükséghelyzet megszűnéséig tart.

6. A megszálló Hatalom nem vonhatja el rendeltetésüktől és nem veheti igénybe a polgári lakosság használatára rendelt, illetve szükségletei kielégítésére szolgáló óvóhelyeket.

64. Cikk

A semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államok polgári lakosságának polgári védelmi szervezete és a nemzetközi koordinációs szervezetek

1. A 62., 63., 65. és 66. Cikk a semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államok polgári lakosságának olyan polgári védelmi szervezetei személyzetére és eszközeire is kiterjed, amelyek valamelyik összeütköző Fél területén — annak a Félnek a hozzájárulásával és ellenőrzése alatt — látnak el a 61. Cikkben említett polgári védelmi feladatokat. Az ilyen közreműködésről minél előbb értesíteni kell az érintett szembenálló Felet. Ezt a tevékenységet semmilyen körülmények között nem lehet az összeütközésbe való beavatkozásnak tekinteni, végzése során azonban figyelemmel kell lenni az érintett összeütköző Felek biztonsági érdekeire.

2. Az 1. bekezdésben említett közreműködést elfogadó összeütköző Felek és az azt nyújtó Magas Szerződő Felek szükség esetén megkönnyíteni

tartoznak az ilyen polgári védelmi cselekmények nemzetközi koordinálását. A megfelelő nemzetközi szervezetekre ilyenkor a jelen Fejezet rendelkezései az irányadók.

3. Megszállt területeken a megszálló Hatalom csak akkor zárhatja ki vagy korlátozhatja a semleges, illetve az összeütközésben részt nem vevő más államok polgári lakossága polgári védelmi szervezeteinek és a nemzetközi koordinációs szervezeteknek a tevékenységét, ha saját vagy a megszállt terület erőforrásaival biztosítani tudja a polgári védelmi feladatok megfelelő ellátását.

65. Cikk

A védelem megszűnése

1. A polgári lakosság polgári védelmi szervezeteit azok személyzetét, épületeit, óvóhelyeit és eszközeit megillető védelem csak akkor szűnik meg, ha ezek — saját feladataik mellett — az ellenségnek ártó cselekményeket is elkövetnek, illetve ilyen cselekmények elkövetésére használják fel őket. A védelem azonban csak megfelelő figyelmeztetés és adott esetben ésszerű határidő kifizzése után, s csak azt követően szűnik meg, ha a figyelmeztetés eredménytelen maradt.

2. Az alábbiak nem minősülnek az ellenségnek ártó cselekményeknek:

a) ha a polgári védelmi feladatokat katonai hatóságok irányításával, vagy ellenőrzése alatt végzik;

b) ha a polgári lakosság polgári védelmi személyzete katonai személyzettel működik együtt a polgári védelmi feladatok végzésében, vagy, ha a polgári lakosság polgári védelmi szervezetei mellé bizonyos katonai személyzetet is rendelnek;

c) ha a polgári védelmi feladatok végzése esetlegesen katona-áldozatok, elsősorban harcképtelenek javát is szolgálja.

3. Az sem minősül az ellenségnek ártó cselekménynek, ha a polgári lakosság polgári védelmi személyzete a rend fenntartása vagy önvédelem céljából könnyű egyéni fegyvereket visel. Az olyan területeken azonban, ahol szárazföldi harcok folynak, vagy folyhatnak, az összeütköző Felek megfelelő intézkedésekkel kötelesek ezeket a fegyvereket kézifegyverekre, pl. pisztolyokra vagy revolverekre korlátozni annak érdekében, hogy elősegítsék a polgári védelmi személyzet és a harcosok megkülönböztetését. A polgári védelmi személyzetet azonban — attól kezdve, hogy ilyen minőségükben felismerték őket —, akkor is kíméletben és védelemben kell részesíteni, ha az ilyen területeken más könnyű egyéni fegyvereket viselnek.

4. A polgári lakosság polgári védelmi szervezeteinek katonai jellegű kialakítása és az ott teljesített kötelező szolgálat nem fosztja meg a szervezeteket a jelen Fejezetben szabályozott védelemtől.

66. Cikk

Azonosítás

1. Mindegyik összeütköző Félnak törekednie kell annak biztosítására, hogy polgári védelmi szervezetei, azok személyzete, épületei és eszközei mindaddig azonosíthatók legyenek, amíg kizárólag polgári védelmi feladatokat teljesítenek. A polgári lakosság óvóhelyeit hasonlóképpen felismerhetővé kell tenni.

2. Mindegyik összeütköző Félnak törekednie kell olyan módszerek és eljárások kialakítására és alkalmazására is, amelyek lehetővé teszik a polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jelzésével ellátott polgári óvóhelyek, valamint polgári védelmi személyzet, épületek, és eszközök felismerését.

3. A megszállt területeken és azokban a körzetekben, ahol harcok folynak,

vagy folyhatnak, a polgári lakosság polgári védelmi személyzetét a polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jelzésével és a jogállásukat igazoló személyi igazolvánnyal kell felismerhetővé tenni.

4. A polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jele egy narancssárga alapon levő kék színű egyenlő oldalú háromszög abban az esetben, ha a polgári védelmi szervezetek, azok személyzete, épületei és eszközei, valamint a polgári óvóhelyek védelmére használják.

5. A megkülönböztető jel mellett az összeütköző Felek a polgári védelem azonosítására szolgáló megkülönböztető jelzések használatában is megállapodhatnak

6. Az 1—4. bekezdések rendelkezéseinek alkalmazására a jelen Jegyzőkönyv I. Mellékletének V. Fejezete az irányadó.

7. A 4. bekezdésben leírt jelzés az illetékes nemzeti hatóságok hozzájárulásával béke idején is használható a polgári védelem azonosítására.

8. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek kötelesek minden szükséges intézkedést megtenni annak érdekében, hogy a polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jelzésének feltüntetését ellenőrizzék és annak használatával való mindennemű visszaélést megelőzzenek és megakadályozzanak.

9. A polgári védelem egészségügyi és vallási személyzetének, egészségügyi alakulatainak és egészségügyi szállítóeszközeinek azonosítására is a 18. Cikk az irányadó.

67. Cikk

A polgári védelmi szervezetek mellé rendelt katonák és katonai alakulatok

1. A polgári védelmi szervezetek mellé rendelt katonákat és katonai

alakulatokat kíméletben és védelemben kell részesíteni, feltéve, hogy:

a) ezeket a személyeket és alakulatokat állandó jelleggel bízták meg a 61. Cikkben említett feladatokkal és kizárólag azokat teljesítik;

b) ilyen megbízásuk esetén ezek a személyek az összeütközés során nem teljesítenek más katonai feladatokat;

c) ezek a személyek a polgári védelem kellő méretű nemzetközi megkülönböztető jelzésének szembetűnő helyen való viselésével világosan megkülönböztethetők a fegyveres erők többi tagjaitól és el vannak látva a jelen Jegyzőkönyv I. Mellékletének V. Fejezetében említett, jogállásukat igazoló személyi igazolvánnyal;

d) ezek a személyek és alakulatok a rend fenntartása vagy önvédelem céljából csak könnyű egyéni fegyverekkel vannak felszerelve. A 65. Cikk 3. bekezdése erre az esetre is vonatkozik;

e) ezek a személyek nem vesznek közvetlenül részt az ellenségeskedésekben és polgári védelmi feladataik mellett nem követnek el a szembenálló Félnek ártó cselekményeket, illetve nem használják fel őket ilyen cselekmények elkövetésére;

f) ezek a személyek és alakulatok csak annak a Félnek a nemzeti területén végeznek polgári védelmi feladatokat, amelyhez tartoznak.

A fegyveres erők minden olyan tagjának, akire az a) és b) pontban előírt feltételek vonatkoznak, tilos figyelmen kívül hagynia az e) pontban meghatározott feltételeket.

2. A polgári védelmi szervezetek keretében szolgálatot teljesítő katonai személyzet tagjait hadifoglyoknak kell tekinteni, ha a szembenálló Fél hatalmába kerülnek. Megszállt területen — kizárólag az ottani polgári lakosság érdekében és ha a szükség úgy kívánja

—, igénybe lehet őket venni polgári védelmi feladatok végzésére, veszélyes munka esetén azonban csak akkor, ha arra önként jelentkeznek.

3. A polgári védelmi szervezetek mellé rendelt katonai alakulatok épületeit és nagyobb felszerelési tárgyait, valamint szállítóeszközeit világosan meg kell jelölni a polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jelzésével. A megkülönböztető jelnek megfelelő méretűnek kell lennie.

4. Az állandó jelleggel polgári védelmi szervezetek mellé rendelt és kizárólag polgári védelmi feladatokat ellátó katonai alakulatok eszközei és épületei akkor is a hadijog hatálya alá tartoznak, ha a szembenálló Fél kezére kerülnek. A parancsoló katonai szükség esetén kivéve, mindaddig nem vonhatók el polgári védelmi rendeltetésüktől, amíg a polgári védelmi feladatok ellátásához szükség van rájuk és előzetesen nem gondoskodtak a polgári lakosság szükségleteinek megfelelő kielégítéséről.

II. CÍM

A POLGÁRI LAKOSSÁG SEGÉLYEZÉSE

68. Cikk

Az alkalmazás köre

A jelen Cím rendelkezéseit, amelyek kiegészítik a Negyedik Egyezmény 23., 55., 59., 60., 61. és 62. Cikkét és egyéb vonatkozó rendelkezéseit, a jelen Jegyzőkönyv által meghatározott polgári lakosságra kell alkalmazni.

69. Cikk

Alapvető szükségletek a megszállt területeken

1. A Negyedik Egyezménynek az élelmiszer- és gyógyszerellátásról szóló

55. Cikkében meghatározott feladatokon kívül a megszálló Hatalom a megszállt területen minden rendelkezésére álló eszközzel és mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül biztosítani tartozik a polgári lakosságnak ruházattal, fekvőhellyel és ágyneművel, menedékhellyel és a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen egyéb eszközökkel, valamint az istentisztelethez szükséges tárgyakkal való ellátását.

2. A megszállt területek polgári lakossága részére szervezett segélyakciókat a Negyedik Egyezmény 59., 60., 61., 62., 108., 109., 110. és 111. Cikke, valamint a jelen Jegyzőkönyv 71. Cikke szabályozza, és azokat haladéktalanul le kell bonyolítani.

70. Cikk

Segélyakciók

1. Ha a valamelyik összeütköző Fél ellenőrzése alatt álló — nem megszállt — terület polgári lakossága nincs kellően ellátva a 69. Cikkben említett eszközökkel, az érintett Felek megállapodása alapján emberbaráti és pártatlan jellegű segélyakciókat kell indítani mindennemű hátrányos megkülönböztetés nélkül. Az ilyen segélyfelajánlások nem tekinthetők a fegyveres összeütközésbe való beavatkozásnak vagy barátságtalan lépésnek. A segélyküldemények szétosztása során előnyben kell részesíteni az olyan személyeket, mint a gyerekek, terhes és gyermekágyas nők, szoptató anyák, akik részére a Negyedik Egyezmény, illetve a jelen Jegyzőkönyv kiváltságos bánásmódot, illetve különleges védelmet biztosít.

2. Az összeütköző Felek és mindegyik Magas Szerződő Fél tartozik engedélyezni és megkönnyíteni a jelen Címmel összhangban érkező összes segélyküldemények, felszerelések és személyzet gyors és akadálytalan átszállítását abban az esetben is, ha az

ilyen segítség a szembenálló Fél polgári lakosságának van szánva.

3. Az összeütköző Felek és valamennyi Magas Szerződő Fél, amely a 2. bekezdéssel összhangban engedélyezi a segélyküldemények, felszerelések és személyzet átszállítását:

a) jogosult meghatározni azokat a technikai intézkedéseket, az átkutatót is beleértve, amelyek mellett az átszállítást engedélyezi;

b) az engedélyezést ahhoz a feltételhez kötheti, hogy a segély szétosztása a védőhatalom helyi felügyelete alatt történjék;

c) semmilyen módon nem vonhatja el a segélyküldeményeket rendeltetésüktől és nem késleltetheti továbbításukat, kivéve sürgős szükség esetében, az érintett polgári lakosság érdekében.

4. Az összeütköző Felek tartoznak biztosítani a segélyküldemények védelmét és megkönnyíteni azok gyors kiosztását.

5. Az összeütköző Felek és minden érintett Magas Szerződő Fél tartozik elősegíteni és megkönnyíteni az 1. bekezdésben említett segélyakciók hatékony nemzetközi koordinálását.

71. Cikk

A segélyakciókban résztvevő személyzet

1. Szükség esetén személyzet is részét képezheti valamely segélyakció keretében nyújtott segítségnek, különösen a segélyküldemények szállításában és szétosztásában. Az ilyen személyzet részvételéhez annak a Félnak a jóváhagyása szükséges, amelynek területén feladataikat végzik.

2. Az ilyen személyeket tiszteletben kell tartani és védelemben kell részesíteni.

3. Mindegyik Fél, amely segélyküldeményeket kap, a lehető legteljesebb mértékben köteles

támogatni az 1. bekezdésben említett személyeket segélyező feladatuk teljesítésében. A segélyezésben résztvevő személyeket csak parancsoló katonai szükség esetén lehet tevékenységükben — illetve ideiglenesen mozgásukban — korlátozni.

4. A segélyakcióban résztvevő személyek semmilyen körülmények között sem léphetik túl a jelen Jegyzőkönyv alapján végzett feladatuk kereteit. Így tartoznak figyelembe venni annak a Félnek a biztonsági előírásait, amelynek területén feladatukat teljesítik. Azoknak a küldetését, akik ezeket a feltételeket nem tartják be, meg lehet szüntetni.

III. CÍM

A VALAMELYIK ÖSSZEÜTKÖZŐ FÉL HATALMÁBA KERÜLT SZEMÉLYEKSEL VALÓ BÁNÁSMÓD

I. FEJEZET

AZ ALKALMAZÁS KÖRE, VALAMINT A SZEMÉLYEK ÉS TÁRGYAK VÉDELME

72. Cikk

Az alkalmazás köre

A jelen Cím rendelkezései kiegészítik a Negyedik Egyezményben, különösen annak I. és III. Részében a valamelyik összeütköző Fél hatalmába került polgári személyek és polgári javak emberbaráti védelmére vonatkozóan megfogalmazott szabályokat, valamint a nemzetközi jognak az alapvető emberi jogok nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén történő védelmére vonatkozó más irányadó szabályait.

73. Cikk

Menekültek és hontalanok

Azok a személyek, akiket az ellenségeskedés megkezdése előtt hontalanoknak vagy menekülteknek tekintettek az érintett Felek által elfogadott nemzetközi szabályok alapján, vagy a menekült Állama vagy a befogadó Állam nemzeti jogszabályai alapján minden körülmények között és minden megkülönböztetés nélkül védelemben részesülnek a Negyedik Egyezmény I. és III. Része alapján.

74. Cikk

A szétszakadt családok egyesítése

A Magas Szerződő Feleknek és az összeütközésben résztvevő Feleknek minden lehetséges módon meg kell könnyíteni a fegyveres konfliktusban szétszakadt családok egyesítését és különösen ösztönözniük kell a humanitárius szervezetek munkáját az e feladatban való részvételre, az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseinek megfelelően és összhangban saját biztonsági előírásaikkal.

75. Cikk

Alapvető biztosítékok

1. Azoknak a személyeknek, akik az összeütközésben érintett Fél hatalmában vannak és nem részesülhetnek az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv alapján kedvezőbb bánásmódban, minden körülmények között humánus elbánásban kell részesülniük és legalább a jelen Cikk által biztosított védelemben kell részesülniük fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra vagy hitre, politikai vagy más meggyőződésre, nemzeti vagy társadalmi hovatartozásra, vagyoni, származásra vagy más állapotra, illetve bármilyen más hasonló szempontra való hátrányos megkülönböztetés nélkül addig, amíg a jelen Jegyzőkönyv 1. Cikkében említett helyzetben vannak.

Minden Félnek tiszteletben kell tartania az ilyen személyek személyiségét, becsületét, meggyőződését és vallási hagyományait.

2. A következő cselekmények tilosak és azoknak kell maradniuk mindig és mindenhol akár polgári, akár katonai személyek követik el:

a) élet, egészség, vagy a személyek fizikai vagy szellemi jóléte elleni erőszak, különösen:

(i) szándékos emberölés,

(ii) a kínzás minden formája, akár fizikai, akár szellemi,

(iii) testi fenyegetés és

(iv) megcsönkítés;

b) a személyi méltóság megsértése, különösen a megalázó, lebecsülő bántás, és prostitúció kikényszerítése és a veszélyes fenyegetés bármilyen formája;

c) túszszedés;

d) kollektív büntetés; és

e) a fentebb említett cselekmények bármelyikének elkövetésével való fenyegetés.

3. Minden személyt, akit a fegyveres összeütközéssel kapcsolatban letartóztattak, fogvatartanak vagy internáltak, az általa értett nyelven haladéktalanul tájékoztatni kell azokról az okokról, amelyekért ezeket az intézkedéseket foganatosították. Az ilyen személyeket — a bűncselekményért letartóztatottak vagy fogvatartottak kivételével — a legrövidebb késedelem nélkül szabadon kell engedni minden esetben, amint a letartóztatás, a visszatartás vagy az internálás körülményei tisztázódtak.

4. Nem lehet ítéletet hozni és büntetést végrehajtani olyan személyen, akit a fegyveres összeütközéssel kapcsolatos bűncselekményben találtak bűnösnek, kivéve, ha az ítéletet olyan pártatlan, rendszeresen működő bíróság hozta, amely figyelembe veszi a rendszeres jogi eljárás általánosan elismert elveit, amelyek a következők:

a) az eljárás biztosítsa, hogy a vádlottat késedelem nélkül tájékoztassák az ellene felhozott vádakról és biztosítsa számára a tárgyalás előtt és annak ideje alatt a szükséges jogokat és a védekezés lehetőségét;

b) senkit nem lehet elítélni bűncselekmény miatt, kivéve, ha azzal összefüggésben személyes büntetőjogi felelőssége megállapítható;

c) senkit nem lehet vádolni vagy elítélni olyan tettért vagy mulasztásért, amely a nemzeti vagy nemzetközi jog alapján nem számított büntetendőnek akkor, amikor azt elkövették; nem hozható súlyosabb büntetés annál, mint amilyen a büntetendő cselekmény elkövetésekor kiszabható volt; ha a cselekmény elkövetése után a jog rendelkezései enyhébb büntetést szabnak ki, az elkövetőre azok vonatkoznak;

d) bárki, akit bűncselekmény elkövetésével vádolnak, ártatlannak tekintendő mindaddig, amíg jogerősen el nem ítélik;

e) bárki, akit bűncselekmény elkövetésével vádolnak, rendelkezik azzal a joggal, hogy jelen legyen a tárgyaláson;

f) senki nem kényszeríthető arra, hogy tanúskodjon önmaga ellen vagy vádolja magát;

g) bárki, akit bűncselekmény elkövetésével vádolnak, rendelkezik azzal a joggal, hogy kikérdezze vagy kikérdeztesse az ellene tanúskodókat és kieszközölje a mellette tanúskodók jelenlétét és ugyanolyan feltételek mellett történő kihallgatásukat, mint ahogy az ellene tanúskodók voltak kihallgatva;

h) ugyanaz a Fél senkivel szemben nem járhat el, vagy nem büntetheti meg egy olyan tettért, amellyel kapcsolatban már korábban jogerős felmentő ítélet született vagy bizonyított, hogy az adott személy ellen ugyanazért a törvény és jogi eljárás szerint már eljártak;

i) minden elítéltnak joga van arra, hogy az ítéletet nyilvánosságra hozza; és

j) az elítélt személynek tanácsot kell adni elítélésével kapcsolatban a bírósági és egyéb jogorvoslatok lehetőségéről és azok előterjesztési határidejéről.

5. Azokat a nőket, akiknek szabadságát korlátozták a fegyveres konfliktussal összefüggő okok miatt, a férfiaktól elkülönítetten, közvetlen női felügyelet alatt kell elhelyezni. Abban az esetben azonban, ha családokat tartanak fogva, vagy internálnak, amikor csak lehetséges ugyanazon a helyen helyezik el őket egységes családokként.

6. Azok a személyek, akiket letartóztattak, visszatartottak vagy internáltak a fegyveres összeütközéssel kapcsolatos ok miatt, élvezik a jelen Cikk által biztosított védelmet végső kiszabadulásukig, repatriálásukig, vagy eredeti jogállásuk helyreállításáig, még a fegyveres konfliktus befejezése után is.

7. Annak érdekében, hogy háborús bűncselekmény vagy az emberiség elleni bűncselekmény elkövetése miatt büntető eljárásnak alávetett, vagy elítélt személyek esetében minden kétséget ki lehessen zárni a következő elveket kell alkalmazni:

a) azokat a személyeket, akiket ilyen bűncselekmény elkövetésével vádolnak, a büntető eljárás és az ítélet céljából alá kell vetni a nemzetközi jog alkalmazandó szabályainak; és

b) minden olyan személlyel szemben, aki az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv alapján nem számíthat kedvezőbb bánásmódra, a jelen Cikk rendelkezéseit kell alkalmazni, függetlenül attól, hogy az a bűncselekmény, amely elkövetésével vádolják, az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértését jelenti.

8. Jelen Cikk egyetlen rendelkezését sem lehet a nemzetközi jog bármely alkalmazható szabálya alapján nagyobb védelmet nyújtható kedvezőbb rendelkezés korlátozásaként, vagy

megsértéseként értelmezni az 1. bekezdésben említett személyek esetében.

II. FEJEZET

NŐKET ÉS GYERMEKEKET OLTALMAZÓ INTÉZKEDÉSEK

76. Cikk

A nők védelme

1. A nőket különleges tisztelet illeti meg és védeni kell őket az erőszakos nemi közöszléstől, prostitúcióra való kényszerítéstől és minden illetlen támadástól.

2. A terhes nők és azok az anyák, akiknek kiskorú gyermekei vannak és a fegyveres konfliktussal kapcsolatban letartóztatásban, fogságban, vagy internálva vannak, az ügyeik intézése során mindenkit megelőző elsőbbséget élveznek.

3. A konfliktusban érintett Felek a lehető legnagyobb mértékben töreksenek arra, hogy a fegyveres konfliktussal összefüggő cselekményben elkerüljék a halálos ítélet meghozatalát terhes nőkkel vagy olyan anyákkal szemben, akiknek kiskorú gyermekei vannak. A halálos ítélet ilyen cselekményért nem hajtható végre ilyen nőkn.

77. Cikk

A gyermekek védelme

1. A gyermekeket különösen kiméletben kell részesíteni és védelmezni kell őket minden illetlen cselekménnyel szemben. Az összeütköző Felek kötelesek abban a gondozásban és támogatásban részesíteni őket, amelyre életkoruknál, vagy bármely más oknál fogva szükségük van.

2. Az összeütköző Felek kötelesek minden lehetséges módon gondoskodni arról, hogy a tizenöt évnél fiatalabb gyermekek ne vegyenek közvetlenül részt az ellenségeskedésekben, különösen pedig arról, hogy ne sorozzák be őket haderőikbe. A tizenöt évet betöltött, de tizennyolc évnél fiatalabb személyek sorozása esetén az összeütköző Feleknek törekedniük kell arra, hogy elsősorban a legidősebbeket sorozzák be.

3. Ha a 2. bekezdés rendelkezése ellenére tizenöt évnél fiatalabb gyermekek kivétel esetekben közvetlenül részt vesznek az ellenségeskedésekben és a szembenálló Fél hatalmába kerülnek, továbbra is megilleti őket a jelen Cikkben biztosított különleges védelem, függetlenül attól, hogy hadifoglyoknak minősülnek-e vagy sem.

4. A fegyveres összeütközéssel összefüggő okok miatt letartóztatott, fogvatartott vagy internált gyermekeket a felnőttéltől elkülönített helyiségben kell elhelyezni, kivéve ha a 75. Cikk 5. bekezdése értelmében egy családhoz tartozók elhelyezéséről van szó.

5. A fegyveres összeütközéssel összefüggő bűncselekmény miatt kiszabott halálos ítéletet nem szabad olyan személyeken végrehajtani, akik a bűncselekmény elkövetésekor még nem töltötték be tizennyolcadik életévüket.

78. Cikk

Gyermekek elszállítása

1. Az összeütköző Felek csak saját állampolgárságú gyermekeket szállíthatnak más országba, kivéve, ha az elszállítást a gyermekek egészségi állapota vagy gyógykezelése átmeneti időre indokolja, vagy — a megszállt területtől eltekintve — biztonságba helyezésük megköveteli. Az elszállításhoz a fellelhető szülők, vagy törvényes gyám írásbeli hozzájárulása

szükséges. Ha ezek a személyek nem lelhetők fel, az elszállításhoz azoknak az írásbeli hozzájárulása szükséges, akik jog szerint, vagy szokás alapján elsősorban kötelesek a gyermekekről gondoskodni. Az elszállítást minden esetben a védőhatalom felügyelete mellett és az érintett Felek — nevezetesen az elszállítást végző Fél, a gyermekeket befogadó Fél és mindazok a Felek, akiknek állampolgárait elszállítják — egyetértésével kell lebonyolítani. Minden egyes esetben valamennyi összeütköző Fél tartozik minden lehetséges óvintézkedést foganatosítani az elszállítás veszélyeztetésének elkerülésére.

2. Valahányszor az 1. bekezdés alapján elszállításra sor kerül, a távollétük ideje alatt is a lehető legteljesebb folyamatossággal gondoskodni kell minden egyes gyermek oktatásáról, a szülők kívánságának megfelelő vallási és erkölcsi nevelést is ideértve.

3. A jelen Cikk alapján elszállított gyermekek családjukhoz és hazájukba való visszakerülésének megkönnyítése érdekében az elszállítást végző Fél és megfelelő esetben a befogadó ország hatóságai kötelesek minden egyes gyermek részére egy fényképpel ellátott igazolványt kiállítani, amelyet meg kell küldeniük a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának Központi Tájékoztató Irodájához. Minden egyes igazolványnak lehetőség szerint — és ha nem jár a gyermek bántódásával — tartalmaznia kell az alábbi adatokat:

- a) a gyermek vezetéknévét (-neveit)
- b) a gyermek keresztnévét (-neveit)
- c) a gyermek nemét
- d) a születés helyét és idejét (ha nem ismeretes, a hozzávetőleges életkort)
- e) az apa teljes nevét
- f) az anya teljes nevét és leánykori nevét
- g) a gyermek legközelebbi rokonát
- h) a gyermek állampolgárságát

i) a gyermek anyanyelvét és az általa esetleg ismert más nyelveket

j) a gyermek családjának címét

k) a gyermek azonosítási számát

l) a gyermek egészségi állapotát

m) a gyermek vércsoportját

n) bármely megkülönböztető jegyét

o) a gyermek megtalálásának idejét és helyét

p) az ország elhagyásának idejét és helyét

q) a gyermek esetleges vallását

r) a gyermek jelenlegi címét a befogadó országban

s) ha a gyermek visszatérése előtt meghal, a halál helyét és körülményeit, valamint az eltemetés helyét.

III. FEJEZET

ÚJSÁGÍRÓK

79. Cikk

Az újságírók védelmét célzó intézkedések

1. A fegyveres összeütközés területén veszélyes szakmai kiküldetésben levő újságírókat az 50. Cikk 1. bekezdése értelmében polgári személyeknek kell tekinteni.

2. Az újságírókat — a fegyveres erőkhöz a Harmadik Egyezmény 4. A. 4. Cikkében meghatározott jogállással akkreditált haditudósítók jogának sérelme nélkül — az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben részükre biztosított védelemben kell részesíteni.

3. Az újságírók a jelen Jegyzőkönyv II. Mellékletében szereplő mintához hasonló személyazonossági igazolványt kaphatnak. A személyazonossági igazolványnak — melyet annak az államnak a kormánya tartozik kiállítani, amelynek az újságíró állampolgára, vagy amelynek a területén állandó lakóhelye van, illetve amelyben az őt foglalkoztató hírközlő szervezet

működik — tanúsítania kell, hogy az azzal ellátott személy újságíró.

V. RÉSZ

AZ EGYEZMÉNYEK ÉS A JELEN JEGYZŐKÖNYV VÉGREHAJTÁSA

I. CÍM

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

80. Cikk

A végrehajtást biztosító intézkedések

1. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek haladéktalanul megtesznek minden szükséges intézkedést az Egyezményekből és a jelen Jegyzőkönyvből rájuk háruló kötelezettségek teljesítése érdekében.

2. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv megtartásának biztosítása érdekében rendelkezéseket és utasításokat adnak ki.

81. Cikk

A Vöröskereszt és más humanitárius szervezetek tevékenysége

1. Az összeütköző Felek minden rendelkezésükre álló eszközzel megkönnyítik a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága számára, hogy az összeütközések áldozatai védelmének és támogatásának érdekében teljesíthesse az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben rábízott emberbaráti feladatait; a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága — az érintett összeütköző Felek hozzájárulásával — más emberbaráti tevékenységet is folytathat az összeütközések áldozatainak védelmében.

2. Az összeütköző Felek minden szükséges segítséget megadnak saját Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös

Oroszlán és Nap¹⁴) szervezeteiknek ahhoz, hogy — az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseivel, valamint a Vöröskereszt Nemzetközi Konferenciáin megfogalmazott alapelveivel összhangban — az összeütközés áldozatainak védelmében elláthassák emberbaráti tevékenységüket.

3. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek minden lehetséges módon megkönnyítik, hogy a Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) szervezetek és a Vöröskereszt Társaságok Ligája — az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseivel, valamint a Vöröskeresztnek a Vöröskereszt Nemzetközi Konferenciáin megfogalmazott alapelveivel összhangban — segítséget nyújtsanak az összeütközések áldozatainak.

4. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek lehetőség szerint — a 2. és 3. bekezdésben említetthez hasonló módon — azoknak az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben megjelölt egyéb emberbaráti szervezeteknek a munkáját is megkönnyítik, amelyeket az összeütközésben résztvevő Felek erre kellően feljogosítottak és amelyek az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseivel összhangban fejtik ki emberbaráti tevékenységüket.

82. Cikk

A fegyveres erők jogi tanácsadói

A Magas Szerződő Felek mindenkori, az összeütköző Felek pedig fegyveres összeütközés idején kötelesek gondoskodni arról, hogy szükség esetén jogi tanácsadók álljanak rendelkezésre

abból a célból, hogy a megfelelő szintű katonai parancsnokokat az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása, valamint azzal kapcsolatban a fegyveres erőknek adandó megfelelő parancs tekintetében tanácsokkal lássák el.

83. Cikk

Terjesztés

1. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv szövegét saját országukban mind béke, mind fegyveres összeütközés idején a lehető legszélesebb körben terjesztik, így különösen arra, hogy azok tanulmányozását beiktatják a katonai kiképzési tervbe és a polgári lakosság körében is elősegítik tanulmányozásukat abból a célból, hogy ezeket az okmányokat a fegyveres erők és a polgári lakosság is megismerje.

2. Azokat a katonai vagy polgári hatóságokat, amelyek fegyveres összeütközés idején az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásáért felelősek, teljes mértékben meg kell ismertetni ezeknek az okmányoknak a szövegével.

84. Cikk

Az alkalmazásra vonatkozó szabályok

A Magas Szerződő Felek minél előbb közlik egymással — a letétemenyes állam és, megfelelő esetben, a Védőhatalmak útján — a jelen Jegyzőkönyv hivatalos fordítását, valamint az alkalmazásának biztosítása céljából kiadásra kerülő jogszabályait.

¹⁴ 1980 óta egy állam sem használja az oroszlan és a Nap jelvényét.

II. CÍM

AZ EGYEZMÉNYEK ÉS A JELEN JEGYZŐKÖNYV MEGSÉRTÉSÉNEK MEGTORLÁSA

85. Cikk

A jelen Jegyzőkönyv megsértésének megtorlása

1. Az Egyezményeknek a jogsértések és súlyos jogsértések megtorlására vonatkozó, a jelen Fejezet által kiegészített rendelkezéseit a jelen Jegyzőkönyv megsértésének és súlyos megsértésének megtorlására is alkalmazni kell.

2. Az Egyezményekben súlyos jogsértéseknek minősített cselekmények a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének tekintendők, ha azokat a szembenálló Fél hatalmában levő és a jelen Jegyzőkönyv 44., 45. és 73. Cikke által védett személyek vagy a szembenálló Félnek a jelen Jegyzőkönyv által védett sebesültjei, betegek és hajótörttei, illetve a szembenálló Fél ellenőrzése alatt levő és a jelen Jegyzőkönyv által védett egészségügyi vagy egyházi személyzet, egészségügyi alakulatok vagy egészségügyi szállítóeszközök ellen követik el.

3. A 11. Cikkben meghatározott súlyos jogsértéseken kívül a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének tekintendők a következő cselekmények is, ha azokat a jelen Jegyzőkönyv vonatkozó rendelkezéseinek megsértésével szándékosan követik el és halált, súlyos testi sértést, vagy súlyos egészségkárosodást okoznak:

a) a polgári lakosság vagy polgári személyek elleni támadás;

b) a polgári lakosságot vagy polgári javakat érintő megkülönböztetés nélküli támadás indítása annak tudatában, hogy az — az 57. Cikk 2. bekezdésének a) (iii) pontjában foglalt meghatározás szerint — a polgári

lakosság körében nagyszámú halálos áldozatot követel, vagy sebesülést okoz, illetve a polgári javakban nagymérvű károkat idéz elő;

c) a veszélyes erőket tartalmazó művek vagy létesítmények elleni támadás indítása annak tudatában, hogy az — az 57. Cikk 2. bekezdésének a) (iii) pontjában foglalt meghatározás szerint — a polgári lakosság körében nagyszámú halálos áldozatot követel vagy sebesülést okoz, illetve a polgári javakban nagymérvű károkat idéz elő;

d) a nem védelmezett helységek és a demilitarizált övezetek megtámadása;

e) harcképtelen személy tudatos megtámadása;

f) a vöröskereszt, vörös félhold, vörös oroszlán és nap megkülönböztető jelvénynek vagy az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv által elismert más védőjelzéseknek a 37. Cikk megsértésével történő álnok használata.

4. Az előző bekezdésekben és az Egyezményekben meghatározott súlyos jogsértéseken kívül a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének tekintendők a következő cselekmények is, ha azokat az Egyezmények vagy a Jegyzőkönyv megsértésével szándékosan követik el:

a) a Negyedik Egyezmény 49. Cikkének megsértésével a megszálló Hatalom saját polgári lakossága egy részének áttelepítése a megszállott területre vagy a megszállt terület teljes lakosságának, illetve lakossága egy részének kitelepítése vagy áttelepítése a területen belül vagy azon kívülre;

b) a hadifoglyok vagy polgári személyek hazaszállításának indokolatlan halogatása;

c) az apartheid és a személyes méltóság megalázásával járó, faji megkülönböztetésen alapuló más embertelen és lealacsonyító módszerek alkalmazása;

d) a népek kulturális vagy szellemi örökségét képező és külön megállapodás

— például valamely illetékes nemzetközi szervezet keretében kötött megállapodás — által különleges védelemben részesített, világosan felismerhető műemlékek, művészeti alkotások, vagy kultikus helyek nagymérvű pusztulását okozó megtámadása, amikor nem bizonyítható, hogy az 53. Cikk b) pontját a szembenálló Fél megsértette és amikor az ilyen műemlékek, művészeti alkotások és kultikus helyek nem katonai célpontok közvetlen közelében találhatók;

e) az Egyezmények által védett, illetve a jelen Cikk 2. bekezdésében említett személynek attól a jogától való megfosztása, hogy szabályos és pártatlan eljárás alapján ítéelkezzenek felette.

5. Háborús bűnöknek kell tekinteni — az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásának sérelme nélkül — az ezen okmányok súlyos megsértésének eseteit.

86. Cikk

Intézkedés elmulasztása

1. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek kötelesek megtorolni az Egyezmények vagy e jelen Jegyzőkönyv olyan súlyos megsértését, és a szükséges rendszabályokkal megakadályozni azok minden egyéb olyan megsértését, amelyet a fennálló intézkedési kötelezettség elmulasztása okozott.

2. Az a tény, hogy az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv megsértését alárendelt személy követte el, nem mentesíti feletteseit az eset körülményeitől függően a büntetőjogi vagy fegyelmi felelősség alól, ha tudták, vagy a szükséges értesülések birtokában az adott körülmények között tudhatták volna, hogy az érintett személy jogsértést követ el, vagy készül elkövetni és ha tőlük telhetően nem

tettek meg minden intézkedést a jogsértés megakadályozására, illetve megtorlására.

87. Cikk

A parancsnokok kötelessége

1. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek kötelesek katonai parancsnokaiktól megkövetelni, hogy a parancsnokságuk alá tartozó fegyveres erők tagjai és az ellenőrzésük alatt levő más személyek vonatkozásában megelőzzék és szükség esetén megakadályozzák, továbbá, hogy az illetékes hatóságoknak jelentsék az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv megsértését.

2. A jogsértések megelőzése és megakadályozása céljából a Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek kötelesek megkövetelni a parancsnokoktól, hogy beosztásuknak megfelelő mértékben gondoskodjanak arról, hogy a parancsnokságuk alá tartozó fegyveres erők tagjai tisztában legyenek az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv alapján rájuk háruló kötelezettségekkel.

3. A Magas Szerződő Felek és az összeütköző Felek kötelesek minden parancsnok feladatává tenni, hogy ha tudomásuk van arról, hogy alárendeltjeik vagy az ellenőrzésük alatt levő más személyek az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv megsértésére készülnek, vagy megsértették azokat, minden szükséges intézkedéssel akadályozzák meg az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv megsértését és a szükséges esetekben kezdeményezzenek fegyelmi vagy büntető eljárást a jogsértők ellen.

88. Cikk

Kölcsönös büntügyi jogsegély

1. A Magas Szerződő Felek kötelesek a legnagyobb mértékű segítséget nyújtani egymásnak az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértése miatt indított büntető eljárással kapcsolatban.

2. Az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyv 85. Cikkének 1. bekezdésében lefektetett jogok és köteleességek sérelme nélkül és ha azt a körülmények lehetővé teszik, a Magas Szerződő Felek kötelesek kiadatási ügyekben együttműködni egymással. Kötelesek kellően mérlegelni annak az államnak a megkeresését, amelynek területén az állítólagos bűncselekményt elkövették.

3. Minden esetben a megkeresett Magas Szerződő Fél jogát kell alkalmazni. Az előző bekezdések rendelkezései nem érintik azonban azokat a kötelezettségeket, amelyek a kölcsönös bűnügyi jogsegélyt egészében vagy részben szabályozó, vagy a jövőre nézve szabályozni kívánó két- vagy többoldalú szerződésekből erednek.

89. Cikk

Együttműködés

Az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének eseteiben a Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy közösen, vagy külön-külön az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködve és annak Alapokmányával összhangban intézkedéseket foganatosítsanak.

90. Cikk

Nemzetközi Ténymegállapító Bizottság

1. a) Létre kell hozni egy feddhetetlen erkölcsű és elismerten pártatlan személyekből álló tizenöt tagú Nemzetközi Ténymegállapító Bizottságot (a továbbiakban: Bizottság).

b) Amikor legalább húsz Magas Szerződő Fél megállapodik abban, hogy elfogadja a Bizottságnak a 2. bekezdés szerinti hatáskörét, a letétmentényes állam e megállapodás létrejöttékor, majd azt követően ötvenként összehívja az érdekelt Magas Szerződő Felek képviselőinek értekezletét, hogy megválasszák a Bizottság tagjait. Az értekezleten a megbízottak titkos szavazással megválasztják a Bizottság tagjait egy olyan névjegyzék alapján, amely az érdekelt Magas Szerződő Felek mindegyikének egy-egy jelöltjét tartalmazhatja.

c) A Bizottság tagjai csak személyes minőségükben működnek és az új tagoknak a következő ülésen történő megválasztásáig maradnak tisztségükben.

d) A választásokon a Magas Szerződő Felek tartoznak gondoskodni arról, hogy a Bizottságba beválasztandó személyek mindegyike rendelkezze a szükséges hozzáértéssel és hogy a Bizottság egészét tekintve érvényesüljön az arányos földrajzi képviselet elve.

e) Eseti megüresedés esetén a Bizottság — az előző pontokban foglaltakra figyelemmel — maga tölti be a megüresedett helyet.

f) A Bizottság feladatainak ellátásához szükséges adminisztratív feltételeket a letétmentényes állam biztosítja.

2. a) A Magas Szerződő Felek a Jegyzőkönyv aláírásakor, megerősítésekor, az ahhoz való csatlakozáskor, illetve azt követően bármikor kijelenthetik, hogy ugyanazt a kötelezettséget vállaló bármely más Magas Szerződő Fél vonatkozásában minden külön megállapodás nélkül ipso facto elismerik a Bizottság hatáskörét arra, hogy az ilyen Fél bejelentéseit a jelen Cikk felhatalmazása alapján kivizsgálja.

b) A fent említett nyilatkozatokat a letétmentényes államnál kell letenni,

amely azok másolatait megküldi a Magas Szerződő Feleknek.

c) A Bizottság hatáskörébe tartozik:

(i) minden olyan tény kivizsgálása, amely a bejelentés szerint az Egyezményekben és a jelen Jegyzőkönyvben meghatározott súlyos jogsértés, illetve az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv egyéb súlyos megsértése;

(ii) közbenjárásával segítse elő, hogy az Egyezményeket és a jelen Jegyzőkönyvet a jövőben tartsák tiszteletben.

d) Egyéb helyzetekben a Bizottság valamelyik összeütköző Fél kérésére csak az érintett másik Fél, illetve a többi Felek hozzájárulásával folytathat vizsgálatot.

e) A jelen bekezdés előző rendelkezéseinek fenntartásával az Első Egyezmény 52., a Második Egyezmény 53., a Harmadik Egyezmény 132. és a Negyedik Egyezmény 149. Cikkének rendelkezései továbbra is irányadók az Egyezmények bármely bejelentett megsértésére és kiterjednek a jelen Jegyzőkönyv minden bejelentett megsértésére is.

3. a) Az érintett Felek ellenkező megállapodásának hiányában minden vizsgálatot az alábbi módon kijelölt hét tagból álló kamarának kell lefolytatni:

(i) a Bizottság öt olyan tagját, aki egyik összeütköző Félnek sem állampolgára, az összeütköző Felekkel való tanácskozás után a Bizottság elnöke jelöli ki a földrajzi területek arányos képviselőit elve alapján;

(ii) a két olyan alkalmi tagot, aki egyik összeütköző Félnek sem állampolgára, a két Fél külön-külön jelöli ki.

b) A vizsgálati kérelem beérkezése után a Bizottság elnöke megfelelő határidőt tűz ki a kamara megalakítására. Ha az alkalmi tagot vagy tagokat a határidőn belül nem jelölték ki, az elnök a kamara taglétszámának kiegészítése

céljából köteles haladéktalanul kijelölni a Bizottság további tagját vagy tagjait.

4. a) A 3. bekezdés alapján vizsgálat lefolytatására alakított kamara felszólítja az összeütköző Feleket arra, hogy legyenek segítségére és terjesszék elő a bizonyítékokat. A kamara minden egyéb általa szükségesnek tartott bizonyítékot is bekérhet és a helyzetet a helyszínen is megvizsgálhatja.

b) Minden bizonyítékot teljes terjedelmében a Felek elé kell tární, amelyeknek jogukban áll azokkal kapcsolatban a Bizottság előtt nyilatkozni.

c) Mindegyik Fél jogosult a bejelentett bizonyítékokat vitatni.

5. a) A Bizottság a kamara ténymegállapításairól jelentést köteles a Felek elé terjeszteni az általa szükségesnek tartott ajánlásokkal együtt.

b) Ha a kamara nem jut a tárgyszerű és pártatlan megállapításhoz elegendő bizonyítékhoz, a Bizottság köteles ennek okát is megjelölni.

c) A Bizottság csak abban az esetben hozhatja nyilvánosságra megállapításait, ha az összeütközésben résztvevő valamennyi Fél erre felkérte.

6. A Bizottság maga állapítja meg ügyrendi szabályait, ide értve a Bizottságban és a kamarában való elnöklésre vonatkozó szabályokat is. E szabályoknak biztosítani kell, hogy a Bizottság elnökének feladatait mindenkor ellássák és hogy vizsgálati eljárás esetében azokat olyan személy gyakorolja, aki egyik összeütköző Félnek sem állampolgára.

7. A Bizottság adminisztrációs költségeit a 2. bekezdés értelmében nyilatkozatot tett Magas Szerződő Felek hozzájárulásaiból és önkéntes hozzájárulásokból kell fedezni. A vizsgálatot kérő összeütköző Fél vagy Felek tartoznak megelőlegezni a kamara szükséges költségeinek összegét, amelyet — a kamara kiadásainak 50%-a erejéig — az a Fél tartozik, illetve azok

a Felek tartoznak az előlegezőnek visszatéríteni, amely, illetve amelyek ellen a bejelentést tették. A kamara előtt tett kölcsönös bejelentések esetében mindegyik Fél tartozik a szükséges költségek 50%-át megelőlegezni.

91. Cikk

Felelősség

Az Egyezmények vagy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit megsértő összeütköző Fél, ha az eset szükségessé teszi, köteles az okozott kárt megtéríteni. Felelősséggel tartozik egyben a fegyveres erőinek állományába tartozó személyek által elkövetett összes cselekményekért.

VI. RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

92. Cikk

Aláírás

A jelen Jegyzőkönyv a Záróokmány aláírását követő hat hónap elteltével nyílik meg és tizenkét hónapon keresztül áll nyitva aláírásra az Egyezményben részes államok számára.

93. Cikk

Megerősítés

A jelen Jegyzőkönyvet minél előbb meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat a Svájci Államszövetségnél, az Egyezmények letéteményesénél kell letétbe helyezni.

94. Cikk

Csatlakozás

A jelen Jegyzőkönyv csatlakozásra nyitva áll az Egyezményekben részes

minden olyan állam számára, amely azt nem írta alá. A csatlakozási okiratokat a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

95. Cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Jegyzőkönyv két megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított hat hónap elteltével lép hatályba.

2. Minden olyan, az Egyezményekben részes Fél tekintetében, amely a jelen Jegyzőkönyvet utóbb erősíti meg vagy csatlakozik hozzá, az a megerősítő vagy csatlakozási okiratának letétbe helyezését követő hat hónap elteltével lép hatályba.

96. Cikk

Szerződéses kapcsolatok a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépése után

1. Abban az esetben, ha az Egyezményekben részes államok a jelen Jegyzőkönyvnek is részesei, az Egyezményeket a jelen Jegyzőkönyvben foglalt kiegészítésekkel együtt kell alkalmazni.

2. Ha az összeütközésben résztvevő valamelyik Felet a jelen Jegyzőkönyv nem kötelezi, a Jegyzőkönyv az abban részes államok egymás közti viszonyában változatlanul kötelező. Ezen kívül a Jegyzőkönyv kötelezi őket mindazon Felek viszonylatában is, amelyek nem részesei a Jegyzőkönyvnek, amennyiben ez utóbbiak elfogadják és alkalmazzák annak rendelkezéseit.

3. Az 1. Cikk 4. bekezdésében meghatározott fegyveres összeütközésben valamelyik Magas Szerződő Fél ellen harcoló népet képviselő hatóság a letéteményeshez címzett egyoldalú nyilatkozattal kötelezettséget vállalhat arra, hogy az Egyezményeket és a jelen

Jegyzőkönyvet az adott összeütközéssel kapcsolatban alkalmazni fogja. Az ilyen nyilatkozatnak a letéteményeshez való beérkezése után az adott összeütközés viszonylatában az alábbi hatásai vannak:

a) az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv a nyilatkozatot tevő hatóságra mint összeütköző Félre nézve azonnal hatályba lépnek;

b) a nyilatkozatot tevő hatóságot ugyanazok a jogok illetik meg és ugyanazok a kötelezettségek terhelik, mint az Egyezményben és a jelen Jegyzőkönyvben részes Magas Szerződő Felet; és

c) az Egyezmények és a jelen Jegyzőkönyv valamennyi összeütköző Félre egyaránt kötelezőek.

97. Cikk

Módosítás

1. Bármelyik Magas Szerződő Fél javasolhatja a jelen Jegyzőkönyv módosítását. A javasolt módosítás szövegét közölni kell a letéteményessel, amely a valamennyi Magas Szerződő Féllel és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával folytatott tanácskozás után dönt a javasolt módosítás megvizsgálásával foglalkozó konferencia összehívásáról.

2. A letéteményes erre a konferenciára meghívja az összes Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyezményekben részes államokat, függetlenül attól, hogy a jelen jegyzőkönyvet aláírták-e vagy sem.

98. Cikk

Az I. Melléklet felülvizsgálata

1. Legkésőbb a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépését követő négy év elteltével, azt követően pedig legalább négyévenként a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága kikéri a Magas Szerződő Felek véleményét a jelen

Jegyzőkönyv I. Mellékletével kapcsolatban és — amennyiben szükségesnek ítéli — technikai szakértői értekezlet összehívását javasolhatja az I. Melléklet felülvizsgálata és a kívánatosnak tartott módosításokkal kapcsolatos javaslat előterjesztése céljából. Amennyiben a Magas Szerződő Felek egyharmada — az ilyen értekezletre vonatkozó jafaslat velük való közlésétől számított hat hónapon belül — ellenvetést nem tesz, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága összehívja az értekezletet, amelyre a megfelelő nemzetközi szervezetek megfigyelőit is meghívja. Az értekezletet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága a Magas Szerződő Felek egyharmadának kérésére is bármikor összehívhatja.

2. A letéteményes a Magas Szerződő Felek és az Egyezményekben részes államok konferenciáját akkor hívja össze a technikai szakértői értekezlet által javasolt módosítások megtárgyalására, ha azt a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a Magas Szerződő Felek egyharmada az értekezlet után kéri.

3. Az I. Melléklet módosításának ezen a konferencián történő elfogadásához a jelenlevő és szavazó Magas Szerződő Felek kétharmados többsége szükséges.

4. A letéteményes az elfogadott módosítást közli a Magas Szerződő Felekkel és az Egyezményekben részes államokkal. Az elfogadott módosítást akkor kell véglegesnek tekinteni, ha a közléstől számított egy év eltelt és ez alatt az idő alatt a Magas Szerződő Felek legalább egyharmada nem tett a letéteményesnél olyan nyilatkozatot, hogy azt nem fogadja el.

5. A 4. bekezdés szerint elfogadottnak tekintett módosítás valamennyi Magas Szerződő Félre nézve az elfogadástól számított három hónap elteltével válik hatályossá, kivéve azokat a Magas Szerződő Feleket, amelyek a hivatkozott bekezdés alapján kijelentették, hogy a

módosítást nem fogadják el. Az ilyen nyilatkozatot bármelyik Fél bármikor visszavonhatja s ebben az esetben a módosítás rá nézve három hónap elteltével válik hatályossá.

6. A letéteményes közli a Magas Szerződő Felekkel és az Egyezményekben részes államokkal a módosítás hatálybalépését, az általa kötelezett Feleket, a módosítás az egyes Felekkel szembeni érvénybe lépésének időpontját, a 4. bekezdés alapján az el nem fogadásról tett nyilatkozatokat és azok visszavonását.

99. Cikk

Felmondás

1. Ha valamelyik Magas Szerződő Fél felmondja a jelen Jegyzőkönyvet, a felmondás csak a felmondási okirat átvételétől számított egy év elteltével válik érvényessé. Ha azonban egy év elteltével a felmondó Fél az 1. Cikkben említett helyzetben van, a felmondás nem válik hatályossá mindaddig, amíg a fegyveres összeütközés vagy megszállás véget nem ér és semmi esetre sem addig, amíg az Egyezmény vagy a jelen Jegyzőkönyv alapján védett személyek végleges szabadon bocsátására, hazaszállítására vagy eredeti jogállása helyreállítására irányuló műveletek be nem fejeződtek.

2. A felmondást a letéteményesnek írásban kell bejelenteni, amely azt minden Magas Szerződő Féllel közli.

3. A felmondás csak a felmondó Féllel szemben érvényes.

4. Az 1. bekezdés alapján bejelentett felmondás a felmondás hatályossá válása előtt elkövetett cselekmények tekintetében nem érinti azokat a kötelezettségeket, amelyeket a felmondó Fél a jelen Jegyzőkönyv értelmében a fegyveres összeütközés kapcsán már magára vállalt.

100. Cikk

Értesítések

A letéteményes a Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyezményekben részes államokat — függetlenül attól, hogy a jelen Jegyzőkönyvet aláírták-e vagy nem — értesíteni tartozik:

a) a jelen Jegyzőkönyvet aláíró államokról, valamint a 93. és 94. Cikk alapján letétbe helyezett megerősítő és csatlakozási okmányokról;

b) a jelen Jegyzőkönyvnek a 95. Cikk szerinti hatálybalépése időpontjáról;

c) a 84., 90. és 97. Cikk alapján beérkezett közlésekről és nyilatkozatokról;

d) a 96. Cikk 3. bekezdése alapján tett nyilatkozatokról, melyeket a lehető leggyorsabban közölni kell; és

e) a 99. Cikk alapján bejelentett felmondásokról.

101. Cikk

Beiktatás

1. A letéteményes a jelen Jegyzőkönyvet — annak hatálybalépése után — megküldi az Egyesült Nemzetek Titkárságának az ENSZ Alapokmányának 102. Cikkével összhangban történő beiktatása és közzététel végett.

2. A letéteményes úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket, csatlakozásokat és felmondásokat, amelyeket a jelen Jegyzőkönyvvel kapcsolatban tudomására hoznak.

102. Cikk

Hiteles szövegek

A jelen Jegyzőkönyv eredetijét, amelynek angol, arab, francia, kínai, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, a letéteményesnél kell letétbe helyezni, amely annak hivatalos

másolatát megküldi az
Egyezményekben részes összes
Feleknek.

I. SZÁMÚ MELLÉKLET3

SZEMÉLYAZONOSSÁGI MEGÁLLAPÍTÁSÁRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK

1. Cikk

Általános előírások

1. Ezen mellékletnek az azonosításra vonatkozó szabályai a Genfi Egyezmények és a Jegyzőkönyv megfelelő előírásait hajtják végre, arra szolgál, hogy megkönnyítsék a Genfi Egyezmények és Jegyzőkönyv által védelemben részesített személyzet, anyagok, alakulatok, szállítások és berendezések azonosítását.

2. Ezek a szabályok önmagukban és maguknál fogva még nem adnak alapot a védelemre. Ez a jog az Egyezmények és a Jegyzőkönyv megfelelő Cikkei alapján érvényesül.

3. A Genfi Egyezmények és a Jegyzőkönyv megfelelő előírásaitól függően, az illetékes hatóságok minden időben szabályozhatják a megkülönböztető jelvények és jelzések használatát, megjelenítését, megvilágítását és észlelhetőségét.

4. A Magas Szerződő Felek és különösen az összeütköző Felek minden időben törekedjenek olyan kiegészítő vagy más jelzések, eszközök vagy rendszerek tekintetében történő megállapodásra, amelyek fokozzák az azonosítás lehetőségét, és e területen a technológiai fejlettség minden előnyét kihasználják.

I. FEJEZET

SZEMÉLYAZONOSSÁGI IGAZOLVÁNYOK

2. Cikk

*Személyazonossági igazolvány az
állandó polgári, egészségügyi és egyházi
személyzet részére*

1. A Jegyzőkönyv 18. Cikke 3. bekezdésében említett állandó polgári egészségügyi és egyházi személyzet részére szolgáló személyazonossági igazolvány a következőképpen legyen kiállítva:

a) legyen rajta a megkülönböztető jelvény, s mérete olyan legyen, hogy tegye lehetővé a zsebben hordást;

b) a lehető legtartósabb anyagból készüljön;

c) a nemzeti vagy hivatalos nyelven — ezenkívül amikor az célszerű, az érintett térség helyi nyelvén — legyen kiállítva;

d) feltüntetendő a név, a születés dátuma (vagy ha ez nem áll rendelkezésre, úgy a kiállítás kori életkor) és a tulajdonos személyazonossági száma (ha van ilyen);

e) legyen benne, hogy milyen címen jár a tulajdonosnak az Egyezményekben és a Jegyzőkönyvben biztosított védelem;

f) legyen benne a tulajdonos fényképe, aláírása vagy hüvelykujjának lenyomata, vagy mindkettő;

g) a kiállításra illetékes hatóság aláírása és bélyegzőjének lenyomata;

h) az igazolvány kiállításának és lejáratának időpontja;

i) amikor csak lehet, a tulajdonos vércsoportja, az igazolvány hátoldalán.

2. A Magas Szerződő Felek területén a személyazonossági igazolványok legyenek egységesek és a lehetőséghez képest azonos típusúak az összeütközésben részes minden Fél számára. Az összeütközésben részes Felek például vehetik az 1. számú ábrán bemutatott egynyelvű mintát. Az ellenségeskedések kitörésekor meg kell egymás számára küldeniük az általuk használt igazolvány mintapéldányát,

amennyiben az különbözik az 1. számú ábrán szereplő mintától. A személyazonossági igazolvány lehetőleg két példányban állítandó ki, az egyik a kibocsátó hatóságnál marad, melynek ellenőrizni kell az általa kiadott igazolványokat.

3. Az állandó polgári egészségügyi és egyházi személyzet semmilyen körülmények között sem fosztható meg személyazonossági igazolványától. Annak elvesztése esetében joguk van másodlat kiállítására.

3. Cikk

Személyazonossági igazolvány ideiglenes polgári egészségügyi és egyházi személyzet részére

1. Az ideiglenes polgári egészségügyi és egyházi személyzet részére kiadott személyazonossági igazolványnak lehetőleg a jelen előírások 1. Cikkében jelzett igazolványhoz hasonlónak kell lennie. Az összeütközésben részes Felek irányadónak vehetik az 1. számú ábrán bemutatott mintát.

2. Amennyiben a körülmények kizárják azt, hogy az ideiglenes polgári egészségügyi és egyházi személyzet a jelen előírások 2. Cikkében leírt igazolványhoz hasonlót kapjon, az említett személyzet ellátható az illetékes hatóság által aláírt igazolással, mely bizonyítja, hogy az a személy, aki annak birtokosa, ideiglenes személyzet tagjaként szolgál, s lehetőleg feltünteti a megbízatás idejét és nevezett jogát a megkülönböztető jelvény viseléséhez. Az igazolvány tartalmazza a tulajdonos nevét, születési dátumát (vagy korát, ha a születés dátuma nem ismert), beosztását és azonossági számát, ha van ilyen. Az igazolásban szerepelni kell a tulajdonos aláírásának vagy hüvelykujja lenyomatának, vagy mindkettőnek.

1. sz. ábra: *Személyazonossági igazolvány mintája*

(méret: 74 mm □ 105 mm)

Előlap

(A jelen igazolványt kiállító ország és hatóság megjelölésére fenntartott hely)

SZEMÉLYAZONOSSÁGI
IGAZOLVÁNY

Állandó

Ideiglenes
egészségügyi
polgári
egyházi
személyzet tagjai részére

Név

Születési idő (vagy életkor)

Azonossági szám (ha van ilyen)

A jelen igazolvány tulajdonosa

minőségében a háború áldozatainak védelmére Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények és az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló Jegyzőkönyv (I. Jegyzőkönyv) védelme alatt áll.

A kiállítás kelte

Az igazolvány száma

A kibocsátó hatóság aláírása

A lejárati időpontja

Hátlap

Magasság

Szem

Haj

Egyéb ismertető jelek vagy adatok:

A tulajdonos fényképe

II. FEJEZET

MEGKÜLÖNBÖZTETŐ JELVÉNY

4. Cikk

Forma

1. A megkülönböztető jelvény (fehér alapon vörös színű) a körülményeknek megfelelő nagyságú legyen. A kereszt, a félhold vagy az oroszlán és Nap4 formáját illetően a Magas Szerződő Felek a 2. számú ábrát vehetik mintául.

2. számú ábra: 5 Megkülönböztető jelvények fehér alapon vörös színben.

5. Cikk

Alkalmazás

1. A megkülönböztető jelvényt, amikor csak lehet, lapos felületen vagy zászlókon vagy bármilyen, a föld fekvéséhez igazodó módon kell alkalmazni úgy, hogy az a lehető legtöbb irányból és legmesszebről, különösen a levegőből látható legyen.

2. Éjszaka vagy csökkent látási viszonyok mellett a megkülönböztető jelvény világíthat vagy megvilágítható lehet.⁶

3. A megkülönböztető jelvény olyan anyagból készülhet, amely technikai észlelő eszközök számára felismerhetővé teszi. A vörös részt fekete alapozó festékre kell festeni — különösen az infravörös eszközökkel történő — azonosításának megkönnyítése érdekében.

4. A harci területen szolgálatot teljesítő egészségügyi és egyházi személyzet lehetőleg viseljen a megkülönböztető jelvényvel ellátott fejedőt és ruházatot.

III. FEJEZET

MEGKÜLÖNBÖZTETŐ JELZÉSEK

6. Cikk

Alkalmazás

1. Az ezen fejezetben megjelölt minden megkülönböztető jelzést felhasználhatják az egészségügyi alakulatok vagy szállítóeszközök.

2. A kizárólag egészségügyi alakulatok és szállítások megkülönböztetésére szolgáló ezen jelzések semmilyen más célra nem használhatók, a fényjelzés használata fenntartás alá esik (lásd az alábbi 3. pontot).

3. Amennyiben nincs külön megállapodás az összeütőköző Felek között arra vonatkozóan, hogy a villogó kék fényt az egészségügyi járművek, hajók és egyéb vízi járművek részére tartják fenn, úgy ilyen jelzés használata más járműveknél vagy hajóknál nem tiltott.⁷

4. Azok az ideiglenes egészségügyi légijárművek, melyek akár időhiány, akár jellegzetességeik miatt nem jelölhetők meg a megkülönböztető jelzéssel, a jelen fejezetben engedélyezett megkülönböztető jelzéseket használhatják.

7. Cikk

Fényjelzés

1. A Nemzetközi Polgári Repülésügyi Szervezet (ICAO) 9051. számú Repülési Technikai Szabályzatában meghatározott, felvillanó kék fényből álló fényjelzés — az egészségügyi légijárművek azonoságának jelzésére szolgál. Semmilyen más légijármű e jelzést nem használhatja. A felvillanó kék fényt használó egészségügyi légijármű az ilyen fényt oly mértékben mutassa meg, hogy az a lehető legtöbb irányból legyen látható.

2. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) Nemzetközi

Jelzésgyűjteménye XIV. fejezetének 4. pontjában foglalt előírásokkal összhangban az 1949. évi Genfi Egyezmények és a Jegyzőkönyv védelme alatt álló hajók, egy vagy több, bármilyen irányból észlelhetően felvillanó kék fényt tegyenek láthatóvá.

3. Az egészségügyi járművek egy vagy több felvillanó kék fényt tegyenek a lehető legtávolabbról láthatóvá. A Magas Szerződő Felek és különösen az összeütözköző Felek, amelyek más fényeket használnak, erről adjanak értesítést.

4. A javasolt kék fény a következő egyenlettel meghatározott ICI kromatikus diagram határain belül állítható elő:

a zöld fény határértéke
 $Y=0.065+0.805x$

a fehér fény határértéke $Y=0.400-x$

a bíbor fény határértéke
 $X=0.133+0.600y$

A kék fény ajánlott villanási sebessége: 60—100 villanás/perc.

8. Cikk

Rádiójelzés

1. A rádiójelzés a Nemzetközi Távközlési Unió (ITV) Rádiószabályzatában (40. és N 40. Cikk) foglalt sürgősségi jelzésből és megkülönböztető jelzésből áll.

2. Az 1. pontban említett sürgősségi és megkülönböztető jelzéssel bevezetett rádióüzenetet angol nyelven, a Rádiószabályzatban e célból kijelölt frekvenciákon, megfelelő időközökkel kell továbbítani, és az érintett egészségügyi szállítóeszköz következő adatait kell tartalmaznia:

- a) hívójel vagy más elismert azonosítási mód,
- b) helyzet,
- c) járművek száma és típusa,
- d) tervezett útvonal,

e) az út becsült időtartama és a körülményektől függő indulási és érkezési idők,

f) minden egyéb információ, mint például a repülési magasság, a megfigyelés alatt álló rádiófrekvenciák, a használt nyelvek és a másodlagos radarrendszer üzemmódjai és kódjai.

3. A 2. és 3. bekezdésekben, valamint a Jegyzőkönyv 22., 23. és 25—31. Cikkeiben hivatkozott közlés megkönnyítésére a Magas Szerződő Felek, az összeütözközésben részes Felek vagy az abban részes egyik Fél, egyetértésben vagy különállóan, a Nemzetközi Távközlési Egyezményhez csatolt Rádiószabályzatban levő frekvenciák felosztási táblázatának megfelelően kijelölhetnek és közzétehetnek általuk használandó, választott nemzeti frekvenciákat ilyen közlések számára. Ezeket a frekvenciákat jelteni kell a Nemzetközi Távközlési Uniónak utóbbi Üzemigazgatási Rádió Világkonferenciája által jóváhagyott eljárások szerint.

9. Cikk

Elektronikus azonosítás

1. A nemzetközi polgári repülésről szóló Chicagóban, 1944. december 7-én aláírt Egyezmény időközi módosításokat is tartalmazó 10. számú mellékletében leírt másodlagos radarrendszer (SSR) alkalmazható egészségügyi légijárművek azonosítására és útvonaluk követésére. Az egészségügyi légijárművek kizárólagos használatára fenntartott SSR üzemmódot és kódot a Magas Szerződő Felek, az összeütözközésben részes Felek vagy az abban részes egyik Fél állapítják meg, egyetértésben vagy különállóan, a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet által javasolandó eljárásoknak megfelelően.

2. A védett egészségügyi szállítóeszközök helymeghatározásuk és azonosításuk érdekében állandó repülési radar-válaszadókat és/vagy tengerészeti kutatási és mentési radar-válaszadókat használhatnak.

Lehetővé kell tenni a védett egészségügyi szállítóeszközök számára, hogy más hajók vagy légijárművek, amelyek másodlagos radarral vannak felszerelve, a radar-válaszadón közölt kód útján — pl. az egészségügyi szállítóeszközökre megadott 3/A. üzemmódban — azonosíthatassák őket.

Az egészségügyi szállítóeszköz válaszadóján közölt kódot ezen szállítóeszközre az illetékes hatóságnak kell megállapítania, és közölnie azt valamennyi összeütköző Féllel.

3. Lehetővé kell tenni, hogy az egészségügyi szállítóeszközöket a tengeralattjárók — az egészségügyi szállítóeszköz által közölt megfelelő víz alatti akusztikai jelzés segítségével — azonosíthatassák.

A víz alatti akusztikai jelzésnek a hajó hívójeléből (vagy az egészségügyi szállítóeszköz bármely más elismert azonosítási módjából) és azt megelőzően a megfelelő akusztikai frekvencián (pl. 5 kHz) morzejelekkel közölt, egyedülálló YYY betűcsoportból kell állnia.

Az összeütköző Felek, amennyiben a fent leírt víz alatti akusztikai azonosítási jelzést kívánják használni, kötelesek a jelzésről, mihelyt lehet, az érintett Feleket tájékoztatni, és amikor kórházhajóik használatát bejelentik, kötelesek az alkalmazandó frekvenciát megerősíteni.

4. Az összeütközésben részes Felek, általuk kötött külön megállapodás alapján az egészségügyi járművek, hajók és más vízi járművek azonosítása céljából saját használatukra megállapodhatnak hasonló elektronikus rendszerben.

IV. FEJEZET

HÍRADÁSOK

10. Cikk

Rádió-összeköttetés

1. A 8. Cikkben megadott sürgősségi, illetve megkülönböztető jelzés a Jegyzőkönyv 22., 23. és 25—31. Cikkeiben megjelölt eljárások alkalmazása során megelőzheti az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök megfelelő rádióközleményeit.

2. A Nemzetközi Távközlési Unió (ITU) Rádiószabályzata 40. Cikkében (II. szakasz 3209. szám) és N 40. Cikkében (III. szakasz 3214. szám) hivatkozott egészségügyi szállítóeszközök közleményeiket mesterséges holdak rendszerén át is továbbíthatják, a Rádiószabályzatnak a Mozgó Mesterséges Hold Szolgáltatára vonatkozó 37., N 37. és 59. Cikkeivel összhangban.

11. Cikk

Nemzetközi kódok használata

Az egészségügyi alakulatok és szállítóeszközök ugyancsak használhatják a Nemzetközi Távközlési Unió, a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet által lefektetett kódokat és jelzéseket. Ezeket a kódokat és jelzéseket az említett szervezetek által megállapított szabványoknak, gyakorlatnak és eljárásnak megfelelően kell használni.

12. Cikk

Más híradási eszközök

Ha kétirányú rádió-összeköttetés nem lehetséges, úgy használhatók a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet által elfogadott Nemzetközi Kódjelzések

vagy a Nemzetközi Polgári Repülésről 1944. december 7-én, Chicagóban aláírt Egyezmény megfelelő mellékletében foglalt, az időközi módosításokat is tartalmazó jelzések.

13. Cikk

Repülési tervek

A Jegyzőkönyv 29. Cikkében előírt repülési tervekre vonatkozó megállapodások és közlések lehetőség szerint a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet által lefektetett eljárások szerint készítendőek el.

14. Cikk

Egészségügyi légijárművek feltartóztatására szolgáló jelzések és eljárások

Ha úton lévő egészségügyi légijárművek azonosságának ellenőrzésére, vagy ilyen légijárműveknek a Jegyzőkönyv 30. és 31. Cikkei értelmében leszállásra történő felszólítására elfogó repülőgépet használnak, akkor az elfogó és az egészségügyi légijárműnek a Nemzetközi Polgári Repülésről szóló, 1944. december 7-én, Chicagóban aláírt Egyezmény — az időközi módosításokat is tartalmazó — 2. számú mellékletében előírt szabványos vizuális és rádió-feltartóztató eljárásokat kell alkalmazni.

V. FEJEZET

POLGÁRI VÉDELEM

15. Cikk

Személyazonossági igazolvány

1. A polgári védelmi személyzet részére a Jegyzőkönyv 66. Cikkének 3. bekezdésében előírt személyazonossági igazolványra a jelen Szabályzat 2.

Cikkében foglalt rendelkezések az irányadók.

2. A polgári védelmi személyzet személyazonossági igazolványa a 3. számú ábrán jelzett minta szerinti lehet.

3. Ha a polgári védelmi személyzet engedélyt kap könnyű egyéni fegyverek viselésére, az említett igazolványba ezt a körülményt be kell vezetni.

3. sz. ábra: Személyazonossági igazolvány mintája a polgári védelmi személyzet részére

(méret: 74 mm □ 105 mm)

Előlap

(A jelen igazolványt kiállító ország és hatóság megjelölésére fenntartott hely)

SZEMÉLYAZONOSSÁGI
IGAZOLVÁNY

a polgári védelmi személyzet
részére

Név

Születési idő (vagy életkor)

Azonossági szám (ha van ilyen)

A jelen igazolvány tulajdonosa:

minőségében a háború áldozatainak védelmére Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények és az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló Jegyzőkönyv (I. Jegyzőkönyv) védelme alatt áll.

A kiállítás kelte

Az igazolvány száma

A kibocsátó hatóság aláírása

A lejárati időpontja

Hátlap

Magasság

Szem

Haj

Egyéb ismertető jelek vagy
adatok:

A tulajdonos fényképe

Bélyegző
A tulajdonos aláírása
vagy hűvelykujj-lenyomata
vagy mindkettő

16. Cikk

Nemzetközi megkülönböztető jel

1. A Jegyzőkönyv 66. Cikkének 4. bekezdésében említett polgári védelmi személyzet nemzetközi megkülönböztető jele: kék színű egyenlő oldalú háromszög narancssárga alapon. Mintája a 4. számú ábrán látható.

4. számú ábra: 8Kék háromszög narancssárga alapon

2. Célszerű, ha

a) a kék háromszög zászlón, karszalagon vagy mellényen van elhelyezve, a háromszög alapját a narancssárga zászló vagy karszalag, illetve a mellény képezi;

b) a háromszög egyik csúcsa függőlegesen felfelé mutat;

c) a háromszög egyik csúcsa sem érinti a narancssárga alap szélét.

3. A nemzetközi megkülönböztető jel a körülményeknek megfelelő nagyságú legyen. A nemzetközi megkülönböztető jelet, amikor csak lehet, lapos felületeken vagy zászlókon kell alkalmazni úgy, hogy a lehető legtöbb irányból és legmesszebből látható legyen. Az illetékes hatóság utasítása szerint a polgári védelmi személyzet a lehetőséghez képest viseljen a nemzetközi megkülönböztető jellel ellátott fejfedőt és ruházatot. Éjszaka vagy csökkent látási viszonyok mellett a jelvényt világíthat, vagy megvilágítható lehet, készülhet olyan anyagból is, mely azt megfelelő technikai megfigyelő eszközök számára felismerhetővé teszi.

VI. FEJEZET

VESZÉLYES ERŐKET
TARTALMAZÓ MŰVEK ÉS
LÉTESÍTMÉNYEK

17. Cikk

Nemzetközi különleges jel

1. A veszélyes erőket tartalmazó művek és létesítmények nemzetközi különleges jele a Jegyzőkönyv 56. Cikkének 7. bekezdése szerint három egyenlő nagyságú, azonos tengelyen elhelyezett világos narancssárga kör, melyek között egy-egy sugárnyi távolság van az 5. számú ábrának megfelelően.

2. A jel a körülményeknek megfelelő nagyságú legyen. Ha a jelet nagyobb felületen helyezték el, akkor azt a körülményeknek megfelelően ismételni lehet. A jelet, amikor csak lehet, lapos felületen vagy zászlókon kell alkalmazni úgy, hogy a lehető legtöbb irányból és legmesszebből látható legyen.

3. Zászlón elhelyezve, a jelzés külső határai és a zászló szélei közötti távolság a körök sugarának nagyságával egyezzen. A zászló alakja legyen négyszögű és fehér alapszínű.

4. Éjszaka vagy csökkent látási viszonyok mellett a jel világíthat, vagy megvilágítható lehet. Készülhet olyan anyagból is, ami azt megfelelő technikai megfigyelő eszközök számára felismerhetővé teszi.

5. számú ábra: Nemzetközi különleges jel a veszélyes erőket tartalmazó művek és létesítmények részére

II. SZÁMÚ MELLÉKLET

SZEMÉLYAZONOSSÁGI
IGAZOLVÁNY A VESZÉLYES

*KÜLDETÉSBEN LEVŐ ÚJSÁGÍRÓK
SZÁMÁRA*

Előlap
FELHÍVÁS

Ez a személyazonossági igazolvány a fegyveres összeütközések színterén veszélyes hivatali küldetésben levő újságírók részére kerül kiadásra. Tulajdonosa jogosult arra, hogy az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezmények és az azokat kiegészítő Jegyzőkönyv (I. Jegyzőkönyv) előírásai szerint polgári személyként kezeljék. A tulajdonos tartozik az igazolványt állandóan magával hordani. Ha feltartóztatják, az igazolványt a feltartóztató hatóságnak azonnal be kell mutatnia, hogy ezzel személyazonosságának megállapítását elősegítse.

Az igazolványt kibocsátó ország neve
Személyazonossági igazolvány
veszélyes küldetésben levő újságírók
részére

Hátlap

Kiállította (illetékes hatóság):

A tulajdonos fényképe

Magasság:

Szem:

Hivatali bélyegző

Testsúly:

Haj:

Vércsoport:

Rh tényező:

Családi név:

Utónév:

Vallás (nem kötelező):

Születési helye és ideje:

Ujjlenyomat (nem kötelező):

Bal mutatóujj

Jobb mutatóujj

tudósítója

Beosztása

Érvényes: -ig

Egyéb ismertető jel:

Az 1949. augusztus 12-én kötött genfi egyezményeket kiegészítő és a nem nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (II. Jegyzőkönyv)

PREAMBULUM

A Magas Szerződő Felek,
emlékeztetve arra, hogy a nem nemzetközi jellegű összeütközések esetében az embert megillető tiszteletnek az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezmények közös 3. Cikkében lefektetett emberbaráti elvek szolgálnak alapul,

emlékeztetve továbbá arra, hogy az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi okmányok alapvető védelmet nyújtanak az embernek,

hangsúlyozva az ilyen fegyveres konfliktusok áldozatai fokozott védelmének szükségességét,

emlékeztetve arra, hogy az ember személye a hatályos jog által nem szabályozott esetekben is az emberiség alapelveinek és a közlelkiismeret követelményeinek oltalma alatt áll, a következőkben *állapodtak meg*:

I. CÍM

A JEGYZŐKÖNYV TÉMAKÖRE

1. Cikk

Tárgyi alkalmazási kör

1. A jelen Jegyzőkönyv, amely továbbfejleszti és kiegészíti az 1949. augusztus 12-én aláírt Genfi Egyezmények közös 3. Cikkét anélkül, hogy módosítaná annak fennálló alkalmazási feltételeit, vonatkozik minden olyan fegyveres összeütközésre, melyre az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló

Jegyzőkönyv (I. Jegyzőkönyv) 1. Cikke nem vonatkozik, és amely az egyik Magas Szerződő Fél területén annak fegyveres erői és olyan kormányellenes fegyveres erők, illetve más szervezett fegyveres csoportok között tör ki, amelyek felelős parancsnokság alatt állnak és ellenőrzést gyakorolnak az ország területének egy része felett, ami lehetővé teszi számukra, hogy folyamatos és összehangolt harci tevékenységet hajthassanak végre, és jelen Jegyzőkönyvet alkalmazhassák.

2. A jelen Jegyzőkönyv nem vonatkozik belső zavargások és feszültségek során előálló helyzetekre, mint például zendülésekre, elszigetelt vagy szórványos erőszakos cselekményekre és egyéb hasonló természetű cselekményekre, minthogy azok nem fegyveres konfliktusok.

2. Cikk

Személyi alkalmazási kör

1. A jelen Jegyzőkönyvet a faj, szín, nem, nyelv, vallás vagy hit, politikai vagy más meggyőződés, nemzeti vagy társadalmi hovatartozás, vagyon, származás vagy más állapot, illetve bármely más hasonló szempont szerinti hátrányos megkülönböztetés (továbbiakban: hátrányos megkülönböztetés) nélkül alkalmazni kell mindazokra a személyekre, akiket az 1. Cikkben körülírt fegyveres konfliktus érint.

2. A fegyveres összeütközések befejeződésekor mindazok a személyek, akiket az ilyen konfliktussal kapcsolatos okból szabadságuktól megfosztottak vagy szabadságukban korlátoztak,

úgyszintén azok, akiket ugyanilyen okból a konfliktus befejeződése után szabadságuktól megfosztottak vagy szabadságukban korlátoztak, élvezik az 5. és 6. Cikknek nyújtotta védelmet egészen az ilyen szabadságtól való megfosztás, illetve a szabadságkorlátozás végéig.

3. Cikk

Be nem avatkozás

1. A jelen Jegyzőkönyvben semmit sem szabad úgy értelmezni, mint ami érinti az állam szuverenitását vagy a kormánynak azt a kötelezettségét, hogy minden törvényes eszközzel fenntartsa vagy helyreállítsa az állam jogrendjét, vagy hogy megvédje az állam nemzeti egységét és területi sérthetlenségét.

2. A jelen Jegyzőkönyvben semmit sem szabad úgy értelmezni, mint ami igazolja a bármely okból történő közvetlen vagy közvetett beavatkozást a fegyveres konfliktusba, illetve azon Magas Szerződő Fél bel- vagy külügyeibe, melynek területén a konfliktus folyik.

II. CÍM

EMBERSÉGES BÁNÁSMÓD

4. Cikk

Alapvető garanciák

1. Azoknak a személyeknek, akik nem vesznek közvetlenül részt vagy már nem vesznek részt az ellenségeskedésekben, akár korlátozták szabadságukat, akár nem, joguk van ahhoz, hogy személyüket, becsületüket és meggyőződéseiket, valamint vallási gyakorlatukat tiszteletben tartsák. Minden körülmények között emberséges bánásmódban részesítendőek hátrányos megkülönböztetések nélkül. Tilos oly

értelmű parancs kiadása, hogy túlélők nem maradhatnak.

2. A fentiekben jelzett általános rendelkezés megsértése nélkül, az 1. Cikkben meghatározott személyek ellen tilosak a bármely időben és bármely helyen elkövetett következő cselekedetek:

a) személyek életét, egészségét, fizikai vagy szellemi jólétét fenyegető erőszak, különösen pedig szándékos emberölés, továbbá kegyetlen bánásmód, például kínzás, testcsonkítás vagy a testi fenyegetés bármely formája;

b) kollektív büntetés;

c) túszok szedése;

d) terrorcselekmények;

e) az emberi méltóság durva megsértése, főként pedig a megalázó és megszégyenítő bánásmód, nemi erőszak, prostitúcióra való kényszerítés és a méltatlan bánásmód minden formája;

f) rabszolgatartás, rabszolgakereskedelem minden formája,

g) fosztogatás;

h) az előbbieken említett cselekményekkel való fenyegetés.

3. Gyermeket a szükséges gondossággal és segítséggel kell kezelni, elsősorban;

a) nevelésben kell őket részesíteni, beleértve a vallási és erkölcsi nevelést, szüleik vagy azok távollétében gondozóik kívánságának megfelelően;

b) minden szükség lépést kell tenni az ideiglenesen elszakított családok egyesítésének érdekében;

c) 15 éves koruk betöltése előtt a gyermekek nem sorozhatók a fegyveres erőkbe vagy csoportokba és nem vehetnek részt az ellenségeskedésekben;

d) a jelen Cikkben biztosított speciális védelem változatlanul vonatkozik azokra a gyermekekre, akik nem töltötték be 15. életévüket, de a c) bekezdésben foglaltak ellenére közvetlenül részt vesznek az

ellenségeskedésekben vagy fogságba esnek;

e) szükség esetén, amennyiben lehetséges, intézkedni kell a szülők, vagy a gyermekekért elsősorban felelős törvényes vagy más gondozó hozzájárulásával a gyermekeknek az ellenségeskedések területéről történő átmeneti eltávolításáról az ország egy biztonságosabb részébe és biztosítani kell részükre a jólétükért és biztonságukért felelős személyek kíséretét.

5. Cikk

Szabadságukban korlátozott személyek

1. A 4. Cikk kikötésein túl legalább az alábbi kikötéseket kell alkalmazni az olyan személyek tekintetében, akiket a fegyveres összeütközés miatt szabadságukban korlátoztak, akár internálták, akár fogságban tartották őket:

a) a sebesülteket és betegeket a 7. Cikknek megfelelő bánásmódban kell részesíteni;

b) a jelen Cikkben hivatkozott személyek a helyi polgári lakossággal egyenlő mértékben ellátandók élelemmel és ivóvízzel, s biztosítani kell egészségügyi és higiéniai feltételeiket, valamint időjárási viszonyosságokkal és a fegyveres összeütközéssel szembeni védelmüket;

c) engedélyezni kell egyéni vagy kollektív segélyezésüket;

d) engedélyezni kell vallásuk gyakorlását, s amennyiben kéri, s a kérelem helytálló, lelki támogatás nyújtását olyan személyek által — például lelkészek — akik vallási funkciót töltenek be;

e) amennyiben dolgozniuk kell, úgy részesítendő a polgári lakosság részére biztosított munkafeltételekben és munkavédelemben.

2. Mindazok, akik az 1. Cikkben jelzett személyek internálásáért vagy fogvatartásáért felelősek, lehetőségeik határában belül, kötelesek e személyekkel kapcsolatban a következő rendelkezéseket tiszteletben tartani:

a) kivéve azt az esetet, amikor egy családhoz tartozó férfiak és nők vannak közösen elhelyezve, a nőket a férfaitól elkülönítve kell elhelyezni és közvetlen női felügyelet alatt tartani;

b) engedélyezni kell, hogy levelet és levelezőlapot kapjanak és írhatnak, amelyek gyakoriságát az illetékes hatóság, ha szükségesnek ítéli, korlátozhatja;

c) az internálás vagy fogvatartás helye nem lehet harci cselekmények övezetének közelében. Az 1. Cikkben említett személyeket evakuálni kell abban az esetben, ha internálásuk vagy fogvatartásuk helye a harci cselekmények miatt túlságosan veszélyeztetett, amennyiben evakuálásuk kellő biztonsági feltételek mellett történhet;

d) orvosi vizsgálatban kell részesíteni őket, ha ennek szüksége mutatkozik;

e) testi vagy szellemi egészségük, épségük nem veszélyeztethető indokolatlan cselekményekkel vagy mulasztással. Ennek megfelelően, tilos az említett személyeket olyan orvosi kezelés alá vetni, melyet egészségi állapotuk nem tesz indokoltá s amely nem egyeztethető össze hasonló egészségügyi körülmények között levő szabad személyek esetében alkalmazott, általánosan elfogadott orvosi eljárással.

3. Azokat a személyeket, akikre nem vonatkozik az 1. bekezdés, azonban szabadságukat a fegyveres összeütközés miatt valamilyen módon korlátozták, emberséges bánásmódban kell részesíteni a 4. Cikkben és a jelen Cikk 1. a), c) és d) valamint a 2. b) pontjaiban foglaltaknak megfelelően.

4. Amennyiben határozatot hoznak a szabadságuktól megfosztott személyek szabadonbocsátásáról, úgy az elbocsátó

hatóságnak biztonságuk érdekében megfelelő intézkedéseket kell tenni.

6. Cikk

Büntető eljárás

1. E Cikk a fegyveres összeütközéssel kapcsolatos büntetendő cselekmények üldözésére és büntetésére vonatkozik.

2. A bűnösnek talált személlyel szemben ítéletet hozni és a büntetést végrehajtani csak a függetlenségéről és pártatlanságáról alapvető garanciákkal rendelkező bíróság döntése alapján szabad.

Nevezetesen:

a) az eljárás folyamán biztosítani kell a vádlott részére azt, hogy haladéktalanul, részletesen értesüljön az ellene emelt vádról, valamint a tárgyalás előtt és alatt a védelméhez szükséges jogokat gyakorolhassa és eszközöket igénybe vehesse;

b) senki nem ítéltető el bűncselekményért kivéve egyéni büntetőjogi felelőssége alapján;

c) senki nem nyilvánítható bűnösnek valamilyen büntetendő cselekmény miatt, amely olyan cselekmény vagy mulasztás folytán következett be, ami nem jelentett a törvény szerint büntetendő cselekményt annak elkövetése idején; ugyancsak nem szabható ki szigorúbb büntetés annál, ami a büntetendő cselekmény elkövetésének időpontjában kiszabható volt; ha a büntetendő cselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés kiszabhatóságáról rendelkezik, úgy az elkövetőt e kedvezményben részesíteni kell;

d) a törvény szerint mindaddig, míg bűnössége be nem bizonyul, a bűncselekménnyel vádolt személyt ártatlannak kell tekinteni;

e) minden büntetendő cselekménnyel vádolt személynek jogában áll az

ügyének tárgyalásán személyesen részt venni;

f) senki nem kényszeríthető arra, hogy maga ellen valljon vagy beismerő vallomást tegyen.

3. Az elítélt személyt elítélésekor tájékoztatni kell a bírósági és egyéb jogorvoslati lehetőségéről és azok előterjesztési határidejéről.

4. Halálbüntetés nem mondható ki olyan személyekre, akik a bűncselekmény elkövetésekor 18 évnél fiatalabbak voltak, s halálbüntetés nem hajtható végre sem terhes asszonyokon sem kisgyermekes anyákon.

5. Az ellenségeskedések megszűnésekor a hatalmon levő hatóságoknak igyekezni kell a lehető legszélesebb körű amnesztiát adni a fegyveres összeütközésben részt vett személyek vagy azok részére, akiket a fegyveres összeütközéssel összefüggő okok miatt szabadságuktól megfosztottak, akár internálták, akár fogvatartották őket.

III. CÍM

*SEBESÜLTEK, BETEGEK,
HAJÓTÖRÖTTEK*

7. Cikk

Védelem és gondoskodás

1. A sebesültek, betegek és hajótöröttek, akár részt vettek a fegyveres összeütközésekben, akár nem, tiszteletben tartandók és védelemben részesítendők.

2. Minden körülmények között emberséges bánásmódban kell őket részesíteni, a lehető legteljesebb mértékben és a lehető legkisebb késedelemmel orvosi ellátást és az állapotuk által igényelt gondozást kell nekik nyújtani. Velük szemben semmiféle hátrányos megkülönböztetést nem szabad alkalmazni, egyedül orvosi szempontok vehetők figyelembe.

8. Cikk

Felkutatás

Ha a körülmények megengedik, főképpen pedig az összeütközések után minden késedelem nélkül intézkedni kell a sebesültek, betegek és hajótöröttek felkutatása és összeszedése érdekében, hogy a fosztogatástól és bántalmazástól megvédjék őket, biztosítsák megfelelő gondozásukat, továbbá a halottak felkutatására, hogy megakadályozzák kirablásukat és megfelelően rendelkezzenek felettük.

9. Cikk

Az egészségügyi és egyházi személyzet védelme

1. Az egészségügyi és egyházi személyzet tiszteletben tartandó és védelmezendő, s feladataik ellátásához minden rendelkezésre álló lehetőség megadandó. Nem kényszeríthetők olyan feladatok ellátására, melyek emberbaráti küldetésükkel összeegyeztethetetlenek.

2. Kötelessége teljesítésekor az egészségügyi személyzettől nem kívánható meg, hogy — az orvosi szempontokat kivéve — bárkinek elsőbbséget biztosítson.

10. Cikk

Egészségügyi feladatokat ellátók általános védelme

1. Semmilyen körülmények között sem büntethető meg az a személy, aki az orvosi etikának megfelelő gyógyító tevékenységet fejt ki, tekintet nélkül az abban részesülő személyre.

2. Egészségügyi tevékenységet kifejtő személyek nem kényszeríthetők olyan cselekményekre vagy munkára, melyek ellentétesek az orvosi etikával vagy egyéb, a sebesültek és betegek javát

szolgáló rendelkezésekkel vagy jelen jegyzőkönyvvel; nem kényszeríthetők továbbá a hivatkozott etika vagy rendelkezések által megkívánt cselekedetektől való tartózkodásra sem.

3. Az egészségügyi tevékenységet kifejtő személyek szakmai kötelezettsége a gondozásukban levő sebesültekkel vagy betegekkel kapcsolatos értesüléseik tekintetében — a nemzeti törvénytől függően — tiszteletben tartandó.

4. A nemzeti törvénytől függően, az egészségügyi tevékenységet kifejtő személyek semmilyen formában nem büntethetők, ha megtagadnak vagy elmulasztanak tájékoztatást adni a gondozásukban levő vagy gondozásukban volt sebesültekről és betegekről.

11. Cikk

Egészségügyi alakulatok és szállítmányok védelme

1. Az egészségügyi alakulatok és szállítmányok mindenkor tiszteletben tartandók és nem támadhatók meg.

2. Az egészségügyi alakulatokat és szállítmányokat megillető védelem nem szűnik meg, hacsak nem követnek el, emberbaráti funkcióikon túlmenően, ellenséges cselekményeket. A védelem azonban csak figyelmeztetés után szüntethető meg kellő határidő kitűzésével és ha minden figyelmeztetés eredménytelen marad.

12. Cikk

A megkülönböztető jelvény

Az illetékes hatóság rendelkezésének megfelelően a vöröskereszt, vörös félhold vagy vörös oroszlán és nap fehér alapon megkülönböztető jelvénnel kell ellátni az egészségügyi és egyházi személyzetet, valamint az egészségügyi alakulatokat és szállítmányokat. Ezek

minden esetben tiszteletben tartandók. Megtévesztő módon történő alkalmazásuk tilos.

IV. CÍM

POLGÁRI LAKOSSÁG

13. Cikk

A polgári lakosság védelme

1. A polgári lakoságnak és a polgári személyeknek általános védelmet kell élvezniök a harci cselekményekből adódó veszélyekkel szemben. E védelem hatékonysága érdekében az alábbi szabályokat minden esetben be kell tartani.

2. A polgári lakosságot és polgári személyeket megtámadni tilos. Tilos erőszakos cselekedetek elkövetése vagy azokkal való fenyegetés, amelyek elsődleges célja a rémület keltése a polgári lakosság körében.

3. Polgári egyének élvezik a jelen Cím által nyújtott védelmet, kivéve, ha és amennyi ideig, közvetlenül részt vesznek az ellenségeskedésekben.

14. Cikk

A polgári lakosság létfenntartásához szükséges javak védelme

Tilos mint harci módszert, a polgári személyek éheztetését alkalmazni. Ezért e célból tilos megtámadni, elpusztítani, elmozdítani vagy használhatatlanná tenni mindazt, ami a polgári lakosság létfenntartásához nélkülözhetetlen, mint például élelmiszerek, élelmiszerek termesztésére szolgáló mezőgazdasági területek, termények, állatállomány, ivóvíz, ivóvíz-berendezések és tartályok, öntöző berendezések.

15. Cikk

Veszélyes erőket tartalmazó létesítmények védelme

A veszélyes erőket magukba foglaló üzemek és létesítmények, nevezetesen duzzasztóművek, védőgátak, áramot szolgáltató atomerőművek, nem képezhetik támadás tárgyát — még akkor sem, ha ezek katonai célpontok — ha a támadás veszélyes erők felszabadítását jelentené és ezzel a polgári lakosság körében súlyos veszteség keletkezne.

16. Cikk

Kulturális javak és kegyhelyek védelme

Fegyveres konfliktusok esetében a kulturális javak védelméről szóló, 1954. május 14-iki hágai egyezmény rendelkezéseinek fenntartása mellett, minden ellenséges cselekmény tilos történelmi műemlékek, műalkotások vagy kegyhelyek ellen, melyek a népek kulturális vagy szellemi örökségét képezik; ugyancsak tilos mindezeket katonai célok támogatására felhasználni.

17. Cikk

Polgári személyek kényszer-mozgatására vonatkozó tilalom

1. Fegyveres összeütközés miatti okból a polgári lakosság áttelepítése nem rendelhető el, hacsak azt a polgári személyek biztonsága és parancsoló katonai szükségesség nem kívánja meg. Amennyiben ilyen áttelepítést kell végrehajtani, minden intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a polgári lakosságot megfelelő elhelyezési, higiéniai, egészségügyi, biztonsági és élelmezési feltételek fogadják.

2. Polgári személyek nem kényszeríthetők arra, hogy a fegyveres összeütközéssel összefüggésben saját területüket elhagyják.

18. Cikk

Segélyegyletek és segélyakciók

1. A Magas Szerződő Felek területén levő segélyegyletek, mint például a Vöröskereszt (Vörös Félhold, Vörös Oroszlán és Nap) felajánlhatják a szolgálataikat hagyományos funkcióik ellátására a fegyveres összetűtközés áldozataival kapcsolatban. A polgári lakosság, saját kezdeményezéséből is, felajánlhatja a sebesültek, betegek és hajótöröttek összeszedését és gondozását.

2. Ha a polgári lakosság indokolatlanul szenved a létfenntartáshoz szükséges ellátmány, például élelem és egészségügyi gondozás hiánya miatt, úgy az érdekelt Magas Szerződő Felek hozzájárulásától függően, kizárólag emberbaráti és pártatlan jellegű, minden hátrányos megkülönböztetés nélkül történő segélyakciók indíthatók a polgári lakosság érdekében.

V. CÍM

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

19. Cikk

Terjesztés

Jelen Jegyzőkönyv a lehető legszélesebb körben terjesztendő.

20. Cikk

Aláírás

A jelen Jegyzőkönyv a Záróokmány aláírását követő hat hónap elteltével nyílik meg és tizenkét hónapon keresztül áll nyitva aláírásra az Egyezményekben részes államok számára.

21. Cikk

Megerősítés

A jelen Jegyzőkönyvet minél előbb meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat a Svájci Államszövetségnél, az Egyezmények letéteményesénél kell letétbe helyezni.

22. Cikk

Csatlakozás

A jelen Jegyzőkönyv csatlakozásra nyitva áll az Egyezményekben részes minden olyan állam számára, mely azt nem írta alá. A csatlakozási okiratokat a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

23. Cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Jegyzőkönyv két megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított hat hónap elteltével lép hatályba.

2. Minden olyan, az Egyezményekben részes Fél tekintetében, amely a jelen Jegyzőkönyvet utóbb erősíti meg vagy csatlakozik hozzá, az a megerősítő vagy csatlakozási okiratának letétbe helyezését követő hat hónap elteltével lép hatályba.

24. Cikk

Módosítások

1. Bármelyik magas Szerződő Fél javasolhatja a jelen Jegyzőkönyv módosítását. A javasolt módosítás szövegét közölni kell a letéteményessel, amely a valamennyi Magas Szerződő Féllel és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával folytatott tanácskozás után dönt a javasolt módosítás megvizsgálásával foglalkozó konferencia összehívásáról.

2. A letéteményes erre a konferenciára meghívja az összes Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyezményekben részes államokat, függetlenül attól, hogy

a jelen Jegyzőkönyvet aláírták-e vagy sem.

25. Cikk

Felmondás

Ha valamelyik Magas Szerződő Fél felmondja jelen Jegyzőkönyvet, a felmondás csak a felmondási okirat átvételétől számított hat hónap elteltével válik hatályossá. Ha azonban hat hónap elteltével a felmondó Fél az 1. Cikkben említett helyzetben van, a felmondás nem válik hatályossá mindaddig, amíg a fegyveres összeütközés be nem fejeződött. Azok a személyek azonban, akiket az összeütközéssel kapcsolatos okokból szabadságuktól megfosztottak vagy szabadságukban korlátoztak, végleges szabadulásukig továbbra is élvezik a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseinek védelmét.

26. Cikk

Értesítések

A letéteményes a Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyezményekben részes államokat — függetlenül attól, hogy a jelen Jegyzőkönyvet aláírták-e vagy nem —, értesíteni tartozik:

a) a jelen Jegyzőkönyvet aláíró államokról, valamint a 21. és 22. Cikk alapján letétbe helyezett megerősítő és csatlakozási okmányokról;

b) a jelen Jegyzőkönyvnek a 23. Cikk szerinti hatálybalépése időpontjáról; és

c) a 24. Cikk alapján beérkezett közlésekről és nyilatkozatokról.

27. Cikk

Beiktatás

1. A letéteményes a jelen Jegyzőkönyvet — annak hatálybalépése után — megküldi az Egyesült Nemzetek Titkárságának az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. Cikkével összhangban történő beiktatás és közzététel végett.

2. A letéteményes úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket és csatlakozásokat, amelyeket a jelen Jegyzőkönyvvel kapcsolatban tudomására hoztak.

28. Cikk

Hiteles szövegek

A jelen jegyzőkönyv eredetijét, melynek angol, arab, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, a letéteményesnél kell letétbe helyezni, amely annak hivatalos másolatát megküldi az Egyezményekben részes összes Feleknek.

3. § A Jegyzőkönyvekben foglaltak végrehajtásáról, valamint ennek érdekében további szabályozásról az ügykör szerint érintett miniszterek és országos hatáskörű szervek vezetői gondoskodnak.

4. § Az Elnöki Tanács felkéri a Magyar Vöröskereszt főtitkárát, hogy a szervezet fegyveres összeütközések időszakára való felkészülését a Jegyzőkönyvekben meghatározott feladatok alapján végezze.

5. § E törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit 1989. október 12. napjától kell alkalmazni.

Kihirdetve	1995.01.31.
Hatályos szöveg	2007.01.01.
Fontos részes tagállamok	Európa Tanács tagok
Fontos nem-részes tagállamok	Fehéroroszország, Kazahsztán, Izrael

1995. évi III. törvény, a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről

(A Magyar Köztársaság megerősítéséről szóló okiratának letétbe helyezése az Európa Tanács Főtitkárnál 1993. november 4-én megtörtént.)

1. § Az Országgyűlés a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

2. § Az egyezmény eredeti angol nyelvű szövege és annak hiteles magyar fordítása a következő:

„Egyezmény a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről

Az Európa Tanács tagállamai, az Egyezmény aláírói,

tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény rendelkezéseire,

emlékeztetve arra, hogy ezen egyezmény 3. Cikke értelmében „senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni”,

megállapítva, hogy azok, akik a 3. Cikk megsértéséből adódóan jogsértés áldozatainak tartják magukat, igénybe vehetik az Egyezmény szerinti jogorvoslatot,

abban a meggyőződésben, hogy a szabadságuktól megfosztott személyeknek a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni védelmét erősíthetnék a nem bírósági megelőző jellegű látogatásokon alapuló eljárások,

az alábbiakról állapodtak meg:

I. Fejezet

1. Cikk

Létrehozzák a kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottságot (a továbbiakban: Bizottság). A Bizottság látogatások révén megvizsgálja a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot, hogy erősítse védelmüket, ha szükséges, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód ellen.

2. Cikk

Minden Szerződő Fél az Egyezménynek megfelelően, engedélyezi a joghatósága alá tartozó bármely olyan helyszín felkeresését ahol szabadságuktól a közhatalom által megfosztott személyek vannak.

3. Cikk

A Bizottság és az érintett Szerződő Fél illetékes hazai hatóságai együttműködnek az Egyezmény alkalmazása céljából.

II. Fejezet

4. Cikk

1. A Bizottság a Szerződő Felek számával azonos számú tagból áll.

2. A Bizottság tagjait magas erkölcsi értékekkel bíró, az emberi jogok területén szerzett szakmai hozzáértésükről ismert, vagy az azokon a területeken jártassággal rendelkező szakemberek közül kell kiválasztani, amelyekkel az Egyezmény foglalkozik.

3. A Bizottságnak nem lehet két azonos állampolgárságú tagja.

4. A tagok egyéni minőségükben üléseznek, tisztségük gyakorlásában függetlenek és pártatlanok: a Bizottság rendelkezésére kell állniuk, hogy feladataikat hatékonyan teljesítsék.

5. Cikk

1. A Bizottság tagjait az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága abszolút szavazattöbbséggel, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Irodája által összeállított névjegyzék alapján választja; minden egyes Szerződő Félnek a Parlamenti Közgyűlésen részt vevő nemzeti küldöttsége három jelöltet állít, akik közül legalább kettő állampolgára.

2. Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni az időközben megüresedett tagsági helyek betöltésére is.

3. A Bizottság tagjait négyéves időtartamra választják. A tagok csak egy alkalommal választhatók újra. Az első választás alkalmával megválasztott tagok közül azonban három bizottsági tag hivatalviselési ideje lejár az első kétéves időtartam elteltével. Azokat a tagokat, akiknek megbízatása az első kétéves időtartam elteltével megszűnik, az Európa Tanács Főtitkára sorhúzással választja ki közvetlenül az első választás után.

6. Cikk

1. A Bizottság zárt ülésen tanácskozik. A Bizottság akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. A Bizottság határozatait a jelenlévő tagok többségi szavazatával hozza a 10. Cikk 2. bekezdése rendelkezéseinek fenntartásával.

2. A Bizottság maga állapítja meg ügyrendjét.

3. A Bizottság titkársági feladatait az Európa Tanács Főtitkára látja el.

III. Fejezet

7. Cikk

1. A Bizottság látogatásokat szervez a 2. Cikk szerinti helyszínekre. Az időszakonként ismétlődő látogatásokon kívül a Bizottság más látogatásokat is szervezhet, ha úgy ítéli meg, hogy ezeket a körülmények szükségessé teszik.

2. A látogatásokon általában a Bizottság két tagja vesz részt. A Bizottság, ha szükségesnek tartja, szakértők és tolmácsok közreműködését veheti igénybe.

8. Cikk

1. A Bizottság értesíti az érintett Szerződő Fél Kormányát látogatási szándékáról. Az ilyen értesítést követően, a Bizottság jogosult bármikor a 2. Cikk szerinti helyszíneket felkeresni.

2. A Szerződő Félnek a következő könnyítéseket kell nyújtania a Bizottságnak feladata ellátásában:

a) a területére való bejutást és korlátozás nélküli mozgásszabadságot;

b) mindennemű felvilágosítást azokra a helyszínekre vonatkozóan, ahol szabadságuktól megfosztott személyek vannak;

c) minden olyan helyszínre való korlátlan bejutást, ahol szabadságuktól megfosztott személyek vannak, ideértve

az ezeken a helyeken való korlátlan mozgásszabadságot is;

d) minden olyan egyéb információ megadását, amellyel a Szerződő Fél rendelkezik, és amely a Bizottság számára feladata ellátásához szükséges. Az ilyen információ felkutatása során a Bizottságnak figyelembe kell vennie az alkalmazandó belső jogszabályokat és az érvényesülő etikai szabályokat.

3. A Bizottság tanúk nélküli beszélgetéseket folytathat a szabadságuktól megfosztott személyekkel.

4. A Bizottság bárkivel szabadon érintkezésbe léphet, akiről úgy gondolja, hogy hasznos információkkal szolgálhat.

5. Ha szükséges, a Bizottság a helyszínen közli észrevételeit az érintett Szerződő Fél illetékes hatóságaival.

9. Cikk

1. Kivételes körülmények között az érintett Szerződő Fél illetékes hatóságai a Bizottság tudomására hozhatják a Bizottság által tervezett látogatás időpontjára, vagy arra a meghatározott helyszíntre vonatkozó kifogásaikat, amelyet a Bizottság meglátogatni szándékozik. Ilyen kifogásokat csak nemzetvédelmi vagy közbiztonsági okok, vagy a szabadságuktól megfosztott személyek tartózkodási helyén lévő súlyos zavargások miatt, illetőleg valamely személy egészségi állapota, vagy súlyos bűncselekménnyel kapcsolatos nyomozás során foganatosított sürgős kihallgatás miatt lehet tenni.

2. Az ilyen kifogások nyomán a Bizottság és a Szerződő Fél a helyzet tisztázása végett haladéktalanul konzultációt folytat, és hogy megállapodjon azokról a rendelkezésekről, amelyek lehetővé teszik a Bizottság számára, hogy az mielőbb gyakorolhassa feladatait. Ezek a rendelkezések magukban foglalják

minden olyan személynek más helyre való átszállítását, akit a Bizottságnak szándékában áll meglátogatni. Amíg a látogatásra sor kerülhet, a Szerződő Fél bármely érintett személyről információt szolgáltat a Bizottságnak.

10. Cikk

1. A Bizottság minden látogatás után jelentést készít a látogatás során tapasztalt tényekről, az érintett Szerződő Fél által esetleg előterjesztett minden észrevétel figyelembevételével. A Bizottság jelentését átadja az érintett Szerződő Félnek, amely tartalmazza az általa szükségesnek tartott ajánlásokat. A Bizottság konzultációt kezdeményezhet a Szerződő Féllel annak érdekében, hogy szükség esetén javaslatot tegyen a szabadságuktól megfosztott személyek védelmének javítása érdekében.

2. Ha a Szerződő Fél nem működik együtt, vagy megtagadja a Bizottság ajánlásainak ismeretében a helyzet javítását, a Bizottság tagjainak kétharmados többségi szavazatával úgy határozhat, miután a Félnek lehetősége volt magyarázattal élni, hogy nyilvános nyilatkozatot tesz közzé a tárgyban.

11. Cikk

1. A Bizottság által látogatása során szerzett információk, a Bizottság jelentése és az érintett Szerződő Féllel folytatott megbeszélései bizalmasak.

2. A Bizottság jelentését közzéteszi, valamint az érintett Szerződő Fél által adott magyarázatokat is, ha az ezt kéri.

3. Semmilyen személyes jellegű adatot sem lehet azonban az érintett személy kifejezett hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozni.

12. Cikk

A Bizottság minden évben, a 11. Cikkben foglalt titoktartási szabályok figyelembevételével a tevékenységeit ismertető általános jelentést terjeszt a Miniszteri Bizottság elé, amelyet átadnak a Parlamenti Közgyűlésnek, és nyilvánosságra hoznak.

13. Cikk

A Bizottság tagjait, azokat a szakértőket és más személyeket, akik a Bizottságot segítik, megbízatásuk alatt és annak lejártát követően is, titoktartási kötelezettség terheli az olyan tények vagy információk tekintetében, amelyek feladataik ellátása közben jutottak tudomásukra.

14. Cikk

1. A Bizottságot segítő személyek nevét közölni kell a 8. Cikk 1. bekezdése szerinti értesítésben.

2. A szakértők a Bizottság utasításai szerint és felelősségére járnak el. Az Egyezmény hatálya alá tartozó területeken szakmai hozzáértéssel és megfelelő tapasztalattal kell rendelkezniük, és ugyanaz a függetlenségi, pártatlansági és rendelkezésre állási kötelezettség köti őket, mint a Bizottság tagjait.

3. Kivételesen valamely Szerződő Fél kijelentheti, hogy egy szakértőt vagy a Bizottságot segítő más személyt nem tart elfogadhatónak a joghatósága alá tartozó valamely színhely meglátogatásában való részvételre.

IV. Fejezet

15. Cikk

Minden Szerződő Fél közli a Bizottsággal annak az illetékes hatóságnak a nevét és címét, amely a Kormányához címzett közlések átvételére illetékes, valamint azoknak a

kapcsolattartó személyeknek a nevét és címét, akiket kijelölt.

16. Cikk

A Bizottság tagjai és a 7. Cikk 2. bekezdése szerinti szakértők az Egyezmény *melléklete* szerinti kiváltságokat és mentességeket élvezik.

17. Cikk

1. Az Egyezmény nem sérti a hazai jog vagy nemzetközi szerződés azon rendelkezéseit, amelyek szélesebb körű védelmet biztosítanak a szabadságuktól megfosztott személyeknek.

2. Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozná vagy sértené az Emberi Jogok Európai Egyezménye szerinti szervek hatáskörét, vagy a Szerződő Felek által az említett Egyezmény értelmében vállalt kötelezettségeket.

3. A Bizottság nem fogja felkeresni azokat a helyeket, amelyeket védőhatalmak, vagy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának képviselői vagy megbízottai ténylegesen és rendszeresen látogatnak az 1949. évi augusztus 12. napján kelt Genfi Egyezmények és az 1977. évi június 8. napján kelt Kiegészítő Jegyzőkönyveik értelmében.

V. Fejezet

18. Cikk

Az Egyezmény aláírásra az Európa Tanács tagállamai számára nyitva áll. Az Egyezményt meg kell erősíteni, el kell fogadni vagy jóvá kell hagyni. A megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

19. Cikk

1. Az Egyezmény az attól az időponttól számított három hónapos időszak elteltét követő hónap első napján lép hatályba, amikor az Európa Tanács hét tagállama kifejezésre juttatta, hogy a 18. Cikk rendelkezéseinek megfelelően magára nézve kötelezőnek tartja az Egyezményt.

2. Annak a tagállamnak a tekintetében, amely később juttatja kifejezésre, hogy magára nézve kötelezőnek tartja az Egyezményt, az Egyezmény az azt követő három hónapos időtartam elteltét követő hónap első napján lép hatályba, amikor letétbe helyezte a megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okiratát.

20. Cikk

1. Az aláíráskor, vagy a megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okiratának letétbe helyezésekor minden Állam megjelölheti azt a területet vagy azokat a területeket, amelyekre alkalmazni fogja az Egyezményt.

2. Az Európa Tanács Főtitkárához intézendő nyilatkozatával bármely Állam, a későbbiekben bármikor kiterjesztheti az Egyezmény alkalmazását a nyilatkozatában megjelölt bármely más területre. Az Egyezmény ezeknek a területeknek a tekintetében, az attól az időponttól számított három hónapos időtartam elteltét követő hónap első napján lép hatályba, amikor a Főtitkár az értesítést kézhez vette.

3. Bármely, az előző két bekezdés értelmében tett nyilatkozat visszavonható az e nyilatkozatban megjelölt területek tekintetében a Főtitkárhoz intézett értesítés útján. A visszavonás az azt követő három hónapos időtartam elteltét követő hónap

első napján lép hatályba, amikor a Főtitkár az értesítést kézhez vette.

21. Cikk

Az Egyezmény egyetlen rendelkezéséhez sem lehet fenntartást tenni.

22. Cikk

1. Bármely Szerződő Fél, bármely időpontban felmondhatja az Egyezményt az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel.

2. A felmondás az attól az időponttól számított tizenkét hónapos időtartam elteltét követő hónap első napján lép hatályba, amikor a Főtitkár az értesítést kézhez vette.

23. Cikk

Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács tagállamait értesíti

a) minden aláírásról;

b) minden megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezéséről;

c) az Egyezménynek a 19. és a 20. Cikk szerinti minden hatálybalépésről;

d) minden más olyan cselekményről, értesítésről vagy közlésről, amely az Egyezményt érinti, kivéve a 8. és 10. Cikk értelmében hozott intézkedéseket;

Ennek hitelül, az erre kellően felhatalmazottak, az Egyezményt aláírták.

Készült Strasbourgban, 1987. november 26-án, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Európa Tanács levéltárába kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács minden tagállamának az Egyezmény szövegéről hiteles másolatot küld.

Melléklet

Kiváltságok és mentességek (16. Cikk)

1. A Melléklet alkalmazásában, a Bizottság tagjaira való utalás magában foglalja a 7. Cikk 2. bekezdésében említett szakértőket is.

2. A Bizottság tagjai feladataik teljesítése során, valamint feladataik teljesítése során tett utazásaik alkalmazásával az alábbi kiváltságokat és mentességeket élvezik:

a) a letartóztatás vagy a fogva tartás, és személyes csomagjaik lefoglalása és átvizsgálása alóli mentességet, valamint hivatalos minőségükben kifejtett tevékenységük tekintetében mentességet bármely joghatóság alól, ideértve szóbeli és írásbeli nyilatkozataikat is;

b) minden korlátozó intézkedés alóli mentességet mozgásszabadságuk tekintetében; az állandó tartózkodási helyük szerinti országból való kilépés és oda való visszatérés során az abba az országba való belépés és az onnan való kilépés alkalmazásával, ahol feladataikat teljesítik, valamint a külföldiek nyilvántartására vonatkozó bármely formalitás tekintetében a felkeresett országokban és azokban az országokban, amelyeken keresztülutaztak feladataik ellátása alkalmazásával.

3. Feladataik ellátásakor tett utazásaik során a Bizottság tagjai vámügyekben és pénzváltási ügyekben az alábbiakra jogosultak:

a) a saját Kormányuk részéről ugyanazokra a könnyítésekre, amelyek a rövid időtartamú külföldi kiküldetésre utazó, magas rangú állami tisztviselőket megilletik;

b) más Szerződő Felek Kormányai részéről ugyanazokra a könnyítésekre, mint amelyek a külföldi kormányzatok

képviselőit rövid időtartamú kiküldetésük alkalmával megilletik.

4. A Bizottság hivatalos dokumentumai és iratai sérthetetlenek, ha a Bizottság tevékenységével kapcsolatosak.

A Bizottság hivatalos levelezése és más hivatalos közlései nem tarthatók vissza vagy cenzúrázhatók.

5. A Bizottság tagjait megillető teljes szólásszabadság és feladataik ellátásában való teljes függetlenségük biztosítása érdekében, az a joghatóság alóli mentességük, amely a hivatásuk gyakorlása során szóban vagy írásban tett nyilatkozataikra vagy cselekményeikre vonatkozik, azt követően is megilleti őket, amikor megbízatásuk ideje lejárt.

6. A Bizottság tagjai a kiváltságokban és mentességekben nem személyes előnyök szerzése, hanem hivatásuk gyakorlásában való teljes függetlenségük biztosítása végett részesülnek. Egyedül a Bizottság jogosult tagjai mentességének visszavonására; nem csupán joga, de kötelessége is minden esetben visszavonni tagja mentességét, amikor véleménye szerint a mentesség akadályozná az igazságszolgáltatást, és az anélkül visszavonható, hogy sérelmet szenvedne az a cél, amelynek érdekében a mentességet biztosították.

3. § Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, az egyezmény rendelkezéseit azonban 1994. március hó 1. napjától kezdődően kell alkalmazni. Végrehajtásáért a rendszertért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, az igazságügyért felelős miniszter, a külpolitikáért felelős miniszter, az oktatásért felelős miniszter és az egészségügyért felelős miniszter felelős.

Kihirdetve

2009.12.30.

Hatályos szöveg	2009.12.31.
Fontos részes tagállamok	Jellemzően EU és dél-amerikai államok
Fontos nem-részes tagállamok	USA, Oroszország, Kína, Egyesült Királyság, Svédország, Norvégia, afrikai és ázsiai államok túlnyomó része, Ausztrália

2009. évi CLX. törvény, a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés a Jegyzőkönyvet és a 4. §-ban található Nyilatkozatot e törvénnyel kihirdeti.

3. § A Jegyzőkönyv hiteles angol nyelvű szövege és hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

A gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv

A jelen Jegyzőkönyv részes államai,
Bátorítva a Gyermek jogairól szóló egyezmény széles körű támogatottságától, amely jelzi a gyermek jogai elősegítése és védelme iránti küzdelem melletti széles körű elkötelezettséget,

Megerősítve, hogy a gyermekek jogai különleges védelmet igényelnek, és felszólítva a gyermekek helyzetének megkülönböztetés nélküli folyamatos javítására, valamint a béke és biztonság körülményei közötti fejlődésükre és nevelésükre,

Aggódva a fegyveres konfliktus gyermekekre gyakorolt káros és széles körű hatása, valamint a tartós békére, biztonságra és fejlődésre gyakorolt hosszú távú következményei miatt,

Elítélve a gyermekek fegyveres konfliktus helyzeteiben történő célba vételét és a nemzetközi jog által védett célpontok elleni közvetlen támadásokat, beleértve az olyan helyeket, ahol általában nagy számban fordulnak elő gyermekek, mint például az iskolák és kórházak,

Rámutatva a Nemzetközi Büntetőbíróság Statútumának elfogadására, különösen pedig arra, hogy a Statútum a tizenötödik életévüket be nem töltött gyermekek besorozását vagy toborzását, vagy háborús cselekményekben történő aktív alkalmazását mind nemzetközi, mind pedig nem nemzetközi fegyveres konfliktusban háborús bűncselekménynek tekinti,

Tekintetbe véve ezért azt, hogy a Gyermek jogairól szóló egyezményben elismert jogok megvalósításának további elősegítése érdekében szükség van a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonástól való fokozottabb védelmére,

Rámutatva, hogy a Gyermek jogairól szóló egyezmény 1. cikke meghatározza, hogy az Egyezmény vonatkozásában gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó

jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri,

Abban a meggyőződésben, hogy az Egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv, amely felemeli a személyek fegyveres erőkhöz való toborzása lehetőségének és háborús cselekményekben való részvételének korhatárát, hatékonyan hozzá fog járulni annak az elvnek az érvényesüléséhez, amely szerint minden, gyermekeket érintő cselekedet során a gyermek mindenképpen álló érdekét kell elsősorban figyelembe venni,

Rámutatva arra, hogy a Vöröskereszt és Vörös Félhold 1995 decemberében megrendezett huszonhatodik nemzetközi konferenciája többek között azt az ajánlást tette, hogy a konfliktusok résztvevői tegyenek meg minden lehetséges intézkedést annak biztosítása érdekében, hogy a tizennyolcadik életévüket be nem töltött gyermekek ne vegyenek részt háborús cselekményekben,

Üdvözölve továbbá a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 182. számú egyezményének egyhangú elfogadását 1999 júniusában a Gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és a felszámolásáért tett azonnali intézkedésekről, amely többek között megtiltja a gyermekek erőszakos vagy kötelező toborzását fegyveres konfliktusban való alkalmazáshoz,

Legnagyobb aggodalommal elítélve a gyermekek állami fegyveres erőkhöz kívüli fegyveres csoportok által történő toborzását, kiképzését és alkalmazását nemzeti határokon belüli és azokon átvéló háborús cselekményekben, és felismerve azok felelősségét, akik ilyen célra toboroznak, képeznek ki és alkalmaznak gyermekeket,

Emlékeztetve arra, hogy a fegyveres konfliktus minden résztvevője köteles betartani a nemzetközi humanitárius jog rendelkezéseit,

Hangsúlyozva, hogy a jelen Jegyzőkönyv nem érinti az Egyesült

Nemzetek Alapokmányában foglalt elveket és célokat, az 51. cikket is beleértve, valamint a humanitárius jog vonatkozó normáit,

Figyelembe véve azt, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt célok és elvek teljes tiszteletben tartásán és az alkalmazandó emberi jogi egyezmények tekintetbe vételén alapuló béke és biztonság körülményei elengedhetetlenek a gyermekek teljes körű védelméhez, különösen fegyveres konfliktusok idején, vagy idegen megszállás során,

Felismerve azon gyermekek különleges igényeit, akik a jelen Jegyzőkönyvvel ellentétes toborzással vagy háborús cselekménybe való alkalmazással szemben különösen sérülékenyek gazdasági vagy társadalmi helyzetük vagy nemük miatt,

Tudatában annak, hogy a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásának gazdasági, társadalmi és politikai indítókait is szükséges figyelembe venni,

Abban a meggyőződésben, hogy meg kell erősíteni a nemzetközi együttműködést a jelen Jegyzőkönyv végrehajtása, valamint a fegyveres konfliktus áldozatává vált gyermekek testi és lelki rehabilitációja és társadalomba való visszailleszkedése tekintetében,

Bátorítva a közösség, és különösen a gyermekek és gyermekáldozatok részvételét a Jegyzőkönyv végrehajtásával kapcsolatos információk terjesztésében és oktatási programokban,

Az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A részes államok minden lehetséges intézkedést megtesznek annak biztosítása érdekében, hogy fegyveres erőik tizennyolcadik életévüket be nem

töltött tagjai ne vegyenek közvetlenül részt ellenségeskedésekben.

2. cikk

A részes államok biztosítják, hogy a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek nem toborozhatóak kötelezően fegyveres erőikbe.

3. cikk

1. A részes államok felemelik a személyek hazai fegyveres erőikbe történő önkéntes toborzásának a Gyermek jogairól szóló egyezmény 38. cikk 3. bekezdésében megállapított legalsó korhatárát, figyelembe véve a cikkben rögzített elveket, és felismerve, hogy az Egyezmény értelmében a tizennyolc év alatti személyek különleges védelemre jogosultak.

2. Valamennyi részes állam a jelen Jegyzőkönyvhöz való csatlakozás vagy megerősítés alkalmával letétbe helyezi kötelező erejű nyilatkozatát, amely meghatározza azt a legalsó korhatárt, amelynél a hazai fegyveres erőibe való önkéntes toborzást lehetővé teszi, továbbá azoknak az övintézkedéseknek a leírását, amelyeket annak biztosítása érdekében fogadott el, hogy az ilyen toborzás ne legyen erőszakos vagy kikényszerített.

3. Azon részes államok, amelyek lehetővé teszik tizennyolc év alatti személyek önkéntes toborzását hazai fegyveres erőikbe, övintézkedéseket tesznek legalább annak biztosítása érdekében, hogy:

(a) Az ilyen toborzás valóban önkéntes legyen;

(b) Az ilyen toborzás a személy szülei vagy törvényes gyámjai tájékoztatáson alapuló beleegyezésével történjen;

(c) Ezen személyek teljesen tisztában legyenek az ilyen katonai szolgálathoz fűződő kötelezettségekkel; és

(d) Ezen személyek hiteles bizonyítékot nyújtsanak életkorukról a

hazai katonai szolgálatba történő felvételüket megelőzően.

4. Valamennyi részes állam bármikor megerősítheti nyilatkozatát egy, az Egyesült Nemzetek főtitkárához intézett, ilyen értelmű közléssel, aki valamennyi részes államot tájékoztatja. A közlés a főtitkár által való átvételének napján válik hatályossá.

5. Az 1. bekezdésben szereplő korhatár felemelésének követelménye nem vonatkozik azokra az iskolákra, amelyeket a részes államok fegyveres erői működtetnek, vagy azok ellenőrzése alatt működnek, betartva a Gyermek jogairól szóló egyezmény 28. és 29. cikkeiben foglaltakat.

4. cikk

1. Az állami fegyveres erőkön kívüli fegyveres csoportok semmilyen körülmények között sem toborozhatnak vagy alkalmazhatnak háborús cselekményekhez tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyeket.

2. A részes államok minden lehetséges intézkedést megtesznek azért, hogy megakadályozzák az ilyen toborzást és alkalmazást, beleértve az ilyen gyakorlat betiltásához és bűncselekménnyé nyilvánításához szükséges jogi intézkedések meghozatalát.

3. Ezen cikk alkalmazása nem érinti a fegyveres konfliktus egyik résztvevőjének jogállását sem.

5. cikk

Jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná a részes államok jogának vagy a nemzetközi dokumentumok, illetve a nemzetközi humanitárius jog azon rendelkezéseit, amelyek hatékonyabban segítik elő a gyermek jogainak megvalósítását.

6. cikk

1. Valamennyi részes állam megtesz minden szükséges jogi, államigazgatási és egyéb intézkedést azért, hogy biztosítsa a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseinek hatékony végrehajtását és kikényszerítését saját joghatóságán belül.

2. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy a jelen Jegyzőkönyvben foglalt elveket és rendelkezéseket megfelelő intézkedésekkel széles körben ismertetik, és megfelelő eszközökkel elősegítik, felnőttek és gyermekek számára egyaránt.

3. A részes államok minden lehetséges intézkedést megtesznek annak biztosítása érdekében, hogy leszereljék vagy más módon szolgálatukból felmentseik azokat a saját joghatóságuk alatt álló személyeket, akiket a jelen Jegyzőkönyvvel ellentétes módon toboroztak vagy alkalmaztak háborús cselekményekhez. A részes államok szükség esetén minden megfelelő segítséget megadnak ezeknek a személyeknek testi és lelki felépülésük és a társadalomba való visszailleszkedésük érdekében.

7. cikk

1. A részes államok együttműködnek a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásában, beleértve a Jegyzőkönyvvel ellentétes valamennyi tevékenység megakadályozását, továbbá az ezen Jegyzőkönyvvel ellentétes tevékenységek áldozatainak rehabilitációját és társadalomba való visszailleszkedését, beleértve a technikai együttműködést és a pénzügyi támogatást is. A fenti segítségnyújtás és együttműködés az érintett részes államok és releváns nemzetközi szervezetek közötti konzultációk segítségével valósul meg.

2. Azok a részes államok, amelyek abban a helyzetben vannak, támogatást nyújtanak a meglévő többoldalú,

kétoldalú vagy egyéb programokon keresztül, vagy többek között a Közgyűlés szabályainak megfelelően létrehozott önkéntes alapon keresztül.

8. cikk

1. Valamennyi részes állam, a Jegyzőkönyvnek az adott részes államra nézve történő hatálybalépését követő két éven belül jelentést nyújt be a Gyermekek Jogainak Bizottsága számára, átfogó információt nyújtva a Jegyzőkönyv rendelkezéseinek végrehajtása érdekében tett intézkedésekről, beleértve a részvételre és a toborzásra vonatkozó rendelkezések végrehajtása érdekében tett intézkedéseket is.

2. Az átfogó jelentés benyújtását követően valamennyi részes állam belefoglalja a Gyermekek Jogainak Bizottsága számára az Egyezmény 44. cikkével összhangban benyújtott jelentésbe minden további, a Jegyzőkönyv végrehajtásával kapcsolatos információt. A Jegyzőkönyv más részes államai minden öt évben nyújtanak be jelentést.

3. A Gyermekek Jogainak Bizottsága a részes államoktól további információkat kérhet a jelen Jegyzőkönyv végrehajtására vonatkozóan.

9. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyv minden állam részére nyitva áll aláírásra, amely az Egyezmény részese, vagy azt aláírta.

2. A jelen Jegyzőkönyv megerősítésre szorul, illetve bármely állam számára nyitva áll csatlakozásra. A megerősítő, illetve csatlakozási okiratokat az Egyesült Nemzetek főtitkáranál kell letétbe helyezni.

3. Az Egyesült Nemzetek főtitkára, mint az Egyezmény és a Jegyzőkönyv letéteményese, az Egyezmény valamennyi részes államát és az Egyezményt aláíró valamennyi államot értesíti a 3. cikknek megfelelően.

10. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyv a tizedik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő három hónap elteltével lép hatályba.

2. Minden olyan államot illetően, mely a jelen Jegyzőkönyvet a hatálybalépése utáni időpontban erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, a jelen Jegyzőkönyv az adott állam megerősítő vagy csatlakozási okiratának letétbe helyezésétől számított egy hónap elteltével lép hatályba.

11. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyvet bármely részes állam felmondhatja az Egyesült Nemzetek főtitkárához intézett írásbeli közléssel, aki értesíti az Egyezmény többi részes államát, és minden államot, amely az Egyezményt aláírta. A felmondás az arról szóló közlésnek az Egyesült Nemzetek főtitkára által való átvételét követő egy év elteltével lép hatályba. Abban az esetben azonban, ha a felmondó részes állam ezen év lejártakor fegyveres konfliktusban vesz részt, akkor a felmondás a fegyveres konfliktus befejezéséig nem lép hatályba.

2. Ezen felmondás nem mentesíti a részes államot a jelen Jegyzőkönyvben foglalt kötelezettségei alól, melyek a felmondás hatálybalépése előtt bekövetkező bármely cselekménnyel függenek össze. A felmondás továbbá nem érinti azon kérdések folyamatos figyelemmel kísérését, melyekkel a Bizottság már a felmondás hatálybalépését megelőző időpontban foglalkozott.

12. cikk

1. Bármely részes állam módosítást javasolhat, és azt megküldheti az Egyesült Nemzetek főtitkáranak. A főtitkár ezután a módosító javaslatot eljuttatja a részes államoknak azzal a

kéréssel, hogy közöljék, kívánják-e a részes államok értekezletének összehívását a javaslatok megtárgyalása és szavazásra bocsátása céljából. Amennyiben az értesítéstől számított négy hónapon belül az államok legalább egyharmada támogatja az értekezlet összehívását, a főtitkár az Egyesült Nemzetek égisze alatt összehívja az értekezletet. Az értekezleten jelen lévő és szavazó részes államok többsége által elfogadott minden módosítást jóváhagyásra a Közgyűlés elé kell terjeszteni.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében foglaltaknak megfelelően elfogadott módosítás akkor lép hatályba, ha azt az Egyesült Nemzetek Közgyűlése jóváhagyta és a részes államok kétharmados többsége elfogadta.

3. A hatályba lépett módosítás az azt elfogadó részes államokat kötelezi, a többi részes államot továbbra is a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései, valamint az általuk korábban elfogadott módosítások kötelezik.

13. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyvet, amelynek arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek levéltárában kell letétbe helyezni.

2. Az Egyesült Nemzetek főtitkára a jelen Jegyzőkönyv hiteles másolatait megküldi az Egyezmény részes államainak és az Egyezményt aláíró államoknak.”

4. § Az Országgyűlés felhatalmazást ad arra, hogy a Magyar Köztársaság a Jegyzőkönyvhöz a következő Nyilatkozatot fűzze:

„With reference to Article 3 paragraph 2 of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict, the Republic of Hungary declares that under Hungarian law the

minimum age for voluntary recruitment into the Hungarian national armed forces is eighteen (18) years. Pursuant to the Constitution of the Republic of Hungary all recruitments to the national armed forces are voluntary in peacetime, and the minimum age for mandatory military service during armed conflict is also eighteen (18) years.”

„A gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv 3. cikk 2. bekezdésének megfelelően a Magyar Köztársaság kijelenti, hogy a magyar jogszabályok szerint a magyar fegyveres erőkbe való önkéntes toborzás alsó korhatára a tizennyolcadik (18) életév. A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint a nemzeti fegyveres erőkbe való toborzás önkéntes alapú békeidőben, a fegyveres konfliktus idején történő kötelező katonai szolgálat alsó korhatára szintén a tizennyolcadik (18) életév.”

5. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény 2–4. §-a a Jegyzőkönyv 10. cikkében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) A Jegyzőkönyv, illetve e törvény 2–4. §-a hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismerteté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.¹⁵

(4) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a honvédelemért, valamint az igazságügyért felelős miniszter és a rendészetért felelős miniszter gondoskodik.

¹⁵ Lásd a 12/2010. (III. 19.) KüM határozatot.

Kihirdetve	2011.11.03.
Hatályos szöveg	2020.01.01.
Fontos részes tagállamok	EU, Dél-Amerika, Ausztrália, nyugat-afrikai államok
Fontos nem-részes tagállamok	USA, Kanada, Oroszország, Kína, India, Szaúd-Arábia, Japán

2011. évi CXLI. törvény, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezményhez fűzött, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által 2002. december 18-án elfogadott fakultatív jegyzőkönyv (a továbbiakban: jegyzőkönyv) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés a jegyzőkönyvet e törvénnyel kihirdeti.

3. § A jegyzőkönyv hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„Fakultatív jegyzőkönyv a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezményhez

PREAMBULUM

A jelen jegyzőkönyvet aláíró részes államok,

Megerősítve, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilos, és az emberi jogok súlyos megsértésének minősül;

Meggyőződve arról, hogy további intézkedések szükségesek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) céljainak eléréséhez és a szabadságuktól megfosztott személyek védelmének megerősítéséhez a kínzással

és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szemben;

Felidézve, hogy az Egyezmény 2. és 16. cikke arra kötelez minden részes államot, hogy a joghatósága alatt álló bármely területen tegyen hathatós intézkedéseket a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés ellen;

Elismerve, hogy az említett cikkek megvalósításáért az államok viselik az elsődleges felelősséget; hogy a szabadságuktól megfosztott személyek védelmének a megerősítése és emberi jogaik teljes tiszteletben tartása mindenkinek a közös felelőssége; valamint azt, hogy a nemzetközi végrehajtó szervek kiegészítik és megerősítik a nemzeti intézkedéseket;

Felidézve, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés hatékony megelőzéséhez oktatásra, valamint egyidejűleg különböző törvényhozói, közigazgatási, bírósági és egyéb intézkedésekre van szükség;

Felidézve továbbá, hogy a Nemzetközi Emberi Jogi Konferencia határozottan kinyilvánította, hogy a kínzás felszámolására irányuló törekvéseknek elsősorban és főként a megelőzést kell megcélózniuk, és az Egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének elfogadását sürgette, amelynek a rendeltetése létrehozni a fogvatartási helyek rendszeres látogatásának megelőző rendszerét;

Meggyőződve arról, hogy a szabadságuktól megfosztott személyeknek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni védelmét megelőző jellegű, nem bírósági eszközökkel lehet megerősíteni, amelyek a fogvatartási helyek rendszeres látogatásán alapulnak;

Az alábbiakban állapodtak meg:

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS ELVEK

1. cikk

A jegyzőkönyv célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

2. cikk

1. A Kínzás Elleni Bizottságon belül létrejön a Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzési Albizottsága (a továbbiakban: Megelőzési Albizottság), amely a jelen jegyzőkönyvben meghatározott feladatokat hajtja végre.

2. A Megelőzési Albizottság az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának keretei között végzi tevékenységét, illetve annak céljai és alapelvei, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetének azon normái szerint működik, amelyek a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódra vonatkoznak.

3. A Megelőzési Albizottság ezenkívül a bizalmasság, a pártatlanság, a szelektivitásmentesség, az

univerzalitás és az objektivitás alapelve szerint működik.

4. A Megelőzési Albizottság és a részes államok együttműködnek a jelen jegyzőkönyvben foglaltak végrehajtása céljából.

3. cikk

Minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

4. cikk

1. Minden részes állam köteles a jelen jegyzőkönyvnek megfelelően lehetővé tenni a látogatásokat a 2. és 3. cikkben hivatkozott mechanizmus keretében, a joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely helyen, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól (a továbbiakban: fogvatartási helyek). A látogatások célja az, hogy szükség esetén megerősítsék az említett személyek védelmét a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetésekkel szemben.

2. A jelen jegyzőkönyv alkalmazásában a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

II. RÉSZ

A MEGELŐZÉSI ALBIZOTTSÁG

5. cikk

1. A Megelőzési Albizottság tíz tagból áll. Miután az ötvenedik részes állam is ratifikálta a jelen jegyzőkönyvet, vagy csatlakozott ahhoz, a Megelőzési Albizottság tagjainak száma huszonötre nő.

2. A Megelőzési Albizottság tagjait olyan személyek közül kell kiválasztani, akik erkölcsileg feddhetetlenek, bizonyítottan sikeres szakmai tapasztalatokat szereztek az igazságszolgáltatás, különösen a büntetőjog, a büntetés-végrehajtás vagy a rendőrségi igazgatás terén, illetve azokon a területeken, amelyek a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódhoz kapcsolódnak.

3. A Megelőzési Albizottság összeállítása során megfelelően figyelembe kell venni a kiegyenlített földrajzi megoszlást, valamint a részes államok különböző civilizációinak és jogrendszereinek képviseletét.

4. Az összeállítás során figyelembe kell venni továbbá a két nem kiegyensúlyozott képviseletét az egyenlőség és a diszkriminációmentesség alapelve szerint.

5. A Megelőzési Albizottságnak nem lehet két olyan tagja, akik ugyanazon államnak a polgárai.

6. A Megelőzési Albizottság tagjai saját minőségükben járnak el, függetlenek és pártatlanok, és kötelesek a Megelőzési Albizottság rendelkezésére állni a hatékony munkavégzés érdekében.

6. cikk

1. Mindegyik részes állam jogosult arra, hogy a jelen cikk 2. bekezdése alapján legfeljebb két olyan tagot jelöljön, akik rendelkeznek az 5. cikkben foglalt képesítéssel, és megfelelnek az abban foglalt követelményeknek, valamint a jelölés során kötelesek

részletes tájékoztatást adni a jelöltek alkalmasságáról.

2. a) kizárólag valamely részes állam polgára jelölhető;

b) a két jelölt közül legalább az egyiknek a jelölő részes állam polgárának kell lennie;

c) egy részes államnak legfeljebb két polgára jelölhető;

d) ha valamely részes állam egy másik részes állam polgárát kívánja jelölni, a jelölés előtt meg kell szereznie az adott részes állam hozzájárulását.

3. Legalább öt hónappal a részes államok azon ülése előtt, ahol sor kerül a választásra, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára levelet küld a részes államoknak, amelyben felkéri őket, hogy jelöléseiket három hónapon belül nyújtsák be. A főtitkár előterjeszti az összes jelölt betűrendes névsorát, az őket jelölő részes államok feltüntetésével.

7. cikk

1. A Megelőzési Albizottság tagjait az alábbiak szerint kell megválasztani:

a) elsődleges szempont a jelen jegyzőkönyv 5. cikkében felsorolt követelményeknek és szempontoknak való megfelelés;

b) az első választást legkésőbb hat hónappal a jelen jegyzőkönyv hatálybalépése után kell megtartani;

c) a részes államok titkos szavazással választják meg a Megelőzési Albizottság tagjait;

d) a Megelőzési Albizottság tagjait a részes államok két évente megtartandó ülésén kell megválasztani, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára hív össze; ezeken az üléseken, amelyek a részes államok kétharmadának a képviselete esetén határozatképesek, azokat a személyeket kell a Megelőzési Albizottságba beválasztottnak tekinteni, akik a legtöbb szavazatot kapták, feltéve, hogy a részes

államok képviselőinek az abszolút többsége jelen volt és szavazott.

2. Ha a választás során valamely részes államnak két polgára is jogosulttá vált arra, hogy a Megelőzési Albizottság tagja legyen, a több szavazatot szerzett jelöltet kell a Megelőzési Albizottság tagjának tekinteni. Ha azonos állampolgárságú személyek azonos számú szavazatot kaptak, az alábbiak szerint kell eljárni:

a) ha csak az egyiket jelölte az a részes állam, amelynek az adott személy a polgára, ez az illető lesz a Megelőzési Albizottság tagja;

b) ha mindkét jelöltet az a részes állam jelölte, amelynek mindketten az állampolgárai, külön titkos szavazási fordulót kell tartani annak megállapítására, hogy melyik legyen tag;

c) ha egyik jelöltet sem az a részes állam jelölte, amelynek az állampolgárai, külön titkos szavazási fordulót kell tartani annak megállapítására, hogy melyik legyen tag.

8. cikk

Ha a Megelőzési Albizottság valamely tagja meghal, lemond, vagy bármilyen okból már nem tud eleget tenni a kötelezettségeinek, az öt jelölő részes állam a részes államok többségi jóváhagyásával egy másik alkalmas, szakképzett és az 5. cikkben foglalt követelményeknek megfelelő személyt jelöl a helyére, figyelembe véve a különböző szakterületek megfelelő egyensúlyának követelményét. Az illető a részes államok következő üléséig marad hivatalban. A jóváhagyást megadottnak kell tekinteni, kivéve, ha a részes államoknak legalább a fele elutasító választ ad hat héten belül azután, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárától tájékoztatást kaptak a kinevezési javaslatról.

9. cikk

A Megelőzési Albizottság tagjait négy évre választják. Ismételt jelölés esetén egy alkalommal választhatók újra. Az első választáson megválasztott tagok felének két év elteltével jár le a megbízatásuk; ezeknek a személyeknek a nevét közvetlenül az első választás után a 7. cikk 1. bekezdésének d) pontjában hivatkozott ülés levezető elnöke választja ki sorsolással.

10. cikk

1. A Megelőzési Albizottság két évre választ tisztségviselőket, akik újraválaszthatók.

2. A Megelőzési Albizottság maga alkotja meg az eljárásrendjét. Ez az eljárásrend többek között az alábbiakról rendelkezik:

a) a határozatképességhez a tagok fele plusz egy tag szükséges;

b) a Megelőzési Albizottság a jelen lévő tagok egyszerű szavazattöbbségével hozza meg döntéseit;

c) a Megelőzési Albizottság zárt üléseket tart.

3. A Megelőzési Albizottság alakuló ülését az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára hívja össze. Az alakuló ülést követően a Megelőzési Albizottság a saját eljárásrendjében előírt időpontokban ül össze. A Megelőzési Albizottság és a Kínzás Elleni Bizottság egyidejűleg, évente legalább egyszer ülésezik.

III. RÉSZ

A MEGELŐZÉSI ALBIZOTTSÁG MEGBÍZATÁSA

11. cikk

1. A Megelőzési Albizottság

a) ellátogat a 4. cikkben hivatkozott helyekre, és ajánlásokat fogalmaz meg a

részes államok számára a szabadságuktól megfosztott személyeknek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni védelméről;

b) a nemzeti megelőző mechanizmusokat illetően

(i) szükség szerint tanácsot ad és segítséget nyújt a részes államoknak azok létrehozásában;

(ii) közvetlen és szükség szerint bizalmas kapcsolatot tart fenn a nemzeti megelőző mechanizmusokkal, és azoknak képzést és technikai segítséget kínál, hogy kapacitásukat meg tudják erősíteni;

(iii) tanácsot ad és segítséget nyújt nekik azoknak az igényeknek és eszközöknek az értékeléséhez, amelyek a szabadságuktól megfosztott személyeknek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni védelméhez szükségesek;

(iv) ajánlásokat fogalmaz meg és beszámol megfigyeléseiről a részes államok számára, hogy megerősítse a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni nemzeti megelőző mechanizmusok kapacitását és megbízatásait;

c) a kínzás általános megakadályozása érdekében együttműködik az Egyesült Nemzetek Szervezetének illetékes szerveivel és mechanizmusaival, valamint azokkal a nemzetközi, regionális és nemzeti intézményekkel vagy szervezetekkel, amelyek célja megerősíteni mindenkinek a védelmét a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szemben.

12. cikk

Annak érdekében, hogy a Megelőzési Albizottság eleget tehessen a 11.

cikkben foglalt megbízatásának, a részes államok vállalják, hogy:

a) saját területükön fogadják a Megelőzési Albizottságot, és lehetővé teszik, hogy annak tagjai bejussanak a jelen jegyzőkönyv 4. cikkében meghatározott fogvatartási helyekre;

b) biztosítják a Megelőzési Albizottság által kért valamennyi érdemi tájékoztatást az igények és azon intézkedések értékeléséhez, amelyek a szabadságuktól megfosztott személyek védelmének megerősítéséhez szükségesek a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szemben;

c) ösztönzik és megkönnyítik a kapcsolattartást a Megelőzési Albizottság és a nemzeti megelőző mechanizmusok között;

d) megvizsgálják a Megelőzési Albizottság ajánlásait, és párbeszédet folytatnak a lehetséges megvalósítási intézkedésekről.

13. cikk

1. A Megelőzési Albizottság – első alkalommal sorsolással – összeállítja a részes államokba teendő rendszeres látogatások programját, hogy eleget tegyen a 11. cikkben foglalt megbízatásának.

2. A Megelőzési Albizottság egyeztetéseket folytat, majd tájékoztatja a részes államokat a programjáról, hogy azok haladéktalanul megtehessek a szükséges gyakorlati intézkedéseket a későbbi látogatások fogadására.

3. A látogatásokon a Megelőzési Albizottság legalább két tagja vesz részt. Ezeket a tagokat szükség szerint olyan szakértők is elkísérhetik, akik a jelen jegyzőkönyvben szereplő területeken bizonyítottan szakmai tapasztalatokkal és ismeretekkel rendelkeznek, és akiket abból a szakértői névjegyzékből kell kiválasztani, amelyet a részes államok, az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogi Főbiztosa Hivatalának és az

Egyesült Nemzetek Szervezete Nemzetközi Bűnmegelőzési Központjának javaslatai alapján állítanak össze. A névjegyzék összeállítása során az érintett részes államok legfeljebb öt nemzeti szakértőre tehetnek javaslatot. Az érintett részes állam kifogást emelhet az ellen, hogy egy adott szakértő részt vegyen a látogatáson. Ebben az esetben a Megelőzési Albizottság más szakértőt javasol.

4. Ha a Megelőzési Albizottság célszerűnek tartja, a terv szerinti látogatás után rövid utólagos látogatást is javasolhat.

14. cikk

1. Annak érdekében, hogy a Megelőzési Albizottság eleget tehessen a megbízatásának, a részes államok az alábbiakat vállalják:

a) korlátlan hozzáférést biztosítanak minden információhoz a szabadságuktól megfosztott, a 4. cikk szerinti fogvatartási helyeken őrzött személyek számáról, valamint a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről;

b) korlátlan hozzáférést biztosítanak minden információhoz az említett személyekkel való bánásmódról, valamint fogva tartásuk körülményeiről;

c) az alábbi 2. bekezdésnek megfelelően korlátlan hozzáférést biztosítanak minden fogvatartási helyhez, azok létesítményeihez és helyiségeihez;

d) lehetővé teszik a tanúk nélküli, személyes vagy – szükség szerint – tolmácsolással biztosított magánmeghallgatást a szabadságuktól megfosztott személyeknek és minden más olyan személynek, aki a Megelőzési Albizottság véleménye szerint érdemi információval szolgálhat;

e) lehetővé teszik, hogy az Albizottság szabadon kiválassza a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket.

2. Valamely meghatározott fogvatartási hely meglátogatása ellen kizárólag akkor lehet kifogást emelni, ha azt olyan sürgős és elháríthatatlan nemzetvédelmi, közbiztonsági, elemi csapással vagy a helyszínen folyó súlyos zavargásokkal kapcsolatos okok indokolják, amelyek ideiglenesen megakadályozzák a látogatást. Valamely részes államban fennálló, kihirdetett szükségállapot nem indokolja a látogatás elleni kifogást.

15. cikk

Semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a Megelőzési Albizottsággal vagy annak küldötteivel akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

16. cikk

1. A Megelőzési Albizottság bizalmasan közli ajánlásait és megfigyeléseit a részes állammal és – adott esetben – a nemzeti megelőző mechanizmussal.

2. A Megelőzési Albizottság akkor hozza nyilvánosságra jelentését az érintett részes állam megjegyzéseivel együtt, ha azt az érintett részes állam kéri. Ha a részes állam a jelentés egy részét nyilvánosságra hozza, a Megelőzési Albizottság részben vagy teljes egészében közzéteheti a jelentést. Az érintett személy kifejezett hozzájárulása nélkül azonban semmiféle személyes adat nem hozható nyilvánosságra.

3. A Megelőzési Albizottság nyilvános éves jelentést tesz közzé tevékenységéről a Kínzás Elleni Bizottság számára.

4. Ha a részes állam megtagadja a 12. és 14. cikk szerinti együttműködést a

Megelőzési Albizottsággal, vagy a helyzet javítására szolgáló intézkedéseket a Megelőzési Albizottság ajánlásainak fényében, a Kínzás Elleni Bizottság jogosult a Megelőzési Albizottság tagjainak többségi szavazatával úgy határozni, miután a részes állam lehetőséget kapott állásfoglalásának közzétételére, hogy nyilvános közleményt ad ki az ügyről, vagy nyilvánosságra hozza a Megelőzési Albizottság jelentését.

IV. RÉSZ

NEMZETI MECHANIZMUSOK *MEGELŐZŐ*

17. cikk

Legkésőbb egy évvel a jelen jegyzőkönyv hatálybalépését, ratifikálását vagy a hozzá történő csatlakozást követően minden részes állam köteles fenntartani, kijelölni vagy létrehozni egy vagy több független nemzeti megelőző mechanizmust a kínzások belföldi megelőzésére. A decentralizált egységek által létrehozott mechanizmusokat akkor lehet nemzeti megelőző mechanizmusnak nevezni a jelen jegyzőkönyv alkalmazásában, ha megfelelnek a jelen jegyzőkönyv rendelkezéseinek.

18. cikk

1. A részes államok szavatolják mind a nemzeti megelőző mechanizmusok működésének, mind az azokban dolgozó személyeknek a függetlenségét.

2. A részes államok a szükséges intézkedésekkel biztosítják, hogy a nemzeti megelőző mechanizmus szakértői rendelkezzenek a szükséges képességekkel és szaktudással. Törekednek a nemek egyensúlyára és az adott ország etnikai és kisebbségi csoportjainak megfelelő képviselésére.

3. A részes államok vállalják, hogy biztosítják a nemzeti megelőző

mechanizmusok működéséhez szükséges erőforrásokat.

4. A nemzeti megelőző mechanizmusok létrehozásakor a részes államok kellő figyelmet szentelnek az emberi jogok előmozdítása és védelme érdekében létrehozott nemzeti intézmények jogállásával kapcsolatos alapelveknek.

19. cikk

A nemzeti megelőző mechanizmusokat legalább az alábbiakra kell felhatalmazni:

a) a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmód rendszeres vizsgálata a 4. cikk szerinti fogvatartási helyeken, hogy szükség szerint megerősítsék a védelmüket a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szemben;

b) ajánlások megfogalmazása az illetékes hatóságok számára, hogy javítsák a szabadságuktól megfosztott személyek körülményeit és a velük való bánásmódot, és hogy megakadályozzák a kínzást és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, figyelembe véve az Egyesült Nemzetek Szervezetének vonatkozó normáit;

c) javaslatok és észrevételek benyújtása a hatályos vagy tervezett jogszabályokkal kapcsolatosan.

20. cikk

Annak érdekében, hogy a nemzeti megelőző mechanizmusok eleget tehessenek megbízatásuknak, a részes államok az alábbiakat vállalják:

a) hozzáférést biztosítanak valamennyi információhoz a szabadságuktól megfosztott személyek számáról a 4. cikk szerinti fogvatartási helyeken, valamint a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről;

b) hozzáférést biztosítanak valamennyi információhoz az említett

személyekkel való bánásmódról, valamint fogva tartásuk körülményeiről;

c) hozzáférést biztosítanak valamennyi fogvatartási helyhez, azok létesítményeihez és helyiségeihez;

d) lehetővé teszik a szabadságuktól megfosztott személyek és minden más olyan személy tanúk nélküli, személyes vagy – szükség szerint – tolmácsolással biztosított magánmeghallgatását, aki a nemzeti megelőző mechanizmus véleménye szerint érdemi információval szolgálhat;

e) lehetővé teszik, hogy a mechanizmus szabadon kiválassza a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket;

f) biztosítják a jogot a Megelőzési Albizottsággal való kapcsolattartáshoz, annak tájékoztatásához és az azzal való találkozáshoz.

21. cikk

1. Semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

2. A nemzeti megelőző mechanizmus által gyűjtött bizalmas információkat titkosan kell kezelni. Az érintett személy kifejezett hozzájárulása nélkül semmiféle személyes adat nem hozható nyilvánosságra.

22. cikk

A részes állam illetékes hatóságai megvizsgálják a nemzeti megelőző mechanizmus ajánlásait, és párbeszédet folytatnak azzal a lehetséges megvalósítási intézkedésekről.

23. cikk

A részes államok vállalják, hogy a nemzeti megelőző mechanizmusok éves jelentéseit közzéteszik és terjesztik.

V. RÉSZ

NYILATKOZAT

24. cikk

1. Ratifikáláskor a részes államok olyan nyilatkozatot tehetnek, amellyel elhalasztják a jelen jegyzőkönyv III. vagy IV. részéből származó kötelezettségeik teljesítését.

2. Ez a halasztás legfeljebb három évig érvényes. A részes állam megfelelő, a hosszabbítási igényt kellően alátámasztó nyilatkozatainak megtétele, illetve a Megelőzési Albizottsággal folytatott egyeztetés után a Kínzás Elleni Bizottság további két évvel meghosszabbíthatja az említett időszakot.

VI. RÉSZ

PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK

25. cikk

1. A Megelőzési Albizottságnak a jelen jegyzőkönyv végrehajtásával kapcsolatban felmerülő költségeit az Egyesült Nemzetek Szervezete viseli.

2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára biztosítja annak személyi és tárgyi feltételeit, hogy a Megelőzési Albizottság hatékonyan végre tudja hajtani a jelen jegyzőkönyvből származó feladatait.

26. cikk

1. A Közgyűlés vonatkozó eljárási szabályai szerint egy külön alapot kell létrehozni, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének pénzügyi szabályai és rendelkezései alapján kell kezelni, annak érdekében, hogy egy-egy részes állam meglátogatása után elősegítse a Megelőzési Albizottság által

megfogalmazott ajánlások végrehajtásának és a nemzeti megelőző mechanizmusok oktatási programjainak finanszírozását.

2. A külön alap finanszírozása a kormányok, kormányközi és civil szervezetek, valamint más állami vagy magánszervezetek önkéntes adományaival történik.

VII. RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

27. cikk

1. A jelen jegyzőkönyvet bármely állam aláírhatja, amely aláírta az Egyezményt.

2. A jegyzőkönyvet bármely állam ratifikálhatja, amely ratifikálta az Egyezményt vagy csatlakozott ahhoz. A ratifikációs okmányokat az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákaránál kell letétbe helyezni.

3. A jegyzőkönyvhöz bármely állam csatlakozhat, amely ratifikálta az Egyezményt, vagy csatlakozott ahhoz.

4. A csatlakozás a csatlakozási okmányoknak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákaránál való letétbe helyezésével történik.

5. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákarára minden olyan államot tájékoztat az egyes ratifikációs vagy csatlakozási okmányok letétbe helyezéséről, amely aláírta a jelen jegyzőkönyvet, vagy csatlakozott ahhoz.

28. cikk

1. A jelen jegyzőkönyv harminc nappal azután lép hatályba, hogy a huszadik ratifikációs vagy csatlakozási okmányt letétbe helyezték az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákaránál.

2. A jelen jegyzőkönyv a saját ratifikációs vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba minden olyan állam esetében, amely azt

követően ratifikálja a jelen jegyzőkönyvet, vagy azt követően csatlakozik ahhoz, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákaránál letétbe helyezték a huszadik ratifikációs vagy csatlakozási okmányt.

29. cikk

A jelen jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések korlátozás vagy kivétel nélkül kiterjednek a szövetségi államok minden részére.

30. cikk

A jelen jegyzőkönyvhöz nem lehet fenntartásokat kapcsolni.

31. cikk

A jelen jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések nem érintik a részes államok olyan regionális egyezményekből származó kötelezettségeit, amelyek látogatási rendszert írnak elő a fogvatartási helyeken. A Közgyűlés arra ösztönzi a Megelőzési Albizottságot és az említett regionális egyezmények alapján létrehozott testületeket, hogy a párhuzamosságok elkerülése, valamint a jelen jegyzőkönyv céljainak hatékony megvalósítása érdekében tanácskozzanak és működjenek együtt.

32. cikk

A jelen jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések nem érintik a részes államoknak az 1949. augusztus 12-i négy genfi egyezményből és az azokhoz kapcsolódó 1977. június 8-i kiegészítő jegyzőkönyvekből származó kötelezettségeit, sem azt a lehetőséget, hogy bármely részes állam engedélyezze a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának a fogvatartási helyek meglátogatását a nemzetközi humanitárius jog hatálya alá nem tartozó helyzetekben.

33. cikk

1. Bármely részes állam bármikor felmondhatja a jelen jegyzőkönyvet az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárának címzett írásbeli értesítéssel, aki ezt követően tájékoztatja a jelen jegyzőkönyvben és az Egyezményben részes államokat. A felmondás egy évvel azután lép hatályba, hogy a főtitkár átvette az arról szóló értesítést.

2. A felmondás nem mentesíti a részes államot a jelen jegyzőkönyvből származó azon kötelezettségei alól, amelyek a felmondás hatálybalépését megelőző cselekményekre vagy helyzetekre vonatkoznak, illetve azon intézkedések alól, amelyek megtételét a Megelőzési Albizottság határozza el, vagy határozhatja el az érintett részes állammal szemben. Ezenkívül a felmondás semmilyen módon nem érinti azon ügyek további vizsgálatát, amelyekkel a Megelőzési Albizottság már a felmondás hatálybalépése előtt kezdett foglalkozni.

3. A részes állam felmondásának hatálybalépése után a Megelőzési Albizottság már nem kezdheti meg az adott állam újabb ügyeinek vizsgálatát.

34. cikk

1. Bármely részes állam javasolhatja a jelen jegyzőkönyv módosítását, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához kell benyújtania. A főtitkár ezt követően közli a részes államokkal a jelen jegyzőkönyvre vonatkozó módosító javaslatot, és felkéri őket annak közlésére, hogy kívánják-e konferencia keretében megvitatni és megszavazni a javaslatot. Ha a tájékoztatástól számított négy hónapon belül a részes államoknak legalább az egyharmada támogatja a konferencia összehívását, a főtitkár összehívja a konferenciát az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt. Azon módosító javaslatokat, amelyeket a konferencián részt vevő és szavazó

részes államok kétharmados többséggel elfogadtak, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára jóváhagyás céljából betervezi a részes államoknak.

2. A jelen cikk 1. bekezdése szerint jóváhagyott módosító javaslat akkor lép hatályba, amikor azt a jelen jegyzőkönyv részes államai – saját alkotmányos eljárásaik szerint – kétharmados többséggel elfogadják.

3. A módosítások a hatálybalépésüket követően kötelező érvényűek az azokat elfogadó részes államokra nézve, a többi részes államra nézve pedig továbbra is érvényesek a jelen jegyzőkönyv rendelkezései és az általuk elfogadott korábbi módosítások.

35. cikk

A Megelőzési Albizottság és a nemzeti megelőző mechanizmusok tagjait megilletik mindazok a kiváltságok és mentességek, amelyek feladataik független ellátásához szükségesek. A Megelőzési Albizottság tagjait megilletik mindazok a kiváltságok és mentességek, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szervezetének kiváltságairól és mentességeiről szóló 1946. február 13-i egyezmény 22. szakasza határoz meg, az említett egyezmény 23. szakaszában foglalt feltételek mellett.

36. cikk

Egy-egy részes államban tett látogatás során a Megelőzési Albizottság tagjai a jelen jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések és célok, valamint az általuk élvezett kiváltságok és mentességek sérelme nélkül kötelesek:

a) tiszteletben tartani a meglátogatott állam törvényeit és jogszabályait;

b) tartózkodni minden olyan cselekménytől vagy tevékenységtől, amely összeférhetetlen feladataik pártatlan és nemzetközi jellegével.

37. cikk

1. A jelen jegyzőkönyvet, amelynek arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű változatai egyformán hitelesek, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáranál kell letétbe helyezni.

2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára minden állam számára hiteles másolatot küld a jelen jegyzőkönyvről.”

4. § A jegyzőkönyv 24. cikke alapján a Magyar Köztársaság a jegyzőkönyv kötelező hatályának elismerésekor a jegyzőkönyvhöz nyilatkozatot tesz. A nyilatkozat hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„In accordance with Article 24 of the Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, the Republic of Hungary declares the postponement for three years of the implementation of the obligations under Part IV of the Optional Protocol, concerning national preventive mechanisms.”

„A Magyar Köztársaság a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének 24. cikkével összhangban kijelenti, hogy a fakultatív jegyzőkönyv IV. részéből származó, a nemzeti megelőző mechanizmussal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesítését három évvel elhalasztja.

5. § (1) E törvény – a (2)–(4) bekezdésben meghatározott kivételekkel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény 2. és 3. §-a a jegyzőkönyv 28. cikk 2. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.¹⁶

(3) E törvény 8–10. §-a 2015. január 1-jén lép hatályba.

(4) E törvény 11. §-a 2012. január 2-án lép hatályba.

(5) A jegyzőkönyv, illetve e törvény 2. és 3. §-a hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.

(6) Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter, az egészségügyért felelős miniszter, a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter, az igazságügyért felelős miniszter, az oktatásért felelős miniszter, a szakképzésért felelős miniszter és a rendészetért felelős miniszter gondoskodik.

6–7. §

8–10. §

11. §

¹⁶ A 9/2012. (II. 24.) KüM közlemény alapján a hatálybalépés időpontja 2012. február 11.

III. A hadviselés módjai és eszközei

Kihirdetve	1913.09.05.
Hatályos szöveg	1913.09.05.
Fontos részes tagállamok	EU, USA, Kanada, Oroszország, Kína, Ausztrália, India (1899), dél-amerikai államok, Szaúd-Arábia
Fontos nem-részes tagállamok	Kazahsztán, Algéria, nyugat-afrikai államok

1913. évi XLIII. törvény-czikk, az első két nemzetközi békeértekezleten megállapított több egyezmény és nyilatkozat becikkelyezése tárgyában.

(Szentelést nyert 1913. évi augusztus hó 8-án. - Az 1. §-ban felsorolt egyezményekre vonatkozó megerősítő okiratok Hágában 1909. évi november hó 27-én, a 2. §-ban felsorolt egyezményekre és a 3. §-ban felsorolt nyilatkozatokra vonatkozó megerősítő okiratok Hágában 1900. évi szeptember hó 4-én tétettek le. Kihirdettetett az Országos Törvénytárnak 1913. évi szeptember hó 5-én kiadott 17. számában.)

1. § A második nemzetközi békeértekezleten megállapított egyezmények közül az ország törvényei közé iktattatnak az

1907. évi október hó 28. napján Hágában kelt következő egyezmények :

1. Egyezmény a nemzetközi viszályok békés elintézéséről.

2. Egyezmény a szerződéses követelések behajtása végett igénybevett fegyveres erő alkalmazásának korlátozásáról.

3. Egyezmény az ellenségeskedések megkezdéséről.

4. Egyezmény a szárazföldi háboru törvényeiről és szokásairól, a hozzámellékelt Szabályzattal, de az utóbbiban foglalt 44. cikk nélkül.

5. Egyezmény a semleges Hatalmak és személyek jogairól és kötelességeiről szárazföldi háboruban.

6. Egyezmény az ellenséges kereskedelmi hajókra vonatkozó elbánásról az ellenségeskedésnek kitérésakor.

7. Egyezmény a kereskedelmi hajók átalakításáról hadihajókká.

8. Egyezmény a tenger alatti önműködő útköző aknáknak elhelyezéséről.

9. Egyezmény a bombázásról tengeri haderővel háboru idejében.

10. Egyezmény a Genfi Egyezmény elveinek alkalmazásáról a tengeri háborura.

11. Egyezmény a tengeri háboruban gyakorolt lefoglalási jog egyes korlátozásairól.

12. Egyezmény a semleges Hatalmak jogairól és kötelességeiről a tengeri háboruban.

2. § Az első nemzetközi békeértekezleten megállapított egyezmények fennmaradván azokkal a szerződő államokkal szemben, amelyek a jelen törvény 1. §-ának 4. és 10. pontjában említett egyezményeket nem erősítették meg, az 1899. évi július hó 29. napján Hágában kelt egyezmények is az ország törvényei közé iktattatnak. Ezek az egyezmények a következők :

1. Egyezmény a nemzetközi viszonyok békés elintézéséről.

2. Egyezmény a szárazföldi háboru törvényeiről és szokásairól, a hozzámellékelt Szabályzattal.

3. A 10. cikk elejtésével Egyezmény az 1864. évi augusztus hó 22-én kelt Genfi Egyezmény elveinek alkalmazásáról a tengeri háborura.

3. § Az első nemzetközi békeértekezleten megállapított nyilatkozatok közül, mint még fennálló, az ország törvényei közé iktattatnak az 1899. évi július hó 29. napján Hágában kelt következő nyilatkozatok :

1. Nyilatkozat oly lövedékek alkalmazásának tilalmáról, amelyeknek egyedüli célja fojtó vagy mérges gázok terjesztése.

2. Nyilatkozat oly golyók alkalmazásának tilalmáról, amelyek az emberi testben könnyen szétmennek vagy ellapulnak.

4. § Azt, hogy a jelen törvénnyel becikkelyezett egyezményeket és nyilatkozatokat mely államok erősítették meg, vagy hogy azokhoz utólagosan mely államok csatlakoztak, és hogy egyes államok minő fenntartásokkal éltek, ugyszintén a netalán előforduló felmondásokat a minisztérium rendelettel teszi közzé. Ezt a törvényt egyebekben is a minisztérium hajtja végre.

5. § Az 1. §-ban említett egyezmények szövege a következő :

III. Egyezmény, az ellenségeskedések megkezdéséről.

Ő Felsége a Német császár, Poroszország királya ; az Amerikai Egyesült Államok elnöke ; az Argentinai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya ; Ő Felsége a Belgák királya ; a Bolíviai Köztársaság elnöke ; a Brazíliai Egyesült Államok Köztársaságának elnöke ; Ő királyi Fensége Bulgária fejedelme ; a Chilei Köztársaság elnöke ; a Columbiái Köztársaság elnöke ; a Cubai Köztársaság ideiglenes kormányzója ; Ő Felsége Dánország királya ; a Domingói Köztársaság elnöke ; az Ecuadori Köztársaság elnöke, Ő Felsége Spanyolország királya, a Francia Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Nagybritannia és Írhon egyesült királyságának és a tengerentúli brit területeknek királya, India császára ; Ő Felsége a Hellének királya ; a Guatémalai Köztársaság elnöke ; a Haitii Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Olaszország királya ; Ő Felsége a Japán császár ; Ő királyi Fensége Luxemburg nagyhercege, Nassau hercege ; a Mexikói Egyesült Államok elnöke ; Ő királyi Fensége Montenegro fejedelme ;

Ő Felsége Norvégország királya ; a Panamai Köztársaság elnöke ; a Paraguayi Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Németalföld királynője ; a Perui Köztársaság elnöke ; Ő császári Felsége a Perzsa sah ; Ő Felsége Portugál és Algarbia királya stb. ; Ő Felsége Rumánia királya ; Ő Felsége Minden Oroszok császára ; a Salvadori Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Szerbia királya ; Ő Felsége Sziám királya ; Ő Felsége a Svédország királya ; a Svájcz Szövetségtanács ; Ő Felsége az Ottománok császára ; az Uruguayi Keleti Köztársaság elnöke ; a Venezuelai Egyesült-Államok elnöke ;

A békés viszonyok biztonsága szempontjából fontosnak tartván azt, hogy az ellenségeskedések ne kezdődjenek előzetes értesítés nélkül ;

És hasonlóképen fontosnak tartván a háborus állapotnak a semleges Hatalmakkal haladéktalan közlését ;

Ebből a célból Egyezményt óhajtván kötni, Meghatalmazottaikká kinevezték, még pedig :

(Következik a meghatalmazottak megnevezése)

Akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik letétele után a következő rendelkezésekben állapodtak meg :

Első Cikk

A szerződő Hatalmak elismerik, hogy közöttük az ellenségeskedéseknek nem szabad megkezdődniök előzetes és minden kétséget kizáró értesítés nélkül, amely akár megokolt hadüzenetnek, akár ultimátumba foglalt feltételes hadüzenetnek alakjába foglalható.

2. Cikk

A háborús állapotot a semleges Hatalmakkal haladéktalanul közölni kell, s az rájuk nézve csak akkor válik hatályossá, ha kézhez vettek ily közlést, amely távirati uton is történhetik. Mindazonáltal a semleges Hatalmak nem hivatkozhatnak a közlés elmaradására, ha kétségtelenül meg van állapítva, hogy tényleg tudomásuk volt a háborús állapotról.

3. Cikk

A jelen Egyezmény 1. cikke két vagy több szerződő Hatalom háborúja esetében lesz irányadó.

A 2. cikk szerződő hadviselő Fél és ugyancsak szerződő semleges Hatalmak között kötelező.

4. Cikk

A jelen Egyezmény, mihelyt lehetséges, meg fog erősíteni.

A megerősítő okiratok Hágában fognak letétni.

A megerősítő okiratok első letételéről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, amelyet a résztvevő Hatalmak képviselői és Németalföld külügyminisztere irnak alá.

A megerősítő okiratoknak mindegyik későbbi letétele írásbeli értesítés mellett történik, amelyet a megerősítő okirattal felszerelve Németalföld Kormányához kell intézni.

A megerősítő okiratok első letételéről szerkesztett jegyzőkönyvnek, az előbbi bekezdésben megjelölt értesítésnek, valamint a megerősítő okiratoknak hiteles másolatát Németalföld Kormánya diplomáciai uton haladéktalanul meg fogja küldeni a Második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak, valamint azoknak a többi Hatalmaknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak. Az előbbi bekezdésben megjelölt esetben, az ott megnevezett Kormány a Hatalmakkal egyidejűleg közli azt a napot is, amelyen az értesítést megkapta.

5. Cikk

Az Egyezményt alá nem író Hatalmak a jelen Egyezményhez csatlakozhatnak.

A csatlakozni kívánó Hatalom ezt a szándékát írásban közli Németalföld Kormányával, megküldvén a csatlakozási iratot, amelyet a nevezett Kormány levéltárában kell majd elhelyezni.

Ez a Kormány a többi Hatalmaknak haladéktalanul megküldi az értesítésnek, valamint a csatlakozási iratnak hiteles másolatát, megjelölvén azt a napot, amelyen az értesítést kapta.

6. Cikk

Azokra a Hatalmakra nézve, amelyek a megerősítő okiratok első letételében részt vettek, a jelen Egyezmény a letételről szerkesztett jegyzőkönyv keltétől számított hatvan nap mulva válik hatályossá, azokra a Hatalmakra pedig, amelyek az Egyezményt később erősítik meg, vagy ahhoz később csatlakoznak, attól a naptól számított hatvan nap mulva, amelyen a

megerősítésről vagy a csatlakozásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

7. Cikk

Ha a szerződő Hatalmak valamelyike a jelen Egyezményt fel akarná mondani, a felmondásról írásban kell Németalföld Kormányát értesítenie, amely az értesítés hivatalos másolatát megküldi az összes többi Hatalmaknak, tudatván velük azt a napot, amelyen az értesítés hozzá érkezett.

A felmondás hatása csak arra a Hatalomra terjed ki, amelytől származik és egy év múlva kezdődik attól a naptól számítva, amelyen a felmondásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

8. Cikk

Németalföld külügyminisztériuma jegyzéket fog vezetni és abban feltünteti azt a napot, amelyen a megerősítő okiratok letétele a 4. cikk 3. és 4. bekezdése értelmében megtörtént, ugyancsak azt a napot, amelyen a csatlakozásról (5. cikk 2. bekezdése) vagy a felmondásról (7. cikk 1. bekezdése) szóló értesítés megérkezett.

Mindegyik szerződő Hatalom betekinthet ebbe a jegyzékbe és arról hitelesített kivonatot kívánhat.

Minek hitelül a Meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírásukkal ellátták.

Kelt Hágában, az ezerkilencszázhetedik évi október hó tizennyolcadikán, egyetlen példányban, amely Németalföld Kormányának levéltárában marad elhelyezve és amelynek hitelesített másolatai a Második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak diplomáciai uton meg fognak küldetni.

(Következnek az aláírások.)

IV. Egyezmény a szárazföldi háboru törvényeiről és szokásairól.

Ő Felsége a Német császár, Poroszország királya ; az Amerikai Egyesült Államok elnöke ; az Argentínai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb., és Magyarország apostoli királya ; Ő Felsége a Belgák királya ; a Bolíviai Köztársaság elnöke ; a Brazíliai Egyesült Államok Köztársaságának elnöke ; Ő királyi Fensége Bulgária fejedelme ; a Chilei Köztársaság elnöke ; a Columbiái Köztársaság elnöke ; a Cubai Köztársaság ideiglenes kormányzója ; Ő Felsége Dánország királya ; a Domingói Köztársaság elnöke ; az Ecuadori Köztársaság elnöke, a Francia Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Nagybritannia és Írhon egyesült királyságának és a tengerentúli brit

területeknek királya, India császára ; Ő Felsége a Hellének királya ; a Guatémalai Köztársaság elnöke ; A Haitii Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Olaszország királya ; Ő Felsége a Japán császár ; Ő királyi Fensége Luxemburg nagyhercege, Nassau Hercege ; a Mexikói Egyesült Államok elnöke ; Ő királyi Fensége Montenegro fejedelme ; Ő Felsége Norvégország királya ; a Panamai Köztársaság elnöke ; a Paraguayi Köztársaság elnöke ; Ő Felsége a Németalföld királynője ; a Perui Köztársaság elnöke ; Ő császári Felsége a Perzsa sah ; Ő Felsége Portugál és Algarbia királya stb. ; Ő Felsége Rumánia királya ; Ő Felsége Minden Oroszok császára ; a Salvadori Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Szerbia

királya ; Ő Felsége Sziám királya ; Ő Felsége a Svédország királya ; a Svájci Szövetség tanács ; Ő Felsége az Ottománok császára ; az Uruguayi Keleti Köztársaság elnöke ; a Venezuelai Egyesült-Államok elnöke :

Fontolóra vevén azt, hogy a béke megővésére és a nemzetek közt a fegyveres összefütközések megelőzésére alkalmas eszközök kutatása közben fontos azzal a lehetőséggel is foglalkozni, hogy a fegyverekre való hivatkozás beállhat oly események következtében, amelyeket gondoskodásuknak nem sikerül elhárítani ;

Át lévén hatva attól az óhajtól, hogy még e végső esetben is szolgálatot tegyenek a humanitás érdekeinek és a civilizáció folyton haladó követelményeinek ;

Fontosnak tartván e végből a háboru általános törvényeinek és szokásainak átvizsgálását, egyrészt, hogy azokat nagyobb szabotossággal írják körül, másrészt, hogy azokra nézve bizonyos korlátokat állapítsanak meg, amelyek amennyire csak lehetséges, enyhítsék a háboru szigorát ;

Szükségesnek tartották, hogy kiegészítsék és bizonyos pontokra nézve tüzetesebben körülírják az Első Békeértekezlet munkálatát, amely az 1874. évben Bruxellesben tartott Értekezlet nyomán, ihletet merítve ezekből a bölcs és nemes előrelátáson alapuló eszmékből, rendelkezéseket fogadott el a szárazföldi háboru szokásainak meghatározása és szabályozása végett.

A magas szerződő Felek nézete szerint ezek a rendelkezések, amelyeknek megállapítását az a vágy sugalmazta, hogy a háború okozta bajokat, amennyire csak a katonai követelmények megengedik, csökkentsék, arra vannak hivatva, hogy a hadviselő magatartásának általános szabályául szolgáljanak mind egymás közt, mind a lakosság irányában.

Mindazonáltal nem volt lehetséges a gyakorlatban előforduló minden körülményre kiterjedő megállapodások iránt már ezuttal megegyezésre jutni ;

Másrészt nem lehetett a magas szerződő Felek szándéka, hogy az előre nem látott esetek írott megállapodás hiányában a hadseregek vezetőinek önkényes megítélésére legyenek bízva.

Addig is tehát, míg a háboru törvényeiről kimerítőbb Törvénykönyv lesz alkotható, a magas szerződő Felek helyénvalónak tartják megállapítani, hogy azokban az esetekben, amelyekről az ezuttal elfogadott Szabályzat nem rendelkezik, a lakosság és a hadviselő azoknak a nemzetközi jogi elveknek oltalma és uralma alatt maradnak, amelyek a civilizált nemzetek között megállapított szokásokból, a humanitás törvényeiből és a közlekiismeret követelményeiből folynak ;

Kijelentik a szerződő Felek, hogy ebben az értelemben kell felfogni az elfogadott Szabályzatnak különösen első és második cikkét ;

A magas szerződő Felek e végből új egyezményt óhajtván kötni, Meghatalmazottaikká kinevezték, még pedig :

(Következik a meghatalmazottak megnevezése.)

Akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik letétele után a következőkben állapodtak meg :

Első Cikk

A szerződő Hatalmak szárazföldi fegyveres erőinek oly utasításokat fognak adni, amelyek összhangban állanak a jelen Egyezményhez csatolt Szabályzattal a szárazföldi háboru törvényeiről és szokásairól.

2. Cikk

Az 1. cikkben említett Szabályzatban, valamint a jelen

Egyezményben foglalt rendelkezések csak a szerződő Hatalmak közt és csakis abban az esetben alkalmazhatók, ha a hadviselő felek mindannyian részesei az Egyezménynek.

3. Cikk

Az a hadviselő Fél, amelyik megszegi az említett Szabályzat rendelkezéseit, kártalanítással tartozik, ha ennek helye van. Felelős mindazokért a cselekményekért, amelyeket a fegyveres erejéhez tartozó személyek követtek el.

4. Cikk

A jelen Egyezmény kellő megerősítése után a szerződő Hatalmak közötti vonatkozásokban az 1899 július 29-én a szárazföldi háború törvényei és szokásai tárgyában kötött Egyezmény helyébe lép.

Az 1899. évi Egyezmény hatályban marad azoknak a Hatalmaknak egymásközi vonatkozásaiban, amelyek azt aláírták, de a jelen Egyezményt nem erősítik meg.

5. Cikk

A jelen Egyezmény, mihelyt lehetséges, meg fog erősíteni.

A megerősítő okiratok Hágában fognak letétetni.

A megerősítő okiratok első letételéről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, amelyet a résztvevő Hatalmak képviselői és Németalföld külügyminisztere irnak alá.

A megerősítő okiratoknak mindegyik későbbi letétele írásbeli értesítés mellett történik, amelyet a megerősítő okirattal felszerelve Németalföld Kormányához kell intézni.

A megerősítő okiratok első letételéről szerkesztett jegyzőkönyvnek, az előbbi bekezdésben megjelölt értesítésnek, valamint a megerősítő okiratoknak

hiteles másolatát Németalföld Kormánya diplomáciai uton haladéktalanul meg fogja küldeni a Második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak, valamint azoknak a többi Hatalmaknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak. Az előbbi bekezdésben megjelölt esetben az ott megnevezett Kormány a Hatalmakkal egyidejűleg közli azt a napot is, amelyen az értesítést megkapta.

6. Cikk

Az Egyezményt alá nem író azok a Hatalmak a jelen Egyezményhez csatlakozhatnak.

A csatlakozni kívánó Hatalom ezt a szándékát írásban közli Németalföld Kormányával, megküldvén a csatlakozási iratot, amelyet a nevezett Kormány levéltárában kell majd elhelyezni.

Ez a Kormány az összes többi Hatalmaknak haladéktalanul megküldi az értesítésnek, valamint a csatlakozási iratnak hiteles másolatát, megjelölvén azt a napot, amelyen az értesítést kapta.

7. Cikk

Azokra a Hatalmakra nézve, amelyek a megerősítő okiratok első letételében részt vettek, a jelen Egyezmény a letételről szerkesztett jegyzőkönyv keltétől számított hatvan nap múlva válik hatályossá, azokra a Hatalmakra pedig, amelyek az Egyezményt később erősítik meg, vagy ahhoz később csatlakoznak, attól a naptól számított hatvan nap múlva, amelyen a megerősítésről vagy a csatlakozásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

8. Cikk

Ha a szerződő Hatalmak valamelyike a jelen Egyezményt fel akarná mondani,

a felmondásról írásban kell Németalföld Kormányát értesítenie, amely az értesítés hiteles másolatát megküldi az összes többi Hatalmaknak, tudatván velük azt a napot, amelyen az értesítés hozzá érkezett.

A felmondás hatása csak arra a hatalomra terjed ki, amelytől származik, és egy év múlva kezdődik attól a naptól számítva, amelyen a felmondásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

9. Cikk

Németalföld külügyminisztériuma jegyzéket fog vezetni és abban feltünteti azt a napot, amelyen a megerősítő okiratok letétele az 5. cikk 3. és 4. bekezdése értelmében megtörtént,

ugyszintén azt a napot, amelyen a csatlakozásról (6. cikk 2. bekezdése) vagy a felmondásról (8. cikk 1. bekezdése) szóló értesítés megérkezett.

Mindegyik szerződő Hatalom betekinthez ebbe a jegyzékbe és arról hitelesített kivonatot kívánhat.

Minek hitelül a Meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírásukkal ellátták.

Kelt Hágában, az ezerkilencszázhetedik évi október hó tizennyolczadikán, egyetlen példányban, amely Németalföld Kormányának levéltárában marad elhelyezve és amelynek hitelesített másolatai a Második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak diplomáciai uton meg fognak küldetni.

(Következnek az aláírások.)

Az Egyezmény melléklete

Szabályzat a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól.

I. RÉSZ

A hadviselő felekről.

I. FEJEZET

A hadviselő fél fogalma.

1. Cikk

A háborúra vonatkozó törvények, jogok és kötelességek nem csupán a hadsereg, hanem a néphadra (miliciára) és az önkéntes csapattestekre is irányadók, ha ezek a következő feltételeknek megfelelnek :

1. ha élükön oly személy áll, aki alárendeltjeiért felelős ;

2. ha meghatározott megkülönböztető jelvényt viselnek, amely messziről felismerhető ;

3. ha fegyvereiket nyíltan viselik, és

4. ha a hadműveleteikben a háború törvényeihez és szokásaihoz alkalmazkodnak.

Azokban az országokban, ahol a hadsereg vagy annak egy része néphadból (miliciából) vagy önkéntes csapattestekből áll, a hadsereg elnevezés ezekre is vonatkozik.

2. Cikk

Valamely meg nem szállott terület lakosságát, amely az ellenség közeledtével önként ragad fegyvert, hogy szembeszálljon a benyomuló

csapatokkal, és amelynek nem volt ideje az első czikknek megfelelően szervezkedni, hadviselő félnek kell tekinteni, ha fegyvereit nyíltan viseli, és ha a háború törvényeit és szokásait tiszteletben tartja.

3. Cikk

A hadviselő felek fegyveres ereje harczoló és nem harczoló állományu egyénekből állhat. Ugy amazoknak, mint ezeknek joguk van arra, hogy az ellenség ha őket elfogja, úgy bánják velük, mint a hadifoglyokkal.

II. FEJEZET

A hadifoglyokról.

4. Cikk

A hadifoglyok az ellenséges Kormánynak, nem pedig az őket foglyul ejtő egyéneknek vagy csapattesteknek hatalma alatt állanak.

A hadifoglyokkal emberiesen kell bánni.

Mindaz, ami személyesen az övék, tulajdonukban marad, a fegyvereket, lovakat és katonai iratokat kivéve.

5. Cikk

A hadifoglyok valamely városba, várba, táborba vagy bármely helyre internálhatók azzal a kötelezettséggel, hogy onnan bizonyos megállapított határokon túl ne távozzanak ; elzárni őket csakis mellőzhetetlen biztonsági szempontokból lehet s csakis addig, amíg fennállanak azok a körülmények, amelyek ezt a rendszabályt szükségessé teszik.

6. Cikk

Az Állam a hadifoglyokat a tisztek kivételével rendfokozatukhoz és

képességeihez mérten mint munkásokat alkalmazhatja. Az ily munkák nem lehetnek tulságosak és nem állhatnak összefüggésben a hadműveletekkel.

A foglyok feljogosíthatók, hogy nyilvános igazgatási ágak vagy magánosok avagy önmaguk részére dolgozhassanak.

Az Állam részére teljesített munkákat azon dijszabás szerint kell fizetni, amely a belföldi hadsereg katonai tagjai által teljesített hasonló munkákra nézve érvényben áll, vagy ha ilyen nincsen, oly dijszabás szerint, amely a végzett munkáknak megfelel.

Ha a munka más nyilvános igazgatási ágak vagy magánosok részére történik, a feltételeket a katonai hatósággal egyetértőleg kell megállapítani.

A foglyok munkadíját helyzetük javítására kell fordítani, és a többletei a tartási költségek levonása után részükre szabadulásuk időpontjában ki kell szolgáltatni.

7. Cikk

A foglyok tartásáról az a Kormány gondoskodik, amelynek hatalma alá jutottak.

Ha nincsen a hadviselő felek között erre nézve külön megegyezés, a hadifoglyokat az élelem, szállás és ruházat tekintetében ugyanoly ellátásban kell részesíteni, mint amilyenben annak a Kormánynak csapatai részesülnek, amelyeknek fogságába estek.

8. Cikk

A hadifoglyok a fölöttük hatalmat gyakorló Állam hadseregében hatályban lévő törvényeknek, szabályzatoknak és rendeleteknek vannak alávetve. Fegyelemsértő cselekményeik miatt velük szemben a szükséges megtorló rendszabályok alkalmazhatók.

Azok a megszökött foglyok, akik ujra fogságba esnek, mielőtt seregüket

elérhették, vagy mielőtt az őket fogságba ejtő sereg által megszállott területet elhagyhatták volna, fegyelmi büntetés alá esnek.

Azok a foglyok, akiknek sikerült megszökniük, de akik ezután újra fogságba esnek, semmiféle büntetéssel nem sújthatók előbbi szökésükért.

9. Cikk

Minden hadifogoly köteles, ha ez iránt megkérdezik, valódi nevét és rendfokozatát megmondani és abban az esetben, ha ezt a szabályt megszegi, annak teszi ki magát, hogy a vele ugyanegy rendfokozatu hadifoglyok részére biztosított előnyöket tőle megvonják.

10. Cikk

A hadifoglyok becsületszóra szabadlábra helyezhetők, ha hazájuk törvényei őket erre feljogosítják és ily esetben mind saját Kormányuk, mind az őket foglyul ejtő Kormány irányában személyes becsületükkel felelősek elvállalt kötelezettségeiknek lelkiismeretes teljesítéséért.

Ebben az esetben saját Kormányuk kötelezve van arra, hogy se ne követeljen, se el ne fogadjon tőlük olyan szolgálatot, amely adott szavukkal ellenkezik.

11. Cikk

A hadifogoly nem kényszeríthető arra, hogy elfogadja a neki becsületszóra kínált szabadságot ; viszont az ellenséges kormány sem köteles teljesíteni a hadifogolynak azt a kérelmét, hogy becsületszóra szabadlábra helyeztessék.

12. Cikk

Becsületszóra szabadon bocsátott minden oly hadifogoly, aki fegyvert ragad akár azon Kormány ellen, amelynek irányában becsületszavát adta, akár a Kormány szövetségesei ellen, újabb elfogatásának esetében elveszti azt a jogot, hogy vele mint hadifogollyal bánjanak, és bíróság elé állítható.

13. Cikk

Ha a hadsereget kísérő, de közvetlenül nem ahhoz tartozó egyének - amilyenek a hírlapok levelezői és tudósítói, a markotányosok, a szállítók - az ellenség hatalmába kerülnek és ez fogvatartásukat szükségesnek véli, az ily egyéneknek joguk van arra, hogy a hadifoglyokat megillető elbánásban részesítsék őket, feltéve, hogy el vannak látva azon hadsereg katonai hatóságának igazolványával, amelyek kísérték.

14. Cikk

Az ellenségeskedések kitörése után tudakozódó irodát kell a hadifoglyokra felállítani a hadviselő Államok mindegyikében és előforduló esetben azokban a semleges országokban is, amelyek területükre hadviselő feleket fogadtak be. E hivatal, amelynek feladata, hogy a hadifoglyokra vonatkozó minden tudakozódásra válaszoljon, az illetékes az szolgálati ágaktól értesítést kap az internálásokon, az ezekben beállott változásokról, a becsületszóra való szabadonbocsátásokról, a kicserélésekről, a szökésekről, a kórházba történt felvételekről, az elhalálozásokról, valamint mindazokról az egyéb adatokról, amelyek szükségesek arra, hogy mindegyik hadifoglyról egyéni lapot lehessen kiállítani és tovább vezetni. Az irodának ebbe a személyi lapba be kell vezetnie a törzskönyvi számot, a hadifogoly családi és utónevét, korát, származási helyét, rendfokozatát, csapattestét, sebesüléseit,

elfogatásának, internálásának, sebesülésének és halálának idejét és helyét, ugyszintén az összes különös észrevételeket. Az egyéni lapokat a béke megkötése után meg kell küldeni a másik hadviselő fél Kormányának.

A tudakozódó iroda ügykörébe tartozik az is, hogy összegyűjtse és együtt tartsa, azután pedig az érdekeltek részére elküldje mindazokat a személyes használati tárgyakat, értékeket, leveleket stb., amelyeket a csatatereken találtak, vagy amelyek a becsületszóra szabadon bocsátott, a kicserélt, a megszökött vagy a kórházakban és az ambulanciákban meghalt foglyok után maradtak.

15. Cikk

A hadifoglyokat segítő egyesületek, amelyek hazájuk törvényei szerint szabályszerűen alakultak és amelyeknek célja, hogy a jótékonyság gyakorlását közvetítsék - valamint kellőképpen igazolt ügyvivőik - élvezni fogják a hadviselők részéről mindazokat a könnyítéseket, amelyek emberbaráti feladatuk hatályos teljesíthetése végett szükségesek és a katonai követelmények és a közigazgatási szabályok által kijelölt határokon belül lehetségesek. Ezeknek az Egyesületeknek kiküldöttjei az internáltaknak telepein, valamint a hazájukba visszaküldött hadifoglyok pihenőállomásain segélyeket oszthatnak ki, ha e végből a katonai hatóságtól személyes engedélyt nyernek és írásbeli kötelezettséget vállalnak arra, hogy magukat az említett hatóság által a rendre és a közbiztonságra nézve megállapított összes szabályoknak alávetik.

16. Cikk

A tudakozódó irodák portómentességet élveznek. A hadifoglyoknak szánt vagy általuk küldött levelek, utalványok, pénzürtékek

és postai csomagok valamint a feladási és a rendeltetési hely országaiban, úgy a közbeeső országokban is minden postadíjtól mentesek.

A hadifoglyoknak szánt természetbeli adományok és segélyek minden beviteli vámtól és egyéb illetéktől, az Állam üzemében levő vasutakon pedig a fuvardíjtól is mentesek.

17. Cikk

A fogoly tiszteknek oly fizetést kell adni, amilyenre az őket fogságban tartó ország hasonló rangfokozatu tiszteinek igénye van. Ezt az illető Kormány megtéríteni köteles.

18. Cikk

A hadifoglyok vallásukat egészen szabadon gyakorolhatják, ideértve a hitfelekezeti isteni tiszteletén való részvételt is, de kötelesek azokhoz a szabályokhoz alkalmazkodni, amelyeket a katonai hatóság a rend és közbiztonság szempontjából megállapít.

19. Cikk

A hadifoglyok végrendeleteinek átvételére és készítésére ugyanazok a szabályok irányadók, mint a belföldi hadsereg katonai személyeinek végrendeleteire nézve.

Ugyancsak a katonákra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a hadifoglyok halálesetét tanúsító iratok, valamint a temetés tekintetében, amely utóbbinál a rendfokozatot és rangot is figyelembe kell venni.

20. Cikk

A béke megkötése után a hadifoglyokat a lehető legrövidebb idő alatt vissza kell bocsátani hazájukba.

III. FEJEZET

A betegekről és sebesültekről.

21. Cikk

A betegekkel és a sebesültekkel való elbánás tekintetében a hadviselő felek kötelezettségeit a Genfi Egyezmény szabályozza.

II. RÉSZ

Az ellenségeskedésekről.

I. FEJEZET

Az ellenségnek ártó eszközökről, az ostromzárról és bombázásról.

22. Cikk

A hadviselő feleknek nincs korlátlan joguk az ellenségnek ártó eszközök megválasztásában.

23. Cikk

A külön egyezményekkel megállapított tilalmakon felül tilos nevezetesen :

a) mérget vagy mérgezett fegyvereket használni ;

b) az ellenség nemzethez vagy hadsereghez tartozó egyéneket orvul megölni vagy megsebesíteni ;

c) a fegyverét letevő vagy védtelen és magát kegyelemre megadó ellenfelet megölni vagy megsebesíteni ;

d) kijelenteni, hogy kegyelemnek nincs helye ;

e) szükségtelen bajokat okozó fegyvereket, lövedékeket, vagy anyagokat használni ;

f) a békekövetek zászlajával, az ellenség zászlajával vagy ennek hadi jelvényeivel és egyenruhájával vagy a Genfi Egyezmény megkülönböztető jelvényével visszaélni ;

g) az ellenséges tulajdont elpusztítani vagy elvenni, kivéve ha elpusztításukat

vagy elvételüket a háború követelményei okvetlen kívánják ;

h) kijelenteni, hogy az Ellenfél állampolgárainak jogai és követelései megszűntek vagy per útján nem érvényesíthetők.

Hasonlóképpen tilos a hadviselő fél Ellenfelének állampolgárait arra kényszeríteni, hogy a saját hazájuk ellen irányuló hadműveletekben résztvegyenek ; ez még akkor is tilos, ha a háború kitörése előtt szolgálatában állottak.

24. Cikk

Megengedettnek kell tekinteni a hadicselt, valamint mindazoknak az eszközöknek használatát, amelyek szükségesek arra, hogy az ellenségről és a terepről tájékozódás legyen szerezhető.

25. Cikk

Nem védelmezett városokat, falvakat, lakott helyeket vagy épületeket megtámadni vagy bombázni mindenképpen tilos.

26. Cikk

A támadó csapatok parancsnoka - roham esetét kivéve - köteles a bombázás megkezdése előtt minden tőle telhetőt megtenni oly célból, hogy a hatóságok a bombázásról előzetesen értesüljenek.

27. Cikk

Ostromzár és bombázás esetében minden szükséges intézkedést meg kell tenni a végből, hogy amennyire lehetséges, az istentiszteletre szánt, valamint a művészeti, tudományos és jótékony célokra rendelt épületek, a történelmi műemlékek, a kórházak, valamint a betegeknek és a

sebesülteknek összegyűjtésére szolgáló helyek megkíméltesenek, feltéve, hogy azokat akkor nem használják katonai célokra.

Az ostromlottaknak kötelessége ezeket az épületeket vagy gyülekező helyeket látható különös jelekkel megjelölni és ezeket a jeleket az ostromlóval előre közölni.

28. Cikk

A fosztogatást megengedni még a rohammal bevett városban vagy helyen is tilos.

II. FEJEZET

A kémekről.

29. Cikk

Kémnek csakis azt lehet tekinteni, aki titkon vagy hamis ürügyek alatt egyik hadviselő fél hadműveleteinek területén értesüléseket szerez vagy szerezni törekszik azzal a szándékkal, hogy az ellenféllel közölje.

Ennélfogva nem tekinthetők kémeknek azok a katonai személyek, akik az ellenséges hadsereg hadműveleteinek területére nem álruhában oly célból hatoltak be, hogy értesüléseket szerezzenek. Épily kevésbé tekinthetők kémeknek azok a katonai vagy nem katonai személyek, akik nyíltan teljesítvén megbízásukat, akár saját hadseregük, akár az ellenség hadserege számára közleményeket továbbítanak. Ide tartoznak azok az egyének is, akik léghajón közlekednek oly célból, hogy közleményeket továbbítsanak vagy az összeköttetést valamely hadseregnek vagy valamely területnek egyes része között fenntartsák.

30. Cikk

A tettenért kémet előzetes ítélelhozatal nélkül megbüntetni nem szabad.

31. Cikk

Azt a kémét, aki hadseregéhez visszatért, de akit az ellenség később mégis elfogott, hadifogolynak kell tekinteni és őt előző kémkedő cselekményei miatt felelősségre vonni nem lehet.

III. FEJEZET

A békekövetekről.

32. Cikk

Békekövetnek kell tekinteni azt a fehér zászlóval jelentkező egyént, akit a hadviselő felek egyike felhatalmazott arra, hogy a másik féllel tárgyalásokat kezdjen. A békekövetnek, valamint az őt netalán kísérő trombitásnak, kürtösnek vagy dobosnak, zászlóvivőnek és tolmácsnak sérthetetlenségre van joga.

33. Cikk

Az a parancsnok, akihez békekövetet küldenek, nem köteles a békekövetet minden körülmények között elfogadni.

A parancsnok megtehet minden szükséges intézkedést annak megakadályozása végett, hogy a békekövet értesülés szerzésére küldetését fel ne használhassa.

A parancsnoknak jogában áll a követet visszaélés esetében ideiglenesen visszatartani.

34. Cikk

Ha határozottan és megcáfолhatatlanul bebizonyult, hogy a békekövet kiváltságos állását áruulás előidézésére vagy elkövetésére

használta fel : sérthetlenségi joga megszűnik.

IV. FEJEZET

A megadásról.

35. Cikk

A szerződő Felek közt a megadás tekintetében létrejött megállapodásoknak a katonai becsület szabályaira figyelemmel kell lenniök.

Ha ily megállapodás létrejött, azt mindkét fél pontosan betartani köteles.

V. FEJEZET

A fegyverszünetről.

36. Cikk

A fegyverszünet a hadműveleteket a hadviselő felek kölcsönös megegyezésével felfüggeszti. Ha a fegyverszünet tartama meghatározva nincsen, a hadviselő felek a hadműveleteket bármikor újra megkezdhetik, de csak úgy, ha erről az ellenséget a kikötött időben a fegyverszünet feltételeinek megfelelően értesítették.

37. Cikk

A fegyverszünet általános vagy helyi lehet. Az előbbi mindenütt, az utóbbi pedig csak a hadviselő felek seregeinek bizonyos részei közt és csak meghatározott övezeten belül függeszti fel a hadviselő Államok hadműveleteit.

38. Cikk

Az illetékes hatóságokat és csapatokat a fegyverszünetről szabályszerűen és kellő időben kell értesíteni. Az ellenségeskedések felfüggesztése vagy azonnal az értesítés után, vagy pedig a megállapított időpontban következik be.

39. Cikk

A szerződő feleken áll, hogy a fegyverszünetre vonatkozó megállapodásokban rendezik-e azokat a viszonyokat, amelyek a háború színterén a lakosság irányában s a Felek közt előfordulhatnak.

40. Cikk

Ha a Felek egyike a fegyverszünetet bármi módon súlyosan megsérti, a másik Félnak joga van a fegyverszünetet felmondani, sőt sürgősség esetében az ellenségeskedéseket azonnal újból megkezdeni.

41. Cikk

Ha magánosok saját kezdeményezésükből sértik meg a fegyverszünetre vonatkozó megállapodásokat, ez csupán arra ad jogot, hogy a vétkesnek megbüntetése és - ha helye van - a szenvedett veszteségekért kártérítés legyen követelhető.

III. RÉSZ

A katonai hatalomról az ellenséges állam területén.

42. Cikk

Megszállottnak kell tekinteni azt a területet, amely tényleg az ellenség hadseregének hatalmába került.

A megszállás csupán azokra a területekre terjed ki, ahol ez a hatalom fennáll és gyakorolható.

43. Cikk

Ha tényleg a megszálló kezébe került a törvényes hatalom, ennek minden tőle függő intézkedést meg kell tennie a végből, hogy amennyire lehetséges,

helyreállítsa és biztosítsa a közrendet és közéletet, még pedig - ha ez elháríthatatlan akadályba nem ütközik - az országban érvényes törvények tiszteletbentartásával.

44. Cikk

Tilos a hadviselő félnek a megszállott terület lakosságát arra kényszeríteni, hogy a másik hadviselő fél hadseregéről vagy védelmi eszközeiről felvilágosításokat adjon.

45. Cikk

Tilos a megszállott terület lakosságát arra kényszeríteni, hogy az ellenséges Hatalomnak hűséget esküdjön.

46. Cikk

A becsületet és a családi jogokat, az egyéni élet biztonságát és a magántulajdont, valamint a vallási meggyőződést és a vallás szabad gyakorlatát tiszteletben kell tartani.

A magántulajdon el nem kobozható.

47. Cikk

Kifejezetten tilos a fosztogatás.

48. Cikk

Ha a megszálló a megszállott területen az állam adókat, vámokat és illetékeket beszedi, ezt, amennyire lehetséges, a kivetésükre és felosztásukra nézve fennálló szabályok szerint kell tennie és ebből az a kötelezettség is háramlik rá, hogy a megszállott terület közigazgatásának költségeit abban a mértékben fedezze, amelyben erre a törvényes kormány kötelezve volt.

49. Cikk

Ha a megszálló a megszállott területen az előbbi cikkben említett köztartozásokon kívül más pénzbeli szolgáltatásokat is szed, ezt csakis a hadsereg vagy az illető terület közigazgatási szükségleteinek fedezésére fordíthatja.

50. Cikk

Az egész lakosságot nem lehet pénzbüntetéssel vagy másnemű büntetéssel sújtani egyes egyének cselekményei miatt, amelyekért az egész lakosság egyetemlegesen felelősnek nem tekinthető.

51. Cikk

Kényszerszertartozásokat csak írásbeli rendelet alapján és önállóan parancsnokló tábornok felelőssége mellett lehet beszedni.

A behajtást lehetőleg csakis azon szabályok szerint kell eszközölni, amelyek a köztartozások kivetésére és felosztására nézve fennállanak.

Az ily szolgáltatásokról az azokat teljesítőknél elismervényt kell adni.

52. Cikk

A községektől és a lakosoktól természetbeli szolgáltatások és szolgálatok csakis a megszálló hadsereg szükségleteire követelhetők. Ezeknek az ország vagyoni képességével arányban állónak és oly természetűeknek kell lenniök, hogy a lakosságra nézve ne jelentsék a hazájuk ellen irányuló hadműveletekben való részvétel kötelezettségét.

E szolgáltatások és e szolgálatok csakis a megszállott hely parancsnokától nyert felhatalmazás alapján követelhetők.

A természetben igénybe vett szolgáltatásokért, amennyire csak lehetséges, készpénzzel kell fizetni,

ellenkező esetben pedig azokról elismervényt kell adni, s a tartozásban lévő összeg kifizetését a lehető legrövidebb időn belül kell teljesíteni.

53. Cikk

Az a hadsereg, amely valamely területet megszáll, csakis az állam tulajdonában álló készpénzt s értékeket, az Államot megillető behajtható követeléseket, a fegyvertárakat, szállítási eszközöket, raktárakat és élelmezési készleteket és általában az államnak csakis oly ingó tulajdonát foglalhatja le, amelyet a hadműveletekre lehet használni.

Le lehet foglalni a hírek továbbítására és a személyek vagy tárgyak szállítására szárazföldön, tengeren vagy levegőben alkalmazott minden eszközt, a tengeri jog alá tartozó esetek kivételével ; le lehet továbbá foglalni a fegyvertárakat és általában mindennemű hadiszerek minden fajtát, még ha magánszemélyek tulajdonai is. A békekötés alkalmával azonban ezeket vissza kell szolgáltatni és az érték járó kártalanítást meg kell állapítani.

54. Cikk

A megszállott területet valamely semleges területtel tenger alatt összekötő kábeleket csak feltétlen szükségesség esetében szabad lefoglalni vagy elpusztítani. A békekötés alkalmával ezeket is vissza kell adni és az érték járó kártalanítást meg kell állapítani.

55. Cikk

A megszálló Állam az ellenséges Államnak a megszállott országban lévő középületeire, ingatlanaira, erdeire és mezőgazdasági üzemekre nézve magát csakis kezelő és hasznélvező gyanánt tekintheti. E vagyontárgyak állagát meg kell óvnia és azokat a hasznélvezet szabályainak megfelelően kell kezelnie.

56. Cikk

A községek vagyona, ugyancsak az istentiszteletre szánt, továbbá a jótékony, az oktatási, a művészeti és a tudományos célokra rendelt intézeteknek vagyona, még ha állami tulajdon volna is, ugyanazon elbánás alá esik, mint a magántulajdon.

Az ily rendeltetésű intézeteknek, a történelmi műemlékeknek, a művészeti és tudományos műveknek befogadása, szándékos elpusztítása és megrongálása tilos és büntetendő.

V. Egyezmény, a semleges Hatalmak és személyek jogairól és kötelességeiről szárazföldi háborúban

Ő Felsége a Német császár, Poroszország királya ; az Amerikai Egyesült Államok elnöke ; az Argentinai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb., és

Magyarország apostoli királya ; Ő Felsége a Belgák királya ; a Bolíviai Köztársaság elnöke ; a Brazíliai Egyesült Államok Köztársaságának elnöke ; Ő királyi Felsége Bulgária

fejedelmé ; a Chilei Köztársaság elnöke ; a Columbiái Köztársaság elnöke ; a Cubai Köztársaság ideiglenes kormányzója ; Ő Felsége Dánországi király ; a Domingói Köztársaság elnöke ; az Ecuadori Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Spanyolország király ; a Francia Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Nagybritannia és Ír-hon egyesült királyságának és a tengerentúli brit területeknek király ; India császára ; Ő Felsége a Hellének király ; a Guatemalai Köztársaság elnöke ; a Haitii Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Olaszország király ; Ő Felsége a Japán császár ; Ő királyi Fensége Luxemburg nagyhercege, Nassau hercege ; a Mexikói Egyesült Államok elnöke ; Ő királyi Fensége Montenegró fejedelmé ; Ő Felsége Norvégország király ; a Panamai Köztársaság elnöke ; a Paraguayi Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Németalföld királynője ; a Perui Köztársaság elnöke ; Ő császári Fensége a Perzsa sah ; Ő Felsége Portugál és Algarbia király stb. ; Ő Felsége Rumánia király ; Ő Felsége Minden Oroszok császára ; a Salvadori Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Szerbia király ; Ő Felsége Sziám király ; Ő Felsége a Svédország király ; a Svájci Szövetség tanács ; Ő Felsége az Ottománok császára ; az Uruguayi Keleti Köztársaság elnöke ; a Venezuelai Egyesült Államok elnöke :

Abból a célból, hogy a szárazföldi háború esetére pontosabban körülírják a semleges Hatalmak jogait és kötelességeit és szabályozzák a hadviselő felekhez tartozó azon egyének helyzetét, akik semleges területre menekültek ;

Indítatva attól a kívánságtól, hogy a semleges személyek fogalmát meghatározzák addig is, amíg lehetővé válik a semleges magánszemélyek és a hadviselő felek között fennálló viszony egész terjedelmét felölelő szabályozás ;

Elhatározták, hogy e célból Egyezményt kötnek és

Meghatalmazottaikká kinevezték, még pedig :

(Következik a meghatalmazottak megnevezése)

Akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik letétele után a következő rendelkezésekben állapodtak meg.

I. FEJEZET

A semleges Hatalmak jogai és kötelességei.

Első Czikk

A semleges Hatalmak területe sérthetetlen.

2. Czikk

A hadviselő feleknek semleges Hatalom területén csapatokat vagy pedig lőszer- vagy élelmiszeresztagekat keresztülvinni tilos.

3. Czikk

Hasonlóképpen tilos a hadviselő feleknek :

a) semleges Hatalom területén szikratáviróállomást felállítani vagy bárminő olyan intézményt létesíteni, amelynek rendeltetése az összeköttetés fenntartása a szárazföldi vagy a tengeri haderővel ;

b) a semleges Hatalom területén a háború előtt kizárólag hadi célra létesített bármely hasonló berendezésüket használni, amely a nyilvános hírszolgálat számára nyitva nem állott.

4. Czikk

A hadviselő felek javára semleges Hatalom területén nem szabad harczbamenő csapatokat alakítani, vagy toborzó irodát felállítani.

5. Cikk

A semleges Hatalomnak saját területén nem szabad eltérnie a 2-4. cikkben megjelölt cselekmények egyikét sem.

A semlegességet ellenkező cselekményeket csak abban az esetben köteles a semleges Hatalom megbüntetni, ha ezeket a cselekményeket az ő területén követték el.

6. Cikk

A semleges Hatalom nem felelős azért, ha egyesek a határon átkelnek a végből, hogy szolgálatukat a hadviselő felek valamelyikének felajánlják.

7. Cikk

A semleges Hatalom nem köteles megakadályozni fegyvereknek, lőszereknek és általában a hadsereg vagy a hajóhad céljaira felhasználható dolgoknak kivitelét vagy átvitelét a hadviselő felek valamelyike számára.

8. Cikk

A semleges Hatalom nem köteles a hadviselő feleknek megtiltani vagy velük szemben korlátozni a saját tulajdonában vagy társaságok vagy egyesek tulajdonában levő távíró- és távbeszélő vonalaknak vagy drótnélküli távíró-készülékeknek használatát.

9. Cikk

A semleges Hatalomnak a hadviselő felekkel szemben egyformán kell alkalmaznia mindazokat a megszorító vagy tiltó rendelkezéseket, amelyeket a 7. és a 8. cikkben érintett irányban kibocsátott.

A semleges Hatalomnak ügyelnie kell arra, hogy ezt a kötelezettséget társaságok vagy magánosok is betartsák, ha távíró- vagy távbeszélő-vonalak vagy drótnélküli távírókészülékek tulajdonosai.

10. Cikk

Azt sem lehet ellenséges cselekedetnek tekinteni, ha a semleges Hatalom fegyverrel veri vissza a semlegessége ellen intézett támadást.

II. FEJEZET

A hadviselő felekhez tartozó egyének a semleges Hatalmaknál és az ugyanott ápolts sebesültek.

11. Cikk

Az a semleges Hatalom, amelynek területére a hadviselő seregekhez tartozó csapatok lépnek, ezeket, amennyire lehetséges, a háború színterétől távol helyezi el.

A semleges Hatalom ezeket a csapatokat táborban őriztetheti, sőt erődtítményekbe vagy más alkalmas helyre el is zárathatja.

A semleges Hatalomtól függ, hogy szabadlábra akarja-e helyezni a tiszteket, ha becsületszóra megfogadják, hogy a semleges területet engedély nélkül nem hagyják el.

12. Cikk

Külön megállapodás hiányában a semleges Hatalom a hadviselő felekhez tartozó egyéneket, akik nála vannak elhelyezve, élelemmel, ruházattal látja el s abban a segélyben részesíti, amelyet az emberiség követel.

Az elhelyezés folytán felmerült költségeket békekötés után meg kell téríteni.

13. Cikk

A semleges Hatalomnak szabadlábban kell hagynia azokat a megszőkött hadifoglyokat, akik területére lépnek. Ha megtűri, hogy ezek az ő területén maradjanak, tartózkodási helyüket kijelölheti.

Ez a rendelkezés alkalmazást nyer azokra a hadifoglyokra is, akiket a semleges Hatalom területére menekülő csapatok hoznak magukkal.

14. Cikk

A hadviselő seregek sebesültjeinek és betegeinek saját területén átszállítását a semleges Hatalom megengedheti az alatt a feltétel alatt, hogy a szállító vonatok nem visznek magukkal sem harczoló személyzetet, sem hadiszereket. Ily esetben a semleges Hatalom köteles fogyanatosítani az e célra szükséges biztonsági és felügyeleti rendszabályokat.

Az ellenfél sebesültjeit és betegeit, akiket az egyik hadviselő fél ily feltétel alatt a semleges területre szállított, a semleges Hatalomnak úgy kell őriztetnie, hogy ne vehessenek újból részt a hadműveletekben. E hatalomnak ugyanezek a kötelességei azokkal a reábizott sebesültekkel és betegekkel szemben is, akik a másik hadsereghez tartoznak.

15. Cikk

A Genfi Egyezmény a semleges területen elhelyezett betegekre és sebesültekre is alkalmazást nyer.

III. FEJEZET

A semleges személyek.

16. Cikk

A háboruban részt nem vevő államok polgárait semlegeseknek kell tekinteni.

17. Cikk

A semleges személy nem hivatkozhatik semlegességére :

a) ha valamelyik hadviselő féllel szemben ellenséges cselekedetet követ el ;

b) ha valamelyik hadviselő fél érdekében végez cselekményeket, nevezetesen, ha a felek egyikének fegyveres erejénél önként vállal hadi szolgálatot.

Ily esetben a hadviselő fél, akivel szemben a semleges személy semlegességét megszegte, nem bánhatik el ezzel szigorubbán, mint ahogyan cselekmény alapján a másik hadviselő állam polgárával szemben bánhatnék.

18. Cikk

Nem szabad a 17. cikk *b)* pontja alapján valamelyik hadviselő fél érdekében elkövetett cselekménynek tekinteni :

a) a hadviselő felek valamelyike részére teljesített szállításokat vagy neki nyújtott kölcsönöket, ha a szállító vagy kölcsönadó nem lakik sem a másik fél területén, sem az általa elfoglalt területen, és ha a szállítások nem ezekről a területekről származnak ;

b) a rendőri vagy polgári közigazgatási természetű szolgálatokat.

IV. FEJEZET

A vasuti felszerelés.

19. Cikk

A semleges Hatalmak területéről származó és felismerhetőleg a semleges Hatalomnak vagy társaságoknak vagy magánosoknak tulajdonában levő vasuti felszerelés átengedését a hadviselő felek csak abban az esetben és abban a mértékben követelhetik s használhatják fel, ha azt kényszerítő szükségesség parancsolja. A vasuti felszerelést, mihelyt csak lehetséges, vissza kell küldeni abba az országba, ahonnan való.

A semleges Hatalom szükség esetén megfelelő mértékig hasonlóképen visszatarthatja és használhatja a hadviselő Hatalom területéről származó felszerelést.

Mindkét fél tartozik a felhasznált felszerelésnek és a használat tartamának megfelelő kártérítést fizetni.

V. FEJEZET

Záró rendelkezések.

20. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései csak a szerződő Hatalmak közt s csakis akkor nyernek alkalmazást, ha a hadviselő felek valamennyien részesei ennek az Egyezménynek.

21. Cikk

A jelen Egyezmény, mihelyt lehetséges, meg fog erősíteni.

A megerősítő okiratok Hágában fognak letétetni.

A megerősítő okiratok első letételéről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, amelyet a résztvevő Hatalmak képviselői és Németalföld külügyminisztere irnak alá.

A megerősítő okiratoknak mindegyik későbbi letétele írásbeli értesítés mellett történik, amelyet a megerősítő okirattal felszerelve Németalföld Kormányához kell intézni.

A megerősítő okiratok első letételéről szerkesztett jegyzőkönyvnek, az előbbi bekezdésben megjelölt értesítésnek, valamint a megerősítő okiratoknak hiteles másolatát Németalföld Kormányára diplomáciai uton haladéktalanul meg fogja küldeni a Második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak, valamint azoknak a többi Hatalmaknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak. Az előbbi bekezdésben megjelölt esetben, az ott megnevezett Kormány a Hatalmakkal

egyidejűleg közli azt a napot is, amelyen az értesítést megkapta.

22. Cikk

Az Egyezményt alá nem író azok a Hatalmak a jelen Egyezményhez csatlakozhatnak.

A csatlakozni kívánó Hatalom ezt a szándékát írásban közli Németalföld Kormányával, megküldvén a csatlakozási iratot, amelyet a nevezett Kormány levéltárában kell majd elhelyezni.

Ez a Kormány a többi Hatalmaknak haladéktalanul megküldi az értesítésnek, valamint a csatlakozási iratnak hiteles másolatát, megjelölván azt a napot, amelyen az értesítést kapta.

23. Cikk

Azokra a Hatalmakra nézve, amelyek a megerősítő okiratok első letételében résztvettek, a jelen Egyezmény a letételről szerkesztett jegyzőkönyv keltétől számított hatvan nap múlva válik hatályossá, azokra a Hatalmakra pedig, amelyek az Egyezményt később erősítik meg, vagy ahhoz később csatlakoznak, attól a naptól számított hatvan nap múlva, amelyen a megerősítésről vagy a csatlakozásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

24. Cikk

Ha a szerződő Hatalmak valamelyike a jelen Egyezményt fel akarná mondani, a felmondásról írásban kell Németalföld Kormányát értesítenie, amely az értesítés hivatalos másolatát megküldi az összes többi Hatalmaknak, tudatván velük azt a napot, amelyen az értesítés hozzá érkezett.

A felmondás hatása csak arra a Hatalomra terjed ki, amelytől származik és egy év múlva kezdődik attól a naptól

számítva, amelyen a felmondásról szóló értesítés Németalföld Kormányához érkezett.

25. Cikk

Németalföld külügyminisztériuma jegyzéket fog vezetni és abban feltünteti azt a napot, amelyen a megerősítő okiratok letétele a 21. cikk 3. és 4. bekezdése értelmében megtörtént, ugyszintén azt a napot, amelyen a csatlakozásról (22. cikk 2. bekezdése) vagy a felmondásról (24. cikk 1. bekezdése) szóló értesítés megérkezett.

Mindegyik szerződő Hatalom betekinthez ebbe a jegyzékbe és arról hitelesített kivonatot kívánhat.

Minek hiteléül a Meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírásukkal ellátták.

Kelt Hágában, az ezerkilencszázhetedik évi október hó tizennyolczadikán, egyetlen példányban, amely Németalföld Kormányának levéltárában marad elhelyezve és amelynek hitelesített másolatai a második Békeértekezletre meghívott Hatalmaknak diplomáciai uton meg fognak küldetni.

(Következnek az aláírások.)

Kihirdetve	1955.06.23.
Hatályos szöveg	1990.12.31.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagok túlnyomó része
Fontos nem-részes tagállamok	Fehéroroszország, Bosznia, Kongó, Georgia, Kazahsztán, Montenegro, EAE

1955. évi 20. törvényerejű rendelet, a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozó Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyv kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság megerősítő okiratának letétele Párizsban, 1952. október 4-én megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa³ a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozóan Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyvet a jelen törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett jegyzőkönyv hivatalos magyar fordítása a következő:
(Hivatalos magyar fordítás.)

„JEGYZŐKÖNYV

a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltásáról

Az alulírott Meghatalmazottak Kormányaiak nevében:

tekintettel arra, hogy a civilizált világ közvéleménye teljes joggal elítélte a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázoknak, továbbá bármiféle folyadékoknak, anyagoknak vagy hasonló készítményeknek a használatát;

tekintettel arra, hogy ezt a használatot oly szerződések helyezték tilalom alá, amelyeknek a világ Hatalmainak legnagyobb része részese;

abból a célból, hogy ezt a tilalmat mint a nemzetközi jog szabályát, amely a nemzetek lelkiismeretét és gyakorlatát egyaránt köti, egyetemesen elismertessék, kijelentik:

„A Magas Szerződő Felek, amennyiben még nem lennének ezt a használatot megtiltó szerződések részesei, elismerik ezt a tilalmat és elismerik ennek a tilalomnak a bakteriológiai harcieszközök használatára való kiterjesztését és magukat az egymás közötti viszonylatban a jelen nyilatkozatban foglaltak által kötelezettnek tekintik. „

A Magas Szerződő Felek minden erőfeszítést megtesznek annak érdekében, hogy a többi államok is csatlakozzanak a jelen Jegyzőkönyvhöz. Ezt a csatlakozást a Francia Köztársaság Kormányával kell közölni, ez pedig arról valamennyi aláíró és csatlakozó Hatalmat értesíti. A csatlakozás annak a Francia Köztársaság Kormányával történt közlése napján lép hatályba.

A jelen Jegyzőkönyvet, melynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles, mielőbb meg kell erősíteni. A Jegyzőkönyv a mai keltezését viseli.

A jelen Jegyzőkönyv megerősítését a Francia Köztársaság Kormányával kell közölni, amely azoknak letételéről

valamennyi aláíró és csatlakozó Hatalmat értesíti.

A megerősítő és a csatlakozási okiratokat a Francia Köztársaság Kormányának levéltárában kell megőrizni.

A jelen Egyezmény mindegyik Hatalomra nézve megerősítő okirata letételének időpontjában lép hatályba; ettől az időponttól kezdve a letevő Hatalomnak azokkal a Hatalmakkal való viszonylatában, amelyek megerősítő okiratukat már letették, az Egyezmény kötelező.

Melyeknek hiteléül a Meghatalmazottak a jelen Jegyzőkönyvet aláírták.

Készült Genfben, egyetlen példányban, az ezerkilencszázhuszonötödik évi június hó tizenhetedik napján.”

3. § Az 1. és 2. §-okban említett jegyzőkönyv a Magyar Népköztársaságra nézve az 1952. évi október hó 4. napján lépett hatályba.

Kihirdetve	1975.07.09.
Hatályos szöveg	1991.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Namíbia, Csád, Dél-Szudán, nem ratifikálta Egyiptom és Izrael

1975. évi 11. törvényerejű rendelet, a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete XXVI. ülészakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa² megerősítő okiratainak letétbe helyezése a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége³, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok kormányainál 1972. december 27-én megtörtént. Az egyezmény XIV. cikkének (3) bekezdése alapján 1975. március 26-án lépett hatályba, e napon lépett hatályba a Magyar Népköztársaság tekintetében is.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXVI. ülészakán 1971. december 10-én elfogadott és 1972. április 10-én Moszkvában, Londonban és Washingtonban aláírt egyezményt e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az egyezmény hivatalos magyar fordítása a következő:

„EGYEZMÉNY

a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, gyártásának és tárolásának eltiltásáról és megsemmisítéséről

Az Egyezményben részes Államok szilárdan eltökélve, hogy munkálkodni fognak abból a célból, hogy az általános és teljes leszerelés terén hatékony előrehaladást érjenek el, ideértve a tömegpusztító fegyverek valamennyi fajtájának eltiltását és

megsemmisítését és meggyőződve arról, hogy a vegyi és bakteriológiai (biológiai) fegyverek fejlesztésének, gyártásának és tárolásának hatékony intézkedésekkel való eltiltása, valamint megsemmisítésük hozzájárul a szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszerelés megvalósításához,

felismerve a főjtő, mérges vagy egyéb gázok, valamint bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltásáról Genfben az 1925. évi június hó 17. napján aláírt Jegyzőkönyv kiemelkedő jelentőségét, valamint azt a szerepet, amelyet az említett Jegyzőkönyv a háború borzalmainak enyhítése terén betöltött és a továbbiakban be fog tölteni,

ismételten megerősítve, hogy hűek maradnak a Jegyzőkönyv alapelveihez és célkitűzéseikhez, és felhíva minden államot azok szigorú betartására,

emlékeztetve arra, hogy az Egyesült Nemzetek Közgyűlése ismételten elítélte mindazokat a cselekményeket, amelyek ellentétben állnak a Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján aláírt

Jegyzőkönyv alapelveivel és célkitűzéseivel,

attól az óhajtól vezettetve, hogy hozzájárulnak a népek közötti bizalom megerősítéséhez és a nemzetközi légkör általános javulásához,

óhajtva továbbá, hogy hozzájáruljanak az Egyesült Nemzetek Alapokmánya célkitűzéseinek és alapelveinek megvalósításához,

meggyőződve annak jelentőségéről és sürgősségéről, hogy az államok fegyvertárából hatékony intézkedésekkel el kell távolítani az olyan veszélyes tömegpusztító fegyvereket, amelyek vegyi vagy bakteriológiai (biológiai) hatóanyagot tartalmaznak,

felismerve, hogy a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek eltiltásában való megegyezés az első lehetséges lépés a vegyi fegyverek fejlesztését, gyártását és tárolását hatékony intézkedésekkel eltiltó megállapodás eléréséhez, és elhatározva, hogy e célból folytatják a tárgyalásokat,

szilárdan eltökélve, hogy az egész emberiség érdekében teljesen kizárják a bakteriológiai (biológiai) hatóanyagok és toxinok fegyverként való felhasználásának lehetőségét,

meggyőződve arról, hogy az emberiség lelkiismeretével összeegyeztethetetlen lenne az ilyen anyagok fegyverként való felhasználása és hogy e kockázat csökkentése érdekében semmiféle erőfeszítést nem szabad sajnálni,

az alábbiakban állapodtak meg:

I. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy soha semmilyen körülmények között nem fejleszt, nem gyárt és nem tárol, továbbá semmilyen módon nem szerez meg és nem tart:

1. olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagot, valamint toxint, amely nem körmegelőzési, védekezési vagy más békés célokra szolgál, bármilyen is legyen eredete vagy előállítási módja, fajtája és mennyisége;

2. az ilyen hatóanyagoknak, valamint toxinnak ellenséges célokra, vagy fegyveres összeütközés esetén való alkalmazására szolgáló fegyvereket, felszereléseket, vagy szállítóeszközöket.

II. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy amilyen gyorsan csak lehetséges, de legkésőbb az Egyezmény hatálybalépésétől számított kilenc hónapon belül megsemmisíti, vagy békés célokra fordítja a birtokában, vagy joghatósága, illetőleg az ellenőrzése alatt levő, az Egyezmény 1. cikkében meghatározott valamennyi hatóanyagot, toxint, fegyvert, felszerelést és szállítóeszközt. E cikk rendelkezéseinek végrehajtása során minden szükséges óvintézkedést meg kell tenni a lakosság és a környezet védelme érdekében.

III. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy sem közvetlenül, sem közvetve senkinek nem ad át az Egyezmény I. cikkében meghatározott bármilyen hatóanyagot, toxint, fegyvert, felszerelést és szállítóeszközt, továbbá semmilyen módon nem segít, bátorít vagy ösztönöz valamely államot, államcsoportot vagy nemzetközi szervezetet arra, hogy azokat gyártsa, vagy másképpen megszerezze.

IV. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy

saját alkotmányos előírásainak megfelelően minden szükséges intézkedést megtesz, hogy a saját területén, a joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely más területen megtiltsa és megakadályozza az Egyezmény I. cikkében meghatározott hatóanyagok, toxinok, fegyverek, felszerelések és szállítóeszközök fejlesztését, gyártását, tárolását, megszerzését vagy tartását.

V. cikk

Az Egyezményben részes Államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy tanácskoznak és együttműködnek mindazon kérdések megoldásában, amelyek az Egyezmény célkitűzéseivel kapcsolatban vagy rendelkezéseinek alkalmazása során felmerülhetnek. Az e cikk szerinti tanácskozás és együttműködés az Egyesült Nemzetek keretében az Alapokmánnal összhangban levő megfelelő nemzetközi eljárással is megvalósítható.

VI. cikk

1. Az Egyezményben részes bármely Állam, amely megállapítja, hogy valamelyik részes Állam megszegi az Egyezmény rendelkezéseiből eredő kötelezettségeket, panaszt tehet az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsánál. A panasznak tartalmaznia kell az annak megalapozottságára vonatkozó minden lehetséges bizonyítékot, valamint azt a kérelmet, hogy a panaszt a Biztonsági Tanács vizsgálja meg.

2. Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy együttműködik minden olyan vizsgálat lefolytatásában, amelyet a Biztonsági Tanács a hozzá benyújtott panasz alapján az Egyesült Nemzetek Alapokmánya rendelkezéseinek megfelelően megindított. A Biztonsági

Tanács a vizsgálat eredményéről az Egyezményben részes Államokat tájékoztatja.

VII. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam kötelezettséget vállal arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányának megfelelően segítséget és támogatást nyújt az Egyezmény bármely olyan részes Államának, amely azt kéri, ha a Biztonsági Tanács úgy határozott, hogy e részes Államot az Egyezmény megsértése következtében veszély fenyegeti.

VIII. cikk

Az Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető oly módon, hogy az korlátozza vagy csökkenti bármely államnak a főjtő, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltásáról Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján aláírt Jegyzőkönyv alapján vállalt kötelezettségeit.

IX. cikk

Az Egyezményben részes valamennyi Állam megerősíti a vegyi fegyverek hatékony eltiltására vonatkozó elismert célkitűzést, és evégből kötelezettséget vállal arra, hogy jóhiszemű tárgyalásokat folytat olyan megállapodás mielőbbi elérése érdekében, amely hathatós intézkedéseket tartalmaz a vegyi fegyverek fejlesztésének, gyártásának, tárolásának megtiltására, valamint megsemmisítésére, illetőleg megfelelő intézkedéseket irányoz elő a fegyverkezés céljára szánt vegyi hatóanyagoknak különösen a gyártására és felhasználására szolgáló felszerelések és szállítóeszközök tekintetében.

X. cikk

1. Az Egyezményben részes Államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy megkönnyítik a bakteriológiai (biológiai) hatóanyagok és toxinok békés célú felhasználására szolgáló felszerelések, anyagok, valamint az erre vonatkozó tudományos és műszaki információk lehető legteljesebb cseréjét, és joguk van ebben részt venni. Az Egyezményben részes Államok - amennyiben az módjukban áll - külön-külön vagy együttesen más államokkal vagy nemzetközi szervezetekkel közreműködnek a bakteriológia (biológia) terén elért tudományos felfedezéseknek a betegségek megelőzésére irányuló vagy más békés célú továbbfejlesztésében és alkalmazásában.

2. Az Egyezményt oly módon kell végrehajtani, hogy az ne akadályozza az Egyezményben részes Államok gazdasági vagy műszaki fejlődését, vagy a bakteriológia (biológia) területén megvalósuló békés célú nemzetközi együttműködést, ideértve a bakteriológiai (biológiai) hatóanyagok és toxinok, valamint ezeknek az Egyezmény rendelkezéseivel összhangban levő békés célú fejlesztését, használatát vagy gyártását szolgáló felszerelések cseréjét.

XI. cikk

Az Egyezményben részes bármely Állam javasolhatja az Egyezmény módosítását. A módosítás az azt elfogadó, az Egyezményben részes Állam tekintetében akkor lép hatályba, amikor a módosítást az Egyezményben részes államok többsége elfogadta, ezt követően pedig a többi, az egyezményben részes Állam tekintetében azon a napon, amikor a módosítást elfogadta.

XII. cikk

Az Egyezmény hatálybalépését követő öt év elteltével, vagy ennél korábban is, ha ezt az Egyezményben részes Államok többsége a Letéteményes Kormányokhoz előterjesztett javaslatban kéri, összehívják az Egyezményben részes Államok konferenciáját, Genfben (Svájc) az Egyezmény működésének megvizsgálására, annak megállapítása céljából, hogy megvalósulnak-e az Egyezmény preambulumának és rendelkezéseinek célkitűzései - ideértve a vegyi fegyverekre vonatkozó tárgyalásokról szóló rendelkezéseket is. E felülvizsgálat során figyelembe kell venni az Egyezménnyel kapcsolatos valamennyi, a tudományos és műszaki fejlődés során elért új eredményt.

XIII. cikk

1. Az Egyezmény határozatlan időre szól.

2. Az Egyezményben részes minden egyes Állam nemzeti szuverenitásának gyakorlása során felmondhatja az Egyezményt, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az Egyezmény tárgyát érintő rendkívüli esemény az Állam legalapvetőbb érdekeit veszélyezteti. Az ilyen felmondásról értesíteni kell az Egyezményben részes összes többi Államot, illetőleg az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsát; a felmondás három hónap elteltével válik hatályossá. Az értesítésben meg kell jelölnie azokat a rendkívüli eseményeket, amelyek megítélése szerint az ő legalapvetőbb érdekeit veszélyeztetik.

XIV. cikk

1. Az Egyezmény aláírásra valamennyi állam számára nyitva áll. Azok az államok, amelyek az Egyezményt az e cikk 3. bekezdése

szerinti hatálybalépése előtt nem írták alá, ahhoz bármikor csatlakozhatnak.

2. Az Egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteniük. A megerősítő és csatlakozási okiratokat a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság, valamint az Amerikai Egyesült Államok Kormányainál kell letétbe helyezni, amelyek ezennel Letéteményes Kormányokká jelöltetnek ki.

3. Az Egyezmény huszonkét kormány megerősítő okiratának letétbe helyezése után lép hatályba, beleértve a kijelölt Letéteményes Kormányokat is.

4. Azokra az Államokra nézve, amelyeknek megerősítő vagy csatlakozási okiratait az Egyezmény hatálybalépését követően helyezik letétbe, az Egyezmény a megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése napján lép hatályba.

5. A Letéteményes Kormányok késedelem nélkül értesítik valamennyi aláíró és csatlakozó államot az Egyezmény minden egyes aláírásának, és minden egyes megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésének időpontjáról, az Egyezmény

hatálybalépésének időpontjáról, valamint minden más bejelentésről.

6. Az Egyezményt a Letéteményes Kormányok az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. cikkének megfelelően beiktattatják.

XV. cikk

Az Egyezményt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, a Letéteményes Kormányok levéltáraiban helyezik letétbe. Az Egyezmény kellően hitelesített másolatait a Letéteményes Kormányok megküldik az aláíró és csatlakozó Államok Kormányainak.

Ennek hitelül a kellően meghatalmazott alulírottak ezt az Egyezményt aláírták.

Kelt Moszkvában, Washingtonban és Londonban, három példányban, az 1972. évi április hó 10. napján.”

3. § Ez a törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1975. évi március 26. napjától kezdődő hatállyal kell alkalmazni. Végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Kihirdetve	1975.07.09.
Hatályos szöveg	1978.12.23.
Fontos részes tagállamok	EU, USA, Kanada, Ausztrália, Oroszország, India, Kína, Japán
Fontos nem-részes tagállamok	Franciaország, Szaúd-Arábia, afrikai államok jelentős része, Mexikó

1978. évi 29. törvényerejű rendelet, a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazásának eltiltásáról szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXXI. ülészakán, az 1976. évi december hó 10. napján elfogadott egyezmény kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa2 megerősítő okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáranál az 1978. évi április hó 18. napján megtörtént. Az egyezmény az 1978. évi október hó 5. napján hatályba lépett.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazásának eltiltásáról szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXXI. ülészakán, az 1976. évi december hó 10. napján elfogadott egyezményt e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az egyezmény hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**„ Egyezmény
a környezetmódosító eljárások
katonai
vagy bármely más ellenséges
szándékú
alkalmazásának eltiltásáról**

Az ebben az Egyezményben részes államok,

A béke megszilárdításának érdekétől és attól az óhajtól vezettetve, hogy hozzájáruljanak a fegyverkezési verseny megfékezéséhez, a szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett végrehajtandó általános és teljes leszerelés megvalósításához, és teljes megszabadítsák az emberiséget az újabb

hadviselési eszközök alkalmazásának veszélyétől;

Szilárdan eltökélve, hogy további tárgyalásokat folytatnak annak érdekében, hogy tényleges előrehaladást érjenek el újabb leszerelési intézkedések megtételében;

Felismerve azt, hogy a tudomány és a technika vívmányai új lehetőségeket kínálhatnak a környezet módosítására;

Emlékeztetve az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Konferenciáján Stockholmban, 1972. június 16-án elfogadott nyilatkozatra;

Annak tudatában, hogy a környezetmódosító eljárások békés célú alkalmazása megjavíthatja az ember és a természet kölcsönös kapcsolatát és elősegítheti a környezetnek a mai és a jövő nemzedékek javát szolgáló megóvását és megjavítását;

Felismerve azonban azt is, hogy az ilyen eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazása rendkívül káros hatással lehet az emberiség jólétére;

Attól az óhajtól vezettetve, hogy hatékony módon eltiltsák a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú

alkalmazását az emberiséget fenyegető ezen veszélyeik kiküszöbölése céljából, és ismételten megerősítve készségüket, hogy e célkitűzés elérésére töreksszenek;

Ohajtva továbbá, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmánya céljaival és elveivel összhangban hozzájáruljanak a nemzetek közötti bizalom erősítéséhez és a nemzetközi helyzet további javításához;

Megállapodtak az alábbiakban:

1. cikk

1. Az ebben az Egyezményben részes minden Állam kötelezettséget vállal arra, hogy tartózkodni fog az olyan környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazásától, amelyeknek mint pusztító, kárt vagy sérelmet okozó eszközöknek bármely más részes Államra széles körű, hosszan tartó súlyos hatásuk van.

2. Az ebben az Egyezményben részes minden Állam kötelezettséget vállal arra, hogy egyetlen államot, államcsoportot vagy nemzetközi szervezetet sem segít abban, illetve nem ösztönöz vagy készlet arra, hogy az e cikk 1. bekezdésével ellentétes tevékenységet folytasson.

2. cikk

Az 1. cikk szempontjából a „környezetmódosító eljárások” meghatározás minden olyan eljárásra vonatkozik, amely - a természeti folyamatokba való tudatos beavatkozás révén - megváltoztatja a Föld vagy a világűr dinamikáját, összetételét vagy szerkezetét, beleértve a Föld élővilágát, szilárd kérgét, vízkörét és légkörét.

3. cikk

1. Ennek az Egyezménynek a rendelkezései nem akadályozhatják a

környezetmódosító eljárások békés célú alkalmazását és nem sértheti a nemzetközi jog általánosan elfogadott elveit és az ilyen alkalmazásra vonatkozó szabályait.

2. Az ebben az Egyezményben részes Államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy előmozdítják a környezetmódosító eljárások békés célú alkalmazásával összefüggő tudományos és műszaki információ lehető legteljesebb mértékű cseréjét, és jogosultak az ilyen cserében részt venni. Az erre képes részes Államok kötelesek - egyedül vagy más államokkal vagy nemzetközi Szervezetekkel együtt - elősegíteni a környezet megóvását, javítását és békés célú hasznosítását szolgáló nemzetközi gazdasági és tudományos együttműködést, kellően figyelembe véve a világ fejlődő térségeinek az igényeit.

4. cikk

Az ebben az Egyezményben részes minden Állam kötelezettséget vállal arra, hogy a saját alkotmányos eljárásának megfelelően minden általa szükségesnek tartott intézkedést megtesz, hogy a joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely területen megtiltson és megakadályozzon az Egyezmény rendelkezéseit sértő bármilyen tevékenységet.

5. cikk

1. Az ebben az Egyezményben részes Államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy tanácskoznak és együttműködnek egymással mindazon kérdések megoldásában, amelyek az Egyezmény célkitűzéseivel kapcsolatban vagy a rendelkezéseinek alkalmazása során felmerülhetnek. Az e cikk szerinti tanácskozás és együttműködés az Egyesült Nemzetek Keretében és az Alapokmányával összhangban levő

megfelelő nemzetközi eljárással is megvalósítható. Az ilyen nemzetközi eljárás magában foglalhatja megfelelő nemzetközi szervezetek, valamint az e cikk 2. bekezdésében említett Szakértői Tanácskozó Bizottság közreműködését.

2. Az e cikk 1. bekezdésében említett célokból a Letéteményes köteles - az Egyezményben részes bármelyik Állam kérelmének vételétől számított egy hónapon belül - Szakértői Tanácskozó Bizottságot összehívni. Bármely részes Állam elküldheti szakértőjét ebbe a Bizottságba, amelynek hatáskörét és ügyrendjét az Egyezmény szerves részét képező melléklet tartalmazza. A Bizottság a Letéteményesnek megküldi a ténymegállapításai összegezését, amely tartalmazza az eljárás során a Bizottság elé terjesztett összes véleményt és információt. A Letéteményes az összegzést minden részes Államnak megküldi.

3. Az ebben az Egyezményben részes bármelyik Állam, amely okkal úgy véli, hogy valamely másik részes Állam megszegi az Egyezmény rendelkezéseiből eredő kötelezettségeket, panaszt tehet az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsánál. A panasznak tartalmaznia kell a megalapozottságát alátámasztó összes vonatkozó információt és minden lehetséges bizonyítékot.

4. Az ebben az Egyezményben részes minden Állam kötelezettséget vállal arra, hogy együttműködik minden olyan vizsgálat lefolytatásában, amelyet a Biztonsági Tanács a hozzá benyújtott panasz alapján az Egyesült Nemzetek Alapokmánya rendelkezéseinek megfelelően kezdeményezhet. A Biztonsági Tanács a vizsgálat eredményéről tájékoztatja a részes Államokat.

5. Az ebben az Egyezményben részes minden Állam kötelezettséget vállal arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányaival összhangban segítséget vagy támogatást nyújt

bármely részes Államnak, amely azt kéri, ha a Biztonsági Tanács úgy határoz, hogy e részes Államot az Egyezmény megsértése következtében károsodás érte vagy érheti.

6. cikk

1. Bármely részes Állam javasolhatja ennek az Egyezménynek a módosítását. A javasolt módosítás szövegét a Letéteményesnek kell megküldeni, aki azt késedelem nélkül eljuttatja az összes részes Államhoz.

2. A módosítás az azt elfogadó összes részes Állam tekintetében akkor lép hatályba, amikor a részes Államok többsége az elfogadási okiratot a Letéteményesnél letette. Ezt követően a többi részes Állam tekintetében az elfogadási okirat letétbe helyezésének napján lép hatályba.

7. cikk

Ez az Egyezmény határozatlan időre szól.

8. cikk

1. Ennek az Egyezménynek a hatályba lépését követő öt év elteltével a Letéteményes Genfben összehívja az Egyezményben részes Államok értekezletét. Az Értekezlet megvizsgálja az Egyezmény működését annak biztosítása céljából, hogy a benne megfogalmazott célkitűzések és előírások megvalósuljanak, és különös figyelemmel vizsgálja az 1. cikk 1. bekezdésében foglalt rendelkezések hatékonyságát a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más ellenséges szándékú alkalmazásából adódó veszélyek kiküszöbölése szempontjából.

2. Ezt követően öt évnél nem rövidebb időközönként az Egyezményben részes Államok - a Letéteményeshez

előterjesztett ez irányú javaslat útján - hasonló célból értekezletet hívhattathatnak össze.

3. Amennyiben az e cikk 2. bekezdése szerint a megelőző felülvizsgálati értekezlet befejezését követő tíz éven belül nem került sor újabb felülvizsgálati értekezlet összehívására, a Letéteményes kikéri az Egyezményben részes összes Állam véleményét egy ilyen értekezlet tartását illetően. Ha a részes Államok egyharmada vagy közülük tíz - attól függően, hogy melyik a kevesebb - igenlően válaszol, a Letéteményes haladéktalanul intézkedik az értekezlet összehívása céljából.

9. cikk

1. Ez az Egyezmény aláírásra minden Állam számára nyitva áll. Azok az Államok, amelyek az Egyezményt az e cikk 3. bekezdése szerinti hatálybalépése előtt nem írták alá, bármikor csatlakozhatnak hozzá.

2. Ezt az Egyezményt az aláíró Államoknak meg kell erősíteniük. A megerősítő és a csatlakozási okiratokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

3. Ez az Egyezmény akkor lép hatályba, amikor húsz Kormány a megerősítő okiratot az e cikk 2. bekezdésének megfelelően a Letéteményesnél letétbe helyezte.

4. Azokra az Államokra nézve, amelyeknek megerősítő vagy csatlakozási okiratát az Egyezmény hatálybalépését követően helyezik letétbe, az Egyezmény a megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése napján lép hatályba.

5. A Letéteményes késedelem nélkül értesít minden aláíró és csatlakozó Államot az Egyezmény minden egyes aláírásának, és minden egyes megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésének időpontjáról, az Egyezmény hatálybalépésének

időpontjáról, az Egyezmény bármilyen módosításáról, valamint minden más bejelentésről.

6. A Letéteményesnek ezt az Egyezményt az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. cikkének megfelelően be kell iktatnia.

10. cikk

Ezt az Egyezményt, amelynek angol, arab, francia, kínai, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki arról hitelesített másolatokat küld az aláíró és csatlakozó Államok Kormányainak.

ENNEK HITELEÜL a kormányaik által kellően meghatalmazott alulírottak aláírták ezt az Egyezményt, amelyet aláírásra megnyitottak Genfben, az ezerkilencszázhetvenhetedik évi május hó tizennyolcadik napján.

AZ EGYEZMÉNY MELLÉKLETE

Szakértői Tanácskozó Bizottság

1. A Szakértői Tanácskozó Bizottság köteles megfelelő ténymegállapításokat tenni és szakvéleményt adni mindazon kérdések kapcsán, amelyeket a Bizottságösszehívását kérő részes állam az ezen Egyezmény V. cikkének 1. bekezdése alapján felvet.

2. A Szakértői Tanácskozó Bizottság munkáját úgy kell megszervezni, hogy a Bizottság eleget tehessen az ezen melléklet 1. bekezdésében meghatározott feladatoknak. A munkája megszervezését érintő eljárási kérdésekben a Bizottság lehetőség szerint közmegegyezéssel, egyébként pedig a jelenlevő és a szavazásban részt vevő tagjainak szótöbbségei dönt. Érdemi ügyekben szavazásnak nincs helye.

3. A Bizottság elnöki tisztét a Letéteményes vagy megbízottja látja el.

4. Az üléseken mindegyik szakértő igénybe veheti egy vagy több tanácsadó közreműködését.

5. Mindegyik szakértőnek jogában áll az Elnök útján az Államoktól és a nemzetközi szervezetektől olyan információt és segítséget kérni, amelyet

a Bizottság munkájának elvégzéséhez kívánatosnak tart.”

3. § (1) E törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1978. évi október hó 5. napjától kell alkalmazni.

(2) A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Kihirdetve	1984.02.07.
Hatályos szöveg	2007.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Szaúd-Arábia, Észak-Korea, afrikai államok jelentős része

1984. évi 2. törvényerejű rendelet, a „Mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szölv, Genfben, az 1985. évi október hó 15. napján kelt egyezmény és a hozzá csatolt jegyzőkönyvek kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítő okiratának letétbe helyezése New Yorkban, az 1982. évi június hó 14. napján megtörtént. Az egyezmény az 1983. évi december hó 2. napján hatályba lépett.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a „Mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szölv, Genfben, 1980. évi október hó 10. napján kelt egyezményt és a hozzá csatolt jegyzőkönyveket e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az egyezmény és a hozzá csatolt jegyzőkönyvek hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

EGYEZMÉNY

a mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról

A Magas Szerződő Felek,
emlékeztetve arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmánya értelmében minden állam köteles nemzetközi kapcsolataiban tartózkodni a bármely más állam szuverenitása, területi épsége vagy politikai függetlensége ellen irányuló, vagy az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő bármely más módon megnyilvánuló erőszakkal való

fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától;

emlékeztetve továbbá a polgári lakosságnak az ellenségeskedések hatásaitól való védelmére vonatkozó alapelvre;

kiindulva a nemzetközi jognak abból az elvéből, hogy a fegyveres összeütközésben résztvevő feleknek nincs korlátlan joguk a hadviselési módok és eszközök megválasztására, továbbá abból az elvből, amely megtiltja fegyveres összeütközésben a felesleges sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozó fegyverek, lövedékek, anyagok és hadviselési módok alkalmazását;

emlékeztetve arra is, hogy tilos olyan hadviselési módok vagy eszközök alkalmazása, amelyek arra irányulnak, hogy nagyarányú, tartós és súlyos károkat okozzanak, illetve amelyek ilyen károkat okozhatnak a természeti környezetben;

megerősítve azt az elvökltségüket, hogy a jelen Egyezménnyel és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvekkel vagy más nemzetközi megállapodásokkal nem szabályozott esetekben is a polgári lakosság és a kombattánsok mindenkor a kialakult szokásokon, az emberiség elvein és a lelkiismeret általános parancsain alapuló

nemzetközi jogi elvek védelmét és oltalmát élvezzék;

attól az óhajtól vezérelve, hogy előmozdítsák a nemzetközi enyhülést, a fegyverkezési verseny megszüntetését, az államok közötti bizalom erősítését és ezáltal a népek békés életre való törekvésének megvalósulását;

felismerve minden olyan erőfeszítésnek a fontosságát, amely előre viheti a szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett megvalósítandó általános és teljes leszerelés ügyét;

ismételten megerősítve a fegyveres összetűzésekre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok kodifikációja és fokozatos fejlesztése folytatásának szükségességét;

azzal a szándékkal, hogy megtiltsák, illetve tovább korlátozzák egyes hagyományos fegyverek alkalmazását és bízva abban, hogy az e téren elért pozitív eredmények megkönnyíthetik az ilyen fegyverek gyártásának, felhalmozásának és elterjedésének megakadályozását célzó alapvető leszerelési tárgyalásokat;

hangsúlyozva annak kívánatos voltát, hogy valamennyi állam, elsősorban a katonailag jelentős államok, legyenek részesei a jelen Egyezménynek és az annak mellékletét képező jegyzőkönyveknek;

szem előtt tartva, hogy az Egyesült Nemzetek Közgyűlése és az Egyesült Nemzetek Leszerelési Bizottsága megvizsgálhatja a jelen Egyezményben, és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvekben foglalt tilalmak és korlátozások körének esetleges szélesítését;

szem előtt tartva továbbá, hogy a genfi leszerelési Bizottság megtárgyalhatja az egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának megtiltását vagy korlátozását célzó további intézkedések hozatalának a kérdését;

az alábbiakban állapodnak meg:

1. cikk

Az Egyezmény hatálya

A jelen Egyezmény és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvek hatálya kiterjed a Háború Aldozatainak Védelméről 1949. augusztus 12-én létrejött Genfi Egyezmények azonos tartalmú 2. cikkében meghatározott helyzetekre, az ezen egyezmények I. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikke 4. bekezdésében foglalt helyzetet is ideértve.

2. cikk

Az Egyezmény kapcsolata más nemzetközi szerződésekkel

A jelen Egyezménynek és az annak mellékletét képező jegyzőkönyveknek a rendelkezései nem csorbíthatják a fegyveres összeütközésekre vonatkozó nemzetközi humanitárius jog alapján a Magas Szerződő Felekre háruló egyéb kötelezettségeket.

3. cikk

Az Egyezmény aláírása

A jelen Egyezmény valamennyi állam számára 1981. április 10-étől számított tizenkét hónapig áll nyitva aláírásra az Egyesült Nemzetek New York-i székházában.

4. cikk

Megerősítés, elfogadás, jóváhagyás vagy csatlakozás

1. A jelen Egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteniük, el kell fogadniuk vagy jóvá kell hagyniuk. Az Egyezményhez minden olyan állam csatlakozhat, amely azt nem írta alá.

2. A megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okiratokat a letétteményesnél letétbe kell helyezni.

3. Minden állam maga dönti el, hogy a jelen Egyezmény mellékletét képező jegyzőkönyvek közül melyikre nézve tesz kötelező erejű elismerő nyilatkozatot feltéve, hogy a jelen Egyezményt megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó, illetve csatlakozási okiratának letétbe helyezése alkalmával értesíti a letétteményest arról, hogy két vagy több ilyen jegyzőkönyvet magára nézve kötelezőnek ismer el.

4. A megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követően bármely állam értesítheti a letétteményest arról, hogy magára nézve kötelezőnek ismer el az Egyezményhez csatolt olyan jegyzőkönyvet, amely rá nézve nem kötelező.

5. A Magas Szerződő Félre kötelező bármelyik jegyzőkönyv az érintett Fél vonatkozásában a jelen Egyezmény szerves részét képezi.

5. cikk

Az Egyezmény hatálybalépése

1. A jelen Egyezmény a huszadik megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított hat hónap elteltével lép hatályba.

2. Annak az államnak a vonatkozásában, amely a huszadik megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése után helyezi letétbe megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okiratát, az Egyezmény attól az időponttól számított hat hónap elteltével lép hatályba, amelyen ez az állam megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okiratát letétbe helyezte.

3. A jelen Egyezmény mellékletét képező mindegyik jegyzőkönyv attól az időponttól számított hat hónap elteltével lép hatályba, miután már húsz állam értesítést küldött arról, hogy az adott Jegyzőkönyvet az Egyezmény 4. cikkének 3. vagy 4. bekezdése értelmében magára nézve kötelezőnek ismeri el.

4. Annak az államnak a vonatkozásában, amely azt követően ismeri el a jelen Egyezmény mellékletét képező valamelyik jegyzőkönyvet magára nézve kötelezőnek, hogy húsz állam már erről értesítést küldött, a jegyzőkönyv attól az időponttól számított hat hónap elteltével lép hatályba, amelyen ez az állam a jegyzőkönyv elismeréséről szóló nyilatkozatot megküldte.

6. cikk

Terjesztés

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy saját országukban a jelen Egyezményt és az annak mellékletét képező azon jegyzőkönyveket, amelyek rájuk nézve kötelezőek mind béke, mind fegyveres összeütközés idején a lehető legszélesebb körben ismertetik, különösen pedig oktatásukat beépítik katonai kiképzési terveikbe, hogy fegyveres erőik megismerhessék ezeket a dokumentumokat.

7. cikk

Szerződéses kapcsolatok az Egyezmény hatályba lépése után

1. Abban az esetben, ha az összeütközésben résztvevő egyik Félre nézve a mellékletben szereplő valamelyik jegyzőkönyv nem kötelező,

azok a Felek, amelyekre nézve a jelen Egyezmény és az annak mellékletét képező kérdéses jegyzőkönyv kötelező, kölcsönös kapcsolataikban tartoznak továbbra is azok értelmében eljárni.

2. Az 1. cikkben meghatározott helyzetben bármelyik Magas Szerződő Fél köteles a jelen Egyezményt és az annak mellékletét képező azon jegyzőkönyvet, amely reá nézve hatályban van, minden olyan állam irányában alkalmazni, amely az Egyezménynek nem részese, illetve amelyre nézve az annak mellékletét képező kérdéses jegyzőkönyv nem kötelező, amennyiben ez az állam az Egyezményt vagy a vonatkozó jegyzőkönyvet elfogadja és alkalmazza és erről a letétmenyest értesíti.

3. A 2. bekezdés alapján kapott minden értesítésről a letétmenyes köteles a Magas Szerződő Feleket haladéktalanul tájékoztatni.

4. A jelen Egyezményt és az annak mellékletét képező azon jegyzőkönyveket, amelyek valamelyik Magas Szerződő Félre nézve kötelezőek, az érintett Magas Szerződő Fél ellen irányuló - a Háború Áldozatainak Védelméről 1949. augusztus 12-én létrejött Genfi Egyezmények I. Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkének 4. bekezdésében meghatározott - fegyveres összeütközésre is alkalmazni kell abban az esetben:

a) ha a Magas Szerződő Fél részese az I. Kiegészítő Jegyzőkönyveknek és a Jegyzőkönyv 96. cikkének 3. bekezdésében említett valamelyik hatóság kötelezettséget vállalt a Genfi Egyezményeknek és az I. Kiegészítő Jegyzőkönyvnek a 96. cikk 3. bekezdése alapján történő alkalmazására és kötelezi magát arra, hogy a jelen Egyezményt és az annak mellékletét képező vonatkozó jegyzőkönyveket az adott összeütközésre alkalmazza; vagy

b) ha a Magas Szerződő Fél nem részese az I. Kiegészítő Jegyzőkönyvnek és a fenti a) pontban meghatározott

valamelyik hatóság az adott összeütközésre nézve elfogadja és teljesíti a Genfi Egyezményekben és a jelen Egyezményben, valamint az annak mellékletét képező vonatkozó jegyzőkönyvekben meghatározott kötelezettségeket. Az említett kötelezettségek elfogadása és teljesítése az adott összeütközés vonatkozásában az alábbi következményekkel jár:

(i) a Genfi Egyezmények és a jelen Egyezmény, valamint az annak mellékletét képező vonatkozó jegyzőkönyvek az összeütközésben résztvevő felek vonatkozásában azonnal hatályba lépnek;

(ii) az említett hatóságra nézve ugyanazok a jogok és kötelezettségek vonatkoznak, mint amelyek azt a Magas Szerződő Felet illetik meg, illetve terhelik, amely a Genfi Egyezményeknek és a jelen Egyezményeknek, valamint az annak mellékletét képező vonatkozó jegyzőkönyveknek részese;

(iii) a Genfi Egyezmények és a jelen Egyezmény, valamint az annak mellékletét képező vonatkozó jegyzőkönyvek az összeütközésben résztvevő összes félre egyaránt kötelezőek.

A Magas Szerződő Fél és a hatóság is megállapodhat abban, hogy kölcsönösen elfogadják és teljesítik a Genfi Egyezmények I. Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt kötelezettségeket.

8. cikk

Az Egyezmény felülvizsgálata és módosítása

1. a) A jelen egyezmény hatálybalépése után bármikor bármelyik Magas Szerződő Fél javasolhatja az Egyezmény és az annak mellékletét képező valamelyik jegyzőkönyv módosítását, amely rá nézve kötelező. A

módosításra vonatkozó javaslatot a letéteményessel kell közölni, aki arról az összes Magas Szerződő Felet értesíti és kikéri véleményüket arról, hogy hívjon-e össze konferenciát a javaslat megvitatására. A legalább 18 Magas Szerződő Félből álló többség egyetértése esetén a letéteményes haladéktalanul összehívja a konferenciát, amelyre az Összes Magas Szerződő Felet meghívja. Azokat az államokat, amelyek a jelen Egyezménynek nem részei, megfigyelőként kell meghívni a konferenciára.

b) A konferencia elhatározhat módosításokat, amelyek elfogadása és hatálybalépése a jelen Egyezményre és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvekre meghatározott módon történik azzal, hogy az Egyezményre vonatkozó módosítást csak a Magas Szerződő Felek, az annak mellékletét képező valamelyik jegyzőkönyvre vonatkozó módosítást pedig csak azok a Magas Szerződő Felek fogadhatnak el, amelyekre nézve a kérdéses jegyzőkönyv kötelező.

2. a) A jelen Egyezmény hatálybalépése után bármikor bármelyik Magas Szerződő Fél javasolhatja újabb jegyzőkönyvek létrehozását a hagyományos fegyverek más olyan kategóriáiról, amelyekre az Egyezmény mellékletét képező jegyzőkönyvek nem terjednek ki. Minden újabb jegyzőkönyvre vonatkozó javaslatot a letéteményessel kell közölni, aki arról a jelen cikk 1. a) pontjának megfelelően a Magas Szerződő Feleket értesíti. A legalább 18 Magas Szerződő Félből álló többség egyetértése esetén a letéteményes haladéktalanul konferenciát hív össze, amelyre minden államot meghív.

b) A konferencia az ott képviselt valamennyi állam teljes részvételével elhatározhatja újabb jegyzőkönyvek létrehozását, amelyek elfogadása a jelen Egyezményre meghatározott módon történik; azok az Egyezmény mellékletét

képezik, s az Egyezmény 5. cikkének 3. és 4. bekezdése szerint lépnek hatályba.

3. a) Ha a jelen Egyezmény hatálybalépését követő tíz év elteltével a jelen cikk 1. a) vagy 2. a) pontja alapján nem került sor konferencia összehívására, bármelyik Magas Szerződő Fél felkérheti a letéteményest, hogy hívjon össze egy konferenciát, amelyre az összes Magas Szerződő Felet meg kell hívni abból a célból, hogy felülvizsgálják a jelen Egyezményt és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvek érvényesülését, és megtárgyalják az Egyezmény vagy a meglevő jegyzőkönyvek módosítására vonatkozó javaslatokat. Az Egyezményben nem részes államokat megfigyelőként kell meghívni a konferenciára. A konferencia elhatározhat módosításokat, amelyek elfogadása és hatálybalépése a fenti 1. b) pont szerint történik.

b) A konferencia megvizsgálhat minden olyan javaslatot, amely kiegészítő jegyzőkönyvek létrehozására irányul a hagyományos fegyverek más olyan kategóriáiról, amelyekre az Egyezmény mellékletét képező meglevő jegyzőkönyvek nem terjednek ki. A kiegészítő jegyzőkönyvek elfogadása a jelen Egyezményre meghatározott módon történik, azok az Egyezmény mellékletét képezik és az Egyezmény 5. cikkének 3. és 4. bekezdése szerint lépnek hatályba.

c) A konferencia megvizsgálhatja, szükséges-e rendelkeznie újabb konferencia összehívásáról valamelyik Magas Szerződő Fél kérése alapján, amennyiben a jelen cikk 3. a) pontjában említett újabb időtartam elteltével konferencia összehívására a jelen cikk 1. a) vagy 2. a) pontja alapján nem került sor.

9. cikk

Az Egyezmény felmondása

1. A jelen Egyezményt vagy az annak mellékletét képező bármelyik jegyzőkönyvet a Magas Szerződő Felek bármelyike - a letéteményes értesítése útján - felmondhatja.

2. A felmondás attól az időponttól számított egy év elteltével lép életbe, amikor a letéteményes a felmondásról szóló értesítést kézhez kapja. Abban az esetben azonban, ha egy év elteltékor az Egyezményt felmondó Magas Szerződő Fél az 1. cikkben említett helyzetben van, rá nézve a jelen Egyezményben és az annak mellékletét képező érintett jegyzőkönyvekben foglalt kötelezettségek - a fegyveres összecsütközés vagy megszállás befejezéséig és minden esetben a fegyveres összecsütközésekre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok védelme alatt álló személyek végleges szabadonbocsátásával, hazatelepítésével, illetve jogaikba való visszahelyezésével kapcsolatos feladatok végrehajtásáig, továbbá akkor, ha a mellékletben szereplő valamelyik jegyzőkönyvben szabályozott olyan helyzet áll fenn, amelyben az érintett területen ENSZ-alakulatok vagy -csoportok békefenntartó, megfigyelő vagy hasonló feladatokat teljesítenek, e feladatok befejezéséig - továbbra is érvényesek.

3. A jelen Egyezmény felmondása egyúttal az annak mellékletét képező mindazon jegyzőkönyvre is kiterjed, amely az Egyezményt felmondó Magas Szerződő Félre kötelező.

4. A felmondás csak az Egyezményt felmondó Magas Szerződő Félre nézve hatályos.

5. A felmondás nem érinti azokat a kötelezettségeket, amelyeket az Egyezményt felmondó Magas Szerződő Fél fegyveres összecsütközés okából a jelen Egyezmény és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvek

alapján a felmondás hatálybalépése előtt elkövetett bármilyen cselekmény tekintetében már magára vállalt.

10. cikk

Letéteményes

1. A jelen Egyezménynek és az annak mellékletét képező jegyzőkönyveknek az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a letéteményese.

2. Általános feladatain kívül a letéteményes minden államot tájékoztatni tartozik:

a) a jelen Egyezménynek a 3. cikk alapján történő minden aláírásáról;

b) a megerősítő, elfogadási, jóváhagyási, illetve csatlakozási okiratoknak a 4. cikk alapján történő letétbe helyezéséről;

c) az Egyezmény mellékletét képező jegyzőkönyveket kötelezőnek elismerő nyilatkozatokról szóló - a 4. cikk alapján kapott - értesítésekről;

d) a jelen Egyezménynek és az annak mellékletét képező minden egyes jegyzőkönyvnek az 5. cikk alapján történő hatálybalépése időpontjairól; és

e) a 9. cikk alapján kapott felmondási értesítésekről és a felmondások hatálybalépésének időpontjáról.

11. cikk

Hiteles szövegek

A jelen Egyezmény és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvek eredeti szövegét - melyek angol, arab, francia, kínai, orosz és spanyol szövegei egyaránt hitelesek - letétbe kell helyezni a letéteményesnél, aki azok hiteles másolatait minden államnak megküldi.

Jegyzőkönyv, a röntgensugárral ki nem mutatható repeszekről (I. Jegyzőkönyv)

Tilos minden olyan fegyvernek az alkalmazása, amelynek elsődleges hatása az, hogy olyan repeszekkel okoz

sérülést, amelyek röntgensugárral nem mutathatók ki az emberi testben.

Módosított jegyzőkönyv az aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról (II. Módosított Jegyzőkönyv)

1. cikk

Az alkalmazás köre

1. A jelen jegyzőkönyv az általa meghatározott szárazföldi aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazására vonatkozik, beleértve a vízi utak és folyók partszakaszai és átkelőhelyei leküzdésének megnehezítése céljából telepített aknákat is, de nem vonatkozik a hajók elleni aknák tengeren vagy a szárazföldek vízi útjain való alkalmazására.

2. A jelen jegyzőkönyv az Egyezmény 1. cikkében megjelölt helyzetek kivül a 3. cikkben megjelölt, az 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezményekben szereplő helyzetekkel azonos helyzetekre vonatkozik. A jelen jegyzőkönyv nem vonatkozik a belső rend megbontása és belső feszültségek keletkezése esetére, mint a lakossági zavargások, elszigetelt és szórványos erőszakcselekmények és más hasonló események, mivel ezek nem minősülnek fegyveres konfliktusnak.

3. Olyan fegyveres konfliktusok esetén, amelyek nem nemzetközi jellegűek és valamely Magas Szerződő Fél országa területén zajlanak, mindegyik konfliktusban részt vevő fél köteles a jelen jegyzőkönyv tiltásait és korlátozásait betartani.

4. A jelen jegyzőkönyv egyetlen rendelkezését sem lehet alátámasztásul felhasználni az állami szuverenitás vagy a kormányzati felelősség befolyásolására, hogy minden legitim

eszközzel fenntartsa vagy helyreállítsa a törvényességet és a rendet egy állam területén, vagy megvédje az állam nemzeti egységét és területi integritását.

5. A jelen jegyzőkönyvben semmi sem szolgálhat igazolásul annak a Magas Szerződő Félnek a fegyveres konfliktusába vagy kül- vagy belügyeibe bármilyen okból történő közvetlen vagy közvetett beavatkozásra, amelynek a területén a konfliktus folyik.

6. A jelen jegyzőkönyv rendelkezéseinek alkalmazása olyan konfliktusban álló felek esetében, amelyek nem tartoznak a jelen jegyzőkönyvet elfogadó Magas Szerződő Felek közé, sem közvetve, sem közvetlenül nem változtat azok jogállásán vagy a vitatott terület jogállásán.

2. cikk

Meghatározások

A jelen egyezmény céljaira:

1. Az „akna” olyan harci eszközt jelent, amely telepíthető a földfelszín alá, a földfelszínre, a földfelszín vagy más felület közelébe, és rendeltetése az, hogy felrobbanjon az emberek vagy járművek jelenlététől, közelségétől vagy érintkezésétől.

2. A „távtelepítésű akna” olyan aknát jelent, amelyet nem közvetlenül telepítenek, hanem tüzérség, rakétaeszköz, reaktív tüzérség, aknavető vagy ezekkel analóg eszközök segítségével, vagy repülőeszközökről kerülnek kiszórásra. Azok az aknák,

amelyek szárazföldi eszközről telepíthetők 500 méternél kisebb távolságra, nem tekinthetők távtelepítésű aknáknak abban az esetben, ha ezek a jelen jegyzőkönyv 5. cikkével és más vonatkozó cikkeivel összhangban kerülnek alkalmazásra.

3. A „gyalogság elleni akna” olyan aknát jelent, amely elsődlegesen arra a célra szolgál, hogy felrobbanjon ember jelenlététől, közelségétől vagy érintésétől, és amely biztosítja egy vagy néhány személy harcképtelenné tételét, sérülését vagy halálos sérülését.

4. „Meglepő akna” lehet bármilyen eszköz vagy anyag, amelynek az a rendeltetése, úgy van megkonstruálva, vagy úgy van összeszerelve, hogy váratlanul működésbe lépve halált vagy sérülést okozzon, amikor egy személy egy nyilvánvalóan veszélytelennek tűnő dologgal végez tevékenységet.

5. „Más eszközöknek” nevezzük azokat a kézzel telepített harcanyagokat és eszközöket - beleértve a saját készítésű robbanó eszközöket is -, amelyek rendeltetése, hogy halált, sebesülést vagy kárt okozzanak, és amelyek közvetlen kézi irányítással vagy közvetve távirányítással vagy automatikusan, meghatározott időintervallum elteltével lépnek működésbe.

6. „Katonai objektum” adott esetben és mértékben bármilyen objektum, amely jellegénél fogva, elhelyezéséből, rendeltetéséből vagy alkalmazásából adódóan hatékony szerepet játszik a katonai tevékenységek során, és részleges vagy teljes megsemmisítésének, elfoglalásának vagy semlegesítésének létrejötté az adott körülmények között jól kimutatható katonai előnyökkel járhat.

7. „Polgári objektum” az összes olyan objektum, amely nem katonai objektum a jelen cikk 6. pontja meghatározásának megfelelően.

8. Az „aknamező” egy meghatározott körzetet jelent, amelyben aknák vannak

telepítve, és „aknásított körzet” az a körzet, amely veszélyes az aknák miatt. A „színelte aknamező” olyan aknáktól mentes körzetet jelent, amely aknamezőt imitál. Az aknamező megnevezés magába foglalja a színelte aknamezőket is.

9. A „nyilvántartás” anyagi, adminisztratív és technikai jellegű tevékenységet jelent, rendeltetése az, hogy hivatalos okmányokban (dokumentumokban), nyilvántartás céljára összegyűjtsön minden olyan létező információt, amely megkönnyíti az aknamezők, aknásított körzetek, aknák, meglepő aknák és más eszközök elhelyezkedésének meghatározását.

10. Az „önmegsemmisítő mechanizmus” olyan automatikusan funkcionáló beépített vagy hozzá rögzített mechanizmust jelent, amely biztosítja a harcanyag megsemmisítését.

11. Az „önsemlegesítő mechanizmus” olyan automatikusan funkcionáló beépített mechanizmust jelent, amely a harcanyagot működésképtelen állapotba hozza.

12. Az „önhatástalanítás” azt jelenti, hogy a harcanyag automatikusan működésképtelen állapotba kerül valamely alkotórészében végbemenő megfordíthatatlan folyamat eredményeként, például elektromos tápegysége lemerül, amely nélkülözhetetlen jelentőségű a harcanyag működése szempontjából.

13. A „távirányítás” olyan irányítást jelent, amely segítségével a működtető parancs kiadása adott távolságból történik.

14. A „felszedés elleni biztosítás” olyan, az akna védelmét biztosító szerkezetet jelent, amely annak alkotórésze, vagy vele összeköttetésben van, vagy hozzá van rögzítve, vagy az akna alatt van elhelyezve, és ennek következtében az akna hatástalanítására tett kísérletnél működésbe lép.

15. Az „átadás” az akna egy állam területére való fizikai értelemben vett

bevitelén, vagy onnan történő kivitelén túl, az aknákra vonatkozó tulajdon- és a felettük való ellenőrzés jogának átadását is jelenti, de nem foglalja magába olyan terület átadását, amelyeken aknák vannak telepítve.

3. cikk

Általános korlátozások az aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazására

1. Jelen fejezet vonatkozik:

- a) az aknákra,
- b) meglepő aknákra, és
- c) más eszközökre.

2. Minden Magas Szerződő Fél vagy konfliktusban részt vevő fél jelen jegyzőkönyv rendelkezéseivel összhangban felelősséggel tartozik az összes aknáért, meglepő aknáért és más eszközért, amelyet önmaga alkalmaz, és kötelezi magát, hogy aknamentesíti, eltávolítja, megsemmisíti vagy kezeli azokat a jelen jegyzőkönyv 10. cikkében meghatározottak szerint.

3. Tilos bármilyen esetben aknát, meglepő aknát vagy más olyan eszközt alkalmazni, amelynek az a rendeltetése vagy képes arra, hogy mértéktelen sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozzon.

4. Azok a fegyverek, amelyekre a jelen cikk vonatkozik, szigorúan megfelelnek azoknak a szabványoknak és korlátozásoknak, amelyek a Technikai mellékletben minden egyes külön kategóriára vonatkozóan rögzítve vannak.

5. Tilos olyan aknák, meglepő aknák és más eszközök felhasználása, amelyben olyan mechanizmust vagy szerkezetet alkalmaztak, amelyet különlegesen arra terveztek, hogy az általában használatos aknakeresők jelenlététől, azok mágneses vagy más közvetlen érintkezés nélküli hatásának eredményeként, azok normális

alkalmazása során, a kereső tevékenység folyamatában a harcanyagot felrobbantsa.

6. Tilos olyan önhatástalanító aknákat alkalmazni, amelyek el vannak látva felszedés elleni biztosítással, azaz úgy vannak tervezve, hogy a felszedés elleni biztosításra szolgáló elem képes legyen funkciójának ellátására azután, hogy az akna elvesztette működőképességét.

7. Minden körülmények között tilos - akár támadás, akár védelem, akár megtorlás esetén - olyan fegyverek alkalmazása a polgári lakossággal, mint olyannal, vagy egyes polgári személyekkel, vagy polgári objektumokkal szemben, amelyekre a jelen cikk vonatkozik.

8. Tilos az olyan fegyverek megkülönböztetés nélküli alkalmazása, amelyekre a jelen cikk vonatkozik. Megkülönböztetés nélküli alkalmazásnak számít az olyan fegyverek bármilyen elhelyezése,

a) amelyek nem katonai objektumban vannak elhelyezve, vagy nem az ellen irányulnak. Abban az esetben, ha vitatható, hogy az objektum a katonai tevékenységre hatékonyan előnyt jelent, de egyébként polgári célokra szolgál - például vallásgyakorlásra szolgál, lakóház vagy más lakásként használt épület vagy iskola -, fel kell tételezni, hogy az objektumot nem katonai célra alkalmazzák;

b) amelyek olyan módszerrel vagy célba juttató eszközzel kerülnek alkalmazásra, amely nem teszi lehetővé, hogy konkrét katonai célpont ellen irányítsák őket;

c) amely várhatóan a polgári lakosság körében annyi áldozatot követelne, annyi sérülést vagy kárt okozna polgári személyeknek, vagy polgári objektumoknak, vagy mindkettőnek, hogy az túlzott mértékű lenne a várható konkrét és közvetlen katonai előnyhöz viszonyítva.

9. A pontosan megkülönböztethető és elhatárolható katonai objektumok

némelyike, amely városban, faluban, községben vagy más ezzel analóg területen összpontosul és polgári személyeket vagy polgári célpontokat foglal magába, nem kezelhető önálló katonai célpontként.

10. Minden lehetséges elővigyázatossági intézkedést meg kell tenni a polgári lakosság védelmére azon fegyverek hatásával szemben, amelyekre a jelen cikk vonatkozik. Elővigyázatossági intézkedést jelent minden óvintézkedés, amely alkalmazható vagy gyakorlatban megvalósítható, tekintettel az adott körülményekre, beleértve a humanitárius és katonai megfontolásokat. Ezek a körülmények magukba foglalják a következőket, de nem korlátozódnak azokra:

a) a földi aknák rövid vagy hosszabb időn át tartó hatása a helyi polgári lakosságra az aknamező működésének időszakában,

b) a polgári személyek védelmének lehetséges módzatai (például bekerítés, jelölések, figyelmeztetések és megfigyelés),

c) alternatív rendszerek alkalmazásának hozzáférhetősége és megvalósíthatósága,

d) rövidebb vagy hosszabb idejű katonai követelmények alkalmazása az aknamezőhöz.

11. A polgári lakosságot érintő bármilyen akna, meglepő akna és más eszköz telepítését megelőzően hatékony figyelmeztetést kell adni, amennyiben azt a körülmények lehetővé teszik.

4. cikk

A gyalogság elleni aknák alkalmazásának korlátozása

Tilos olyan gyalogság elleni aknákat alkalmazni, amelyek nem felderíthetők a Technikai melléklet 2. pontjában rögzítettek szerint.

5. cikk

A távtelepítésű aknáknak nem minősülő gyalogsági aknák alkalmazásának korlátozása

1. A jelen fejezet azokra a gyalogság elleni aknákra vonatkozik, amelyek nem minősülnek távtelepítésű aknáknak.

2. Tilos olyan fegyverek alkalmazása, amelyekre a jelen cikk vonatkozik, és amelyek nem felelnek meg a Technikai mellékletben rögzített önmegsemmisítési és önhatástalanítási előírásoknak, kivéve azokat az eseteket, amikor

a) az ilyen fegyver pontosan behatárolt területen belül kerül telepítésre, amely katonai személy általi megfigyelés alatt áll, és kerítéssel vagy más eszközzel védve van olyan módon, hogy biztosított a polgári személyek hatékony távol tartása ettől a területtől. A jelölésnek jól érzékelhetőnek, tartósnak és legalább láthatónak kell lennie a körülhatárolt terület határához érkező személy számára, és

b) az ilyen fegyverek hatástalanításra kerülnek a terület visszahagyásáig, amennyiben az ilyen terület nem megy át egy másik ország erőinek birtokába, amelyek felelősséget vállalnak a védőeszközök e cikk követelményeinek megfelelő fenntartásáért és a fegyverek későbbiekben történő hatástalanításáért.

3. Egy konfliktusban levő fél csak abban az esetben mentesül a jelen cikk 2. a) és 2. b) alpontjának a továbbiakban való figyelembevételéről, amennyiben a felügyelet nem valósítható meg az ellenség harctevékenysége következtében a terület feletti ellenőrzést hátráltató körülmények miatt, ideértve azt a helyzetet, amikor az ellenség közvetlen harctevékenysége teszi lehetetlenné az ilyen felügyeletet. Amennyiben egy ilyen fél helyreállítja a terület feletti ellenőrzést, ismét

kötelezővé válik rá nézve a jelen cikk 2. a) és 2. b) alpontjában foglalt kötelezettségek végrehajtása.

4. Amennyiben egy konfliktusban részt vevő fél erői megszerzik az ellenőrzést egy körzet felett, ahol olyan fegyverek vannak telepítve, amelyekre a jelen cikk vonatkozik, ezen csapatok a maximálisan elvégezhető módon megőrzik, és amennyiben ez szükségeszerű, létrehozzák a védőeszközöket a jelen cikk előírásainak megfelelően, ameddig a fegyvereket nem hatástalanítják.

5. Minden lehetséges intézkedést meg kell tenni bármely szerkezet, rendszer vagy anyag engedély nélküli eltávolításának, eltörlésének, megsemmisítésének vagy elrejtésének megelőzésére, amely a megjelölt határokkal rendelkező terület jelölésére szolgál.

6. A jelen cikk hatálya alá tartozó fegyverek, amelyeknél a repeszek szétrepülésének vízszintestől mért szöge kisebb 90 foknál, és amelyeket a földfelszínre vagy a föld alá telepítenek, az e cikk 2. a) alpontjában szereplő rendelkezés alkalmazása nélkül maximum 72 órán keresztül alkalmazhatóak, ha

a) az a telepítő katonai alegység közvetlen közelében van elhelyezve, és

b) a körzet katonai személy részéről megfigyelés alatt áll oly módon, hogy biztosított a polgári személyek hatásos távol tartása.

6. cikk

A távknátsítással telepíthető aknák alkalmazásának korlátozása

1. Tilos olyan távtelepíthető aknák alkalmazása, amelyek a Technikai melléklet 1. b) alpontjában leírtakkal nincsenek összhangban.

2. Tilos olyan távtelepíthető gyalogság elleni aknák alkalmazása,

amelyek nem felelnek meg a Technikai mellékletben leírt önmegsemmisítésre és önhatástalanításra vonatkozó előírásoknak.

3. Gyalogság elleni aknákon kívül tilos távtelepíthető aknák alkalmazása, amennyiben azok a lehetséges mértékben nincsenek felszerelve hatásos önmegsemmisítő vagy önsemllegesítő mechanizmussal, és nem rendelkeznek olyan tartalék önhatástalanító elemmel, amely úgy van tervezve, hogy az akna már ne tudjon aknaként funkcionálni, amikor az ilyen akna többé nem szolgál korábbi rendeltetésének megfelelően katonai célokra.

4. A távtelepítésű aknák bármilyen telepítése vagy kiszórása esetén, amikor a polgári lakosság veszélyeztetve lehet, hatékony és előzetes figyelmeztetést kell adni az olyan esetek kivételével, amikor azt a kialakult helyzet nem teszi lehetővé.

7. cikk

A meglepő aknák és más eszközök alkalmazására vonatkozó tiltások

1. A fegyveres konfliktusok nemzetközi jogának megsértésére és kijátszásra vonatkozó szabályaitól függetlenül, minden körülmények között tilos olyan meglepő aknák és más eszközök alkalmazása, amelyek bármely módon kapcsolódnak vagy kapcsolatba hozhatók

a) nemzetközileg elismert mentességet biztosító jelvényekkel, jelekkel vagy jelzésekkel,

b) betegekkel, sebesültekkel vagy halottakkal,

c) temetkezési, vagy hamvasztóhelyekkel, vagy sírokkal,

d) egészségügyi objektumokkal, egészségügyi berendezésekkel, egészségügyi felszerelésekkel vagy egészségügyi szállítóeszközökkel,

e) gyermekjátékokkal és más olyan hordozható tárgyakkal és termékekkel, amelyek kifejezetten táplálkozásra, egészségvédelemre, higiéniai vagy öltözködési célra alkalmazhatók, vagy a gyermekek oktatására szolgálnak,

f) élelmiszerrel,

g) konyhai eszközökkel és felszerelésekkel, kivéve katonai létesítményekben, katonai elhelyezési körletekben vagy katonai raktárakban,

h) egyértelműen vallási jellegű tárgyakkal,

i) történelmi műemlékkel, művészeti alkotásokkal vagy kultikus helyekkel, amelyek a népek kulturális vagy szellemi örökségét képezik, vagy

j) állatokkal vagy ezek tetemével.

2. Tilos meglepő aknákat vagy más eszközöket alkalmazni látszólag veszélytelen, hordozható tárgyak formájában, amelyeket különlegesen úgy terveztek és építettek meg, hogy robbanóanyagot tartalmazzanak.

3. A 3. cikk rendelkezéseire való tekintet nélkül tilos olyan fegyverek alkalmazása, amelyekre a jelen cikk vonatkozik, bármely városban, községben, faluban vagy más polgári személyeket összpontosító hasonló körzetben, amelyekben nem folyik harctevékenység, vagy előreláthatóan nem kerül sor harctevékenységre szárazföldi csapatok között, kivéve azon esetek bármelyikét, amikor

a) az eszköz katonai objektumban vagy a katonai objektum közvetlen közelében van elhelyezve, vagy

b) intézkedéseket tesznek a polgári személyek védelmére az eszköz hatásával szemben, például őrseget állítanak, figyelmeztető jelzéseket alkalmaznak, vagy bekerítik a területet.

8. cikk

Átadások

1. A Magas Szerződő Felek a jelen jegyzőkönyv céljainak elősegítése érdekében:

a) kötelezik magukat arra, hogy nem adnak át semmilyen aknát, amelynek alkalmazását a jelen jegyzőkönyv tiltja,

b) kötelezik magukat arra, hogy kizárólag az ilyen transzferek átvételére jogosult állam vagy állami szerv részére adnak át aknákat, egyébként semmilyen aknát nem adnak át semmilyen átvevőnek,

c) önkorlátozásra kötelezik magukat bármely akna átadásánál, amelynek alkalmazását a jelen jegyzőkönyv korlátozza. Minden Magas Szerződő Fél különösképpen kötelezettséget vállal arra, hogy nem ad át semmilyen gyalogság elleni aknát olyan államoknak, amelyekre nézve a jelen jegyzőkönyv nem kötelező érvényű, hacsak az átvevő ország nem egyezik bele a jelen jegyzőkönyv alkalmazásába, és

d) kötelezik magukat annak biztosítására, hogy bármely, jelen cikkel kapcsolatosan végrehajtott átadás esetén teljes mértékben figyelembe veszik - úgy az átadó, mint az átvevő ország - a jelen jegyzőkönyv megfelelő előírásait és a nemzetközi humanitárius jog ide vonatkozó normáit.

2. Abban az esetben, ha egy Magas Szerződő Fél bejelenti, hogy elhalasztja bizonyos aknák alkalmazására vonatkozó, meghatározott előírások érvényesítését a Technikai mellékletben foglaltak szerint, a jelen cikk 1. a) alpontja mindenképpen érvényben marad.

3. Minden Magas Szerződő Fél jelen jegyzőkönyv hatálybalépéséig tartózkodni fog bármely tevékenységtől, amely a jelen cikk 1. a) alpontjával nem egyeztethető össze.

9. cikk

Az aknamezőkre, aknásított körzetekre, aknákra, meglepő aknákra és más eszközökre vonatkozó információk nyilvántartása és alkalmazása

1. Minden aknamezőre, aknásított körzetre, aknára, meglepő aknára és más eszközre vonatkozó információt a Technikai mellékletben rögzítettekkel összhangban kell nyilvántartásba venni.

2. A konfliktusban részt vevő feleknek minden ilyen nyilvántartási dokumentumot meg kell őrizniük, hogy az aktív harci cselekmények megszűnte után késedelem nélkül minden szükséges és vonatkozó intézkedést meg tudjanak tenni - beleértve az ilyen információk felhasználását - a polgári személyek védelmére az ellenőrzésük alatt álló aknamezők, aknásított körzetek, aknák, meglepő aknák és más eszközök hatásától.

Egyidejűleg a konfliktusban részt vevő másik fél vagy felek részére és az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkáranak ugyancsak rendelkezésére bocsátják a birtokukban lévő valamennyi olyan információt, amely az olyan aknamezőkre, aknásított körzetekre, aknákra, meglepő aknákra és más eszközökre vonatkozik, amely általuk lett telepítve azon körzetekben, amelyek már nem állnak az ellenőrzésük alatt. Feltételezve azonban a kölcsönösségi elvet, amikor a konfliktusban részt vevő felek csapatai az ellenfél területén tartózkodnak, bármelyik fél megteheti, hogy nem szolgáltat ilyen információt az ENSZ főtitkáranak és a másik félnek. Az információ visszatartása olyan mértékű lehet, amelyet a biztonsági érdekek megkövetelnek, egészen addig, ameddig a felek közül egyik sem fog a másik fél területén tartózkodni. Az utóbbi esetben a visszatartott információt a lehető leggyorsabban nyilvánosságra kell hozni, amint azt a biztonsági érdekek

lehetővé teszik. Ahol csak lehetséges, a konfliktusban részt vevő felek kölcsönös megegyezéssel törekednek ezen információknak a lehető leggyorsabban történő nyilvánosságra hozatalára olyan módon, ahogy ez összeegyeztethető minden fél biztonsági érdekeivel.

3. E fejezet nem csorbíthatja a jelen jegyzőkönyv 10. és 12. cikkében foglaltakat.

10. cikk

Az aknamezők, aknásított körzetek, aknák, meglepő aknák és más eszközök felszámolása és a nemzetközi együttműködés

1. Az aktív katonai tevékenységek beszüntetése után minden aknamezőt, aknásított körzetet, aknát, meglepő aknát és más eszközt késedelem nélkül aknamentesíteni kell, fel kell számolni, meg kell semmisíteni vagy kezelni kell a jelen jegyzőkönyv 3. cikkének és 5. cikke 2. pontjának megfelelően.

2. A Magas Szerződő Felek és a konfliktusban részt vevő felek ilyen felelősséget vállalnak azon aknamezők, aknásított körzetek, aknák, meglepő aknák és más eszközök vonatkozásában, amelyek saját ellenőrzésük alatt állnak.

3. Olyan körzetekre vonatkozóan, amelyekben valamely fél aknamezőket, aknásított körzeteket, aknákat, meglepő aknákat és más eszközöket telepített, és a körzet a továbbiakban már nem tartozik az ellenőrzése alá, ez a fél a körzet feletti ellenőrzést gyakorló fél részére e cikk 2. pontjának megfelelően, - olyan mértékben, ahogy az adott fél megengedi - az ilyen kötelezettség végrehajtásához nélkülözhetetlen technikai és anyagi segítséget nyújt.

4. Minden szükséges alkalommal a feleknek erőfeszítéseket kell tenniük, hogy egymás között és szükség esetén más államokkal és nemzetközi szervezetekkel megállapodásra jussanak

a technikai és anyagi segítség biztosításáról, beleértve, megfelelő körülmények esetén, az ilyen kötelezettségek végrehajtásához szükséges közös tevékenységek megkezdését.

11. cikk

Technikai együttműködés és segítségnyújtás

1. Minden Magas Szerződő Fél kötelezi magát, hogy a lehető legteljesebb mértékben elősegíti, és joga van a lehető legteljesebb mértékben részt venni a jelen jegyzőkönyv végrehajtásával kapcsolatos berendezések, anyagok, tudományos-technikai információk és az aknamentesítő eszközök cseréjében. A Magas Szerződő Felek különösképpen nem vetnek ki szükségtelen korlátozásokat az aknamentesítő eszközök és a kapcsolódó technológiai információk humanitárius céllal történő átadásával szemben.

2. Minden Magas Szerződő Fél kötelezi magát arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete Rendszerének keretei között létrehozott aknamentesítési adatbázis részére információt szolgáltat, különös tekintettel különféle aknamentesítő eszközökről és technológiákról szóló információkra, szakértői listákra, szakintézményekre vagy az aknamentesítéssel foglalkozó nemzeti koordinátorokra.

3. Minden Magas Szerződő Fél, amelyiknek módjában áll, aknamentesítés céljából az Egyesült Nemzetek Szervezete Rendszerében, vagy más nemzetközi területek vagy kétoldalú kapcsolatok keretében aknamentesítési célú segítséget nyújt, vagy anyagilag hozzájárul az Egyesült Nemzetek Szervezetének önkéntes aknamentesítési segélyalapjához.

4. A Magas Szerződő Felek aknamentesítési segítségre vonatkozó kéréseit megfelelő információkkal alátámasztva az Egyesült Nemzetek Szervezetének, más megfelelő szervezeteknek vagy más államoknak lehet benyújtani. Ezek a kérések az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához nyújthatók be, aki továbbítja őket minden Magas Szerződő Fél, valamint a megfelelő nemzetközi szervezetek részére.

5. Amennyiben az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez kérés érkezik, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a rendelkezésére álló források keretei között megfelelő lépéseket tehet a helyzet értékelésére, és a kérelmező Magas Szerződő Féllel együttműködve meghatározza a segítségnyújtás megfelelő módját az aknamentesítésben vagy az Egyezmény érvényre juttatásában. A főtitkár szintén tájékoztathatja a Magas Szerződő Feleket bármely ilyen felmérésről, csakúgy mint a kívánatos segítség jellegéről és mértékéről.

6. A Magas Szerződő Felek úgyelve arra, hogy saját alkotmányukat és más jogi rendelkezéseket ne sértsenek, kötelezik magukat az együttműködésre és a technológia átadására, hogy elősegítsék a jelen jegyzőkönyvben rögzített megfelelő tiltások és korlátozások végrehajtását.

7. Minden Magas Szerződő Félnek joga van adott esetben, szükség és lehetőség esetén, technikai segítséget kérni és kapni egy másik Magas Szerződő Féltől a fegyverzetre vonatkozó technológián kívüli konkrét technológia vonatkozásában abból a célból, hogy rövidítsék a Technikai mellékletben rögzített bármelyik halasztó időszakot.

12. cikk

Aknamezők, aknásított körzetek, aknák,

*meglepő aknák és más eszközök
hatásával szembeni védelem*

1. Alkalmazás

a) A jelen cikk 2. a) (i) alpontjában említett erők és missziók kivételével a jelen cikk csak azokra a missziókra vonatkozik, amelyek annak a Magas Szerződő Félnek az egyetértésével látják el feladataikat egy körzetben, amelynek területén a feladatokat végrehajtják.

b) A jelen cikkben rögzítettek alkalmazása olyan konfliktusban részt vevő felek esetén, amelyek nem tartoznak a Magas Szerződő Felek közé, sem közvetlenül, sem közvetve nem változtat azok jogállásán vagy a vitatott terület jogállásán.

c) A jelen cikk előírásai nem sértik a létező nemzetközi humanitárius jogot vagy más alkalmazható nemzetközi eszközöket vagy az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának határozatait, amelyek jóval magasabb szinten tartalmazzák azon személyek védelmét, akik a jelen cikkel kapcsolatos tevékenységeket látnak el.

2. A békefenntartó és bizonyos más erők és missziók

a) A jelen pont vonatkozik:

(i) az Egyesült Nemzetek Szervezetének bármely békefenntartó, megfigyelő vagy ehhez hasonló feladatot ellátó erőjére vagy missziójára bármely térségben az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának megfelelően, és

(ii) bármely misszióra, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának VIII. cikkében meghatározottaknak megfelelően állítottak fel és egy konfliktusövezetben látja el feladatát.

b) Amennyiben az adott erő vagy misszió vezetője erre felkéri, minden Magas Szerződő Fél vagy konfliktusban részt vevő fél, amelyre a jelen pont vonatkozik,

(i) amennyire módjában áll, az ellenőrzése alatt álló bármely körzetben megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ezen erő vagy misszió védelmére az aknák, meglepő aknák és más eszközök hatásával szemben,

(ii) ha az ilyen személyek hatékony védelme érdekében szükséges, amennyire módjában áll, megsemmisíti vagy hatástalanítja az adott körzetben az aknákat, meglepő aknákat és más eszközöket, és

(iii) tájékoztatja az erő vagy misszió vezetőjét az összes ismert aknamező, aknásított körzet, akna, meglepő akna és más eszköz elhelyezkedéséről a körzetben, amelyben ezen erők vagy missziók feladatukat ellátják, és - amilyen mértékben lehetséges - az erő vagy misszió vezetőjének rendelkezésére bocsátja a birtokában lévő összes információt az ilyen aknamezőkről, aknásított körzetekről, aknákról, meglepő aknákról és más eszközökről.

3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Rendszerében működő humanitárius és tényfeltáró missziók

a) A jelen pont vonatkozik bármely, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Rendszerében működő humanitárius vagy tényfeltáró misszióra.

b) Amennyiben a misszió vezetője, amelyre a jelen pont vonatkozik, erre felkéri, minden Magas Szerződő Fél vagy konfliktusban részt vevő fél

(i) védelmet nyújt a misszió állományának a jelen cikk 2. b) (i) alpontjában foglaltaknak megfelelően és

(ii) ha a misszió feladatának ellátásához szükséges egy ellenőrzése alatt álló helyhez való hozzáférés vagy egy ellenőrzése alatt álló területen való áthaladás, a misszió állományának a helyhez vagy a területen keresztül történő mozgása biztosításának érdekében

aa) ha ezt a folyamatban levő ellenségeskedések nem akadályozzák, tájékoztatja a misszió vezetőjét az adott helyre vezető biztonságos útvonalról, amennyiben ilyen információ rendelkezésre áll, vagy

ab) ha a biztonságos útvonalról nem szolgáltat információt az aa) alpontnak megfelelően, amennyiben az szükséges és lehetséges, átjárót nyit az aknamezőkön.

4. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának missziói

a) A jelen pont vonatkozik a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának bármely missziójára, amely a fogadó állam vagy államok beleegyezésével hajtja végre tevékenységét az 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezményekben, és ahol alkalmazható, azok Kiegészítő Jegyzőkönyveiben rögzítettek szerint.

b) Ha a misszió vezetője, amelyre a jelen pont vonatkozik, erre felkéri, minden Magas Szerződő Fél vagy konfliktusban részt vevő fél

(i) védelmet nyújt a misszió állományának a jelen cikk 2. b) (i) alpontjában foglaltak szerint és

(ii) a jelen cikk 3. b) (ii) alpontjában előírtaknak megfelelő intézkedéseket tesz.

5. Egyéb humanitárius és vizsgáló missziók

a) Amennyiben a fenti 2., 3. és 4. pont nem vonatkozik rájuk, a jelen pont vonatkozik a következő missziókra, amikor azok konfliktus körzetében végzik tevékenységüket vagy nyújtanak segítséget a konfliktus áldozatainak:

(i) a Vöröskereszt vagy a Vörös Félhold nemzeti szervezetének vagy Nemzetközi Szövetségének bármely humanitárius missziója,

(ii) pártatlan humanitárius szervezetek bármely missziója, beleértve a különböző pártatlan aknamentesítő humanitárius missziókat, és

(iii) bármely vizsgáló misszió, amely az 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezmények és, ahol alkalmazható, ezek Kiegészítő Jegyzőkönyvei rendelkezéseinek megfelelően alakultak meg.

b) Ha a misszió vezetője, amelyre a jelen pont vonatkozik, erre felkéri, minden Magas Szerződő Fél és konfliktusban részt vevő fél, amennyire ez lehetséges

(i) védelmet biztosít a misszió állományának a jelen cikk 2. b) (i) alpontjában foglaltaknak megfelelően, és

(ii) a jelen cikk 3. b) (ii) alpontjában előírt intézkedéseket tesz.

6. Az információ bizalmas kezelése

Minden információt, amelyet a jelen cikknek megfelelően bizalmasan szolgáltatnak, az átvévő szigorúan bizalmasként kezel, és az nem hozható nyilvánosságra az érintett erő vagy misszió keretein kívül az információt szolgáltató fél világosan kifejezésre juttatott engedélye nélkül.

7. A törvények és előírások tiszteletben tartása

A jelen cikkben említett erőkből vagy missziókból részt vevő állomány az őt megillető kiváltságokra és mentességekre vagy a munkájukkal szemben támasztott követelményekre való tekintet nélkül

a) tiszteletben tartja a fogadó állam törvényeit és előírásait, és

b) tartózkodik minden tevékenységtől vagy cselekvéstől, amely összeegyeztethetetlen munkája részrehajlást nem tűrő és nemzetközi jellegével.

13. cikk

A Magas Szerződő Felek konzultációi

1. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy konzultációt folytatnak

és együttműködnek egymással minden, a jelen jegyzőkönyv működését érintő témában. Ebből a célból a Magas Szerződő Felek évente konferenciát rendeznek.

2. Az évenkénti konferenciákon való részvételt az általuk jóváhagyott eljárási szabályok alapján határozzák meg.

3. A konferencia munkája az alábbiakat foglalja magába:

a) ezen jegyzőkönyv működésének és helyzetének áttekintése,

b) a jelen cikk 4. pontjának megfelelően a Magas Szerződő Felek által tett jelentésekből fakadó kérdések megvitatása,

c) a felülvizsgálati konferenciák előkészítése,

d) a polgári lakosságra megkülönböztetés nélkül ható aknák elleni védelemre kidolgozott technológiák fejlődésével kapcsolatos kérdések áttekintése.

4. A Magas Szerződő Felek évente jelentést tesznek az alábbi témákban a letétmentésnek, aki ezeket a jelentéseket minden Magas Szerződő Félnek rendelkezésre bocsátja a konferenciát megelőzően:

a) a jelen jegyzőkönyvvel kapcsolatos információ terjesztése a saját fegyveres erőkon belül és a polgári lakosság között;

b) aknamentesítési és helyreállítási programok;

c) a jelen jegyzőkönyv technikai követelményeinek végrehajtása érdekében tett lépések, és bármely más idetartozó vagy ezt kiegészítő információ;

d) a jelen jegyzőkönyvvel kapcsolatos törvényalkotás;

e) a technikai információ nemzetközi cseréjével, az aknamentesítésben kifejtett nemzetközi együttműködéssel, technikai együttműködéssel és segítséggel kapcsolatban tett intézkedések;

f) egyéb idetartozó kérdések.

5. A Magas Szerződő Felek konferenciájának költségeit azon Magas Szerződő Felek és nem szerződő államok állják az Egyesült Nemzetek Szervezete fizetési skálájának megfelelően módosított változata szerint, amelyek részt vesznek a konferencia munkájában.

14. cikk

A jegyzőkönyv betartása

1. Minden Magas Szerződő Fél minden szükséges lépést megtesz - beleértve a törvénykezési és egyéb intézkedéseket -, hogy a jelen jegyzőkönyv személyek által vagy az ellenőrzése alatt álló területen betartásra kerüljön, és megszegését megakadályozzák vagy kiküszöböljék.

2. A jelen cikk 1. pontjában jelzett intézkedések magukba foglalják azon személyek elleni büntetőintézkedések foganatosítását és azon személyek bíróság elé állítását, akik fegyveres konfliktusokhoz kapcsolódóan, és a jelen jegyzőkönyv rendelkezéseivel ellentétesen, szándékosan ölnek meg vagy sebesítenek meg súlyosan polgári lakosokat.

3. Minden Magas Szerződő Fél megköveteli, hogy fegyveres erői kiadják a megfelelő katonai utasításokat és működési szabályokat, valamint, hogy a fegyveres erőinek személyi állománya szolgálati kötelemeinek és felelőssége mértékének megfelelően megkapja a jelen jegyzőkönyv előírásaival összhangban álló kiképzést.

4. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete főtákarán vagy más megfelelő nemzetközi mechanizmuson keresztül együttműködnek és kétoldalú konzultációkat folytatnak egymással abból a célból, hogy a jelen jegyzőkönyv rendelkezéseinek értelmezésével és

alkalmazásával kapcsolatban jelentkező bármely problémát megoldják.

Technikai melléklet

1. Nyilvántartás:

a) A távtelepítésű aknák kivételével az aknák, aknamezők, aknásított körzetek, meglepő aknák és más eszközök helyének nyilvántartása az alábbi rendelkezések szerint történik:

(i) Az aknamezők, aknásított körzetek, meglepő aknák és más eszközök alkalmazási körzetének elhelyezkedését pontosan meg kell határozni legalább két alapvető pont koordinátáinak megállapításával és azon körzet becsült méreteinek meghatározásával, ahol ezek az eszközök találhatóak a két alapponthoz viszonyítva.

(ii) A térképeket, vázlatokat és más nyilvántartási okmányokat oly módon kell elkészíteni, hogy megmutassák az aknamezők, aknásított körzetek, meglepő aknák és más eszközök elhelyezkedését az alappontokhoz viszonyítva, és a nyilvántartási okmányok tartalmazzák azok területét és kiterjedését.

(iii) Az aknák, meglepő aknák és más eszközök felderítése és aknamentesítése céljából készült térképeknek, vázlatoknak vagy más nyilvántartási dokumentumoknak tartalmazniuk kell a teljes információt a típusra, a mennyiségre, a telepítési módra, a gyújtó típusra, a működési időszakra, a telepítés dátumára és idejére, a felszedés ellen biztosító elemre (ha ilyen alkalmaztak) vonatkozó információkat és a telepített fegyverekre vonatkozó más lényeges információt. Lehetőség szerint, az aknamező nyilvántartási dokumentumában minden egyes akna pontos helyét meg kell határozni, kivéve a sorokba telepített aknamezőket, ahol elegendő a sorok helyének megjelölése. Külön kell nyilvántartani minden egyes

letelepített meglepő akna pontos helyét és működési elvét.

b) A távaknásítással telepített aknák körzetének megközelítően pontos, becsült elhelyezkedését az alappontok (általában a sarokpontok) koordinátaival kell megadni, majd a lehető leggyorsabban pontosítani kell, és lehetőség szerint a terepen meg kell jelölni. Ezenkívül nyilván kell tartani a telepített aknák összmenyiségét és típusát, a telepítés dátumát és idejét, és az önmegsemmisítés időszakait.

c) A nyilvántartási dokumentumok példányait olyan szintű parancsnokságon kell őrizni, amely elegendő ahhoz, hogy amennyiben ez lehetséges, azok biztonsága garantált legyen.

d) Tilos olyan, a jelen jegyzőkönyv hatálybalépése után gyártásra kerülő aknák alkalmazása, amelyek nem rendelkeznek angolul vagy a megfelelő nemzeti nyelven vagy nyelveken az alábbi információkat tartalmazó felirattal:

(i) a gyártó ország megnevezése,

(ii) a gyártás éve és hónapja, és

(iii) a sorozatszám vagy tételszám.

A jelzés, amennyire lehetséges, legyen látható, olvasható, időtálló és a külső hatásokkal szemben ellenálló.

2. A felderíthetőség szabályai

a) Ami az 1997. január 1. után gyártásra kerülő gyalogsági aknákat illeti, az ilyen aknák konstrukciójának tartalmaznia kell olyan anyagot vagy szerkezetet, ami lehetővé teszi felismerésüket általában használatos aknafelderítő technikai eszközzel, és ami olyan válaszjelet ad, amely egyenértékű 8 vagy több gramm koncentrált tömegben levő vas által adott jellel.

b) Ami az 1997. január 1. előtt gyártásra kerülő gyalogság elleni aknákat illeti, az ilyen aknáknak vagy saját konstrukciójukban vagy a telepítés előtt nehezen elválasztható módon

hozzájuk rögzítve rendelkezniük kell olyan anyaggal vagy szerkezettel, ami lehetővé teszi felismerésüket általában használatos aknafelderítő technikai eszközzel, és ami olyan válaszelet ad, amely egyenértékű 8 vagy több gramm koncentrált tömegben levő vas által adott jellel.

c) Abban az esetben, ha egy Magas Szerződő Fél megállapítja, hogy nem képes haladéktalanul biztosítani a b) alpont betartását, a jegyzőkönyv szerint kötelező, annak jóváhagyásáról szóló nyilatkozat megtételével egyidejűleg bejelentheti, hogy adott időszakra eltolja a b) alpont betartását, amely azonban nem haladhatja meg a jelen jegyzőkönyv életbelépésétől számított 9 évet. Ebben az időszakban a lehető legnagyobb mértékben törekednie kell az olyan gyalogság elleni aknák minimális mértékű alkalmazására, amelyek nem felelnek meg a b) alpont követelményeinek.

3. Az önmegsemmisítés és önhatástalanítás szabályai

a) Valamennyi távtelepítésű gyalogság elleni aknát úgy kell tervezni és konstruálni, hogy a telepítést követő 30 nap után az önmegsemmisítő berendezés működőképtelensége miatt élesen maradt aknák száma ne haladja meg az aktivizált aknák 10%-át, és minden akna rendelkezzen olyan tartalék önhatástalanító részegységgel, amelyet úgy terveztek és konstruáltak, hogy az önmegsemmisítő berendezés hatásával együttesen a telepítést követő 120 nap múlva az aktivizált aknák közül legfeljebb ezerből egy legyen csupán képes aknaként funkcionálni.

b) Az összes nem távtelepítésű gyalogság elleni aknáknak, amelyet a jelen jegyzőkönyv 5. cikk meghatározása szerint nem megjelölt körzetekben alkalmaztak, meg kell felelnie az a) alpontban meghatározott önmegsemmisítésre és önhatástalanításra vonatkozó követelményeknek.

c) Abban az esetben, ha egy Magas Szerződő Fél megállapítja, hogy nem képes haladéktalanul biztosítani az a) és/vagy b) alpont betartását, a jegyzőkönyv szerint kötelező, annak jóváhagyásáról szóló nyilatkozat megtételével egyidejűleg bejelentheti, hogy azokra az aknákra vonatkozóan, amelyeket a jelen jegyzőkönyv hatálybalépését megelőzően gyártottak, elhalasztja az a) és/vagy b) alpontok betartását egy, a jelen jegyzőkönyv hatálybalépésétől számított, 9 évnél nem hosszabb időszakra.

A halasztás ezen időszakában a Magas Szerződő Fél:

(i) kötelezettséget vállal arra, hogy amennyire ez lehetséges, a lehető legkisebb mértékben alkalmaz olyan gyalogság elleni aknákat, amelyek az ilyen követelményeknek nem felelnek meg, és

(ii) a távtelepítésű gyalogság elleni aknákat illetően vagy az önmegsemmisítésre vagy az önhatástalanításra vonatkozó követelményeket, az egyéb gyalogság elleni aknákat illetően pedig legalább az önhatástalanítás követelményeit érvényesíti.

4. Az aknamezők és aknásított körzetek jelölésére szolgáló nemzetközi jelölések

Az aknamezők és aknásított körzetek megjelölésénél a polgári lakosság részéről történő láthatóság és felismerhetőség biztosítása érdekében a csatolt mintához hasonló és az alábbiakban leírt jeleket kell alkalmazni:

a) méret és forma: háromszög vagy négyzet, nem kisebb mint 28 és 20 cm (11x7,9 inch) élhosszal a(z) egyenlőszárú) háromszögnél, és nem kevesebb mint 15 cm (6 inch) oldalhosszal a négyzetnél,

b) szín: vörös vagy narancssárga, sárga fényvisszaverő szegéllyel,

c) szimbólum: a szimbólum a csatolt illusztrációval megegyező vagy más,

könnyen felismerhető szimbólum, amelyet a veszélyes terület megjelölésére helyeznek el,

d) nyelv: a jelzésnek tartalmaznia kell az „akna” szót az Egyezmény hat hivatalos nyelvének egyikén (angol, arab, francia, kínai, orosz és spanyol) és az adott körzetben legelterjedtebb nyelven vagy nyelveken,

e) kihelyezés: a jelzéseket az aknamező vagy az aknáított körzet körül olyan távolságra kell elhelyezni, amely elegendő arra, hogy a körzethez

közeledő polgári személy bármely pontról megláthassa őket.

2. cikk

Hatálybalépés

A jelen módosított jegyzőkönyv az Egyezmény 8. cikk 1. b) pontjában foglaltak szerint lép életbe.

Jegyzőkönyv a gyújtófegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról (III. Jegyzőkönyv)

1. cikk

Meghatározások

Ennek a jegyzőkönyvnek az alkalmazásában:

1. „Gyújtófegyver” minden olyan fegyver vagy lőszer, amelynek elsődleges rendeltetése, hogy a célpontra juttatott anyag kémiai reakciója által keletkezett lánghatás, hőhatás, vagy ezek együttes hatása útján tárgyakat meggyújtson vagy személyeknek égési sérüléseket okozzon.

a) A gyújtófegyverek készülhetnek például lángszórók, gyújtótettek, tűzéségi és aknavető löszerek, rakéták, gránátok, aknák, bombák és gyújtóanyagokat tartalmazó más eszközök formájában.

b) Nem tartoznak a gyújtófegyverek körébe:

(i) az olyan löszerek, amelyeknek esetlegesen gyújtóhatásuk is lehet, mint például a világító vagy nyomjelző löszerek, ködfejlesztő vagy jelzéskibocsátó rendszerek;

(ii) az olyan löszerek, amelyeknek áttörő, robbanó vagy repeszhatása járulékos gyújtóhatással párosul, mint például páncéltörő lövedékek,

repeszgránátok, robbanó bombák és hasonló vegyes hatású löszerek, amelyekben a gyújtóhatás nem sajátosan személyeknek történő égési sérülés okozására, hanem olyan katonai célpontok elleni alkalmazásra irányul, mint például páncélozott járművek, repülőeszközök, berendezések vagy létesítmények.

2. „Polgári személyek tömörülése” polgári személyeknek minden olyan állandó vagy ideiglenes tömörülését jelenti, mint amilyen nagyvárosok lakott részeiben, lakott városokban vagy falvakban található, illetve mint amilyent menekültek vagy kitelepítettek táborai vagy oszlopai, vagy nomádok csoportjai képeznek.

3. „Katonai célpont” - ami a tárgyakat illeti - minden olyan tárgy, amely természeténél, elhelyezésénél, rendeltetésénél vagy használatánál fogva hatékonyan elősegíti a katonai műveletet és amelynek teljes vagy részleges megsemmisítése, birtokba vétele vagy semlegesítése az adott időben fennálló körülmények között határozott katonai előnnyel jár.

4. „Polgári javak” mindazok a dolgok, amelyek a 3. pont szerinti meghatározás értelmében nem katonai célpontok.

5. „Lehetséges óvintézkedések” mindazok az óvórendszabályok, amelyek megvalósíthatók vagy gyakorlatilag lehetségesek, figyelembe véve az adott időben fennálló összes körülményeket, ideértve a humanitárius és katonai megfontolásokat is.

2. cikk

Polgári személyek és polgári javak védelme

1. Minden körülmények között tilos a polgári lakosságot mint olyant, a polgári személyeket vagy polgári javakat gyújtófegyverekkel megtámadni.

2. Minden körülmények között tilos levegőből célba juttatott gyújtófegyverrel olyan katonai célpontot megtámadni, amely polgári személyek tömörülésén belül helyezkedik el.

3. Tilos továbbá a levegőből célba juttatott gyújtófegyvereken kívül más gyújtófegyverekkel olyan katonai célpontot megtámadni, amely polgári személyek tömörülésén belül

helyezkedik el, kivéve ha az ilyen katonai célpont láthatóan elkülönül a polgári lakosság tömörülésétől és minden lehetséges óvintézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a gyújtóhatás a katonai célpontra korlátozódjék, továbbá hogy elkerüljék, de legalábbis a lehető legkisebbre csökkentsék az esetleges áldozatok számát a polgári lakosság körében, a polgári személyeknek okozott sérülést és a polgári javakban keletkező károkat.

4. Tilos gyújtófegyverekkel megtámadni az erdőket vagy másfajta növényi takarókat, kivéve amikor a természeti környezet ilyen alkotóelemeit kombattánsok vagy más katonai célpontok fedésére, rejtésére vagy álcázására használják, vagy ha ezek az alkotóelemek maguk is katonai célpontok.

Jegyzőkönyv a vakító lézerfegyverekről (IV. jegyzőkönyv)

I. cikk

Tilos a részbeni vagy kizárólagos harci rendeltetésű, a szabad szemre, azaz a védőeszközök nélküli szemre, vagy a látást javító (optikai) eszközökön keresztül a szemre ható, tartós vakságot okozó, ilyen céllal kifejlesztett lézerfegyverek használata. A Magas Szerződő Felek nem szállítanak ilyen

fegyvereket egyetlen államnak vagy nem állami entitásnak sem.

II. cikk

A lézerrendszerek alkalmazása során a Magas Szerződő Felek a lehető legnagyobb elővigyázatossággal járnak el, hogy elkerüljék a pusztító tekintetnek tartós vakságot okozó eseteket. Ez az

elővigyázatosság magába foglalja fegyveres erők kiképzését és egyéb gyakorlati intézkedéseket.

III. cikk

A lézerrendszerek jogszerű katonai alkalmazása során véletlenszerűen vagy mellékhatásként okozott vakság, beleértve a lézerrendszerek optikai eszközök elleni használatát, nem esik a jelen jegyzőkönyv korlátozása alá.

IV. cikk

Jelen jegyzőkönyv meghatározása szerint a „tartós vakság” a látás olyan visszafordíthatatlan és gyógyíthatatlan elvesztését jelenti, amely súlyos rokkantságot eredményez a gyógyulás kilátása nélkül. A súlyos rokkantság a mindkét szem használatával mért látási

élesség 20/200 Snellen-nél alacsonyabb értékének felel meg.

II. cikk

Hatálybalépés

Jelen jegyzőkönyv az Egyezmény V. cikkének 3. és 4. bekezdésében foglaltak szerint lép életbe.

3. § E törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1983. évi december hó 2. napjától kell alkalmazni.

4. § E törvényerejű rendelet végrehajtásáról a honvédelemért felelős miniszter gondoskodik.

Kihirdetve	1997.11.14.
Hatályos szöveg	1997.11.29.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Egyiptom, Dél-Szudán

1997. évi CIV. törvény a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezmény kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) – amely 1997. április 29-én lépett hatályba – e törvénnyel kihirdeti.

2. § Az Egyezmény magyar nyelvű szövege a következő:

Egyezmény

a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről

PREAMBULUM

A jelen Egyezmény Részes Államai, elhatározván, hogy szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett megvalósuló, általános és teljes leszerelés felé vezető, tényleges haladás érdekében cselekszenek, beleértve a tömegpusztító fegyverek minden fajtája betiltását és megsemmisítését,

hozzá kívánván járulni az Egyesült Nemzetek Alapokmánya céljainak és elveinek megvalósításához,

emlékeztetve arra, hogy az Egyesült Nemzetek Közgyűlése ismételten elítélt minden olyan akciót, amely ellentétes a

Fojtó, Mérgező vagy más Gázok használatának, és a hadviselés bakteriológiai módszereinek tilalmáról szóló, Genfben, 1925. június 25-én aláírt Jegyzőkönyv (az 1925. évi Genfi Jegyzőkönyv) elveivel és célkitűzéseivel,

elismerve azt, hogy a jelen Egyezmény megerősíti az 1925. évi Genfi Jegyzőkönyvben és a Bakteriológiai (biológiai) és toxin fegyverek kifejlesztésének, gyártásának és felhalmozásának tilalmáról, megsemmisítéséről szóló, Londonban, Moszkvában és Washingtonban, 1972. április 10-én aláírt Egyezményben vállalt alapelveket, célkitűzéseket és kötelezettségeket,

emlékezvén a Bakteriológiai (biológiai) és toxin fegyverek kifejlesztésének, gyártásának és felhalmozásának tilalmáról, megsemmisítéséről szóló Egyezmény IX. Cikkében meghatározott célkitűzésre,

elhatározván, hogy az egész emberiség érdekében, teljes egészében kizárják a vegyifegyverek használatának lehetőségét, végrehajtva a jelen Egyezmény rendelkezéseit, ily módon kiegészítve az 1925. évi Genfi Jegyzőkönyvben meghatározott kötelezettségeket,

elismervén a megfelelő Egyezményekben és a nemzetközi jog

idevágó elveiben foglalt, a herbicidek használatának mint hadviselési módszernek a tilalmát,

úgy vélekedvén, hogy a kémia területén elért eredményeket kizárólag az emberiség javára kell felhasználni,

azt kívánván, hogy előmozdítsák a vegyi anyagok szabad kereskedelmét, valamint a nemzetközi együttműködést, továbbá a tudományos és műszaki információk cseréjét a kémia területén olyan célokra, melyeket a jelen Egyezmény nem tilt abból a célból, hogy fokozzák a Részes Államok gazdasági és technológiai fejlődését,

meggyőződve arról, hogy a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, megszerzésének, felhalmozásának, megtartásának, átadásának, illetve használatának teljes és hatékony betiltása, valamint megsemmisítésük szükséges lépést jelentenek ezen közös szándékok magvalósítása irányába,

megállapodtak a következőkben:

I. Cikk

ÁLTALÁNOS KÖTELEZETTSÉGEK

1. A jelen Egyezmény minden Részes Állama vállalja, hogy soha semmilyen körülmények között sem:

(a) fejleszt ki, gyárt, szerez meg bármely más módon, halmoz fel, vagy tart meg vegyifegyvert, vagy ad át közvetlenül vagy közvetve vegyifegyvert bárkinek;

(b) használ vegyifegyvert;

(c) kezdeményez vegyifegyver alkalmazására irányuló semmiféle katonai előkészületet;

(d) működik közre, kezdeményez, vagy bátorít bármilyen módon, senkit bármely, a jelen Egyezmény által a Részes Államok számára tiltott tevékenység folytatására.

2. Minden Részes Állam vállalja, hogy megsemmisíti a tulajdonában álló, vagy általa birtokolt vegyifegyvereket, vagy azokat melyek joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen találhatók, összhangban a jelen Egyezmény rendelkezéseivel.

3. Minden Részes Állam vállalja, hogy az általa más Részes Állam területén hagyott minden vegyifegyvert megsemmisít összhangban a jelen Egyezmény rendelkezéseivel.

4. Minden Részes Állam vállalja, hogy megsemmisíti minden tulajdonában levő vagy birtokában álló vegyifegyver-gyártó létesítményt, illetve azokat, melyek bármely joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen találhatók, összhangban a jelen Egyezmény rendelkezéseivel.

5. Minden Részes Állam vállalja, hogy hadviselési módszerként nem alkalmaz vegyi kényszerítő eszközt.

II. Cikk

MEGHATÁROZÁSOK ÉS ISMÉRVEK

A jelen Egyezmény alkalmazásában:

1. „Vegyifegyverek” jelentik a következőket együttesen, vagy önállóan:

(a) mérgező vegyületek és prekursoraik, kivéve ha azokat a jelen Egyezmény által nem tiltott célra szánják, amennyiben a fajtáik és mennyiségeik összhangban vannak az ilyen célokkal;

(b) lőszeres és eszközök, amelyeket kifejezetten halál vagy más ártalom okozására szánnak az (a) albekezdésben említett mérgező vegyületek mérgező tulajdonságai útján, amelyek az ilyen lőszer vagy eszköz alkalmazásának eredményeképpen szabadulnak fel;

(c) bármely olyan szerkezet, amelyet kifejezetten a (b) albekezdésben meghatározott lőszeres és eszközök

alkalmazásával közvetlen kapcsolatban történő használat céljára szántak.

2. A „Mérgező vegyület” jelenti:

Bármely vegyületet, amely az életfolyamatokra gyakorolt kémiai hatása útján embernél vagy állatnál képes halált, vagy ideiglenes cselekvésképtelenséget vagy tartós ártalmat okozni. Ez magába foglal minden ilyen vegyületet, tekintet nélkül azok eredetére vagy előállításának módjára, továbbá tekintet nélkül arra, hogy azok létesítményekben, lőszerekben vagy bárhol máshol keletkeznek.

(A jelen Egyezmény végrehajtása szempontjából azokat a mérgező vegyületeket amelyeket az ellenőrzési intézkedések alkalmazása céljából azonosítottak, a Vegyületek Mellékletének listái sorolják fel.)

3. A „Prekursor” jelenti:

Bármely reagáló vegyületet amely részt vesz egy mérgező vegyület bármely módszerrel történő előállításának bármely szakaszában. Ez magába foglalja a bináris vagy többkomponensű vegyi rendszerek bármely kulcs-komponensét.

(A jelen Egyezmény végrehajtása szempontjából azokat a prekursorokat amelyeket az ellenőrzési intézkedések alkalmazása céljából azonosítottak, a Vegyületek Mellékleteinek listái sorolják fel.)

4. A „Bináris vagy többkomponensű vegyi rendszerek kulcs-komponense” (a továbbiakban: kulcs-komponens) jelenti:

Azt a prekuzort, amely a legfontosabb szerepet játssza a végtermék mérgező sajátosságai meghatározásában és gyorsan reakcióba lép más vegyületekkel a bináris vagy többkomponensű rendszerekben.

5. A „Régi vegyifegyver” jelenti:

(a) az 1925 előtt gyártott vegyifegyvereket; vagy

(b) az 1925 és 1946 között gyártott azon vegyifegyvereket, amelyek olyan mértékben mentek tönkre, hogy azokat többé nem lehet vegyifegyverként alkalmazni.

6. Az „Elhagyott vegyifegyver” jelenti:

azokat a vegyifegyvereket, beleértve a régi vegyifegyvereket, amelyeket egy Állam, 1925. január 1. után hagyott egy másik Állam területén, az utóbbi beleegyezése nélkül.

7. A „Vegyifegyver kényszerítő eszköz” jelenti:

bármely, listákban fel nem sorolt vegyületeket, amelyek gyorsan képesek embereknek érzékelési irritációt okozni, vagy fizikai magatehetetlenségi hatást kelteni, amelyek a behatás megszűnését követően rövid időn belül megszűnnek.

8. A „Vegyifegyver-gyártó létesítmény” jelenti:

(a) bármely berendezést, valamint ezen berendezés befogadására szolgáló bármely épületet, amelyet e célra terveztek, építettek vagy bármely ideig használtak 1946. január 1. óta:

(i) mint a vegyületek gyártási szakaszának olyan részét (végső technológiai szakasz), ahol az anyagáram magába foglalhatja a berendezés működése alatt:

(1) bármely, a Vegyületek Mellékletében 1. listán felsorolt vegyületet; vagy

(2) bármely más vegyületet, amelyből a Részes Állam területén, vagy bármely más joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely helyen, évente 1 tonnánál többet nem használnak fel a jelen Egyezmény által nem tiltott célra, de azt használni lehetne vegyifegyver céljára; vagy

(ii) vegyifegyverek töltésére, egyebek között az 1. listán felsorolt vegyületek lőszerbe, eszközökbe vagy nagytömegű tárolásra alkalmas tartályokba történő betöltésére használnak: vegyületek olyan

konténerekbe történő betöltésére használnak, amelyek összeszerelt bináris lőszer vagy eszközök részét képezik, vagy olyan vegyi lőszerreszekbe, amelyek összeszerelt egységet alkotó lőszer vagy eszközök részét képezik, továbbá a konténereknek és vegyi lőszerreszeknek a megfelelő lőszerbe vagy eszközökbe való töltésére szolgálnak.

(b) nem jelenti:

(i) bármely olyan létesítményt, amelynek az (a) (i) alpontban megjelölt vegyület előállítását szolgáló kapacitása kisebb 1 tonnánál;

(ii) bármely létesítményt, amelyben az (a) (i) alpontban meghatározott vegyületet a jelen Egyezmény által nem tiltott célú tevékenység elkerülhetetlen melléktermékeként termelik, vagy termelték, feltéve, hogy a vegyület nem több a teljes termelés 3 százalékánál és a létesítmény a Végrehajtásról és Ellenőrzésről szóló Melléklet (a továbbiakban: Ellenőrzési Melléklet) szerinti bejelentés és ellenőrzés alá tartozik; vagy

(iii) azt az egyedi kisléptékű üzemet, amely az 1. listán felsorolt vegyületeket állítja elő a jelen Egyezményben nem tiltott célokra, amint azt az Ellenőrzési Melléklet VI. Része meghatározza.

9. A „Jelen Egyezmény által nem tiltott célok” jelenti:

(a) ipari, mezőgazdasági, kutatási, orvosi, gyógyszerészeti vagy más békés célokat;

(b) védelmi célokat, nevezetesen azokat, amelyek közvetlenül kapcsolatosak a mérgező vegyületek elleni védelemmel és a vegyifegyverek elleni oltalommal;

(c) katonai célokat, amelyek nincsenek kapcsolatban a vegyifegyverek használatával és nem függenek a vegyületek mérgező tulajdonságainak hadviselési módszerként való alkalmazásától;

(d) a jogérvényesítést, beleértve a hazai rendfenntartó célokat.

10. A „Gyártókapacitás” jelenti:

Egy meghatározott vegyület előállítására irányuló éves mennyiségi potenciált, amely a jelenleg alkalmazott technológiai eljáráson, vagy ha az eljárás még nem működőképes, a szóban forgó létesítményben való alkalmazásra tervezett eljáráson alapszik. Ezt egyenlőnek kell tekinteni a névleges kapacitással, vagy ha a névleges kapacitás nem áll rendelkezésre, a tervezett kapacitással. A névleges kapacitás olyan termékkibocsátás, amely a termelő létesítmény optimális feltételek melletti maximális termelésével egyenlő, amelyet egy vagy több próbaüzemelés útján állapítanak meg. A tervezett kapacitás az elméletileg kiszámított megfelelő termékkibocsátás.

11. A „Szervezet” a jelen Egyezmény VIII. Cikkének megfelelően létrehozott Vegyifegyver Tilalmi Szervezetet jelenti.

12. A VI. Cikk alkalmazásában:

(a) egy vegyület „gyártása” jelenti annak kémiai reakció útján történő előállítását;

(b) egy vegyület „feldolgozása” olyan fizikai folyamatot jelent, mint a formulálás, a kivonás és a tisztítás, amelyek során a vegyület nem alakul át más vegyületté;

(c) a vegyület „felhasználása” annak, kémiai reakció útján más vegyületté történő átalakítását jelenti.

III. Cikk

NYILATKOZATOK

1. Minden Részes Állam betérjeszti a Szervezetnek a jelen Egyezménynek a számára történő hatálybalépését követően, nem később mint 30 napon belül a következő nyilatkozatokat, amelyekben:

(a) a vegyifegyverek tekintetében:

(i) közölni kell, van-e tulajdonában, vagy birtokában bármilyen vegyifegyver, vagy van-e joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen bármilyen vegyifegyver,

(ii) fel kell sorolni a tulajdonában álló, vagy birtokában levő, vagy joghatósága vagy ellenőrzése alatt levő bármely területen elhelyezett vegyifegyverek pontos elhelyezését, összesített mennyiségüket és részletes leltárakat, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Része 1–3. bekezdéseivel összhangban, kivéve a (iii) pontban említett vegyifegyvereket,

(iii) be kell jelenteni a területén elhelyezett olyan vegyi fegyvereket, amelyek más Állam tulajdonában állnak, vagy birtokában vannak és más Állam joghatósága vagy ellenőrzése alatti bármely helyen találhatók, összhangban az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) része 4. bekezdésével,

(iv) közölni kell, hogy adott-e át, vagy kapott-e közvetlen vagy közvetett módon bármilyen vegyifegyvert 1946. január 1-jét követően, továbbá részletezni az ilyen átadást vagy átvételt, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Része 5. bekezdésének megfelelően,

(v) rendelkezésre kell bocsátania a tulajdonában álló vagy birtokában levő, vagy a joghatósága vagy ellenőrzése alatti bármely területen elhelyezett vegyifegyverek megsemmisítésének általános tervét, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Része 6. bekezdésének megfelelően;

(b) a régi vegyifegyverek és az elhagyott vegyifegyverek tekintetében:

(i) közölni kell, vannak-e területén régi vegyifegyverek, és át kell adni valamennyi rendelkezésre álló információt az Ellenőrzési Melléklet IV. (B) Része 3. bekezdésének megfelelően,

(ii) közölni kell, vannak-e területén elhagyott vegyifegyverek és át kell adni minden rendelkezésre álló információt összhangban az Ellenőrzési Melléklet IV. (B) Része 8. bekezdésével,

(iii) közölni kell, elhagyott-e vegyifegyvereket más Államok területén és minden rendelkezésre álló információt át kell adni az Ellenőrzési Melléklet IV. (B) Része 10. bekezdésével összhangban;

(c) a vegyifegyver-gyártó létesítmények tekintetében:

(i) be kell jelenteni van-e, vagy volt-e tulajdonában vagy birtokában bármely vegyifegyver-gyártó létesítmény, illetve van-e, vagy volt-e a joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely területen ilyen létesítmény, bármikor 1946. január 1. óta,

(ii) fel kell sorolni a tulajdonában álló vagy birtokában levő bármely vegyifegyver-gyártó létesítményt, illetve azokat, amelyek joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely területen vannak, vagy voltak bármikor 1946. január 1. óta, megfelelően az Ellenőrzési Melléklet V. része 1. bekezdésének, kivéve a (iii) pontban említett létesítményeket,

(iii) be kell jelenteni a területén levő mindazon vegyifegyver-gyártó létesítményeket, amelyek más állam tulajdonában vannak, vagy birtokát képezik, vagy azokat, melyek más Állam joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen vannak, vagy voltak, bármikor 1946. január 1. óta, összhangban az Ellenőrzési Melléklet V. Rész 2. bekezdésével,

(iv) közölni kell, adott-e át vagy kapott-e közvetlenül vagy közvetve, bármely vegyifegyver gyártására szolgáló berendezést 1946. január 1. óta, továbbá részletezni kell ezen berendezés átadását vagy átvételét, az Ellenőrzési Melléklet V. Rész 3–5. bekezdésének megfelelően,

(v) rendelkezésre kell bocsátani azon vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésére irányuló általános tervét, amelyek tulajdonában állnak, vagy birtokában vannak, vagy amelyek joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely területen vannak, az Ellenőrzési

Melléklet V. Rész 6. bekezdésének megfelelően,

(vi) részletesen ismertetni kell minden, a tulajdonában álló, vagy birtokában levő, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatti bármely területen elhelyezett vegyifegyver-gyártó létesítmény bezárásához megteendő intézkedéseket, az Ellenőrzési Melléklet V. Rész 1. (i) pontjának megfelelően,

(vii) rendelkezésre kell bocsátani a tulajdonában álló, vagy birtokában levő, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatti területen levő bármely vegyifegyver-gyártó létesítménye bármely ideiglenes vegyifegyver-megsemmisítő üzemmé történő átalakításának általános tervét, az Ellenőrzési Melléklet V. Rész 7. bekezdésének megfelelően;

(d) más létesítmények tekintetében:

részletes tájékoztatást kell adni a tulajdonában álló, vagy birtokában levő, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatti területen található bármely létesítményről, megadva az építmény pontos helyét, jellegét és tevékenységének általános körét, amelyeket 1946. január 1-jétől elsődlegesen vegyifegyverek kifejlesztésére szántak, építettek vagy használtak. Az ilyen nyilatkozatoknak tartalmaznia kell többek között a laboratóriumokat, továbbá a kísérleti, illetve értékelő helyeket is;

(e) a vegyi kényszerítő eszközök tekintetében:

közölni kell a kémiai megnevezését, szerkezeti képletét a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartása szerinti számát – ha van ilyen – minden olyan vegyületnek, amelyet rendfenntartó célra tart. Ezt a nyilatkozatot nem később mint 30 nappal a változás bekövetkezését követően pontosítani kell.

2. A jelen Cikk rendelkezéseit és az Ellenőrzési Melléklet IV. Rész megfelelő rendelkezéseit nem kell alkalmazni a Részes Állam döntésétől

függően azokra a vegyifegyverekre, amelyeket területén 1977. január 1. előtt temettek el, és elföldelve maradtak, továbbá melyeket 1985. január 1. előtt süllyesztettek tengerbe.

IV. Cikk

VEGYIFEGYVEREK

1. A jelen Cikk rendelkezéseit, továbbá a végrehajtásukra szolgáló részletes eljárási szabályokat kell alkalmazni minden vegyifegyver esetében, amelyek a Részes Állam tulajdonában állnak, vagy birtokában vannak, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatti helyen találhatók, kivéve a régi vegyifegyvereket és az elhagyott vegyifegyvereket, amelyekre az Ellenőrzési Melléklet IV. (B) Rész vonatkozik.

2. A jelen Cikk végrehajtására vonatkozó részletes eljárási szabályokat az Ellenőrzési Mellékletben rögzítették.

3. Minden helyszínt, ahol az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyvereket tárolnak, vagy semmisítenek meg, rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni, helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Részével összhangban.

4. Minden Részes Államnak, közvetlenül a III. Cikk

1. (a) bekezdésében említett nyilatkozat megtétele után lehetővé kell tenni, hogy az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyverekhez hozzáférjenek abból a célból, hogy helyszíni szemle útján rendszeresen ellenőrizzék a nyilatkozatban foglaltakat. Ezt követően egyik Részes Állam sem változtathatja meg e vegyifegyverek bármelyikének elhelyezését, kivéve ha vegyifegyver-megsemmisítő létesítménybe szállítják azokat. Lehetővé kell tenni, hogy a rendszeres helyszíni ellenőrzés céljából

az ilyen vegyifegyverekhez hozzáférjenek.

5. Minden Részes Államnak lehetővé kell tenni, hogy a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményekhez és azok raktárkörzeteihez hozzáférjenek, ha ezek tulajdonában állnak vagy birtokában vannak, illetve joghatósága, vagy ellenőrzése alatti területeken találhatók, helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján történő rendszeres ellenőrzés céljából.

6. Minden Részes Államnak meg kell semmisítenie az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyvereket, az Ellenőrzési Melléklettel összhangban, továbbá a megsemmisítés megegyezett ütemének és sorrendjének megfelelően (a továbbiakban: a megsemmisítési rendje). Ezt a megsemmisítést meg kell kezdeni nem később mint két évvel azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lép, és nem később mint tíz évvel a jelen Egyezmény hatálybalépését követően be kell fejezni. Nincs akadálya annak, hogy a Részes Állam vegyifegyvereit gyorsabb ütemben semmisítse meg.

7. Minden Részes Állam köteles:

(a) beterjeszteti az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyverek megsemmisítésére vonatkozó részletes terveket nem később mint 60 nappal az adott évi megsemmisítési időszak kezdete előtt, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Része 29. bekezdésének megfelelően, ezek a részletes tervek tartalmazzák a következő évi megsemmisítési időszak során megsemmisítendő minden készletet;

(b) évente bejelentést tenni az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyverek megsemmisítéséről szóló tervek végrehajtásáról nem később mint 60 nappal az adott évi megsemmisítési időszak befejeződését követően; továbbá

(c) igazolni, nem később mint 30 nappal a megsemmisítési folyamat befejeződését követően, hogy minden,

az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyvert megsemmisítettek.

8. Amennyiben egy Állam a 6. bekezdésben előírányzott 10 éves megsemmisítési időszakot követően erősíti meg ezt a Egyezményt, vagy csatlakozik hozzá, az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyvereket, amint lehetséges, meg kell semmisítenie. A megsemmisítés rendjét és a fokozott ellenőrzésre vonatkozó szabályokat a Végrehajtó Tanács határozza meg az ilyen Részes Állam számára.

9. Ha egy Részes Állam bármely vegyifegyvert, a vegyifegyverekről szóló előzetes nyilatkozat megtétele után fedez fel, az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Részének megfelelően be kell jelenteni, biztonságba helyezni, és megsemmisíteni.

10. Minden Részes Állam a vegyifegyverek szállítása, mintavétel, raktározása és megsemmisítése során a legnagyobb elsőbbséget biztosítja az emberek biztonságának és a környezet védelmének. Minden Részes Állam nemzeti biztonsági és kibocsátásokra vonatkozó szabványaiával összhangban szállítja, vesz mintát, tárolja, és semmisíti meg a vegyifegyvereket.

11. Minden Részes Államnak, amelynek a területén más állam tulajdonát képező, vagy birtokában levő vegyifegyver van, vagy bármely más állam joghatósága vagy ellenőrzése alatti területen vegyifegyvere van, minden erőfeszítést meg kell tennie annak biztosítására, hogy ezeket a vegyifegyvereket saját területéről elszállítsák, nem később mint egy éven belül, amint számára a jelen Egyezmény hatályba lépett. Amennyiben nem szállítanak el azokat egy éven belül, a Részes Állam a Szervezettől és más Részes Államoktól segítséget kérhet ezen vegyifegyverek megsemmisítéséhez.

12. Minden Részes Állam vállalja, hogy kétoldalú alapon együttműködik más Részes Államokkal, amelyek

információt vagy segítséget kérnek, vagy a Technikai Titkárságon keresztül, a vegyifegyverek biztonságos és hatékony megsemmisítésének módszerei és technológiai tekintetében.

13. A jelen Cikknek, valamint az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Részének megfelelő ellenőrzési tevékenységet folytatva, a Szervezet tekintetbe veszi azokat az intézkedéseket, amelyek segítségével elkerülhető a Részes Államok közötti, a vegyifegyverek raktározása és megsemmisítésük ellenőrzéséről kötendő két- és többoldalú megállapodások szükségtelen megkettőződése.

Ennek érdekében a Végrehajtó Tanácsnak dönteni kell az ellenőrzés olyan mérvű korlátozásáról, amely az ilyen két- vagy többoldalú megállapodásokat kiegészíti, ha úgy ítéli meg, hogy

(a) az ilyen megállapodás rendelkezései megegyeznek a jelen Cikk és az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Részének az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseivel;

(b) a megállapodás végrehajtása elegendő biztosítékot nyújt a jelen Egyezmény megfelelő rendelkezéseinek végrehajtásához; továbbá

(c) a két- vagy többoldalú megállapodás részesei teljes mértékben folyamatosan tájékoztatják a Szervezetet ellenőrzési tevékenységükről.

14. Amennyiben a Végrehajtó Tanács a 13. bekezdésnek megfelelően hoz határozatot, a Szervezetnek joga lesz figyelemmel kísérni a két- vagy többoldalú megállapodás végrehajtását.

15. A 13. és a 14. bekezdés rendelkezései nem érintik Részes Államnak a III. Cikk, a jelen Cikk és az Ellenőrzési Melléklet IV. (A) Rész szerinti nyilatkozat adására vonatkozó kötelezettségét.

16. Minden Részes Államnak fedeznie kell az általa megsemmisítendő vegyifegyverek megsemmisítési

költségeit. Ugyancsak viselnie kell az ezen vegyifegyverek raktározása és megsemmisítése ellenőrzésének költségeit is, kivéve ha a Végrehajtó Tanács másként dönt. Amennyiben a Végrehajtó Tanács úgy határoz, hogy a 13. bekezdésnek megfelelően korlátozza a Szervezet ellenőrző intézkedéseit, a Szervezet által végzett kiegészítő ellenőrzés és megfigyelés költségeit az Egyesült Nemzetek tagdíjfizetési táblázatának megfelelően kell fedezni, ahogyan azt a VIII. Cikk 7. bekezdése rögzíti.

17. A jelen Cikk, illetve az Ellenőrzési Melléklet IV. Rész rendelkezéseit nem kell alkalmazni a Részes Állam döntésétől függően azokra a vegyifegyverekre, amelyeket területén 1977. január 1. előtt temettek el, és azok elföldelve maradtak, illetve amelyeket 1985. január 1-jét megelőzően süllyesztettek tengerbe.

V. Cikk

VEGYIFEGYVER-GYÁRTÓ LÉTESÍTMÉNYEK

1. A jelen Cikk rendelkezéseit és a végrehajtásáról szóló eljárási szabályokat kell alkalmazni bármely és minden vegyifegyver-gyártó létesítményre, amely a Részes Állam tulajdonában áll, birtokában van, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatti bármely helyen található.

2. A jelen Cikk végrehajtására vonatkozó részletes eljárási szabályokat az Ellenőrzési Melléklet határozza meg.

3. Az 1. bekezdésben felsorolt valamennyi vegyifegyver-gyártó létesítményt rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján az Ellenőrzési Melléklet V. Részével összhangban.

4. Minden Részes Államnak haladéktalanul meg kell szüntetnie az 1.

bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményekben folyó minden tevékenységet, kivéve a bezárásukhoz szükséges tevékenységet.

5. Egyetlen Résztes Állam sem építhet új vegyifegyver-gyártó létesítményt, vagy alakíthat át létező létesítményt vegyifegyver gyártás, illetve a jelen Egyezmény által tiltott más tevékenység céljaira.

6. Minden Résztes Államnak a III. Cikk 1. (c) bekezdése szerinti nyilatkozat beterjesztése után haladéktalanul lehetővé kell tenni, hogy hozzáférjenek az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményekhez, a nyilatkozat helyszíni szemle útján történő rendszeres ellenőrzése céljából.

7. Minden Résztes Állam köteles:

(a) bezárni valamennyi, az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményt, nem később mint 90 nappal azt követően, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, összhangban az Ellenőrzési Melléklet V. Részével, továbbá erről tájékoztatást adni; és

(b) biztosítani, hogy hozzáférjenek az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményekhez a bezárást követően, helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján megvalósítandó rendszeres ellenőrzés céljaira, hogy ezúton lehetővé váljon bizonyosságot szerezni arról, hogy a létesítmény zárva marad, és azt a későbbiekben megsemmisítik.

8. Minden Résztes Államnak meg kell semmisíteni az 1. bekezdésben felsorolt valamennyi vegyifegyver-gyártó létesítményt, továbbá a kapcsolódó létesítményeket és berendezéseket, az Ellenőrzési Mellékletnek megfelelően és összhangban a megegyezett megsemmisítési ütemmel és sorrenddel (a továbbiakban: „megsemmisítés rendje”). Az ilyen megsemmisítést meg kell kezdeni nem később mint egy év múlva azt követően, hogy a jelen

Egyezmény számára hatályba lépett, és be kell fejezni, nem később mint 10 évvel a Egyezmény hatálybalépését követően. A Résztes Állam számára nem tiltott az ilyen létesítmények gyorsabb ütemű megsemmisítése.

9. Minden Résztes Állam köteles:

(a) az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítéséről szóló részletes terveket beterjeszteni nem később mint minden egyes létesítmény megsemmisítésének megkezdését megelőzően 180 nappal;

(b) évente nyilatkozatot kell tenni az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésére vonatkozó tervek végrehajtásáról, nem később mint az éves megsemmisítési időszak befejezését követő 90 nappal; és

(c) igazolni kell nem később mint 30 nappal a megsemmisítési eljárás befejeződése után, hogy az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményeket megsemmisítették.

10. Amennyiben egy Állam az előző 8. bekezdésben meghatározott tízéves megsemmisítési időszakot követően erősíti meg a jelen Egyezményt, vagy csatlakozik hozzá, a vegyifegyver-gyártó létesítményeket mielőbb meg kell semmisítenie. Az ilyen Résztes Állam számára a Végrehajtó Tanács határozza meg a megsemmisítés rendjét és a szigorúbb ellenőrzés szabályait.

11. Minden Résztes Állam, a vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítése során a legnagyobb elsőbbséget biztosít az emberek biztonságának és a környezetvédelemnek. Minden Résztes Állam saját nemzeti biztonsági és kibocsátásokra vonatkozó szabványainak megfelelően végzi el a vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítését.

12. Az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítményeket ideiglenesen át lehet alakítani

vegyifegyverek megsemmisítésére, az Ellenőrzési Melléklet V. Része 18–25. bekezdéseivel összhangban. Az ilyen, átalakított létesítményt is meg kell semmisíteni, mindjárt azt követően, hogy többé nem használják vegyifegyver megsemmisítésére, de minden esetben nem később mint a Egyezmény hatálybalépésétől számított 10 év elteltével.

13. A Részes Állam, kényszerhelyzetben kivételes esetben, engedélyt kérhet az 1. bekezdésben felsorolt vegyifegyver-gyártó létesítmény használatára, a Egyezményben nem tiltott célokra. A Végrehajtó Tanács ajánlására a Részes Államok Értekezlete dönt a kérelem elfogadásáról, vagy elutasításáról, illetve meghatározza azokat a feltételeket, amelyekről jóváhagyását függővé teszi, az Ellenőrzési Melléklet V. Rész D) fejezetével összhangban.

14. Vegyifegyver-gyártó létesítményt olyan módon kell átalakítani, hogy az átalakított létesítményt többé ne legyen mód vegyifegyver-gyártó létesítménnyé visszaalakítani csupán olyan más üzemmé, amelyeket ipari, mezőgazdasági, gyógyászati, gyógyszerészeti vagy más békés célra használnak, amely nem alkalmaz 1. listán felsorolt vegyületeket.

15. Minden átalakított létesítményt rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján, az Ellenőrzési Melléklet V. Rész D) fejezetével összhangban.

16. A jelen Cikk és az Ellenőrzési Melléklet V. Rész alapján végzett ellenőrzési tevékenység foganasítása során, a Szervezet figyelembe veszi azokat az intézkedéseket, amelyekkel el lehet kerülni a Részes Államok közötti, a vegyifegyver-gyártó létesítmények ellenőrzéséről szóló két- vagy többoldalú megállapodások szükségtelen megkettőződését.

Ennek érdekében a Végrehajtó Tanácsnak döntenie kell az ellenőrzés olyan mérvű korlátozásáról, amely az ilyen két- vagy többoldalú megállapodásokat kiegészíti, ha úgy ítéli meg, hogy:

(a) az ilyen megállapodás rendelkezései megegyeznek a jelen Cikk és az Ellenőrzési Melléklet V. Részének az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseivel;

(b) a megállapodás végrehajtása elegendő biztosítékot nyújt a jelen Egyezmény megfelelő rendelkezéseinek végrehajtásához; továbbá

(c) a két- vagy többoldalú megállapodás részesei teljes mértékben folyamatosan tájékoztatják a Szervezetet ellenőrzési tevékenységükről.

17. Amennyiben a Végrehajtó Tanács a 16. bekezdésnek megfelelően hoz határozatot, a Szervezetnek joga lesz figyelemmel kísérni a két- vagy többoldalú megállapodás végrehajtását.

18. A 16. és a 17. bekezdés rendelkezései nem érintik Részes Államnak a III. Cikk, a jelen Cikk és az Ellenőrzési Melléklet V. Rész szerinti nyilatkozat adására vonatkozó kötelezettségét.

19. Minden Részes Államnak fedeznie kell azon vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésének költségeit, amelyek megsemmisítésére kötelezett. Fedezi a jelen Cikk alapján végzett ellenőrzés költségeit is, kivéve ha a Végrehajtó Tanács másként határoz. Amennyiben a Végrehajtó Tanács, a 16. bekezdésre tekintettel úgy dönt, hogy korlátozza a Szervezet ellenőrzési intézkedéseit, a kiegészítő ellenőrzés és megfigyelés költségeit az Egyesült Nemzeteknek fizetendő tagdíj arányában fedezi, összhangban a VIII. Cikk 7. bekezdésével.

VI. Cikk

A JELEN EGYEZMÉNY ÁLTAL NEM TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK

1. Minden Részes Állam jogosult a jelen Egyezmény rendelkezéseinek tiszteletben tartása mellett kifejleszteni, előállítani, más módon megszerezni, megtartani, átadni és használni mérgező vegyületeket és prekursoraikat a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra.

2. Minden Részes Állam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a mérgező vegyületeket és prekursoraikat területükön, illetve joghatóságuk vagy ellenőrzésük alatt álló területen csak a jelen Egyezmény által nem tiltott célból fejlesszenek ki, állítsanak elő, más módon szerezzenek meg, adjanak át, tartsanak meg, vagy használjanak fel. Ebből a célból és annak ellenőrzésére, hogy a tevékenységek összhangban vannak a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségekkel, minden Részes Állam aláveti az Ellenőrzési Mellékletben meghatározott ellenőrzési rendelkezéseknek a Vegyületek Melléklete 1., 2. és 3. listákban felsorolt vegyületeket és prekursoraikat, az ilyen vegyületekkel foglalkozó létesítményeket, ha azok területén vannak, vagy joghatósága, illetve ellenőrzése alatti bármely helyen találhatók.

3. Minden Részes Állam aláveti az 1. listában felsorolt vegyületeket (a továbbiakban: 1. listás vegyületek) az Ellenőrzési Melléklet VI. Részében felsorolt előállítási, megszerzési, megtartási, átadási és használati tilalumnak. Az 1. listás vegyületeket és az Ellenőrzési Melléklet VI. Részében felsorolt létesítményeket rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján, az Ellenőrzési Melléklet ezen részével összhangban.

4. Minden Részes Állam a 2. listában felsorolt vegyületeket (a továbbiakban:

2. listás vegyületek) és az Ellenőrzési Melléklet VII. Részében felsorolt létesítményeket adatellenőrzésnek és az Ellenőrzési Melléklet ezen részének megfelelő helyszíni ellenőrzésnek veti alá.

5. Minden Részes Állam a 3. listában felsorolt vegyületeket (a továbbiakban: 3. listás vegyületek) és az Ellenőrzési Melléklet VIII. Részében felsorolt létesítményeket adatellenőrzésnek és az Ellenőrzési Melléklet ezen részének megfelelő helyszíni ellenőrzésnek veti alá.

6. Minden Részes Állam az Ellenőrzési Melléklet IX. Részében felsorolt létesítményeket az Ellenőrzési Melléklet ezen részében előírt megfelelő adatellenőrzésnek és eseti helyszíni ellenőrzésnek veti alá, kivéve ha a Részes Államok Értekezlete másként dönt, az Ellenőrzési Melléklet IX. Része 22. bekezdésének megfelelően.

7. Nem később mint 30 nappal azt követően, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, minden Részes Állam első nyilatkozatot tesz a megfelelő vegyületekről és létesítményekről, összhangban az Ellenőrzésről szóló Melléklettel.

8. Minden Részes Állam évente nyilatkozatot tesz a megfelelő vegyületek és létesítmények tekintetében, összhangban az Ellenőrzési Melléklettel.

9. Minden Részes Állam biztosítja, hogy az ellenőrök a létesítményhez hozzáférjenek helyszíni ellenőrzés céljából, ahogyan azt az Ellenőrzési Melléklet előírja.

10. A Technikai Titkárság, az ellenőrzési tevékenység lefolytatása során elkerüli az illetéktelen beavatkozást a Részes Államnak ezen Egyezmény által nem tiltott célú kémiai tevékenységébe, különösen betartja a Bizalmas Információk Védelméről szóló Melléklet (a továbbiakban: Bizalmas Kezelés Melléklete) rendelkezéseit.

11. A jelen Egyezmény rendelkezéseit olyan módon kell végrehajtani, hogy ne akadályozzák a Részes Államok gazdasági és technológiai fejlődését, továbbá a nemzetközi együttműködést a jelen Egyezmény által nem tiltott kémiai tevékenységek területén, beleértve a tudományos és műszaki információk, valamint a jelen Egyezmény által nem tiltott célú vegyület gyártására, feldolgozására vagy felhasználására szolgáló vegyi anyagok és berendezések nemzetközi cseréjét is.

VII. Cikk

NEMZETI VÉGREHAJTÁSI INTÉZKEDÉSEK

Általános kötelezettségek

1. Minden Részes Állam, alkotmányos eljárásaival összhangban olyan intézkedéseket fogantat, amelyek a jelen Egyezményből fakadó kötelezettségei teljesítéséhez szükségesek. Nevezetesen:

(a) megtiltja a természetes és a jogi személyeknek, területén bárhol, illetve bármely, a nemzetközi jog által elismert joghatósága alatti helyen, bármilyen, a jelen Egyezmény által a Részes Állam számára tiltott tevékenység folytatását beleértve büntetőtörvények alkotását az ilyen tevékenységek tekintetében;

(b) nem engedélyez az ellenőrzése alatti bármely helyen a jelen Egyezmény által, Részes Állam számára tiltott bármely tevékenységet; továbbá

(c) kiterjeszti az (a) albekezdés szerint alkotott büntetőtörvényeket bármely olyan, a jelen Egyezmény által a Részes Állam számára tiltott tevékenységre, amelyet állampolgárságával rendelkező természetes személyek bárhol folytatnak.

2. Minden Részes Állam együttműködik más Részes Államokkal és megfelelő formában jogsegélyt nyújt

az 1. bekezdés szerinti kötelezettségek teljesítésének megkönnyítésére.

3. Minden Részes Állam, a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségei teljesítése során a legfokozottabb elsőbbséget biztosítja az emberek biztonságának és a környezet megővésének, továbbá ezek tekintetében megfelelően együttműködik más Részes Államokkal.

A Részes Állam és a Szervezet közötti kapcsolatok

4. Avégett, hogy teljesítse a jelen Egyezményből eredő kötelezettségeit, minden Részes Állam kijelöl, vagy felállít egy Nemzeti Hatóságot, hogy az mint a Szervezettel és más Részes Államokkal való hatékony kapcsolattartás nemzeti központja szolgáljon. Minden Részes Állam, a jelen Egyezmény számára történő hatálybalépésekor tájékoztatja a Szervezetet Nemzeti Hatóságáról.

5. Minden Részes Állam tájékoztatja a Szervezetet a jelen Egyezmény végrehajtására elfogadott jogszabályi és igazgatási intézkedéseiről.

6. Minden Részes Állam bizalmasan kezeli és különleges elbánásban részesíti azokat az értesítéseket és adatokat, amelyeket a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatosan, bizalmas úton kap meg a Szervezettől. Az ilyen értesítéseket és adatokat kizárólag a jelen Egyezményből fakadó jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatosan, továbbá a „Bizalmas Kezelés Melléklete” rendelkezéseivel összhangban kezeli.

7. Minden Részes Állam vállalja, hogy együttműködik a Szervezettel, annak minden feladata ellátásában, különösen úgy, hogy segítséget nyújt a Technikai Titkárságnak.

VIII. Cikk

A SZERVEZET

A) Általános rendelkezések

1. A jelen Egyezmény Részes Államai ezúton létrehozzák a Vegyifegyver Tilalmi Szervezetet annak érdekében, hogy megvalósítsák a jelen Egyezmény céljait és szándékait, biztosítsák rendelkezési végrehajtását, beleértve a betartásának nemzetközi ellenőrzéséről szólókat, továbbá, hogy fórumot teremtsenek a Részes Államok közötti konzultációknak és együttműködésnek.

2. A jelen Egyezmény minden Részes Állama tagja a Szervezetnek. Részes Államot nem foszthatnak meg a Szervezetben való tagságától.

3. A Szervezet székhelye Hága, Holland Királyság.

4. Ezúton létrejönnek a Szervezet szervei: a Részes Államok Értekezlete, a Végrehajtó Tanács és a Technikai Titkárság.

5. A Szervezet a jelen Egyezmény szerinti ellenőrző tevékenységét a lehető legkevésbé beavatkozó módon hajtja végre, összhangban céljai időbeni és hatékony elérésével. Csak azokat az információkat és adatokat igényli, amelyek a jelen Egyezményből fakadó kötelezettségei teljesítéséhez szükségesek. Minden övintézkedést megtesz a jelen Egyezmény végrehajtása során tudomására jutott polgári vagy katonai tevékenységekről vagy létesítményekről szóló információk bizalmas jellegének védelmére, különösen betartja a „Bizalmas Kezelés Melléklete” rendelkezéseit.

6. A Szervezet ellenőrzési tevékenysége végrehajtása során tekintetbe veszi a tudományban és technológiában elért eredmények hasznosítására vonatkozó intézkedéseket.

7. A Szervezet tevékenységével kapcsolatos költségeket a Részes Államok fedezik, összhangban az Egyesült Nemzetek hozzájárulási kvótájával, amelyet oly módon

alakítanak át, hogy figyelembe veszik az Egyesült Nemzetek és a Szervezet tagsága közötti különbséget, továbbá a IV. és V. Cikkben előírtakat. A Részes Államoknak az Előkészítő Bizottsággal kapcsolatosan teljesített hozzájárulását megfelelő formában le kell számítani a rendes költségvetéshez való hozzájárulásukból.

A szervezet költségvetése két elkülönült fejezetből áll: az egyik az igazgatási és más költségeket, a másik az ellenőrzés költségeit tartalmazza.

8. A Szervezetnek az a tagja, amely pénzügyi hozzájárulása fizetésével hátralékban van, nem rendelkezik szavazattal a Szervezetben, amennyiben hátralékának összege egyenlő, vagy meghaladja az általa fizetendő, megelőző két teljes évi hozzájárulás összegét. Az Értekezlet mindazonáltal engedélyezheti az ilyen tagok szavazását, amennyiben kétségtelen, hogy a fizetési késedelem a tag akaratán kívül álló körülményeknek köszönhető.

B) A Részes Államok értekezlete

Összetétele, eljárások és döntéshozatal

9. A Részes Államok Értekezlete (a továbbiakban: Értekezlet) a jelen Szervezet valamennyi tagjából áll. Az Értekezleten minden tagnak egy képviselője van, akinek helyettesei és tanácsadói lehetnek.

10. Az Értekezlet első ülészakát a letéteményes hívja össze, nem később mint 30 nappal a jelen Egyezmény hatálybalépése után.

11. Az Értekezlet évente rendes ülészakot tart, kivéve ha másként határoz.

12. Az Értekezletet rendkívüli ülészakra kell összehívni:

(a) ha az Értekezlet így dönt;

(b) ha azt a Végrehajtó Tanács kéri;

(c) ha bármely tag kéri, és ezt a tagállamok egyharmada támogatja; vagy

(d) a 22. bekezdéssel összhangban a jelen Egyezmény működésének felülvizsgálata céljából.

A (d) albekezdés esetét kivéve, a rendkívüli ülésszakot, a kérésnek a Technikai Titkárság főigazgatója által történt átvételétől számított 30 napon belül kell összehívni, kivéve ha a kérelem mást tartalmaz.

13. Az Értekezletet szintén össze kell hívni Kiegészítő Értekezletként is, a XV. Cikk 2. bekezdésének megfelelően.

14. Az Értekezlet üléseit a Szervezet székhelyén tartják, kivéve, ha az Értekezlet másként határoz.

15. Az Értekezlet saját eljárási szabályait maga állapítja meg. Minden rendes ülésszak kezdetén megválasztja elnökét és szükség szerint más tisztségviselőket, akik megtartják megbízásukat mindaddig, amíg megválasztják az új elnököt, illetve más tisztségviselőket a következő rendes ülésszakon.

16. A Szervezet tagjainak többsége adja az Értekezlet határozatképességét.

17. A Szervezet minden tagjának egy szavazata van az Értekezleten.

18. Az Értekezlet eljárási kérdésekben a jelenlevő és szavazó tagok egyszerű többségével határoz. Az érdemi ügyekben lehetőség szerint konszenzussal kell határozni. Amennyiben nem hozható létre konszenzus addigra mire egy ügy döntéshozatalhoz érkezik, az elnök 24 órára minden szavazást elhalaszt, és a halasztás ilyen időszaka alatt, minden erőfeszítést megtesz a konszenzus elérésének elősegítésére, továbbá jelentést tesz az Értekezletnek ezen időszak elteltével. Amennyiben nem lehetséges a konszenzus a 24 óra elteltével, az Értekezlet a jelenlevő és szavazó tagok kétharmados többségével határoz, kivéve, ha a jelen Egyezmény másként rendelkezik. Ha az a kérdés, hogy egy ügy érdemi, vagy sem, az ilyen kérdést érdemiként kell kezelni, kivéve,

ha az Értekezlet másként dönt, az érdemi ügyeknél szükséges többség által.

Hatáskör és feladatok

19. Az Értekezlet a Szervezet legfőbb szerve. Bármely a jelen Egyezmény hatálya alá tartozó kérdést, tárgyat vagy ügyet megtárgyal, beleértve a Végrehajtó Tanács és a Technikai Titkárság jogkörét, illetve funkcióit is. Ajánlásokat fogadhat el, és dönthet bármely, a jelen Egyezménnyel összefüggő kérdésben, témában vagy ügyben, melyet egy Résztes Állam terjeszt elő, vagy a Végrehajtó Tanács ajánl figyelmébe.

20. Az Értekezlet áttekinti a jelen Egyezmény végrehajtását és tevékenykedik céljai és célkitűzései előmozdítására. Az Értekezlet vizsgálja a jelen Egyezmény megtartását. Ugyancsak áttekinti a Végrehajtó Tanács és a Technikai Titkárság tevékenységét és iránymutatást adhat mindkettőnek funkciójuk gyakorlása tekintetében, összhangban a jelen Egyezménnyel.

21. Az Értekezlet:

(a) megtárgyalja és elfogadja rendes ülésszakai alkalmával a Szervezet jelentését, programját és költségvetését, amelyet a Végrehajtó Tanács terjeszt elő, illetve megtárgyal más jelentéseket;

(b) dönt a 7. bekezdésnek megfelelően a Résztes Államok által fizetendő hozzájárulás mértékéről;

(c) megválasztja a Végrehajtó Tanács tagjait;

(d) kinevezi a Technikai Titkárság főigazgatóját (a továbbiakban: Főigazgató);

(e) a Végrehajtó Tanács előterjesztésére jóváhagyja annak eljárási szabályait;

(f) kisegítő szervezetet hoz létre, ha funkciói ellátásához szükségesnek tartja, a jelen Egyezménnyel összhangban;

(g) erősíti a békés célú nemzetközi vegyeszeti együttműködést;

(h) figyelemmel kíséri a tudományos és technológiai fejlődést, amely hatással lehet a jelen Egyezmény működésére, és ebben az összefüggésben irányítja a Főigazgatót a Tudományos Tanácsadói Testület létrehozásában, amely lehetővé teszi számára, hogy funkciói gyakorlása során a jelen Egyezmény szempontjából fontos tudományos és technológiai területeken speciális tanácsokkal szolgáljon az Értekezletnek, a Végrehajtó Tanácsnak és a Részes Államoknak. A Tudományos Tanácsadó Testület tagjai független szakértők, akiket az Értekezlet által elfogadott, vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően neveznek ki;

(i) első ülészakán megtárgyalja és jóváhagyja az Előkészítő Bizottság által kidolgozott bármely megállapodás-, rendelkezés- vagy irányelv-tervezetet;

(j) első ülésén létrehozza az önkéntes segélyalapot, összhangban a X. Cikkkel;

(k) meghozza a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény végrehajtásának biztosítására, továbbá bármely, a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megsértésével előállt helyzet orvoslására és megszüntetésére a XII. Cikkkel összhangban.

22. Az Értekezlet nem később mint a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított ötödik és tizedik év elteltét követő egy évvel, valamint más, az időszakokon belüli időpontokban, döntése értelmében rendkívüli ülészakákat tart, a jelen Egyezmény működésének felülvizsgálata céljából. Az ilyen felülvizsgálatnak figyelemmel kell lenni a megfelelő tudományos és technológiai fejlődésre. Ezt követően ötéves időszakokként, kivéve ha más döntés születik, az Értekezletet további, ugyancsak ezzel a tárggyal foglalkozó ülésekre hívják össze.

C) A Végrehajtó Tanács

Összetétel, eljárás és döntéshozatal

23. A Végrehajtó Tanácsnak 41 tagja van. Minden Részes Állam jogosult a Végrehajtó Tanácsban tevékenységet kifejteni a rotáció elvével összhangban. A Végrehajtó Tanács tagjait a Értekezlet választja kétéves időtartamra. A jelen Egyezmény hatékony működése céljából, különös figyelemmel az arányos földrajzi megoszlásra, a vegyipar fontosságára, továbbá a politikai és biztonsági érdekekre, a Végrehajtó Tanács összetétele a következő módon alakul:

(a) kilenc Részes Állam Afrikából, amelyeket az ezen régióhoz tartozó Részes Államok jelölnek ki. A kijelölés alapja, elfogadottan és közismerten az, hogy ezen kilenc Részes Államból három tag – szabályként – olyan Részes Állam legyen, amelyek a régióban, a nemzetközi jelentések és nyilvános adatok szerint, a legjelentősebb nemzeti vegyiparral rendelkeznek, továbbá a regionális csoport megállapodik abban, hogy más regionális tényezőket is figyelembe vesz ennek a három tagnak a kijelölésénél;

(b) kilenc Részes Állam Ázsiából, amelyeket az ezen régióhoz tartozó Részes Államok jelölnek ki. A kijelölés alapja, mint ismeretes, az, hogy ezen kilenc Részes Államból négy tag – szabályként – olyan Részes Állam legyen, amelyek a régióban, nemzetközi jelentések és nyilvános adatok szerint, a legjelentősebb nemzeti vegyiparral rendelkeznek, továbbá a regionális csoport megállapodik abban, hogy más regionális tényezőket is figyelembe vesz ennek a négy tagnak a kijelölésénél;

(c) öt Részes Állam Kelet-Európából, amelyeket az ezen régióhoz tartozó Részes Államok jelölnek ki. A kijelölés alapja, mint ismeretes, az, hogy az öt Részes Állam közül az egyik tag – szabályként – az a Részes Állam, amelyik a régióban, a nemzetközi jelentések és nyilvános adatok szerint, a legjelentősebb nemzeti vegyiparral rendelkezik, továbbá a regionális

csoport megállapodik abban, hogy más regionális tényezőket is figyelembe vesz ennek a tagnak a kijelölésénél;

(d) hét Résztes Állam a latin-amerikai és karibi térségből, amelyeket az ezen régióhoz tartozó Résztes Államok jelölnek ki. A kijelölés alapja, amint ismeretes, az, hogy ezen hét Résztes Állam közül három tag – szabályként – olyan Résztes Állam legyen, amelyek a térségben, a nemzetközi jelentések és nyilvános adatok szerint, a legjelentősebb nemzeti vegyiparral rendelkeznek, továbbá a regionális csoport megállapodik abban, hogy más regionális tényezőket is figyelembe vesz ezen tagok kijelölésénél;

(e) tíz Résztes Állam a nyugat-európai és más államok közül, amelyeket az ezen régióhoz tartozó Résztes Államok jelölnek ki. A kijelölés alapja, mint ismeretes, az, hogy ezen tíz Résztes Állam között öt tag – szabályként – olyan Résztes Állam legyen, amelyek a régióban a nemzetközi jelentések és nyilvános adatok szerint, a legjelentősebb nemzeti vegyiparral rendelkeznek, továbbá a regionális csoport megállapodik abban, hogy más regionális tényezőket is figyelembe vesz ennek az öt tagnak a kijelölésénél;

(f) egy további Résztes Államot jelölnek ki, amely váltakozva az ázsiai, illetve a latin-amerikai és karibi térségekhez tartozó Résztes Államok közül kerül ki. A kijelölés alapja, mint ismeretes, az, hogy ez a Résztes Állam váltakozó tag lesz ezekből a térségekből.

24. A Végrehajtó Tanács első megválasztásakor 20 tagot választanak egy évre, kellően figyelembe véve a 23. bekezdésben meghatározott számarányokat.

25. A IV. és V. Cikk teljes végrehajtását követően az Értekezlet, a Végrehajtó Tanács tagjai többségének kérésére, áttekintheti a Végrehajtó Tanács összetételét, figyelemmel a 23. bekezdésben felsorolt, az összetételt

szabályozó elvekkel kapcsolatos fejleményekre.

26. A Végrehajtó Tanács kidolgozza saját eljárási szabályait, és azokat jóváhagyásra a Értekezlet elé terjeszti.

27. A Végrehajtó Tanács saját tagjai közül megválasztja elnökét.

28. A Végrehajtó Tanács rendes ülősszakokat tart. A rendes ülősszakok között olyan gyakran ülésezik, ahogyan azt jogköre és funkciói gyakorlása megkövetelik.

29. A Végrehajtó Tanács minden tagjának egy szavazata van. Amennyiben a jelen Egyezmény másként nem rendelkezik, a Végrehajtó Tanács érdemi kérdésekről valamennyi tagja kétharmados többségével hoz határozatot. A Végrehajtó Tanács eljárási kérdésekben összes tagjának egyszerű többségével dönt, ha egy kérdéssel kapcsolatban annak érdemi vagy eljárási jellege vetődik fel, azt érdemi ügyként kell kezelni, kivéve, ha a Végrehajtó Tanács az érdemi kérdésekhez igényelt többséggel másként nem határoz.

Hatáskörök és feladatok

30. A Végrehajtó Tanács a Szervezet végrehajtó szerve. Az Értekezletnek tartozik felelősséggel. A Végrehajtó Tanács gyakorolja a jelen Egyezményben rábízott hatásköröket és funkciókat, továbbá azon funkciókat, amelyekkel a Értekezlet megbízza. Így eljárva, a Értekezlet ajánlásai, határozatai és irányelvei szerint fejti ki tevékenységét, és biztosítja azok megfelelő és folyamatos végrehajtását.

31. A Végrehajtó Tanácsnak kell előmozdítania a jelen Egyezmény hatékony végrehajtását, és betartását. Felül kell vizsgálnia a Technikai Titkárság tevékenységét, együtt kell működnie valamennyi Résztes Állam Nemzeti Hatóságával, és elő kell segítenie kérelmekre a Résztes Államok közötti konzultációkat és együttműködést.

32. A Végrehajtó Tanács:

(a) megvizsgálja és az Értekezlet elé terjeszti a Szervezet programjának és költségvetésének tervezetét;

(b) megvizsgálja és az Értekezlet elé terjeszti a Szervezetnek a jelen Egyezmény végrehajtásáról szóló jelentése tervezetét, a saját tevékenységéről szóló jelentést, és azokat a külön jelentéseket, amelyeket szükségesnek lát, vagy amelyeket a Értekezlet kérhet;

(c) intézkedik az Értekezlet ülészakaival kapcsolatosan, beleértve a napirendtervezet előkészítését.

33. A Végrehajtó Tanács kérheti a Értekezlet rendkívüli ülészakának összehívását.

34. A Végrehajtó Tanács:

(a) a Szervezet részéről megállapodásokat és egyezségeket köt államokkal, illetve nemzetközi szervezetekkel, az Értekezlet előzetes jóváhagyásának megfelelően;

(b) megállapodásokat köt a Részes Államokkal a Szervezet, a X. Cikkkel kapcsolatosan, továbbá felülvizsgálja a X. Cikkben említett önkéntes alapot;

(c) jóváhagyja a Technikai Titkárság által, Részes Államokkal megtárgyalt, az ellenőrzési tevékenység megvalósításáról szóló megállapodásokat és intézkedéseket.

35. A Végrehajtó Tanács megtárgyal bármely hatáskörébe tartozó, a jelen Egyezményt és végrehajtását illető ügyet vagy tárgyat, beleértve az Egyezmény betartásával kapcsolatos aggodalmakat, azok eseteit, továbbá szükség szerint tájékoztatja a Részes Államokat, illetve az Értekezlet figyelmébe ajánlja az ügyet vagy tárgyat.

36. A betartással és a be nem tartással kapcsolatos kételyek és aggodalmak tárgyalásakor, egyebek között, a jelen Egyezmény által nyújtott jogokkal való visszaélésnél a Végrehajtó Tanács konzultációt folytat az érintett Részes Államokkal, és szükség szerint felkéri az

érintett Részes Államot olyan intézkedés megtételére, amely orvosolja a helyzetet meghatározott időn belül. Amennyiben a Végrehajtó Tanács további cselekvést lát szükségesnek, egyebek között, a következő intézkedések közül egyet vagy többet fogantat:

(a) minden Részes Államot tájékoztat az ügyről vagy esetről;

(b) az Értekezlet figyelmébe ajánlja az ügyet vagy esetet;

(c) ajánlásokat tesz az Értekezletnek olyan intézkedésekre, amelyek orvosolják a helyzetet és biztosítják a rendelkezések megtartását.

A Végrehajtó Tanács a különösen súlyos és sürgős ügyet vagy esetet, beleértve a vonatkozó információkat és következtetéseket, közvetlenül az Egyesült Nemzetek Közgyűlése és az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa figyelmébe ajánlja. Erről a lépésről egyidejűleg tájékoztatja valamennyi Részes Államot.

D) A Technikai Titkárság

37. A Technikai Titkárság segítséget nyújt az Értekezletnek és a Végrehajtó Tanácsnak funkcióik ellátásában. A Technikai Titkárság végzi a jelen Egyezmény rendelkezései szerinti ellenőrzési intézkedéseket. Végrehajtja a jelen Egyezmény által rábízott egyéb funkciókat is, továbbá azon más feladatokat is, amelyekkel az Értekezlet vagy Végrehajtó Tanács megbízza.

38. A Technikai Titkárság:

(a) kidolgozza és a Végrehajtó Tanács rendelkezésére bocsátja a Szervezet program-, illetve költségvetés-tervezetét;

(b) kidolgozza és a Végrehajtó Tanács elé terjeszti a jelen Egyezmény végrehajtásáról szóló jelentés tervezetét, továbbá más jelentéseket, amelyeket az Értekezlet vagy a Végrehajtó Tanács igényelhet;

(c) segítséget nyújt a Szervezetnek, a Végrehajtó Tanácsnak és más, alárendelt szervezetnek ügyviteli és technikai támogatás útján;

(d) a Szervezet részéről küld és fogad a Részes Államtól, illetve a Részes Államnak szóló, a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó közléseket;

(e) a Részes Államok számára technikai segítséget nyújt és értékelést végez a jelen Egyezmény végrehajtása tárgyában, beleértve a felsorolt és a fel nem sorolt vegyületek értékelését.

39. A Technikai Titkárság:

(a) tárgyalásokat folytat a Részes Államokkal és előkészíti az ellenőrzési tevékenységre vonatkozó megállapodásokat és intézkedéseket, amelyeket a Végrehajtó Tanács hagy jóvá;

(b) a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított nem több mint 180 napon belül koordinálja a Részes Államok állandó vésztartalék képzését és fenntartását, továbbá humanitárius alapú segítségnyújtását, összhangban a X. Cikk 7. bekezdés (b) és (c) albekezdéseivel. A Technikai Titkárság ellenőrizheti a tárolt Cikkek használhatóságát. A tartalékkészletek Cikkeinek képzésére vonatkozó jegyzéket az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a fenti 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően;

(c) nyilvántartja a X. Cikkben hivatkozott önkéntes alapot, összegyűjti a Részes Államok nyilatkozatait és bejegyzi – ha kéri – a Részes Államok közötti, valamint a Részes Államok és a Szervezet közötti kétoldalú, a X. Cikk célját szolgáló egyezményeket.

40. A Technikai Titkárság tájékoztatja a Végrehajtó Tanácsot bármely, a funkciói teljesítésével kapcsolatban felmerülő nehézségről, beleértve a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos kétségeket, félreérthetőséget vagy bizonytalanságot, amely tudomására jutott az ellenőrzési tevékenysége teljesítése során, amit nem volt képes

megoldani vagy tisztázni az érintett Részes Állammal folytatott konzultációi folyamán.

41. A Technikai Titkárság élén egy Főigazgató áll, aki ennek vezetője és ügyintézői főtisztviselője, továbbá a Technikai Titkárság rendelkezik ellenőrökkel és a szükséges tudományos, műszaki és más személyzettel.

42. A Felügyelőség a Technikai Titkárság egyik egysége lesz, amely a Főigazgató felügyelete alatt működik.

43. A Főigazgatót a Végrehajtó Tanács javaslata alapján az Értekezlet jelöli ki négy évre, ami egy további időszakra meghosszabbítható.

44. A Főigazgató az Értekezletnek és a Végrehajtó Tanácsnak felelős a személyi állomány kinevezéséért és a Technikai Titkárság megszervezéséért és működéséért. A személyzet alkalmazásánál és a szolgálati feltételek meghatározásánál a legnagyobb figyelmet a hatékonyság, a hozzáértés és a becsületesség szükségességének biztosítására kell fordítani. Csak a Részes Államok állampolgárai közül kerülhetnek ki a Főigazgató, az ellenőrök és más szakértői, illetve ügyviteli személyzet tagjai. Kellő figyelmet kell fordítani annak fontosságára, hogy olyan széles földrajzi alapon toborozzák a személyzetet, amilyen széles alapon csak lehetséges. A személyzet kiválasztásakor azt az elvet kell követni, hogy a személyzet azon a szinten legyen, amely minimálisan szükséges a Technikai Titkárság kötelezettségeinek megfelelő teljesítéséhez.

45. A Főigazgató felelős a 21. bekezdés (h) albekezdésben említett Tudományos Tanácsadó Testület szervezéséért és működéséért. A Főigazgató, a Részes Államokkal folytatott konzultáció után jelöli ki a Tudományos Tanácsadó Testület tagjait, akik személyükben teszik szolgálataikat. A Testület tagjait a jelen Egyezménnyel

összefüggő speciális tudomány területeken szerzett szakértelmük alapján jelölik ki. A Főigazgató, a Testület tagjaival folytatott konzultáció után, tudományos szakértők ideiglenes csoportjait hozhatja létre, meghatározott ügyekben történő javaslattevél érdekében. A fentiek tekintetében a Részes Államok megadhatják a szakértők listáját a Főigazgatónak.

46. A Főigazgató, az ellenőrök vagy személyzet más tagjai feladataik teljesítése során nem kérhetik ki és nem fogadhatnak el egyetlen kormánytól, vagy a Szervezeten kívüli más forrásból származó utasítást. Tartózkodni kell bármely olyan tevékenységtől, amely kárt okozhat nemzetközi tisztviselői állásuknak, akik csak az Értekezletnek és a Végrehajtó Tanácsnak felelősek.

47. Minden Részes Állam tiszteletben tartja a Főigazgató, az ellenőrök és a személyzet más tagjai kizárólagosan nemzetközi jellegű kötelezettségeit és nem kísérlik meg befolyásolni őket felelőségük gyakorlása során.

E) Kiváltságok és mentességek

48. A Szervezet a Részes Állam területén, vagy bármely más joghatósága, illetve ellenőrzése alá tartozó területen élvezi azt a jogképeséget, továbbá azokat a kiváltságokat és mentességeket, amelyek feladatai ellátásához szükségesek.

49. A Részes Állam képviselői, helyettesítőik és tanácsadói, a Végrehajtó Tanácshoz kinevezett képviselők, helyettesítőikkel és tanácsadóikkal együtt, a Főigazgató és a Szervezet személyzetének tagjai olyan kiváltságokat és mentességeket élveznek, amelyek szükségesek a Szervezettel kapcsolatos feladataik független ellátásához.

50. A jelen Cikk szerinti jogképeséget, kiváltságokat és

mentességeket a Szervezet és a Részes Államok közötti megállapodások, illetve a Szervezet szerveinek székhelyét adó állam közötti megállapodás határozza meg. Ezeket a megállapodásokat az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a 21. bekezdés (i) pontjával összhangban.

51. A 48. és a 49. bekezdéseken túl, a Főigazgató és a Technikai Titkárság személyzete az ellenőrző tevékenysége során élvezett kiváltságait és mentességeit az Ellenőrzési Melléklet II. Rész B) Fejezete határozza meg.

IX. Cikk

KONZULTÁCIÓK, EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS TÉNYMEGÁLLAPÍTÁS

1. A Részes Államok konzultációt folytatnak és együttműködnek közvetlenül egymás között, vagy a Szervezeten keresztül vagy más megfelelő nemzetközi eljárások útján, beleértve az Egyesült Nemzetek keretei nyújtotta lehetőségeket, összhangban annak Alapokmányával, bármely ügyben, amely a jelen Egyezmény tárgyával és céljaival, illetve végrehajtásával kapcsolatosan felmerülhet.

2. Bármely Részes Állam arra vonatkozó jogának sérelme nélkül, hogy rendkívüli ellenőrzést kérjen, a Részes Államok lehetőség szerint kötelesek, először minden erőfeszítést megtenni annak érdekében, hogy tisztázzanak és megoldjanak egymás között információcsere és konzultációk útján bármely kérdést, amely kételyeket ébreszt a jelen Egyezmény betartását illetően, vagy amely gondokat okozhat olyan kapcsolatos ügyben, amelyet kétségesnek tekintenek. Az a Részes Állam, amely felhívást kap más Részes Államtól bármely ügy tisztázására, amelyet a kérelmező Részes Állam

kétséget vagy aggodalmat keltőnek tart, lehetőség szerint mielőbb, de nem később mint 10 nappal a kérés előterjesztését követően, a kérelmező Résztes Állam rendelkezésére kell bocsátani a kétség vagy aggodalom megválaszolásához szükséges információ, egyúttesen annak megmagyarázásával, hogy az átadott információ hogyan oldja meg az ügyet. A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem érintheti bármely két vagy több állam jogát, hogy egymás közötti kölcsönös egyetértéssel ellenőrzésre, vagy bármely más eljárásra intézkedjenek, hogy tisztázzanak és megoldjanak bármely ügyet, amely kétséges lehet az Egyezmény betartása tekintetében, vagy amely aggodalmat kelthet, a kapcsolódó, nem egyértelműnek tekinthető ügyben. Az ilyen intézkedések nem érintik a Résztes Államnak a jelen Egyezmény szerinti jogait és kötelezettségeit.

Eljárás a tisztázás iránti kérelemre

3. A Résztes Államnak joga van a Végrehajtó Tanácstól kérni, hogy működjön közre az olyan helyzet tisztázásában, amelyet kétértelműnek lehet tekinteni, vagy amelyek aggodalmat keltenek a jelen Egyezmény más Résztes Állam által történt be nem tartása tekintetében. A Végrehajtó Tanács a birtokában lévő információkról megfelelő tájékoztatást ad az aggodalommal kapcsolatban.

4. A Résztes Állam jogosult kérni a Végrehajtó Tanácstól, hogy szerezze be egy másik Résztes Államtól azt a felvilágosítást, amely bármely kétértelmű helyzet tisztázására vonatkozhat, vagy amely a jelen Egyezmény betartása miatt aggodalmat kelthet. Ebben az esetben a következőket kell alkalmazni:

(a) a Végrehajtó Tanács a Főigazgató útján továbbítja a tisztázás iránti kérelmet az érintett Résztes Államnak nem később mint 24 órával a kérés kézhezvétele után;

(b) a megkért Résztes Állam, amint lehetséges megadja a felvilágosítást a Végrehajtó Tanácsnak, de minden esetben nem később mint 10 nappal a kérés átvételét követően;

(c) a Végrehajtó Tanács a felvilágosításról feljegyzést készít és azt továbbítja a kérelmező Résztes Államnak, nem később mint az átvételét követő 24 órán belül;

(d) ha a kérelmező Résztes Állam a felvilágosítást elégtelennek tekinti, jogosult arra, hogy a Végrehajtó Tanácstól kérje további felvilágosítás beszerzését a megkért Résztes Államtól;

(e) a (d) albekezdés szerint kért kiegészítő információ beszerzése céljából, a Végrehajtó Tanács felhívhatja a Főigazgatót, hozzon létre a Technikai Titkárság részéről szakértői csoportot, vagy ha a Technikai Titkárságnak nem áll rendelkezésre a megfelelő személyi állomány, akkor biztosítsa azt máshonnan, hogy tanulmányozzák az aggodalomra okot adó helyzettel kapcsolatos összes információt és adatot. A szakértői csoport az előtalálatokról tényszerű jelentést ad a Végrehajtó Tanácsnak;

(f) amennyiben a kérelmező Résztes Állam a (d) és az (e) albekezdések szerint beszerzett felvilágosítást nem tartja kielégítőnek, jogosult kérni a Végrehajtó Tanács rendkívüli ülésének összehívását, amelyen azon érintett Résztes Államok is jogosultak részt venni, amelyek nem tagjai a Végrehajtó Tanácsnak. Az ilyen rendkívüli ülésen a Végrehajtó Tanács tanulmányozza az ügyet, és olyan intézkedési ajánlásokat tehet, amelyeket alkalmasnak vél a helyzet megoldására.

5. A Résztes Állam jogosult arra is, hogy kérje a Végrehajtó Tanácstól bármely kétértelmű vagy a jelen Egyezmény feltételezhető be nem tartása miatt aggodalmat keltőnek tekinthető helyzet tisztázását. A Végrehajtó Tanács köteles megadni a megfelelő segítséget.

6. A Végrehajtó Tanácsnak tájékoztatni kell a Részes Államokat minden, a jelen Cikk által biztosított tisztázás iránti kérelemről.

7. Amennyiben egy Részes Államnak az Egyezmény lehetséges be nem tartására vonatkozó kétségét vagy aggodalmát nem rendezték 60 nappal azután, hogy a tisztázás iránti kérelmét a Végrehajtó Tanácsnak továbbította, vagy úgy véli, hogy kétségei sürgős tárgyalást igényelnek, a rendkívüli ellenőrzés kérésére vonatkozó joga mellett is kérheti az Értekezlet rendkívüli ülésének összehívását, egyezően a VIII. Cikk 12. bekezdés (c) albekezdésével. Az ilyen rendkívüli ülésen az Értekezlet megtárgyalja az ügyet, és bármely, a helyzet megoldására alkalmas intézkedést javasolhat.

Eljárás rendkívüli ellenőrzésre

8. Minden Részes Államnak joga van más Részes Állam területén levő, illetve joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló bármely területen található, bármely létesítmény vagy helyszín rendkívüli helyszíni ellenőrzését kérni, azzal az egyedüli céllal, hogy tisztázzanak és megoldjanak bármely, a jelen Egyezmény esetleges be nem tartásával kapcsolatos kérdést, és jogosult, végrehajtani ezt az ellenőrzést bárhol késedelem nélkül, a Főigazgató által kinevezett ellenőrző csoporttal az Ellenőrzési Melléklettel összhangban.

9. Minden Részes Állam köteles az ellenőrzés iránti kérelmét a jelen Egyezmény alkalmazási körén belül tartani, továbbá a kérelemben megjelölni mindazokat az értesítéseket, amelyek alapján aggodalom merült fel a jelen Egyezmény betartását illetően, ahogyan azt az Ellenőrzési Melléklet felsorolja. Minden Részes Államnak tartózkodnia kell a nem megalapozott ellenőrzés-kérésektől, ügyelve a visszaélések elkerülésére. A rendkívüli ellenőrzést azon egyetlen célból végzik, hogy

megállapítsák az Egyezmény be nem tartásával kapcsolatos tényeket.

10. Az Egyezmény rendelkezései betartásának ellenőrzése céljából minden Részes Állam engedélyezi a Technikai Titkárságnak, hogy az helyszíni rendkívüli ellenőrzést tartson a 8. bekezdésben foglaltak alapján.

11. Egy létesítménnyel vagy helyszínnel kapcsolatos rendkívüli ellenőrzés iránti kérelemnek megfelelően, továbbá összhangban az Ellenőrzési Mellékletben meghatározott eljárásokkal, az ellenőrzött Részes Állam:

(a) jogosult és köteles minden ésszerű erőfeszítést megtenni a jelen Egyezmény rendelkezései betartásának bemutatására, és ennek érdekében lehetővé tenni az ellenőrző csoport megbízatása teljesítését;

(b) köteles lehetővé tenni a kérelmezett területhez való hozzáférést, abból az egyedüli célból, hogy megállapítsák az Egyezmény lehetséges megszegésével összefüggő aggodalmakkal kapcsolatos tényeket; továbbá

(c) jogosult intézkedéseket tenni érzékeny berendezései megóvására, illetve a jelen Egyezménnyel össze nem függő, bizalmas információk és adatok felfedésének megelőzésére.

12. Megfigyelő esetében a következőket kell alkalmazni:

(a) a kérelmező Részes Államnak, az ellenőrzött Részes Állammal való megállapodás szerint joga van képviselőt küldeni, aki mind a kérelmező, mind harmadik Részes Állam állampolgára lehet, hogy megfigyelje a rendkívüli ellenőrzés végrehajtását;

(b) ez esetben az ellenőrzött Részes Államnak biztosítania kell a hozzáférést a megfigyelő számára, az Ellenőrzési Mellékletnek megfelelően;

(c) az ellenőrzött Részes Államnak – általános szabályként – el kell fogadnia

a javasolt megfigyelőt, de ha az ellenőrzött Részes Állam visszautasítással él, ezt a tényt jelezni kell a végső jelentésben.

13. A kérelmező Részes Államnak helyszíni, rendkívüli ellenőrzés iránti kérelmet kell benyújtani a Végrehajtó Tanácshoz és egyidejűleg a Főigazgatónak, azonnali folyamatba vétel végett.

14. A Főigazgató haladéktalanul meggyőződik arról, hogy a kérés megfelel-e az Ellenőrzési Melléklet X. Része 4. bekezdése követelményeinek, és szükség esetén közreműködik abban, hogy a kérelmező Részes Állam az ellenőrzési kérelmet megfelelően töltse ki. Amint az ellenőrzés iránti kérelem megfelel a követelményeknek, a rendkívüli ellenőrzés előkészületei elkezdődnek.

15. A Főigazgató továbbítja az ellenőrzésre vonatkozó kérelmet az ellenőrzött Részes Államnak, nem később mint 12 órával az ellenőrző csoport belépési pontra történő tervezett megérkezésnek időpontját megelőzően.

16. Az ellenőrzés iránti kérelem vétele után a Végrehajtó Tanács tudomásul veszi a Főigazgatónak a kéréssel kapcsolatos ténykedését, továbbá figyelemmel kíséri az esetet az ellenőrzési eljárás folyamán. Mindazonáltal tanácskozási nem késleltethetik az ellenőrzési folyamatot.

17. A Végrehajtó Tanács döntést hozhat, nem később mint az ellenőrzésre vonatkozó kérés átvételét követő 12 óra alatt, összes tagja háromnegyedes többségével, a rendkívüli ellenőrzés lefolytatása ellen, ha úgy ítéli meg, hogy az ellenőrzés iránti kérelem komolytalan, visszaélés jellegű, vagy világosan kívül esik a jelen Egyezmény alkalmazási körén, amint azt a 8. bekezdés leírja. Sem a kérelmező, sem az ellenőrzött Részes Állam nem vehet részt az ilyen döntésben. Amennyiben a Végrehajtó Tanács a rendkívüli ellenőrzés ellen dönt, az előkészületek

leállnak, az ellenőrzés iránti kérelemmel kapcsolatban nem kerül sor további ténykedésre és az érintett Részes Államokat megfelelően tájékoztatják.

18. A Főigazgató ellenőrzésre vonatkozó megbízást ad ki a rendkívüli ellenőrzés lefolytatására. Az ellenőrzésre vonatkozó megbízás a 8. és 9. bekezdésekben hivatkozott ellenőrzés iránti kérelem lesz, végrehajtási utasításként történő megfogalmazásban, és meg kell felelnie az ellenőrzés iránti kérelemnek.

19. A rendkívüli ellenőrzést az Ellenőrzési Melléklet X. Részének, illetve feltételezett használat esetében a XI. Résznek megfelelően kell lefolytatni. Az ellenőrző csoport a rendkívüli ellenőrzést a lehető legkevésbé beavatkozó módon folytatja le, összhangban missziója hatékony és időbeli levezetésének követelményével.

20. Az ellenőrzött Részes Állam segítséget nyújt az ellenőrző csoportnak a rendkívüli ellenőrzés során, illetve elősegíti annak munkáját. Amennyiben az ellenőrzött Részes Állam, az Ellenőrzési Melléklet X. Rész C) Fejezetének megfelelően lépéseket javasol a jelen Egyezmény betartásának bemutatására a teljes és minden részletre kiterjedő hozzáférés alternatívájaként, minden ésszerű erőfeszítést megtesz az ellenőrző csoporttal folytatott konzultációk útján, hogy megállapodásra jusson azon ténymegállapítási módzatokról, amelyek segítségével igazolni lehet az Egyezmény betartását.

21. A zárójelentés tartalmazza az előtalált tényeket, továbbá az ellenőrző csoport értékelését a hozzáférés, valamint a rendkívüli ellenőrzés kielégítő megvalósításához nyújtott együttműködés szintjéről és természetéről. A Főigazgató sürgősen továbbítja az ellenőrző csoport zárójelentését a kérelmező Részes Államnak, az ellenőrzött Részes Államnak, a Végrehajtó Tanácsnak,

továbbá a többi Részes Államnak. Ezenkívül a Főigazgató sürgősen továbbítja a Végrehajtó Tanácsnak a kérelmező és az ellenőrzött Részes Állam értékelését, továbbá más Részes Államok nézetét, amelyeket ilyen célzattal juttattak el a Főigazgatónak, és ezt követően mindezt megküldi minden Részes Államnak.

22. A Végrehajtó Tanács hatáskörének és feladatainak megfelelően felülvizsgálja az ellenőrző csoport zárójelentését amint azt beterjesztették, és megvizsgál bármilyen felmerülő kérdést az alábbiakat illetően:

(a) történt-e valamilyen Egyezmény sértés;

(b) a kérelem a jelen Egyezmény alkalmazási körén belül van-e;

(c) visszaéltek-e a rendkívüli ellenőrzés kérelmezése iránti joggal.

23. Amennyiben a Végrehajtó Tanács összhangban hatáskörével és feladataival arra a következtetésre jut, hogy további cselekvésre lehet szükség a 22. bekezdéssel összefüggésben, megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy orvosolja a helyzetet és biztosítsa a jelen Egyezmény betartását, beleértve a meghatározott, az Értekezletnek szóló ajánlásokat is. Visszaélés esetén a Végrehajtó Tanács tanulmányozza, hogy a kérelmező Részes Állam kötelezendő-e a rendkívüli ellenőrzés pénzügyi következményeinek viselésére.

24. A kérelmező Részes Államnak és az ellenőrzött Részes Államnak joga van részt venni a felülvizsgálati eljárásban. A Végrehajtó Tanács tájékoztatja a Részes Államokat és az Értekezletet annak következő ülésén az eljárás eredményéről.

25. Amennyiben a Végrehajtó Tanács meghatározott ajánlásokat tesz az Értekezletnek, az Értekezlet mérlegeli a XII. Cikkkel összhangban történő intézkedéseket.

X. Cikk

SEGÍTSÉGNYÚJTÁS ÉS VÉDELEM A VEGYIFEGYVEREK ELLEN

1. A jelen Cikk céljára a „segítségnyújtás” jelenti a Részes Államok számára, a vegyifegyverek elleni védelem nyújtását és annak koordinálását, beleértve egyebek között a következőket: észlelő berendezések és riasztó rendszerek, védőfelszerelések, vegyimentesítő berendezések és mentesítő anyagok, antidotumok és orvosi ellátás, továbbá tanácsadást ezen védelmi intézkedések tekintetében.

2. A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy bármely Részes Állam számára tiltott a vegyifegyverek elleni védekezés eszközeinek kutatása, fejlesztése, előállítás, megszerzése, átadása vagy használata, a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra.

3. Minden Részes Állam vállalja, hogy elősegíti, ezenkívül jogosult részt venni a vegyifegyverek elleni védekezés módszereivel kapcsolatos felszerelések, anyagok, továbbá tudományos és technológiai információk lehető legteljesebb cseréjében.

4. A védelem nemzeti programjai növekvő átláthatósága érdekében, minden Részes Állam évente tájékoztatást ad a Technikai Titkárságnak programjáról, összhangban azokkal az intézkedésekkel, amelyeket az Értekezlet számításba vesz és jóváhagy a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően.

5. A Technikai Titkárság, nem később mint a jelen Egyezmény hatálybalépését követő 180 napon belül felállít, majd fenntart, bármely kérelmező Részes Állam használatára adatbankot, amely szabadon hozzáférhető információt tartalmaz a vegyifegyverek elleni védekezés különféle módszereiről, valamint olyan információkat,

amelyeket a Részes Államok szolgáltathatnak.

A Technikai Titkárság a rendelkezésre álló forrásokból a Részes Állam kérésére szakértői támogatást és segítséget ad a Részes Államnak abban, hogyan lehetne a vegyifegyverek elleni védelmi képesség fejlesztésére és tökéletesítésére vonatkozó, saját nemzeti programjait végrehajtani.

6. A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, amely tiltaná a Részes Államok jogát arra, hogy kétoldalú módon kérjenek és nyújtsanak támogatást vagy egyedi megállapodásokat kössenek más Részes Államokkal a veszélyhelyzetben nyújtandó támogatásról.

7. Minden Részes Állam vállalja, hogy támogatást nyújt a Szervezetnek keresztül és e célból a következő intézkedésekből egyet vagy többet, alkalmazásra kiválaszt:

(a) hozzájárulást nyújt az önkéntes támogatási alaphoz, amelyet az Értekezlet első ülészakán hoz létre;

(b) megállapodást köt a Szervezettel, lehetőség szerint attól a naptól számított 180 napon belül, hogy számára a jelen Egyezmény hatályba lépett, a felkérésre történő segítségnyújtás tárgyában;

(c) nyilatkozik, nem később mint a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépését követő 180 napon belül, az általa nyújtandó támogatás fajtájáról válaszként a Szervezet felkérésére. Mindazonáltal amennyiben a Részes Állam ezt követően nem képes a nyilatkozatában jelzett támogatás nyújtására, továbbra is köteles a jelen bekezdéssel összhangban támogatást nyújtani.

8. Minden Részes Állam jogosult kérni, és a 9., 10. és 11. bekezdés szerinti eljárásnak megfelelően segítséget vagy védelmet kapni a vegyifegyverek használata, vagy az azzal való fenyegetés ellen, ha úgy véli, hogy:

(a) vegyifegyvert használtak ellene;

(b) vegyi kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben mint hadviselési módszert; vagy

(c) bármely állam olyan akcióval vagy tevékenységgel fenyegeti, amely az I. Cikk szerint a Részes Államok számára tiltott.

9. A vonatkozó információval megalapozott kérelmet a Főigazgató kapja meg, aki azt azonnal továbbítja a Végrehajtó Tanácsnak és az összes Részes Államnak. A Főigazgató azonnal továbbítja a kérelmet azon Részes Államoknak, amelyek a 7. bekezdés (b) és (c) albekezdéseivel összhangban felajánlották, hogy vészhelyzetben támogatást nyújtanak vegyifegyver használata esetére, humanitárius segítséget nyújtanak a vegyifegyverek alkalmazásával való komoly fenyegetés esetére, vagy a vegyi kényszerítő eszközök hadviselési módon történő használatával való komoly fenyegetés esetén, az érintett Részes Államnak, a kérelem vételétől számított 12 órán belül. A Főigazgató a kérelem vételétől számított 24 órán belül vizsgálatot indít abból a célból, hogy további intézkedés számára alapot nyújtson. A vizsgálatot 72 órán belül be kell fejezni és jelentést továbbítani a Végrehajtó Tanácsnak. Amennyiben további időre van szükség a vizsgálat befejezéséhez, a közbenső jelentést ezen határidőn belül kell benyújtani. A szükséges kiegészítő időtartam nem haladhatja meg a 72 órát. Ugyanakkor ezt további hasonló időtartamokkal meg lehet hosszabbítani. Minden további kiegészítő időtartam végén jelentést kell előterjeszteni a Végrehajtó Tanácsnak. A vizsgálat megfelelő módon, a kérelemmel és a kérelmet kísérő tájékoztatással összhangban a vonatkozó tényeket, továbbá a szükséges kiegészítő támogatás és védelem fajtáját és körét állapítja meg.

10. A Végrehajtó Tanács az ellenőrzésről szóló jelentés átvételét követően, 24 órán belül, összeül a

helyzet megtárgyalására, és egyszerű többséggel döntést hoz, a következő 24 órán belül utasítsa-e a Technikai Titkárságot kiegészítő támogatás nyújtására. A Technikai Titkárság haladéktalanul továbbítja a Résztes Államoknak és a megfelelő nemzetközi szervezeteknek az ellenőrzésről szóló jelentést és a Végrehajtó Tanács által hozott döntést. Amennyiben a Végrehajtó Tanács így dönt, a Főigazgató azonnal segítséget nyújt. Ebből a célból a Főigazgató együttműködhet a kérelmet előterjesztő Résztes Állammal, más Résztes Államokkal és a megfelelő nemzetközi szervezetekkel. A Résztes Államok minden erőfeszítést megtesznek, hogy segítséget nyújtsanak.

11. Amennyiben a folyamatban lévő vizsgálatból vagy más megbízható forrásból rendelkezésre álló értesülés elegendő bizonyosságot ad arra, hogy a vegyifegyver alkalmazásának áldozatai vannak, és az azonnali cselekvés elengedhetetlen, a Főigazgató értesíti az összes Résztes Államot, és szükségintézkedéseket tesz a segítségnyújtásra, felhasználva azokat a forrásokat, amelyeket az Értekezlet bocsátott rendelkezésére ilyen eshetőségekre. A Főigazgató folyamatosan tájékoztatja a Végrehajtó Tanácsot a jelen bekezdés alapján végrehajtott intézkedésekről.

XI. Cikk

GAZDASÁGI ÉS TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS

1. A jelen Egyezmény rendelkezéseit olyan módon kell végrehajtani, hogy ne akadályozzák a Résztes Államok gazdasági és technológiai fejlődését és a vegyi tevékenységek területén való nemzetközi együttműködést, amelyek céljait a jelen Egyezmény nem tiltja, beleértve a tudományos és műszaki

információ, továbbá vegyi anyagok és a jelen Egyezmény által nem tiltott célra szolgáló vegyi anyagok gyártására, feldolgozására vagy felhasználására szolgáló berendezések nemzetközi cseréjét.

2. A jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően és nem sértve a nemzetközi jog alapelveit és alkalmazható szabályait, a Résztes Államok:

(a) jogosultak egyedül vagy közösen kutatást folytatni, kifejleszteni, előállítani, megszerezni, megtartani, átadni vagy felhasználni vegyületeket;

(b) vállalják, hogy elősegítik, és joguk van részt venni vegyületek, berendezések, továbbá tudományos és műszaki információk lehető legteljesebb cseréjében a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra;

(c) nem tartanak fenn egymás között semmiféle korlátozást, beleértve a bármely nemzetközi szerződésben foglaltakat, amelyek nem egyeztethetők össze a jelen Egyezményben vállaltakkal, amelyek korlátozhatnak vagy megakadályozhatnak az ipari, mezőgazdasági, kutatási, gyógyászati, gyógyszerészeti vagy más békés célú kémiai tudományos és technológiai ismeretek kereskedelmét, fejlesztését vagy terjesztését;

(d) nem alkalmazzák a jelen Egyezményt mint alapot bármely intézkedés megtételére, csak amire annak rendelkezéseit szánták, vagy engedélyezték ezen Egyezmény alapján, nem alkalmaznak semmilyen más nemzetközi szerződést a jelen Egyezménnyel össze nem egyeztethető célra;

(e) vállalják, hogy felülvizsgálják saját, hatályos nemzeti szabályozásukat a vegyi anyagok kereskedelme területén abból a célból, hogy összhangba hozzák a jelen Egyezmény tárgyával és céljaival.

XII. Cikk

*INTÉZKEDÉSEK A HELYZET
ORVOSLÁSÁRA
ÉS AZ EGYEZMÉNY BETARTÁSÁNAK
BIZTOSÍTÁSÁRA, BELEÉRTVE A
SZANKCIÓKAT IS*

1. Az Értekezlet meghozza a 2., 3. és 4. bekezdésben előírt szükséges intézkedéseket, a jelen Egyezmény betartásának biztosítására, továbbá a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megsértésével előállt helyzet orvoslására és megszüntetésére. A jelen bekezdés szerinti intézkedés mérlegelésekor az Értekezlet figyelembe veszi a Végrehajtó Tanács által rendelkezésre bocsátott, az ügyre vonatkozó valamennyi értesülést és ajánlást.

2. Abban az esetben, ha a Résztes Államot a Végrehajtó Tanács felkéri, hogy az Egyezmény betartásával összefüggésben problémát okozó helyzetet orvosló intézkedéseket fogantasson és a Résztes Állam a meghatározott időn belül elmulasztja a felkérés teljesítését, az Értekezlet, egyebek között, a Végrehajtó Tanács ajánlása alapján korlátozhatja vagy felfüggesztheti a Résztes Államnak a jelen Egyezmény szerinti jogait és kiváltságait mindaddig, amíg az nem vállalja a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségei teljesítése érdekében.

3. Abban az esetben, ha a jelen Egyezmény, különösen az I. Cikkben tiltott tevékenységből fakadóan komoly sérelem érheti a jelen Egyezmény tárgyát és céljait, az Értekezlet a nemzetközi joggal egyező, kollektív intézkedéseket javasolhat a Résztes Államoknak.

4. Az Értekezlet, különösen súlyos esetben az ügyet, beleértve a vonatkozó információkat és a következtetéseket, az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének és az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának figyelmébe ajánlja.

XIII. Cikk

*MÁS NEMZETKÖZI
EGYEZMÉNYEKHEZ VALÓ VISZONY*

A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely módon korlátozza vagy csökkenti bármely állam kötelezettségeit, amelyeket a Fojtó, mérgező vagy más gázok, továbbá a bakteriológiai hadviselési módszerek tilalmáról szóló, Genfben, 1925. június 17-én aláírt Jegyzőkönyvben, valamint a Bakteriológiai (biológiai) és toxinfegyverek kifejlesztésének, gyártásának és felhalmozásának tilalmáról és megsemmisítéséről, Londonban, Moszkvában és Washingtonban, 1972. április 10-én aláírt Egyezményben vállalt.

XIV. Cikk

VITÁK RENDEZÉSE

1. A jelen Egyezmény alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatosan felvetődő vitákat a jelen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban és az Egyesült Nemzetek Alapokmányának rendelkezéseivel egyezően kell rendezni.

2. Amikor vita keletkezik két vagy több Résztes Állam között, vagy egy vagy több Résztes Állam és a Szervezet között a jelen Egyezmény értelmezése vagy alkalmazása tekintetében, a vita gyors, tárgyalásos rendezése érdekében az érintett feleknek együttes konzultációt kell folytatni, vagy a felek választása szerinti más békés módszert alkalmazni, beleértve a jelen Egyezmény megfelelő szervei igénybevételét, és közös beleegyezéssel a Nemzetközi Bíróság felkérését a Bíróság Statútumával összhangban. Az érintett Résztes Államok folyamatosan

tájékoztatják a Végrehajtó Tanácsot a foganatosítani szándékozott ténykedésekről.

3. A Végrehajtó Tanács bármely, általa megfelelőnek tartott módon hozzájárulhat a vita rendezéséhez, beleértve jószolgálati felajánlását is, felhívva a vitában álló Részes Államokat az általuk választott vitarendezési eljárás beindítására, továbbá ajánlva nekik bármely megegyezett eljárás idejének korlátozását.

4. Az Értekeztet megvizsgálja a Részes Államok által jelzett vitákkal kapcsolatos vagy a Végrehajtó Tanács által figyelembe ajánlott kérdéseket. Az Értekeztet, ha szükségesnek látja, felállít vagy megbíz szerveket az ilyen viták rendezésével kapcsolatos feladatokkal, összhangban a VIII. Cikk 21. bekezdés (f) albekezdésével.

5. Az Értekeztet, továbbá a Végrehajtó Tanács külön-külön felhatalmazást kapnak, az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének beleegyezésével, hogy tanácsadó véleményt kérjenek a Nemzetközi Bíróságtól bármely olyan jogi kérdésben, amely a Szervezet tevékenységi körén belül felmerül. E célból a Szervezet és az Egyesült Nemzetek között megállapodás jön létre, összhangban a VIII. Cikk 34. bekezdés (a) pontjával.

6. A jelen Cikk nem érinti a IX. Cikk rendelkezéseit vagy azokat a rendelkezéseket, amelyek a helyzet orvoslására és az Egyezmény betartására vonatkozó intézkedéseket állapítják meg, beleértve a szankciókat is

XV. Cikk

MÓDOSÍTÁSOK

1. Bármely Részes Állam javasolhatja a jelen Egyezmény módosítását. Bármely Részes Állam javasolhatja a jelen Egyezmény Mellékleteinek

megváltoztatását, ahogyan azt a 4. bekezdés szabályozza. A módosításokra vonatkozó javaslatokra a 2. és a 3. bekezdést kell alkalmazni. A 4. bekezdésben leírt változtatásokra irányuló javaslatokra az 5. bekezdésben leírt eljárás vonatkozik.

2. A javasolt módosítás szövegét meg kell küldeni a Főigazgatónak, a Részes Államok közötti körözés, illetve a letétmentyesnek való továbbítás céljából.

A javasolt módosítást csak a Módosító Értekeztet tárgyalhatja. Az ilyen, Módosító Értekeztetet akkor kell összehívni, ha a Részes Államok egyharmada vagy ennél többen jelzik a Főigazgatónak, nem később mint a körözést követő 30 napon belül, hogy támogatják a javaslat további tanulmányozását. A Módosító Értekeztetet közvetlenül a Értekeztet rendes ülésszakát követően tartják meg, kivéve, ha a javaslatot előterjesztő Részes Államok korábbi találkozót kérnek. Semmilyen esetben sem tartják a Módosító Értekeztetet hamarabb, mint 60 nappal a javasolt módosítás köröztetése után.

3. A módosítások minden Részes Állam számára 30 nappal azután lépnek hatályba, amikor a megerősítő vagy elfogadó okiratokat az alábbi (b) albekezdésben hivatkozott összes Részes Állam letétbe helyezi:

(a) amikor a Módosító Értekeztet az összes Részes Állam többségének igen szavazatával fogadja el azt, és nincs Részes Állam, amely ellene szavazott volna; továbbá

(b) a Módosító Értekeztet igennel szavazó valamennyi Részes Állama megerősítette, vagy elfogadta azt.

4. A jelen Egyezmény alkalmazhatóságának és hatékonyságának biztosítására, a Mellékletekben található rendelkezések módosítását az 5. bekezdéssel összhangban kell végrehajtani, amennyiben a javasolt változtatások

csupán igazgatási vagy technikai természetű ügyekkel függenek össze. A Vegyületek Melléklete minden változtatását az 5. bekezdéssel összhangban kell végrehajtani. A „Bizalmas Kezelés Melléklete” A) és C) Fejezetei, az „Ellenőrzési Melléklet” X. Része, továbbá az „Ellenőrzési Melléklet” I. Részének azon meghatározásai, amelyek kizárólag a rendkívüli ellenőrzésekkel kapcsolatosak, nem tartoznak az 5. bekezdés szerinti változtatások alá.

5. A 4. bekezdésben hivatkozott változtatásokat a következő eljárásokkal összhangban kell megtenni:

(a) a javasolt változtatások szövegét a szükséges információkkal együtt kell megküldeni a Főigazgatónak. A javasolt változtatások elbírálásához kiegészítő információt adhat bármely Részes Állam, illetve a Főigazgató. A Főigazgató azonnal közli mindezen javaslatokat és információkat minden Részes Állammal, a Végrehajtó Tanáccsal és a letéteményessel;

(b) nem később mint a kézhezvételtől számított 60 napon belül a Főigazgató értékeli a javaslatot, hogy megállapítsa annak összes lehetséges következményeit a jelen Egyezmény rendelkezéseire és végrehajtásukra, és minden ilyen információt továbbít az összes Részes Államnak és a Végrehajtó Tanácsnak;

(c) a Végrehajtó Tanács megvizsgálja a javaslatot a rendelkezésre álló összes információ alapján beleértve azt is, hogy a javaslat megfelel-e a 4. bekezdés követelményeinek. Nem később, mint a kézhezvételtől számított 90 napon belül a Végrehajtó Tanács továbbítja az ajánlását, annak indoklásával együtt, az összes Részes Államnak tanulmányozás céljából. A Részes Államok 10 napon belül igazolják a kézhezvételt;

(d) ha a Végrehajtó Tanács ajánlja az összes Részes Államnak a javaslat elfogadását, azt jóváhagyottnak kell tekinteni, ha egyetlen Részes Állam sem

ellenzi azt, az ajánlás kézhezvételétől számított 90 napon belül. Ha a Végrehajtó Tanács a javaslat elutasítását ajánlja, azt elvetettnek kell tekinteni, ha egyetlen Részes Állam sem ellenzi az elvetést, az ajánlás kézhezvételét követő 90 napon belül;

(e) amennyiben a Végrehajtó Tanács ajánlása nem kerül a (d) albekezdés szerint elfogadásra, a javaslatról szóló döntést, beleértve azt is, vajon teljesíti-e a 4. bekezdés követelményeit, az Értekezlet következő ülésén mint érdemi ügyet kell kezelni;

(f) a Főigazgató értesíti az összes Részes Államot és a letéteményest is minden, e bekezdés szerinti döntésről;

(g) az ilyen eljárásnak megfelelően jóváhagyott változtatások az azt követő 150. napon lépnek hatályba minden Részes Állam számára, amikor a Főigazgató értesítést küld jóváhagyásukról, kivéve, ha a Végrehajtó Tanács más időpontot javasol, vagy a Értekezlet úgy dönt.

XVI. Cikk

IDŐTARTAM ÉS FELMONDÁS

1. A jelen Egyezmény határozatlan időtartamra szól.

2. Minden Részes Államnak, nemzeti szuverenitását gyakorolva joga van felmondani a jelen Egyezményt, amennyiben úgy határoz, hogy a jelen Egyezmény tárgyával kapcsolatos rendkívüli események veszélyeztetik országának legfőbb érdekeit. Ezt a felmondást 90 nappal korábban kell bejelenteni az összes többi Részes Államnak, a Végrehajtó Tanácsnak, a letéteményesnek és az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának. Az ilyen közlés tartalmazza a rendkívüli események ismertetését, amelyek értékelése szerint veszélyeztetik legfőbb érdekeit.

3. A Részes Állam a jelen Egyezményből történő kilépése semmilyen módon nem érinti az Államok azon kötelezettségét, hogy továbbra is teljesítsék a nemzetközi jog megfelelő szabályaiban, különösen az 1925. évi Genfi Jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségeiket.

XVII. Cikk

MELLÉKLETEK STÁTUSZA

A Mellékletek a jelen Egyezmény szerves részét képezik. A jelen Egyezményre való bármely hivatkozás kiterjed a Mellékletekre.

XVIII. Cikk

ALÁÍRÁS

A jelen Egyezmény aláírásra nyitva áll minden állam számára, hatálybalépését megelőzően.

XIX. Cikk

MEGERŐSÍTÉS

A jelen Egyezményt meg kell erősíteni az aláíró államok részéről, saját alkotmányos előírásaiknak megfelelően.

XX. Cikk

CSATLAKOZÁS

Minden állam, amely a jelen Egyezményt hatálybalépése előtt nem írta alá, a hatálybalépést követően bármikor csatlakozhat hozzá.

XXI. Cikk

HATÁLYBALÉPÉS

1. A jelen Egyezmény 180 nappal azt az időpontot követően lép hatályba, amikor a 65. megerősítő okiratot letétbe helyezik, de nem korábban, mint az aláírásra történt megnyitását követő két év elteltével.

2. Azokra az államokra nézve amelyek megerősítő vagy csatlakozási okiratát a jelen Egyezmény hatálybalépését követően helyezik letétbe, a megerősítő vagy csatlakozási okiratok letétbe helyezése időpontját követő 30. napon lép hatályba.

XXII. Cikk

FENNTARTÁSOK

A jelen Egyezmény Cikkei nem eshetnek fenntartások alá. A jelen Egyezmény Mellékletei nem eshetnek olyan fenntartások alá, amelyek az Egyezmény tárgyával és céljaival összeegyeztethetetlenek.

XXIII. Cikk

LETÉTEMÉNYES

Ezennel az Egyesült Nemzetek Főtitkárát jelölik ki a jelen Egyezmény letéteményesévé, aki egyebek között:

(a) azonnal értesíti az összes aláíró és csatlakozó államot minden aláírás időpontjáról, minden megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésének időpontjáról, a jelen Egyezmény hatálybalépésének időpontjáról, illetve más értesítések vételéről;

(b) a jelen Egyezmény kellően hitelesített másolatait megküldi az összes aláíró és csatlakozó állam Kormányának; továbbá

(c) regisztrálja a jelen Egyezményt, az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. Cikkének megfelelően.

XXIV. Cikk

HITELES SZÖVEGEK

A jelen Egyezményt, melynek arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, letétbe helyezik az Egyesült Nemzetek Főtitkáranál.

A fentiek hitelül, az arra kellően meghatalmazottak aláírták a jelen Egyezményt.

Készült Párizsban,
ezerkilencszázkilencvenhárom január
tizenharmadikán.

1. Melléklet

MELLÉKLET A VEGYÜLETEKRŐL

TARTALOMJEGYZÉK

A) IRÁNYELVEK A
VEGYÜLETEK LISTÁIHOZ

B) VEGYÜLETEK LISTÁI

A) IRÁNYELVEK A VEGYÜLETEK
LISTÁIHOZ

Irányelvek az 1. listához

1. A következő kritériumokat kell figyelembe venni annak vizsgálatakor, hogy egy mérgező vegyületet vagy prekuzort fel kell-e venni az 1. listára:

(a) a II. Cikkben meghatározott vegyifegyverként fejlesztették ki, állították elő, raktározták, vagy használták;

(b) más tekintetben nagy kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgya és célja szempontjából, annál fogva, hogy a jelen Egyezmény által tiltott tevékenységekre történő felhasználásának nagy a veszélyessége, mivel az alábbi egy vagy több feltételnek megfelel:

(i) vegyi szerkezete közeli rokonságban áll más, az 1. listán felsorolt mérgező vegyületekkel, és rendelkezik vagy várhatóan rendelkezhet hasonló tulajdonságokkal;

(ii) olyan halált vagy bénulást (tehetelenséget) okozó mérgező, továbbá más tulajdonságokkal rendelkezik, amelyek alkalmassá tehetik vegyifegyverként történő felhasználásra;

(iii) felhasználható az 1. listán felsorolt mérgező vegyületek előállításának végső, egyedi technológiai szakaszában prekuzorként, tekintet nélkül arra, hogy ez a szakasz létesítményben, lőszerben vagy máshol megy végbe;

(c) kevéssé vagy egyáltalán nem használják a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra.

Irányelvek a 2. listához

2. A következő kritériumokat kell figyelembe venni annak vizsgálatánál, hogy egy, az 1. listán fel nem sorolt mérgező vegyületet, vagy az 1. listán szereplő vegyület prekuzorát, vagy a 2. lista A) Részében szereplő vegyület prekuzorát fel kell-e venni a 2. listára:

(a) jelentős kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgyára és céljára mivel olyan, halált vagy bénulást okozó mérgező, valamint más tulajdonságokkal rendelkezik, amelyek alkalmassá tehetik vegyifegyverként történő felhasználásra;

(b) prekuzorként felhasználható a kémiai reakciók egyikében az 1. listán vagy a 2. lista A) Részében felsorolt vegyület előállításának végső szakaszában;

(c) jelentős kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgyára és céljára nézve az 1. listán vagy a 2. lista A) Részében felsorolt vegyületek előállításában betöltött fontossága miatt;

(d) nem gyártják nagy tömegű kereskedelmi mennyiségben a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra.

Irányelvek a 3. listához

3. A következő kritériumokat kell figyelembe venni annak vizsgálatakor, hogy az a mérgező vegyületet vagy prekuzort, amelyet más listák nem tartalmaznak, fel kell-e venni a 3. listára:

(a) vegyifegyverként gyártották, raktározták, vagy használták fel;

(b) más tekintetben jelent kockázatot a jelen Egyezmény tárgya és célja szempontjából, mivel olyan, halált vagy bénulást okozó mérgező, valamint más tulajdonságokkal rendelkezik, amely miatt alkalmas lehetne vegyifegyverként való használatra;

(c) kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgya és célja szempontjából, tekintettel az 1. listán vagy a 2. lista B. Részében felsoroltak közül egy vagy több vegyület előállításában játszott szerepe fontosságára;

(d) nagytömegű kereskedelmi mennyiségű gyártása lehetséges a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra.

B) VEGYÜLETEK LISTÁI¹⁷

Az alábbi listák tartalmazzák a mérgező vegyületeket és prekursoraikat. A jelen Egyezmény végrehajtása érdekében ezek a listák az Ellenőrzési Mellékletben meghatározott ellenőrzési intézkedések megvalósítása céljából azonosítják a vegyületeket. A II. Cikk 1. bekezdés (a) albekezdésére tekintettel ezek a listák nem szolgálnak a vegyifegyverek meghatározására.

[Valahányszor utalás történik a dialkilált vegyület csoportra, amelyet az alkil-csoport zárójelbe tett listája követ, minden lehetséges vegyületet, amelyben a zárójelben felsorolt alkil-csoport bármely lehetséges kombinációja szerepel, úgy kell tekinteni, mint amit a vonatkozó lista felsorol, mindaddig amíg azokat kifejezetten ki nem veszik

alóla. A 2. lista A) Részében *-gal jelölt vegyület részére speciális küszöb lett meghatározva a nyilatkozatok és az ellenőrzés szempontjából, amint azt az Ellenőrzési Melléklet VII. Része meghatározza.]

1. lista (CAS-nyilvántartási szám)

A. Mérgező vegyületek:

(1) 0-alkil(?C10, beleértve cikloalkil)alkil- (107-44-8)

(Me, Et, n-Pr vagy i-Pr)fluorfoszfónátok (96-64-0)

Pl. Szarin: 0-izopropil-metil-fluorfoszfónát

Szomán: 0-pinakolil-metilfluorfoszfónát

(2) 0-alkil(?C10, beleértve ciklo-alkil) N,N-dialkil (77-81-6)

(Me, Et, n-Pr vagy i-Pr)

amino-ciánfoszfát

Pl. Tabun: 0-Etil N,N-dimetil amino-ciánfoszfát

(3) 0-Alkil (H vagy ?C10, beleértve cikloalkil) S-2- dialkil

(Me, Et, n-Pr, vagy i-Pr) amino-etil-alkil

(Me, Et, n-Pr, vagy i-Pr) foszfonotiolátok és megfelelő alkilált vagy protonált sók

Pl. VX: 0-etil-S-(N,N-diizopropilaminoetil)metil (77-81-6)

tiolfoszfónát

aláírt egyezmény Melléklete módosításának kihirdetéséről szóló 2020. évi LXIII. törvény. A módosítás nemzetközi jogilag 2020. június 7-én lépett hatályba.

¹⁷ Módosította a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án

(4) Kén-mustárok:

2-klóretil-klórmethylsulfid (2625-76-5)

Kénmustár: bisz(2-klóretil)sulfid (505-60-2)

bisz(2-klóretiltio)metán (63869-13-6)

Szeszkvimustár: 1,2-bisz(2-klóretiltio)etán (3563-36-8)

1,3-bisz(2-klóretiltio)-n-propán (63905-10-2)

1,4-bisz(2-klóretiltio)-n-bután (142868-93-7)

1,5-bisz(2-klóretiltio)-n-pentán (142868-94-8)

bisz(2-klóretil-tiometil)éter (63918-90-1)

0-mustár: bisz(2-klóretil-tioetil)éter (63918-89-8)

(5) Luizitok:

Luizit 1: 2-klórvinil-arzindiklorid (541-25-3)

Luizit 2: bisz(2-klórvinil)arzinklorid (40334-69-8)

Luizit 3: trisz(2-klórvinil)arzin (40334-70-1)

(6) Nitrogénmustárok:

HN 1: bisz(2-klóretil)etilamin (40334-69-8)

HN 2: bisz(2-klóretil)metilamin (51-75-2)

HN 3: trisz(2-klóretil)amin (555-77-1)

(7) Szaxitoxin (35523-89-8)

(8) Ricin (9009-86-3)

(13) P-alkil-(H vagy ?C, ezen belül cikloalkil)-N-(1-(dialkil(?C , beleértve cikloalkil)amino))alkilidén(H

(14) vagy C10, beleértve cikloalkil)-foszfonomid-fluoridok és megfelelő alkilált vagy protonált sók

pl. N-(1-(di-n-decilamino)-n-decilidén)-P-decylfoszfonomid-fluorid (2387495-99-8)

Metil-(1-(dietilamino)etilidén)foszfonomidofluoridát (2387496-12-8)

(14) O-alkil-(H vagy C10, ezen belül cikloalkil)-N-(1-(dialkil(C10, beleértve cikloalkil)amino))alkilidén(H 10 10 (15) vagy ?C10 , beleértve cikloalkil)-foszforamidofluoridátok és megfelelő alkilált vagy protonált sók

pl. O-n-Decil-N-(1-(di-n-decilamino)-n-decilidén)foszforamidofluoridát (2387496-00-4)

Metil-(1-(dietilamino)etilidén)foszforamidofluoridát (2387496-04-8)

Etil-(1-(dietilamino)etilidén)foszforamidofluoridát (2387496-06-0)

(15) Metil-(bisz(dietilamino)metilén)foszfonomidofluoridát (2387496-14-0)

(16) Karbamátok (dimetilkarbamoiloxipiridinek kvaterner és biszkvaterner vegyületei)

Dimetilkarbamoiloxipiridinek kvaterner vegyületei:

1-[N,N-dialkil(?C10)-N-(n-(hydroxil, ciano, acetoxi)alkil(?C10))ammónio]-n-

[N-(3-dimetilkarbamoxi-á-pikolinil)-N,N-dialkil(?C10)-ammonio]dekán-dibromid (n=1-8)

pl. 1-[N,N-dimetil-N-(2-hidroxi)etilammonio]-10-[N-(3-dimetilkarbamoxi-á-pikolinil)-N,N-dimetilammonio] dekán-dibromid (77104-62-2)

Dimetilkarbamoiloxipiridinek biszkvaterner vegyületei:

1,n-Bisz[N-(3-dimetilkarbamoxi-á-pikolil)-N,N-dialkil(?C10)ammónio]-alkán-(2,(n-1)-dion)-dibromid (n=2-12)

pl. 1,10-Bisz[N-(3-dimetilkarbamoxi-á-pikolil)-N-etil-N-metilammonio]dekán-2,9-dion-dibromid (77104-00-8)

B. Prekurzorok:

(9) Alkil (Me, Et, n-Pr vagy i-Pr)foszfónil-difluorid

Pl. DF: Metil-foszfónil-difluorid (676-99-3)

(10) 0-alkil (H vagy ?C10, beleértve cikloalkil)0-2-dialkil

(Me, Et, n-Pr, vagy i-Pr) aminoetil-alkil

(Me, Et, n-Pr vagy i-Pr) foszfonitok és megfelelő alkilált vagy protonált sók

Pl. QL: 0-etil 0-2-diizopropilamino-etil-metil-foszfonit (57856-11-8)

(11) Klórszarin: 0-izopropil-metilklórfoszfonát (1445-76-7)

(12) Klórszomán: 0-pinakolil-etilklórfoszfonát (7040-57-5)

2. Melléklet

MELLÉKLET A VÉGREHAJTÁSRÓL ÉS ELLENŐRZÉSÉRŐL

I. RÉSZ

MEGHATÁROZÁSOK

1. A „jóváhagyott felszerelés” jelenti az ellenőrző csoport feladatai ellátásához szükséges eszközöket és műszereket, amelyeket a Technikai Titkárság hitelesített összhangban a Technikai Titkárság által a jelen Melléklet II. Rész 27. bekezdésének megfelelően készített szabályzattal. Az ilyen felszerelés lehet az ellenőrző csoport által használható ügyviteli eszköz vagy rögzítő anyag.

2. Az „épület” amint azt a vegyifegyver-gyártó létesítmény fogalmáról szóló II. Cikk említi, magába foglalja a különleges épületeket és a szabványos épületeket.

(a) „Különleges épület” jelenti:

(i) bármely épületet, beleértve a föld alatti építményeket, amelyekben különleges berendezések vannak, gyártási vagy töltési elrendezésben,

(ii) bármely épületet, beleértve a föld alatti építményeket, amelyek megkülönböztető jellegzetességeik folytán különböznek azoktól az általánosan használt épületektől, amelyeket a jelen Egyezmény által nem tiltott vegyi gyártási vagy töltési tevékenységre használnak.

(b) „Szabványos épület” jelent bármely épületet, beleértve a föld alatti építményeket, amelyet a hatályos építési szabványok szerint építettek olyan létesítményként, amely nem szolgál a II. Cikk 8. bekezdés (a) albekezdés (i) pontjában felsorolt, bármely vegyület vagy korrózió vegyületek előállítására.

3. „Rendkívüli ellenőrzés” jelenti a Részes Állam területén, joghatósága vagy ellenőrzése alatti bármely más helyen található, bármely létesítmény vagy helyszín ellenőrzését, amelyet egy másik Részes Állam kért a IX. Cikk 8–25. bekezdései alapján.

4. Az „egyedi szerves vegyület” jelent bármely vegyületet, amely a vegyületek

azon osztályához tartozik, amely szénvegyületekből áll, kivéve oxidjait, szulfidjait és a fém-karbonátokat, amelyeket azonosítani lehet kémiai elnevezésük, szerkezeti képletük szerint, ha az ismert, vagy a CAS nyilvántartási száma szerint, ha ilyet kapott.

5. A „berendezés” jelenti, amint azt a II. Cikkben a vegyifegyver-gyártó létesítmény fogalmában említették, a különleges és a szabványos berendezéseket.

(a) A „különleges berendezés” jelenti:

(i) a fő gyártási vonalat, beleértve a termék szintézisére, elválasztására, vagy tisztítására szolgáló bármely reaktort vagy berendezést, bármely, a végső technológiai szakaszban közvetlen hőátadásra szolgáló berendezést, mint amelyek a reaktorokban, vagy a termék-szétválasztásban vannak, továbbá bármely más berendezést, amely kapcsolatba kerülne bármely olyan vegyülettel, amelyet a II. Cikk 8. bekezdés (a) albekezdése (i) pontjában említettek, a létesítmény működése esetén;

(ii) bármely vegyifegyver-töltő gépezet;

(iii) bármely más berendezést, amelyet a létesítmény működése céljára terveztek, építettek, vagy szereltek fel, abból a célból, hogy az vegyifegyver-gyártó létesítményként üzemelhessen és így az különbözik a hatályban levő ipari, kereskedelmi szabványok szerint épített létesítményektől, amelyek nem állítanak elő a II. Cikk 8. bekezdés (a) albekezdés (i) pontjában felsorolt egyetlen vegyületet vagy korróziót kiváltó anyagot sem, ilyenek: a magas nikkeltartalmú ötvözetből vagy más korróziótűrő anyagból készült berendezések; különleges hulladék-ellenőrző, hulladékkezelő, légszűrő vagy oldószer-visszanyerő berendezések; különleges szigetelt zárt részlegek és különleges biztonsági védőfalak; nem szabványos laboratóriumi berendezések, amelyeket

vegyifegyverek céljára szolgáló mérgező vegyületek elemzésére használnak; egyedi tervezésű folyamat-ellenőrző készülékek vagy különleges berendezések tartalék alkatrészei;

(b) A „szabványos berendezés” jelenti:

(i) a vegyiparban általánosan használt termelőberendezéseket, amelyek nem tartoznak a különleges berendezések közé;

(ii) más, egyébként a vegyiparban szokásosan használt berendezéseket, ilyenek a tűzoltó készülékek, védő- és biztonsági berendezések, orvosi eszközök, laboratóriumi eszközök vagy távközlési berendezések.

6. A „létesítmény” a VI. Cikk szövegösszefüggésében jelent bármely ipari üzemet az alábbi meghatározás szerint („gyár”, „üzem” és „üzemegység”):

(a) A „gyár” (művek, ipartelekpek) jelenti egy vagy több üzem helyi együttesét, amelynek közbeeső igazgatási szintjei vannak, továbbá egyetlen irányítás alatt áll működési szempontból és olyan közös infrastruktúrával rendelkezik mint

(i) igazgatási és más hivatalok;

(ii) javító- és karbantartó műhelyek;

(iii) orvosi központ;

(iv) közművek;

(v) központi analitikai laboratórium;

(vi) kutató- és fejlesztő laboratóriumok;

(vii) központi szennyvíz- és hulladékkezelő övezet; továbbá

(viii) áruraktár;

(b) Az „üzem” (termelő üzem, műhely) jelenti azt a viszonylagosan önálló területet, létesítményt vagy épületet, amelyben egy vagy több üzemegység van kiegészítő és közös olyan infrastruktúrával mint

(i) kis létszámú irodai részleg;

(ii) raktár/rakodó helyek az alapanyagok és a termékek számára;

(iii) szennyvíz/hulladék rakodó/kezelő terület;

(iv) ellenőrző/analitikai laboratórium;

(v) elsősegélyhely/helyi egészségügyi részleg; továbbá

(vi) nyilvántartási iratok a bejelentett vegyületeknek, alapanyagaiknak és a belőlük gyártott termék-vegyületeknek a gyárban, azon belüli és onnan kiinduló mozgásáról;

(c) Az „üzemegység” (termelő egység, feldolgozó egység) jelenti a berendezésegységek összességét, beleértve az edényszettet és az edényszetrendszert, amelyek egy vegyület előállításához, feldolgozásához vagy felhasználásához szükségesek.

7. A „létesítmény-egyezmény” jelenti a Részes Állam és a Szervezet közötti megállapodást vagy megegyezést egy meghatározott létesítmény tekintetében, amely a IV., az V. és a VI. Cikk értelmében helyszíni ellenőrzés tárgya.

8. A „fogadó állam” azt az államot jelenti, amelynek területén egy másik, a jelen Egyezményben részes állam létesítményei vagy területei fekszenek, amelyek a jelen Egyezmény szerint ellenőrzés alá tartoznak.

9. Az „országban belüli kíséret” jelenti az ellenőrzés alatt álló Részes Állam, vagy ha ez az eset, a Fogadó Állam által kijelölt személyeket, akik felkérés esetén elkísérik és segítik az ellenőrző csoportot az országban való tartózkodás időszaka alatt.

10. Az „országban tartózkodás időszaka” jelenti azt az időtartamot, ami az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezésétől, a belépési ponton át az Államból történő távozásáig tart.

11. Az „első szemle” jelenti a létesítmények első helyszíni ellenőrzését, a III., IV., V. és a VI. Cikk és a jelen Melléklet értelmében tett nyilatkozatok ellenőrzése végett.

12. Az „ellenőrzött Részes Állam” jelenti azt a Részes Államot, amelynek területén, illetve joghatósága vagy

ellenőrzése alatt álló helyen, a jelen Egyezménynek megfelelően ellenőrzésre kerül sor, illetve olyan Részes Államot, amelynek a Fogadó Állam területén levő létesítménye vagy területe ilyen ellenőrzés tárgya; ugyanakkor ez a meghatározás nem terjed ki a jelen Melléklet II. Rész 21. bekezdésében felsorolt Részes Államra.

13. Az „ellenőr asszisztens” jelenti a Technikai Titkárság által, a jelen Melléklet II. Rész A) Fejezete szerint kijelölt személyt, aki segíti az ellenőröket az ellenőrzésben vagy a kiküldetés során mint orvosi, biztonsági vagy ügyviteli személyzet vagy tolmács.

14. Az „ellenőrzési megbízás” jelenti a Főigazgató által az ellenőrző csoportnak adott utasításokat, egy meghatározott ellenőrzés lefolytatására.

15. Az „ellenőrzési kézikönyv” jelenti azon további eljárásoknak a gyűjteményét, amelyet az ellenőrzés lefolytatása tárgyában a Technikai Titkárság állított össze.

16. Az „ellenőrzés helyszíne” jelenti bármely olyan létesítményt vagy területet, ahol ellenőrzést végeznek, és amelyet külön meghatároznak a megfelelő létesítmény-egyezményben, az ellenőrzés iránti kérelemben vagy megbízásban, illetve az ellenőrzés iránti kérelemben, ahogyan azt kiterjesztették az alternatív vagy végleges kerületre.

17. Az „ellenőrző csoport” jelenti az ellenőrök és az ellenőrzést segítők csoportját, akiket a Főigazgató jelöl ki egy meghatározott ellenőrzés lefolytatására.

18. Az „ellenőr” jelenti azt a személyt, akit a Technikai Titkárság azért jelölt ki a jelen Melléklet II. Rész A) Fejezetében rögzített eljárás szerint, hogy ellenőrzést végezzen vagy szemleutat tegyen összhangban a jelen Egyezménnyel.

19. A „minta-egyezmény” jelenti azt a dokumentumot, amely leírja a Részes Állam és a Szervezet közötti egyezmény általános formáját és tartalmát, és amely

a jelen Mellékletben meghatározott ellenőrzési szabályok teljesítéséről szól.

20. A „megfigyelő” jelenti a kérelmet előterjesztő vagy harmadik Részes Állam képviselőjét, aki megfigyeli a rendkívüli ellenőrzést.

21. A „kerület” a rendkívüli ellenőrzés esetén jelenti az ellenőrzött hely külső határát, amelyet földrajzi koordinátákkal vagy térképbejegyzésekkel határoznak meg.

(a) a „kért kerület” jelenti az ellenőrzött hely kerületét, amelyet a jelen Melléklet X. Rész 8. bekezdésével összhangban határoznak meg;

(b) az „alternatív kerület” jelenti az ellenőrzés helyszínének kerületét, amelyet a kért kerület alternatívájaként az ellenőrzött Részes Állam határoz meg, és amelynek meg kell felelnie a jelen Melléklet X. Rész 17. bekezdésben felsorolt követelményeknek;

(c) a „végleges kerület” jelenti az ellenőrzött területnek az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Részes Állam közötti tárgyalásokon megállapított, a jelen Melléklet X. Rész 16–21. bekezdéseivel összhangban álló végleges kerületét;

(d) a „bejelentett kerület” jelenti a III., a IV., az V. és a VI. Cikknek megfelelően bejelentett létesítmény külső határvonalait.

22. Az „ellenőrzés időtartama” a IX. Cikk tekintetében azt az időtartamot jelenti, amely az ellenőrző csoportnak az ellenőrzés helyszínéhez való hozzáférés lehetővé tételével kezdődik és az ellenőrzés helyszínéről történő elindulásig tart, nem számítva az ellenőrzés előtti, illetve az azt követő tájékoztatók idejét.

23. Az „ellenőrzés időtartama” a IV., az V. és a VI. Cikk tekintetében jelenti az ellenőrző csoportnak az ellenőrzés helyszínére érkezéstől az ellenőrzés helyszínéről történő elindulásig terjedő időtartamot, nem számítva az ellenőrzés

előtti, illetve azt követő tájékoztatók idejét.

24. A „belépési pont/kilépési pont” jelenti azt a helyet, amelyet a jelen Egyezmény szerinti ellenőrzéseket végrehajtó ellenőrző csoportok országba érkezésére, illetve a feladatuk elvégzését követő elutazására jelölnek ki.

25. A „kérelmező Részes Állam” jelenti azt a Részes Államot, amely a IX. Cikk szerinti rendkívüli ellenőrzést kéri.

26. A „tonna” metrikus tonnát jelent, azaz 1000 kilogrammot.

II. RÉSZ

AZ ELLENŐRZÉS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A) Ellenőrök és az ellenőr asszisztensek kijelölése

1. Nem később mint 30 nappal a jelen Egyezmény hatálybalépését követően, a Technikai Titkárság írásban közli az összes Részes Állammal a kijelölésre javasolt ellenőrök és az ellenőr asszisztensek nevét, állampolgárságát és rangját, továbbá képzettségük és szakmai gyakorlatuk leírását.

2. Minden Részes Állam azonnal igazolja a kinevezésre javasolt ellenőrök és ellenőr asszisztensek megküldött listájának átvételét. A Részes Állam írásban értesíti a Technikai Titkárságot minden egyes ellenőr és ellenőr asszisztens elfogadásáról, nem később mint 30 nappal a lista átvételének igazolását követően. Minden az ezen a listán szereplő ellenőrt és ellenőr asszisztent kinevezettnek tekintenek, hacsak egy Részes Állam nem később, mint a lista átvételének igazolását követő 30 napon belül, írásban bejelenti visszautasítását. A Részes Állam belefoglalhatja a bejelentésébe visszautasításának okát.

Visszautasítás esetén, a javasolt ellenőr vagy ellenőr asszisztens nem végezhet, illetve nem vehet részt

ellenőrző tevékenységben a visszautasítást bejelentő Résztes Állam területén vagy bármely más joghatósága vagy ellenőrzése alatti területen. A Technikai Titkárság szükség esetén további javaslatokat tesz az eredeti lista kiegészítésére.

3. A jelen Egyezmény szerinti ellenőrzési tevékenységet csak kinevezett ellenőrök és ellenőr asszisztensek végezhetnek.

4. Az 5. bekezdés rendelkezéseit megtartva a Résztes Államnak joga van tiltakozást bejelenteni egy már kijelölt ellenőrrel vagy ellenőr asszisztenssel szemben. A Technikai Titkárságot írásban kell értesíteni a tiltakozásról, és közölni kell annak okát. Az ilyen tiltakozás 30 nappal azt követően lép hatályba, amikor azt a Technikai Titkárság megkapta. A Technikai Titkárság azonnal értesíti az érintett Résztes Államot az ellenőr vagy az ellenőr asszisztens kijelölésének visszavonásáról.

5. Az a Résztes Állam, amelyet egy ellenőrészről értesítettek, nem törekedhet arra, hogy az ellenőrzést lefolytató csoportból az ellenőrző csoport listáján szereplő bármelyik ellenőrt vagy ellenőr asszisztentst elmozdítson.

6. Az egy Résztes Állam által elfogadott, és számára kijelölt ellenőr és ellenőr asszisztens személyek számának elegendőnek kell lenni arra, hogy az ellenőrök vagy ellenőr asszisztensek rendelkezésre álljanak és váltsák egymást.

7. Amennyiben a Főigazgató véleménye szerint a javasolt ellenőrök és ellenőr asszisztensek el nem fogadása megakadályozza elegendő számú ellenőr és ellenőr asszisztens kijelölését, vagy más módon hátráltatja a Technikai Titkárság feladatainak hatékony ellátását, a Főigazgató a Végrehajtó Tanácshoz terjesztheti az ügyet.

8. Amennyiben az ellenőrök és ellenőr asszisztensek fentiekben említett

listájának kiegészítése szükséges vagy azt kérték, az újonnan belépő ellenőrök és az ellenőr asszisztensek kijelölése ugyanazon módszer szerint történik, ahogyan azt a kezdeti lista tekintetében meghatározták.

9. Azon ellenőrzési csoport tagjait, akik egy Résztes Állam olyan létesítményeit ellenőrzik, amelyek egy másik Résztes Állam területén találhatók, a jelen Mellékletben meghatározott eljárásnak megfelelően kell kijelölni, és ezt mind az ellenőrzött Résztes Államra mind a Fogadó Résztes Államra alkalmazni kell.

B) Kiváltságok és mentességek

10. Minden Résztes Állam nem később, mint 30 nappal azután, hogy igazolta az ellenőrök és az ellenőr asszisztensek listájának vagy azok változtatásainak átvételét, többszöri belépő/kilépő és/vagy átutazó vízumot vagy más olyan okmányt bocsát minden egyes ellenőr vagy ellenőr asszisztens rendelkezésére, amely lehetővé teszi belépésüket és tartózkodásukat az ezen Résztes Állam területén, ellenőrzési tevékenység céljából. Ezeknek a dokumentumoknak a Technikai Titkárságnak történt átadásuktól számítva legalább két évig érvényesnek kell lenni.

11. Funkcióik hatékony ellátására, az ellenőröknek és az ellenőr asszisztenseknek kiváltságokat és mentességeket kell nyújtani az (a)–(i) albekezdésekben foglaltak szerint. A kiváltságokat és mentességeket a jelen Egyezmény érdekében kell adni az ellenőrző csoport tagjainak nem pedig az egyének saját személyes hasznára. Az ilyen kiváltságokat és mentességeket az ellenőrzött Résztes Állam vagy a Fogadó Állam területére érkezésüktől az onnan való elutazásukig terjedő teljes időszakra nyújtják nekik, továbbá azt követően is, az előző, hivatalos feladataik ellátása során kifejtett tevékenységük tekintetében.

(a) Az ellenőrző csoport tagjai számára a diplomáciai képviselőknek, az 1961. április 18-án aláírt, a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 29. Cikke szerint biztosított sérthetlenséget kell megadni.

(b) A jelen Egyezmény szerinti ellenőrző tevékenységet folytató ellenőrző csoport által elfoglalt lakóhelyek és hivatali helységek azt a sérthetlenséget és védelmet élvezik, amelyet a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 30. Cikk 1. bekezdése szerint a diplomáciai képviselő helyiségei élveznek.

(c) Az ellenőrző csoport dokumentumai, levelezése, beleértve a feljegyzéseiket is, élvezik a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 30. Cikk 2. bekezdése szerint a diplomáciai képviselő minden dokumentuma és levelezése számára nyújtott sérthetlenséget. Az ellenőrző csoportnak joga van rejtjeleket használni a Technikai Titkársággal való távközlési kapcsolatainak során.

(d) A minták és az ellenőrző csoport tagjai által szállított jóváhagyott felszerelés a jelen Egyezménybe foglalt rendelkezések céljai tekintetében sérthetetlenek, továbbá mentesek minden vám alól. A veszélyes anyagokat tartalmazó mintákat a vonatkozó szabályokkal összhangban kell szállítani.

(e) Az ellenőrző csoport tagjainak a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 31. Cikk 1., 2. és 3. bekezdésében, a diplomáciai képviselőknek nyújtott mentességeket kell megadni.

(f) A jelen Egyezményben előírt tevékenységet megvalósító ellenőrző csoport tagjai mentesülnek illetékektől és adóktól, ahogyan azt a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 34. Cikke biztosítja a diplomáciai képviselő számára.

(g) Az ellenőrző csoport tagjai bevihetik bármely vám vagy hasonló

illeték megfizetése nélkül a személyes használatukra szolgáló tárgyakat az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Részes Állam területére, kivéve azokat, amelyek kivitele vagy behozatala jogszabályilag tiltott vagy a vesztegzár előírásai szerint ellenőrzés alá esik.

(h) Az ellenőrző csoport tagjai számára ugyanazokat a valuta és átváltási könnyítéseket kell biztosítani mint a külföldi kormányok ideiglenes hivatalos kiküldetést teljesítő képviselőinek.

(i) Az ellenőrző csoport tagja semmiféle személyes haszon szerzésére irányuló szakmai vagy kereskedelmi tevékenységet sem fejthet ki az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Állam területén.

12. Az ellenőrzés alá nem vont Részes Állam területén történő átutazáskor az ellenőrző csoport tagjai a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés 40. Cikk 1. bekezdése által a diplomáciai képviselőnek nyújtott kiváltságokban és mentességekben részesülnek. Az általuk vitt dokumentumok, illetve levelezés, beleértve a feljegyzéseket, továbbá a minták és jóváhagyott felszerelés a 11. bekezdés (c) és (d) albekezdései szerinti kiváltságokban és mentességekben részesülnek.

13. Kiváltságaik és mentességeik sérelme nélkül az ellenőrző csoport tagjai kötelesek tiszteletben tartani az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Állam törvényeit és szabályait, továbbá oly mértékben, amennyire ez összeegyeztethető az ellenőrzési megbízással, nem avatkozhatnak be az ezen Állam belügyeibe. Ha az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Részes Állam úgy véli, hogy a jelen Mellékletben felsorolt kiváltságokkal és mentességekkel visszaéltek, a Részes Állam és a Főigazgató konzultációt folytatnak az ezen visszaélés megtörténtének megállapítására, és ha ezt állapítják meg, meg kell akadályozni annak megismétlődését.

14. A Főigazgató lemondhat az ellenőrző csoport tagjai joghatóság alóli mentességéről, ha az a véleménye, hogy a mentesség meggátolná az igazság érvényesülését, továbbá hogy azokról le lehet mondani a jelen Egyezmény rendelkezési végrehajtásának sérelme nélkül. A lemondásnak mindig kifejezettnek kell lennie.

15. A megfigyelők ugyanazokban a kiváltságokban és mentességekben részesülnek mint a jelen Fejezet szerint az ellenőrök, kivéve a 11. bekezdés (d) albekezdése szerintiét.

C) Állandó rendelkezések

Belépési pontok

16. Minden Részes Államnak ki kell jelölni a belépési pontokat és a megfelelő információkat a Technikai Titkárság rendelkezésére kell bocsátani, nem később mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett. Ezeket a belépési pontokat úgy kell kijelölni, hogy az ellenőrző csoport elérhesse az ellenőrzés helyszínét, legalább egy belépési pontról 12 óra alatt. A belépési pontok helyét a Technikai Titkárság útján minden Részes Állammal közölni kell.

17. Minden Részes Állam megváltoztathatja a belépési pontokat, értesítve az ilyen változtatásokról a Technikai Titkárságot. Az ilyen változtatások 30 nappal azután lépnek hatályba, ahogy a Technikai Titkárság megkapta az értesítést, hogy értesítesse az összes többi Részes Államot.

18. Amennyiben a Technikai Titkárság úgy látja, hogy a belépési pontok száma nem elegendő az ellenőrzések időbeni megvalósításához, vagy a Részes Állam által javasolt változtatások megakadályozhatják az ellenőrzések időbeli végrehajtását, konzultációkat kezdeményez a Részes Állammal a probléma megoldására.

19. Abban az esetben, ha az ellenőrzött Részes Állam létesítményei

vagy körzetei egy Fogadó Részes Állam területén helyezkednek el, vagy a belépési ponttól az ellenőrizendő létesítmény vagy körzet elérése más Részes Állam területén való átutazást igényel, az ellenőrzött Részes Államnak gyakorolni kell jogait, és teljesíteni kötelezettségeit az ilyen ellenőrzésre vonatkozóan, összhangban a jelen Melléklettel. A Fogadó Részes Államnak elő kell segítenie az ilyen létesítmények és körzetek ellenőrzését és meg kell adnia a szükséges támogatást ahhoz, hogy az ellenőrző csoport időben és hatékonyan teljesíthesse feladatait. Azon Részes Államok, amelyek területén való átutazás szükséges az ellenőrzött Részes Állam létesítményeinek és körzeteinek ellenőrzéséhez, megkönnyítik az ilyen átutazást.

20. Abban az esetben, ha egy ellenőrzött Részes Állam létesítményei vagy körzetei egy olyan állam területén vannak, amely nem részese a jelen Egyezménynek, az ellenőrzött Részes Állam minden szükséges intézkedést megtesz annak biztosítására, hogy az ezen létesítmények és körzetek ellenőrzésére sor kerülhessen, a jelen Melléklet rendelkezéseivel összhangban. Az a Részes Állam, amelynek egy vagy több létesítménye vagy körzete van egy, a jelen Egyezményben nem Részes Állam területén, minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a Fogadó Állam fogadja az ezen Részes Állam számára kijelölt ellenőröket és segítőköt. Amennyiben az ellenőrzött Részes Állam nem tudja biztosítani a belépést, bizonyítania kell hogy minden szükséges intézkedést megtett a belépés biztosítására.

21. Abban az esetben, ha az ellenőrizni kívánt létesítmények vagy körzetek egy Részes Állam területén vannak, de ez a hely egy, a jelen Egyezményben nem Részes Állam joghatósága alá tartozik vagy

ellenőrzése alatt áll, a Részes Állam minden lehetséges, egy ellenőrzött Részes Államtól és egy Fogadó Részes Államtól elvárható lépést megtesz annak biztosítására, hogy az ilyen létesítmények és körzetek ellenőrzésére sor kerülhessen a jelen Melléklet rendelkezéseivel összhangban. Ha a Részes Állam nem képes biztosítani a belépést ezekbe a létesítményekbe és körzetekbe, bizonyítania kell, hogy minden szükséges intézkedést megtett a belépés biztosítására. Ezt a bekezdést nem kell alkalmazni akkor, ha az ellenőrizni kívánt létesítmények és körzetek a Részes Államéi.

Rendelkezések nem menetrend szerinti repülőgép használatára

22. A IX. Cikk szerinti ellenőrzések és más ellenőrzések céljából, amennyiben az időben történő utazás nem vihető keresztül a menetrend szerinti kereskedelmi szállítás útján, az ellenőrző csoportnak szüksége lehet a Technikai Titkárság tulajdonában álló vagy általa bérlet repülőgép használatára. Nem később, mint 30 nappal azt követően, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, minden Részes Állam tájékoztatja a Technikai Titkárságot arról az állandó diplomáciai azonosító számról, amely az ellenőrző csoportoknak és az ellenőrzéshez szükséges berendezéseknek az ellenőrzés helyszínére és onnan elszállítására szolgáló nem menetrend szerinti repülőgépek repüléséhez, illetve be- és kiléptetéséhez kell. A repülőgépek közlekedése a kijelölt belépési pontig vagy ponttól olyan meglevő nemzetközi légifolyosókon történik, amelyekben a Részes Államok és a Technikai Titkárság megállapodnak ilyen diplomáciai azonosítás alapjául.

23. Amikor nem menetrend szerinti repülőgép használatára kerül sor, a Technikai Titkárság az ellenőrzött Részes Államnak megadja a repülési tervet a Nemzeti Hatóságon keresztül,

amely tartalmazza a repülőgép repülését attól a repülőtértől, amelyről a repülőgép utoljára felszáll mielőtt belépne azon Állam légtérébe, ahol az ellenőrzés helye található, a belépési pontig, nem kevesebb, mint 6 órával a repülőtérről történő felszállás tervezett ideje előtt. Az ilyen tervet a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezetnek a polgári repülőgépre alkalmazandó szabályai szerint kell besorolni. A Technikai Titkárság a saját vagy általa bérlet járatoknál, minden egyes repülési terv Megjegyzések részében feltünteteti a diplomáciai azonosító számot, továbbá a megfelelő bejegyzést, amely a repülőgépet mint ellenőrzést végrehajtó repülőgépet azonosítja.

24. Nem kevesebb, mint 3 órával az ellenőrző csoportnak az ellenőrzés helye szerinti Állam légtérébe történő belépést megelőző, utolsó repülőtérről való indulása előtt, az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Részes Állam biztosítja, hogy a 23. bekezdésnek megfelelően készített repülési tervet besorolják, így az ellenőrző csoport a tervezett időben érhet a belépési pontra.

25. Az ellenőrzött Részes Állam parkolást, biztonsági védelmet, szervizszolgáltatást és üzemanyagot biztosít a Technikai Titkárság igénye szerint az ellenőrző csoport repülőgépének a belépési pontnál, ha a repülőgép a Technikai Titkárság tulajdona, vagy azt a Technikai Titkárság bérli. Az ilyen repülőgépet nem terheli leszállási díj, felszállási adó vagy más hasonló költség. A Technikai Titkárság fedezi az üzemanyag, a biztonsági védelem és a szervizszolgáltatás költségeit.

Adminisztratív rendelkezések

26. Az ellenőrzött Részes Állam ellátja az ellenőrző csoportot, vagy intézkedik erre, a szükséges távközlési eszközökkel, tolmácsszolgáltatással, illetve a meghallgatások és egyéb feladatok teljesítéséhez szállítással, a munkavégzés helyével, szállással,

étkezéssel és orvosi ellátással. Ilyen tekintetben a Szervezet visszatéríti az ellenőrzött Részes Államnak az ellenőrző csoporttal kapcsolatos költségeket.

Jóváhagyott felszerelés

27. A 29. bekezdést figyelembe véve az ellenőrzött Részes Állam nem korlátozhatja az ellenőrző csoportot, hogy az ellenőrzés helyszínére vigyen olyan felszerelést, amelyeket a 28. bekezdéssel összhangban jóváhagytak, melyek a Technikai Titkárság meghatározása szerint szükségesek az ellenőrzés követelményeinek teljesítéséhez. A Technikai Titkárság készíti el és szükség szerint napra készre teszi a jóváhagyott felszerelés listáját, amelyek a fenti célokra szükségesek lehetnek, továbbá az ilyen felszerelésekre vonatkozó szabályokat, összhangban a jelen Melléklettel. A Technikai Titkárságnak a jóváhagyott felszerelés listáját, illetve az erre vonatkozó szabályokat úgy kell megállapítani, hogy bármely fajta létesítményben, ahol az ilyen felszerelés használatára sor kerülhet, biztonságosan lehessen használni. A jóváhagyott felszerelés listáját az Értekezlet hagyja jóvá, a VIII. Cikk 21. bekezdése (i) pontjának megfelelően.

28. A felszerelési tárgyak a Technikai Titkárság őrzetében vannak, továbbá a Technikai Titkárság választja ki, hitelesíti és hagyja jóvá azokat. A Technikai Titkárság a lehetséges mértékig azokat a felszerelési eszközöket választja ki, amelyeket speciálisan a kívánt ellenőrzés adott fajtájához tervezték. A kiválasztott és jóváhagyott eszközöket különösen az illetéktelen átalakítással szemben óvni kell.

29. Az ellenőrzött Részes Államnak joga van az előírt időkeret sérelme nélkül ellenőrizni a felszerelést az ellenőrző csoport tagjai jelenlétében a belépési pontnál, az ellenőrzött Részes Állam vagy a Fogadó Állam területére

behozott vagy onnan kivitt felszerelés azonosságának megállapítására. Az ilyen azonosítás előmozdítására a Technikai Titkárságnak olyan dokumentumokat és rajzokat kell csatolni, amelyek a felszerelés kiválasztásának és jóváhagyásának hitelességét igazolják. A felszerelés ellenőrzése az ellenőrzött Részes Állam számára is bizonyítja, hogy a felszerelés megegyezik a meghatározott típusú ellenőrzéshez jóváhagyott felszerelés leírásával.

Az ellenőrzött Részes Állam kizárhatja a leírással nem egyező felszerelést vagy a fentiekben említett hitelesítő okmánnyal és rajzokkal nem rendelkező felszerelést. A felszerelés ellenőrzésére vonatkozó eljárát az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá, a VIII. Cikk 21. bekezdése (i) pontjával összhangban.

30. Abban az esetben, ha az ellenőrző csoport szükségesnek tartja a helyszínen levő, de nem a Technikai Titkársághoz tartozó felszerelési eszköz használatát és kéri az ellenőrzött Részes Államtól, hogy tegye lehetővé annak használatát, az ellenőrzött Részes Államnak lehetőségei szerint teljesítenie kell a kérést.

D) Ellenőrzést megelőző tevékenységek

Bejelentés

31. A Főigazgatónak értesíteni kell a Részes Államot az ellenőrző csoportnak a belépési pontra való érkezését megelőzően az előírt időhatáron belül, az ellenőrzés megvalósítására irányuló szándékáról.

32. A Főigazgató értesítése a következő információkat tartalmazza:

- (a) az ellenőrzés fajtája;
- (b) a belépési pont;
- (c) a belépési pontra érkezés napja és tervezett órája;
- (d) a belépési pontra érkezés eszköze;
- (e) az ellenőrizendő helyszín;

(f) az ellenőrök és az ellenőrásszisztensek neve; továbbá

(g) szükség esetén különjáratoknál a repülőgép beléptetési azonosító jele.

33. Az ellenőrzött Résztes Állam igazolja az ellenőrzési szándékról szóló, a Technikai Titkárság által továbbított értesítés vételét, nem később mint egy órával az ilyen értesítés vételét követően.

34. Amennyiben egy Résztes Államnak más Résztes Állam területén levő létesítménye ellenőrzésére kerülne sor, mindkét Résztes Államot egyidejűleg kell értesíteni a 31. és 32. bekezdésnek megfelelően.

Belépés az ellenőrzött Résztes Állam vagy a Fogadó Állam területére, és utazás az ellenőrzés helyszínére

35. Az ellenőrzött Résztes Államnak vagy a Fogadó Résztes Államnak, amelyeket értesítettek az ellenőrző csoport érkezéséről, biztosítani kell az azonnali belépésüket a területre, továbbá országon belüli kísérettel vagy más hatalmukban levő minden módon biztosítani kell az ellenőrző csoport, felszerelései és eszközei biztonságos átszállítását a belépési ponttól az ellenőrzés helyszínére, illetve egy kilépési pontig.

36. Az ellenőrzött Résztes Állam vagy a Fogadó Résztes Állam szükség szerint segítséget nyújt abban, hogy az ellenőrző csoport nem több mint 12 órával a belépési pontra érkezést követően elérje az ellenőrzés helyszínét.

Ellenőrzést megelőző tájékoztató

37. Az ellenőrzés helyszínére érkezéskor és az ellenőrzés megkezdését megelőzően az ellenőrző csoport rövid tájékoztatást kap a létesítmény képviselőitől, térképek és más megfelelő dokumentumok segítségével a létesítményről, az ott folyó tevékenységről, a biztonsági intézkedésekről, továbbá az ellenőrzéshez szükséges adminisztratív és logisztikai intézkedésekről. A

tájékoztatással töltött időt a szükséges legrövidebb tartamra kell korlátozni és ez egy esetben sem haladhatja meg a három órát.

E) Az ellenőrzések lefolytatása

Általános szabályok

38. Az ellenőrző csoport tagjai tevékenységüket a jelen Egyezmény rendelkezéseivel, továbbá a Főigazgató által megállapított szabályokkal, valamint a Résztes Államok és a Szervezet között kötött létesítményegyezménnyel összhangban végzik.

39. Az ellenőrző csoportnak szigorúan tartania kell magát a Főigazgató által adott ellenőrzési megbízáshoz. Tartózkodni kell a megbízáson túli tevékenységtől.

40. Az ellenőrző csoportnak tevékenységét úgy kell folytatnia, hogy feladatait időben és hatékonyan elvégezze, továbbá a lehető legkevesebb alkalmatlankodást okozza az ellenőrzött Résztes Államnak vagy a Fogadó Államnak, és lehető legkevésbé zavarja az ellenőrzött létesítményt vagy körzetét. Az ellenőrző csoportnak el kell kerülni a létesítmény működésének szükségtelen akadályozását vagy késleltetését, illetve el kell kerülni biztonsága befolyásolását. Az ellenőrző csoport kifejezetten nem működtethet semmiféle berendezést. Ha az ellenőrök úgy találják, hogy megbízatásuk teljesítéséhez egy meghatározott művelet végrehajtására van szükség a létesítményben, fel kell kérni az ellenőrzés alatt álló létesítmény kijelölt képviselőjét annak elvégzésére. A képviselő a lehetséges mértékig teljesíti a kérést.

41. Amennyiben ezt az ellenőrzött Résztes Állam kéri, feladatainak az ellenőrzött Résztes Állam vagy a Fogadó Államban történő teljesítése során, az ellenőrző csoport tagjait az ellenőrzött Résztes Állam képviselői kísérik, de

emiatt az ellenőrző csoportot nem készleltethetik vagy akadályozhatják feladatai végrehajtásában.

42. Az ellenőrzés lefolytatásának részletes eljárási szabályait, az ellenőrzési kézikönyvébe történő felvétel céljából a Technikai Titkárságnak ki kell dolgozni, figyelembe véve az Értekezlet által a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően megtárgyalt és jóváhagyott iránymelveket.

Biztonság

43. Feladataik ellátása során az ellenőröknek és az ellenőr asszisztenseknek tiszteletben kell tartani az ellenőrzött helyszín biztonsági előírásait, beleértve a létesítményen belül felügyelet alatt álló környezet védelmére és a személyes biztonságra vonatkozókat is. Az ilyen követelmények érvényesítésére az Értekezlet részletes eljárási szabályokat tárgyal meg és hagy jóvá, a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontja szerint.

Összeköttetés

44. Az ellenőröknek joguk van az országban tartózkodás során összeköttetésbe lépni a Technikai Titkárság központjával. Ebből a célból használhatják saját, kellően hitelesített, jóváhagyott berendezéseiket, továbbá kérhetik az ellenőrzött Résztes Államtól vagy a Fogadó Államtól, tegyék lehetővé más híradástechnika igénybevételét. Az ellenőrző csoport jogosult használni saját kétirányú rádió-távközlési rendszerét, a kerületben járőröző személyzet és az ellenőrző csoport más tagjai között.

Az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam jogai

45. Az ellenőrző csoport, a jelen Egyezmény vonatkozó Cikkeivel és mellékleteivel, valamint a létesítmény-egyezménnyel és az ellenőrzési kézikönyvben rögzített eljárásokkal összhangban jogosult az ellenőrzés helyszínéhez akadálytalanul hozzáférni.

Az ellenőrzendő tételeket az ellenőrök választják ki.

46. Az ellenőröknek joguk van a létesítmény személyzetének bármely tagját meghallgatni az ellenőrzött Résztes Állam képviselőjének jelenlétében abból a célból, hogy megállapítsák a vonatkozó tényeket. Az ellenőrök csak az ellenőrzés megvalósításához szükséges információkat és adatokat kérhetik, az ellenőrzött Résztes Államnak rendelkezésre kell bocsátani a kért információt. Az ellenőrzött Résztes Államnak joga van ellenezni azokat a létesítmény személyzete tagjának feltett kérdéseket, amelyeket nem tart az ellenőrzés tárgyához tartozónak. Ha az ellenőrző csoport vezetője ellenvéleményt nyilvánít és azokat tárgyhöz tartozónak tartja, a kérdést írásban kell eljuttatni az ellenőrzött Résztes Államnak, kérve válaszát. Az ellenőrző csoport rögzítheti bármely meghallgatás engedélyezése, megválaszolandó kérdés vagy adandó magyarázat elutasítását az ellenőrzésről szóló jelentés azon részében, amely az ellenőrzött Résztes Állam együttműködésével foglalkozik.

47. Az ellenőröknek joguk van ellenőrizni azt a dokumentációt vagy feljegyzéseket, amelyeket megbízatásuk teljesítése szempontjából lényegesnek tartanak.

48. Az ellenőrök jogosultak fényképek készítését kérni az ellenőrzött Résztes Állam vagy az ellenőrzött létesítmény képviselőitől. Biztosítani kell az azonnal előhívható fényképfelvételek készítésének lehetőségét. Az ellenőrző csoport dönti el, megfelelnek-e a fényképfelvételek kérésüknek, ha nem, új fényképfelvételt kell készíteni. Az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam minden fényképfelvétel egy másolatát megtartja.

49. Az ellenőrzött Résztes Állam képviselői jogosultak az ellenőrző csoport által végrehajtott valamennyi ellenőrzési tevékenység megfigyelésére.

50. Az ellenőrzött Résztes Állam, kérésére megkapja a Technikai Titkárságtól a létesítményről összegyűjtött információk és adatok másolatát.

51. Az ellenőröknek joguk van felvilágosítást kérni az ellenőrzés során felmerült kételyekkel kapcsolatosan. Ezeket a kérdéseket azonnal fel kell tenni az ellenőrzött Résztes Állam képviselője útján. Az ellenőrzött Résztes Állam képviselője az ellenőrzés folyamán megadja az ellenőrző csoportnak azt a felvilágosítást, amely a kétely eloszlátásához szükséges lehet. Ha az ellenőrzés helyszínén belül található tárgyval vagy épülettel kapcsolatos kérdések nem tisztázódnak, a tárgyat vagy épületet, kérelemre le kell fényképezni abból a célból, hogy tisztázzák természetét és rendeltetését. Ha a kételyt nem lehet eloszlátani az ellenőrzés folyamán, az ellenőröknek ezt azonnal jelenteni kell a Technikai Titkárságnak. Az ellenőröknek, az ellenőrzésről szóló jelentésükbe fel kell venni bármely ilyen meg nem oldott kérdést, a tisztázásukra vonatkozó felvilágosításokat és minden ott készített fénykép másolatát.

Minták vétele, kezelése és elemzése

52. Az ellenőrzött Résztes Állam vagy az ellenőrzött létesítmény képviselői vesznek mintát az ellenőrző csoport kérésére, az ellenőrök jelenlétében. Amennyiben így egyeznek meg előzetesen, az ellenőrzött Résztes Állam vagy az ellenőrzött létesítmény képviselőivel, az ellenőrző csoport maga is vehet mintát.

53. Ahol ez lehetséges, a minták elemzését a helyszínen kell elvégezni. Az ellenőrző csoportnak joga van a mintákat, a magával hozott jóváhagyott felszerelésekkel a helyszínen elemezni. Az ellenőrző csoport kérésére, az ellenőrzött Résztes Állam, összhangban megegyezett eljárásokkal, segítséget nyújt a minták helyszíni elemzéséhez. Alternatívaként, az ellenőrző csoport

kérheti, hogy a helyszíni elemzést jelenlétében hajtsák végre.

54. Az ellenőrzött Résztes Államnak joga van minden minta egy részét visszatartani, vagy kettős mintát venni, illetve jelen lenni a minták helyszíni elemzésénél.

55. Az ellenőrző csoport, ha szükségesnek tartja, elküldi a mintákat helyszínen kívüli elemzésre a Szervezet által kijelölt laboratóriumokba.

56. A Főigazgató felelős elsődlegesen a minták biztonságáért, sértetlenségéért és fennmaradásáért, továbbá a helyszínen kívül végrehajtandó elemzésre továbbított minták bizalmas kezeléséért. Az Értekezlet által, a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően megtárgyalt és jóváhagyott eljárások szerint, annak biztosítására, hogy az felvételre kerüljön az Ellenőrzési Kézikönyvbe, a Főigazgató:

(a) létrehozza a minták vételét, kezelését, szállítását és elemzését szabályozó szigorú rendszert;

(b) hitelesíti a különféle elemzések elvégzésére kijelölt laboratóriumokat;

(c) felügyeli az ilyen kijelölt laboratóriumok eszközeinek és eljárásainak, a mozgó analitikai eszközöknek és eljárásoknak a szabványosítását, figyelemmel kíséri ezen laboratóriumok, mozgó eszközök és eljárások hitelesítésével kapcsolatos minőségi ellenőrzést és szabványokat;

(d) kiválasztja a kijelölt laboratóriumok közül azokat, amelyek a különleges ellenőrzések analitikai és más funkcióit látják el.

57. Amennyiben helyszínen kívüli elemzésre kerül sor, a mintákat legalább két kijelölt laboratóriumban kell megvizsgálni. A Technikai Titkárság biztosítja az elemzés eredményes lefolytatását. A Technikai Titkárság számol el a mintákkal, ezért bármely fel nem használt mintát vagy ebből származó részt vissza kell juttatni a Technikai Titkárságnak.

58. A Technikai Titkárság állítja össze a minták laboratóriumi elemzésének a jelen Egyezmény teljesítésével kapcsolatos eredményeit és azokat beépíti az ellenőrzésről szóló zárójelentésbe. A Technikai Titkárság jelentésébe be kell venni a kijelölt laboratóriumok által használt eszközökre és módszerekre vonatkozó részletes információt.

Az ellenőrzés időtartamának meghosszabbítása

59. Az ellenőrzés időtartamát, az ellenőrzött Résztes Állam képviselőjének egyetértésével meg lehet hosszabbítani.

Ellenőrzés utáni tájékoztatás

60. Az ellenőrzés befejezésekor az ellenőrző csoport találkozik az ellenőrzött Résztes Állam és az ellenőrzött helyszínért felelős személyzet képviselőivel, hogy áttekintsék az ellenőrző csoport előzetes megállapításait és tisztázzanak bármely kételyt. Az ellenőrző csoport az ellenőrzött Résztes Állam képviselői rendelkezésére bocsátja, írásban, szabványos formában előzetes megállapításait, minden a helyszínről elviendő, összegyűjtött mintával, írásos információk és adatok másolataival és más anyagokkal együtt. Az okmányt az ellenőrző csoport vezetője írja alá. Jelezve, hogy tudomásul vette az okmány tartalmát, az ellenőrzött Résztes Állam képviselője ugyancsak aláírja az okmányt. Ezt a találkozót az ellenőrzés befejezését követő 24 órán belül kell megtartani.

F) Elutazás

61. Az ellenőrzést követő eljárások befejezésekor, az ellenőrző csoport amilyen gyorsan csak lehetséges, elhagyja az ellenőrzött Résztes Állam vagy a Fogadó Állam területét.

G) Jelentések

62. Nem később, mint az ellenőrzés befejezését követő 10 napon belül az

ellenőrök elkészítik tényszerű, zárójelentésüket az általuk végzett tevékenységről és megállapításairól. Ez csupán a jelen Egyezmény betartásával kapcsolatos tényeket tartalmazza, az ellenőrzési megbízással összhangban. A jelentés tájékoztat arról is, hogy az ellenőrzött Résztes Állam milyen módon működött együtt az ellenőrző csoporttal. Az ellenőrök különvéleményét a jelentéshez lehet mellékelni. A jelentést bizalmasan kell kezelni.

63. A zárójelentést azonnal meg kell küldeni az ellenőrzött Résztes Államnak. Bármely olyan írásos észrevételt, amelyet a Résztes Állam a megállapításokkal kapcsolatban azonnal megegyeztet, mellékelni kell. A zárójelentést, az ellenőrzött Résztes Állam csatolt észrevételeivel egyetemben meg kell küldeni a Főigazgatónak, az ellenőrzést követő 30 napon belül.

64. Ha a jelentés kétséges elemeket tartalmaz, vagy a Nemzeti Hatóság és az ellenőrök közötti együttműködés nem éri el az elvárt mértéket, a Főigazgató felvilágosítást kér a Résztes Államtól.

65. Ha a kétségeket nem lehet eloszlatni, vagy a megállapított tények természete olyan, amelyek szerint vélhető, hogy a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségek nem teljesülnek, a Főigazgató késedelem nélkül tájékoztatja a Végrehajtott Tanácsot.

H) Az általános rendelkezések alkalmazása

66. A jelen Rész rendelkezéseit kell alkalmazni a jelen Egyezmény szerint végrehajtott minden ellenőrzésre, kivéve amikor a jelen Rész rendelkezései eltérnek a jelen Melléklet III–XI. Részek szerinti meghatározott ellenőrzésekre vonatkozó rendelkezésektől, amely esetben ez utóbbiak részesülnek előnyben.

III. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK
A IV., V. ÉS A VI. CIKK 3.
BEKEZDÉSE SZERINTI
ELLENŐRZÉSI INTÉZKEDÉSEKHEZ

*A) Első szemlék és létesítmény-
egyezmények*

1. Minden, a IV., V. és a VI. Cikk 3. bekezdése szerint helyszíni ellenőrzés alá tartozó, bejelentett létesítmény, közvetlenül a bejelentést követően ellenőrzést kap. Az ilyen létesítmény ellenőrzésének célja a szolgáltatott információk megerősítése és további információ megszerzése, amely szükséges a jövőbeni, a létesítménynél végzendő ellenőrzés megtervezéséhez – beleértve a helyszíni szemlék, és a helyszínen levő berendezésekkel végzendő folyamatos megfigyelést –, valamint a létesítmény-egyezmények kidolgozásához.

2. A Résztes Államoknak biztosítaniuk kell, hogy a Technikai Titkárság a nyilatkozatok ellenőrzését és a rendszeres ellenőrzési intézkedéseket megkezdhesse minden létesítménynél, a jelen Egyezmény számukra történt hatálybalépését követően a meghatározott időtartamon belül.

3. Valamennyi Résztes Államnak létesítmény-egyezményt kell kötni a Szervezettel, minden egyes bejelentett és a IV., V., továbbá a VI. Cikk 3. bekezdése szerint helyszíni ellenőrzés alá tartozó létesítményre vonatkozóan.

4. A létesítmény-egyezményeket a jelen Egyezménynek a Résztes Államra vonatkozó hatálybalépésétől, vagy a létesítmény első bejelentésétől számított 180 napon belül el kell készíteni, kivéve amikor vegyifegyver-megsemmisítő létesítményről van szó, amelyekre az 5–7. bekezdést kell alkalmazni.

5. Az olyan vegyifegyver-megsemmisítő létesítmény esetén, amely több mint egy évvel azután kezd meg működni, hogy a jelen

Egyezmény a Résztes Állam számára hatályba lépett, a létesítmény-egyezményt a létesítmény működését megelőzően 180 nappal kell elkészíteni.

6. Az olyan vegyifegyver-megsemmisítő létesítmény esetében, amely a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépésekor üzemben van, vagy működését megkezdte kevesebb, mint egy évvel ezután, a létesítmény-egyezményt 210 nappal a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépését követően kell megkötöni, kivéve, ha a Végrehajtó Tanács úgy dönt, hogy a jelen Melléklet IV. (A) Rész 51. bekezdéssel összhangban jóváhagyott átmeneti ellenőrzési intézkedések elégségesek, beleértve az átmeneti létesítmény-egyezményt, a helyszíni szemle és a helyszíni műszeres megfigyelés útján végrehajtandó ellenőrzésről szóló rendelkezéseket és az intézkedések végrehajtására szolgáló határidőt.

7. A 6. bekezdésben említett olyan létesítmény esetében, amely a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történő hatálybalépésétől számított két éven belül befejezi működését, a Végrehajtó Tanács hozhat olyan döntést, hogy a jelen Melléklet IV. (A) Rész 51. bekezdéssel összhangban jóváhagyott átmeneti ellenőrzési intézkedések elégségesek, beleértve az átmeneti létesítmény-egyezményt, a helyszíni szemle és a helyszíni műszeres megfigyelés útján végrehajtandó ellenőrzésről szóló rendelkezéseket és az intézkedések végrehajtására szolgáló határidőt.

8. A létesítmény-egyezmények a minta-egyezményekre épülnek és részletes intézkedéseket tartalmaznak, amelyek megszabják az ellenőrzést minden egyes létesítményben. A minta-egyezmények olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek szerint figyelemmel kell lenni a jövőbeli technológiai haladásra, továbbá ezeket a

Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a VII. Cikk 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően.

9. A Technikai Titkárság minden helyszínen lepecsételt fénykép-, terv- és egyéb dokumentumtárolót tarthat, és kérheti, hogy ezekre a következő ellenőrzések során hivatkozzanak.

B) Állandó rendelkezések

10. Ahol alkalmazható, a Technikai Titkárságnak joga van folyamatos megfigyelő berendezések és rendszerek telepítésére, továbbá pecsétek elhelyezésére, valamint azok használatára, összhangban a jelen Egyezmény, illetve a Részes Állam és a Szervezet közötti létesítmény-egyezmények vonatkozó rendelkezéseivel.

11. Az ellenőrzött Részes Állam jogosult ellenőrizni, megegyezett eljárással összhangban az ellenőrző csoport által telepített és használt bármely berendezést, továbbá azokat kipróbáltatni saját képviselőinek jelenlétében. Az ellenőrző csoport jogosult az ellenőrzött Részes Állam által, a vegyifegyverek megsemmisítésére szolgáló technológiai folyamat megfigyelése céljából telepített berendezések saját használatára. Ebből a célból az ellenőrző csoport jogosult ezeket a berendezéseket felülvizsgálni és jelenlétükben kipróbáltatni, amelyeket használni szándékozik a vegyifegyverek megsemmisítésének ellenőrzésére,

12. Az ellenőrzött Részes Államnak meg kell tenni a szükséges előkészületeket és támogatást kell nyújtania a folyamatos megfigyelő eszközök és rendszerek telepítéséhez.

13. A 11. és 12. bekezdések végrehajtására az Értekezlet a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontja szerint megtárgyalja és jóváhagyja a részletes eljárást.

14. Az ellenőrzött Részes Állam azonnal értesíti a Technikai Titkárságot,

ha olyan esemény következik vagy következhet be abban a létesítményben, ahol a megfigyelő eszközöket felszerelték, amely hatással lehet a megfigyelő rendszerre. Az ellenőrzött Részes Állam összehangolja az ezt követő tevékenységet a Technikai Titkársággal azzal a céllal, hogy helyreállítsa a megfigyelő rendszer működését, és ha szükséges megtegye a közbeeső intézkedéseket amint az lehetséges.

15. Az ellenőrző csoport minden ellenőrzés folyamán meggyőződik arról, hogy a megfigyelő rendszer helyesen működik, továbbá az elhelyezett pecséteket nem rongálták-e meg. Ezen túl szükséges lehet a megfigyelő rendszer karbantartása céljából kiszállást tenni, hogy elvégezzék a szükséges karbantartási és berendezéscsere munkálatokat, vagy beállítsák a megfigyelő rendszer kívánt célterületét.

16. Ha a megfigyelő rendszer bármely rendelkezést jelez, a Technikai Titkárság haladéktalanul intézkedik annak megállapítására, hogy ez a berendezés működésének zavarából vagy a létesítményben folyó tevékenységből ered-e. Ha a probléma ezek után is megoldatlan marad, a Technikai Titkárságnak azonnal meg kell bizonyosodni a valóságos helyzetről, beleértve a létesítmény azonnali helyszíni ellenőrzését vagy meglátogatását, ha ez szükséges. Az észlelés után a Technikai Titkárság azonnal jelzi az ilyen problémát az ellenőrzött Részes Államnak, amely segítséget nyújt annak megoldásában.

C) Ellenőrzést megelőző tevékenységek

17. Az ellenőrzött Részes Államot értesíteni kell az ellenőrzésről, nem kevesebb mint 24 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezése tervezett időpontja előtt, kivéve a 18. pontban leírt esetet.

18. Az ellenőrzött Résztes Államot értesíteni kell az első szemléről, nem kevesebb, mint 72 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezése tervezett időpontja előtt.

IV. (A) RÉSZ

A VEGYIFEGYVEREK MEGSEMMISÍTÉSE ÉS ANNAK ELLENŐRZÉSE A IV. CIKK SZERINT

A) Nyilatkozatok

Vegyifegyverek

1. A Résztes Államnak a vegyifegyverekről szóló III. Cikk 1. bekezdés (a) albekezdés (ii) pontja szerinti nyilatkozata a következőket tartalmazza:

(a) minden bejelentett vegyi anyag összesített mennyiségét;

(b) minden vegyifegyver-tároló létesítmény pontos helyét; megjelölve:

(i) elnevezését;

(ii) földrajzi koordinátáit; továbbá

(iii) részletes helyszínrajzát, beleértve a határvonalakat jelző térképet, továbbá a létesítményen belüli betonfedezékeket/raktárkörzeteket;

(c) minden egyes vegyifegyver-tároló létesítmény részletes leltárát, beleértve:

(i) a II. Cikk szerint vegyifegyverként meghatározott vegyületeket;

(ii) a töltetlen lőszerket, lőszerrészeket, eszközöket vagy szerkezeteket, amelyeket vegyifegyverként határoztak meg;

(iii) olyan szerkezeteket, amelyeket speciálisan a (ii) pontban felsorolt lőszerket, lőszerrészeket, eszközöket vagy szerkezeteket alkalmazásával kapcsolatban közvetlen felhasználásra tervezték;

(iv) olyan vegyületeket, amelyeket speciálisan a (ii) pontban felsorolt lőszerket, lőszerrészeket, eszközöket vagy szerkezeteket alkalmazásával

kapcsolatban közvetlen felhasználásra tervezték.

2. Az 1. bekezdés (c) albekezdés (i) pontjában említett vegyületekről szóló nyilatkozatnál a következőket kell alkalmazni:

(a) a vegyületeket a Vegyületek Mellékletében felsorolt listáknak megfelelően kell bejelenteni;

(b) a Vegyületek Mellékletében fel nem sorolt vegyületeknek a megfelelő listába való lehetséges felvételéhez információt kell szolgáltatni, beleértve a tiszta vegyület toxicitási adatait. Prekurzoroknál a végső fő reakció termék(ek) toxicitására és azonosságára vonatkozó információt kell megadni;

(c) a vegyületeket az Elméleti és Alkalmazott Kémia Nemzetközi Uniója (IUPAC) hatályos nomenklatúrája szerinti kémiai névvel, szerkezeti képlettel és a CAS nyilvántartási számával, ha ilyennel rendelkezik, kell azonosítani. Prekurzoroknál a végső fő reakció termék(ek) toxicitására és azonosságára vonatkozó információt kell megadni;

(d) két vagy több vegyület keveréke esetén, minden vegyületet azonosítani kell és meg kell adni a százalékos arányukat és a keveréket a legtoxikusabb vegyület kategóriája alapján kell bejelenteni. Ha egy bináris vegyifegyver egyik alkotó része két vagy több vegyület keverékéből áll, minden vegyületet azonosítani kell és meg kell adni mindegyikük százalékos arányát;

(e) a bináris vegyifegyvereket a megfelelő végtermék szerint kell bejelenteni a 16. bekezdés által meghatározott vegyifegyver kategóriák alkalmazásával. A következő kiegészítő információkat kell megadni a bináris vegyi lőszerket/eszközöket minden egyes fajtájánál:

(i) a mérgező végtermék kémiai elnevezése;

(ii) minden komponens kémiai összetétele és mennyisége;

(iii) a két komponens közötti tényleges súlyarány;

(iv) melyik a kulcskomponens;

(v) a kulcskomponensből egyenértéksúlynyi alapon számított mérgező végtermék tervezett mennyisége, 100 százalékos kitermelést feltételezve. Az egy meghatározott mérgező végtermék előállítására szánt kulcskomponens bejelentett mennyiségét (tonnában) egyenlőnek kell tekinteni e mérgező végtermék mennyiségével (tonnában), egyenértéksúlynyi alapon számolva, 100 százalékos kitermelést feltételezve;

(f) a többkomponensű vegyifegyvereknél a nyilatkozat hasonló a bináris fegyvereknél előírtakhoz;

(g) minden vegyület esetében be kell jelenteni a tárolás formáját; azaz, lőszer, lőszerreszek, eszközök, szerkezetek, ömlesztve tárolók és más tartályok. A tárolás minden formájánál a következőket kell felsorolni:

(i) fajta;

(ii) méret vagy űrméret;

(iii) darabszám; továbbá

(iv) a vegyi töltet névleges súlya, darabonként;

(h) minden egyes vegyületnél a raktár-létesítményben levő teljes súlyt kell bejelenteni;

(i) ezen kívül, az ömlesztve tárolt vegyületeknél a tisztaság százalékát is be kell jelenteni, ha az ismert.

3. Az 1. bekezdés (c) albekezdés (ii) pontjában említett minden típusú töltetlen lőszer, lőszerreszeknél, eszközöknél vagy szerkezeteknél a tájékoztatás kiterjed:

(a) a darabszámra;

(b) a névleges töltőtér fogatra darabonként;

(c) a betölteni kívánt vegyületre.

Nyilatkozatok a vegyifegyverekről a III. Cikk (1) bekezdés (a) albekezdés (iii) pontja szerint

4. A vegyifegyverekről szóló a III. Cikk (1) bekezdés (a) albekezdés (iii) pontja szerinti nyilatkozatoknak a fenti 1–3. bekezdésekben felsorolt információkat kell tartalmazni. Az a Részes Állam, amelynek területén a vegyifegyvereket elhelyezték, felelős a megfelelő intézkedések megtételéért a másik Állam vonatkozásában, hogy biztosítsa a nyilatkozatok megtételét. Ha a Részes Állam, amelynek területén a vegyifegyvereket elhelyezték nem képes teljesíteni a jelen bekezdés szerinti kötelezettségét, közölnie kell ennek okait.

Nyilatkozatok a korábbi átadásokról és átvételekről

5. A Részes Államnak, amely 1946. január 1. óta átadott vagy átvett vegyifegyvereket, be kell jelentenie ezeket az átadásokat és átvételeket a III. Cikk (1) bekezdés (a) albekezdés (iv) pontjának megfelelően, feltéve, ha az évenként átadott vagy átvett mennyiség vegyületenként meghaladja az 1 tonnát, ömlesztve és/vagy lőszer formájában. Ezt a bejelentést az 1. és a 2. bekezdésben meghatározott leltár-minta szerint kell megtenni. A bejelentésnek tartalmaznia kell továbbá az átadó és az átvevő országok megjelölését, az átadás vagy az átvétel időpontját, továbbá a lehetséges pontossággal az átadott tételek jelenlegi helyét. Amikor nem áll rendelkezésre minden felsorolt információ az 1946. január 1. és 1970. január 1. közötti vegyifegyver átadásokról és átvételekről, a Részes Államnak be kell jelentenie mindazokat az információkat, amelyek még rendelkezésre állnak és magyarázatot kell adnia arra vonatkozóan, hogy miért nem áll módjában teljes bejelentést tenni.

A vegyifegyverek megsemmisítésére vonatkozó általános terv betérjesztése

6. A III. Cikk 1. bekezdés (a) albekezdés (v) pontja szerint betérjesztett, a vegyifegyverek megsemmisítésére vonatkozó általános terv áttekintést ad a Részes Állam teljes nemzeti vegyifegyver-megsemmisítési programjáról, továbbá információt kell nyújtania a Részes Államnak a jelen Egyezményben található megsemmisítési követelmények teljesítésére irányuló erőfeszítéseiről. A tervnek részleteznie kell:

(a) egy általános megsemmisítési menetrendet, amely megadja a minden egyes éves megsemmisítési időszak alatt megsemmisíteni tervezett vegyifegyverek fajtáját és hozzávetőleges mennyiségét, minden meglévő vegyifegyver- megsemmisítő létesítményre, és ha lehetséges, minden tervezett vegyifegyver-megsemmisítő létesítményre;

(b) a meglévő, vagy a megsemmisítési időszak alatt üzembe helyezni tervezett vegyifegyver-megsemmisítő létesítmények számát;

(c) minden egyes meglévő, vagy tervezett vegyifegyver-megsemmisítő létesítménynél:

(i) elnevezését és helyét; továbbá

(ii) a megsemmisítendő vegyifegyverek fajtáját és megközelítő mennyiségét, valamint a vegyi töltet fajtáját (például idegbénító vagy hólyaghúzó harcanyag), és hozzávetőleges mennyiségét;

(d) a megsemmisítő létesítmények személyzetének kiképzésére vonatkozó terveket és programokat;

(e) azokat a biztonsági és kibocsátásra vonatkozó nemzeti szabványokat, amelyeket a megsemmisítő létesítménynek teljesítenie kell;

(f) a vegyifegyverek megsemmisítésének módszerei kifejlesztésére, illetve meglévő

módszerek tökéletesítésére vonatkozó információkat;

(g) a vegyifegyverek megsemmisítésének becsült költségeit; továbbá

(h) bármely tényezőt, amely a nemzeti megsemmisítési programot kedvezőtlenül érinthetné.

B) Intézkedések raktár-létesítmények biztosítására és raktár-létesítmények előkészítésére

7. Minden Részes Államnak legkésőbb a vegyifegyverekről szóló nyilatkozata megtételéig meg kell tennie az általa szükségesnek tartott intézkedéseket raktár-létesítményeinek biztosítására, és meg kell akadályozni a vegyifegyvereknek bármely mozgását az ilyen létesítményeken kívül, kivéve a megsemmisítés céljára történő elszállítást.

8. A Részes Államnak biztosítania kell, hogy a raktár létesítményekben a vegyifegyvereket úgy helyezték el, hogy azonnal készen állhassanak a 37–49. bekezdések szerinti ellenőrzésekre.

9. Miközben egy vegyifegyver-raktározó létesítmény zárva marad bármely, a vegyifegyverek létesítményen kívülre irányuló mozgatása elöl, kivéve a megsemmisítésre történő szállítást, a Részes Állam folytathatja a létesítmény szokásos fenntartási munkálatait, beleértve a vegyifegyverek szokásos karbantartását, biztonsági megfigyelését és fizikai biztonsági tevékenységet, továbbá a vegyifegyverek előkészítését a megsemmisítésre.

10. A vegyifegyverek karbantartására irányuló tevékenység nem foglalja magában:

(a) a harcanyag vagy lőszertestek cseréjét;

(b) a lőszerek vagy részek, illetve komponenseik eredeti jellegének megváltoztatását.

11. Minden karbantartási munka a Technikai Titkárság megfigyelése alá tartozik.

C) Megsemmisítés

Vegyifegyverek megsemmisítésének elvei és módszerei

12. A „vegyszer megsemmisítése” olyan eljárást jelent, amellyel a vegyületeket egy alapvetően visszafordíthatatlan módon átalakítják olyan vegyületté, amely nem alkalmas vegyifegyver előállítására, továbbá amely visszafordíthatatlan módon lőszerket és alkatrészeit mint ilyeneket használhatatlanná tesz.

13. Minden Részes Állam maga határozza meg vegyifegyverei megsemmisítésének módszerét, azzal a kivétellel, hogy a következő módszereket nem lehet alkalmazni: beleönteni bármely víztömegbe, földbe eltemetni vagy nyitott gödörben elégetni. A vegyifegyvereket csakis erre speciálisan kijelölt, továbbá megfelelően tervezett és felszerelt létesítményben kell megsemmisíteni.

14. Minden Részes Államnak vegyifegyver-megsemmisítő létesítményeit olyan módon kell felépítenie és működtetni, hogy biztosítva legyen a vegyifegyverek megsemmisítése, továbbá a megsemmisítési eljárás a jelen Egyezmény rendelkezései szerint ellenőrizhető legyen.

Megsemmisítés rendje

15. A vegyifegyverek megsemmisítésének rendje a jelen Egyezmény I. Cikkében és más Cikkekben felsorolt kötelezettségeken alapszik, beleértve a rendszeres helyszíni ellenőrzésre vonatkozó kötelezettségeket is. Ez figyelemmel van a Részes Államnak a megsemmisítés alatti nem csökkenő biztonsághoz fűződő érdekeire, a megsemmisítés korai szakaszában történő bizalomépítésre, a vegyifegyverek

megsemmisítése folyamatában történő fokozatos tapasztalatszerzésre, továbbá a raktárkészletek adott összetételére való tekintet nélküli alkalmazhatóságra és a vegyifegyver megsemmisítésére választott módszerekre. A megsemmisítés rendje a szintkiegyenlítés elvére épül.

16. A megsemmisítés szempontjából a minden egyes Részes Állam által bejelentett vegyifegyvereket 3 osztályba kell sorolni:

1. osztály: vegyifegyverek az 1. listában felsorolt vegyületek, azok alkatrészei és komponensei alapján;

2. osztály: vegyifegyverek, minden más vegyület, azok alkatrészei és komponensei alapján;

3. osztály: nem töltött lőszerkezetek, eszközök, valamint szerkezetek, amelyeket speciálisan vegyifegyverek alkalmazásával közvetlen kapcsolatban történő használatra terveztek.

17. A Részes Államnak meg kell kezdeni:

(a) az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek megsemmisítését nem később, mint 2 évvel azt követően, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett és be kell fejezni a megsemmisítést nem később, mint 10 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett. A Részes Államnak a következő megsemmisítési határidőknek megfelelően kell megsemmisíteni a vegyifegyvereket:

(i) 1. szakasz: nem később mint 2 évvel azt követően, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett, az első megsemmisítő létesítményének próbauzemét be kell fejezni. Az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek nem kevesebb, mint 1 százalékát meg kell semmisíteni nem később mint 3 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett;

(ii) 2. szakasz: az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek nem kevesebb, mint 20 százalékát meg kell semmisíteni nem

később, mint 5 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett;

(iii) 3. szakasz az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek nem kevesebb, mint 45 százalékát meg kell semmisíteni nem később, mint hét évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett;

(iv) 4. szakasz: az 1. osztályba tartozó valamennyi vegyifegyvert meg kell semmisíteni nem később, mint 10 évvel azután hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett.

(b) A 2. osztályba tartozó vegyifegyverek megsemmisítését nem később, mint egy évvel azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, és be kell fejezni a megsemmisítést nem később, mint 5 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett. A 2. osztályba tartozó vegyifegyvereket a megsemmisítési időszak alatt évenként azonosan emelkedő ütemben kell megsemmisíteni. Az ilyen fegyvereknél az összehasonlítási tényező a vegyületek súlya a 2. osztályon belül; továbbá

(c) a 3. osztályba tartozó vegyifegyverek megsemmisítését nem később, mint 1 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett és be kell fejezni a megsemmisítést nem később, mint 5 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett. A 3. osztályba tartozó vegyifegyvereket a megsemmisítési időszakban évente azonosan növekvő ütemben kell megsemmisíteni. A nem töltött lőszeres és eszközök összehasonlítási tényezője a névleges töltő térfogat (m^3), míg a szerkezeteknél ez a darabszám.

18. A bináris vegyifegyverek megsemmisítésénél a következőket kell alkalmazni:

(a) A megsemmisítés rendje szempontjából, egy meghatározott mérgező végtermék előállítására szánt kulcs-komponens bejelentett mennyiségét (tonnában) egyenértékűnek kell tekinteni a mérgező végtermék mennyiségével (tonnában)

egyenértéksúlynyi alapon számolva, 100 százalékos kitermelést feltételezve.

(b) A kulcskomponens adott mennyiségének megsemmisítésére vonatkozó követelmény maga után vonja a másik komponens megfelelő mennyiségének megsemmisítésére vonatkozó követelményt, amelynek mennyiségét a bináris vegyi lőszer/eszköz megfelelő típusában levő komponensek tényleges súlyarányából számítják ki.

(c) Ha a komponensek tényleges súlyaránya alapján a másik komponensből a szükségesnél többet jelentenek be, a többletet a megsemmisítési művelet kezdete utáni első 2 évet követően kell megsemmisíteni.

(d) Minden rákövetkező műveleti év végén a Részes Állam visszatartat a másik bejelentett komponensből egy mennyiséget, amit a bináris vegyi lőszer/eszköz megfelelő típusában levő komponensek tényleges súlyaránya alapján határoznak meg.

19. A több komponensből álló vegyifegyverek esetében a megsemmisítés rendje hasonlatos a bináris vegyifegyverek esetében előírtakhoz.

Közbeeső megsemmisítési határidők módosítása

20. A Végrehajtó Tanácsnak felül kell vizsgálnia a III. Cikk 1. bekezdés (a) albekezdés (v) pontja szerinti és a 6. bekezdéssel összhangban beterjesztett, a vegyifegyverek megsemmisítésére irányuló általános terveket, egyebek között azért, hogy megvizsgálja egyezőségüket a 15–19. bekezdésben leírt megsemmisítési renddel. A terv egyezésének megteremtése céljából a Végrehajtó Tanács konzultációt folytat mindazokkal a Részes Államokkal, amelyeknek a tervei nem egyeznek meg a megsemmisítési renddel.

21. Amennyiben a Részes Állam, az általa nem befolyásolható rendkívüli

körülmények miatt úgy véli, hogy az 1. osztályba sorolt vegyifegyverek megsemmisítési rendjének 1. szakaszára, 2. szakaszára, vagy 3. szakaszára előírt megsemmisítési szintet nem tudja elérni, javasolhatja ezeknek a szinteknek a megváltoztatását. Ilyen javaslatot a jelen Egyezmény hatálybalépését követően nem később, mint 120 napon belül kell megtenni és tartalmaznia kell a javaslat okainak részletes indokolását.

22. Minden Részes Államnak meg kell tenni a szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa az 1. osztályba sorolt vegyifegyverek megsemmisítését a 17. bekezdés (a) albekezdésében meghatározott és a 21. bekezdés szerint módosított megsemmisítési határidőkben. Ugyanakkor, ha egy Részes Állam úgy véli, hogy nem lesz képes biztosítani az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek megsemmisítését abban a százalékban, amely egy közbeeső határidőre elő van írva, felkérheti a Végrehajtó Tanácsot, javasolja a Konferenciának a kötelezettségek meghosszabbítását, hogy teljesíthesse az határidőt. Az ilyen kérelmet nem kevesebb, mint 180 nappal a közbeeső megsemmisítési határidő előtt kell előterjeszteni és részletezni kell a kérés indokait, továbbá a Részes Államnak arra vonatkozó terveit, hogyan biztosítja, hogy képes legyen kötelezettsége teljesítésére a következő közbeeső megsemmisítési határidőre.

23. Amennyiben a hosszabbítást megadták, a Részes Állam még mindig köteles a következő megsemmisítés határidőre összehadódott megsemmisítési követelmények teljesítésére. A jelen Fejezet által biztosított hosszabbítások semmi esetre sem módosítják a Részes Állam arra vonatkozó kötelezettségét, hogy az 1. osztályba tartozó minden vegyifegyverét nem később, mint 10 évvel a jelen Egyezmény hatálybalépését követően megsemmisítse.

A megsemmisítés teljes befejezési határidejének meghosszabbítása

24. Amennyiben egy Részes Állam úgy véli, nem lesz képes az 1. osztályba tartozó vegyifegyvereket megsemmisíteni a jelen Egyezmény hatálybalépését követő 10 éven belül, kérelmezheti a Végrehajtó Tanácstól az ilyen vegyifegyverek megsemmisítésének teljesítésére vonatkozó határidő meghosszabbítását. Az ilyen kérelmet nem később, mint a jelen Egyezmény hatálybalépését követő 9 éven belül kell előterjeszteni.

25. A kérelemnek tartalmazni kell:

(a) a javasolt hosszabbítás időtartamát;

(b) a javasolt hosszabbítás részletes indoklását; továbbá

(c) a javasolt időszakra és az eredeti 10 éves megsemmisítési időszak fennmaradó részére vonatkozó részletes megsemmisítési tervet.

26. A kérelemről a Végrehajtó Tanács ajánlására az Értekezlet dönt, a következő ülésszakán. Bármilyen meghosszabbítás a szükséges legrövidebb kell legyen, de egyetlen esetben sem hosszabbítható meg a Részes Állam számára, a valamennyi vegyifegyvere megsemmisítésének befejezésére vonatkozó határidő tovább, mint 15 évvel a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számítva. A Végrehajtó Tanács megszabja a hosszabbítás feltételeit, beleértve a szükségesnek tartott különleges ellenőrzési intézkedéseket, valamint a Részes Állam által teendő sajátos intézkedéseket a megsemmisítési programjában felmerülő problémák leküzdésére. A meghosszabbítási időszak alatt végzett ellenőrzések költségeit a IV. Cikk 16. bekezdésének megfelelően kell átutalni.

27. Amennyiben a hosszabbítást megadták, a Részes Államnak megfelelő intézkedéseket kell tenni az összes későbbi határidő betartására.

28. A Résztes Állam folytatja a 29. bekezdésnek megfelelő éves megsemmisítési terveinek, továbbá a 36. bekezdéssel összhangban az 1. osztályba tartozó vegyifegyverek megsemmisítéséről szóló éves jelentéseinek beterjesztését mindaddig, amíg az összes 1. osztályba tartozó vegyifegyvereket meg nem semmisítik. Továbbá, nem később, mint a meghosszabbított időszak minden 90 napos időszakának elteltekor a Résztes Állam jelentést tesz a Végrehajtó Tanácsnak a megsemmisítési tevékenységéről. A Végrehajtó Tanács figyelemmel kíséri a megsemmisítés teljesítésére irányuló haladást és megteszi a szükséges intézkedéseket e haladás dokumentálására. Minden, a meghosszabbított időszak alatt folyó megsemmisítési tevékenységgel kapcsolatos információt, kérésre a Végrehajtó Tanács a Résztes Államok rendelkezésére bocsátja.

Részletes éves megsemmisítési tervek

29. A részletes éves megsemmisítési terveket a Technikai Titkárságnak kell be terjeszteni nem később mint 60 nappal minden egyes éves megsemmisítési időszak kezdete előtt, a IV. Cikk 7. bekezdés (a) albekezdése szerint, továbbá meg kell adni:

(a) megsemmisítő létesítményenként a megsemmisítendő vegyifegyver minden egyes fajtájának mennyiségét és az időpontokat, amikor a vegyifegyverek minden egyes fajtájának megsemmisítése végrehajtásra kerül;

(b) minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítmény részletes helyszínrajzát, illetve a korábban átadott rajzok minden módosítását; továbbá

(c) minden vegyifegyver-megsemmisítő létesítménynél részletes, a következő évre vonatkozó tevékenységi tervet, rögzítve a létesítmény tervezéséhez, építéséhez vagy átalakításához, a berendezések telepítéséhez, berendezések ellenőrzéséhez és a kezelők

kiképzéséhez vagy a megsemmisítési műveletekhez szükséges időtartamot; minden egyes vegyifegyver fajta tekintetében a megsemmisítési műveletet, továbbá a tevékenység szüneteltetésének tervezett időszakait.

30. A Résztes Állam minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítményéről részletes létesítményinformációt ad a Technikai Titkárságnak, hogy segítséget nyújtson neki a létesítménynél alkalmazandó előzetes ellenőrzési eljárások kidolgozásában.

31. A minden egyes megsemmisítő létesítményről szóló részletes létesítményinformációnak a következőket kell tartalmaznia:

(a) név, cím és hely;

(b) részletes, jegyzetekkel ellátott létesítményrajzok,

(c) a létesítmény tervrajzai, működési rajzai, továbbá csővezeték, illetve berendezés tervrajzai;

(d) részletes műszaki leírások, beleértve a tervrajzokat és készülék-leírásokat azokhoz a készülékekhez, amelyek szükségesek a vegyi töltetnek a lőszerkekből, eszközökből és tartályokból történő eltávolításához, a leszívott vegyületek időleges tárolásához, a vegyületek megsemmisítéséhez, továbbá a lőszerke, eszközök, tartályok megsemmisítéséhez;

(e) megsemmisítési eljárás részletes műszaki leírása, beleértve az anyagáramlás sebességét, hőmérsékletet és nyomást, valamint a tervezett megsemmisítési hatékonyságot;

(f) a vegyifegyverek minden külön típusára tervezett kapacitás;

(g) a megsemmisítés termékeinek részletes leírása, és végleges tárolásuk módszere;

(h) a jelen Egyezmény szerinti ellenőrzések elősegítésére szolgáló intézkedések részletes műszaki leírása;

(i) minden a létesítményen belül ideiglenesen tárolásra használt körzet részletes leírása, ahonnan a vegyifegyvert közvetlenül a megsemmisítő létesítménynek adják át, beleértve a helyszín- és létesítményrajzokat, valamint a tárolási kapacitásról szóló információt a létesítményben megsemmisítendő vegyifegyverek minden egyes fajtájára nézve;

(j) a létesítményben hatályban levő biztonsági és egészségügyi szabályok részletes leírása;

(k) az ellenőrök lakóhelyeinek és munkahelyeinek részletes leírása, továbbá

(l) a nemzetközi ellenőrzésre javasolt intézkedések.

32. A Részes Államnak rendelkezésre kell bocsátani minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítménye tekintetében az üzemelési kézikönyveit, biztonsági és egészségügyi terveit, a laboratóriumok működtetése, illetve a minőség biztosítása és ellenőrzése kézikönyveit, továbbá az átvett környezetvédelmi engedélyeket, kivéve azokat, amelyeket korábban átadott anyagok tartalmaznak.

33. A Részes Államnak azonnal értesítenie kell a Technikai Titkárságot bármely olyan fejleményről, amely érintheti a megsemmisítő létesítményében folytatandó ellenőrző tevékenységet.

34. A 30–32. bekezdésekben meghatározott információ beterjesztésének határidejét az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá, a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) pontjának megfelelően.

35. A minden egyes megsemmisítő létesítményről adott részletes információ áttekintését követően a Technikai Titkárság szükség esetén konzultációt folytat az érintett Részes Állammal annak biztosítására, hogy vegyifegyver-megsemmisítő létesítményeit úgy tervezzék, hogy biztosítva legyen a

vegyifegyverek megsemmisítése, hogy tegye lehetővé az ellenőrző intézkedések alkalmazási lehetőségeinek előzetes tervezését, az ellenőrző intézkedések összhangját a létesítmény működésével, és a létesítmény működése tegye lehetővé a megfelelő ellenőrzést.

Megsemmisítésről szóló éves jelentések

36. A vegyifegyverek megsemmisítéséről szóló tervek végrehajtására vonatkozó tájékoztatást a IV. Cikk 7. bekezdés (b) albekezdése szerint kell beterjeszteni a Technikai Titkárságnak, nem később, mint minden éves megsemmisítési időszak befejeződése után 60 nappal, és meg kell adni az előző évben, minden egyes megsemmisítő létesítményben megsemmisített vegyifegyverek valós mennyiségét. Szükség esetén közölni kell a megsemmisítési célok elérése elmaradásának indokait.

D) Ellenőrzés

Vegyifegyverekről szóló nyilatkozatok ellenőrzése helyszíni szemle útján

37. A vegyifegyverekről szóló nyilatkozatok ellenőrzésének célja az, hogy helyszíni szemle útján megerősítse a III. Cikk szerint tett nyilatkozatok pontosságát.

38. Az ellenőröknek ezt az ellenőrzést közvetlenül a nyilatkozat beterjesztését követően kell elvégezni. Többek között ellenőrizni kell a vegyületek mennyiségét és azonosságát, a lőszerek, eszközök és más berendezések fajtáját és számát.

39. Az ellenőröknek alkalmazni kell, ha lehetséges megegyezett pecsétet, jeleket vagy más leltárellenőrző módszereket, hogy elősegítsék a vegyifegyverek pontos leltárát minden raktár-létesítményben.

40. A leltározás előrehaladtával az ellenőröknek olyan megegyezett pecsétet kell elhelyezni, amelyek szükségesek lehetnek bármely

raktárkészlet eltávolításának jelzéséhez, továbbá amelyek biztosítják a tárolólétesítmény biztonságba helyezését a leltározás folyamán. A leltározás befejezését követően ezeket a peccsétet eltávolítják, kivéve, ha másként állapodnak meg.

Raktár-létesítmények rendszeres ellenőrzése

41. A raktár-létesítmények rendszeres ellenőrzésének célja annak biztosítása, hogy a vegyifegyverek nem észlelt eltávolítására ne kerüljön sor az ilyen létesítményből.

42. A rendszeres ellenőrzést a vegyifegyverekről szóló nyilatkozat megtétele után, minél előbb el kell kezdeni és addig kell folytatni, amíg az összes vegyifegyvert elszállítják a raktár-létesítményből. Erre a létesítmény-egyezménnyel összhangban, a helyszíni szemlével és a helyszíni megfigyelő műszerek alkalmazásával együttesen kerül sor.

43. Amikor minden vegyifegyvert elszállítottak a létesítményből a Technikai Titkárság igazolja a Résztes Állam erre vonatkozó nyilatkozatát. Az ilyen igazolást követően a Technikai Titkárság befejezi a raktár-létesítmény rendszeres ellenőrzését, továbbá azonnal eltávolítja az ellenőrök által telepített megfigyelő műszereket.

Ellenőrzések és kiszállások

44. A meghatározott, ellenőrizendő raktár-létesítményt a Technikai Titkárság olyan módon választja ki, hogy kizárható legyen annak pontos előrejelzése, hogy mikor kerül sor a létesítmény ellenőrzésére. A rendszeres helyszíni ellenőrzés gyakorisága meghatározásának irányelveit a Technikai Titkárság dolgozza ki, figyelemmel az Értekezlet által, a VII. Cikk 21. bekezdés (i) pontja szerint megtárgyalandó és jóváhagyandó ajánlásokra.

45. A Technikai Titkárságnak értesítenie kell a Résztes Államot a raktár-létesítmény ellenőrzéséről, vagy a

kiszállásra vonatkozó döntéséről, 48 órával az ellenőrzést végző vagy látogatást tevő csoportnak a létesítményhez való tervezett érkezése előtt. A sürgős problémák megoldására irányuló ellenőrzéseknél vagy kiszállásoknál ezt az időtartamot lehetséges rövidíteni. A Technikai Titkárság határozza meg az ellenőrzés vagy a kiszállás célját.

46. Az ellenőrzött Résztes Állam megteszi az ellenőrök érkezésével kapcsolatos szükséges előkészületeket és biztosítja gyors elszállításukat a belépési ponttól a raktár-létesítményhez. A létesítmény-egyezményben fel kell felsorolni az ellenőrökre vonatkozó adminisztratív intézkedéseket.

47. Az ellenőrzött Résztes Állam az ellenőrző csoport rendelkezésére bocsátja a vegyifegyver-raktározó létesítményhez történő érkezésükkor az ellenőrzés elvégzése céljaira a következő adatokat:

(a) a raktárépületek és a raktárhelységek száma;

(b) minden egyes raktárépületnél és raktárhelységnél, a helyszínrajzon feltüntetve típusát és az azonosító számot vagy megnevezést; továbbá

(c) a létesítményben található minden raktárépületnél és -helyiségnél az egyes vegyifegyver-fajták darabszámát, illetve azoknál a tartályoknál, amelyek a bináris löszerek részegységei, a minden egyes tartályba betöltött vegyület tényleges mennyiségét.

48. A leltár elkészítése során, a rendelkezésre álló időn belül az ellenőrök jogosultak:

(a) alkalmazni a következő ellenőrzési technikák bármelyikét:

(i) a létesítményben tárolt valamennyi vegyifegyver leltárba vétele,

(ii) az ellenőrök választása szerint, a létesítmény bármely meghatározott épületében vagy helységében található vegyifegyver leltározása, vagy

(iii) leltárba venni egy vagy több meghatározott típusú, a létesítményben tárolt vegyifegyvert, az ellenőrök választása szerint; illetve

(b) ellenőrizni minden olyan darabot, amit a megegyezett feljegyzésekkel szemben vettek leltárba.

49. Az ellenőrök a létesítmény-egyezménnyel összhangban:

(a) akadálytalanul hozzáférhetnek a raktár-létesítmények minden részéhez, beleértve bármely lőszereket, eszközöket, ömlesztett anyag tárolására szolgáló tartályokat vagy egyéb tartályokat. Tevékenységük gyakorlása során az ellenőröknek tiszteletben kell tartani a létesítmény biztonsági rendszabályait. Az ellenőrizendő tételket az ellenőrök választják ki; továbbá

(b) jogosultak minden egyes vegyifegyver raktár-létesítménynél az első, továbbá a későbbi ellenőrzés során kijelölni azokat a lőszereket, eszközöket és tartályokat, amelyekből mintákat kell venni, illetve az ilyen lőszereken, eszközökön és tartályokon egyedi jelzést elhelyezni, amelyek jelzik a jelzés eltávolítására vagy megváltoztatására irányuló kísérletet.

A megjelölt tételből mintát kell venni a vegyifegyver raktár-létesítményben, vagy a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményben, amilyen gyorsan gyakorlatilag az lehetséges, a megfelelő megsemmisítési programmal összhangban, illetve minden esetre a megsemmisítési műveletek befejezése előtt.

Vegyifegyverek megsemmisítésének rendszeres ellenőrzése

50. A vegyifegyverek megsemmisítése ellenőrzésének célja:

(a) a megsemmisítendő vegyifegyver készletek azonosságának és mennyiségének tanúsítása,

(b) annak igazolása, hogy ezeket a készleteket megsemmisítették.

51. A vegyifegyver megsemmisítő műveleteket a jelen Egyezmény hatálybalépését követő első 390 nap folyamán átmeneti ellenőrzési intézkedések szabályozzák. Az ilyen intézkedésekről, beleértve az átmeneti létesítmény-egyezményt, a helyszíni szemle és helyszíni műszeres megfigyelés útján történő ellenőrzésre vonatkozó intézkedéseket, továbbá az intézkedések alkalmazásának időrendjét, a Szervezetnek és az ellenőrzött Részes Államnak kell megegyezni. Ezeket az intézkedéseket a Végrehajtó Tanács hagyja jóvá, nem később mint 60 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény a Részes Állam számára hatályba lépett, figyelembe véve a Technikai Titkárság ajánlásait, amelyek a 31. bekezdésnek megfelelően adott részletes létesítmény-információn és a létesítmény meglátogatásának értékelésén alapszik. A Végrehajtó Tanács első ülésén kidolgozza az ilyen átmeneti ellenőrzési intézkedésekre vonatkozó irányelveit, amelyeket az Értekezlet tárgyal meg és hagy jóvá a VIII. Cikk 21. (i) bekezdéssel összhangban. Az átmeneti ellenőrzési intézkedéseket úgy kell tervezni, hogy a vegyifegyverek megsemmisítését az 50. bekezdésben meghatározott célokkal egyezően az egész átmeneti időszak folyamán ellenőrizzék, és hogy ne akadályozzák a folyamatban levő megsemmisítési műveleteket.

52. Az 53–61. bekezdések rendelkezéseit kell alkalmazni azokra a vegyifegyver megsemmisítési műveletekre, amelyek nem kezdődnek el korábban mint a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított 390 nap eltelte után.

53. A jelen Egyezmény, valamint a megsemmisítő létesítményről szóló részletes információ alapján, továbbá az esettől függően, az előzetes ellenőrzések során szerzett tapasztalatokra támaszkodva a Technikai Titkárság elkészíti a vegyifegyverek

megsemmisítése ellenőrzési tervezetét minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítményre. A tervezetet kiegészítik és észrevételezésre az ellenőrizendő Résztes Állam rendelkezésére bocsátják, nem kevesebb mint 270 nappal azelőtt, hogy a létesítmény megkezdje a megsemmisítést, a jelen Egyezményrel összhangban. Bármely, a Technikai Titkárság és a Résztes Állam közötti nézeteltérést konzultációk útján kell rendezni. Bármely megoldatlan kérdést a Végrehajtó Tanácshoz kell utalni megfelelő intézkedés céljából, figyelemmel a jelen Egyezmény teljes végrehajtásának elősegítésére.

54. A Technikai Titkárság egy első szemlélt tesz az ellenőrzött Résztes Állam minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítményében, nem kevesebb mint 270 nappal azelőtt, hogy minden egyes létesítmény elkezdje a megsemmisítési műveleteket a jelen Egyezmény szerint, lehetővé téve a létesítményekkel való megismerkedést és az ellenőrzési terv alkalmasságának értékelését.

55. Abban az esetben, ha egy meglévő létesítményben már megkezdtek a vegyifegyverek megsemmisítését, az ellenőrzött Résztes Államtól nem kérhető a létesítménynek a Technikai Titkárság első szemléjét megelőző szennyezésmentesítése. A látogatás ideje nem lehet 5 napnál hosszabb, és a látogatók száma nem haladhatja meg a 15-öt.

56. A megegyezett részletes ellenőrzési terveket a Technikai Titkárság megfelelő ajánlásával, felülvizsgálatra a Végrehajtó Tanácshoz továbbítják. A Végrehajtó Tanács áttekinti a terveket azzal a céllal, hogy jóváhagyja azokat, összhangban az ellenőrzés céljaival és a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségekkel. Ugyanakkor kell megerősítenie, hogy a megsemmisítési tervek összhangban vannak az ellenőrzési célokkal, továbbá

azok hatékonyak és gyakorlatiasak. Ezt a felülvizsgálatot be kell fejezni nem kevesebb mint 180 nappal a megsemmisítési időszak kezdete előtt.

57. A Végrehajtó Tanács minden tagja konzultálhat a Technikai Titkársággal bármiről, ami a terveknek az ellenőrzéssel való összhangjával kapcsolatos. Amennyiben a Végrehajtó Tanács egyetlen tagja részéről sincs ellenvetés, a tervet hatályba léptetik.

58. Ha bármely nehézség adódik, a Végrehajtó Tanács konzultációt kezdeményez a Résztes Állammal azok rendezésére. Ha bármely nehézség megoldatlan marad, ezt az Értekezletet elé kell terjeszteni.

59. A vegyifegyver-megsemmisítő létesítményekre vonatkozó részletes létesítmény-egyezményeknek, figyelembe véve a megsemmisítő létesítmény sajátos jellemzőit és működésének módját, fel kell sorolniuk:

(a) a részletes helyszíni ellenőrzési eljárásokat; és

(b) a helyszíni eszközökkel történő folyamatos megfigyelések és az ellenőrök fizikai jelenléte útján megvalósítandó ellenőrzés szabályait.

60. Az ellenőrök számára biztosítani kell a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményhez való hozzáférést nem kevesebb mint 60 nappal a megsemmisítésnek a létesítményben való megkezdését megelőzően, a jelen Egyezményrel összhangban. Az ilyen hozzáférés célja a megfigyelő berendezések telepítésének felülvizsgálata és működésének kipróbálása, továbbá az, hogy a létesítmény végső gépészeti felülvizsgálatát elvégezzék. Abban az esetben, ha egy meglévő üzemben a vegyifegyver megsemmisítő műveletek már elkezdődtek, a megsemmisítési műveleteket le kell állítani a szükséges legrövidebb időre, amely nem lehet több mint 60 nap, az ellenőrző berendezések telepítése és kipróbálása érdekében. A kipróbálás és a felülvizsgálat

eredményeitől függően a Résztes Állam és a Technikai Titkárság megállapodhat a létesítmény részletes létesítmény-egyezményének kiegészítésében vagy megváltoztatásában.

61. Az ellenőrzött Résztes Államnak írásban kell értesítenie a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményben levő ellenőrző csoport vezetőjét minden egyes vegyifegyver-szállítmány indulásáról legalább 4 órával az indítást megelőzően a vegyifegyver-raktározó létesítményből abba a megsemmisítő létesítménybe. Ez az értesítés tartalmazza a raktár-létesítmény megnevezését, az indulás és az érkezés becsült idejét, a szállítandó vegyifegyverek fajtáját és mennyiségét, a szállítás módját, továbbá, hogy a szállítandó vegyifegyverek között van-e megjelölt darab. Ez az értesítés több szállítmányról szóló értesítést is tartalmazhat. Az ellenőrző csoport vezetőjét azonnal tájékoztatni kell írásban, az értesítésben történt bármely változásról.

Vegyifegyver-tároló létesítmények a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményben

62. Az ellenőröknek ellenőrizni kell a vegyifegyvereknek a megsemmisítő létesítménybe történő érkezését, illetve ezeknek a vegyifegyvereknek a raktározását. Az ellenőrök hitelesítik minden szállítmány leltárát a vegyifegyverek megsemmisítését megelőzően olyan megegyezett eljárások alkalmazásával, amelyek összeegyeztethetők a létesítmény biztonsági rendszabályaival. Olyan alkalmas megegyezett pecsétet, jelzőket vagy más leltár-ellenőrzési módokat kell alkalmazni, amelyek elősegítik a vegyifegyverek megsemmisítését megelőző alapos leltározást.

63. Amint és ameddig vegyifegyvert tárolnak a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményben található vegyifegyver-raktározó létesítményben, ezeket a

raktározó létesítményeket rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni a vonatkozó létesítmény-egyezménnyel összhangban.

64. Az aktív megsemmisítési szakasz végeztével az ellenőröknek leltárba kell venni azokat a vegyifegyvereket, amelyeket megsemmisítés céljából kivittek a raktár-létesítményből. Igazolni kell a megmaradt vegyifegyverekről szóló leltár pontosságát, a 62. bekezdésben említett leltár-ellenőrzési módszerek alkalmazásával.

Rendszeres helyszíni ellenőrzési intézkedések a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményeknél

65. Az ellenőrök számára, feladatuk teljesítéséhez, biztosítani kell a hozzáférést a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményekhez és az ilyen létesítményekben található vegyifegyver-raktározó létesítményekhez a megsemmisítés egész aktív szakasza alatt.

66. Minden egyes vegyifegyver-megsemmisítő létesítménynél abból a célból, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy egyetlen vegyifegyvert sem fordítottak más célra és a megsemmisítési eljárás teljesen befejeződött, az ellenőröknek joguk van fizikai jelenlétük útján és helyszíni eszközökkel megfigyelni:

(a) a vegyifegyverek átvételét a létesítménynél;

(b) a vegyifegyverek ideiglenes tároló körzetét és az ilyen körzetekben tárolt vegyifegyverek fajtáját és mennyiségét;

(c) a megsemmisítendő vegyifegyverek fajtáját és mennyiségét;

(d) a megsemmisítési eljárást;

(e) a megsemmisítés végtermékét;

(f) a fémrészek összeroncsolását; továbbá

(g) a megsemmisítési eljárásnak és a létesítménynek mint egésznek a teljességét.

67. Az ellenőröknek joga van megjelölni mintavételi célra a

vegyifegyver-megsemmisítő létesítményekben levő átmeneti tároló körzetekben található lőszereket, eszközöket vagy tartályokat.

68. Olyan mértékben, amennyire azok megfelelnek az ellenőrzés követelményeinek, a létesítmény szokásos működéséből eredő információkat kellő adathitelesítés mellett fel kell használni az ellenőrzés céljaira.

69. Minden egyes megsemmisítési időszak befejeződése után a Technikai Titkárság hitelesíti a Részes Állam nyilatkozatát, jelentve a kijelölt mennyiségű vegyifegyver megsemmisítésének befejezését.

70. Az ellenőrök, összhangban a létesítmény-egyezményekkel:

(a) akadálytalanul hozzáférhetnek a vegyifegyver-megsemmisítő létesítmények és az ilyen létesítményekben elhelyezett vegyifegyver-raktározó létesítmények bármely részéhez, beleértve lőszerkezhöz, eszközökhöz vagy ömlesztett anyagot tartalmazó tartályokhoz vagy egyéb tartályokhoz. Az ellenőrizendő tételeket az ellenőrök választják ki az ellenőrzött Részes Állam által elfogadott és a Végrehajtó Tanács által jóváhagyott ellenőrzési tervvel egyezően.

(b) figyelemmel kísérik a rendszeres helyszíni minta-elemzést a megsemmisítési eljárás során; továbbá

(c) átveszik, ha szükséges a megsemmisítő létesítményben vagy a raktár-létesítményben, bármely eszközből, ömlesztett anyag tartályból, vagy más tartályból kérésükre vett mintákat.

IV. (B) RÉSZ

RÉGI VEGYIFEGYVEREK ÉS ELHAGYOTT VEGYIFEGYVEREK

A) Általános vonatkozások

1. A régi vegyifegyvereket a B. Fejezetben előírtak szerint kell megsemmisíteni.

2. Az elhagyott vegyifegyvereket, beleértve azokat is, amelyek megfelelnek a II. Cikk 5. (b) bekezdés meghatározásának, a C. Fejezetben előírtak szerint kell megsemmisíteni.

B) Régi vegyifegyverekre vonatkozó rendszerabályok

3. Az a Részes Állam, amelynek területén a II. Cikk 5. (a) bekezdése meghatározása szerint régi vegyifegyver van, a III. Cikk 1. (b) (i) bekezdés szerint minden erre vonatkozó információt a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépésétől számítva 30 napon belül a Technikai Titkárság rendelkezésére bocsát, beleértve lehetőség szerint a régi vegyifegyverek helyét, típusát, mennyiségét és jelenlegi állapotát.

A II. Cikk 5. (b) bekezdés szerint meghatározott régi vegyifegyverek esetében a Részes Államnak a III. Cikk 1. (b) (i) bekezdés szerinti nyilatkozatot kell benyújtania a Technikai Titkárságnak, amely magába foglalja, amilyen mértékben lehetséges, a jelen Melléklet VI. (A) Rész 1–3. bekezdésekben foglalt információkat.

4. Az a Részes Állam, amely a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépését követően fedez fel régi vegyifegyvereket, a 3. bekezdésben meghatározott információt kell beterjesztenie a Technikai Titkárságnak, nem később mint 180 nappal a régi vegyifegyver felfedezése után.

5. A Technikai Titkárság első szemlét és szükség szerint további szemléket hajt végre abból a célból, hogy ellenőrizze a 3. és 4. bekezdésnek megfelelően beterjesztett információt, különösen, hogy megállapítsa: a vegyifegyverek megfelelnek-e a II. Cikk 5. bekezdésben meghatározott régi vegyifegyver fogalmának. Az 1925 és 1946 között

gyártott vegyifegyverek használhatósága meghatározásának irányelveit az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a VIII. Cikk 21. (i) bekezdésének megfelelően.

6. A Részes Államnak azokat a régi vegyifegyvereket amelyek a Technikai Titkárság igazolása szerint a II. Cikk 5. (a) bekezdésében található meghatározásnak felelnek meg, mérgező hulladékként kell kezelni. Tájékoztatni kell a Technikai Titkárságot a régi vegyifegyverek mint mérgező hulladékok megsemmisítésére vagy más módon történő hatástalanítására vonatkozó, nemzeti jogszabályaival összhangban teendő lépésekről.

7. A 3–5. bekezdésnek megfelelően a Részes Államnak a régi vegyifegyvereket, amelyek a Technikai Titkárság igazolása szerint a II. Cikk 5. (b) bekezdésének felelnek meg, a IV. Cikknek és a jelen Melléklet IV. (A) Részének megfelelően kell megsemmisíteni. A Részes Állam kérése alapján a Végrehajtó Tanács ugyanakkor módosíthatja a régi vegyifegyverek megsemmisítése időkorlátozását és rendjét, ha úgy dönt, hogy ez nem jelent kockázatot a jelen Egyezmény céljára és szándékára. A kérelemnek tartalmaznia kell a rendelkezések módosítására irányuló meghatározott javaslatokat, továbbá a javasolt módosítás részletes magyarázatát.

*C) Elhagyott vegyifegyverekre
vonatkozó
rendszeres ellenőrzés*

8. Az a Részes Állam, amelynek területén elhagyott vegyifegyverek vannak (a továbbiakban: terület szerinti Részes Állam), nem később mint 30 nappal azután, hogy számára a jelen Egyezmény hatályba lépett, az elhagyott vegyifegyverekről minden rendelkezésre álló információt a Technikai Titkárság rendelkezésére bocsát. Ez az információ lehetőség szerint tartalmazza az elhagyott

vegyifegyver helyét, típusát mennyiségét és jelenlegi állapotát, továbbá információt azok elhagyásáról.

9. Az a Részes Állam, amely a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépését követően fedez fel elhagyott vegyifegyvereket, nem később mint 180 nappal a felfedezés után a Technikai Titkárságnak beterjeszti az összes, a felfedezett elhagyott vegyifegyverekre vonatkozó, rendelkezésre álló, információt. Ez az információ lehetőség szerint tartalmazza az elhagyott vegyifegyver helyét, típusát mennyiségét és jelenlegi állapotát, továbbá információt azok elhagyásáról.

10. Az a Részes Állam, amely más Részes Állam területén hagyott el vegyifegyvereket, (a továbbiakban: az elhagyó Részes Állam) a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépését követően nem később mint 30 napon belül a Technikai Titkárságnak beterjeszti az összes, az elhagyott vegyifegyverekre vonatkozó, rendelkezésre álló, információt. Ez az információ lehetőség szerint tartalmazza az elhagyott vegyifegyver helyét, típusát mennyiségét és jelenlegi állapotát, továbbá információt azok elhagyásáról.

11. A Technikai Titkárság első szemlét és szükség szerint további szemléket hajt végre, hogy ellenőrizze a 8–10. bekezdés szerint beterjesztett minden rendelkezésre álló vonatkozó információt, és dönt arról, hogy a jelen Melléklet IV. (A) Rész 41–43. bekezdésével összhangban szükséges-e rendszeres ellenőrzés. Ha szükséges, megerősíti az elhagyott vegyifegyverek eredetét és bizonyítékot állapít meg az elhagyással és az Elhagyó Állammal összefüggésben.

12. A Technikai Titkárság jelentését be kell terjeszteni a Végrehajtó Tanácsnak, a terület szerinti Részes Államnak, az elhagyó Részes Államnak vagy a Részes Államnak, amelyet a terület szerinti Részes Állam vagy a Technikai Titkárság olyanak minősít,

amely vegyifegyvereket hagyott el. Amennyiben a közvetlenül érintett Részes Állam egyike nincs megelégedve a jelentéssel, joga van rendezni az ügyet a jelen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban, vagy a Végrehajtó Tanács elé terjeszteni, hogy azt eredményesen rendezzék.

13. Az I. Cikk 3. bekezdése alapján a terület szerinti Részes Államnak joga van kérni a Részes Államtól, melyet a 8–12. bekezdés szerint elhagyó Részes Államnak minősítettek, hogy konzultáljon vele abból a célból, hogy megsemmisítsék az elhagyott vegyifegyvereket a terület szerinti Részes Állammal együttműködve. Azonnal értesíteni kell erről a kérésről a Technikai Titkárságot.

14. A terület szerinti Részes Állam és az elhagyó Részes Állam között kölcsönösen megegyezett megsemmisítési terv kidolgozására konzultációt kell kezdeni nem később mint 30 nappal azután, hogy a Technikai Titkárság értesült a 13. bekezdésben hivatkozott kérelemről. A kölcsönösen elfogadott megsemmisítési tervet be kell terjeszteni a Technikai Titkárságnak nem később mint 180 nappal azután, hogy a Technikai Titkárság értesült a 13. bekezdésben hivatkozott kérelemről. Az elhagyó Részes Állam és a terület szerinti Részes Állam kérelmére a Végrehajtó Tanács meghosszabbíthatja a kölcsönösen elfogadott megsemmisítési terv betérjesztésének határidejét.

15. Az elhagyott vegyifegyverek megsemmisítése céljából, az elhagyó Részes Állam minden szükséges pénzügyi, műszaki, szakértői, létesítmény, továbbá más szükséges forrásokat rendelkezésre bocsátja. A terület szerinti Részes Állam megfelelően együttműködik.

16. Amennyiben az elhagyó Részes Államot nem lehet azonosítani vagy az nem Részes Állam, a terület szerinti Részes Állam, hogy biztosítsa az ilyen

elhagyott vegyifegyverek megsemmisítését, kérheti a Szervezetet és más Részes Államokat arra, hogy nyújtsanak segítséget ezen elhagyott vegyifegyverek megsemmisítéséhez.

17. A 8–16. bekezdések alapján, a IV. Cikket és a Melléklet IV. (A) Részét is alkalmazni kell az elhagyott vegyifegyverek megsemmisítésére. Olyan elhagyott vegyifegyverek esetében, amelyek megfelelnek a II. Cikk 5. (b) bekezdés régi vegyifegyverek meghatározásának is, a Végrehajtó Tanács a terület szerinti Részes Állam egyedüli, vagy az elhagyó Részes Állammal együttes kérésük alapján módosíthatja, vagy kivételes esetben felfüggesztheti a megsemmisítésre vonatkozó intézkedéseket, ha úgy dönt, hogy az nem jelent kockázatot a jelen Egyezmény céljára és szándékára nézve.

Abban az esetben, ha az elhagyott vegyifegyverek nem felelnek meg a II. Cikk 5. (b) bekezdésében adott régi vegyifegyver meghatározásának, a Végrehajtó Tanács kivételes körülmények közepette módosíthatja a megsemmisítés határidejére és rendjére vonatkozó rendelkezéseket, ha úgy dönt, hogy ez nem jelent kockázatot a jelen Egyezmény céljára és szándékára nézve. A jelen bekezdésben hivatkozott bármely kérelemnek tartalmaznia kell a javaslatokat a módosításra és a javasolt módosítások részletes indoklását.

18. A Részes Államok egymás között megegyezhetnek vagy megállapodásokat köthetnek az elhagyott vegyifegyverek megsemmisítése tekintetében. A Végrehajtó Tanács, a terület szerinti Részes Állam egyedüli vagy az elhagyó Részes Állammal együttes kérésükre, dönthet úgy, hogy az ilyen megállapodások vagy intézkedések bizonyos előírásai elsőbbséget élveznek a jelen Fejezet rendelkezéseivel szemben, ha úgy látja, hogy a megállapodások vagy intézkedések

biztosítják az elhagyott vegyifegyverek megsemmisítését a 17. bekezdéssel összhangban.

V. RÉSZ

VEGYIFEGYVER-GYÁRTÓ LÉTESÍTMÉNYEK MEGSEMMISÍTÉSE ÉS ENNEK ELLENŐRZÉSE AZ V. CIKK SZERINT

A) Nyilatkozatok

Nyilatkozatok a vegyifegyver-gyártó létesítményekről

1. A Részes Állam által, a III. Cikk 1. (c) (ii) bekezdés szerint a vegyifegyver-gyártó létesítményekről benyújtott nyilatkozat minden egyes létesítmény tekintetében a következőket tartalmazza:

(a) a létesítmény megnevezése, a tulajdonosok neve, továbbá azon cégek és vállalatok nevei, amelyek 1946. január 1-je óta működtették a létesítményt;

(b) a létesítmény pontos helye, beleértve a címet, az együttes helyét, a létesítmény helyét az együttesen belül, beleértve a meghatározott épület vagy épületszerkezet számát, ha van ilyen;

(c) arra vonatkozó kijelentés, hogy ez a létesítmény vegyifegyverként meghatározott vegyületek gyártása céljára vagy vegyifegyverek betöltésére, vagy mindkét célra szolgál;

(d) a létesítmény építése befejezésének időpontja, továbbá azok az időszakok, amikor a létesítményben bármely változtatást hajtottak végre, beleértve új vagy módosított berendezés telepítését, amely lényegesen megváltoztatta a létesítmény termelési folyamatának jellemzőit;

(e) információ a létesítményben gyártott azon vegyületekről amelyeket vegyifegyvereknek minősítettek, a létesítményben megtöltött lőszerokről, eszközökről és tartályokról, valamint az

ilyen gyártás vagy töltés megkezdésének, illetve befejezésének időpontjáról:

(i) a létesítményben gyártott vegyifegyvereknek minősülő vegyületekről az ilyen információt a gyártott vegyületek meghatározott fajtái szerinti szakkifejezésekkel kell megadni, megjelölve az Elméleti és Alkalmazott Kémia Nemzetközi Egyesülete (IUPAC) aktuális nomenklatúrája szerinti kémiai nevet, a szerkezeti képletet, és ha van a „Chemical Abstracts Service” nyilvántartási számát, minden vegyület mennyiségét pedig tonnákban kifejezve;

(ii) a létesítményben megtöltött lőszerokről, eszközökről és tartályokról az ilyen információt a megtöltött vegyifegyver sajátos típusának megfelelő szakkifejezéssel és az egységenkénti betöltött vegyi töltet súlyával kell megadni;

(f) a vegyifegyver-gyártó létesítmény gyártó kapacitása:

(i) az olyan létesítményre, ahol vegyifegyvert gyártottak, a gyártókapacitást a jelenleg alkalmazott, vagy az esetben ha az eljárásokat jelenleg nem alkalmazzák, a tervezett technológiai eljárás alapján egy meghatározott vegyület gyártásának éves mennyiségi potenciáljával kell kifejezni;

(ii) az olyan létesítményre, amelyben vegyifegyvereket töltöttek, a gyártási kapacitást azzal a vegyületmennyiséggel kell kifejezni, amelyet a létesítmény be tud tölteni évente mindenfajta vegyifegyver típusba;

(g) minden vegyifegyver-gyártó létesítményre, amelyet még nem semmisítettek meg a létesítmény leírását, beleértve:

(i) a helyszínrajzot;

(ii) a létesítmény eljárási folyamatábráját; továbbá,

(iii) a létesítmény épületeinek, a létesítmény specializált berendezéseinek

és az ilyen berendezések pótalkatrészeinek leltárát;

(h) a létesítmény jelenlegi helyzete, rögzítve:

(i) azt az időpontot, amikor legutoljára vegyifegyvert állítottak elő a létesítményben;

(ii) megsemmisítették-e a létesítményt, beleértve a megsemmisítés időpontját és módját;

(iii) a jelen Egyezmény hatálybalépése előtt használták-e vagy módosították-e a létesítményt olyan működésre, amely nincs kapcsolatban a vegyifegyverek gyártásával; és ha igen, információt a végrehajtott változtatásokról, a vegyifegyverekkel kapcsolatos tevékenység megkezdésének időpontjáról és az ilyen tevékenység természetéről megjelölve, ha ez lehetséges a termék fajtáját;

(i) azon intézkedések felsorolása, amelyeket a Részes Állam foganasított a bezárás érdekében, továbbá azon intézkedések leírása, amelyeket a Részes Állam hozott vagy hoz a létesítmény tevékenységének megszüntetésére;

(j) a leállított létesítménynél alkalmazott szabványos biztonsági és biztosítási tevékenység leírása;

(k) annak kijelentése, hogy átalakítják-e a létesítményt vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé, és ha igen, az ilyen átalakítás időpontja.

Nyilatkozatok a vegyifegyver-gyártó létesítményekről, a III. Cikk 1. (c) (iii) bekezdése szerint

2. A vegyifegyver-gyártó létesítményekről, a III. Cikk 1. (c) (iii) bekezdése szerint tett nyilatkozatoknak tartalmazni kell az 1. bekezdésben felsorolt összes információt. Az a Részes Állam, amelynek területén van, vagy ott helyeztek el létesítményt, felelős azért, hogy megtegye a megfelelő intézkedéseket a másik Állammal, hogy biztosítsa a nyilatkozat megtételét. Ha az

a Részes Állam, amelynek a területén van vagy ott helyeztek el létesítményt, nem képes teljesíteni ezt a kötelezettséget, közli annak okait.

Nyilatkozatok korábbi átadásokról és átvételekről

3. A Részes Államnak, amely 1946. január 1-je óta átadott vagy átvett vegyifegyver-gyártó berendezést, jelenteni kell ezeket az átadásokat, illetve átvételeket a III. Cikk 1. (c) (iv) bekezdése szerint, az alábbi 5. bekezdéssel összhangban. Ha a felsorolt összes információ nem áll rendelkezésre a berendezések 1946. január 1. és 1970. január 1. közötti átadásáról és átvételéről, a Részes Államnak be kell jelenteni a még rendelkezésre álló információkat, és meg kell indokolni, miért nem tud teljes információt adni.

4. A 3. bekezdésben említett vegyifegyver-gyártó berendezés jelenti:

(a) a különleges berendezést;

(b) azt az eszközgyártó berendezést, amelyet kifejezetten a vegyifegyverek alkalmazásával kapcsolatos közvetlen használatra terveztek;

(c) azt a berendezést, amelyet kizárólagosan a vegyi lőszerek nem vegyi alkatrészei előállítására terveztek vagy használnak.

5. A vegyifegyver-gyártó berendezések átadásával és átvételével kapcsolatos nyilatkozatnak részletezni kell a következőket:

(a) ki kapta/adta át a vegyifegyver-gyártó berendezést;

(b) az ilyen berendezés azonosítása;

(c) az átadás vagy átvétel időpontja;

(d) megsemmisítették-e a berendezést, ha ez ismert; és

(e) jelenlegi elhelyezése, ha ez ismert.

A megsemmisítés általános terveinek beterjesztése

6. Minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítmény esetében a Részes Államnak a következő információt kell szolgáltatnia:

(a) a megteendő intézkedések előrelátható időszaka;

(b) a megsemmisítés módozatai;

7. Minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítmény esetében, amelyet a Részes Állam időlegesen vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé szándékozik átalakítani, a Részes Államnak a következő információt kell szolgáltatnia:

(a) a megsemmisítő létesítménnyé való átalakítás előrelátható időszaka;

(b) a létesítmény vegyifegyver-megsemmisítő létesítményként történő használatának előrelátható időszaka;

(c) az új létesítmény leírása;

(d) a speciális berendezés megsemmisítésének módszere;

(e) az átalakított létesítmény azután történő megsemmisítésének időszaka, miután vegyifegyver megsemmisítésre használták; és

(f) az átalakított létesítmény megsemmisítésének módszere.

Az éves megsemmisítési terv és a megsemmisítésről szóló éves jelentések beterjesztése

8. A Részes Államnak be kell terjesztenie az éves megsemmisítési tervet nem később mint a következő megsemmisítési év kezdete előtt 90 nappal. Az éves terv tartalmazza:

(a) a megsemmisítendő kapacitást;

(b) azon létesítmények megnevezését és helyét, ahol a megsemmisítésre sor kerül;

(c) azon épületek és berendezések jegyzékét, amelyeket minden egyes létesítménynél megsemmisítenek;

(d) a megsemmisítés tervezett módozatait.

9. A Részes Államnak egyéves jelentést kell beterjesztenie a megsemmisítésről nem később, mint az előző megsemmisítési év vége után 90 nappal.

Az éves jelentés tartalmazza:

(a) a megsemmisített kapacitást;

(b) minden egyes létesítmény nevét és címét, ahol megsemmisítést végeztek;

(c) minden egyes létesítménynél a megsemmisített épületek és berendezések jegyzékét;

(d) a megsemmisítés módozatait.

10. A III. Cikk 1. (c) (iii) bekezdés szerint bejelentett vegyifegyver-gyártó létesítménye tekintetében az előző 6–9. bekezdésnek megfelelő nyilatkozatok beterjesztésére irányuló megfelelő intézkedések megtételéért az a Részes Állam felelős, amelynek területén van vagy ott helyezkedik el a létesítmény. Ha egy Részes Állam, amelynek a területén van vagy elhelyezkedik a létesítmény nem képes teljesíteni kötelezettségét, közölni kell ennek okait.

B) Megsemmisítés

Vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésének általános elvei

11. Minden egyes Részes Állam döntést hoz a vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésének módozatairól, az V. Cikkben és a jelen Részben lefektetett elvekkel összhangban.

Vegyifegyver-gyártó létesítmények bezárásának elvei és módszerei

12. A vegyifegyver-gyártó létesítmény bezárásának célja annak működésen kívül helyezése.

13. A Részes Államnak a bezárásra megegyezett intézkedéseket kell tenni, figyelembe véve minden egyes létesítmény sajátosságait. Az ilyen intézkedések magukban foglalják egyebek között:

(a) a létesítmény különleges épületei és szabványos épületei elfoglalásának tilalmát, kivéve megegyezett tevékenységekre;

(b) a vegyifegyver gyártásához közvetlenül kapcsolódó berendezések kikapcsolását, beleértve egyebek között a folyamatot ellenőrző eszközöket és közműveket;

(c) a kizárólag a vegyifegyver gyártási műveletek biztosítására használt védőszerelvények és -berendezések leszerelését;

(d) vakperemek és más szerkezetek felszerelését, hogy meggátolják vegyi anyagok hozzáadását vagy eltávolítását bármely vegyifegyverként meghatározott anyag szintéziséhez, szétválasztásához vagy tisztításához használatos különleges berendezésekbe/ből, bármely tartályból vagy a vegyifegyver-töltő gépbe, a fűtést, hűtést vagy az ilyen berendezés, tartályok vagy gépek számára elektromos vagy más energia szolgáltatását; és

(e) a vegyifegyver-gyártó létesítménybe vezető vasúti, közúti vagy más nehéz szállítmányhoz szolgáló bevezető utak megszakítását, kivéve amelyek a megegyezett tevékenységhez szükségesek.

14. A bezárt vegyifegyver-gyártó létesítményben a Résztes Állam folytathatja üzembiztonsági és fizikai biztonsági tevékenységét.

Vegyifegyver-gyártó létesítmények műszaki karbantartása megsemmisítésüket megelőzően

15. A Résztes Állam végezhet szokásos karbantartó tevékenységet a vegyifegyver-gyártó létesítményben de csak biztonsági okokból, beleértve a vizuális szemlét, a megelőző karbantartást és a rutinjavításokat.

16. Minden tervbe vett karbantartó tevékenységet az általános és részletes megsemmisítési tervben meg kell határozni. A karbantartási munkák nem terjedhetnek ki:

(a) bármely termelőberendezés kicsérélésére;

(b) a vegyipari termelőberendezések jellemzőinek megváltoztatására;

(c) bármely típusú vegyi anyag gyártására.

17. Minden karbantartási tevékenységet a Technikai Titkárság felügyelete alá kell vetni.

Vegyifegyver-gyártó létesítménynek vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé történő ideiglenes átalakításának elvei és módszerei

18. A vegyifegyver-gyártó létesítmények vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé történő időleges átalakítására vonatkozó intézkedéseknek biztosítani kell, hogy az időlegesen átalakított létesítményre vonatkozó rendszabályok legalább olyan szigorúak legyenek, mint az át nem alakított vegyifegyver-gyártó létesítményre vonatkozóak.

19. Azokat a vegyifegyver-gyártó létesítményeket, amelyeket a jelen Egyezmény hatálybalépése előtt alakítottak át vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé, a vegyifegyver-gyártó létesítmény kategóriában kell bejelenteni.

Ezek ellenőrök által végrehajtott első szemle alá esnek, akik az ilyen létesítményekről adott információk valódiságát igazolják. Ugyancsak szükséges annak ellenőrzése, hogy az ilyen létesítmények átalakítását olyan módon hajtották végre, hogy azok vegyifegyver-gyártó létesítményként nem képesek működni, továbbá azon intézkedések keretei közé esik, amelyeket azért alkalmaznak, hogy a létesítményt működésképtelenné tegyék nem később mint 30 nappal a jelen Egyezmény hatálybalépése után.

20. Az a Résztes Állam, amely vegyifegyver-gyártó létesítmények átalakítását szándékozik végrehajtani, nem később mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, vagy nem később mint 30 nappal azután, hogy az időleges átalakításról döntés született, megküldi a Technikai Titkárságnak a létesítmény átalakításának általános tervét és a továbbiakban az éves terveket.

21. Ha a Részes Államnak szükséges vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé átalakítani egy további vegyifegyver-gyártó létesítményt, amelyet a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépését követően zártak be, erről a Technikai Titkárságot értesíteni kell nem később mint 150 nappal az átalakítás előtt. A Technikai Titkárság a Részes Állammal együttesen megteszi a megfelelő lépéseket, hogy az ilyen létesítmény az átalakítás után vegyifegyver-gyártó létesítményként működésképtelen legyen.

22. A vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé átalakított létesítmény nem lehet alkalmasabb újra vegyifegyver gyártására mint egy bezárt és karbantartás alatt álló vegyifegyver-gyártó létesítmény. Ennek újraindításához szükséges idő nem lehet kevesebb mint ami egy vegyifegyver-gyártó létesítményhez kell, melyet bezártak, és karbantartás alatt áll.

23. Az átalakított vegyifegyver-gyártó létesítményeket nem később mint 10 évvel a jelen Egyezmény hatálybalépése után meg kell semmisíteni.

24. Minden adott vegyifegyver-gyártó létesítmény átalakítására vonatkozó intézkedés létesítmény specifikus és egyedi jellemzőitől függ.

25. A vegyifegyver-gyártó létesítmények vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé való átalakítására vonatkozó intézkedések sora nem lehet kevesebb, mint amelyeket egy másik vegyifegyver-gyártó létesítmény leállításához hoztak, amelyeket nem később mint 90 nappal azután kell végrehajtani, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett a Részes Állam számára.

Vegyifegyver-gyártó létesítmény megsemmisítésének elvei és módszerei

26. A Részes Államnak a vegyifegyver-gyártó létesítmény fogalma alá tartozó épületeket és berendezéseket a következők szerint kell megsemmisíteni:

(a) minden különleges és szabványos berendezést fizikailag kell megsemmisíteni;

(b) minden különleges épületet és szabványos építményt fizikailag kell megsemmisíteni.

27. A Részes Államnak a töltetlen vegyi lőszereket és a vegyifegyverek alkalmazására szolgáló eszközöket gyártó létesítményeket a következők szerint kell megsemmisíteni:

(a) azokat a létesítményeket, amelyeket kizárólag a vegyi lőszernek nem vegyi alkatrészei vagy a vegyifegyverek alkalmazásával közvetlen kapcsolatban való használatra speciálisan tervezett berendezések gyártására használtak, be kell jelenteni és meg kell semmisíteni. A megsemmisítés folyamatát és annak ellenőrzését az V. Cikk rendelkezéseinek és a jelen Melléklet azon részének megfelelően kell végrehajtani, amelyek a vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítését szabályozzák;

(b) minden, a vegyi lőszernek nem vegyi alkatrészeinek gyártásához kizárólagosan tervezett és használt berendezést fizikailag kell megsemmisíteni. Az olyan berendezések, amelyek különlegesen tervezett öntőformákat és fém-formáló szerszámokat tartalmaznak, el lehet vinni egy speciális megsemmisítő helyre;

(c) az ilyen gyártás céljára használt minden épületet és szabványos berendezést meg kell semmisíteni vagy a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra átalakítani, a szükséges megerősítés mellett, a IX. Cikk szerinti konzultációk és szemlék útján;

(d) a jelen Egyezmény által nem tiltott tevékenységeket tovább lehet folytatni, miközben a megsemmisítés vagy átalakítás tart.

Megsemmisítés rendje

28. A vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésének rendje az I. Cikkben és a jelen Egyezmény más Cikkeiben meghatározott kötelezettségeken alapszik, beleértve a rendszeres helyszíni ellenőrzésekre vonatkozó kötelezettségeket. Ez tekintettel van a Részes Államoknak a megsemmisítési időszak alatti nem csökkenő biztonságához fűződő érdekeire, a megsemmisítés korai szakaszában való bizalomépítésre, a vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésében való fokozatos tapasztalatszerzésre, és az alkalmazhatóságra, tekintet nélkül a létesítmények jelenlegi jellemzőire és a megsemmisítésükre választott módszerre. A megsemmisítés rendje a kiegyenlítődés elvén alapul.

29. A Részes Állam határozza meg minden egyes megsemmisítési időszakra, melyik vegyifegyver-gyártó létesítményt kell megsemmisíteni, és végrehajtja a megsemmisítést olyan módon, hogy a 30. és 31. bekezdésben meghatározottaknál több ne maradjon fenn minden egyes megsemmisítési időszak végére. A Részes Államot nem gátolják abban, hogy a létesítményeit gyorsabb ütemben semmisítse meg.

30. A következő rendelkezéseket kell alkalmazni az 1. listán szereplő vegyületeket gyártó vegyifegyver-gyártó létesítmények esetében:

(a) a Részes Államnak el kell kezdenie az ilyen létesítmények megsemmisítését nem később mint 1 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, és teljessé kell tenni a megsemmisítést, nem később mint 10 évvel azután, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett. Azon Részes Állam számára, amely a jelen Egyezmény hatálybalépésekor már részese, az egész időszakot három, elhatárolt megsemmisítési időszakra kell osztani, nevezetesen: 2–5. év, 6–8. év és 9–10. év időszaka. Azon Állam számára, amely a jelen Egyezmény

hatálybalépése után válik részesévé, a megsemmisítési időszakokat a 28. és 29. bekezdéseket figyelembe véve kell átalakítani.

(b) a gyártási kapacitást kell az ilyen létesítmények összehasonlítási tényezőjeként felhasználni; ezt harcanyag tonnában kell kifejezni, figyelembe véve a bináris fegyverekre megállapított szabályokat;

(c) a jelen Egyezmény hatálybalépését követő 8. év végére kell meghatározni a megfelelő megegyezett gyártási kapacitás szinteket. Azt a gyártási kapacitást, amely meghaladja a megfelelő szintet, meg kell semmisíteni azonos növekményekkel az első két megsemmisítési időszakban;

(d) egy adott nagyságú kapacitás megsemmisítéssel kapcsolatos követelmény maga után vonja bármely más vegyifegyver-gyártó létesítmény megsemmisítésének követelményét, amely ellátta az 1. listás létesítményt, vagy betöltötte az ott gyártott 1. listás vegyületet lőszerekbe vagy eszközökbe;

(e) az ideiglenesen vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé átalakított vegyifegyver-gyártó létesítmények továbbra is a jelen bekezdés szerinti kapacitás megsemmisítési kötelezettség alá esnek.

31. A Részes Államnak a 30. bekezdés alá nem eső vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítését el kell kezdeni nem később mint 1 évvel a jelen Egyezmény számára történt hatálybalépése után, és azt teljessé kell tenni nem később mint 5 évvel a jelen Egyezmény hatálybalépését követően.

A megsemmisítés részletes tervei

32. Nem kevesebb mint 180 nappal a vegyifegyver-gyártó létesítmény megsemmisítésének kezdete előtt a Részes Állam a Technikai Titkárság rendelkezésére bocsátja a létesítmény megsemmisítésére vonatkozó részletes terveket, beleértve a 33. (f) bekezdésben javasolt ellenőrzési intézkedéseket, egyebek között:

(a) az ellenőrök jelenlétének ütemezése a megsemmisítendő létesítményben;

(b) a bejelentett leltár minden darabjára alkalmazandó intézkedések ellenőrzésére vonatkozó eljárások.

33. A minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítmény megsemmisítésére vonatkozó részletes terveknek tartalmazni kell:

(a) a megsemmisítési eljárás részletes menetrendjét;

(b) a létesítmény elrendezését;

(c) a folyamatábrát;

(d) a megsemmisítendő berendezések, építmények és más tárgyak részletes leltárát;

(e) a leltár minden egyes darabjára alkalmazandó intézkedéseket;

(f) az ellenőrzésre javasolt intézkedéseket;

(g) a létesítmény megsemmisítésekor betartandó biztonsági/óvó rendelkezéseket;

(h) az ellenőröknek nyújtandó munka- és életkörülményeket.

34. Ha a Részes Állam időlegesen át kíván alakítani egy vegyifegyver-gyártó létesítményt vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé, értesíteni kell a Technikai Titkárságot nem kevesebb mint 150 nappal bármely átalakítási tevékenység végrehajtása előtt. Az értesítésnek tartalmaznia kell:

(a) a létesítmény megnevezését, címét és elhelyezkedését;

(b) helyszínrajzot, megjelölve azokat a szerkezeteket és területeket, amelyeket a vegyifegyver megsemmisítésbe be kell vonni, továbbá azonosítani kell a vegyifegyver-gyártó létesítmény mindazon elemeit, amelyeket időlegesen átalakítanak;

(c) a vegyifegyverek fajtáit, illetve a megsemmisítendő vegyi töltet fajtáit és mennyiségét;

(d) a megsemmisítés módját;

(e) a folyamatábrát, megjelölve, hogy a gyártási eljárás és a különleges

berendezés mely részeit alakítják át vegyifegyver megsemmisítés céljára;

(f) az átalakítás által feltehetően érintett pecsétek és ellenőrző berendezések megjelölését ha lehetséges; továbbá

(g) egy listát, amely meghatározza a tervezésre, a létesítmény időleges átalakítására, a berendezések üzembe helyezésére, a berendezések kipróbálására, a megsemmisítési műveletekre és a bezárásra fordított időt.

35. Az időlegesen vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé átalakított vegyifegyver-gyártó létesítményre vonatkozó információt a 32. és 33. bekezdésnek megfelelően kell megadni.

A részletes tervek felülvizsgálata

36. A Részes Állam által beterjesztett, a megsemmisítésre vonatkozó részletes terv és a javasolt ellenőrzési módszerek, továbbá az előzetes ellenőrzések tapasztalatai alapján a Technikai Titkárság a létesítmény megsemmisítésének ellenőrzésére tervet készít a Részes Állammal való szoros egyeztetés útján. A Technikai Titkárság és a Részes Állam közötti bármely, a megfelelő intézkedésekre vonatkozó nézeteltérést konzultáció útján kell rendezni. Bármely megoldatlan ügyet a Végrehajtó Tanács elé kell terjeszteni, hogy az megfelelő intézkedéseket hozzon a jelen Egyezmény teljes végrehajtásának elősegítésére.

37. Az V. Cikk és a jelen Rész rendelkezéseinek végrehajtására a Végrehajtó Tanácsnak és a Részes Államnak meg kell egyeznie a megsemmisítés és az ellenőrzés egyeztetett terveiről. Az ilyen megállapodást nem kevesebb mint 60 nappal a tervezett megsemmisítés kezdete előtt meg kell kötni.

38. A Végrehajtó Tanács minden egyes tagja konzultálhat a Technikai Titkársággal bármely olyan ügyről, amely az egyeztetett megsemmisítési és ellenőrzési terv alkalmazhatóságával kapcsolatosak. Ha a Végrehajtó Tanács

egyik tagja részéről sincs ellenvetés, a tervet végre kell hajtani.

39. Ha bármely nehézség merül fel, a Végrehajtó Tanácsnak konzultációt kell kezdeményezni a Résztes Állammal abból a célból, hogy kiküszöböljék azt. Amennyiben bármely nehézség rendezetlen marad, azokat az Értekezlet elé kell terjeszteni. A megsemmisítés módszerével kapcsolatos bármely nézeteltérés nem késleltetheti a megsemmisítési terv egyéb, elfogadható részeinek a végrehajtását.

40. Ha nem jutnak megállapodásra a Végrehajtó Tanáccsal az ellenőrzés vonatkozásairól vagy ha a jóváhagyott ellenőrzési tervet nem lehet megvalósítani, a megsemmisítést folyamatos, helyszíni megfigyelő eszközök és az ellenőrök fizikai jelenléte útján kell folytatni.

41. A megsemmisítést és az ellenőrzést az egyeztetett tervnek megfelelően kell lefolytatni. Az ellenőrzés nem hathat ki szükségtelenül a megsemmisítési eljárásra, és azt az ellenőrök helyszíni jelenléte útján kell végrehajtani, hogy tanúsítsák a megsemmisítést.

42. Ha szükséges, hogy az ellenőrzési vagy megsemmisítési tevékenységeket a tervezettől eltérően folytassák le, minden Résztes Államot értesíteni kell erről.

C) Ellenőrzés

Vegyifegyver-gyártó létesítményekről szóló nyilatkozatok ellenőrzése helyszíni szemle útján

43. A Technikai Titkárság első szemlét hajt végre minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítménynél a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépésétől számított 90 és 120 nap közötti időszakban.

44. Az első szemle célja:

(a) igazolni, hogy a vegyifegyverek gyártását megszüntették, továbbá, hogy

a létesítmény működését leállították a jelen Egyezményrel összhangban;

(b) lehetővé tenni a Technikai Titkárságnak, hogy megismerkedjék a létesítményben a vegyifegyver-gyártás megszüntetésére hozott intézkedésekkel;

(c) lehetővé tenni az ellenőrök számára ideiglenes pecsétek elhelyezését;

(d) lehetővé tenni a ellenőrök számára az épületek és különleges berendezések leltárának igazolását;

(e) megszerezni a létesítményben teendő vizsgálat megtervezéséhez szükséges információt, beleértve a beavatkozást jelző pecsétek és más megegyezett berendezések alkalmazását, amelyeket a létesítményre vonatkozó létesítményegyezménynek megfelelően helyeznek el; illetve

(f) előzetes megbeszéléseket folytatni a létesítmény ellenőrzésére vonatkozó részletes egyezményről.

45. Az ellenőröknek, ha alkalmas, alkalmazni kell megegyezett pecséteket, jelzőket és más, a leltár ellenőrzésére alkalmas módszereket, amelyek elősegítik a bejelentett adatok pontos leltározását minden vegyifegyver-gyártó létesítményben.

46. Az ellenőröknek olyan megegyezett eszközöket kell elhelyezni, amelyek alkalmasak lehetnek annak jelzésére, hogy a vegyifegyver-gyártás újrakezdődött, vagy bármely bejelentett tárgyat elmozdítottak. Meg kell tenni a szükséges elővigyázatossági intézkedéseket, hogy ne akadályozzák az ellenőrzött Résztes Állam bezárásra irányuló tevékenységét. Az ellenőrök visszatérhetnek az eszközök karbantartása és épségük ellenőrzése céljából.

47. Amennyiben az első szemle alapján a Főigazgató úgy tartja, hogy további intézkedésre lesz szükség a létesítmény leállításához a jelen Egyezményrel összhangban, a Főigazgató kérheti, nem később, mint

135 nappal a jelen Egyezmény a Résztes Állam számára történt hatálybalépése után, hogy az ilyen intézkedéseket az ellenőrzött Résztes Állam hajtsa végre nem később, mint 180 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett. Az ellenőrzött Résztes Állam belátása szerint teljesítheti a kérést. Ha az nem teljesíti a kérést, a Főigazgatónak és az ellenőrzött Résztes Államnak konzultálni kell az ügy megoldására.

Vegyifegyver-gyártó létesítmények rendszeres ellenőrzése és működésük megszűntetése

48. A vegyifegyver-gyártó létesítmény rendszeres ellenőrzésének célja az, hogy észleljék a vegyifegyver-gyártás újrakezdését vagy a bejelentett eszközök elmozdítását.

49. A részletes létesítmény-egyezmény minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítményre meghatározza:

(a) a részletes helyszíni ellenőrzési eljárást, mely magába foglalhatja:

(i) a vizuális megfigyelést,

(ii) a pecsétek vagy más megegyezett eszközök ellenőrzését és karbantartását, továbbá

(iii) mintavételt és elemzést;

(b) az eljárást, a beavatkozást jelző pecsétek és más megegyezett eszközök alkalmazására abból a célból, hogy megelőzzék a létesítmény nem észlelt újraindítását, amely meghatározza:

(i) a fajtát, az elhelyezést és a telepítés elrendezését,

(ii) az ilyen pecsétek és berendezések karbantartását; és

(c) más megegyezett intézkedéseket.

50. A létesítmény ellenőrzéséről szóló részletes megállapodásban biztosított pecséteket és más megegyezett eszközöket nem később, mint 240 nappal azután kell elhelyezni, hogy a jelen Egyezmény hatályba lépett a Résztes Állam számára. Az ellenőrök számára meg kell engedni minden vegyifegyver-gyártó létesítmény

meglátogatását az ilyen pecsétek vagy berendezések elhelyezése céljából.

51. Minden naptári évben legfeljebb négy ellenőrzés lefolytatását kell lehetővé tenni a Technikai Titkárság számára minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítményben.

52. A Főigazgatónak értesíteni kell az ellenőrzött Résztes Államot döntéséről, hogy a vegyifegyver-gyártó létesítmény ellenőrzésére vagy szemléjére kerül sor 48 órával az ellenőrző csoport rendszeres ellenőrzésre vagy szemlére tervezett érkezését megelőzően. Abban az esetben, ha sürgős problémák megoldására irányuló ellenőrzésről vagy szemléről van szó, ez az időszak rövidíthető. A Főigazgatónak meg kell határozni az ellenőrzés vagy szemle célját.

53. Az ellenőrök a létesítmény-egyezményekkel összhangban akadálytalanul hozzáférhetnek a vegyifegyver-gyártó létesítmények minden részéhez. A bejelentett leltár szerinti tételeket az ellenőrök választják ki ellenőrzésre.

54. A helyszíni rendszeres ellenőrzések gyakoriságának meghatározására vonatkozó irányelveket az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a VIII. Cikk 21. (i) bekezdése szerint. A meghatározott ellenőrzendő vegyifegyver-gyártó létesítményt a Technikai Titkárság választja ki oly módon, hogy kizárják annak előrejelzését, mikor lesz pontosan a létesítmény ellenőrzése.

Vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésének ellenőrzése

55. A vegyifegyver-gyártó létesítmények megsemmisítésére irányuló rendszeres ellenőrzés célja annak igazolása, hogy a létesítményt a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségeknek megfelelően megsemmisítették, és, hogy a bejelentett leltár szerinti minden tételt megsemmisítettek a megegyezett,

részletes megsemmisítési tervnek megfelelően.

56. Amint a bejelentett leltár szerinti minden tételt megsemmisítettek, a Technikai Titkárság igazolja a Résztes Állam erről szóló nyilatkozatát. Ezen igazolást követően a Technikai Titkárságnak be kell fejezni a vegyifegyver-gyártó létesítmény rendszeres ellenőrzését, és sürgősen el kell távolítani az ellenőrök által üzembe helyezett minden eszközt és megfigyelő műszert.

57. Ezen igazolást követően, a Résztes Államnak nyilatkoznia kell, hogy a létesítményt megsemmisítették.

Vegyifegyver-gyártó létesítmény vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé történő időleges átalakításának ellenőrzése

58. Nem később, mint 90 nappal azután, hogy megkapták a gyártó létesítmény időleges átalakítására vonatkozó szándékról szóló első értesítést, az ellenőrök jogosultak meglátogatni a létesítményt abból a célból, hogy megismerkedjenek a javasolt időleges átalakítással, és tanulmányozzák a lehetséges ellenőrzési intézkedéseket, amelyre az átalakítás során szükség lesz.

59. Nem később, mint 60 nappal az ilyen látogatást követően a Technikai Titkárság és az ellenőrzött Résztes Állam átmeneti megállapodást kötnek további ellenőrzési intézkedésekről az időleges átalakítás idejére. Az átmeneti megállapodás rögzíti az ellenőrzési eljárásokat, beleértve a pecsétet, megfigyelő berendezések használatát, továbbá azokat az ellenőrzéseket, amelyek bizalmat keltenek ahhoz, hogy az átalakítás során nem kerül sor vegyifegyver gyártására. Ez a megállapodás az időleges átalakítás kezdetétől addig marad hatályban, amíg a létesítmény el nem kezd működni mint vegyifegyver-megsemmisítő létesítmény.

60. Az ellenőrzött Résztes Állam nem távolíthatja el vagy nem alakíthatja át a létesítmény egyetlen részét sem, vagy nem távolíthat el vagy módosíthat bármely a jelen Egyezmény szerint, az átmeneti megállapodás megkötéséig telepített pecsétet vagy más, az ellenőrzésre szolgáló megegyezett eszközt.

61. Amint a létesítmény vegyifegyver-megsemmisítő létesítményként működni kezd, a jelen Melléklet IV. (A) Részének azon rendelkezései alá tartozik, amelyek a vegyifegyver-megsemmisítő létesítményekre alkalmazhatók. A működés megkezdése előtti időszakra vonatkozó intézkedéseket az átmeneti megállapodás határozza meg.

62. A megsemmisítési műveletek során az ellenőrök hozzáférhetnek az időlegesen vegyifegyver-megsemmisítő létesítménnyé átalakított létesítmény minden részéhez, beleértve azokat is, amelyek nem közvetlenül érintettek a vegyifegyverek megsemmisítésében.

63. A létesítmény vegyifegyver-megsemmisítés céljára történő időleges átalakítására irányuló munkálatok megkezdése előtt, és azután, hogy vegyifegyver-megsemmisítő létesítményként nem működik tovább, a létesítmény a jelen Rész ezen rendelkezései alá tartozik, amelyek a vegyifegyver-gyártó létesítményre alkalmazhatók.

D) A vegyifegyver-gyártó létesítmények átalakítása a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra

Az átalakítás kérelmezésére vonatkozó eljárások

64. A vegyifegyver-gyártó létesítmények a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra történő használata iránti kérelmet elő lehet terjeszteni bármely olyan létesítmény tekintetében, melyet a Résztes Állam már ilyen célokra

használ, mielőtt a jelen Egyezmény számára hatályba lépne, vagy ha tervezi ilyen célokra való használatát.

65. Azon vegyifegyver-gyártó létesítmény esetében, amelyet a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használnak a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépésekor, a kérelmet a Főigazgatónak kell megküldeni nem később, mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény a Résztes Állam számára hatályba lépett. A kérelemnek tartalmazni kell az 1. (h) (iii) bekezdéssel összhangban megadott adatokon kívül a következő információt:

(a) a kérelem részletes indokolása;

(b) a létesítmény átalakításának általános terve, amely részletezi:

(i) a létesítményben folytatandó tevékenység természetét;

(ii) ha a tervezett tevékenység vegyületek termelését, feldolgozását vagy felhasználását foglalja magában, minden egyes vegyület nevét, a létesítmény folyamatábráját és a tervezett gyártandó, feldolgozandó vagy felhasználandó éves mennyiségeket,

(iii) mely építményeket vagy szerkezeti elemeket javasolnak használni, és milyen módosításokat javasolnak, ha vannak ilyenek,

(iv) mely építményeket vagy szerkezeti elemeket semmisítettek meg vagy javasolnak megsemmisíteni, továbbá a megsemmisítésre vonatkozó tervek,

(v) mely berendezéseket kívánnak használni a létesítményben,

(vi) mely berendezéseket távolították el és semmisítették meg, továbbá mely berendezéseket javasolnak eltávolítani és megsemmisíteni, és a megsemmisítésükre vonatkozó tervek,

(vii) az átalakítás javasolt ütemterve, ha az alkalmazható, és

(viii) a helyszínen működő minden egyes más létesítmény tevékenységének jellege, és

(c) részletes magyarázat, hogy a (b) albekezdésben megállapított rendelkezések, illetve a Résztes Állam által javasolt további intézkedések hogyan zárják ki a létesítménynél fennmaradó készenléti vegyifegyver-gyártó potenciál azonnali igénybevételét.

66. Azon vegyifegyver-gyártó létesítmény esetében, amelyet a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra nem használnak a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépésekor, a kérelmet a Főigazgatónak kell megküldeni nem később, mint 30 nappal azután, hogy az átalakításról döntést hoztak, de egyetlen esetben sem később, mint négy év múlva, ahogy a jelen Egyezmény a Résztes Állam számára hatályba lépett. A kérelemnek a következő információt kell tartalmazni:

(a) a kérelem részletes indokolása, beleértve a gazdasági szükségességet;

(b) a létesítmény átalakításának általános terve, amely részletezi:

(i) a létesítményben folytatandó tevékenység természetét,

(ii) ha a tervezett tevékenység vegyületek termelését, feldolgozását vagy felhasználását foglalja magában, minden egyes vegyület nevét, a létesítmény folyamatábráját és a tervezett gyártandó, feldolgozandó vagy felhasználandó éves mennyiségeket,

(iii) mely építményeket vagy szerkezeti elemeket javasolnak használni, és milyen módosításokat javasolnak, ha vannak ilyenek,

(iv) mely építményeket vagy szerkezeti elemeket semmisítettek meg vagy javasolnak megsemmisíteni, továbbá a megsemmisítésre vonatkozó tervek,

(v) mely berendezéseket kívánnak használni a létesítményben,

(vi) mely berendezéseket javasolnak eltávolítani és megsemmisíteni, és a megsemmisítésükre vonatkozó tervek,

(vii) az átalakítás javasolt ütemterve, és

(viii) a helyszínen működő minden egyes más létesítmény tevékenységének jellege; és

(c) részletes magyarázat, hogy a (b) albekezdésben megállapított rendelkezések, illetve a Résztes Állam által javasolt további intézkedések hogyan zárják ki a létesítménynél fennmaradó készenléti vegyifegyver-gyártó potenciál azonnali igénybevételét.

67. A Résztes Állam kérelmében bármely más intézkedést is javasolhat, melyet alkalmasnak tart a bizalomépítésre.

Döntéstől függő tevékenységek

68. Az Értekezlet döntésétől függően a Résztes Állam továbbra is használhatja a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra azt a létesítményt, amelyet ilyen célokra használt a jelen Egyezménynek a számára történt hatálybalépését megelőzően, de csak ha a Résztes Állam igazolja kérelmében, hogy sem különleges berendezést, sem különleges épületet nem használ, és hogy a különleges berendezéseket és különleges épületeket működésképtelenné tette a 13. bekezdésben meghatározott módszerek alkalmazásával.

69. Ha a létesítményt, amelynek tekintetében a kérelmet előterjesztették, nem használták a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépését megelőzően, vagy ha a 68. pontban előírt igazolást nem tették meg, a Résztes Államnak azonnal meg kell szakítani minden tevékenységet az V. Cikk 4. bekezdése szerint. A Résztes Államnak be kell zárni a létesítményt a 13. bekezdésnek megfelelően, nem később, mint 90 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett.

Az átalakítás feltételei

70. A vegyifegyver-gyártó létesítmények a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra történő átalakítása feltételeként a létesítményben lévő minden különleges berendezést meg kell semmisíteni, továbbá az épületek és építmények minden olyan különleges jellemzőjét meg kell szüntetni, amely megkülönbözteti azokat az általánosságban, a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használt épületektől és építményektől és nem foglal magába 1. listán felsorolt vegyületeket.

71. Az átalakított létesítményt nem használhatják:

(a) bármilyen tevékenységre, amely az 1. listás vagy 2. listás vegyületek gyártását, feldolgozását vagy felhasználását foglalja magában;

(b) erősen mérgező vegyületek, beleértve bármely erősen mérgező szerves foszfortartalmú vegyületek gyártására vagy más olyan tevékenységre, amelyek különleges berendezéseket követelnek az erősen mérgező vagy erősen korrozív vegyületek kezeléséhez, kivéve, ha a Végrehajtó Tanács úgy dönt, az ilyen tevékenység vagy működés nem jelent kockázatot a jelen Egyezmény tárgyra és céljaira, figyelemmel a toxicitásra, a korróziós hajlam, és ha alkalmazható, más műszaki faktorok ismérveire, amelyeket az Értekezlet tárgyal meg és hagy jóvá a VIII. Cikk 21 (i) bekezdés szerint.

72. A vegyifegyver-gyártó létesítmény átalakítását be kell fejezni nem később mint hat évvel a jelen Egyezmény hatálybalépését követően.

A Végrehajtó Tanács és az Értekezlet határozatai

73. Nem később, mint 90 nappal a kérelemnek a Főigazgató által történt vételét követően a Technikai Titkárság első szemlét folytat le a létesítményben. Az ilyen szemle célja, hogy meghatározzák a kérdésben adott információk pontosságát, műszaki

jellegű információ beszerzése az átalakításra javasolt létesítményről, továbbá azon feltételek meghatározása, amelyek mellett a jelen Egyezmény által nem tiltott célú használat megengedhető. A Főigazgató sürgősen jelentést küld a Végrehajtó Tanácsnak, az Értekezletnek és minden Részes Államnak, amely tartalmazza ajánlásait azokra az intézkedésekre, amelyek szükségesek a létesítménynek a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra történő átalakítására, továbbá annak biztosítására, hogy az átalakított létesítményt csak a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használják.

74. Ha a létesítményt a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használták a jelen Egyezmények a Részes Állam számára történt hatálybalépését megelőzően és az továbbra is működésben van, de azokra a 68. bekezdés szerinti igazolandó intézkedéseket még nem tették meg, a Főigazgatónak azonnal értesíteni kell a Végrehajtó Tanácsot, amely igényelheti az általa megfelelőnek tartott intézkedések megtételét, egyebek között a létesítmény leállítását és a különleges berendezések elszállítását és az épületek vagy építmények módosítását. A Végrehajtó Tanácsnak meg kell határozni az ilyen intézkedések végrehajtásának határidejét és fel kell függeszteni a kérelem tárgyalását, azok kielégítő teljesítésétől függően. A létesítményt a határidő lejártá után azonnal ellenőrizni kell abból a célból, hogy megállapítsák végrehajtották-e az intézkedéseket. Ha ez nem történt meg, a Részes Államtól követelni kell minden művelet teljes leállítását a létesítményben.

75. A Főigazgató jelentésének vételét követően az Értekezlet, amint csak lehetséges, a Végrehajtó Tanács javaslatára döntést hoz, figyelembe véve a jelentést és bármi, a Részes Államok által kifejtett szempontokat, hogy a kérelmet jóváhagyja-e és meghatározza

azokat a feltételeket, melyektől a jóváhagyás függ. Ha bármely Részes Állam ellenzi a kérelem és a kapcsolódó feltételek jóváhagyását, konzultációt kell folytatni 90 napig terjedő időszakban, az érdekelt Részes Államok között, hogy kölcsönösen elfogható megoldást keressenek. A kérelem és a kapcsolódó feltételek, illetve a kapcsolatos bármely javasolt módosítások tekintetében érdemi kérdésként a konzultációs időszak befejeződése után lehetőség szerint mielőbb döntést kell hozni.

76. Ha a kérelmet jóváhagyták, a létesítmény-egyezményt a döntéshozatal után nem később, mint 90 nappal meg kell kötni. A létesítmény-egyezmény tartalmazza azokat a feltételeket, amelyek mellett az átalakítást és a létesítmény használatát engedélyezik, beleértve az ellenőrzés szabályait. Az átalakítást nem kezdenek el a létesítmény-egyezmény megkötését megelőzően.

Az átalakítás részletes tervei

77. Nem kevesebb, mint 180 nappal a vegyifegyver-gyártó létesítmény átalakításának kezdete előtt a Részes Állam a Technikai Titkárság rendelkezésére bocsátja a létesítmény átalakítására vonatkozó részletes terveket, beleértve az átalakítás ellenőrzésére javasolt intézkedéseket, egyebek között:

(a) az ellenőrök jelenlétének ütemezése az átalakítandó létesítményben; és

(b) a bejelentett leltár minden darabjára alkalmazandó intézkedések ellenőrzésére vonatkozó eljárások.

78. A minden egyes vegyifegyver-gyártó létesítmény átalakítására vonatkozó részletes terveknek tartalmazni kell:

(a) az átalakítási eljárás részletes menetrendjét;

(b) a létesítmény elrendezését az átalakítás előtt és után;

(c) a létesítmény folyamatábráját az átalakítás előtt és ha lehet, az átalakítás után;

(d) a megsemmisítendő berendezések, építmények és más tárgyak, valamint a módosítandó épületek és építmények részletes leltárát;

(e) a leltár minden egyes darabjára alkalmazandó intézkedéseket;

(f) az ellenőrzésre javasolt intézkedéseket;

(g) a létesítmény átalakításakor betartandó biztonsági/óvó rendelkezéseket; és

(h) az ellenőröknek nyújtandó munka- és életkörülményeket.

A részletes tervek felülvizsgálata

79. A Résztes Állam által beterjesztett, az átalakításra vonatkozó részletes terv és a javasolt ellenőrzési módszerek, továbbá az előzetes ellenőrzések tapasztalatai alapján a Technikai Titkárság a létesítmény átalakításának ellenőrzésére tervet készít a Résztes Állammal való szoros egyeztetés útján. A Technikai Titkárság és a Résztes Állam közötti bármely, a megfelelő intézkedésekre vonatkozó nézeteltérést konzultáció útján kell rendezni. Bármely megoldatlan ügyet a Végrehajtó Tanács elé kell terjeszteni, hogy az megfelelő intézkedéseket hozzon a jelen Egyezmény teljes végrehajtásának elősegítésére.

80. Az V. Cikk és a jelen Rész rendelkezéseinek végrehajtására a Végrehajtó Tanácsnak és a Résztes Államnak meg kell egyeznie a átalakítás és az ellenőrzés egyeztetett terveiről. Az ilyen megállapodást nem kevesebb, mint 60 nappal a tervezett átalakítás kezdete előtt meg kell kötni.

81. A Végrehajtó Tanács minden egyes tagja konzultálhat a Technikai Titkársággal bármely olyan ügyről, amely az egyeztetett átalakítási és ellenőrzési terv alkalmazhatóságával kapcsolatosak. Ha a Végrehajtó Tanács

egyik tagja részéről nincs ellenvetés, a tervet végre kell hajtani.

82. Ha bármely nehézség merül fel, a Végrehajtó Tanácsnak konzultációt kell kezdeményeznie a Résztes Állammal abból a célból, hogy kiküszöböljék azt. Amennyiben bármely nehézség rendezetlen marad, azokat az Értekezlet elé kell terjeszteni. A átalakítás módszerével kapcsolatos bármely nézeteltérés nem késleltetheti a átalakítási terv egyéb, elfogadható részének a végrehajtását.

83. Ha nem jutnak megállapodásra a Végrehajtó Tanáccsal az ellenőrzés vonatkozásairól, vagy ha a jóváhagyott ellenőrzési tervet nem lehet megvalósítani, az átalakítást folyamatos, helyszíni megfigyelő eszközök és az ellenőrök fizikai jelenléte útján kell folytatni.

84. Az átalakítást és az ellenőrzést az egyeztetett tervnek megfelelően kell lefolytatni. Az ellenőrzés nem hathat ki szükségtelenül az átalakítási eljárásra, és azt az ellenőrök helyszíni jelenléte útján kell végrehajtani, hogy tanúsítsák az átalakítást.

85. A tíz év elteltével, miután a Főigazgató igazolta, hogy az átalakítás teljessé vált, a Résztes Állam akadálytalan hozzáférést biztosít a létesítményhez, bármely időben. Az ellenőrök jogosultak megfigyelni minden körzetet, minden tevékenységet és minden berendezési tételt a létesítményen. Az ellenőrök jogosultak azt vizsgálni, hogy a létesítményben folyó tevékenység összhangban van-e a jelen Fejezet, a Végrehajtó Tanács és az Értekezlet által felállított feltételek mindegyikével. Az ellenőröknek ugyancsak joga van a jelen Melléklet II. Rész E) Fejezetével összhangban mintákat vettetni a létesítmény bármely részéből, és elemezni azokat, hogy megállapítsák az 1. listás vegyületek, azok stabil melléktermékei és bomlástermékei és a 2. listás vegyületek nincsenek jelen, továbbá igazolni azt,

hogy a létesítményben folyó tevékenység összhangban van a jelen fejezet, a Végrehajtó Tanács vagy az Értekezlet által a vegyi tevékenységre felállított minden feltételével. Az ellenőröknek ugyancsak joga van az irányított hozzáférésre, a jelen Melléklet X. Rész C) Fejezetével összhangban az üzemi területen, ahol a létesítmény elhelyezkedik. A 10 éves időszak alatt a Részes Állam évente jelentést tesz az átalakított létesítményben folyó tevékenységről. A 10 éves időszak lejártakor a Végrehajtó Tanács, figyelembe véve a Technikai Titkárság ajánlásait, határoz a folytatólagos ellenőrzési intézkedések jellegéről.

86. Az átalakított létesítmény ellenőrzésének költségeit az V. Cikk. 19. bekezdésével összhangban viselik.

VI. RÉSZ

A JELEN EGYEZMÉNY ÁLTAL NEM TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK, A VI. CIKKEL ÖSSZHANGBAN

AZ 1. LISTÁS VEGYÜLETEKRE ÉS A VELÜK KAPCSOLATOS LÉTESÍTMÉNYEKRE VONÁTKOZÓ RENDSZABÁLYOK

A) Általános rendelkezések

1. A Részes Állam nem állíthat elő, nem szerezhethet meg, nem tarthat vissza, vagy nem használhat 1. listás vegyületeket a Részes Államok területén kívül, és nem adhat át ilyen vegyületeket területén kívül, kivéve más Részes Államnak.

2. A Részes Állam nem állíthat elő, nem szerezhethet meg, nem tarthat vissza, nem adhat át vagy használhat fel 1. listás vegyületet, kivéve, ha

(a) a vegyületeket kutatási, gyógyászati, gyógyszerészeti vagy védelmi célzattal alkalmazzák; és

(b) a vegyületek fajtáit és mennyiségét szigorúan korlátozzák,

annyra, amelyek indokoltak lehetnek az ilyen célokra; és

(c) az ilyen vegyületek összesített mennyisége, bármely időben, az ilyen célokra egyenlő vagy kevesebb mint 1 tonna; és

(d) a Részes Állam által, az ilyen célokra megszerzett összesített mennyiség bármely évben, termelés, vegyifegyver-készletekből való visszavonás és átadás útján egyenlő vagy kevesebb mint 1 tonna.

B) Átadások

3. A Részes Állam 1. listás vegyületeket területén kívülre csak másik Részes Államnak és csak kutatási, gyógyászati, gyógyszerészeti vagy védelmi célokra adhat át, a 2. bekezdéssel összhangban.

4. Az átadott vegyületeket nem adhatják tovább egy harmadik államnak.

5. Nem kevesebb, mint 30 nappal bármely másik Részes Államnak történő átadást megelőzően mindkét Részes Államnak jeleznie kell az átadást a Technikai Titkárságnak.

6. Minden egyes Részes Állam részletes éves nyilatkozatot készít az előző évi átadásokról. A nyilatkozatot minden ilyen év befejeződése után nem később, mint 90 nappal kell beterjeszteni, és minden 1. listás átadott vegyület tekintetében annak a következő információt kell tartalmaznia:

(a) a kémiai megnevezés, a szerkezeti képlet és a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartási száma, ha ilyet kiadtak;

(b) más Államoktól megszerzett vagy más Részes Államoknak átadott mennyiségeket. Minden átadás esetén a mennyiséget, az átvétőt és a célt is fel kell tüntetni.

C) Előállítás

Az előállítás általános elvei

7. Minden egyes Részes Állam, a 8–12. bekezdés szerinti előállítás során a

legfokozottabb elsőbbséget biztosítja az emberek biztonságának és a környezet védelmének. Minden egyes Résztes Állam nemzeti biztonsági és kibocsátási szabványaiával összhangban valósítja meg az ilyen előállítást.

Egyedi kisléptékű üzem

8. Minden egyes Résztes Állam, amely 1. listás vegyületeket állít elő kutatási, gyógyászati, gyógyszerészeti vagy védelmi célokra, ezt az előállítást a Résztes Állam által jóváhagyott egyedi kisléptékű üzemben végezheti, kivéve a 10., 11. és 12. bekezdésben előírtakat.

9. Az egyedi kisléptékű üzemben a termelést olyan termelő sort alkotó reakcióedényekben kell végezni, amely nemfolyamatos termelésre van kialakítva. Az ilyen reakcióedény űrtartalma nem haladhatja meg a 100 litert, és az 5 literesnél nagyobb reakcióedények összes űrtartalma nem lehet több mint 500 liter.

Egyéb létesítmények

10. Az 1. listás vegyületek évi összesített mennyisége, ha nem haladja meg a 10 kg-ot, védelmi célra előállíthatók az egyedi kisléptékű üzem kivül is egy más létesítményben. Ezt a létesítményt a Résztes Állam hagyja jóvá.

11. Az 1. listás vegyületek évi 100 g-ot meghaladó mennyisége előállítható kutatási, gyógyászati és gyógyszerészeti célra az egyedi kisléptékű üzem kivül létesítményben, amelyek évi összesített mennyisége nem haladja meg a 10 kg-ot létesítményenként. Ezt a létesítményt a Résztes Állam hagyja jóvá.

12. Az 1. listás vegyületek szintetizálhatók kutatási, gyógyászati vagy gyógyszerészeti célra, de nem védelmi célra, laboratóriumokban, amelyek összesített mennyisége kevesebb mint 100 g évenként és létesítményenként.

Ezek a létesítmények nem tartoznak semmiféle a D) és E) Fejezetekben

felsorolt bejelentési és ellenőrzési kötelezettség alá.

D) Nyilatkozatok

Egyedi kisléptékű üzem

13. Minden Résztes Állam, amely egyedi kisléptékű üzem működtetését tervezi megadja a Technikai Titkárságnak a létesítmény pontos helyét és részletes műszaki leírását, beleértve a berendezések jegyzékét és a részletes folyamatábrákat. A már meglévő létesítmények esetén ezt az első nyilatkozatot nem később, mint 30 nappal a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történő hatálybalépése után kell benyújtani. Az új létesítményekről szóló első nyilatkozatokat nem később, mint a működés kezdetét megelőző 180 nappal kell benyújtani.

14. Minden Résztes Államnak előzetesen bejelentést kell tennie a Technikai Titkárságnak a kezdeti nyilatkozatot érintő tervezett változtatásokról. A bejelentést nem később, mint 180 nappal a változtatások fogantatása előtt kell megtenni.

15. Minden Résztes Államnak, amely 1. listás vegyületet állít elő az egyedi kisléptékű üzemben, részletes nyilatkozatot kell tenni a gyár előző évi tevékenységével kapcsolatosan. A nyilatkozatot nem később, mint 90 nappal az ilyen év befejeződését követően kell beterjeszteni, amely tartalmazza a következőket:

(a) a létesítmény azonosítása;

(b) a létesítményben előállított, megszerzett, felhasznált vagy tárolt minden 1. listás vegyületről a következő információt:

(i) a kémiai elnevezés, szerkezeti képlet, a Chemical Abstracts Service nyilvántartási szám, ha ilyen van,

(ii) az alkalmazott módszerek és gyártott mennyiség,

(iii) az 1., 2. vagy 3. listán felsorolt és az 1. listás vegyület előállítására

felhasznált prekurzorok neve és mennyisége,

(iv) a létesítményben felhasznált mennyiség és a felhasználás céljai,

(v) a Résztes Államban található más létesítménybe szállított vagy más létesítményből szállított mennyiség. Minden szállítmányra a mennyiséget, az átvevőt és az indokot fel kell tüntetni,

(vi) ez év folyamán bármikor tárolt legnagyobb mennyiség, és

(vii) az év végén tárolt mennyiség; továbbá

(c) információ bármilyen változásról a létesítményekről előzőleg adott részletes műszaki leíráshoz képest, beleértve a berendezések leltárait és a részletes diagramokat.

16. Minden Résztes Állam, amely egyedi kisleptékű üzemben 1. listás vegyületet gyárt, részletes éves bejelentést tesz a létesítményben a következő évben tervezett tevékenységekről és az előre látható termelésről. A bejelentést az év kezdete előtt nem kevesebb, mint 90 nappal megelőzően kell megtenni, amely tartalmazza:

(a) a létesítmény azonosítását;

(b) a létesítményben előállítandó, felhasználandó vagy ott raktározandó valamennyi 1. listás vegyületről a következő információt:

(i) kémiai elnevezés, szerkezeti képlet és ha ilyen kapott, a Chemical Abstracts Service nyilvántartási száma,

(ii) az előreláthatóan termelendő mennyiséget és a gyártás célját; és

(c) információt bármilyen előrelátható változásról a létesítményekről előzőleg adott részletes műszaki leíráshoz képest, beleértve a berendezések leltárait és a részletes diagramokat.

Egyéb, a 10. és 11. bekezdésben említett létesítmények

17. A Résztes Államnak közölni kell a Technikai Titkársággal minden egyes létesítményének vagy megfelelő

részé(i)nek nevét, elhelyezkedését és részletes műszaki leírását, a Technikai Titkárság kérésének megfelelően. Azt a létesítményt, amely védelmi célból termel 1. listás vegyületet külön kell azonosítani. A már meglévő létesítmények esetében, ezt az első nyilatkozatot nem később, mint 30 nappal a jelen Egyezménynek a Résztes Állam számára történt hatálybalépését követően kell megtenni. Az új létesítményekre vonatkozó első nyilatkozatokat nem kevesebb, mint 180 nappal a működés megkezdése előtt kell megtenni.

18. Minden Résztes Államnak előzetesen bejelentést kell tennie a Technikai Titkárságnak a első nyilatkozatot érintő tervezett változtatásokról. A bejelentést nem később, mint 180 nappal a változtatások foganatosítása előtt kell megtenni.

19. Minden Résztes Államnak, minden egyes létesítmény tekintetében részletes éves nyilatkozatot kell tenni a létesítmény előző évi tevékenységéről. A nyilatkozatot az adott év végétől számított nem több, mint 90 nappal kell megtenni és az tartalmazza:

(a) a létesítmény azonosítását;

(b) minden egyes 1. listás vegyületről a következő információt:

(i) kémiai elnevezés, szerkezeti képlet és a Chemical Abstracts Service nyilvántartási száma, ha ilyet adtak neki,

(ii) az előállított mennyiség, a védelmi célra előállítottak esetében az alkalmazott eljárások;

(iii) az 1., 2. vagy 3. listás prekurzorok megnevezése és mennyisége, amelyeket az 1. listás vegyületek előállítására használtak,

(iv) a létesítményben felhasznált mennyiség és a felhasználás célja,

(v) a Résztes Államon belül más létesítményekbe átszállított anyagmennyiség. Minden átszállítás esetében a mennyiséget, az átvevőt és a célt fel kell tüntetni,

(vi) az év folyamán tárolt maximális mennyiség, továbbá

(vii) az év végén tárolt mennyiség; valamint

(c) információt bármilyen a létesítményben vagy annak részeiben előrelátható változásról a létesítményről előzőleg adott részletes műszaki leíráshoz képest.

20. Minden Részes Államnak, minden egyes létesítmény tekintetében részletes éves nyilatkozatot kell tennie, a következő évben a létesítményben tervezett tevékenységről és a várható termeléséről. A nyilatkozatot az év kezdete előtt nem kevesebb, mint 90 nappal kell megtenni, és amelynek tartalmaznia kell:

(a) a létesítmény azonosítását,

(b) minden egyes 1. listás vegyületről a következő információt:

(i) a kémiai elnevezés, szerkezeti képlet és a Chemical Abstracts Service nyilvántartási száma, ha ilyen adatok neki,

(ii) a várható gyártandó mennyiség, az időszakokat, amikor várhatóan a termelésre sor kerül, az előállítás célját; továbbá

(c) információt bármilyen a létesítményben vagy annak részeiben előrelátható változásról a létesítményről előzőleg adott részletes műszaki leíráshoz képest.

E) Ellenőrzés

Egyedi kisléptékű üzem

21. Az egyedi kisléptékű üzemben végrehajtandó ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy az előállított 1. listás vegyületek mennyiségét helyesen jelentették-e be, és különösen, hogy azok összesített mennyisége nem haladja meg az 1 tonnát.

22. A létesítményt rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni, rendszeres helyszíni ellenőrzés és helyszíni műszeres megfigyelés útján.

23. Egy meghatározott létesítmény ellenőrzésének számát, intenzitását, tartamát, időzítését és módját azon az alapon kell meghatározni, hogy a megfelelő vegyületek, a létesítmény jellemzői és az ottani tevékenységek a jelen Egyezmény céljára és tárgyára milyen kockázatot jelentenek. Az Értekezlet megfelelő irányelveket tárgyal meg és hagy jóvá, a VIII. Cikk, 21. bekezdés (i) alpontja szerint.

24. Az első szemle célja a létesítményről adott információ ellenőrzése, beleértve a 9. bekezdésben leírt reakció-edények korlátait.

25. Nem később, mint 180 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény a Részes Állam számára hatályba lépett, a Részes Államnak a minta-egyezményen alapuló létesítmény-egyezményt kell kötni a Szervezettel, amely kiterjed a létesítmény részletes ellenőrzési eljárására.

26. Minden Részes Államnak, amely az Egyezménynek a számára történt hatálybalépését követően tervezi egyedi kisléptékű üzem felállítását, a minta-egyezmény alapján létesítmény-egyezményt kell kötni a Szervezettel, amely kiterjed a létesítmény működésének megkezdése előtti ellenőrzési eljárások részletes szabályaira.

27. A minta-egyezményt az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) alpontja szerint.

Egyéb, a 10. és 11. bekezdésben hivatkozott létesítmények

28. A 10. és 11. bekezdésben említett egyéb létesítményeknél fogatosítandó ellenőrzési tevékenység célja az, hogy ellenőrizzék:

(a) a létesítményt nem használják semmiféle 1. listás vegyület előállítására, kivéve a bejelentett vegyületeket;

(b) az 1. listás vegyületek előállított vagy felhasznált mennyiségét pontosan

jelentették be, és az megfelel a bejelentett célok szükségleteinek;

(c) az 1. listás vegyületet nem irányították el vagy használták más célokra.

29. A létesítményt rendszeres ellenőrzésnek kell alávetni helyszíni ellenőrzés és helyszíni műszeres megfigyelés útján.

30. Egy meghatározott létesítmény ellenőrzésének számát, intenzitását, tartamát, időzítését és módját azon az alapon kell meghatározni, hogy a megfelelő vegyületek, a létesítmény jellemzői és az ottani tevékenységek a jelen Egyezmény céljára és tárgyára milyen kockázatot jelentenek. Az Értekezlet megfelelő irányelveket tárgyal meg és hagy jóvá, a VIII. Cikk, 21. bekezdés (i) alpontja szerint.

31. Nem később, mint 180 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény a Résztes Állam számára hatályba lépett, a Résztes Államnak a minta-egyezményen alapuló létesítmény-egyezményt kell kötnie a Szervezettel, amely kiterjed a létesítmény részletes ellenőrzési eljárására.

32. Minden Résztes Államnak, amely ilyen létesítményt kíván létrehozni a jelen Egyezmény hatálybalépését követően, létesítmény-egyezményt kell kötnie a Szervezettel mielőtt a létesítmény megkezdí működését vagy azt használatba veszik.

VII. RÉSZ

A JELEN EGYEZMÉNY ÁLTAL NEM TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK, A VI. CIKKEL ÖSSZAHANGBAN

A 2. LISTÁS VEGYÜLETEKRE ÉS A VELÜK KAPCSOLATOS LÉTESÍTMÉNYEKRE VONATKOZÓ RENDSZABÁLYOK

A) Nyilatkozatok

Nyilatkozatok az összesített nemzeti adatokról

1. A Résztes Államok által a VI. Cikk 7. és 8. bekezdés szerint adandó első és éves nyilatkozatoknak tartalmazni kell az előző naptári évre vonatkozó összesített nemzeti adatokat az előállított, feldolgozott, felhasznált, importált vagy exportált minden egyes 2. listás vegyületről, továbbá minden érintett állam tekintetében az import és export mennyiségét.

2. Minden Résztes Államnak be kell terjesztenie:

(a) első nyilatkozatokat az 1. bekezdés szerint nem később, mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett és a következő naptári évtől kezdve;

(b) éves nyilatkozatokat nem később, mint 90 nappal az előző naptári év végét követően.

Nyilatkozatok a 2. listás vegyületeket előállító, feldolgozó vagy felhasználó gyárról

3. Első és éves nyilatkozatok szükségesek minden olyan gyárról, amelyben egy vagy több olyan üzem van, amely a megelőző három naptári év bármelyike során előállított, feldolgozott vagy felhasznált, vagy tervez a következő naptári évben előállítani, feldolgozni vagy felhasználni több mint:

(a) 1 kg-ot azokból a vegyületekből, amelyeket *-gal jelölnek a 2. lista A) Részében;

(b) 100 kg-ot bármely más a 2. lista A) Részében felsorolt anyagok közül; vagy

(c) 1 tonnát, a 2. lista B) Részében felsorolt vegyületekből.

4. Minden Résztes Államnak be kell terjesztenie:

(a) első nyilatkozatokat a 3. bekezdés szerint, nem később mint 30 nappal a jelen Egyezménynek a számára történt hatálybalépését követően, és a következő naptári évtől kezdve;

(b) éves nyilatkozatokat a korábbi tevékenységről, nem később mint 90

nappal az előző naptári év végét követően;

(c) éves nyilatkozatokat a várható tevékenységekről, nem később, mint 60 nappal a következő naptári év kezdete előtt. Minden olyan további tevékenységről, amelyeket az éves nyilatkozatok beterjesztése után terveztek, a nyilatkozatot nem később mint öt nappal ezen tevékenység megkezdése előtt kell beterjeszteni.

5. A 3. bekezdés szerinti nyilatkozatok általában nem szükségesek olyan keverékeknek, amelyek a 2. listás vegyületeket alacsony koncentrációban tartalmazzák. Ezekre nézve csak azokban az esetekben kell nyilatkozatot tenni, összhangban az irányelvekkel, amikor a 2. listás vegyület könnyű visszanyerhetősége a keverékből és annak teljes tömege vélhetően kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgyára és céljára. Ezeket az irányelveket az Értekeztet tárgyalja meg és hagyja jóvá, a VIII. Cikk 21. (i) bekezdésnek megfelelően.

6. A gyárra vonatkozó, a 3. bekezdés szerinti nyilatkozatoknak tartalmazni kell:

(a) a gyár megnevezését, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás nevét;

(b) pontos helyét, beleértve a címet; továbbá

(c) a gyáron belüli üzemek számát, amelyekről a jelen Melléklet VIII. Része szerint tettek nyilatkozatot.

7. A 3. bekezdés szerinti, a gyárra vonatkozó nyilatkozatoknak tartalmazni kell továbbá a gyáron belüli minden egyes üzem vonatkozásában, amelyek a 3. bekezdésben meghatározottak alá tartoznak, a következő információkat:

(a) az üzem megnevezését, az üzemeltető tulajdonos vállalat vagy vállalkozás nevét;

(b) gyáron belüli pontos elhelyezkedését, beleértve a

meghatározott épület vagy építmény számát, ha ilyen van;

(c) fő tevékenységét;

(d) vajon az üzem

(i) előállít, feldolgoz vagy felhasznál 2. listás vegyülete(ke)t,

(ii) csak ilyen tevékenységre vagy több célra szolgál,

(iii) kifejt-e más tevékenységet a bejelentett 2. listás vegyületekkel kapcsolatban, beleértve a más tevékenység (pl. raktározás) leírását; továbbá

(e) az üzem termelési kapacitását, minden egyes bejelentett 2. listás vegyület tekintetében.

8. A gyárakkal kapcsolatos, a 3. bekezdés szerinti nyilatkozatoknak tartalmazni kell a következő, a 2. listás vegyületre vonatkozó információt, a nyilatkozatküszöb fölött:

(a) a kémiai elnevezés, a létesítmény által használt szokásos vagy kereskedelmi név, a szerkezeti képlet és a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartási száma, ha ilyet adtak;

(b) az első nyilatkozatnál: az előző három naptári év mindegyikében a gyár által előállított, feldolgozott, felhasznált, importált és exportált teljes mennyiséget;

(c) az előző tevékenységekről szóló éves nyilatkozatok esetén: a gyár által, az előző naptári évben előállított, feldolgozott, felhasznált, importált vagy exportált teljes mennyiséget;

(d) a várható tevékenységekről szóló éves nyilatkozatok esetén: a gyár által a következő évben várhatóan előállítandó, feldolgozandó vagy felhasználandó teljes mennyiséget, beleértve az előállítás, feldolgozás vagy felhasználás várható időszakát;

(e) a vegyületek rendeltetése, amelyre előállították, feldolgozták vagy felhasználták, illetve elő fogják állítani, feldolgozni vagy felhasználni:

(i) helyszíni feldolgozás és felhasználás, a termék-fajták leírásával,

(ii) eladás vagy átadás, a Részes Állam területén belül vagy bármely más joghatósága vagy ellenőrzése alatt álló helyre, másik gyárba, kereskedőhöz vagy más célállomásra kerül, és ha lehetséges a végtermék fajtáját,

(iii) közvetlen export, az érintett államok felsorolásával, vagy

(iv) más célokra, megadva ezeket a más célokat.

Nyilatkoztak a 2. listás vegyületek korábbi, vegyifegyver célú termeléséről

9. Minden Részes Államnak nem később, mint 30 nappal azután, hogy számára a jelen Egyezmény hatályba lépett, nyilatkozatot kell tenni azokról a gyárakról, amelyek 1946. január 1-jétől bármikor 2. listás vegyületet gyártottak vegyifegyverek céljára.

10. A gyárakról szóló 9. bekezdés szerinti nyilatkozatoknak tartalmazni kell:

(a) a gyár elnevezését, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás nevét;

(b) pontos helyét, beleértve a címet;

(c) a gyáron belül elhelyezkedő minden egyes üzem esetében, amely a 9. bekezdésben meghatározottak alá tartozik, ugyanazokat az információkat, melyeket a 7. bekezdés (a)–(e) albekezdései előírnak; továbbá

(d) minden egyes vegyifegyver céljára gyártott 2. listás vegyületnél:

(i) a kémiai elnevezés, szokásos vagy kereskedelmi név, amelyet a vegyifegyver célú termelésre a gyárban használtak, szerkezeti képlet és a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartási száma, ha ilyet adtak,

(ii) a vegyület előállítási ideje és az előállított mennyiség, és

(iii) azt a helyet, ahová a vegyületet szállították és az ott előállított végterméket, ha ismert.

Tájékoztató a Részes Államoknak

11. A jelen Fejezet szerint bejelentett gyárak listáját, valamint a 6., 7. (a), 7. (c), 7. (d) (i), 7. (d)

(iii), 8. (a) és 10. bekezdések szerint közölt információt együttesen, a Technikai Titkárságon keresztül kérésre át kell adni a Részes Államoknak.

B) Ellenőrzés

Általános vonatkozások

12. A VI. Cikk 4. bekezdésében meghatározott ellenőrzést kell végrehajtani helyszíni szemle útján azokban a bejelentett gyárakban, amelyek egy vagy több olyan üzemet foglalnak magukba, amelyek az előző három naptári év bármelyike során előállítottak, feldolgoztak vagy felhasználtak, illetve előreláthatólag a következő naptári évben előállítanak, feldolgoznak vagy felhasználnak több mint:

(a) 10 kg-ot a 2. lista A) Részében *-gal jelzett vegyületekből;

(b) 1 tonnát a 2. lista A) Részében felsorolt egyéb vegyületekből; vagy

(c) 10 tonnát a 2. lista B) Részében felsorolt vegyületekből.

13. A Szervezetnek, az Értekezlet által, a VIII. Cikk 21. (a) bekezdése szerint elfogadandó programja és költségvetése tartalmazza, mint elkülönült tételt, a jelen Fejezet szerinti ellenőrzés programját és költségvetését. A VI. Cikk szerinti ellenőrzés számára rendelkezésre bocsátott források elosztásakor a Technikai Titkárság, a jelen Egyezmény hatálybalépését követő első három év során, elsőbbséget biztosít az A) Fejezet szerint bejelentett gyárak első szemléjének. Az elosztást a továbbiakban a szerzett tapasztalatok alapján felül kell vizsgálni.

14. A Technikai Titkárság a 15–22. bekezdéssel összhangban végezteti az első és az azt követő szemléket.

Ellenőrzési célok

15. Az ellenőrzés általános célja annak megerősítése, hogy a tevékenységek összhangban vannak a jelen Egyezmény szerinti kötelezettségekkel és megegyeznek a

nyilatkozatokban adandó információkkal. Az A) Fejezet szerint adott nyilatkozatokban bejelentett gyárak ellenőrzésének megkülönböztetett célja annak igazolása, hogy

(a) bármely 1. listás vegyület nincs jelen, különösen annak előállítása nem történt meg, kivéve, ha az a jelen Melléklet VI. Részével összhangban van;

(b) a 2. listás vegyületek előállítási, feldolgozási vagy felhasználási szintje megegyezik-e a nyilatkozatokban felsoroltakkal; és

(c) a 2. listás vegyületeket nem fordították a jelen Egyezmény által tiltott tevékenység céljára.

Első szemlék

16. A 12. bekezdés szerint ellenőrizendő minden gyár, amint az lehetséges első szemlében részestül, nem később, mint a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított három év elteltével. Az ezt az időszakot követően bejelentett gyár első szemléjét nem később mint egy évvel az előállítás, feldolgozás vagy felhasználás első bejelentését követően kell végrehajtani. A gyárak első szemlére történő kiválasztása a Technikai Titkárság által történik oly módon, hogy kizárják annak előrejelzését, mikor kerül sor pontosan a gyár ellenőrzésére.

17. Az első szemle folyamán, a gyár vonatkozásában létesítmény-egyezmény tervezetet kell kidolgozni, kivéve, ha az ellenőrzött Résztes Állam és Technikai Titkárság abban állapodnak meg, hogy arra nincs szükség.

18. Az egymást követő szemlék gyakorisága és intenzitása tekintetében az ellenőrök az első szemle folyamán felbecsülik a megfelelő vegyületek, a gyár sajátosságai és az ott folytatott tevékenység természete által a jelen Egyezmény tárgya és célja számára jelentkező kockázatot, figyelembe véve egyebek között, a következő ismérveket:

(a) a listás vegyületek és a velük előállított végtermékek toxicitása, ha egyáltalán van;

(b) a szemlélt helyen szokásosan tárolt listás vegyületek mennyisége;

(c) a szemlélt helyen a listás vegyületekhez szükséges alapanyagok szokásosan tárolt mennyisége;

(d) a 2. lista szerinti üzemek termelési kapacitása; továbbá

(e) a szemlélt hely átalakíthatósága mérgező vegyületek gyártására, raktározására és betöltésére.

Ellenőrzések

19. A 12. bekezdés szerint ellenőrizendő minden egyes gyárban az első szemlé követően további szemléket kell végrehajtani.

20. Az egyes gyárak szemlékre való kiválasztásánál, illetve az ellenőrzés gyakoriságával és intenzitásával kapcsolatos döntésnél a Technikai Titkárságnak kellően figyelembe kell venni azokat a kockázatokat, melyeket a jelen Egyezmény tárgyára és céljaira jelent a megfelelő vegyület, a gyár jellege és az ott végzett tevékenységek természete, figyelembe véve a vonatkozó létesítmény-egyezményt, továbbá az első és az azt követő szemlék eredményeit.

21. A Technikai Titkárság oly módon választja ki az ellenőrizendő gyárat, hogy kizárja annak pontos előrejelzését, mikor ellenőrzik.

22. A gyárak egyikét sem ellenőrzik naptári évenként több mint két alkalommal a jelen Fejezet rendelkezései szerint. Ez mindazonáltal nem korlátozza a IX. Cikk szerinti ellenőrzéseket.

Ellenőrzési eljárások

23. A megegyezett irányelveken, a jelen Melléklet és a Bizalmas Kezelés Melléklete más vonatkozó rendelkezésein kívül, az alábbi 24–30. bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni.

24. A bejelentett gyárra vonatkozó létesítmény-egyezményt nem később,

mint az első szemle befejezését követő 90 nap múlva kell megkötni az ellenőrzött Résztes Állam és a Szervezet között, kivéve, ha a Résztes Állam és a Technikai Titkárság úgy állapodott meg, hogy erre nincs szükség. Ez egy mintaegyezményen alapszik, és rögzíti az ellenőrzések levezetését a bejelentett gyárban. Az egyezmény meghatározza az ellenőrzések gyakoriságát és intenzitását, továbbá leírja a részletes ellenőrzési eljárásokat, összhangban a 25–29. bekezdéssel.

25. Az ellenőrzés középpontjai a bejelentett gyárakon belül a bejelentett 2. listás üzemek. Amennyiben az ellenőrző csoport kéri a gyár más részeihez történő hozzáférést, azt lehetővé kell tenni, a jelen Melléklet II. Rész 51. bekezdés szerinti felvilágosítás adási kötelezettségnek megfelelően, továbbá összhangban a létesítményegyezménnyel, vagy ilyen egyezmény hiányában a jelen Melléklet X. Rész C) Fejezetében meghatározott, irányított hozzáférés szabályai szerint.

26. A nyilvántartásokba való betekintést szükség szerint lehetővé kell tenni, hogy biztosítékot szolgáltatassanak arra, a bejelentett vegyületet nem irányították el és az előállítás megfelel a nyilatkozatnak.

27. A mintavétel és az elemzés abból a célból történik, hogy ellenőrizzék, a be nem jelentett listás vegyületek nincsenek jelen.

28. Az ellenőrizendő területek lehetnek:

(a) körzetek, ahová feldolgozandó vegyületeket (reagáló vegyületek) szállítanak, illetve tárolják azokat;

(b) körzetek, ahol kezelési folyamatokat végeznek a reagáló vegyületeken a reakcióedényekbe történő betöltésük előtt;

(c) az (a) vagy (b) albekezdésben hivatkozott körzetekből vezető tápvonalakon a reakcióedényekbe együttesen bármely kapcsolódó szeleppel, áramlásmérővel stb.;

(d) a reakcióedények és kisegítő berendezések külső megjelenését;

(e) a reakcióedényekből a tartós és a rövid távú tároláshoz, illetve a 2. lista szerint bejelentett vegyületek további feldolgozására szolgáló berendezéshez vezető vezetékek;

(f) az (a)–(e) albekezdés bármely darabjához kapcsolódó ellenőrző berendezés;

(g) a hulladék és szennyvíz kezelésére szolgáló berendezés és körzetek;

(h) nem specifikált vegyületek elhelyezésére szolgáló berendezések és körzetek.

29. Az ellenőrzés időszaka nem lehet több mint 96 óra, mindazonáltal az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam megállapodhat annak meghosszabbításában.

Az ellenőrzés bejelentése

30. A Technikai Titkárságnak értesítenie kell a Résztes Államot az ellenőrzésekről, nem kevesebb mint 48 órával az ellenőrző csoportnak az ellenőrizendő gyárhoz történő megérkezése előtt.

C) Átadások a jelen Egyezményben nem Résztes Államoknak

31. A 2. listás vegyületek csakis Résztes Államoknak adhatók át, illetve Résztes Államoktól vehetők át. Ez a kötelezettség a jelen Egyezmény hatálybalépése után három év elteltével lép hatályba.

32. Ezalatt a közbeeső három éves időszak alatt minden Résztes Államnak kérni kell, egy az alább felsoroltak szerint végső felhasználói igazolást a jelen Egyezményben nem Résztes Államok számára történő átadásokhoz. Az ilyen átadásokra minden Résztes Államnak meg kell tenni a szükséges intézkedéseket, hogy az átadott vegyületeket csak a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használják fel. Többek között a Résztes Államnak kérni kell az Átvető Államtól egy olyan

igazolás kiadását, amely az átadott vegyületek vonatkozásában tanúsítja:

(a) hogy azt a jelen Egyezmény által nem tiltott célra használják;

(b) hogy ezeket nem adják tovább;

(c) fajtájukat és mennyiségüket;

(d) végső felhasználásukat; és

(e) a végső felhasználók nevét és címét.

VIII. RÉSZ

A JELEN EGYEZMÉNY ÁLTAL NEM TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK, A VI. CIKKEL ÖSSZHANGBAN

A 3. LISTÁS VEGYÜLETEKRE ÉS A VELÜK KAPCSOLATOS LÉTESÍTMÉNYEKRE VONATKOZÓ RENDSZABÁLYOK

A) Nyilatkozatok

Nyilatkozat az összesített nemzeti adatokról

1. A Részes Állam által a VI. Cikk 7. és 8. bekezdései szerint az első, majd az évente átadandó nyilatkozatoknak tartalmazni kell az előző évi összesített nemzeti adatokat minden egyes előállított, importált és exportált 3. listás vegyület mennyiségéről, továbbá minden egyes importban és exportban érintett állam szerinti mennyiség részletezését.

2. Minden Részes Államnak be kell terjesztenie:

(a) az 1. bekezdés szerinti első nyilatkozatot nem később mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett, és a következő naptári évtől kezdve;

(b) az éves nyilatkozatokat nem később, mint 90 nappal az előző naptári év végét követően.

Nyilatkozatok a 3. listás vegyületeket előállító gyárakról

3. Első és éves nyilatkozatok szükségesek mindazon gyárakról,

melyek egy vagy több olyan üzemet foglalnak magukba melyek az előző naptári évben előállítottak vagy várhatóan a következő naptári évben előállítanak több mint 30 tonna 3. listás vegyületet.

4. Minden Részes Államnak be kell terjesztenie:

(a) a 3. bekezdés szerint első nyilatkozatokat nem később, mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett és a következő naptári évtől kezdve;

(b) éves nyilatkozatokat az elmúlt tevékenységről nem később mint 90 nappal az előző naptári év végét követően;

(c) éves nyilatkozatokat a várható tevékenységről nem később, mint 60 nappal a következő naptári év kezdetét megelőzően. Bármely az éves nyilatkozatok beterjesztése után, kiegészítőleg tervezett tevékenységet be kell jelenteni nem később mint öt nappal a tevékenység megkezdése előtt.

5. A 3. bekezdés szerinti nyilatkozatok általában nem szükségesek olyan keverékeknek, amelyek 3. listás vegyületet alacsony koncentrációban tartalmaznak. Ezeket csak olyan esetben szükséges beterjeszteni az irányelvekkel összhangban, amikor a 3. listás vegyületnek a keverékből történő visszanyerése könnyű, és amelynek teljes tömege vélhetőleg kockázatot jelent a jelen Egyezmény tárgyára és céljára. Ezeket az irányelveket az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá, a VIII. Cikk 21. (i) bekezdésnek megfelelően.

6. A 3. bekezdés szerint a gyárról szóló nyilatkozatoknak tartalmazni kell:

(a) a gyár nevét, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás nevét;

(b) pontos helyét, beleértve a címet; továbbá

(c) a gyáron belüli üzemek számát, melyeket a jelen Melléklet VII. Részének megfelelően jelentettek be.

7. A gyárról szóló 3. bekezdés szerinti nyilatkozatoknak tartalmazni kell továbbá minden üzem esetében, mely a gyár területén belül helyezkedik el, és amely a 3. bekezdésben meghatározottak alá esik, a következő információt:

(a) az üzem neve, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás neve;

(b) a gyáron belüli pontos helye, beleértve, ha lehet a meghatározott épület vagy építmény száma, ha ilyen van;

(c) főtevékenységét.

8. A gyárral kapcsolatos, 3. bekezdés szerinti nyilatkozatoknak ugyancsak tartalmazni kell, minden egyes, a bejelentési küszöb feletti 3. listás vegyületről a következő információt:

(a) a vegyület neve, a létesítmény által használt szokásos vagy kereskedelmi megnevezés, szerkezeti képlete, a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartási száma, ha ilyet kapott;

(b) a vegyület előző naptári évi vagy várható tevékenységek bejelentése esetén a következő naptári évben várható termelésének közelítő mennyisége kifejezve tartományokban: 30–200 tonna, 200–1000 tonna, 1000–10 000 tonna, 10 000–100 000 tonna és 100 000 tonna felett; továbbá

(c) azok a célok, amelyekre gyártották vagy gyártani fogják a vegyületet.

Nyilatkozatok a 3. listás vegyületek korábbi vegyifegyver célú termeléséről

9. Minden Részes Államnak nem később, mint 30 nappal azt követően, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett nyilatkozatot kell tenni valamennyi gyárról, amely olyan üzemeket foglal magába, amelyek 1946. január 1-je óta bármikor 3. listás

vegyületet állítottak elő vegyifegyver céljára.

10. A 9. bekezdés szerinti, gyárról szóló nyilatkozatok magukba foglalják:

(a) a gyár nevét, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás nevét;

(b) pontos helyét, beleértve a címét;

(c) minden egyes, a gyáron belül található üzem esetén, és amely a fenti 9. bekezdés előírásai alá esik, azokat az információkat, amelyet a 7. bekezdés (a)–(c) albekezdései szerint szükségesek; és

(d) minden 3. listás, vegyifegyver céljára gyártott vegyületnél:

(i) a kémiai nevet, a gyár által a vegyifegyver előállításánál használt szokásos vagy kereskedelmi elnevezést, a szerkezeti képletét, a Chemical Abstracts Service (CAS) nyilvántartási számát, ha ilyet kapott,

(ii) a vegyület gyártásának időpontjait és a gyártott mennyiséget, és

(iii) azt a helyet, ahová a vegyületet szállították és az ott gyártott végterméket, ha ismert.

Tájékoztató a Részes Államoknak

11. A jelen Fejezet szerint bejelentett gyárak jegyzékét, a 6., 7. (a), 7. (c), 8. (a) és 10. bekezdéseknek megfelelően adott információval együtt kérelemre a Technikai Titkárság átadja a Részes Államnak.

B) Ellenőrzés

Általános vonatkozások

12. A VI. Cikk 5. bekezdése szerinti ellenőrzést helyszíni szemle útján kell végrehajtani azon gyárakban, amelyek az előző naptári évben gyártottak vagy a következő naptári évben várhatóan összesen több mint 200 tonna 3. listás vegyületet gyártanak a bejelentett 30 tonnán felül.

13. A Szervezetnek, az Értekezlet által a VIII. Cikk 21. (a) bekezdéssel összhangban elfogadandó programja és

költségvetése, külön tételként tartalmazza a jelen Fejezet szerinti ellenőrzés programját és költségvetését, figyelembe véve a jelen Melléklet VII. Rész 13. bekezdését.

14. A jelen Fejezet szerint a Technikai Titkárság véletlenszerűen választja ki a gyárakat ellenőrzésre olyan megfelelő mechanizmus útján, mint a speciálisan tervezett számítógépes programok alkalmazása, a következő súlyozó tényezők alapján:

(a) az ellenőrzések egyenlő földrajzi elosztása; továbbá

(b) a bejelentett gyárról a Technikai Titkárság rendelkezésre álló, a megfelelő vegyületre vonatkozó információ, a gyár jellemzői és az ott végzett tevékenység jellege.

15. A gyárak egyikét sem ellenőrzik naptári évenként több mint két alkalommal a jelen Fejezet rendelkezései szerint. Ez mindazonáltal nem korlátozza a IX. Cikk szerinti ellenőrzéseket.

16. A gyáraknak a jelen Fejezet szerinti ellenőrzésre történő kiválasztása során a Technikai Titkárságnak a következő korlátozásokat kell figyelembe venni egy Résztes Állam tekintetében, a naptári évenként a jelen Rész és a jelen Melléklet IX. Része alapján meghatározott ellenőrzések összesített számánál: az ellenőrzések összesített száma nem lehet több mint három, plusz a Résztes Állam által a jelen Résznek és a jelen Melléklet IX. Részének megfelelően bejelentett gyárak számának öt százaléka, vagy 20 ellenőrzés, amelyik is e két szám közül az alacsonyabb.

Ellenőrzési célok

17. Az A) Fejezet szerint bejelentett gyárak esetében az ellenőrzés általános célja az, hogy megállapítsák; a tevékenység összhangban van a nyilatkozatokban adott információkkal. Az ellenőrzés megkülönböztetett célja megállapítani, hogy 1. listás vegyület nincs jelen, különösen pedig, hogy

annak előállítása nem történt meg, kivéve, ha az a jelen Melléklet VI. Részével összhangban van.

Ellenőrzési eljárások

18. A megegyezett irányelveken, a jelen Mellékleten, továbbá a Bizalmas Kezelés Melléklete más vonatkozó rendelkezésein kívül, az alábbi 19–25. bekezdések rendelkezéseit kell alkalmazni.

19. Nem kell létesítmény-egyezményt kötni, kivéve, ha az ellenőrzött Résztes Állam ezt kéri.

20. Az ellenőrzés központja a bejelentett gyáron belüli 3. listás üzem(ek). Amennyiben az ellenőrző csoport, a jelen Melléklet II. Rész 51. bekezdéssel összhangban kéri a hozzáférést a gyár más részeihez, hogy tisztázza a kétértelműségeket, az ilyen hozzáférés mértékéről az ellenőrző csoportnak és az ellenőrzött Résztes Államnak kell megegyeznie.

21. Az ellenőrző csoport betekinthes nyilvántartásokba olyan esetekben, amikor az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam egyetért, hogy az ilyen betekintés segítséget ad az ellenőrzés céljainak eléréséhez.

22. Mintavétel és helyszíni elemzést végre lehet hajtani a nem bejelentett listás vegyületek hiányának ellenőrzésére. A nem tisztázott kétértelműségek esetén a mintákat lehetséges kijelölt külső laboratóriumban elemezteni, az ellenőrzött Résztes Állam beleegyezésével.

23. Az ellenőrizendő területek lehetnek:

(a) körzetek, ahová feldolgozandó vegyületeket (reagáló vegyületeket) szállítanak, illetve ahol tárolják azokat;

(b) körzetek, ahol előkészítő műveleteket végeznek a reagáló vegyületeken, mielőtt betöltenék azokat a reakciós edényekbe;

(c) az (a) vagy (b) albekezdésben hivatkozott körzetektől vezető

tápvonalak a reakcióedényekbe együttesen bármely kapcsolódó szeleppel, áramlásmérővel stb.;

(d) a reakcióedények és kiegészítő berendezések külső megjelenése;

(e) a reakcióedényekből a tartós és a rövid távú tároláshoz, illetve a 3. lista szerint bejelentett vegyületek további feldolgozására szolgáló berendezéshez vezető vezetékek;

(f) az (a)–(e) albekezdés bármely darabjához kapcsolódó ellenőrző berendezés;

(g) a hulladék és szennyvíz kezelésére szolgáló berendezés és körzetek; és

(h) nem specifikált vegyületek elhelyezésére szolgáló berendezések és körzetek.

24. Az ellenőrzés időszaka nem lehet több mint 24 óra, mindazonáltal az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam megállapodhat annak meghosszabbításában.

Az ellenőrzés bejelentése

25. A Technikai Titkárságnak értesíteni kell a Résztes Államot az ellenőrzésekről, nem kevesebb mint 120 órával az ellenőrző csoportnak az ellenőrizendő gyárhoz történő megérkezése előtt.

C) Átadások a jelen Egyezményben nem Résztes Államoknak

26. A 3. listás vegyületeknek a jelen Egyezményben nem Résztes Államnak történő átadásakor minden Résztes Államnak meg kell hozni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az átadott vegyületeket csak a jelen Egyezmény által nem tiltott célokra használják. Egyebek között: a Résztes Államnak kérni kell az átvévo Államtól olyan igazolás kiadását, amely kijelenti az átadott vegyületekkel kapcsolatban:

(a) hogy azt a jelen Egyezmény által nem tiltott célra használják;

(b) hogy ezeket nem adják tovább;

(c) fajtájukat és mennyiségüket;

(d) végső felhasználásukat; és

(e) a végső felhasználók nevét és címét.

27. A jelen Egyezmény hatálybalépését követően öt év elteltével az Értekezlet megvizsgálja más intézkedések meghozatalának szükségességét, a 3. listás vegyületeknek a jelen Egyezményben nem Résztes Államoknak történő átadásával kapcsolatban.

IX. RÉSZ

A JELEN EGYEZMÉNY ÁLTAL NEM TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK, A VI. CIKKEL ÖSSZHANGBAN

EGYÉB VEGYIPARI TERMELŐ- LÉTESÍTMÉNYEKRE VONATKOZÓ RENDSZABÁLYOK

A) Nyilatkozatok

Az egyéb vegyipari termelő- létesítmények listája

1. Minden Résztes Állam által, a VI. Cikk 7. bekezdése szerint teendő első nyilatkozatnak tartalmazni kell minden olyan gyárra kiterjedő listát, amely

(a) az előző naptári évben szintézis útján, több mint 200 tonnát állított elő listán nem szereplő egyedi szerves vegyületekből; vagy

(b) egy vagy több olyan üzemet foglal magába, amely az előző naptári évben több mint 30 tonna, listán nem szereplő, egyedi szerves vegyületet állított elő, amely foszfor, kén vagy fluor elemet tartalmaz (a továbbiakban: PSF-üzemek és PSF-vegyületek)

2. Az 1. bekezdés szerint beterjesztendő, egyéb vegyipari termelő-létesítmények listája nem tartalmazza azokat a gyárakat, amelyek kizárólag robbanóanyagokat vagy szénhidrogéneket termeltek.

3. Minden Résztes Államnak be kell terjesztenie az 1. bekezdés szerinti egyéb vegyipari termelő-létesítményei listáját,

az első nyilatkozata részeként, nem később mint 30 nappal azután, hogy a jelen Egyezmény számára hatályba lépett. Minden Részes Állam nem később mint 90 nappal minden egyes, következő naptári év kezdete után, évente beterjeszti a lista időszűkítéséhez szükséges információkat.

4. Az 1. bekezdés szerint beterjesztendő, egyéb vegyipari termelő-létesítmények listájának a következő információkat kell tartalmazni minden egyes gyárról:

(a) a gyár neve, az üzemeltető tulajdonos, vállalat vagy vállalkozás megnevezése;

(b) a gyár pontos helye, beleértve a címet;

(c) fő tevékenysége; továbbá

(d) az 1. bekezdésben felsorolt vegyületeket gyártó, a létesítményen belül található üzemek körülbelüli számát.

5. Az 1. bekezdés (a) albekezdése szerint listába vett gyárak tekintetében a listának ugyancsak tartalmazni kell a nem listás, egyedi szerves vegyületek hozzátételleges összesített termelését az előző naptári évben, a következő csoportosításban: 1000 tonna alatt, 1000–10 000 tonna között, illetve 10 000 tonna felett.

6. Az 1. bekezdés (b) albekezdése szerint felsorolt gyárak tekintetében a listának ugyancsak fel kell sorolni a gyáron belüli PSF-üzemek számát, és tartalmazni kell PSF-üzemenként, az általuk gyártott PSF-vegyületek hozzátételleges összesített termelését az előző naptári évben, a következő csoportosításban: 200 tonna alatt, 200–1000 tonna, 1000–10 000 tonna, illetve 10 000 tonna felett.

A Technikai Titkárság segítségadása

7. Amennyiben egy Részes Állam, adminisztratív okokból szükségesnek látja a segítségkérést az 1. bekezdés szerinti egyéb vegyipari termelő-

létesítményei listájának összeállításában, segítséget kérhet e lista összeállításában a Technikai Titkárságtól. Az olyan kérdéseket, mint a lista teljessége, a későbbiek során a Részes Állam és a Technikai Titkárság közötti konzultációk útján rendezik.

Tájékoztató a Részes Államoknak

8. Az 1. bekezdés szerinti, az egyéb vegyipari termelő-létesítmények listáit, beleértve a 4. bekezdés alapján adott információkat, kérelemre, a Technikai Titkárság továbbítja a Részes Államoknak.

B) Ellenőrzés

Általános vonatkozások

9. A C) Fejezet rendelkezései szerint, a VI. Cikk 6. bekezdése alapján történő ellenőrzést helyszíni szemle útján kell végrehajtani:

(a) az 1. bekezdés (a) albekezdése szerinti listán szereplő gyárakban; továbbá

(b) az 1. bekezdés (b) albekezdése szerinti, egy vagy több olyan PSF-üzemet magába foglaló gyárakban, amelyek az előző naptári évben több mint 200 tonna PSF-vegyületet gyártottak.

10. A Szervezetnek, az Értekezlet által a VIII. Cikk 21. bekezdés (a) albekezdésével összhangban elfogadandó programja és költségvetése külön tételként tartalmazza a jelen Fejezet szerinti ellenőrzés programját és költségvetését, amint végrehajtása elkezdődött.

11. A jelen Fejezet szerint a Technikai Titkárság véletlenszerűen választja ki a gyárakat ellenőrzésre olyan megfelelő mechanizmus útján, mint a speciálisan tervezett számítógépes programok alkalmazása, a következő súlyozó tényezők alapján:

(a) az ellenőrzések egyenlő földrajzi elosztása; továbbá

(b) a Technikai Titkárság rendelkezésre álló, a listákon felsorolt

gyárakról szóló, a gyárak jellegére és tevékenységére vonatkozó információ;

(c) a Résztes Államoknak a 25. bekezdés alapján megegyezett javaslatai.

12. A gyárak egyikét sem ellenőrzik naptári évenként több mint két alkalommal a jelen Fejezet rendelkezései szerint. Ez mindazonáltal nem korlátozza a IX. Cikk szerinti ellenőrzéseket.

13. A gyáraknak a jelen Fejezet szerinti ellenőrzésre történő kiválasztása során a Technikai Titkárságnak a következő korlátozásokat kell figyelembe venni egy Résztes Állam számára, a naptári évenként a jelen Rész és a jelen Melléklet VIII. Része alapján meghatározott ellenőrzések összesített számánál: az ellenőrzések összesített száma nem lehet több mint három, plusz a Résztes Állam által a jelen Résznek és a jelen Melléklet VIII. Részének megfelelően bejelentett gyárak számának öt százaléka, vagy 20 ellenőrzés, amelyik is e két szám közül az alacsonyabb.

Ellenőrzési célok

14. Az A) Fejezet szerint felsorolt gyárak esetében az ellenőrzés általános célja az, hogy megállapítsák; a tevékenység összhangban van a nyilatkozatokban adott információkkal. Az ellenőrzés megkülönböztetett célja megállapítani, hogy 1. listás vegyület nincs jelen, különösen pedig, hogy annak előállítása nem történt meg, kivéve, ha az a jelen Melléklet VI. Részével összhangban van.

Ellenőrzési eljárások

15. A megegyezett irányelveken, a jelen Mellékleten, továbbá a Bizalmas Kezelés Melléklete más vonatkozó rendelkezésein kívül, az alábbi 16–20. bekezdések rendelkezéseit kell alkalmazni.

16. Nem kell létesítmény-egyezményt kötni, kivéve, ha az ellenőrzött Résztes Állam ezt kéri.

17. Az ellenőrzés központja egy ellenőrzésre kiválasztott gyárban az(ok) az üzem(ek), amely(ek) az 1. bekezdés szerinti vegyületeket termelnek, különösen az 1. (b) bekezdésben felsorolt PSF-üzemek. Az ellenőrzött Résztes Államnak joga van irányítani a hozzáférést ezekhez az üzemekhez az ezen melléklet X. Rész C) Fejezetében lefektetett, az irányított hozzáférésről szóló szabályoknak megfelelően. Amennyiben az ellenőrző csoport, a jelen Melléklet II. Rész 51. bekezdéssel összhangban kéri a hozzáférést a gyár más részeihez, hogy tisztázza a kétértelműségeket, az ilyen hozzáférés mértékéről az ellenőrző csoportnak és az ellenőrzött Résztes Államnak kell megegyezni.

18. Az ellenőrző csoport betekinthez nyilvántartásokba olyan esetekben, amikor az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam egyetért, hogy az ilyen betekintés segítséget ad az ellenőrzés céljainak eléréséhez.

19. Mintavételt és helyszíni elemzést végre lehet hajtani a nem bejelentett listás vegyületek hiányának ellenőrzésére. A nem tisztázott kétértelműségek esetén a mintákat lehetséges kijelölt külső laboratóriumban elemezteni, az ellenőrzött Résztes Állam beleegyezésével.

20. Az ellenőrzés időszaka nem lehet több mint 24 óra, mindazonáltal az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam megállapodhat annak meghosszabbításában.

Az ellenőrzés bejelentése

21. A Technikai Titkárságnak értesíteni kell a Résztes Államot az ellenőrzésekről, nem kevesebb mint 120 órával az ellenőrző csoportnak az ellenőrizendő gyárhoz történő megérkezése előtt.

C) Az A)–B) Fejezet végrehajtása és felülvizsgálata

Végrehajtás

22. A B) Fejezet végrehajtása a jelen Egyezmény hatálybalépését követő negyedik év kezdetén indul, kivéve, ha az Értekezlet, a jelen Egyezmény hatálybalépését követő harmadik évben tartandó rendes ülészakán másként dönt.

23. A Főigazgató a jelen Egyezmény hatálybalépését követő harmadik évben tartandó rendes ülészakára jelentést készít az Értekezletnek, amely áttekinti a Technikai Titkárságnak, a jelen Melléklet VII. és VIII. Részai, továbbá az ezen Rész A) Fejezete végrehajtása során szerzett tapasztalatait.

24. Az Értekezlet, a jelen Egyezmény hatálybalépését követő harmadik évben tartandó rendes ülészakán, a Főigazgató jelentése alapján úgy is dönthet, hogy a B) Fejezet szerinti, rendelkezésre álló forrásokat megosztja a PSF-üzemek és más vegyipari termelő-létesítmények között. Egyébként ezt az elosztást a Technikai Titkárság szakvéleményére kell hagyni és a 11. bekezdés súlyozó tényezőihez kell sorolni.

25. Az Értekezlet, a jelen Egyezmény hatálybalépését követő harmadik évben tartandó rendes ülészakán a Végrehajtó Tanács ajánlása szerint dönt arról, hogy a Részes Államoknak az ellenőrzésekre vonatkozó javaslatait milyen mértékben (például regionális alapon) kell figyelembe venni mint súlyozó tényezőt, a 11. bekezdésben meghatározott kiválasztási eljárásban.

Felülvizsgálat

26. Az Értekezlet első, a VIII. Cikk 22. bekezdése alapján összehívott rendkívüli ülészakán az Ellenőrzési Melléklet ezen Részének rendelkezéseit felül kell vizsgálni, a vegyipar általános ellenőrzési rendjének (a VI. Cikk, a jelen Melléklet VII–IX. Részai) mélyreható felülvizsgálata fényében, a szerzett tapasztalatok alapján. Az Értekezlet ezután ajánlásokat tesz az ellenőrzés rendszere hatékonyságának javítására.

X. RÉSZ

RENDKÍVÜLI ELLENŐRZÉSEK A IX. CIKK SZERINT

A. Az ellenőrök és az ellenőr asszisztensek jelölése és kiválasztása

1. A IX. Cikk szerinti rendkívüli ellenőrzéseket csak külön erre a feladatra kijelölt ellenőrök és ellenőr asszisztensek végezhetik. A IX. Cikk szerinti rendkívüli ellenőrzésekre az ellenőrök és ellenőr asszisztensek jelölése végett a Főigazgató az ellenőröket és az ellenőr asszisztenseket, a szokásos ellenőrzést végző ellenőrök és ellenőr asszisztensek közül választja ki, és elkészíti a javasolt ellenőrök és ellenőr asszisztensek jegyzékét. Ez, az ellenőrök és ellenőr asszisztensek eléggé nagy számát foglalja magába, akik a szükséges felkészültséggel, tapasztalattal, gyakorlattal és kiképzéssel rendelkeznek, amely lehetővé teszi a rugalmas kiválasztást, figyelembe véve elérhetőségüket és a rotáció iránti igényt. Kellő gondot kell fordítani azon fontos tényre, hogy az ellenőröket és ellenőr asszisztenseket a lehető legszélesebb földrajzi alapon válogassák ki. Az ellenőrök és ellenőr asszisztensek jelölése a jelen Melléklet II. Rész A) Fejezetben megállapított eljárások szerint történik.

2. A Főigazgató határozza meg az ellenőrző csoport nagyságát és válogatja ki tagjait, figyelembe véve az adott kérelem körülményeit. Az ellenőrző csoport nagyságát az ellenőrzési megbízás megfelelő teljesítéséhez szükséges minimális szinten kell tartani. Az ellenőrzést kérő Részes Állam, illetve az ellenőrzött Részes Állam állampolgára nem lehet tagja az ellenőrző csoportnak.

B) Ellenőrzést megelőző tevékenységek

3. A rendkívüli ellenőrzés iránti kérelem megküldése előtt a Részes Állam kérheti a Főigazgatótól annak megerősítését, hogy a Technikai Titkárság abban a helyzetben van, hogy a kérelem nyomán azonnali intézkedést tud tenni. Ha a Főigazgató nem tud azonnal ilyen megerősítést adni, ezt a legkorábbi alkalommal meg kell tenni, betartva a megerősítés iránti kérelmek sorrendjét. Ugyancsak tájékoztatni kell a Részes Államot arról, hogy valószínűleg mikor kerül sor a közvetlen intézkedésre. Amennyiben a Főigazgató arra a következtetésre jut, hogy a közvetlen intézkedésre a kérelemmel kapcsolatban kellő időben nem kerülhet sor, kérheti a Végrehajtó Tanácsot, hogy megfelelő intézkedést hozzon a jövőbeni helyzet javítására.

Bejelentés

4. A Végrehajtó Tanácshoz és a Főigazgatóhoz beterjesztendő, a rendkívüli ellenőrzés iránti kérelemnek legalább a következő információt kell tartalmazni:

(a) az ellenőrizendő Részes Állam és ha alkalmazható, a Fogadó Állam;

(b) az igénybe veendő belépési pont;

(c) az ellenőrzés helyének kiterjedése és fajtája;

(d) a jelen Egyezmény lehetséges be nem tartása miatti aggodalom, beleértve a jelen Egyezmény vonatkozó rendelkezéseinek megjelölését, amelyekkel kapcsolatban az aggály felmerült, továbbá a lehetséges be nem tartás jellege és körülményei, valamint megfelelő információ arról, aminek alapján az aggály felmerült; továbbá

(e) a kérelmező Részes Állam megfigyelőjének neve.

A kérelmező Részes Állam beterjeszthet bármely, szükségesnek vélt további információt.

5. A Főigazgató egy órán belül visszaigazolja a kérelmező Részes Államnak a kérelem vételét.

6. A kérelmező Részes Állam kellő időben értesíti a Főigazgatót az ellenőrzés helyszínének elhelyezkedéséről, hogy azt az ellenőrzött Részes Állammal közölhesse, nem kevesebb mint 12 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezésének tervezett idejét megelőzően.

7. Az ellenőrzés helyét a kérelmező Részes Államnak a lehető legpontosabban kell kijelölni, rendelkezésre bocsátva a vonatkozási ponttal megjelölt helyszínrajzot, amelynek földrajzi koordinátáit a legközelebbi szög-másodperccel kell meghatározni, ha ez lehetséges. Amennyiben lehetséges a kérelmező Részes Állam az ellenőrzés helyét általában megjelölő térképet is adhat, továbbá olyan helyszínrajzot, amelyen az ellenőrizendő helyszín kerületét a lehetséges pontossággal jelölik meg.

8. A kért terület:

(a) legalább 10 méteres külső távolságra van minden épülettől vagy építménytől;

(b) nem vág át meglévő biztonsági övezetet; és

(c) legalább 10 méteres külső távolságra van minden meglévő biztonsági övezettől, amelyet a kérelmező Részes Állam a kért területbe kíván foglalni.

9. Amennyiben a kért terület nem egyezik a 8. bekezdésben leírtakkal az ellenőrző csoport azt oly módon tűzi ki újra, hogy az ennek a rendelkezésnek megfelelően.

10. A Főigazgatónak nem kevesebb mint 12 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra tervezett érkezése előtt értesíteni kell a Végrehajtó Tanácsot az ellenőrzés helyének elhelyezkedéséről, a 7. bekezdésben leírtak szerint.

11. A Végrehajtó Tanács 10. bekezdés szerinti tájékoztatásával egyidejűleg a Főigazgató továbbítja az ellenőrzés iránti kérelmet az ellenőrzött Részes

Államnak, együttesen a 7. bekezdés szerinti ellenőrzési hely elhelyezkedésével. Ez az értesítés tartalmazza továbbá a jelen Melléklet II. Rész 32. bekezdésben leírt információt is.

12. Az ellenőrző csoport a belépési pontra történő megérkezésekor tájékoztatja megbízásáról az ellenőrzött Részes Államot.

Belépés az ellenőrzött Részes Állam, illetve a Fogadó Állam területére

13. A Főigazgató, összhangban a IX. Cikk 13–18. bekezdéseivel, lehetőség szerint mielőbb kiküld egy ellenőrző csoportot, amint az ellenőrzés iránti kérelmet kézhez vették. Az ellenőrző csoportnak a lehető legrövidebb időn belül, a 10. és 11. bekezdésnek megfelelően, a kérelemben meghatározott belépési pontra kell érkeznie.

14. Amennyiben a kért kerület elfogadható az ellenőrzött Részes Állam számára, azt mint végleges kerületet jelölik ki, a lehető legkorábban, de egyik esetben sem később mint 24 órával az ellenőrző csoport belépési pontra érkezését követően. Az ellenőrzött Részes Államnak az ellenőrzés helyszínének végleges kerületéhez kell szállítani az ellenőrző csoportot. Ha az ellenőrzött Részes Állam szükségesnek tekinti, ez a szállítás elkezdődhet a végleges kerület kijelölésére megjelölt határidő lejártát megelőző 12 óráig. A szállítást minden esetben nem később mint 36 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezése után végre kell hajtani.

15. A bejelentett létesítmények mindegyikére alkalmazni kell az (a) és a (b) albekezdésekben leírt eljárásokat. [A jelen Rész alkalmazásában a „bejelentett létesítmény” jelenti az összes, a III., IV. és V. Cikk szerint bejelentett létesítményt. A VI. Cikk tekintetében a „bejelentett létesítmény” csupán a jelen Melléklet VI. Része szerint bejelentett létesítményeket,

valamint a jelen Melléklet VII. Rész 7. bekezdés és 10. bekezdés (c) albekezdés, valamint a VIII. Rész 7. bekezdés és 10. bekezdés (c) albekezdés szerinti nyilatkozatokban bejelentett üzemeket jelenti.]

(a) Amennyiben a kért kerület belül van, illetve megfelel a bejelentett kerületnek, a bejelentett kerületet tekintik a végleges kerületnek. A végleges kerület ugyanakkor, az ellenőrzött Részes Állam egyetértésével csökkenthető úgy, hogy megegyezzen a kérelmező Részes Állam által kért kerülettel.

(b) Az ellenőrzött Részes Államnak amint gyakorlatilag lehetséges, a végleges kerülethez kell szállítani az ellenőrző csoportot, azonban minden esetben biztosítani kell megérkezésüket a kerülethez nem később mint 24 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezését követően.

A végleges kerület alternatív meghatározása

16. A belépési pontnál, ha az ellenőrzött Részes Állam nem tudja elfogadni a kért kerületet, mielőbb, de minden esetben nem később, mint 24 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra történő érkezése után egy alternatív kerületet kell javasolnia. Véleményeltérés esetén az ellenőrzött Részes Államnak és az ellenőrző csoportnak tárgyalásokat kell folytatni egy végleges kerület meghatározása céljából.

17. Az alternatív kerületet olyan pontosan kell kijelölni, amennyire az lehetséges, a 8. bekezdéssel összhangban. Ez magába foglalja a teljes kért kerületet és szabályként, szoros kapcsolatban kell lennie az utóbbival, figyelemmel a terület természetes jellegzetességeire és az ember által kijelölt határookra. Ez szokás szerint közvetlenül a körülvevő biztonsági záróvonal mentén halad, ha ilyen záróvonal létezik. Az ellenőrzött Részes

Államnak törekedni kell ilyen összefüggés kialakítására a kerületek között, az alábbi tényezők közül legalább kettő együttes meglétével:

(a) egy olyan alternatív kerület, amely nem terjed ki egy a kért kerületnél lényegesen nagyobb övezetre;

(b) egy olyan alternatív kerület, amely rövid, egyenlő távolságra van a kért kerülettől;

(c) a kért kerületnek legalább része látható az alternatív kerületből.

18. Amennyiben az alternatív kerület elfogadható az ellenőrző csoport számára, ez végleges kerületté válik, és az ellenőrző csoportot a belépési pontról ehhez a kerülethez kell szállítani. Ha az ellenőrzött Részes Állam szükségesnek tekinti, ez a szállítás elkezdődhet a 16. bekezdésben meghatározott alternatív kerület kijelölésére megjelölt határidő lejártát megelőző 12 óráig. A szállítást minden esetben nem később, mint 36 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezése után végre kell hajtani.

19. Amennyiben nincs megegyezés a végleges kerület tekintetében, a kerületre vonatkozó tárgyalásokat mielőbb be kell fejezni, de azok egyetlen esetben sem folytatódhatnak tovább, az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezésétől számított 24 órán túl. Amennyiben nem jutnak megegyezésre, az ellenőrzött Részes Állam az alternatív kerület helyére szállítja az ellenőrző csoportot. Ha az ellenőrzött Részes Állam szükségesnek tekinti, ez a szállítás elkezdődhet a 16. bekezdésben meghatározott alternatív kerület kijelölésére megjelölt határidő lejártát megelőző 12 óráig. A szállítást minden esetben nem később, mint 36 órával az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezése után végre kell hajtani.

20. A helyszínre érkezéskor az ellenőrzött Részes Államnak biztosítani kell az ellenőrző csoport számára az azonnali hozzáférést az alternatív kerülethez, hogy elősegítse a

tárgyalásokat és a végleges kerületről történő megegyezést, továbbá a hozzáférést a végleges kerülethez.

21. Amennyiben nem jutnak megegyezésre, az ellenőrző csoportnak a helyszínhez történt érkezését követő 72 órán belül, az alternatív kerületet kell kijelölni végleges kerületként.

A helyszín azonosítása

22. Annak érdekében, hogy megállapíthassák, hogy az azon ellenőrzési helyszín, ahová a ellenőrző csoportot szállították, megegyezik a kérelmező Részes Állam által megjelölt ellenőrzési helyszínnel, a ellenőrző csoport jogosult megfelelő helyszín-azonosító berendezések használatára, továbbá az ilyen berendezések használati utasításainak megfelelő üzembe helyezésére. Az ellenőrző csoport ellenőrzi helyzetét, térképekről azonosított földmérési jelek útján. Az ellenőrzött Részes Állam segítséget nyújt az ellenőrző csoport ezen feladata ellátásához.

A helyszín biztosítása, a kijáratok megfigyelése

23. Nem később mint az ellenőrző csoportnak a belépési pontra érkezését követő 12 óra elteltével, az ellenőrzött Részes Államnak meg kell kezdeni összegyűjteni a kért kerület összes szárazföldi, légi és vízi járművek kilépési pontjairól, minden jármű kilépésére vonatkozó ténybeli értesítéseket. Ezeket az információkat át kell adni az ellenőrző csoportnak az alternatív vagy a végleges kerülethez érkezésekor, amelyekhez előbb érkezik.

24. Ez a kötelezettség teljesíthető forgalmi napló vezetése, fényképek, videofelvételek készítése, vagy az ellenőrző csoport által átadott, az ilyen kilépő aktivitást megfigyelő, kémiai azonosítást végző berendezések által nyert adatok útján. Alternatívaként, az ellenőrzött Részes Állam úgy is teljesítheti ezt a kötelezettséget, hogy lehetővé teszi az ellenőrző csoport egy vagy több tagja számára, hogy

egymástól függetlenül forgalmi naplót vezessenek, fényképezzenek vagy videofelvételt készítsenek a kilépő forgalomról, vagy kémiai azonosítást végző eszközöket használjanak, vagy más tevékenységet fejthessenek ki az ellenőrzött Résztes Állam és az ellenőrző csoport megegyezése szerint.

25. Az ellenőrző csoportnak az alternatív vagy a végleges kerülethez történő megérkezésekor, akármelyikre kerül sor elsőként, meg kell kezdenie a helyszín biztosítását, amely a kilépést megfigyelő eljárásoknak az ellenőrző csoport által történő végrehajtását jelenti.

26. Az ilyen eljárások magukba foglalják: a járműkijáratok azonosítását, forgalmi napló vezetését, fénykép-, illetve videofelvételek készítését az ellenőrző csoport által a kijáratokról és a kilépő forgalomról. Az ellenőrző csoport jogosult, kísérettel felkeresni a kerület bármely más részét annak megállapítására, hogy ott nem folyik más kilépő tevékenység.

27. Az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam megegyezése szerint a kilépő tevékenység megfigyelésére szolgáló további eljárások magukba foglalhatják egyebek között:

- (a) érzékelők használatát;
- (b) taláalomra történő hozzáférés kiválasztását;
- (c) mintaelemzést.

28. Az összes, a helyszín biztosítására és a kilépés megfigyelésére irányuló tevékenységet a kerületet kívülről körülvevő, nem több mint 50 méteres, kifelé mért sávban végzik.

29. Az ellenőrző csoport jogosult ellenőrizni, irányított hozzáférés alapján, a helyszínről kilépő járműforgalmat. Az ellenőrzött Résztes Államnak minden ésszerű erőfeszítést meg kell tenni, hogy bizonyítsa az ellenőrző csoportnak, hogy bármely ellenőrzés alá eső járművet, amelyhez

nem biztosítottak teljes hozzáférést az ellenőrző csoportnak, nem használnak olyan célokra, amelyek kapcsolatosak az ellenőrzési kérelemben felmerült, a lehetséges be nem tartással kapcsolatos aggodalmakkal.

30. A helyszínre belépő személyzet és járművek, továbbá a kilépő személyzet és személyszállító járművek nem tartoznak ellenőrzés alá.

31. A fenti eljárásokat folytatni lehet az ellenőrzés tartama alatt, de indokolatlanul nem akadályozhatják vagy késleltethetik a létesítmény normális működését.

Ellenőrzést megelőző tájékoztatás és ellenőrzési terv

32. Az ellenőrzési terv végrehajtásának elősegítésére az ellenőrzött Résztes Állam biztonsági és logisztikai tájékoztatást ad az ellenőrző csoportnak, a hozzáférést megelőzően.

33. Az ellenőrzés előtti tájékoztatót a jelen Melléklet II. Része 37. bekezdésnek megfelelően kell megtartani. Az ellenőrzést megelőző tájékoztató során az ellenőrzött Résztes Állam jelezheti az ellenőrző csoport számára azokat a berendezéseket, dokumentációkat vagy övezeteket, amelyeket érzékenynek tart és nem tekinti a rendkívüli ellenőrzés céljaival kapcsolatosnak. Ezen kívül, a helyszínért felelős személyzet tájékoztatja az ellenőrző csoportot a helyszín fizikai elrendezéséről és más vonatkozó jellemzőiről. Az ellenőrző csoportot el kell látni térképpel vagy beosztással ellátott vázlattal, amely bemutatja az összes építményt és a helyszín lényeges földrajzi jellemzőit. Az ellenőrző csoportot ugyancsak tájékoztatni kell arról, hogy a létesítmény személyzetét és a nyilvántartásokat hogyan érhetik el.

34. Az ellenőrzést megelőző tájékoztatás után az ellenőrző csoport az elérhető és vonatkozó információk alapján első ellenőrzési tervet készít, amely meghatározza az ellenőrző

csoport által elvégzendő tevékenységet, beleértve a helyszín olyan egyes övezeteit, amelyekhez hozzáférésük kívánatos. Az ellenőrzési terv azt is tartalmazza, hogy az ellenőrző csoportot felosztják-e alcsoportokra. Az ellenőrzési tervet hozzáférhetővé kell tenni az ellenőrzött Résztes Állam és az ellenőrzés helyszínének képviselői számára. Azt a C) Fejezet rendelkezéseinek megfelelően kell végrehajtani, beleértve a hozzáférésre és a tevékenységre vonatkozó rendelkezéseket is.

Tevékenység a területben

35. Az ellenőrző csoport a végleges vagy alternatív területbe történő megérkezésekor, bármelyikhez érkezik elsőként, jogosult azonnal megkezdeni tevékenységét a területben, és folytatni azt a rendkívüli ellenőrzés befejeztéig, összhangban a jelen Fejezetben előírt eljárásokkal.

36. Az ellenőrző csoport a területben végrehajtott tevékenysége során jogosult:

(a) megfigyelő berendezéseket használni, összhangban a jelen Melléklet II. Rész 27–30. bekezdéseivel;

(b) dörzs-, levegő-, föld- és szennyvízmintákat venni; továbbá

(c) bármely lehetséges kiegészítő tevékenységet folytatni, amelyben az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam megegyezik.

37. Az ellenőrző csoport tevékenységét a területben az övezetet körülvevő, az övezettől kifelé mért 50 méter széles sávban folytathatja. Ha az ellenőrzött Résztes Állam beleegyezik, az ellenőrző csoport hozzáférhet bármely épülethez vagy építményhez a kerületsávon belül. Minden megfigyelést befelé irányoznak. A bejelentett létesítmények esetében, az ellenőrzött Résztes Állam döntésétől függően a sáv a bejelentett területen kívül, belül vagy mindkét oldalán lehet.

C) Az ellenőrzés folytatása

Általános szabályok

38. Az ellenőrzött Résztes Állam lehetővé teszi a hozzáférést a kért területen belül, illetve ha ez eltér, a végleges területen belül. A területen belüli meghatározott helyhez vagy helyekhez történő hozzáférés terjedelmét és jellegét az ellenőrző csoport és az ellenőrzött Résztes Állam közötti, az irányított hozzáférés alapján történő tárgyalásokkal határozzák meg.

39. Az ellenőrzött Résztes Államnak biztosítani kell a hozzáférést a kért területen belülről, lehetőség szerint mielőbb, de egyik esetben sem később, mint 108 órával azután, hogy az ellenőrző csoport a belépési pontra érkezett abból a célból, hogy tisztázza az ellenőrzés iránti kérelemben felmerült, a jelen Egyezmény lehetséges be nem tartása miatti aggodalmat.

40. Az ellenőrző csoport kérésére, az ellenőrzött Résztes Állam biztosíthatja az ellenőrzés helyszínének a légi úton való elérését.

41. A 38. bekezdésben meghatározott hozzáférés biztosítására vonatkozó követelmény teljesítésénél, az ellenőrzött Résztes Állam köteles a legnagyobb fokú hozzáférést engedélyezni, figyelembe véve bármely alkotmányos kötelezettségét a tulajdonosi jogok, a házkutatás vagy a lefoglalás tekintetében. Az ellenőrzött Résztes Állam jogosult arra, hogy az irányított hozzáférés folyamán a nemzetbiztonságának védelméhez szükséges intézkedéseket tegye. Az ellenőrzött Résztes Állam, a jelen bekezdés rendelkezéseire nem hivatkozhat abból a célból, hogy eltitkolja azon kötelezettségei alóli kibúvását, melyek szerint nem folytathat a jelen Egyezmény által tiltott tevékenységeket.

42. Amennyiben az ellenőrzött Résztes Állam a helyekhez, tevékenységekhez vagy információkhoz, a teljes hozzáférésnél kevesebbet biztosít, köteles minden szükséges erőfeszítést

megtenni, hogy alternatív módozatokat nyújtson, hogy tisztázza a rendkívüli ellenőrzést kiváltó, lehetséges be nem tartás miatti aggodalmakat.

43. A IV., V. és VI. Cikk szerint bejelentett létesítmények végleges kerületéhez történő megérkezéskor, az ellenőrzést megelőző tájékoztatót és az ellenőrzési terv megvitatását követően biztosítani kell a hozzáférést, amelyet a szükséges legrövidebbre kell korlátozni, és amely nem haladhatja meg a három órát. A III. Cikk 1. bekezdés (d) albekezdés szerint bejelentett létesítményeknél tárgyalásokat kell folytatni, és az irányított hozzáférést meg kell kezdeni nem később, mint 12 órával a végleges kerülethez történt megérkezés után.

44. Az ellenőrzési kérelemnek megfelelő rendkívüli ellenőrzés lefolytatása során az ellenőrző csoport csak olyan módszereket alkalmazhat, amelyek szükségesek, hogy elégséges, a tárgyhoz tartozó tényeket szolgáltatassanak a jelen Egyezmény rendelkezéseinek lehetséges be nem tartására vonatkozó aggodalmak tisztázására, és tartózkodniuk kell az olyan tevékenységektől, amelyek nem tartoznak ehhez. Olyan tényeket kell összegyűjteni és dokumentálni, amelyek a jelen Egyezménynek a Résztes Állam által be nem tartásával kapcsolatosak, de nem kutatnak fel és nem dokumentálnak olyan információt, amely egyértelműen nincs kapcsolatban azzal, kivéve, ha az ellenőrzött Résztes Állam kifejezetten kéri ennek megtételét. Bármely összegyűjtött és utána nem a tárgyhoz tartozónak talált anyagot nem tarthatnak meg.

45. Az ellenőrző csoportot a rendkívüli ellenőrzés során az az elv vezesse, hogy a lehetséges legkevésbé beavatkozó módon folytassa azt le, összhangban a küldetésük hatékony és időbeli teljesítésével. Ahol lehetséges, a rendkívüli ellenőrzést az elfogadhatónak tűnő legkevésbé beavatkozó

eljárásokkal kell kezdeni, és csak akkor haladni tovább az inkább beavatkozó módszerek irányába, ha ez szükségesnek tűnik.

Az irányított hozzáférés

46. Az ellenőrző csoportnak figyelembe kell venni azokat az ellenőrzési program módosításokat és javaslatokat, amelyeket az ellenőrzött Résztes Állam terjeszthet elő, az ellenőrzés bármelyik szakaszában, beleértve az ellenőrzést megelőző tájékoztatót, hogy biztosítsa a vegyifegyverekkel nem kapcsolatos érzékeny berendezések, információk és övezetek védelmét.

47. Az ellenőrzött Résztes Államnak ki kell jelölni a kerület ki/belépésre használandó pontjait. Az ellenőrző csoportnak és az ellenőrzött Résztes Államnak meg kell tárgyalni: minden egyes helyhez vagy helyekhez történő hozzáférés terjedelmét, a végleges vagy kérelmezett kerületen belül, a 48. bekezdés szerint, az ellenőrző csoport által lefolytatandó egyedi ellenőrző tevékenységet, beleértve a mintavételt, az ellenőrzött Résztes Állam által megvalósítandó egyedi tevékenységeket, továbbá az ellenőrzött Résztes Állam által nyújtandó információkat.

48. A Bizalmas Kezelés Melléklete megfelelő rendelkezéseivel összhangban az ellenőrzött Résztes Állam jogosult intézkedéseket tenni érzékeny létesítményei védelmére, továbbá a vegyifegyverekkel nem kapcsolatos bizalmas információk és adatok felfedésének megelőzésére. Ilyen intézkedések lehetnek, többek között:

(a) érzékeny írárok eltávolítása a hivatali helyiségekből;

(b) érzékeny kijelzők, tárolók és berendezések eltakarása;

(c) berendezések érzékeny részeinek, mint számítógép vagy elektronikai rendszerek letakarása;

(d) számítógépes rendszerek szétkapcsolása és az adat-kijelző berendezések kikapcsolása;

(e) a mintaelemzések korlátozása az 1., 2. és 3. listás vegyületek vagy megfelelő bomlástermékek jelenlétének, illetve hiányának megállapítására;

(f) véletlen szelektív hozzáférési technikát alkalmazni, ahol az ellenőröket arra kéri fel, hogy válasszák ki épületek bizonyos százalékát vagy számát ellenőrzésre tetszésük szerint, ugyanezt az elvet lehet alkalmazni az érzékeny épületek belső terei és tartalmuk tekintetében;

(g) kivételes esetekben, csupán egyes ellenőröknek engedélyezni hozzáférést az ellenőrzött helyszín bizonyos részeihez.

49. Az ellenőrzött Részes Államnak minden ésszerű erőfeszítést meg kell tennie azért, hogy bemutassa az ellenőrző csoportnak, hogy bármely olyan objektum, épület, építmény, tartály vagy jármű, amihez az ellenőrző csoportnak nem volt teljes hozzáférése, és amelyeket a 48. bekezdésnek megfelelően védtek, nem használatosak olyan célokra, amelyek kapcsolatosak az ellenőrzési kérelemben felmerült lehetséges be nem tartás miatti aggodalmakkal.

50. Ezt meg lehet valósítani, egyebek között a takarás vagy a környezeti védőtakaró részleges eltávolításával az ellenőrzött Részes Állam döntése szerint, a hozzáférésük elől elzárt térségek belső részeinek vizuális megfigyelése vagy más módszerek útján.

51. A IV., V. és VI. Cikk szerint bejelentett létesítmények esetében a következőket kell alkalmazni:

(a) a létesítmény-egyezménnyel rendelkező létesítmények esetében, a végleges kerületen belüli hozzáférés és ténykedés nem lehet korlátozott a létesítmény-egyezmény által megállapított határokon belül;

(b) a létesítmény-egyezménnyel nem rendelkező létesítményeknél a hozzáféréssel és a tevékenységgel kapcsolatos tárgyalásokra a jelen Egyezmény által rögzített általános ellenőrzési irányelvek az irányadók;

(c) a hozzáférést az ellenőrzéshez a IV., V. és VI. Cikkben biztosítottakon túl, a jelen Fejezet eljárásai szerint kell vezetni.

52. A III. Cikk 1. bekezdés (d) albekezdésnek megfelelően bejelentett létesítmények esetében a következőket kell alkalmazni: ha az ellenőrzött Részes Állam a 47. és 48. bekezdés eljárásaival élve nem biztosított teljes hozzáférést a vegyi fegyverekkel nem kapcsolatos területekhez vagy építményekhez, minden ésszerű erőfeszítést meg kell tennie, hogy bemutassa az ellenőrző csoportnak, hogy az ilyen területeket vagy létesítményeket nem használják olyan célokra, amelyek kapcsolatosak az ellenőrzési kérelemben felmerült lehetséges be nem tartás miatti aggodalmakkal.

Megfigyelő

53. A IX. Cikk 12. bekezdésének a rendkívüli ellenőrzésben részt vevő megfigyelőről szóló rendelkezéseivel összhangban a kérelmező Részes Állam kapcsolatot tart a Technikai Titkársággal annak egyeztetésére, hogy a megfigyelő ugyanarra a belépési pontra érkezzen az ellenőrző csoport érkezésének közeli időszakában.

54. A megfigyelő jogosult az ellenőrzés időszaka alatt kapcsolatban állni a kérelmező Részes Állam nagykövetségével az ellenőrzött Részes Államban, vagy a Fogadó Államban, vagy nagykövetség hiányában magával a kérelmező Részes Állammal. Az ellenőrzött Részes Állam távközlési lehetőséget bocsát a megfigyelő rendelkezésére.

55. A megfigyelő jogosult az ellenőrzés helyszínének alternatív vagy végleges kerületéhez érkezni, ahová

elsőként érkezik az ellenőrző csoport, továbbá hozzáférni az ellenőrzés helyszínéhez, amit azt az ellenőrzött Részes Állam biztosít. A megfigyelő jogosult ajánlásokat tenni az ellenőrző csoportnak, amelyeket a csoport szükség szerinti mértékben vesz figyelembe. Az ellenőrzés során az ellenőrző csoportnak tájékoztatni kell a megfigyelőt az ellenőrzés menetéről és megállapításairól.

56. Az országon belüli időszak során az ellenőrzött Részes Államnak biztosítani kell a megfigyelő számára szükséges megfelelő kényelmet, mint távközlési eszközök, tolmács szolgáltatás, szállítás, munkavégzésre szolgáló helyiség, szállás, étkezés és orvosi ellátás. A megfigyelőnek az ellenőrzött Részes Államban vagy a Fogadó Államban való tartózkodásával kapcsolatos minden költséget a kérelmező Részes Állam fedezi.

Az ellenőrzés időtartama

57. Az ellenőrzés időtartama nem haladhatja meg a 84 órát, kivéve, ha az ellenőrzött Részes Állam egyetért meghosszabbításával.

D) Ellenőrzést követő tevékenység

Elutazás

58. Miután az ellenőrzés helyszínén befejezték az ellenőrzés utáni tevékenységet, az ellenőrző csoport és a kérelmező Részes Állam megfigyelője azonnal visszatér a belépési pontra és a lehető legrövidebb időn belül el kell hagyniuk az ellenőrzött Részes Állam területét.

Jelentések

59. Az ellenőrzésről szóló jelentésnek általánosan kell összefoglalni az ellenőrző csoport által végrehajtott tevékenységet, továbbá az ellenőrző csoport által ténylegesen előtaláltakat, különösen azokat, amelyek a rendkívüli ellenőrzés iránti kérelemben felhozott, a jelen Egyezmény lehetséges be nem tartásával kapcsolatos aggodalmakkal

függenek össze, és amelyeket a jelen Egyezménnyel közvetlenül kapcsolatos információkra kell korlátozni. Ugyancsak tartalmazni kell az ellenőrző csoport értékelését az ellenőröknek nyújtott hozzáférés és együttműködés szintjéről és természetéről, valamint azt, hogy milyen mértékig segítette ez elő az ellenőrzésre szóló megbízatás teljesítését. A rendkívüli ellenőrzés iránti kérelemben említett, a jelen Egyezmény lehetséges be nem tartásával kapcsolatos aggodalomra vonatkozó részletes információt a végleges jelentés mellékleteként kell betérjeszteni, amely a Technikai Titkárságnál marad megfelelő őrizet alatt, az érzékeny információ védelme céljából.

60. Az ellenőrző csoport, nem később mint 72 órával a fő munkahelyére történt visszatérése után előzetes jelentést készít a Főigazgatónak, figyelemmel egyebek között a Bizalmas Kezelés Melléklete 17. bekezdésére. A Főigazgató sürgősen továbbítja az előzetes jelentést a kérelmező Részes Államnak, az ellenőrzött Részes Államnak és a Végrehajtó Tanácsnak.

61. Az ellenőrzésről szóló zárójelentés tervezetét hozzáférhetővé kell tenni az ellenőrzött Részes Állam számára, nem később mint 20 nappal a rendkívüli ellenőrzés befejezését követően. Az ellenőrzött Részes Államnak joga van megjelölni mindazokat az információkat és adatokat, amelyek nincsenek kapcsolatban a vegyifegyverekkel és véleménye szerint bizalmas jellegük miatt nem terjeszthetők a Technikai Titkárságon kívül. A Technikai Titkárságnak meg kell vizsgálni az ellenőrzött Részes Állam által tett javaslatokat a ellenőrzésről készült zárójelentés-tervezet módosítása tárgyában és saját mérlegelése szerint, ahol ez lehetséges, elfogadja azokat. Ezután a végleges jelentést be kell terjeszteni, nem később mint 30 nappal a rendkívüli ellenőrzés befejezése után a

Főigazgatónak további szétküldésre és tanulmányozásra, a IX. Cikk 21–25. bekezdésekkel összhangban.

XI. RÉSZ

VIZSGÁLATOK VEGYIFEGYVEREK FELTÉTELEZETT HASZNÁLATA ESETÉN

A) Általános vonatkozások

1. A vegyifegyverek feltételezett használata vagy a vegyi kényszerítő eszközök hadviselési módszerként történt feltételezett használata miatti vizsgálatokat, amelyeket a IX. vagy a X. Cikk szerint indítottak, a jelen Melléklettel és a Főigazgató által meghatározandó részletes eljárásokkal összhangban kell lefolytatni.

2. A következő, további rendelkezések a vegyifegyverek feltételezett használata esetében megkívánt speciális eljárásokat határoznak meg.

B) Ellenőrzést megelőző tevékenységek

Vizsgálat iránti kérelem

3. Vegyifegyverek feltételezett használata miatti vizsgálat iránti, a Főigazgatónak benyújtandó kérelemnek a következő információt kell tartalmaznia a lehetséges terjedelemben:

(a) a Részes Állam, amelynek a területén a vegyifegyverek feltételezett használatára sor került;

(b) a belépési pont vagy más javasolt biztonságos megközelítési útvonal;

(c) azon körzetek helye és jellemzői, ahol a vegyifegyvereket feltételezés szerint használták;

(d) a vegyifegyverek használatának feltételezett időpontja;

(e) a feltételezhetően használt vegyifegyverek fajtája;

(f) a lehetséges mérgező vegyületek jellemzői;

(g) hatások embereken, állatokon és a növényzeten;

(h) meghatározott segítség iránti kérés, ha ez alkalmazható.

4. A vizsgálatot kérő Részes Állam bármikor, bármely általa szükségesnek tartott kiegészítő információt közölhet.

Értesítés

5. A Főigazgató azonnal igazolja a kérelmező Részes Államnak kérelme átvételét, és tájékoztatja a Végrehajtó Tanácsot és az összes többi Részes Államot.

6. Ha ez megvalósítható, a Főigazgató értesíti azt a Részes Államot, amelynek területén vizsgálatot kértek. A Főigazgató ugyancsak tájékoztatja más Részes Államokat is, ha területükre való belépésre szükség lehet a vizsgálat során.

Ellenőrző csoport kijelölése

7. A Főigazgatónak el kell készítenie és állandóan naprakészen kell tartania azon szakértők jegyzékét, akiknek a sajátos szakértelme szükséges a vegyifegyverek feltételezett használatának vizsgálata során. Ezt a jegyzéket írásban kell megküldeni minden Részes Államnak, nem később, mint a jelen Egyezmény hatálybalépését követő 30 nap elteltével, továbbá a jegyzékben bekövetkezett minden változást követően. Minden jegyzékre felvett szakértőt kijelöltnek kell tekinteni, hacsak egy Részes Állam, nem később, mint a jegyzék átvételét követő 30 nap elteltéig, írásban bejelenti az el nem fogadást.

8. A Főigazgatónak az ellenőrző csoport vezetőjét és tagjait azok közül az ellenőrök és ellenőr asszisztensek közül kell kiválasztania, akiket már kijelöltek rendkívüli ellenőrzésekre, figyelembe véve az adott eset körülményeit és sajátos jellegét. Ezen kívül az ellenőrző csoport tagjait ki lehet válogatni a szakképzett szakértők listájáról, amikor a Főigazgató véleménye szerint a már kiválasztott ellenőrök között nem áll

rendelkezésre olyan szakértő, akire az adott ellenőrzés megfelelő lefolytatásához szükség lenne.

9. Az ellenőrző csoport tájékoztatásakor a Főigazgató közül minden a kérelmező Részes Állam vagy más forrás által adott kiegészítő információt, hogy az ellenőrzést a leghatékonyabb és legcélravezetőbb módon hajtsák végre.

Az ellenőrző csoport útbaindítása

10. Haladéktalanul, a vegyifegyverek feltételezett használata miatti ellenőrzési kérelem átvételét követően a Főigazgató, az érdekelt Részes Államokkal folytatott érintkezés útján kéri és visszaigazolja a csoport biztonságos fogadása érdekében tett intézkedéseket.

11. A Főigazgatónak a legkorábbi alkalommal útba kell indítania a csoportot, figyelembe véve a csoport biztonságát.

12. Amennyiben az ellenőrző csoportot nem indítják útba a kérelem vételétől számított 24 órán belül, a Főigazgatónak értesíteni kell a Végrehajtó Tanácsot és az érintett Részes Államokat a késedelem okairól.

Tájékoztatások

13. Az ellenőrző csoportnak joga van tájékoztatást kapni az ellenőrzött Részes Állam képviselőitől a megérkezésük és az ellenőrzés ideje alatt bármikor.

14. Az ellenőrzés megkezdése előtt az ellenőrző csoport ellenőrzési tervet készít, amely egyebek között a logisztikai és biztonsági intézkedések alapjául szolgál. Az ellenőrzési tervet, ha szükséges, módosítani kell.

C) Vizsgálatok lefolytatása

Hozzáférés

15. Az ellenőrző csoportnak joga van hozzáférni bármelyik és valamennyi területhez, amely érintett lehet a feltételezett vegyifegyverek használata által. Ugyancsak jogosult hozzáférni a kórházakhoz, menekülttáborokhoz és

más helységekhez, amelyeket lényegesnek tart a vegyifegyverek feltételezett használata miatti vizsgálat hatékony lefolytatásához. Az ilyen hozzáférésről az ellenőrző csoportnak konzultálni kell az ellenőrzött Részes Állammal.

Mintavétel

16. Az ellenőrző csoport jogosult az általa szükségesnek tartott fajtájú és mennyiségű minta összegyűjtésére. Amennyiben az ellenőrző csoport szükségesnek tartja és ezt kéri, az ellenőrzött Részes Államnak segíteni kell a minták összegyűjtésében, az ellenőrök és ellenőr asszisztensek felügyelete alatt. Az ellenőrzött Részes Államnak ugyancsak hozzá kell járulnia és együtt kell működnie a megfelelő ellenőrző minták gyűjtésében, amelyeket a vegyifegyverek feltételezett használata helyével szomszédos és más körzetekből vesznek, az ellenőrző csoport kérése szerint.

17. A feltételezett használat miatti ellenőrzés szempontjából fontos minták magukba foglalják a mérgező vegyületeket, lőszerket és eszközöket, lőszer- és eszközmaradványokat, környezeti mintákat (levegő, föld, növényzet, víz, hó stb.), továbbá biológiai mintákat emberi és állati forrásból (vér, vizelet, váladék, szövet stb.).

18. Amennyiben kettős mintákat nem lehetséges venni és az elemzést külső laboratóriumban végzik el, bármely megmaradó mintát kérelemre vissza kell szolgáltatni az ellenőrzött Részes Államnak az elemzések elvégzését követően.

Az ellenőrzés helyszínének kiterjedése

19. Amennyiben az ellenőrző csoport az ellenőrzés során úgy látja, hogy a ellenőrzést ki kell terjeszteni egy szomszédos Részes Államra, a Főigazgatónak értesítenie kell ezt a Részes Államot, hogy szükséges hozzáférni a területéhez, továbbá kérni kell és vissza kell igazolni a csoport

biztonságos fogadására tett intézkedéseket.

Az ellenőrzés időtartamának meghosszabbítása

20. Amennyiben az ellenőrző csoport véleménye szerint egy, a vizsgálat szempontjából lényeges, meghatározott területhez a biztonságos hozzáférés nem lehetséges, haladéktalanul értesíteni kell a kérelmező Részes Államot. Amennyiben szükséges, az ellenőrzés időtartamát meg kell hosszabbítani mindaddig, amíg a biztonságos hozzáférés biztosítható és az ellenőrző csoport teljesíti küldetését.

Meghallgatások

21. Az ellenőrző csoport jogosult meghallgatni és megvizsgálni azokat a személyeket, akiket a vegyifegyverek feltételezett használata érinthetett. Ugyancsak joga van a vegyifegyverek feltételezett használata szemtanúit, az egészségügyi személyzetet vagy más személyeket meghallgatni, akik kezelték vagy kapcsolatba kerültek azon személyekkel, akiket a vegyifegyverek feltételezett használata érinthetett. Az ellenőrző csoport hozzáférhet orvosi jelentésekhez, ha azok rendelkezésre állnak, továbbá részvételük megfelelő esetben megengedett az olyan személyek boncolásánál, akiket a vegyifegyverek feltételezett használata érinthetett.

D) Jelentések

Eljárások

22. Az ellenőrző csoport nem később, mint 24 órával az ellenőrzött Részes Állam területére érkezést követően helyzetjelentést küld a Főigazgatónak. Az ellenőrzés során, a továbbiakban szükség szerint változásjelentést kell küldeni.

23. Az ellenőrző csoport nem később, mint 72 órával fő munkahelyére történt visszatérése után, előzetes jelentést terjeszt be a Főigazgatónak. A Főigazgatónak szóló zárójelentést nem

később, mint 30 nappal a fő munkahelyre történt visszaérkezés után kell betérjeszteni. A Főigazgató azonnal továbbítja az előzetes és zárójelentést a Végrehajtó Tanácsnak és minden Részes Államnak.

Tartalom

24. A helyzetjelentésnek minden sürgős segítség iránti igényt vagy vonatkozó információt jelezni kell. A változásjelentéseknek minden további segítség iránti igényt jelezni kell, amely az ellenőrzés során felvetődhet.

25. A zárójelentés összefoglalja az ellenőrzés ténybeli megállapításait, különösen a kérelemben említett vegyifegyverek feltételezett használatával kapcsolatosan. Ezenkívül a feltételezett használatra vonatkozó vizsgálat magába foglalja a vizsgálati eljárás szakaszonkénti leírását, különös tekintettel:

(a) a mintavétel és a helyszíni elemzés helyszínére és idejére;

(b) az alátámasztó bizonyítékokra, a meghallgatásokról szóló jegyzőkönyvekre, az orvosi vizsgálatok és tudományos elemzések eredményeire, továbbá az ellenőrző csoport által tanulmányozott okmányokra.

26. Amennyiben az ellenőrző csoport vizsgálata során, egyebek között a vett minta laboratóriumi vizsgálata során valamely szennyeződést vagy más anyagot azonosít, vagy bármely más, a vizsgálat során szerzett információt, amely elősegítheti az alkalmazott vegyifegyver eredetének azonosítását, ezt az információt a jelentésbe kell foglalni.

E) A jelen Egyezményben nem Részes Államok

27. Abban az esetben, ha vegyifegyverek feltételezett használata más, a jelen Egyezményben nem Részes Állam területén vagy olyan területen történt, amely nincs Részes Állam felügyelete alatt, a Szervezetnek

szorosan együtt kell működnie az Egyesült Nemzetek Főtitkárával. Felkérésre a Szervezet az Egyesült Nemzetek Főtitkára rendelkezésére bocsátja forrásait.

3. Melléklet

MELLÉKLET A BIZALMAS INFORMÁCIÓ VÉDELMEÉRŐL

(BIZALMAS KEZELÉS MELLÉKLETE)

A) BIZALMAS INFORMÁCIÓ KEZELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS ELVEI

1. A bizalmas információ védelmének kötelezettsége vonatkozik mind a polgári, mind a katonai tevékenységek és létesítmények ellenőrzésére. A VIII. Cikkben meghatározott általános kötelezettségek szerint a Szervezet:

(a) az információk és adatok olyan minimumát igényli csak, amely szükséges a jelen Egyezmény szerinti felelőssége időbeni és hatékony érvényesítéséhez;

(b) meghozza a szükséges intézkedéseket, hogy az ellenőrök és a Technikai Titkárság személyzetének más tagjai feleljenek meg a hatékonyság, az alkalmasság és a becsületesség legmagasabb követelményeinek;

(c) kidolgozza a jelen Egyezmény rendelkezései végrehajtására irányuló egyezményeket és szabályozást, továbbá meghatározza a lehető legpontosabban azt az információt, amelyhez a Szervezet hozzáférhet a Részes Állam engedélyével.

2. A Főigazgató viseli az elsőleges felelősséget a bizalmas információ védelmének biztosításáért. A Főigazgatónak létre kell hozni egy szigorú rendszert, amely szabályozza a Technikai Titkárságon a bizalmas információ kezelését, és ennek során a

következő irányelveket kell szem előtt tartani:

(a) az információt bizalmasnak kell tekinteni, ha

(i) ilyennek minősíti az a Részes Állam, amelytől az információt beszerezték, vagy amelyikre az információ vonatkozik, vagy

(ii) a Főigazgató megítélése szerint illetéktelen feltárása várhatóan kárt okoz a Részes Államnak amelyre vonatkozik, illetve a jelen Egyezmény végrehajtására szolgáló mechanizmusoknak;

(b) a Technikai Titkárság által megszerzett minden adatot és dokumentumot a Technikai Titkárság megfelelő részlege értékeli abból a szempontból, hogy megállapítsa tartalmaz-e bizalmas információt. A Részes Állam által kért adatokat, amelyek a jelen Egyezmény más Részes Állam részéről történő folyamatos végrehajtásának igazolására szolgálnak, a szokott rend szerint kell átadni. Az ilyen adatok magukba foglalják:

(i) a Részes Állam által, a III., IV., V. és VI. Cikknek megfelelően adott első és éves jelentéseket, illetve nyilatkozatokat, az Ellenőrzési Mellékletben meghatározott rendelkezésekkel megegyezően,

(ii) az ellenőrző tevékenységek eredményeiről és hatékonyságáról szóló általános jelentéseket, valamint

(iii) a jelen Egyezmény rendelkezései szerint az összes Részes Államnak átadandó információt;

(c) a Szervezet által megszerzett egyetlen, a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos értesülést sem hozhatnak nyilvánosságra vagy más módon sem közölhetnek, kivéve az alábbiakat:

(i) általános információ a jelen Egyezmény végrehajtásáról összegyűjthető és nyilvánosan terjeszthető az Értekezlet vagy a Végrehajtó Tanács engedélyével,

(ii) bármely információ terjeszthető az általa érintett Résztes Állam kifejezett egyetértésével,

(iii) a bizalmasnak minősített információt a Szervezet csak olyan eljárások nyomán tehet közzé, amelyek biztosítják, hogy az információ közzétételére csupán a jelen Egyezmény szükségleteivel szigorú összhangban kerül sor. Az ilyen eljárásokat az Értekezlet tárgyalja meg és fogadja el a VIII. Cikk 21.

bekezdésének (i) albekezdése szerint;

(d) a bizalmas adatok és okmányok érzékenységeinek fokát egyöntetűen alkalmazandó követelmények alapján kell megállapítani, hogy biztosítsák azok megfelelő kezelését és védelmét. Ebből a célból minősítési rendszert kell bevezetni, amely figyelembe véve a jelen Egyezmény előkészítése során végzett idevonatkozó munkálatokat, világos követelményeket ad meg az információ megfelelő bizalmassági fokozatokba sorolásához és az információ bizalmas természetének igazolható időtartamához. Miközben a minősítési rendszer megvalósítása során megfelelően rugalmas, védelmet nyújt a bizalmas információt adó Résztes Államoknak. A minősítési rendszert az Értekezlet tárgyalja meg és hagyja jóvá a VIII. Cikk 21.

bekezdésének (i) albekezdése szerint;

(e) a bizalmas információt biztonságosan kell tárolni a Szervezet helyiségeiben. Néhány adatot és dokumentumot lehet tárolni a Résztes Állam Nemzeti Hatóságánál is. Érzékeny információt, beleértve egyebek között fényképeket, terveket és más okmányokat, amelyek csak egy meghatározott létesítmény ellenőrzéséhez szükségesek, a létesítményben is tarthatók elzárva;

(f) a legszélesebb körű összhangban a jelen Egyezmény ellenőrzési rendelkezései hatékony végrehajtásával, a Technikai Titkárságon olyan formában kell kezelni és tárolni az információkat,

amely kizárja azon létesítmény közvetlen azonosítását, amelyre az vonatkozik;

(g) a létesítményből elvitt bizalmas információ mennyiségét a jelen Egyezmény ellenőrzési rendelkezései időbeli és hatékony végrehajtásához szükséges legalacsonyabb szinten kell tartani; továbbá

(h) a bizalmas információhoz való hozzáférést, minősítésével összhangban kell szabályozni. A bizalmas információ Szervezeten belüli terjesztése szigorúan a szükséges-tudni alapon történik.

3. A Főigazgató évente jelentést tesz az Értekezletnek a bizalmas információ Technikai Titkárság általi kezelését és tárolását szabályozó rend végrehajtásáról.

4. Minden Résztes Államnak a Szervezettől kapott információt az erre az információra megadott bizalmassági szintnek megfelelően kell kezelni. Kérelemre a Résztes Állam részletes tájékoztatást ad a Szervezet által neki átadott információ kezeléséről.

B) A TECHNIKAI TITKÁRSÁG SZEMÉLYZETÉNEK ALKALMAZÁSA ÉS IRÁNYÍTÁSA

5. A személyi állomány alkalmazási feltételeinek olyannak kell lenni, hogy a bizalmas információhoz történő hozzáférés és annak kezelése megfelelően a Főigazgató által, az A. Fejezettel összhangban megállapított eljárásoknak.

6. A Technikai Titkárság minden munkaköréhez egy hivatalos munkaköri leírás tartozik, amely meghatározza a bizalmas információhoz való hozzáférés körét, ha erre szükség van abban a munkakörben.

7. A Főigazgató, az ellenőrök és a személyi állomány más tagjai, még megbízatásuk befejezése után sem tarthatják fel, egyetlen, arra fel nem hatalmazott személy előtt sem azt a bizalmas információt, amely hivatalos

funkcióik gyakorlása során jutott tudomásukra. Nem közölhetnek egyetlen állammal, szervezettel vagy személlyel sem a Technikai Titkárságon kívül olyan információt, amelyhez bármely Résztes Állammal kapcsolatos tevékenységük során jutottak hozzá.

8. Az ellenőrök funkcióik teljesítése során csak a megbízatásuk teljesítéséhez szükséges információt és adatokat igényelhetik. Nem készíthetnek semmiféle feljegyzést a véletlenül tudomásukra jutott és a jelen Egyezmény végrehajtásának ellenőrzésével nem kapcsolatos információkról.

9. A személyi állománynak egyezményt kell kötni a Technikai Titkársággal az egyéni titoktartásról, amely az alkalmazás idejére és annak megszűnését követő öt évre szól.

10. Annak érdekében, hogy elkerüljék a nem engedélyezett nyilvánosságra hozatalt, az ellenőröket és a személyzet tagjait kellően fel kell világosítani, és emlékeztetni kell a biztonsági szempontokra és a lehetséges büntetések bekövetkezésére, amelyre a nem engedélyezett nyilvánosságra hozatal miatt kerülhet sor.

11. Nem kevesebb, mint 30 nappal azelőtt, hogy egy alkalmazott számára engedélyezik a Résztes Állam területén vagy a joghatósága, illetve ellenőrzése alatt álló, bármely helyen folyó tevékenységre vonatkozó információkhoz történő hozzáférést, az érintett Résztes Államot értesíteni kell a javasolt engedélyezésről. Az ellenőröknél a javasolt kijelölésről szóló értesítés megfelel ennek a követelménynek.

12. Az ellenőrök és a Technikai Titkárság bármely más alkalmazottai munkájának értékelésénél különleges figyelmet kell szentelni az alkalmazott adatlapjának a bizalmas információk védelmére vonatkozásában.

C) INTÉZKEDÉSEK AZ ÉRZÉKENY BERENDEZÉSEK VÉDELME ÉS A

BIZALMAS ADATOK NYILVÁNOSSÁGRA KERÜLÉSÉNEK MEGELŐZÉSÉRE HELYSZÍNI SZEMLE TEVÉKENYSÉGEK SORÁN

13. A Résztes Államok meghozhatják az általuk szükségesnek tartott intézkedéseket a bizalmas jelleg védelmére, feltéve, ha teljesítik a végrehajtásra vonatkozó kötelezettségüket, a megfelelő Cikk és az Ellenőrzési Melléklet vonatkozó rendelkezéseivel összhangban. Az ellenőrzés fogadásakor a Résztes Állam megjelölheti az ellenőrzési csoportnak azokat a berendezéseket, dokumentációkat vagy helyiségeket, amelyeket érzékenynek tekint és nem tartja kapcsolatosnak az ellenőrzés céljával.

14. Az ellenőrző csoportokat a helyszíni szemle lefolytatásánál az az elv kell vezérelje, hogy összhangban küldetésük hatékony és időben történő teljesítésével azt a lehető legkevesebb beavatkozó módon valósítsák meg. Figyelembe kell venni mindazokat a javaslatokat, amelyeket az ellenőrzést fogadó Résztes Állam tehet az ellenőrzés bármely szakaszában, a vegyifegyverekkel nem kapcsolatos érzékeny berendezések vagy információ védelme érdekében.

15. Az ellenőrző csoportoknak szigorúan tartani kell magukat az ellenőrzés lefolytatását meghatározó Cikk és Mellékletek rendelkezéseihez. Teljes mértékben tiszteletben kell tartaniuk az érzékeny létesítmények védelmére és a bizalmas adatok nyilvánosságra kerülése megelőzésére kialakított eljárásokat.

16. Az intézkedések, illetve a létesítmény-egyezmények kidolgozásánál kellő figyelmet kell fordítani a bizalmas információ védelme követelményének. Az egyedi létesítmények ellenőrzési eljárásaira vonatkozó egyezményeknek ugyancsak speciális és részletes intézkedéseket kell tartalmazni a létesítmények azon

körzetei meghatározására, amelyekhez az ellenőrök hozzáférhetnek, amelyeken a bizalmas információ helyszínen tárolható, a megegyezett helyeken történő ellenőrzési erőfeszítések terjedelme, a mintavétel és elemzésük, a nyilvántartásokhoz történő hozzáférés továbbá a felszerelések és kapcsolódó megfigyelő berendezések használata.

17. A minden egyes ellenőrzés után készítendő jelentés csupán a jelen Egyezmény végrehajtása szempontjából lényeges tényeket tartalmazza. A jelentést a Szervezet által felállított, a bizalmas információ kezelésére irányadó szabályoknak megfelelően kell kezelni. Ha szükséges, a jelentésbe foglalt információt kevésbé érzékeny formába kell átalakítani, mielőtt a Technikai Titkárságon, valamint az ellenőrzött Részes Államon kívülre továbbítják.

*D) ELJÁRÁSOK A BIZALMAS
JELLEG SÉRELME VAGY
FELTÉTELEZETT SÉRELME
ESETÉRE*

18. A Főigazgató állapítja meg a bizalmas jelleg sérelme vagy feltételezett sérelme esetén követendő szükséges eljárásokat, figyelemmel az Értekezlet által, a VIII. Cikk 21. bekezdés (i) albekezdése szerint megtárgyalandó és jóváhagyandó ajánlásokra.

19. A Főigazgató felügyeli az egyes titoktartásra vonatkozó megállapodások végrehajtását. A Főigazgatónak sürgősen vizsgálatot kell

kezdemenyezni, ha megítélése szerint elégséges jel mutat arra, hogy a bizalmas jelleg védelmével kapcsolatos kötelezettségeket megszegtek. A Főigazgató ugyancsak sürgős vizsgálatot kezdeményez, ha egy Részes Állam közlése szerint feltételezhető, hogy a bizalmas jelleg sérelmet szenvedett.

20. A Főigazgatónak megfelelő büntető és adminisztratív intézkedéseket kell foganatosítani a személyzet azon tagjaival szemben, akik megsértették a bizalmas jelleg védelmével kapcsolatos kötelezettségeket. A Főigazgató komoly sérelem esetén a joghatóság alóli mentességről lemondhat.

21. A Részes Államok a lehetséges mértékig együttműködnek és támogatják a Főigazgatót a bizalmas jelleg sérelme vagy feltételezett sérelme kivizsgálásában, továbbá a megfelelő intézkedések megtételében, ha a sérelem megtörténtét állapítják meg.

22. A Szervezet nem tekinthető felelősnek a Technikai Titkárság tagjai által elkövetett titoksértésért.

23. Az olyan sérelmeket, amelyben mind a Részes Állam, mind a Szervezet érintett, az Értekezlet kisegítő szerveként felállított, „A bizalmas jelleggel kapcsolatos viták rendezésének Bizottsága” tárgyalja meg. A Bizottságot az Értekezlet hozza létre. Az összetételét és eljárási rendjét megállapító szabályokat az Értekezlet fogadja el, első ülészakán.”

3. § E törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Kihirdetve	1998.03.07.
Hatályos szöveg	2012.01.01.
Fontos részes tagállamok	EU, Kanada, Ausztrália, dél-amerikai és afrikai országok többsége
Fontos nem-részes tagállamok	Kína, Egyiptom, Georgia, India, Irán, Izrael, Kazahsztán, Pakisztán, Szaúd-Arábia, USA, Dél-Korea, Észak-Korea, Szíria, Oroszország

1998. évi X. törvény, a „Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről” szóló Egyezmény megerősítéséről és kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés

a) e törvénnyel megerősíti a „Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről” szóló, Oslóban, 1997. szeptember 18-án elfogadott Egyezményt;

b) egyetért azzal, hogy Magyarország az Egyezmény 1. Cikke 1. bekezdésében foglalt rendelkezéseket a megerősítő okirat letétbe helyezésének napjától ideiglenes jelleggel alkalmazza.

2. § Az Egyezmény szövegének hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

Egyezmény

a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítésükről

PREAMBULUM

A Részes Államok

azzal az eltökélt szándékkal, hogy véget vessenek a gyalogsági aknák által okozott szenvedésnek és baleseteknek, mely aknák hetente emberek százait – főleg ártatlan és védtelen polgári személyeket, különösen gyermekeket – pusztítják el, illetve csonkítják meg, akadályozzák a gazdasági fejlődést és újjáépítést, gátolják a menekültek és az országon belül otthonaikból elűzött

személyek visszatelepítését, és évekkel telepítésük után is más súlyos következményeket okoznak,

szükségesnek tartva, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek, hogy hatékony és összehangolt formában hozzájáruljanak a szerte a világban telepített gyalogsági aknák eltávolításához és megsemmisítésük biztosításához,

azzal az óhajjal, hogy minden tőlük telhető módon segítsék az aknák áldozatainak ápolását és rehabilitációját, beleértve társadalmi és gazdasági visszailleszkedésüket,

elismerve, hogy a gyalogsági aknák teljes betiltása egyben fontos bizalomerosztó intézkedés volna,

üdvözölve a mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról szóló Egyezményhez csatolt, az aknák, a meglepő aknák és más eszközök betiltásáról, illetve korlátozásáról szóló, 1996. május 3-án módosított jegyzőkönyv elfogadását, és felszólítva minden Államot, amely eddig azt nem tette meg, hogy mihamarabb erősítse meg ezt a jegyzőkönyvet,

üdvözölve az ENSZ Közgyűlésének 1996. december 10-i, 51/45 S jelzetű határozatát, mely sürgeti, hogy valamennyi Állam aktívan törekedjék

egy, a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának és átadásának betiltását célzó, hatékony, jogilag kötelező érvényű nemzetközi megállapodásra,

üdvözölve továbbá azokat, a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának megtiltására, korlátozására, illetve felfüggesztésére irányuló, az elmúlt években akár egyoldalúan, akár többoldalúan tett intézkedéseket,

kiemelve a társadalmi lelkiismeret szerepét az emberiség elveinek előmozdításában, amint azt a gyalogsági aknák teljes betiltása iránti követelés tanúsítja, és elismerve a Nemzetközi Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaság, a „Nemzetközi Kampány a Gyalogsági Aknák Betiltásáért” nevű mozgalom és szerte a világon számos más nem-kormányzati szervezet ilyen irányú erőfeszítéseit,

emlékeztetve az 1996. október 5-i Ottawai Nyilatkozatra és az 1997. június 27-i Brüsszeli Nyilatkozatra, melyek sürgetik, hogy a nemzetközi közösség tárgyalások révén hozzon létre egy, a gyalogsági aknák alkalmazását, felhalmozását, gyártását és átadását megtiltó, jogilag kötelező érvényű nemzetközi megállapodást,

hangsúlyozva annak kívánatosságát, hogy valamennyi Államot megnyerjenek arra, hogy csatlakozzék ehhez az Egyezményhez, és azzal az eltökélt szándékkal, hogy minden illetékes fórumon – többek között az ENSZ-ben, a Leszerelési Értekezleten, a regionális szervezetekben és csoportokban, továbbá a mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról szóló egyezmény felülvizsgálati konferenciáin – erélyesen szorgalmazzák annak egyetemessé tételét,

kiindulva a nemzetközi humanitárius jognak abból az elvéből, hogy egy fegyveres konfliktusban részt vevő feleknek a hadviselés módszereinek vagy eszközeinek megválasztásához való joga nem korlátlan, abból az elvből, amely megtiltja fegyveres konfliktusokban olyan jellegű fegyverek, lövedékek, valamint harci anyagok és módszerek alkalmazását, melyek túlzó sérülést vagy szükségtelen szenvedést okoznak, valamint abból az elvből, hogy különbséget kell tenni polgári személyek és harcolók között a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk

Általános kötelezettségek

1. Mindegyik Részes Állam kötelezi magát arra, hogy soha, semmilyen körülmények között

a) nem használ gyalogsági aknát;

b) nem fejleszt ki, nem állít elő, nem szerez be más módon, nem halmoz fel, nem tart meg, és nem ad át senkinek, sem közvetlenül sem közvetve, gyalogsági aknákat;

c) senkit nem segít abban, senkit nem bátorít, illetve semmilyen módon nem ösztönöz arra, hogy bármilyen, ennek az Egyezménynek az értelmében a Részes Államok számára tiltott tevékenységet folytasson.

2. Mindegyik Részes Állam kötelezi magát arra, hogy a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően minden gyalogsági aknát megsemmisít, illetve biztosítja azok megsemmisítését.

2. Cikk

Meghatározások

1. *Gyalogsági akna:* olyan aknát jelent, mely úgy van tervezve, hogy felrobbanjon ember jelenlététől,

közelségétől vagy érintésétől, és amely egy vagy több személy harc képtelenné tételét, sérülését vagy halálos sérülését okozza. Azok az aknák, melyek rendeltetésük szerint egy jármű, nem pedig egy személy jelenlététől, közelségétől vagy érintésétől robbannak fel, és amelyek felszedésgátló biztosítással vannak felszerelve, azáltal, hogy rendelkeznek ilyen berendezéssel, nem minősülnek gyalogsági aknáknak.

2. *Akna*: olyan harci eszközt jelent, amely telepíthető a földfelszín alá, a földfelszínre, annak vagy más felületnek a közelébe, és az a funkciója, hogy felrobbanjon az emberek vagy járművek jelenlététől, közelségétől vagy a velük való érintkezéstől.

3. *Felszedésgátló biztosítás*: olyan, az akna védelmét biztosító szerkezetet jelent, mely része annak, azzal összeköttetésben van, hozzá van rögzítve, vagy az akna alatt van elhelyezve, és amely működésbe lép, ha megkísérlik, hogy belenyúljanak az aknába, vagy más módon szándékosan megbolygassák azt.

4. *Átadás*: a gyalogsági akna egy nemzeti területre történő fizikai bevitele, illetve az onnan való fizikai kivételük mellett magában foglalja az aknákra vonatkozó tulajdon és a felettük való ellenőrzés jogának átadását, de nem foglalja magában a telepített gyalogsági aknákat tartalmazó terület átadását.

5. *Aknásított körzet*: olyan körzetet jelent, mely az akna jelenléte, vagy feltételezett jelenléte miatt veszélyesnek számít.

3. Cikk

Kivételek

1. Az 1. Cikk alatt felsorolt általános kötelezettségek ellenére, a gyalogsági aknáknak aknafelderítési, aknamegesztési vagy aknamegesztési technikák

fejlesztése és az ezekre való kiképzés céljából való megtartása vagy átadása megengedett. Az ilyenfajta akna száma nem szabad hogy meghaladja a fent említett célokhoz feltétlenül szükséges minimális mennyiséget.

2. A gyalogsági akna megsemmisítés céljából való átadása megengedett.

4. Cikk

Felhalmozott gyalogsági akna megsemmisítése

A 3. Cikkben szereplő eseteket kivéve valamennyi Részes Állam kötelezettséget vállal arra, hogy megsemmisíti az összes tulajdonában vagy birtokában lévő, fennhatósága, vagy ellenőrzése alatt álló felhalmozott gyalogsági aknát, illetve biztosítja azok megsemmisítését, amint ez lehetséges, de legkésőbb ennek az Egyezménynek az adott Részes Állam számára történő hatálybalépésétől számított négy éven belül.

5. Cikk

A gyalogsági akna megsemmisítése aknásított körzetekben

1. Mindegyik Részes Állam kötelezi magát arra, hogy a fennhatósága, vagy ellenőrzése alatt álló aknásított körzetekben levő összes gyalogsági aknát megsemmisíti vagy megsemmisítteti, amint ez lehetséges, de legkésőbb ennek az Egyezménynek az adott Részes Állam számára történő hatálybalépésétől számított tíz éven belül.

2. Mindegyik Részes Állam minden erejével arra törekszik, hogy azonosítsa az összes fennhatósága, vagy ellenőrzése alatt levő olyan területet, melyről tudott, vagy gyanítható, hogy telepített gyalogsági aknákat

tartalmaznak, és a lehető leghamarabb biztosítja, hogy a fennhatósága, illetve ellenőrzése alatt álló aknásított körzetekben minden gyalogsági aknát oldalsó kerületi jelöléssel lát el, megfigyelés alatt tart, és kerítéssel vagy más eszközzel véd annak érdekében, hogy – az ott található valamennyi gyalogsági akna megsemmisítéséig – biztosítsa a polgári személyek hatékony távol tartását. A megjelölés minimálisan meg kell hogy feleljen a mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról szóló egyezményhez csatolt, az aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazásának betiltásáról, illetve korlátozásáról szóló, 1996. május 3-án módosított jegyzőkönyvben szereplő követelményeknek.

3. Amennyiben valamely Részes Állam úgy véli, hogy nem lesz képes valamennyi gyalogsági akna megsemmisítésére vagy megsemmisíttetésére az első bekezdésben megjelölt határidőn belül, kérelemmel fordulhat a Részes Államok Üléséhez, vagy egy Felülvizsgálati Konferenciához annak érdekében, hogy az ilyen gyalogsági aknák megsemmisítésének befejezésére vonatkozó határidőt legfeljebb tízéves időszakra hosszabbítsák meg.

4. Minden kérelemnek tartalmaznia kell:

a) a javasolt meghosszabbítás időtartamát;

b) a javasolt meghosszabbítás részletes indoklását, beleértve:

(i) a nemzeti aknamentesítési programok keretében végzett munka előkészítését és helyzetét,

(ii) a Részes Állam számára az összes gyalogsági akna megsemmisítéséhez rendelkezésre álló pénzügyi és műszaki eszközöket, és

(iii) azokat a körülményeket, melyek a Részes Államot akadályozzák abban, hogy az aknásított körzetekben található összes gyalogsági aknát megsemmisítse;

c) a meghosszabbítás humanitárius, szociális, gazdasági és környezeti következményeit; és

d) minden más információt, mely fontossággal bír a javasolt meghosszabbítás iránti kérelem szempontjából.

5. A Részes Államok Ülése, illetve a Felülvizsgálati Konferencia – a negyedik bekezdésben foglalt szempontokat figyelembe véve – mérlegeli a kérelmet, és a jelen lévő és szavazó Részes Államok szavazati többségével eldönti, helyt ad-e a hosszabbítás iránti kérelemnek.

6. Az ilyen meghosszabbítás új kérelem benyújtása esetén – a jelen Cikk harmadik, negyedik és ötödik bekezdésével összhangban – megújítható. További haladék kérelmezése esetében a Részes Állam megfelelő kiegészítő információt szolgáltat arról, hogy jelen Cikk értelmében mit vállalt az előző meghosszabbítási időszakban.

6. Cikk

Nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás

1. A jelen Egyezmény által előírt kötelezettségek teljesítése során mindegyik Részes Állam jogosult arra, hogy – ahol ez megvalósítható – a lehetséges mértékben más Részes Államtól kérjen és kapjon segítséget.

2. Mindegyik Részes Állam kötelezi magát arra, hogy megkönnyíti a berendezések, anyagok és a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó tudományos és műszaki információk lehető legteljesebb cseréjét, ugyanakkor jogosult arra, hogy részt vegyen az ilyen jellegű cserékben. A Részes Államok

nem korlátozzák indokolatlan mértékben az aknamentesítő berendezések és az ezekhez kapcsolódó műszaki információk humanitárius célból történő kiszolgáltatását.

3. Mindegyik Résztes Állam, melynek módjában áll, segítséget nyújt az aknák áldozatainak ápolásához és rehabilitációjához és társadalmi és gazdasági visszailleszkedéséhez, valamint az aknákkal kapcsolatos felvilágosító programokhoz. Ilyen segítséget többek között az ENSZ rendszerén keresztül, a nemzetközi, regionális vagy nemzeti szervezeteken vagy intézményeken keresztül, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságán keresztül, a nemzeti Vöröskereszt és Vörös Félhold Társaságokon és Nemzetközi Szövetségükön keresztül, nem-kormányzati szervezetek közreműködésével vagy kétoldali kapcsolatok keretében lehet nyújtani.

4. Mindegyik Résztes Állam, melynek módjában áll, segítséget nyújt az aknamentesítéshez és az ehhez kapcsolódó tevékenységekhez. Ilyen segítséget többek között az ENSZ rendszerén keresztül, a nemzetközi és regionális szervezeteken vagy intézményeken keresztül, a nem-kormányzati szervezeteken vagy intézmények közreműködésével vagy kétoldali kapcsolatok keretében lehet nyújtani, továbbá az ENSZ önkéntes, aknamentesítést támogató pénzügyi alapjához vagy más, az aknamentesítéssel foglalkozó regionális alapokhoz való anyagi hozzájárulás révén.

5. Mindegyik Résztes Állam, melynek módjában áll, segítséget nyújt a felhalmozott gyalogsági aknák megsemmisítéséhez.

6. Mindegyik Résztes Állam kötelezi magát arra, hogy az ENSZ keretében létrehozott aknamentesítéssel foglalkozó adatbank számára információt szolgáltasson, különösen olyat, amely az aknamentesítés különböző eszközeire és

technológiáira vonatkozik, valamint továbbítja annak az aknamentesítéssel foglalkozó szakértők, szakértői irodák, illetve az aknamentesítési ügyekben illetékes nemzeti szervezetek listáit.

7. A Résztes Államok kérhetik az ENSZ-et, a regionális szervezeteket, más Résztes Államot vagy más illetékes kormányközi vagy nem-kormányzati fórumokat, hogy segítsék hatáságaikat egy nemzeti aknamentesítési program kidolgozásában, mely többek között meghatározná:

a) a gyalogsági aknák problémájának kiterjedését és mértékét;

b) a program végrehajtásához szükséges pénzügyi, műszaki és emberi erőforrásokat;

c) azt, hogy becslés szerint hány évre van szükség az érintett Résztes Állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt lévő aknásított körzetekben található összes gyalogsági akna megsemmisítéséhez;

d) az aknák okozta sérülések, illetve halálesetek gyakoriságának csökkentése érdekében kifejtett felvilágosító tevékenységet;

e) az aknák áldozatainak nyújtandó segítséget;

f) az érintett Résztes Állam kormánya és a program végrehajtásában közreműködni készülő illetékes kormányzati szervek, kormányközi vagy nem-kormányzati szervezetek közötti kapcsolatot.

8. Mindegyik Résztes Állam, mely a jelen Cikk rendelkezéseinek értelmében segítséget nyújt, és kap, együttműködik annak érdekében, hogy biztosítsa a közösen elhatározott segítségnyújtási programok maradéktalan és gyors végrehajtását.

7. Cikk

Átláthatósági intézkedések

1. Mindegyik Résztes Állam a lehető legrövidebb időn belül, de mindenestre

legkésőbb a jelen Egyezménynek az adott Résztes Állam számára történő hatálybalépésétől számított 180 napon belül, jelentést tesz az ENSZ főtitkárnak:

a) a 9. Cikkben említett nemzeti végrehajtási intézkedésekről;

b) a tulajdonában vagy birtokában lévő, fennhatósága vagy ellenőrzése alatt lévő felhalmozott gyalogsági aknák összességéről, beleértve a felhalmozott gyalogsági aknák típus szerinti felosztását, mennyiségét és, amennyiben lehetséges, minden egyes gyalogsági akna típus sorozatszámait;

c) a lehetséges mértékben minden olyan, a fennhatósága, illetve ellenőrzése alatt levő aknásított körzet elhelyezkedéséről, amelyek gyalogsági aknákat tartalmaznak, illetve gyanítható, hogy tartalmaznak, beleértve a lehető legtöbb részletet a minden egyes aknásított körzetben fellelhető valamennyi típusú gyalogsági akna típusát és mennyiségét illetően, valamint a telepítés időpontjáról;

d) minden olyan gyalogsági akna típusáról, mennyiségéről és, amennyiben lehetséges, sorozatszámairól, amelyet az aknafelderítési, aknafelszedési és aknamegsemmisítési eljárások fejlesztése és az ezekre az eljárásokra való kiképzés céljából tartottak meg vagy adtak át, vagy amelyeket megsemmisítés céljából adtak át, továbbá azokról az intézményekről, melyeket valamely Résztes Állam, a 3. Cikkkel összhangban, a gyalogsági aknák megtartására vagy átadására felhatalmazott;

e) a gyalogsági aknákat előállító létesítmények átalakítására, illetve leállítására irányuló programok állásáról;

f) a gyalogsági aknák 4. és 5. Cikkben foglaltakkal összhangban történő megsemmisítésére irányuló programok állásáról, beleértve a megsemmisítésben alkalmazásra kerülő módszerekre

vonatkozó részleteket, valamennyi megsemmisítési helyszín elhelyezkedéséről és a betartandó alkalmazható biztonsági és környezeti előírásokról;

g) valamennyi olyan gyalogsági akna típusáról és mennyiségéről, melyet a jelen Egyezménynek az adott Résztes Állam számára történő hatálybalépését követően semmisített meg, beleértve a 4., illetve az 5. Cikkkel összhangban megsemmisített valamennyi típusú gyalogsági akna mennyiség szerinti felbontását, és lehetőség szerint – a 4. Cikkkel összhangban történt megsemmisítés esetében – minden egyes gyalogsági akna típus sorozatszámait;

h) egy Résztes Állam által gyártott, vagy jelenleg valamely Résztes Állam birtokában lévő gyalogsági aknák minden egyes típusának műszaki jellemzőiről, amilyen mértékben ezek ismereteseek, megadva, ahol ez nem ütközik különösebb akadályba, az információk olyan kategóriáit, amelyek megkönnyíthetik a gyalogsági aknák azonosítását és eltávolítását; minimális esetben ez az információ magában foglalja a méreteket, a gyűjtőszerkezetet, a robbanóanyag-tartalmat, a fém-tartalmat, színes fényképeket és egyéb olyan információkat, melyek megkönnyíthetik az aknák eltávolítását; és

i) azokról az intézkedésekről, melyeket annak érdekében tettek, hogy haladéktalanul és hatékonyan figyelemztessék a lakosságot az 5. Cikk 2. bekezdésében megjelölt valamennyi területet illetően.

2. A jelen Cikkkel összhangban szolgáltatott információt a Résztes Államok évente, az előző naptári évre kiterjedően, korszerűsítik, és legkésőbb minden év április 30-áig továbbítják az ENSZ főtitkárnak.

3. Az ENSZ főtitkára az összes ilyen jelentést továbbítja a Résztes Államoknak.

8. Cikk

A kötelezettségteljesítés megkönnyítése és tisztázása

1. A Részes Államok megállapodnak abban, hogy konzultálnak és együttműködnek egymással a jelen Egyezmény rendelkezéseinek végrehajtását illetően, és az együttműködés szellemében együtt munkálkodnak azon, hogy megkönnyítsék a Részes Államok számára a jelen Egyezmény értelmében rájuk háruló kötelezettségek teljesítését.

2. Amennyiben egy vagy több Részes Állam a jelen Egyezmény rendelkezéseinek egy másik Részes Állam részéről történő betartásával kapcsolatos kérdéseket óhajt tisztázni, és kíván megoldani, az adott ügyvel kapcsolatban az ENSZ főtitkárán keresztül Tisztázási Kérelemmel fordulhat a szóban forgó Részes Államhoz. Az ilyen kérelemhez csatolni kell az összes megfelelő információt. Mindegyik Részes Állam tartózkodik a megalapozatlan Tisztázási Kérelmekről, úgyelve, nehogy visszaélés történjék. Az a Részes Állam, amely Tisztázási Kérelmet kap, az ENSZ főtitkárán keresztül 28 napon belül eljuttatja a kérelmet benyújtó Részes Államhoz az összes olyan információt, mely segít az adott kérdés tisztázásában.

3. Amennyiben a kérelmet benyújtó Részes Állam nem kap választ az ENSZ főtitkárán keresztül a megadott időtartamon belül, illetve, ha a Tisztázási Kérelemre adott választ nem tartja kielégítőnek, az ügyet az ENSZ főtitkárán keresztül a Részes Államok soron következő Ülése elé viheti. Az ENSZ főtitkára a beadványt – a Tisztázási Kérelemhez tartozó összes megfelelő információ kíséretében – továbbítja a Részes Államoknak. Az összes ilyen információt átadják a kérelemmel megkeresett Részes

Államnak, amelynek joga van válaszadásra.

4. A Részes Államok bármilyen ülésének összehívásáig az érintett Részes Államok bármelyike kérheti az ENSZ főtitkárát, hogy járjon közbe a kért tisztázás megkönnyítése érdekében.

5. A kérelmet benyújtó Részes Állam javasolhatja az ENSZ főtitkárán keresztül a Részes Államok Rendkívüli Ülésének összehívását a kérdés megvitatására. Ezt követően az ENSZ főtitkára ezt a javaslatot és az érintett Részes Államok által benyújtott összes információt továbbítja valamennyi Részes Államnak, azzal a kéréssel, hogy jelezzék, támogatják-e a Részes Államok Rendkívüli Ülésének összehívását az ügy megvitatására. Abban az esetben, ha az ilyen irányú megkeresést követő 14 napon belül a Részes Államoknak legalább egyharmada támogatja egy ilyen Rendkívüli Ülés összehívását, az ENSZ főtitkára további 14 napon belül összehívja a Részes Államok Rendkívüli Ülését. Az ilyen Ülés a Részes Államok többségének képviseltetése esetén határozatképes.

6. A Részes Államok Ülése, illetve, adott esetben, a Részes Államok Rendkívüli Ülése, figyelembe véve az érintett Részes Államok által benyújtott összes információt, először eldönti, tovább vizsgálja-e az ügyet. A Részes Államok Ülése, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülése minden erővel arra törekszik, hogy konszenzussal hozzon határozatot. Amennyiben minden ilyen irányú erőfeszítés ellenére nem jön létre megállapodás, az ülésen jelen lévő és szavazó Részes Államok többségének egyetértésével születik meg ez a döntés.

7. Valamennyi Részes Állam maradéktalanul együttműködik a Részes Államok Ülésével, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülésével a kérdés áttekintésében, beleértve a 8.

bekezdéssel összhangban felhatalmazott bármilyen tényfeltáró missziót.

8. Amennyiben további tisztázás szükségeltetik, a Részes Államok Ülése, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülése a jelen lévő és szavazó Részes Államok többségének egyetértésével tényfeltáró misszióra ad felhatalmazást és dönt annak jogköréről. A kérelemmel megkeresett Részes Állam bármikor tényfeltáró missziót hívhat meg saját területére. Ez esetben a Részes Államok Ülésének, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülésének felhatalmazó határozata nélkül hajtják végre a missziót. A misszió – mely legfeljebb kilenc, a 8. és a 9. bekezdéssel összhangban kijelölt és jóváhagyott szakértőből áll – a helyszínen gyűjthet további információt, illetve más, a kérelemmel megkeresett Részes Állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló olyan helyeken, melyek közvetlenül kapcsolódnak az állítólagos kötelezettségteljesítési ügühöz.

9. Az ENSZ főtitkára listát állít össze a Részes Államok által rendelkezésre bocsátott elismert szakértőkről, nevük, nemzetiségük és egyéb fontos adataik feltüntetésével, azt időnként korszerűsíti és átadja valamennyi Részes Államnak. Az ezen a listán szereplő bármely szakértő úgy tekintendő mint akit minden tényfeltáró misszióra kijelöltek, kivéve, ha valamely Részes Állam írásban kifogást emel a személye ellen. Elutasítás esetében a szakértő nem vesz részt tényfeltáró missziókban a kifogást emelő Részes Állam területén, illetve bármilyen más, annak fennhatósága, illetve ellenőrzése alatt álló helyeken, amennyiben az elutasítás a szakértőnek az ilyen missziókba való kinevezése előtt lett bejelentve.

10. A Részes Államok Ülésétől, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülésétől érkező kérelem kézhezvételét követően az ENSZ főtitkára, a kérelemmel megkeresett Részes Állammal folytatott konzultációk után,

kijelöli a misszió tagjait, beleértve annak vezetőjét. A tényfeltáró missziót kérelmező Részes Államok állampolgárai, illetve a tényfeltáró misszió által közvetlenül érintett országok állampolgárai nem nevezhetők ki a misszióba. A tényfeltáró misszió tagjai az ENSZ 1946. február 13-án elfogadott „Kiváltságokról és Mentességekről szóló Egyezmény”-ének VI. Cikke szerinti kiváltságokat és mentességeket élvezik.

11. A tényfeltáró misszió tagjai, érkezésüket legalább 72 órával előre jelezve, a legkorábban lehetséges időpontban a kérelemmel megkeresett Részes Állam területére érkeznek. A kérelemmel megkeresett Részes Állam megteszi a szükséges adminisztratív intézkedéseket a misszió fogadására, szállítására és elszállásolására, és felelős a misszió biztonságának maximális mértékű biztosításáért, amíg az az ellenőrzése alatt lévő területen tartózkodik.

12. A kérelemmel megkeresett Részes Állam szuverenitásának sérelme nélkül a tényfeltáró misszió a kérelemmel megkeresett Részes Állam területére beviheti a szükséges berendezéseket, melyeket kizárólag az állítólagos kötelezettségteljesítési kérdéssel kapcsolatos információ gyűjtésére használ. Megérkezése előtt a misszió tájékoztatja a kérelemmel megkeresett Részes Államot azokat a berendezéseket illetően, amelyeket ténymegállapító missziója során alkalmazni szándékozik.

13. A kérelemmel megkeresett Részes Állam minden erőfeszítéssel igyekszik biztosítani, hogy a tényfeltáró missziónak alkalma legyen minden olyan érintett személlyel beszélni, akik az állítólagos kötelezettségteljesítési üggyel kapcsolatban információval szolgálhatnak.

14. A kérelemmel megkeresett Részes Állam a tényfeltáró misszió számára hozzáférést biztosít minden olyan, az ellenőrzése alatt lévő területhez és

létesítményhez, ahol feltételezhetően beszerezhetők a kötelezettségteljesítési ügy szempontjából releváns tények. Mindez azon megállapodások betartásával történik, melyeket a kérelemmel megkeresett Részes Állam szükségesnek ítél:

a) a szenzitív berendezések, információk és területek védelméhez;

b) a Részes Állam esetleges alkotmányos kötelezettségeinek védelméhez, melyek tulajdonjogok, kutatás és lefoglalás, vagy más alkotmányos jogok tekintetében állhatnak fenn; és

c) a tényfeltáró misszió tagjainak fizikai védelméhez és biztonságához.

Abban az esetben, ha a kérelemmel megkeresett Részes Állam ilyen feltételeket szab, minden ésszerű erőfeszítést megtesz annak érdekében, hogy alternatív megoldások révén demonstrálja a jelen Egyezmény részéről való betartását.

15. A tényfeltáró misszió legfeljebb 14 napig maradhat az érintett Részes Állam területén és legfeljebb 7 napig egy adott helyszínen, kivéve, ha ettől eltérő megállapodás született.

16. Minden bizalmasan rendelkezésre bocsátott információ, amely nem kapcsolatos a tényfeltáró misszió vizsgálódásának tárgyával, bizalmasan kezelendő.

17. A tényfeltáró misszió az ENSZ főtitkárán keresztül tesz jelentést a Részes Államok Ülésének vagy a Részes Államok Rendkívüli Ülésének vizsgálódásainak eredményeiről.

18. A Részes Államok Ülése, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülése minden odavágó információt figyelembe vesz, beleértve a tényfeltáró misszió által benyújtott jelentést, és kérheti a kérelemmel megkeresett Részes Államot, hogy meghatározott időn belül tegyen intézkedéseket a kötelezettségteljesítési ügy rendezésére. A kérelemmel megkeresett Részes

Állam beszámol mindazon intézkedésekről, melyeket erre a kérelemre válaszul tett.

19. A Részes Államok Ülése, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülése módokat és eszközöket javasolhat az érintett Részes Államoknak a megfontolás alatt álló ügy további tisztázására vagy megoldására, beleértve megfelelő eljárások elindítását a nemzetközi joggal összhangban. Olyan körülmények esetén, amikor a szóban forgó problémáról úgy ítélik meg, hogy az a kérelemmel megkeresett Részes Állam akaratán kívül álló körülményeknek tulajdonítható, a Részes Államok Ülése vagy a Részes Államok Rendkívüli Ülése megfelelő intézkedéseket ajánlhat, beleértve a 6. Cikkben említett közös intézkedések alkalmazását.

20. A Részes Államok Ülése, illetve a Részes Államok Rendkívüli Ülése minden erejével arra törekszik, hogy a 18. és 19. bekezdésben említett határozatait konszenzus révén, egyébként pedig a jelen lévő és szavazó Részes Államok kétharmados többségének egyetértésével hozza meg.

9. Cikk

Nemzeti végrehajtási intézkedések

Mindegyik Részes Állam megtesz minden megfelelő jogi, adminisztratív és egyéb intézkedést, beleértve a büntető szankciók alkalmazását, annak érdekében, hogy megakadályozzon és elfojtson minden, ennek az Egyezménynek az értelmében a Részes Államok számára tiltott tevékenységet, akár fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló személyek részéről, akár fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen kezdeményezzék azt.

10. Cikk

Viták rendezése

1. A Részes Államok konzultálnak és együttműködnek egymással a jelen Egyezmény alkalmazásának vagy értelmezésének tekintetében esetleg felmerülő bármilyen vita eldöntése érdekében. Mindegyik Részes Állam a Részes Államok Ülése elé vihet bármilyen ilyen jellegű vitát.

2. A Részes Államok Ülése bármilyen, általa megfelelőnek ítélt eszközzel hozzájárulhat a vita rendezéséhez, beleértve azt, hogy felajánlja közbenjárását, felszólítja a vitában részes Államokat, hogy kezdjék el az általuk kiválasztott rendezési eljárást, és minden közösen elhatározott eljárás esetében határidőt ajánljon.

3. Ez a Cikk nem csorbítja a jelen Egyezménynek a kötelezettségteljesítés megkönnyítéséről és tisztázásáról szóló rendelkezéseit.

11. Cikk

A Részes Államok találkozói

1. A Részes Államok rendszeres találkozókat tartanak, abból a célból, hogy megvitassanak minden, a jelen Egyezmény alkalmazásával, illetve végrehajtásával kapcsolatos kérdést, beleértve:

a) a jelen Egyezmény működését és státusát;

b) a jelen Egyezmény rendelkezései értelmében benyújtott jelentésekből fakadó kérdéseket;

c) a 6. Cikkkel összhangban folytatott nemzetközi együttműködést és segítségnyújtást;

d) a gyalogsági aknáknak felszedésére szolgáló technológiák fejlesztését;

e) a Részes Államoknak a 8. Cikk értelmében tett beadványait; és

f) az 5. Cikkben foglaltak értelmében, a Részes Államok beadványaira vonatkozó döntéseket.

2. A Részes Államok Első Ülését az ENSZ főtitkára hívja össze, a jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított egy éven belül. A további Üléseket az ENSZ főtitkára, az első Felülvizsgálati Konferenciáig évente hívja össze.

3. A 8. Cikkben kifejtett feltételek mellett az ENSZ főtitkára hívja össze az Részes Államok Rendkívüli Ülését.

4. Azok az Államok, melyek nem részesei a jelen Egyezménynek, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete, más illetékes nemzetközi szervezetek, illetve intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és érintett nem-kormányzati szervezetek szintén meghívhatók ezekre az Ülésekre, melyeken az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban, megfigyelői minőségben vesznek részt.

12. Cikk

Felülvizsgálati konferenciák

1. Öt évvel a jelen Egyezmény hatálybalépése után az ENSZ főtitkára egy Felülvizsgálati Konferenciát hív össze. Az ENSZ főtitkára, egy vagy több Részes Állam ilyen irányú kérése esetén további Felülvizsgálati Konferenciákat hív össze, azzal a feltétellel, hogy a Felülvizsgálati Konferenciák öt évnél rövidebb időszakonként egyetlen esetben sem tarthatók meg.

2. A Felülvizsgálati Konferencia célja:

a) a jelen Egyezmény működésének és helyzetének áttekintése;

b) annak mérlegelése, van-e szükség, és ha igen, milyen időközönként, a Részes Államok 11. Cikk 2. bekezdésében említett további Üléseire;

c) az 5. Cikkben foglaltaknak megfelelően, a Részes Államok

beadványaival kapcsolatos döntések meghozatala; és

d) záró beszámolójában – szükség esetén – a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos következtetések elfogadása.

3. Azok az Államok, melyek nem részesei a jelen Egyezménynek, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete, más illetékes nemzetközi szervezetek, illetve intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és érintett nem-kormányzati szervezetek szintén meghívhatók az egyes Felülvizsgálati Konferenciákra, melyeken az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban, megfigyelői minőségben vesznek részt.

13. Cikk

Módosítások

1. Jelen Egyezmény hatálybalépését követően bármikor, bármely Részes Állam javasolhat módosításokat a jelen Egyezményben. Minden módosítási javaslatot továbbítanak a Letéteményeshez, aki azt eljuttatja valamennyi Részes Államhoz, és kikéri véleményüket azt illetően, vajon összehívjanak-e egy Módosítási Konferenciát a javaslat megvitatására. Amennyiben a Részes Államok többsége, legkésőbb 30 nappal a javaslat szétküldése után, értesíti a Letéteményest, hogy támogatja a javaslat további megfontolását, a Letéteményes egy Módosítási Konferenciát hív össze, melyre az összes Részes Államot meghívják.

2. Azok az Államok, melyek nem részesei a jelen Egyezménynek, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete, más illetékes nemzetközi szervezetek, illetve intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és érintett nem-kormányzati szervezetek szintén

meghívhatók az egyes Módosítási Konferenciákra, melyeken az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban, megfigyelői minőségben vesznek részt.

3. A Módosítási Konferenciára közvetlenül a Részes Államok Ülése vagy egy Felülvizsgálati Konferencia után kerül sor, kivéve, ha a Részes Államok többsége kéri, hogy előbb tartsák meg.

4. A jelen Egyezmény bármilyen módosításához az szükséges, hogy azt a Módosítási Konferencián jelen lévő és szavazó Részes Államoknak kétharmados többsége elfogadja. A Letéteményes minden, a fenti módon elfogadott módosításról értesíti a Részes Államokat.

5. Jelen Egyezmény valamely módosítása azt követően lép hatályba a jelen Egyezmény valamennyi olyan Részes Állama számára, mely elfogadja a szóban forgó módosítást, hogy a Részes Államok többsége a Letéteményesnél letétbe helyezte az elfogadásról szóló okiratot. Ezt követően minden további Részes Állam számára abban az időpontban lép hatályba, amikor az letétbe helyezi saját elfogadási okiratát.

14. Cikk

Költségek

1. A Részes Államok Ülései, a Részes Államok Rendkívüli Ülései, a Felülvizsgálati Konferenciák és a Módosítási Konferenciák költségeit – az ENSZ megfelelően módosított befizetési rendszerével összhangban – a Részes Államok és az ezeken az Üléseken részt vevő, a jelen Egyezményben nem részes Államok viselik.

2. A 7. és 8. Cikkben foglaltak során az ENSZ főtitkára részéről keletkezett költségeket és minden tényfeltáró misszió költségeit – az ENSZ megfelelően módosított befizetési

rendszerével összhangban – a Részes Államok viselik.

15. Cikk

Aláírás

Ez az Egyezmény – mely Norvégiában, Oslóban, 1997. szeptember 18-án készült – minden Állam számára nyitva áll aláírásra Kanadában, Ottawában, 1997. december 3-tól 1997. december 4-ig, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetének New York-i központjában 1997. december 5-től hatálybalépéséig.

16. Cikk

Megerősítés, elfogadás, jóváhagyás, illetve csatlakozás

1. Jelen Egyezményhez az aláírók megerősítése, elfogadása, illetve jóváhagyása szükséges.

2. Minden Állam, mely nem írta alá az Egyezményt, csatlakozhat az Egyezményhez.

3. A megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okiratok a Letéteményesnél kerülnek letétbe helyezésre.

17. Cikk

Hatálybalépés

1. Ez a megállapodás a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló 40. okirat letétbe helyezésének hónapjától számított hatodik hónap első napján lép hatályba.

2. Minden olyan Állam vonatkozásában, mely megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okiratát a

megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló 40. okirat letétbe helyezésének időpontja után helyezi letétbe, ez a megállapodás a szóban forgó Állam megerősítéséről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okirata letétbe helyezésének időpontjától számított hatodik hónap első napján lép hatályba.

18. Cikk

Ideiglenes alkalmazás

Az Egyezmény megerősítése, elfogadása, jóváhagyása, illetve az ahhoz történő csatlakozás időpontjában bármely Állam kijelentheti, hogy az Egyezmény hatálybalépéséig ideiglenes jelleggel alkalmazni fogja a jelen Egyezmény 1. Cikkének 1. bekezdésében foglaltakat.

19. Cikk

Fenntartások

A jelen Egyezmény Cikkei fenntartások nélkül alkalmazandók.

20. Cikk

Időtartam és felmondás

1. A jelen megállapodás korlátlan időtartamú.

2. Nemzeti szuverenitásának gyakorlásában minden Részes Állam jogosult a jelen Egyezmény felmondására. Az ilyen felmondásról előzetesen értesíti valamennyi Részes Államot, a Letéteményest és az ENSZ Biztonsági Tanácsát. Az ilyen felmondásról szóló okirat tartalmazza a felmondás részletes indoklását.

3. Az ilyen felmondás csak a felmondásról szóló okiratnak a Letéteményes által való kézhezvételétől számított hat hónap eltelte után lép hatályba. Ha azonban ezen hat hónapos időszak lejártá után a felmondó Részes Állam fegyveres konfliktusban áll, a felmondás csakis a fegyveres konfliktus befejezését követően lép hatályba.

4. Jelen Egyezménynek valamely Részes Állam részéről történő felmondása semmilyen módon nem érinti az Államok azon köteleességét, hogy a nemzetközi jog vonatkozó előírásai értelmében vállalt kötelezettségeiknek a továbbiakban is eleget tegyenek.

21. Cikk

Letéteményes

A jelen Egyezmény letéteményeseként ezennel az ENSZ főtitkárát jelöljük meg.

22. Cikk

Hiteles szövegek

A jelen Egyezmény eredeti példánya – melyre nézve az arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövegek egyformán hitelesek – az ENSZ főtitkáránál kerülnek letétbe helyezésre.

3. § (1) A törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetés napján lép hatályba.

(2) A törvény 2. §-a az Egyezmény 17. és 18. Cikkében meghatározott időpontokban lép hatályba.

(3) A (2) bekezdés szerinti hatálybalépésről szóló közleményt a külügyminiszter a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Kihirdetve	2006.09.12.
Hatályos szöveg	2007.05.13.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Japán, Szerbia, Egyesült Királyság, Izrael

184/2006. (VIII. 28.) Korm. rendelet, a „Mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szóló, Genfben, 1980. évi október hó 10. napján kelt Egyezmény mellékletét képező „A háborúból visszamaradt robbanószerkezetekről” intézkedő, Genfben, 2003. november 28-án elfogadott V. kiegészítő Jegyzőkönyv kihirdetéséről

1. § A Kormány e rendelettel felhatalmazást ad a „Mértéktelen sérülést okozónak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szóló, Genfben, 1980. évi október hó 10. napján kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) mellékletét képező „A háborúból visszamaradt robbanószerkezetekről” intézkedő, Genfben, 2003. november 28-án elfogadott V. Jegyzőkönyv (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) kötelező hatályának elismerésére.

2. § 1 A Kormány a Jegyzőkönyvet e rendelettel kihirdeti.

3. § 2 A Jegyzőkönyv hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**Jegyzőkönyv a háborúból
visszamaradt
robbanószerkezetekről**

A Magas Szerződő Felek,
elismerve a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek által az összeütközéseket követően okozott súlyos humanitárius problémákat,
tudatában annak, hogy a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek által

jelentett kockázatok és az általuk okozott hatások lehető legkisebb mértékűre csökkentése érdekében szükség van az összeütközéseket követő helyreállítást célzó, általános jellegű intézkedéseket tartalmazó Jegyzőkönyv elfogadására,

továbbá készen arra, hogy általános jellegű megelőző intézkedéseket fontoljanak meg a Technikai Függelékben meghatározott, a hadianyagok megbízhatóságának javítását célzó önkéntesen vállalt bevált eljárások segítségével, és ezáltal a lehető legkisebb mértékűre csökkentsék a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek előfordulásának valószínűségét,

a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk

Általános rendelkezés és alkalmazási kör

1. Az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányával és a fegyveres összeütközésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok rájuk alkalmazható rendelkezéseivel összhangban a Magas Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy mind egyénileg, mind pedig a többi

Magas Szerződő Féllel együttműködésben betartják a jelen Jegyzőkönyvben meghatározott kötelezettségeket, hogy a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek által az összeütközéseket követően jelentett kockázatokat és hatásokat a lehető legkisebb mértékűre csökkentsék.

2. Jelen Jegyzőkönyvet a Magas Szerződő Felek szárazföldi területén, beleértve a belső vizekben található, háborúból visszamaradt robbanószerkezetekre kell alkalmazni.

3. Jelen Jegyzőkönyvet az Egyezmény 2001. december 21-én módosított 1. Cikkének 1–6. bekezdéseiben meghatározott összeütközésekből eredő helyzetekre kell alkalmazni.

4. Jelen Jegyzőkönyv 3., 4., 5. és 8. Cikkeit a jelen Jegyzőkönyv 2. Cikk 5. bekezdés szerint meghatározott már létező háborúból visszamaradt robbanószerkezetek fogalmi körén kívül eső robbanószerkezetekre kell alkalmazni.

2. Cikk

Meghatározások

A jelen Jegyzőkönyv céljából,

1. *A robbanótest* robbanóanyagot tartalmazó hagyományos hadianyagot jelent, a jelen Egyezmény 1996. május 3-án módosított II. Jegyzőkönyvében meghatározott akná, meglepő akná és más szerkezetek kivételével.

2. *A fel nem robbant robbanótest* olyan robbanótestet jelent, amelyet élesítettek, gyújtószerkezettel elláttak, kibiztosítottak, vagy másképpen használatra előkészítettek, és fegyveres konfliktusban felhasználtak. E robbanótesteknek az esetleges tüzelést, ledobást, kilövést, vagy célra irányítást követően fel kellett volna robbanniuk, de ez nem történt meg.

3. *Elhagyott robbanótest* alatt olyan robbanótestet értendő, amelyet nem használtak fel a fegyveres összeütközés során, amelyet a fegyveres összeütközésben résztvevő egyik fél hátrahagyott vagy megszabadult tőle, és amely fölött az azt hátrahagyó vagy az attól megszabaduló fél többé már nem gyakorol ellenőrzést. Az elhagyott robbanótestet, nem kötelező feltételként, élesíthették, gyújtószerkezettel láthatták el, kibiztosíthatták, vagy használatra másképpen előkészíthették.

4. *A háborúból visszamaradt robbanószerkezetek* a fel nem robbant és az elhagyott robbanótesteket jelentik.

5. *A már létező, háborúból visszamaradt robbanószerkezetek* alatt olyan fel nem robbant és elhagyott robbanótestek értendők, amelyek a jelen Jegyzőkönyvnek az adott Magas Szerződő Fél vonatkozásában való hatálybalépése előtt már megtalálhatók voltak ezen Magas Szerződő Fél területén.

3. Cikk

A háborúból visszamaradt robbanószerkezetek eltávolítása vagy megsemmisítése, az azoktól szennyezett területek mentesítése

1. Minden Magas Szerződő Fél és fegyveres összeütközésben résztvevő fél viseli a jelen Cikkben meghatározott kötelezettségeket az ellenőrzése alá tartozó területen található valamennyi háborúból visszamaradt robbanószerkezet tekintetében. Abban az esetben, ha a háborúból visszamaradt robbanószerkezetté vált robbanótest felhasználója az adott terület felett nem gyakorol ellenőrzést, a harci cselekmények végeztével a felhasználó, kétoldalúan vagy egy közös megegyezéssel kijelölt harmadik félén, többek között az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi rendszerén vagy

más érintett szervezeteken keresztül, ahol megvalósítható, többek között műszaki, pénzügyi, természetbeni vagy emberi erőforrásokra vonatkozó segítséget nyújt az ilyen háborúból visszamaradt robbanószerkezetek megjelölésének és az azoktól szennyezett területek mentesítésének, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek eltávolításának vagy megsemmisítésének megkönnyítéséhez.

2. A harci cselekmények végeztével és amilyen hamar ez megvalósítható, minden Magas Szerződő Fél és fegyveres összeütközésben résztvevő fél az ellenőrzése alá tartozó szennyezett területeken található háborúból visszamaradt robbanószerkezeteket megjelöli és a szennyezett területet mentesíti, a háborúból visszamaradt robbanószerkezeteket eltávolítja vagy megsemmisíti. A háborúból visszamaradt robbanószerkezetek által szennyezett olyan területek, amelyek a jelen Cikk 3. bekezdésében foglaltak szerint a komoly humanitárius kockázatot jelentő területek közé sorolhatók be, a háborúból visszamaradt robbanószerkezet-mentesítés, eltávolítás vagy megsemmisítés tekintetében elsőbbséget élveznek.

3. A harci cselekmények végeztével és amilyen hamar ez megvalósítható, minden Magas Szerződő Fél és fegyveres összeütközésben résztvevő fél a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek jelentette kockázatok csökkentése céljából az alábbi intézkedésekhez hozza meg az ellenőrzése alá tartozó szennyezett területeken:

a) a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek jelentette fenyegetés feltérképezése és felbecslése;

b) a megjelölés és a mentesítés, az eltávolítás vagy megsemmisítés tekintetében a szükségletek és a kivitelezhetőség megállapítása és az

ezekre vonatkozó fontossági sorrend felállítását;

c) a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek megjelölése és a szennyezett terület azoktól való mentesítése, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek eltávolítása vagy megsemmisítése;

d) megfelelő lépések megtétele a fenti tevékenységekhez szükséges források előteremtése céljából.

4. A fenti tevékenységek megvalósítása során a Magas Szerződő Felek és fegyveres összeütközésben résztvevő felek figyelembe veszik a nemzetközi szabványokat, beleértve az aknákkal kapcsolatos nemzetközi szabványokat is.

5. A Magas Szerződő Felek, ahol helyénvaló, együttműködnek mind egymással, mind más államokkal, az érintett regionális és nemzetközi szervezetekkel és nem kormányközi szervezetekkel, többek között a műszaki, pénzügyi, természetbeni és emberi erőforrásokra vonatkozó segítségnyújtás területén, megfelelő körülmények esetén együttműködnek a jelen Cikk rendelkezései teljesítéséhez szükséges közös műveletek kivitelezése terén is.

4. Cikk

Információ nyilvántartása, megőrzése és átadása

1. A Magas Szerződő Felek és fegyveres összeütközésben résztvevő felek, a lehető legteljesebb mértékben és amennyire kivitelezhető, nyilvántartják és megőrzik a robbanótestek használatára vagy azok elhagyására vonatkozó információkat a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek gyors megjelölésének és a szennyezett területek mentesítésének, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek eltávolításának vagy megsemmisítésének, a kockázatokkal

foglalkozó felvilágosító tevékenység és a megfelelő információnak a terület felett ellenőrzést gyakorló fél, valamint e terület polgári lakossága rendelkezésére bocsátásának megkönnyítése céljából.

2. Azok a Magas Szerződő Felek és fegyveres összeütközésben résztvevő felek, amelyek használtak vagy elhagytak háborúból visszamaradt robbanószerkezetet váltható robbanótestet, közvetlenül a harci cselekmények végeztével, amilyen mértékben kivitelezhető, e felek jogos biztonsági érdekeinek függvényében, kötelesek az ily módon rendelkezésre álló információt a szennyezett körzet felett ellenőrzést gyakorló fél vagy felek rendelkezésére bocsátani. Ez történhet kétoldali alapon, vagy egy közös megegyezés alapján kijelölt harmadik félén, így többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetén, vagy kérés alapján más érintett szervezeteken keresztül, amelyekkel kapcsolatban az információt átadó fél megbizonyosodott arról, hogy azok végzik, vagy végezni fogják a szennyezett körzetben a kockázatokkal foglalkozó felvilágosító tevékenységet és a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek megjelölését és az azoktól való mentesítést.

3. Az információ fenti módon történő nyilvántartása, megőrzése és továbbítása során a Magas Szerződő Feleknek figyelemmel kell lenniük a Technikai Függelék 1. Részére.

5. Cikk

A polgári lakosságnak, egyes polgári személyeknek és polgári objektumoknak a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek kockázataitól és hatásaitól való védelmét célzó egyéb óvintézkedések

1. A Magas Szerződő Felek és fegyveres összeütközésben résztvevő felek a polgári lakosságnak, egyes polgári személyeknek és polgári objektumoknak a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek hatásaitól és kockázataitól való védelme érdekében az ellenőrzésük alá tartozó háborúból visszamaradt robbanószerkezetektől szennyezett területen az összes megvalósítható óvintézkedést meghozzák. Megvalósítható óvintézkedések mindazok az intézkedések, amelyek keresztülvihetők vagy kivitelezésük lehetséges, figyelembe véve az adott időpontban fennálló összes körülményt, ideértve a humanitárius és katonai megfontolásokat is. Ezek az óvintézkedések magukban foglalhatják a figyelmeztetéseket, a polgári lakosságnak címzett kockázatokról szóló felvilágosító tevékenységet, valamint a háborúból visszamaradt robbanószerkezetektől szennyezett terület megjelölését, körbekerítését és folyamatos felügyeletét, a Technikai Függelék 2. Részében foglaltak szerint.

6. Cikk

A humanitárius misszióknak és szervezeteknek a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek hatásaitól való védelmére vonatkozó rendelkezések

1. Minden Magas Szerződő Fél és fegyveres összeütközésben résztvevő fél:

a) A háborúból visszamaradt robbanószerkezetek hatásaitól, a megvalósíthatóság függvényében, megvédi azokat a humanitárius missziókat és szervezeteket, amelyek a Magas Szerződő Fél vagy fegyveres összeütközésben résztvevő fél egyetértésével, az azok ellenőrzése alá tartozó bármely körzetben

tevékenykednek, vagy tevékenykedni fognak.

b) A fenti humanitárius misszió vagy szervezet kérésére, a megvalósíthatóság függvényében, információt nyújt a tudomása szerinti valamennyi háborúból visszamaradt robbanószerkezet azon területen való elhelyezkedéséről, ahol az információt igénylő humanitárius misszió vagy szervezet tevékenykedni fog vagy tevékenykedik.

2. A jelen Cikk előírásai nem érintik a magasabb szintű védelmet biztosító hatályos Nemzetközi Humanitárius Jogot vagy más alkalmazható nemzetközi kötelezettségvállalásokat vagy az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának határozatait.

7. Cikk

A már létező, háborúból visszamaradt robbanószerkezetekre vonatkozó segítségnyújtás

1. Minden Magas Szerződő Félnek joga van, ahol ez helyénvaló, a már létező, háborúból visszamaradt robbanószerkezetek okozta vitás kérdések kezeléséhez más Magas Szerződő Felektől, nem részes államoktól, valamint érintett nemzetközi szervezetektől és intézményektől segítséget kérni és kapni.

2. Minden Magas Szerződő Fél, amelyiknek módjában áll, szükség és megvalósíthatóság szerint, segítséget nyújt a már létező, háborúból visszamaradt robbanószerkezetek okozta vitás kérdések kezeléséhez. E tevékenység során a Magas Szerződő Felek figyelembe veszik jelen Jegyzőkönyv humanitárius céljait és a nemzetközi szabványokat, beleértve az aknákkal kapcsolatos nemzetközi szabványokat.

8. Cikk

Együttműködés és segítségnyújtás

1. Minden Magas Szerződő Fél, amelyiknek módjában áll, segítséget nyújt a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek megjelöléséhez és az azoktól szennyezett területek mentesítéséhez, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek eltávolításához vagy megsemmisítéséhez, valamint a polgári lakosság kockázatairól való felvilágosításához és az ahhoz kapcsolódó tevékenységekhez. E segítségnyújtás többek között az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi rendszerén, más érintett nemzetközi, regionális vagy nemzeti szervezeteken vagy intézményeken, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságán, a nemzeti Vöröskereszt és Vörös Félhold társaságokon és azok Nemzetközi Szövetségén, nem kormányközi szervezeteken keresztül, vagy kétoldalú alapon történhet.

2. Minden Magas Szerződő Fél, amelyiknek módjában áll, segítséget nyújt a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek áldozatainak gondozásához és rehabilitálásához, valamint e személyek szociális és gazdasági reintegrálásához. A segítségnyújtás többek között az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi rendszerén, érintett nemzetközi, regionális vagy nemzeti szervezeteken vagy intézményeken, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságán, nemzeti Vöröskereszt és Vörös Félhold társaságokon és azok Nemzetközi Szövetségén, nem kormányközi szervezeteken keresztül, vagy kétoldalú alapon valósulhat meg.

3. Minden Magas Szerződő Fél, amelyiknek módjában áll, a jelen Jegyzőkönyv alapján történő segítségnyújtás megkönnyítése céljából anyagilag hozzájárul az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi

rendszerének keretében működő pénzalapokhoz, valamint más szóba jöhető pénzalapokhoz.

4. Minden Magas Szerződő Félnek joga van a lehető legteljesebb mértékben részt venni a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásához szükséges berendezések, anyagok és – a fegyvertechnológián kívül – valamennyi tudományos és technológiai jellegű információ lehető legteljesebb körű cseréjében. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy nemzeti szabályozásukkal összhangban megkönnyítik a fenti csere lebonyolítását, és nem alkalmaznak szükségtelen korlátozásokat a háborúból visszamaradt robbanószerkezetektől való mentesítést szolgáló felszerelés és az azokhoz kapcsolódó technológiai információk humanitárius céllal történő átadásával szemben.

5. Minden Magas Szerződő Fél kötelezettséget vállal arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi rendszerének keretei között létrehozott, az aknákkal kapcsolatos tevékenységekkel foglalkozó vonatkozó adatbázisok részére információt szolgáltat, különös tekintettel a háborúból visszamaradt robbanószerkezetekkel szennyezett területek mentesítésével kapcsolatos különféle eljárási módokra és technológiákra vonatkozó információkra, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetektől szennyezett területek mentesítésével foglalkozó szakértőket, szakintézményeket vagy nemzeti koordinátorokat tartalmazó listákra, és önkéntes alapon a robbanótestek vonatkozó típusainak technikai adataira.

6. A Magas Szerződő Felek segítségnyújtásra vonatkozó kéréseit megfelelő indokokkal alátámasztva az Egyesült Nemzetek Szervezete, más érintett szervezetek vagy más államok részére lehet benyújtani. Ezek a kérések az Egyesült Nemzetek Szervezetének

Főtitkárához is benyújthatók, aki továbbítja azokat minden Magas Szerződő Fél, valamint az érintett nemzetközi szervezetek és nem kormányközi szervezetek részére.

7. Amennyiben az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez kérés érkezik, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Főtitkára a rendelkezésére álló források keretei között megfelelő lépéseket tehet a helyzet felmérésére, és a kérelmező Magas Szerződő Féllel, valamint a 3. Cikkben meghatározott felelősséggel bíró más Magas Szerződő Felekkel együttműködve ajánlást tehet a segítségnyújtás megfelelő módjára. A Főtitkár ezenkívül ismertetheti a Magas Szerződő Felekkel a helyzetről készített felmérést, valamint tájékoztatást adhat részükre a kívánatos segítség jellegéről és mértékéről, beleértve az Egyesült Nemzetek Szervezete intézményi rendszerében működő pénzalapok esetleges igénybevételét is.

9. Cikk

Általános jellegű megelőző intézkedések

1. Minden Magas Szerződő Félnek – eltérő helyzete és képességei figyelembevételével – törekednie kell a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek előfordulása valószínűségének a lehető legkisebb mértékű csökkentését célzó általános jellegű megelőző intézkedések meghozatalára, beleértve, de nem kizárólagosan a Technikai Függelék 3. Részében található intézkedéseket.

2. Minden Magas Szerződő Fél önkéntes alapon részt vehet jelen Cikk 1. bekezdéséhez kapcsolódó bevált eljárások előmozdítására és létrehozására vonatkozó erőfeszítésekkel kapcsolatos információcserében.

10. Cikk

A Magas Szerződő Felek konzultációi

1. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy konzultációt folytatnak és együttműködnek egymással minden, a jelen Jegyzőkönyv működését érintő témában. Ebből a célból a Magas Szerződő Felek Konferenciát rendeznek, többségük, de legalább tizennyolc Magas Szerződő Fél egyetértésével.

2. A Magas Szerződő Felek Konferenciáinak munkája az alábbiakat foglalja magába:

a) a jelen Jegyzőkönyv működésének és helyzetének áttekintése;

b) a jelen Jegyzőkönyv nemzeti végrehajtásával kapcsolatos kérdések megvitatása, beleértve az évente leadott nemzeti jelentéseket vagy azok évenkénti naprakész állapotba hozását;

c) a felülvizsgálati konferenciák előkészítése.

3. A Magas Szerződő Felek Konferenciáinak költségeit a Konferencián résztvevő Szerződő Felek és nem részes államok állják, az Egyesült Nemzetek Szervezetének megfelelően hozzáigazított hozzájárulási skálája szerint.

11. Cikk

A Jegyzőkönyv előírásainak betartása

1. Minden Magas Szerződő Fél előírja, hogy fegyveres erői és megfelelő ügynökségei vagy szervei bocsássák ki a megfelelő utasításokat és működési szabályokat, valamint, hogy azok személyi állománya a jelen Jegyzőkönyv vonatkozó előírásainak megfelelő felkészülésben részesüljenek.

2. A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy az

Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkára vagy más alkalmazható nemzetközi eljárások igénybevételével együttműködnek és kétoldalú konzultációkat folytatnak egymással abból a célból, hogy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseinek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban jelentkező bármely vitás kérdést megoldják.

Technikai Függelék

Jelen Technikai Függelék tartalmazza a jelen Jegyzőkönyv 4., 5. és 9. Cikkeiben meghatározott célok megvalósításához javasolt bevált eljárásokat. Jelen Technikai Függelék a Magas Szerződő Felek önkéntes alapon alkalmazhatják.

1. *A fel nem robbant robbanótestekre (Unexploded Ordnance – UXO) és az elhagyott robbanótestekre (Abandoned Explosive Ordnance – AXO) vonatkozó információ nyilvántartása, tárolása és közzététele*

a) Információ nyilvántartása: Az Államoknak a potenciálisan UXO-vá vált robbanótestekkel kapcsolatban az alábbi információk lehető legpontosabb rögzítésére kell törekedniük:

(i) a robbanótestekkel célba vett körzetek elhelyezkedése;

(ii) az (i)-es pontban meghatározott körzetekben használt robbanótestek megközelítő száma;

(iii) az (i)-es pontban meghatározott körzetekben használt robbanótestek típusa és fajtája;

(iv) az ismert és a valószínűsíthető UXO-k általános elhelyezkedése.

Amennyiben egy Állam arra kényszerült, hogy a hadműveletek során robbanótesteket hagyjon el, törekednie kell arra, hogy az AXO-t biztos és biztonságos módon hagyja hátra, és a robbanótestekről az alábbi információkat rögzítse:

(v) az AXO elhelyezkedése;

(vi) az egyes meghatározott helyszíneken az AXO-k megközelítő mennyisége;

(vii) az egyes meghatározott helyszíneken az AXO-k típusai.

b) Információ tárolása: Amennyiben egy Állam az a) bekezdésben foglaltaknak megfelelően rögzítette az információt, a tárolás során arra kell törekednie, hogy az visszakereshető legyen, és a visszakeresést követően a c) bekezdésben foglaltak szerint közzé lehessen tenni.

c) Információ közzététele: Az Államoknak arra kell törekedniük, hogy az a) és b) bekezdésekben foglaltaknak megfelelően rögzített és tárolt információt, az információt átadó Állam biztonsági érdekeit és más kötelezettségeit figyelembe véve, az alábbi rendelkezéseknek megfelelően tegyék közzé:

(i) Tartalom:

Törekedni kell arra, hogy az UXO-ról közzétett információ tartalmazza:

(1) az ismert és a valószínűsíthető UXO-k általános elhelyezkedését;

(2) a célba vett körzetekben használt robbanótestek típusait és megközelítő számát;

(3) a robbanótest azonosításának módját, beleértve a színét, méretét és alakját, valamint egyéb vonatkozó megjelöléseket;

(4) a robbanótest biztonságos megsemmisítésének módszerét.

Törekedni kell arra, hogy az AXO-ról közzétett információ tartalmazza:

(5) az AXO elhelyezkedését;

(6) az egyes meghatározott helyszíneken található AXO-k megközelítő számát;

(7) az egyes meghatározott helyszíneken található AXO-k típusait;

(8) az AXO azonosításának módját, beleértve színüket, méretüket és alakjukat;

(9) az AXO-k csomagolásának típusait és csomagolási módjait;

(10) a készenléti állapotot;

(11) az AXO körzetében található valamennyi meglepő akna elhelyezkedését és jellegét.

(ii) Fogadó fél: Az információnak a szennyezett terület felett ellenőrzést gyakorló fél vagy felek, valamint azon személyek vagy intézmények részére történő rendelkezésére bocsátására kell törekedni, amelyekkel kapcsolatban a közrebocsátó Állam megbizonyosodott arról, hogy részt vesznek, vagy részt fognak venni a szennyezett körzet UXO- vagy AXO-mentesítésében, valamint a polgári lakosságnak az UXO-k vagy AXO-k jelentette kockázatokról való felvilágosításában.

(iii) Eljárási módok: Az Államoknak törekedniük kell, ahol megvalósítható, felhasználni az általuk megfelelően ítélt módon az információ közzététele során a nemzetközileg vagy regionálisan létrehozott eljárási módokat, beleértve az UNMAS, az IMSMA és egyéb szakértői ügynökségek igénybevételét.

(iv) Időzítés: Törekedni kell az információ minél hamarabbi közzétételére, figyelembe véve többek között a szennyezett körzetben folyamatban lévő bármely katonai és humanitárius műveletet, az információ elérhetőségét és megbízhatóságát, és a vonatkozó biztonsági szempontokat.

2. *Figyelmeztetések, kockázati felvilágosítás, megjelölés, körbekerítés és folyamatos felügyelet*

Kulcsfogalmak

a) A figyelmeztetések az óvatos magatartásra intő felhívásoknak a polgári lakosság részére történő pontos eljuttatását jelentik, abból a célból, hogy a szennyezett területeken a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek jelentette kockázatokat a lehető legkisebb mértékűre csökkentsék.

b) A polgári lakosság kockázati felvilágosítása magába foglalhatja az érintett közösségek, a kormányzati

hivatalok és a humanitárius szervezetek közti információcsere megkönnyítését célzó kockázati felvilágosító programokat, abból a célból, hogy az érintett közösségek tájékoztatást kapjanak a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek jelentette fenyegetésről. A kockázati felvilágosító programok általában hosszú távú tevékenységet jelentenek.

A figyelmeztetésekre és a kockázati felvilágosításra vonatkozó bevált eljárási elemek

c) Minden figyelmeztető és kockázati felvilágosítással foglalkozó program, ahol lehetséges, figyelembe veszi az érvényes és alkalmazandó nemzeti és nemzetközi szabványokat, beleértve az aknákra vonatkozó nemzetközi szabványokat is.

d) Törekedni kell arra, hogy a figyelmeztetések és a kockázati felvilágosítás eljusson az érintett polgári lakosság részére, amely a háborúból visszamaradt robbanószerkezetekkel szennyezett körzetekben, vagy azok közvetlen környezetében élő és az ilyen körzeteken átkelő polgári személyeket foglalja magába.

e) Az aktuális állapotok és a rendelkezésre álló információk függvényében a figyelmeztetéseket a lehető leghamarabb ki kell bocsátani. Törekedni kell a figyelmeztetésekre vonatkozó programot minél hamarabb leváltani a kockázati felvilágosítással foglalkozó programmal. Törekedni kell továbbá arra, hogy az érintett közösségek számára a figyelmeztető jelzések és a kockázati felvilágosítás a lehető leghamarabb rendelkezésre álljon.

f) Az összeütközésben résztvevő feleknek törekedniük kell, amennyiben nem rendelkeznek a hatékony kockázati felvilágosítás célba juttatásához szükséges forrásokkal és képességekkel, harmadik fél igénybevételére, ez alatt

értve például nemzetközi szervezeteket és nem kormányközi szervezeteket.

g) Az összeütközésben résztvevő feleknek törekedniük kell arra, hogy amennyiben lehetséges a figyelmeztető és a kockázati felvilágosítás számára további erőforrásokat bocsássonak rendelkezésre. Ebbe többek között beletartozhat: logisztikai támogatás nyújtása, kockázati felvilágosítással foglalkozó kiadványok előállítás, anyagi támogatás és általános térképészeti információ.

A háborúból visszamaradt robbanószerkezetektől szennyezett körzet megelőzése, körbekerítése és folyamatos felügyelete

h) Az összeütközés folyamán bármikor és azt követően, amint lehetséges, ahol háborúból visszamaradt robbanószerkezetek vannak, az összeütközésben résztvevő feleknek törekedniük kell a lehető leghamarabb és a lehető legteljesebb mértékben biztosítani a háborúból visszamaradt robbanószerkezeteket tartalmazó körzetek megjelölését, körbekerítését és folyamatos felügyeletét, hogy ezáltal megvalósuljon a polgári személyek hatékony kizárása a körzetből, összhangban az alábbi rendelkezésekkel.

i) Törekedni kell arra, hogy a feltételezett veszélyes körzetek megjelölése az érintett közösség által felismerhető jelölési módszerrel készült figyelmeztető jelzések igénybevételével történjen meg. Törekedni kell továbbá arra, hogy a jelzések és a veszélyes körzet határait kijelölő jelölések a lehető legteljesebb mértékben láthatóak, olvashatóak, tartósak és a környezeti hatásoknak ellenállóak legyenek, és egyértelműen határozzák meg, a megjelölt határvonal melyik oldala tekinthető a háborúból visszamaradt robbanószerkezetek által szennyezett körzetnek és melyik biztonságosnak.

j) Törekedni kell arra, hogy az állandó és az ideiglenes jelölési rendszerek folyamatos felügyelete és karbantartása céljából, a központi és a helyi kockázati felvilágosító programokkal egységes szerkezetben megfelelő intézményi rendszer kerüljön létrehozásra.

3. Általános jellegű megelőző intézkedések

A robbanótesteket előállító vagy az azokat beszerző államoknak a lehető legteljesebb mértékben és a helyénvalóság függvényében az alábbi intézkedések végrehajtásának és tiszteletben tartásának biztosítására kell törekedniük, a robbanótest teljes életciklusán keresztül.

a) A hadianyagok gyártásának megszervezése és felügyelete

(i) Az előállítási folyamatok megtervezése során törekedni kell arra, hogy azok biztosítsák a harci eszközök legnagyobb fokú megbízhatóságát.

(ii) Törekedni kell arra, hogy az előállítási folyamatok bizonyítvánnyal elismert minőség-ellenőrzésnek kerüljenek alávetésre.

(iii) A robbanótestek előállítása során törekedni kell a nemzetközileg elismert minőségbiztosítási szabványok alkalmazására.

(iv) Törekedni kell arra, hogy az ellenőrző próbatesztek különböző körülmények között folyó éleslövészet vagy más kipróbált eljárásokon keresztül kerüljenek lefolytatásra.

(v) A robbanótestek átadása és továbbadása során törekedni kell a magas szintű megbízhatósági szabványok megkövetelésére.

b) A hadianyagok felügyelete

A robbanótestek lehető legnagyobb fokú, hosszú távú megbízhatóságának biztosítása érdekében az Államoknak törekedniük kell a tárolásra, szállításra, terepen való tárolásra és kezelésre vonatkozó bevált eljárási szabályok és művelési eljárások alkalmazására az alábbi irányelvek szerint.

(i) Törekedni kell, ahol ez szükséges, olyan biztonságos létesítményekben vagy megfelelő tárolókban tárolni a robbanószervezeteket, amelyek megfelelően szabályozott fizikai környezet között védik a robbanótesteket és azok alkotóelemeit.

(ii) Az Államoknak törekedniük kell arra, hogy a robbanótesteket a lehető legkisebb rongálódást biztosító módon szállítsák el a gyártó létesítményekbe, tároló helyiségekbe, a terepre, illetve azokat ilyen módon szállítsák el onnan.

(iii) Az Államoknak törekedniük kell, ahol szükséges, a robbanótestek raktárba gyűjtése és szállítása során megfelelő tárolók használatára és megfelelően szabályozott fizikai környezeti viszonyok biztosítására.

(iv) A raktározás során a felrobbanás kockázatának lehető legkisebb mértékűre való csökkentése érdekében törekedni kell a készletek megfelelő módon való elrendezésére.

(v) Az Államoknak törekedniük kell a robbanótestekre vonatkozó megfelelő nyilvántartási, nyomon követési és tesztelési eljárások alkalmazására, amelyek tartalmazzák a robbanótestek minden egysége, tétele vagy adagja gyártási időpontjára vonatkozó információt, és információt arról, hogy hol volt a robbanótest, milyen körülmények között volt elraktározva, és milyen környezeti tényezőknek volt kitéve.

(vi) A robbanótestek kívánatos működésének biztosítása céljából törekedni kell, amennyiben ez helyénvaló, arra, hogy a raktáron lévő robbanótesteket időszakosan éleslövészeti teszteknek vessék alá.

(vii) A robbanótestek kívánatos működésének biztosítása céljából törekedni kell arra, hogy a raktáron lévő robbanótestek málházási részegységeit, ahol helyénvaló, laboratóriumi teszteknek vessék alá.

(viii) A raktáron lévő robbanótestek megbízhatóságának biztosítása céljából,

ahol szükséges, a nyilvántartási, nyomon követési és tesztelési eljárások során szerzett információk alapján törekedni kell megfelelő intézkedések meghozatalára, beleértve a robbanótest várható élettartamához való hozzáigazítást is.

c) Kiképzés

A robbanótestek kezelésében, szállításában és használatában résztvevő teljes személyi kör megfelelő kiképzése fontos eleme a harci eszközök megbízható működésének biztosítását célzó erőfeszítéseknek. Az Államoknak ebből a célból törekedniük kell megfelelő kiképzési programok elfogadására és alkalmazására, hogy a személyi kör a kezelendő hadianyagok vonatkozásában megfelelő kiképzésben részesüljön.

d) Szállítás

Azon Államoknak, amelyek egy másik Állam részére olyan típusú robbanótestet terveznek átadni, amellyel az korábban nem rendelkezett, törekedniük kell arról megbizonyosodni, hogy a fogadó Állam rendelkezik a robbanótest megfelelő tárolásához,

karbantartásához és használatához szükséges képességekkel.

e) Jövőbeni termelés

Az Államoknak törekedniük kell megvizsgálni az általuk gyártani vagy beszerezni szándékozott robbanótestek megbízhatóságát javító módszereket és eljárásokat azzal a céllal, hogy elérjék a lehető legmagasabb fokú megbízhatósági szintet.”

4. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(2) E rendelet 2. és 3. §-a a Jegyzőkönyvhöz kapcsolódó Egyezmény 5. Cikk 3. pontjában meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) A Jegyzőkönyv, illetve e rendelet 2. és 3. §-a hatálybalépésének naptári napját a külügyminiszter annak ismertetését követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.³

(4) E rendelet végrehajtásához szükséges intézkedésekről a honvédelmi miniszter és a külügyminiszter gondoskodik.

Kihirdetve	2012.03.06.
Hatályos szöveg	2013.01.02.
Fontos részes tagállamok	EU, Kanada, Ausztrália, Japán, dél-afrikai államok, Irak
Fontos nem-részes tagállamok	USA, Finnország, Románia, Szerbia, Törökország, Görögország, Izrael, Lengyelország, Oroszország, észak-afrikai és ázsiai államok túlnyomó többsége

2012. évi XI. törvény, a Kazettás Lőszerekről szóló Egyezmény kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Kazettás Lőszerekről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés az Egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

3. § Az Egyezmény hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

A Kazettás Lőszerekről szóló Egyezmény

Az Egyezmény Részes Államai,

Mélységesen aggódva, hogy továbbra is a polgári lakosság és az egyes polgári személyek viselik a fegyveres konfliktusok terhét,

Elhatározva, hogy mindörökké véget vetnek a kazettás lőszerek használatának, az eredeti szándék ellenére fel nem robbant vagy hátrahagyott lőszerek által okozott szenvedésnek és sérüléseknek,

Aggodalommal figyelve, hogy a kazettás lőszer-maradványok polgári lakosok, köztük nők és gyermekek halálát vagy megcsonkítását okozzák, akadályozzák a gazdasági és a társadalmi fejlődést, ideértve a megélhetés elvesztését is, gátolják a konfliktusok utáni rehabilitációt és újjáépítést, késleltetik vagy megakadályozzák a menekültek vagy az

országban belül otthonaikból elűzött személyek visszatelepülését, kedvezőtlen hatással lehetnek a nemzeti és a nemzetközi békeépítésre és a humanitárius segítségnyújtásra, valamint olyan egyéb súlyos következményeket vonnak maguk után, amelyek az ilyen lőszerek használata után még évekig fennállhatnak,

Mélységes aggodalommal azon veszélyek miatt, amelyeket a hadműveleti célra nagy mennyiségben felhalmozott nemzeti kazettás lőszer készletek jelentenek, és elhatározva azok mielőbbi megsemmisítését,

Szükségesnek tartva azt, hogy hatékonyan és koordináltan járuljanak hozzá annak a kihívásnak a megoldásához, amelyet a világon található kazettás lőszer-maradványok összegyűjtése és megsemmisítése jelent,

Elhatározva továbbá, hogy teljes mértékben biztosítják a kazettás lőszerek minden áldozatának jogait, és elismerve az emberi méltósághoz való elidegeníthetetlen jogukat,

Eltökélve arra, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek a kazettás lőszerek áldozatainak adott segítségnyújtás terén, beleértve az egészségügyi kezelést, a rehabilitációt és a pszichológiai támogatást, valamint társadalmi és gazdasági beilleszkedésük elősegítését,

Felismerve annak szükségességét, hogy a kazettás lőszerek áldozatainak életkoruknak és nemüknek megfelelő

segítségre szorulnak, valamint, hogy foglalkozni kell a veszélyeztetett csoportok különleges igényeivel,

Figyelembe véve az Egyezményt a fogyatékkal élő személyek jogairól, amely – egyebek között – megköveteli, hogy az említett Egyezmény részes államai vállalják annak biztosítását és elősegítését, hogy minden fogyatékkal élő személy emberi jogai és alapvető szabadságjogai teljes mértékben érvényesüljenek bármiféle, a fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetés nélkül,

Tudatában annak, hogy a különböző típusú fegyverek áldozatául esett személyek jogainak és szükségleteinek kielégítésére különböző fórumokon elhatározott erőfeszítéseket megfelelő módon össze kell hangolni, valamint elszánva a különböző típusú fegyverek áldozatait közötti hátrányos megkülönböztetés elkerülésére,

Újra megerősítve, hogy az ezen Egyezmény és egyéb nemzetközi megállapodások által nem szabályozott esetekben a polgári lakosság és a harcoló felek továbbra is a nemzetközi jog alapelveinek védelme és hatálya alatt állnak, amely elvek a szokásjogból, az emberiség alapelveiből származnak, vagy a társadalmi igazságérzet diktálja azokat,

Eltökélve továbbá, hogy a nem állami fegyveres csoportok számára sem engedélyezett semmilyen körülmények között olyan tevékenység, amely a jelen Egyezmény alapján a Részes államok számára tilalom alá esik,

Üdvözölve azt a széleskörű nemzetközi támogatást, amely a gyalogsági aknáknak tilalmáról szóló nemzetközi normát övezi, és amely az 1997-es, a Gyalogsági aknáknak alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről szóló Egyezményben ölt testet,

Üdvözölve továbbá a mértéktelen sértülést okozónak vagy

megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról szóló egyezményhez csatolt, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetekről szóló jegyzőkönyv elfogadását, valamint annak 2006. november 12-én történt hatálybalépését, fokozni kívánva továbbá a konfliktus utáni környezetben élő civil lakosságnak a kazettás lőszer-maradványoktól való védelmét,

Tudatában az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról hozott 1325-ös számú határozatának, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának a gyermekekről és a fegyveres konfliktusokról szóló 1612-es számú határozatának,

Üdvözölve továbbá azokat az utóbbi években tett nemzeti, regionális és globális lépéseket, amelyek a kazettás lőszer betiltására, korlátozására vagy használatának felfüggesztésére, felhalmozásának, gyártásának és továbbadásának tiltására irányulnak,

Kiemelve a társadalmi igazságérzet szerepét az emberiség elveinek érvényesítésében, amint azt a kazettás lőszer által a polgári lakosságnak okozott szenvedések megszüntetésére felszólító nemzetközi kiáltvány tanúsítja, és elismerve az Egyesült Nemzetek Szervezete, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, a Kazettás Lőszer Koalíció, valamint számos más, a világon tevékenykedő nem kormányzati szervezet ez irányban kifejtett erőfeszítéseit,

Megerősítve a kazettás lőszerrel foglalkozó oslói konferencia nyilatkozatát, amely szerint, egyebek között, az Államok felismerték a kazettás lőszer használatának súlyos következményeit, és elkötelezték magukat, hogy 2008-ra egy olyan jogilag kötelező érvényű dokumentumot alkotnak meg, amely betiltja a polgári lakosságnak elfogadhatatlan mérvű

sérüléseket okozó kazettás lőszernek használatát, gyártását, átadását és felhalmozását, és olyan együttműködési és segítségnyújtási keretet hoz létre, amely az áldozatok számára megfelelő gondoskodást és rehabilitációt biztosít, valamint biztosítja a robbanótöltetekkel szennyezett területek mentesítését, a kockázatsökkentéssel kapcsolatos képzést és a felhalmozott készletek megsemmisítését,

Hangsúlyozva a kívánatos voltát annak, hogy minden Állam tartsa magát az Egyezményhez, és elhatározva, hogy komoly erőfeszítéseket tesznek az Egyezmény egyetemessé tételének és teljes végrehajtásának elősegítésére,

Kiindulva a nemzetközi humanitárius jog alapelveiből és szabályaiból, különös tekintettel arra az elvre, hogy a fegyveres konfliktusban részt vevő feleknek a hadviselés módszereinek vagy eszközeinek megválasztásához való joga nem korlátlan, valamint abból az elvből, hogy a konfliktusban részt vevő felek mindenkor kötelesek különbséget tenni a polgári lakosság és a harcoló egységek, valamint a polgári létesítmények és a katonai célpontok között, s ennek megfelelően katonai műveleteket csak katonai célpontok ellen folytathatnak, a katonai műveletek során pedig mindenkor különös figyelmet kell fordítani a polgári lakosság, az egyes polgárok és a polgári létesítmények megkímélésére, illetve arra, hogy a katonai műveletek során a polgári lakosságot és az egyes polgárokat a keletkező veszélyektől megkíméljék,

A következőkben ÁLLAPODTAK
MEG:

1. Cikk

Általános kötelezettségek és hatály

1. Minden Részes Állam kötelezi magát arra, hogy soha, semmilyen körülmények között

a) nem használ kazettás lőszert;

b) nem fejleszt ki, nem állít elő, nem szerez be más módon, nem raktároz, nem tart meg, és nem ad át senkinek, sem közvetlenül sem közvetve, kazettás lőszert;

c) nem segít, nem bátorít, illetve nem ösztönöz senkit arra, hogy bármilyen, ezen Egyezmény által a Részes Államok számára tiltott tevékenységet folytasson.

2. Ezen Cikk 1. bekezdése, mutatis mutandis, vonatkozik olyan kisméretű ejtőlőszerre, amelyeket kifejezetten arra terveztek, hogy azokat légijárművekre szerelt szórókonténerekből ledobják vagy kioldják.

3. Ez az Egyezmény nem vonatkozik az aknákra.

2. Cikk

Meghatározások

Ezen Egyezmény alkalmazásában:

1. A „Kazettás lőszer áldozatai” utal minden olyan személyre, aki meghalt, fizikai vagy lelki sérülést, gazdasági veszteséget, társadalmi marginalizálódást vagy jogai érvényesülésének lényeges károsodását szenvedte el kazettás lőszer alkalmazása következtében. Ide értendők maguk a személyek, akik közvetlenül megsérültek a kazettás lőszer használata során, valamint az érintettek családja és közösségeik is;

2. A „Kazettás lőszer” olyan hagyományos lőszert jelent, amelyet arra terveztek, hogy 20 kg-nál kisebb tömegű robbanó altölteteket szórjon szét vagy bocsásson ki, s amely magában foglalja ezen altölteteket. Nem jelenti a következőket:

a) Olyan lőszert vagy altölteteket, amelyeket arra terveztek, hogy fényt, füstöt bocsásson ki, pirotechnikai eszközt, vagy lokátor-zavaró szalagokat szórjanak szét; illetve nem jelent olyan

lőszert, amelyet kifejezetten légvédelmi célra terveztek;

b) Olyan lőszert vagy altölteteket, amelyeket elektromos vagy elektronikus hatás elérésére terveztek;

c) Olyan lőszert, amely a megkülönböztetés nélküli területi hatás, valamint a fel nem robbant altöltetek okozta kockázat elkerülése érdekében rendelkezik az összes alábbi jellemzővel:

i) Minden lőszer tíznél kevesebb robbanó altöltetet tartalmaz;

ii) Minden robbanó altöltet négy kilogrammnál nehezebb;

iii) Minden robbanó altöltetet úgy terveztek, hogy egyedi céltárgyat azonosítson és semmisítsen meg;

iv) Minden robbanó altöltet elektronikus önmegsemmisítővel van felszerelve;

v) Minden robbanó altöltet elektronikus önhatástalanító eszközzel van felszerelve;

3. „Robbanó altöltet” olyan hagyományos lőszert jelent, amelyet rendeltetésének megfelelően kazettás lőszerből szórnak szét, vagy oldanak ki, és úgy tervezték, hogy becsapódás előtt, becsapódáskor, vagy a becsapódást követően felrobbanjon;

4. „Hibás kazettás lőszer” olyan kazettás lőszert jelent, amelyet kilőttek, ledobtak, elindítottak, vagy egyéb módon célba juttattak, és amelynek szét kellett volna szórnia, vagy ki kellett volna bocsátania robbanó altölteteket, de ez nem következett be;

5. „Fel nem robbant altöltet” olyan robbanó altöltetet jelent, amelyet kazettás lőszer szórt szét vagy bocsátott ki, vagy attól egyéb módon vált el, és az eredetileg szándékolt módon nem robbant fel;

6. „Elhagyott kazettás lőszer” olyan kazettás lőszert, vagy robbanó altöltetet jelent, amelyet nem használtak, és amelyet hátrahagytak vagy eldobtak, és amely felett az azokat hátrahagyó vagy

azokat eldobó fél már nem gyakorol ellenőrzést. Ezeket vagy előkészítették használatra, vagy nem;

7. „Kazettás lőszer-maradványok” meghibásodott kazettás lőszereket, elhagyott kazettás lőszereket, fel nem robbant altölteteket és fel nem robbant kisméretű ejtőlőszereket jelentenek;

8. „Átadás” a kazettás lőszernek az adott ország területére, vagy onnan kifelé irányuló fizikai mozgásán túl a kazettás lőszerek tulajdonjogának átruházását és a felette gyakorolt ellenőrzés átadását is jelenti, de nem jelenti a kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett terület átadását;

9. „Önmegsemmisítő szerkezet” olyan beépített automatikusan működő szerkezeti egységet jelent, amelyet a lőszer elsődleges gyújtószerkezete mellé építettek be és biztosítja ezen lőszer megsemmisítését,

10. „Önhatástalanítás” egy adott lőszer automatikusan történő üzemképtelenné tételét jelenti, oly módon, hogy egy, a lőszer működéséhez létfontosságú részegység, pl. az áramellátó egység, visszafordíthatatlanul lemerül;

11. „Kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett terület” az olyan terület, ahol tudottan, vagy gyaníthatóan kazettás lőszer-maradványok találhatók;

12. „Akna” olyan harci eszközt jelent, amely telepíthető a földfelszín alá, a földfelszínre, vagy más felület közelébe és az a funkciója, hogy felrobbanjon emberek vagy járművek jelenlététől, közelségétől, vagy a velük való érintkezéstől;

13. „Kisméretű Ejtőlőszer” olyan hagyományos, 20 kg-nál kisebb súlyú lőszert jelent, amely nem rendelkezik hajtóművel, és amelyet feladatának elvégzéséhez egy szórókonténer terít szét, vagy bocsát ki, és úgy tervezték, hogy becsapódás előtt, becsapódáskor, vagy a becsapódást követően felrobbanjon;

14. „Szórókonténer” olyan tárolóegységet jelent, amelyet arra terveztek, hogy kisméretű ejtőlőszereket szórjon szét vagy bocsásson ki, és amely a szétszórás vagy kibocsátás idején légijárműhöz van rögzítve;

15. „Fel nem robbant kisméretű ejtőlőszer” olyan ejtőlőszert jelent, amelyet szétszórta, kibocsátottak, vagy egyéb módon választottak el a szórókonténertől, és amely az eredeti szándék ellenére nem robbant fel.

3. Cikk

Tárolás és a készlet megsemmisítése

1. Minden Részes Állam köteles, nemzeti előírásainak megfelelően, az összes joghatósága és ellenőrzése alá eső kazettás lőszert elkülöníteni a hadművelleti felhasználásra szánt lőszertől, és köteles azokat a szándékolt megsemmisítésre utaló jelzéssel ellátni.

2. Minden Részes Állam vállalja, hogy ezen Cikk 1. bekezdésében hivatkozott összes kazettás lőszert a lehető legkorábbi időpontban, de legkésőbb ezen Egyezménynek az adott Részes Állam számára történő hatálybalépésétől számított nyolc éven belül megsemmisíti vagy biztosítja megsemmisítésüket. Minden Részes Állam vállalja annak biztosítását, hogy a megsemmisítés módszerei megfelelnek a vonatkozó nemzetközi közegészségügyi és környezetvédelmi normáknak.

3. Ha egy Részes Állam úgy véli, hogy nem lesz képes megsemmisíteni kazettás lőszer készletét, vagy a kazettás lőszerek megsemmisítésre adott határidőt tartani a jelen Cikk 1. bekezdésében hivatkozott hatálybalépést követő nyolc éven belül, kérést terjeszthet elő a Részes Államok ülése, vagy a soros Felülvizsgálati Konferencia elé az ezen lőszerek megsemmisítésének befejezésére vonatkozó határidő maximum négy évvel történő

meghosszabbítására. Rendkívüli körülmények esetén egy Részes Állam további négy évig terjedő hosszabbítást kérhet. A javasolt határidő-hosszabbítások nem haladhatják meg az adott Részes Állam ezen Cikk 2. bekezdése szerinti kötelezettség-teljesítéséhez ténylegesen szükséges évek számát.

4. A határidő meghosszabbítására irányuló kérelemnek a következőket kell tartalmaznia:

a) a javasolt meghosszabbítás időtartamát;

b) a javasolt meghosszabbítás részletes magyarázatát, beleértve a Részes Állam számára az ezen Cikk 1. bekezdésében hivatkozott összes kazettás lőszer megsemmisítéséhez rendelkezésre álló, vagy kért pénzügyi és műszaki eszközöket, valamint – ahol alkalmazható – a kérést alátámasztó kivételes körülményeket;

c) az arra vonatkozó tervet, hogy a készleteket hogyan és mikor semmisítik meg;

d) a Részes Államnak az ezen Egyezmény hatálybalépésekor birtokában lévő kazettás lőszerek és altöltetek mennyiségét és típusát, valamint a hatálybalépés után a Részes Állam területén talált további kazettás lőszerek és altöltetek mennyiségét és típusát;

e) az ezen Cikk 2. bekezdésében hivatkozott időszak alatt megsemmisített kazettás lőszerek és robbanó altöltetek mennyiségét és típusát; és

f) a javasolt meghosszabbítási idő alatt megsemmisítésre fennmaradó kazettás lőszerek és robbanó altöltetek mennyiségét és típusát, valamint a várható éves megsemmisítési keretet.

5. A Részes Államok ülése, illetve a Felülvizsgálati Konferencia – ezen Cikk negyedik bekezdésében foglalt tényezőket figyelembe véve – mérlegeli a kérelmet, és a jelen lévő és szavazó

Részes Államok szavazati többségével eldönti, helyt ad-e a hosszabbítás iránti kérelemnek. A Részes Államok dönthetnek úgy, hogy a kértnél rövidebb idejű hosszabbítást engedélyeznek, és referenciaértékeket javasolhatnak a hosszabbításhoz, ahol ez jelentőséggel bír. A hosszabbítás iránti kérelmet minimum kilenc hónappal az azt tárgyaló Részes Államok ülése, vagy a Felülvizsgálati Konferencia előtt kell benyújtani.

6. Az ezen Egyezmény 1. Cikkének rendelkezései ellenére korlátozott számú kazettás lőszer és robbanó altölteteket megtartása és beszerzése megengedett azzal a céllal, hogy a kazettás lőszer és robbanó altöltetek felderítését gyakorolják, a mentesítő, vagy megsemmisítő technikákat fejlesszék, oktatási célokra vagy a kazettás lőszer elleni intézkedési eljárások kidolgozásához használják. A megtartott vagy beszerzett robbanó altöltetek mennyisége nem haladhatja meg azt a minimális mennyiséget, amely mindenképpen szükséges ezen feladatokhoz.

7. Az ezen Egyezmény 1. Cikkének rendelkezései ellenére nem tilos kazettás lőszer másikkal történő átadása megsemmisítésre, valamint az ezen Cikk 6. bekezdésében felsorolt célokra.

8. Az ezen Cikk 6. és 7. bekezdésében leírt célokra kazettás lőszerket vagy robbanó altölteteket megtartó, beszerző vagy azt átadó Részes Államok kötelesek az ezen kazettás lőszer és robbanó altöltetek tervezett és tényleges felhasználásáról, valamint azok típusáról, mennyiségéről és sorozatszámáról részletes jelentést benyújtani. Ha kazettás lőszerket és robbanó altölteteket az említett célokból egy másik Részes Államnak átadnak, a jelentésnek a fogadó félre vonatkozó utalást is tartalmaznia kell. Minden olyan évben, amelynek folyamán valamely Részes Állam megtartott,

beszerzett, vagy átadott kazettás lőszerket vagy robbanó altölteteket, jelentést kell készíteni. A jelentést az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáranak kell benyújtani legkésőbb a tárgyévet követő év április 30-ig.

4. Cikk

Kazettás lőszer-mentesítés és - megsemmisítés, továbbá a kockázatsökkentő felkészítés

1. Minden Részes Állam vállalja, hogy a fennhatósága, vagy az ellenőrzése alatt álló kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett területeket mentesíti, a robbanószer-maradványokat megsemmisíti, vagy biztosítja a mentesítést és a megsemmisítést az alábbiak szerint:

a) Amennyiben valamely Részes Állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen kazettás lőszer-maradványok találhatók az ezen Egyezmény adott Részes Állam számára történt hatálybalépésének időpontjában, a mentesítést és a megsemmisítést a lehető legrövidebb időn belül – de az említett időponttól számítva legkésőbb tíz év múlva – el kell végezni.

b) Ahol – az ezen Egyezménynek az adott Részes Állam számára történő hatálybalépése után – a kazettás lőszerből az állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen kazettás lőszer-maradványok keletkeznek, az említett mentesítést és megsemmisítést a lehető leghamarabb el kell végezni, de legkésőbb tíz évvel azon aktív ellenségeskedések lezárulta után, amelyek során a kazettás lőszerből kazettás lőszer-maradványok keletkeztek; valamint

c) Akár ezen bekezdésnek az a), akár a b) albekezdésében foglalt kötelezettségeit teljesíti, az adott Részes Állam teljesítési nyilatkozatot tesz a Részes Államok következő ülésén.

2. Az ezen Cikk 1. bekezdése szerinti kötelezettségének teljesítése során minden Részes Állam, jelen Egyezménynek a nemzetközi együttműködésre és segítségnyújtásra vonatkozó 6. Cikke rendelkezéseinek figyelembevételével köteles a lehető leghamarabb megtenni a következő intézkedéseket:

a) felmérni, megállapítani és nyilvántartásba venni a kazettás lőszer-maradványok miatt keletkezett kockázatokat, minden erőfeszítést megtenni az összes, a fennhatósága, vagy ellenőrzése alatt álló területen lévő, kazettás lőszer-maradványok által szennyezett terület felderítésére;

b) felmérni és a megjelölés, a polgári lakosok védelme, a mentesítés és a megsemmisítés alapján rangsorolni a szükségleteket, és lépéseket tenni a források mozgósítása érdekében, valamint nemzeti intézkedési tervet kidolgozni ezen célok kivitelezésére, építve, ha ilyenek rendelkezésre állnak, a meglévő struktúrákra, tapasztalatokra és módszerekre;

c) minden lehetséges lépést megtenni annak érdekében, hogy minden, a fennhatósága vagy az ellenőrzése alatt álló területen lévő kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett terület határa legyen megjelölve, megfigyelve és kerítéssel vagy egyéb módon védve a polgári lakosok hatékony távoltartása érdekében. A feltételezhetően veszélyes területek megjelölésére használt jelzéseknek az érintett közösség számára könnyen felismerhető jelölési módszerekre kell alapulniuk. Amennyire lehetséges, e jelzéseknek, továbbá az egyéb, a veszélyes terület határát jelölő jelzéseknek jól láthatónak, olvashatónak, tartósnak, a környezeti hatásokkal szemben ellenállónak kell lennie, hogy egyértelműen beazonosítható legyen, hogy a jelzett határvonal melyik oldala a kazettás lőszer-maradványok által szennyezett terület, és melyik a biztonságos oldal;

d) mentesíteni és megsemmisíteni az összes, a fennhatósága vagy az ellenőrzése alatt álló területen található kazettás lőszer-maradványt;

e) a kockázat csökkentése érdekében oktatást szervezni az ilyen maradványokból eredő kockázatokról annak érdekében, hogy a kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett területen, vagy azok közelében lakók ezeknek a veszélyeknek tudatában legyenek.

3. Az ezen Cikk 2. bekezdésében hivatkozott tevékenységek elvégzésekor minden Részes Állam köteles figyelembe venni a nemzetközi normákat, beleértve az International Mine Action Standards-t (IMAS).

4. Ez a bekezdés olyan esetekben alkalmazandó, amikor a kazettás lőszert valamely Részes Állam az Egyezmény hatálybalépése előtt használta vagy hagyta hátra, ami így olyan kazettás lőszer-maradvánnyá vált, amely egy másik Részes Állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen volt található abban az időpontban, amikor ezen Egyezmény az utóbb említett másik állam számára hatályba lépett.

a) Ilyen esetekben, amikor ezen Egyezmény mindkét Részes Állam számára hatályba lép, az elsőként említett Részes Államot erőteljesen felszólítják, hogy nyújtson, egyebek között, műszaki, pénzügyi, anyagi és emberi erőforrás támogatást a másik Részes Államnak. Továbbá, tegye ezt vagy a kétoldalú kapcsolatok keretében, vagy egy kölcsönösen elfogadott harmadik félén keresztül, beleértve az Egyesült Nemzetek Szervezetének rendszerét, vagy más releváns szervezeteket annak érdekében, hogy az ilyen kazettás lőszer-maradványok megjelölését, mentesítését, vagy megsemmisítését segítsék.

b) Az ilyen segítségnek legyen része, ahol lehetséges, a felhasznált kazettás lőszer típusára és mennyiségére, a kazettás lőszer bevetésének pontos helyére, valamint az olyan területekre

vonatközö információ, ahol kazettás löszér-maradványok találhatók.

5. Ha egy Részes Állam úgy véli, hogy nem lesz képes az ezen Cikk 1. bekezdésében hivatkozott összes kazettás löszér-maradványt mentesíteni és megsemmisíteni, vagy ezt biztosítani az Egyezménynek számára történt hatálybalépése utáni tíz éven belül, kérést terjeszthet elő a Részes Államok ülése vagy a Felülvizsgálati Konferencia elé a kazettás löszerek mentesítésére és megsemmisítésére vonatkozó határidő legfeljebb öt évvel történő meghosszabbítására. A javasolt hosszabbítás ideje nem lehet több, mint azon évek száma, amelyek szigorúan szükségesek az adott Részes Államnak az ezen Cikk 1. bekezdése szerinti kötelezettsége teljesítéséhez.

6. A határidő meghosszabbítása iránti kérelmet a Részes Államok üléséhez vagy a Felülvizsgálati Konferenciához az előtt kell benyújtani, mielőtt az ezen Cikk 1. bekezdésében említett időszak az adott Részes Államra vonatkozóan lejárna. Minden kérelmet minimum 9 hónappal az előtt kell benyújtani, hogy az esedékes Részes Államok ülése vagy a Felülvizsgálati Konferencia azt tárgyalná. Minden kérelemnek tartalmaznia kell:

- a) a javasolt hosszabbítás időtartamát;
- b) a javasolt hosszabbítás okaira vonatkozó részletes magyarázatot, beleértve a javasolt hosszabbítás időszakába az összes kazettás löszér-maradvány mentesítéséhez és megsemmisítéséhez igényelt pénzügyi és műszaki eszközt;
- c) a jövőbeni munka előkészítését, és az ezen Cikk 1. bekezdésében említett kezdeti tízéves időszak alatt elvégzett nemzeti aknamentesítő programok helyzetét, valamint bármely későbbi hosszabbításokat;
- d) a kazettás löszér-maradványokat tartalmazó teljes területet, amikor ezen Egyezmény az adott Részes Államok számára hatályba lépett, illetve minden

olyan területet, ahol a kazettás löszér-maradványokat a hatálybalépés után fedezték fel;

e) az ezen Egyezmény hatálybalépését követően kazettás löszér-maradványoktól megtisztított összes területet;

f) a javasolt hosszabbítás során a kazettás löszér-maradványoktól megtisztításra váró összes terület nagyságát;

g) azon körülményeket, amelyek akadályozták a Részes Államot abban, hogy megsemmisítse az ezen Cikk 1. bekezdésében említett tíz éves kezdeti időszak során a fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen az összes kazettás löszér-maradványt, valamint azokat, amelyek a javasolt hosszabbítás során akadályozni fogják az erre irányuló tevékenységét;

h) a javasolt hosszabbítás humanitárius, társadalmi, gazdasági és környezeti hatásait; valamint

i) minden egyéb, a javasolt hosszabbítással kapcsolatos lényeges információt.

7. Figyelemmel az ezen Cikk 6. bekezdésében hivatkozott tényezőkre – beleértve, többek között, a kazettás löszér-maradványok mennyiségéről szóló jelentés bekérését is – a Részes Államok ülése vagy a Felülvizsgálati Konferencia köteles mérlegelni a kérelmet, és a jelen lévő és szavazó Részes Államok szavazati többségével eldönteni, helyt ad-e a hosszabbítás iránti kérelemnek. A Részes Államok dönthetnek úgy, hogy a kértnél rövidebb idejű hosszabbítást engedélyeznek, és referenciaértékeket javasolhatnak a hosszabbításhoz, ha arra szükség van.

8. Az ilyen hosszabbítási igényt, ezen Cikk 5., 6. és 7. bekezdéseinek megfelelő, új kérvény benyújtásával maximum újabb öt évre lehet megújítani. További hosszabbítás kérése esetén a Részes Állam köteles további megfelelő információt szolgáltatni arról, hogy az ezen Cikk alapján nyújtott előző

hosszabbítás során milyen haladást ért el.

5. Cikk

Áldozatok segítése

1. Minden Részes Állam a fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen köteles a kazettás lőszeresek áldozatainak – az alkalmazandó nemzetközi humanitárius és emberi jogi szabályoknak megfelelően – az egyén életkorának és nemének megfelelő segítséget nyújtani, beleértve az egészségügyi ellátást, a rehabilitációt és a pszichológiai támogatást, továbbá gondoskodni a társadalmi és gazdasági visszailleszkedésükről. A Részes Államok kötelesek minden erőfeszítést megtenni annak érdekében, hogy megbízható adatokat gyűjtsenek a kazettás lőszeresek áldozatairól.

2. Az ezen Cikk 1. bekezdése szerinti kötelezettségei ellátásában minden Részes Állam köteles:

a) A kazettás lőszeresek áldozatainak szükségleteit elbírálni;

b) Minden szükséges nemzeti jogszabályt és eljárást kidolgozni, megvalósítani és betartatni;

c) Nemzeti tervet és költségvetést kidolgozni, beleértve az ezen tevékenységek elvégzéséhez szükséges időkereteket azzal, hogy ezeket beilleszti a meglévő, fogyatékosággal élő személyekre vonatkozó fejlesztési és emberi jogi nemzeti keretekbe és mechanizmusokba, miközben az érintettek konkrét szerepét és hozzájárulását tiszteletben tartja;

d) Lépéseket tenni a nemzeti és nemzetközi erőforrások mozgósítása érdekében;

e) Mindenféle megkülönböztetést mellőzni a kazettás lőszeresek áldozataival szemben vagy az áldozatok között, illetve a kazettás lőszeresek áldozatai és az egyéb okokból sérülést vagy rokkantságot elszenvedettek között; a

kezelésben megjelenő különbségeket csak egészségügyi, rehabilitációs, pszichológiai, vagy társadalmi-gazdasági okok indokolhatják;

f) Szorosan egyeztetni és együttműködni a kazettás lőszeresek áldozataival és az őket képviselő szervezetekkel;

g) A Kormányon belül kijelölni egy koordináló szervet az ezen Cikk végrehajtásához kapcsolódó ügyek összehangolására;

h) Törekedni a megfelelő irányelvek és bevált eljárások felhasználására, ideértve az egészségügyi ellátást, a rehabilitációt és a pszichológiai támogatást, valamint a társadalmi és gazdasági visszailleszkedést.

6. Cikk

Nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás

1. Az ezen Egyezmény szerinti kötelezettségei teljesítésében minden Részes Állam jogosult arra, hogy segítséget kérjen és kapjon.

2. Minden Részes Állam – amelyik olyan helyzetben van – köteles műszaki, tárgyi és pénzügyi segítséget nyújtani a kazettás lőszeresek ügyében érintett Részes Államoknak, az ezen Egyezmény hatálya alatti kötelezettségek végrehajtása érdekében. Ilyen segítség, többek között, nyújtható az Egyesült Nemzetek Szervezetének rendszerén keresztül, nemzetközi, regionális, vagy nemzeti szervezeteken vagy intézményeken, nem-kormányzati szervezeteken vagy intézményeken keresztül, vagy kétoldalú alapon.

3. Minden Részes Állam vállalja, hogy segíti a felszerelések és az ezen Egyezmény végrehajtására vonatkozó tudományos és technológiai információk lehető legteljesebb, kölcsönös átadását, és egyúttal joga van abban részt venni. A Részes Államok nem szabhatnak ésszerűtlen mértékű korlátozásokat a

mentesítő és más egyéb humanitárius célokat szolgáló berendezések és a kapcsolódó technológiai információ átadása és elfogadása elé.

4. Az ezen Egyezmény 4. Cikk 4. bekezdése szerinti esetleges kötelezettségeken túl minden Részes Állam, amelyik helyzetéből adódóan ezt megteheti, köteles segítséget nyújtani a kazettás lőszer-maradványok mentesítésében és megsemmisítésében, valamint köteles a kazettás lőszer-maradványok mentesítésében használatos különböző eszközökkel és technológiákkal kapcsolatos információkat biztosítani, valamint a kazettás lőszer-maradványok mentesítésében és megsemmisítésében, továbbá a kapcsolódó tevékenységekben jártas szakemberekről, szakhatóságokról vagy nemzeti kapcsolattartókról információt szolgáltatni.

5. Minden olyan Részes Állam, amelyik azt megteheti, köteles segítséget nyújtani a felhalmozott kazettás lőszer megsemmisítéséhez, továbbá köteles segítséget nyújtani az ezen Egyezmény 4. Cikke szerint a kazettás lőszer megjelöléséhez, a velük kapcsolatos kockázat-elkerülési oktatáshoz, a polgári lakosság védelméhez, valamint a fel nem robbant kazettás lőszer-maradványok mentesítéséhez és megsemmisítéséhez.

6. Ahol ezen Egyezmény hatálybalépésekor egy Részes Állam fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területen a kazettás lőszer kazettás lőszer-maradvánnyá váltak, minden olyan Részes Állam, amelyik megteheti, köteles azonnali segítséget nyújtani az érintett Részes Államnak.

7. Minden olyan Részes Állam, amelyik megteheti, köteles az ezen Egyezmény 5. Cikkében hivatkozott kötelezettségek végrehajtása érdekében segítséget nyújtani az életkornak és a nemi hovatartozásnak megfelelő ellátás biztosítása érdekében, beleértve az egészségügyi ellátást, a rehabilitációt és a pszichológiai támogatást, továbbá

köteles gondoskodni a kazettás lőszer áldozatainak társadalmi és gazdasági visszailleszkedéséről. Ilyen segítség nyújtható, többek között, az Egyesült Nemzetek Szervezetének rendszerén, a nemzetközi, regionális vagy nemzeti szervezeteken vagy intézményeken keresztül, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságán, a nemzeti Vöröskereszt és Vörös Félhold Társaságokon és Nemzetközi Szövetségükön, nemkormányzati szervezeteken keresztül vagy kétoldalú kapcsolatok keretében.

8. Minden olyan Részes Állam, amelyik teheti, köteles segítséget nyújtani és hozzájárulni a kazettás lőszer használata által érintett Részes Államokban a szükséges gazdasági és társadalmi újjáépítéshez.

9. Minden Részes Állam, amelyik megteheti, adományokkal hozzájárulhat a megfelelő speciális letéti alapokhoz annak érdekében, hogy elősegítse az ezen Egyezmény szerinti segítségnyújtást.

10. Minden olyan Részes Állam, amelyik segítséget kér és kap, köteles minden olyan intézkedést megtenni, amellyel elősegíti ezen Egyezmény időbeni és hatékony végrehajtását, beleértve, összhangban a nemzeti törvényekkel és szabályokkal, a személyek, anyagok és eszközök határon történő be- és kiléptetésének segítését és figyelembe véve a legfejlettebb nemzetközi gyakorlatot.

11. Nemzeti cselekvési terv elkészítése céljából minden Részes Állam kérheti az Egyesült Nemzetek Szervezetét, a regionális szervezeteket, más Részes Államokat vagy egyéb illetékes kormányközi vagy nemkormányzati intézményeket, hogy segítsék hatóságait, egyebek között, a következők meghatározásában:

a) A fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területeken található kazettás lőszer-maradványok fajtája és mennyisége;

b) A terv végrehajtásához szükséges pénzügyi, technológiai és humán erőforrások;

c) A fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló területeken található összes kazettás lőszer-maradvány mentesítéséhez és megsemmisítéséhez szükséges idő felbecsülése;

d) A kazettás lőszer-maradványok által okozott sérülések csökkentését, vagy a halálesetek elkerülését célzó kockázat csökkentő felvilágosító programok és oktatási tevékenységek;

e) Segítségnyújtás a kazettás lőszerek áldozatainak; és

f) Az érintett Részes Államok kormánya és a terv végrehajtásában részt vevő megfelelő kormányzati, kormányközi vagy nem-kormányzati szervezetek közötti koordinációs kapcsolat kialakítása.

12. Az ezen Cikk rendelkezései szerint segítséget nyújtó és elfogadó Részes Államok kötelesek együttműködni a megállapodásokban szereplő segítségnyújtási programok teljes és azonnali végrehajtásában.

7. Cikk

Átláthatósági intézkedések

1. Minden Részes Állam a lehető legrövidebb időn belül köteles, de legkésőbb a jelen Egyezménynek az adott Részes Állam számára történő hatálybalépésétől számított 180 napon belül, jelentést tenni az Egyesült Nemzetek Szervezete főtítkárának:

a) Az ezen Egyezmény 9. Cikkében említett nemzeti végrehajtási intézkedésekről;

b) Az ezen Egyezmény 3. Cikkében hivatkozott összes kazettás lőszer darabszámáról, beleértve az altölteteket is, típusokra, mennyiségre, s ha lehetséges az egyes típusok sorozatszámára történő lebontásban;

c) Az adott Részes Állam által az ezen Egyezmény számára történt

hatálybalépése előtt gyártott, valamint a jelenleg tulajdonában lévő vagy általa birtokolt kazettás lőszertípusok műszaki jellemzőiről, ha azok ismertek, egyszerű módon megadva az olyan típusú információkat, amelyek a kazettás lőszerek azonosításában és mentesítésében segíthetnek. Ezen információknak minimálisan tartalmazniuk kell a méreteket, a gyújtószerkezet leírását, a robbanóanyag-tartalmat, a fém tartalmat, színes fényképeket, és minden egyéb információt, amely segítheti a kazettás lőszer-maradványok mentesítését.

d) A kazettás lőszert gyártó létesítmények átalakítását vagy leszerelését célzó programok állapotát és haladási ütemét;

e) A kazettás lőszerek, beleértve a robbanó altölteteket, ezen Egyezmény 3. Cikke alapján történő megsemmisítésének állapotát és haladását, a megsemmisítés módjának részleteivel, az összes megsemmisítő létesítmény helyszínének megjelölésével, valamint a betartandó biztonsági és környezetvédelmi szabványok leírásával;

f) Az ezen Egyezmény 3. Cikkének megfelelően megsemmisített kazettás lőszerekről, beleértve a robbanó altölteteket is, típusait és mennyiségét, beleértve az összes megsemmisítő létesítmény helyét, valamint a kötelező biztonsági és környezetvédelmi szabványok leírását;

g) Az ezen bekezdés e) albekezdésében hivatkozott program bejelentett befejezése után talált kazettás lőszer-készleteket, ideértve a robbanó altölteteket is, továbbá az ezen Egyezmény 3. Cikkének alkalmazásával készült megsemmisítési terveket;

h) A lehetséges mértékig a fennhatósága vagy ellenőrzése alatt álló kazettás lőszerrel szennyezett területek nagyságát és elhelyezkedését, a lehető legtöbb részlettel az összes kazettás lőszer-maradvány típusáról és

mennyiségéről, megfelelő területi bontásban, továbbá használatuk idejét is megjelölve;

i) Az ezen Egyezmény 4. Cikkének megfelelően már mentesített és megsemmisített kazettás lőszer-maradványok további mentesítési és megsemmisítési programjának állapotát és haladását, a kazettás lőszerrel szennyezett terület mentesítési szükségleteinek mértékét és elhelyezkedését, valamint a mentesített és megsemmisített kazettás lőszer-maradványok mennyiségét és típus szerinti lebontását;

j) A kockázatsökkentéssel kapcsolatos képzés biztosítása érdekében tett intézkedéseket, különösen a fenntartósága vagy ellenőrzése alatt álló kazettás lőszer-maradványokkal szennyezett területeken élő polgári lakosság azonnali és hathatós figyelmeztetésére szolgáló intézkedéseket;

k) Az ezen Egyezmény 5. Cikke szerinti, az életkornak és a nemi hovatartozásnak megfelelő ellátás biztosítására vonatkozó kötelezettsége végrehajtásának állapotát és előrehaladását, beleértve az egészségügyi ellátást, a rehabilitációt és a pszichológiai támogatást, valamint a gondoskodást a kazettás lőszer-áldozatainak társadalmi és gazdasági visszailleszkedéséről, továbbá megbízható adatok gyűjtését a kazettás lőszer-áldozatairól;

l) Az információszolgáltatásra és az ezen bekezdésben leírt intézkedések megtételére jogosult intézmények megnevezését és elérhetőségeit;

m) Az ezen Egyezmény 3., 4. és 5. Cikkének végrehajtására elkülönített nemzeti erőforrások – beleértve a pénzügyi, anyagi, vagy természetbeni erőforrásokat is – mennyiségét; és

n) Az ezen Egyezmény 6. Cikke szerint létrejött nemzetközi együttműködés és a kapott segítség mértékét, típusait és célterületeit.

2. Az ezen Cikk 1. bekezdése szerint biztosított információt a Részes Államoknak évente kell frissíteniük, az előző naptári évet lefedve, és a jelentést minden év április 30-ig kell megküldeni az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkáranak.

3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára köteles az összes ilyen neki címzett jelentést a Részes Államoknak továbbítani.

8. Cikk

A kötelezettségteljesítés megkönnyítése és tisztázása

1. A Részes Államok megállapodnak abban, hogy konzultációt folytatnak és együttműködnek a jelen Egyezmény rendelkezéseinek végrehajtásában, és az együttműködés szándékával együtt munkálkodnak azon, hogy megkönnyítsék a Részes Államok számára a jelen Egyezmény alapján rájuk háruló kötelezettségek teljesítését.

2. Ha egy vagy több Részes Állam a jelen Egyezmény rendelkezéseinek egy másik Részes Állam általi betartásával kapcsolatos kérdéseket óhajt tisztázni és megoldani, az adott ügygel kapcsolatban az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárán keresztül kérdéssel fordulhat a szóban forgó Részes Államhoz. Az ilyen kérelemhez csatolni kell az összes megfelelő információt. Minden Részes Állam tartózkodik a megalapozatlan kérdések felvetésétől, ügyelve, hogy visszaélést ne követhessenek el. Az a Részes Állam, amelyhez a kérdést intézték, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárán keresztül 28 napon belül eljuttatja a kérdést benyújtó Részes Államhoz az összes olyan információt, amely előmozdíthatja az adott kérdés tisztázását.

3. Amennyiben a kérdést benyújtó Részes Állam nem kap választ az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának közvetítésével a megadott időtartamon belül, illetve, ha a kérdésre

kapott választ nem tartja kielégítőnek, az ügyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárán keresztül a Részes Államok soron következő ülése elé terjesztheti. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a beadványt – a szóban forgó kérdéshez csatolt összes megfelelő információ kíséretében – továbbítja a Részes Államoknak. Az összes ilyen információt átadják a késsel megkeresett Részes Államnak, amelynek joga van válaszára.

4. A Részes Államok soros ülésének összehívásáig az érintett Részes Államok bármelyike kérheti az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárát, hogy járjon közben a felvetett kérdés tisztázásának megkönnyítése érdekében.

5. Amikor ezen Cikk 3. bekezdése szerint valamilyen ügyet előterjesztettek, a Részes Államok ülése először azt köteles eldönteni, hogy az érintett Részes Államok által benyújtott összes információ mérlegelése után kíván-e tovább foglalkozni az adott üggyel. Amennyiben a folytatásról születik döntés, a Részes Államok ülése az érintett Részes Államoknak módszereket és eszközöket javasolhat az adott ügy tisztázására vagy megoldására, beleértve a nemzetközi joggal összhangban lévő megfelelő eljárások kezdeményezését. Olyan körülmények között, ahol a kérdés keletkezésének okát a Részes Államon kívül álló körülmények határozzák meg, a Részes Államok ülése megfelelő intézkedéseket javasolhat, beleértve az ezen Egyezmény 6. Cikkében hivatkozott együttműködés alkalmazását.

6. Az ezen Cikk 2–5. bekezdésében meghatározott intézkedéseken túl, a Részes Államok ülése dönthet úgy, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek nem teljesítéséből fakadó esetek megoldására olyan más általános eljárásokat, vagy konkrét mechanizmusokat fogad el, amilyeneket a megoldás érdekében célszerűnek lát.

9. Cikk

Nemzeti végrehajtási intézkedések

A Részes Államok meghoznak minden megfelelő jogi, igazgatási és egyéb intézkedést ezen Egyezmény végrehajtása érdekében, beleértve a büntetőjogi intézkedések foganatosítását is, hogy megakadályozzanak és elfojtsanak bármely, ezen Egyezmény által a Részes Államok számára tiltott tevékenységet a joghatóságuk vagy az ellenőrzésük alatt álló személyek által vagy területen.

10. Cikk

Viták rendezése

1. Amikor az Egyezmény értelmezésében vagy alkalmazásában két vagy több Részes Állam között vita keletkezik, az érintett Részes Államok kötelesek egymással konzultálni a vita tárgyalásos vagy egyéb, általuk választott békés eszközzel történő gyors megoldása érdekében, beleértve a Részes Államok üléséhez folyamodást és az ügynek a Nemzetközi Bíróság elé történő utalását a Bíróság Alapszabályának megfelelően.

2. A Részes Államok ülése bármilyen, általa megfelelőnek tekintett eszközzel hozzájárulhat a vita rendezéséhez, beleértve közbenjárásának felajánlását, és az érintett Részes Államok felhívását arra, hogy kezdjék meg az általuk választott rendezési eljárást, illetve a közösen elhatározott eljárás esetében határidőt ajánlhat.

11. Cikk

A Részes Államok találkozói

1. A Részes Államok kötelesek rendszeres találkozókon részt venni, hogy megvizsgáljanak minden olyan ügyet, amely ezen Egyezmény alkalmazását vagy végrehajtását illeti, és

szükség esetén döntéseket hozzanak, ideértve:

a) ezen Egyezmény működését és helyzetét;

b) a jelen Egyezmény rendelkezései értelmében benyújtott jelentésekből fakadó kérdéseket;

c) a 6. Cikkkel összhangban folytatott nemzetközi együttműködést és segítségnyújtást;

d) a kazettás lőszer-maradványok mentesítéséhez szükséges technológiák fejlesztését;

e) a Résztes Államoknak ezen Egyezmény 8. és 10. Cikke szerinti beadványait; és

f) a Résztes Államok ezen Egyezmény 3. és 4. Cikkének rendelkezései szerinti beadványait.

2. A Résztes Államok első találkozóját az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára köteles összehívni az ezen Egyezmény hatálybalépését követő egy éven belül. Az ezt követő üléseket az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára évente köteles összehívni egészen az első Felülvizsgálati Konferencia időpontjáig.

3. Ezen Egyezmény nem részes államai, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete, egyéb érintett nemzetközi szervezetek vagy intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, a Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságainak Nemzetközi Szövetsége és más fontosabb nem-kormányzati szervezetek szintén meghívást kaphatnak, hogy az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban megfigyelőként jelen lehessenek.

12. Cikk

Felülvizsgálati Konferenciák

1. Öt évvel ezen Egyezmény hatálybalépése után az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára köteles Felülvizsgálati Konferenciát

összehívni. További Felülvizsgálati Konferenciát az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára akkor köteles összehívni, ha azt a Résztes Államok egyike vagy több Résztes Állam kéri azzal, hogy az egyes Felülvizsgálati Konferenciák között eltelt idő semmiképpen sem lehet kevesebb, mint öt év. Ezen Egyezmény összes Résztes Államát meg kell hívni minden Felülvizsgálati Konferenciára.

2. A Felülvizsgálati Konferenciák céljai a következők:

a) ezen Egyezmény működésének és helyzetének áttekintése;

b) annak mérlegelése, szükség van-e, és ha igen, milyen időközönként, a Résztes Államok 11. Cikk 2. bekezdésében említett további üléseire; és

c) a 3. és a 4. Cikkben foglaltaknak megfelelően, a Résztes Államok beadványaival kapcsolatos döntések meghozatala.

3. Ezen Egyezmény nem Résztes Államai, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete egyéb érintett nemzetközi szervezetek vagy intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, a Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságainak Nemzetközi Szövetsége és más fontosabb nem-kormányzati szervezetek szintén kaphatnak meghívást, hogy az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban, megfigyelőként jelen lehessenek.

13. Cikk

Módosítások

1. Ezen Egyezmény hatálybalépését követően bármelyik Résztes Állam bármikor javasolhatja az Egyezmény módosítását. Minden módosítással kapcsolatos javaslatot az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának kell eljuttatni, aki azt továbbítja a Résztes Államoknak, az álláspontjuk

kinyilvánítását kérve arról, hogy összehívjanak-e Módosítási Konferenciát a javaslat megvitatására. Ha a Részes Államok többsége legkésőbb 90 nappal a javaslat szétküldése után arról értesíti az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárát, hogy támogatja a javaslat további megfontolását, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára köteles összehívni a Módosítási Konferenciát, amelyre minden Részes Államot meg kell hívni.

2. Az ezen Egyezmény nem részes államai, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete, egyéb releváns nemzetközi szervezetek vagy intézmények, regionális szervezetek, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, a Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságainak Nemzetközi Szövetsége és más érintett nem-kormányzati szervezetek meghívást kaphatnak, hogy az elfogadott ügyrendi szabályokkal összhangban megfigyelőként jelen lehessenek.

3. A Módosítási Konferenciát közvetlenül a Részes Államok ülése vagy a Felülvizsgálati Konferencia után kell összehívni, kivéve, ha a Részes Államok többsége azt kéri, hogy korábbi időpontban rendezzék.

4. Ezen Egyezmény minden módosítását a Módosítási Konferencián jelen lévő és szavazó Részes Államok kétharmados többségének kell elfogadnia. A Letétmentyes köteles minden, a fenti módon elfogadott módosítást minden Államnak eljuttatni.

5. Jelen Egyezmény valamely módosítása azt követően lép hatályba az Egyezmény valamennyi olyan Részes Állama számára, mely elfogadja a szóban forgó módosítást, hogy a Részes Államok többsége letétbe helyezte az elfogadásról szóló okiratot. Ezt követően minden további Részes Állam számára abban az időpontban lép hatályba, amikor letétbe helyezi saját elfogadási okiratát.

14. Cikk

Költségek és adminisztratív feladatok

1. A Részes Államok ülései, a Felülvizsgálati Konferenciák és a Módosítási Konferenciák költségeit – az Egyesült Nemzetek Szervezete megfelelő arányos tagdíjskálája alapján – a Részes Államok és az ezeken az üléseken részt vevő, de a jelen Egyezményben nem részes államok viselik.

2. Az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának az ezen Egyezmény 7. és 8. Cikke szerint fölmerült költségeit a Részes Államok viselik az Egyesült Nemzetek Szervezete megfelelő arányos tagdíjskálája alapján.

3. Az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának az ezen Egyezmény szerinti igazgatási feladatai ellátásához az Egyesült Nemzetek Szervezetétől megfelelő mandátum szükséges.

15. Cikk

Aláírás

Ezen, Dublinban, 2008. május 30-án készült Egyezmény minden Állam számára nyitva áll aláírásra Oslóban 2008. december 3-án, illetve azt követően az Egyesült Nemzetek Szervezetének New York-i központjában egészen a hatálybalépés időpontjáig.

16. Cikk

Megerősítés, elfogadás, jóváhagyás vagy csatlakozás

1. Ezen Egyezmény aláírást követő megerősítése, elfogadása, illetve jóváhagyása szükséges.

2. Az Egyezmény nyitva áll csatlakozásra azon Államok számára is, amelyek az Egyezmény létrehozásában nem vettek részt.

3. A megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okiratokat a Letéteményesnél kell letétbe helyezni.

17. Cikk

Hatálybalépés

1. Ez az Egyezmény a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló harmincadik okirat letétbe helyezésének hónapjától számított hatodik hónap első napján lép hatályba.

2. Minden olyan Állam esetében, amely a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okiratát a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló harmincadik okirat letétbe helyezésének időpontja után helyezi letétbe, ez az Egyezmény a szóban forgó Állam megerősítéséről, elfogadásról, jóváhagyásról, illetve csatlakozásról szóló okirata letétbe helyezésének időpontjától számított hatodik hónap első napján lép hatályba.

18. Cikk

Ideiglenes alkalmazás

Az Egyezmény megerősítése, elfogadása, jóváhagyása, illetve az ahhoz történő csatlakozás időpontjában bármely Állam nyilatkozatot tehet arról, hogy az Egyezmény hatálybalépéséig ideiglenes jelleggel alkalmazni fogja az ezen Egyezmény 1. Cikkében foglaltakat.

19. Cikk

Fenntartások

Az Egyezményhez fenntartás nem tehető.

20. Cikk

Időbeli hatály és felmondás

1. Ezen Egyezmény határozatlan időre szól.

2. Minden Részes Állam – nemzeti szuverenitásával élve – jogosult ezen Egyezmény felmondására. A felmondásról köteles előzetesen értesíteni a többi Részes Államot, a Letéteményest, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsát. A felmondásról szóló okiratnak tartalmaznia kell a felmondás részletes indokolását.

3. A felmondás csak a felmondásról szóló okiratnak a Letéteményes általi kézhezvételétől számított hat hónap eltelte után lép hatályba. Ha azonban e hat hónapos időszak lejártakor a felmondó Részes Állam fegyveres konfliktusban áll, a felmondás csak a fegyveres konfliktus befejezését követően lép hatályba.

21. Cikk

Az Egyezményben nem részes államokhoz fűződő kapcsolatok

1. Minden Részes Állam köteles az Egyezmény nem részes államait arra ösztönözni, hogy erősítsék meg, fogadják el, hagyják jóvá az Egyezményt, vagy csatlakozzanak hozzá, ezáltal ösztönözve valamennyi államot az Egyezményben foglaltak betartására.

2. Minden Részes Állam köteles az ezen Egyezményben részt nem vevő Államok kormányait az ezen Cikk 3. bekezdésében hivatkozottak szerint tájékoztatni arról, hogy ezen Egyezmény szerint milyen kötelezettségek hárulnak rá. A Részes Állam köteles továbbá annak normái érvényesítését előmozdítani, és minden tőle telhetőt megtenni, hogy az Egyezményben nem Részes Államokat eltántorítsa a kazettás lőszerek használatától.

3. Nem érintve a jelen Egyezmény 1. Cikkében foglaltakat, valamint a nemzetközi joggal összhangban, a

Részes Államok, azok katonai állománya, vagy állampolgárai részt vehetnek katonai együttműködésben vagy műveletekben a jelen Egyezményben részt nem vevő államokkal, amely államok a Részes Államok számára tiltott tevékenységet fejthetnek ki.

4. A jelen Cikk 3. bekezdése nem jogosít fel egy Részes Államot:

a) a kazettás lőszer fejlesztésére, gyártására, vagy egyéb módon történő beszerzésére;

b) a kazettás lőszer felhalmozására vagy továbbadására;

c) a kazettás lőszer használatára; vagy

d) kifejezetten kazettás lőszer használatát kérni olyan esetekben, amikor a lőszer kiválasztása az adott Részes Állam kizárólagos ellenőrzése alatt áll.

22. Cikk

Letéteményes

A jelen Egyezmény Letéteményese az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára.

23. Cikk

Hiteles szövegek

A jelen Egyezmény arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol szövegei egyformán hitelesek.”

4. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2–3. §, valamint az 5. § az Egyezmény 17. Cikk 2. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) Az Egyezmény, a 2–3. §, valamint az 5. § hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter – annak ismerteté válását követően – a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.

(4) Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a külpolitikáért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, valamint az igazságügyért felelős miniszter gondoskodik.

5. §

IV. Kulturális javak védelme

Kihirdetve	1957.03.06.
Hatályos szöveg	2014.07.16.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Algéria, Vietnam, Namíbia, Afganisztán, Észak-Korea, Dél-Korea

1957. évi 14. törvényerejű rendelet, a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területekről való kivételének tilalma tárgyában) kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság egyezményre vonatkozó megerősítő okiratának letétele 1956. május 17-én, a jegyzőkönyvhöz való csatlakozási okiratának letétele pedig 1956. augusztus 16-án az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére összehívott kormányközi értekezlet 1954. évi május hó 14-én aláírt záróokmányát, valamint ennek mellékleteit képező egyezményt, végrehajtási szabályzatot, jegyzőkönyvet és az értekezlet határozatait a jelen törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett okiratok hivatalos fordítása a következő:

„A kulturális javak háború esetén való védelmére összehívott kormányközi értekezlet záróokmánya

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete által a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló Egyezmény,

az Egyezmény Végrehajtási Szabályzata,

a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló Egyezményhez csatolt Jegyzőkönyv,

kidolgozására és elfogadására összehívott Értekezlet

Németalföld Kormányának meghívására Hágában ült össze, 1954. évi április hó 21-től május hó 14-ig tartott, és az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi Tudományos és Kulturális Szervezete által kidolgozott tervezetek alapján tanácskozott.

Az Értekezlet az alábbi szövegeket dolgozta ki:

A kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló hágai Egyezményt és az Egyezmény Végrehajtási Szabályzatát;

a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló Jegyzőkönyvet.

Az angol, francia orosz és spanyol nyelveken szövegezett Egyezmény, Szabályzat és Jegyzőkönyv a jelen Okmány mellékletét alkotják.

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete gondoskodik arról, hogy ezeket a szövegeket a Közgyűlés többi hivatalos nyelvére lefordítsák.

Az Értekezlet ezenkívül a jelen Okmánynak ugyancsak mellékletét alkotó három határozatot is elfogadott.

Minek hiteléül az alulírottak
kormányaik szabályszerű
meghatalmazása alapján a jelen
Záróokmányt aláírták.

Készült Hágában, az 1954. évi május
hó 14-én angol, francia, orosz és spanyol
nyelven; az eredetit és a hozzátartozó
okmányokat az Egyesült Nemzetek
Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális
Szervezetének levéltárában kell
elhelyezni.

**A kulturális javak fegyveres
összeütközés esetén
való védelméről szóló egyezmény**

A Magas Szerződő Felek
megállapítva, hogy a kulturális javak
a legutóbbi összeütközések során súlyos
károkat szenvedtek és azokat a
haditechnika fejlődése folytán egyre
inkább fenyegeti a pusztulás veszélye:

abban a meggyőződésben, hogy a
kulturális javakban okozott károk,
bármely nép tulajdonát is képezzék ezek
a javak, az egész emberiség kulturális
örökségének megkárosítását jelentik,
minthogy mindegyik nép hozzájárult a
világ kultúrájához:

tekintettel arra, hogy a kulturális
örökség megóvásának a világ összes
népei számára nagy jelentősége van és
ezen örökség nemzetközi védelmének
biztosítása szükséges:

a kulturális javaknak a fegyveres
összeütközés esetén való védelmére
vonakozólag az 1899. évi és az 1907.
évi hágai egyezményekben, valamint az
1935. évi április hó 15-én kötött
washingtoni szerződésben megállapított
elvektől vezettetve;

tekintettel arra, hogy ezen javak
hatályos védelmét még béke idején meg
kell szervezni, mind belső, mind
nemzetközi rendszabályok útján;

azzal az elhatározással, hogy minden
lehetően elkövetnek a kulturális javak
védelmére;

a következő rendelkezésekben
állapodtak meg:

I. fejezet

**A védelemre vonatkozó általános
szabályok**

1. cikk

A kulturális javak meghatározása

A jelen Egyezmény szempontjából
kulturális javaknak tekintendők eredetre
és tulajdonra való tekintet nélkül:

a) a népek kulturális örökségére
nézve nagy jelentőségű ingó vagy
ingatlan javak, amilyenek az építészeti,
művészeti vagy történeti emlékek,
egyházak vagy világiak, a régészeti
lelőhelyek, oly épülethelyek,
amelyeknek meglévő összességéhez
történeti vagy művészeti érdek fűződik,
művészeti alkotások, kéziratok, könyvek
és más művészeti, történeti vagy
régészeti értékű tárgyak, mint
tudományos gyűjtemények, jelentős
könyvgyűjtemények, levéltárak, avagy a
fent meghatározott javak utánpótlása;

b) azok az épületek, amelyek
főképpen és ténylegesen az a)
bekezdésben meghatározott ingó
kulturális javak megőrzésére vagy
kiállítására szolgálnak, amilyenek a
múzeumok, a nagy könyvtárak, a
levéltárak őrző helyek, valamint az a)
bekezdésben meghatározott ingó
kulturális javaknak fegyveres
összeütközés esetén való elrejtésére
szolgáló óvóhelyek;

c) az a) és b) bekezdésben
meghatározott kulturális javak nagyobb
számát befogadó „műemlék
központnak” nevezett központok.

2. cikk

A kulturális javak védelme

A jelen Egyezmény szempontjából a kulturális javak védelme ezeknek a javaknak oltalmazását és kímélését jelenti.

3. cikk

A kulturális javak oltalmazása

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy még béke idején előkészítik a saját területükön levő kulturális javaknak a fegyveres összeütközés előre látható behatásaival szemben való oltalmazását azáltal, hogy az ebből a célból megfelelő rendszabályokat fogantatosítanak.

4. cikk

A kulturális javak kímélése

1. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy mind a saját területükön, mind a más Magas Szerződő Felek területén levő kulturális javakat megkímélik azáltal, hogy megtiltják a védelem alatt álló javaknak, valamint azok közvetlen környékének oly célokra való felhasználását, amely ezeket a javakat fegyveres összeütközés esetén megsemmisülésnek vagy megrongálódásnak tehetné ki, és ezekkel a javakkal szemben minden ellenséges cselekménytől tartózkodnak.

2. A jelen cikk 1. pontjában meghatározott kötelezettségektől eltérni csak abban az esetben lehet, ha az eltérést elháríthatatlan katonai szükségesség követeli meg.

3. A Magas Szerződő Felek ezen felül kötelezik magukat, hogy megtiltanak, megelőznek és szükség esetén megszüntetnek a kulturális javak ellen irányuló minden lopást, fosztogatást, valamint bármilyen alakban megnyilvánuló eltulajdonítást, továbbá ezen javak ellen irányuló minden

rongáló tevékenységet. Ugyancsak tartózkodni fognak a más Magas Szerződő Fél területén levő ingó kulturális javak igénybevételeitől.

4. A Magas Szerződő Felek a kulturális javakkal szemben minden megtorló rendszabálytól tartózkodni fognak.

5. A Magas Szerződő Felek a jelen cikkben megállapított kötelezettségek alól valamely más Magas Szerződő Féllel szemben nem mentesíthetik magukat azzal az indokolással, hogy az utóbbi nem fogantatosította a 3. cikkben a kulturális javak oltalmazására vonatkozólag előírt rendszabályokat.

5. cikk

Megszállás

1. A más Magas Szerződő Fél területét egészben vagy részben megszálló Magas Szerződő Felek kötelesek, amilyen mértékben az lehetséges, támogatni a megszállott terület illetékes belföldi hatóságának a kulturális javak oltalmazására és fenntartására irányuló erőfeszítéseit.

2. Ha a megszállott területen levő és a hadműveletek által megrongált kulturális javak fenntartása céljából sürgős intézkedésre van szükség, és az illetékes belföldi hatóságoknak nincs módjukban azt megtenni, úgy a fenntartáshoz legszükségesebb intézkedéseket, amennyire lehetséges, a belföldi hatóságokkal való szoros együttműködésben a Megszálló Hatalom fogantatosítja.

3. Mindegyik Magas Szerződő Fél, amelynek kormányát valamely ellenállási mozgalom tagjai törvényes kormányuknak tekintik, lehetőség szerint felhívja ezeknek figyelmét az Egyezménynek a kulturális javak megkímélésére vonatkozó rendelkezéseire.

6. cikk

A kulturális javak megjelölése

A kulturális javakat a 16. cikk rendelkezéseinek megfelelően, az azonosításukat megkönnyítő ismertetőjelvényvel lehet ellátni.

7. cikk

Katonai természetű rendszabályok

1. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy a csapataik által használt szabályzatokba vagy utasításokba már béke idején a jelen Egyezmény betartásának biztosítására alkalmas rendelkezéseket vesznek fel, továbbá arra, hogy fegyveres erőik személyzetét már béke idején valamennyi nép kultúrája és kulturális javai tisztelgetésének szellemében oktatják.

2. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy fegyveres erőik keretében már béke idején oly szolgálatot vagy szakszemélyzetet készítenek elő, vagy állítanak fel, amelynek feladata a kulturális javak kímélésére való felügyelet és ezeknek a javaknak oltalmazásával megbízott polgári hatóságokkal való együttműködés.

II. fejezet

A különleges védelemről

8. cikk

A különleges védelem engedélyezése

1. Korlátolt számban különleges védelem alá helyezhetők az ingó kulturális javaknak fegyveres összeütközés esetén való elrejtésére

szolgáló óvóhelyek, műemlékközpontok és más, igen nagy jelentőségű ingatlan kulturális javak azzal a feltétellel, hogy:

a) megfelelő távolságra vannak a nagy ipari központoktól és minden fontos katonai berendezéstől, amely érzékeny pontot képez, mint például repülőtér, rádióadóállomás, a honvédelem részére dolgozó intézmény, bizonyos fontosságú kikötő vagy vasútállomás vagy közlekedési főútvonala;

b) nem használják katonai célra.

2. Az ingó kulturális javak óvóhelyre elhelyezésére való tekintet nélkül különleges védelem alá helyezhető abban az esetben, ha oly módon van megépítve, hogy a bombázás minden valószínűség szerint nem okozhat kárt benne.

3. A műemlékközpontot katonai célokra használnak kell tekinteni, ha azt - akár átmenetileg is - katonai személyek elhelyezésére vagy hadianyag tárolására veszik igénybe. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha a műemlékközpontban a hadműveletekkel közvetlen összeköttetésben álló tevékenység, katonai személyek beszállásolása vagy hadianyag előállításuk folyik.

4. Nem tekinthető katonai célra használásnak az 1. pontban felsorolt kulturális javaknak ezzel a feladattal megbízott fegyveres őrkkel való felügyelete, vagy a közrendnek rendes körülmények közötti fenntartásával megbízott rendőri erőknek a kulturális javak közelében való jelenléte.

5. Ha az 1. pontban felsorolt kulturális javak valamelyike annak a pontnak értelmében vett jelentős katonai berendezés mellett fekszik, azt szintén különleges védelem alá lehet helyezni, ha az ez iránti kérelmet előterjesztő Magas Szerződő Fél kötelezettséget vállal arra nézve, hogy fegyveres összeütközés esetén ezt a berendezést semmiképpen sem fogja felhasználni, nevezetesen kikötő, pályaudvar vagy

repülőter esetében azt minden forgalomból kivonja. Ebben az esetben a forgalom átirányítását még béke idején meg kell szervezni.

6. Különleges védelem illeti a „különleges védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzékébe” felvett kulturális javakat. Ebbe a jegyzékbe való felvétel csak a jelen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban és a Végrehajtási Szabályzatban megállapított feltételeknek megfelelően történhet.

9. cikk

A különleges védelem alatt álló kulturális javak mentessége

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy biztosítják a különleges védelem alatt álló kulturális javak mentességét azáltal, hogy a nemzetközi jegyzékbe való felvételüktől kezdődően minden azok ellen irányuló ellenséges cselekménytől tartózkodnak, valamint attól is, hogy ezeket a javakat vagy környéküket - a 8. cikk 5. pontjában megjelölt eset kivételével - bármilyen katonai célra felhasználják.

10. cikk

Megjelölés és ellenőrzés

A fegyveres összeütközés folyamán a különleges védelem alatt álló kulturális javakat a 16. cikkben meghatározott ismertetőjelvénnnyel kell ellátni, és a Végrehajtási Szabályzatban megállapított nemzetközi jellegű ellenőrzés számára hozzáférhetővé kell tenni.

11. cikk

A mentesség feloldása

1. Ha valamely Magas Szerződő Fél a különleges védelem alatt álló kulturális javak egyike tekintetében a 9. cikk értelmében vállalt kötelezettségét megsérti, az ellenfél - amíg a jogsértés tart - fel van oldva az illető műemlék mentessége biztosításának kötelezettsége alól. Mindazonáltal valahányszor erre lehetőség van előzetes felszólítást intéz a jogsértésnek ésszerű határidőn belül való megszüntetése iránt.

2. A jelen cikk 1. pontjában megállapított esettől eltekintve a különleges védelem alatt álló kulturális javak mentességét csak az elkerülhetetlen katonai szükségesség kivételes esetében lehet feloldani, és csak addig, amíg ez a szükségesség fennáll. Ezt csak a hadosztállyal egyenlő vagy annál jelentősebb alakulat parancsnoka állapíthatja meg. Minden olyan esetben, amelyben a körülmények megengedik, a mentesség feloldásáról szóló döntést előzetesen megfelelően közölni kell az ellenféllel.

3. A mentességet feloldó Félnek erről a kulturális javaknak a Végrehajtási Szabályzattal létesített Főbiztosát a lehető legrövidebb időn belüli írásban és az indokok megjelölésével tájékoztatni kell.

III. fejezet

A kulturális javak szállításáról

12. cikk

Különleges védelem alatti szállítás

1. Kizárólag kulturális javaknak akár valamely területen belül, akár az egyik területről a másik területre történő rendeltetéssel való átszállítására használt szállítmány az érdekelt Magas Szerződő Fél kérelmére a Végrehajtási Szabályzatban megállapított feltételek

mellett különleges védelem alá helyezhető.

2. A különleges védelem alatti szállítás a Végrehajtási Szabályzatban megállapított nemzetközi jellegű felügyelet mellett bonyolódik le és a szállítmányt a 16. cikkben meghatározott ismertetőjelvénnyel lehet ellátni.

3. A Magas Szerződő Felek a különleges védelem alatt álló szállítmánnyal szemben minden ellenséges cselekménytől tartózkodni fognak.

13. cikk

Szállítás sürgős esetben

1. Ha valamelyik Magas Szerződő Fél elbírálása szerint bizonyos kulturális javak biztonsága azoknak átszállítását teszi szükségessé, éspedig olyan sürgősséggel, hogy amellet a 12. cikkben megállapított eljárás nem folytatható le, nevezetesen valamely fegyveres összeütközés bekövetkezésekor a szállítmányt a 16. cikkben meghatározott ismertetőjelvénnyel lehet ellátni, feltéve, hogy a 12. cikk alapján nem kérték a szállítmány mentességét és a kérelmet nem utasították el. A szállítást, amennyiben lehetséges, az ellenféllel közölni kell. Más állam területe felé irányuló szállítmányt semmiképpen sem lehet ismertetőjelvénnyel ellátni, ha a mentességet kifejezetten nem engedélyezték.

2. A Magas Szerződő Felek, amilyen mértékben lehetséges, megteszik a jelen cikk 1. pontjának rendelkezései alá eső és ismertetőjelvénnyel ellátott szállítmányoknak az ellenük irányuló ellenséges cselekményekkel szemben való védelmére szükséges óvintézkedéseket.

14. cikk

A zárolás, elkobzás és zsákmányolás alóli mentesség

1. A zárolás, elkobzás és zsákmányolás alól mentességet élveznek:

a) a 12. vagy a 13. cikkben megállapított védelmet élvező kulturális javak;

b) a kizárólag ezen javak szállítására rendelt szállítóeszközök.

2. A jelen cikk rendelkezései semmiben sem korlátozzák a szemle és az ellenőrzés jogát.

IV. fejezet

A személyzetről

15. cikk

Személyzet

A kulturális javak védelmére rendelt személyzetet, a biztonság követelményeivel összeegyeztethető mértékben, ezeknek a javaknak érdekében kivételes bánásmódban kell részesíteni, és ha az ellenfél hatalmába kerül, biztosítani kell feladatának teljesítését, feltéve, hogy a gondozására bízott kulturális javak szintén az ellenfél hatalmába kerülnek.

V. fejezet

Az ismertetőjelvénnyről

16. cikk

Az Egyezmény jelvénye

1. Az Egyezmény ismertetőjelvénye alul hegyesedő, haránt váltakozó élénkkék és fehér mezőkre osztott pajzs (egy élénkkék négyzetből formálva, melynek egyik sarka egybeesik a pajzs

hegyével, a négyzet felett élénkkék háromszög; ezeket mindkét oldalról egyegy fehér háromszög határolja).

2. A jelvényt a IX. cikkben megállapított feltételek mellett vagy külön, vagy háromszög alakban hármásával (egy jelvény alul) kell alkalmazni.

17. cikk

A jelvény használata

1. Az ismertetőjelvényt hármásával csak az alábbi esetekben lehet felhasználni:

a) a különleges védelem alatt álló kulturális javak;

b) a 11. és 13. cikkben előírt feltételek mellett a kulturális javak szállítmányának;

c) a Végrehajtási Szabályzatban előírt feltételek mellett a rögtönzött óvhelyek megjelölésére.

2. Az ismertetőjelvényt csak az alábbi esetekben lehet felhasználni:

a) a különleges védelem alatt nem álló kulturális javak;

b) a Végrehajtási Szabályzatnak megfelelő módon az ellenőrzési feladatokkal megbízott személyek;

c) a kulturális javak védelmére rendelt személyzet;

d) a Végrehajtási Szabályzatban előírt személyazonossági igazolványok megjelölésére.

3. A fegyveres összeütközés bekövetkezésétől fogva tilos az ismertetőjelvénynek a jelen cikk előző pontjaiban említett eseteken kívül való használata, vagy az ismertetőjelvényhez hasonló jelvénynek bármely célra való felhasználása.

4. Az ismertetőjelvényt ingatlan kulturális javakon csak az illető Magas Szerződő Fél illetékes hatóságának kellően keltezett és aláírt jóváhagyásával egyidejűleg lehet elhelyezni.

VI. fejezet

Az Egyezmény alkalmazási köre

18. cikk

Az Egyezmény alkalmazása

1. A jelen Egyezményt, azoktól a rendelkezésektől eltekintve, amelyek már béke idején hatályosak, két vagy több Magas Szerződő Fél között bekövetkező nyílt háború vagy bármely más fegyveres összeütközés esetében kell alkalmazni, még ha a hadiállapotot egy vagy több Fél nem is ismeri el.

2. Az Egyezményt ugyancsak alkalmazni kell valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének megszállása esetében, még akkor is, ha a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

3. Ha az összeütköző Hatalmak egyike nem tagja a jelen Egyezménynek, az abban részes Hatalmak egymás közötti viszonyában az Egyezmény változatlanul kötelező marad. Nemkülönböztetve az Egyezmény a nem részes Hatalommal való viszonylatban is, ha az kijelenti, hogy elfogadja az Egyezmény rendelkezéseit, annyiban, amennyiben tényleg alkalmazza azokat.

19. cikk

Nem nemzetközi jellegű összeütközés

1. Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező, nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén az összeütköző felek mindegyike köteles alkalmazni a jelen Egyezménynek legalábbis a kulturális javak kímélésére vonatkozó rendelkezéseit.

2. Az összeütköző Feleknek arra kell törekedniük, hogy külön megegyezések útján a jelen Egyezmény egyéb

rendelkezései is egészben vagy részben hatályba lépjenek.

3. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete felajánlhatja szolgálatait az összeütközésben szereplő Feleknek.

4. Az előző rendelkezések alkalmazása semmiben sem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

VII. fejezet

Az Egyezmény végrehajtásáról

20. cikk

Végrehajtási Szabályzat

A jelen Egyezmény alkalmazásának módjait az Egyezmény kiegészítő részét képező Végrehajtási Szabályzat állapítja meg.

21. cikk

Védőhatalmak

A jelen Egyezményt és a Végrehajtási Szabályzatot az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével kell alkalmazni.

22. cikk

Egyeztető eljárás

1. A Védőhatalmak minden olyan esetben felajánlják jó szolgálataikat, amelyben azt a kulturális javak érdekében hasznosnak találják, nevezetesen, ha az összeütköző Felek álláspontja eltérő a jelen Egyezmény vagy a Végrehajtási Szabályzat rendelkezéseinek alkalmazása vagy értelmezése tekintetében.

2. Ebből a célból mindegyik Védőhatalom, akár valamelyik Félnak

vagy az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójának felkérésére, akár saját elhatározásából javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy kiküldötteik, különösen pedig a kulturális javak védelmével megbízott hatóságok képviselői, esetleg alkalmasnak mutakozó semleges területen jöjjenek össze. Az összeütköző Felek kötelesek az összejövételre vonatkozóan hozzájuk intézett felhívásnak eleget tenni. A Védőhatalmak a Felek hozzájárulását fogják kérni ahhoz, hogy ezen az összejövételen valamely semleges Hatalom állampolgára, vagy az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója által ajánlott személy elnöki minőségben részt vegyen.

23. cikk

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének közreműködése

1. A Magas Szerződő Felek a kulturális javak védelmének megszervezésével, vagy a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat alkalmazásával kapcsolatos minden egyéb kérdésben az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének technikai közreműködését kérhetik. A Szervezet a közreműködést saját munkatervének és lehetőségeinek keretei között állapítja meg.

2. A Szervezet jogosult a közreműködés tekintetében saját kezdeményezéséből javaslatokat tenni a Magas Szerződő Feleknek.

24. cikk

Külön megállapodások

1. A Magas Szerződő Felek külön megállapodást köthetnek minden olyan kérdés tekintetében, amelynek különleges szabályozását célszerűnek tartják.

2. Nem köthető oly megállapodás, amely a kulturális javaknak és az azok védelmére rendelt személyzetnek a jelen Egyezményben biztosított védelmét csökkenti.

25. cikk

Az Egyezmény terjesztése

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat szövegének saját országukban mind béke, mind fegyveres összeütközés idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére. Kötelezik magukat nevezetesen arra, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai, és ha lehetséges, a polgári oktatási tervbe oly módon, hogy azoknak alapelveit az egész népesség, de különösen a fegyveres erők és a kulturális javak védelmére rendelt személyzet megismerhesse.

26. cikk

Fordítások és jelentések

1. A Magas Szerződő Felek az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója útján közlik egymással a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat hivatalos fordítását.

2. Ezenfelül legalább négyévenként jelentést tesznek a Főigazgatónak, amely a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat alkalmazása céljából illetékes szerveik által foganatosított, előkészített vagy tervbe vett

rendszeres tájékoztatást.

27. cikk

Értekezletek

1. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a Végrehajtó Tanács jóváhagyásával összehívhatja a Magas Szerződő Felek értekezletét. Köteles összehívni az értekezletet, ha azt a Magas Szerződő Felek legalább egyötöd része kívánja.

2. Az értekezlet hatáskörébe tartozik a jelen Egyezményben és a Végrehajtási Szabályzatban megállapított egyéb ügykörének sérelme nélkül az Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat alkalmazására vonatkozó kérdések tanulmányozása, és ezzel kapcsolatos ajánlások kidolgozása.

3. Az értekezlet ezenfelül a 39. cikkben foglalt rendelkezéseknek megfelelően eljárhat az Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat módosítása tekintetében is, ha a Magas Szerződő Felek többsége képviselteti magát.

28. cikk

Büntető rendelkezések

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra nézve, hogy saját büntető jogrendszerük keretében minden intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a jelen Egyezményt megsértő, vagy annak megsértését elrendelő személyeket, állampolgárságukra való tekintet nélkül, kinyomozzák és büntető vagy fegyelmi úton megbüntessék.

Záró rendelkezések

29. cikk

Az Egyezmény nyelve

1. A jelen Egyezmény angol, francia, orosz és spanyol nyelven készült, mind a négy szöveg egyenlően hiteles.

2. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Közgyűlésének egyéb hivatalos nyelvein is fordításokat fog készíttetni.

30. cikk

Aláírás

A jelen Egyezmény az 1954. május 14-i keltezését viseli és 1954. december 31-i időpontig aláírásra nyitva áll a Hágában, 1954. április 21-től 1954. május 14-ig tartott értekezletre meghívott valamennyi Állam részére.

31. cikk

Megerősítés

1. A jelen Egyezmény megerősítése iránt az aláíró Államoknak saját alkotmányuknak megfelelő eljárást kell lefolytatniuk.

2. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál kell letenni.

32. cikk

Csatlakozás

A jelen Egyezményhez hatálybalépésének napjától fogva csatlakozhatnak a 30. cikkben említett, nem aláíró Államok, valamint az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Végrehajtó Tanácsa által csatlakozásra felhívott más Államok.

A csatlakozás az erre vonatkozó okiratnak az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál való letétele útján történik.

33. cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Egyezmény öt megerősítő okirat letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

2. Ezt követően mindegyik Magas Szerződő Félre nézve megerősítő vagy csatlakozási okiratának letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

3. A 18. és 19. cikkben meghatározott helyzet bekövetkezése esetén az összeütköző Felek részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdete előtt történt megerősítés vagy csatlakozás azonnal hatályba lép.

Ezekben az esetekben az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a 38. cikkben előírt közléseket a leggyorsabb módon foganatosítja.

34. cikk

Tényleges alkalmazás

1. Az Egyezményben részt vevő Államok a hatálybalépés időpontjától számított hat hónapon belül megteszik a maguk részéről az Egyezmény tényleges alkalmazásához szükséges intézkedéseket.

2. Azon Államok részére, amelyek megerősítő vagy csatlakozási okirataikat az Egyezmény hatálybalépése után teszik le, ez a hat hónapi idő a megerősítő vagy a csatlakozási okirat letételétől számít.

35. cikk

Az Egyezmény területi hatálya

Mindegyik Magas Szerződő Fél akár a megerősítés vagy csatlakozás időpontjában, akár bármely későbbi időpontban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójához címzett közlésben kijelentheti, hogy a jelen Egyezmény hatálya azon területek közül, amelyek külügyeinek viteléről gondoskodik, valamennyire vagy melyekre terjed ki. Az említett közlés beérkezésétől számított három hónap elteltével válik hatályossá.

36. cikk

A korábbi Egyezményekhez való viszony

1. Azon hatalmak közötti viszonylatban, amelyek a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól szóló hágai IV. egyezménynek és a tengeri haderővel háború idejében való bombázásról szóló hágai IX. egyezménynek akár 1899. július 29-én, akár 1907. október 18-án aláírt alakjában tagjai, s egyben a jelen Egyezménynek is tagjai, a jelen Egyezmény kiegészíti a fent említett IX. egyezményt, valamint a IV. egyezményhez mellékelt szabályzatot és a jelen Egyezmény 16. cikkében meghatározott jelvény a fent említett IX. egyezmény 5. cikkében megállapított jelvény helyébe lép mindazokban az esetekben, amelyekben a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat ennek az ismertetőjelvénynek a használatát írják elő.

2. Azon Hatalmak közötti viszonylatban, amelyek a művészeti és tudományos intézmények, valamint a történeti emlékek védelmére vonatkozóan Washingtonban, 1935. április 25-én aláírt Szerződés (Roerich-szerződés) tagjai, s egyben a jelen

Egyezménynek is tagjai, a jelen Egyezmény kiegészíti a Roerich-szerződést, és a jelen Egyezmény 16. cikkében meghatározott jelvény a szerződés III. cikkében megállapított lobogó helyébe lép mindazokban az esetekben, amelyekben a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat ennek az ismertetőjelvénynek a használatát írják elő.

37. cikk

Felmondás

1. Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Egyezményt mind saját nevében, mind pedig valamennyi oly terület nevében, amelyek külügyeinek viteléről gondoskodik.

2. A felmondást az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójánál letett irattal kell bejelenteni.

3. A felmondás az azt bejelentő irat vételétől számított egy év elteltével válik hatályossá. Mindazonáltal, ha az év leteltének időpontjában a felmondó Fél fegyveres összeütközésben áll, a felmondás hatálybalépése az ellenségeskedések befejezéséig, és mindenesetre a kulturális javak hazaszállításával kapcsolatos műveletek befejezéséig függőben marad.

38. cikk

Közlések

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a 31., 32. és 39. cikkeken említett megerősítésre, csatlakozásra és elfogadásra vonatkozó összes okiratokról éppúgy, mint a 35., 37. és 39. cikkek alapján történő közlésekről és felmondásokról értesíti a

30. és 32. cikkeken említett Államokat, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

39. cikk

Az Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat módosítása

1. Mindegyik Magas Szerződő Fél javasolhatja a jelen Egyezmény és a Végrehajtási Szabályzat módosítását. A módosításra irányuló javaslatokat az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójával kell közölni, aki a javaslatok szövegét az összes Magas Szerződő Feleknek megküldi azzal a kéréssel, hogy négy hónapon belül közöljék az alábbiakra vonatkozó álláspontjukat:

a) a javasolt módosítás céljából értekezlet összehívását kívánják-e;

b) a javasolt módosításnak értekezlet összehívása nélküli elfogadása mellett vannak-e;

c) a javasolt módosításnak értekezlet összehívása nélküli elvetése mellett vannak-e?

2. A Főigazgató az 1. pont alkalmazása körében kapott válaszokat valamennyi Magas Szerződő Féllel közli.

3. Ha valamennyi Magas Szerződő Fél, amely az előírt időn belül közölte álláspontját az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójával, az 1. pont b) bekezdésének megfelelően arról értesíti a Főigazgatót, hogy véleménye szerint a módosítást értekezlet összehívása nélkül el kell fogadni, döntésüket a Főigazgató a 38. cikk rendelkezéseinek megfelelően közölni fogja. A módosítás valamennyi Magas Szerződő Féllel szemben ettől a közléstől számított 90 nap elteltével lép hatályba.

4. A Főigazgató a Magas Szerződő Feleket értekezletre hívja össze, ha a Magas Szerződő Felek egyharmad részénél többen fejezik ki ez irányú kívánságukat.

5. Az Egyezménynek vagy a Végrehajtási Szabályzatnak az előző pontban előírt eljárás útján történt módosításai csak abban az esetben lépnek hatályba, ha azokhoz az értekezleten képviselt Magas Szerződő Felek egyhangúan hozzájárultak és azokat mindegyik Magas Szerződő Fél elfogadta.

6. Az Egyezménynek vagy a Végrehajtási Szabályzatnak a 4. és 5. pontban előírt értekezleten létrejött módosításait a Magas Szerződő Felek alakszerű okiratnak az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál való letétele útján fogadják el.

7. A jelen Egyezmény vagy a Végrehajtási Szabályzat módosításainak hatálybalépése után csupán az Egyezménynek vagy a Végrehajtási Szabályzatnak ekként módosított szövegét lehet megerősíteni és csak ahhoz lehet csatlakozni.

40. cikk

Beiktatás

A jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. cikkével összhangban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójának kérelmére az Egyesült Nemzetek Titkárságán be kell iktatni.

Ennek hitelül a megfelelően meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Egyezményt.

Készült Hágában, 1954. évi május hó 14-én, egyetlen példányban, amelyet az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének irattárában kell

elhelyezni, s amelynek hitelesített másolatát a 30. és 32. cikkekben említett valamennyi Államnak, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezetének meg kell küldeni.

**A kulturális javaknak fegyveres
összeütközés esetén való védelméről
szóló Egyezmény Végrehajtási
Szabályzata**

I. fejezet

Az ellenőrzésről

1. cikk

A személyek nemzetközi névjegyzéke

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója az Egyezmény hatálybalépése után nemzetközi névjegyzéket készít a Magas Szerződő Felek által a kulturális javak Főbiztosa teendőinek ellátására alkalmasként kijelölt személyekről. Ezt a névjegyzéket az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójának kezdeményezésére a Magas Szerződő Felek által előterjesztett kívánságokhoz képest időnként felül kell vizsgálni.

2. cikk

Az ellenőrzés megszervezése

Amikor valamelyik Magas Szerződő Fél olyan fegyveres összeütközésbe kerül, amelyre az Egyezmény 18. cikkének rendelkezéseit alkalmazni kell:

a) meghatalmazottat nevez ki a saját területén levő kulturális javak védelmére; ha más területet száll meg, köteles külön meghatalmazottat kinevezni az ott levő kulturális javak védelmére;

b) mindegyik Fél Védőhatalma, az alábbi 3. cikk rendelkezéseinek megfelelően küldöttet nevez ki ezzel a Magas Szerződő Féllel ellenséges valamennyi Félhez;

c) az ilyen Magas Szerződő Fél mellé az alábbi 4. cikk rendelkezései értelmében ki kell nevezni a kulturális javak Főbiztosát.

3. cikk

*A Védőhatalmak megbízottainak
kijelölése*

A Védőhatalom küldötteit diplomáciai vagy konzuli személyzetének tagjai közül jelöli ki, vagy annak a Félnek hozzájárulásával, amely mellett a megbízott feladatát el fogja látni, egyéb személyek köréből is.

4. cikk

A Főbiztos kijelölése

1. A kulturális javak Főbiztosát az a Fél, amely mellett feladatát el fogja látni és az ellenfelek Védőhatalmai a személyek nemzetközi névjegyzékéből közös megegyezéssel választják ki.

2. Ha a Felek ez irányú tárgyalásaik megkezdésétől számított három héten belül nem jutnak megegyezésre, a Nemzetközi Bíróság Elnökét kéri fel a Főbiztos kijelölésére, aki azonban működését csak azon Fél hozzájárulása után kezdheti meg, amely mellett feladatát el fogja látni.

5. cikk

A küldöttek hatásköre

A Védőhatalmak küldöttei, ha az Egyezmény megsértését állapítják meg, úgy annak a Félnek hozzájárulásával,

amely mellett feladatukat ellátják, kivizsgálják a sértő cselekmény létrejöttének körülményeit és annak megszüntetése érdekében a helyszínen megfelelő eljárást fogantatosítanak, szükség esetén pedig a Főbiztoshoz fordulnak. A megbízottak tevékenységükről a Főbiztost folyamatosan tájékoztatják.

6. cikk

A Főbiztos hatásköre

1. A kulturális javak Főbiztosa annak a Félnek képviselőjével, amely mellett feladatát ellátja, valamint az érdekelt megbízottakkal letárgyalja az Egyezmény alkalmazására vonatkozó oly kérdéseket, amelyeket eléje terjesztettek.

2. A jelen Szabályzatban meghatározott esetekben döntési és kinevezési jogköre van.

3. Azon Fél hozzájárulásával, amely mellett feladatát ellátja, vizsgálatot rendelhet el és azt maga vezetheti.

4. Az összeütkező Feleknél vagy Védőhatalmaknál megteszi mindazokat a lépéseket, amelyeket az Egyezmény alkalmazása érdekében célravezetőnek tart.

5. Az Egyezmény alkalmazásáról elkészíti a szükséges jelentéseket és közli azokat az érdekelt felekkel, valamint a Védőhatalmakkal. A jelentések másolatát az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójának küldi meg, aki az abban foglaltakból csak a technikai adatokat használhatja fel.

6. Védőhatalom hiányában a Főbiztos gyakorolja a Védőhatalomnak az Egyezmény 21. és 22. cikkeiben meghatározott hatáskörét.

7. cikk

Felügyelők és szakértők

1. A kulturális javak Főbiztosa, valahányszor a küldöttek kérelmére vagy azok véleményének kikérése után szükségesnek találja, azon Félnek, amely mellett feladatát ellátja, javaslatot tesz a kulturális javak meghatározott feladatát ellátó felügyelőjének kinevezése iránt. A felügyelő csak a Főbiztosnak felelős.

2. Mind a Főbiztos, mind pedig a küldöttek és a felügyelők szakértők segítségét vehetik igénybe, akiknek kinevezése iránt ugyancsak az előző pontban említett Félnek tesznek javaslatot.

8. cikk

Az ellenőrző feladat ellátása

A kulturális javak Főbiztosa, a Védőhatalmak küldöttei, valamint a felügyelők és a szakértők semmi esetre sem léphetik át megbízatásuk kereteit. Különösen tartoznak ügyelni azon Magas Szerződő Fél biztonságából adódó szükségességekre, amely mellett megbízatásukat teljesítik, és minden körülmények között tekintettel kell lenniük a katonai helyzet azon követelményeire, amelyeket az említett Magas Szerződő Fél közül velük.

9. cikk

A Védőhatalom helyettesítése

Ha valamelyik összeütkező Fél nem élvezi vagy nem élvezi többé a Védőhatalom támogatását, valamely semleges Államot fel lehet hívni, hogy vállalja a kulturális javak Főbiztosának kijelölésére vonatkozóan a fenti 4. cikkben előírt eljárásban a Védőhatalomra háruló feladatokat. Az ilyképpen kijelölt Főbiztos esetleg

felügyelőket bíz meg a Védőhatalmak küldöttei jelen Szabályzatban meghatározott feladatainak ellátásával.

10. cikk

Költségek

A kulturális javak Főbiztosának, a felügyelőknek és a szakértőknek díjazása, valamint költségeik megtérítése azt a felet terheli, amely mellett feladatukat ellátják; a Védőhatalmak küldötteinek díjazása és költségeik megtérítése tekintetében a Védőhatalom azokkal az államokkal állapodik meg, amelyeknek érdekeit a megbízottak képviselik.

II. fejezet

A különleges védelemről

11. cikk

Rögtönzött óvóhelyek

1. Ha valamelyik Magas Szerződő Fél fegyveres összefutás során bekövetkező, előre nem látott körülmények folytán rögtönzött óvóhely létesítésére kényszerül, és azt különleges védelem alá kívánja helyezni, óhaját azonnal közli a mellette működő Főbiztossal.

2. A Főbiztos - ha véleménye szerint a körülmények és az óvóhelyen elhelyezett kulturális javak jelentősége indokoltá teszik - felhatalmazhatja a Magas Szerződő Felet az Egyezmény 16. cikkében meghatározott ismertetőjelvény alkalmazására. Döntését késedelem nélkül közölni tartozik a Védőhatalmak érdekelt küldötteivel, akik közül bármelyik 30 napon belül elrendelheti a jelvény azonnali levételét.

3. Ha a küldöttek közölték hozzájárulásukat, vagy ha a 30 napos

időköz eltelik anélkül, hogy valamely küldött tiltakozott volna és a rögtönzött óvóhely a Főbiztos véleménye szerint megfelel az Egyezmény 8. cikkében előírt feltételeknek, a Főbiztos felkéri az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatóját, hogy az óvóhelyet a különleges védelem alatt álló kulturális javak jegyzékébe vezesse be.

12. cikk

A különleges védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzéke

1. Fel kell fektetni „a különleges védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzékét”.

2. A jegyzék vezetéséről az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója gondoskodik. A jegyzék másodpéldányait az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkárnak, valamint a Magas Szerződő Feleknek küldi meg.

3. A jegyzék fejezetekre oszlik, melyeknek mindegyike valamelyik Magas Szerződő Félre vonatkozik. Mindegyik Fejezet három pontból áll, ezek: óvóhelyek, műemlékközpontok, egyéb ingatlan kulturális javak. Az egyes fejezetekben felveendő adatokat a Főigazgató állapítja meg.

13. cikk

Felvételi kérelmek

1. Mindegyik Magas Szerződő Fél kérelmet intézhet az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójához a területén levő egyes óvóhelyeknek, műemlékközpontoknak vagy más ingatlan kulturális javaknak a jegyzékbe való felvétele iránt. Ezekben a

kérelmekben meg kell jelölni ezeknek a javaknak a fekvését, és bizonyítani kell, hogy a javak megfelelnek az Egyezmény 8. cikkében előírt feltételeknek.

2. Megszállás esetében a Megszálló Hatalomnak van joga a felvétel iránti kérelem előterjesztésére.

3. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója mindegyik Magas Szerződő Félnek késedelem nélkül megküldi a felvétel iránti kérelmek másolatait.

14. cikk

Tiltakozás

1. Mindegyik Magas Szerződő Fél az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójához intézett levélben tiltakozhat meghatározott kultuális javaknak a jegyzékbe való felvétele ellen. Ennek a levélnek a felvétel iránti kérelem másolata szétküldésének napjától számított négy hónapon belül kell a Főigazgatóhoz megérkeznie.

2. Az ilyen tiltakozást indokolni kell. Egyedül az alábbi indokok hozhatók fel:

a) a szóban levő javak nem kulturális javak;

b) az Egyezmény 8. cikkében előírt feltételek nem forognak fenn.

3. A Főigazgató a tiltakozást tartalmazó levél másolatát késedelem nélkül megküldi a Magas Szerződő Feleknek. Megfelelő esetben kikéri az emlékek, művészeti és történeti helyek, valamint régészeti lelőhelyek nemzetközi bizottságának, valamint, ha szükségesnek tartja, bármely más, megfelelő szakértelemmel rendelkező szervezet vagy személy véleményét.

4. A Főigazgató, vagy az a Magas Szerződő Fél, amely a jegyzékbe való felvételt kérte, a felvétel ellen tiltakozó Magas Szerződő Feleknél a tiltakozás

visszavonása érdekében a megfelelőnek tartott lépéseket mindenkor megteheti.

5. Ha valamely Magas Szerződő Fél még béke idején kérte kulturális javaknak a jegyzékbe való felvételét és még a felvétel megtörténte előtt fegyveres összeütközésbe kerül, a Főigazgató ideiglenes hatállyal azonnal felveszi a jegyzékbe a szóban levő kulturális javakat, a felvétellel szemben emelt vagy még emelhető tiltakozás megerősítése, visszavonása vagy megsemmisítése függőben marad.

6. Ha a tiltakozást előterjesztő Magas Szerződő Fél a tiltakozás előterjesztését követő hat hónapon belül nem értesíti a Főigazgatót a tiltakozás visszavonásáról, a jegyzékbe való felvételt kérő Magas Szerződő Fél a következő pontban szabályozott választott bírósági eljárást veheti igénybe.

7. A választott bíraskodást legkésőbb a tiltakozást tartalmazó levélnek a Főigazgatóhoz való megérkezésétől számított egy éven belül kell kérni. A vitában érdekelt Felek mindegyike egy-egy választott bírót jelöl ki. Abban az esetben, ha a felvétel iránti kérelem ellen egynél több tiltakozás érkezett, a tiltakozó Magas Szerződő Felek együttesen jelölnek ki egy választott bírót. A két választott bíró jelen szabályzat I. cikkében szabályozott nemzetközi névjegyzékbe felvett személyek közül elnököt választ, ha az elnök személyében nem tudnak megegyezni, úgy annak kijelölése végett a Nemzetközi Bíróság elnökéhez fordulnak, aki a kijelölésben nincs szükségképpen a nemzetközi névjegyzékben szereplő személyekhez kötve. Az ily módon megalakult választott bíróság eljárását saját maga határozza meg; határozatai ellen fellebbezésnek nincs helye.

8. Vita keletkezése esetén az abban érdekelt mindegyik Magas Szerződő Fél kijelentheti, hogy nem kívánja az előző pontban szabályozott választott bírói eljárást alkalmazni. Ebben az esetben a

Főigazgató a tiltakozást a Magas Szerződő Felek döntése alá bocsátja. A tiltakozás csak akkor válik hatályossá, ha a Magas Szerződő Felek a leadott szavazatok kétharmad többségével mellette döntenek. A szavazás írásban történik, kivéve, ha az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója az Egyezmény 27. cikkében biztosított hatáskörében elengedhetetlennek tartja az értekezlet összehívását és intézkedik az összehívás iránt. Ha a Főigazgató az írásbeli szavazás mellett dönt, felhívja a Magas Szerződő Feleket, hogy szavazatukat az eziránti megkereséstől számított hat hónapon belül lepecsételt borítékban juttassák el hozzá.

15. cikk

A jegyzékbe való felvétel

1. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója sorszámozva jegyzékbe véteti az összes kulturális javakat, amelyeknek felvételét kérték, ha a kérelemmel szemben a 14. cikk 1. pontjában megállapított határidőben nem jelentettek be tiltakozást.

2. Abban az esetben, ha tiltakozást jelentettek be, a Főigazgató - a 14. cikk 5. pontjában említett eset kivételével - nem intézkedik a kulturális javaknak a jegyzékbe felvétele iránt, amíg a tiltakozást vagy visszavonták, vagy a 14. cikk 7. pontjában, vagy ugyanazon cikk 8. pontjában szabályozott eljárás során helybenhagyták.

3. A 11. cikk 3. pontjában említett esetben a Főigazgató a kulturális javak Főbiztosának kérelme alapján intézkedik a jegyzékbe való felvétel iránt.

4. A Főigazgató a jegyzékbe történő valamennyi felvételtől hiteles másolatot küld az Egyesült Nemzetek Szervezete

Főtitkárának, a Magas Szerződő Feleknek és a felvételi kérelmet előterjesztő Fél kívánságára az Egyezmény 30. és 32. cikkében említett összes Államoknak. A felvétel az elküldéstől számított harminc nap elteltével válik hatályossá.

16. cikk

Törlés

1. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a kulturális javakat törölteti a jegyzékből:

a) annak a Magas Szerződő Félnek a kívánságára, amelynek területén a kulturális javak vannak;

b) ha az a Magas Szerződő Fél, amely a jegyzékbe való felvételt kérte, felmondja az Egyezményt és a felmondás hatályba lépett;

c) a 14. cikk 5. pontjában említett esetben, ha a tiltakozást a 14. cikk 7. pontjában vagy ugyanezen cikk 8. pontjában szabályozott eljárás során helybenhagyták.

2. A Főigazgató a jegyzékből történt valamennyi törlésről hiteles másolatot küld az Egyesült Nemzetek Főtitkárának és valamennyi Államnak, amely a jegyzékbe történt felvételtől másolatot kapott. A törlés ennek elküldésétől számított harminc nap múlva válik hatályossá.

III. fejezet

A kulturális javak szállítása

17. cikk

A mentesség elnyerése iránti eljárás

1. Az Egyezmény 12. cikkének 1. pontjában említett kérelmet a kulturális javak Főbiztosához kell intézni. A kérelemnek tartalmaznia kell az

előterjesztésére alapul szolgáló indokokat, meg kell jelölni az átszállításra kerülő kulturális javak megközelítő számát és jelentőségét, a javak jelenlegi elhelyezését, a szállítóeszközöket, az útvonalat, a szállításra kitűzött időpontot és minden egyéb lényeges adatot.

2. Ha a Főbiztos - a szükségesnek tartott vélemények beszerzése után - a tervezett átszállítást indokoltan tartja, az érdekelt Védőhatalmak küldötteinek véleményét kéri az átszállítás végrehajtásának módozataira nézve. A véleménykérést követően a szállítmányról tájékoztatja az összeütköző Feleket, és az erre vonatkozó közléshez csatolja a szükséges tájékoztatásokat is.

3. A Főbiztos egy vagy több felügyelőt jelöl ki; akik meggyőződnek arról, hogy a szállítmány csupán a kérelemben megjelölt javakat tartalmazza-e, hogy a szállítás a jóváhagyott módozatok szerint bonyolódik-e le, hogy a szállítmányt ellátták-e az ismertetőjelvényekkel; hogy a kijelölt felügyelő vagy felügyelők a szállítmányt rendeltetési helyéig kísérik-e.

18. cikk

Külföldre szállítás

Ha a különleges védelem alatti szállítás más ország területére történik, az Egyezmény 12. cikkén és a jelen szabályzat 17. cikkén kívül a következő rendelkezéseket is alkalmazni kell:

a) A kulturális javakat más Állam területén való elhelyezésük ideje alatt ez az Állam letéteményesként őrzi. Biztosítja ezeknek a javaknak legalábbis azt a gondozását, mint amelyet saját, hasonló jelentőségű kulturális javaira fordít.

b) A letéteményes Állam ezeket a javakat csak az összeütközés

megszűnése után adja vissza; a visszaszolgáltatásnak az erre irányuló kérelemtől számított hat hónapon belül kell megtörténnie.

c) A kulturális javak a szállítással kapcsolatos műveletek ideje alatt és amíg más Állam területén vannak, mindennemű lefoglalás alól mentesek, és azok felett sem a letevő, sem a letéteményes nem rendelkezhet. Mindazonáltal, ha a javak védelme megköveteli, azokat a letéteményes a letevő hozzájárulásával a jelen cikkben megállapított feltételek mellett harmadik Állam területére szállíthatja.

d) A különleges védelem alá helyezés iránti kérelemnek annak kijelentését is tartalmaznia kell, hogy azon Állam, amelynek területére a szállítás irányul, elfogadja a jelen cikk rendelkezéseit.

19. cikk

Megszállott terület

Ha valamelyik Magas Szerződő Fél területét megszálló másik Magas Szerződő Fél a kulturális javakat a terület valamely más helyén levő óvóhelyre szállíttatja át, anélkül, hogy a Szabályzat 17. cikkében előírt eljárás követésére módja lenne, az említett átszállítást nem lehet az Egyezmény 4. cikke értelmében vett eltulajdonításnak tekinteni, ha a kulturális javak Főbiztosa, a rendes örzőszemélyzet véleményének meghallgatása után írásban igazolja, hogy a szállítást a körülmények tették szükségessé.

IV. fejezet

Az ismertetőjelvényről

20. cikk

A jelvény elhelyezése

1. Az ismertetőjelvény elhelyezésének módja és láthatóságának foka mindegyik Magas Szerződő Fél illetékes hatóságainak elbírálására tartozik. A jelvényt különösen lobogókon és karszalagokon lehet feltüntetni. Tárgyakra ráfesthető és minden más szükséges módon is ábrázolható.

2. Mindazonáltal fegyveres összeütközés esetén az Egyezmény 12. és 13. cikkében említett szállítmányokra a jelvényt nappal mind a földről, mind a levegőből jól látható módon kell elhelyezni, ez azonban nem zárja ki a tökéletesebb megjelölést.

A jelvényt a földről jól látható módon kell elhelyezni:

a) megfelelő szabályos távolságokban a különleges védelem alatt álló műemlékközpont kerületének világos megjelölésére;

b) más különleges védelem alatt álló ingatlan kulturális javak bejáratánál.

21. cikk

Személyek azonosságának igazolása

1. Az Egyezmény 17. cikke 2. pontjának b) és c) bekezdésében említett személyek az illetékes hatóság által kiadott, lebélyezett és az ismertetőjelvénnyel ellátott karszalagot viselhetik.

2. Az ismertetőjelvénnyel ellátott különleges személyazonossági igazolványt viselhetnek. Ez az igazolvány legalább az érdekelt családi nevét, utónevét, születésének időpontját, valamint címét vagy rangját és beosztását tartalmazza. Az igazolványt a tulajdonos fényképével, ezenfelül aláírásával vagy ujjlenyomatával, vagy mindkettővel, valamint az illetékes hatóság szárazbélyegzőjével kell ellátni.

3. A jelen Szabályzat mellékletében feltüntetett minták alapján mindegyik Magas Szerződő Fél megállapítja a

személyazonossági igazolvány mintáját. A Magas Szerződő Felek az általuk elfogadott igazolványmintákat egymással közlik. Minden egyes személyazonossági igazolványt lehetőség szerint legalább két példányban kell kiállítani, melyeknek egyikét az igazolványt kiállító hatalom őrzi.

4. A fent említett személyeket jogos indok nélkül nem szabad megfosztani sem személyazonossági igazolványuktól, sem a karszalag viselésének jogától.

AZ IGAZOLVÁNY ELŐLAPJA

Személyazonossági igazolvány a kulturális javak védelmére kirendelt személyzet részére

Családi név:

Utónevek:

Születési idő:

Cím vagy rang:

Beosztás:

a kulturális javaknak fegyveres összeütközés esetén való védelmére vonatkozóan Hágában, 1954. május 14-én kötött Egyezmény alapján kiállított jelen igazolvány tulajdonosa.

Az igazolvány kiállításának kelte:

Az igazolvány száma:

AZ IGAZOLVÁNY HÁTLAGJA

A tulajdonos fényképe

Az aláírás vagy ujjlenyomat, vagy mindkettő

Az igazolványt kiállító hatóság szárazbélyegzője

Termet Szem Haj

A személyazonosság megállapítására szolgáló esetleges egyéb adatok

Jegyzőkönyv

A Magas Szerződő Felek az alábbiakban állapodtak meg:

I.

1. Mindegyik Magas Szerződő Fél kötelezettséget vállal arra, hogy megakadályozza a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére vonatkozóan Hágában, 1954. május 14-én aláírt Egyezmény 1. cikkében meghatározott kulturális javaknak az általa fegyveres összeütközés során megszállott területről való kivételét.

2. Mindegyik Magas Szerződő Fél kötelezettséget vállal arra, hogy zárlat alá helyezi a közvetlenül vagy közvetve, valamely megszállott területről eredő és az ő területére behozott kulturális javakat. A zárlat alá helyezés vagy a behozatal alkalmával hivatalból történik, vagy - ennek hiányában - az említett terület hatóságainak kérelmére.

3. Mindegyik Magas Szerződő Fél kötelezettséget vállal arra, hogy az ellenségeskedések befejeztével az előzőleg megszállott terület illetékes hatóságainak visszaadja a nála levő kulturális javakat, ha ezeket a javakat az 1. pontban kifejezett elvvel ellentétesen vitték ki. Ezeket háborús kártalanítás címén sohasem lehet visszatartani.

4. Az a Magas Szerződő Fél, amelynek feladata volt az általa megszállott területről a kulturális javak kivételének megakadályozása, az előző pont értelmében visszaszolgáltatandó kulturális javak jóhiszemű bírálóit kártalanítani köteles.

II.

5. A valamely Magas Szerződő Fél területéről származó azokat a kulturális javakat, amelyeket a fegyveres összeütközés veszélyével szemben való védelem céljából más Magas Szerződő Fél területén helyeznek el, az ellenségeskedések befejeztével az utóbbi visszaszolgáltatja a származási hely illetékes hatóságának.

III.

6. A jelen Jegyzőkönyv az 1954. május 14-i keltezését viseli, és 1954. december 31-i időpontig aláírásra nyitva áll a Hágában, 1954. április 21-től május 14-ig tartott Értekezletre meghívott valamennyi Állam részére.

7. a) A jelen Jegyzőkönyv megerősítése iránt az aláíró Államoknak saját alkotmányuknak megfelelő eljárást kell lefolytatniuk.

b) A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójánál kell letenni.

8. A jelen Jegyzőkönyvhöz hatálybalépésének napjától fogva csatlakozhatnak a 6. pontban említett nem aláíró Államok, valamint az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Végrehajtó Tanácsa által csatlakozásra felhívott más Államok. A csatlakozás az erre vonatkozó okiratnak az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál való letétele útján történik.

9. A 6. és 8. pontban említett Államok az aláírás, a megerősítés vagy a csatlakozás időpontjában kijelenthetik, hogy a jelen Jegyzőkönyv I. vagy II. részének rendelkezéseit nem tekintik magukra nézve kötelezőnek.

10. a) A jelen Jegyzőkönyv öt megerősítő okirat letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

b) Ezt követően mindegyik Magas Szerződő Félre nézve megerősítő vagy csatlakozási okiratának letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

c) A kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére vonatkozóan Hágában, 1954. május 14-én aláírt Egyezmény 18. és 19. cikkeiben meghatározott helyzet bekövetkezése esetén az összeütköző Felek részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdete előtt történt megerősítés vagy

csatlakozás azonnal hatályba lép. Ezekben az esetekben az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a 14. pontban előírt közléseket a leggyorsabb módon fogantatosítja.

11. a) A Jegyzőkönyvben részt vevő Államok a hatálybalépés időpontjától számított hat hónapon belül megteszik a Jegyzőkönyv tényleges alkalmazásához szükséges intézkedéseket.

b) Azon Államok részére, amelyek megerősítő vagy csatlakozási okirataikat a Jegyzőkönyv hatálybalépése után teszik le, ez a hat hónapi idő a megerősítő vagy a csatlakozási okirat letételétől számít.

12. Mindegyik Magas Szerződő Fél akár a megerősítés vagy a csatlakozás időpontjában, akár bármely későbbi időpontban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójához címzett közlésben kijelentheti, hogy a jelen Jegyzőkönyv hatálya azon területek közül, amelyek külügyeinek viteléről gondoskodik, valamennyire vagy melyekre terjed ki. Az említett közlés beérkezésétől számított három hónap elteltével válik hatályossá.

13. a) Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Jegyzőkönyvet mind saját nevében, mind pedig valamennyi oly terület nevében, amelyek külügyeinek viteléről gondoskodik.

b) A felmondást az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatójánál letett irattal kell bejelenteni.

c) A felmondás az azt bejelentő irat vételétől számított egy év elteltével válik hatályossá. Mindazonáltal, ha ez év leteltének időpontjában a felmondó Fél fegyveres összeütközésben áll, a felmondás hatálybalépése az ellenségeskedések befejezéséig és mindenesetre a kulturális javak

hazaszállítására irányuló műveletek lebonyolításáig függőben marad.

14. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a 7., 8. és 15. pontban említett megerősítésre, csatlakozásra és elfogadásra vonatkozó összes okiratokról éppúgy, mint a 12. és 13. pont alapján történő közlésekről és felmondásokról értesíti a 6. és 8. pontban említett Államokat, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

15. a) A jelen Jegyzőkönyvet módosítani lehet, ha a módosítást a Magas Szerződő Felek több mint egyharmad része kéri.

b) Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója ebből a célból Értekezletet hív össze.

c) A jelen Jegyzőkönyv módosításai csak abban az esetben lépnek hatályba, ha azokhoz az Értekezleten képviselt Magas Szerződő Felek egyhangúan hozzájárultak, és azokat mindegyik Magas Szerződő Fél elfogadta.

d) A jelen Jegyzőkönyvnek a b) és c) bekezdésben említett értekezlet útján történt módosításait a Magas Szerződő Felek alakszerű okiratnak az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójánál való letétele útján fogadják el.

e) A jelen Jegyzőkönyv módosításának hatálybalépése után csupán a Jegyzőkönyv ekként módosított szövegét lehet megerősíteni, és csak ahhoz lehet csatlakozni.

A jelen Jegyzőkönyvet az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. cikkével összhangban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatójának kérelmére az Egyesült Nemzetek titkárságán be kell iktatni.

Ennek hitelül a megfelelően meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Jegyzőkönyvet.

Készült Hágában, az 1954. évi május hó 14-én angol, francia, orosz és spanyol nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének irattárában kell elhelyezni, s melynek hitelesített másolatait a 6. és 8. pontban említett valamennyi Államnak, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezetének meg kell küldeni.

I. határozat

Az Értekezlet kifejezi azt az óháját, hogy abban az esetben, hogy ha az Alapokmány rendelkezéseinek megfelelően katonai cselekményekre kerül sor, az Egyesült Nemzetek Szervezetének illetékes szervei intézkedjenek aziránt, hogy az e cselekményben részt vevő fegyveres erők részéről az Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása biztosítható.

II. határozat

Az Értekezlet kifejezi az óháját, hogy a Magas Szerződő Felek mindegyike az Egyezményhez való csatlakozása után, a saját alkotmányos és közigazgatási rendszerének keretében, haladéktalanul nemzeti tanácsadó bizottságot állítson fel, amely meghatározott számú olyan személyekből áll, mint például a régészeti szolgálat és a múzeumok stb. felelős vezetői, a vezérkar képviselője, a külügyminisztérium képviselője, egy nemzetközi jogi szakértő és két vagy három további tag, akik az Egyezmény által felölelt területen működnek, vagy e téren különös szakértelemmel rendelkeznek.

Ennek a Bizottságnak - amely annak a miniszternek, vagy más felelős vezetőnek a felügyelete alatt működjék, akinek az irányítása alá tartozik a kulturális javak védelmére hivatott

belföldi hatóság - a következő feladatai lehetnek:

a) tanácsadás a kormány részére olyan rendszabályok tárgyában, amelyek mind béke, mind fegyveres összeütközés idején az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatban törvényhozási, technikai vagy katonai téren szükségesnek mutatkoznak;

b) fegyveres összeütközés keletkezése vagy annak veszélye esetén közbenjárás saját kormányánál annak érdekében, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően gondoskodjék a saját országában és a más országok területén fekvő kulturális javaknak az ország fegyveres erői részéről való megismerése, tiszteltben tartása és megvédelmezése iránt;

c) a kapcsolat és együttműködés biztosítása - kormányával egyetértőleg - más hasonló nemzeti bizottságokkal és minden illetékes nemzetközi szervvel.

III. határozat

Az Értekezlet kifejezi azt az óháját, hogy az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a kulturális javak fegyveres összeütközése esetén való védelméről szóló Egyezmény hatálybalépése után, minél hamarabb összehívja a Magas Szerződő Felek értekezletét.”

3. § Az 1. §-ban említett záróokmány, egyezmény, végrehajtási szabályzat és az értekezlet határozatai a Magyar Népköztársaságra nézve az 1956. évi augusztus 17. napján lépett hatályba. A jegyzőkönyv 1956. évi november hó 16. napján lépett hatályba. Az említett okiratok végrehajtásáról az ügykör szerint érdekelt miniszterekkel egyetértésben a kulturális örökség védelméért felelős miniszter gondoskodik.

Kihirdetve	2006.02.23.
Hatályos szöveg	2014.07.16.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Algéria, Vietnam, Namíbia, Afganisztán, Észak-Korea, Dél-Korea

2006. évi XXIX. törvény, a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi Hágai Egyezmény Második Kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről és a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

(A Jegyzőkönyv megerősítéséről szóló okirat letétbe helyezése 2005. október 26. napján megtörtént; a Jegyzőkönyv – annak 43. Cikke 2. pontjának értelmében – a Magyar Köztársaság vonatkozásában 2006. január 26. napján hatályba lépett.)

1. § Az Országgyűlés a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi Hágai Egyezmény Második Kiegészítő Jegyzőkönyvét (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) e törvénnyel kihirdeti.

2. § Az Egyezmény hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**Második Jegyzőkönyv
a kulturális javak fegyveres
összeütközés esetén való védelméről
szóló 1954. évi Hágai Egyezményhez**

A Felek

felismerve, hogy a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmének javítására és külön meghatározott kulturális javak tekintetében kiemelt védelmi rendszer létrehozására van szükség,

ismételten megerősítve a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. május 14-én kelt Egyezmény rendelkezéseit, és kihangsúlyozva, hogy ezen rendelkezéseket végrehajtásuk elősegítését célzó intézkedések útján ki kell egészíteni,

azzal a szándékkal, hogy az Egyezményt aláíró Magas Szerződő

Felek részére olyan eszközt biztosítson, amely közvetlenebb részvételüket teszi lehetővé a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmében ennek megfelelő eljárások létrehozásával,

tekintettel arra, hogy a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére vonatkozó szabályok a nemzetközi jog változását tükrözik,

megerősítve, hogy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései által nem szabályozott kérdésekre továbbra is a bevett nemzetközi jog szabályai irányadók, a következő kérdésekben állapodtak meg:

I. Fejezet

BEVEZETÉS

1. Cikk

Definíciók

A jelen Jegyzőkönyv szempontjából
a) a „Felek” a jelen Jegyzőkönyvben részt vevő Államokat jelentik;

b) „kulturális javak” alatt az Egyezmény 1. Cikkében meghatározott kulturális javak értendők;

c) „Egyezmény” alatt a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló Hágai Egyezmény értendő, amely Hágában készült 1954. május 14-én;

d) „Magas Szerződő Fél” alatt valamely az Egyezményben részt vevő Állam értendő;

e) a „kiemelt védelem” a 10. és 11. Cikkben megállapított kiemelt védelmi rendszert jelenti;

f) „katonai célpontnak” az a tárgy tekintendő, amely jellegénél, fekvésénél, céljánál és használatánál fogva hatékony szerepet tölt be katonai akcióban, és amelynek teljes vagy részleges megsemmisítése, elfoglalása vagy semlegesítése az adott időben uralkodó körülmények között határozott katonai előnyt biztosít;

g) „tiltott” a nemzetközi jog vagy a megszállott területen belül hatályos törvények alkalmazandó szabályainak kényszer alatti vagy más módon való megsértését jelenti;

h) a „jegyzék” a 27. Cikk 1. pontjának b) bekezdés szerint megállapított kiemelt védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzékét jelenti;

i) „Főigazgató” alatt az UNESCO Főigazgatója értendő;

j) „UNESCO” az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetét jelenti;

k) „Első Jegyzőkönyvnek” a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. május 14-én kelt Jegyzőkönyv tekintendő.

2. Cikk

Az Egyezményhez való viszony

A jelen Jegyzőkönyv kiegészíti az Egyezményt a jelen Jegyzőkönyvben részt vevő Felek közötti viszonylatban.

3. Cikk

Alkalmazási terület

1. A béke idején alkalmazandó rendelkezéseken kívül, az Egyezmény 18. Cikke 1. és 2. pontjában, valamint a 22. Cikk 1. pontjában meghatározott helyzetek esetében a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. Ha a fegyveres összeütközésben részt vevő Felek egyikére nézve nem kötelező a jelen Jegyzőkönyv, az abban részes egyéb Felek egymás közötti viszonyában a Jegyzőkönyv változatlanul kötelező marad. Nemkülönböztetve kötelező a jelen Jegyzőkönyv az összeütköző nem részes Állammal való viszonylatban is, ha az elfogadja ezen Jegyzőkönyv rendelkezéseit, annyiban, amennyiben tényleg alkalmazza azokat.

4. Cikk

Az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv

III. fejezete

és egyéb rendelkezései közötti viszony

A jelen Jegyzőkönyv III. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazása nem érinti:

a) az Egyezmény I. fejezetében, valamint a jelen Jegyzőkönyv II. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazását;

b) az Egyezmény II. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazását, kivéve azt az esetet, amikor – akár a jelen Jegyzőkönyvben részes Felek között vagy valamely Fél és egy olyan Állam között születik megállapodás, amely elfogadja és ténylegesen alkalmazza a jelen Jegyzőkönyvet a 3. Cikk 2. pontjával összhangban, amelynek értelmében a kulturális javak tekintetében mind a különleges, mind a kiemelt védelem engedélyezve lett –

csak a kiemelt védelem rendelkezései alkalmazandók.

II. Fejezet

A VÉDELEMRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

5. Cikk

A kulturális javak oltalmazása

A kulturális javaknak béke idején fegyveres összeütközés előrelátható behatásaival szembeni, az Egyezmény 3. Cikke szerinti oltalmazásának előkészítésére tett intézkedések, amennyiben szükséges, terjedjenek ki a következőkre: leltárkészítés, szükségintézkedések megtervezése tűz és szerkezeti összeomlás esetére, előkészületek ingó kulturális javak elszállítására vagy gondoskodás az említett kulturális javak megfelelő helyszíni védelméről, és a kulturális javak oltalmazásáért felelős illetékes hatóságok kijelölése.

6. Cikk

Kulturális javak kímélése

Az Egyezmény 4. Cikkével összhangban a kulturális javak kímélése biztosításának céljából:

a) az Egyezmény 4. Cikkének 2. pontja szerinti elkerülhetetlen katonai szükség alapján mentességet feloldani, és kulturális javak ellen ellenséges cselekményt elkövetni csak abban az esetben és csak addig lehet, amíg:

(i) az említett kulturális javak funkciójukat tekintve katonai célpontokká váltak; és

(ii) más ésszerű megoldás nem áll rendelkezésre, amely a szóban forgó célpont ellen elkövetett ellenséges

cselekmény által nyújtott katonai előnyhöz hasonló lehetőséget kínálna;

b) az Egyezmény 4. Cikkének 2. pontja szerinti elkerülhetetlen katonai szükség alapján mentességet feloldani, és a kulturális javakat olyan célokra felhasználni, amelyek azokat megrongálódásnak vagy megsemmisülésnek tehetnék ki, csak abban az esetben és csak addig lehet, amíg hasonló katonai előny eléréséhez nincs lehetőség a kulturális javak ilyen használata és más ésszerű módszer közötti választásra;

c) elkerülhetetlen katonai szükségre vonatkozó döntést csak zászlóaljjal egyenlő vagy annál jelentősebb katonai erő parancsnoka hozhat, vagy annál kisebb katonai erőé, amennyiben a körülmények más lehetőségre nem adnak módot;

d) az a) bekezdés szerint hozott döntés alapján indított támadás esetében, amennyiben a körülmények megengedik, a döntést előzetesen megfélemlően közölni kell.

7. Cikk

Támadás esetén tett óvintézkedések

A katonai műveletek lebonyolítására vonatkozó nemzetközi humanitárius jog által előírt egyéb óvintézkedések sérelme nélkül, az összeütköző Felek:

a) minden lehető elkövetnek annak biztosítására, hogy a támadás célpontjai ne az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak legyenek;

b) a támadás eszközeinek és módszereinek kiválasztása során minden ésszerű óvintézkedést megtesznek annak érdekében, hogy az Egyezmény 4. Cikke szerinti védelem alatt álló kulturális javak esetleges megrongálódását elkerüljék, vagy mindenképpen a lehető legkisebbre csökkentsék;

c) tartózkodnak olyan támadás megindításáról döntést hozni, amely az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak esetleges olyan megrongálódását okozhatja, amely az előrelátható konkrét és közvetlen katonai előny szempontjából túlzott mértékű lenne; valamint

d) megszüntetik és felfüggesztik a támadást, ha nyilvánvalóvá válik, hogy:

(i) a célpontok az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak;

(ii) a támadás az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak esetleges olyan megrongálódását okozhatja, ami a várható konkrét és közvetlen katonai előny szempontjából túlzott mértékű lenne.

8. Cikk

Ellenségeskedéssel szembeni ővintézkedések

Az összeütköző Felek, amilyen mértékben lehetséges:

a) az ingó kulturális javakat a katonai célpontok közeléből elszállítják vagy a helyszínen megfelelő védelemről gondoskodnak;

b) elkerülik katonai célpontok kulturális javak mellett történő elhelyezését.

9. Cikk

Megszállott területen lévő kulturális javak védelme

1. Az Egyezmény 4. és 5. Cikkében foglalt rendelkezéseinek sérelme nélkül a más fél területét részben vagy egészben megszálló Fél köteles a megszállott területre nézve megtiltani és megelőzni:

a) a kulturális javak tiltott kivitelét, egyéb módon történő elszállítását vagy tulajdonjogának átruházását;

b) bármely régészeti feltárást, kivéve, ha az szigorúan a kulturális javak oltalmazásához, nyilvántartásba vételéhez vagy megőrzéséhez szükséges;

c) a kulturális javak oly átalakítását, más célra történő felhasználását, amely kulturális, történeti vagy tudományos bizonyítékok elrejtését vagy megsemmisítését célozza.

2. A megszállott területen lévő kulturális javak régészeti feltárása, átalakítása vagy más célra történő felhasználása, amennyiben a körülmények megengedik, a megszállott terület illetékes belföldi hatóságaival szoros együttműködésben történjen.

III. Fejezet

KIEMELT VÉDELEM

10. Cikk

Kiemelt védelem

A kulturális javak kiemelt védelem alá helyezhetők, feltéve, hogy azok a következő három feltételnek elegendő tesznek:

a) az emberiség számára kiemelkedő jelentőségű kulturális örökségek;

b) a kulturális javakat megfelelő belső jogi és közigazgatási intézkedések védik, amelyek elismerik azok kivételes kulturális-történelmi értékét, és biztosítják legmagasabb szintű védelmüket;

c) nem használják azokat katonai célokra vagy katonai területek megvédésére, továbbá a kulturális javak felett felügyeletet gyakorló Fél nyilatkozatot tett, amelyben megerősíti, hogy nem kerül sor ilyen célú felhasználásra.

11. Cikk

A kiemelt védelem engedélyezése

1. Mindegyik Fél listát terjeszt elő a Bizottságnak azokról a kulturális javakról, amelyek kiemelt védelmének engedélyezése iránt kérelmet kíván intézni.

2. A kulturális javak felett fennhatósággal bíró és felügyeletet gyakorló Fél kérheti azok felvételét a 27. Cikk 1. pontjának *b)* bekezdésével összhangban megállapított jegyzékbe. A kérelemnek tartalmaznia kell a 10. Cikkben foglalt feltételekhez kapcsolódó valamennyi szükséges információt. A Bizottság felkérheti valamelyik Felet, hogy kérvényezze a szóban forgó kulturális javak jegyzékbe felvételét.

3. Egyéb felek, a Kék Pajzs Nemzetközi Bizottsága és más, megfelelő szakértelemmel rendelkező nem kormányzati szervezetek javaslatot tehetnek a Bizottságnak bizonyos kulturális javakra nézve. Ebben az esetben a Bizottság dönthet valamely Fél felkéréséről, hogy a szóban forgó Fél kérelmezze kulturális javainak a jegyzékbe való felvételét.

4. Az olyan területen fekvő kulturális javaknak, amelyek feletti szuverenitásra vagy fennhatóságra több Állam is igényt tart, sem a jegyzékbe való felvételük iránti kérelem, sem maga a felvételük, semmiképpen sem sértheti a vitában álló Felek jogait.

5. A jegyzékbe való felvétel iránti kérelem kézhezvételkor a Bizottság köteles valamennyi Felet a kérelemről tájékoztatni. A Felek a kérelmet illetően hatvan napon belül tiltakozást intézhetnek a Bizottsághoz. A fenti tiltakozások kizárólag a 10. Cikkben foglalt feltételek alapján történhetnek. A tiltakozások konkrétak és tényszerűek legyenek. A Bizottság mérlegeli a tiltakozásokat, a döntés meghozatala

előtt megfelelő módot biztosítva a felvételt kérő Félnek a válasza. Ha ilyen tiltakozások kerülnek a Bizottság elé, a 26. Cikkre való tekintet nélkül, a Bizottság a jelenlévő és szavazó tagok négyötödös többségével hozza meg döntését.

6. A kérs elbírálása során a Bizottság kormányzati és nem kormányzati, valamint egyéni szakértők tanácsát is kikérheti.

7. Kiemelt védelem engedélyezéséről vagy elutasításáról szóló döntés kizárólag a 10. Cikkben említett feltételek alapján születhet.

8. Kivételes esetekben, amikor a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a kulturális javak jegyzékbe való felvételét kérelmező Fél nem tudja a 10. Cikk *b)* bekezdésében meghatározott feltételeket teljesíteni, a Bizottság dönthet a kiemelt védelem megadásáról, feltéve, hogy a kérelmező Fél a 32. Cikkkel összhangban nemzetközi segítség iránti kérelmet nyújt be.

9. Ellenségeskedések kitörésekor az összeütköző Fél veszélyhelyzet alapján kérheti a fennhatósága és felügyelete alá tartozó kulturális javak kiemelt védelmét, amely kérelmet a Bizottsághoz kell intézni. A kérelmet a Bizottság valamennyi összeütköző Félhez haladéktalanul köteles eljuttatni. Az ilyen esetekben a Bizottság sürgősségi alapon mérlegeli a szóban forgó Felektől beérkezett tiltakozásokat. Az ideiglenes kiemelt védelemről szóló döntést, amint lehet, a jelenlévő és szavazó tagok négyötödös többségével meg kell hozni, tekintet nélkül a 26. Cikk rendelkezéseire. A Bizottság engedélyezheti a kulturális javak ideiglenes kiemelt védelmét addig, amíg a kiemelt védelem engedélyezésére kezdeményezett rendes eljárás nem fejeződik be, feltéve, hogy a 10. Cikk *a)* és *c)* bekezdéseiben foglalt rendelkezések teljesülnek.

10. A kulturális javak kiemelt védelmét a jegyzékbe való felvételükkel engedélyezi a Bizottság.

11. A Főigazgató haladéktalanul értesítést küld az Egyesült Nemzetek Főtitkáranak a Bizottságnak valamely kulturális javak jegyzékbe való felvételéről hozott döntéséről.

12. Cikk

Kiemelt védelem alatt álló kulturális javak mentessége

Az összeütköző Felek biztosítják a kiemelt védelem alatt álló kulturális javak mentességét azáltal, hogy tartózkodnak ezen javakat támadás célpontjává tenni, vagy ezen javakat vagy közvetlen környezetüket bármilyen katonai cselekmény támogatására használni.

13. Cikk

Kiemelt védelem elvesztése

1. A kiemelt védelem alatt álló kulturális javak csak akkor esnek el ettől a védelemtől:

a) ha az ilyen védelmet a 14. Cikkkel összhangban feloldják vagy megszüntetik; vagy

b) ha, valamint addig, amíg a kulturális javak használatukat tekintve katonai célpontként működnek.

2. Az 1. pont b) bekezdése esetében az említett javakat csak akkor lehet támadás célpontjaként használni, ha:

a) a támadás az egyetlen ésszerű eszköz, amellyel az 1. pont b) bekezdésében említett javak fenti felhasználásának véget lehet vetni;

b) a támadás eszközeinek és módszereinek kiválasztása során minden ésszerű óvintézkedést meghoztak a fenti felhasználás megszüntetésére, valamint

a kulturális javak megrongálódásának elkerülésére vagy mindenestre a lehető legkisebbre csökkentésére;

c) a körülmények megengedik, közvetlen önvédelem szükségessége miatt:

(i) a támadásra a legfelsőbb hadműveleti parancsnoki szinten adják ki a parancsot;

(ii) a szembenálló erők megfelelő előzetes figyelmeztetést kapnak, amely az 1. pont b) bekezdésében említett célú felhasználás befejezését követeli; és

(iii) a szembenálló erőknek a helyzet orvoslására megfelelő idő áll rendelkezésre.

14. Cikk

A kiemelt védelem feloldása és megszüntetése

1. Ha a kulturális javak már nem teljesítik a jelen Jegyzőkönyv 10. Cikkében meghatározott feltételek egyikét, a Bizottság feloldhatja a kiemelt védelmi státuszt a szóban forgó kulturális javaknak a jegyzékből való törlésével.

2. A 12. Cikk súlyos megsértése esetén, amely megsértés a kiemelt védelem alatt álló kulturális javak egyikének katonai cselekmény támogatására való használatából ered, a Bizottság feloldhatja annak kiemelt védelmi státuszát. Amennyiben a fenti jogsértések folyamatosan előfordulnak, a Bizottság kivételesen megszüntetheti ezt a státuszt a szóban forgó kulturális javaknak a jegyzékből való törlésével.

3. A Főigazgató köteles haladéktalanul értesítést küldeni az Egyesült Nemzetek Főtitkáranak és a jelen Jegyzőkönyvben részes valamennyi Félnek, a Bizottságnak a kiemelt védelem feloldása vagy megszüntetése iránti valamely döntéséről.

4. Az ilyen döntés meghozatala előtt a Bizottság lehetőséget nyújt a Feleknek véleményük kifejtésére.

IV. Fejezet

BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉG ÉS BÍRÓSÁGI HATÁSKÖR

15. Cikk

A jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértése

1. A jelen Jegyzőkönyv értelmében jogsértést követ el az a személy, aki szándékosan és az Egyezmény vagy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit megsértve az alábbi cselekmények valamelyikét elköveti:

a) kiemelt védelem alatt álló kulturális javakat támadás célpontjává tesz;

b) kiemelt védelem alatt álló kulturális javakat vagy közvetlen környéküket katonai cselekmény támogatására használ;

c) az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv értelmében védelem alatt álló kulturális javakban nagyfokú pusztítást végez, vagy azokat eltulajdonítja;

d) az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv értelmében védelem alatt álló kulturális javakat támadás célpontjává tesz;

e) az Egyezmény értelmében védelem alatt álló kulturális javak ellen lopást, fosztogatást vagy rongáló tevékenységet folytat, vagy a javakat eltulajdonítja.

2. Mindegyik Fél szükség szerint olyan intézkedéseket fogantat, amelyek segítségével az adott államon belüli törvények szerint a jelen Cikkben említett cselekmények büntetnek minősülnek, és az ilyen cselekmények megfelelő büntetéssel sújthatók. Ennek során a Felek a törvények és a

nemzetközi jog általános elveit betartják, beleértve azokat a szabályokat is, amelyek az egyéni büntetőjogi felelősséget bármilyen más személyekre is kiterjeszthetik, akik közvetlenül nem vettek részt a cselekmény elkövetésében.

16. Cikk

Büntető joghatóság

1. Anélkül, hogy a 2. pont rendelkezéseit érintené, mindegyik Fél megteszi a szükséges jogi intézkedéseket, hogy a 15. Cikkben meghatározott bűncselekmények fölött büntető joghatóságot szerezzen az alábbi esetekben:

a) ha az ilyen cselekményt az illető Állam területén követték el;

b) ha a feltételezett elkövető az illető Állam állampolgára;

c) a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdésében meghatározott cselekmények esetében, ha a feltételezett elkövető az illető Állam területén tartózkodik.

2. A büntető joghatóság gyakorlása tekintetében az Egyezmény 28. Cikkének sérelme nélkül:

a) a jelen Jegyzőkönyv nem zárja ki az egyéni büntetőjogi felelősséget vagy a büntető joghatóság gyakorlását a belső törvények vagy az alkalmazandó nemzetközi jog szerint, és nem befolyásolja a büntető joghatóság gyakorlását a bevett nemzetközi jog szerint;

b) azt az esetet kivéve, amikor egy Állam annak ellenére, hogy nem tagja a jelen Jegyzőkönyvnek, de elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit a 3. Cikk 2. pontjával összhangban, a fegyveres erők tagjai és valamely a jelen Jegyzőkönyvet nem aláíró Állam állampolgára, kivéve azokat az állampolgárokat, amelyek a nem aláíró Állam fegyveres erőinél szolgálnak, a

jelen Jegyzőkönyv értelmében nem tartoznak egyéni büntetőjogi felelősséggel és a jelen Jegyzőkönyv nem tartalmaz olyan kötelezettséget, amely a nevezett személyek feletti büntető joghatóság megállapítására vagy azok kiadatására vonatkozik.

17. Cikk

Büntetőeljárás

1. Az a Fél, amelynek területén a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdésében meghatározott cselekmény feltételezett elkövetője tartózkodik, amennyiben a szóban forgó Fél nem adja ki az említett személyt, köteles az ügyet maradéktalanul és indokolatlan késlekedés nélkül az illetékes hatóságainak átadni büntetőeljárás céljából az államon belüli törvények vagy, amennyiben alkalmazható, a nemzetközi jog vonatkozó szabályai szerinti eljárások lefolytatásával.

2. Bármely olyan személynek, aki ellen az Egyezményvel vagy a jelen Jegyzőkönyvvel kapcsolatosan eljárás folyik – tekintet nélkül a nemzetközi jog vonatkozó szabályaira, amennyiben azok alkalmazhatók – a belső törvények és a nemzetközi jog szerint pártatlan tárgyalást kell biztosítani, és egyetlen esetben sem kaphat az említett személy kedvezőtlenebb biztosítékokat, mint amelyeket a nemzetközi jog előír.

18. Cikk

Kiadatás

1. A 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdéseiben meghatározott cselekmények a Felek között a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépése előtt fennálló bármely kiadási egyezmény részének tekintendők, mint kiadási bűncselekmények. A Felek vállalják,

hogy a közöttük a jövőben létrejövő valamennyi kiadási egyezmény részét képezik a fenti cselekmények.

2. Ha valamelyik Fél, amely egyezmény meglétéhez köti a kiadást egy olyan Féltől kap kiadási kérelmet, amellyel nincs kiadási egyezménye, a megkeresett Fél saját választása szerint a jelen Jegyzőkönyvet tekintheti a kiadás jogi alapjának a 15. Cikk 1. pontja a)–c) bekezdéseiben meghatározott cselekményekre nézve.

3. Azok a Felek, amelyek nem kötik a kiadást egyezmény meglétéhez, a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdésében meghatározott cselekményeket egymás közt kiadási bűncselekményeknek tekintik a megkeresett Fél törvényeiben előírt feltételektől függően.

4. Amennyiben szükséges, a Felek közötti kiadás szempontjából a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdésében meghatározott cselekmények akként kezelhetők, mintha azokat nemcsak azon a helyszínen követték volna el, ahol előfordultak, hanem azon azon Felek területén, amelyek a 16. Cikk 1. pontja szerint büntető joghatóságot létesítettek.

19. Cikk

Kölcsönös jogsegély

1. A Felek a legnagyobb mértékű segítséget nyújtanak egymásnak a 15. Cikkben meghatározott cselekményekkel összefüggő vizsgálatok, büntető vagy kiadási eljárások tekintetében, beleértve az eljárásokhoz szükséges birtokukban lévő bizonyítékok megszerzésében nyújtott segítséget.

2. A Felek az 1. pont szerinti kötelezettségeiket a közöttük létrejött, kölcsönös jogsegélynyújtásra vonatkozó egyezményekkel és egyéb megállapodásokkal összhangban teljesítik. Ilyen egyezmények vagy megállapodások hiányában a Felek belső

törvényeikkel összhangban nyújtanak egymásnak segítséget.

20. Cikk

Megtagadás okai

1. Kiadás szempontjából a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdésében meghatározott cselekmények, kölcsönös jogsegély szempontjából pedig a 15. Cikkben meghatározott cselekmények nem tekintendők politikai bűncselekményeknek, politikai indítékból elkövetett bűncselekményeknek.

Következésképpen az ilyen cselekmények alapján kért kiadás vagy kölcsönös jogsegély nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy politikai bűncselekményekről, politikai bűncselekményekkel összefüggő cselekményekről van szó.

2. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető kiadásra vagy kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó kötelezettségként, ha a megkeresett Félnek alapos oka van azt hinni, hogy a 15. Cikk 1. pontjának a)–c) bekezdéseiben meghatározott cselekmények alapján kért kiadás, vagy a 15. Cikkben meghatározott cselekményekkel kapcsolatos kölcsönös jogsegélykérelem egy személy vád alá helyezését vagy megbüntetését célozza a nevezett személy faja, vallása, nemzetisége, etnikai származása vagy politikai véleménye miatt, vagy hogy a kérés teljesítése a fenti okok bármelyike miatt kárt okoz a nevezett személynek.

21. Cikk

Egyéb jogsértésekkel kapcsolatos intézkedések

Az Egyezmény 28. Cikkét nem érintve, mindegyik fél olyan jogszabályi rendelkezéseket, közigazgatási és fegyelmi intézkedéseket fogantat, amelyek az alábbi tettek visszaszorításához szükségesek, amennyiben szándékosan követték el azokat:

a) kulturális javaknak az Egyezményt vagy a jelen Jegyzőkönyvet sértő használata;

b) kulturális javaknak a megszállott területről való tiltott kivitele, egyéb elszállítása vagy azok tulajdonjogának átruházása, amely az Egyezményt vagy a jelen Jegyzőkönyvet sérti.

V. Fejezet

KULTURÁLIS JAVAK VÉDELME NEM NEMZETKÖZI JELLEGŰ FEGYVERES ÖSSZEÜTKÖZÉSEK IDEJÉN

22. Cikk

Nem nemzetközi jellegű összeütközések

1. Nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetében, amely valamelyik részes Fél területén fordul elő, a jelen Jegyzőkönyvet kell alkalmazni.

2. A jelen Jegyzőkönyv nem alkalmazható belső zavargások és feszültségek eseteire, mint például felkelések, elszigetelt és időnként előforduló erőszakos cselekmények és egyéb hasonló jellegű cselekmények.

3. A jelen Jegyzőkönyv rendelkezései semmiféle legitím módon nem használhatók fel hivatkozási alapként ahhoz, hogy valamelyik Állam szuverenitására vagy a kormány felelősségi körére utalva az Államban fenntartsa és visszaállítsa a törvényt és a rendet, vagy megvédje az Állam nemzeti egységét és területi integritását.

4. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezése sem sérti annak a Félnek a 15. Cikkben meghatározott jogsértések fölötti elsődleges büntető joghatóságát, amelynek a területén a nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés előfordul.

5. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezésére sem lehet hivatkozni annak indoklására, hogy bármilyen okból is, közvetlen vagy közvetett beavatkozásra kerüljön sor egy olyan részes Állam fegyveres összeütközésébe, vagy belső vagy külső ügyeibe, amelynek területén a szóban forgó összeütközés előfordul.

6. Az összeütköző Felek jogi helyzetét nem érinti a jelen Jegyzőkönyvnek a fenti 1. pontban meghatározott helyzetre való alkalmazása.

7. Az UNESCO felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

VI. Fejezet

INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK

23. Cikk

A Felek értekezlete

1. A Felek értekezletét az UNESCO Közgyűlésével egyidejűleg és a Magas Szerződő Felek értekezletével összehangolva kell összehívni, amennyiben a Főigazgató ilyen értekezletet összehívott.

2. A Felek értekezlete elfogadja saját Eljárási Szabályzatát.

3. A Felek értekezlete az alábbi feladatokat látja el:

a) a 24. Cikk 1. pontjával összhangban megválasztja a Bizottság tagjait;

b) jóváhagyja a Bizottság által, a 27. Cikk 1. pontjának a) bekezdésével összhangban kidolgozott irányvonalakat;

c) irányvonalakat készít az Alapnak a Bizottság által történő felhasználásra vonatkozólag, és ellenőrzi azt;

d) mérlegeli a Bizottságnak a 27. Cikk 1. pontja d) bekezdése alapján előterjesztett jelentését;

e) megvitatja a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásával kapcsolatos problémákat, és amennyiben szükséges, javaslatokat tesz.

4. A Felek legalább egyötödének kérésére a Főigazgató összehívja a Felek rendkívüli értekezletét.

24. Cikk

A Bizottság

1. Ezennel megalakul az UNESCO-n belül a Kulturális Javak Fegyveres Összeütközés Esetén Való Védelmével Foglalkozó Bizottság. A Bizottság 12 aláíró Félből áll, amelyeket a Felek értekezlete választ meg.

2. A Bizottság rendes értekezleteire évente kerül sor, és rendkívüli üléseket hívhat össze, amennyiben szükségesnek tartja.

3. A Bizottság tagjainak kiválasztása során a Felek törekednek arra, hogy a világ különböző régiói és kulturái igazságosan képviselve legyenek.

4. A Bizottságban részt vevő Felek olyan személyeket választanak képviselőként, akik a kulturális örökség, honvédelem vagy a nemzetközi jog terén képzettek, és egymással tanácskozva törekednek arra, hogy a Bizottság egészét tekintve a fenti területeken kellő szakmai tapasztalat álljon rendelkezésre.

25. Cikk

A megbízatás időtartama

1. A Felek bizottsági tagsági megbízatása négy éves időtartamra szól,

és a megbízatás egyszer hosszabbítható meg.

2. A fenti 1. pont rendelkezéseire való tekintet nélkül, az első választás idején kijelölt tagok felének megbízatása a Felek azon első rendes értekezletének befejeztével megszűnik, amely a tagokat megválasztó ülést követi. Az értekezlet elnöke az első választást követően sorshúzással választja ki ezen tagok nevét.

26. Cikk

Eljárási Szabályzat

1. A Bizottság elfogadja saját Eljárási Szabályzatát.

2. A Bizottság a tagok többségének jelenléte esetén határozatképes. A Bizottság a döntéseit szavazó tagjainak kétharmados többségével hozza.

3. A Felek nem vehetnek részt olyan döntésekről szóló szavazásban, amely fegyveres összeütközések behatásainak kitett kulturális javakat érint, és ahol az összeütközésben részes Felekként szerepelnek.

27. Cikk

Funkciók

1. A Bizottság az alábbi funkciókat látja el:

a) irányelvek kidolgozása a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásához;

b) a kulturális javak kiemelt védelmének engedélyezése, feloldása vagy megszüntetése, valamint kiemelt védelem alatt álló kulturális javak jegyzékének létrehozása, vezetése és továbbfejlesztése;

c) a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásának figyelemmel kísérése és felügyelete, valamint kiemelt védelem alatt álló kulturális javak feltárásának elősegítése;

d) a Felek által készített jelentések tanulmányozása és megjegyzésekkel való ellátása, szükség esetén az abban foglaltak tisztázása iránti intézkedés, valamint saját jelentés készítése a Felek értekezlete számára a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásáról;

e) a 32. Cikk szerinti nemzetközi segítség iránti kérelem fogadása és mérlegelése;

f) az Alap felhasználásának meghatározása;

g) minden egyéb funkció ellátása, amelyet a Felek értekezlete a Bizottság hatáskörébe rendel.

2. A Bizottság a funkcióit a Főigazgatóval együttműködve látja el.

3. A Bizottság együttműködést folytat nemzetközi és nemzeti kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, amelyek célkitűzései az Egyezményben, az Első Jegyzőkönyvben és a jelen Jegyzőkönyvben lefektetett célokkal egyezők. Annak érdekében, hogy hatásköre megvalósítását elősegítse, a Bizottság értekezletére tanácsadói minőségben olyan kiemelkedő szakmai szervezeteket is meghívhat, amelyek hivatalos kapcsolatban vannak az UNESCO-val, beleértve a Kék Pajzs Nemzetközi Bizottságot (ICBS) és annak testületeit. A római székhelyű Kulturális Javak Megőrzésének és Helyreállításának Tanulmányozására Létrehozott Nemzetközi Központ (ICCROM), valamint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC) képviselőit is felkérhetik részvételre tanácsadói minőségben.

28. Cikk

Titkárság

A Bizottság munkáját az UNESCO Titkársága segíti, amely a Bizottság anyagait és napirendi pontjait állítja össze az értekezletekre és a döntések végrehajtásáért is felelős.

29. Cikk

Kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére létrehozott Alap

1. Ezennel egy Alap jön létre az alábbi célokra:

a) pénzügyi és egyéb segítségnyújtása béke idején hozott óvintézkedések és egyéb intézkedések támogatására, többek között az 5. Cikk, a 10. Cikk b) bekezdése és a 30. Cikk szerint; és

b) pénzügyi és egyéb segítségnyújtása a kulturális javak védelmét célzó átmeneti és egyéb intézkedésekre vonatkozólag fegyveres összeütközések idején vagy közvetlenül az ellenségeskedések befejezését követő helyreállítási időszakban, többek között a 8. Cikk a) bekezdése szerint.

2. Az Alap az UNESCO Pénzügyi Szabályzatának rendelkezéseivel összhangban álló vagyonkezelő alap.

3. Az Alaptól származó összegeket csak a Bizottság által meghatározott célra lehet felhasználni, amely a 23. Cikk 3. pontja c) bekezdésében előírt irányvonalak szerint történik. A Bizottság kizárólag bizonyos programok és tervek céljára szánt hozzájárulásokat is elfogadhat, feltéve, hogy a Bizottság a nevezett programok és tervek megvalósítása mellett döntött.

4. Az Alap vagyona a következőkből tevődik össze:

- a) a Felek önkéntes hozzájárulásai;
- b) hozzájárulások, ajándékok és hagyatékok, amelyek
 - (i) más Államoktól;
 - (ii) az UNESCO-tól, az Egyesült Nemzetek egyéb szervezeteitől;
 - (iii) vagy egyéb kormányközi és nem kormányzati szervezetektől;
 - (iv) állami és egyéb szervektől vagy egyénektől származnak;
- c) az Alap vagyona után járó kamat;

d) gyűjtésekből és az Alap javára szervezett események bevételeiből származó források; és

e) minden egyéb forrás, amelynek igénybevételét az Alapra alkalmazandó irányvonalak engedélyezik.

VII. Fejezet

ISMERETTERJESZTÉS ÉS NEMZETKÖZI TÁMOGATÁS

30. Cikk

Terjesztés

1. A Felek igyekeznek megfelelő eszközökkel, főként oktatási és ismeretterjesztő programok segítségével elérni, hogy az egész lakosság jobban becsülje és tartsa tiszteletben a kulturális javakat.

2. A Felek kötelesek a jelen Jegyzőkönyvet mind béke, mind fegyveres összeütközés idején a lehető legszélesebb körben terjeszteni.

3. Minden katonai vagy polgári hatóság, amely fegyveres összeütközés idején felelős a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásáért, köteles annak szövegét teljes mértékben megismerni. Ennek érdekében a Felek szükség szerint:

a) kulturális javak védelmét célzó irányelveket és irányvonalakat építenek be a katonai kézikönyvekbe;

b) az UNESCO-val, valamint kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel együttműködve, békeidőben oktatási és képzési programokat dolgoznak ki és valósítanak meg;

c) a Főigazgató útján tájékoztatják egymást azokról a törvényekről, a közigazgatási rendelkezésekről és intézkedésekről, amelyeket az a) és b) bekezdések szerint foganatosítottak;

d) a Főigazgató útján haladéktalanul tájékoztatják egymást azokról a törvényekről és közigazgatási rendelkezésekről, amelyeket a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása érdekében fogadnak el.

31. Cikk

Nemzetközi együttműködés

A jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének eseteiben a részes Államok közösen, a Bizottság útján vagy egyénileg, az UNESCO-val és az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködésben és az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányával összhangban lépnek fel.

32. Cikk

Nemzetközi támogatás

1. Valamely Fél nemzetközi támogatást kérhet a Bizottságtól kiemelt védelem alatt álló kulturális javak érdekében, valamint a jelen Jegyzőkönyv 10. Cikkében meghatározott törvények, közigazgatási rendelkezések és intézkedések előkészítése, kidolgozása és végrehajtása ügyében.

2. Valamely összeütőző Fél, amely nem tagja a jelen Jegyzőkönyvnek, de a 3. Cikk 2. pontja szerint elfogadja és alkalmazza a rendelkezéseket, szükséges nemzetközi segítséget kérhet a Bizottságtól.

3. A Bizottság a nemzetközi támogatás iránti kérelem benyújtását illetően eljárási szabályzatot fogad el, és meghatározza, milyen formában lehet nemzetközi támogatást adni.

4. A Felek támogatást élveznek abban a törekvésükben, hogy a Bizottság útján minden technikai közreműködést

megadjanak a segítséget kérő Feleknek vagy összeütőző Feleknek.

33. Cikk

UNESCO-támogatás

1. Bármely Fél kérheti az UNESCO technikai közreműködését kulturális javai védelmének megszervezése tekintetében, mint például a kulturális javak oltalmazására tett előkészületek, megelőző és szervezési intézkedések veszélyes helyzetekre, valamint a kulturális javak nemzeti leltárának elkészítése, vagy a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásával kapcsolatos minden egyéb kérdésben. Az UNESCO a közreműködést saját munkatervének és lehetőségeinek keretei között állapítja meg.

2. A Felek támogatást élveznek abban a törekvésükben, hogy kétoldalú vagy többoldalú technikai közreműködést nyújtsanak.

3. Az UNESCO saját kezdeményezésére javaslatokat tehet a fenti ügyben a Feleknek.

VIII. Fejezet

A JEGYZŐKÖNYV VÉGREHAJTÁSA

34. Cikk

Védőhatalmak

A jelen Jegyzőkönyvet az összeütőző Felek érdekeinek oltalmazására rendelt Védőhatalmak közreműködésével kell alkalmazni.

35. Cikk

Egyeztető eljárás

1. A Védőhatalmak minden olyan esetben felajánlják jó szolgálataikat, amelyben azt a kulturális javak érdekében hasznosnak találják, nevezetesen, ha az összeütköző Felek álláspontja eltér a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései alkalmazása vagy értelmezése tekintetében.

2. Ebből a célból mindegyik Védőhatalom, akár valamelyik Fél vagy a Főigazgató felkérésére, vagy saját elhatározásából javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy kiküldöttjeik, különösen pedig a kulturális javak védelmével megbízott hatóságok képviselői, esetleg alkalmasnak mutató az összeütközésben nem részes Állam területén jöjjenek össze. Az összeütköző Felek kötelesek a találkozóra vonatkozóan hozzájuk intézett felhívásnak eleget tenni. A Védőhatalmak az összeütköző Felek hozzájárulását fogják kérni ahhoz, hogy ezen a találkozón valamely, az összeütközésben nem részes Állam állampolgára, vagy a Főigazgató által ajánlott személy elnöki minőségben vegyen részt.

36. Cikk

Védőhatalmak nélküli egyeztetés

1. Olyan összeütközésben, amelyben Védőhatalom kijelölésére nem kerül sor, a Főigazgató felajánlhatja jó szolgálatait vagy bármely más módon közreműködhet az egyeztetésben vagy közvetítésben a Felek közötti nézeteltérés megoldása céljából.

2. Valamelyik Fél vagy a Főigazgató felkérésére a Bizottság elnöke javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy kiküldöttjeik, különösen pedig a kulturális javak védelmével megbízott hatóságok képviselői esetleg alkalmasnak mutató valamely, az

összeütközésben nem részes Állam területén folytassanak tárgyalást.

37. Cikk

Fordítások és jelentések

1. A Felek hivatalos nyelvükre lefordítják a jelen Jegyzőkönyvet, és a Főigazgató útján közlik egymással a hivatalos fordításokat.

2. A Felek négyévente jelentést tesznek a Bizottságnak a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásáról.

38. Cikk

Állami felelősség

A jelen Jegyzőkönyv egyetlen, az egyéni büntetőjogi felelősségre vonatkozó rendelkezése sem érinti az Államok nemzetközi jog szerinti felelősségét, beleértve a jóvátétel-adási kötelezettséget.

IX. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

39. Cikk

A Jegyzőkönyv nyelve

A jelen Jegyzőkönyv arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelven készült, és mind a hat szöveg egyenlően hiteles.

40. Cikk

Aláírás

A jelen Jegyzőkönyv az 1999. március 26-i keltezését viseli. 1999. május 17-től 1999. december 31-ig

aláírásra nyitva áll Hágában valamennyi Magas Szerződő Fél részére.

41. Cikk

Megerősítés, elfogadás és jóváhagyás

1. A jelen Jegyzőkönyvet a jelen Jegyzőkönyvet aláíró Magas Szerződő Feleknek alkotmányos szabályaikkal összhangban meg kell erősíteniük, el kell fogadniuk vagy jóvá kell hagyniuk.

2. A megerősítő okiratokat a Főigazgatónál kell letétbe helyezni.

42. Cikk

Csatlakozás

1. A jelen Jegyzőkönyv 2000. január 1-jétől fogva csatlakozásra nyitva áll a többi Magas Szerződő Fél részére.

2. A csatlakozás az erre vonatkozó okiratnak a Főigazgatónál való letétele útján történik.

43. Cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Jegyzőkönyv húsz megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

2. Ezt követően mindegyik Félre nézve a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okiratának letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

44. Cikk

Fegyveres összeütközés esetén való hatálybalépés

Az Egyezmény 18. és 19. Cikkében meghatározott helyzet bekövetkezése esetén jelen Jegyzőkönyv azonnal hatályba lép azon összeütköző Felek vonatkozásában, akik az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdetét megelőzően vagy azt követően letétbe helyezték a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okiratot. Ezekben az esetekben a Főigazgató a fenti 46. Cikkben előírt értesítéseket a leggyorsabb módon továbbítja.

45. Cikk

Felmondás

1. Mindegyik Fél felmondhatja a jelen Jegyzőkönyvet.

2. A felmondást a Főigazgatónál letett irattal kell bejelenteni.

3. A felmondás az azt bejelentő irat kézhezvételétől számított egy év elteltével lép életbe. Mindazonáltal, ha az év leteltének időpontjában a felmondó Fél fegyveres összeütközésben áll, a felmondás hatálybalépése az ellenségeskedések befejezéséig vagy a kulturális javak hazaszállításával kapcsolatos műveletek befejezéséig, amelyik később történik, függőben marad.

46. Cikk

Értesítések

A Főigazgató a 41. és 42. Cikkben említett megerősítésre, elfogadásra, jóváhagyásra vagy csatlakozásra vonatkozó összes okiratról éppúgy, mint a 45. Cikk alapján történő felmondásokról értesíti a Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

47. Cikk

*Az Egyesült Nemzeteknél történő
bejegyzés*

A Főigazgató kérésére a jelen Jegyzőkönyv az Egyesült Nemzetek Titkárságán az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. Cikkével összhangban bejegyzésre kerül.

Ennek hiteléül a megfelelően meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Jegyzőkönyvet.

Készült Hágában, az 1999. év március hó 26. napján, egyetlen példányban, amelyet az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének irattárában kell elhelyezni, és amelynek hitelesített másolatát valamennyi Szerződő Államnak meg kell küldeni.”

3. §

4. § (1) Ez a törvény 2006. május 1. napján lép hatályba.

(2) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a honvédelemért felelős miniszterrel

egyetértésben a kulturális örökség védelméért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) gondoskodik.

(3) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben hirdesse ki:

a) a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi Hágai Egyezmény 8. Cikke szerinti, Magyarország területén különleges védelem alatt álló kulturális javak listáját, valamint a jelen Jegyzőkönyv 10. Cikke szerinti, Magyarország területén kiemelt védelem alatt álló kulturális javak listáját,

b) a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi Hágai Egyezmény 8. Cikkének 6. pontjában említett különleges védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzékét, valamint a jelen Jegyzőkönyv 27. Cikke 1. pontjának *b)* bekezdésében említett kiemelt védelem alatt álló kulturális javak listáját.

V. Nemzetközi büntetőjog

Kihirdetve	1955.05.11.
Hatályos szöveg	1990.12.31.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Japán, Mauritánia, Niger, Csád, Dél-Szudán, Angola, Zambia, Kongó, Türkmenisztán, Thaiföld, Indonézia

1955. évi 16. törvényerejű rendelet, a népirtás büntetnének megelőzése és megbüntetése tárgyában 1948. évi december 9. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság csatlakozási okiratának letétele az Egyesült Nemzetek Főtitkáranál 1952. január 7-én megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a népirtás büntetnének megelőzése és megbüntetése tárgyában az 1948. évi december 9. napján kelt nemzetközi egyezményt a jelen törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett nemzetközi egyezmény hivatalos magyar fordítása a következő:

(Hivatalos magyar fordítás.)

„A SZERZŐDŐ FELEK tekintetbe véve, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése 1946. december 11-én kelt 96/I/ számú határozatában kinyilvánította, hogy a népirtás a nemzetközi jogba ütköző és az Egyesült Nemzetek Szervezete szellemének és céljainak ellentmondó bűncselekmény és hogy azt a civilizált világ elítéli;

elismerve, hogy a népirtás a történelem mindegyik korszakában nagy veszteségeket okozott az emberiségnek; meggyőződve arról, hogy az emberiségnek ettől a gyűlöletes csapástól való megmentésére nemzetközi együttműködés szükséges;

megegyeztek az alábbiakban:

I. cikk

A Szerződő Felek megerősítik, hogy a népirtás függetlenül attól, hogy békében vagy háborúban követik el, a nemzetközi jogba ütköző bűncselekmény és kötelezik magukat arra, hogy ellene megelőző rendszabályokat foganatosítsanak, elkövetését pedig megbüntetik.

II. cikk

A jelen Egyezmény népirtás alatt a következő cselekmények bármelyikének, valamely nemzeti, népi, faji vagy vallási csoport, mint olyan, teljes vagy részleges megsemmisítésének szándékával való elkövetését érti:

- a) a csoport tagjainak megölése;
- b) a csoport tagjainak súlyos testi vagy lelki sérelem okozása;
- c) a csoportra megfontolva oly életfeltételék ráerőszakolása, melyeknek célja a csoport teljes vagy részleges fizikai elpusztulásának előidézése;
- d) oly intézkedések tétele, amelyek célja a csoporton belül a születések meggátolása;
- e) a csoport gyermekeinek más csoporthoz való erőszakos átvitele.

III. cikk

Büntetés alá esnek a következő cselekmények:

- a) népirtás;
- b) népirtás elkövetésére irányuló szövetkezés;
- c) közvetlen és nyilvános felbujtás népirtás elkövetésére;
- d) népirtás elkövetésének kísérlete;
- e) népirtásban való bűnrészesség.

IV. cikk

A népirtást vagy a III. cikkben felsorolt más cselekmények bármelyikét elkövető személyek büntetés alá esnek függetlenül attól, hogy államvezetők, hivatalos vagy magánszemélyek.

V. cikk

A Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy a jelen Egyezmény rendelkezései alkalmazásának biztosítására alkotmányuknak megfelelően minden szükséges törvényhozási intézkedést megtesznek, nevezetesen hathatós büntető megtorlást állapítanak meg a népirtás, illetve a III. cikkben felsorolt egyéb cselekmények bármelyikének elkövetésében bűnös személyekkel szemben.

VI. cikk

A népirtással vagy a III. cikkben felsorolt egyéb cselekmények bármelyikének elkövetésével vádolt személyek felett azon állam illetékes bírósága ítélik, melynek területén a cselekményt elkövették, vagy Nemzetközi Büntető Bíróság, azon Szerződő Felek viszonylatában, amelyek annak joghatóságát magukra nézve elismerték.

VII. cikk

A népirtás és a III. cikkben felsorolt egyéb cselekmények kiadatás szempontjából nem tekinthetők politikai bűncselekménynek.

A Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy ilyen esetekben a kiadatást hazai jogszabályaiknak és hatályos szerződéseiknek megfelelően engedélyezik.

VIII. cikk

Bármely Szerződő Fél az Egyesült Nemzetek Szervezete illetékes szerveihez fordulhat annak érdekében, hogy ezek az Egyesült Nemzetek Alapokmányának megfelelően olyan rendszabályokat fogantossanak, amelyek véleményük szerint alkalmasak a népirtás vagy a III. cikkben felsorolt egyéb cselekmények bármelyikének megelőzésére vagy megszüntetésére.

IX. cikk

A Szerződő Felek közötti, a jelen Egyezmény értelmezéséből, alkalmazásából vagy végrehajtásából adódó vitákat, ideértve azokat is, amelyek valamely államnak a népirtásért vagy a III. cikkben felsorolt egyéb cselekmények bármelyikéért való felelősségére vonatkoznak, a vitában részt vevő bármely Fél kérelmére a Nemzetközi Bíróság elé kell bocsátani.

X. cikk

A jelen Egyezmény, melynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az 1948. december 9-i keltezését viseli.

XI. cikk

A jelen Egyezmény az Egyesült Nemzetek Szervezete bármely tagállama, valamint minden olyan nem tagállam részére, amelyet a Közgyűlés

az Egyezmény aláírására meghív, 1949. december 31-ig aláírásra nyitva áll.

A jelen Egyezményt meg kell erősíteni és a megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letenni.

1950. január 1-jétől az Egyesült Nemzetek Szervezetének bármely tagja és minden olyan nem tagállam, amely megkapja a fent említett meghívást, csatlakozhat a jelen Egyezményhez.

A csatlakozási okiratokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letenni.

XII. cikk

Mindegyik Szerződő Fél az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkárának küldött közlés útján a jelen Egyezmény alkalmazását bármikor kiterjesztheti mindazokra a területekre vagy a területek egyikére, amelyek külkapcsolatainak viteléért felelős.

XIII. cikk

Mihelyt a huszadik megerősítő vagy csatlakozási okiratot a Főtitkáránál letették, a Főtitkár arról jegyzőkönyvet vesz fel. A jegyzőkönyv másolatát megküldi az Egyesült Nemzetek Szervezete valamennyi tagállamának és a XI. cikkben említett nem tagállamoknak.

A jelen Egyezmény a huszadik megerősítő vagy csatlakozási okirat letételétől számított kilencvenedik napon lép hatályba.

A fenti határidő után eszközölt megerősítések vagy csatlakozások a megerősítő vagy csatlakozási okiratok letételétől számított kilencvenedik napon lépnek hatályba.

XIV. cikk

A jelen Egyezmény a hatálybalépéstől számított tíz éven át marad érvényben.

További öt éven át érvényben marad azon Szerződő Felek viszonylatában, amelyek a határidő letelte előtt legalább hat hónappal nem mondják fel.

A felmondás az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkárának küldött írásbeli közléssel történik.

XV. cikk

Ha a jelen Egyezmény résztvevőinek száma felmondásuk folytán tizenhatnál kevesebbre csökken, úgy az Egyezmény az utolsó felmondás érvénybelépésének időpontjában hatályát veszti.

XVI. cikk

Bármely Szerződő Fél a jelen Egyezmény felülvizsgálására irányuló kérelmét a Főtitkárnak küldött írásbeli közlés útján bármikor előterjesztheti.

A kérelem alapján teendő intézkedésekről - ha ilyeneket szükségesnek tart - a Közgyűlés határoz.

XVII. cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára az Egyesült Nemzetek Szervezete valamennyi tagállamát és a XI. cikkben említett nem tagállamokat értesíti:

a) a XI. cikk szerint történő minden aláírásról, megerősítésről és csatlakozásról;

b) a XII. cikk értelmében kapott közlésekről;

c) a jelen Egyezmény - XIII. cikk értelmében történő - hatálybalépésének napjáról;

d) a XIV. cikk értelmében kapott felmondásokról;

e) az Egyezménynek - a XV. cikk értelmében - történő megszűnéséről;

f) a XVI. cikk értelmében kapott közlésekről.

XVIII. cikk

A jelen Egyezmény eredeti példányát az Egyesült Nemzetek Szervezetének irattárában kell elhelyezni.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének minden tagállama és a XI. cikkben említett nem tagállamok az Egyezményről hitelesített másolatot kapnak.

XIX. cikk

A jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Főtitkára hatálybalépésének napján iktatja be.

(Aláírások.)

A Magyar Népköztársaság az Egyezményhez az alábbi fenntartásokkal csatlakozott:

„A Magyar Népköztársaság fenntartással él az Egyezmény IX. cikkében foglalt rendelkezésekkel szemben, amelyek a hágai Nemzetközi Bíróság részére biztosítanak széles körű ellenőrző jogkört, valamint az Egyezmény XII. cikkében foglalt rendelkezésekkel szemben, amelyek nem határozzák meg a gyarmatokkal rendelkező államok kötelezettségeit a gyarmatokon üzött kizsákmányolás és a népirtásnak minősíthető cselekmények tekintetében.”

3. § Az említett nemzetközi egyezmény a Magyar Népköztársaságra nézve 1952. április 6-án lépett hatályba.

Kihirdetve	2006.02.06.
Hatályos szöveg	2007.01.01.
Fontos részes tagállamok	Kanada, EU, Ausztrália, dél-amerikai és nyugat-afrikai országok, Mongólia
Fontos nem-részes tagállamok	visszalépett USA, Oroszország, kelet-afrikai és ázsiai országok

2006. évi XXXI. törvény, a Nemzetközi Büntetőbíróság Statútuma Részes Államainak Első Közgyűlése által, 2002. szeptember 10-én, New Yorkban elfogadott, a Nemzetközi Büntetőbíróság kiváltságairól és mentességeiről szóló Megállapodás kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a 2002. szeptember 10-én, New Yorkban elfogadott, a Nemzetközi Büntetőbíróság kiváltságairól és mentességeiről szóló Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés a Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.

3. § A Megállapodás angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

Megállapodás a nemzetközi büntetőbíróság kiváltságairól és mentességeiről

Jelen Megállapodás Részes Államai, tekintettel az Egyesült Nemzetek Diplomáciai Konferenciája által 1998. július 17-én elfogadott, a Nemzetközi Büntetőbíróságról szóló Római Statútumra, amely létrehozta a legsúlyosabb nemzetközi vonatkozású bűncselekmények elkövetői felett joghatósággal rendelkező Nemzetközi Büntetőbíróságot,

figyelemmel arra, hogy a Római Statútum 4. cikke alapján a Nemzetközi Büntetőbíróság nemzetközi jogi jogalanyisággal és feladatai elvégzéséhez és céljai megvalósításához

szükséges jogképességgel is rendelkezik,

tekintettel a Római Statútum 48. cikkére, amely kimondja, hogy a Nemzetközi Büntetőbíróság minden Részes Állam területén olyan kiváltságokkal és mentességekkel rendelkezik, amelyek céljai eléréséhez szükségesek,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A fogalmak meghatározása

A jelen Megállapodás alkalmazása körében a következő kifejezéseken az alábbiakat kell érteni:

a) A „Statútum” az Egyesült Nemzetek Diplomáciai Konferenciája által 1998. július 17-én elfogadott, a Nemzetközi Büntetőbíróság létrehozásáról szóló Római Statútum;

b) A „Bíróság” a Statútum által létrehozott Nemzetközi Büntetőbíróság;

c) A „Részes Államok” jelen Megállapodás Részes Államai;

d) A „Részes Államok Képviselői” a küldöttségek minden tagja, helyettes tagja, tanácsadók, szakértők és a küldöttségek titkárai;

e) A „Közgyűlés” a Statútum Részes Államainak Közgyűlése;

f) A „Bírák” a Bíróóság bírái;
g) Az „Elnökség” a Bíróóság elnökéből és annak első, valamint második helyetteséből álló szerv;

h) A „Főügyész” a Statútum 42. cikkének 4. bekezdése alapján a Közgyűlés által választott ügyész;

i) Az „Ügyészek” a Statútum 42. cikkének 4. bekezdése alapján a Közgyűlés által választott ügyészek;

j) A „Hivatalvezető” a Statútum 43. cikkének 4. bekezdése alapján a Közgyűlés által választott hivatalvezető;

k) A „Helyettes Hivatalvezető” a Statútum 43. cikkének 4. bekezdése alapján a Közgyűlés által választott Helyettes Hivatalvezető;

l) A „Védők” a védelem és az áldozatok jogi képviselői;

m) A „Főtitkár” az Egyesült Nemzetek Főtitkára;

n) A „Kormányközi szervezetek képviselői” a kormányközi szervezetek igazgatói, beleértve minden olyan tisztviselőt, aki azok nevében jár el;

o) A „Bécsi Szerződés” az 1961. április 18-án aláírt, a diplomáciai kapcsolatokról szóló Bécsi Szerződés;

p) Az „Eljárási és Bizonyítási Szabályok” a Statútum 51. cikke alapján elfogadott Eljárási és Bizonyítási Szabályok.

2. cikk

Jogi személyiség és jogképesség

A Bíróóság nemzetközi jogi jogalanyisággal, valamint a feladatai elvégzéséhez és céljai megvalósításához szükséges jogképességgel is rendelkezik. Ez a jogképesség kiterjed különösen szerződések kötésére, ingó és ingatlan vagyon szerzésére, illetve az azzal való rendelkezésre, valamint peres eljárás indítására.

3. cikk

Általános rendelkezések a Bíróóság kiváltságairól és mentességeiről

A Nemzetközi Büntetőbíróóság minden Részes Állam területén olyan kiváltságokkal és mentességekkel rendelkezik, amelyek céljai eléréséhez szükségesek.

4. cikk

A Bíróóság helyiségeinek sérthetetlensége

A Bíróóság helyiségei sérthetetlenek.

5. cikk

Zászló, jelkép és egyéb megjelölések

A Bíróóság jogosult a hivatalos célokra használt helyiségeiben, járművein és egyéb szállító eszközein saját zászlajának, jelképének és megjelöléseinek használatára.

6. cikk

A Bíróóság, valamint annak vagyona, pénzügyi alapjai és javai mentessége

1. A Bíróóság, annak vagyona, alapjai és javai, bárhol és bárkinek a birtokában legyenek is, mentesek bármilyen eljárás alól, kivéve, ha az adott esetben a Bíróóság kifejezetten lemondott a mentességről. E lemondás mindazonáltal nem terjed ki a végrehajtási intézkedésekre.

2. A Bíróóság vagyona, pénzügyi alapjai és javai, bárhol és bárkinek a birtokában legyenek is, mentesek a kutatás, rekvirálás, lefoglalás, elkobzás, kisajátítás vagy a végrehajtási, igazgatási, bírói vagy jogszabályi kényszer bármilyen formája alól.

3. A Bíróság vagyona, pénzügyi alapjai és javai, bárhol és bárkinek a birtokában legyenek is, a Bíróság feladatainak ellátásához szükséges mértékben, mentesek bármely korlátozás, intézkedés, ellenőrzés, jogszabály, illetve fizetési haladék alól.

7. cikk

Az irattár és az iratok sérthetetlensége

Sérthetetlenek – bárhol és bárkinek a birtokában legyenek is – a Bíróság irattára, illetve alakiságukra tekintet nélkül a Bírósághoz tartozó iratok és okiratok, továbbá a Bíróságnak küldött vagy a Bíróság által küldött bármiféle anyagok, amelyek a Bíróságnál vannak, vagy hozzá tartoznak. A sérthetetlenség felfüggesztése, illetve annak hiánya nem érinti azokat a védelmi intézkedéseket, amelyeket a Statútum, valamint az Eljárási és Bizonyítási Szabályok alapján rendelhet el a Bíróság tekintettel azokra az iratokra és eszközökre, amelyeket a Bíróság rendelkezésére bocsátanak, illetve amelyeket a Bíróság használ.

8. cikk

Adó-, vámmentesség és behozatali, valamint kiviteli korlátozások

1. A Bíróság, annak vagyona, bevételei és egyéb javai, valamint pénzügyi tevékenysége és műveletei mentesek minden közvetlen adó alól, többek között a jövedelemadó, osztalékadó, társasági adó, valamint helyi és regionális hatóságok által kivetett más közvetlen adók alól. A Bíróság azonban nem igényel mentességet olyan adók alól, amelyeket csupán közüzemi szolgáltatások ellenértékéként számítanak fel

meghatározott díjszabással, a felhasznált szolgáltatások arányában, amelyek külön-külön azonosíthatóak, leírhatóak és tételenként részletezhetőek.

2. A Bíróság minden vám, importadó, behozatali és kiviteli tilalom, valamint korlátozás alól mentes a hivatalos használatára behozott, illetve kivitt áruk és kiadványai tekintetében.

3. Az ilyen mentesség alapján behozott vagy vásárolt árucikkek nem adhatók el vagy bocsáthatók más rendelkezésére az adott Résztes Állam területén, kivéve ha az illető Résztes Állam illetékes hatóságai ahhoz hozzájárultak.

9. cikk

Vám- és/vagy adó-visszatérítés

1. A Bíróság, általános szabályként, nem igényel mentességet olyan közterhek és/vagy adók alól, amelyek megvásárolt ingó és ingatlan dolog, valamint az igénybe vett közüzemi szolgáltatások árában bennefoglaltatnak. Abban az esetben azonban, ha a Bíróság hivatalos használatra nagyobb értékű tulajdont, árut vagy szolgáltatást vásárol, amelyre jelentős mértékű illetéket és/vagy adót számítanak vagy számíthatnak fel, a Résztes Államoknak mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy meghozzák a megfelelő adminisztratív intézkedéseket annak érdekében, hogy a Bíróság ezen megfizetendő illeték és/vagy adó alól mentességet élvezzen, vagy a már megfizetett illeték és/vagy adó visszatérítésre kerüljön.

2. Az ilyen mentesség, illetve adó-visszatérítés alá tartozó árucikkek nem adhatók el vagy bocsáthatók más rendelkezésére, kivéve az illető Résztes Állam által meghatározott feltételekkel összhangban, amely a mentességet, illetve az adó-visszatérítést biztosította. A Bíróságnak nyújtott közüzemi

szolgáltatások tekintetében mentesség és adó-visszatérítés nem jár.

10. cikk

Pénzügyi alapok és mentesség a valutakorlátozások alól

1. Feladatai ellátása során mindenfajta pénzügyi ellenőrzés, szabályozás és fizetési haladék jelentette korlátozás nélkül:

a) A Bíróságnak pénzügyi alapokban tulajdona lehet, bármilyen valutával, valamint arannyal rendelkezhet és bármilyen valutában számlát nyithat;

b) A Bíróság pénzügyi alapjait szabadon átteheti, valutáját és aranyát másik országba vagy az adott országon belül átutalhatja, valamint valutáját bármely más pénzmembe átválthatja;

c) A Bíróság kötvényeket és egyéb más értékpapírokat szerezhet, tarthat, átruházhat, átválthat vagy egyéb módon kezelhet, valamint azokkal pénzügyi műveleteket végezhet;

d) Az adott Részes Állam legalább ugyanolyan kedvezményben részesíti a Bíróságot pénzügyi műveletei során alkalmazott valutaváltásokkor, mint amelyet a Részes Állam más kormányközi szervezeteknek vagy diplomáciai képviselőknek nyújt.

2. Az 1. bekezdésben megjelölt jogok gyakorlása során a Bíróságnak figyelemmel kell lennie az adott Részes Állam felszólalására, feltéve, hogy az megtehető a Bíróság érdekeinek sérelme nélkül.

11. cikk

Közlési könnyítések

1. A Bíróságot hivatalos közléseit és levelezését illetően, bármely Részes Állam területén legalább annyira kedvező elbánás illeti meg, mint amilyen

elbánást más kormányközi szervezetek, illetve diplomáciai képviseletek élveznek a közlések elsőbbsége, illetve a postai szolgáltatások, bármilyen fajta távközlés és levelezés tekintetében alkalmazott különböző díjak és illetékek terén.

2. A Bíróság hivatalos közlései és levelezése nem vonható ellenőrzés alá.

3. A Bíróság a közlés minden formáját igénybe veheti, beleértve az elektronikus közlést, és joga van kódok és rejtjelek használatára hivatalos közlései és levelezése során. A Bíróság hivatalos közlései és levelezése sérthetetlen.

4. A Bíróságnak joga van leveleknek, egyéb anyagoknak és közléseknek, a diplomáciai futárokkal és diplomáciai csomagokkal azonos kiváltságokat és mentességeket élvező futárok és csomagok útján való továbbítására és fogadására.

5. A Bíróságnak joga van rádió és más távközlési eszköz üzemeltetésére azokon a frekvenciákon, amelyeket számára nemzeti eljárásaik során a Részes Államok kiutalnak. A Részes Államok, lehetőség szerint, megadják az engedélyt azon frekvenciák használatához, amelyeket a Bíróság kér.

12. cikk

A Bíróság tevékenységének gyakorlása székhelyén kívül

Abban az esetben, ha a Bíróság a Statútum 3. cikkének 3. bekezdése alapján úgy dönt, hogy kívánatos a hollandiai Hágában található székhelyén kívüli ülések tartása is, a Bíróság megállapodást köthet az adott állammal a tevékenysége ellátásához szükséges feltételek biztosítása érdekében.

13. cikk

Az Államoknak a Közgűlésben és a kíségítő

*szervekben részt vevő képviselői,
valamint kormányközi szervezetek
képviselői*

1. A Statútum Résztes Államainak a Közgyűlésen és annak kisegítő szervei ülésein részt vevő képviselői, valamint más államok képviselői, megfigyelőként részt vehetnek a Statútum 112. cikkének 1. bekezdése alapján a Közgyűlésen és annak kisegítő szerveinek ülésén, illetve más államok és kormányközi szervezetek képviselői, akik meghívást kaptak a Közgyűlésre és annak kisegítő szerveinek üléseire, hivatalos feladataik ellátása során, valamint az ülés helyére való oda-, illetve visszautazásuk során a következő kiváltságokat és mentességeket élvezik:

a) Mentések az őrizetbe vétel és a letartóztatás alól;

b) Feladatuk teljesítése során tett cselekedeteikkel, mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség azután is megilleti őket, miután megbízatásuk véget ért;

c) Valamennyi iratuk és okiratuk mentességet élvez;

d) Joguk van kódok és rejtjelek használatához, valamint iratoknak, okiratoknak és egyéb levelezésnek futár útján vagy lepecsételt csomagokban való fogadásához, illetve elektronikus kommunikáció fogadásához és továbbításához;

e) Mentességet élveznek a bevándorlási korlátozások, a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek, valamint az állampolgárságon alapuló szolgálati kötelezettségek alól abban a Résztes Államban, amelyet feladataik ellátása során meglátogatnak vagy amelyen átutaznak;

f) A fizetési eszközökre és azok beváltására vonatkozó rendelkezések tekintetében ugyanazok a könnyítések illetik meg őket, mint más kormányok

ideiglenes hivatalos kiküldetésben lévő képviselőit;

g) Személyes poggyászuk tekintetében ugyanazok a kiváltságok és mentességek illetik meg őket, mint a Bécsi Szerződésben meghatározott diplomáciai képviselőket;

h) Nemzetközi válság idején saját személyük biztonsága és hazatérésük tekintetében ugyanazokat a könnyítéseket élvezik, mint a diplomáciai képviselők a Bécsi Szerződés alapján;

i) Bármilyen más kiváltság, mentesség és könnyítés megilleti őket, amelyeket a diplomáciai képviselők élveznek, és nem állnak ellentétben a fentiekkel, de nem igényelhetnek mentességet a behozott áruk tekintetében (melyek egyébként személyes poggyászuk részét képezik), illetve a fogyasztási vagy a jövedéki adók alól.

2. Ha valamely adó kivetésének alapja a tartózkodás időtartama, az 1. bekezdésben meghatározott képviselők esetében, akik a Közgyűlés, illetve annak kisegítő szerveinek ülésén való részvétel céljából feladataik ellátása érdekében tartózkodnak egy bizonyos ideig az adott Résztes Állam területén, ez az időtartam nem minősül tartózkodási időtartamnak.

3. Jelen cikk 1. és 2. bekezdésében foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók a képviselő és azon Résztes Állam hatóságai között, amelynek az állampolgára, valamint a képviselő és azon Résztes Állam, illetve kormányközi szervezet között, amelyet korábban képviselt.

14. cikk

A Bíróság eljárásaiban részt vevő Államok képviselői

Az államok azon képviselői, akik a Bíróság eljárásaiban vesznek részt,

hivatalos feladataik ellátása során, valamint az eljárás helyszínére történő oda-, illetve visszautazásuk során a 13. cikkben megállapított kiváltságokat és mentességeket élvezik.

15. cikk

A Bírák, a Főügyész, az Ügyészek és a Hivatalvezető

1. A Bírák, a Főügyész, az Ügyészek és a Hivatalvezető, Bírósággal összefüggő feladataik ellátása során ugyanazokat a kiváltságokat és mentességeket élvezik, mint a diplomáciai képviselők vezetői, és minden tevékenységükre, írásban és szóban tett nyilatkozataikra vonatkozó joghatóság alóli mentességük megbízatásuk megszűnte után is megilleti őket.

2. A Bírák, a Főügyész, az Ügyészek és a Hivatalvezető, valamint a háztartásukba tartozó családtagjaik számára minden könnyítést megadnak annak az országnak az elhagyásakor, amelyben tartózkodnak, valamint a Bíróság székhelyállamába történő be- és kiutazásakor. Feladataik ellátása érdekében tett utazások során a Bírák, a Főügyész, az Ügyészek és a Hivatalvezető, minden Részes Állam területén, amelyen keresztül átutaznak ugyanazokat a kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket élvezik, mint amelyeket azonos esetben a diplomáciai képviselők élveznek a Bécsi Szerződés alapján.

3. Abban az esetben, ha egy bíró, a Főügyész, egy ügyész és a Hivatalvezető, a Bírósággal kapcsolatos feladatai ellátása céljából, nem a Bíróság székhelyének állama, hanem egy másik Részes Állam területén tartózkodik, amelynek sem nem állampolgára, sem pedig állandó lakosa, a háztartásába tartozó családtagjaival együtt diplomáciai kiváltságokat,

mentességeket és könnyítéseket élveznek ott tartózkodásuk alatt.

4. A Bírákat, a Főügyészt, az Ügyészeket, a Hivatalvezetőt, valamint a háztartásukba tartozó családtagjaikat nemzetközi válság idején hazatérésük tekintetében ugyanazok a kedvezmények illetik meg, mint a diplomáciai képviselőket a Bécsi Szerződés alapján.

5. A Bíróság bírálata megbízatásuk lejártá után is alkalmazni kell jelen cikk 1–4. bekezdéseit, ha a Statútum 36. cikkének 10. bekezdése szerinti tevékenységet látják el.

6. A Bíróság által a Bíráknak, a Főügyésznek, az Ügyészeknek és a Hivatalvezetőnek nyújtott fizetés, javadalmazás és juttatás adómentességet élvez. Amennyiben valamely adó kivetésének alapja a tartózkodási időtartam, a Bírák, a Főügyész, az Ügyészek és a Hivatalvezető hivatalos célú, az adott Részes Állam területén történő tartózkodása az adó kivetése szempontjából nem minősül tartózkodási időtartamnak. A Részes Államok ezt a fizetést, javadalmazást és juttatást figyelembe vehetik a más forrásból származó jövedelmekre kivetett adó mértékének megállapításához.

7. A Részes Államok nem kötelesek mentességet biztosítani a volt Bíráknak, Ügyészeknek és Hivatalvezetőnek, valamint családtagjaik számára a jövedelmük után járó nyugdíjjarulék fizetése, illetve éves járulékfizetés alól.

16. cikk

Helyettes Hivatalvezető, valamint a Főügyész Hivatala és a Hivatal személyi állománya

1. A Helyettes Hivatalvezető, a Főügyész Hivatala és a Hivatal személyi állománya olyan kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket

élveznek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy feladataikat függetlenül láthassák el. Ezek a kiváltságok, mentességek és könnyítések az alábbiak:

a) Mentések az őrizetbe vétel és letartóztatás alól, valamint személyes poggyászuk lefoglalása alól;

b) Feladatuk teljesítése során tett cselekedeteikkel, valamint szóbeli és írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség megilleti őket megbízatásuk lejártá után is;

c) Bármilyen formátumú és anyagú irataik és okirataik sérthetetlenek;

d) A Bíróság által számukra nyújtott fizetés, javadalmazás és juttatás adómentességet élvez. A Részes Államok ezt a fizetést, javadalmazást és juttatást figyelembe vehetik a más forrásból származó jövedelmekre kivetett adó mértékének megállapításakor;

e) Mentességet élveznek az állampolgárságon alapuló szolgálati kötelezettségek alól;

f) Mentességet élveznek a háztartásukba tartozó családtagjaikkal együtt a bevándorlási korlátozások és a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek alól;

g) Személyi poggyászuk mentes a vámvizsgálat alól, kivéve, ha komoly ok merül fel annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyeknek behozatala vagy kivitele az adott Részes Állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztegzésre vonatkozó rendelkezései alá esik. Az ilyen vizsgálatot csak a diplomáciai képviselő jelenlétében lehet lefolytatni;

h) A fizetési eszközökre és azok beváltására vonatkozó rendelkezések tekintetében ugyanazok a könnyítések illetik meg őket, mint a diplomáciai képviselők azonos rangú tagjait;

i) Nemzetközi válság idején saját személyük, és háztartásukba tartozó családtagjaik hazatérése tekintetében

ugyanazokat a könnyítéseket élvezik, mint a diplomáciai képviselők a Bécsi Szerződés alapján;

j) Az adott Részes Állam területén történő szolgálatuk megkezdésekor a fogadó állam mentességet biztosít számukra minden vám és adó alól – ide nem értve a szolgáltatások díját – olyan tárgyak behozatalára, illetve állandó lakóhelyük szerinti országba történő visszavitelére vonatkozólag, amelyek a személyes használatukra szolgálnak, ideértve a berendezkedéshez szükséges tárgyakat is.

2. A Részes Államok nem kötelesek mentességet biztosítani a korábbi Helyettes Hivatalvezető, a Főügyész Hivatala és a Hivatal korábbi alkalmazottai és azok családtagjai számára a jövedelmük után járó nyugdíjjárulékok fizetése és az éves járulékfizetések alól.

17. cikk

A helyi és a jelen Megállapodás hatálya alá nem tartozó egyéb alkalmazottak

A Bíróság helyi alkalmazottai és a jelen Megállapodás hatálya alá nem tartozó alkalmazottak a feladatuk teljesítése során végzett cselekedeteikkel, valamint mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség a Bíróság érdekében tett tevékenységükért megbízatásuk lejártá után is megilleti őket. Alkalmazásuk alatt megilletik őket továbbá mindazok a könnyítések is, amelyek a Bírósággal kapcsolatos tevékenységük független ellátása érdekében szükségesek.

18. cikk

Ügyvédek és a védelem képviselőit segítő személyek

1. Az alábbi kiváltságok, mentességek és könnyítések a védőket tevékenységük független ellátásához szükséges mértékben illetik meg, beleértve azon utazások időtartamát is, amelyek tevékenységük ellátásához szükségesek és amelyekhez jelen cikk 2. bekezdésében megjelölt útiokmány állítható ki:

a) Mentességet élveznek az őrizetbe vétel, a letartóztatás és személyes poggyászuk lefoglalása alól;

b) Feladatuk teljesítése során végzett cselekedeteikkel, valamint szóbeli és írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség megbízásuk lejártá után is megilleti őket;

c) Bármilyen formátumú és anyagú irataik és okirataik sérthetetlenek, amelyek tevékenységük ellátásához kapcsolódnak;

d) A tevékenységük során szükséges kapcsolattartás érdekében bármilyen formátumú iratokat és okiratokat kaphatnak és küldhetnek;

e) Mentességet élveznek a bevándorlási korlátozások és a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek alól;

f) Személyi poggyászuk mentes a vámvizsgálat alól, kivéve ha komoly ok merül fel annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyeknek behozatala vagy kivitele az adott Részes Állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztégzárra vonatkozó rendelkezései alá esik. Az ilyen vizsgálatot csak az érintett védő jelenlétében lehet lefolytatni;

g) A fizetési eszközökre és azok beváltására vonatkozó rendelkezések tekintetében ugyanazok a könnyítések illetik meg őket, mint külföldi kormányoknak ideiglenes hivatalos kiküldetésben lévő képviselőit;

h) Nemzetközi válság idején saját személyük hazatérése tekintetében ugyanazokat a könnyítéseket élvezik,

mint a diplomáciai képviselők a Bécsi Szerződés alapján.

2. A Statútummal, az Eljárási és Bizonyítási Szabályokkal és a Bíróság Eljárási Szabályzatával összhangban kinevezett védőt a Hivatalvezető aláírásával ellátott útiokmánnyal látják el, arra az időtartamra, amely alatt tevékenységét gyakorolja. Az ilyen útiokmány visszavonásra kerül, abban az esetben, ha a megbízás az útiokmány lejártának napja előtt szűnik meg.

3. Amennyiben egy adó kivetésének alapja a tartózkodás időtartama, a védő által az adott Részes Állam területén hivatalos feladatai ellátása érdekében eltöltött idő nem minősül tartózkodási időtartamnak.

4. Jelen cikk rendelkezéseit értelemszerűen kell alkalmazni a védelmet segítő személyekre is az Eljárási és Bizonyítási Szabályzat 22. cikkével összhangban.

19. cikk

Tanúk

1. Az alábbi kiváltságok, mentességek és könnyítések a tanúkat annak érdekében illetik meg, hogy a Bíróság előtt a bizonyítékok szolgáltatása céljából megjelenhessenek, beleértve a Bíróság előtti megjelenésükhöz szükséges utazások – amelyekhez jelen cikk 2. bekezdése szerinti útiokmányt állítanak ki – időtartamát is:

a) Mentések az őrizetbe vétel és a letartóztatás alól;

b) Nem érintve a d) pontban foglaltakat, személyi poggyászuk mentes a lefoglalás alól, kivéve, ha komoly ok merül fel annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyeknek behozatala vagy kivitele az adott Részes Állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztégzárra vonatkozó rendelkezései alá esik;

c) A tanúskodásuk során tett minden cselekedetük, mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységük tekintetében mentességet élveznek. Ez a mentesség megilleti őket a Bíróság előtti megjelenési és tanúzási kötelezettségük teljesítése után is;

d) Bármilyen formátumú és anyagú irataik, valamint okirataik sérthetetlenek, amelyek tanúzási kötelezettségükhöz kapcsolódnak;

e) A tevékenységük során a Bírósággal és a védővel, a tanúzási kötelezettségükből kifolyólag szükséges kapcsolattartás érdekében bármilyen formátumú iratokat és okiratokat kaphatnak és küldhetnek;

f) Mentességet élveznek a bevándorlási korlátozások és a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek alól, tanúzási kötelezettségük teljesítése érdekében szükséges utazásaik során;

g) Nemzetközi válság idején saját személyük hazatérése tekintetében ugyanazokat a könnyítéseket élvezik, mint a diplomáciai képviselők a Bécsi Szerződés alapján.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében felsorolt kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket élvező tanúk részére, a Bíróság, annak Hivatalvezetője aláírásával ellátott útiokmányt bocsát ki, amely igazolja, hogy az adott személynek a Bíróság előtt megjelenési kötelezettsége van, valamint megjelöli azt az időtartamot, amely alatt az adott személy jelenlétére szükség van.

20. cikk

Áldozatok

1. Az alábbi kiváltságok, mentességek és könnyítések a Bíróság eljárásaiban részt vevő áldozatokat a Bíróság Eljárási és Bizonyítási Szabályzatának 89–91. cikkével összhangban annak érdekében illetik meg, hogy a Bíróság előtt

megjelenhessenek, beleértve azon utazások időtartamát is, amelyek a Bíróság előtti megjelenésükhöz szükségesek és amelyekhez jelen cikk 2. bekezdésében megjelölt útiokmány kerül kiállításra:

a) Mentések az őrizetbe vétel és letartóztatás alól;

b) Személyi poggyászuk mentes a lefoglalás alól, kivéve, ha komoly ok merül fel annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyeknek behozatala vagy kivitele az adott Részes Állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztégre vonatkozó rendelkezései alá esik;

c) A Bíróság előtti megjelenésük során tett minden cselekedetükkel, illetve mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységeikkel kapcsolatban mentességet élveznek mindenféle jogi eljárás alól. Ez a mentesség megilleti őket a Bíróság előtti megjelenési kötelezettségük teljesítése után is;

d) Mentességet élveznek a bevándorlási korlátozások és a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek alól a Bíróság előtti megjelenésük céljából szükséges utazásaik során.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében felsorolt kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket élvező áldozatok részére, a Bíróság, annak Hivatalvezetője aláírásával ellátott útiokmányt bocsát ki, amely igazolja, hogy az adott személynek a Bíróság előtt folyó eljárásban részt kell vennie, valamint megjelöli azt az időtartamot, amely alatt az adott személy részvételére szükség van.

21. cikk

Szakértők

1. Az alábbi kiváltságok, mentességek és könnyítések a Bíróság érdekében eljáró szakértőket tevékenységük

független ellátásához szükséges mértékben illetik meg, beleértve azon utazások időtartamát is, amelyek tevékenységük független ellátásához szükségesek és amelyekhez jelen cikk 2. bekezdésében megjelölt útiokmány állítható ki:

a) Mentések az őrizetbe vétel és a letartóztatás, valamint személyes poggyászuk lefoglalása alól;

b) Feladatuk teljesítése során tett cselekedeteikkel, mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség azután is megilleti őket, miután megbízásuk véget ért;

c) Bármilyen formátumú és anyagú irataik és okirataik sérthetetlenek, amelyek a Bíróság javára végzett tevékenységük ellátásához kapcsolódnak;

d) A Bíróság javára végzett tevékenységük érdekében, a Bírósággal szükséges kapcsolattartás végett bármilyen formátumú iratokat és okiratokat kaphatnak és küldhetnek futár útján vagy csomag formájában;

e) Személyi poggyászukat tilos átvizsgálni, kivéve ha komoly ok merül fel annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyeknek behozatala vagy kivitele az adott Részes Állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztégzárba vonatkozó rendelkezései alá esik. Az ilyen vizsgálatot csak az érintett szakértő jelenlétében lehet lefolytatni;

f) A fizetési eszközökre és azok beváltására vonatkozó rendelkezések tekintetében ugyanazok a könnyítések illetik meg őket, mint más külföldi kormányoknak ideiglenes hivatalos külföldi kiküldetésben lévő képviselőit;

g) Nemzetközi válság idején saját személyük hazatérése tekintetében ugyanazokat a könnyítéseket élvezik, mint a diplomáciai képviselők a Bécsi Szerződés alapján;

h) Mentességet élveznek a bevándorlási korlátozások és a külföldiekre vonatkozó bejelentési kötelezettségek alól, a jelen cikk 2. bekezdésében meghatározott okiratban leírtak szerint.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében felsorolt kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket élvező szakértők részére a Bíróság okiratot állít ki, amely igazolja, hogy az adott személy a Bíróság számára lát el feladatokat és megjelöli azt az időtartamot, amíg megbízásuk tart.

22. cikk

Egyéb, a Bíróság előtti megjelenési kötelezettséggel rendelkező személyek

1. A 20. cikk 1. bekezdésének a)–d) pontjában meghatározott kiváltságok, mentességek és könnyítések egyéb, a Bíróság előtti megjelenési kötelezettséggel rendelkező olyan személyeket is megilletnek a Bíróság előtti megjelenési kötelezettségük teljesítése érdekében, akik számára a fentiek igazolására a jelen cikk 2. bekezdésében megjelölt okirat kerül kiállításra.

2. A Bíróság előtti megjelenési kötelezettséggel rendelkező személyek számára a Bíróság olyan okiratot állít ki, amely igazolja, hogy az adott személynek megjelenési kötelezettsége van a Bíróság előtt, és amely megjelöli azt az időtartamot, amíg megbízásuk tart.

23. cikk

Állampolgárok és állandó lakóhellyel rendelkező személyek

Bármely Állam jelen Megállapodás aláírása, megerősítése, elfogadása, jóváhagyása és csatlakozása időpontjában kinyilváníthatja, hogy:

a) Tekintet nélkül a 15. cikk 6. bekezdésére és a 16. cikk 1. bekezdésének d) pontjában foglaltakra, a 15., 16., 18., 19. és 21. cikkben hivatkozott személyeket azon Részes Állam területén, amelynek állampolgárai vagy amely állandó tartózkodási helyükként szolgál, a következő kiváltságok és mentességek tevékenységük független ellátásához, vagy a Bíróság előtti megjelenési és tanúzási kötelezettségük teljesítéséhez szükséges mértékben illetik meg:

(i) Mentések az őrizetbe vétel és a letartóztatás alól,

(ii) A Bíróság előtti megjelenési és tanúzási kötelezettségük teljesítése, valamint a Bíróság számára végzett feladataik teljesítése során végzett cselekedeteikkel, mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek minden jogi eljárás alól. Ez a mentesség megilleti őket kötelezettségeik, illetve feladataik teljesítése után is,

(iii) Bármilyen formátumú és anyagú irataik, valamint okirataik, amelyek tevékenységük ellátásához, valamint a Bíróság előtti megjelenési és tanúzási kötelezettségükhöz kapcsolódnak, sérthetetlenek,

(iv) A Bírósággal, valamint a 19. cikkben meghatározott személyek vallomásukkal kapcsolatban a védőjükkel folytatott kapcsolattartás céljából alakiságtól függetlenül bármilyen iratot kaphatnak és küldhetnek;

b) A 20. és 22. cikkben hivatkozott személyeket azon Részes Állam területén, amelynek az állampolgárai vagy amely állandó tartózkodási helyükként szolgál, a következő kiváltságok és mentességek csak a Bíróság előtti megjelenési kötelezettségük teljesítéséhez szükséges mértékben illetik meg:

(i) Mentések az őrizetbe vétel és a letartóztatás alól,

(ii) A Bíróság előtti megjelenési kötelezettségük teljesítése során végzett cselekedeteikkel, mind szóbeli, mind írásbeli tevékenységükkel kapcsolatban mentességet élveznek. Ez a mentesség megilleti őket megjelenési kötelezettségük teljesítése után is.

24. cikk

A Részes Államok hatóságaival történő együttműködés

1. A Bíróság minden esetben együttműködik a Részes Államok illetékes hatóságaival, hogy elősegítse az érintett Részes Állam törvényei betartását és megakadályozzák a jelen Megállapodásban foglalt bármely kiváltsággal, mentességgel és könnyítéssel való visszaélést.

2. Kiváltságokra és mentességekre való tekintet nélkül, a jelen Megállapodás alapján kiváltságokat és mentességeket élvező személyek kötelesek annak az államnak a jogszabályait tiszteletben tartani, amelynek területén a Bíróság ügyeivel kapcsolatban eljárnak, vagy átutaznak. Kötelességük továbbá az adott állam belügyeibe be nem avatkozni.

25. cikk

A 13. és 14. cikkben biztosított kiváltságokról és mentességekről történő lemondás

Az Államok és kormányközi szervezetek képviselői nem azért részesülnek a jelen Megállapodás 13. és 14. cikkében foglalt kiváltságokban és mentességekben, hogy azok személyes előnyükre szolgáljanak, hanem azért, hogy biztosítva legyen feladataik független ellátása a Közgyűlés, annak kisegítő szervei és a Bíróság munkája

érdekében. A Részes Államoknak nemcsak joga, hanem kötelezettsége is, hogy lemondjanak képviselőiknek kiváltságairól és mentességeiről minden olyan esetben, amikor megítélésük szerint azok fenntartása akadályozná az igazságszolgáltatást, és amikor a lemondás megtehető anélkül, hogy sértené azt a célt, amelyért a mentességet biztosították. Azok az államok, amelyek nem részei a jelen Megállapodásnak, valamint kormányközi szervezetek a 13. és 14. cikkben meghatározott kiváltságokat és mentességeket élvezik azzal a feltétellel, hogy vállalják, hogy a kiváltságokról és mentességekről való lemondás tekintetében a fentiek alapján járnak el.

26. cikk

A 15–22. cikkben biztosított kiváltságokról és mentességekről történő lemondás

1. Adott személyek a jelen Megállapodás 15–22. cikkében, az igazságszolgáltatás megfelelő menete érdekében biztosított kiváltságokban és mentességekben nem azért részesülnek, hogy azok személyes előnyükre szolgáljanak. Ezekről a kiváltságokról és mentességekről a Statútum 48. cikkének 5. bekezdésével és jelen cikkel összhangban le lehet mondani, de a Részes Államoknak kötelessége lemondani ezen személyek kiváltságairól és mentességeiről minden olyan esetben, amikor megítélésük szerint azok fenntartása akadályozná az igazságszolgáltatást, és amikor a lemondás megtehető anélkül, hogy sértené azt a célt, amelyért a mentességet biztosították.

2. A kiváltságokról és mentességekről az alábbi személyek mondhatnak le:

a) A Bírák és a Főügyész tekintetében a Bírák abszolút többséggel hozott határozat útján;

b) A Hivatalvezető tekintetében az Elnökség;

c) Az Ügyészek és az Ügyészi Hivatal alkalmazottai tekintetében a Főügyész;

d) A Helyettes Hivatalvezető és a Hivatal alkalmazottai tekintetében a Hivatalvezető;

e) A 17. cikkben meghatározott alkalmazottak tekintetében a Bíróság adott szervének vezetője, aki a munkáltatói jogokat gyakorolja;

f) A Védő és a védelem képviselőjét segítő személyek tekintetében az Elnökség;

g) A tanúk és áldozatok tekintetében az Elnökség;

h) A szakértők tekintetében a Bíróság adott szervének vezetője, aki a munkáltatói jogokat gyakorolja;

i) Egyéb személyek tekintetében, akiknek a Bíróság előtt megjelenési kötelezettségük van, az Elnökség.

27. cikk

Társadalombiztosítás

Attól az időponttól kezdve, hogy a Bíróság létrehozta saját társadalombiztosítási rendszerét, a 15., 16. és 17. cikkben meghatározott személyek a Bíróságnak teljesített tevékenységük tekintetében, mentességet élveznek az adott állam társadalombiztosítási célú befizetései alól.

28. cikk

Értesítés

A Hivatalvezető rendszeresen jelentést küld a Részes Államoknak a Bírák, a Főügyész, a Helyettes Ügyészek, a Hivatalvezető, a Helyettes Hivatalvezető, a Főügyészi Hivatal és a Hivatal alkalmazottai, valamint a Védők személyéről, akikre jelen Megállapodás

rendelkezései alkalmazandóak. A Hivatalvezető arról is értesíti a Részes Államokat, ha ezen személyek jogállásában változás történik.

29. cikk

Útiokmányok

A Részes Államok elismerik és elfogadják érvényes útiokmányként az Egyesült Nemzetek, illetve a Bírák, a Főügyész, az Ügyészek, a Hivatalvezető, a Helyettes Hivatalvezető, a Főügyészi Hivatal és a Hivatal alkalmazottai számára, a Bíróság által kiállított útiokmányokat.

30. cikk

Vízumok

A vízumkérelmek, valamint a be- és kiutazási engedélyek iránti kérelmek intézése során, ahol az szükséges, azon személyeket, akik az Egyesült Nemzetek vagy a Bíróság által kiállított útiokmányokkal rendelkeznek, vagy a jelen Megállapodás 18–22. cikkében említett személyeket, akik a Bíróság által kiállított olyan okirattal utaznak, amely igazolja, hogy a Bírósággal kapcsolatos tevékenységük ellátása érdekében járnak el, a lehető leggyorsabb és – amennyiben lehetséges – díjmentes eljárásban kell a Részes Államoknak részesíteniük.

31. cikk

Harmadik féllel szemben fennálló jogviták rendezése

A Bíróságnak, függetlenül a Közgyűlés számára a Statútum által meghatározott feladat- és hatásköröktől,

megfelelő rendelkezéseket kell hoznia az alábbi jogviták rendezése céljából:

a) Magánjogi szerződésből, illetve egyéb magánjogi jogvitából fakadó viták esetére, amelyekben a Bíróság félként szerepel;

b) Olyan viták esetére, amelyekben a jelen Megállapodásban megjelölt személyek az érintettek, a Bírósággal kapcsolatos hivatalos álláspontjuk képviselője vagy tevékenységük ellátása miatt, és mentességet élveznek, hacsak azt nem szüntették meg az adott személy vonatkozásában.

32. cikk

Jelen Megállapodás értelmezéséből és alkalmazásából fakadó viták rendezése

1. Két vagy több Részes Állam, illetve egy Részes Állam és a Bíróság között a jelen Megállapodás értelmezéséből és alkalmazásából fakadó vitákat a feleknek megbeszélések, tárgyalások vagy egyéb más, a Felek által elfogadott vitarendezési mód szerint kell intézniük.

2. Amennyiben a Felek a vitát az egyik Fél írásbeli kérelmének kézhezvételét követő három hónapon belül nem tudják a jelen cikk 1. bekezdés szerint rendezni, bármely fél kérelmére az adott vitát jelen cikk 3–6. bekezdésében foglalt eljárás szerint létrehozott választottbírószám elé kell utalni.

3. A választottbírószám három tagból áll: egy-egy tagot a vitában álló Felek jelölnek ki, míg a harmadikat, aki egyben a bíróság elnöke is, e két tag nevezi meg. Ha az egyik fél általi bíró kijelölésétől számított két hónapon belül a másik fél még nem tudta megnevezni bíróját, az adott fél felkérheti a Nemzetközi Bíróság elnökét arra, hogy jelölje ki a második bírót. Ha a bíróság első két bírója nem jut megegyezésre a bíróság elnöke személyében,

kinevezésüktől számított két hónapon belül bármelyik fél felkérheti a Nemzetközi Bíróság elnökét arra, hogy válassza ki a bíróság elnökét.

4. Amennyiben a vitában álló felek másképp nem állapodnak meg, a választottbíróság saját maga fogadja el eljárási szabályzatát és költségeit, amelyet a felek a bíróság által megállapított arányban fedeznek.

5. A választottbíróság, amely a szavazatok többsége alapján dönt, a jelen Megállapodás rendelkezéseiből fakadó jogvitákat a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályai szerint rendezi. A választottbíróság döntése végleges és a jogvitában részes felekre nézve kötelező.

6. A választottbíróság döntéséről a vitában álló feleket, a Hivatalvezetőt és a Főtitkárt tájékoztatni kell.

33. cikk

Jelen Megállapodás alkalmazása

A jelen Megállapodás nem érinti a nemzetközi jog vonatkozó szabályait, ideértve a nemzetközi humanitárius jog szabályait is.

34. cikk

Aláírás, megerősítés, elfogadás, jóváhagyás vagy csatlakozás

1. Jelen Megállapodás minden Állam részére nyitva áll aláírásra 2002. szeptember 10. és 2004. június 30. között az Egyesült Nemzetek székhelyén, New Yorkban.

2. Jelen Megállapodást az aláíró államoknak meg kell erősíteniük, el kell fogadniuk vagy jóvá kell hagyniuk. A megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratokat a Főtitkárnál kell letétbe helyezni.

3. Jelen Megállapodáshoz bármely állam csatlakozhat. A csatlakozási okiratokat a Főtitkárnál kell letétbe helyezni.

35. cikk

Hatálybalépés

1. Jelen Megállapodás a tizedik megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat Főtitkárnál történt letétbe helyezését követő 30. napon lép hatályba.

2. A jelen Megállapodást a tizedik megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat Főtitkárnál történt letétbe helyezése után megerősítő, elfogadó, jóváhagyó államok vonatkozásában, a Megállapodás a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezését követő 30. napon lép hatályba.

36. cikk

Módosítások

1. Bármely Részes Állam a Közgyűlés Titkárságának címzett írásbeli közlés útján javasolhatja jelen Megállapodás módosítását. A Titkárság a javasolt módosítások szövegét megküldi a Részes Államoknak és a Közgyűlés Végrehajtó Testületének, azzal a felszólítással, hogy értesítsék a Titkárságot arról, hogy a javaslat megvitatását a Részes Államok Felülvizsgálati Konferenciája végezze-e.

2. Abban az esetben, ha az értesítéstől számított három hónap elteltével, a Részes Államok többsége jelzi a Titkárságnak, hogy a Felülvizsgálati Konferencia összehívását szeretnék, a Titkárság értesíti a Közgyűlés Végrehajtó Testületét arról, hogy a Felülvizsgálati Konferenciát a

Közggyűlés soron következő rendes vagy rendkívüli ülésével együtt hívják össze.

3. Abban az esetben, ha a módosítás elfogadása kérdésében a Részes Államok nem jutnak konszenzusra, a módosítás elfogadásához a jelenlévő és szavazó Részes Államok szavazatának kétharmada szükséges, feltéve, hogy a Részes Államok többsége jelen van.

4. A Közggyűlés Végrehajtó Tanácsa haladéktalanul értesíti a Főtitkárt minden olyan módosításról, amelyet a Részes Államok a Felülvizsgálati Konferencián fogadtak el. A Főtitkár értesíti az összes részes és aláíró államot a Felülvizsgálati Konferencián elfogadott módosításokról.

5. A módosításokat megerősített vagy elfogadott Részes Államok vonatkozásában a módosítások 60 nappal azután lépnek hatályba, hogy a módosítások elfogadásának időpontjában Félként részt vevő Államok kétharmada letétbe helyezte a Főtitkárnál a módosítást megerősítő vagy elfogadó okiratát.

6. Azon Részes Államok vonatkozásában, akik a módosításokat a fent meghatározott számú megerősítő vagy elfogadó okirat letétbe helyezése után erősítik meg vagy fogadják el, a módosítás 60 nappal azután lép hatályba, hogy az adott Részes Állam megerősítő vagy elfogadó okiratát letétbe helyezte.

7. Abban az esetben, ha egy állam az adott módosítás jelen cikk 5. bekezdése alapján történt hatálybalépése után válik a jelen Megállapodás részesévé, ellenkező szándék hiányában, az adott államot:

a) úgy kell tekinteni, hogy az a módosított Megállapodás részesévé válik; és

b) úgy kell tekinteni továbbá, hogy azon Részes Államok tekintetében, amelyek nem részesei a módosításoknak, a nem módosított Megállapodás részesévé vált.

37. cikk

Felmondás

1. Bármely Részes Állam a Főtitkárnak címzett írásbeli értesítés útján felmondhatja jelen Megállapodást. A felmondás az erre vonatkozó értesítés kézhezvételétől számított egy év múlva lép hatályba, kivéve, ha az értesítés későbbi időpontot határoz meg.

2. A felmondás azonban nem befolyásolja az adott Részes Állam jelen Megállapodásból fakadó azon nemzetközi jogi kötelezettségeit, amelyek jelen Megállapodástól függetlenül is kötelezik az adott államot a nemzetközi jog alapján.

38. cikk

Letéteményes

A jelen Megállapodás letéteményese a Főtitkár.

39. cikk

Hiteles szövegek

Jelen Megállapodás eredeti arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol szövegeit, amelyek egyaránt hitelesek, a Főtitkárnál kell letétbe helyezni.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezen Megállapodást.”

4. § (1) E törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény 2. és 3. §-a a Megállapodás 35. cikkének 2. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) A Megállapodás, illetve e törvény hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertetéi válaszát követően a Magyar

Közlönyben haladéktalanul közzétett
egyedi határozatával állapítja meg.

(4) E törvény végrehajtásához
szükséges intézkedésekről a
külpolitikáért felelős miniszter és az
igazságügyért felelős miniszter
gondoskodik

VI. További egyezmények

Kihirdetve	1965.11.18.
Hatályos szöveg	2007.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok, Vatikán és a palesztin állam
Fontos nem-részes tagállamok	Dél-Szudán, Palau, Salamon-szigetek

1965. évi 22. törvényerejű rendelet, a diplomáciai kapcsolatokról Bécsben, 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződés kihirdetéséről

A Magyar Népköztársaság megerősítő okiratának letétbe helyezése 1965. szeptember 24-én megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a diplomáciai kapcsolatokról Bécsben, 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződést e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett nemzetközi szerződés hivatalos magyar fordítása a következő:

**„BÉCSI SZERZŐDÉS A
DIPLOMÁCIAI
KAPCSOLATOKRÓL**

E szerződésben részes államok megemlékezve arról, hogy a világ népei ősi idők óta elismerik a diplomáciai képviselők jogállását,

figyelembevéve az Egyesült Nemzetek Alapokmányának az államok szuverén egyenlőségére, a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, valamint a nemzetek közötti baráti kapcsolatok előmozdítására vonatkozó céljait és elveit,

meggyőződve arról, hogy a diplomáciai kapcsolatokra, kiváltságokra és mentességekre vonatkozó nemzetközi szerződés hozzájárulhat az országok közötti baráti kapcsolatok fejlesztéséhez, tekintet nélkül alkotmányos és társadalmi berendezésük különbözőségére,

felismerve, hogy a kiváltságok és mentességek célja nem egyének előnyben részesítése, hanem az, hogy biztosítsa a diplomáciai

képviselőknek, mint államok képviselőinek feladatuk eredményes teljesítését,

megerősítve, hogy a nemzetközi szokásjog szabályai továbbra is irányadók azokra a kérdésekre, amelyeket a jelen szerződés rendelkezései kifejezetten nem szabályoznak,

megállapodtak a következőkben:

1. Cikk

E szerződés alkalmazása körében a következő kifejezéseken az alábbiakat kell érteni:

a) „a képviselő vezetője” az a személy, akit a küldő állam megbízott azzal, hogy e minőségben tevékenykedjék;

b) „a képviselő tagjai” a képviselő vezetője és a képviselő személyzetének tagjai;

c) „a képviselő személyzetének tagjai” a képviselő diplomáciai, igazgatási és műszaki, valamint kisegítő személyzetének tagjai;

d) „a diplomáciai személyzet tagjai” a képviselő személyzetének azok a tagjai, akiknek diplomáciai rangjuk van;

e) „diplomáciai képviselő” a képviselő vezetője vagy a képviselő diplomáciai személyzetének tagja;

f) „az igazgatási és műszaki személyzet tagjai” a képviselő személyzetének azok a tagjai, akik a képviselőnél igazgatási és műszaki munkakörben állnak alkalmazásban;

g) „a kisegítő személyzet tagjai” a képviselet személyzetének azok a tagjai, akik a képviseletnél kisegítő munkakörben teljesítenek szolgálatot;

h) „háztartási alkalmazott” az a személy, aki a képviselet valamely tagjának háztartásában áll alkalmazásban és nem a küldő állam alkalmazottja;

i) „a képviselet helyiségei” a képviselet céljaira - ideértve a képviselet vezetője lakásául - használt épületek, vagy épületrészek és az ezekhez tartozó föld tekintet nélkül tulajdonjogi helyzetükre.

2. Cikk

Az államok között diplomáciai kapcsolatok felvétele és állandó diplomáciai képviselvek létesítése kölcsönös megegyezéssel történik.

3. Cikk

1. A diplomáciai képviselet feladatköre - egyebek között - a következőkből áll:

a) képviseli a küldő államot a fogadó államban;

b) védelmezi a fogadó államban a küldő állam, valamint a küldő állam polgárainak érdekeit a nemzetközi jog által megengedett keretekben;

c) tárgyal a fogadó állam kormányával;

d) tájékozik minden megengedett módon a fogadó államban levő viszonyokról és fejleményekről és ezekről jelentést tesz a küldő állam kormányának;

e) előmozdítja a baráti kapcsolatokat a küldő és a fogadó állam között és fejleszti a gazdasági, kulturális és tudományos kapcsolataikat.

2. E szerződés egyik rendelkezése sem értelmezhető olyképpen, hogy a diplomáciai képviselet nem fejthet ki konzuli tevékenységet.

4. Cikk

1. A küldő államnak meg kell győződnie arról, hogy a fogadó állam megadta az agrément-t annak a

személynek, akit a fogadó államban levő képviselite vezetőjeként akkreditálni szándékozik.

2. A fogadó állam nem köteles a küldő állammal az agrément megtagadásának indokát közölni.

5. Cikk

1. A küldő állam, miután az érdekelt fogadó államokat erről kellőképpen értesítette, a képviselet vezetőjét, vagy a diplomáciai személyzet bármely tagját több államhoz is akkreditálhatja, illetőleg kinevezheti, kivéve ha ezt valamelyik fogadó állam kifejezetten ellenzi.

2. Ha a küldő állam valamely képviselet vezetőjét egy vagy több más államba is akkreditálja, úgy mindazokban az államokban, ahol a képviselet vezetőjének nincsen állandó székhelye, ideiglenes ügyvivő vezetésével létesíthet diplomáciai képviseletet.

3. A képviselet vezetője, vagy a képviselet diplomáciai személyzetének tagja bármely nemzetközi szervezetnél képviselheti a küldő államot.

6. Cikk

Két, vagy több állam ugyanazt a személyt akkreditálhatja képviselite vezetőjeként egy másik államhoz, kivéve ha ezt a fogadó állam ellenzi.

7. Cikk

Az 5., 8-9. és 11. Cikk rendelkezéseinek fenntartásával a küldő állam szabadon nevezi ki a képviselet személyzetének tagjait. A katonai, tengerészeti és légügyi attasék vonatkozásában a fogadó állam megkövetelheti, hogy a küldő állam azok nevét hozzájárulás céljából előzetesen közölje.

8. Cikk

1. A képviselet diplomáciai személyzetének tagja elvileg csak a küldő állam állampolgára lehet.

2. A képviselet diplomáciai személyzetének tagjául a fogadó állam állampolgára nem nevezhető ki, hacsak

ahhoz a fogadó állam hozzá nem járul; e hozzájárulás bármikor visszavonható.

3. A fogadó állam fenntarthatja ugyanezt a jogot harmadik állam olyan állampolgárára nézve, aki egyúttal nem állampolgára a küldő államnak.

9. Cikk

1. A fogadó állam - anélkül, hogy elhatározását indokolnia kellene - bármikor értesítheti a küldő államot arról, hogy a képviselő vezetője vagy a képviselő diplomáciai személyzetének valamely tagja persona non grata, illetőleg, hogy a képviselő személyzetének bármely más tagja nem elfogadható. Ez esetben a küldő állam az érdekelt személyt a körülményeknek megfelelően vagy visszahívja, vagy a képviselőnél betöltött tisztségét megszünteti. Valamely személyt persona non grata-nak, vagy nem elfogadhatónak lehet nyilvánítani a fogadó állam területére érkezése előtt is.

2. Ha a küldő állam megtagadja vagy ésszerű határidőn belül elmulasztja a jelen cikk 1. bekezdésében említett kötelezettségének teljesítését, a fogadó állam megtagadhatja az érdekelt személynek a képviselő tagjaként való elismerését.

10. Cikk

1. A fogadó állam külügyminisztériumát, vagy a közös megállapodással kijelölt más minisztériumot értesíteni kell:

a) a képviselő tagjainak kinevezéséről, megérkezéséről és végleges eltávozásáról, vagy a képviselőnél betöltött tisztsége megszűnéséről;

b) a képviselő tagjai családjához tartozó személy érkezéséről és végleges eltávozásáról, valamint megfelelő esetben arról a tényről, hogy valamely személy a képviselő egyik tagja családjának tagja lett vagy megszűnt azzá lenni;

c) az a) pontban említett személy alkalmazásában álló háztartási

alkalmazott érkezéséről és végleges eltávozásáról, valamint adott esetben az alkalmazás megszűnéséről;

d) a fogadó államban lakhellyel bíró személynek a képviselő tagjaként vagy kiváltságokra és mentességekre jogosított háztartási alkalmazottként való alkalmazásáról és elbocsátásáról.

2. Az érkezésről és a végleges eltávozásról lehetőleg előzetes értesítést is kell adni.

11. Cikk

1. A képviselő létszámára vonatkozó különös megállapodás hiányában a fogadó állam megkívánhatja, hogy ezt a létszámot az általa - a fogadó állam körülményeire és viszonyaira, valamint az illető képviselő szükségleteire figyelemmel - ésszerűnek és természetesnek tartott keretekben tartsák.

2. A fogadó állam hasonló korlátok között és hátrányos megkülönböztetés tétele nélkül megtagadhatja bizonyos kategóriákba tartozó tisztviselők befogadását.

12. Cikk

A küldő állam a fogadó állam előzetes kifejezett hozzájárulása nélkül nem létesíthet a képviselő részét alkotó hivatalt más helységben, mint ahol magát a képviselőt létesítette.

13. Cikk

1. A képviselő vezetője működését a fogadó államban vagy akkor kell megkezdettnek tekinteni, amikor átnyújtotta megbízólevelét, vagy amikor közölte megérkezését és megbízólevelének hiteles másolatát a fogadó állam külügyminisztériumának, illetőleg a közös megállapodással kijelölt más minisztériumnak átadták, a fogadó államban fennálló gyakorlatnak megfelelően, amelyet egyöntetűen kell alkalmazni.

2. A megbízólevél, vagy a megbízólevél hiteles másolata átnyújtásának sorrendjét a képviselő

vezetője megérkezésének napja és órája határozza meg.

14. Cikk

1. A képviseletek vezetői három osztályba tartoznak, nevezetesen:

a) az államfőhöz akkreditált nagykövetek vagy nunciusok és az ezekkel egyenrangú egyéb képviseletvezetők osztályába;

b) az államfőhöz akkreditált követek, miniszterek és internunciusok osztályába;

c) a külügyminiszterhez akkreditált ügyvivők osztályába.

2. A képviseletek vezetői között osztályba tartozásuk alapján - a rangsorelsőbbséget és a szertartásrendi kérdéseket kivéve - nem tehető megkülönböztetés.

15. Cikk

Az államok megállapodnak abban, hogy képviseleteik vezetőit melyik osztályba sorolják.

16. Cikk

1. A képviseletek vezetőit az egyes osztályokon belül a rangsorelsőbbség annak a napnak és órának megfelelően illeti meg, amikor működésüket a 13. Cikknek megfelelően megkezdték.

2. A képviselet vezetője megbízólevelének a rangosztályt meg nem változtató módosítása a rangsorelsőbbségre nem hat ki.

3. Ez a cikk nem érinti a fogadó államban a Szentszék képviselőjének rangsorelsőbbsége tekintetében elfogadott gyakorlatot.

17. Cikk

A képviselet diplomáciai személyzete tagjainak rangsorát a képviselet vezetője közli a külügyminisztériummal, vagy a közös megállapodással kijelölt más minisztériummal.

18. Cikk

A képviseletek vezetőinek fogadására vonatkozó eljárásnak minden egyes államban mindegyik osztály tekintetében egyöntetűnek kell lennie.

19. Cikk

1. Ha a képviselet vezetőjének állása nincs betöltve, vagy ha a képviselet vezetője tevékenységének gyakorlásában akadályozva van, ideiglenes ügyvivő jár el átmenetileg a képviselet vezetőjeként. Az ideiglenes ügyvivő nevét a képviselet vezetője, vagy ha ő ebben akadályozva van, a küldő állam külügyminisztériuma közli a fogadó állam külügyminisztériumával, vagy a közös megállapodással kijelölt más minisztériummal.

2. Abban az esetben, ha a képviselet diplomáciai személyzetének egy tagja sem tartózkodik a fogadó államban, a küldő állam a fogadó állam hozzájárulásával megbízhhatja az igazgatási és műszaki személyzet valamely tagját a képviselet folyó igazgatási ügyeinek vitelével.

20. Cikk

A képviseletnek és vezetőjének joga van arra, hogy kitűzze a küldő állam lobogóját és címerét a képviselet helyiségeire - ideértve a képviselet vezetőjének lakását is -, valamint a képviselet vezetőjének közlekedési eszközére.

21. Cikk

1. A fogadó állam köteles megkönnyíteni - jogszabályai keretében - a küldő államnak a képviselet részére szükséges helyiségek megszerzését a területén vagy segítségére lenni a képviselet más módon való elhelyezkedésében.

2. A fogadó állam szükség esetén köteles segítséget nyújtani a képviseletnek arra nézve is, hogy tagjai megfelelő lakást kapjanak.

22. Cikk

1. A képviselet helyiségei sérthetetlenek. A fogadó állam hatósági közegei a képviselet helyiségébe nem léphetnek be, kivéve, ha ahhoz a képviselet vezetője hozzájárult.

2. A fogadó államnak különös kötelessége, hogy minden megfelelő intézkedéssel megvédje a képviselet

helyiségeit bármely behatolás, vagy kártétel ellen és megakadályozza a képviselőt nyugalmanak megzavarását vagy méltóságának megsértését.

3. A képviselőt helyiségei, azok berendezése és az ott levő egyéb vagyontárgyak, valamint a képviselőt közlekedési eszközei mentesek a kutatás, igénybevétel, foglalás vagy végrehajtás alól.

23. Cikk

1. A küldő állam és a képviselőt vezetője a képviselőt helyiségeit illetően - akár tulajdonjog, akár bérlet alapján bírja azokat - mentesek minden országos, regionális vagy községi adó és illeték fizetése alól, a szolgáltatások fejében járó díjakat ide nem értve.

2. Az e cikkben említett adómentesség nem vonatkozik azokra az adókra és illetékekre, amelyeket a fogadó állam jogszabályai szerint a küldő állammal vagy a képviselőt vezetőjével szerződő személynek kell fizetnie.

24. Cikk

A képviselőt irattárai és okmányai mindenkor, és bárhol is vannak elhelyezve, sérthetetlenek.

25. Cikk

A fogadó állam a képviselőt feladatainak teljesítéséhez minden könnyítést megad.

26. Cikk

A fogadó állam a területén, az állambiztonsági okokból bizonyos övezetekben való belépést tiltó vagy szabályokhoz kötő törvényeinek és rendeleteinek fenntartásával, a képviselőt minden tagja számára biztosítja a szabad mozgást és közlekedést.

27. Cikk

1. A fogadó állam megengedi és védelemben részesíti a képviselőt szabad érintkezését minden hivatalos ügyben. A küldő állam kormányával, valamint bárhol levő más képviselőivel és konzulátusaival való érintkezése során a képviselőt az érintkezés minden

megfelelő módját használhatja, ideértve a diplomáciai futárokat és a rejtjeles vagy számjeles üzeneteket is. Rádióadóállomást azonban a képviselőt csak a fogadó állam hozzájárulásával rendezhet be és használhat.

2. A képviselőt hivatalos levelezése sérthetetlen. Hivatalos levelezésen kell érteni a képviselőt és annak tevékenységével kapcsolatos minden levelezést.

3. A diplomáciai poggyászt nem szabad sem felnyitni, sem visszatartani.

4. A diplomáciai poggyászt alkotó csomagokat a jellegükre utaló látható külső jellel kell ellátni, azok csak diplomáciai okmányokat, vagy hivatalos használatra szolgáló tárgyakat tartalmazhatnak.

5. A fogadó állam a diplomáciai futárt - akit olyan hivatalos okmánnyal kell ellátni, amely futári minőségét és a diplomáciai poggyászt alkotó csomagok számát feltünteti - tevékenységének gyakorlása során védelemben részesíti. A diplomáciai futár személye sérthetetlen és ellene a letartóztatás vagy visszatartás semmiféle formája sem alkalmazható.

6. A küldő állam vagy a képviselőt eseti (ad hoc) diplomáciai futárt is kijelölhet. Ilyen esetben e cikk 5. bekezdését ugyancsak alkalmazni kell azzal a kivétellel, hogy az ott említett mentességek megszűnnek, mielőtt az eseti futár a rábízott diplomáciai poggyászt a címzettnek átadta.

7. A diplomáciai poggyászt rá lehet bízni olyan kereskedelmi repülőgép parancsnokára, amelynek valamely belépésre kijelölt repülőtéren kell leszállnia. A parancsnokot, a diplomáciai poggyászt alkotó csomagok számát feltüntető hivatalos okmánnyal kell ellátni, őt azonban nem lehet diplomáciai futárnak tekinteni. A képviselőt kiküldheti valamelyik tagját, hogy a repülőgép parancsnokától a diplomáciai poggyászt közvetlenül és szabadon birtokba vegye.

28. Cikk

A képviselet által hivatalos ténykedésért beszedett díj és költség adó- és illetékmentes.

29. Cikk

A diplomáciai képviselő személye sérthetetlen. A letartóztatás vagy őrizetbevétel semmiféle formája sem alkalmazható ellene. A fogadó állam illő tisztelettel bánt vele és minden megfelelő intézkedést megtesz a személye, szabadsága és méltósága bármely sérelmének megakadályozására.

30. Cikk

1. A diplomáciai képviselő magánlakását ugyanaz a sérthetlenség és védelem illeti, mint a képviselet helyiségeit.

2. Iratai, levelezése és vagyona - utóbbi a 31. Cikk 3. bekezdésében foglalt kivétellel - ugyancsak sérthetetlen.

31. Cikk

1. A diplomáciai képviselő mentes a fogadó állam büntető joghatósága alól. A diplomáciai képviselő a fogadó állam polgári és államigazgatási joghatósága alól is mentes, kivéve:

a) a fogadó állam területén fekvő, magántulajdonban álló ingatlanra vonatkozó dologi jogi pert, hacsak a diplomáciai képviselő az ingatlant nem a küldő állam javára, a képviselet céljára tartja birtokában;

b) az olyan hagyatéki eljárással kapcsolatos pert, amelyben a diplomáciai képviselő magánszemélyként, mint végrendeleti végrehajtó, hagyatéki gondnok, örökös vagy hagyományos és nem a küldő állam képviselőjeként szerepel;

c) az olyan pert, amely a diplomáciai képviselő által a fogadó államban, hivatalos tevékenysége körén kívül folytatott bármilyen szabadfoglalkozással vagy kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos.

2. A diplomáciai képviselő nem köteles tanúvallomást tenni.

3. A diplomáciai képviselővel szemben semmiféle végrehajtási intézkedést nem lehet tenni, kivéve a jelen cikk 1. bekezdésének a)-c) pontjában említett eseteket, amennyiben a végrehajtás személye és lakása sérthetlenségének csorbitása nélkül foganatosítható.

4. A diplomáciai képviselő mentessége a fogadó állam joghatóságától nem vonja ki őt a küldő állam joghatósága alól.

32. Cikk

1. A küldő állam lemondhat a diplomáciai képviselő és a 37. Cikk alapján mentességet élvező személy joghatóság alóli mentességéről.

2. A lemondásnak mindig kifejezettnek kell lennie.

3. Ha a diplomáciai képviselő vagy a 37. Cikk szerint joghatóság alóli mentességet élvező személy eljárást indít, akkor nem hivatkozhat többé a joghatóság alóli mentességre az alapkeresettel közvetlenül összefüggő viszontkereset tekintetében.

4. A polgári és államigazgatási joghatóság alóli mentességről való lemondást nem lehet úgy tekinteni, hogy az magában foglalja az ítélet végrehajtása alóli mentességről való lemondást is, ehhez külön lemondás szükséges.

33. Cikk

1. A diplomáciai képviselő - e cikk 3. bekezdése rendelkezéseinek fenntartása mellett - a küldő államnak teljesített szolgálatai tekintetében mentes a fogadó államban esetleg hatályban levő társadalombiztosítási szabályok alól.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében említett mentesség azokra a háztartási alkalmazottakra is vonatkozik, akik kizárólag a diplomáciai képviselő alkalmazásában állnak, feltéve, hogy

a) nem állampolgárai vagy nem állandó lakosai a fogadó államnak és

b) kiterjednek rájuk a küldő államban vagy harmadik államban esetleg hatályos társadalombiztosítási szabályok.

3. Annak a diplomáciai képviselőnek, aki a jelen cikk 2. bekezdésében említett mentességben nem részesülő személyt alkalmaz, teljesítenie kell azokat a kötelezettségeket, amelyeket a fogadó állam társadalombiztosítási szabályai a munkáltatóra rónak.

4. A jelen cikk 1-2. bekezdésében említett mentesség nem zárja ki a fogadó állam társadalombiztosítási rendszerében való önkéntes részvételt, feltéve, hogy ezt a fogadó állam lehetővé teszi.

5. A jelen cikk rendelkezései nem érintik a korábban kötött két- vagy többoldalú társadalombiztosítási megállapodásokat, és nem zárják ki az ilyen megállapodások jövőbeli kötését.

34. Cikk

A diplomáciai képviselő mentes minden személyes vagy tárgyi, országos, regionális vagy községi adó és illeték alól, kivéve:

a) az áruk vagy szolgáltatások árába rendszerint belefoglalt közvetett adókat;

b) a fogadó állam területén fekvő, magántulajdonban álló ingatlan után járó adókat és illetékeket, hacsak a kérdéses ingatlan nem a küldő állam javára, a képviselő céljára tartja;

c) a fogadó állam által kirótt örökösödési illetéket, nem érintve a 39. Cikk 4. bekezdésének rendelkezéseit;

d) a fogadó államban levő forrásból eredő magánjövedelem után járó adókat és illetékeket, valamint a fogadó államban levő kereskedelmi vállalkozásokba befektetett tőke adóját;

e) a szolgáltatások fejében járó díjakat;

f) ingatlanvagyonnal kapcsolatos bejegyzési, bírósági, vagy jegyzőkönyvi, jelző- és bélyegilletéket, nem érintve a 23. Cikk rendelkezéseit.

35. Cikk

A fogadó állam köteles mentesíteni a diplomáciai képviselőt minden személyes szolgáltatás, a közmunka bármely formája és a katonai terhek, mint a katonai igénybevétel, besolgáltatás és beszállásolás alól.

36. Cikk

1. A fogadó állam az általa hozott törvények és rendeletek szerint engedélyezi a behozatalt és biztosít mentességet minden vám és adó, valamint a kapcsolatos közterhek tekintetében, ide nem értve a raktározási, fuvar és hasonló szolgáltatások díját,

a) a képviselő hivatalos használatára szolgáló tárgyakra,

b) olyan tárgyakra vonatkozólag, amelyek a diplomáciai képviselő, vagy a vele közös háztartásban élő családtagok személyes használatára szolgálnak, ideértve a berendezkedéshez szükséges tárgyakat.

2. A diplomáciai képviselő személyi poggyásza mentes a vámvizsgálat alól, kivéve ha komoly ok van annak feltételezésére, hogy a poggyász olyan tárgyakat tartalmaz, amelyekre nem terjednek ki a jelen cikk 1. bekezdésében említett mentességek, vagy amelyeknek behozatala vagy kivitele a fogadó állam jogszabályai szerint tilos, vagy annak vesztéggárra vonatkozó rendelkezései alá esik. Az ilyen vizsgálatot csak a diplomáciai képviselő vagy igazolt képviselője jelenlétében lehet lefolytatni.

37. Cikk

1. A diplomáciai képviselő családjának a háztartásában élő tagjai, amennyiben nem állampolgárai a fogadó államnak, részesülnek a 29-36. Cikkeken meghatározott kiváltságokban és mentességekben.

2. A képviselő igazgatási és műszaki személyzetének tagjai, a háztartásukban élő családtagokkal együtt, amennyiben nem állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, a 29-35. Cikkeken meghatározott kiváltságokban és

mentességekben részesülnek, kivéve azt, hogy a 31. Cikk 1. bekezdésében meghatározott, a fogadó állam polgári és államigazgatási joghatósága alóli mentesség nem terjed ki a hivatali kötelességeik teljesítése körén kívül eső ténykedéseikre. Az említett személyek ugyancsak részesülnek a 36. Cikk 1. bekezdésében említett kiváltságokban az első berendezkedésük céljára behozott tárgyakat illetően.

3. A képviselet kisegítő személyzetének azok a tagjai, akik nem állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, mentességben részesülnek a hivatali kötelességeik teljesítése során végzett ténykedésük tekintetében, adó- és illetékmentességben részesülnek az alkalmaztatásuk folytán kapott illetményeikre nézve és megilleti őket a 33. Cikkben foglalt mentesség.

4. A képviselet tagjai háztartási alkalmazottai, amennyiben nem állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, adó- és illetékmentességben részesülnek az alkalmaztatásuk folytán kapott illetményeikre nézve. Egyéb vonatkozásban csak a fogadó állam által engedett mértékben élveznek kiváltságokat és mentességeket. A fogadó államnak e személyek feletti joghatóságát mégis olyan módon kell gyakorolnia, hogy indokolatlanul ne akadályozza a képviselet feladatainak teljesítését.

38. Cikk

1. Az a diplomáciai képviselő, aki állampolgára a fogadó államnak, vagy állandóan a fogadó államban lakik, csak a hivatali kötelességeinek teljesítése során kifejtett ténykedése tekintetében részesül a joghatóság alóli mentességben és sérthetlenségben, hacsak a fogadó állam nem biztosít számára ezen túlmenő kiváltságokat és mentességeket.

2. A képviselet személyzetének azok az egyéb tagjai, valamint azok a háztartási alkalmazottak, akik

állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, csak a fogadó állam által megengedett mértékben részesülnek kiváltságokban és mentességekben. A fogadó államnak e személyek feletti joghatóságát mégis olyan módon kell gyakorolnia, hogy indokolatlanul ne akadályozza a képviselet feladatainak teljesítését.

39. Cikk

1. A kiváltságok és mentességek az azokra jogosult személyeket attól az időponttól kezdve illetik meg, amikor állásuk elfoglalása céljából belépnek a fogadó állam területére, vagy ha már a fogadó állam területén tartózkodnak, attól az időponttól, amikor kinevezésüket a külügyminisztériummal vagy a közös megállapodás szerint kijelölt más minisztériummal közölték.

2. Ha a kiváltságokban és mentességekben részesülő személy hivatalos megbízatása véget ért, e kiváltságok és mentességek rendszerint akkor szűnnek meg, amikor az illető az országot elhagyja, vagy amikor az evégre adott ésszerű határidő lejárt, de az említett időpontokig a kiváltságok és mentességek mindenképpen, még fegyveres összeütközés esetében is fennállnak. Mégis ama cselekmények tekintetében, amelyeket az ilyen személy a képviselet tagjaként hivatali kötelességei teljesítése során végzett, a mentesség továbbra is fennmarad.

3. A képviselet valamely tagjának halála esetén családtagjai az őket megillető kiváltságokban és mentességekben továbbra is részesülnek, annak az ésszerű határidőnek a lejártáig, amely számukra a fogadó állam területének elhagyására nyitva áll.

4. Ha a képviselet olyan tagja, aki nem állampolgára vagy állandó lakosa a fogadó államnak, vagy a háztartásában élő családtag meghal, a fogadó állam lehetővé teszi az elhunyt ingóságainak elszállítását, kivéve azokat a fogadó államban szerzett ingóságokat,

amelyeknek kivitele az elhalálozás időpontjában tilos volt. Örökösödési illeték nem róható ki az olyan ingóvagyon után, amely kizárólag azért volt a fogadó államban, mert az elhunyt, mint a képviselő tagja, vagy mint a képviselő családtagja tartózkodott ott.

40. Cikk

1. Ha a diplomáciai képviselő az állomáshelyére utaztában, vagy visszatértében, vagy hazautazása során harmadik állam területén halad át, vagy tartózkodik - e harmadik állam neki, ha az szükséges volt, útlevelére vízumot adott - e harmadik állam köteles részére sérthetlenséget biztosítani és az átutazáshoz, illetve visszatéréshez szükséges minden egyéb mentességet megadni. Ugyanez vonatkozik családjának kiváltságokban és mentességekben részesülő tagjaira is, ha a diplomáciai képviselővel utaznak, vagy külön utaznak hozzá, vagy külön térnek vissza hazájukba.

2. E cikk 1. bekezdésében foglaltakhoz hasonló körülmények között harmadik államok nem akadályozhatják a képviselő igazgatási és műszaki vagy kiegészítő személyzete tagjainak vagy ezek családtagjainak a területükön való átutazását.

3. Harmadik államok az átmenő hivatalos levelezésnek és más hivatalos közlésnek, ideértve a rejt- és számszavas üzeneteket is, ugyanolyan szabadságot és védelmet biztosítanak, mint a fogadó állam. A diplomáciai futároknak, akiknek - ha ez szükséges - útlevelére vízumot adtak, valamint az átmenő diplomáciai poggyásznak ugyanazt a sérthetlenséget és védelmet biztosítják, mint amelynek nyújtására a fogadó állam köteles.

4. A harmadik államokat e cikk 1., 2. és 3. bekezdése alapján terhelő kötelezettségek megfelelően vonatkoznak az e bekezdésekben említett személyekre és az olyan hivatalos közlésekre és diplomáciai poggyászra, akik illetőleg amelyek

jelenléte harmadik állam területén erőhatalom következménye.

41. Cikk

1. Kiváltságainak és mentességeinek sérelme nélkül kötelessége e kiváltságokban és mentességekben részesülő minden személynek, hogy tiszteletben tartsa a fogadó állam törvényeit és más jogszabályait. Ugyancsak kötelessége, hogy tartózkodjék a fogadó állam belügyeibe való beavatkozástól.

2. A fogadó állammal intézendő minden hivatalos ügyet, amellyel a küldő állam a képviselőt megbízta, a fogadó állam külügyminisztériumával, vagy a közös megállapodással kijelölt más minisztériummal vagy annak útján kell intézni.

3. A képviselő helyiségeit nem szabad olyan módon használni, amely összeférhetetlen a képviselőnek a jelen szerződésben, vagy a nemzetközi jog általános szabályaiban vagy a küldő és a fogadó állam között hatályban levő külön megállapodásokban meghatározott feladatköreivel.

42. Cikk

A diplomáciai képviselő a fogadó államban nem gyakorolhat egyéni haszonra semmilyen foglalkozást vagy kereskedelmi tevékenységet.

43. Cikk

A diplomáciai képviselő működése véget ér - többek között -, ha

a) a küldő állam a fogadó államot arról értesíti, hogy a diplomáciai képviselő működése véget ért;

b) a fogadó állam közli a küldő állammal, hogy a diplomáciai képviselőt a 9. Cikk 2. bekezdésének megfelelően nem hajlandó a képviselő tagjának elismerni.

44. Cikk

A fogadó állam köteles - még fegyveres összeütközés esetén is - megkönnyíteni, hogy a kiváltságokban és mentességekben részesülő személyek, akik nem állampolgárai a fogadó

államnak, valamint állampolgárságuktól függetlenül ezek családjának tagjai, területét mielőbb elhagyhassák. A fogadó állam különösen köteles - ha erre szükség van - az említett személyek, valamint vagyontárgyaik számára a szükséges szállítási eszközöket rendelkezésre bocsátani.

45. Cikk

Ha a két állam között a diplomáciai kapcsolatok megszakadnak, vagy a képviselőlet véglegesen vagy időlegesen visszahívták:

a) a fogadó állam köteles - még fegyveres összeütközés esetén is - tiszteletben tartani és megvédeni a képviselőlet helyiségeit, annak vagyontárgyaival és irattárával egyetemben;

b) a küldő állam a képviselőlet helyiségei, az ott levő vagyontárgyak, valamint az irattár őrzésével megbízhat a fogadó állam részéről elfogadható harmadik államot;

c) a küldő állam a saját, valamint állampolgárai érdekeinek védelmét a fogadó állam számára is elfogadható harmadik államra bízhatja.

46. Cikk

A küldő állam a fogadó állam előzetes beleegyezésével és a fogadó államban nem képviselt harmadik állam felkérésére elláthatja harmadik állam és állampolgárai érdekeinek időleges védelmét.

47. Cikk

1. E Szerződés rendelkezéseinek alkalmazása során a fogadó állam az államok között nem tehet hátrányos megkülönböztetést.

2. Nem tekinthető megkülönböztetésnek, ha

a) a fogadó állam azért alkalmazza a Szerződés egyes rendelkezéseit megszorítóan, mivel azokat a küldő államban levő képviselőletével szemben a küldő állam ugyancsak megszorítóan alkalmazza;

b) egyes államok szokás vagy megállapodás alapján kölcsönösen kedvezőbb elbánást biztosítanak egymásnak, mint amilyent a Szerződés rendelkezései megkívánnak.

48. Cikk

Ez a Szerződés 1961. október 31-ig az Osztrák Szövetségi Külügyminisztériumban, azt követően pedig 1962. március 3-ig az Egyesült Nemzetek Szervezete New York-i székhelyén aláírásra nyitva áll az Egyesült Nemzetek Szervezetének vagy valamely szakosított intézménynek a tagállamai vagy a Nemzetközi Bíróság Alapszabályzatában részes államok, valamint bármely más állam számára, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése meghív arra, hogy a Szerződés részese legyen.

49. Cikk

Ezt a Szerződést meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáránál kell letenni.

50. Cikk

Ez a Szerződés csatlakozásra nyitva áll a 48. Cikkben említett mind a négy kategóriába tartozó valamennyi állam számára. A csatlakozási okiratokat az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáránál kell letenni.

51. Cikk

1. E Szerződés a huszonkettedik megerősítő vagy csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáránál történt letételét követő harmincadik napon lép hatályba.

2. Minden olyan államra nézve, amely a Szerződést a huszonkettedik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétele után erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, a Szerződés az illető állam megerősítő vagy csatlakozási okiratának letételét követő harmincadik napon lép hatályba.

52. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkára a 48. Cikkben említett mind a

négy kategóriába tartozó valamennyi államot értesíti:

a) E Szerződés aláírásáról, valamint a megerősítő vagy csatlakozási okiratok letételéről a 48-50. Cikknek szerint;

b) arról az időpontról, amikor ez a Szerződés az 51. Cikk szerint hatályba lép.

53. Cikk

E Szerződés eredeti példányát - amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles - az Egyesült Nemzetek Szervezete Főtitkáranál kell letenni, aki a Szerződés hiteles másolatát a 48. Cikkben említett mind a négy kategóriába tartozó valamennyi államnak megküldi.

Fentiek hitelül az alulírott, kormányaik által erre nézve kellően feljogosított teljhatalmú meghatalmazottak a Szerződést aláírták.

Kelt Bécsben,
ezerkilencszázhatvanegy április
tizennyolcadik napján.”

3. § A Magyar Népköztársaság megerősítő okiratának letétbe helyezése alkalmával a Magyar Népköztársaság az

alábbi nyilatkozatot tette a Szerződés 48. és 50. Cikkével kapcsolatban:

„A Magyar Népköztársaság szükségesnek tartja felhívni a figyelmet a Szerződés 48. és 50. Cikkének megkülönböztető jellegére, amely cikkek számos államot megfosztanak attól a lehetőségtől, hogy a Szerződést aláírják, illetve a Szerződéshez csatlakozzanak. A Szerződés olyan kérdéseket szabályoz, amelyek valamennyi állam érdekeit érintik és ezért az államok szuverén egyenlőségének elvével összhangban egyetlen államot sem szabad megakadályozni abban, hogy az ilyen jellegű Szerződés részesévé váljék.”

4. § * E törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban 1965. szeptember 3. napjától kezdődően kell alkalmazni. Végrehajtásáról a külpolitikáért felelős miniszter - az érdekelt miniszterekkel és a legfőbb ügyésszel egyetértésben - gondoskodik.

Kihirdetve	1976.04.22.
Hatályos szöveg	1991.01.01.
Fontos részes tagállamok	ENSZ tagállamok
Fontos nem-részes tagállamok	Nem ratifikálta: Kína, Kuba Nem írta alá: Malajzia, Szaúd-Arábia, Brunei, Omán, EAE, Szingapúr, Dél-Szudán

***1976. évi 8. törvényerejű rendelet, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán,
1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi
Egyezségokmánya kihirdetéséről***

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítő okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Főtitkáranál 1974. január 17-én megtörtént. Az Egyezségokmány a 49. Cikk 1. bekezdése értelmében 1976. március 23-án lépett hatályba.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya hivatalos, magyar fordítása a következő:
„A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

Az Egyezségokmány részes államai tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja,

felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,

felismerték, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának megfelelően a polgári és politikai

szabadságjogokat élvező, a félelemtől és a nélkülözéstől mentes szabad emberi lények eszménye csak úgy valósítható meg, ha olyan feltételeket hoznak létre, amelyek révén mindenki élvezheti polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jogait,

tekintetbe vették az államoknak az Egyesült Nemzetek Alapokmányából folyó kötelezettségét az emberi jogok és szabadságok egyetemes tiszteletben tartására,

figyelembe vették, hogy az egyénnek kötelességei vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, és törekedni köteles az Egyezségokmányban elismert jogok előmozdítására és tiszteletben tartására, és ezért

megállapodtak az alábbi cikkekben:

I. rész

1. Cikk

1. Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.

2. Céljai elérése érdekében minden nép - a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi gazdasági együttműködésből és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeinek tiszteletben tartásával - szabadon

rendelkezik természeti kincseivel és erőforrásaival. Semmilyen körülmények között sem fosztható meg valamely nép a létfenntartásához szükséges eszközeitől.

3. Az Egyezségokmányban részes államok, ideértve azokat is, amelyek önkormányzat nélküli, illetőleg gyámsági területek igazgatásáért felelősek, előmozdítják a népek önrendelkezési jogának megvalósítását, s ezt a jogot az Egyesült Nemzetek Alapokmányának rendelkezéseivel összhangban tiszteletben tartják.

II. rész

2. Cikk

1. Az Egyezségokmányban részes, valamennyi állam kötelezi magát, hogy tiszteletben tartja és biztosítja a területén tartózkodó és joghatósága alá tartozó minden személy számára az Egyezségokmányban elismert jogokat, minden megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

2. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy alkotmányos eljárásukkal és az Egyezségokmány rendelkezéseivel összhangban gondoskodnak olyan törvényhozási vagy egyéb intézkedések meghozataláról, amelyek az Egyezségokmányban elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek, amennyiben ilyenek még nem volnának hatályban.

3. Az Egyezségokmányban részes minden állam kötelezi magát annak biztosítására, hogy

a) minden olyan személy, akinek az Egyezségokmányban elismert jogai vagy szabadságai sérelmet szenvednek, hatékony jogorvoslattal élhessen akkor is, ha a jogok megsértését hivatalos minőségben eljáró személyek követték el;

b) a jogorvoslattal élő személy jogai tekintetében az illetékes bírói, államigazgatási vagy törvényhozó hatóság vagy az állam jogrendszere szerint illetékes más hatóság határozzon, és fejlessze a bírói jogorvoslat lehetőségeit;

c) az illetékes hatóságok a helyállónak elismert jogorvoslatnak érvényt szerezzenek.

3. Cikk

Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az Egyezségokmányban meghatározott valamennyi polgári és politikai jog tekintetében biztosítják a férfiak és nők egyenjogúságát.

4. Cikk

1. A nemzet létét fenyegető és hivatalosan kihirdetett szükségállapot idején az Egyezségokmányban részes államok az adott helyzet által szigorúan megkövetelt mértékben tehetnek olyan intézkedéseket, amelyek eltérnek az Egyezségokmányban vállalt kötelezettségeiktől, feltéve, hogy az ilyen intézkedések nem állnak ellentétben egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeikkel és nem jelentenek kizárólag faj, szín, nem, nyelv, vallás vagy társadalmi származás alapján történő megkülönböztetést.

2. E rendelkezés alapján nem lehet eltérni a 6., 7., 8., (1. és 2. bekezdés), 11., 15., 16. és 18. Ciktől.

3. Az Egyezségokmányban részes minden állam, amely él az eltérés jogával, az Egyesült Nemzetek Főtitkára útján haladéktalanul tájékoztatni köteles az Egyezségokmányban részes többi államot azokról az intézkedésekről, amelyekről eltért és azokról az okokról, amelyek erre készítették. További tájékoztatást kell adni ugyanezen az úton arról az időpontról, amikor az állam az ilyen eltéréseknek véget vet.

5. Cikk

1. Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni,

hogy az jogot adna bármely államnak, csoportnak vagy személynek olyan tevékenység kifejtésére, vagy olyan cselekedetre, amely az Egyezségokmányban elismert jogok és szabadságok megsemmisítésére, vagy azoknak az Egyezségokmányban meghatározottnál nagyobb mértékben való korlátozására irányul.

2. Az Egyezségokmányban részes bármely államban törvény, egyezmény, rendelet vagy szokás által elismert, vagy azok alapján hatályban levő egyetlen alapvető emberi jog korlátozása vagy csorbítása sem engedhető meg azzal az ürüggyel, hogy az Egyezségokmány az ilyen jogokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.

III. rész

6. Cikk

1. Minden emberi lénynek veleszületett joga van az életre. E jogot a törvénynek védelmeznie kell. Senkit sem lehet életétől önkényesen megfosztani.

2. Olyan országokban, amelyek a halálbüntetést nem törölték el, csak a bűncselekmény elkövetése idején hatályos törvényben meghatározott legsúlyosabb bűncselekményekért lehet kiszabni halálbüntetést, és az nem állhat ellentétben az Egyezségokmány rendelkezéseivel, sem a népirtás bűncselekményének megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezményrel. E büntetést csak az illetékes bíróság által hozott jogerős ítélet alapján lehet végrehajtani.

3. Amennyiben az élettől való megfosztás a népirtás bűncselekményét valósítja meg, egyetértés áll fenn abban a tekintetben, hogy e cikk egyetlen rendelkezése sem hatalmazza fel az Egyezségokmányban részes valamely államot arra, hogy bármilyen módon eltérjen olyan kötelezettségektől, amelyeket a népirtás megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezmény rendelkezései értelmében vállalt.

4. Bármely halálra ítéltnek joga van kegyelmet vagy a büntetés megváltoztatását kérni. Közkegyelmet vagy egyéni kegyelmet minden esetben lehet adni, illetőleg a halálbüntetést minden esetben meg lehet változtatni.

5. Halálbüntetést nem lehet kiszabni a 18. életévüket be nem töltött személyek által elkövetett bűncselekmények miatt, és azt terhes nőknél nem lehet végrehajtani.

6. E cikk egyetlen rendelkezésére sem lehet hivatkozni avégett, hogy késleltessék vagy megakadályozzák a halálbüntetésnek az Egyezségokmányban részes valamely állam általi eltörlését.

7. Cikk

Senkit sem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni. Különösen tilos bárkit szabad hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletnek alávetni.

8. Cikk

1. Senkit sem lehet rabszolgaságban tartani; a rabszolgaság és a rabszolga-kereskedelem minden formájában tilos.

2. Senkit sem lehet szolgaságban tartani.

3. a) Senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munka végzésére kötelezni;

b) ennek a bekezdésnek az a) pontját nem lehet úgy értelmezni, hogy az azokban az országokban, ahol valamely bűncselekmény miatti büntetésként kényszermunkával járó szabadságvesztést lehet kiszabni, megakadályozná az illetékes bíróság által hozott ilyen ítélettel elrendelt kényszermunka végrehajtását;

c) e bekezdés szempontjából a „kényszer- vagy kötelező munka” kifejezés nem foglalja magában:

(i) azt a b) pontban nem említett munkát vagy szolgálatot, amely rendszeresen megkövetelhető a törvényes bírói határozat alapján letartóztatásban levő vagy az ilyen

határozattal feltételesen szabadlábra helyezett személytől;

(ii) a katonai jellegű szolgálatot és olyan országokban, ahol a katonai szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadása lehetővé van téve, a köz javára végzett olyan szolgálatot, amelyet a törvény a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyektől megkövetel;

(iii) a közösség életét vagy jólétét veszélyeztető szükséghelyzet vagy természeti csapás esetében megkívánt szolgálatot;

(iv) minden olyan munkát vagy szolgálatot, amely a rendes polgári kötelezettségek része.

9. Cikk

1. Mindenkinnek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senkit sem lehet önkényesen őrizetbe venni vagy letartóztatni. Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

2. Minden letartóztatott személyt letartóztatásakor tájékoztatni kell letartóztatása okairól és a legrövidebb időn belül közölni kell vele az ellene emelt vádakat.

3. Azt, akit bűncselekmény vádjával vettek őrizetbe, vagy tartóztattak le, a legrövidebb időn belül bíró, vagy a törvény értelmében bírói hatáskört gyakorló más hatósági személy elé kell állítani; az ilyen személynek joga van arra, hogy ügyében ésszerű határidőn belül tárgyalást tartsanak, vagy szabadlábra helyezték őt. Az általános szabály ne legyen az, hogy az ítélethozatalra váró személyt őrizetben kell tartani, azonban a szabadlábra helyezést függővé lehet tenni olyan biztosítékoktól, amelyek szavatolják, hogy az érintett személy a tárgyaláson, a bírósági eljárás bármely más szakában, illetőleg adott esetben az ítélet végrehajtása céljából megjelenik.

4. Az a személy, akit szabadságától őrizetbevétel vagy letartóztatás útján fosztottak meg, jogosult a bírósághoz fordulni avégett, hogy az késedelem nélkül döntsön a fogvatartás törvényességéről és rendelje el a szabadlábra helyezését, amennyiben a fogvatartás nem törvényes.

5. Annak a személynek, aki törvénytelen letartóztatás vagy fogvatartás áldozata volt, kikényszeríthető joga van kártalanításra.

10. Cikk

1. A szabadságuktól megfosztott személyekkel emberségesen és az emberi személyiség veleszületett méltóságának tiszteletben tartásával kell bánni.

2. a) A vádlottakat, amennyiben nem állnak fenn kivételes körülmények, el kell különíteni az elítéltektől és olyan külön elbánásban kell részesíteni őket, amely megfelel annak a helyzetnek, hogy nincsenek elítélve;

b) a fiatakorú vádlottakat a felnőttektől el kell különíteni és ügyükben a lehető legrövidebb időn belül dönteni kell.

3. A büntetés-végrehajtási rendszerben olyan bánásmódot kell alkalmazni, melynek alapvető célja az elítéltek megjavítása és a társadalomban való beillesztésük elősegítése. A fiatakorú elkövetőket a felnőttektől el kell különíteni, s részükre a koruknak és a jogi helyzetüknek megfelelő elbánást kell biztosítani.

11. Cikk

Senkit nem lehet bebörtönözni kizárólag abból az okból, hogy nem képes valamely szerződéses kötelezettségének eleget tenni.

12. Cikk

1. Minden olyan személynek, aki törvényesen tartózkodik valamely állam területén, joga van e területen a szabad mozgásra és a tartózkodási helye szabad megválasztására.

2. Mindenki szabadon elhagyhat bármely országot, ideértve saját országát is.

3. A fent említett jogok csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak vethetők alá, amelyek az állam biztonságának, a közrendnek, a közegészségügynek, a közérkölcének, valamint mások jogainak és szabadságainak a védelme érdekében szükségesek, és amelyek összhangban vannak az Egyezségokmányban elismert egyéb jogokkal.

4. Senkit nem lehet önkényesen megfosztani attól a jogától, hogy saját országába beléphessen.

13. Cikk

Az Egyezségokmányban részes valamely állam területén jogosan tartózkodó külföldit csak a törvénynek megfelelően hozott határozat alapján lehet kiutasítani, és feltéve, hogy kényszerítő állambiztonsági okok nem szólnak ellene, lehetővé kell tenni számára, hogy előterjeszthesse azokat az érveket, melyek a kiutasítása ellen szólnak és azt, hogy ügyét az illetékes hatóság vagy e hatóság által külön e célra kijelölt egy, vagy több személy felülvizsgálja és hogy az eljárásban képviseltethesse magát.

14. Cikk

1. A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. A sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okokból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mindakkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mind pedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan különleges körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az

igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető vagy polgári ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalkorúak érdekei mást kívánnak, vagy ha az eljárás házassági jogvitára vagy gyermekek gyámságára vonatkozik.

2. Bűncselekmény elkövetésével vádolt minden személynek joga van arra, hogy ártatlannak tekintsek mindaddig, amíg bűnösségét a törvény szerint be nem bizonyították.

3. Az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinek teljes és egyenlő joga van legalább a következő biztosítékokra:

a) a legrövidebb határidőn belül egy általa értett nyelven részletesen tájékoztassák az ellene emelt vád természetéről és okáról;

b) megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezzeik védelme előkészítésére és az általa választott védővel való érintkezésre;

c) indokolatlan késedelem nélkül tárgyalják az ügyét;

d) a tárgyaláson személyesen jelen lehessen, személyesen vagy az általa választott védő útján védekezhessék; amennyiben védője nincsen, tájékoztassák a védő választására vonatkozó jogáról; és minden olyan esetben, ha az igazság érdekei ezt megkövetelik, hivatalból védőt rendeljenek ki számára, és pedig ingyenesen, amennyiben nem rendelkezik a védő díjazásához szükséges anyagi eszközökkel;

e) kérdéseket intézhessen vagy intéztethessen az ellene valló tanúkhöz, és a mellette valló tanúk ugyanolyan feltételek mellett jelenhessenek meg és legyenek meghallgathatók, mint az ellene valló tanúk;

f) díjmentesen vehessen igénybe tolmácsot, amennyiben nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet;

g) ne lehessen kényszeríteni arra, hogy saját maga ellen tanúskodjék vagy beismerje bűnösségét.

4. A fiatalok személyek esetében az eljárásnak figyelemmel kell lennie az életkorukra és az átnevelésükhöz fűződő érdekekre.

5. Bűncselekmény elkövetésében bűnösnek nyilvánított minden személynek joga van arra, hogy bűnösnek nyilvánítását és elítélését felsőbb bíróság a törvénynek megfelelően felülvizsgálja.

6. Amikor valakit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélnék és ezt követően az elítélését hatályon kívül helyezik vagy kegyelemben részesítik azért, mert egy új vagy újonnan feltárt tény azt bizonyítja, hogy téves döntés született, azt a személyt, aki ilyen elítélés következtében büntetést állt ki, a törvénynek megfelelően kártalanítani kell, kivéve ha bizonyítást nyer az, hogy a nem ismert ténynek kellő időben való fel nem tárása teljesen vagy részben neki róható fel.

7. Senkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt az adott ország törvényének és büntetőeljárásának megfelelően jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették.

15. Cikk

1. Senkit sem lehet bűnösnek nyilvánítani olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején sem a belső-, sem a nemzetközi jog értelmében nem volt bűncselekmény. Ugyanígy nem lehet súlyosabb büntetést kiszabni annál, mint amely a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható volt. Amennyiben a bűncselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés alkalmazását rendelte el, ennek előnyeit az elkövető javára érvényesíteni kell.

2. E cikk egyetlen rendelkezése sem akadályozza valamely személy bíróság elé állítását és elítélését olyan

cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején a nemzetek közössége által elismert általános jogelvek alapján bűncselekménynek minősült.

16. Cikk

Mindenkinek joga van arra, hogy mindenütt jogképesnek ismerjék el.

17. Cikk

1. Senkit sem lehet alávetni a magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig a becsülete és jó hírneve elleni jogtalan támadásnak.

2. Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen mindenkinek joga van a törvény védelmére.

18. Cikk

1. Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy meggyőződését vallásos cselekmények és szertartások végzése útján akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa, gyakorolhassa és taníthassa.

2. Senkit sem lehet olyan kényszernek alávetni, amely csorbítaná azt a szabadságát, hogy saját vallása vagy meggyőződése legyen, vagy hogy ilyent elfogadjon.

3. A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a rend, a közegészség, az erkölcs, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.

4. Az Egyezségokmány részes államai kötelezik magukat a szülők és adott esetben a törvényes gyámok ama szabadságának tiszteletben tartására, hogy - gyermekeik vallásos és erkölcsi

nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

19. Cikk

1. Nézetei miatt senki sem zaklatható.

2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli - szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő - keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.

3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelezettségekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít és amelyek

a) mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg

b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közérköcs védelme érdekében szükségesek.

20. Cikk

1. Minden háborús propagandát törvényben kell megtiltani.

2. Törvényben kell megtiltani a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat.

21. Cikk

A békés gyűlekezés jogát el kell ismerni. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közérköcs vagy mások jogai és szabadsága védelme érdekében szükségesek.

22. Cikk

1. Mindenkinek joga van a másokkal való szabad társulásra, ideértve azt a jogot, hogy érdekei védelme céljából

szakszervezeteket alakítson, illetőleg azokhoz csatlakozzon.

2. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közérköcs vagy mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. E cikk nem akadályozza, hogy e jogoknak a fegyveres erők és a rendőrség tagjai által történő gyakorlását törvényes korlátozásnak vessék alá.

3. E cikk egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről szóló 1948. évi egyezményében részes államokat olyan törvényhozási intézkedésekre, vagy a törvény oly módon való alkalmazására, amely csorbítja az említett egyezményben meghatározott biztosítékokat.

23. Cikk

1. A család a társadalom természetes és alapvető egysége, és joga van a társadalom és az állam védelmére.

2. A házasságkötésre alkalmas korban levő férfiak és nők házasságkötési és családalapítási jogát el kell ismerni.

3. Házasságot csak a házasulandók szabad és teljes beleegyezése alapján lehet kötni.

4. Az Egyezségokmányban részes államok megfelelő lépéseket tesznek annak biztosítására, hogy a házasság jogai és kötelezései a házasság fennállása alatt és felbontása esetén egyenlőek legyenek. A házasság felbontása esetén rendelkezni kell a gyermekek szükséges védelméről.

24. Cikk

1. Minden gyermeknek fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyonra, vagy születésre való tekintet nélkül joga van arra a védelemre, amelyet őt kiskorú

állapota folytán a családja, a társadalom és az állam részéről megilleti.

2. Minden gyermeket közvetlenül születése után anyakönyvezni kell és nevet kell neki adni.

3. Minden gyermeknek joga van arra, hogy állampolgárságot szerezzen.

25. Cikk

Minden állampolgárnak a 2. Cikkben említett megkülönböztetések, illetőleg ésszerűtlen korlátozások nélkül joga és lehetősége van arra, hogy

a) a közügyek vitelében közvetlenül vagy szabadon választott képviselők útján részt vegyen;

b) szavazzon és megválasztthassák az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését;

c) az egyenlőség általános feltételei alapján hazájában közhivatali tisztséget viselhesen.

26. Cikk

A törvény előtt minden személy egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van egyenlő törvényes védelemre. Erre tekintettel a törvénynek minden megkülönböztetést tiltania kell és minden személy számára egyenlő és hatékony védelmet kell biztosítania bármilyen megkülönböztetés ellen, mint amilyen például a faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy más helyzet alapján történő megkülönböztetés.

27. Cikk

Olyan államokban, ahol nemzeti, vallási vagy nyelvi kisebbségek élnek, az ilyen kisebbségekhez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy csoportjuk más tagjaival együttesen saját kultúrájuk legyen, hogy saját vallásukat vallják és gyakorolják, vagy hogy saját nyelvüket használják.

IV. rész

28. Cikk

1. Meg kell alakítani az Emberi Jogok Bizottságát (az Egyezségokmány további szövegében: „Bizottság”). A Bizottság tizennyolc tagból áll és az alábbiakban meghatározott feladatokat látja el.

2. A Bizottság az Egyezségokmányban részes államok olyan állampolgáraiból alakul, akiknek kiváló erkölcsi tulajdonságai vannak és elismerten tájékozottak az emberi jogok területén, figyelembe véve azt is, hogy előnyös, ha néhány olyan személy is részt vesz a Bizottság munkájában, akinek jogi tapasztalatai vannak.

3. A Bizottság tagjait választják, s azok személyes minőségükben járnak el.

29. Cikk

1. A Bizottság tagjait az Egyezségokmányban részes államok által erre a célra jelölt, a 28. Cikkben meghatározott tulajdonságokkal rendelkező személyek névjegyzéke alapján titkos szavazással választják.

2. Az Egyezségokmányban részes minden állam legfeljebb két személyt jelölhet. E személyeknek a jelölő állam állampolgárainak kell lenniük.

3. Ugyanaz a személy ismét jelölhető.

30. Cikk

1. Az első választást legkésőbb az Egyezségokmány hatálybalépését követő hat hónapon belül meg kell tartani.

2. A 34. Cikk szerint bejelentett üresedés esetén történő választást kivéve, a Bizottságba való bármely választás időpontja előtt legalább négy hónappal, az Egyesült Nemzetek Főtitkára írásban felhívja az Egyezségokmányban részes államokat, hogy három hónapon belül közöljék a Bizottság tagjaként ajánlott jelöltjeiket.

3. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára az ily módon jelölt személyekről betűrendes névjegyzéket készít, feltüntetve az e személyeket jelölő részes államokat, és a névjegyzéket legkésőbb a választás időpontja előtt egy

hónappal megküldi az
Egyezségokmányban részes
államoknak.

4. A Bizottság tagjait az
Egyezségokmányban részes államoknak
az Egyesült Nemzetek Főtitkára által az
Egyesült Nemzetek székhelyére
összehívott értekezleten választják meg.
Az értekezleten, melynek
határozatképességéhez a jelen
Egyezségokmányban részes államok
kétharmadának részvétele szükséges, a
Bizottságba beválasztottnak azokat a
jelölteket kell tekinteni, akik a legtöbb
szavazatot, valamint a részes államok
jelenlevő és szavazó képviselői
szavazatainak abszolút többségét
elnyerték.

31. Cikk

1. Ugyanannak az államnak csak egy
állampolgára lehet a Bizottság tagja.

2. A Bizottság megválasztása során
figyelmet kell fordítani a tagság
méltányos földrajzi megoszlására,
valamint a civilizáció különböző
formáinak és a fő jogrendszereknek a
képviseletére.

32. Cikk

1. A Bizottság tagjait négy évre
választják. A tagok újrajelölés esetén
újra választhatók. Az első választás
alkalmával megválasztott tagok közül
kilencnek megbízatása két év elteltével
megszűnik; ennek a kilenc tagnak a
nevét nyomban az első választást
követően a 30. Cikk 4. bekezdésében
megjelölt értekezlet elnöke sorshúzás
útján állapítja meg.

2. A megbízatás időtartamának lejártá
után a választásokat az
Egyezségokmány e részében foglalt
előző cikkeknek megfelelően kell
megtartani.

33. Cikk

1. Amennyiben a Bizottság egy tagja,
a Bizottság többi tagjának egyhangú
véleménye szerint feladatait bármilyen
okból - az ideiglenes jellegű távollét
esetét kivéve - nem látja el, a Bizottság

elnöke ezt közli az Egyesült Nemzetek
Főtitkárával, aki ennek a tagnak a helyét
megüresedettnek nyilvánítja.

2. A Bizottság valamely tagjának
elhunytá vagy lemondása esetén, az
elnök haladéktalanul értesíti az Egyesült
Nemzetek Főtitkárát, aki a tagsági helyet
az elhalálozásnak, vagy lemondás
hatálybalépésének időpontjától
megüresedettnek nyilvánítja.

34. Cikk

1. Amennyiben valamely tagsági
helyet a 33. Cikk értelmében
megüresedettnek nyilvánítanak, és a
pótlandó tag megbízatása a
megüresedettnek nyilvánítás
időpontjától számított hat hónapon belül
nem jár le, az Egyesült Nemzetek
Főtitkára erről értesíti az
Egyezségokmányban részes államokat,
amelyek a megüresedett tagsági hely
betöltése céljából kéthónapos határidő
alatt a 29. Cikknek megfelelően
jelöléseket terjeszthetnek elő.

2. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára
betűrendes névjegyzéket készít az ily
módon jelölt személyekről s azt közli az
Egyezségokmányban részes államokkal.
A megüresedett tagsági helyre a
választást az Egyezségokmány e
részében foglalt vonatkozó
rendelkezések szerint kell megtartani.

3. A Bizottságnak az a tagja, akit a 33.
Cikk értelmében megüresedettnek
nyilvánított tagsági helyre választottak
meg, addig az időpontig marad tagja a
Bizottságnak, ameddig a megüresedett
bizottsági helyet betöltött tag megbízása
e cikk értelmében megszűnt volna.

35. Cikk

A Bizottság tagjai az Egyesült
Nemzetek Közgyűlésének
jóváhagyásával az Egyesült Nemzetek
anyagi eszközeinek terhére, a Közgyűlés
által a Bizottság feladatkörének
fontosságára való tekintettel
megállapított módozatok és feltételek
szerint fizetést kapnak.

36. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottság rendelkezésére bocsátja azt a személyzetet és azokat az anyagi eszközöket, amelyek az Egyezségokmány által a Bizottságra ruházott feladatok hatékony ellátásához szükségesek.

37. Cikk

1. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottság első ülését az Egyesült Nemzetek székhelyére hívja össze.

2. Az első ülést követően a Bizottság az eljárási szabályaiban meghatározott időközökben ül össze.

3. A Bizottság rendszerint az Egyesült Nemzetek székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek genfi Hivatalában ülésezik.

38. Cikk

A Bizottság minden tagja hivatalba lépése előtt a Bizottság nyílt ülésén ünnepélyes kötelezettséget tartozik vállalni arra, hogy feladatait pártatlanul és lelkiismeretesen látja el.

39. Cikk

1. A Bizottság tisztségviselőit két évi időtartamra választja meg. A tisztségviselők újraválaszthatók.

2. A Bizottság maga állapítja meg eljárási szabályait, azonban e szabályoknak, egyebek között, tartalmazniuk kell az alábbiakat:

a) a határozatképességhez tizenkét tag jelenléte szükséges;

b) a Bizottság határozatait a jelenlevő tagok többségének szavazatával hozza.

40. Cikk

1. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az Egyezségokmányban elismert jogok érvényesítése érdekében elfogadott intézkedéseikről és e jogok gyakorlásában elért előrehaladásról jelentéseket terjesztenek elő, és pedig:

a) az Egyezségokmánynak az adott államra vonatkozó hatálybalépéstől számított egy éven belül és

b) ezt követően minden olyan alkalommal, amikor erre a Bizottság felkéri őket.

2. Minden jelentést az Egyesült Nemzetek Főtitkára elé kell terjeszteni, aki azokat a Bizottságnak megvizsgálás céljából megküldi. A jelentéseknek rá kell mutatniuk az Egyezségokmány végrehajtását érintő esetleges körülményekre és nehézségekre.

3. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a Bizottsággal történő tanácskozás után megküldheti az érdekelt szakosított intézményeknek a jelentések olyan részeinek másolatát, amelyek illetékességükbe tarthatnak.

4. A Bizottság az Egyezségokmányban részes államok által előterjesztett jelentéseket tanulmányozza. A Bizottság a saját jelentéseit és az általa szükségesnek látott általános észrevételeit eljuttatja a részes államokhoz. A Bizottság a Gazdasági és Szociális Tanácsnak is megküldheti ezeket az észrevételeket az Egyezségokmányban részes államoktól kapott jelentések másolataival együtt.

5. Az Egyezségokmányban részes államok az ennek a cikknek a 4. bekezdése alapján tett észrevételekkel kapcsolatos megjegyzéseiket megküldhetik a Bizottságnak.

41. Cikk

1. Az Egyezségokmányban részes bármelyik állam e cikk alapján bármikor kijelentheti, hogy elismeri a Bizottság arra vonatkozó illetékességét, hogy az átvegyen és megvizsgáljon olyan bejelentéseket, amelyekben valamely részes állam azt állítja, hogy egy másik részes állam nem teljesíti az Egyezségokmányban foglalt kötelezettségeit. Az ennek a cikknek az alapján történő bejelentéseket csak az esetben lehet elfogadni és megtárgyalni, ha azok olyan részes államtól származnak, amely kijelentette, hogy saját magára nézve elismeri a Bizottság illetékességét. A Bizottság nem vesz át olyan bejelentést, amelyben olyan részes állam érdekelt, amely nem tett ilyen kijelentést. Az ennek a cikknek az

alapján kapott bejelentések tekintetében az alábbi eljárást kell alkalmazni:

a) Amennyiben az Egyezségokmányban részes valamely állam úgy véli, hogy valamely más részes állam nem hajtja végre az Egyezségokmány rendelkezéseit, írásos bejelentéssel felhívhatja erre ennek a részes államnak a figyelmét. A bejelentés átvételétől számított három hónapon belül az átvéendő állam a bejelentést tevő állammal írásban közli az ügy tisztázására szolgáló magyarázatot vagy más nyilatkozatot, amelynek a szükséges és célszerű mértékben magában kell foglalnia az adott államban már igénybe vett, folyamatban levő, vagy nyitva álló eljárásokra, illetőleg jogorvoslatokra történő utalásokat.

b) Amennyiben attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor az eredeti bejelentést a címzett állam megkapta, az ügy nem rendeződik mindkét részes állam melegegedésére, mindkét államnknak joga van az ügyet a Bizottság elé terjeszteni a Bizottsághoz és a másik érdekelt államhoz intézett értesítés útján.

c) A Bizottság az eléje terjesztett ügygel csak azután foglalkozik, miután meggyőződött arról, hogy a nemzetközi jog általánosan elismert elveivel összhangban minden rendelkezésre álló belső jogorvoslatot igénybe vettek és kimerítettek. Ez a szabály nem alkalmazandó, ha a jogorvoslati eljárások az ésszerű időn túl elhúzódnának.

d) A Bizottság az e cikk alapján előterjesztett bejelentéseket zárt ülésen tárgyalja.

e) A c) pont rendelkezéseinek fenntartása mellett a Bizottság jószolgáltatásával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügyet az Egyezségokmányban elismert emberi jogok és alapvető szabadságok

tiszteletben tartása alapján barátságos megoldással rendezzék.

f) A Bizottság bármely eléje terjesztett ügyben felkérheti a b) pontban említett érdekelt részes államokat arra, hogy számára minden szükséges tájékoztatást megadjanak.

g) A b) pontban említett érdekelt részes államoknak joguk van arra, hogy képviseltessék magukat az ügynek a Bizottságban történő tárgyalása során és hogy szóban vagy írásban, illetőleg mindkét módon észrevételeket tegyenek.

h) A Bizottság a b) pontban meghatározott értesítés átvételétől számított tizenkét hónapon belül jelentést készít:

(i) amennyiben az e) pont rendelkezéseinek megfelelően megoldás jött létre, a Bizottság jelentését a tények és az elért megoldás rövid ismertetésére korlátozza;

(ii) amennyiben az e) pont rendelkezéseinek megfelelő megoldás nem jött létre, a Bizottság jelentését a tények rövid ismertetésére korlátozza; az érdekelt részes államok által előterjesztett írásbeli és szóbeli észrevételeket tartalmazó jegyzőkönyvet csatolja a jelentéshez.

A jelentést az érdekelt részes államokkal minden ügyben közölni kell.

2. E cikk rendelkezései akkor lépnek hatályba, amikor az Egyezségokmányban részes tíz állam megtette az ennek a cikknek az 1. bekezdése szerinti nyilatkozatot. E nyilatkozatokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki azok másolatát megküldi a többi részes államnknak. Az ilyen nyilatkozatokat a Főtitkárhoz címzett közlés útján bármikor vissza lehet vonni. A visszavonás nem akadályozza az olyan ügy megtárgyalását, amely az ennek a cikknek az alapján már megtett bejelentés tárgya; a nyilatkozatát visszavonó részes államtól semmilyen további bejelentést nem lehet elfogadni azután, hogy a Főtitkár megkapta a

nyilatkozat visszavonásáról szóló értesítését, hacsak az érdekelt részes állam újabb nyilatkozatot nem tesz.

42. Cikk

1. a) Amennyiben a 41. Cikk értelmében a Bizottság elé terjesztett ügyben az érdekelt részes államokat kielégítő megoldás nem jött létre, a Bizottság az érdekelt részes államok előzetes hozzájárulásával eseti Békéltető Bizottságot jelölhet ki (a továbbiakban: „Békéltető Bizottság”). A Békéltető Bizottság jószolgálatával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügyben az Egyezségokmány tiszteletben tartása alapján barátságos megoldásra jussanak.

b) A Békéltető Bizottság az érdekelt részes államok egyetértésével kijelölt öt tagból áll. Amennyiben az érdekelt részes államok három hónapon belül nem jutnak egyetértésre a Békéltető Bizottság egészének vagy egy részének összetétele tekintetében, a Békéltető Bizottságnak azokat a tagjait, akikre vonatkozóan egyetértés nem jött létre, a Bizottság választja meg tagjai közül, kétharmad szótöbbséggel titkos szavazás útján.

2. A Békéltető Bizottság tagjai személyes minőségükben járnak el. Nem lehetnek az érdekelt részes államok, vagy olyan állam állampolgárai, amely nem részese az Egyezségokmánynak, sem pedig olyan részes állam állampolgárai, amely nem tett a 41. Cikk szerinti nyilatkozatot.

3. A Békéltető Bizottság elnököt választ és megállapítja eljárási szabályait.

4. A Békéltető Bizottság üléseit rendszerint az Egyesült Nemzetek székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek genfi Hivatalában tartja. Az üléseket azonban olyan egyéb megfelelő helyen is meg lehet tartani, amelyet a Békéltető Bizottság az Egyesült Nemzetek Főtitkárával és az érdekelt részes államokkal történt tanácskozás után meghatároz.

5. A 36. Cikk alapján felállított Titkárság az ennek a cikknek az alapján létesített Békéltető Bizottságoknak is a rendelkezésére áll.

6. A Bizottság által átvett és összegyűjtött tájékoztatásokat a Békéltető Bizottság rendelkezésére kell bocsátani, amely felhívhatja az érdekelt részes államokat a szükséges kiegészítő tájékoztatások megadására.

7. Miután a Békéltető Bizottság az ügyet teljes egészében megvizsgálta, de legfeljebb az ügynek az eléje terjesztését követő tizenkét hónap elteltével, jelentést intéz a Bizottság elnökéhez, aki azt közli az érdekelt részes államokkal:

a) Amennyiben a Békéltető Bizottság az ügy megvizsgálását nem képes tizenkét hónapon belül befejezni, jelentését annak rövid ismertetésére korlátozza, hogy mennyire jutott a kérdés vizsgálatában.

b) Amennyiben az ügyben az Egyezségokmányban elismert emberi jogok tiszteletben tartása alapján barátságos megoldás jött létre, a Békéltető Bizottság a jelentését a tényeknek és az elért megoldásoknak az ismertetésére korlátozza.

c) Amennyiben a b) pont értelmében megoldás nem jött létre, a Békéltető Bizottság jelentésének tartalmaznia kell az érdekelt részes államok közötti vitás ügyre vonatkozó valamennyi ténykérdéssel kapcsolatos következtetéseit, valamint az ügy barátságos rendezésének lehetőségeire vonatkozó megállapításait. E jelentésnek magában kell foglalnia az érdekelt részes államok írásbeli észrevételeit és a szóbeli észrevételeiket tartalmazó jegyzőkönyvet is.

d) Amennyiben a Békéltető Bizottság jelentését a c) pont alapján terjeszti elő, az érdekelt részes államok e jelentés átvételétől számított három hónapon belül tájékoztatják a Bizottság elnökét arról, hogy elfogadják-e a Békéltető Bizottság jelentésében foglaltakat.

8. E cikk rendelkezései nem érintik a Bizottságnak a 41. Cikkben meghatározott kötelezettségeit.

9. Az érdekelt részes államok egyenlően viselik a Békéltető Bizottság tagjainak összes költségeit, az Egyesült Nemzetek Főtitkárának becslése alapján megállapított előirányzatnak megfelelően.

10. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára szükség esetén jogosult fedezni a Békéltető Bizottság tagjainak költségeit, még mielőtt az érdekelt részes államok az e cikk 9. bekezdésének megfelelően megtérítenék azokat.

43. Cikk

A Bizottságnak és az eseti Békéltető Bizottságnak a 42. Cikk szerint kijelölt tagjai jogosultak az Egyesült Nemzetek kiküldött szakértőit megillető mindazokra a könnyítésekre, kiváltságokra és mentességekre, amelyeket az Egyesült Nemzetek kiváltságairól és mentességeiről szóló egyezmény vonatkozó részei meghatároznak.

44. Cikk

Az Egyezségokmány végrehajtására vonatkozó rendelkezések nem érintik azokat az eljárásokat, amelyeket az emberi jogok területén az Egyesült Nemzetek Szervezetét, valamint szakosított intézményeit létesítő okmányok és ezek egyezményei állapítanak meg és nem akadályozzák az Egyezségokmányban részes államokat abban, hogy vitáikat a közöttük hatályban levő általános vagy különös nemzetközi megállapodásokban meghatározott más eljárás igénybevétele útján oldják meg.

45. Cikk

A Bizottság működéséről a Gazdasági és Szociális Tanács útján évenként jelentést tesz a Közgyűlésnek.

V. rész

46. Cikk

Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni,

hogy az csorbítaná az Egyesült Nemzetek Alapokmányának és a szakosított intézmények alapszabályzatainak azokat a rendelkezéseit, amelyek meghatározzák az Egyesült Nemzetek különböző szerveinek és szakosított intézményeinek az Egyezségokmányban érintett kérdésekkel kapcsolatos felelősségét.

47. Cikk

Az Egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná a népek veleszületett jogát arra, hogy teljes mértékben és szabadon élvezzék és felhasználják természeti kincseiket és erőforrásaikat.

VI. rész

48. Cikk

1. Az Egyezségokmányt az Egyesült Nemzetek tagállamai, illetőleg bármely szakosított intézményének tagállamai, a Nemzetközi Bíróság Alapszabályában részes államok, valamint azok az államok írhatják alá, amelyeket az Egyesült Nemzetek Közgyűlése felkért arra, hogy az Egyezségokmányban részesek legyenek.

2. Az Egyezségokmányt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

3. Az Egyezségokmányhoz az ennek a cikknek az 1. bekezdésében megjelölt bármely állam csatlakozhat.

4. Az Egyezségokmányhoz való csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál való letétbehelyezésével történik.

5. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára azokat az államokat, amelyek az Egyezségokmányt aláírták vagy ahhoz csatlakoztak, értesíti az egyes megerősítő vagy csatlakozási okiratok letétbehelyezéséről.

49. Cikk

1. Az Egyezségokmány a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okiratnak az Egyesült

Nemzetek Főtitkáránál történt letétbe helyezését követő három hónap elteltével lép hatályba.

2. Annak az államnak a tekintetében, amely az Egyezségokmányt a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése után erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, az Egyezségokmány megerősítő vagy csatlakozási okirata letétbe helyezésétől számított három hónap elteltével lép hatályba.

50. Cikk

Az Egyezségokmány rendelkezései a szövetségi államok minden részére bármiféle korlátozás vagy kivétel nélkül kiterjednek.

51. Cikk

1. Az Egyezségokmányban részes bármely állam módosítást javasolhat s annak szövegét megküldheti az Egyesült Nemzetek Főtitkárának. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára minden módosítási javaslatot eljuttat az Egyezségokmányban részes államokhoz azzal a kéréssel, hogy közöljék vele, kívánják-e a részes államok értekezletének összehívását a javaslat megtárgyalása és szavazásra bocsátása céljából. Amennyiben a részes államok legalább egyharmada az értekezlet összehívása mellett nyilatkozik, az Egyesült Nemzetek Főtitkára az Egyesült Nemzetek égisze alatt összehívja az értekezletet. Az értekezleten jelenlevő és szavazó részes államok többsége által elfogadott módosítást jóváhagyás céljából az Egyesült Nemzetek Közgyűlése elé kell terjeszteni.

2. A módosítás akkor lép hatályba, ha azt a Közgyűlés jóváhagyta és az Egyezségokmányban részes államok kétharmados többsége a vonatkozó alkotmányos eljárásának megfelelően elfogadta.

3. A hatálybalépett módosítás az azt elfogadó részes államokat kötelezi, a többi részes államot továbbra is a jelen Egyezségokmány rendelkezései,

valamint az általuk korábban elfogadott módosítások kötelezik.

52. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a 48. Cikk 5. bekezdésében előírt értesítésektől függetlenül, az ugyanannak a cikknek az 1. bekezdésében meghatározott államokat tájékoztatja:

a) a 48. Cikk alapján történt aláírásokról, megerősítésekről és csatlakozásokról;

b) az Egyezségokmánynak a 49. Cikk szerinti hatálybalépésének, valamint az 51. Cikk alapján végrehajtott módosítások hatálybalépésének időpontjáról.

53. Cikk

1. Az Egyezségokmányt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek levéltárában kell elhelyezni.

2. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára az Egyezségokmány hiteles másolatát megküldi a 48. Cikkben említett államoknak.”

3. § * A Magyar Népköztársaság a megerősítő okirat letétbe helyezésekor az alábbi nyilatkozatot tette:

„A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa kijelenti, hogy a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 48. Cikkének 1. és 3. bekezdése ellentétben áll az Egyezségokmány egyetemes jellegével. Az államok szuverén egyenlőségének alapelvéből következik az a követelmény, hogy az Egyezségokmánynak minden állam megkülönböztetés és korlátozás nélkül részesévé válhassék.”

„A Magyar Népköztársaság 1988. szeptember 7-i hatállyal az alábbi nyilatkozatot tette: »A Magyar Népköztársaság a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 41. cikkével összhangban kijelenti, hogy elismeri az Egyezségokmány 28. cikke alapján létrehozott Emberi Jogi

Bizottság arra vonatkozó illetékességét, hogy az átvegyen és megvizsgáljon olyan bejelentéseket, amelyeken valamely részes állam azt állítja, hogy egy másik részes állam nem teljesíti az Egyezségokmányban foglalt kötelezettségeit.«”

4. § (1) Ez a törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1976. évi március hó 23. napjától kezdődő hatállyal kell alkalmazni.

(2) A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Kihirdetve	1987.09.15.
Hatályos szöveg	2007.01.01.
Fontos részes tagállamok	116 ENSZ tagállam ratifikálta, 15 aláírta (pl. USA, Irán, Pakisztán)
Fontos nem-részes tagállamok	India, Franciaország, Norvégia, Törökország, Dél-Afrika, Irak

1987. évi 12. törvényerejű rendelet, a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa csatlakozási okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkáránál az 1987. évi június hó 19. napján megtörtént. A szerződés a Magyar Népköztársaság vonatkozásában az 1987. évi július hó 19. napján lépett hatályba.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződést e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § A szerződés hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„Bécsi egyezmény a szerződések jogáról

Az egyezményben részes államok,

figyelembe véve a szerződések alapvető szerepét a nemzetközi kapcsolatok történetében,

elismerve a szerződéseknek, mint a nemzetközi jog forrásainak és a nemzetek közötti békés kapcsolatok alkotmányos és társadalmi berendezkedésre tekintet nélkül való fejlesztése eszközének állandóan növekvő jelentőségét,

megjegyezve, hogy a szabad kötelezettségvállalás és a jóhiszeműség

*alapelve, valamint a *pacta sunt servanda* szabálya általánosan elismert,*

megerősítve, hogy a szerződésekkel kapcsolatos vitákat a más nemzetközi vitákhoz hasonlóan békés eszközökkel és az igazságosság, valamint a nemzetközi jog alapelveivel összhangban kell rendezni,

felidézve az Egyesült Nemzetek népeinek azon elhatározását, hogy olyan feltételeket teremtsenek, amelyek mellett az igazságosság és a szerződésekből eredő kötelezettségek iránti tisztelet fenntartható,

emlékeztetben tartva az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt nemzetközi jogi elveket, úgy mint a népek egyenlő jogának és önrendelkezésének, a minden állam szuverén egyenlőségének és függetlenségének, az államok belső ügyeibe való be nem avatkozásnak, az erőszakkal való fenyegetés vagy az erőszak alkalmazása tilalmának, valamint a mindenkit megillető emberi jogok és alapvető szabadságjogok egyetemes tiszteletének és megtartásának alapelvét,

abban a bizakodásban, hogy a szerződések jogának az ebben az egyezményben elért kodifikálása és progresszív fejlesztése elő fogja

mozdítani az Egyesült Nemzeteknek az Alapokmányban foglalt céljait, nevezetesen a nemzetközi béke és biztonság fenntartását, a nemzetek közötti baráti kapcsolatok fejlesztését és együttműködésük megerősítését,

megegerősítve, hogy a nemzetközi szokásjog szabályai továbbra is irányadóak lesznek az egyezmény rendelkezései által nem szabályozott kérdésekben,

megállapodtak az alábbiakban:

I. Rész

BEVEZETÉS

1. Cikk

Az egyezmény hatálya

Ezt az egyezményt az államok közötti szerződésekre kell alkalmazni.

2. Cikk

A kifejezések használata

1. Az egyezmény alkalmazásában:

a) a „*szerződés*” államok között írásban kötött és a nemzetközi jog által szabályozott megállapodást jelent, tekintet nélkül arra, hogy egyetlen, kettő vagy több, egymással kapcsolatos okmányba foglalták-e azt és függetlenül a megállapodás sajátos rendeltetésétől;

b) a „*megegerősítés*”, az „*elfogadás*”, a „*jóváhagyás*” és a „*csatlakozás*” minden egyes esetben azt az így megnevezett nemzetközi aktust jelenti, amellyel egy állam nemzetközi síkon kifejezi annak elismerését, hogy reá nézve egy szerződés kötelező hatállyal bír;

c) a „*meghatalmazás*” az állam illetékes hatóságától származó olyan okiratot jelent, amely valamely személyt vagy személyeket kijelöl arra, hogy az államot képviseljék egy szerződés szövegének tárgyalása, elfogadása vagy hitelesítése, a szerződés reá nézve kötelező hatálya elismerése vagy a szerződéssel kapcsolatos bármely más aktus teljesítése folyamán;

d) a „*fenntartás*” olyan bárhogyan fogalmazott és nevezett egyoldalú nyilatkozat, amellyel valamely állam egy szerződés aláírása, megerősítése, elfogadása, jóváhagyása, vagy ahhoz történő csatlakozása során kifejezésre juttatja, hogy a szerződés bizonyos rendelkezéseinek jogi hatályát a reá való alkalmazásban kizárni vagy módosítani óhajtja;

e) a „*tárgyaló állam*” olyan államot jelent, amely részt vett a szerződés szövegének létrehozásában és elfogadásában;

f) a „*szerződő állam*” azt az államot jelenti, amelyik elismerte, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, függetlenül attól, hogy a szerződés hatályba lépett-e vagy sem;

g) a „*részes fél*” olyan államot jelent, amely elismerte, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír és amelynek viszonylatában a szerződés hatályban van;

h) a „*harmadik állam*” olyan államot jelent, amely nem részese a szerződésnek;

i) a „*nemzetközi szervezet*” kormányközi szervezetet jelent.

2. Az 1. bekezdés rendelkezései, amelyek a kifejezéseknek az

egyezményben történő használatára vonatkoznak, nem érintik ezen kifejezéseknek valamely állam belső joga általi használatát, vagy a belső jog által nekik tulajdonított értelmet.

3. Cikk

Az egyezmény hatályán kívül eső nemzetközi megállapodások

Az a tény, hogy az egyezmény hatálya nem terjed ki az államok és a nemzetközi jog más alanyai közötti, vagy a nemzetközi jog ezen más alanyai közötti, illetve a nem írásos formában kötött nemzetközi megállapodásokra, nem érinti:

- a) az ilyen megállapodások jogi erejét;
- b) az egyezményben foglalt minden olyan szabálynak ezekre történő alkalmazását, amelyeknek a nemzetközi jog alapján az egyezménytől függetlenül alávetettek;
- c) az egyezmény alkalmazását az államok egymás közti viszonyában olyan nemzetközi megállapodások esetén, amelyeknek a nemzetközi jog más alanyai és részesei.

4. Cikk

Az egyezmény visszaható hatályának kizárása

Nem érintve az egyezményben foglalt bármely olyan szabálynak az alkalmazását, amelynek a szerződések a nemzetközi jog alapján az egyezménytől függetlenül alá vannak vetve, az egyezmény csak azokra a szerződésekre alkalmazandó, amelyeket az államok azután kötöttek, hogy ez az egyezmény az ő vonatkozásukban már hatályba lépett.

5. Cikk

Nemzetközi szervezeteket létrehozó és nemzetközi szervezeten belül elfogadott szerződések

Ez az egyezmény minden olyan szerződésre vonatkozik, amely nemzetközi szervezetet hoz létre és azokra is, amelyeket nemzetközi szervezet keretében fogadnak el, anélkül, hogy ez a szervezet bármely fontos szabályát érintené.

II. Rész

SZERZŐDÉSEK KÖTÉSE ÉS HATÁLYBA LÉPÉSE

1. Cím

Szerződéskötés

6. Cikk

Az államok szerződéskötési képessége

Minden állam rendelkezik szerződéskötési képességgel.

7. Cikk

Meghatalmazás

1. Szerződés szövegének elfogadása vagy hitelesítése, illetve azon elismerés kifejezése szempontjából, hogy egy szerződés hatálya az államra nézve kötelező, valamely személy akkor tekintendő egy állam képviselőjének, ha:

- a) megfelelő meghatalmazást mutat fel, vagy
- b) az érintett államok gyakorlatából vagy egyéb körülményekből kitűnik, hogy az volt a szándékuk, hogy az illető személyt úgy vegyék figyelembe, mint aki ebből a célból az állam képviselője, külön meghatalmazás nélkül is.

2. Funkciójuknál fogva és anélkül, hogy meghatalmazást mutatnának fel, a következők tekintendők államuk képviselőjének:

a) államfők, kormányfők és külügyminiszterek, minden olyan cselekmény véghezvitele céljából, amely szerződés kötésére vonatkozik;

b) diplomáciai képviseletek vezetői, a küldő és a fogadó állam közötti szerződés szövegének elfogadása céljából;

c) az államoknak egy nemzetközi konferenciára vagy valamely nemzetközi szervezetbe, vagy annak valamely szervébe küldött képviselői a szerződés szövegének az adott konferencián, szervezetben vagy szervben való elfogadása céljából.

8. Cikk

Meghatalmazás nélkül véghezvitt cselekmény utólagos megerősítése

Annak a személynek a szerződéskötésre vonatkozó cselekménye, aki a 7. Cikk alapján nem tekinthető valamely állam ebből a célból meghatalmazott képviselőjének, joghatás nélküli, kivéve, ha azt az illető állam utólag megerősíti.

9. Cikk

A szöveg elfogadása

1. A szerződés szövegének elfogadása a létrehozásban résztvevő összes állam egyetértésével történik, kivéve a második bekezdésben foglaltakat.

2. Nemzetközi konferencián a szerződés szövegének elfogadása a jelenlevő és szavazó államok kétharmados szavazatával történik, kivéve, ha

ugyanazzal a többséggel úgy határoznak, hogy eltérő szabályt alkalmaznak.

10. Cikk

A szöveg hitelesítése

Valamely szerződés szövege hitelessé és véglegessé válik:

a) ha a szövegben előírt eljárást vagy azt az eljárást, amelyben a szerződés létrehozásában részt vevő államok megállapodtak, teljesítik, vagy

b) ilyen eljárás hiánya esetén az azon államok képviselőinek aláírása, „ad referendum” történő aláírása vagy parafálása által, amelyek a szerződés szövegében vagy valamely konferenciának a szöveget magában foglaló záróokmányában szerepelnek.

11. Cikk

A szerződés kötelező hatálya elismerésének módzatai

Annak elismerését, hogy egy szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, valamely állam kifejezheti aláírás, szerződést létrehozó okiratok kicserélése, megerősítés, elfogadás, jóváhagyás vagy csatlakozás által, illetve a felek megállapodása szerinti bármely más módon.

12. Cikk

A szerződés kötelező hatályának elismerése aláírás útján

1. Annak elismerését, hogy egy szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, valamely állam képviselője aláírásával akkor juttatja kifejezésre, ha

a) a szerződés úgy rendelkezik, hogy az aláírás ilyen hatással jár;

b) egyéb úton megállapítható, hogy a tárgyaló államok megegyeztek abban, hogy az aláírás ilyen hatással jár;

vagy

c) az állam azon szándéka, hogy az aláírásnak ilyen hatást tulajdonít, kitűnik képviselőjének a meghatalmazásából, vagy azt kifejezésre juttatta a tárgyalás alatt.

2. Az 1. bekezdés alkalmazási körében:

a) a szöveg parafálása a szerződés aláírását valósítja meg, ha megállapítható, hogy a tárgyaló államok így egyeztek meg;

b) ha valamely képviselő a szerződést „ad referendum” írja alá, s azt az állama megerősíti, ez a szerződés teljes hatályú aláírását valósítja meg.

13. Cikk

Szerződés kötelező hatályának elismerése szerződést létrehozó okiratok kicserélése útján

Az államok által okiratcserével létrehozott szerződés reájuk nézve kötelező hatályának elismerése az ilyen okiratok kicserélésével akkor jön létre, ha

a) az okiratok úgy rendelkeznek, hogy kicserélésük ezt a hatást eredményezi, vagy

b) egyéb úton megállapítható, hogy az érintett államok megegyeztek abban, hogy az okiratok kicserélése ezzel a hatással jár.

14. Cikk

Szerződés kötelező hatályának elismerése megerősítés, elfogadás és jóváhagyás útján

1. Annak elismerését, hogy egy szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, valamely állam megerősítés útján juttatja kifejezésre, ha

a) a szerződés rendelkezik arról, hogy az ilyen elismerés megerősítés útján jusson kifejezésre;

b) egyéb úton megállapítható, hogy a tárgyaló államok megegyeztek a megerősítés szükségességében;

c) az állam képviselője a szerződést a megerősítés fenntartásával írta alá; vagy

d) az állam azon szándéka, hogy a szerződést a megerősítés fenntartásával írja alá kitűnik képviselőjének meghatalmazásából vagy kifejezésre jutott a tárgyalás alatt.

2. Annak elismerését, hogy egy szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, valamely állam a megerősítés esetére alkalmazott feltételekhez hasonló módon fejezi ki elfogadás vagy jóváhagyás által.

15. Cikk

Szerződés kötelező hatályának elismerése csatlakozás útján

Annak elismerését, hogy egy szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, valamely állam csatlakozás útján juttatja kifejezésre, ha

a) a szerződés rendelkezik arról, hogy ezt az elismerést az illető állam csatlakozás útján kifejezheti;

b) egyéb úton megállapítható, hogy a tárgyaló államok megegyeztek abban, hogy ezt az elismerést az érintett állam csatlakozás útján kifejezheti; vagy

c) utólagosan minden részes fél megállapodott abban, hogy ezt az elismerést az érintett állam csatlakozás útján kifejezheti.

16. Cikk

Megerősítő, elfogadási, jóváhagyási és csatlakozási okiratok kicserélése vagy letétbe helyezése

Ha a szerződés másként nem rendelkezik, a megerősítő, elfogadási, jóváhagyási és csatlakozási okiratoknak

a) a szerződő államok közötti kicserélése;

b) a letéteményesnél történő letétbe helyezése; vagy

c) ezeknek a szerződő államokkal, illetve a letéteményessel való közlése azt jelenti, hogy a szerződést az állam magára nézve kötelező hatályúnak ismeri el.

17. Cikk

A szerződés valamely része kötelező hatályának elismerése, és az eltérő rendelkezések közötti választás

1. A 19-23-ig terjedő Cikkék érintése nélkül, valamely állam részéről annak elismerése, hogy a szerződés valamely része reá nézve kötelező hatállyal bír, csak akkor hatályos, ha a szerződés ezt megengedi vagy a többi szerződő állam ezzel egyetért.

2. Valamely állam részéről egy olyan szerződés kötelező hatályának elismerése, amely eltérő rendelkezések

között választást enged, csak akkor hatályos, ha tisztázott, hogy ezen rendelkezések melyikére vonatkozik az elismerés.

18. Cikk

A szerződés tárgyának és céljának a hatályba lépés előtti megíúsításától való tartózkodás kötelezettsége

Az állam tartózkodni köteles azoktól a cselekményektől, amelyek megíúsítanak a szerződés tárgyát és célját, midőn

a) megerősítés, elfogadás vagy jóváhagyás fenntartásával írta alá a szerződést vagy cserélte ki a szerződést létrehozó okiratokat, mindaddig, amíg nem válik nyilvánvalóvá az a szándéka, hogy a szerződésnek nem válik részesévé, vagy

b) kifejezte azt, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatályát elismeri, mindaddig, amíg a szerződés hatályba nem lép, és feltéve, hogy e hatályba lépést indokolatlanul nem késleltetik.

2. Cím

Fenntartások

19. Cikk

Fenntartások megtétele

Az állam a szerződés aláírása, megerősítése, elfogadása, jóváhagyása vagy az ahhoz való csatlakozás alkalmával fenntartásokat tehet, kivéve ha:

a) a szerződés tiltja fenntartások megtételét;

b) a szerződés úgy rendelkezik, hogy csak meghatározott fenntartások tehetők

és a kérdéses fenntartások nincsenek ezek között; vagy

c) az a) és b) pontokba nem tartozó esetekben a fenntartás összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával és céljával.

20. Cikk

Fenntartások elfogadása és a fenntartásokkal szembeni kifogások

1. Egy szerződés által kifejezetten engedélyezett fenntartás nem szorul a többi szerződő állam utólagos elfogadására, amennyiben a szerződés másként nem rendelkezik.

2. Amennyiben a tárgyaló államok korlátozott számából és a szerződés tárgyából és céljából az tűnik ki, hogy a szerződés valamennyi részes fél közötti teljes körű alkalmazása minden egyes részes fél számára lényeges előfeltétele a szerződés reá nézve kötelező hatálya elismerésének, a fenntartáshoz az szükséges, hogy azt valamennyi részes fél elfogadja.

3. Ha a szerződés egy nemzetközi szervezet alapító okmánya és amennyiben e szerződés másként nem rendelkezik, a fenntartás ezen szervezet illetékes szervének elfogadására szorul.

4. Az előző bekezdés alá nem tartozó esetekben és amennyiben a szerződés másként nem rendelkezik:

a) a fenntartás elfogadása valamely más szerződő állam részéről a fenntartást tevő államot ezen másik állammal való kapcsolatában a szerződésben részes félle teszi, amint e szerződés ezen államok tekintetében hatályba lép;

b) a fenntartással szemben valamely szerződő állam által emelt kifogás nem akadályozza meg a szerződés hatályba lépését a kifogást tevő és a fenntartást tevő állam között, kivéve, ha a kifogást tevő állam ezzel ellentétes szándékát határozottan kifejezésre juttatta;

c) az olyan aktus, amellyel valamely állam elismeri azt, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír és amely fenntartást tartalmaz, akkor hatályos, mihamar a többi szerződő állam közül legalább egy elfogadta a fenntartást.

5. A 2. és 4. bekezdés alkalmazásánál - amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik - a fenntartás akkor tekintendő valamely állam által elfogadottnak, ha utóbbi a fenntartással szemben 12 hónap elteltével nem tesz kifogást, azt követően, hogy arról értesítést kapott, vagy abban az időpontban, amikor magára nézve kötelezőnek ismerte el a szerződést, ha ez az időpont a későbbi.

21. Cikk

A fenntartások és a fenntartásokkal szembeni kifogások joghatásai

1. Egy másik szerződő fél viszonylatában, a 19., 20. és 23. Cikknek megfelelően tett fenntartás:

a) a fenntartásban előírányzott mértékben módosítja a fenntartást tevő államnak a másik féllel való viszonyában a szerződésnek azokat a rendelkezéseit, amelyekre a fenntartás vonatkozik; és

b) ugyanebben a mértékben módosítja ezeket a rendelkezéseket, a másik félnek a fenntartást tevő állammal való viszonyában.

2. A fenntartás a többi részes fél egymás közötti viszonyában nem módosítja a szerződés rendelkezéseit.

3. Ha a fenntartással szemben kifogást tevő állam nem ellenezte, hogy közte és a fenntartást tevő állam között a szerződés hatályba lépjen, azok a rendelkezések, amelyekre a fenntartás vonatkozik, a két állam között a fenntartás mértékéig nem alkalmazandók.

22. Cikk

A fenntartások és a fenntartásokkal szemben emelt kifogások visszavonása

1. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a fenntartás bármely időpontban visszavonható anélkül, hogy ehhez annak az államnak a hozzájárulása szükséges lenne, amely a fenntartást elfogadta.

2. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a fenntartással szemben emelt kifogás bármely időpontban visszavonható.

3. Amennyiben a szerződés másként nem rendelkezik, vagy nem történt más megoldás:

a) a fenntartás visszavonása csak akkor válik hatályossá egy másik szerződő állam viszonylatában, amikor ezen állam erről értesült;

b) a fenntartással szemben emelt kifogás visszavonása csak akkor válik hatályossá, ha a fenntartást tevő állam értesült a visszavonásról.

23. Cikk

A fenntartásokkal kapcsolatos eljárás

1. A fenntartást, a fenntartás kifejezett elfogadását, és a fenntartással szemben

emelt kifogást írásban kell megtenni és közölni kell a szerződő államokkal és minden más olyan állammal, amely jogosult a szerződésben részes füllé válni.

2. Valamely megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra szoruló szerződés aláírása alkalmával tett fenntartást a fenntartást tevő államnak formálisan meg kell erősítenie, abban az időpontban, amikor a szerződést magára nézve kötelező hatályúnak ismeri el. Ilyen esetben úgy kell tekinteni, hogy a fenntartást annak megerősítése időpontjában tették.

3. Egy fenntartás kifejezett elfogadása vagy egy fenntartással szemben emelt kifogás, ha ezek a fenntartás megerősítését megelőzték, nem szorulnak megerősítésre.

4. A fenntartás, vagy egy fenntartással szemben emelt kifogás visszavonását írásban kell megtenni.

3. Cím

Hatálybalépés és a szerződés ideiglenes alkalmazása

24. Cikk

Hatálybalépés

1. A szerződés olyan módon és abban az időpontban lép hatályba, ahogyan erről rendelkezik vagy ahogyan a tárgyaló államok megállapodnak.

2. Ilyen rendelkezés vagy megállapodás hiányában a szerződés hatályba lép, mihelyt valamennyi tárgyaló állam elismerte, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír.

3. Ha valamely állam a szerződés hatályát magára nézve kötelezőnek a

szerződés hatályba lépése utáni időpontban ismerte el, a szerződés erre az államra nézve ebben az időpontban lép hatályba, feltéve, hogy a szerződés másképpen nem rendelkezik.

4. A szerződésnek a szöveg hitelesítésére, a szerződés kötelező hatályának az államok általi elismerésére, a hatálybalépés módjára vagy időpontjára, a fenntartásokra, a letéteményes feladataira és a szerződés hatályba lépése előtt szükségszerűen felmerülő egyéb kérdésekre vonatkozó rendelkezéseit a szöveg elfogadásának időpontjától kell alkalmazni.

25. Cikk

Ideiglenes alkalmazás

1. A szerződést vagy a szerződés egy részét, hatályba lépéséig ideiglenesen kell alkalmazni, ha:

a) a szerződés maga így rendelkezik; vagy

b) a tárgyaló államok más módon így állapodtak meg.

2. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik vagy a tárgyaló államok másképpen nem állapodtak meg, valamely állam vonatkozásában a szerződés vagy a szerződés egy részének ideiglenes alkalmazása megszűnik, ha ez az állam a többi államot, amelyek között a szerződést ideiglenesen alkalmazzák, értesíti arról a szándékáról, hogy nem kíván a szerződésben részes füllé válni.

III. Rész

A SZERZŐDÉSEK BETARTÁSA, ALKALMAZÁSA ÉS ÉRTELMEZÉSE

1. Cím

A szerződések betartása

26. Cikk

Pacta sunt servanda

Minden hatályos szerződés kötelezi a részes feleket és a szerződést jóhiszeműen kell végrehajtaniok.

27. Cikk

A belső jog és a szerződések betartása

Egyetlen részes fél sem hivatkozhat belső jogának rendelkezéseire annak igazolásául, hogy elmulasztotta a szerződést teljesíteni. Ez a szabály nem érinti a 46. Cikket.

2. cím

A szerződések alkalmazása

28. Cikk

A szerződések visszaható erejének kizárása

Amennyiben a szerződésből eltérő szándék nem tűnik ki és ilyen szándék más módon sem állapítható meg, a részes felet nem kötik a szerződés rendelkezései olyan cselekmények és olyan tények vagy helyzetek tekintetében, amelyek akkor mentek végbe, illetve akkor szűntek meg, mielőtt a szerződés erre a félre nézve hatályba lépett volna.

29. Cikk

A szerződések területi hatálya

Amennyiben a szerződésből eltérő szándék nem tűnik ki és ilyen szándék más módon sem állapítható meg, a szerződés mindegyik részes felet teljes területére nézve kötelezi.

30. Cikk

*Azonos tárgyu,
egymást követő szerződések
alkalmazása*

1. Az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 103. Cikkét nem érintve, azoknak az államoknak a jogait és kötelezettségeit, amelyek azonos tárgyú, egymást követő szerződésekben részes felek, az alábbi bekezdéseknek megfelelően kell megállapítani.

2. Ha egy szerződés előírja, hogy alá van rendelve egy korábbi vagy egy későbbi szerződésnek, vagy nem tekinthető azzal összeegyeztethetetlennek, a másik szerződés rendelkezései lesznek irányadóak.

3. Ha a korábbi szerződésben részes valamennyi fél egyúttal a későbbi szerződésnek is részese, a korábbi szerződésben azonban az 59. Cikknek megfelelően nem szűnt meg vagy alkalmazását nem függesztették fel, a korábbi szerződés csak abban a mértékben alkalmazandó, amilyenben rendelkezései összeegyeztethetők a későbbi szerződés rendelkezéseivel.

4. Ha a későbbi szerződésben részes felek közül nem mindegyik részese a korábbi szerződésnek:

a) azon államok között, amelyek mindkét szerződésben részes felek, a 3. bekezdésben említett szabályt kell alkalmazni;

b) a mindkét szerződésben részes állam és a csak az egyik szerződésben részes állam között az a szerződés szabályozza a kölcsönös jogokat és kötelezettségeket, amelynek mindkét állam részese.

5. A 4. bekezdés nem érinti a 41. Cikket vagy a 60. Cikk alapján a szerződés megszűnésével vagy a szerződés

végrehajtásának felfüggesztésével kapcsolatban felmerülő bármilyen kérdéseket, illetőleg valamely olyan felelősségi kérdést, amely az állam tekintetében annak folytán merülhet fel, hogy olyan szerződést köt vagy alkalmaz, amelynek rendelkezései nem egyeztethetők össze ezen állammal más állammal szemben, más szerződés alapján fennálló kötelezettségeivel.

3. Cím

A szerződések értelmezése

31. Cikk

Az értelmezés általános szabályai

1. A szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni.

2. A szerződés értelmezése céljából a szerződésnek a bevezető részt és a mellékleteit is magában foglaló szövegén túl a szövegösszefüggésbe tartozónak kell tekinteni:

a) bármely, a szerződéssel összefüggő olyan megállapodást, amely valamennyi részes fél között a szerződés megkötésével kapcsolatban jött létre;

b) bármely okmányt, amelyet egy vagy több részes fél készített a szerződés megkötésével kapcsolatban és amelyet a többi részes fél a szerződésre vonatkozó okmányának ismer el.

3. A szövegösszefüggés mellett figyelembe kell venni:

a) a részes felek között a szerződés értelmezésére vagy rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozóan létrejött bármely utólagos megállapodást;

b) a szerződés alkalmazása során utólag kialakult olyan gyakorlatot, amely a szerződés értelmezését illetően a részes felek megegyezését jelenti;

c) a nemzetközi jognak a részes felek viszonyában alkalmazható bármely idevonatkozó szabályát.

4. Valamely kifejezésnek különleges értelmet kell adni, ha megállapítható, hogy a részes feleknek ez volt a szándékuk.

32. Cikk

Az értelmezés kiegészítő eszközei

Igénybe lehet venni az értelmezés kiegészítő eszközeit - ideértve a szerződést előkészítő munkálatokat és megkötésének körülményeit is - annak érdekében, hogy a 31. Cikk alkalmazása folytán kapott értelem megerősítést nyerjen, vagy hogy az értelem megállapítható legyen abban az esetben, ha a 31. Cikk szerinti értelmezés:

a) félreérthető vagy homályos értelemhez, vagy

b) olyan eredményre vezetett, amely nyilvánvalóan képtelen vagy ésszerűtlen.

33. Cikk

Két vagy több nyelven hitelesített szerződés értelmezése

1. Ha a szerződést két vagy több nyelven hitelesítették, mindegyik nyelvű szöveg egyaránt hiteles, feltéve, hogy a szerződés másképpen nem rendelkezik, vagy a felek nem állapodnak meg abban, hogy eltérés esetén egy meghatározott szöveg lesz az irányadó.

2. A szerződés szövegének olyan nyelven készült változata, amely nyelven a szöveget nem hitelesítették, csak akkor tekintendő hiteles szövegnek, ha a szerződés így rendelkezik, vagy a felek így állapodtak meg.

3. A szerződés kifejezéseit mindegyik hiteles szövegben azonos értelműnek kell vélelmezni.

4. Ha a hiteles szöveg összehasonlítása során olyan értelemkülönbségek derülnek ki, amelyek a 31. és 32. Cikk alkalmazásával nem küszöbölhetők ki, akkor azt az értelmet kell - a szerződés tárgyát és célját figyelembe véve - elfogadni, amely a szövegek közti ellentéteket a legjobban összeegyezteti, kivéve, ha az 1. bekezdésnek megfelelően egy meghatározott szöveget kell irányadónak venni.

4. Cím

Szerződések és harmadik állam

34. Cikk

Harmadik államra vonatkozó általános szabály

A szerződés harmadik állam számára - annak beleegyezése nélkül - sem kötelezettségeket, sem jogokat nem hoz létre.

35. Cikk

Harmadik állam számára kötelezettségeket megállapító szerződések

Harmadik állam számára a szerződés valamely rendelkezése csak akkor teremt kötelezettséget, ha a szerződésben részes felek szándéka arra irányul, hogy a rendelkezés kötelezettséget állapítson meg és a

harmadik állam ezt a kötelezettséget kifejezetten, írásban elfogadja.

36. Cikk

Harmadik állam számára jogokat megállapító szerződések

1. A szerződés valamely rendelkezése harmadik állam számára akkor teremt jogokat, ha a részes felek szándéka arra irányul, hogy e rendelkezéssel a harmadik államnak, vagy államok csoportjának, amelyhez a harmadik állam tartozik, vagy valamennyi államnak e jogokat megadják és a harmadik állam ebbe beleegyezik. A harmadik állam beleegyezését mindaddig vélelmezni kell, amíg az ellenkezője nem tűnik ki, feltéve, hogy a szerződés másképpen nem rendelkezik.

2. Annak az államnak, amely az 1. bekezdésnek megfelelő jogával él, e jogot olyan feltételek mellett kell gyakorolnia, ahogy azt a szerződés előírja, vagy ahogy ezt a szerződéssel összhangban megállapították.

37. Cikk

Harmadik állam kötelezettségeinek vagy jogainak visszavonása vagy megváltoztatása

1. Ha a 35. Cikknek megfelelően harmadik állam számára kötelezettség keletkezett, e kötelezettséget csak a szerződésben részes felek és a harmadik állam beleegyezésével lehet visszavonni vagy megváltoztatni, kivéve, ha megállapítható, hogy másképpen állapodtak meg.

2. Ha a 36. Cikknek megfelelően harmadik állam számára jog keletkezett, e jogot a felek nem vonhatják vissza vagy változtathatják meg, ha

megállapítható, hogy a szándék arra irányult, hogy e jogot a harmadik állam beleegyezése nélkül ne lehessen visszavonni vagy megváltoztatni.

38. Cikk

A szerződés azon szabályai, amelyek a harmadik államra nemzetközi szokás útján válnak kötelezővé

A 34-37. Cikkek nem zárják ki azt, hogy valamely a szerződésben lefektetett szabály a harmadik államra nézve, mint a nemzetközi jognak ilyenként elismert szokásszabálya érvényesüljön.

IV. Rész

A SZERZŐDÉSEK MÓDOSÍTÁSA VAGY MEGVÁLTOZTATÁSA

39. Cikk

A szerződések módosításának általános szabálya

A szerződés a részes felek közötti megállapodással módosítható. A II. részben foglalt szabályok az ilyen megállapodásra is vonatkoznak, kivéve, ha a szerződés másképpen rendelkezik.

40. Cikk

Többoldalú szerződések módosítása

1. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a többoldalú szerződések módosítására a következő bekezdések az irányadók.

2. Azokat a javaslatokat, amelyek a többoldalú szerződések valamennyi részes fél közötti módosítására irányulnak, közölni kell valamennyi szerződő állammal, amelyek mindegyikének joga van részt venni:

a) abban a döntésben, hogy milyen lépéseket tegyenek a javaslattal kapcsolatban;

b) a szerződés módosításáról szóló bármely megállapodás megtárgyalásában és megkötésében.

3. Minden olyan államnak, amelynek joga van ahhoz, hogy a szerződésben részes fél legyen, joga van ahhoz is, hogy a módosított szerződésben részes félle váljon.

4. A módosító megállapodás nem köti azt az államot, amely a szerződésben már részes fél, de nem vált a módosító megállapodásban részes félle; a 30. Cikk 4. bekezdésének b) pontját az ilyen állam tekintetében is alkalmazni kell.

5. Azt az államot, amely a módosított megállapodás hatálybalépése után vált a szerződésben részes félle és amennyiben ez az állam eltérő szándékot nem fejezett ki:

a) a módosított szerződésben részes félnek kell tekinteni és

b) annak a szerződésben részes félnek a viszonylatában, amelyet a módosító megállapodás nem köt, a nem módosított szerződésben részes félnek kell tekinteni.

41. Cikk

A többoldalú szerződéseknek csak bizonyos részes felek közötti megváltoztatásáról szóló megállapodások

1. A többoldalú szerződésben részes két vagy több fél a szerződésnek csak közöttük történő megváltoztatásáról szóló megállapodást akkor köthet, ha:

a) a szerződés ilyen megváltoztatás lehetőségét előíranyozza; vagy

b) a kérdéses megváltoztatást a szerződés nem tiltja meg és az:

(i) nem érinti a többi részes félnek a szerződésből fakadó jogai gyakorlását vagy kötelezettségei teljesítését;

(ii) nem vonatkozik olyan rendelkezésre, amelytől való eltérés összeegyeztethetetlen a szerződés mint egész tárgyának és céljának eredményes megvalósulásával.

2. Amennyiben az 1. bekezdés a) pontjában említett esetben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a szóban forgó részes felek arról a szándékukról, hogy a megállapodást meg kívánják kötni, valamint arról a változtatásról, amelyet a megállapodás előíranyoz, értesítik a többi részes felet.

V. Rész

A SZERZŐDÉSEK
ÉRVÉNYTELENSÉGE,
MEGSZŰNÉSE ÉS
ALKALMAZÁSÁNAK
FELFÜGGESZTÉSE

1. Cím

Általános rendelkezések

42. Cikk

A szerződés érvényessége és hatályának fenntartása

1. A szerződésnek, vagy annak a kötelező hatályára vonatkozó állami elismerésnek az érvényességét csak ennek az egyezménynek az alkalmazása útján lehet megtagadni.

2. A szerződés megszűnése, felmondása, valamely félnek a szerződésből való

kilépése csak a szerződési rendelkezések vagy az egyezmény alkalmazása folytán következhet be. Ugyanez a szabály vonatkozik a szerződés alkalmazásának a felfüggesztésére is.

43. Cikk

A szerződéstől függetlenül a nemzetközi jog alapján fennálló kötelezettségek

A szerződésnek az ezen egyezmény, vagy az adott szerződés rendelkezései alkalmazása folytán bekövetkezett érvénytelensége, megszűnése vagy felmondása, valamely részes félnek a szerződésből való kilépése, vagy a szerződés alkalmazásának felfüggesztése nem érinti az állam azon kötelezettségét, hogy teljesítse a szerződésben szereplő mindazokat a kötelezettségeket, amelyeket e szerződéstől függetlenül a nemzetközi jog alapján köteles lenne teljesíteni.

44. Cikk

A szerződési rendelkezések szétválaszthatósága

1. Valamely részes fél - egy szerződésben vagy az 56. Cikk alapján biztosított - azt a jogát, hogy felmondjon egy szerződést, abból kilépjen vagy annak alkalmazását felfüggeszse, csak az egész szerződés vonatkozásában gyakorolhatja, kivéve, ha a szerződés másképpen rendelkezik, vagy a részes felek másban állapodnak meg.

2. Az egyezmény által elismert érvénytelenségi, megszűnési, kilépési vagy a szerződés alkalmazását felfüggesztő okra csak az egész szerződés vonatkozásában lehet hivatkozni, kivéve a következő bekezdésekben és a 60. Cikkben foglaltakat.

3. Ha az ok csak bizonyos egyedi rendelkezéseket érint, e rendelkezések tekintetében csak akkor lehet hivatkozni rá, ha

a) az említett rendelkezések alkalmazásuk szempontjából elválaszthatók a szerződés többi részétől;

b) a szerződésből kitűnik, vagy egyébként megállapítható, hogy ezeknek a rendelkezéseknek az elfogadása nem volt alapvető tényező a másik, illetve a többi részes félnél annak elismerésében, hogy a szerződés reá, illetve rájuk nézve kötelező hatállyal bír,

c) a szerződés megmaradó részének folytatólagos teljesítése nem lenne igazságtalan.

4. Az az állam, amely a 49. és az 50. Cikk alá tartozó esetekben jogosult megtevéstésre vagy megvesztegetésre hivatkozni, megteheti azt akár a szerződés egésze, akár pedig - a 3. bekezdéssel összhangban - csak az egyedi rendelkezések tekintetében.

5. Az 51., 52. és az 53. Cikk alá tartozó esetekben a szerződés rendelkezéseinek szétválasztása tilos.

45. Cikk

Az érvénytelenségi, megszűnési, kilépési vagy a szerződés működését felfüggesztő okra hivatkozás jogának elvesztése

A 46-50. Cikk vagy a 60. és a 62. Cikk alapján az érvénytelenségi, megszűnési, kilépési vagy a szerződés alkalmazását felfüggesztő okra valamely állam, miután a tényekről tudomást szerzett, nem hivatkozhat tovább, ha:

a) kifejezetten egyetértett akár azzal, hogy a szerződés érvényes, akár azzal, hogy hatályos marad, vagy hogy alkalmazása folytatódik; vagy

b) magatartásából arra kell következtetni, hogy akár a szerződés érvényességébe, akár hatályának, illetve alkalmazásának fenntartásába belenyugodott.

2. Cím

A szerződések érvénytelensége

46. Cikk

A szerződéskötési hatáskörre vonatkozó belső jogi rendelkezések

1. Az állam arra a tényre, hogy a szerződést magára nézve kötelező hatályúként a szerződéskötési hatáskörre vonatkozó belső jogi rendelkezés megsértésével ismerte el, ezen elismerés érvénytelenítése céljából nem hivatkozhat, kivéve, ha a jogsértés szemmel látható volt és alapvető fontosságú belső jogi szabályra vonatkozott.

2. A jogsértés szemmel látható, ha az ügyben a normális gyakorlattal összhangban és jóhiszeműen eljáró bármely állam számára objektíve nyilvánvaló lenne.

47. Cikk

Az állam kötelezettségvállalásának elismerésére vonatkozó meghatalmazás különös korlátozásai

Ha egy bizonyos szerződés kötelező hatályának az állam általi elismerése kifejezésére felhatalmazott képviselő meghatalmazását speciális korlátozásnak vetik alá, s a képviselő e korlátozást figyelmen kívül hagyja,

akkor erre a mulasztásra, mint a képviselő által kifejezésre juttatott kötelezettségvállalást érvénytelenítő okra csak akkor lehet hivatkozni, ha a korlátozást a többi tárgyaló állammal az elismerés kifejezését megelőzően közölték.

48. Cikk

Tévedés

1. Valamely állam a szerződéssel kapcsolatos tévedésre, mint olyan okra, amely érvényteleníti a szerződés reá nézve kötelező hatályának elismerését, akkor hivatkozhat, ha a tévedés olyan tényre vagy helyzetre vonatkozik, amelyet az adott állam a szerződés megkötésekor létezőnek feltételezett, s amely lényeges alapul szolgált ahhoz, hogy a szerződést magára nézve kötelező hatályúnak ismerje el.

2. Az 1. bekezdés nem alkalmazható, ha az érintett állam saját magatartásával hozzájárult a tévedéshez, vagy ha a körülmények olyanok voltak, hogy a lehetséges tévedést az adott államnak észlelnie kellett volna.

3. Egy tévedés, amely csupán a szerződés szövegének szóhasználatára vonatkozik, nem érinti az érvényességet; ilyenkor a 79. Cikk alkalmazandó.

49. Cikk

Megtévesztés

Ha valamely államot egy másik tárgyaló állam megtévesztő magatartásával vesz rá a szerződéskötésre, az érintett állam hivatkozhat a megtévesztésre, mint olyanra, amely érvényteleníti a szerződés reá nézve kötelező hatályának elismerését.

50. Cikk

Valamely állam képviselőjének megvesztegetése

Ha annak kifejezését, hogy az állam a szerződést kötelező hatályúnak ismeri el, képviselőjének egy másik tárgyaló állam általi közvetlen vagy közvetett megvesztegetésével érték el, akkor az érintett állam hivatkozhat a megvesztegetésre, mint olyanra, amely érvényteleníti a szerződés reá vonatkozó kötelező hatályának elismerését.

51. Cikk

Valamely állam képviselőjének kényszerítése

Ha annak kifejezését, hogy egy állam egy szerződést kötelező hatályúnak ismeri el, képviselője ellen irányuló kényszerítő cselekményekkel vagy fenyegetésekkel érik el, az elismerés kifejezése semmiféle jogi hatással nem jár.

52. Cikk

Valamely állam kényszerítése fenyegetés vagy erőszak alkalmazásával

Semmis az a szerződés, amelyet az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt nemzetközi jogi alapelvek megsértésével fenyegetés vagy erőszak hatására kötöttek.

53. Cikk

Az általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályaiba ütköző szerződések (ius cogens)

A szerződés semmis, ha megkötésének időpontjában az általános nemzetközi jog valamely feltétlen alkalmazást igénylő szabályaiba ütközik. Ezen egyezmény alkalmazási körében az

általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabálya olyan normát jelent, amelyet az államok nemzetközi közössége, mint egész, olyanként fogadott el és ismert el, mint amelytől nem lehet eltérni és amelyet csak a nemzetközi jognak az ugyanilyen jellegű későbbi szabályával lehet megváltoztatni.

3. Cím

A szerződések megszűnése és alkalmazásuk felfüggesztése

54. Cikk

A szerződés megszűnése vagy az abból való kilépés a szerződés rendelkezései vagy a részes felek egyetértése alapján

A szerződés megszűnése vagy valamely részes félnek abból való kilépése bekövetkezhet:

a) a szerződés rendelkezéseinek megfelelően; vagy

b) bármikor, valamennyi részes fél egyetértésével, a többi szerződő állammal történt tanácskozás után.

55. Cikk

A többoldalú szerződésben részes felek számának a hatálybalépéshez szükséges szám alá csökkenése

Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a többoldalú szerződés nem szűnik meg csupán azon tény következtében, hogy a részes felek száma a hatálybalépéshez szükséges szám alá csökkent.

56. Cikk

Megszűnésről, felmondásról vagy kilépésről

nem rendelkező szerződés felmondása, vagy az abból való kilépés

1. Az a szerződés, amely a megszűnésére vonatkozólag nem tartalmaz rendelkezést, és amely nem rendelkezik a felmondásról vagy a kilépéssel, nem mondható fel és nem lehet kilépni belőle, kivéve, ha:

a) megállapítható, hogy a részes felek meg kívánták adni a felmondás vagy a kilépés lehetőségét, vagy

b) a felmondás vagy a kilépés joga a szerződés természetéből következik.

2. A részes félnek legalább tizenkét hónappal előbb értesítést kell adnia arról, hogy a szerződést az 1. bekezdés alapján fel kívánja mondani vagy abból ki kíván lépni.

57. Cikk

*A szerződés alkalmazásának felfüggesztése
a szerződés rendelkezései vagy a felek egyetértése alapján*

A szerződés alkalmazását valamennyi részes fél, vagy egy bizonyos részes fél vonatkozásában fel lehet függeszteni:

a) a szerződés rendelkezéseinek megfelelően; vagy

b) bármikor, valamennyi részes fél egyetértésével, a többi szerződő állammal történt tanácskozás után.

58. Cikk

Többoldalú szerződés alkalmazásának felfüggesztése bizonyos részes felek közötti megállapodás alapján

1. Többoldalú szerződésben részes két vagy több fél akkor köthet

megállapodást a szerződés rendelkezései alkalmazásának időleges, csupán közöttük történő felfüggesztésére, ha:

a) az ilyen felfüggesztés lehetőségéről a szerződés rendelkezik; vagy

b) a szóban forgó felfüggesztést a szerződés nem tiltja és az:

(i) nem érinti a többi részes fél szerződésből fakadó jogainak gyakorlását vagy kötelezettségeinek teljesítését;

(ii) nem összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával és céljával.

2. Amennyiben az 1. bekezdés a) pontjában említett esetben a szerződés másképpen nem rendelkezik, a szóban forgó részes felek a többi részes felet értesítik arról a szándékukról, hogy a megállapodást meg kívánják kötni, valamint arról, hogy a szerződés mely rendelkezéseinek az alkalmazását kívánják felfüggeszteni.

59. Cikk

A szerződés megszűnése vagy alkalmazásának felfüggesztése későbbi szerződés megkötése folytán

1. A szerződést megszüntnek kell tekinteni, ha az abban részes valamennyi fél később azonos tárgyú szerződést köt és:

a) a későbbi szerződésből kitűnik vagy másképpen megállapítható, hogy a részes felek szándéka arra irányult, hogy a tárgyat ez a szerződés szabályozza; vagy

b) a későbbi szerződés rendelkezései a korábbi szerződés rendelkezéseivel annyira összeegyeztethetetlenek, hogy a

két szerződést nem lehet egyszerre alkalmazni.

2. A korábbi szerződés alkalmazását csupán felfüggesztettnek kell tekinteni, ha a későbbi szerződésből kitűnik, vagy másképpen megállapítható, hogy a részes felek szándéka erre irányult.

60. Cikk

A szerződés megszűnése vagy alkalmazásának felfüggesztése a szerződés megszegése következtében

1. Kétoldalú szerződésnek az egyik részes fél által történt lényeges megszegése feljogosítja a másik részes felet arra, hogy a szerződésszegésre, mint a szerződés teljes vagy részbeni megszűnésének vagy alkalmazása teljes vagy részbeni felfüggesztésnek okára hivatkozzon.

2. A többoldalú szerződésnek valamelyik részes fél által történt lényeges megszegése feljogosítja:

a) a többi felet arra, hogy egyhangú megállapodással teljesen vagy részben a szerződés alkalmazását felfüggeszse, vagy a szerződést megszüntesse;

(i) a többi részes fél és a vétkes állam viszonylatában; vagy

(ii) valamennyi részes fél között;

b) azt a részes felet, amelyet a szerződésszegés különösen érintett, arra, hogy a saját és a vétkes állam közötti viszonylatban a szerződésszegésre, mint a szerződés alkalmazása teljes vagy részbeni felfüggesztésének okára hivatkozzon;

c) bármely részes felet - a vétkes államot kivéve - arra, hogy saját vonatkozásában a szerződésszegésre, mint a szerződés

alkalmazása teljes vagy részbeni felfüggesztésnek okára hivatkozzon, ha a szerződés olyan jellegű, hogy rendelkezéseinek egyetlen részes fél által történt lényeges megszegése gyökeresen megváltoztatja mindegyik részes fél helyzetét a szerződésből eredő kötelezettségeik további teljesítését illetően.

3. E Cikk alkalmazása körében a szerződés lényeges megszegése:

a) a szerződésnek az egyezmény által meg nem engedett egyoldalú felbontását, vagy

b) a szerződés tárgyának és céljának megvalósításához nélkülözhetetlen rendelkezés megsértését

jelenti.

4. Az előző bekezdések nem érintik a szerződésben foglalt és a szerződés megszegése esetére alkalmazandó rendelkezéseket.

5. Az 1-3. bekezdések nem vonatkoznak az ember védelmére vonatkozó, humanitárius szerződésekben foglalt rendelkezésekre, különösen azokra a rendelkezésekre, amelyek megtiltják az ilyen szerződésekkel védelemben részesített személyek elleni megtorlás bármely formáját.

61. Cikk

A teljesítés utólagos lehetetlenülése

1. Valamely részes fél a szerződés teljesítésének lehetetlenülésére, mint a szerződés megszűnésének vagy az abból való kilépésnek az okára akkor hivatkozhat, ha a lehetetlenülés a szerződés végrehajtásához elengedhetetlenül szükséges tárgy tartós eltűnése vagy megsemmisülése folytán

következett be. Ha lehetetlenülés időleges, erre csak mint a szerződés alkalmazása felfüggesztésének okára lehet hivatkozni.

2. A részes fél nem hivatkozhat a teljesítés lehetetlenülésére, mint a szerződés megszűnésének, az abból való kilépésnek, vagy a szerződés alkalmazása felfüggesztésének okára, ha a lehetetlenülés annak eredménye, hogy a részes fél akár a szerződésből fakadó kötelezettségét, akár a szerződésben részes bármelyik másik féllel szemben fennálló bármilyen más nemzetközi kötelezettségét megszegte.

62. Cikk

A körülmények alapvető megváltozása

1. A szerződés megkötésének idejében fennállott körülményeknek a részes felek által előre nem látott alapvető megváltozása, mint a szerződés megszűnésének vagy az abból való kilépésnek az okára nem lehet hivatkozni, kivéve, ha:

a) ezeknek a körülményeknek a fennállása lényeges alapul szolgált ahhoz, hogy a részes felek a szerződést magukra nézve kötelező hatályúnak ismerjék el;

b) a változás hatására gyökeresen átalakul a szerződés alapján még teljesítendő kötelezettségek mértéke.

2. A körülmények alapvető megváltozása, mint a szerződés megszűnésének vagy az abból való kilépésnek az okára nem lehet hivatkozni:

a) ha a szerződés határt állapít meg; vagy

b) ha az alapvető változás annak eredménye, hogy az erre hivatkozó részes fél akár a szerződésből folyó kötelezettségét, akár a szerződésben részes bármelyik féllel szemben fennálló más nemzetközi kötelezettségét megszegte.

3. Ha a részes fél az előző bekezdések alapján a körülmények alapvető megváltozása, mint a szerződés megszűnésének vagy az abból való kilépésnek az okára hivatkozhat, a megváltozásra, mint a szerződés alkalmazása felfüggesztésének okára is hivatkozhat.

63. Cikk

A diplomáciai vagy konzuli kapcsolatok megszakítása

A szerződésben részes felek közötti diplomáciai vagy konzuli kapcsolatok megszakítása nincs hatással a szerződés által közöttük létrehozott jogviszonyokra, kivéve, ha a diplomáciai vagy a konzuli kapcsolatok fennállása elengedhetetlen a szerződés alkalmazásához.

64. Cikk

Az általános nemzetközi jog új, feltétlen alkalmazást igénylő szabályának kialakulása (ius cogens)

Ha az általános nemzetközi jog új, feltétlen alkalmazást igénylő szabálya alakul ki, valamennyi, ezzel a szabállyal ellentétben fennálló szerződés semmissé válik és megszűnik.

4. Cím

Eljárás

65. Cikk

Eljárás a szerződés érvénytelensége, megszűnése, az abból való kilépés vagy alkalmazásának felfüggesztése esetén

1. Annak a részes félnek, amely az egyezmény rendelkezéseinek megfelelően arra hivatkozik, hogy annak elismerése, hogy a szerződés reá nézve kötelező hatállyal bír, hibás volt, vagy pedig olyan okra hivatkozik, amely a szerződés érvényességének megtámadását, megszűnését, az abból való kilépést, vagy alkalmazása felfüggesztését eredményezheti, a többi részes felet igényéről értesítenie kell. Az értesítésben fel kell tüntetni a szerződéssel kapcsolatban megtenni javasolt intézkedést és ennek indokait.

2. Amennyiben bizonyos idő eltelte után, amely - a különösen sürgős eseteket kivéve - az értesítés átvételétől számított három hónapnál kevesebb nem lehet, egyetlen részes fél sem emelt kifogást, az értesítést adó részes fél a 67. Cikkben említett módon végrehajthatja az általa javasolt intézkedést.

3. Abban az esetben azonban, ha bármelyik részes fél kifogást emel, a részes felek az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 33. Cikkében említett eszközök útján keresik a megoldást.

4. Az előző bekezdések semmiben sem érintik a részes felek bármilyen, a viták rendezésére vonatkozó, a részes feleket kötelező hatályos rendelkezések alapján fennálló jogait vagy kötelezettségeit.

5. A 45. Cikk érintése nélkül, az a tény, hogy egy állam korábban nem tette meg az 1. bekezdésben előírt értesítést, nem akadályozza meg őt abban, hogy a szerződés végrehajtását igénylő, vagy annak megsértését állító másik részes

féllel - válaszként - közöljük ilyen értesítést.

66. Cikk

A bírói elintézésre, a választott bíraskodásra és az egyeztetésre vonatkozó eljárás

Ha a 65. Cikk 3. bekezdése alapján, attól a naptól számítva, amikor a kifogást emelték, tizenkét hónapon belül megoldást nem érnek el, az alábbi eljárást kell követni:

a) bármelyik, a vitában szereplő részes fél az 53. vagy a 64. Cikk alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatban a vita eldöntése céljából írásban a Nemzetközi Bírósághoz fordulhat, amennyiben a felek kölcsönösen nem állapodtak meg abban, hogy a vitát választott bíraskodásra bocsátják,

b) bármelyik, a vitában szereplő részes fél az egyezmény V. része bármely más Cikkének alkalmazását vagy értelmezését illetően megindíthatja az egyezmény függelékében meghatározott eljárást oly módon, hogy e célból kérelemmel fordul az Egyesült Nemzetek főtákarához.

67. Cikk

A szerződés érvénytelenségét, megszűnését, az abból való kilépést vagy alkalmazásának felfüggesztését kimondó okiratok

1. A 65. Cikk 1. bekezdésében említett értesítést írásban kell megadni.

2. A szerződés 65. Cikke 2. vagy 3. bekezdésének rendelkezése folytán a szerződés érvénytelenségét, megszűnését, az abból való kilépést,

alkalmazásának felfüggesztését kinyilvánító aktust a többi részes féllel közölt okmány útján kell végrehajtani. Ha az okmányt nem az államfő, a kormányfő vagy a külügyminiszter írta alá, az államnak a képviselőjét, aki az értesítést átadja, fel lehet hívni arra, hogy meghatalmazást mutasson fel.

68. Cikk

A 65. és 67. Cikk szerinti értesítések és okmányok visszavonása

A 65., illetve a 67. Cikk szerinti értesítést vagy okmányt - mielőtt hatályossá válik - bármikor vissza lehet vonni.

5. Cím

A szerződés érvénytelenségének, megszűnésének vagy alkalmazása felfüggesztésének következményei

69. Cikk

A szerződés érvénytelenségének következményei

1. Az a szerződés, amelynek érvénytelenségét az egyezmény alapján megállapították, semmis. A semmis szerződés rendelkezéseinek nincsen jogi hatálya.

2. Mindazonáltal, ha ilyen szerződés alapján cselekményeket hajtottak végre:

a) bármelyik részes fél követelheti a többi részes fél bármelyikétől, hogy - amennyire lehetséges - kölcsönös viszonyukban hozza létre azt a helyzetet, amely fennállna, ha a cselekményeket nem hajtották volna végre;

b) azok a cselekmények, amelyeket az érvénytelenségre való hivatkozást megelőzően jóhiszeműen hajtottak végre, nem tekinthetők csupán abból az

okból jogtalannak, hogy a szerződés érvénytelen.

3. A 49., 50., 51. vagy 52. Cikkben említett esetben a 2. bekezdést nem lehet alkalmazni annak a részes félnek a vonatkozásában, akinek a megtévesztés, a megvesztegetés vagy a kényszer felróható.

4. Abban az esetben, ha egy bizonyos állam érvénytelenül ismerte el magára nézve kötelezőnek a többoldalú szerződés hatályát, az előbbi szabályokat kell alkalmazni ezen állam és a szerződésben részes felek közötti viszonylatban.

70. Cikk

A szerződés megszűnésének következményei

1. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, vagy a felek másképpen nem állapodtak meg, a szerződésnek a rendelkezései szerinti, vagy az egyezménnyel összhangban történt megszűnése:

a) feloldja a részes feleket a szerződés további teljesítésének kötelezettsége alól;

b) nem érinti a részes feleknek azt a jogát, kötelezettségét vagy jogi helyzetét, amely a szerződés végrehajtása során, annak megszűnése előtt keletkezett.

2. Ha egy állam a többoldalú szerződést felmondja, vagy abból kilép, az 1. bekezdés ezen állam és a szerződésben részes többi fél között a felmondás vagy visszalépés hatályosulásának keltétől alkalmazandó.

71. Cikk

Az általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályával ellentétes szerződés érvénytelenségének következményei

1. Abban az esetben, ha a szerződés az 53. Cikk szerint semmis, a részes feleknek:

a) amennyire lehetséges, ki kell küszöbölniük az általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazását igénylő szabályával ellentétes rendelkezés alapján teljesített bármely cselekmény következményeit; és

b) kölcsönös viszonyukat összhangba kell hozniuk az általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályával.

2. Abban az esetben, ha a szerződés a 64. Cikk alapján semmissé válik és megszűnik, a szerződés megszűnése:

a) a részes feleket feloldja a szerződés további teljesítésének kötelezettsége alól;

b) nem érinti a részes feleknek azt a jogát, kötelezettségét vagy jogi helyzetét, amely a szerződés végrehajtása során annak megszűnése előtt keletkezett; feltéve, hogy e jogok, kötelezettségek és helyzetek olyan mértékben maradnak fenn, hogy fennmaradásuk önmagában nem áll ellentétben az általános nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályával.

72. Cikk

A szerződés alkalmazása felfüggesztésének következményei

1. Amennyiben a szerződés másképpen nem rendelkezik, vagy a részes felek másképpen nem állapodnak meg, a szerződés alkalmazásának a szerződés rendelkezései szerinti vagy az egyezményrel összhangban történt felfüggesztése:

a) azokat a részes feleket, amelyek között a szerződés fel van függesztve, egymás közötti viszonylatukban a felfüggesztés időtartamára feloldja a szerződés teljesítésének kötelezettsége alól;

b) egyebekben nem érinti a részes felek közötti, a szerződés által létrehozott jogviszonyokat.

2. A felfüggesztés időtartama alatt a részes feleknek tartózkodniuk kell minden olyan cselekménytől, amely a szerződés alkalmazása felújításának megakadályozására irányul.

VI. Rész

VEGYES RENDELKEZÉSEK

73. Cikk

Az államutódlásnak, az állam felelősségének és az ellenségeskedések kitörésének az esetei

Az egyezmény rendelkezései nem érintik az államok utódlásával, az állam nemzetközi felelősségével vagy az államok közötti ellenségeskedések kitörésével kapcsolatban valamely szerződés tekintetében felmerülő kérdéseket.

74. Cikk

Diplomáciai és konzuli kapcsolatok és a szerződések kötése

Két vagy több állam közötti diplomáciai vagy konzuli kapcsolatok megszakítása vagy hiánya nem akadályozza annak, hogy ezek az államok egymással szerződéseket kössenek. A szerződés megkötése egymagában nem érinti a diplomáciai vagy konzuli kapcsolatok terén fennálló helyzetet.

75. Cikk

Az agresszor állam esete

Az egyezmény rendelkezései nem érintik azokat a kötelezettségeket, amelyek az agresszor állam tekintetében az Egyesült Nemzetek Alapokmányával összhangban, az ezen állam által elkövetett agresszióra hivatkozással hozott intézkedések következményeképpen keletkezhetnek valamely szerződéssel kapcsolatban.

VII. Rész

LETÉTEMÉNYESEK, ÉRTESÍTÉSEK, KIJAVÍTÁSOK ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VÉTEL

76. Cikk

A szerződések letéteményesei

1. A tárgyaló államok a szerződés letéteményesét magában a szerződésben vagy más módon jelölhetik ki. A letéteményes lehet egy vagy több állam, vagy egy nemzetközi szervezet, vagy egy nemzetközi szervezet legfőbb adminisztratív tisztviselője.

2. A letéteményes feladatai nemzetközi jellegűek és a letéteményes köteles végrehajtásuk során pártatlanul eljárni. Különösen nem befolyásolhatja ezt a kötelezettséget az a tény, hogy a szerződés bizonyos részes felek között nem lépett hatályba, vagy hogy egy

állam és a letéteményes között ez utóbbi feladatának végrehajtását illetően véleménykülönbség merült fel.

77. Cikk

A letéteményesek feladatai

1. A letéteményes feladatai közé - feltéve, hogy a szerződés másképpen nem rendelkezik, vagy a szerződő államok másképpen nem állapodtak meg - különösképpen a következők tartoznak:

a) megőrizni a szerződések eredeti szövegét és a neki átadott meghatalmazásokat;

b) az eredeti szövegről hiteles másolatokat készíteni és elkészíteni a szerződés által megkívánt további nyelveken a szerződés újabb szövegeit és azokat elküldeni a részes feleknek, valamint azoknak az államoknak, amelyek jogosultak a szerződésben részes füllé válni;

c) kézhez venni a szerződésre vonatkozó aláírásokat és bármely ezzel kapcsolatos okmányt, értesítést és közlést, és azokat megőrizni;

d) megvizsgálni, hogy az aláírás vagy a szerződésre vonatkozó bármely okmány, értesítés vagy közlés jó és kellő alakú-e és szükség esetén az ügyre az érintett állam figyelmét felhívni;

e) tájékoztatni a részes feleket és azokat az államokat, amelyek jogosultak a szerződésben részes füllé válni, a szerződést érintő cselekményekről, értesítésekről és közlésekről;

f) tájékoztatni azokat az államokat, amelyek jogosultak a szerződésben részes füllé válni, arról, hogy a szerződés hatálybalépéséhez szükséges számú

aláírást, vagy megerősítő, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okiratot mikor vette kézhez, illetőleg azokat mikor helyezték nála letétbe;

g) a szerződést az Egyesült Nemzetek Titkárságánál beiktatni;

h) végrehajtani az egyezmény más rendelkezéseiben meghatározott feladatokat.

2. Abban az esetben, ha valamely állam és a letéteményes között ez utóbbi feladatainak végrehajtását illetően véleménykülönbség merül fel, a kérdésre a letéteményes az aláíró államok és a szerződő államok vagy szükség szerint az érintett nemzetközi szervezet illetékes szervének a figyelmét felhívja.

78. Cikk

Értesítések és közlések

Kivéve azt az esetet, amikor a szerződés vagy ez az egyezmény másként rendelkezik, valamely értesítés vagy közlés, amelyet egy államnak az egyezmény értelmében adnia kell:

a) ha nincs letéteményes, közvetlenül azoknak az államoknak továbbítandó, amelyeknek szánták, vagy ha van letéteményes, akkor az utóbbinak;

b) csak akkor tekintendő a kérdéses állam által megadottnak, amikor azt a címzett állam vagy adott esetben a letéteményes kézhez vette;

c) ha azt letéteményeshez továbbították, csak attól az időponttól tekintendő úgy, hogy azt az állam megkapta, amelynek szánták, amikor ezt az államot a letéteményes a 77. Cikk 1. bekezdése e) pontjának megfelelően tájékoztatta.

79. Cikk

A szerződések hitelesített szövegében vagy másolataiban előforduló tévedések kijavítása

1. Ha a szerződés szövegének hitelesítése után az aláíró államok és a szerződő államok egyetértenek abban, hogy a szöveg tévedést tartalmaz, a tévedést - amennyiben az államok más javítási mód mellett nem döntenek -, oly módon kell kijavítani, hogy:

a) a megfelelő javítást a szövegen elvégzik, és a javítást kellően felhatalmazott képviselőkkel parafáltatják;

b) olyan okmányt vagy okmányokat készítenek vagy cserélnek ki, amelyen a javítást, amelyben megállapodtak, feltüntetik;

c) elkészítik az egész szerződés javított szövegét ugyanazzal az eljárással, mint az eredeti szöveg esetében.

2. Ha olyan szerződésről van szó, amelynek letéteményese van, ez közli az aláíró államokkal és a szerződő államokkal a tévedést és az annak kijavítására vonatkozó javaslatot és meghatároz egy megfelelő határidőt, amelyen belül kifogás támasztható a javasolt javítással szemben. Ha a határidő leteltével:

a) nem emeltek kifogást, a letéteményes végrehajtja és parafálja a javítást a szövegben, jegyzőkönyvet vesz fel a szöveg helyesbítéséről és másolatot küld a szerződésben részes feleknek és azoknak az államoknak, amelyek jogosultak a szerződésben részes félle válni:

b) kifogást emeltek, a letéteményes közli a kifogást az aláíró államokkal és a szerződő államokkal.

3. Az 1. és 2. bekezdésben említett szabályokat alkalmazzák akkor is, ha a szöveget két vagy több nyelven hitelesítették és az összhang olyan hiánya állapítható meg, amelyre nézve az aláíró államok és a szerződő államok megállapodtak, hogy ki kell javítani.

4. A kijavított szöveg *ab initio* helyettesíti a hibás szöveget, amennyiben az aláíró államok és a szerződő államok másként nem határoznak.

5. Az olyan szerződés szövegének javításáról, amelyet beiktattak, értesíteni kell az Egyesült Nemzetek Titkárságát.

6. Ha egy szerződés hitelesített másolatában tévedést fedeznek fel, a letéteményes a helyesbítésről jegyzőkönyvet vesz fel és annak másolatát eljuttatja az aláíró államokhoz és a szerződő államokhoz.

80. Cikk

A szerződések beiktatása és közzététele

1. A szerződéseket hatálybalépésük után az Egyesült Nemzetek Titkárságához - az esettől függően - beiktatás vagy letétbe helyezés és nyilvántartásba vétel, valamint közzététel céljából továbbítani kell.

2. A letéteményesként való kijelölés felhatalmaz az előző bekezdésben említett aktusok végrehajtására.

VIII. Rész

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

81. Cikk

Aláírás

Ezt az egyezményt az Egyesült Nemzetek valamennyi tagállama, a szakosított intézmények vagy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség tagjai számára, valamint a Nemzetközi Bíróság Alapszabályaiban részes államok és minden olyan más állam, amelyet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése az egyezményben való részvételre meghív, aláírhatja a következő módon: 1969. november 30-ig az Osztrák Köztársaság Szövetségi Külügyminisztériumában és azt követően 1970. április 30-ig az Egyesült Nemzetek székhelyén New Yorkban.

82. Cikk

Megerősítés

Ezt az egyezményt meg kell erősíteni, A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek főtitkáránál kell letétbe helyezni.

83. Cikk

Csatlakozás

Az egyezményhez a 81. Cikkben említett kategóriák valamelyikébe tartozó bármely állam csatlakozhat. A csatlakozási okiratot az Egyesült Nemzetek főtitkáránál kell letétbe helyezni.

84. Cikk

Hatálybalépés

1. Az egyezmény a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

2. Minden olyan állam számára, amely a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését

követően erősíti meg az egyezményt vagy csatlakozik ahhoz, az egyezmény a megerősítő vagy csatlakozási okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

85. Cikk

Hiteles szövegek

Az egyezmény eredeti példányát, amelynek kínai, angol, francia, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek főtitkáránál helyezik letétbe.

ENNEK HITELEŰL az alábbi, kormányaik által erre nézve kellően meghatalmazott _____ teljhatalmú megbízottak aláírták az egyezményt.

KELT BÉCSBEN, _____ az ezerkilencszázhatvankilencedik _____ év május havának huszonharmadik napján.

FÜGGELÉK

1. Az Egyesült Nemzetek főtitkára jegyzéket készít és tart fenn képesített jogászokból álló egyeztetőkről. Ebből a célból azokat az államokat, amelyek az Egyesült Nemzetek tagjai, vagy ennek az egyezménynek részes felei, fel kell hívni arra, hogy jelöljenek ki két egyeztetőt és az így megnevezett személyek nevei alkotják a jegyzéket. Az egyeztető megbízatása, ideértve az esetenként megüresedett hely betöltésére kijelölt egyeztetőt is, öt évig tart és megújítható. Annak az egyeztetőnek, akinek megbízatása lejárt, továbbra is el kell látnia minden olyan feladatot, amelyre őt az alábbi bekezdések alapján megválasztották.

2. Ha a 66. Cikk alapján a főtitkárhoz kérelemmel fordulnak, a főtitkár a vitát egyeztető bizottság elé viszi, amelyet a következőképpen kel megalakítani:

Az az állam vagy államok, amelyek a vitában érintett egyik felet alkotják, kijelölnek:

a) az 1. bekezdés szerinti jegyzékben szereplők közül vagy akár a jegyzéken kívül egy olyan egyeztetőt, aki állampolgáruk;

b) egy olyan egyeztetőt, aki nem állampolgára az adott államnak, vagy ezen államok egyikének sem és akit a jegyzékből kell kiválasztani.

A vitában érintett másik felet alkotó állam vagy államok a két egyeztetőt ugyanilyen módon jelölik ki. A felek által megválasztott négy egyeztetőt attól a naptól számított hatvan napon belül kell kijelölni, amelyen a főtitkár a kérelmet megkapta.

A négy egyeztető a legutolsó kijelölésétől számított hatvan napon belül kijelöli a jegyzékből kiválasztandó ötödik egyeztetőt, aki az elnök lesz.

Ha a kijelölésre fent megszabott időtartam alatt az elnököt vagy a többi egyeztetőt közül valamelyiket nem jelölik ki, a kijelölést ez időtartam eltelte után hatvan napon belül a főtitkár végzi el. A főtitkár az elnököt vagy a jegyzékből, vagy a Nemzetközi Jogi Bizottság tagjai közül jelölheti ki. A kijelölésekre megszabott időtartamot a vitában részes felek megegyezéssel meghosszabbíthatják.

Az üresedéseket a kezdeti kijelölésre vonatkozó szabályok szerint kell betölteni.

3. Az egyeztető bizottság eljárásáról maga határoz. A bizottság a vitában részes felek egyetértésével, bármely, a szerződésben részes felet felhívhatja véleményének szóban vagy írásban történő előterjesztésére. A bizottság öt

tagja szavazattöbbséggel hoz döntéseket és ajánlásokat.

4. A bizottság a vitában részes felek figyelmét felhívhatja minden olyan intézkedésre, amely a megegyezősen alapuló rendezést elősegítheti.

5. A bizottság meghallgatja a feleket, megvizsgálja igényeiket és kifogásaikat és javaslatokat tesz a feleknek a vita megegyezőssel történő rendezésére.

6. A bizottság megalakulásától számított tizenkét hónapon belül jelentést tesz. A jelentést a főtitkárnál letétbe kell helyezni és továbbítani a vitában részes feleknek. A bizottság jelentése, ideértve a tényekkel vagy jogi kérdésekkel kapcsolatban benne foglalt következtetéseket is, nem köti a feleket és nincsen más jellege, mint a felek számára a vita megegyezőssel történő rendezésének megkönnyítése érdekében megfontolásra előterjesztett ajánlásnak.

7. A főtitkár a bizottságnak minden szükséges segítséget megad és minden szükséges eszközt rendelkezésére bocsát. A bizottság költségeit az Egyesült Nemzetek viseli.”

3. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a szerződéshez való

csatlakozása alkalmából a következő fenntartást tette:

„A Magyar Népköztársaság nem tekinti magára nézve kötelezőnek a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény 66. Cikkének rendelkezéseit, és kijelenti: ahhoz, hogy a Szerződő Felek között a 63. Cikk vagy a 64. Cikk alkalmazásával, illetve értelmezésével kapcsolatos vitát eldöntés végett a Nemzetközi Bíróság elé terjesszék, vagy az Egyezmény V. része bármely Cikkének alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatos bármely vitát megvizsgálás végett az Egyeztető Bizottság elé terjesszenek, a vitában érintett minden fél egyetértése szükséges, továbbá, hogy az Egyeztető Bizottságban résztvevők kizárólag a vitában érintett felek közös megegyezősével kijelölt személyek lehetnek.”

4. § (1) E törvényerejű rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1987. évi július hó 19. napjától kell alkalmazni.

(2)* A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a külpolitikáért felelős miniszter és az igazságügyért felelős miniszter gondoskodik.

Kihirdetve	1989.08.30.
Hatályos szöveg	1998.03.01.
Fontos részes tagállamok	146 ENSZ tagállam (USA, Venezuela csak a jegyzőkönyv vonatkozásában)
Fontos nem-részes tagállamok	India, Mongólia, Szaúd-Arábia, Irak, Pakisztán, Észak-Korea, Vietnám

1989. évi 15. törvényerejű rendelet, a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről

A Magyar Népköztársaság csatlakozási okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Főtitkáranál az 1989. évi március hó 14. napján megtörtént. Az egyezmény a Magyar Népköztársaság tekintetében az 1989. évi június hó 12. napján, a jegyzőkönyv az 1989. évi március hó 14. napján hatályba lépett.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezményt (továbbiakban: egyezmény), valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyvet (a továbbiakban: jegyzőkönyv) e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az egyezmény és a jegyzőkönyv hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

A MENEKÜLTEK HELYZETÉRE VONATKOZÓ EGYEZMÉNY

(Elfogadta 1951. július 28-án az Egyesült Nemzetek meghatalmazottainak a menekültek és hontalan személyek helyzetéről a Közgyűlés 1950. december 14-i 429. (V) számú határozata alapján rendezett konferenciája. Hatályba lépett: 1954. április 22-én, összhangban a 43. cikkel.)

BEVEZETÉS

A Magas Szerződő Felek,

Annak figyelembevételével, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmánya és a Közgyűlés által 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata megerősítette azt az elvet, hogy ez alapvető jogok és szabadságok az embereket megkülönböztetés nélkül illetik meg,

Figyelembe véve, hogy az Egyesült Nemzetek több alkalommal is kifejezésre juttatta a menekültekért érzett aggodalmát és arra törekedett, hogy biztosítsa a menekültek számára ezen alapvető jogok és szabadságok lehető legszélesebb körű gyakorlását,

Figyelembe véve, hogy kívánatos lenne a menekültek helyzetére vonatkozó korábbi nemzetközi egyezmények felülvizsgálata és egységesítése, valamint e jogi eszközök körének és az általuk nyújtott védelemnek új megállapodással történő kiterjesztése,

Figyelembe véve, hogy a menedék nyújtása aránytalanul nehéz terhet jelenthet bizonyos országok számára, és azt, hogy egy olyan problémának a kielégítő megoldása, amelynek nemzetközi hatókörét és természetét az

Egyesült Nemzetek elismerte, nem képzelhető el nemzetközi együttműködés nélkül,

Kifejezésre juttatva azt az óhajt, hogy minden állam, amely a menekültek problémájának társadalmi és humanitárius jellegét elismeri, minden tőle telhetőt megtesz annak megakadályozására, hogy e probléma az államok közötti feszültség okozója legyen,

Tudomásul véve, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosát azzal bízták meg, hogy ellenőrizze a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi egyezményeket,

továbbá elismerve, hogy e probléma megoldására hozott intézkedések hatékony összehangolása az államoknak a Főbiztossal való együttműködéstől függ,

Az alábbiakban állapodtak meg:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Cikk

A „menekült” fogalmának meghatározása

A. Az Egyezmény alkalmazásában a „menekült” fogalma alkalmazandó minden olyan személyre, aki:

(1) Menekültnek minősült az 1926. május 12-i és 1928. június 30-i Megállapodások, vagy az 1933. október 28-i és az 1938. február 10-i Egyezmények, az 1939. szeptember 14-i Jegyzőkönyv, vagy a Nemzetközi Menekültügyi Szervezet Alapokmánya szerint;

A Nemzetközi Menekültügyi Szervezet fennállása idején hozott, e jogosultságot el nem ismerő határozata nem zárja ki a menekült státusz megadását olyan személyeknek, akik megfelelnek az e rész 2. bekezdésében foglalt feltételeknek.

(2) Aki 1951. január 1. előtt történt események következtében faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.

Olyan személy esetében, aki több állampolgársággal rendelkezik, az „állampolgársága szerinti ország” kifejezés jelenti mindazokat az országokat, amelyeknek e személy állampolgára és nem tekinthető az állampolgársága szerinti ország védelmét nélkülöző személynek, az, aki megalapozott félelmen alapuló okok nélkül nem vette igénybe azon országok valamelyikének védelmét, amelynek állampolgára.

B. (1) Az Egyezmény alkalmazásában az 1. Cikk A. részében szereplő az „1951. január 1. előtt történt események” kifejezés vagy

a) „az Európában 1951. január 1. előtt történt eseményeket”, vagy pedig

b) „az Európában vagy máshol 1951. január 1. előtt történt eseményeket” jelenti; és minden Szerződő Államnak aláírásakor, megerősítéskor vagy csatlakozáskor nyilatkoznia kell arról, hogy e jelentések közül melyiket alkalmazza az Egyezményből fakadó kötelezettsége szempontjából.

(2) Bármely Szerződő Állam, amely az a) változatot fogadta el, a b) változat elfogadásával bármikor kiterjesztheti kötelezettségeit, ha erről írásban értesíti az Egyesült Nemzetek Főtitkárát.

C. Megszűnik az Egyezmény alkalmazhatósága az A. rész rendelkezéseinek hatálya alá tartozó olyan személy esetén, aki:

(1) Önkéntesen ismét igénybe vette állampolgársága szerinti ország védelmét; vagy

(2) Elvesztett állampolgárságát önkéntesen visszaszerezte, vagy

(3) Új állampolgárságot szerzett és élvez az új állampolgársága szerinti ország védelmét, vagy

(4) Önkéntesen visszatelepül abba az országba, amelyet elhagyott, vagy amelyen kívül tartózkodott az üldözéstől való félelmében; vagy

(5) Már nem utasíthatja el állampolgársága szerinti országa védelmének igénybevételét, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyek alapján őt menekültként elismerték; E bekezdés nem alkalmazható az e Cikk A. (1) részének hatálya alá tartozó olyan menekültre, aki korábbi üldözéséből fakadó alapos okokat tud az állampolgársága szerinti országa védelmének visszautasítására felhozni;

(6) Bár nem rendelkezik állampolgársággal, visszatérhet abba az országba, ahol korábbi szokásos tartózkodási helye volt, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyekkel kapcsolatban őt menekültként elismerték. E bekezdés nem alkalmazható az e Cikk A. (1) részének hatálya alá tartozó olyan személyre, aki korábbi üldözéséből fakadó alapos okokat tud korábbi szokásos tartózkodási helyére való visszatérés megtagadására felhozni.

D. Az Egyezmény nem alkalmazható azokra a személyekre, akik jelenleg nem az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosától, hanem az Egyesült Nemzetek valamely más szervétől vagy ügynökségétől kapnak védelmet vagy támogatást. Ha ez a védelem vagy támogatás bármely okból anélkül szűnt meg, hogy e személyek helyzetét az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének megfelelő határozataival összhangban véglegesen rendezték volna, e személyek Ipso-facto megilletik az Egyezmény által biztosított előnyök.

E. Az Egyezmény nem alkalmazható olyan személyre, akinek a tartózkodási helye szerinti ország illetékes hatóságai olyan jogokat és kötelezettségeket biztosítanak, amelyek az adott ország állampolgárságának birtoklásához fűződnek.

F. Az Egyezmény rendelkezései nem alkalmazhatók az olyan személyre, akiről alapos okkal feltételezhető, hogy

a) Béke elleni, háborús-, vagy emberiség elleni, az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el;

b) A menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását megelőzően súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el;

c) Az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös.

2. Cikk

Általános kötelezettségek

Minden menekültnek kötelezettségei vannak azzal az országgal szemben, ahol tartózkodik, különösképpen az, hogy magát az ország törvényeinek és szabályainak, valamint a közrend fenntartása érdekében hozott intézkedéseknek alávetse.

3. Cikk

A megkülönböztetés tilalma

A Szerződő Államok az Egyezmény rendelkezéseit a menekültekre faji, vallási vagy származási ország szerinti megkülönböztetés nélkül alkalmazzák.

4. Cikk

Vallás

A Szerződő Államok területükön a menekülteknek vallásuk szabad gyakorlása, illetve gyermekeik vallási nevelésének szabadsága terén legalább olyan kedvező elbánást biztosítanak, mint saját állampolgáraiknak.

5. Cikk

Az egyezményen kívül biztosított jogok

Az Egyezmény egyetlen rendelkezése nem érintheti hátrányosan azokat a jogokat és kedvezményeket, amelyeket egy Szerződő Állam az Egyezményen kívül biztosít a menekülteknek.

6. Cikk

Az „azonos körülmények” fogalma

Az Egyezmény alkalmazásában az „azonos körülmények” fogalom azt jelenti, hogy bármely követelményt (ideértve az átmeneti tartózkodásra vagy a tartózkodás időtartamára és feltételeire vonatkozó követelményt), amelyet az egyénnek, ha nem lenne menekült teljesítenie kellene ahhoz, hogy a kérdéses jogot élvezhesse, ténylegesen teljesítenie kell, azon követelmények kivételével, amelyeknek természetüknél fogva a menekült nem tehet eleget.

7. Cikk

A viszonzosság alóli kivétel

1. A Szerződő Állam a menekültek számára általában az idegenekkel azonos elbánást biztosít, kivéve, ha jelen Egyezmény ennél kedvezőbb rendelkezést tartalmaz.

2. Három évi tartózkodást követően a menekültek mentesülnek a jogi viszonzosság alól a Szerződő Államok területén.

3. Viszonzosság hiányában is a Szerződő Államok továbbra is biztosítják a menekültek számára azokat a jogokat és kedvezményeket, amelyek már az Egyezménynek az államra nézve történt hatálybalépésének napján is megillették őket.

4. A Szerződő Államok, viszonzosság hiányában is kedvezően fogják megvizsgálni a 2. és 3. bekezdésben foglaltakon túlmenő jogok és kedvezmények biztosításának lehetőségét a menekültek részére, valamint a viszonzosság alóli kivétel megadását olyan menekülteknek, akik nem felelnek meg a 2. és 3. bekezdésben szereplő feltételeknek.

5. A 2. és 3. bekezdés egyaránt vonatkozik az Egyezmény 13., 18., 19., 21. és 22. Cikkeiben felsorolt jogokra és kedvezményekre, valamint azokra a jogokra és kedvezményekre, amelyekről az Egyezmény nem rendelkezik.

8. Cikk

Mentesség a kivételes intézkedések alól

A Szerződő Államok nem alkalmaznak olyan kivételes intézkedéseket, amelyek valamely idegen állam állampolgárának személyével, vagyonával vagy érdekeivel kapcsolatban fogantathatók pusztán állampolgárságuk miatt olyan menekültekkel szemben, akik formailag ilyen állam állampolgárai. Azok a Szerződő Államok, amelyek törvényhozása nem teszi lehetővé az e Cikkben foglalt általános elv alkalmazását, megfelelő esetben kivételeket tesznek az ilyen menekültek javára.

9. Cikk

Ideiglenes intézkedések

Az Egyezmény egyetlen rendelkezése sem zárja ki, hogy valamely Szerződő Állam háború vagy más súlyos és kivételes körülmények között egy meghatározott személlyel kapcsolatban ideiglenesen olyan intézkedéseket tegyen, amelyeket az állam biztonsága szempontjából szükségesnek tart, amíg megállapítja, hogy az adott személy ténylegesen menekült és ügyében az intézkedések fenntartására az állam biztonsága érdekében van szükség.

10. Cikk

A tartózkodás folyamatossága

1. Ha egy menekültet a II. világháború idején erőszakkal elhurcoltak és egy Szerződő Állam területére vitték és ez a tartózkodási helye, kényszerű átmeneti tartózkodásának időtartamát úgy kell tekinteni, mintha jogszerűen tartózkodott volna e területen.

2. Ha egy menekültet a II. világháború idején erőszakkal egy Szerződő Állam területéről elhurcoltak, de az Egyezmény hatálybalépését megelőzően visszatért oda, azért hogy ott letelepedjen, az elhurcolást megelőző és az azt követő időszakot minden olyan esetben, amikor megszakítás nélküli tartózkodást kell igazolni, ilyen megszakítás nélküli időszaknak kell tekinteni.

11. Cikk

Menekült tengerészek

Azon menekültek esetében, akik egy Szerződő Állam lobogója alatt közlekedő hajón szabályosan, mint a legénység tagjai szolgálnak, ez a Szerződő Állam jóindulatúan fogja elbírálni területén való letelepedésüket, részükre utazási okmány kiállítását, vagy pedig ideiglenes befogadásukat területére, különösen annak érdekében, hogy megkönnyítse más országban való letelepedésüket.

II. Fejezet

JOGI HELYZET

12. Cikk

Személyi állapot

1. A menekült személyi állapotára nézve az állandó lakóhelye szerinti ország joga az irányadó, ha ilyen nincs, akkor pedig a tartózkodási hely szerinti ország joga.

2. A Szerződő Államok tiszteletben tartják a menekült korábban szerzett és személyi állapotától függő jogait, különösen a házassághoz fűződő jogokat, amennyiben ezek összhangban állnak, ha ez szükséges az adott Szerződő Állam joga által követelt formaságokkal, és feltéve hogy olyan jogokról van szó, amelyeket az adott állam joga akkor is elismert volna, ha a személy nem vált volna menekültté.

13. Cikk

Ingó- és ingatlan tulajdon

A Szerződő Államok ingó- és ingatlan tulajdon, illetve az ehhez kapcsolódó más jogok megszerzése, valamint ingó és ingatlan tulajdonra vonatkozó bérleti vagy más szerződés tekintetében a menekültnek a lehető legkedvezőbb elbánást biztosítják, de semmi esetre sem kedvezőtlenebbet annál, amilyent azonos körülmények között általában az idegeneknek biztosítanak.

14. Cikk

Művészeti jogok és ipari tulajdonjog

Az ipari tulajdonjog, amilyen a találmány, az ipari minta, a védjegy és a kereskedelmi név, továbbá az irodalmi, művészeti és tudományos művekhez fűződő jogok védelme tekintetében a menekült abban az országban, amelyben szokásos tartózkodási helye van, az adott ország állampolgáraival azonos oltalomban részesül.

Minden más Szerződő Állam területén a menekült ugyanolyan oltalomban részesül, mint azon a területen annak az államnak az állampolgárai, amelynek területén a menekült szokásos tartózkodási helye van.

15. Cikk

Az egyesülés joga

Nem politikai és anyagi hasznot nem hajtó egyesületek továbbá szakszervezetek tekintetében a Szerződő Államok azt a legkedvezőbb elbánást biztosítják a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteknek, amelyet azonos körülmények között egy idegen állam állampolgárainak biztosítanak.

16. Cikk

Igazságszolgáltatás

1. A menekült bármely Szerződő Állam területén szabadon fordulhat a bíróságokhoz.

2. A menekült abban a Szerződő Államban, ahol szokásos tartózkodási helye van, az állampolgárokkal azonos elbánást élvez az igazságszolgáltatás tekintetében, ideértve a jogsegélyt és perköltségbiztosíték alóli mentességet is.

3. A menekült a szokásos tartózkodási helyén kívüli országban a 2. bekezdésben hivatkozott ügyekben olyan elbánást élvez, amelyet a szokásos tartózkodási helye szerinti ország állampolgára.

III. Fejezet

KERESŐ FOGLALKOZÁS

17. Cikk

Fizetett munkavállalás

1. A Szerződő Államok a keresettel járó munkavállalás tekintetében a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteknek ugyanazt a legkedvezőbb elbánást biztosítják, mint amit azonos körülmények között egy idegen ország állampolgárainak biztosítanak.

2. Mindazonáltal idegenekre vagy azok alkalmazására vonatkozó olyan megszorító intézkedések, amelyek a hazai munkaerőpiac védelmét szolgálják, nem alkalmazhatók azzal a menekülttel szemben, aki az Egyezménynek az adott Szerződő Állam tekintetében történő hatálybalépésekor már mentesítve volt azok hatálya alól, vagy aki megfelel az alábbi feltételek egyikének:

a) Legalább 3 éve tartózkodik az országban;

b) Házastársa a tartózkodási helye szerinti ország állampolgára. A menekült nem hivatkozhat az e rendelkezésekben biztosított kedvezményre ha házastársát elhagyta;

c) Olyan gyermeke vagy gyermekei vannak, akik a tartózkodási hely szerinti ország állampolgárai.

3. A Szerződő Államok jóindulatúan mérlegelik minden menekült keresettel járó munkavállalásához való jogának közelítését az állampolgárok és különösen az olyan menekültek munkavállalási jogához, akik munkaerő toborzás, illetve bevándorlási program keretében léptek be az országba.

18. Cikk

Önálló tevékenység

A Szerződő Államok a jogszerűen területükön tartózkodó menekülteknek biztosítják a lehető legkedvezőbb elbánást önálló mezőgazdasági, ipari, kisipari vagy kereskedelmi tevékenység folytatásához, illetve kereskedelmi és ipari társaságok alapításához, de semmi esetre sem kedvezőtlenebbet, mint általában az idegeneknek hasonló körülmények között biztosítanak.

19. Cikk

Szabadfoglalkozás

1. Minden Szerződő Állam a területén jogszerűen tartózkodó olyan menekülteknek, akik az adott állam illetékes hatósága által elismert diplomával rendelkeznek és szabad foglalkozást kívánnak folytatni, biztosítja a lehető legkedvezőbb elbánást, de semmiképpen sem kedvezőtlenebbet, mint amit általában hasonló körülmények között az idegeneknek biztosít.

2. A Szerződő Államok, jogszabályaikkal és alkotmányukkal összhangban, erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy azokon a területeken, amelyeknek nemzetközi kapcsolataiért felelősek, biztosítsák az ilyen menekültek városokon kívüli letelepedését.

IV. Fejezet

JÓLÉTI KÉRDÉSEK

20. Cikk

Elosztás

Ahol olyan, az egész lakosságra kiterjedő elosztási rendszer működik, amely a hiánycikkek általános elosztását szabályozza, a menekülteket az állampolgárokkal azonos elbánásban részesítik.

21. Cikk

Lakás

Amennyiben a lakás-ellátást jogszabályok szabályozzák, vagy az állami hatóságok ellenőrzése alá tartozik, a Szerződő Államok a jogszerűen területükön tartózkodó menekülteknek a lehető legkedvezőbb

elbánást biztosítják, de semmi esetre sem kedvezőtlenebbet, mint amit általában azonos körülmények között idegeneknek biztosítanak.

22. Cikk

Közzoktatás

1. A Szerződő Államok állampolgáraikkal azonos elbánást biztosítanak a menekülteknek az alapfokú oktatás tekintetében.

2. A Szerződő Államok a nem alapfokú oktatás, így különösen a tanintézményekbe való felvétel, a külföldi iskolai bizonyítványok, diplomák és fokozatok elismerése, tandíjak elengedése és ösztöndíjak odaítélése tekintetében, a lehető legkedvezőbb elbánást biztosítják a menekülteknek, de semmi esetre sem kedvezőtlenebbet, mint amit általában azonos körülmények között idegeneknek biztosítanak.

23. Cikk

Állami segély

A Szerződő Államok a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteket állami segélyek és támogatások tekintetében állampolgáraikkal azonos elbánásban részesítik.

24. Cikk

Munkaügyi szabályozás és társadalombiztosítás

1. A Szerződő Államok a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteket az állampolgáraikkal azonos elbánásban részesítik az alábbiak tekintetében:

a) Fizetés, ideértve a családi pótlékot is, ha ez része a fizetésnek, munkaidő, túlóra-térítés, fizetett szabadsnapok,

otthon végzett munkával kapcsolatos korlátozások, a foglalkoztatás alsó korhatára, szakmai gyakorlat és képzés, női munka és fiatalok alkalmazása, valamint a kollektív szerződésből származó előnyök, amennyiben e kérdéseket jogszabályok rendezik vagy államigazgatási hatóságok ellenőrzik.

b) Társadalombiztosítás (munkahelyi balesetekre, foglalkozási betegségekre, terhességre, betegségre, munkaképtelenségre, öregségre, halálra, munkanélküliségre, tartási kötelezettségekre vonatkozó jogi szabályozás, illetve minden egyéb olyan kérdés, amelyet a belső jog a társadalombiztosítási rendszer körébe utal) az alábbi korlátozásokkal:

i) Megfelelő intézkedések írhatók elő a megszerzett és megszerzés alatt álló jogok fenntartásáról.

ii) A tartózkodás szerinti ország joga előírhat külön rendelkezéseket az állami költségvetésből fizetendő kedvezményekre, vagy részleges kedvezményekre, illetve olyan járadéokra nézve, amelyet olyan személyeknek folyósítanak, akik nem felelnek meg a rendes nyugdíjfolyósításhoz előírt feltételeknek.

2. A menekülteknek munkahelyi baleset, vagy foglalkozási betegség következtében bekövetkezett halála esetén, a kártérítéshez való jogot nem befolyásolja az a tény, hogy a kedvezményezett lakóhelye e Szerződő Állam területén kívül van.

3. A Szerződő Államok kiterjesztik a menekültekre azokat a kedvezményeket, amelyeket egymás között kötött, vagy a jövőben kötendő egyezményeikben a megszerzett és megszerzés alatt álló társadalombiztosítással kapcsolatos

jogok megtartása tekintetében biztosítanak olyan feltételekkel, amelyek az ezen egyezményeket aláíró államok állampolgáira vonatkoznak.

4. A Szerződő Államok jóindulatúan megvizsgálják azon kedvezményeknek a menekültekre történő kiterjesztését, amelyeket az adott Szerződő Államok és más, az egyezményben nem részes államok között bármely időpontban hatályban levő hasonló megállapodások biztosítanak.

V. Fejezet

ÁLLAMIGAZGATÁSI INTÉZKEDÉSEK

25. Cikk

Államigazgatási segítség

1. Ha valamely jognak a menekült által történő gyakorlása egyébként egy olyan külföldi állam hatóságainak segítségét igényelné, amelyhez a menekült nem fordulhat, az a Szerződő Állam, amelynek területén a menekült tartózkodik, gondoskodik arról, hogy akár saját hatóságai, akár valamely nemzetközi szerv útján ezt a segítséget megkapja.

2. Az 1. bekezdésben említett hatóság vagy hatóságok úgy adják ki vagy felügyeletük alatt úgy adják ki a menekülteknek ezeket az okmányokat, illetve igazolásokat, mint ahogy az idegeneknek nemzeti hatóságuk adná ki, vagy továbbítaná ezeket.

3. Az így kiadott dokumentumok, illetve igazolások helyettesítik az idegeneknek nemzeti hatóságuk által kiadott vagy továbbított hivatalos iratokat és ellenkező bizonyításig hitelesnek tekintendők.

4. Eltekintve attól a kivételes elbánástól, amelyet az arra rászoruló személyeknek biztosítanak, az itt említett szolgáltatásokért díjak szedhetők, amelyek azonban mérsékelt összegűek és arányban állnak azokkal a díjakkal, amelyeket hasonló szolgáltatásokért az állampolgároknak kirónak.

5. E Cikk rendelkezései nem érintik a 27. és 28. Cikkeken foglaltakat.

26. Cikk

Mozgásszabadság

Minden Szerződő Állam biztosítja a jogot a területén jogszerűen tartózkodó menekülteknek arra, hogy megválasszák tartózkodási helyüket és szabadon mozoghassanak az ország területén azon szabályok figyelembe vételével, amelyek általában az idegenekre azonos körülmények között vonatkoznak.

27. Cikk

Személyi okmány

A Szerződő Államok személyi okmányt állítanak ki minden olyan menekültnek, aki nem rendelkezik érvényes útiokmánnyal.

28. Cikk

Útiokmány

1. A Szerződő Államok a területükön jogszerűen tartózkodó menekültek részére külföldre utazás céljából útiokmányt állítanak ki, hacsak nyomós állambiztonsági vagy közrendi okok mást nem követelnek; az okmányokra az Egyezményhez csatolt Függelék rendelkezései az irányadók. A Szerződő Államok ilyen útiokmányt állíthatnak ki a területükön levő más menekülteknek is; különösen jóindulatúan fogják

mérlegelni az útiokmány kiállítását olyan a területükön levő menekültek számára, akik nem tudnak útiokmányt beszerezni abból az országból, ahol a jogszerű tartózkodási helyük van.

2. A Szerződő Államok elismerik a menekülteknek korábbi nemzetközi egyezmények alapján, az azokban részes államok által kiállított útiokmányokat és ezeket úgy tekintik, mint ha e Cikk alapján állították volna ki őket.

29. Cikk

Pénzügyi terhek

1. A Szerződő Államok semmilyen címen nem vetnek ki más vagy magasabb vámokat, költségeket és adókat a menekültekre, mint amilyeneket saját állampolgáraikra hasonló körülmények között kivetnek, illetve kivethetnének.

2. Fenti bekezdés nem zárja ki olyan szabályok alkalmazását a menekültek tekintetében, amelyek az államigazgatási okiratok, ideértve a személyi okmányt is, idegeneknek történő kiállításáért beszedett díjakat rendezik.

30. Cikk

Vagyontárgyak áttelepítése

1. A Szerződő Állam jogszabályaival összhangban engedélyezi a menekülteknek, hogy a területére bevitt vagyontárgyaikat áttelepítsék egy másik országba, ahová újratelepedés céljából befogadták őket.

2. A Szerződő Állam jóindulatúan bírálja el a menekültek arra irányuló kérelmét, hogy engedélyezze azon vagyontárgyaik áttelepítését, bárhol is találhatók azok, amelyek szükségesek a

letelepedésükhöz egy másik országban, ahol befogadták őket.

31. Cikk

A menedéket nyújtó ország területén jogtalanul tartózkodó menekültek

1. A Szerződő Államok az országba való jogellenes belépésük, vagy tartózkodásuk miatt nem sújtják büntetéssel azokat a menekülteket, akik közvetlenül olyan területről érkeztek, ahol életük, vagy szabadságuk az 1. Cikkben foglalt meghatározás értelmében veszélyeztetve volt, és akik engedély nélkül lépnek be területükre, illetőleg tartózkodnak ott, feltéve, hogy haladéktalanul jelentkeznek a hatóságoknál és kellőképpen megindokolják jogellenes belépésüket, illetőleg jelenlétüket.

2. A Szerződő Államok nem korlátozzák az ilyen menekültek mozgási szabadságát a szükséges mérték meghaladóan és ilyen korlátozásokat csak addig alkalmaznak, amíg jogi helyzetük az illető országban rendezést nem nyert, illetőleg más országba nem nyernek bebocsátást. A Szerződő Államoknak az ilyen menekültek számára megfelelő határidőt kell engedélyezni, illetőleg a szükséges támogatást meg kell adni ahhoz, hogy más országba bebocsátást nyerjenek.

32. Cikk

Kiutasítás

1. A Szerződő Államok nem utasítják ki a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteket, kivéve állambiztonsági vagy közrendi okok alapján.

2. Az ilyen menekült kiutasítása csak megfelelő jogi eljárás során hozott határozat alapján történhet. Hacsak

állambiztonsági szempontok ezt ki nem zárják, a menekültnek meg kell engedni, hogy bizonyítékot szolgáltatson saját maga tisztázása céljából, illetőleg, hogy az illetékes hatósághoz, vagy az illetékes hatóság által kijelölt személyhez, vagy személyekhez fellebbezzon és ott megfelelően képviseltesse magát.

3. A Szerződő Államoknak ilyen esetben méltányos határidőt kell engedélyezniük a menekültek számára, hogy bebocsátást kérhessenek más országba. A Szerződő Államok fenntartják maguknak a jogot, hogy a közbeeső idő alatt megtegyék az általuk szükségesnek tartott belső intézkedéseket.

33. Cikk

A kiutasítás vagy visszaküldés („refoulement”) tilalma

1. Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza („refouler”) a menekültet azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményét vall.

2. A jelen rendelkezésből folyó kedvezmény azonban nem illeti meg azt a menekültet, akiről alaposan feltehető, hogy veszélyezteteti annak az országnak biztonságát, amelynek területén van, vagy aki mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve.

34. Cikk

Honosítás

A Szerződő Államok a lehető legnagyobb mértékben megkönnyítik a

menekültek beilleszkedését és meghonosodását. Különösen mindent elkövetnek azért, hogy meggyorsítsák az állampolgárság megszerzéséhez szükséges eljárást és lehetőleg csökkentsék az ilyen eljárással járó díjakat és költségeket.

VI. Fejezet

VÉGREHAJTÁSI ÉS ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

35. Cikk

A nemzeti hatóságok együttműködése az Egyesült Nemzetekkel

1. A Szerződő Államok vállalják, hogy együttműködnek az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával, vagy az Egyesült Nemzetek más olyan szervével, amely ezt felváltja, a szervezet feladatainak teljesítésében és különösképpen segítik az Egyezmény rendelkezései alkalmazásának ellenőrzésében.

2. A Szerződő Államok annak érdekében, hogy lehetővé tegyék hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala, illetve az Egyesült Nemzetek más olyan szerve, amely ezt felváltja, jelentést tegyen az Egyesült Nemzetek illetékes szervének, megfelelő formában ellátják a kért információkkal és statisztikai adatokkal:

a) A menekültek körülményeiről,

b) Az egyezmény alkalmazásáról, és

c) Azokról a jogszabályokról, szabályokról és rendeletekről, amelyek a menekültekre vonatkozóan hatályban vannak vagy a jövőben hatályba léphetnek.

36. Cikk

Tájékoztató a nemzeti törvényhozásról

A Szerződő Államok értesítik az Egyesült Nemzetek Főtitkárát azokról a törvényekről és jogszabályokról, amelyeket az Egyezmény végrehajtásának biztosítására alkotnak.

37. Cikk

Kapcsolat a korábbi egyezményekkel

Az Egyezmény, a 28. Cikk 2. bekezdésének érintése nélkül, az Egyezményben részes felek tekintetében az 1922. július 5-i, az 1924. május 31-i, az 1926. május 12-i, az 1928. június 30-i és az 1955. július 30-i Megállapodások, az 1933. október 28-i és az 1938. február 10-i Egyezmények, az 1939. szeptember 14-i Jegyzőkönyv, valamint az 1946. október 15-i Megállapodás helyébe lép.

VII. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

38. Cikk

Viták rendezése

Az Egyezmény részesei között az Egyezmény értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó bármely vitát, ha az más módon nem rendezhető, a vitában részes bármely fél kérésére a Nemzetközi Bíróság elé kell terjeszteni.

39. Cikk

Aláírás, megerősítés és csatlakozás

1. Az Egyezmény 1951. július 28-án, Genfben nyílik meg aláírásra és azt követően az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál helyezik letétbe. Az Egyesült Nemzetek Európai Hivatalánál 1951. július 28-tól augusztus 31-ig áll nyitva aláírásra, majd az Egyesült Nemzetek székhelyén nyitják meg újra

aláírásra 1951. szeptember 17-től 1952. december 31-ig.

2. Az Egyezmény aláírásra nyitva áll az Egyesült Nemzetek minden Tagállama számára, valamint más olyan Államok számára, amelyeket meghívtak a menekültek és hontalan személyek helyzetéről rendezett meghatalmazotti konferenciára, vagy amelyeket a Közgyűlés aláírásra felhívott. Az Egyezményt meg kell erősíteni és a megerősítő okiratot az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

3. Az Egyezmény 1951. július 28-tól csatlakozásra nyitva áll az e Cikk 2. bekezdésben szereplő Államok számára. A csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál való letétbehelyezésével történik.

40. Cikk

Területi záradék

1. Bármely Állam aláírásakor, megerősítéskor, vagy csatlakozáskor kijelentheti, hogy az Egyezmény kiterjed minden vagy valamely olyan területre, amelynek nemzetközi kapcsolataiért felelős. E nyilatkozat attól az időponttól érvényes, amikor az Egyezmény a szóban forgó Államra nézve hatályba lép.

2. Ezt követően bármely kiterjesztés az Egyesült Nemzetek Főtitkárhoz intézett írásbeli közléssel történik és attól a naptól számított 90. napon lép hatályba, amelyen az Egyesült Nemzetek Főtitkára az értesítést kézhez vette, illetve az Egyezménynek a szóban forgó Állam tekintetében történő hatályba lépésének napján, attól függően, hogy melyik a későbbi időpont.

3. Olyan területek esetén, amelyekre az Egyezményt nem terjesztették ki aláírásakor, megerősítésakor, illetve csatlakozásakor, az érdekelt Államok mérlegelik az Egyezmény alkalmazásának kiterjesztéséhez szükséges intézkedések megtételét, ahol ezt az alkotmányos rendelkezések megkívánják, a terület Kormánya hozzájárulásának fenntartásával.

41. Cikk

Szövetségi záradék

Szövetségi vagy nem egységes Állam esetén az alábbi rendelkezések az irányadók:

a) Az Egyezmény olyan cikkei tekintetében, amelyek a szövetségi törvényhozás hatáskörébe tartoznak, a Szövetségi Kormány kötelezettségei azonosak az olyan Felek kötelezettségeivel, amelyek nem Szövetségi Államok.

b) Az Egyezmény olyan cikkei tekintetében, amelyek a Szövetséget alkotó olyan államok, tartományok, vagy kantonok jogalkotó hatáskörébe tartoznak, amelyek a Szövetség alkotmányos rendszerében nem kötelezhetők törvény alkotásra, a Szövetségi Kormány a lehető legrövidebb időn belül kedvező ajánlással hívja fel az államok, tartományok vagy kantonok figyelmét e cikkekre.

c) Az Egyezményben részes Szövetségi Állam bármely más Szerződő Államnak az Egyesült Nemzetek Főtitkára által továbbított kérésére felvilágosítást ad a Szövetségnek, illetve a Szövetséget alkotó államoknak az Egyezmény adott rendelkezésére vonatkozó jogáról és gyakorlatáról, valamint arról is hogy

jogalkotói vagy más intézkedés milyen mértékben segítette az adott rendelkezés érvényesülését.

42. Cikk

Fenntartások

1. Aláírás, megerősítés vagy csatlakozás alkalmával bármely állam fenntartást tehet az Egyezmény cikkeihez, kivéve az 1., 3., 4., 16 (1), 33. és 36-46. cikkeket.

2. Bármely állam, amely e cikk 1. bekezdésével összhangban fenntartást tesz, az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett közléssel, bármikor visszavonhatja azt.

43. Cikk

Hatálybalépés

1. Az Egyezmény a hatodik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított 90. napon lép hatályba.

2. Az Egyezmény minden olyan állam tekintetében, amely a hatodik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követően erősíti meg az Egyezményt, illetve csatlakozik ahhoz, a megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított 90. napon lép hatályba.

44. Cikk

Felmondás

1. Bármely Szerződő Állam bármikor felmondhatja az Egyezményt az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel.

2. A felmondás az érdekelt állam tekintetében egy évvel azután lép hatályba, hogy az Egyesült Nemzetek

Főtitkára az erről szóló értesítést kézhez vette.

3. Bármely állam, amely a 40. Cikk szerinti nyilatkozatot, illetve közlést tett, azt követően bármely időpontban írásban értesítheti az Egyesült Nemzetek Főtitkárát arról, hogy az értesítés kézhezvételétől számított 1 év elteltével az Egyezmény hatálya megszűnik az említett területre nézve.

45. Cikk

Felülvizsgálat

1. Bármely Szerződő Állam az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel kérheti az egyezmény felülvizsgálatát.

2. Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése javaslatot tesz a kéréssel kapcsolatos esetleges szükséges lépésekre.

46. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkárának értesítései

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára tájékoztatja az Egyesült Nemzetek tagállamait és a 39. Cikk szerinti nem tagállamokat:

a) az 1. Cikk B részével kapcsolatos nyilatkozatokról és közlésekről;

b) a 39. Cikk szerinti aláírásokról, megerősítésekről és csatlakozásokról;

c) a 40. Cikk szerinti nyilatkozatokról és közlésekről;

d) a 42. Cikk szerinti fenntartásokról és visszavonásokról;

e) az egyezmény 43. Cikke alapján történő hatálybalépéséről;

f) a 44. Cikk szerinti felmondásokról és értesítésekről;

g) a 45. Cikk szerinti felülvizsgálati kérelmekről.

ENNEK HITELEŰL alulírottak, kellő meghatalmazással rendelkezve, Kormányuk nevében aláírták az Egyezményt.

Készült Genfben, az 1951. év július hó 28. napján egy példányban, amelynek angol és francia nyelvű szövege egyaránt hiteles és amely az Egyesült Nemzetek levéltárába kerül letétbehelyezésre, és amelynek hitelesített másolatait megküldik az Egyesült Nemzetek minden tagállamának és a 39. Cikkben említett nem tagállamoknak.

FÜGGELÉK

1. bekezdés

1. Az Egyezmény 28. Cikkében hivatkozott útiokmány a mellékelt minták alapján készül.

2. Az okmányt legalább két nyelven állítják ki, amelyek közül az egyik angol vagy francia.

2. bekezdés

A kiállító ország szabályaitól függően, a gyermekeket a szülő, vagy kivételes körülmények fennállása esetén egy másik nagykorú menekült útiokmányába vezethetik be.

3. bekezdés

Az okmány kiállításáért kiszabott illetékek nem haladják meg a nemzeti útlevélek illetékének legalacsonyabb mértékét.

4. bekezdés

A speciális és kivételes esetekről eltekintve az okmány a lehető legtöbb országra lesz érvényes.

5. bekezdés

Az okmány, a kiállító hatóság döntése szerint egy vagy két évig érvényes.

6. bekezdés

1. Az okmány érvényességének megújítása vagy meghosszabbítása a kiállító hatóság feladata, mindaddig amíg a tulajdonos jogszerűen nem telepedett le más területen és jogszerűen a kiállító hatóság területén tartózkodik. Új okmány kiállítása, azonos feltételek mellett, a korábbi okmányt kiállító hatóság feladata.

2. Az erre felhatalmazott diplomáciai vagy konzuli hatóságok felhatalmazást kapnak a kormányaik által kiállított útiokmányok érvényességének meghosszabbítására, 6 hónapnál nem hosszabb időszakra.

3. A Szerződő Államok jóindulatúan mérlegelik olyan menekültek útiokmányai érvényességének meghosszabbítását, illetve új okmányok kiállítását olyan menekülteknek, akik már nem tartózkodnak jogszerűen ezen a területen és nem tudnak útiokmányt beszerezni jogszerű tartózkodási országuktól.

7. bekezdés

A Szerződő Államok elismerik az Egyezmény 28. Cikkének rendelkezéseivel összhangban kiállított okmányok érvényességét.

8. bekezdés

Annak az országnak az illetékes hatóságai, amely országba a menekült

utazni kíván, ha készek őt befogadni és ehhez vízumra van szükség, a vízumot arra az okmányra adják, aminek tulajdonosa.

9. bekezdés

1. A Szerződő Államok vállalják átutazó vízum kiadását azoknak a menekülteknek, akik úticéljuk szerinti terület vízumát beszerezték.

2. A vízum kiadását olyan indokkal lehet megtagadni, amellyel a vízum kiadását bármely külföldi számára megtagadhatják.

10. bekezdés

A kilépő, beutazó vagy átutazó vízumok illetéke nem haladja meg a külföldi útlevelekre kiadott vízumok illetékének legalacsonyabb mértékét.

11. bekezdés

Ha a menekült egy másik Szerződő Állam területén jogszerűen letelepül, a 28. Cikk rendelkezései és feltételei szerint új okmány kiállításáért annak a területnek az illetékes hatósága felelős, amelyhez a menekült folyamodni jogosult.

12. bekezdés

Az új okmányt kiállító hatóság bevonja a régi okmányt és visszaszolgáltatja a kiállító országnak, amennyiben az okmányban az áll, hogy azt vissza kell szolgáltatni, egyébként pedig bevonja az okmányt és megsemmisíti azt.

13. bekezdés

1. Minden Szerződő Állam vállalja, hogy az általa az Egyezmény 28. Cikkével összhangban kiállított útiokmány tulajdonosát az okmány

érvényességének ideje alatt bármikor területére visszafogadja.

2. Az előző albekezdés érintetlenül hagyása mellett a Szerződő Állam megkövetelheti az okmány tulajdonosától, hogy tegyen eleget a területéről történő kiutazásra és az oda történő visszatérésre vonatkozó előírásoknak.

3. A Szerződő Államok fenntartják a jogot arra, hogy kivételes esetekben vagy olyan esetekben, amikor a menekült tartózkodását egy meghatározott időtartamra engedélyezik az okmány kiállításakor 3 hónapnál nem rövidebb időszakra korlátozzák azt az időtartamot, amely alatt a menekült visszatérhet.

14. bekezdés

A 13. bekezdésben foglalt rendelkezések kivételével, a Függetlenség rendelkezései nem érintik a Szerződő Államoknak a területükre történő befogadás, azon való átutazás, az ott történő tartózkodás, illetve letelepedés és az onnan történő kiutazás feltételeit meghatározó jogszabályait és szabályait.

15. bekezdés

Sem az okmány kiadása, sem az abban eszközölt bejegyzések nem határozzák meg, illetve nem érintik a tulajdonos helyzetét, különösen állampolgárságát.

16. bekezdés

Az okmány kiállítása semmilyen módon sem jogosítja a tulajdonosát a kiállító ország diplomáciai, vagy konzuli hatóságainak védelmére és nem ruházza fel e hatóságokat e védelem jogával.

A MENEKÜLTEK HELYZETÉRE VONATKOZÓ JEGYZŐKÖNYV

A Jegyzőkönyvet a Gazdasági és Szociális Tanács 1966. november 18-i 1186 (XLI) számú és a Közgyűlés 1966. december 16-i 2198 (XXI) számú határozatával jóváhagyólag tudomásul vette. Ugyanebben a határozatban a Közgyűlés felkérte a Főtitkárt arra, hogy a Jegyzőkönyv szövegét az V. Cikkben szereplő Államokhoz továbbítsa abból a célból, hogy azok a Jegyzőkönyvhöz csatlakozhassanak.

Hatályba lépett: 1967. október 4-én, összhangban a VIII. cikkel.

A jegyzőkönyvben részes Államok,

Figyelembe véve, hogy a Menekültek helyzetére vonatkozó 1951. július 28-án létrejött Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) csak azokra a személyekre terjed ki, akik 1951. január 1. előtt történt események következtében váltak menekültekké,

Figyelembe véve, hogy új menekültügyi problémák jelentek meg az Egyezmény elfogadása óta és hogy az érintett menekültek nem tartoznak az Egyezmény hatálya alá,

Figyelembe véve, hogy kívánatos, hogy minden menekült, aki az Egyezmény meghatározásának megfelelő, az 1951. január 1-jei határnaptól függetlenül azonos státuszt élvezzen,

A következőkben állapodtak meg:

I. Cikk

Általános rendelkezés

1. A Jegyzőkönyvben részes Államok vállalják, hogy az Egyezmény 2-34. Cikkeit alkalmazzák az alábbiakban meghatározott menekültekre.

2. E Jegyzőkönyv alkalmazásában a „menekült” fogalom, a Cikk 3. bekezdése alkalmazásának kivételével, az Egyezmény 1. Cikke meghatározása szerint bármely személyt jelenti az 1 A (2) Cikkből az „1951. január 1. előtt történt események következtében és...” valamint „... az ilyen események eredményeként” megjelölés elhagyásával.

3. A Jegyzőkönyvet az abban részes Államok földrajzi korlátozás nélkül alkalmazzák, de az Egyezményben már részes Államok által az Egyezmény 1 B (1) a) Cikkével összhangban tett nyilatkozatok érvényesek a Jegyzőkönyv hatálya alatt is, hacsak nem tesznek az Egyezmény 1 B (2) Cikkével összhangban kiterjesztő nyilatkozatot.

II. Cikk

A Nemzeti Hatóságok együttműködése az Egyesült Nemzetekkel

1. A Jegyzőkönyvben részes Államok vállalják, hogy együttműködnek az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával, vagy az Egyesült Nemzetek más olyan szervével, amely ezt felváltja, a szervezet feladatainak teljesítésében, és különösképpen segítik a Jegyzőkönyv rendelkezései alkalmazásának ellenőrzésében.

2. A Jegyzőkönyvben részes Államok annak érdekében, hogy lehetővé tegyék, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala, illetve az Egyesült Nemzetek más olyan szerve, amely ezt felváltja, jelentést tegyen az Egyesült Nemzetek illetékes szervének, megfelelő formában ellátják a kért információkkal és statisztikai adatokkal:

a) A menekültek körülményeiről,

b) A Jegyzőkönyv alkalmazásáról, és

c) Azokról a jogszabályokról, szabályokról és rendeletekről, amelyek a menekültekre vonatkozóan hatályban vannak vagy a jövőben hatályba léphetnek.

III. Cikk

Tájékoztatás a Nemzeti Törvényhozásról

A Jegyzőkönyvben részes Államok értesítik az Egyesült Nemzetek Főtitkárát azokról a törvényekről és jogszabályokról, amelyeket a Jegyzőkönyv végrehajtásának biztosítására alkotnak.

IV. Cikk

A viták rendezése

A Jegyzőkönyvben részes Államok a Jegyzőkönyv értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó bármely vitát, ha az más módon nem rendezhető, a vitában részes bármely fél kérésére a Nemzetközi Bíróság elé terjesztik.

V. Cikk

Csatlakozás

A Jegyzőkönyv csatlakozásra nyitva áll az Egyezmény minden Részes Állama, valamint az Egyesült Nemzetek tagállamai, vagy valamely szakosított intézmény tagállamai, illetve olyan államok számára, amelyeket az Egyesült Nemzetek Közgyűlése csatlakozásra felhívhatott volna. A csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál történő letétbehelyezésével történik.

VI. Cikk

Szövetségi záradék

Szövetségi vagy nem egységes Állam esetén az alábbi rendelkezések az irányadók:

a) Az Egyezménynek a Jegyzőkönyv I. Cikkének 1. bekezdésével összhangban alkalmazandó olyan cikkei tekintetében, amelyek a szövetségi törvényhozás hatáskörébe tartoznak, a Szövetségi Kormány kötelezettségei azonosak az olyan Szerződő Felek kötelezettségeivel, amelyek nem Szövetségi Államok.

b) Az Egyezménynek a Jegyzőkönyv I. Cikkének 1. bekezdésével összhangban alkalmazandó olyan cikkei tekintetében, amelyek a Szövetséget alkotó olyan államok, tartományok vagy kantonok jogalkotó hatáskörébe tartoznak, amelyek a Szövetség alkotmányos rendszerében nem kötelezhetők törvényalkotásra, a Szövetségi Kormány a lehető legrövidebb időn belül kedvező ajánlással hívja fel az államok, tartományok vagy kantonok figyelmét e cikkekre.

c) A Jegyzőkönyvben részes Szövetséges Államok bármely más Részes Államnak az Egyesült Nemzetek Főtitkára által továbbított kérésére felvilágosítást adnak a Szövetségnek, illetve a Szövetséget alkotó államoknak az Egyezménynek a Jegyzőkönyv I. Cikkének 1. bekezdésével összhangban alkalmazandó rendelkezésre vonatkozó jogáról és gyakorlatáról, valamint arról is, hogy jogalkotói vagy más intézkedés milyen mértékben segítette az adott rendelkezés érvényesülését.

VII. Cikk

Fenntartások és nyilatkozatok

1. Csatlakozáskor bármely Állam fenntartást tehet a Jegyzőkönyv IV.

Cikkére vonatkozóan, valamint a Jegyzőkönyv I. Cikkével összhangban az Egyezmény bármely rendelkezésére vonatkozóan kivéve az 1., 3., 4., 16. (1) és 33. Cikkekben foglalt rendelkezéseket, azzal a megszorítással, hogy az Egyezményben részes Állam által e cikk alapján tett fenntartások hatálya nem terjed ki azokra a menekültekre, akikre az Egyezmény rendelkezései az irányadók.

2. Az Egyezményben részes Államoknak az Egyezmény 42. Cikkével összhangban tett fenntartásai, hacsak azokat vissza nem vonják, alkalmazandók a Jegyzőkönyvből származó kötelezettségeikkel kapcsolatban is.

3. Bármely Állam, amely összhangban e Cikk 1. bekezdésével, fenntartást tett, az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel bármely időpontban visszavonhatja azt.

4. Azokat a nyilatkozatokat, amelyeket az Egyezmény 40. Cikkének 1. és 2. bekezdésével kapcsolatban tesz egy olyan az Egyezményben részes Állam, amely a Jegyzőkönyvhöz is csatlakozik, érvényesnek kell tekinteni a Jegyzőkönyv tekintetében is, kivéve, ha az érdekelt részes Állam csatlakozáskor ennek ellenkezőjéről értesíti az Egyesült Nemzetek Főtitkárát. Az Egyezmény 40. Cikkének 2. és 3. bekezdése, valamint a 44. Cikk 3. bekezdése mutatis mutandis alkalmazandó a Jegyzőkönyvre.

VIII. Cikk

Hatálybalépés

1. A Jegyzőkönyv a 6. csatlakozási okirat letétbehelyezésének napján lép hatályba.

2. Minden olyan Állam tekintetében, amely a 6. csatlakozási okirat letétbehelyezését követően csatlakozik a Jegyzőkönyvhöz, a Jegyzőkönyv a csatlakozási okirat letétbehelyezésének napján lép hatályba.

IX. Cikk

Felmondás

1. Bármely Szerződő Állam bármikor felmondhatja a Jegyzőkönyvet az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel.

2. A felmondás az érdekelt Állam tekintetében egy évvel azután lép hatályba, hogy az Egyesült Nemzetek Főtitkára az erről szóló értesítést kézhez vette.

X. Cikk

Az Egyesült Nemzetek Főtitkárának értesítései

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára értesíti a fenti V. Cikkben szereplő Államokat a Jegyzőkönyv hatálybalépésének idejéről, a csatlakozásokról, a Jegyzőkönyvhöz fűzött fenntartásokról és a fenntartások visszavonásáról, a Jegyzőkönyv felmondásáról és a

Jegyzőkönyvvél kapcsolatos nyilatkozatokról és értesítésekről.

XI. Cikk

Letétbe helyezés az Egyesült Nemzetek Titkárságának levéltárában

A Jegyzőkönyv egy példányát, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles és amit a Közgyűlés Elnöke, valamint az Egyesült Nemzetek Főtitkára aláírt, letétbe helyezik az Egyesült Nemzetek Titkárságának levéltárában.

Az Egyesült Nemzetek Főtitkára megküldi az Egyesült Nemzetek tagállamainak és a többi, az V. Cikkben említett államoknak a Jegyzőkönyv hitelesített példányát.”

3. §^{*}

4. § Ez a törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba, az egyezmény rendelkezéseit azonban az 1989. évi június hó 12. napjától, a jegyzőkönyv rendelkezéseit pedig az 1989. évi március hó 14. napjától kell alkalmazni.

5. § A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Kormány rendeletben gondoskodik.

Kihirdetve	2016.12.15.
Hatályos szöveg	2017.02.08.
Fontos részes tagállamok	Magyarország, NATO
Fontos nem-részes tagállamok	-

2016. évi CLI. törvény, a Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága, valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága között a NATO műveletek, gyakorlatok, és hasonló katonai tevékenységek végrehajtása során befogadó nemzeti támogatás biztosításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága, valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága között a NATO műveletek, gyakorlatok, és hasonló katonai tevékenységek végrehajtása során befogadó nemzeti támogatás biztosításáról szóló Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés a Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.

3. § A Megállapodás hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

MEGÁLLAPODÁS

Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága, valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága között a NATO műveletek, gyakorlatok, és hasonló katonai tevékenységek végrehajtása során befogadó nemzeti támogatás biztosításáról

BEVEZETÉS

Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága (HQ SACT), valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága (SHAPE), (a továbbiakban együtt: Részes Felek):

figyelemmel az 1949. április 4-én megkötött Észak-atlanti Szerződés rendelkezéseire és különösen annak 3. cikkére; figyelemmel az Észak-atlanti Szerződés tagországai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló, 1951. június 19-én kelt Megállapodásnak (NATO SOFA);

az Észak-atlanti Szerződés alapján felállított nemzetközi katonai parancsnokságok jogállásáról szóló, 1952. augusztus 28-án kelt Jegyzőkönyvnek (Párizsi Jegyzőkönyv);

az Észak-atlanti Szerződés részes államai és a Békpartnerség más résztvevő államai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló, 1995. június 19-én kelt Megállapodásnak (PFP SOFA);

az Észak-atlanti Szerződés részes államai és a Békpartnerség más

résztvevő államai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló, 1995. június 19-én kelt Megállapodás Kiegészítő Jegyzőkönyvének (PfP SOFA Kiegészítő Jegyzőkönyve);

és az Észak-atlanti Szerződés részes államai és a Békepartnerség más résztvevő államai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló megállapodás, 1997. december 19-én kelt További Kiegészítő Jegyzőkönyvének (További Kiegészítő Jegyzőkönyve) a rendelkezéseire, figyelembe véve, hogy a További Kiegészítő Jegyzőkönyv akkor lesz alkalmazható, ha Magyarország annak részesévé válik;

figyelemmel a Magyar Köztársaság területén szolgálati céllal tartózkodó külföldi fegyveres erők, valamint Magyar Köztársaság területén felállított nemzetközi katonai parancsnokságok és állományuk nyilvántartásáról, valamint jogállásukhoz kapcsolódó egyes rendelkezésekről szóló 2011. évi XXXI. törvényre (továbbiakban: Küfvetv.) Ez az 1952-es Párizsi Jegyzőkönyvhöz csatlakozó modern és átfogó Kiegészítő Jegyzőkönyv megkötéséig alkalmazandó. Ezt követően a Küfvetv. kiegészíti a Kiegészítő Jegyzőkönyvet.

figyelemmel a NATO vezetése és irányítása alatt álló NATO-erőknek és koalíciós erőknek - békeidőben, válsághelyzetben, vészhelyzetben vagy konfliktushelyzetben a NATO katonai tevékenységek támogatására Magyarország területére vagy területén történő telepítéséről szóló elgondolásra;

figyelemmel a NATO, Partnerség a Békéért (PfP), valamint más egyéb NATO vezetés alatt álló csapatokkal közösen végrehajtandó gyakorlatok és műveletek terveire;

és tekintettel Magyarországra, (a továbbiakban Befogadó Nemzet) szükségleteire, valamint a Szövetséges Műveleti Parancsnokság (ACO) valamint a Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (ACT), (a továbbiakban együtt: Stratégiai Parancsnokságok) szükségleteire;

A Részes Felek az alábbiakban egyeznek meg:

ELSŐ SZAKASZ

1. MEGHATÁROZÁSOK

Ennek a Megállapodásnak és az ezt követő dokumentumoknak az alkalmazásában az alábbi fogalmi meghatározások jelentése a következő:

1.1. *Erők.* Egy NATO-vezetésű erő minden komponense, amely magában foglalja a teljes személyi állományt, állatokat, eszközöket és ellátmányt együtt ezeknek az erőknek a polgári komponenseivel, ahogy azt a NATO SOFA, és a Párizsi Jegyzőkönyv meghatározza, továbbá PfP- vagy más nemzeteket, amelyek a NATO vezetése alatt vesznek részt. A fogalom magában foglalja továbbá az összes hajót, repülőgépet, gépjárművet, készletet, felszerelést és lőszert, valamint minden légi, szárazföldi és tengeri mozgást biztosító eszközt.

1.2. *NATO katonai tevékenységek.* Katonai cselekmény, amely kiterjed a gyakorlatokra, kiképzésre, műveleti kísérletekre és hasonló tevékenységekre, vagy az erők által végrehajtott hadászati, harcászati, szolgálati, kiképzési vagy adminisztratív jellegű feladat teljesítésére; a harc folytatásának folyamatára, beleértve a támadást, mozgást, ellátást és valamely harci cselekmény vagy hadjárat

célkitűzéseinek eléréséhez szükséges valamennyi manővert.

1.3. *NATO-parancsnok.* Katonai parancsnok a NATO parancsnoki rendszerében.

1.4. *NATO-szervezetek.* A NATO vezetése és irányítása alatt álló parancsnokságok és az erők szervezeti egységei.

1.5. *Nemzetközi Katonai Parancsnokság (IMHQ).* A NATO integrált vezetési rendszerébe tartozó nemzetközi katonai parancsnokság vagy olyan parancsnokság, amelynek az Észak-atlanti Tanács/Védelmi Tervező Bizottság ezt a státuszt megadta. Ha a feladatok úgy kívánják, akkor a parancsnokságnak ideiglenes kötelékei vagy alegységei is lehetnek.

1.6. *Nemzeti Parancsnokság.* A NATO vezetése és irányítása alatt álló nemzeti erők parancsnoksága.

1.7. *Többnemzeti Parancsnokság.* A részes nemzetek megegyezésével létrehozott, a NATO vezetése és irányítása alatt álló parancsnokság, amelynek személyi állományát legalább két nemzet adja.

1.8. *Küldő Nemzetek.* Azok a nemzetek és parancsnokság vagy annak elemei, amelyek NATO katonai tevékenységek támogatására a Befogadó Nemzet területére települnek.

1.9. *Befogadó Nemzet.* Magyarország.

1.10. *Stratégiai Parancsnokok vagy Parancsnokságok.* A Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoka (SACEUR), egyben a Szövetséges Műveleti Parancsnokság (ACO) parancsnoka és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok

(SACT), egyben a Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (ACT) parancsnoka.

1.11. *Befogadó Nemzeti Támogatás (a továbbiakban BNT).* Az a polgári és katonai támogatás, amelyet békeidőben, vészhelyzetekben, válsághelyzetben vagy konfliktushelyzetben a Befogadó Nemzet biztosít a (befogadó nemzet) területén, vizein vagy légtérében tartózkodó, tevékenységet végrehajtó vagy áthaladó szövetséges erők és szervezetek részére.

1.12. *Az erők védelme.* Minden olyan rendszabály és eszköz, amely annak érdekében kerül alkalmazásra, hogy a személyi állomány, létesítmények, felszerelés és tevékenységek sebezhetősége bármilyen fenyegetéssel szemben és minden helyzetben minimálisra csökkenjen, végső soron az erők cselekvési szabadságának és hadműveleti hatékonyságának megóvása érdekében.

1.13. *Költségek.* A nemzeti, többnemzeti vagy nemzetközi parancsnokságok, erők vagy NATO-szervezetek létesítésével, támogatásával vagy fenntartásával kapcsolatos kiadások. Jelen Megállapodás és az azt követő dokumentumai alkalmazásában:

a. *NATO-közös költségek.* Azok a kiadások, amelyek viselése előre megegyezett módon a Szövetség közös felelőssége.

b. *Megosztott költségek.* Azok a kiadások, amelyeket a korábbi megállapodások alapján legalább két nemzet oszt meg. A költségek megosztása általában a vonatkozó Technikai Megállapodásban és/vagy Közös Végrehajtási Megállapodásokban

részletezett költségszámítási formula alapján történik.

c. *Közvetlen nemzeti kiadások.* Azok a kiadások, amelyeket egyetlen Küldő Nemzet visel.

1.14. *NATO-közös finanszírozás.* A NATO-nemzetek által befizetett pénzügyi alap, amelyet (a nemzetek) annak a NATO-költségvetésnek a jóváhagyásával tesznek hozzáférhetővé, amely a benne (ti. a költségvetésben) meghatározott NATO katonai tevékenység végrehajtása során felmerülő közös költségek fedezésére szolgál.

1.15. *Csatlakozási jegyzék* (a továbbiakban: *NOA*). Dokumentum, amelyben a Küldő Nemzet jelzi, hogy a jelen Megállapodás rendelkezéseinek megfelelően részt kíván venni a BNT-ben, amelyre egy meghatározott NATO-vezetésű katonai tevékenység során kerül sor.

1.16. *Szándéknyilatkozat* (a továbbiakban: *SOI*). Dokumentum, amelyben a küldő állam jelzi, hogy a jelen Megállapodás rendelkezéseinek megfelelően részt kíván venni a BNT-ben azzal, hogy vannak bizonyos fenntartásai. A befogadó nemzet visszaigazolást ad arról, hogy a BNT nyújtásával kapcsolatban a fenntartások elfogadhatók-e.

1.17. *Technikai Megállapodás* (a továbbiakban: *TA*). Egy meghatározott NATO katonai tevékenységre vonatkozó, kétoldalú követő-megállapodás. A Befogadó Nemzet által a NATO-parancsnoknak vagy a Küldő Nemzet(ek) nek nyújtandó BNT-vel kapcsolatos feladatköröket és az eljárás rendjét részletezi.

1.18. *Közös Végrehajtási Megállapodás* (a továbbiakban: *JIA*). Kétoldalú követő-megállapodás, amely megteremti a BNT nyújtására és fogadására vonatkozó kötelezettséget az aláíró felek között. Részletes információkat tartalmaz az igényelt és felajánlott támogatásról, a végrehajtás sajátos helyi eljárásairól, valamint a költségtérítési vagy fizetési feltételekről.

1.19. *Közös Befogadó Nemzeti Támogatást Irányító Bizottság* (a továbbiakban: *JHNSSC*). Ideiglenesen létrehozott bizottság, amelyet a Befogadó Nemzet és a NATO-parancsnok közösen elnököl. A Befogadó Nemzet, valamennyi Küldő Nemzet és a NATO-parancsnok(ok) felhatalmazott képviselőiből álló bizottság a BNT vonatkozásában szükséges kiegészítő megállapodások - mint a TA és az JIA(k) - koordinálása céljából ül össze.

1.20. *Műveleti helyszínek.* A Befogadó Nemzet területén elhelyezkedő, a NATO-vezetésű katonai tevékenységeket végző erő hadműveleti és/vagy logisztikai támogatására szolgáló helyszínek. Ezek a helyszínek a NATO-parancsnok vezetése és irányítása alatt valamelyik Stratégiai Parancsnokság kötelékébe tartoznak.

1.21. *NATO Beszállítók.* Üzleti vállalkozások, jogi személyek és természetes személyek, akiket a NATO, a NATO tagállamok és NATO vezetése alatti hadművelethez hozzájáruló nem-NATO államok szerződtenek, és akik termékeket értékesítenek és szolgáltatásokat nyújtanak Magyarországon területén az Erőknek műveletek, gyakorlatok és más NATO vezette katonai tevékenységek idején. Ide tartoznak a beszállítók

alkalmazottai, a beszállítók alvállalkozói és ezek alkalmazottai a művelet keretén belül. A NATO beszállítók felhasználása külön megállapodások tárgya lesz.

1.22. Ha jelen Megállapodás másként nem tartalmazza, akkor a fogalmak jelentésére a NATO kifejezések és meghatározások gyűjteménye (AAP-6) az irányadó.

MÁSODIK SZAKASZ

2. CÉL

2.1. Jelen Megállapodás célja, hogy rögzítse az irányvonalakat és eljárásokat a műveleti helyszínek kialakításához, valamint a BNT nyújtásához, amelyben a NATO katonai tevékenységek során a Befogadó Nemzet területén lévő vagy onnan támogatott NATO-erők részesítendőek.

2.2. Jelen Megállapodás és követő-dokumentumai célzottan ahhoz a tervezéshez szolgálnak alapul, amelyet a Befogadó Nemzet megfelelő hatósága és a NATO-parancsnokok végeznek, akik a különféle NATO katonai tevékenységekhez BNT-re számítanak. Ezek a tevékenységek magukba foglalják azokat is, amelyeknek a végrehajtására már ki vannak jelölve a települő erők, és azokat is, amelyeknek a végrehajtására még nincsenek kijelölt erők.

HARMADIK SZAKASZ

3. ALKALMAZÁSI KÖR ÉS ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

3.1. A NATO vagy PpP SOFA, a Párizsi Jegyzőkönyv és a További Kiegészítő Jegyzőkönyv, valamint a Stratégiai Parancsnokságok és a Befogadó Nemzet között hatályos, minden vonatkozó

egyezmény rendelkezései valamennyi NATO-vezetési katonai tevékenységre vonatkoznak.

3.2. A Befogadó Nemzet a jelen Megállapodás végrehajtása során kialakított műveleti helyszíneket a létrehozó Stratégiai Parancsnokság kötelekeiként, továbbá e kötelekek tevékenységeit a Stratégiai Parancsnokság kötelezettségeiként ismeri el. A szükséges helyszínek kialakításáról követő-dokumentumok rendelkeznek. A vezetési és irányítási hatásköröket a megfelelő hadműveleti tervek határozzák meg.

3.3. Jelen Megállapodás összhangban van a NATO doktrínával és irányelvekkel, továbbá ernyő megállapodást és működési rendszert nyújt a BNT-hez. A vonatkozó NATO doktrínákat és irányelveket a Befogadó Nemzet által azokhoz tett fenntartások és nyilatkozatok figyelembe vételével kell alkalmazni.

3.4. A Befogadó Nemzet a célra rendelkezésre bocsátható teljes kapacitásával és az adott körülmények között fennálló gyakorlati határokon belül nyújt támogatást a NATO-vezetési katonai tevékenységek végrehajtására telepített erők számára. Ennek a támogatásnak a részleteit követő-dokumentumok határozzák meg.

3.5. Jelen Megállapodás rendelkezéseit békeidőben, veszélyhelyzetekben, válsághelyzetben és konfliktushelyzetben vagy nemzetközi feszültség időszakában kell alkalmazni, ahogyan a Befogadó Nemzet és a NATO megfelelő hatóságai közösen meghatározzák.

3.6. Bár a Küldő Nemzetek arra kapnak biztatást, hogy vegyenek részt NATO

katonai tevékenységekben, és fogadják el a jelen Megállapodás rendelkezéseit ernyő megállapodásként, amely alatt a Befogadó Nemzet a BNT-t nyújtja, addig eseti alapon a Befogadó Nemzet külön kétoldalú megállapodásokat is köthet az egyes nemzetekkel.

3.7. A Befogadó Nemzet és a Stratégiai Parancsnokságok kijelölhetnek képviselőket jelen Megállapodást követő, azt támogató és részletező dokumentumok tárgyalására.

3.8. A jelen Megállapodás keretében támogatott NATO katonai tevékenységek végrehajtása során szükség lehet többnemzeti légi támogató műveletekre repülőgépek és helikopterek bevetésével, illetve kikötők rendelkezésre állása esetén, kereskedelmi és katonai támogató hajók bevetésével. A Befogadó Nemzet tudomásul veszi, hogy ilyen repülőgépek, helikopterek, hajók és azok személyzete a Befogadó Nemzet területén és azon keresztül, a NATO katonai tevékenység időszakában, az arra adott általános engedéllyel, szállítást és csapatmozgást hajthatnak végre.

3.9 Az általános engedélyt és más engedélyeket az Erőknek a Befogadó Nemzet területére történő belépésére, áthaladására és kilépésére a Befogadó Nemzet egyetértésének és adminisztratív eljárásának függvényében kell kiadni.

NEGVEDIK SZAKASZ

4. FELADATKÖRÖK

Jelen Megállapodás rendelkezései szerint:

4.1. A Befogadó Nemzet

a. A jelen Megállapodáson alapuló, azt követő dokumentumok kidolgozása során és változások esetén, valamint a követő-dokumentumok összeállítását követően a Befogadó Nemzet időben értesíti a megfelelő NATO-parancsnokot a rendelkezésre álló BNT-képességekről vagy azok hiányosságairól. A Befogadó Nemzet tudomásul veszi, hogy a NATO-tervezők számítanak jelen Megállapodást követő dokumentumokra, és igénylik, hogy a nemzeti intézményekben és képességekben tervezett változásokról időben kapjanak tájékoztatást.

b. A támogatás érdekében a Befogadó Nemzet egyeztetéseket folytat a támogatási forrásokkal, köztük polgári és kereskedelmi forrásokkal. Kereskedelemből származó támogatást versenytárgyalásos eljárás útján a legalacsonyabb összegű ajánlatot tévő pályázótól kell beszerezni.

c. Az erőknek nyújtott erőforrásokért járó költségtérítés megállapítása céljából a Befogadó Nemzet ügyviteli és pénzügyi nyilvántartást vezet. A NATO költségvetéséből finanszírozott tranzakciók dokumentálására használt nyilvántartásokat könyvvizsgálatra irányuló kérés esetén a NATO rendelkezésére kell bocsátani.

d. A Befogadó Nemzet által szállított termékek és szolgáltatások színvonala megfelel a követő-dokumentumokban rögzített részleteknek.

e. A Befogadó Nemzet fenntartja az ellenőrzést a saját erőforrásai felett kivéve, amikor erről az ellenőrzésről lemond.

f. Bármilyen NATO katonai tevékenységet megelőzően a Befogadó

Nemzet árlistát ad át a tevékenységgel kapcsolatos BNT-ről.

g. A Befogadó Nemzet felkéri a Küldő Nemzeteket, hogy a jelen Megállapodás rendelkezéseit Csatlakozási jegyzékkel vagy Szándéknyilatkozattal fogadják el.

h. A Befogadó Nemzet (a NATO parancsnokkal egyeztetett módon) az erők részére saját katonai személyzetével és intézményeivel egészségügyi és fogászati támogatást nyújt ugyanolyan feltételekkel, mint saját haderejének.

i. A Befogadó Nemzet megteremti a Befogadó Nemzet és a Küldő Nemzet egészségügyi összeköttetésének lehetőségeit, amibe beletartozik az egészségügyi kapcsolattartó személyek kijelölése is.

j. A követő-dokumentumok kidolgozása folyamán a Befogadó Nemzet a NATO-parancsnok rendelkezésére bocsátja azoknak az egészségügyi, biztonsági, környezetvédelmi és mezőgazdasági szabályoknak az angol nyelvű másolatát, amelyek NATO katonai műveletre vonatkozhatnak, és azokat, amelyek a veszélyes anyagok tárolásáról, mozgatásáról vagy ártalmatlanításáról szólnak.

k. A Befogadó Nemzet elfogadja, hogy a Küldő Nemzetek katonai vagy személyes használatú felszereléséről és készleteiről a NATO SOFA-val összhangban készült rakományjegyzékek másolati példányai vámeljárási célokra elégséges dokumentációt képeznek.

4.2. A NATO-parancsnok

a. A NATO-parancsnok felelőssége, hogy a követő-dokumentumok a lehető legpontosabban határozzák meg az

igényelt támogatás fajtáját, mennyiségét és minőségét. Meg kell jegyezni, hogy egy hadműveleti tervben, hadműveleti parancsban vagy egy gyakorlat hadműveleti parancsában a feladat- és haderőstruktúrát annak kijelölése előtt meghatározni nem lehet. A NATO-parancsnok - a lehető leghamarabb - megadja a BNT tervezéséhez szükséges kiegészítő információkat.

b. A NATO-parancsnok időben értesíti a Fogadó Nemzetet a körülményekben bekövetkezett változásokról, és szükség szerint javaslatot tesz a követő-dokumentumok módosítására.

c. A NATO-parancsnok megállapítja, hogy áll-e rendelkezésre közös finanszírozás, és mely igények jogosultak közös finanszírozásra.

d. A NATO-parancsnok meghatározza és rangsorolja az igényelt BNT-t, és jóváhagyja a közös költségekre vonatkozó árképzést.

e. A NATO-parancsnok intézkedik, hogy a Befogadó Nemzet költségtérítést kapjon az elfogadott BNT-ért, amennyiben azt közös finanszírozásból fizetik. Minden más esetben a NATO-parancsnok a lehető legnagyobb segítséget nyújtja a Fogadó Nemzet és a Küldő Nemzetek közötti pénzügyi kötelezettségek feloldásához.

f. Ha egy Küldő Nemzet igényei ütköznek a NATO-parancsnok forrás-elosztási prioritásaival, akkor a megfelelő NATO-parancsnok az érintett Küldő Nemzetek bevonásával oldja fel az ütközést.

g. A NATO-parancsnok meghatározza a Befogadó Nemzet területén kialakítandó műveleti helyszínek személyi

állományát és a működés egyéb feltételeit.

h. A NATO-parancsnok a tárgyalások során és/vagy az JHNSSC-nél előmozdítja a támogatási igények és költségek egységesítését.

4.3. A Küldő Nemzetek

a. A Küldő Nemzetek jelen Megállapodás rendelkezéseinek elfogadásával csatlakozhatnak a BNT rendszeréhez és eljárásaihoz - vagy Csatlakozási jegyzék útján vagy egy adott NATO katonai tevékenységre vonatkozó Szándéknyilatkozat kiadásával.

b. A Küldő Nemzetek meghatározzák a BNT-re vonatkozó igényeiket, és azokat továbbítják a Befogadó Nemzet és a felelős NATO-parancsnok felé.

c. Az önálló nemzeti költségigények tisztázása érdekében a Küldő Nemzet rendszerint részt vesz a JHNSSC ülésein, vagy amennyiben JHNSSC-t nem hoznak létre, úgy közvetlenül a Befogadó Nemzettel folytat tárgyalásokat. A Küldő Nemzetek csak katonai forrásból nyújtott szolgáltatásokért fizetnek közvetlenül vagy térítenek vissza a Befogadó Nemzetnek kivéve, ha más fizetési eljárásokban egyeznek meg. A Befogadó Nemzet és a Küldő Nemzetek között létrejött szerződéses megállapodások értelmében a kereskedelmi vagy polgári forrásokból nyújtott támogatást a Küldő Nemzetek közvetlenül fizetik ki.

d. A küldő nemzetek felhatalmazással bíró résztvevőt delegálnak a JHNSSC Befogadó Nemzeti Támogatással kapcsolatos megbeszéléseire, amennyiben a JHNSSC-t létrehozzák.

e. A BNT-igényekben beállt változásokat, ahogy azok bekövetkeznek, a Küldő Nemzetek jelentik a Befogadó Nemzetnek és a megfelelő NATO-parancsnoknak, és benyújtják a módosított BNT-igényeket és/vagy állapotjelentéseket.

f. A Befogadó Nemzet által nyújtott egészségügyi és fogászati szolgáltatások költségeit a Küldő Nemzetek viselik.

g. A Küldő Nemzeteknek be kell tartaniuk azokat az egészségügyi, biztonsági, környezetvédelmi és mezőgazdasági szabályokat, amelyeket a Befogadó Nemzet a műveleti helyszínekre meghatározott csak úgy, mint a Befogadó Nemzetnek a veszélyes anyagok tárolásáról, mozgatásáról vagy ártalmatlanításáról szóló szabályait.

ÖTÖDIK SZAKASZ

5. PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK

5.1.1. Amennyiben lehetséges, kölcsönös megállapodás és/vagy nemzetközi egyezmény alapján a Nemzetközi Katonai Parancsnokságok, műveleti helyszínek, a NATO tulajdonába tartozó és/vagy a NATO által bérelt hajók, repülőgépek, gépjárművek, valamint az erők rendelkezésére bocsátott üzem-, hajtó- és kenőanyag mentesek az adók, vámok, jövedéki adók, úthasználati díj, díjak és minden hasonló díj [köztartozás] alól, a vonatkozó NATO Szerződésekkel összhangban.

5.1.2. Jelen Megállapodás egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy pénzügyi mentességeket adna az erők egyéni tagjainak.

5.1.3. A visszaélések megakadályozása érdekében a Befogadó Nemzet előírhatja, hogy az erőket megillető

pénzügyi mentességek megadásának adminisztratív feltétele a Befogadó Nemzet jogszabályai szerinti nyilvántartásba vétel, különös tekintettel a Küftv.-re. Ez nem korlátozhatja az irányadó NATO szerződések által az erők számára megadott pénzügyi jogosítványokat.

5.2. A Párizsi Jegyzőkönyv és a További Kiegészítő Jegyzőkönyv, amelyek biztosítják a Nemzetközi Katonai Parancsnokságok mentességeit és előjogait, a parancsnokságok minden olyan elemére, kötelékére vonatkoznak, amelyek NATO katonai tevékenység végrehajtása céljából a Befogadó Nemzet területén települnek. Azon Küldő Nemzetek tekintetében, akiknek állama nem részese a Párizsi Jegyzőkönyvnek, - a NATO tagállamokat kivéve -, a Befogadó Nemzet a Párizsi Jegyzőkönyvet ezen Megállapodás alapján akkor fogja alkalmazni, ha ezen Küldő Nemzetek kormány szintű írásbeli nyilatkozatban nyilatkoznak arról, hogy a Befogadó Nemzet területén betartják a Párizsi Jegyzőkönyv rendelkezéseit.

5.3.1. Egy NATO katonai tevékenységgel kapcsolatban a Befogadó Nemzet területére ideiglenes behozatali vám eljárás alá vont, vagy onnan exportált felszerelés, ellátmány, termékek mentesek az összes vám, adó és díj alól. A vám eljárásokat a NATO vagy PfP SOFA-val, a Párizsi Jegyzőkönyvvel és a További Kiegészítő Jegyzőkönyvvel összhangban kell meghatározni.

5.3.2. Egy NATO katonai tevékenységgel kapcsolatban a Befogadó Nemzet területére importált vagy onnan exportált szolgáltatások mentesek az összes adó és díj alól.

5.4. Ahol a Befogadó Nemzet hazai gazdaságából történt beszerzésekre nem alkalmazható az adó, jövedéki adó és hasonló díjak alóli teljes mentesség, ott a kivetett díjak nem haladhatják meg a Befogadó Nemzet haderejére alkalmazott mértéket. Minden kiadást a lehető legkevesebb adminisztrációval kell kezelni.

5.5. Az Erőknek a NATO Katonai Tevékenységekkel összefüggő, magán vagy állami tulajdonú bank intézményeknél kezdeményezett pénzügyi tranzakcióit, beleértve az átutalást és a számlanyitást, semmilyen, a Befogadó Nemzet jogszabályai által előírt költség és díj felszámolásával nem lehet megterhelni.

5.6. A végleges pénzügyi intézkedésekről, különösen a NATO-közös finanszírozással kapcsolatosokról, várhatóan csak közvetlenül a NATO katonai tevékenység végrehajtása előtt születik döntés. Valamennyi előzetesen tárgyalt pénzügyi megállapodásnak azonban a NATO pénzügyi kötelezettségének felső határát illetően konkrétan kell lennie. Azok a kiadások, amelyeket felmerülésüket megelőzően kifejezetten nem hagytak jóvá NATO finanszírozású kiadásként, nem finanszírozhatók a NATO közös alapjából.

5.7. A követő-dokumentumok adják a költségbecslések kezdeti alapját, és a kiadások - vagy NATO közös költségkénti (ha lehetséges), megosztott költségkénti vagy közvetlen nemzeti költségkénti - kategorizálásához szolgálnak alapul.

5.8. Azoknak a költségeknek, amelyeknek a NATO-parancsnok megítélése szerint a NATO közös alapjából történő finanszírozása

(jávahagyott költségvetési előirányzatokból) jogos és racionális, a megfelelő Stratégiai Parancsnokság engedélyezi a közös alapból történő finanszírozását, és azokat vagy közvetlenül kifizeti, vagy visszatéríti a Befogadó Nemzetnek.

5.9. Az egynél több nemzetnek tulajdonítható kiadásokat megosztott költségeknek lehet minősíteni, és az érintett nemzetek kölcsönös egyetértésével a TA-ban vagy más követő-dokumentumban elfogadott költségmegosztási formulának megfelelően megoszthatók.

5.10. A Befogadó Nemzet által nyújtott polgári és katonai anyagi-technikai eszközökért és szolgáltatásokért nem lehet magasabb díjat felszámolni, mint a Befogadó Nemzet haderejének, és a díjak nem tartalmazhatnak adminisztrációs és rezsiköltséget, de tükrözhetnek a szállítás ütemezései, az átadási pontok vagy hasonló szempontok miatti kiigazításokat. Katonai személyzet által nyújtott támogatásért költségtérítés nem számítható fel.

5.11. Ellátásért, szolgáltatásért vagy más támogatásért a NATO-parancsnok és a Küldő Nemzetek közvetlenül is szerződhetnek kereskedelmi beszállítókkal.

5.12. A NATO tulajdonába tartozó gépjárművek és a Küldő Nemzet katonai gépjárművei önbiztosítottak, ily módon kereskedelmi biztosítás nélkül üzemeltethetők, és ennek megfelelően a NATO, a Stratégiai Parancsnokságok és a Küldő Nemzetek közvetlenül felelősek olyan károk megtérítésért, amelyeket ilyen járművekkel vagy ilyen járművekkel összefüggésben okoztak, és ahol kötelesek a kártérítésre.

5.13. A Befogadó Nemzet semmilyen pénzügyi kötelezettséget nem vállal magára a NATO-parancsnok vagy a Küldő Nemzetek nevében kivéve, ha erre előzetesen egy felhatalmazott képviselő kifejezetten fel nem kéri, és ha a kiadások megtérítésének felelősségéről megállapodás nem született. Ezen túlmenően semmilyen pénzforrásra nem vállalható kötelezettség, amíg a Stratégiai Parancsnokság vagy a Küldő Nemzetek jóvá nem hagyják a vonatkozó követő-dokumentumokat és el nem rendelték azok végrehajtását.

5.14. Jelen Megállapodás nem tárgyalja a finanszírozást, továbbá a dokumentum nem jelent a NATO-parancsnok vagy a Küldő Nemzetek részéről kifejezett finanszírozási kötelezettséget. A részletes pénzügyi intézkedések és költségtérítési eljárások a követő-dokumentumokban kerülnek meghatározásra.

5.15. A NATO katonai tevékenységeket támogató műveleti helyszíneknek a kialakítása nem célozza infrastruktúra kiépítését vagy felújítását.

5.16. A NATO Beszállítókat illetően, annak érdekében, hogy az erőkkal történő településük és a Befogadó Nemzet területén történő működésük akadálymentes legyen, a Befogadó Nemzet megtesz minden erőfeszítést, hogy amennyiben lehetséges, könnyítse az adminisztratív és pénzügyi eljárásokat és a lehetséges legnagyobb mértékig mentesítse őket a pénzügyi terhektől, figyelembe véve a vonatkozó NATO Szerződéseket.

HATODIK SZAKASZ

6. JOGI MEGFONTOLÁSOK

6.1. A Stratégiai Parancsnokság - közvetlenül vagy delegálás útján - végzik a katonai feladatok végrehajtásához elengedhetetlen jogi tevékenységet, beleértve, de ezekre nem korlátozódva a szerződésalkötési képesség (jogképesség) gyakorlását, a jogi vagy adminisztratív eljárásokban való részvételt, valamint a tulajdon szerzést és értékesítést.

6.2. A Befogadó Nemzet területére telepített erők jogállását a NATO vagy PfP SOFA-val, a Párizsi Jegyzőkönyvvel és/vagy a További Kiegészítő Jegyzőkönyvvel, továbbá minden olyan két- vagy többoldalú megállapodással összhangban kell meghatározni, amelyek ezen egyezmények végrehajtását szolgálják és a Befogadó Nemzet is részese.

6.3 Azon Küldő Nemzetek tekintetében, akiknek állama nem részese a 6.2 pontban foglalt egyezményeknek, a Befogadó Nemzet ezen megállapodásokat akkor fogja alkalmazni, ha ezen Küldő Nemzetek kormány szintű írásbeli nyilatkozatban nyilatkoznak arról, hogy a Befogadó Nemzet területén betartják az egyezmények rendelkezéseit.

6.4. A jelen Megállapodás végrehajtásával kapcsolatban vagy azon kívül felmerülő szerződésen kívüli igényeket a NATO vagy PfP SOFA rendelkezéseivel összhangban kell kezelni.

6.5. Kereskedelmi szerződésekből eredő kárigényeket a szerződés feltételei szerint kell rendezni és elbírálni.

A Befogadó Nemzet szükség esetén segítséget nyújt ebben.

HETEDIK SZAKASZ

7. AZ ERŐK VÉDELME

7.1. A NATO állandó telepítésű parancsnokságai számára és minden állandó jellegű katonai tevékenységre átfogó és hatékony védelmi tervet kell készíteni, amelynek részleteit hadműveleti tervek, gyakorlat végrehajtási tervek vagy pótegyezmények tartalmazzák. Az erők védelmét a NATO irányelveknek és eljárásoknak megfelelően, továbbá a NATO és PfP SOFA-val összhangban kell megvalósítani. Semmilyen körülmények között nem lehet az erők védelmét kérni vagy nyújtani a NATO vagy a PfP SOFA-val vagy a Befogadó Nemzet törvényeivel ellentétes módon.

7.2. Szükség szerint a Befogadó Nemzet tájékoztatja a Küldő Nemzetet és a NATO-parancsnokot az erők védelmének általa javasolt rendszabályairól, korlátozásairól és megszorításairól.

7.3. Szükség szerint minden Küldő Nemzet meghatározza az erők védelmére vonatkozó igényeit és korlátozásait, és ezeket megküldi a Befogadó Nemzet és a NATO-parancsnok részére.

7.4. A NATO-nak az erők védelméről szóló irányelvei és eljárásai című kiadványban részletezett feladatain túl a NATO-parancsnok koordinálja a Befogadó Nemzetnek és a Küldő Nemzetnek az erők védelmére vonatkozó igényeit és felajánlásait úgy, ahogy az leginkább megfelel az erők védelme szempontjából.

NYOLCADIK SZAKASZ

8. INFORMÁCIÓBIZTONSÁG ÉS KÖZZÉTÉTEL

8.1. A NATO tagállamai között a jelen Megállapodás végrehajtásának eredményeként tárolt, kezelt, létrehozott, továbbított vagy kicserélt minősített információkat a 2002. június 17-én kelt, C-M (2002)49 számú, a „Biztonság az Észak-atlanti Szerződés Szervezetén belül” című tanácsi feljegyzés megfelelő, jóváhagyott kiadásával, beleértve annak minden pótdokumentumát és kiegészítését, továbbá az érvényes biztonsági egyezményekkel és megállapodásokkal összhangban kell kezelni.

8.2. Valamely Részes Fél vagy Küldő Nemzet által egy másikkal bizalmasan közölt információ és valamely Részes Félnél vagy Küldő Nemzetnél keletkező, bizalmas kezelést igénylő információ vagy megtartja eredeti minősítését, vagy olyan minősítést kap, amely a nyilvánosságra kerülés ellen olyan szintű védelmet biztosít, ami egyenértékű a másik Részes Fél vagy Küldő Nemzet által kérttel.

8.3. Minden Részes Fél és Küldő Nemzet az összes rendelkezésére álló törvényes lépést megteszi, hogy érzékeny információk ne kerüljenek nyilvánosságra kivéve, ha a többi Részes Fél és/vagy Küldő Nemzet hozzájárul a közzétételhez.

8.4. A megkívánt védelem érdekében minden Részes Fél vagy Küldő Nemzet a másíknak bizalmasan átadott információt ellátja egy felirattal, amely tartalmazza az információ eredetét, biztonsági minősítését, a kiadás feltételeit, továbbá azt, hogy az információ egy bizonyos NATO katonai tevékenységre vonatkozik, és azt bizalmasan adják át.

8.5. A személyi állomány látogatásait a módosított C-M (2002) 49 számú tanácsi

feljegyzésben meghatározott eljárásokkal összhangban kell lebonyolítani.

8.6. E szakasz rendelkezéseinek hatályába tartozó valamennyi minősített információ jelen Megállapodás valamely Részes Fél által történő felmondása esetén vagy jelen Megállapodás lejárátát követően is védett marad.

KILENCEDIK SZAKASZ

9. HATÁLYBALÉPÉS, ÉRVÉNYESSÉGI IDŐ ÉS LEJÁRAT

9.1. Jelen Megállapodás Magyarország Kormányának a jelen Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges belső jogi eljárások befejezéséről szóló értesítése kézhezvételét követő harmincadik (30.) napon lép hatályba és mindaddig hatályban marad, amíg valamelyik Részes Fél fel nem mondja, amit hat hónappal előbb írásban kell az összes többi Részes Fél tudomására hoznia.

9.2. Jelen Megállapodás bármely Részes Fél által történő felmondása esetén vagy a Megállapodás lejárátát követően az 5., a 6. és a 8. szakasz valamennyi rendelkezése hatályban marad, amíg minden kötelezettség nem teljesül. A Küldő Nemzetek lejárát vagy felmondás esetén is teljesítik valamennyi kötelezettségüket.

TIZEDIK SZAKASZ

10. MÓDOSÍTÁS ÉS ÉRTELMEZÉS

10.1. Jelen Megállapodást az összes Részes Fél kölcsönös beleegyezésével írásban lehet módosítani.

10.2. Jelen Megállapodás értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos bármilyen vitás kérdést a

Részes Felek közötti lehető legalacsonyabb szinten lefolytatott konzultáció útján kell megoldani, és rendezéséért nem lehet nemzeti vagy nemzetközi bírósághoz vagy harmadik félhez fordulni.

10.3. Jelen Megállapodás három példányban és két nyelven, magyarul és angolul került aláírásra.

10.4. Jelen Megállapodás fordításából és értelmezéséből adódó problémák megoldására az angol nyelvű példány az irányadó.

A fentiek kifejezik Magyarország Kormánya és a Szövetséges Transzformációs Főparancsnok Parancsnoksága, valamint a Szövetséges Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága között kialakult

egyetértését az ott hivatkozott ügyekben.”

4. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2. § és a 3. § a Megállapodás 9. szakasz 9.1. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.*

(3) A Megállapodás, illetve a 2. § és a 3. § hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően, a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.*

(4) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a honvédelemért felelős miniszter gondoskodik.

Kihirdetve	2019.06.27.
Hatályos szöveg	2019.08.22.
Fontos részes tagállamok	Magyarország, USA
Fontos nem-részes tagállamok	-

2019. évi LI. törvény, a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti, a védelmi együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti, a védelmi együttműködésről szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés a Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.

3. § A Megállapodás hiteles magyar és angol nyelvű szövege a következő:

„MEGÁLLAPODÁS MAGYARORSZÁG KORMÁNYA ÉS AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KORMÁNYA KÖZÖTT A VÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉSRŐL

Magyarország Kormánya („Magyarország”) és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya (az „Egyesült Államok”), a továbbiakban együttesen a „Felek” és külön-külön a „Fél”;

az 1949. április 4-én Washingtonban aláírt Észak-atlanti Szerződésből származó jogok és kötelezettségek ismeretében;

figyelembe véve, hogy az Egyesült Államok („USA”) fegyveres erői, hozzátartozóik és USA-vállalkozók Magyarország területén tartózkodhatnak

annak érdekében, hogy, a Felek közös érdekei alapján, elősegítsék a béke és biztonság erősítését, valamint részt vegyenek a közös védelmi erőfeszítésekben;

elismerve, hogy az USA fegyveres erőinek tevékenysége hozzájárul Magyarország és a térség biztonságának és stabilitásának erősítéséhez;

megegyezve, hogy az együttműködés alapja a Felek szuverenitásának és az Egyesült Nemzetek Alapokmánya céljainak és elveinek maradéktalan tisztelete;

szem előtt tartva, hogy ezen Megállapodás alapján az USA fegyveres erői Magyarország jóváhagyásával, Magyarország Alaptörvényének és más magyar jogszabályok maradéktalan tiszteletben tartásával tartózkodnak Magyarország területén;

azzal az óhajjal, hogy együttműködjenek az USA Magyarországon tartózkodó fegyveres erőinek méltányos és fenntartható támogatásában;

figyelemmel az Észak-atlanti Szerződésben részes felek közötti, a fegyveres erőik jogállására vonatkozó, Londonban 1951. június 19-én aláírt és 1953. augusztus 23-án hatályba lépett

egyezményre („NATO SOFA”), valamint annak a NATO SOFA-t kiegészítő külön megállapodásokra vonatkozó rendelkezéseire;

figyelemmel a Magyar Honvédelmi Minisztérium és az Amerikai Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma közötti, Budapesten és Stuttgartban 2014. november 26-án és december 10-én aláírt, és 2014. december 14-én hatályba lépett Beszerzési és Keresztkiszolgálati Egyezményre („ACSA”);

figyelemmel Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti, Washingtonban 1995. május 16-án aláírt és 1996. június 4-én hatályba lépett, a minősített katonai információk védelme tárgyában létrejött egyezményre („Információbiztonsági Egyezmény”);

figyelemmel annak szükségességére, hogy erősítsék a közös biztonságukat, hozzájáruljanak a nemzetközi békéhez és stabilitáshoz, valamint elmélyítsék az együttműködést a védelem és a biztonság terén; és

azzal az óhajjal, hogy egyezményt kössenek Magyarország és az Egyesült Államok közötti fokozott együttműködésről;

a következőkben állapodtak meg:

I. CIKK

HATÁLY ÉS CÉLOK

1. Ez a Megállapodás Magyarország és az Egyesült Államok közötti továbbfejlesztett partnerség, védelmi és biztonsági együttműködés kereteit rögzíti, valamint a NATO SOFA egyezményben meghatározott azon feltételeket egészíti ki, amelyek az USA

fegyveres erőinek és hozzátartozóik Magyarország területén tartózkodását szabályozzák, és az abban meghatározott esetekben, az USA-vállalkozók magyarországi jelenlétére és tevékenységeire vonatkoznak.

2. A Felek jelen Megállapodás és a végrehajtási megállapodások szerinti kötelezettségei - összhangban a nemzetközi joggal - nem sérthetik sem a Felek területi szuverenitását és fegyveres erőik feletti szuverenitását, sem a Felek önvédelemhez való jogát.

II. CIKK

FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

E Megállapodás alkalmazásában az alábbi rész a következő fogalmakat határozza meg:

1. Az „USA fegyveres erői” a fegyveres erők és a polgári állomány, az USA Magyarország területén tartózkodó fegyveres erőinek valamennyi javai, berendezése és katonai célú ellátmánya és felszerelése (ezen belül az Egyesült Államok által vagy megbízásából üzemeltetett repülőgépek, hajók és járművek) együttesét jelenti.

2. A „fegyveres erő” jelentése megegyezik a NATO SOFA egyezmény I. cikk 1. bekezdésének (a) pontjában meghatározottakkal.

3. Amennyiben jelen Megállapodás XII., XIII. és XV. cikke másként nem rendelkezik, a „polgári állomány” jelentése megegyezik a NATO SOFA egyezmény I. cikke 1. bekezdésének (b) pontjában leírtakkal és magában foglalja

a) a nem magyarországi, gazdasági társaságnak nem minősülő szervezetek olyan alkalmazottjait is, akik az Amerikai Egyesült Államok

állampolgárai, vagy akiknek a rendszeres tartózkodási helyük az Amerikai Egyesült Államok területén van, és nem rendelkeznek rendszeres tartózkodási hellyel Magyarországon, és akik kizárólag az USA fegyveres erők jólétéhez, közszelleméhez vagy képzéséhez való hozzájárulás céljából kísérik el ezeket a fegyveres erőket Magyarország területére, és

b) azok a hozzátartozók, akiket az USA fegyveres erői, továbbá az e pontban foglalt, gazdasági társaságnak nem minősülő szervezetek, többek között, e Megállapodás XXI. és XXII. cikkében tervezett katonai szolgáltatási tevékenységek céljára alkalmaznak. Az USA fegyveres erőinek hatóságai, a magyar hatóságok kérésére, kötelesek megerősíteni e hozzátartozók alkalmazotti jogállását.

4. Az „USA-vállalkozók” nem magyar egyéneket, jogi személyeket és alkalmazottaikat jelentik, akik/amelyek nem magyar állampolgárok és közvetlen vagy alvállalkozói szerződéses kapcsolatban állnak az USA Védelmi Minisztériumával.

5. Kivéve, amikor a jelen Megállapodás XIII. cikke másként rendelkezik, a „hozzátartozó” jelentése megegyezik a NATO SOFA egyezmény I. cikke 1. bekezdésének (c) pontjában leírtakkal, és idetartoznak a fegyveres erők és a polgári állomány tagjainak azok a családtagjai is, akik

a) gazdasági, jogi vagy egészségügyi okokból ezektől a tagoktól függenek és kapnak támogatást, és

b) ezekkel a tagokkal közös szálláshelyen élnek, és

c) a fegyveres erők hatóságainak egyetértésével tartózkodnak Magyarországon területén.

6. A „Meghatározott Létesítmények és Területek” e Megállapodás A. függelékében felsorolt, Magyarország területén található létesítményeket és területeket jelentik, valamint olyan egyéb létesítményeket és területeket, amelyeket Magyarország esetleg a jövőben közös megállapodás alapján bocsát rendelkezésre, és amelyek vonatkozásában, e Megállapodás alapján, belépésre és használatra jogosultak az USA fegyveres erői, a hozzátartozók, az USA-vállalkozók, és a közösen elfogadott egyéb személyek. E Megállapodás III. cikkével összhangban a Felek közösen léphetnek be a Meghatározott Létesítményekbe és Területekre, és azokat közösen használhatják, kivéve azokat a részeket, ahová, a Felek vagy Végrehajtási Megbízottjaik kifejezett kijelölése alapján, kizárólag az USA fegyveres erői léphetnek be, illetve amelyeket kizárólag az USA fegyveres erői használhatnak.

7. A „Végrehajtási Megbízott” az Egyesült Államok részéről az USA Védelmi Minisztériumát, Magyarország részéről a Honvédelmi Minisztériumot vagy ezek kijelölt képviselőit jelenti.

8. A „hivatalos USA-információ” az Egyesült Államok tulajdonát képező, általa vagy számára előállított vagy általa ellenőrzött információt jelenti.

III. CIKK

A MEGHATÁROZOTT
LÉTESÍTMÉNYEKBE ÉS
TERÜLETEKRE VALÓ BELÉPÉS ÉS
AZOK HASZNÁLATA

1. Magyarország szuverenitásának és törvényeinek, nemzetközi jogi kötelezettségeinek maradéktalan tiszteletben tartásával, továbbá mindkét Fél nézeteinek egyeztetésével és figyelembe vételével, az USA fegyveres erői műveleti ellenőrzésre jogosultak a Meghatározott Létesítmények és Területek felett annak érdekében, hogy oda az USA fegyveres erői, a hozzátartozók, az USA-vállalkozók, és a közös megállapodás szerinti egyéb személyek beléphessenek, és azokat látogatás, kiképzés, gyakorlatok, katonai mozgások, áthaladás, támogatási és ahhoz kapcsolódó tevékenységek céljára, repülőgépek és hajók üzemanyaggal való feltöltésére, repülőgépek leszállására és javítására, járművek, hajók és repülőgépek átmeneti karbantartására, a személyzet elszállásolására, hírközlésre, a haderők és katonai célú ellátmányok és berendezések elhelyezésére és telepítésére, katonai célú ellátmányok és berendezések előre telepítésére, biztonsági támogatási és együttműködési tevékenységekre, közös és együttes kiképzési tevékenységekre, humanitárius és katasztrófaelhárítási tevékenységekre, közös megállapodás szerinti tevékenységeket támogató kivitelezési munkákra, valamint olyan egyéb célokra használják, amelyekben a Felek vagy a végrehajtó képviselőik megállapodhatnak, ide értve azokat is, amelyeket az Észak-atlanti Szerződés keretében hajtanak végre. A meghatározott, Magyarország által rendelkezésre bocsátott ilyen létesítményeket és területeket vagy azok részeit az USA fegyveres erőinek kizárólagos használatára vagy az USA fegyveres erői és a Magyar Honvédség közös használatára lehet kijelölni.

2. Elismerve, hogy a Magyar Honvédség létesítményei, ahol a Meghatározott Létesítmények és Területek találhatóak, továbbra is a Magyar Honvédség ellenőrzése alatt maradnak, Magyarország felhatalmazza az USA fegyveres erőit, hogy, biztonsági szempontból, szabályozzák a belépést azon Közös Meghatározott Létesítményekbe, vagy területekre, vagy ezek részeibe amelyek az USA fegyveres erői kizárólagos használatára vannak rendelkezésre bocsátva. A magyar és az USA Végrehajtási Megbízottjai, biztonsági célokból, koordinálnak egymással a belépésről azokba a Meghatározott Létesítményekbe és Területekre, amelyeket az USA fegyveres erői és a Magyar Honvédség közösen használnak. A magyar Végrehajtási Megbízottok és az USA Végrehajtási Megbízottjai közösen meghatározott eljárásokat alakítanak ki az USA fegyveres erői és a Magyar Honvédség közötti funkcionális kapcsolatokat illetően.

3. Kérésre, amennyire az megvalósítható, a magyar Végrehajtási Megbízott lehetőséget biztosít, az USA fegyveres erői és az USA-vállalkozók számára olyan közterületekre és létesítményekre (ezen belül közutakra, kikötőkre és repülőterekre) történő átmeneti belépésre és ezek átmeneti használatára, amelyek nem a Meghatározott Létesítmények és Területek részei, ideértve azokat, amelyek Magyarország vagy az önkormányzatok tulajdonában állnak, valamint a magántulajdonú területeket és létesítményeket (ezen belül utakat, kikötőket és repülőtereket) is. E lehetőség biztosítása nem jár költségekkel sem az USA fegyveres erői, sem az USA-vállalkozók számára.

4. A Meghatározott Létesítmények és Területek rendelkezésre bocsátása és ezek használata során a Felek kellő figyelmet fordítanak a művelési és biztonsági szempontokra.

5. Magyarország bérleti díj vagy hasonló költségtérítés igénye nélkül biztosítja az USA fegyveres erői számára a Meghatározott Létesítményeket és Területeket, azokat is, amelyeket az USA fegyveres erői és a Magyar Honvédség közösen használnak.

6. A magyar hatóságokkal egyeztetve, az USA fegyveres erői és az USA-vállalkozók kivitelezési munkákat végezhetnek és módosításokat, fejlesztéseket hajthatnak végre a Meghatározott Létesítményekben és Területeken, hogy elősegítsék az e Megállapodás 1. pontjában leírt tevékenységeket és célokat. Az USA fegyveres erői egyeztetik a magyar hatóságokkal az ilyen kivitelezési munkákkal, módosításokkal és fejlesztésekkel kapcsolatos kérdéseket, azzal a közös szándékkal, hogy az USA fegyveres erői által vagy megbízásukból megvalósított minden ilyen projekt műszaki követelményei és kivitelezési szabványai, ideértve az építési területre irányadó biztonsági szabványokat is, mindkét Fél előírásaival és normáival összhangban álljanak. Ennek érdekében az előző pont rendelkezéseit a közösen elfogadott eljárásrendnek megfelelően kell végrehajtani, ideértve a kiviteli terveket, a kézikönyveket és egyéb kapcsolódó dokumentumokat is. Az USA fegyveres erői az állományuk tagjaival is elvégeztethetnek ilyen kivitelezési munkákat, módosításokat és fejlesztéseket.

7. Az USA fegyveres erői fedezi a Meghatározott, kizárólagos

használatukra rendelkezésükre bocsátott Létesítmények és Területek kivitelezési és fejlesztési, valamint működtetési és karbantartási költségeit, kivéve, ha ettől eltérő megállapodás jön létre.

8. A Felek a használat arányában fedezik a Meghatározott, közös használatra rendelkezésre bocsátott, vagy az USA fegyveres erői és a Magyar Honvédség által egyébként közösen használt Létesítmények és Területek kivitelezési és fejlesztési, valamint működtetési és karbantartási költségeit, kivéve, ha ettől eltérő megállapodás jön létre.

9. Az USA fegyveres erői által lebonyolított kivitelezési projektek finanszírozása az USA törvényeivel és jogszabályaival összhangban valósul meg.

10. A magyar Végrehajtási Megbízott, az Egyesült Államokra anyagi terhet nem róva, segíti elő, ésszerű mértékben, az USA fegyveres erői ilyen vállalkozásait úgy, hogy beszerzi a szükséges magyar jóváhagyásokat és engedélyeket ezekhez az USA fegyveres erői által vagy a megbízásukból teljesített kivitelezési munkákhoz, módosításokhoz és fejlesztésekhez. A magyar hatóságok ilyen jóváhagyásainak és engedélyeinek kiadása nem jár költségekkel sem az USA fegyveres erői, sem az USA-vállalkozók számára. Kérésre az USA fegyveres erőinek hatóságai a magyar Végrehajtási Megbízott rendelkezésére bocsátják valamennyi olyan információt és tervet, továbbá megadnak minden olyan segítséget, amelyekre az engedélyezési és engedélyeztetési eljárásokhoz van szükség.

11. A Felek együttműködnek a Meghatározott Létesítmények és Területek, azok közvetlen és csatlakozó

környezete használatával és fejlesztésével kapcsolatos tervezésben, hogy hosszú távra biztosítsák a Megállapodás végrehajtását.

IV. CIKK

VÉDELMI CÉLÚ FELSZERELÉSEK, ELLÁTMÁNYOK ÉS ANYAGOK ELŐRE TELEPÍTÉSE

1. Magyarország szuverenitásának és törvényeinek, beleértve nemzetközi jogi kötelezettségeinek maradéktalan tiszteletben tartásával, továbbá egyeztetés mellett és mindkét Fél nézeteinek figyelembe vételével, az USA fegyveres erői a Meghatározott Létesítményekben és Területeken, valamint az egyéb közösen elfogadott helyeken katonai célú berendezéseket, ellátmányokat és eszközöket („előre telepített felszerelés”) szállíthatnak, telepíthetnek előre és tárolhatnak. Az USA fegyveres erői előre tájékoztatják a Magyar Honvédséget az általuk Magyarország területére szállítani és ott előre telepíteni szándékolt előre telepített felszerelés fajtáiról, mennyiségéről és szállítási ütemezéséről, valamint az ilyen szállításokat végző USA-vállalkozókról.

2. Az USA fegyveres erői kizárólagos használatára szolgálnak az ilyen, előre telepített felszerelések és azok tárolására kijelölt létesítmények vagy azok részei. Az USA fegyveres erői kizárólagosan szabályozzák az ilyen, előre telepített felszerelésekhez való hozzáférést, ezek felhasználását és a felettük való rendelkezést, és bármikor, korlátozás nélkül jogosultak az ilyen, előre telepített felszerelések elszállítására Magyarország területéről.

3. Az USA fegyveres erői és az USA-vállalkozók korlátozás nélkül

hozzáférhetnek a tároló létesítményekhez, és használhatják őket az előre telepített felszerelések tárolására, ideértve az ilyen, előre telepített felszerelések szállítását, felügyeletét, használatát, karbantartását és elszállítását is, függetlenül attól, hogy ezek a tároló létesítmények Meghatározott Létesítmények és Területek-e. Az USA fegyveres erői által vagy megbízásukból üzemeltetett repülőgépek, járművek és hajók használhatják Magyarország repülőtereit, belföldi kikötőit és egyéb, megállapodás szerinti helyeit az USA fegyveres erői ilyen előre telepített felszereléseinek az ország területére történő szállítása, ottani tárolása és karbantartása, valamint a területről való elszállítása céljából.

4. A Felek szükség szerint egyeztetnek egymással a jelen cikk szerinti tevékenységekről.

V. CIKK

INGATLANOK TULAJDONJOGA

1. Minden, a Meghatározott Létesítményekhez és Területekhez rögzített épület, áthelyezhetetlen szerkezet és építmény Magyarország tulajdonában marad, ideértve azokat is, amelyeket az USA fegyveres erői alakítottak át vagy alakítottak ki. Minden ilyen, az USA fegyveres erői által létrehozott épület, szerkezet és építmény, a felépítését követően, Magyarország tulajdonába kerül, de azokat az USA fegyveres erői mindaddig használják, amíg ezt igénylik.

2. Az USA fegyveres erői visszaadnak, Magyarország kizárólagos és tehermentes tulajdonaként, minden Meghatározott Létesítményt és

Területet, ill. azok minden részét, az USA fegyveres erői által kivitelezett épülettel, áthelyezhetetlen szerkezettel és szerelvényekkel együtt, amennyiben már nem tartanak igényt ezekre, feltéve, hogy ez nem jár költséggel az Egyesült Államok számára. A Felek vagy Végrehajtási Megbízottjaik egyeztetnek egymással a Meghatározott Létesítmények és Területek visszaadásának feltételeiről, ideértve az Egyesült Államok által végzett fejlesztések vagy építkezések közösen meghatározott maradványértékének megtérítését is.

3. Az USA fegyveres erői és USA-vállalkozók tulajdonában marad minden, általuk e Megállapodással kapcsolatban Magyarország területére importált vagy ott beszerzett berendezés, felszerelés, ellátmány, áthelyezhető szerkezet és egyéb ingóság mindaddig, amíg le nem mondanak a tulajdonjogról.

4. A Felek vagy kijelölt képviselőik egyeztethetnek egymással az USA fegyveres erői olyan berendezéseinek az USA törvényei és jogszabályai által megengedett módon történő lehetséges átadásáról vagy megvételéről, amelyeket az Egyesült Államok szükségletei szempontjából feleslegessé váltak minősítettek.

VI. CIKK

BIZTONSÁG

1. A Magyar Honvédség és az Egyesült Államok fegyveres erőinek hatóságai szorosan együttműködnek annak érdekében, hogy biztosítsák az USA fegyveres erői, a hozzátartozóik, az USA-vállalkozók és az előre telepített felszerelés biztonságát és védelmét, valamint a hivatalos USA-információk védelmét és biztonságát. Eszközei és

képességei függvényében, Magyarország minden indokolt intézkedést megtesz a védelem és a biztonság érdekében.

2. A Felek megállapodnak, hogy a minősített katonai információt az Információbiztonsági Megállapodás és egyéb, adott esetben alkalmazandó megállapodások rendelkezéseinek megfelelően kell kezelni.

3. Magyarország ezennel felruhazza az USA fegyveres erőit mindazon jogokkal és jogosultságokkal, amelyek a Meghatározott Létesítmények és Területek általuk történő működtetéséhez vagy védelméhez szükségesek, ideértve az USA fegyveres erői, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók a Meghatározott Létesítményeken és Területeken belüli vagy azok közeli környezetében történő védelméhez szükséges megfelelő intézkedéseket is. Az Egyesült Államok egyeztetni ezeket az intézkedéseket és a fegyveres erők védelmére vonatkozó terveket a megfelelő magyar hatóságokkal, kivéve, ha sürgős műveleti körülmények nem teszik lehetővé az ilyen egyeztetést.

4. Magyarország elsődleges kötelezettsége marad a biztonság a Meghatározott Létesítményeken és Területeken kívül.

VII. CIKK

BELÉPÉS ÉS KILÉPÉS

1. Magyarország nem kéri a menetparancsoknak a NATO SOFA egyezmény III. cikke 2. bekezdésének (b) pontja szerinti ellenjegyzését.

2. A NATO SOFA megállapodással összhangban, Magyarország mentesíti az útlevél bemutatása és

vízumkötelezettség alól a területére történő belépéskor és az onnan való kilépéskor a fegyveres erők részére kiállított személyazonosító igazolvánnyal és érvényes menetparancssal rendelkező tagjait. Továbbá, a Magyarország területére történő belépéskor és a kilépéskor Magyarország mentesíti a vízumkötelezettség alól a polgári állomány tagjait, a hozzátartozókat és USA-vállalkozókat, akik érvényes útlevéllel és az USA Védelmi Minisztériuma által kiállított személyazonosító igazolvánnyal, menetparancssal rendelkeznek, vagy akik részére az Egyesült Államok illetékes hatósága meghatalmazó iratot állított ki. A magyar hatóságok a magyar jogszabályok által előírt bejegyzéseket vezetnek be a polgári állomány tagjai, a hozzátartozók és USA-vállalkozók útlevelébe.

3. A Magyarország területére történő belépés és a Magyarország területén történő tartózkodás tekintetében, az USA fegyveres erők, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók mentesülnek a külföldiek ellenőrzését és regisztrációját szabályozó jogszabályok alól.

4. E Megállapodás hatálya lépésekor az Egyesült Államok haladéktalanul Magyarország Végrehajtási Megbízottjának rendelkezésére bocsátja az Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma által kibocsátott személyazonosító igazolványok minta eredeti példányait, a hozzájuk tartozó leírással együtt.

5. Amennyiben az USA fegyveres erőinek valamely tagja elhalálozik vagy, áthelyezés következtében távozik az országból, hozzátartozója, az elhalálozás vagy áthelyezés után legfeljebb

kilencven (90) nap időtartamra, megtartja az e Megállapodás szerinti hozzátartozói jogállást. Amennyiben hozzátartozó gyermekek tanintézetbe iratkoztak be Magyarország területén a tag halála vagy áthelyezése előtt, a hozzátartozók, legalább harminc (30) naptári napig a tanév végét vagy a beiratkozás lejártát követően, megtartják ezt a jogállásukat.

VIII. CIKK

LOGISZTIKAI TÁMOGATÁS

1. Magyarország minden töle telhetőt megtesz, hogy a belföldi nemzeti követelményeket és a rendelkezésre álló kapacitásokat figyelembe véve, kérelem alapján logisztikai támogatást nyújtson az USA fegyveres erőknek az ezen Megállapodás szerinti tevékenységeik végzéséhez.

2. Ide vonatkozóan az ilyen logisztikai támogatás nyújtása és annak megtérítése az ACSA vagy az azt felváltó egyezmények szerint történik.

3. Az olyan logisztikai támogatások esetén, amelyekre nem vonatkozik e cikk 2. pontja, Magyarország, a közösen meghatározott eljárásoknak megfelelően, az USA fegyveres erőket olyan elbírásban részesíti, amely nem kedvezőtlenebb, mint amelyet a Magyar Honvédség élvez.

IX. CIKK

GÉPJÁRMŰVEK

1. A magyar hatóságok elfogadják az USA fegyveres erők, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók gépjárműveinek és vontatmányainak az USA katonai és polgári hatóságai általi nyilvántartását és kiadott engedélyeit. Az USA fegyveres erők hatóságainak kérésére, az illetékes

magyar hatóságok térítésmentesen és vizsgálati kötelezettség nélkül, az illetékes magyar hatóságok által kialakított eljárásnak megfelelően, rendszámtáblákat adnak ki az USA fegyveres erők hivatalos, nem taktikai járműveire. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók magántulajdonában lévő gépjárműveik esetében kérésre, a közösen meghatározott eljárásokkal összhangban a magyar lakosság számára általánosan bevezetett formával megegyező rendszámtáblákat kapnak.

2. Magyarországi tartózkodásuk alatt az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók, és az USA-vállalkozók feladata, hogy biztosítsák a Magyarországon használt magántulajdonú gépjárműveik és utánfutóik megfelelő biztonságát, továbbá, hogy eleget tegyenek a magántulajdonú gépjárműveik és utánfutóik kötelező felelősségbiztosítási fedezetére vonatkozó magyar jogszabályoknak.

2. Az USA fegyveres erőinek hatóságai megfelelő biztonsági rendszabályokat alkalmaznak az általuk nyilvántartott és engedélyezett, az USA fegyveres erői által Magyarország területén használt gépjárművek és utánfutók vonatkozásában.

4. E Megállapodás XII. cikkében meghatározott eseteket kivéve és elismerve, hogy elsődlegesen a magyar rendőrség feladata kivizsgálni a Magyarország területén bekövetkező közlekedési szabálysértéseket és baleseteket, Magyarország és az USA fegyveres erők hatóságai közösen meghatározott eljárás szerint működnek együtt a szabálysértések és a balesetek kivizsgálásában és kezelésében.

X. CIKK

VEZETŐI ENGEDÉLYEK

1. Az USA hatóságai által az USA fegyveres erők tagjának vagy az USA-vállalkozónak kiadott, a birtokosát a fegyveres erők járműveinek, hajóinak vagy repülőgépeinek vezetésére feljogosító vezetői engedély vagy egyéb jogosítvány érvényes az ilyen tevékenységekre Magyarország területén is.

2. A magyar hatóságok közlekedési vizsga és díj nélkül érvényesnek fogadják el az Egyesült Államok, annak egyes államai és állami egységei által kibocsátott vezetői engedélyeket a magántulajdonú gépjárműveknek az USA fegyveres erőnek tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók általi vezetéséhez. Nemzetközi vezetői engedélyek megléte nem megkövetelt.

3. Magyarország nem írja elő, hogy az USA fegyveres erők tagjai és az USA-vállalkozók Magyarország hatóságai által kibocsátandó engedélyt szerezzenek be ahhoz, hogy hivatalos vagy szerződéses feladataik részeként szolgáltatást nyújtsanak az USA fegyveres erőknél, a hozzátartozóknak vagy az USA-vállalkozóknak, valamint a közös megállapodás szerinti egyéb személyeknek.

XI. CIKK

REPÜLŐGÉPEK, HAJÓK ÉS JÁRMŰVEK MOZGÁSA

1. Az USA fegyveres erők által vagy kizárólagosan részükre üzemeltetett repülőgépek, hajók és járművek szabadon ki- és beléphetnek, valamint közlekedhetnek Magyarország területén, betartva a vonatkozó légi, belföldi vízi és szárazföldi biztonsági és közlekedési

szabályokat. Az Egyesült Államok repülőgépei, hajói és járművei mentesülnek az Egyesült Államok hozzájárulása nélküli fedélzetre lépés és belső átvizsgálás alól.

2. Az USA fegyveres erők által vagy kizárólagosan számukra üzemeltetett repülőgépek jogosultak az átrepülésre, a légi üzemanyag-utántöltés elvégzésére, a le- és felszállásra Magyarország területén. Az ilyen repülőgépeket Magyarország területén nem terhelik légi irányítási díjak, illetékek és egyéb költségek (pl. átrepülési, en route vagy repülőtéri navigációs díj), valamint a kormány tulajdonában álló vagy általa üzemeltetett repülőtereken leszállási és parkolási díjak sem.

3. Az USA fegyveres erők által vagy kizárólagosan számukra üzemeltetett hajókat Magyarország területén nem terhelik révkalauzi vagy kikötői díjak, kirakóhajó-költségek, kikötői illetékek és hasonló költségek a kormány tulajdonában álló vagy általa üzemeltetett kikötőkben.

4. Az USA fegyveres erők és a megbízásukból dolgozó USA-vállalkozók méltányos díjat fizetnek a kért és kapott szolgáltatásokért, amely nem lehet kedvezőtlenebb, mint amit a Magyar Honvédség fizetne, az adók, az illetékek és hasonló terhek levonásával.

A Felek illetékes hatóságai együttműködnek fegyverek, nehéz berendezések és veszélyes anyagok Magyarország területén történő amerikai szállításának eljárásaiban.

XII. CIKK

BÜNTETŐ JOGHATÓSÁG

1. Magyarország elismeri annak különleges fontosságát, hogy az USA

fegyveres erők hatásai fegyelmi felügyeletet gyakoroljanak a fegyveres erők tagjai felett, valamint az ilyen felügyelet hatását a műveleti készsülségre. Ezért az Egyesült Államok kérésére, a kölcsönös védelem iránti elkötelezettség támogatása érdekében, Magyarország, szuverén mérlegelés alapján, ezennel lemond az elsődleges büntető joghatóság gyakorlásának jogáról, a NATO SOFA egyezmény VII. cikke 3. bekezdésének (c) pontjában foglaltak szerint. Súlyos bűncselekmények Magyarország számára különösen fontos különleges eseteiben a magyar hatóságok az USA fegyveres erők illetékes hatóságainak küldött írásbeli nyilatkozattal visszavonhatják a joghatóság gyakorlásáról való lemondást e cikk 2. pontjában említett értesítés kézhez vételétől számított harminc (30) napon belül.

2. Kisebbsúlyú bűncselekményekre kidolgozható egyedi megállapodásoktól függően, az USA fegyveres erők értesítik a magyar hatóságokat az e cikk 1. pontjának hatálya alá tartozó minden esetről.

3. A magyar hatóságok nem szabhatnak ki elzárást az USA fegyveres erők tagjaival szemben a magyar jog szerinti szabálysértésekkel kapcsolatban.

4. Ha a magyar hatóságok vádat emelnek az USA fegyveres erők bármely tagja vagy egy hozzátartozó ellen, a joghatóságot az általános eljárási rend szerinti magyar bíróság gyakorolja.

5. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók ellen, távollétükben, a hozzájárulásuk nélkül nem születethet ítélet, kivéve, ha a tárgyalás napjáról értesítő szabályos idézés ellenére jogellenesen nem jelentek meg a bíróság

előtt vagy az USA katonai hatósága előtt.

6. Annak meghatározása céljából, hogy egy feltételezett bűncselekmény az USA fegyveres erők valamely tagja hivatalos feladatának teljesítése során elkövetett tett vagy mulasztás következménye-e a NATO SOFA megállapodás VII. cikke 3. bekezdése (a) pontjának (ii) alpontja szerint, az USA Magyarország területén tartózkodó fegyveres erői legmagasabb szintű illetékes hatóságának erre a tényre vonatkozó igazolását kell döntő bizonyítékul elfogadni. Amennyiben, a magyar hatóságok véleménye szerint az eset körülményei az igazolás felülvizsgálatát teszik szükségessé, az USA és Magyarország hatóságai haladéktalanul egyeztetnek egymással. A magyar hatóságoknak lehetőségük van az eggyel magasabb amerikai katonai szint megerősítését kérni.

7. E cikk alkalmazásában azok a hozzátartozók, akik magyar állampolgárok vagy Magyarországon szokásos tartózkodási hellyel rendelkeznek, nem tekinthetők a polgári állomány részének még abban az esetben sem, ha az USA fegyveres erők vagy a II. cikk 3. bekezdésében bemutatott nem kereskedelmi szervezetek alkalmazásában állnak.

XIII. CIKK

FOGVATARTÁS ÉS LÁTHATÁS

1. A magyar hatóságok azonnal értesítik az USA fegyveres erők hatóságait, ha az USA fegyveres erők egy tagját vagy egy hozzátartozót letartóztattak vagy őrizetbe vettek a magyar hatóságok. Az USA fegyveres erők hatóságai haladéktalanul találkozhatnak minden ilyen személlyel, amikor kéri, és jelen lehetnek minden eljárási cselekménynél,

ideértve az ilyen tagok vagy hozzátartozók magyar hatóságok általi kihallgatását is.

2. Az USA fegyveres erők azon tagja vagy az a hozzátartozó, aki ellen a magyar hatóságok nyomozást folytatnak, vagy akivel szemben a magyar hatóságok által indított büntetőeljárás van folyamatban, a hatóságok kérésére, mindaddig az USA fegyveres erők hatóságainak ellenőrzése alatt marad, vagy az alá kerül, amíg le nem zárul minden kapcsolódó bírósági eljárás, ideértve a fellebbezési eljárásokat is. Ilyen esetekben a kérésre kizárólag akkor kerülhet sor, ha az USA fegyveres erők hatóságai igazolják, hogy biztosítani tudják a fegyveres erők tagjának vagy a hozzátartozónak a megjelenését a magyar hatóságok előtt minden olyan eljárás során, amely szükségessé teheti az ilyen személy jelenlétét. Amennyiben a magyar bírósági eljárások a megindításukat követő egy (1) éven belül nem fejeződnek be, az USA fegyveres erők hatóságai mentesülnek a vádlott megjelenése biztosításának kötelezettsége alól. Ez az időtartam, a magyar hatóságok kérésére, meghosszabbítható az USA fegyveres erők hatóságai és az illetékes magyar hatóságok egyetértésével. Az USA fegyveres erők hatóságai a kérést jóindulatúan kötelesek elbírálni.

3. A magyar hatóságok általi letartóztatásban vagy az USA fegyveres erők hatóságainak őrizetében töltött minden időt be kell számítani az adott ügyben esetleg kiszabott büntetésbe.

4. E cikk előző pontjai alkalmazásában azok az egyének, akik magyar állampolgárok vagy Magyarországon szokásos tartózkodási hellyel

rendelkeznek, nem tekinthetők a polgári állomány részének, illetve hozzátartozónak.

5. A Felek eltérő megállapodásának hiányában a magyar bíróság által az USA fegyveres erők tagjára vagy a hozzátartozóra kiszabott bármely szabadságvesztés-büntetést egy vagy több, a Felek által erre a célra kijelölt magyar büntetés-végrehajtási intézetben kell letölteni. A magyar hatóságokkal egyeztetve -az USA fegyveres erők hatóságai e személyeket a szokásos látogatási időn kívül meglátogathatják és segítséget nyújthatnak nekik egészségüket, jólétüket, szellemi állapotukat érintően, ideértve a ruházattal, élelemmel, ágyneművel, orvosi és fogorvosi ellátással, lelkipásztori tanácsadással kapcsolatos segítséget is. A magyar hatóságokkal egyeztetve a családtagok e személyeket a szokásos látogatási időben vagy külön megállapodás szerinti rendben meglátogathatják, és segítséget nyújthatnak e személyeknek egészségüket, jólétüket, szellemi állapotukat érintően.

XIV. CIKK

FEGYELEM

Az USA fegyveres erők hatóságai felelnek a fegyelem fenntartásáért az USA fegyveres erőket illetően, és katonai rendőrséget hozhatnak létre az USA fegyveres erők elhelyezésére szolgáló Elfogadott Létesítményekben és Területeken. A közösen elfogadott eljárásokkal összhangban, az USA fegyveres erők hatóságai, a magyar tisztviselőkkel egyeztetve, engedélyezhetik az ilyen egységek alkalmazását az USA fegyveres erők elhelyezésére szolgáló katonai létesítmények környezetében is.

XV. CIKK

KÁRTÉRÍTÉSI KÖVETELÉSEK

1. Az USA fegyveres erők tagjainak, köztük a polgári állománynak, hivatalos feladataik teljesítése során elkövetett cselekményei vagy mulasztásai miatt felmerült kártérítési követelést az illetékes magyar hatóságnak lehet bejelenteni, és azokat a NATO SOFA egyezmény VIII. cikkében foglalt előírások szerint kell kezelni.

Eltérve a Feleknek a NATO SOFA VIII. cikkével összhangban, a kártérítési követelésekre vonatkozó együttműködésre tett kötelezettségvállalásától, ilyen egyének ellen nem indítható eljárás és nem szabható ki rájuk kapcsolódó büntetés sem. A Felek vagy Végrehajtási Megbízottjaik egyeztetnek minden olyan egyéb követelés, köztük harmadik személy követelése, kezelésének legmegfelelőbb módjáról, amelyekre nem terjed ki a NATO SOFA.

2. E cikk alkalmazásában a „polgári állomány” magában foglal minden olyan, az USA kormányának alkalmazásában álló személyt, állampolgárságától és állandó lakóhelyétől függetlenül, aki az USA fegyveres erők által kijelölt hivatalos feladatot teljesít, azonban nem terjed ki az USA-vállalkozókra, egyéb vállalkozókra és ezek vagy a nem kereskedelmi szervezetek alkalmazottjaira, állampolgárságuktól és állandó lakóhelyüktől függetlenül.

3. Annak meghatározásához, hogy a lehetséges kárfelelősség az USA fegyveres erők vagy a polgári állomány valamely tagja által, hivatalos feladat teljesítése során elkövetett cselekedet vagy mulasztás következménye-e, az

Egyesült Államok Magyarországon tartózkodó fegyveres erők illetékes hatóságának erre vonatkozó igazolását döntő bizonyítéknak kell elfogadni. A magyar hatóságoknak lehetőségük van az eggyel magasabb amerikai katonai szint megerősítését kérni.

4. Az USA fegyveres erők tagjai, ideértve a polgári állományt is, nem szenvedhetnek el mulasztási ítéletet vagy egyéb érdeksérelmet, amikor a hivatalos feladataik vagy megfelelően engedélyezett eltávozásuk miatt ideiglenesen nem lehetnek jelen a nem büntetőjogi eljáráson.

5. A Végrehajtási Megbízottak közötti technikai megállapodások és közösen elfogadott eljárásaik biztosítják a kártérítési követelések elbírálását.

XVI. CIKK

HIVATALOS CÉLÚ ADÓMENTESSÉGEK

Az általános forgalmi adó („áfa”), a használati, jövedéki és hasonló, illetve ezeket később kiváltó adók tekintetében mentesség alkalmazandó az USA fegyveres erők által vagy a javukra végzett, beszerzésekre olyan, katonai célú felszerelések, ellátmányok, szolgáltatások, berendezések és egyéb vagyontárgyak vonatkozásában, amelyeket

(a) az USA fegyveres erők mint végfelhasználók számára szereznek be,

(b) amelyeket az USA fegyveres erőkkel vagy nevükben eljárva kötött szerződés teljesítése során használnak majd fel, vagy

(c) az USA fegyveres erők által használt javakba vagy létesítményekbe építik be őket.

Az USA fegyveres erők az illetékes magyar hatóságoknak közösen meghatározott igazolást nyújtanak be, hogy az ilyen katonai célú felszerelések, ellátmányok, szolgáltatások, berendezések és egyéb vagyontárgyak részükre szolgálnak.

2. A mentesség közvetlenül a vásárláskorérvényesül, amennyiben az ügyletbe csatolták a fenti 1. pontban említett megfelelő igazolást.

3. A jövedéki adó hatálya alá eső üzemanyagok esetében a mentesség kizárólag akkor érvényesül közvetlenül a vásárláskor, ha az üzemanyagot adóraktárból vagy a Magyar Honvédség készletéből vásárolták.

XVII. CIKK

SEMÉLYES ADÓMENTESSÉGEK

1. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók Magyarország területén mentesülnek a személyes felhasználás céljára az országba behozott vagy ott beszerzett tárgyi ingóságok beszerzése, tulajdonlása, birtoklása, felhasználása, egymás közötti átruházása vagy halálesettel kapcsolatos átruházása alapján fizetendő valamennyi adó, illeték, engedélyezési díj és hasonló közteher, ezen belül áfa, megfizetése alól. A mentesség visszatérítéssel vagy a kölcsönösen megállapított eljárásnak megfelelően érvényesül. A kölcsönösen megállapított eljárásnak megfelelően, az ilyen áruk mennyisége nem haladhatja meg a személyes használatban indokolt mennyiséget és nem kelthetik azt a benyomást, hogy az árukat kereskedelmi célokra vásárolták vagy szereztek be.

2. Az e cikk 1. pontjában említett mentességek hatálya alá eső termékeket, a XIX. cikk 1. pontjában említett

termékeket és a más módon, adó- és díjmentesen, használati vagy hasonló díj megfizetése nélkül beszerzett árut tilos értékesíteni vagy más módon átruházni Magyarországon területén tartózkodó olyan személyek részére, akik nem jogosultak áruk adó- és díjmentes, használati vagy hasonló díj megfizetése nélküli beszerzésére, kivéve, amikor az illetékes magyar hatóságok engedélyezik az ilyen átruházást, továbbá az alkalmazandó adót, díjat, használati vagy hasonló díjat megfizették. Az olyan személyekkel folytatott ügyletek utáni adó, díj, használati díj vagy hasonló díjak megfizetése, akik nem jogosultak ilyen áruk adó- és díjmentes, használati vagy hasonló díj megfizetése nélküli beszerzésére, a ilyen javak végső átvevőjének kötelessége. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók szabadon átruházhatják egymásra az e cikk 1. pontjában és a XIX. cikk 1. pontjában ismertetett vagyontárgyakat. Az ilyen átruházások után nem kell adót, díjat, használati vagy hasonló díjat fizetni. Az USA fegyveres erők nyilvántartást vezetnek ezekről az átruházásokról. A magyar hatóságok elfogadják a megfelelően benyújtott rendőrségi jegyzőkönyveket annak bizonyítékeként, hogy az USA fegyveres erők tagjainak és a hozzátartozók ilyen javait eltulajdonították. Ez az érintetteket mentesíti adó, díj, használati díj vagy hasonló díjak megfizetése alól.

3. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók, akik Magyarországon területén rádió- vagy televízióadás vételére vagy internetkapcsolatra alkalmas készüléket birtokolnak vagy használnak, mentesülnek az ilyen használati vagy birtoklással kapcsolatos adók, illetékek,

engedélyezési díjak és hasonló közterhek alól.

4. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók tulajdonában álló gépjárművek mentesülnek a magyar közúti adók, regisztrációs vagy engedélyezési díjak és hasonló közterhek alól, azonban a lakosság által fizetett út-, híd- és alagút-használati díjak alól nem.

5. A NATO SOFA egyezmény X. cikkében előírt jövedelemadó-mentesség arra a jövedelemre is érvényes, amelyet az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók e Megállapodás II. cikkének 3. pontjában hivatkozott szervezetek alkalmazottjaként és XXI-XXII. cikkében meghatározott tevékenységeikért, valamint Magyarországon területén kívüli forrásból kapnak.

6. Nem alkalmazandók a Magyarország területén adómentes jövedelemre a magyar törvények és jogszabályok arra vonatkozó rendelkezései, miszerint a munkáltató vagy az önfoglalkoztató jövedelemadó-előleget és társadalombiztosítási járulékot köteles levonni és befizetni.

7. Az e Megállapodás értelmében adómentes munkaviszony, önmagában, a magyar társadalombiztosítási törvények értelmében nem hoz létre sem kötelezettséget, sem jogosultságot.

8. Ezt a cikket szükség szerint, a kölcsönösen meghatározott eljárások szerint kell végrehajtani.

XVIII. CIKK

HIVATALOS CÉLÚ BEHOZATAL ÉS KIVITEL

1. A NATO SOFA egyezmény XI. cikkére tekintettel Magyarország területére behozhatók azok a katonai célú felszerelések, ellátmányok, berendezések és egyéb vagyontárgyak,

(a) amelyeket az USA fegyveres erők importálnak,

(b) amelyek végső felhasználói az USA fegyveres erők, vagy amelyek végső felhasználása az USA fegyveres erők számára vagy érdekében történik, ideértve az e Megállapodás XXI. és XXII. cikkében meghatározott katonai szolgáltató tevékenységek támogatását is,

(c) amelyeket az USA fegyveres erőkkel vagy nevükben eljárva kötött szerződés teljesítése során használnak fel vagy fogyasztanak el, vagy

(d) amelyeket az USA fegyveres erői által használt árukba vagy létesítményekbe építenek be.

Az ilyen behozatal mentesül a vámok, behozatali, vagy regisztrációs díjak és egyéb hasonló közterhek alól, ideértve, többek között, a használati és jövedéki adókat, valamint az áfát.

2. A Felek, a szükséges mértékben, együttműködnek annak biztosításában, hogy az importált felszerelések, ellátmányok, berendezések és egyéb vagyontárgyak mennyisége indokolt mértékű legyen. Az USA fegyveres erők a NATO SOFA egyezmény XI. cikkének 4. pontjában foglalt előírások szerinti igazolást nyújtanak be a magyar hatóságoknak arról, hogy az ilyen felszerelések, ellátmányok, berendezések és egyéb vagyontárgyak megfelelnek az e cikk rendelkezései szerinti mentesítésnek. Az igazolás benyújtása helyettesíti az USA

fegyveres erők által vagy számára jelen cikk alapján behozott vagy kivitt javak magyar hatóságok által végzett vámvizsgálatot. Amennyiben

vállalkozók hoznak be felszereléseket, ellátmányokat, berendezéseket és egyéb vagyontárgyakat a jelen cikk alapján, az USA fegyveres erők biztosítják, hogy a vállalkozók a tételeket kizárólag az USA fegyveres erőkkel kötött szerződés teljesítéséhez használják.

3. A jelen cikk 1. pontjában foglalt felszerelések, ellátmányok, berendezések és egyéb vagyontárgyak mentesülnek minden olyan adó és egyéb teher alól, amelyet ezekre egyébként a behozataluk vagy beszerzésük után kivetnének.

4. A jelen cikk 1. pontjában foglalt felszerelések, ellátmányok, berendezések és egyéb vagyontárgyak Magyarország területéről történő kivitele mentesül a magyar kiviteli vám alól.

XIX. CIKK

SZEMÉLYES CÉLÚ BEHOZATAL ÉS KIVITEL

1. Az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók a Magyarország területére szóló kirendelésük idején vám- és adómentesen hozhatják be a személyes ingóságait, bútorait, tizennyolc (18) éves vagy idősebb személyenként egy magántulajdonú gépjárművet és az egyéb, személyes vagy háztartási felhasználásra vagy fogyasztásra szánt javaikat. Ez a mentesség, az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók esetében, nemcsak az e személyek tulajdonában álló javakra érvényes, hanem azokra is, amelyeket ajándékként vagy Magyarország területén nem

letelepedett személyekkel kötött szerződések teljesítése kapcsán küldenek nekik. Üzemyanyag, dohány- és alkoholtermékek behozatali mentessége a kölcsönösen meghatározott mennyiségi korlátozás függvénye.

2. Az e cikk 1. pontjában foglalt javakat, valamint az egyéb, vám-, költség- és díjmentesen megszerzett árukat tilos értékesíteni vagy más módon átruházni Magyarország területén olyan személyeknek, akik nem jogosultak az ilyen javak vámmentes behozatalára, kivéve, ha az ilyen átruházást az illetékes magyar hatóságok jóváhagyják. A behozatalt követő egy (1) év elteltével, nincs szükség erre a jóváhagyásra. . Az ilyen javak végső átvéője köteles az ezek behozatalára nem jogosult személyekkel megvalósuló tranzakciók utáni vám megfizetésére. Az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók szabadon átruházhatják egymásra az e cikk 1. pontjában ismertetett vagyontárgyakat. Az ilyen átruházások vámmentesek. Az USA fegyveres erők nyilvántartást vezetnek ezekről a vámmentes átruházásokról. A magyar hatóságok elfogadják a megfelelően benyújtott rendőrségi jegyzőkönyveket annak bizonyítékeként, hogy az USA fegyveres erők tagjainak, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók adó- és vámmentes javait eltulajdonították. Ez az érintetteket mentesíti mindenféle vám megfizetése alól.

3. Az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók a szolgálati időszakukban általuk Magyarország területére behozott (vagy ott megszerzett) minden árut kiviteli vám és terhek nélkül re-exportálhatnak (vagy vihetnek ki).

XX. CÍKK

VÁMELJÁRÁSOK

1. Magyarország minden megfelelő intézkedést meghoz annak érdekében, hogy az e Megállapodás szerint tervezett behozatal és kivitel vámvizsgálata akadály nélkül és gyorsan történjen meg. A vámvizsgálatokat a lehető leghamarabb el kell végezni.

2. Az e Megállapodás hatálya alá tartozó vámvizsgálatokat az illetékes magyar hatóságok és az USA fegyveres erők közötti megállapodás szerinti eljárással hajtják végre. Kérésre az USA fegyveres erők tagjai és a családtagok behozott és kivitt személyes vagyontárgyának a magyar vámhatóság általi vámvizsgálatára a kölcsönösen meghatározott eljárásoknak megfelelően, a személy tartózkodási helyén is sor kerülhet, amikor a vagyontárgyat leszállítják vagy elszállításra átveszik.

3. A hivatalos USA-információkat, ideértve az USA fegyveres erők minősített katonai információit, vámvizsgálat nélkül lehet Magyarország területére behozni és onnan kivinni. A „minősített információ” jelentése megegyezik az Információbiztonsági Megállapodásban vagy az azt később kiváltó megállapodásokban leírtakkal, és a kezelése azok rendelkezései szerint történik. A hivatalos USA-információkat, ideértve az USA fegyveres erők minősített katonai információit, az USA fegyveres erők illetékes hatóságainak megfelelően jelölniük és igazolniuk kell.

4. Az USA fegyveres erők elhelyezésére használt létesítményekben az USA fegyveres erők hatóságai meghozzák azokat a szükséges intézkedéseket,

amelyek megakadályozzák a visszaélést a NATO SOFA megállapodás és e Megállapodás vámrendelkezései szerint adott jogokkal. Az USA fegyveres erők hatóságai és a magyar hatóságok együttműködnek a vámszabályok bármely állítólagos megsértésének kivizsgálásában.

XXI. CIKK

KATONAI SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK

1. Az USA fegyveres erők katonai szolgáltatási tevékenységeket hozhatnak létre, amelyeket az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és a közös megállapodás alapján felhatalmazott egyéb személyi állomány használnak.

A katonai szolgáltatási tevékenységek szervezetek, köztük katonaiszolgáltatás-árusítóhelyek, helyőrségi üzletek, banki és egyéb pénzügyi szolgáltatások, egyéb boltok, étkezdék, szociális és oktatási központok és rekreációs szolgáltatási területek, kölcsönösen elfogadott helyeken, Magyarország területén, amelyek az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és közös megállapodás alapján felhatalmazott egyéb személyi állomány részére nyújt szolgáltatásokat. Az USA fegyveres erők hatóságai a fenti katonai szolgáltatási tevékenységeket közvetlenül vagy szerződés útján működtethetik és tarthatják fenn. Az ilyen katonai szolgáltatási tevékenységek végzését Magyarország nem köti engedélyhez, jóváhagyáshoz, felügyeleti vagy másfajta szabályozói felügyelethez.

2. Az USA fegyveres erők szerződéses kapcsolatba léphetnek pénzintézetekkel annak érdekében, hogy azok Magyarország területén az USA fegyveres erők, a hozzátartozók és az

USA-vállalkozók kizárólagos használatára banki és egyéb pénzügyi szolgáltatásokat nyújtsanak.

3. Az e cikkben foglalt tevékenységek és szervezetek ugyanazon adó- és vámmentességekben részesülnek, mint az USA fegyveres erők. Az ilyen tevékenységeket a vonatkozó USA-jogszabályokkal összhangban tartják fenn és működtetik. A katonai szolgáltatási tevékenységek esetében nem szednek be és fizetnek meg adókat vagy más díjakat a működésükkel kapcsolatos tevékenységekre.

4. Az USA fegyveres erők megfelelő intézkedéseket vezetnek be annak megakadályozására, hogy az e cikk 1. és 2. pontjában leírt tevékenységek révén Magyarország területére behozott vagy ott megszerzett árukat és vagyontárgyakat olyan személyeknek értékesítsék, akik nem jogosultak a katonai szolgáltatási tevékenységek igénybevételére.

XXII. CIKK

KATONAI POSTAHIVATALOK

1. Az Egyesült Államok katonai postahivatalokat létesíthet, tarthat fenn és működtethet az USA fegyveres erők, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók használatára az USA fegyveres erők által használt helyszíneken. E postahivatalokat az Egyesült Államok alkalmazandó törvényeivel összhangban kell működtetni és üzemeltetni.

2. Az ilyen postahivatalokban feladott küldeményeket USA-bélyegekkel lehet ellátni.

3. Az USA fegyveres erők hivatalos postai küldeményei mentesülnek a vizsgálat, átkutatás és lefoglalás alól.

4. Az USA fegyveres erők hatóságai megfelelő és szükséges intézkedéseket állapítanak meg a katonai postahivatalokban, megakadályozandó, hogy az USA fegyveres erők tagjai, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók szabálytalanul szállítsanak árut Magyarország területére.

5. A katonai postahivatalok útján küldött nem hivatalos küldemény vámvizsgálatát az illetékes magyar hatóságok és az USA fegyveres erők között kölcsönösen kialakított eljárásoknak megfelelően kell végrehajtani.

XXIII. CIKK

VALUTA ÉS PÉNZVÁLTÁS

1. Az USA fegyveres erőknek jogukban áll bármilyen összegű USA-valutát vagy az Egyesült Államok pénznemében kifejezett pénzeszközt behozni, kivinni és használni.

2. Az USA fegyveres erők hatóságai a következő területeken érvényes valutákat és azokban kifejezett pénzeszközöket oszthatják ki vagy válthatják át az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók számára:

(a) Amerikai Egyesült Államok,

(b) Magyarország,

(c) az eurózána, és

(d) bármely más ország, az engedélyezett utazások, köztük a szabadság alatti utazások céljára szükséges mértékben.

3. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók jogosultak:

(a) USA-valutát és az Egyesült Államok pénznemében kifejezett eszközöket behozni és kivinni, valamint

(b) Magyarország területéről bármely valutát és bármely pénznemekben kifejezett eszközöket kivinni, feltéve, hogy az USA fegyveres erők ezen tagjai vagy a hozzátartozók az ilyen valutát illetve pénzeszközöket Magyarország területére behozták, vagy az USA fegyveres eröktől kapták.

4. Az USA fegyveres erők tagjai és a hozzátartozók feladata a Felek deviza- és valutajogszabályainak betartása.

XXIV. CIKK

MUNKAEÖ

1. Az USA fegyveres erők és az e Megállapodás XXI. és XXII. cikkében bemutatott katonai szolgáltató tevékenységeket végző szervezetek felvehetnek és alkalmazhatnak hozzátartozókat, valamint Magyarország területén munkavállalásra jogosult személyeket, és e cikk szerint foglalkoztathatják ezen alkalmazottakat. A hozzátartozóknak nincs szükségük munkavállalási engedélyre.

2. Az alkalmazás feltételeit az USA fegyveres erők és e szervezetek határozzák meg a vonatkozó USA-jogszabályokkal összhangban, figyelembe véve a szokásos béreket és Magyarország munkajogi rendelkezéseit, amennyiben azok nem ellentétesek az e Megállapodásban foglaltakkal és az Egyesült Államok katonai előírásaival. A bérek és fizetések, juttatások, kiegészítések és béremelések az USA-törvényekben és jogszabályokban foglaltaknak felelnek meg.

XXV. CIKK

SZERZŐDÉSEKKEL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSOK

1. Az USA fegyveres erők szerződést köthetnek bármilyen katonai célú felszerelés, ellátmány, berendezés és szolgáltatás (ezen belül kivitelezési munkák) Magyarország területén történő biztosítására a vállalkozó, szállító vagy az ilyen katonai célú felszereléseket, ellátmányokat, berendezéseket és szolgáltatásokat biztosító személy kiválasztására vonatkozó megkötés nélkül. Az ilyen szerződéseket az USA törvényei és jogszabályai szerint kell előkészíteni, odaítélni és végrehajtani, ideértve azt, hogy a szerződések odaítélése során mindent el kell követni az átlátható, nemzetiség és a bejegyzés helye szerinti különbségtétel nélküli folyamat biztosítása érdekében.

2. Az áruk, közmű- és egyéb szolgáltatások beszerzése terén Magyarország nem részesítheti kedvezőtlenebb elbánásban az USA fegyveres erőket, mint a Magyar Honvédséget.

3. Azok a személyek, akik jelenléte szerződés teljesítéséhez szükséges, az USA fegyveres erők kérésétől számított tíz munkanapon belül, illetve, rendkívüli esetben, legfeljebb öt munkanapon belül, beléphetnek a magyar hatóságok ellenőrzése alatt álló létesítményekbe és területekre. A belépés, biztonsági okból vagy az egyén kötelességzegése miatt, megtagadható vagy visszavonható. Ha a megfelelő magyar hatóságok megtagadják vagy visszavonják a belépési engedélyt, döntésüket írásban indokolniuk kell az USA fegyveres erők megfelelő hatóságainak. Amikor a belépéssről még nem született döntés, az amerikai vagy a magyar fegyveres erők

közösen meghatározott eljárásoknak megfelelően kísérhetik ezeket a személyeket a fent említett létesítményekben és területeken.

4. E cikk végrehajtásának elősegítése érdekében az USA fegyveres erők hatóságai az e cikk 3. pontjában hivatkozott személyeket és a szerződés célját azonosító információkat bocsátanak a magyar Végrehajtási Megbízott rendelkezésére a kölcsönösen meghatározott eljárásoknak megfelelően.

XXVI. CIKK

VÁLLALKOZÓK JOGÁLLÁSA

Az USA-vállalkozók mentesülnek a magyar törvények és jogszabályok alól az USA fegyveres erőkkel munkák elvégzésére kötött szerződések feltételeit illetően, valamint a vállalkozásokra és gazdasági társaságokra vonatkozó engedélyezést és nyilvántartást illetően, de kizárólag a Magyarország területén az USA fegyveres erőknek szállított áruk és nyújtott szolgáltatások vonatkozásában. Az ilyen vállalkozók mentesülnek minden olyan társasági adó megfizetése alól, amely kizárólag az USA fegyveres erők számára értékesített áruk és szolgáltatások vagy az USA fegyveres erők számára végzett kivitelezési munkák következtében merül fel. Az ilyen vállalkozókra nem vet ki sem Magyarország, sem annak bármely közigazgatási egysége semmilyen jövedelem- vagy nyereségadót a jövedelem vagy a nyereség azon része után, amely az USA fegyveres erőkkel kötött közvetlen vagy alvállalkozói szerződésből származik.

XXVII. CIKK

KÖRNYEZET, EGÉSZSÉG ÉS BIZTONSÁG

1. A Felek jelen Megállapodást Magyarország természeti környezete, valamint az emberi egészség védelmével és a munkavédelem elveivel összeférhető módon szándékoznak végrehajtani, továbbá megelőző, nem reaktív megközelítést követnek a természet, az emberi egészség és a biztonság kérdésében. Ennek érdekében a Felek együttműködnek, biztosítandó, hogy a felmerülő problémákkal haladéktalanul foglalkoznak a maradandó környezeti károsodás és az emberi egészség és biztonság veszélyeztetésének elkerülése érdekében. Az Egyesült Államok megerősíti, hogy az USA-szabályzatok végrehajtása során figyelembe kívánja venni a magyar környezet-, egészség- és balesetvédelmi jogszabályokat. Magyarország megerősíti, hogy a környezet-, egészség- és munkavédelmi jogszabályok és egyéb rendelkezések végrehajtása során kellő figyelmet fordít az USA fegyveres erők, a hozzátartozók és az USA-vállalkozók egészségére és biztonságára.

2. A Felek illetékes hatóságai egyeztetni kívánnak a környezet- és az egészségvédelem, továbbá a biztonság kérdésében.

3. A veszélyes hulladékok környezetbarát kezelése érdekében Magyarország kijelöl egy olyan intézményt, amely illetékes hatóságnak tekintendő a Bazelben 1989. március 22-én elfogadott, a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló egyezmény és végrehajtási jogszabályai által megkövetelt értesítések céljára. Az USA fegyveres

erők rendelkezésre bocsátják a Magyarország számára az ilyen kötelezettségei teljesítéséhez szükséges információkat.

XXVIII. CIKK

KÖZMŰSZOLGÁLTATÁSOK ÉS HÍRADÁS

1. Az USA fegyveres erők és az USA-vállalkozók adó- és kormányzati díjak és illetékek nélkül, valamint olyan feltételekkel, ezen belül olyan díjakkal és költségekkel, vehetnek igénybe víz-, elektromos áram- és más közszolgáltatásokat, amelyek nem kedvezőtlenebbek a Magyar Honvédség számára Magyarországon hasonló körülmények között rendelkezésre állóknál. Az USA fegyveres erőket terhelő költségek arányosak az általuk használt közszolgáltatásokkal.

2. A Felek tudomásul veszik, hogy az USA fegyveres erőknek szükségük lehet rádiófrekvenciák használatára. Az Egyesült Államok számára megengedett a saját telekommunikációs rendszerek használata (a „telekommunikáció”-nak a Nemzetközi Telekommunikációs Unió 1992. évi alkotmányában és egyezményében szereplő meghatározása szerint). Ez magában foglalja azt a jogot, hogy olyan eszközöket és szolgáltatásokat használjanak, amelyek a távközlési rendszerek teljes képességének biztosításához szükségesek, valamint a jogot, hogy erre a célra minden szükséges rádiófrekvencia-tartományt használjanak. A rádiófrekvenciák használata költségmentes az Egyesült Államok számára. A kölcsönösen meghatározott eljárásoknak megfelelően, az USA fegyveres erők, a káros interferencia elkerülése érdekében, egyeztetnek a magyar

Végrehajtási Megbízottal a frekvenciák használatáról, kivéve, amikor a műveleti körülmények nem tesznek lehetővé egyeztetést.

XXIX. CIKK

VÉGREHAJTÁS ÉS JOGVITÁK

1. Az e Megállapodás szerinti minden kötelezettség teljesítésére a rendelkezésre álló és jóváhagyott finanszírozási forrás függvényében kerül sor.

2. Adott esetben a Felek vagy Végrehajtási Megbízottjaik végrehajtási megállapodásokat vagy egyezségeket köthetnek a jelen Megállapodás rendelkezéseinek teljesítése érdekében.

3. A Végrehajtási Megbízottak szükség szerint egyeztetnek egymással, hogy biztosítsák jelen Megállapodás megfelelő végrehajtását. A Végrehajtási Megbízottak eljárásokat dolgoznak ki a személyzetük közötti egyeztetésekre minden olyan ügyben, amely e Megállapodás hatékony végrehajtását érinti.

4. A vitákat a lehető legalacsonyabb szinten kell rendezni; szükség esetén a Végrehajtási Megbízottaknak kell felterjeszteni áttekintésre és rendezésre. Azokat a vitákat, amelyeket a Végrehajtási Megbízottak nem tudnak rendezni, a Felek elé kell terjeszteni a szükséges egyeztetés és rendezés érdekében.

5. Az e Megállapodás értelmében egyeztetésre szoruló vitás kérdéseket a Felek nem terjesztik nemzeti vagy nemzetközi bíróság, törvényszék vagy hasonló testület, sem egyéb harmadik személy elé rendezés céljából.

XXX. CIKK

HATÁLYBA LÉPÉS, MÓDOSÍTÁSOK ÉS IDŐTARTAM

1. A Felek jegyzékváltással tájékoztatják egymást arról, hogy végrehajtották a jelen Megállapodás hatályba lépéséhez szükséges eljárásokat, köztük a jelen Megállapodás szerinti jelenléthez és tevékenységekhez szükséges engedélyeket. E Megállapodás a később elküldött jegyzék kézhezvételét követő harmincadik (30.) napon lép hatályba.

2. Hatályba lépésekor e Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között létrejött, Budapesten 1997. május 14-én aláírt és 1997. június 23-án hatályba lépett, az Egyesült Államok fegyveres erőinek a Magyar Köztársaság területén végzett tevékenységére vonatkozó megállapodás helyébe lép.

3. E Megállapodást a Felek írásbeli megállapodással módosíthatják. A módosítás a jelen cikk 1. bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően lép hatályba.

4. E Megállapodás egy kezdeti tíz (10) éves időtartamra jön létre. A Megállapodás e kezdeti időtartamot követően is hatályban marad, azonban bármelyik fél felmondhatja egy (1) éves határidővel diplomáciai csatornán a másik félhez eljuttatott írásbeli jegyzék útján.

5. E Megállapodás A függeléke a jelen Megállapodás elválaszthatatlan részét képezi és a Felek vagy Végrehajtási Megbízottjaik írásbeli megállapodásával módosítható.

FENTIEK HITELEÜL alulírottak, a kormányuktól kapott megfelelő felhatalmazás alapján, aláírták ezt a Megállapodást.

KÉSZÜLT Washington, 2019. április hónap 4. napján, két példányban, magyar és angol nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles.

„A” FÜGGELÉK

Az Elfogadott Létesítmények és Területek

A Végrehajtási Megbízottak az alábbi létesítményeken vagy területeken belül jogosultak egyes részek kijelölésére:

- Kecskeméti repülőbázis
- Pápai repülőbázis
- Tatai helyőrség és kiképzési terület
- Várpalotai helyőrség és kiképzési terület”

4. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2. §, a 3. § és a 6. § a Megállapodás XXX. cikk 1. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.*

(3) A Megállapodás, illetve a 2. §, a 3. § és a 6. § hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter - annak ismertté válását követően - a Magyar Közlöny haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.*

5. § Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a külpolitikáért felelős miniszter gondoskodik.

6. §*

További jelentős szövetségi, vagy bilaterális egyezmények

Törvény	
1995. évi CII. törvény	az Észak-atlanti Szerződés részes államai és a „Békepartnerség” más résztvevő államai közötti, fegyveres erők jogállásáról szóló Megállapodás és annak Kiegészítő Jegyzőkönyve megerősítéséről és kihirdetéséről
1997. évi XLIX. törvény	a Magyar Köztársaság Kormánya és az Egyesült Államok Kormánya közötti, az Egyesült Államok Fegyveres Erőinek a Magyar Köztársaság területén történő tevékenységéről szóló Megállapodás, valamint az annak mellékletét képező Végrehajtási Megállapodások megerősítéséről és kihirdetéséről
2011. évi XXXIV. törvény	a Magyar Köztársaság területén szolgálati céllal tartózkodó külföldi fegyveres erők, valamint a Magyar Köztársaság területén felállított nemzetközi katonai parancsnokságok és állományuk nyilvántartásáról, valamint jogállásukhoz kapcsolódó egyes rendelkezésekről
2014. évi XXIX. törvény	Magyarország Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya között Magyarország fegyveres erői és a Németországi Szövetségi Köztársaság fegyveres erői tagjainak a másik állam területén történő ideiglenes tartózkodásáról szóló megállapodás kihirdetéséről

VII. Egyéb jelentős nemzetközi jogi források
(Döntések, jogesetek és további jogszabályok és egyezmények)

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének fontosabb határozatai

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának egyes határozatai

Szám	Cím
S/RES/361 (1974)	Emergency UN humanitarian assistance to Cyprus
S/RES/556 (1984)	Resolution demanding the immediate eradication of apartheid
S/RES/638 (1989)	Incidents of hostage-taking and abduction
S/RES/771 (1992)	Violations of humanitarian law in the territory of the former Yugoslavia and in Bosnia and Herzegovina
S/RES/1261 (1999)	Children in armed conflicts
S/RES/1265 (1999)	Protection of civilians in armed conflicts
S/RES/1296 (2000)	Protection of civilians in armed conflicts
S/RES/1314 (2000)	The protection of children in situations of armed conflicts
S/RES/1325 (2000)	Women and peace and security
S/RES/1333 (2000)	Measures against the Taliban
S/RES/1368 (2001)	Threats to international peace and security caused by terrorist acts
S/RES/1373 (2001)	Threats to international peace and security caused by terrorist acts
S/RES/1390 (2002)	Afghanistan
S/RES/1456 (2003)	High-level meeting of the Security Council: combating terrorism
S/RES/1460 (2003)	Children in Armed Conflict
S/RES/1539 (2004)	Children and armed conflict
S/RES/1540 (2004)	Non-proliferation of weapons of mass destruction
S/RES/1674 (2006)	Protection of civilians in armed conflict
S/RES/1701 (2006)	Middle East
S/RES/1738 (2006)	Protection of civilians in armed conflict

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének egyes határozatai

Szám	Cím
A/RES/1(I) (1946)	Establishment of a Commission to Deal with the Problems Raised by the Discovery of Atomic Energy
A/RES/95(I) (1946)	Affirmation of the principles of international law recognized by the Charter of the Nuremberg Tribunal
A/RES/96(I) (1946)	The crime of Genocide
A/RES/177(II) (1947)	International Law Commission was directed to "formulate the principles of international law recognized in the Charter of the Nuremberg
A/RES/217(III) (1948)	Universal Declaration of Human Rights

A/RES/260(III)A (1948)	Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.
A/RES/1962(XVIII) (1963)	Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Uses of Outer Space
A/RES/2625(XXV) (1970)	Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations ¹⁸
A/RES/3314(XXIX) (1974)	Definition of aggression ¹⁹
A/RES/44/34 (1989)	International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries

¹⁸ A határozat szerint tilos:

- a fennálló határok erőszakos megváltoztatása, fegyverszüneti és demarkációs vonalak erőszakos megsértése;
- az erőszakos represszália;
- minden olyan erőszakos cselekmény, ami a népek önrendelkezési jogát sérti;
- irreguláris erők vagy fegyveres csoportok szervezése vagy annak elősegítése más államok területére való behatolás céljából;
- más államok területén végbemenő polgárháborús vagy terrorcselekményben való részvétel vagy annak szervezése;
- jogellenes erő alkalmazásából fakadó katonai megszállás, más államok területének erőszakos elcsatolása.

Kardos Gábor - Lattmann Tamás (szerk.): *Nemzetközi jog*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010. 273.

¹⁹ A határozat nem taxatív felsorolása szerint agresszióknak minősül:

- az államok fegyveres erőinek inváziója, támadása, mindenfajta katonai megszállás, más állam területének annektálása;
- más állam területének bombázása egy másik állam fegyveres erői részéről, vagy bármilyen fegyver használata egy másik állam területe ellen;
- egy állam kikötőinek vagy partvonalának fegyveres blokádja egy másik állam fegyveres erőivel;
- egy állam szárazföldi, tengeri vagy légi fegyveres erőinek megtámadása egy másik állam fegyveres erőivel;
- ha egy állam fegyveres erőit, amelyek egy másik állam területén tartózkodnak a fogadó állammal történt megállapodás alapján, a megállapodás rendelkezéseivel ellentétesen használják fel, vagy ha azok a megállapodásban megjelölt időszakon túl tovább tartózkodnak az érintett területen;
- egy állam területének rendelkezésre bocsátása harmadik állam elleni agresszió elkövetése céljából;
- ha egy állam fegyveres bandákat, csoportokat, önkénteseket vagy zsoldosokat küld – vagy nevében ilyeneket küldenek – egy másik állam ellen fegyveres cselekmények végrehajtására, amelyek olyan súlyosak, hogy kimerítik a fent felsorolt cselekményeket, vagy ha egy államnak komoly része van ebben.

Kajtár Gábor: „Az erőszak tilalma” In Jakab András – Fekete Balázs (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Nemzetközi jog rovat, rovatszerkesztő: SULYOK Gábor) <https://ijoten.hu/uploads/az-eroszak-tilalma.pdf>

Nemzetközi bírósági ítéletek

A Nemzetközi Bíróság fontosabb tanácsadó véleményei

Tárgyalás éve	Tárgy
1947-1949	Corfu Channel (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. Albania)
1949-1950	Competence of the General Assembly for the Admission of a State to the United Nations
1949-1950	Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary and Romania
1973-1974	Nuclear Tests (New Zealand v. France)
1973-1974	Nuclear Tests (Australia v. France)
1984-1991	Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)
1993-1996	Legality of the Use by a State of Nuclear Weapons in Armed Conflict
1995-1996	Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons
1992-2003	Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America)
2002-2006	Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Rwanda)
1993-2007	Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)

Nemzetközi törvényszékek egyes döntései

Ügyszám	Tárgy	Eljáró törvényszék
IT-94-1	The Prosecutor v. Dusko Tadić	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY)
ICTR-96-4	The Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu	International Criminal Tribunal for Rwanda
IT-98-33	The Prosecutor v. Radislav Kristić	ICTY
IT-09-92	The Prosecutor v. Ratko Mladić	ICTY

A Nemzetközi Büntetőbíróság egyes döntései

Ügyszám	Tárgy
ICC-01/04-01/06	The Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo
ICC-01/04-01/07	The Prosecutor v. Germain Katanga
ICC-01/05-01/08	The Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyes döntései

Ügyszám	Tárgy
25781/94	Cyprus v. Turkey
52207/99	Bankovic and Others v. Belgium and 16 Other States
23276/04	Saddam Hussein v. Albania, Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Denmark, Estonia, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, The Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Turkey, Ukraine and the United Kingdom

Egyéb jelentős kihirdetett egyezmények

Törvény	
1991. évi LXIV. törvény	a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
1999. évi VI. törvény	az Európai Hagyományos Fegyveres Erőkről szóló Szerződés és kiegészítő dokumentumainak együttes kihirdetéséről
2004. évi V. törvény	az 1992. március 24-én, Helsinkiben aláírt Nyitott Égbolt Szerződés kihirdetéséről

További fontos dokumentumok

Év	Tárgy
1966	Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata ²⁰
1975	EBESZ Helsinki Záróokmány
1990	EBESZ Párizsi Charta egy új Európáért
1999	EBESZ Isztanbuli Charta az európai biztonságért
2001	International Convention Against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries
2010	EBESZ Astanai Deklaráció

Javasolt források

Cím	
Tallinn Manual 2.0	kézikönyv, a kibertérre vonatkozó nemzetközi jogi elvek talán legszélesebb körben elfogadott és irányadónak tekintett gyűjteménye
Nemzetközi Vöröskereszt adatbázisa	nemzetközi humanitárius jogi egyezmények és szokásjog gyűjteménye
https://www.icrc.org/en/war-and-law/treaties-customary-law	online
https://www.icrc.org/en/document/ihl-digital-app	mobilapplikáció

²⁰ <https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=hng>